JEAN-MARIE BLAS DE ROBLÈS

acolo unde tigrii sunt la ei acasă

TREI

Traducere din franceză de Doru Mareş

Lui Laurance
Virgile, Felix si Hippolyte

În amintirea lui Philippe Hédan

Nu-i fără de pedeapsă să hălăduieşti pe sub palmieri, iar ideile ţi se transformă fără doar şi poate într-o ţară în care elefanţii şi tigrii sunt la ei acasă.

JOHANN WOLFGANG VON GOETHE

Afinităţi elective

Prolog
ALCANTARA / Piaţa Pilori

— Omu' ie-n casă de pulet! Crrra! Omu' ie-n casă de pulet! s-a auzit vocea ascuţită, nazalizată şi beată parcă a lui Heidegger.

Excedat dintr-odată, Eléazard von Wogau şi-a ridicat ochii din carte, s-a întors pe jumătate, a luat primul tom care i-a căzut în mână şi l-a aruncat cu toate puterile în direcţia păsării, în celălalt capăt al încăperii, cu o puternică şi multicoloră dovadă a uimirii, papagalul s-a avântat în zbor deasupra stinghiei pe care picotea, suficient de sus pentru a evita proiectilul. *Studia Kircheriana* a părintelui Reilly s-a buşit de o masă, răsturnând sticla pe jumătate plină de rom *cachaça* , care s-a făcut ţăndări, udând volumul hărtănit.

— În mă-ta!..., a mormăit Eléazard, dând să se ridice ca să încerce să salveze opul de la dezastru, încrucişându-şi privirea cu aceea sartriană a uriaşului ara din America de Sud care se prefăcea că îşi caută nu ştiu ce printre pene, cu capul dat pe spate într-o poziţie imposibilă, cu ochi de nebun, după care s-a străduit să revină la textul lui Caspar Schott.

Dacă te gândeai bine, era totuşi extraordinar să mai poţi face o asemenea descoperire: un manuscris inedit, dezgropat recent, în timpul unui inventar la Biblioteca Naţională din Palermo. Actualul depozitar nu considerase suficient de interesant conţinutul lucrării pentru a merita mai mult decât un scurt articol în buletinul trimestrial al bibliotecii la care lucra, însoţit de o notă a directorului Institutului Goethe din localitate. A fost necesar un fantastic concurs de împrejurări pentru ca o fotocopie a documentului ograf — scris în franceză de un obscur iezuit german, relatând biografia unui alt iezuit nu mai puţin uitat — să ajungă tocmai în Brazilia, pe masa lui Eléazard. Cuprins de un subit acces de zel, directorul Institutului Goethe îşi luase asupra lui sarcina de a-i comunica descoperirea lui Werner Küntzel, berlinezul acela care lucra de ani de zile la elaborarea unei teorii informatice, încercând să demonstreze că limbajul binar al ordinatoarelor avea rădăcini în scolastica lui Raymond Lulle şi în variantele ei ulterioare, mai ales în aceea a lui Athanase Kircher. Tributar ca întotdeauna propriului entuziasm, Werner Küntzel a propus imediat spre publicare manuscrisul Editurii Thomas Sessler. Lăsându-se greu, din cauza costurilor traducerii, editorul acceptase, în principiu, un tiraj confidenţial al originalului şi, sfătuit de însuşi Werner, se adresase lui Eléazard pentru punerea la punct a textului şi a unui comentariu.

— Al dracu' Werner! îşi zise acesta din urmă, surâzând fără să vrea, chiar că nu-şi dă seama...

Nu-l mai văzuse din vremea pierdută ca-n ceaţă, de acum, când se întâlniseră la Heidelberg, însă îşi amintea perfect figura lui de dihor şi ticul care îi accentua pe obraz tremurul obscen al unui mic muşchi al maxilarului. Fenomenul cu pricina releva o tensiune conţinută, aparent gata să se exteriorizeze cu violenţă, în aşa fel încât Eléazard uita uneori ce se apucase să spună, rezultat care era poate chiar obiectivul urmărit, mai mult ori mai puţin conştient, de interlocutor. Corespondaseră, e drept, tot mai rar, destul de formal din partea lui, iar Werner nu primea decât vreo carte poştală, uneori două, ca răspuns la lungile sale scrisori în care îşi povestea în detaliu existenţa şi reuşitele. Cu adevărat nu-şi dădea seama în ce măsură i se schimbase propria viaţă, nici la ce ar fi trebuit să facă apel spre a se întoarce la vechile iubiri. Fără îndoială, cunoştea opera lui Kircher mai bine decât oricine altcineva — cincisprezece ani de familiaritate cu un ilustru necunoscut produc, în general, acest inutil privilegiu —, atâta doar că se îndepărtase foarte mult, pe măsură ce timpul trecea, de ambiţiile tinereţii. Eléazard dăduse de mult uitării teza la care lucra, la Heidelberg, cu toate că nu încetase să îi invoce umbra ca pe unicul mobil al unei obsesii care sfârşea de fiecare dată prin a mira puţin. Este necesar totuşi să ţinem cont de realitatea din jur: unii dintre noi colecţionează sticle de whisky ori pachete de ţigări, deşi s-au lăsat de băut sau de fumat. Tot aşa şi el se mulţumea acum să adune cu o la fel de aplicată manie tot ceea ce avea mai mult sau mai puţin legătură cu straniul iezuit. Ediţii originale, gravuri, studii, articole, citate răzleţe, orice era bun spre a acoperi golul pricinuit de străvechea renunţare la studiul universitar. Modul în care rămânea fidel, în care încă omagia propria-i foame de cunoaştere de care se arătase demn, cândva, nu funcţiona acum decât mână în mână cu batjocura.

— Soledade! a strigat fără să se întoarcă.

Peste puţin se ivi şi chipul ciudat, de claun relaxat, al tinerei mulatre.

— *Da, senhor*!? îi răspunse aceasta cu vocea stinsă a cuiva care se tot întreabă ce poate avea cineva cu ea aşa, pe nepusă masă.

— Poţi să-mi faci o *caipirinha*, te rog?

— *Pode preparar me una caipirinha, por favor*? a repetat Soledade, imitându-i accentul şi greşelile de sintaxă.

Eléazard a mai întrebat-o o dată, ridicând din sprâncene, însă ea l-a ameninţat cu degetul, ca şi cum ar fi vrut să-i spună: "Eşti incorigibil!"

— Da, *senhor*..., i-a răspuns înainte de a dispărea, nu fără să se strâmbe la el cu vârful limbii roz, scoasă printre buze.

Amestec de indian şi negru, cabocla, cum se spunea pe acolo, Soledade se născuse într-un sat din Sertão. Nu avea decât optsprezece ani, dar, încă din adolescenţă, fusese nevoită să plece la oraş pentru a contribui şi ea la hrana nenumăraţilor fraţi şi surori. De cinci ani, seceta făcea ravagii, ţăranii erau obligaţi să mănânce cactuşi şi şerpi, însă până să se hotărască să îşi părăsească bucăţica lor de pământ, preferau să-şi trimită copiii pe coasta oceanului, în marile oraşe unde, cel puţin, puteau cerşi. Soledade avusese ceva mai mult noroc decât majoritatea: cu sprijinul unui văr al tatălui ei, fusese angajată ca servitoare la o familie.braziliană. Exploatată în cel mai ruşinos mod, învineţită la cel mai mic semn de neascultare a ordinelor stăpânilor, acceptase cu bucurie să lucreze pentru un francez, care o remarcase în timpul unei *feijoada*, la colegii lui de serviciu. Denis Raffenel fusese sedus nu atât de calităţile ei administrative, cât de surâsul, pielea mătăsoasă de negresă şi superbul ei trup tânăr. O tratase însă cu politeţe, ba chiar îi dăduse dovezi de respect, în aşa fel încât fata se considera pur şi simplu fericită cu salariul dublu pe care îl primea pentru un minim de activitate, pe care era totuşi rugată să îl efectueze. Cu trei luni mai devreme, divorţul lui Eléazard coincisese cu plecarea providenţialului francez. Aşa că, puţin şi ca să-i facă o bucurie lui Raffenel, dar, în primul rând, pentru că îi era urât, cum rămăsese singur, cel dintâi i-a propus lui Soledade să lucreze la el. Întrucât îl cunoştea, văzându-l adesea pe la Raffenel, întrucât era francez, iar ea mai degrabă ar fi murit decât să muncească iarăşi în familii braziliene, Soledade acceptase pe loc, solicitând acelaşi salariu — de mizerie, la drept vorbind — şi un televizor color. Eléazard a fost de acord şi, într-o bună dimineaţa, fata s-a mutat la el.

Soledade avea grijă de rufărie, de cumpărături şi de bucătărie, făcea curat când o apuca, adică foarte rar, şi îşi petrecea cea mai mare parte a timpului în faţa serialelor insipide de la Globo TV, canalul naţional. Cât despre serviciile "speciale" pe care le făcea vechiului stăpân, Eléazard nu i le solicitase niciodată. Acesta nici măcar nu intrase vreodată în cămăruţa pe care ea şi-o alesese, demonstraţie de indiferenţă mai degrabă decât de bună-creştere, faţă de care Soledade părea a fi recunoscătoare.

A observat-o întorcându-se, apreciind încă o dată alura ei nonşalantă, modul absolut african de a aluneca parcă pe deasupra podelei, lipăind enervant totuşi cu picioarele goale. I-a aşezat paharul pe birou, i-a dăruit lui Eléazard încă una dintre strâmbăturile specifice şi a dispărut.

Sorbind o gură din pahar — Soledade amesteca la perfecţie *cachaça* şi lămâie —, Eléazard şi-a lăsat privirile să vagabondeze dincolo de fereastra din faţă. Aceasta dădea direct spre junglă sau, mai precis, spre *mata*, luxurianţa de copaci uriaşi, de liane răsucite şi de frunziş care reintraseră în stăpânirea oraşului fără să fi avut cineva ceva împotrivă. De la înălţimea primului etaj, la care locuia, Eléazard avea sentimentul că plonjează direct în inima viului, cam ca un chirurg care observă de sus pântecele deschis întru satisfacerea curiozităţii sale. Când se hotărâse să plece din São Luís pentru a-şi cumpăra o casă în Alcantara, nu avusese decât să aleagă. Acest oraş străvechi, floarea arhitecturii braziliene a secolului al XVIII-lea, cădea în ruină. Abandonat de istorie de la căderea marchizului de Pombal, fagocitat de pădure, insecte şi umezeală, nu mai era locuit decât de o mână de pescari, prea săraci pentru a supravieţui în altă parte decât în bordeiele lor din tablă, lut şi bidoane ori în magherniţe pe jumătate dărâmate. Din când în când, putea fi văzut câte un ţăran, buimăcit de părăsirea bruscă a întunecimilor pădurii, vânzându-şi recolta de mango şi papaia intermediarilor care veneau din timp în timp de la São Luís. Exact acolo îşi cumpărase Eléazard locuinţa, imensă şi părăginită, una dintre acele *sobrados* care, pe vremuri, se adăugaseră frumuseţii oraşului. O achiziţionase pe cea care i se păruse a fi echivalentul unui codru de pâine, bani care, însă, pentru cea mai mare parte dintre brazilieni, însemnau o sumă serioasă. Faţada dădea către Piaţa Pelourinho, în

care se găseau, în stânga, biserica părăsită a Sfântului Matias, iar în dreapta, Casa de Camara e Cadeia, aşadar, primăria şi puşcăria, prin care de asemenea sufla vântul. În mijlocul pieţei, între cele două ruine din care nu mai supravieţuiseră decât pereţii şi acoperişurile, încă se mai ridica *pelourinho*, coloana din piatră fasonată de care, în alte vremuri, erau legaţi şi apoi biciuiţi sclavii recalcitranţi. Tragică pecete a opresiunii civile şi religioase, a acelei orbiri care i-a făcut pe unii oameni să masacreze cu bună ştiinţă mii de semeni ai lor, stâlpul infamiei era singurul monument al oraşului care mai rămăsese intact. Şi dacă porcii erau lăsaţi în pace, să-şi vadă de treabă prin biserică şi primărie, niciunul dintre acei *caboclos* care locuiau acolo nu ar fi suportat să-i fie adus nici cel mai mic afront acelei mărturii a suferinţei, a nedreptăţii şi a prostiei milenare. Fiindcă nimic nu s-a schimbat, fiindcă nimic nu a reuşit să atingă aceşti piloni întrepătrunşi ai naturii umane, pe care localnicii îi recunoşteau în coloana lor care sfidase timpul, simbol al sărăciei şi al decăderii lor.

Elaine — numai în Brazilia puteau vedea lumina zilei asemenea prenume —, soţia lui, nu suportase nicicând acele locuri în care totul purta, ca pe un stigmat, muşcătura declinului, iar refuzul ei epidermic, fără îndoială, nu era străin de despărţirea lor. Încă un element printre multitudinea de greşeli pe care a văzut-o reproşându-i-le dintr-odată, într-o seară din septembrie trecut. Tot timpul cât ea vorbise, în mintea lui nu stăruise decât imaginea unei clădiri pe care o ronţăie de zor termitele şi care se năruieşte pe nepusă masă, fără ca cineva să fi putut ghici nici cel mai mic semn care să anunţe catastrofa. Gândul de a se dezvinovăţi nici că-i dăduse prin cap, aşa cum nu-i dă nimănui dintre cei loviţi într-o zi de nenorocire. Cum ai putea să te dezvinovăţeşti în faţa cutremurului ori a exploziei unui obuz de mortieră? Când propria lui nevastă, ajunsă dintr-odată o necunoscută, a cerut divorţul, Eléazard s-a supus, semnând tot ceea ce i se cerea, fiind de acord cu toate pretenţiile avocaţilor, de parcă s-ar fi lăsat dus dintr-un lagăr pentru refugiaţi în altul. Fiica lor, Moéma, nu a fost o problemă, întrucât era deja majoră şi avea viaţa ei, dacă viaţă se putea chema modul în care ocolea zi de zi cerinţele existenţei.

Eléazard alesese să rămână în Alcantara şi abia de puţină vreme, la aproape şase luni de când Elaine plecase la Brasilia, începuse să analizeze ruinele iubirii lor, căutând mai puţin ceea ce încă ar mai fi fost de salvat, cât originile unei asemenea confuzii.

Dacă se gândea mai bine, propunerea lui Werner pica la ţanc. Lucrul asupra manuscrisului lui Caspar Schott îi putea servi drept pavăză, obligându-l să se concentreze cu un soi de perseverenţă terapeutică. Şi dacă nu se punea problema de a uita, cel puţin munca avea să-i permită să pună o oarecare distanţă între sine şi reapariţia amintirilor.

Eléazard a mai răsfoit o dată primul capitol al acestei *Vieţi a lui Athanase Kircher*, recitindu-şi notele şi unele pasaje, la întâmplare. Doamne, ce prost începe!... Nimic nu oripilează mai tare decât un asemenea ton calculat, marcă a tuturor hagiografiilor, care aici atingea culmile platitudinii. Prea trăsneau paginile astea a ceară şi a sutană. Plus odiosul obicei de a citi în faptele din copilărie semnele înainte-mergătoare ale “destinului”! Şi bineînţeles că o ţinea tot aşa şi mai departe. “Căcat, căcat, de trei ori căcat!”, cum zicea Moéma despre tot ceea ce îi contrazicea, fie şi cât de puţin, ceea ce numea libertatea ei, dar care, în fond, nu era decât un egoism iraţional şi bolnăvicios. Doar Friedrich von Spee i se părea simpatic, în pofida zădărniciei poemelor lui.

— Omu' ie-n casă de pulet! Crrra! Crrra! urlă din nou papagalul, ca şi cum ar fi aşteptat special clipa în care intervenţia să producă efectul maxim.

Pe cât e de sclipitor, pe atât de imbecil, îşi zise Eléazard privind dispreţuitor pasărea. Destul de obişnuit paradox, vai, şi nu-l priveşte doar pe uriaşul ara de Amazonia!...

Caipirinha i se terminase. Un al doilea pahar — sau al treilea? — ar fi fost bine-venit, dar gândul că o va deranja iarăşi pe Soledade l-a făcut să ezite. În definitiv, *Soledade*, în portugheză, înseamnă “Singurătate”. “Trăiesc cu Singurătatea...”, şi-a şoptit în sine. Există pleonasme care conţin un soi de surplus de adevăr. Ca într-un citat din *Roman de la Rose*: “Când m-a auzit Raţiunea, s-a întors şi m-a lăsat gânditor şi trist.”

Capitolul I

În care este vorba despre naşterea & anii copilăriei lui Athanase Kircher, eroul acestei poveşti

În această zi, închinată Sfintei Genoveva, a treia a anului 1690, eu, Caspar Schott, aşezat ca un şcolar oarecare la una dintre mesele bibliotecii pe care am primit sarcina să o am în grijă, mă apuc să povestesc viaţa fără răgaz exemplară a reverendului părinte Athanase Kircher. Omul acesta, ale cărui opere luminate ne-au marcat istoria cu pecetea inteligenţei, s-a ascuns cu modestie în spatele cărţilor lui. Mi se va aduce prinos de recunoştinţă, nădăjduiesc în sufletul meu, dacă am să ridic uşor acest văl & am să aduc la vedere cu pudoare un destin pe care gloria l-a făcut de acum nemuritor.

La porţile unei încercări atât de îndrăzneţe, numai încredinţându-mă Fecioarei Maria, maica noastră, a tuturor, aceea căreia Athanase nu i se ruga nicicând fără rost, iau pana spre a da iarăşi viaţă acelui om care mi-a fost dascăl timp de cincizeci de ani & mi-a făcut favoarea, îndrăznesc să mă laud, unei prietenii adevărate.

Athanase Kircher se născu la trei ore ale dimineţii, în a doua zi a lunii mai, sărbătoarea Sfântului Athanase, în 1602.

Părinţii săi, Johann Kircher & Anna Gansekin, erau catolici fervenţi & generoşi. La vremea naşterii lui trăiau la Geisa, un târguşor aflat la trei ceasuri de drum de Fulda.

Athanase Kircher văzu lumina zilei într-o epocă de concordie relativă, în sânul unei familii pioase & unite, & într-un mediu studios & de cercetare care, fără îndoială, nu fu străin de viitoarea sa vocaţie. Cu atât mai mult cu cât Johann Kircher avea o bibliotecă foarte bine pusă la punct & că micul Athanase fu înconjurat fără încetare de cărţi. Mai târziu îmi cita cu emoţie & recunoştinţă unele titluri pe care le avusese în mână la Geisa St mai ales *De laudibus Sanctae Crucis* a lui Raban Maur după care, practic, învăţă să citească.

Dăruit de la natură, şcolarul se instruia de parcă s-ar fi jucat cu materiile cele mai grele & punea în asta atâta sârguinţă, încât îşi depăşi toţi camarazii. Nu era zi în care să nu se întoarcă de la şcoală cu câte o nouă decoraţie prinsă de haină, recompense de care tatăl său se arătă pe bună dreptate foarte mulţumit. Monitor al clasei, îşi seconda învăţătorul, explicând catehismul lui Canisius începătorilor & punându-i să-şi spună pe de rost lecţiile ajutoarelor sale. La unsprezece ani, citea deja *Evangheliile* şi pe Plutarh. La doisprezece ani, câştiga cu brio toate disputele publice, în latină, declamând ca nimeni altul & compunând uimitor în proză şi în versuri.

Lui Athanase îi plăcea mult tragedia, aşa că, la vârsta de treisprezece ani, ca răsplată a unei traduceri absolut strălucitoare din ebraică, obţinu de la tatăl său încuviinţarea de a merge la Aschaffenburg pentru a asista, alături de colegii lui, la o piesă de teatru: o trupă ambulantă prezenta acolo *Flavius Mauritius, Împăratul Orientului*. Johann Kircher încredinţă micul grup unui ţăran care se ducea cu cotiga în acel târguşor — la două zile de drum de Geisa — & care trebuia să îl aducă înapoi odată reprezentaţia încheiată.

Athanase fu entuziasmat de talentul actorilor & de capacitatea lor magică parcă de a aduce la viaţă un personaj pe care îl admira dintotdeauna. Pe scena în aer liber, în faţa ochilor lui uluiţi, valorosul succesor al lui Tiberius învingea încă o dată perşii cu zgomot & avânt, ţinea lungi cuvântări trupelor, alunga slavii şi avarii dincolo de Dunăre, în sfârşit, refăcea măreţia Imperiului. Iar la sfârşit, când trădătorul Phocas l-a ucis în chip înfricoşător pe acest creştin exemplar, fără a-i lăsa în viaţă nici măcar nevasta şi fiii, puţin a lipsit ca mulţimea de spectatori să nu-l facă bucăţi pe sărmanul actor care interpreta rolul centurionului ticălos.

Când veni timpul să se întoarcă la Geisa, ca un descreierat apucat de năbădăile tinereţii, Athanase, care simţea că îi ia partea lui Mauricius trup & suflet, a refuzat să îşi urmeze tovarăşii în căruţă. Ţăranul, căruia îi fuseseră daţi în grijă copiii, degeaba a încercat să pună mâna pe el: ambiţionând către o moarte care să îl acopere de glorie & înflăcărat de dorinţa de a-şi egala modelul în virtute, Athanase Kircher se hotărâse să înfrunte de unul singur, ca un erou antic, pădurea Spessart, care avea trista faimă de a colcăi de hoţi la drumul mare, dar şi de fiare sălbatice.

Odată ajuns în pădure, nu trecură nici două ceasuri până se rătăci. A umblat razna întreaga zi, încercând să recunoască drumul pe care ar fi trebuit să o ia, însă codrul se îndesea tot mai tare, iar el observă cu înfricoşare că noaptea se apropie. Îngrozit de himerele pe care propria-i imaginaţie le făcea să apară din tenebre, blestemându-şi orgoliul care îl aruncase într-o asemenea aventură,

Athanase se căţără până în vârful unui arbore pentru a fi apărat cel puţin de bestiile pădurii. Întreaga noapte şi-o petrecu agăţat de o cracă, rugându-se lui Dumnezeu din toată inima & tremurând de spaimă & de remuşcări. De dimineaţă, înfometat, mai mult mort decât viu de frică & de oboseală, continuă să se afunde în codru. Umbla astfel, fără căpătâi, de nouă ceasuri, târându-se de la un copac la altul, când a văzut că pădurea începe să se răărească, lăsând să apară o câmpie mare. Plin de bucurie, Kircher merse să ceară lămuriri cosaşilor care munceau pe acolo, pentru a afla unde a ajuns. Până acasă mai erau două zile de mers! Fu îndrumat pe drumul cel bun, i se dădură de-ale gurii & abia peste cinci zile de la plecarea la Aschaffenburg ajunse din nou la Geisa, spre marea uşurare a părinţilor săi, care îl credeau pierdut pe vecie.

Cum întrecuse marginile răbdării tatălui său, acesta a hotărât să-şi trimită fiul să îşi continue studiile la internatul colegiului iezuit de la Fulda.

Desigur, disciplina era mult mai strictă decât în mica şcoală din Geisa, însă profesorii se dovedeau cu mult mai învăţaţi & puteau satisface curiozitatea de nestins a tânărului Kircher. Mai era & oraşul atât de bogat în istorie & arhitectură, biserica Sfântului Mihai cu cele două clopotniţe asimetrice ale sale &, mai ales, biblioteca fondată de Raban Maur plecând de la propriile lui cărţi, în care Athanase îşi petrecea cea mai mare parte a timpului liber. În afara operelor lui Maur & în special a exemplarelor originale din *De Universo & Osanale Sfintei Cruci*, mai putea găsi tot soiul de manuscrise rare, de la *Cântul lui Hildebrand*, *Codex Ragyndrudis*, *Panarion*-ul lui Épiphan, *Compendium*-ul lui William d'Ockham, până la *Ciocanul vrăjitoarelor* pe care Athanase nu o deschidea nicicând fără ca un fior să nu-i treacă prin tot trupul.

Îmi vorbea deseori de această carte, de fiecare dată când i se întâmpla să îşi amintească de prietenul său din copilărie, Friedrich von Spee Langenfeld. Tânărul profesor preda pe atunci la seminarul din Fulda. Recunoscând în Kircher calităţile care l-au diferenţiat întotdeauna de tovarăşii săi, l-a şi îndrăgit nu peste multă vreme. Graţie lui, Athanase a descoperit cărţile interzise ale bibliotecii: Martial, Terentiu, Petronius... Von Spee îi prezentă toţi aceşti autori a căror lectură decenţa o interzice sufletelor inocente; iar dacă şcolarul iese mai întărit în aspiraţia sa către virtute din această dubioasă încercare, magistrul său nu e mai puţin Vinovat căci “viciul e ca smoala-ntinsă: de degete, când o atingi, rămâne prinsă”. O să-i iertăm totuşi uşoara cotitură pe lângă morală fiindcă, de altfel, influenţa sa asupra lui Kircher a fost benefică. Nu urcau ei oare în fiecare duminică pe Frauenberg — Muntele Sfintei Fecioare — spre a se reculege într-un schit părăsit & pentru a tăifăsui contemplând înălţimile & oraşul de mai jos?

Cât despre *Ciocanul vrăjitoarelor*, Athanase îşi amintea perfect de mânia tânărului său mentor în faţa cruzimii & arbitrariului tratamentelor aplicate pretinşilor posedaţi pe care Inchiziţia îi prindea în mrejele ei.

— Cum să nu mărturiseşti că ţi-ai ucis tatăl & mama ori că ai preacurvit cu demonul, când ţi se zdrobeau picioarele în ghetele de tortură făcute din oţel ori ţi se înfigeau ace lungi în tot trupul pentru a descoperi punctul lipsit de durere care atesta, conform imbecililor acelora, pactul cu diavolul.

Învăţăcelul se vedea nevoit să fie el cel care să liniştească furia maestrului, luându-l, din acest motiv, cu mai multă prudenţă, martor al cugetărilor sale. Von Spee începea atunci să-i vorbească în şoaptă, citând din Ponzibinio, Weier ori Cornelius Loos, spre a avea pe ce să îşi bazeze demonstraţia. Doar nu era el cel dintâi, insista, care critică procedurile inumane ale inchizitorilor. Johann Ervich denunţase încă din l584 proba apei, Jordaneus pe aceea a petei insensibile &, spunând toate acestea, von Spee se aprindea iarăşi, ridica tonul, terorizându-l pe tânărul Athanase care îl admira astfel & mai mult, pentru curajul ce depăşea limitele rezonabilului.

— Înţelegi, prietene? exclama von Spee cu ochii scânteind. La fiecare adevărată vrăjitoare — deşi eu merg până acolo, încât mă îndoiesc că a existat vreodată vreuna —, sunt arestate trei mii de persoane slabe de minte, de nebuni furioşi ale căror tulburări ţin mai degrabă de ştiinţa medicului decât de a inchizitorului. Ceea ce asigură triumful acestor aşa-zişi savanţi este pretextul interesului acordat lui Dumnezeu & religiei, însă nu dovedesc decât teribila lor ignoranţă, atribuind cauze supranaturale pentru tot felul de evenimente, fiindcă habar nu au de motivele cu totul naturale care conduc lucrurile de pe pământ!

Toată viaţa, Kircher mi-a vorbit despre omul acela & despre influenţa pe care o exercitase asupra formării lui intelectuale. Tânărul mentor îi citea câteodată poeme magnifice, pe care le scria el

însuşi la vremea aceea, chiar cele ce au fost adunate după moartea lui sub titlurile *Privighetoarea încăpăţânată* şi *Cartea de aur a Virtuţii*. Athanase ştia multe dintre ele pe dinafară & în anumite seri de cumplită suferinţă, la Roma, recita câteva cu voce joasă, de parcă ar fi spus o rugăciune. Avea o preferinţă evidentă pentru *Idolatrul*, poem ale cărui coloraturi egiptene îl încânta în mod deosebit. Mi se pare că îi aud şi acum vocea pronunţând cuvintele cumva grav & rezervat, totodată:

Visează să stai trează, o, Ishtar, ca o pană!
Binefăcătoare lunară, întunecată stea
Deasupra sorbilor sclipind cu-nfrigurare !
Licornă înţeleaptă din şaptele himere
Hienă, salamandră, sacrificată glifă.
Să dansăm chacona făr-de sfârşit surioară:
Pătatul taurobol a-nţepenit în
Muginda vizuină în care Christ îl botează...
Mortifică-l, Mântuitorule, pe cel ce vrea prea lacom
Ceea ce nume nu are!

A încheiat cu ochii închişi & a rămas tăcut, cuprins cu totul de frumuseţea versurilor ori de nu ştiu ce amintire legată de ceea ce citise. Am profitat pentru a mă retrage, convins că îl voi regăsi a doua zi cu obişnuita-i bună dispoziţie.

În anul 1616, von Spee a fost transferat la colegiul iezuit din Paderborn spre a-şi termina noviciatul, iar Athanase, sătul de Fulda, hotărî să plece la Mainz pentru a studia filosofia.

Iarna lui 16l7 fu deosebit de aspră. Oraşul se prăbuşea, parcă, sub nămeţi & toate râurile erau îngheţate. Athanase se aruncase cu totul în studiul filosofiei, mai ales aceea a lui Aristotel, la care ţinea în mod deosebit & pe care o asimilă într-o viteză uimitoare. Dezamăgit însă de reacţiile uneori brutale ale colegilor de şcoală de la Fulda în faţa rafinamentului său de spirit, lucra în taină & refuza să îşi împărtăşească altora cunoştinţele. Prefăcându-se umil, ba chiar prost, trecea drept un elev nevoiaş & limitat ca putere de înţelegere.

La câteva luni de la sosirea la Mainz, Kircher manifestă dorinţa de a intra în Compania lui Isus. Cum, în aparenţă, nu era prea dotat, fu nevoie ca tatăl lui să intervină pe lângă Johann Copper, superiorul iezuiţilor din Rhenania, pentru ca acesta din urmă să îi accepte candidatura. Ziua plecării la noviciat, la Paderborn, fu lăsată pentru toamna lui 16l8, după ultimele examene la filosofie. Athanase primi vestea cu o bucurie de care cu siguranţă nu era străină perspectiva de a-şi regăsi prietenul, pe von Spee.

Cum în iarna aceea era la modă patinajul, artă pentru care dovedea un talent ieşit din comun, Athanase resimţi o plăcere vinovată în a-şi demonstra posibilităţile în faţa colegilor. Plin de vanitate, se distra luându-le-o înainte graţie agilităţii & lungimii lunecuşurilor sale. Într-o zi, pe când se străduia să-şi întreacă unul dintre tovarăşi, a constatat că nu mai reuşea să se oprească pe fâşia de gheaţă, că picioarele îi pornesc fiecare în altă direcţie, lovindu-se rău de pământul tare ca piatra. După căzătură, care sosise ca o pedeapsă dreaptă a orgoliului de care dăduse dovadă, Kircher se alese cu o hernie păcătoasă & tot felul de julituri, pe care acelaşi orgoliul îl făcu să le ascundă.

Prin februarie, rănile începuseră să se infecteze &, fără tratament, supurau foarte tare, aşa că, în doar câteva zile, membrele nefericitului se umflaseră în asemenea hal, încât nu mai putea păşi decât cu mare greutate. Cum iarna părea să nu se mai sfârşească, Athanase îşi continuă studiile în cele mai rele condiţii, în frig & lipsit de confort. De teamă să nu fie refuzat de colegiul iezuit unde cu atâta greutate fusese admis, nu spuse un cuvânt despre starea în care ajunsese, în aşa fel încât, pe măsură ce se apropia ziua plecării la Paderborn, suferea tot mai mult.

Călătoria pe jos, în câmpul de la Hesse, fu un adevărat supliciu. De-a lungul tuturor acelor zile & nopţi, Athanase îşi amintea de convorbirile cu Friedrich von Spee despre torturile la care erau supuse vrăjitoarele de către inchizitori: chiar aşa ceva îndura & el & doar credinţa în Isus şi apropierea reîntâlnirii cu bunul prieten îi permiseră, de bine de rău, să reziste. Ajunse şchiopătând îngrozitor, pe 2 octombrie 16l8, la colegiul iezuit de la Padeborn. Imediat după primele manifestări de bucurie ale revederii, von Spee, aflat acolo pentru a-l întâmpina, îl forţă să îşi destăinuiască secretul. Chemat de urgenţă, chirurgul se îngrozi de starea picioarelor, descoperi o cangrenă & îl declară pe Kircher condamnat. Gândindu-se că o boală incurabilă era şi aşa de ajuns, Athanase păstră tăcerea asupra

herniei. Johann Copper, superiorul colegiului, îl înştiinţă cu blândeţe că trebuia să se întoarcă acasă dacă nu avea să-i fie mai bine în cel mult o lună. Totuşi, la îndemnul lui, toţi novicii începură să se roage Domnului să-l aibă în pază pe bietul neofit.

După câteva zile, în care martiriul lui Athanase nu făcuse decât să sporească, von Spee îşi sfătui protejatul să o cheme în ajutor pe aceea care veghea asupra lui dintotdeauna. În biserica din Padeborn se găsea o statuie străveche a Fecioarei Maria, despre care se spunea că are puteri miraculoase. Mare îi era renumele printre puţinii locuitori ai regiunii. Prin urmare, Kircher fu purtat în biserică & întreaga noapte se rugă Maicii Sfinte să aibă milă de durerea fiului ei cel bolnav. Spre miezul nopţii, simţi în carnea-i rezultatul rugilor & fu inundat de o minunată bucurie. Nemaiîndoindu-se că avea să se vindece, îşi continuă rugăciunile până în zori.

Când se trezi, după câteva ceasuri de somn fără de vise, îşi privi picioarele & văzu că amândouă erau vindecate, iar hernia dispăruse!

Degeaba chirurgul îşi potrivi mai bine ochelarii pe nas, tot fu nevoit să recunoască miracolul: spre uimirea lui, nu mai găsi decât nişte cicatrice & nici cea mai mică urmă de infecţie care, fără îndoială, ar fi trebuit să-i sfârşească pacientul... Prin urmare, se poate prea bine înţelege devoţiunea deosebită pe care Athanase a dovedit-o întreaga viaţă faţă de Maica Sfântă, care l-a ajutat să treacă peste asemenea încercări, lucru care demonstrează în ce măsură era Kircher predestinat să îl slujească pe Domnul în sânul Companiei lui Isus.

PE DRUMUL SPRE CORUMBÁ / “Trenul morţii”

Stând rău pe bancheta tare din compartiment, Elaine se uita la peisajul ce defila dincolo de fereastră. Era o femeie frumoasă, de treizeci şi cinci de ani, cu părul negru lung şi inelat, pe care îl strânsese într-un coc răvăşit, de o studiată neglijenţă. Îmbrăcată într-o sahariană bej, strânsă în talie, cu mâneci scurte şi buzunare aplicate, şi cu o fustă asortată, pusese fără să îşi dea seama, ori fără să-i pese, picior peste picior, astfel încât lăsa să i se vadă coapsa stângă, bronzată, puţin mai mult decât ar fi trebuit. Fuma o ţigară lungă, mentolată, uşor afectată, dovedindu-şi lipsa de experienţă în domeniu. Pe bancheta din faţă, aproape faţă în faţă cu ea, Mauro era în largul lui: cu picioarele întinse până aproape sub locul din faţă, cu mâinile sprijinindu-şi ceafa, cu căştile pe urechi, asculta caseta cu Caetano Veloso dând din cap în ritmul muzicii. Profitând de faptul că Elaine se uita pe fereastră, îi fixa încântat picioarele. Nu-i era oricui la îndemână să admire astfel anatomia ascunsă a profesoarei von Wogau şi multor studenţi ai Universităţii din Brasilia le-ar fi plăcut să fie în locul lui! Şi uite că tocmai pe el îl alesese pentru a o însoţi la Pantanal, fl fiindcă îşi susţinuse teza la geologie cu brio — cu menţiunea fi *ótimo*, vă rog frumos!, fiindcă avea o mutră frumoasă de se-l ducător înveterat şi, poate, dar asta chiar nu se punea la so-l coteală, îşi zicea, fiindcă tatăl lui era guvernatorul statului Ma-i ranhao. *Cavaleiro de forge, seu chapéu azul, cruzeiro do sul no l peito*... Mauro dădu muzica mai tare, cum făcea de fiecare dată I când ajungea la hitul său preferat. Cuprins de ritm, începuse | să fredoneze cuvintele, lungind finalele în “u”, cum făcea şi | Caetano. Coapsele Elainei vibrau la fiecare zguduire a trenul lui, iar el jubila.

Deranjată din reverie de chiţăitul inoportun al însoţitoriim lui, femeia întoarse brusc capul şi surprinse privirea aţintită asul pra coapselor ei.

— Mai bine v-ar interesa peisajul, spuse coborând piciorul, liS pindu-şi-l de celălalt şi trăgând în jos de fustă.

Mauro a oprit imediat walkmanul şi şi-a scos căştile de pe l urechi.

— Iertaţi-mă, nu v-am auzit. Ce aţi spus?

— N-are importanţă..., îi răspunse surâzătoare, mişcată dintr-odată de figura speriată a lui Mauro. Părea un puşti aşa, cu părul ciufulit şi aerul încurcat, de copil care a făcut o prostie: Uitaţi-vă, îi mai zise arătându-i pe fereastră, vin geologi din toată lumea ca să vadă lucrurile astea.

Mauro aruncă o privire asupra câmpiei lunare care trecea l nepăsătoare prin cadrul ferestrei: părea că bucăţi roşii de gresie fuseseră aruncate, la întâmplare, pe acolo, de cine ştie ce creatură gigantică.

— Reliefuri ruiniforme precambriene puternic erodate, recită tânărul cu o uşoară încruntare a sprâncenelor.

— Nu e rău... Însă aţi putea adăuga: “Superbă perspectivă a i cărei frumuseţe sălbatică dă fiinţei umane sentimentul fragilităţii sale pe acest pământ”. Din păcate, aşa ceva nu se scrie nicicând în manualele de geologie, nici măcar în altă formă.

— Râdeţi de mine, ca de obicei, suspină Mauro. Ştiţi foarte bine că sunt un om sensibil, altfel aş fi ales istoria sau matematica. Adevărul e că încep să mă simt obosit.

— Trebuie să recunosc că şi eu. Parcă nu se mai termină drumul. Împăcaţi-vă cu gândul că ne vom întoarce la Brasilia cu avionul. Departamentul nu e prea bogat şi mi-a luat ceva să negociez. Pe de altă parte, nu mă deranjează că am luat trenul, visam de mult la voiajul acesta. După cum încă îmi mai doresc să mă urc într-o zi în Transsiberian.

— Trenul morţii! exclamă Mauro cu voce lugubră. Singurul tren din lume despre care nu se poate şti dacă va mai ajunge vreodată la destinaţie...

— Ei! Mauro! Nu-ncepe din nou! interveni Elaine râzând. Aduci ghinion...

Trenul morţii, numit aşa fiindcă regulat aveau loc accidente ori atacuri cu mână armată, lega Campo Grande de Santa Cruz, în Bolivia. Chiar înainte de frontieră se oprea la Corumbá, orăşelul în care cei doi călători trebuiau să se întâlnească cu restul echipei, profesorul Dietlev H.G. Walde, specialist în paleozoologie la Universitatea din Brasilia, şi Milton Tavares Junior, şef de catedră şi director al departamentului de geologie. Pentru a mai reduce preţurile expediţiei, Elaine şi Mauro veniseră cu o camionetă până la Campo Grande, ultimul oraş accesibil cu maşina înainte de intrarea în Mato Grosso. Lăsaseră maşina în atelierul unui mecanic auto — Dietlev şi Milton, care făceau prima parte a drumului cu avionul, aveau să o recupereze la întoarcere — şi aşteptaseră în gară până dimineaţă. Trenul era o adevărată antichitate pe roţi, cu locomotivă cu aburi demnă de Far West, cu vagoane îmbrăcate în lemn de culoare stinsă şi cu ferestre în ogivă. Compartimentele păreau cabinele unui vapor din cauza lambriurilor de mahon lăcuit şi a toaletei dotate cu un mic lavabou de marmură roz. Într-un colţ exista chiar şi un ventilator din oţel nichelat montat pe un cardan, ceea ce fusese, probabil, cândva, culmea luxului. Până una-alta, robinetul nu te mai ducea cu gândul la vreun element lichid, într-atât era de mâncat de rugină, manivela ferestrei se rotea în gol, firele cauciucate ale ventilatorului păreau smulse de o eternitate, iar jegul de peste tot şi catifeaua sfâşiată a banchetelor făcea imposibil de ghicit cam în ce vremuri imemoriale putuse un asemenea echipament să însemne confort şi modernitate.

Căldura începuse să fie insuportabilă. Elaine şi-a şters fruntea, a desfăcut capacul bidonului şi, sub privirile indulgente ale lui Mauro, a încercat să bea în pofida zguduiturilor trenului, când, pe coridor, s-au auzit vociferări. Dominând vacarmul osiilor, glasul unei femei părea să încerce să stârnească întregul univérs. Mai multe persoane s-au repezit spre partea dinapoi a vagonului, urmate de conductorul obez şi cu hainele în dezordine, cu cascheta alunecată într-o parte, care a gâfâit pentru o clipă în faţa uşii deschise a compartimentului. Strigătele au continuat şi mai puternic, până când două lovituri înfundate, care au zdruncinat peretele despărţitor, au făcut geamul să vibreze şi ventilatorul să zornăie, oprind brusc trenul.

— Mă duc să văd ce s-a întâmplat, a anunţat-o Mauro ridicându-se.

Şi-a croit drum printre bagajele care umpleau culoarul şi a ajuns până lângă un mic grup de oameni care îl înconjura pe conductor. Înarmat cu un topor de incendiu, acesta din urmă se apucase să spargă vagonul, începând cu uşa toaletei!

— Ce e? a întrebat Mauro pe unul dintre ţăranii flegmatici care urmăreau scena.

— Nimic. Un *desgraçado* a furat ceva de la o doamnă. S-a închis înăuntru şi nu mai vrea să iasă.

Conductorul s-a tot luptat cu uşa blocată vreo zece minute. Îşi lua elan, trăgea câte o lovitură zdravănă de topor care-i scutura şuncile bărbiei duble, sufla zgomotos preţ de o clipă, apoi o lua de la capăt. Mauro era uimit de absoluta serenitate a acestei violenţe şi, mai mult, de mişcările înţelepte, apreciative ale capetelor asistenţei.

Când uşa a fost în sfârşit spartă, au descoperit un nenorocit beat mort, adormit pe scaunul closetului cu un portofel pe genunchi. După ce a verificat corpul delict şi l-a băgat în buzunar, conductorul şi-a luat asupra lui şi sarcina de a-l scoate pe adormit din toaletă. Cu ajutorul unui pasager l-a cărat până în faţa uşii, a aşteptat câteva secunde, după care l-a aruncat din tren. Cu respiraţia oprită, Mauro a observat trupul căzând ca un sac de nisip pe taluz. Insul s-a întors pe o

parte, ca şi când ar fi căutat cea mai bună poziţie, şi-a pus palma sub obraz şi şi-a văzut mai departe de somn.

— Dac-aş da de porcul acela de puşti care mi-a furat paşaportul!..., a mormăit conductorul, punând toporul la locul lui. După care s-a întors către Mauro, pentru a-l lua de martor: Şi ce uşă bună era... Nu se mai fac din astea în ziua de azi.

FORTALEZA / Avenida Tibúrcio Cavalcante

"*Querido* tată!

Fii liniştit, nu s-a întâmplat nimic grav. Din contră. Numai c-aş mai avea nevoie de încă vreo două mii de dolari pentru luna asta... (Trimite-mi un cec, ştii că ajung să văd totul în negru din cauza grecului meu din Rio...) Hai să-ţi explic: ne-a dat prin cap, mie şi prietenei mele, să deschidem un mic bar simpatic în oraşul vechi, nu departe de malul mării. Un colţişor proaspăt, cu muzică *ao vivo*, seară de seară (Thaïs îi ştie pe toţi muzicienii din localitate!) şi ambianţă care ne permite să strângem ceva studenţi şi artişti. Ne-am zis că, dacă totul merge conform planului, să trecem şi la seri de poezie şi la expoziţii de pictură. Genial, nu-i aşa?!

Ca să punem pe roate localul pe care l-am găsit ne mai trebuie exact suma pe care ţi-o cer. Jumătate pentru prima lună de chirie, restul pentru mese, scaune, băutură etc. Ţinând cont de entuziasmul tuturor celor pe care i-am anunţat, barul va funcţiona ulterior fără probleme. În plus, am tras de trei ori cartea la tarot şi de trei ori la rând mi-a ieşit Arcana a şaptea a Cajrului, aşadar, soluţia. Prin urmare, asta e!

Dar parcă te văd că bombăni din cauza şcolii... Nu-ţi face griji: trec în anul doi la etnologie şi, cum la bar o să facem cu schimbul, eu şi Tha'is, voi avea tot timpul spre a nu lipsi de la cursuri, când va începe anul universitar.

Mi-a scris mama că pleacă în Pantanal ca să caute nu ştiu ce fosilă. Mor de ciudă!

Sper că o duci bine şi că rezişti loviturii; în fine, înţelegi ce vreau să zic... Îţi promit că voi încerca să vin să te văd într-una din zile.

Cum merge cu Heidegger?

Te sărut beijo, beijo, beijo!

Moéma"

Noaptea de un albastru regal inundase întreg spaţiul vizibil, dincolo de uşa de sticlă a livingului. Mirosea puternic a iod şi a iasomie. Goală, aşezată pe rogojina mare care acoperea podeaua încăperii, Moéma îşi recitea scrisoarea clănţănind din dinţi. Şira spinării îi era scuturată de frisoane scurte şi transpira din abundenţă. Trebuia rezolvat rapid, aşa că a pus scrisoarea într-un plic, a lipit marca, după care a scris adresa străduindu-se să nu-i tremure mâna. Întoarsă în dormitor, s-a oprit o clipă în prag pentru a o privi pe Thaïs, goală şi ea, întinsă pe cearşafurile albe. Ochii îi erau închişi, iar formele grele, impresionante, erau şi ele pradă aceloraşi spasme îngheţate care îi scuturau şi ei carnea. Printre storuri, luna îi zebra liniştitor trupul.

Moéma s-a aşezat pe marginea patului şi şi-a trecut degetele prin părul des al fetei.

— Ai terminat? a întrebat-o Thaïs deschizând ochii.

— Da, e gata. Sunt sigură că o să-mi trimită banii. Oricum, nu-mi refuză niciodată nimic.

— Ştii, sunt cam agitată.

— Şi eu, dar o dregem noi.

Moéma s-a întors spre măsuţa de noapte şi a deschis cutia mică, de abanos, cu cocaină. Cu o spatulă de carton a luat puţin praf pe care l-a vărsat într-o lingură, păstrată numai pentru asta, cu coada perfect orizontală. Spunându-şi că a luat o cantitate prea mare, a pus o parte la loc în cutie, după care a diluat restul cu puţină apă, folosindu-se de o pipetă.

— Să fii atentă, da? a şoptit Thaïs privind-o.

— Nu-ţi fie frică. Nu am chef să mor şi cu atât mai puţin să te ucid, i-a răspuns Moéma încălzind cu o brichetă conţinutul lingurii. Nu sunt atât de nebună pe cât par.

După ce a mirosit amestecul, tânăra a lovit cu degetul seringa fină de care se folosise şi cu patru ceasuri mai devreme, a verificat, apăsând uşor pistonul, ca nu cumva să fi rămas vreo bulă de aer, după care a ridicat de pe jos, cu delicateţe, cordonul halatului.

— La atac, frumoaso!

Thaïs s-a ridicat şi a întins braţul rotund către prietena ei. Aceasta i-a trecut de două ori, în jurul bicepsului, cordonul, apoi a strâns până ce o venă s-a umflat ca pentru donarea de sânge.

— Închide pumnul, i-a spus, lăsând-o pe Thaïs să aibă grijă de garou.

A îmbibat puţină vată în parfum şi i-a şters încheietura. Ţinându-şi respiraţia pentru a-şi opri tremurul, a apropiat precaută acul de vena aleasă.

— Ce noroc că ai venele atât de groase. Eu, până reuşesc la mine, e o întreagă poveste...

Thaïs a închis ochii. Nu suporta să vadă ultimul act al pregătirilor, momentul în care Moéma trăgea încet pistonul: un firişor de sânge negru a ţâşnit în interiorul seringii, ca şi cum însăşi viaţa i-ar fi scăpat pe acolo din trup, răspândindu-se în spirale subţiri, ucigătoare. Prima oară, cu două luni în urmă, chiar leşinase.

— Haide, desfă încet, i-a spus Moéma începând injecţia.

După ce a golit jumătate din seringă, a scos acul şi a îndoit braţul lui Thaïs, strângându-l peste tamponul de vată.

— Doamne, ce căcat! Ce căcat, Dumnezeule! repeta fata lăsându-se să cadă ca moartă, pe spate.

— Thaïs, e totul în ordine? Haide, Thaïs, răspunde-mi!

— OK... OK... Nu-ţi face griji... Vino lângă mine, a articulat cu greu tânăra.

Mai liniştită, Moéma a înfăşurat cordonul peste propriul braţ şi a strâns din dinţi. De acum, mâna îi tremura incontrolabil. Contractându-şi pumnul din toate puterile s-a înţepat de mai multe ori, fără a reuşi să îşi găsească vreo venă în reţeaua albăstruie, abia vizibilă pe sub piele. La capătul puterilor, şi-a înţepat o umflătură roşcată de la încheietura mâinii.

Chiar înainte de a se injecta, în gură i-a venit un gust pregnant de eter şi de parfum şi, pe când obiectivul lumii-ntregi îşi micşora diafragma cu încetul, a început să simtă cum se rupe de tot ce e viu şi e aruncată în tenebrele propriei esenţe. O rumoare cu sonorităţi metalice îi crescu dintr-odată între pereţii cutiei craniene, un soi de rezonanţă continuă, surdă, comparabilă cu aceea din timpul unei scufundări, când ţi se ciocneşte butelia cu aer comprimat de fierul unei nave străvechi. Şi, odată cu scâncetul bătrânului vas, frica... O frică atroce de a nu muri, de a nu mai fi capabil să îţi găseşti drumul. Numai că, în străfundurile acestei spaime se găsea o dezinvoltură absolută în faţa morţii, un fel de sfidare aproape lucidă şi disperată.

Şi, în acelaşi timp cu sentimentul de a atinge misterul existenţei, asista la dispariţia progresivă a orice nu era corp, propriul corp şi voinţa de a se topi într-un altul, avid de voluptate, în toate trupurile prezente în univers.

Moéma simţi pe piept mâna lui Thaïs, trăgând-o pe spate. S-a întins, concentrată dintr-odată doar asupra plăcerii acestei atingeri.

Fata o muşcă de buze, mângâindu-i sexul şi frecându-şi-l pe al ei de coapsa Moémei. Viaţa exploda din toată frumuseţea-i regăsită. Ce bine mirosea a Givenchy!

FAVELA DE PIRAMBÚ / L'aleijadinho

Din cauza unui joc de cuvinte răutăcios, alăturând cuvintele *aleijado* (handicapat) şi *alijado* (părăsit), i se spunea “Nelson lepădatu'“ sau, cel mai adesea şi mai pe scurt, “Lepădatu'“. Era un băiat de vreo cincisprezece ani, poate puţin mai mult, care părea hărăzit cu darul ubicuităţii. Pe oriunde ai fi trecut pe străzile din Fortaleza, sfârşeai prin a-l zări printre maşini, în mijlocul drumului, cerşind câţiva *cruzeiros*. Întreg până sub pântece, ba chiar drăguţ aşa, cu părul tuns până la umeri, cu ochii mari, negri şi mustăcioara mijindă, îi erau “blege” doar membrele inferioare: picioarele i se terminau, din naştere, în dreptul genunchilor, oasele membrelor inferioare fiind lipite şi încheiate prin nişte cioturi, lucru care îl obliga să se deplaseze ca un animal, ajutându-se de braţe. Îmbrăcat mereu în aceleaşi zdrenţe, haine de crucificat mai degrabă decât pantaloni, şi cu un maiou în dungi pe care îl ţinea ridicat până deasupra sfârcurilor, după moda din Nordeste, ţopăia prin tot locul, târându-se cu destulă abilitate prin praful drumului. Constrâns de handicap la tot felul de acrobaţii dizgraţioase, părea, din depărtare, un crab de ţărm sau, mai exact, un crab de cocotier.

Cum canicula obliga şoferii să ruleze cu ferestrele coborâte, se posta la intersecţiile principale şi aştepta lumina roşie a semaforului pentru a trece la asaltul vehiculelor. Două mâini pline de bătături se agăţau deodată de marginea portierei, apoi îşi făcea apariţia o căpăţână cu priviri fioroase, în timp

ce o oroare de membre răsucite lovea parbrizul ameninţând să pătrundă în maşină. “Milă, fie-vă milă, pentru numele lui Dumnezeu!”, striga *aleijadinho* pe un ton ameninţător, care făcea să-ţi treacă fiori de gheaţă pe şira spinării. Ţâşnită ca din adâncurile pământului, apariţia producea aproape mereu efectul scontat: şoferii se grăbeau pe loc să-şi scoată portmoneele sau scormoneau nervoşi prin harababura din compartimentele de pe faţa interioară a portierelor, pentru a scăpa cât mai rapid de coşmar. Şi, cum mâinile îi erau prinse de maşină, Nelson cerea să-i fie puse în gură hârtiile soioase care cu greu fuseseră descoperite. Se lăsa apoi să alunece la loc, în stradă, băgând bancnotele în pantaloni după ce le aruncase o privire scurtă.

— Fiţi binecuvântaţi! arunca printre dinţi, pe când vehiculul se pregătea să demareze. În urmă, putea fi auzit zicând “Du-te dracu'!”, într-atât îşi încărcase de dispreţ cuvintele.

Era teroarea şoferilor. Dar când îl cunoşteai un pic mai bine şi îi întindeai pomana înainte de a fi cerut-o, evitând astfel să îl obligi să escaladeze maşina, îţi mulţumea cu un zâmbet care făcea cât toate binecuvântările.

În zilele rele, mai degrabă se ţinea de mici furtişaguri decât să se întoarcă la groapa de gunoi pentru a intra în conflict cu ulii pentru vreun fruct stricat ori pentru un os de ros. De obicei, nu fura decât pentru a-şi astâmpăra foamea, ceea ce oricum era un calvar, fiindcă îi era foarte frică de violenţa feroce a poliţiştilor. Ultima oară când puseseră mâna pe el, pentru furtul a trei banane, porcii ăia îl umiliseră peste măsură, zicându-i “doi la metru” şi obligându-l să se dezbrace în pielea goală, ca să-l biciuiască, pasămite, dar, în realitate, pentru a-şi bate joc cu cruzime de organele lui atrofiate, repetându-i la nesfârşit că Brazilia ar trebui curăţată de asemenea orori contra naturii. După care l-au închis toată noaptea în aceeaşi celulă cu un *cascavel*, unul dintre cei mai veninoşi şerpi din regiune, în speranţa că vor provoca “un regretabil accident”... Ca prin minune, şarpele îl lăsase în pace, însă Nelson plânsese de frică şi vomase ceasuri în şir, până când leşinase. Chiar şi acum, *cascavel*-ul acela îi chinuia nopţile. Din fericire, Zé “camionagiul” sosise de dimineaţă spre a-i plăti cauţiunea şi astfel a scăpat de ce putea fi mai rău.

Nelson nutrea o admiraţie şi o recunoştinţă fără margini pentru omul acela ciudat, mereu vesel, care se împrietenise cu el şi venea să-l viziteze din când în când la *favela*. De fiecare dată avea ceva de povestit, urcându-l pe *aleijadinho* în camion pentru a face o plimbare pe faleză. Fără a se mulţumi doar cu constituţia sa masivă şi robustă, cu faptul că putea umbla prin toată lumea cu maşina lui imensă, vopsită în toate culorile, Zé, unchiul Zé cum îl botezase cu afecţiune, mai avea, după părerea lui Nelson, şi o adevărată comoară: automobilul nepotului lui Lampiao! Era un Willis alb în care Zé chiar îl invitase odată. De mers nu mai mergea, dar era păstrat cu mare grijă, ca o relicvă. Nelson nu s-a simţit nicicând mai fericit decât în ziua când i s-a permis să stea înăuntru. Era o celebră pradă de război! Virgulino Ferreira da Silva, alias Lampiao, haiducul care-şi bătuse joc de poliţie până prin l938, o confiscase de la Antonio Gurgel, un bogătaş care se aventurase în Sertao. Îl atacase călare, cu toată banda, ca pe o diligenţă, şi nu-l lăsase în viaţă decât după plata unei răscumpărări consistente. Nelson ştia întreaga poveste a lui *cangaço*, a bărbaţilor numiţi *cangaceiros* fiindcă îşi duceau puştile în spinare cum poartă boii jugul, *cangalho*-ul. Aceia refuzaseră să poarte jugul celor oprimaţi pentru a trăi liberi în Sertao şi, chiar dacă Winchester-ele le apăsau umerii, cel puţin asta se întâmpla pentru cauza bună a dreptăţii. Pasionat de figura lui Lampiao, ca toată puştimea din Nordeste, Nelson se străduise să adune câteva documente referitoare la acel Robin Hood al latifundiilor. În bârlogul lui, *favela* din Pirambú, numeroase fotografii decupate din *Manchete* ori *Veja* tapetau pereţii din tablă şi placaj. Puteau fi astfel văzuţi Lampiao, în toate poziţiile şi la toate vârstele carierei lui de revoltat, dar şi Maria Bonita, tovarăşa sa de aventuri, şi principalii locotenenţi: Chico Pereira, Antonio Porcino, José Saturnino, Jararaca... tot atâtea personaje ale căror isprăvi le ştia pe de rost, sfinţi martiri la care se ruga adesea pentru a-l apăra.

Întrucât Zé îi promisese să treacă în seara aceea pe la el, Nelson se întorsese mai devreme la *favela*. Cumpărase de la *Terra e mar* un litru de *cachaça* şi umpluse cu gaz cele două lămpi mici pe care şi le meşterise singur din cutii vechi de conserve. Răsucindu-se de la un perete la altul, reuşise chiar să aducă la acelaşi nivel nisipul de pe jos, după ce adunase toate chiştoacele. Acum, aşteptându-l pe unchiul Zé, se uita la tatăl său, care lucea în semiîntuneric. Ei, nu s-ar fi putut zice că îl neglija: bara de oţel era lustruită ca un sfeşnic de argint: unsă, frecată zi de zi, reflecta flacăra unei candele pe care o ţinea în permanenţă aprinsă deasupra.

Ca mulţi locuitori din Nordeste, tatăl său lucrase pe vremuri într-o oţelărie din Minas Gerais. În fiecare seară îi povestea despre infernul din marile furnale, despre pericolul la care erau expuşi muncitorii din cauza rapacităţii colonelului Jose Moreira da Rocha, proprietarul uzinei. Şi-apoi, într-o zi, nu s-a mai întors. Un umflat greoi, în costum, şi doi maiştri veniseră la ei, la căderea nopţii, în bordeiul insalubru pe care patronul îl acorda, în mărinimia lui, fiecăruia dintre angajaţi. Vorbiseră despre accident, descriseseră în amănunţime cum tatăl lui, chiar tatăl lui căzuse într-o cuvă cu metal topit. Şi că nu mai rămăsese nimic din el, decât acea bucată simbolică de şină, pe care ţinuseră să i-o aducă. Mai spuseseră că, desigur, câţiva atomi din tatăl său se găseau cu siguranţă răspândiţi prin metal care cântărea şaizeci şi cinci de kilograme, greutatea exactă a defunctului. Aşadar, putea fi înmormântat după toate regulile religioase. Cum nu mai avea niciun drept asupra locuinţei, pentru ca totul să fie cum trebuie, era rugat să o ia din loc.

Nelson avea zece ani. Mama îi murise la naştere, familia îi dispăruse de multă vreme, aşa că s-a trezit în stradă de pe o zi pe alta. Deşi trecuse prin atâtea şi-atâtea, păstrase întotdeauna bucata de şină pe care o îngrijea ca pe bunul lui cel mai de preţ.

Iar colonelul acela nu era altceva decât un ticălos, un pui de curvă mâncat de sifilis.

— Nu-ţi face griji, tăticule, murmură Nelson adresându-se şinei de oţel, fii sigur că-i iau eu gâtul. Mai devreme sau mai târziu, câinele ăla o să cunoască răzbunarea mea de *cangaço*.

Capitolul II

Despre teribilul război care dură treizeci de ani & dădu peste cap regatele Europei. În care Athanase dădu dovadă de un rar curaj în timpul unor încercări care s-ar fi putut termina rău...

Athanase tocmai îşi începea studiile de fizică, în vremea în care războiul ajunse la Paderborn. Pe 6 ianuarie 1622, când Johann Copper dădu ordin enoriaşilor săi să fugă de acolo, era deja prea târziu: ticăloşii înconjuraseră deja clădirile. Ascultând doar glasul vitejiei & al credinţei sale în Domnul Dumnezeul nostru, stareţul colegiului ieşi de unul singur pentru a merge în faţa mercenarilor & a le cere îndurare. Aceştia azvârliră spre el o torţă aprinsă, de care reuşi să se ferească, însă diavolii lui Luther se aruncară pe omul sfânt, îl bătură îngrozitor, îl insultară & îl umiliră înainte de a-l lega ca pe un animal & de a-l băga în temniţă. Din toată întâmplarea a fost bucuros că nu şi-a sfârşit zilele pe eşafod, chiar în acea clipă, căci asemenea nenorocire i-a ajuns pe mulţi catolici, la fel de nevinovaţi ca şi el.

În acest timp, pentru a da ascultare ordinelor superiorilor, cei optzeci de elevi iezuiţi — mai puţin cinci preoţi, care se hotărâseră să rămână pe loc — fugiră în grupuri mici, deghizaţi în oameni simpli. Cincisprezece dintre ei fură prinşi & se întâlniră în închisoare cu stareţul.

Împreună cu un al treilea coleg, Athanase & Friedrich reuşiră să părăsească oraşul fără necazuri.

Pe 7 februarie 1622, ajunseră la malul Rinului, în apropiere de Düsseldorf. Fluviul îngheţase de curând, însă ţăranii de pe acolo le arătară celor trei călători o anumită trecere pe unde, gheaţa fiind mai groasă, s-ar fi putut traversa, ceea ce nu se dovedi decât o minciună neruşinată, produsă doar de ispita câştigului, căci aveau obiceiul ca, altfel, să plătească vreun amărât, în fiecare an, care să încerce să ajungă pe celălalt mal al fluviului & aşa să încerce rezistenţa gheţii. Cei trei străini erau, pentru ţărani, un adevărat chilipir & doar ca să mai economisească ceva bani cărpănoşii îi păcăliseră fără milă. În vremurile acelea de mizerie & nedreptate, viaţa oamenilor &, *a fortiori*, a necunoscuţilor care păreau nişte dezertori ticăloşi, făcea mai puţin decât un cotor de varză. Prin urmare, avarii aceia ordinari le arătară drumul, ziceau ei, pe unde trecea toată lumea fără nicio grijă. În naivitatea lor, cei trei iezuiţi se încrezură în vorbele amăgitoare & începură traversarea.

Cu înflăcărarea tinereţii & obişnuit cu patinatul, Kircher o luă înaintea tovarăşilor săi cu vreo douăzeci de paşi pentru a se convinge că sunt în siguranţă. Timpul se strica repede. Fuioare groase de ceaţă, sosite din nord, ameninţau să acopere fluviul, aşa că Athanase grăbi pasul. Ajuns aproape de mijlocul apei, observă cu groază că suprafaţa îngheţată începuse să cedeze. Se întoarse imediat pentru a se alătura însoţitorilor & a le putea anunţa pericolul în care se aflau, dar, cu un scrâşnet sinistru, gheaţa se rupse între el şi ceilalţi, în aşa fel încât bucata pe care se găsea începuse să plutească în derivă. Luat de curent, urlând, Athanase dispăru în ceaţă.

Temându-se pentru viaţa lui, tânărul se concentră din toate puterile asupra rugăciunii. După ce alunecase în josul apei, pluta de gheaţă se apropie, din fericire, de o zonă mai bine îngheţată, pe care Kircher putu sări cu agilitate. Fără să mai aştepte, începu să meargă înainte pentru a da de pământ sigur & pentru a putea încheia traversarea. Totuşi, la vreo douăzeci de coţi de mal, chiar când mulţumea Domnului că îi permisese să se descurce, până la urmă cu destulă uşurinţă, din cauza unui pas greşit gheaţa se rupse iarăşi înaintea lui. Vânăt de frig, plin de răni din cauza căzăturilor, Athanase nu a mai stat pe gânduri nicio clipă: s-a aruncat în apa îngheţată &, după câteva lungimi de braţ în care şi-a pus întreaga experienţă de înotător, a ajuns să iasă din apă mai mult mort decât viu. »

Ud leoarcă, clănţănind din dinţi de parcă ar fi bătut într-o tobă, s-a îndreptat către oraşul Neuss unde se afla un colegiu iezuit. După trei ceasuri de adevărat calvar, bătu clopotul de la poarta acestuia & leşină în braţele paznicului. Când îşi reveni în simţiri, avu bucuria să îşi revadă tovarăşii de drum, care reuşiseră să traverseze fluviul printr-un alt loc şi care, crezându-l mort, plângeau acum de bucurie să-l vadă viu şi întreg.

După trei zile de binemeritată odihnă, au putut să pornească din nou la drum & să ajungă dintr-o suflare la Colonia.

În oraşul acesta, von Spee fu uns preot. La sfatul lui, Athanase hotărî să renunţe la masca lui umilitoare: deşi ar fi putut atinge susceptibilitatea unora, cunoştinţele & capacitatea sa de reflecţie erau mult prea importante ca să mai fie ascunse. În doar câteva luni, îşi încheie strălucit studiile de

filosofie, continuând de unul singur să înveţe fizică, limbi străine & matematică. Impresionaţi de însuşirile sale ieşite din comun, profesorii deciseră să îl trimită în Bavaria, la colegiul din Ingolstadt, pentru a se perfecţiona în ştiinţele umaniste & pentru a învăţa greaca veche. Ascultând ordinele superiorilor, Athanase părăsi Colonia spre sfârşitul lui 1622 cu moartea-n suflet, căci îl lăsa în urmă pe Friedrich von Spee &, odată cu el, bucuria de a trăi & de a studia, proprii vârstei. Nu aveau să se mai vadă nicicând.

Timp de trei ani, Kircher se perfecţionă în nenumărate materii. Sub îndrumarea lui Christophe Scheiner, a cărui faimă era mai presus de orice îndoială, se aplecă neobosit asupra astronomiei & matematicii în care, nu peste multă vreme, excelă tot atât cât maestrul său. La fel se întâmplă cu fiziologia, alchimia & alte domenii, continuând aprofundarea limbilor străine. La douăzeci şi trei de ani, Kircher îşi întrecea fără efort toţi colegii, care îi recunoscură incredibilul dar al memoriei şi geniul inventiv, căruia i se adăuga o abilitate tehnică extraordinară.

Ingolstadt era la vremea aceea sub jurisdicţia lui Johann Schweickhart, arhiepiscop de Mainz & elector al Sfântului Imperiu roman germanic. Se întâmplă ca sosirea unei delegaţii conduse de înaltul personaj să fie vestită pentru începutul lunii martie. Asemenea vizite erau rare, aşa că oraşul primi musafirii cu mare pompă.

Iezuiţii &, mai ales, Kircher, fură puşi la treabă în vederea organizării festivităţilor. Athanase combină într-un spectacol câteva dintre noile sale invenţii, care fură considerate admirabile de către trimişii arhiepiscopului. În faţa unei adunări uluite, creă iluzii optice în aer liber, proiectând pe copacii din parc & pe nori forme fantastice: himere, sfincşi feminini, dragoni. Prezentă apoi oglinzi deformatoare, care te arătau cu picioarele în sus, îmbătrânit ori întinerit, & încheie printr-un somptuos foc de artificii ale cărui rachete, explodând, produceau forma vulturului imperial sau a altor fiinţe emblematice. Acuzat de câteva firi simple ori invidioase de magie neagră, Kircher trebui să arate instrumentele mezoptice, catoptrice & parastatice de care se servise în spectacol & să dezvăluie trimişilor cum funcţionau. Acele instrumente pe care avea să le descrie mai târziu în *Mundus Subterraneus* & în *Ars Magna Lucis* & *Umbrae*. Emisarii arhiepiscopului se arătară încântaţi de spectacol şi, până la plecare, nu i se mai permise tânărului-minune să se îndepărteze de ei.

Încântat de ceea ce îi povestiseră trimişii, Johann Schweickhart îi solicită lui Kircher să se prezinte fără întârziere în faţa lui.

Athanase se întâlni cu bătrânul prelat la Aschaffenburg & făcu asupra lui o impresie excelentă. Angajat imediat în serviciul acestuia, îşi consacră o bună parte a timpului pentru a inventa & a pregăti tot felul de maşini ciudate, ce-l distrau pe arhiepiscop în timpul liber. Fabrică astfel o statuie care se mişca, vorbea & părea însufleţită, & alte minunăţii, explicând proprietăţile miraculoase ale magnetitei, arătând în amănunţime cum putea fi folosită pentru a vindeca maladiile nervoase ori transmite gândurile la distanţă. La rugămintea lui Johann Schweickhart, începu să-şi pună pe hârtie ideile privitoare la magnetism care, câţiva ani mai târziu, constituiră materia primei sale lucrări: *Ars Magnesia.*

Kircher mai fu însărcinat de arhiepiscop să ridice releveul topografic al unor părţi din principat. Se achită de sarcină în numai trei luni & se pregătea să îşi extindă lucrul când protectorul său fu chemat de Dumnezeu.

La sfârşitul lui 1625, Kircher se întoarse la Mainz pentru a încheia cursurile seminarului teologic. Aici studie riguros & asiduu textele sfinte, nu fără a-şi continua lucrările ştiinţifice. Cum îşi cumpărase una dintre primele lunete puse în circulaţie, îşi petrecea o mare parte a nopţilor contemplând astrele. Într-o bună dimineaţă, se închise în chilia sa pentru a observa soarele. Urmând indicaţiile lui Scheiner şi ale lui Galileo, montase luneta într-o gaură făcută în storuri & aplicase deasupra lentilei concave o bucată de pergament alb din piele de viţel, în aşa fel încât să poată vedea bine pe acesta imaginea soarelui. Cum se uita la tumultuoasa mare de flăcări, observă numeroase pete care apăreau pe suprafaţa pergamentului, pentru a dispărea imediat. Faptul l-a umplut de uimire &, din ziua aceea, astronomia deveni unul dintre principalele sale obiecte de studiu.

Într-o dimineaţă de mai din anul 1628, pe când examina rafturile bibliotecii colegiului, descoperi cartea lui Mercati dedicată obeliscurilor ridicate la Roma de papa Sixtus al V-lea. Curiozitatea i s-a trezit imediat & s-a apucat să facă speculaţii despre posibilele semnificaţii ale numeroaselor hieroglife reproduse de ilustraţiile volumului. La început, le-a luat drept ornamente de

dată recentă, dar, din lectura cărţii a înţeles repede că figurile sau inscripţiile erau dăltuite pe obeliscurile egiptene din vremuri imemoriale & că nimeni nu fusese vreodată în stare să le descifreze. Enigma pe care i-o propunea Pronia îi luă lui Kircher douăzeci de ani de muncă, înaintea unei fericite concluzii.

La încheierea ultimului an de studiu, în decembrie 1629, Kircher a fost trimis la Würzburg pentru a preda matematica, morala & limbile biblice. Acolo l-am întâlnit pentru întâia oară, fiindcă în acel colegiu mi-am început noviciatul.

Adunaţi într-o sală de clasă, eu şi colegii mei îl aşteptam pe noul profesor de matematică, un anume părinte Kircher, despre care ni se spuseseră doar lucruri bune, dar de care încercam să râdem, tocmai fiindcă avea o reputaţie atât de bună. Mi-aduc aminte că nu am fost ultimul dintre cei care rânjeau ironic când venea vorba despre acel "doctor în biserică" picat din ceruri cu tot cu maşinăriile lui. Cu toate acestea, când intră şi se sui la catedră, se făcu dintr-odată linişte fără a fi fost nevoie să spună un singur cuvânt. Părintele Athanase avea douăzeci şi şapte de ani & nicicând un chip nu a dovedit o asemenea armonie generând adeziune, ca prin simpatie ori atracţie magnetică: frunte largă, inteligentă & nobilă, nas drept, ca al acelui David al lui Michelangelo Buonarotti, gură bine desenată, cu buze fine & roşii, abia umbrită de puful unei bărbi stând să apară & pe care şi-a tuns-o scurt întreaga viaţă, iar sub sprâncenele groase, aproape orizontale, ochi mari, negri & adânci, în care sclipea în permanenţă reflectarea fascinantă a unui spirit curios, având întotdeauna gata un răspuns, fiind mereu pregătit pentru dispute ale spiritului.

Ni s-a prezentat într-o latină demnă de Cicero & a început o lecţie din care până şi cele mai puţin importante cuvinte mi-au rămas gravate în memorie. Chestiunea tratată în acea zi era de a şti câte fire de nisip erau pe pământ, presupunând că acesta din aşa ceva ar fi fost format. Kircher a trecut printre bănci dându-ne fiecăruia câte un vârf de cuţit de nisip, pe care îl scotea dintr-un buzunar al sutanei, spunându-ne să tragem o linie în caiete. Apoi ne-a pus să aranjăm, unul lângă altul, pe dreapta respectivă, atâtea fire de nisip cât este posibil. Am rămas uluiţi când am observat că liniile conţineau de fiecare dată exact treizeci de fire de nisip! în urma experienţei, după ce ne-a asigurat că o putem repeta cu orice fel nisip pe care l-am putea găsi în orice colţ al lumii, şi-a început demonstraţia. Dacă ne imaginăm o sferă al cărei diametru este de o optime de deget, aceasta ar conţine 27.000 de fire de nisip. Dacă diametrul ar fi de un deget, ar conţine 46.656.000, dacă ar fi de un picior — 80.62l.568.000, de o leghe — 272.097.792.000.000.000.000.000 &, de aici, dacă Pământul ar fi compus din fire de nisip, ele ar fi în număr de 31.271.5l2.503.499.876.784.372.652.141.247.182 & 0,56, fiindcă diametrul Pământului este de 2.290 de leghe, aşadar, conţine 12.023.296.769 & 0,3 sfere de o leghe în diametru...

Poate fi închipuită uimirea noastră în faţa unei asemenea dovezi de ştiinţă &, mai ales, a uşurinţei de a o împărtăşi. Din clipa aceea, am manifestat faţă de părintele Kircher o admiraţie & un respect pe care nimic nu a reuşit să le ştirbească până în ziua de azi. Am căutat fără încetare să-i fiu în apropiere & am obţinut favoarea, dacă nu a prieteniei, cel puţin a unei binevoitoare protecţii. Favoare care m-a costat invidia camarazilor & diferite jigniri despre care nu e aici locul să vorbesc, însă pe care le-am iertat bucuros, ţinând cont de imensa onoare ce mi se acordase.

Şi astfel se scurseră doi ani fericiţi. Kircher se mutase în Würzburg & continua neobosit propriile lucrări, pe lângă munca de profesor. Prin corespondenţa purtată cu cele mai mari nume ale secolului & cu misionarii Companiei lui Isus de pe toată suprafaţa pământului, era ţinut la curent cu toate noutăţile din domeniul ştiinţei. Apăraţi cum eram în sânul unui regat profund catolic, oribilul război care făcea ravagii între reformaţi & partizanii Contrareformei ni se părea ceva îndepărtat, cu toate că, regulat, ajungeau până la noi cele mai urâte ecouri ale acestuia.

Totul părea să continue aşa, în acea atmosferă de studiu şi linişte, când Athanase Kircher avu o experienţă stranie: într-o noapte cu furtună, trezindu-se brusc din cauza unui zgomot neaşteptat, văzu apărând la fereastră o strălucire purpurie. Sărind din pat, deschise ferestruica încăperii sale de sub acoperiş, pentru a vedea mai bine despre ce era vorba. Spre marea sa surpriză, constată că în curtea colegiului se afla o mulţime de bărbaţi înarmaţi, aşezaţi conform disciplinei militare! îngrozit, fugi către chilia vecinului, pe care, însă, îl găsi cufundat într-un asemenea somn, încât îi fu peste poate să îl trezească. La fel se întâmplă şi cu ceilalţi iezuiţi pe care încerca să îi prevină. Crezând că suferă de

halucinaţii, veni după mine şi mă trase într-un colţ de unde se putea vedea foarte bine curtea. Bărbaţii înarmaţi dispăruseră.

În următoarele două săptămâni, Gustav Adolf, regele Suediei, intră în război de partea reformaţilor. Nenorocirile sortite cauzei catolicilor se precipitară &, după bătălia de la Breitenfeld & victoria asupra contelui de Tilly, armata suedeză pătrunse în Franconia. Atunci ne-a sosit şi vestea că demonii aceia înaintau spre Würzburg! Presimţirile cele rele ale lui Kircher se adevereau... Abia mai avurăm timp să ne strângem câteva lucruri & să fugim. Cum Würzburgul nu avea nici garnizoană, nici provizii de vreun fel, colegiul se destrămă în douăzeci şi patru de ore. Duşmanul se apropia de oraş & se zicea că suedezii nu arătau nici pic de milă faţă de iezuiţi. Am fost prinşi în vârtejul acelui haos fără nume. Trebuia să fugim către Mainz, aşa că, în acel l4 octombrie 163l, doar astfel ne-am putut salva, ca nişte amărâţi. Maestrul meu a lăsat în urmă manuscrisul lucrării *Institutiones Mathematicae*, rodul a numeroşi ani de studiu & multe luni i-au trebuit pentru a se consola în urma pierderii lui.

ALCANTARA / Un cur inteligent, un cur “foarte” inteligent!

De fiecare dată când Eléazard se simţea îndobitocit de timpul mult prea lung petrecut în faţa ordinatorului, trecea aparatul în *stand-by*, se uita o clipă la sutele de stele care defilau în noaptea siderală de pe ecran şi se aşeza, apoi, în faţa oglinzii celei mari. Era momentul ca, umplându-şi buzunarele cu mingi de ping-pong, să îşi exerseze îndemânarea. Nimic nu îi spăla mai bine mintea decât repetarea gesturilor precise care făceau să apară şi să dispară acele obiecte. Privea cum ieşeau la iveală şi se multiplicau mingile între degetele sale, corectând poziţia mâinilor, străduindu-se să-şi perfecţioneze agilitatea şi automatismele. Capriciul nu data decât de câteva luni, din ziua în care admirase uluitoarea abilitate a unui scamator de pe o stradă din São Luís: micul *matuto* jegos şi descărnat, fără un dinte în gură, îşi înfunda liniştit în nas un număr incredibil de cuie lungi, de dulgher. Mai mult decât faptul în sine, Eléazard apreciase perfecta stăpânire a trupului acelui bărbat şi eleganţa aproape matematică în conducerea mişcărilor. Împins de grabă, scotocise prin toate librăriile oraşului pentru a-şi cumpăra o metodă de iniţiere în acele practici. Sărăcia lucrărilor în domeniu îl dezamăgise. Cea mai mare parte a cărţilor consacrate prestidigitaţiei se mulţumeau să dezvăluie câteva şmecherii bune doar ca să iei ochii copiilor, or, ceea ce îşi dorea, era să facă să apară porumbiţe sau să scoată din urechea cine ştie cui kilometri de eşarfă, probe care ar fi ţinut pur şi simplu de miracol. La capătul puterilor, scrisese în Franţa pentru a-i fi trimis un volum pe măsura exigenţelor lui.

Drept răspuns, Malbois i-a trimis un frumos exemplar al unicei lucrări scrise de Robert Houdin şi o *Tehnică de bază pentru prestidigitatori* care părea un manual dedicat limbajului surdomuţilor, atât de multe ilustraţii avea despre mâini şi despre palmare. Cei doi autori erau formal de acord: doar un antrenament îndelung, urmărind supleţea degetelor şi stăpânirea perfectă a gesturilor putea conduce, într-o zi, la stăpânirea reală a acelei arte. Eléazard se antrena prin urmare conform acelor principii, reluând conştiincios şi cele mai insignifiante exerciţii ale unei gimnastici apropiate, după părerea lui, de artele marţiale.

Scrisoarea de la Moéma îl pusese pe gânduri. Nu pentru că banii pe care i-i ceruse ar fi fost o problemă — nu cheltuia mai deloc pentru nevoile personale —, ci pentru că resimţea atitudinea de nelinişte a fetei lui. Că îi scria atât de interesată material, mai treacă-meargă, chiar dacă îi displăcea; după alte toate, acesta era rolul taţilor: să aibă grijă de copiii pe care, din egoism, îi aduseseră pe lume. Dar chiar pentru un bar! Tocmai ea, care nu era în stare să administreze nici măcar simplul ei buget de studentă! Ar fi preferat să-i ceară bani pentru călătorii sau pentru a-şi cumpăra nişte rochii noi, de ce nu?, ar fi fost în firea lucrurilor pentru vârsta ei, însă de fiecare dată inventa alte noi proiecte, şi mai lipsite de noimă decât cele precedente. Cel mai rău era că părea să creadă în ideea asta cu barul la fel de tare cum o entuziasmase, cu două luni mai înainte, cariera de manechin care “ar fi primit-o cu braţele deschise” şi de care nu mai auzise vorbindu-se nimic. Trei mii de dolari pentru albumul de prezentare şi pentru şpăgi... Ce mai puştoaică! îşi spuse surâzând, mişcat dintr-odată de naivitatea Moémei. Ori poate că, de fapt, sunt pe cale de a lua o hotărâre: când începi să remarci extravaganţele tinerilor, enervându-te ori doar iertându-le, înseamnă că începi să îmbătrâneşti. Aşadar, s-avem răbdare. Îi trimisese cecul de dimineaţă şi va continua să cedeze capriciilor fetei până când va ajunge să îşi poată lua singură avânt. Era unica soluţie pentru ca ea să nu aibă sentimentul că

a ratat cine ştie ce din cauza celorlalţi ori a banilor, pentru a putea descoperi cândva care îi e responsabilitatea în faţa propriei existenţe. Nu aşa stau lucrurile cu *devenirea*?

Foamea l-a apucat în cursul acestor gânduri dezabuzate. Dorind să mai vadă oamenii, să stea de vorbă cu ei, s-a decis să iasă în oraş pentru a mânca.

Soledade a primit vestea cu iritare: pregătise deja cina aşa că s-a posomorât pe dată. Degeaba a încercat Eléazard să o binedispună, nu i-a mai acordat decât o mină dispreţuitoare, înainte de a se refugia în bucătărie. Aruncând o privire spre maşina de gătit, bărbatul a observat o omletă plutind în ulei. Îşi propusese bucuroasă să îl obişnuiască cu unul dintre felurile pe care Raffenel se străduise să o înveţe să le gătească. Prost profesor, îşi zise, uitându-se în cratiţă, dacă nu cumva, pur şi simplu, nu este dotată pentru aşa ceva. Şi a ridicat din umeri descurajat.

În Alcantara se lăsa seara, un soi de pictură în tonuri de gri mai groasă şi mai întunecată decât cerul acoperit care dominase toată după-amiaza. Ploaia ameninţa noaptea ce avea să urmeze. Eléazard a grăbit pasul, atent să nu calce în vreo baligă de zebu care pândeau pe alocuri, pe străduţele prost pavate. A luat-o la stânga, prin spatele bisericii São Matias, ajungând repede în *rua da amargura*, strada amărăciunii, numită astfel fiindcă vicontele Antonio de Albuquerque, vechiul proprietar al palatului în care locuia acum Eléazard, obişnuia să-şi întindă sclavii în noroiul din drum pentru ca soţia şi fetele să nu se murdărească pe picioare traversând spre a merge la slujba de duminică. Nişte pânze zdrenţuite mai atârnau la ferestrele largi pe care buruienile se apucaseră să le desfacă piatră cu piatră. Nu mai rămăseseră decât fragmente în ruină, fisurate, din acele graţioase *azulejos* împodobite în albastru şi alb, care ornaseră odinioară una dintre cele mai frumoase clădiri ale oraşului. Cum îşi mai duce lepra vremii până la capăt lucrarea, îşi spuse Eléazard, cum mai scorojeşte ea, până o termină, mărturia obscenă a barbariei umane!...

Ajungând pe *rua* Silva Maia, aruncă o privire către biserica Rosário, care se decupa în alb şi verde, pe fondul cerului de plumb. Ridicată în mijlocul unei minunate platforme smulse pădurii — însă invadată de bălării în lipsa pavajului —, părea că doreşte să se îmbibe cu toată umezeala pământului, după cum o dovedeau petele mari, roşietice ori gălbui, care murdăreau faţada până la jumătatea zidurilor. Cu storurile coborâte, cu frontonul sălbatic, transpira spaimă şi abandon. În spate, un desiş de manghieri se agita greoi, pătruns de frisoane sonore care scuturau frunzişul dintr-un capăt în celălalt.

Eléazard a împins uşa Hotelului Caravela — *Igienă şi confort. Şapte camere perfect mobilate* — făcând să se lovească între ele tuburile de bambus care atârnau de tavan. O tânără creolă veni în întâmpinarea lui cu braţele întinse, cu figura luminată de un zâmbet larg de mulţumire.

— Lazardinho! Ce surpriză... *Tudo bem*?

— *Tudo bom*.

Lui Eléazard îi făcea o adevărată bucurie să pronunţe cuvintele ritualice de bun-venit. După ele, ca liniştit de magia lor, viaţa îi părea dintr-odată mai prietenoasă.

— Ei, ce mai zici? l-a întrebat Alfredo după ce l-a îmbrăţişat cu sinceritate. Dacă rămâi la masă, avem creveţi mari de Mediterana. M-am dus chiar eu să-i cumpăr, cu şalupa.

— Fie şi creveţi...

— la loc, mă duc să-i zic lui Socorró.

Eléazard a intrat în curtea interioară a hotelului. Restaurantul era alcătuit din cele câteva mese răspândite sub acoperişul larg al verandei. În patio, trei banani imenşi şi încă un arbust căruia nu-i ştia soiul ascundeau scara care ducea spre camerele de la etaj. Un bec gălbui lumina deja locul.

Odată aşezat, Eléazard a consultat meniul dactilografiat, aruncat pe masă. Neschimbat de luni de zile, acesta anunţa pur şi simplu:

Filé de pescada, Camarao empanado
Peixadas, Tortas, Saladas.
Preço p / pessoa: O melhor possível...
FAVOR FAZER RESERVA

Întreg farmecul lui Alfredo rezida în acest nivel zero al comerţului. Trei feluri de peşte şi de creveţi, tarte şi salate. Şi încă pluralul nu era decât o exagerare benignă întrucât, în afara cazurilor excepţionale — *Vă rugăm să faceţi rezervări!* — altceva decât felul zilei respective nici că se găsea,

adică acela obişnuit pentru Alfredo şi pentru tânăra lui soţie. Cât despre preţ — *cel mai bun*, cel mai mic *cu putinţă* — era stabilit în funcţie de capriciile inflaţiei (300 % pe an) şi de mutra clientului.

În urma unei moşteniri amărâte, din care se aleseseră cu clădirea îmbătrânită, Alfredo şi Eunice se deciseseră să o transforme în hotel nu atât în ideea de a se îmbogăţi — se legănaseră ei totuşi şi cu iluzia aceasta în euforia primelor zile —, cât de dragul unei existenţe simple şi în speranţa de a reînsufleţi Alcantara. Partizani ai soluţiilor *alternative*, cuvânt care le revenea deseori pe buze, ca un panaceu al *închiderii burgheze* şi al influenţei *imperialismului american asupra planetei*, supravieţuiau, de bine de rău, în micul lor port scăldat în pace şi umanism. În sezon, cei câţiva turişti atât de îndrăgostiţi de arhitectura colonială, încât uitau ora de plecare a ultimului vapor, eşuau în hotelul lor, unicul din Alcantara, ceea ce le permitea lui Eunice şi lui Alfredo să ducă restaurantul înainte, de azi pe mâine, tot restul anului. Mai mult din bunătate decât din necesitate, simpaticul cuplu o angajase pe bătrâna Socorró ca bucătăreasă şi pentru a-i ajuta la întreţinerea camerelor.

Alfredo şi-a făcut din nou apariţia cu două pahare şi două sticle mari de bere în mână.

— Prosteşte de reci, cum îţi plac ţie! a remarcat, aşezându-se la masa lui Eléazard.

A umplut cu precauţie paharele:

— *Saúde*!

— Sănătate! i-a răspuns Eléazard, ciocnind paharul cu al lui Alfredo.

— Apropo, ai auzit noutatea? Am închiriat o cameră.

Era un eveniment atât de neaşteptat, în plin sezon al ploilor, încât musafirul şi-a manifestat mirarea.

— Jur că e adevărat! a insistat Alfredo. O italiancă. Jurnalistă, ca tine, şi...

— Nu sunt jurnalist! l-a corectat Eléazard. Corespondent de presă. E altceva.

Pentru el, în orice caz, era altceva, însă i-a fost ciudă pe sine însuşi pentru instinctiva cochetărie, aşa că a mai corectat o dată:

— Deşi sunt rase comparabile de vulturi de stârv...

— Prea eşti dur cu tine şi cu profesia ta, a continuat Alfredo consternat. Fără tine, fără jurnalişti, cine ar mai şti ce se întâmplă pe aici? Bine, bine... O cheamă Loredana şi e o bucăţică bună rău, te asigur! Dacă n-aş fi însurat... Ai, ai, ai!...

Şi-a însoţit interjecţia plină de subînţeles făcându-i cu ochiul şi explodând într-o rafală de pocnete din degete.

— Într-o zi tot o să trebuiască să îmi arăţi cum faci.

— Nu e de învăţat decât o singură mişcare, îi explică Alfredo. Ia uită-te: laşi mâna moale — acesta-i secretul — şi o scuturi ca şi cum ai vrea să scapi de ceva. Degetele se lovesc unele de altele, făcând ca nişte castaniete.

Sub privirile amuzate ale lui Alfredo, Eléazard a încercat în zadar să îl imite. Când Eunice a apărut cu platoul, tocmai se declara învins,

— Bună seara, Lazardinho! l-a salutat, aşezând pe masă o farfurie cu creveţi pane, aplecându-se spre el şi sărutându-l familiar pe amândoi obrajii. Banditule, de-o veşnicie nu te-am mai văzut!

— Numai de două săptămâni, s-a apărat Eléazard, nici măcar atât, doar de douăsprezece zile mai exact.

— Când iubeşti, nu stai să numeri. Dar, hai, eşti iertat. Ia gustă din minunăţiile astea! a zis femeia.

— Savuroşi, ca de obicei! a exclamat Eléazard cu gura plină.

— Bine. Te las să mănânci.

— Şi eu, a adăugat Alfredo, ridicându-se după un semn discret al nevestei.

— Nu, nu, poţi să rămâi. Haide, Eunice, fă-mi plăcerea şi mai adu o porţie, te rog, şi o sticlă de vin alb.

Alfredo s-a aşezat la loc cu un vizibil aer de satisfacţie, doar nu era să se lase rugat când musafirul lui îi propunea să ia masa împreună. Decorticaţi şi gătiţi pane atât cât să le rămână afară doar înotătoarea de la coadă, creveţii se mâncau cu mâna, după ce erau înmuiaţi într-un fel de maioneză roşie, cu foarte multe mirodenii. Erau cu adevărat delicioşi!

Însufleţită de Alfredo, conversaţia s-a îndreptat nu peste multă vreme spre proiectul guvernamental de instalare a unei baze de rachete în pădurile din împrejurimi. Nu dispuneau încă

decât de o informaţie fragmentară, culeasă cu greutate dintr-o foaie comunistă de la São Luis, *Defensiva din Maranhao*, însă părea lucru cert că Brazilia se pregătea să sacrifice limba de pământ a Alcantarei pentru *interesele superioare ale naţiunii*, cum scrisese editorialistul utilizând o mulţime de ghilimele ironice.

— Îţi dai seama? i-a zis Alfredo cu dispreţ. Rachete! Oamenii mor de foame pe stradă, datoriile sugrumă ţara, de-am ajuns să muncim numai pentru cămătarii de la FMI, iar noi ne apucăm să trimitem rachete în spaţiu! Tot mâna americanilor e aici! Dar, poţi fi convins că ne vom bate! Dacă nu, gata cu Alcantara...

Lui Eléazard îi plăcea aptitudinea lui Alfredo de a se revolta, lucru pe care îl aprecia şi la Moéma, fie şi în secret şi mai subtil, fără a fi putut regăsi în sine acel nucleu de inocenţă care să-i permită să le împărtăşească optimismul. Se simţea, desigur, solidar cu sentimentul de absurditate care făcea să tremure vocea brazilianului, îi aproba mânia şi hotărârea, dar nu era în stare să creadă nici măcar pentru o clipă că exista vreo posibilitate de a zăgăzui, într-un fel sau altul, cursul evenimentelor. Şi asta nu fiindcă ar fi ajuns, cel puţin în opinia sa, un fatalist, un reacţionar ori un conservator. Pur şi simplu, îşi pierduse necesara speranţă care te face să muţi munţii din loc sau, cel puţin, să încerci. Chiar dacă nu simţea lucrurile în acelaşi mod, aparenta sa resemnare îl întrista. Dar cum să îţi alungi senzaţia superlucidităţii când, din nenorocire, e atât de captivantă? îşi spunea că bărbaţii sunt mediocri de la natură, iar nefericiţii care au înţeles evidenţa acestui fapt nu pot acţiona nicidecum împotriva imensei mase a celor care o hrăneau. Alfredo nu îi era prieten în toată puterea cuvântului şi probabil că nici nu îi va fi vreodată. Iată de ce Eléazard păstra pentru el genul acela de disperare extremă şi contagioasă care nu trebuie şi nici nu poate fi mărturisită decât în spaţii apărate de prietenie.

Dar, ca să ne întoarcem la "rachetele" noastre, Alfredo nu ştia dacă era vorba despre unele strategice sau doar despre o bază civilă destinată lansării de sateliţi. Oricum, nu avea importanţă, fiindcă, în ambele cazuri, pădurea urma să fie distrusă, locuitorii alungaţi din casele lor, ecosistemul pus în pericol. Proiectul, de altfel cu totul vag, reuşise să îi concentreze întreaga capacitate de împotrivire, ca şi cum ar fi ameninţat, iminent, întreaga omenire, lucru care, dincolo de exagerările de care dădea dovadă, era admirabil.

Lampa de pe verandă începu dintr-odată să pâlpâie şi să sfârâie.

— Nu mai e mult până izbucneşte furtuna, a constatat Alfredo. Mă duc să caut nişte lumânări.

Doar în sutien şi chiloţi, întinsă în pat, Loredana urmărea variaţiile neliniştitoare ale curentului electric, proiectate pe ornamentele de stuc, în formă de trandafiri, de pe tavan. O fascina acel soi de agonie lentă şi de reînviere neîncetată. În umezeala înăbuşitoare a încăperii, trupul ei pierdea, picătură cu picătură, apa, care se scurgea de-a lungul firelor de păr. Se întreba de cât timp ar fi fost nevoie pentru a se lichefia complet, pentru a nu mai rămâne din ea, în lumina becului agonic, decât o mare pată întunecată, pe cearşaf.

Înnebunită de apariţia unei iritaţii între picioare, s-a ridicat din pat şi s-a dezbrăcat. Căzând, desuurile umede au dat peste un gândac mare, de culoarea mierii, care a ţâşnit sub rama de la marginea duşumelei. Arsurile inghinale erau de acum aproape insuportabile. Cu un picior pe chiuvetă, s-a şters cu grijă, strâmbându-se de durere, înainte de a-şi unge pielea cu cremă. Stând în picioare, în faţa oglinzii, şi-a palpat îndelung sânii, aşteptând să se mai calmeze senzaţia de arsură care o obliga să rămână în acea poziţie incomodă. Dumnezeu ştie cât era necesar să mucezească prin locurile astea... A mucezi era cuvântul potrivit, şi-a spus gândindu-se la odiosul început de micoză. Chiar merita să aibă încredere în intermediar? Nimic nu era mai puţin sigur. Tipul i se păruse dubios, cu felul acela al lui de a o privi pieziş tot timpul cât negociaseră. Că solicitase să fie plătit dinainte, mai era de înţeles, dar că îi divulgase atât de puţine amănunte despre procesul în curs, mulţumindu-se să îi ceară să aştepte la hotel, asta cu greu putea să accepte. Două-trei săptămâni, o anunţase, poate un pic mai mult, însă totul avea să se încheie la sfârşitul lunii. OK, mai bine să nu se mai gândească la povestea asta. Poate, dacă s-ar fi dus să mănânce, i s-ar mai fi schimbat dispoziţia. După ce a căutat degeaba lenjerie curată în valiză, a mârâit enervată şi şi-a tras tricoul şi fusta direct pe piele.

Când şi-a făcut apariţia pe verandă, ca născută din tenebre, Alfredo s-a întrerupt.

— Uite-o, ea e, a şoptit. Pe curând...

Eléazard l-a văzut repezindu-se către italianca aceea care produsese asemenea efect asupra lui. Trebuia să fi avut treizeci şi cinci, patruzeci de ani, dacă era să te iei după anumite semne care nu te lăsau să îi dai mai puţin, însă părea neatinsă de începutul de decădere biologică specific vârstei. Eléazard a notat sânii tari, fără sutien, picioarele lungi, bine modelate şi silueta numai rafinament şi distincţie. În afară de asta nu era chiar atât de frumoasă cum îl lăsase să înţeleagă dracul acela de Alfredo. După câte îşi putea da seama, ochii migdalaţi şi gura erau puţin prea mari pentru figura emaciată, iar nasul prea lung şi prea ascuţit se adăuga la inventarul disproporţiilor.

Când i-a trecut prin faţă, condusă de Alfredo la o masă apropiată, Eléazard i-a zâmbit în semn de bun-venit. Nu i s-a răspuns decât cu o uşoară înclinare a capului. Fără să ia în seamă aproximativa indiferenţă, a mai trecut în listă o pereche de fese minunat bombate. “Un cur inteligent”, şi-a spus, mirat cumva de nepăsarea femeii. “Un cur foarte inteligent...”

Loredana nu era deloc atât de insensibilă cum i se păruse, în definitiv, nu făcuse altceva decât să constate prezenţa unui necunoscut prin locurile acelea sărace în vizitatori. Înainte chiar să fi fost zărită, ea îl observase câteva secunde şi îl considerase atrăgător, prin urmare periculos. De unde şi lipsa ei de încredere în ceea ce îl privea, rezerva din momentul în care bărbatul îi zâmbise, cu intenţia de a o saluta. Nu se punea problema seducţiei fizice — la capitolul acesta Alfredo îl depăşea fără vreun efort —, ci de ceva ce femeia ghicise în el, în ochii şi în modul lui de a se mişca, un soi de neobişnuită “profunzime de câmp”, expresie care, pentru ea, definea criteriile care făceau o fiinţă omenească mai mult sau mai puţin demnă de interes. Chiar dacă îi provoca de fiecare dată buna dispoziţie, farmecul fizic al unei persoane, fie aceasta bărbat sau femeie, era mult în urma unui anume stil de a fi, vizibil ori probabil, pe care ea se considera capabilă să îl recunoască la prima vedere.

Aşezată la două mese distanţă de Eléazard, având posibilitatea de a-l vedea din profil, îl cerceta acum în voie. Aşadar, trebuia să fi avut vreo patruzeci de ani, părul îi era negru cu şuviţe argintii la tâmple, însă fruntea prea înaltă promitea surprize neplăcute în viitor. Ceea ce însă frapa era nasul: pur şi simplu un cioc de vultur, până la urmă nu neapărat urât, însă de care nu mai văzuse decât la acel condotierre al lui Verrocchio de la Veneţia care, fără a fi fost vreun delicat, nu avea nimic din aspectul specific războinicilor. Părea pur şi simplu sigur pe el, ducând povara unei redutabile şi severe inteligenţe. Dacă tot era ora comparaţiilor artistice, se mai putea face o trimitere la Dante văzut de Doré. De altfel, imposibil să fi fost italian: cu toate că vorbea prost portugheza, pentru Loredana era îndeajuns ca să fi perceput un accent puternic, auzindu-l vorbind cu Alfredo.

Gândilat, parcă, de privirea insistentă al cărei obiect devenise, Eléazard s-a întors şi a întins paharul cu vin alb către ea, într-un toast silenţios, înainte de a-l duce la buze. Femeia nu s-a mai putut abţine să îi surâdă, ca pentru a-şi cere scuze pentru încăpăţânarea cu care îl tot privise din cap până-n picioare.

Alfredo tocmai adusese mâncarea, când s-a stins lumina. După ce a aprins mai multe lumânări, patronul s-a întors şi s-a aşezat la masa lui Eléazard pentru a deschide o a doua sticlă. Exact acela a fost momentul ales de ţânţari pentru a-şi face apariţia, de parcă ar fi existat o legătură între pana de curent şi invadarea verandei de către norul gros care i-a atacat pe cei prezenţi. Eléazard, care era foarte sensibil la înţepăturile lor, s-a posomorât pe loc.

— *Pernilongos*, a zis Alfredo, văzându-l omorând cu palma, pe gât, o insectă. Pe mine nu mă sperie, dar merg să iau totuşi o serpentină. Se pare că fumul îi alungă.

Eléazard i-a mulţumit pentru grijă şi, imediat ce gazda a dispărut în hotel, a aruncat o privire la masa apropiată. Mai prevăzătoare decât el, Loredana scosese nu se ştie de unde o sticluţă cu soluţie antiţânţari şi acum îşi ungea cu aceasta braţele şi gleznele. Când ochii li s-au întâlnit, i-a propus şi lui tratamentul, după care s-a ridicat şi a venit la masa lui ca să îi dea flaconul.

— L-am cumpărat din Italia, e un produs eficace, dar care miroase tare neplăcut.

— Puteţi vorbi în italiană, i-a răspuns bărbatul cu cel mai plăcut accent cu putinţă, stăpânesc mai bine limba dumneavoastră decât portugheza. Mulţumesc mult, tocmai erau gata să mă devoreze.

— Chiar vorbiţi italiana?! Numai la aşa ceva nu mă aşteptam. Lasă că mai sunteţi şi francez...

— De unde ştiţi?

— Când un străin vorbeşte italiana, fie şi atât de bine ca dumneavoastră, îmi dau seama imediat din ce ţară e. Unde aţi învăţat-o?

— La Roma. Am locuit o vreme acolo. Luaţi loc, vă rog, a adăugat Eléazard ridicându-se pentru a mai aduce un scaun. Va fi mai comod aşa, ca să mai stăm puţin de vorbă.

— De ce nu? i-a răspuns după un moment de ezitare. Numai două secunde, să îmi aduc paharul şi farfuria.

Loredana încă nu se aşezase când Alfredo şi-a făcut apariţia cu serpentina, pe care a aprins-o deasupra mesei, grăbindu-se să se aşeze lângă ei. Eléazard a observat ce plăcere îi făcea hotelierului să stea la aceeaşi masă cu italianca, pe când, din contră, aceasta părea enervată văzându-l cum îşi bagă nasul în începutul lor de conversaţie. O clipă a resimţit şi el aceeaşi iritare: Alfredo devenise inoportun. Nimic mai omenesc, şi-a spus Eléazard, decât acest sentiment de respingere. E de ajuns să schimbi două cuvinte cu o necunoscută, pentru ca orice bărbat venit să ţi se alăture să se transforme într-un nedorit element perturbator. Simţindu-se însă vinovat faţă de Alfredo, Eléazard s-a hotărât să îşi manifeste voia bună, în ciuda ghinionului.

— Permiteţi-mi să mă prezint: mă numesc Eléazard von Wogau, a spus în braziliană. Şi cred că e de preferat să vorbim singura limbă pe care o înţelegem cu toţii.

— Normal, a răspuns Loredana. Cu condiţia să fiţi indulgenţi. Eu sunt Loredana. Loredana Rizzuto, adăugă cu o strâmbătură. Mi-e cam ruşine să îmi pronunţ numele, tare mai e ridicol...

— Din contră! a intervenit Alfredo cu înflăcărare. Mie mi se pare foarte frumos şi foarte... italienesc! Aş prefera să mă numesc aşa, decât Portela. Alfredo Rizzuto! Doamne, ce bine sună...

— Alfredo Rizzuto?! s-a auzit vocea batjocoritoare a Eunicei. Ce-ai mai scornit ca să te dai interesant?

Apăruse în spatele soţului cu un platou care conţinea nişte tarte şi câteva fructe de mango.

— Iertaţi-l, a continuat adresându-se Loredanei, dar, cum vede o fată frumoasă, nu mai ştie pe ce lume trăieşte. Şi-acuma, *senhor* Rizzuto, gata cu băutul, vii să mă ajuţi. Nu mai e apă, pesemne iar s-a stricat pompa.

— Asta e, a suspinat Alfredo pe ton resemnat, dar nu vă temeţi, se rezolvă repede.

Imediat ce acesta a dispărut, Eléazard şi Loredana au izbucnit în râs: faţa lui, în timpul cât îl certa nevasta, era de-a dreptul comică.

— Ciudat băiat, a zis femeia, revenind la limba ei maternă. Simpatic, dar cam... lipicios, nu?

— Depinde de zi. Cum nu prea are ocazia să stea de vorbă cu străinii, când îi prinde, încearcă şi el să profite cât mai mult cu putinţă. Cred că l-aţi şi intimidat. Acestea fiind zise, credeţi-mă, nu e deloc prost. Deşi nu suntem chiar prieteni, ţin la el. Doriţi? a întrebat-o luând sticla în mână. E puţin acidulat, ai putea jura că e Chianti...

— Cu plăcere, a răspuns Loredana întinzând paharul. Ei, Chianti... Mă umpleţi de nostalgie. Dar, ia staţi puţin, haideţi să o luăm de la început, fiindcă mi s-au amestecat toate în minte: ce fel de francez sunteţi, cu un asemenea nume?

— Tata era german şi mama franţuzoaică. La drept vorbind, am dublă naţionalitate, dar cum de născut, m-am născut la Paris, unde am făcut şi o bună parte din şcoală, rădăcinile mele germane nu mai înseamnă mare lucru.

— Sunt indiscretă dacă vă întreb ce căutaţi în văgăuna asta? Sunteţi în vacanţă?

— Nu tocmai, a răspuns Eléazard zâmbind, dar munca îmi lasă foarte mult timp liber. Sunt corespondent de presă şi e de ajuns dacă, din când în când, trimit câte un articol agenţiei de presă la care lucrez. Întrucât Brazilia nu interesează pe nimeni, cred că tot ce scriu e aruncat la coş, dar de plătit tot mă plătesc. Locuiesc aici, în Alcantara, de doi ani. După câte mi-a spus Alfredo, şi dumneavoastră sunteţi tot jurnalistă.

Ruşinată, Loredana s-a roşit până în vârful nasului.

— Da... În fine... Nu prea... L-am minţit. Să spunem că mă aflu aici pentru afaceri. Dar nu bateţi toba pe chestia asta, vă rog. Dacă s-ar afla, vreau să zic dacă ar afla brazilienii, s-ar putea să am probleme.

Loredana se înfuriase pe ea însăşi. Ce naiba, o lovise strechea? “Avocatul veros” din São Luis (numai aşa îi zicea personajului aceluia cu mutră de escroc) îi promisese un secret absolut şi acum uite-o aici, mai-mai să se confeseze primului venit! Se oprise *in extremis*, dar, dacă o să se apuce să-i pună întrebări, n-o să-i prea meargă mult cu minciuna pentru care optase. “Ce proastă, Dumnezeule, ce proastă sunt!”, se înjura în gând, roşindu-se toată.

Culoarea din obraji îi dădea un aer de fetiţă. Eléazard era cât pe-aici să-i facă un compliment în acest sens, însă îşi reveni la timp: nimic nu ar fi fost mai neplăcut în situaţia de faţă.

— Ce afaceri? a întrebat-o uşor ironic. Sigur, dacă nu sunt prea indiscret.

— Deh, ceva cu pietre preţioase... (“Gata, Loredana! Te-ai tâmpit? N-o să mai ai pe unde scoate cămaşa”, urla o voce prin creierul ei.) Dar aş prefera să nu vorbesc despre acest subiect. Este o operaţiune, ca să zic aşa, la limita legalităţii... Sper că înţelegeţi …

— Nu vă temeţi, nu o să vă mai deranjez cu întrebări despre asta. Atenţie, însă: poliţiştii brazilieni nu sunt te miri ce copilaşi din corul de la biserică. Mi-ar părea rău să vă ştiu căzută în mâinile lor.

I-a umplut încă o dată paharul, înainte de a face acelaşi lucru şi cu al lui. Fără să ştie pentru ce, a crezut de cuviinţă să adauge:

— Nu vă faceţi griji. Poate că greşesc, dar asta e situaţia: dacă ar fi să aleg, aş fi mai degrabă de partea contrabandiştilor decât a poliţiei.

— Alta, acum... Uite-mă şi *contrabbandiere*..., a exclamat Loredana râzând.

Apoi, schimbând tonul, fără a se fi putut stabili dacă remarca avea vreo legătură cu vorbele dinainte:

— Beţi, nu vă jucaţi...

Faţa lui Eléazard a luat un aer dubitativ:

— Un pic mai mult decât ar trebui, poate. În Brazilia se spune că apa e mai periculoasă decât vinul şi, cum detest să beau Coca-cola... Dincolo de glumă, chiar ar fi bine să evitaţi să beţi apa de la robinet. Şi filtrată, tot periculoasă rămâne. Zilnic sunt declarate cazuri de hepatită.

— Ştiu, am fost deja avertizată.

Un fulger, urmat de un tunet deosebit de puternic, i-a făcut să tresară. Încă se mai auzea ecoul pierzându-se în depărtare, când aversa a potopit curtea interioară. Era o ploaie violentă, grea, ce pârâia teribil în frunzele verzi ale bananilor. Neaşteptatul diluviu creă între Eléazard şi Loredana un fel de intimitate, un adăpost de linişte şi de camaraderie în care s-au bucurat să se poată refugia. Lumânarea se scurgea în mici perle transparente, ţânţarii cădeau sfârâind în flacără, însufleţind pentru o clipă tonurile calde ale luminii. Serpentina adăuga mirosului reavăn, ce urca din pământ, un amestec insolit de arome de biserică şi de santal.

— Nu ne-am putea tutui? a propus Loredana după ce s-a bucurat câteva minute, în tăcere, de ploaie. M-am săturat să tot fac eforturi protocolare.

— Asta voiam să îţi sugerez şi eu, se arătă de acord Eléazard, zâmbind.

Gustase aproape carnal abandonarea lui “dumneavoastră”, lucru care îi apropia dintr-odată.

— Soluţia asta a ta este cu adevărat eficientă, reluă bărbatul scoţând un ţânţar din pahar. De un ceas nu m-au mai înţepat. Dar şi pute... Cu siguranţă, va alunga şi poliţiştii...

Loredana a început să râdă, însă cam forţat. Se simţea vinovată de a fi reuşit să-l înşele cu povestea stupidă despre contrabandă. Vinul începea să i se urce la cap.

— În afară de corespondenţa care nu pare să îţi ia prea mult timp, ce faci în restul zilelor?

— Trăiesc, visez... Scriu. În ultima perioadă chiar mi-am petrecut destul timp în faţa ordinatorului.

— Ce scrii?

— Ei, nimic pasionant. Am fost rugat să pregătesc publicarea unui manuscris din secolul al XVII-lea. Biografia unui preot iezuit asupra căruia m-am aplecat multă vreme. Este mai degrabă muncă de cercetare decât alcătuire de text.

— Eşti credincios? s-a mirat femeia.

— Nici vorbă, a liniştit-o Eléazard, numai că omul acela despre care nu mai ştie nimeni nimic a fost un tip tare ciudat. Un soi de enciclopedist care a scris despre tot ce se putea scrie şi care pretindea de fiecare dată că nu exista subiect despre care să nu ştie absolut totul. Lucrul era destul de obişnuit în epocă, dar ceea ce mă fascinează la el — vreau să zic, la o persoană care avea relaţii cu un Leibniz, Galileo, Huygens, dacă n-o fi fost mai celebru decât ei — e că s-a înşelat în absolut toate domeniile. Îşi închipuise chiar că a descifrat hieroglifele egiptene şi toată lumea l-a luat în serios până la Champollion!

— Nu cumva te referi la Athanasius Kircher? l-a întrerupt Loredana, vizibil interesată.

Eléazard a simţit cum i se zbârlesc toţi perii de pe corp.

— Imposibil... Imposibil..., a început să repete privind-o înmărmurit. Păi, de unde... Cum de ştii?

— Nu ţi-am povestit chiar totul, nici pe departe, a continuat femeia pe ton misterios, profitând de avantajul obţinut. N-am doar o săgeată-n tolbă.

— Te rog..., a insistat Eléazard cu aer de câine bătut.

— Nu e mare lucru: sunt sinolog. Mă rog, nici chiar aşa, să zicem că am studiat mult timp chineza şi că am citit una sau două lucrări în care era vorba despre Kircher, graţie scrierilor sale despre China. *Cazzo*! a exclamat dintr-odată. *Puta merda*!

— Ce s-a întâmplat? a sărit bărbatul, copleşit de înjurături.

— Nimic, i-a răspuns roşie toată, din nou. M-a înţepat un ţânţar...

SÃO LUÍS / Buze umflate, fruct de mango plin de graţie...

— Da... Bine... Le vreau pe toate, absolut pe toate... E de importanţă capitală, sper că mă înţelegeţi! Cine?... O secundă, verific...

Cu telefonul fixat între umăr şi urechea dreaptă, într-o poziţie care-i umfla obrazul în jurul receptorului, colonelul José Moreira da Rocha mai desfăcu puţin din marele plan cadastral întins pe biroul lui.

— Cum spuneaţi? 367... N.P... B? N.B... 40... Gata, am dat de el... Dar de ce refuză să vă vândă? Nu sunt decât păduri şi mocirle pe acolo! Doamne, ce adunătură de handicapaţi! Daţi-i dublu şi să se ducă-n mă-sa-n altă parte! Totul trebuie aranjat în cincisprezece zile... Nu... Wagner, am spus nu! Fără valuri, mai ales în momentul ăsta. Doar ştiţi că nu îmi plac metodele astea... Din ce trăieşte?... Bine, mă ocup eu. Veţi vedea că va merge mai rapid decât am prevăzut. Întâlnirea chiar au devansat-o: mâine la trei... Nu vreau să ştiu! Să nu întârziaţi, contez pe dumneavoastră... Asta e... Asta e... OK, sunaţi-mă dacă intervine şi cea mai mică problemă.

Imediat ce a închis telefonul, colonelul s-a aplecat spre interfon:

— Bună ziua, domnule... Cu cine doriţi să vorbiţi?

— Cu patronul, cu Bernardo Carvalho...

Colonelul s-a răsturnat în fotoliu, pentru a-şi aprinde o *cigarillo* lungă şi a aspirat primele fumuri cu o plăcere evidentă. În spatele lui, fereastra în stil colonial, împodobită până la jumătate cu mici vitralii în galben şi verde, lăsa să intre în găoacea lui o lumină dulce-acrişoară. Cu fruntea înaltă, cu părul negru, lăsat în zulufi peste urechi, *à la Franz Liszt*, chipul colonelului Moreira da Rocha părea efigia unui om politic din secolul al XIX-lea. Impresie confirmată — dacă nu cumva exact acest detaliu o producea — de prezenţa unei perechi enorme de favoriţi albi care acopereau obrajii până în dreptul colţurilor gurii şi scoteau obscen în relief bărbia pătrată, ale cărei dimensiuni scădeau doar din cauza gropiţei din mijlocul ei. Astfel încadrată, gura chema toate privirile, cărnoasă, schiţând un dispreţ senzual care o strâmba uşor, o gură de tânăr, ai fi zis. Însă, întâlnindu-i ochii adăpostiţi ca două bile de plumb sub pliurile ca de reptilă ale pleoapelor, percepându-le cearcănele adânci, granulate, învineţite de atât cinism adunat de-a lungul anilor, nu mai ştiai bine dacă aveai de-a face cu un bătrân bine întreţinut sau cu un tânăr ofilit înainte de vreme din cauza exceselor. Moreira parcă ştia cât de tulburătoare îi era această mască de teatru şi o utiliza mereu cu rafinament şi, uneori, cu cruzime.

Interfonul a pârâit o secundă:

— Iertaţi-mă, îl aveţi pe domnul Bernardo Carvalho pe linia trei...

Colonelul a apăsat butonul şi s-a răsturnat iarăşi în fotoliu.

— Alo, Nando?... Bine, dar tu? Ce tot spui, bătrâne?... Da!...Ha! Ha! Ha! Ar trebui să fii mai atent, la vârsta ta prostii de-astea te-ar putea costa scump. Ia să mi-o prezinţi şi mie, să o-nvăţ ce-nseamnă viaţa de-adevăratelea! Hai să trecem la chestii serioase: e un mic proprietar de tot căcatul, unul Nicanor Carneiro, care-mi face probleme. Ştii cine e?... Nu, nimic grav, voiam doar să-i dau o lecţie ca să-nveţe bunele maniere. Ia nu mai cumpăra tu nimic de la el... Doar aşa, cât să i se-mpută jafurile alea de fructe-n manghieri... Mda, asta e... Ai grijă să nu i le mai înmoreze nici dracu', da?... OK, *amigo*, cu siguranţă, ne vedem diseară. Contez pe tine la petrecerea pe care o dau, nu uita! Bine, la revedere... Da, asta e... Asta e... Ciao, Nando, trebuie să te las, am un apel urgent pe altă linie... Ciao...

Şi-a aprins din nou ţigara, în timp ce secretara a intrat cu un platou de argint, a închis uşa cu o mişcare din şolduri şi a înaintat cu precauţie, atentă să nu cumva să verse ceva pe mocheta stacojie.

Taior din linon translucid, piele măslinie, perlată de cimişir, parcă, coc decent şi tocuri cui. O fată care-ar fi pus pe cruce toţi sfinţii din Bahia! Oricum, era altceva decât toţi neciopliţii ăştia din Nordeste...

— Cafeaua, domnule, a zis secretara cu voce tremurătoare, brusc speriată de parcă s-ar fi aflat goală sub ochii guvernatorului.

Moreira a dat la o parte câteva hârtii, chiar în faţa lui:

— Pune-o aici, te rog.

Anita a fost obligată să dea ocol biroului, ajungând în dreapta colonelului pentru a putea pune platoul unde i se spusese, atingându-i abia simţit umărul drept. În clipa în care era gata să îl servească, bărbatul i-a băgat mâna pe sub fustă.

— Nu... Vă rog, nu, domnule..., a exclamat fata, încercând să facă o mişcare pentru a scăpa. Vă rog... Nu...

Cu mâna înfiptă în carnea coapsei, nemişcat ca un dresor de câini care-şi subjugă animalul, Moreira nu-şi lăsa prada să-i scape, încântat de încordarea tinerei, de valurile de nebunie pe care i le simţea pe sub piele.

Sunetul telefonului îi surprinse în această luptă împietrită. Fără să scape coapsa, colonelul ridică receptorul cu mâna liberă.

— Da? Nu, iubito... Nu ştiu la ce oră o să fiu liber. Dar, dacă vrei, îţi trimit şoferul... *Prinderea bruscă a pielii fine dintre picioare, buze umflate, fruct de mango plin de graţie*... Haide, nu fi proastă... Sigur că te iubesc, de unde }e tot scoţi?... *Umezeală ca a humusului, junglă a sexului, spongioasă sub palma care apăsa*... Bine, iubito, îţi promit... Fă-te frumoasă, o să fie o groază de lume... Haide, te ascult. Dacă-ţi spun că te ascult... Haide, te rog, fii rezonabilă!

Cu lacrimile în ochi, aplecată în faţă ca pentru o percheziţie poliţienească, Anita privea cu disperare bustul de pe birou, din faţa ei. *Antonio Francisco Lisboa... Antonio Francisco Lisboa...* Citea şi recitea inscripţia gravată în ipsos cu o grabă absurdă, ameţind parcă din cauza unei exorcizări care ar fi fost în stare să o purifice.

Capitolul III

Prin ce întâmplare fericită a ajuns Kircher în Provence; ce personaje a întâlnit acolo & cum a repurtat primele succese.

Abia ce ajunseserăm la loc sigur, în colegiul iezuit de la Mainz, că superiorii ordinului se hotărâră să îl trimită pe Athanase Kircher departe de război & de statele germane. Favoarea aceasta o datoră renumelui său, deja puternic nu doar în interiorul Companiei lui Isus, dar & în societăţile savanţilor din lumea-ntreagă. I s-au dat scrisori de recomandare pentru colegiul din Avignon & mi-a fost acordată onoarea de a-l urma ca secretar particular.

La Paris, ajunserăm fără necazuri & furăm primiţi cu braţele deschise de iezuiţii de la colegiul din Place Royale. Kircher trebuia să se întâlnească acolo cu câţiva învăţaţi cu care coresponda de mai mulţi ani: Henry Oldenburg, primul secretar al Societăţii Regale din Londra, care era în trecere prin Paris, domnul La Mothe Le Vayer & părintele franciscan Marin Mersenne. Cu acesta din urmă a avut o dispută pe tot felul de subiecte care depăşeau, la vremea aceea, puterea mea de înţelegere. S-a văzut şi cu domnul Pascal, care i se păru un matematician ieşit din comun, însă greu de suportat ca om, a cărui credinţă cam mirosea a pucioasă. La fel fu şi cu domnul Descartes, apostolul Noii Filosofii, care îi lăsă o impresie amestecată.

Se întâlni, de asemenea, cu domnul Thévenot de Melquisedeq, care călătorise în China & se întorsese cu un gust lipsit de măsură pentru filosofiile orientale. Fascinat de cunoştinţele lui Kircher în asemenea domenii dificile, îl invită câteva zile la Deşertul din Retz, o proprietate a sa din împrejurimile Parisului. Nu mi s-a dat voie să vin şi eu, aşa că nu sunt autorizat să vorbesc despre acel fapt, cu atât mai mult cu cât şi Athanase a fost întotdeauna foarte rezervat în a-mi povesti ceva. Dar, sub pretextul religiei ori al nu ştiu căror chinezisme, maestrul meu trebuie să fi asistat la spectacole despre care decenţa nu poate permite să se amintească, fiindcă, de fiecare dată când venea vorba despre lubricitatea umană ori despre excesele la care pot conduce idolatria sau ignoranţa, cita Deşertul din Retz ca sursă principală.

După numai câteva săptămâni petrecute astfel în Paris, ajunserăm în sfârşit la colegiul din Avignon, unde părintele Kircher urma să predea matematica & limbile biblice.

Bărbat din Nord, din ceţurile germanice, Athanase fu sedus fără nicio greutate de lumina Sudului. Era ca şi când lumea s-ar fi deschis încă o dată în faţa lui, ca şi când ar fi zărit dintr-odată limpezimea sfântă. Mai mult decât o simplă stea utilă observaţiilor cu telescopul, astrul solar se afirma ca o candelă a lui Dumnezeu, prezenţă & aură a Sa printre oameni.

Descoperind, în câmpia de la Arles, minunata proprietate a florii-soarelui de a urmări drumul astrului zilei pe cer, maestrul meu concepu & realiză imediat un orologiu acţionat după acelaşi unic principiu. Pe apa unui mic bazin circular puse o plută de aceeaşi formă, desigur, mai mică, ce ţinea una dintre acele flori plantată într-un ghiveci. Nemaiîmpiedicând-o fixitatea rădăcinilor, floarea soarelui avea astfel întreaga libertate de a se mişca după astrul tutelar. Fixat în mijlocul corolei, un ac indica ora pe un cerc prins în jurul curiosului dispozitiv.

— Numai că această maşinărie, sublinie Kircher, prezentând-o autorităţilor colegiului, sau, mai bine zis, acest *motor biologic* în care arta & natura se află combinate cu asemenea perfecţiune, ne învaţă, mai ales, cum ni se întoarce sufletul către lumina divină, atras de aceasta printr-o simpatie ori un magnetism analoge în ordinea spirituală, atunci când reuşim să ne eliberăm de pasiunile noastre derizorii, care se opun înclinaţiei naturale ce ni s-a insuflat.

Orologiul heliotrop al părintelui Kircher fu în curând cunoscut în întreaga Provence & contribui enorm la răspândirea renumelui său.

Maestrul meu considera un avantaj de preţ să locuiască în apropierea portului Marsilia.

Se adăugă norocul de a-i întâlni pe David Magy, angrosist din Marsilia, pe Michel Bégon, trezorier al Marinei Levantului din Toulon, & pe Nicolas Arnoul, intendent al galerelor, care fusese însărcinat să meargă în Egipt pentru a aduce diferite obiecte destinate colecţiilor regelui Franţei. La ei, care cumpărau tot ceea ce evreii & arabii puteau aduce drept curiozităţi, Kircher văzu mulţi crocodili mici & şopârle, vipere & şerpi, scorpioni & cameleoni împăiaţi, pietre preţioase de culori rare, însemnate cu figuri antice & hieroglife, & tot soiul de idoli egipteni făcuţi din lut ars lăcuit. Mai văzu sarcofage & câteva mumii, la domnul de Fouquet, idoli, stele funerare & inscripţii pe care se ruga, de

fiecare dată, să fie lăsat să le copieze. Athanase nu se mai sătura să străbată regiunea pentru a-i vizita pe toţi aceştia & a le admira colecţiile. Cumpăra, schimba sau copia tot ceea ce îl interesa direct în cercetările sale &, mai ales, cărţi ori manuscrise orientale care eşuaseră pe pământul provensal. Astfel a avut uriaşa bucurie de a schimba, într-o zi, o veche lunetă astronomică contra unei rarisime transcrieri persane a Evangheliei Sfântului Matei.

Presupunând că limba copţilor, vorbită încă în Egipt, era un fel de limbă împietrită a vechilor egipteni & că i-ar fi fost de folos pentru a pătrunde secretele hieroglifelor, Kircher se apucă pe loc să o studieze, devenind în câteva luni specialist în domeniu.

Maestrul meu părea să fi uitat de Germania & de tot ce îl legase de Fulda. Nu înceta să înveţe şi să pună în lucrare uimitoarea sa ingeniozitate. De asemenea, la puţină vreme de la sosirea la Avignon, s-a apucat să îşi ilustreze cunoştinţele catoptrice, construind o maşinărie extraordinară. Muncind zi & noapte cu mâinile lui, a asamblat în curtea colegiului din La Motte un dispozitiv capabil să reprezinte întreaga boltă cerească. În ziua stabilită, îi uimi pe toţi proiectând pe arcul scării principale întreaga mecanică a cerului. Luna, Soarele & constelaţiile se mişcau conform regulilor stabilite de Tycho Brahé, conduse parcă de propria-le putere &, printr-un artificiu simplu & rapid, îi era cu putinţă să reproducă precis starea bolţii cereşti indiferent în care zi din trecut. La cererea profesorilor & a elevilor, Kircher a prezentat şi horoscoapele Domnului Isus, al lui Pyrus, Aristotel & Alexandru.

Cu acea ocazie, după cum relatează Pierre Gassendi în memoriile sale, Nicolas Fabri de Peiresc, consilier în Parlamentul de la Aix, născut în Beaugensier, a aflat despre cercetările lui Kircher. Când i s-a mai spus & că maestrul meu era renumit pentru înţelegerea hieroglifelor, a insistat să îl întâlnească.

Ciudat om boiernaşul acela provensal: îndrăgostit de ştiinţă & prieten cu cei mai distinşi savanţi, era pasionat de antichităţile egiptene & de enigmaticele lor inscripţii. Cheltuia averi întregi pentru a achiziţiona orice obiect de o oarecare importanţă în această privinţă. De curând, părintele Minutius, misionar în Egipt & Levant, îi oferise un rulou de papirus acoperit de hieroglife, care fusese descoperit într-un sarcofag, la picioarele unei mumii. Peiresc, încrezător în capacitatea lui Kircher de a traduce acele pagini, i-a scris invitându-l să-l viziteze la Aix, trimiţându-i ca daruri mai multe cărţi rare & o copie a Tabulei lui Isis, cunoscută şi sub numele de Tabula Bembina. În post-scriptum îl ruga să ia cu el faimosul manuscris al lui Barachias Abenephius, al cărui fericit proprietar aflase că devenise Athanase.

Kircher a fost flatat de o asemenea dovadă de politeţe &, într-o zi de septembrie 1633, am pornit-o amândoi spre Aix, având în bagaje numitul manuscris, alături de alte documente în ebraică, arabă, caldeeană & samariteană.

Domnul de Peiresc ne primi cu o amabilitate & o plăcere cum rar întâlneşti. Ţinea de reputaţia lui să-mi întâlnească maestrul & nu încetă nicio clipă să fie deosebit de agreabil. La rândul lui, Kircher fu impresionat de colecţiile pe care gazda ne lăsă să le descoperim rând pe rând, îngrijindu-se de efectele produse & bucurându-se de fascinaţia sinceră de care dădeam dovadă. Casa îi era plină de tot felul de animale uscate ori împăiate, dar şi de o multitudine de obiecte & cărţi egiptene. Aşa văzurăm pentru întâia oară un phoenicopterus, vipera cu corn, lotuşi & o mulţime de pisici uscate & mumificate. În grădină, ne arătă mai mulţi leandri pe care reuşise să îi cultive plecând de la o sămânţă primită de la cardinalul Barberini, dar & un bazin înconjurat de papiruşi delicaţi din care se distra făcând hârtie în felul vechilor egipteni. Am mai admirat & un iepure pitic, gras ca un guzgan, care mergea pe picioarele dinapoi*, pe când, de cele dinainte, mai scurte, se folosea pentru a prinde ceea ce i se dădea de mâncare, ca o maimuţă, o pisică de Angora, botezată Osiris, pe care i-o adusese părintele Gilles de Loche de la Cairo, & diferite manuscrise obţinute cu mare cheltuială din mănăstirile copte de la Ouadi-el-Natroun.

Definitiv cucerit de Athanase, domnul dè Peiresc ne arătă, în sfârşit, cele două mumii umane dintre care una, remarcabilă ca mărime şi conservare, era cadavrul unui prinţ după cum o dovedea bogăţia podoabelor. La picioarele acelei mumii se găsea cărţulia cu hieroglife egiptene despre care gazda noastră îi scrisese maestrului meu. Foile erau făcute din papirus, iar hieroglifele semănau cu acelea de pe obeliscuri. Se puteau vedea tauri & alte animale, ba chiar figuri omeneşti & alte caractere mai subţiri, ca acelea din *Tabula Bembina*, însă nici urmă de literă grecească.

Ochii lui Kircher ardeau de emoţie. Nu mai ţinuse vreodată în mână vreun exemplar veritabil scris în felul acela misterios, aşa că nu se putu opri să nu înceapă să-l studieze pe loc. Peiresc îl rugă să binevoiască a-şi spune gândurile cu voce tare, ceea ce acesta şi făcu fără a clipi. & astfel am putut constata încă o dată geniul & amploarea cunoştinţelor iubitului meu maestru.

Cam în acea vreme, în septembrie 1633, ne veni vestea condamnării lui Galileo Galilei de către Sfântul Oficiu. Peiresc, prieten intim cu astronomul, având relaţiile lui la Roma, de la care obţinuse informaţii sigure, îl imploră pe Kircher să vină până la Aix pentru a sta de vorbă. Plecarăm imediat, fără a-mi fi fost posibil să aflu ce gândeşte Athanase despre acel subiect, într-atât de straşnic păstra tăcerea & se posomorâse.

Peiresc era consternat: spumega de furie & înjura ignoranţa monstruoasă a inchizitorilor. În controversa care începu, Athanase uză de întreaga sa retorică pentru a apăra judecata Sfântului Oficiu & pentru a predica supunerea orbească în faţa autorităţii sale, mai ales în acea dureroasă perioadă de schismă & tulburare spirituală.

Totuşi, în faţa decepţiei manifestate de Peiresc & a probelor citate în sprijinul tezei mişcării Pământului, Kircher sfârşi prin a mărturisi că el credea în argumentele lui Copèrnic & Galileo, ca, de altfel, şi părinţii Malapertius, Clavius & Scheiner, acuzatorii lui cei din urmă, care fuseseră supuşi presiunilor & obligaţi să semneze în favoarea teoriei lui Aristotel, & că doar prin ameninţarea cu forţa & din disciplină urmau ordinele bisericii.

Auzindu-l spunând toate acestea, Peiresc îl îmbrăţişă pe maestrul meu, bucuros să îl ştie pe drumul cel drept al raţiunii. Cât despre mine, educat în absolutul respect faţă de Aristotel, nu mi-am ascuns dezaprobarea, încât cei doi se străduiră să-mi demonstreze unde se înşelase infailibilul filosof. Am fost uşor de convins — tinereţea e maleabilă —, însă am păstrat din abjurare sentimentul supărător de a aparţine din acel moment unei confrerii secrete, vecine cu erezia. Pe drumul de întoarcere strângeam

din buci de frică de-ar fi fost de-ajuns şi-un bob de mei să-mi astupe găuricea, într-atât eram de convins că-mi vor fi dezvăluite opiniile de răzvrătit & voi fi dat pe mâna inchizitorilor. Pe Kircher îl distra agitaţia mea şi, ca să mă liniştească măcar puţin, îmi sugeră să adopt deschis, cum o făcuse & el, sistemul lui Tycho Brahé, care era recunoscut de biserică & satisfăcător pentru minte în măsura în care constituia un compromis ingenios între *paradisul imobil* al lui Aristotel & mişcarea universală a italianului.

Peste câteva zile sosi la colegiul din Avignon ordinul de a pleca imediat la Viena, aşa că a trebuit să ne pregătim în grabă.

CORUMBÁ / Un peştişor, atât, un peştişor

Când trenul a sosit în gara din Corumbá, Dietlev şi Milton erau deja acolo pentru a-i întâmpina. Elaine a fost mulţumită să revadă chipul liniştitor al colegului german. Mic, rotofei, îşi lăsase o barbă stufoasă, înspicată, ca pentru a compensa sărăcia colanului de păr care încă mai rezista asalturilor calviţiei. Recunoscut pentru caracterul său tolerant, pofta de mâncare şi gustul pentru calambururi, nu era aproape niciodată lipsit de cheful de vorbă. Râdea cu atâta uşurinţă, încât Elaine nu şi l-ar fi putut închipui altfel decât sticlindu-şi dinţii pe sub desişul mustăţilor. Pielea capului, cărămizie, arsă rău de soare, demonstra că nu stătuse degeaba aşteptându-i. Mult mai rezervat decât Dietlev şi, în consecinţă, mult mai inaccesibil, Milton impunea printr-o legendară severitate. Lipsit de experienţă directă sau, poate, exact din această cauză, îşi dădea tot interesul să-şi dovedească reticenţele şi un formalism plin de susceptibilitate. Opţiunea politică şi opinia favorabilă pe care o manifestau faţă de el cele mai înalte foruri universitare îl făcea să spere postul de rector, în anul următor. Cu grija de a demonstra cât de mult merita respectiva funcţie, îşi compusese o mină rece şi pretenţioasă. La drept vorbind, era mai degrabă enervant, şi Dietlev ar fi renunţat cu plăcere la prezenţa lui, dacă nu ar fi fost la mijloc prerogativele directoratului de departament şi puterea de care dispunea în cadrul comisiei însărcinate cu bugetul pentru cercetare.

Tot timpul cât a durat drumul în taxi, Milton a manifestat o grijă părintească faţă de Mauro. Întrebat mai apăsat decât Elaine asupra călătoriei, studentul a fost nevoit să povestească în detaliu episodul cu hoţul de buzunare, sarcină de care s-a achitat cu umor şi cu uşurinţă.

Ajunşi la Hotelul Beira Rio, Dietlev i-a trimis pe nou-veniţi să se instaleze în camerele lor, nu înainte de a le da întâlnire pe terasă, la ora mesei.

Prima grijă a lui Elaine a fost să facă un duş. Drumul cu trenul o epuizase şi se simţea murdară din cap până-n picioare. Nu-i dăduse niciodată prin cap că, în propria ei ţară, mai sunt în circulaţie locomotive cu abur, cu atât mai puţin că pot face atâta mizerie. Nou-nouţe la plecarea din Campo Grande, opt ore mai înainte, hainele îi erau acum bune de făcut cârpe de şters pe jos.

Tocmai ieşise de sub duş, când a auzit pe cineva bătându-i la uşă. Era Dietlev. Oarecum familiarizată cu acesta, se mulţumi să se înfăşoare într-un prosop înainte de a-i deschide. Părea preocupat de ceva.

— Nu ţi-e ruşine să primeşti musafiri pe jumătate goală? a găsit bărbatul un prim motiv de glumă.

— Nu când este vorba despre un vechi prieten, i-a răspuns râzând, şi care, dacă mă gândesc eu bine, nu doar o dată m-a văzut în pielea goală.

— Greşeşti, iubito. Într-o zi s-ar putea deştepta dracul ăla care doarme în mine! Mai ales în faţa unei asemenea ispite...

— Băi, tâmpitule, zi ce vrei pe-aici?...

— Voiam să te văd fără martori. Fără Milton, vreau să zic. Ştii că face pe el de frică, de câte ori este obligat să iasă din biroul personal. Nu ni s-a alăturat decât pentru a primi el laurii descoperirii mele şi pentru a-l gâdila pe tatăl lui Mauro, dovedindu-i că se ocupă de fi-su! Dacă ar afla ceea ce urmează să îţi spun, ar fi în stare să anuleze totul pe loc.

— E vreo problemă?

— Nu mare.brânză. Tipul cu care m-am înţeles pentru a merge în sus, pe fluviu, şi-a schimbat părerea. Nici nu mai vrea să audă că am putea pune piciorul în barca lui. Şi ştii de ce? Facem pariu pe ce vrei că nu te prinzi. Sunt nişte chestii complicate care blochează trecerea mai sus de Cuiabá. Nici măcar poliţia nu mai are curaj să se ducă până acolo. Trag unii cu mitralierele în tot ce mişcă...

— Păi, e nebunie curată!

— Se pare că ar fi traficanţi de piele de crocodil. O bandă întreagă sosită din Paraguay. Au chiar şi un mic aeroport în pădure! Şi cum e un comerţ profitabil, nu ezită să utilizeze orice mijloc pentru a fi lăsaţi în pace.

— Şi chiar crezi povestea asta?

— Nu ştiu ce să zic. Orice e posibil pe aici...

— În mă-sa! Poliţia ce spune?

— Pur şi simplu, probabil că are partea ei.

— Nu avem pe unde ocoli? Oricum, e incredibil!

— N-avem. Am studiat harta împreună cu Ayrton, pescarul care mi-a adus anul trecut fosila. Braţul fluviului, unde se găseşte situl acela, începe la douăzeci de kilometri mai sus şi nu există altă cale de a ajunge până acolo. Ar fi totuşi o modalitate: să debarcăm în aval de zona cu probleme şi să mergem prin junglă şaizeci sau şaptezeci de kilometri, ceea ce iese din discuţie.

Elaine era consternată. Cum îl cunoştea prea bine pe Milton, întoarcerea la Brasilia cu primul avion era ca şi asigurată.

— Ce e de făcut? a întrebat distrusă.

— Deocamdată, nimic. Ne ţinem gura. Niciun cuvânt lui Milton, lui Mauro sau oricui altcuiva. Nu se ştie niciodată. Am mai vorbit şi cu alţii, aştept un răspuns după-amiază. OK?

— OK, răspunse femeia cu o grimasă de decepţie.

— Haide, îmbracă-te. În zece minute ne vedem pe terasă.

Cu coatele pe marginea ferestrei, Mauro privea cu ochii mari peisajul insolit cu care se întâlnea pentru întâia oară. Beira Rio se afla pe malul fluviului, în mijlocul unui şir de clădiri vechi, ridicate de-a lungul apei. Din postul lui de observaţie, studentul putea vedea mlaştinile Pantanalului lărgindu-se spre răsărit, până-n zare. Stoluri de păsări nemaivăzute treceau ciripind pe cerul lipsit de nori, însă de un albastru şters. Apa gălbuie şi perfect netedă a lui Rio Paraguay părea o oglindă de ambră, murdărită pe ici, pe colo de rugină ori de suspecte mucegaiuri. Cu greu ţi-ar fi venit a crede că acel golfuleţ cu apă somnolentă poate aparţine marelui fluviu, pe care tăietorii de lemne îşi coborau plutele până la Buenos Aires sau Montevideo. Legate de copaci sau de ţăruşi mâncaţi de cari, înfipţi în

malul râpos, câteva vechituri, o canonieră antică cu două punţi şi vedeta poliţiei fluviale se ţineau la suprafaţă ca prin minune. Şalande lungi de aluminiu, răsturnate în iarbă, printre pirogi şi parâme, sporeau exotismul.

Ca orice student la geologie, Mauro făcuse numeroase studii pe teren, dar acum era pentru întâia oară când participa la o adevărată expediţie de cercetare, ba chiar mai mult, alături de elita universităţii. Dietlev Walde se afirmase cu doi ani în urmă când, alături de profesorul Leonardos şi de alţi geologi germani, descoperise într-o carieră din Corumbá o fosilă incredibilă: un polip comparabil cu meduzele de tipul *Stephanoscyphus*, deja identificat în unele regiuni ale globului, diferenţiindu-se însă structural, mai ales prin prezenţa polipilor secundari.

După analizele efectuate de mai mulţi specialişti, printre care şi Elaine von Wogau, asupra eşantioanelor aduse la Brasilia, se ajunsese să se stabilească datarea la şase sute de milioane de ani şi să se demonstreze că fosila aparţinea unei ramuri primitive în evoluţia *scyphozoarelor*. Nu era doar prima fosilă precambriană descoperită vreodată în America de Sud, dar şi una dintre cele mai vechi. Botezată *Corumbella Wemerii*, *Hahn*, *Hahn, Leonardos & Walde*, le-a adus pe loc lui Dietlev şi echipei sale recunoaşterea internaţională.

Anul trecut, Dietlev se întorsese în Mato Grosso pentru a preleva noi eşantioane. Zvonul că un neamţ cam ţicnit căuta urme pe pietre, oferind şi un preţ bun, l-a făcut pe un pescar să-i aducă una dintre acele roci găsite la întâmplare, sus de tot, în nordul Pantanalului. După verificări, s-a dovedit că se aflau în prezenţa unei fosile precambriene anterioare *Corumbellei*, ba mai mult, unui tip de echinodermă, organism care nu fusese niciodată reperat, nici măcar în zăcămintele extrem de bogate de la Ediacara, din Australia! De unde şi ideea expediţiei în curs, cu previzibile rezultate promiţătoare.

Cum perspectiva asocierii propriului nume cu o specie de animal înfierbântă minţile celor mai mulţi dintre oamenii de ştiinţă, Milton se transformase într-o adevărată fiară: obsedat de progresele acestuia, printr-o întreagă reţea de intrigi, luase locul lui Othon Leonardos în călătoria de cercetare. Ca şi Elaine şi Dietlev, Mauro îl dispreţuia pentru atitudinea nedemnă de un cercetător. Numai că influenţa îi era atât de puternică, încât ori te obişnuiai cu gândul, ori plecai să munceşti în altă parte, dar în universitate în niciun caz.

În fine, după alte toate, important era să se extindă cunoaşterea lumii în care trăim. Fosila cu pricina, apărută în linie dreaptă din "fauna primordială", promitea progrese fantastice în înţelegerea originilor, iar Mauro, şi asta nu era deloc de ruşine, clocotea şi el de nerăbdare să participe la o asemenea acţiune strălucită.

Ca să nu mai vorbim că aşa îi putea închide gura şi tatălui său. Sau, cel puţin, spera să i-o închidă definitiv...

La ora stabilită, s-au întâlnit toţi patru pe terasa de la ultimul etaj al hotelului. Dietlev a recapitulat rolul şi obiectivele fiecăruia. Din punct de vedere logistic, totul funcţiona conform planului, mai puţin greutatea de a găsi benzină pentru vas. Nu reuşise să facă rost decât de jumătate din cantitatea necesară, dar problema era în curs de rezolvare, presupunând o nesemnificativă creştere a preţului expediţiei. Milton i-a amintit că avea destui bani pentru a cumpăra tot stocul din Corumbá, aşa că au luat masa liniştiţi.

Pe la trei după-amiază, Dietlev i-a condus la carieră, pentru a se familiariza cu straturile geologice în care descoperise *Corumbella Wemerii* şi, eventual, pentru a aduna noi eşantioane. După ce le-a indicat stratul subţire de argilă gri-verde asupra căruia trebuiau să-şi concentreze investigaţiile, i-a lăsat anunţându-i că îi va aştepta pe seară, la Ester.

Înainte de a urca în taxi, s-a întors şi i-a zărit pe Elaine şi pe Mauro, în genunchi, pe coasta dealului, folosindu-şi harnici ciocanele. Cu mâinile în buzunare, cu pălăria de Panama înfundată pe ochi, Milton îi privea cum muncesc, albiţi de praf.

Când a intrat la Ester, cafeneaua-restaurant în care trebuia să-şi întâlnească ultima posibilitate de a mai găsi o ambarcaţiune, patronul a lăsat pensula deoparte pentru a-l primi cu o demonstraţie de prieteniè ieşită din comun:

— *Hola, amigo*! a exclamat, îmbrăţişându-l pe Dietlev. Câtă bucurie! Ce-ai mai făcut de când nu ne-am văzut?

— Salut, Herman! i-a răspuns scurt Dietlev, care nu se aşteptase la întrebare. Tot cu pictura, tot cu pictura?...

— Da, da! îmi aranjez uri pic pereţii. Dar acum fac un portret. Ia te uită ce-am găsit, a adăugat, luând de pe masă o veche carte poştală: Otto Eduard Leopold von Bismarck! Nu e rău, ce zici? M-am apucat să fac o reproducere. O să fie ceva uriaş!

— Aşa e..., a admis geologul după ce s-a întors către o nişă mare, în care Herman începuse să aşeze culorile pe o schiţă naivă care copia fotografia.

S-a simţit tare încurcat: ca şi pe alţii, la un moment dat, personajul ăsta te făcea să te apuce o greaţă groaznică. Herman Petersen vorbea nemţeşte, se comporta ca un neamţ, însă era... bolivian. Dacă se mira cineva, individul scotea pe loc resturile unui paşaport care îi atesta spusele. Fiindcă se însurase cu o mulatră obeză şi înfiorător de ciupită de vărsat (pesemne, avea stomacul tare dacă, în loc să verse, îi făcuse trei copii!...), se lăuda tot timpul că deţine şi cetăţenia braziliană. Când se îmbăta, ceea ce i se întâmpla zilnic, după o anumită oră a serii, devenea volubil şi începea să îşi declare nostalgia, ba chiar simpatia faţă de ordinea Marelui Reich. “De acord, a cam exagerat spre sfârşit, spunea fără a pronunţa vreodată numele lui Hitler, şi totuşi! Ideile au rămas şi nu erau toate aşa de rele, nici vorbă, puteţi să mă credeţi!” Din conversaţiile pe care le purtaseră în timpul primelor sale două călătorii la Corumbá, Dietlev nu reuşise să obţină decât o singură informaţie: Petersen ajunsese în Bolivia în l945, după înfrângere... “Eram un simplu soldat, adăugase o clipă mai târziu, un peştişor, atât, un peştişor!”

— Bun, cu ce te servesc în cinstea revenirii? Am o nouă bere la dozator, bucuria zeilor, nu altceva!

— Imediat, i-a răspuns Dietlev observând că bărbatul pe care îl aştepta intrase şi el. Am o afacere urgentă cu tipul de acolo.

— Nicio problemă, *amigo*. Eşti la tine acasă...

Brazilianul s-a apropiat de geolog cu un aer de falsă umilinţă, care nu promitea nimic bun.

— *Senhor* Walde, a început, ferindu-se să-i întâlnească privirea, e imposibil, e absolut imposibil. Nu că n-aş fi vrut, dar nici nu pot risca să rămân fără şalupă, mă-nţelegeţi?! N-ai cum trece pe-acolo, te arde ca pe-un iepure. Nimeni n-are să vă ducă, puteţi fi sigur!

Dietlev a simţit un val de mânie şi de ciudă ridicându-i-se în obraji.

— Dublez suma! Gândeşte-te bine: două sute de mii de *cruzeiro* sl Brazilianul s-a răsucit pe scaun, ca electrizat de amploarea ofertei, apoi privirea i-a încremenit spre ceva din spatele lui Dietlev. Instinctiv, acesta s-a întors: Petersen ştergea calm o halbă, atent la cârpa din mână.

— Ei, ce zici? a mai încercat o dată.

— Îmi pare rău. Sincer, îmi pare rău. Nu pot, e prea periculos. Poate la anu'...

— N-o să mai fie niciun la anu'! s-a răstit Dietlev. Acum ori niciodată. Nu poţi să-nţelegi că bugetul de care dispun nu poate fi cheltuit decât acuma?

— *Senhor*, nu vă enervaţi. Tot nu-mi schimbaţi hotărârea. L-am văzut pe *seu* Ayrton...

— Ayrton? Pescarul?

— Pleca de dimineaţă la Campo Grande. Mi-a zis să vă spun că nu va putea să vă însoţească. Ştiţi, i s-a îmbolnăvit mama...

— Asta-i culmea! a exclamat Dietlev strângându-şi pumnii. *Scheiße*!Herman, auzi ce bagă ăsta?!

— Ce s-aud?

— Ce spune ăsta! a repetat musafirul, arătându-i interlocutorul cu un gest larg, teatral.

Brazilianul însă profitase pentru a spăla putina, iar Dietlev abia a mai avut timp să-l vadă trecând prin perdeaua din şiraguri de perle false ce masca intrarea în cafenea. Cu faţa descompusă, s-a apropiat, punându-şi coatele pe tejghea:

— Acum chiar cred că e momentul să luăm o bere. La cum stau lucrurile, nu-mi mai rămâne decât să mă îmbăt.

— Uită-te la asta, i-a zis Herman arătându-i halba enormă de sub robinet, vine tocmai de la München, din cafeneaua Schelling. Am scos-o special, în onoarea ta. S-ar spune că ai necazuri.

— Şi încă cum! Nici nu-ţi închipui în ce încurcătură m-am băgat...

Cu cotul pe tejghea, cu mâna sub bărbie, Herman îl asculta rezumând situaţia. Probabil că avusese o figură nordică plăcută, aşa cum e ea reprezentată în ţările latine: ochi albaştri, păr blond, obraji trandafirii. Alcoolul însă îşi făcuse datoria, remodelându-l în decursul anilor: piele grunjoasă,

figură prăbuşită, buhăită pe alocuri, ochi atât de tulburi, încât s-ar fi putut bănui o cataractă. Părul alb, dat pe spate, părea să fi fost uns cu un amestec de jeg şi de nicotină, dinţii zob îl făceau să zâmbească de parcă ar fi fost un exponat de la Muzeul Grévin şi, cu tot cu burta umflată, ca de copil subnutrit, corpul îi plutea într-un şort imens şi o cămaşă cu mâneci scurte.

— Dar, până la urmă, ce e fosila asta de care tot vorbeşti? “

— Cea pe care o caut? Un fel de arici de mare, dacă vrei, dar fără ace.

— Şi faci atâta caz doar pentru un arici de mare? Eşti nebun, *amigo*!

— Nu înţelegi tu, Herman. E ceva ce n-a văzut nimeni niciodată. Sunt institute şi colecţionari gata să plătească averi întregi ca să aibă unul singur!

— Averi? Cât adică?

— Habar n-am... Pur şi simplu, sunt de nepreţuit. Cam cum ar fi o piatră adusă de pe lună. Câteva fosile de felul acesta ne-ar finanţa cercetările pentru ani şi ani...

— Dar cea pe care-o ai deja?

— Nu face nici cât o ceapă degerată. Fără identificarea zăcământului, nu rămânem decât la stadiul de supoziţii. Cam cum se întâmplă cu fragmentele de minerale transportate de gheţari la mare distanţă de locul de origine.

— Roci transportate la mare distanţă de către gheţari?

— Da. Aşadar, lucruri care nu mai sunt la locul lor. Dacă, de pildă, deschizând mormântul unui faraon, găseşti nişte boabe de grâu în sarcofag, poţi deduce că grâul respectiv e cel puţin la fel de vechi ca mumia, că are valoare simbolică în cadrul cultului morţilor, evocând naşterea etc. Dacă, în schimb, găseşti aceleaşi boabe de grâu în deşert sau ţi le aduce cineva, lucrul acesta nu îţi oferă nicio informaţie, nici despre grâu, nici despre orice altceva. Drept pentru care nu vor prezenta niciun interes.

— Înţeleg... Dar eşti convins că există zăcământul ăla?

— Absolut convins! Şi tocmai asta e partea proastă. L-am întrebat pe Ayrton în fel şi chip, i-am arătat hărţi făcute din satelit, pe care reuşisem să mi le procur: totul s-a potrivit. Este vorba despre un deal care se găseşte la confluenţa lui Rio Bento Gomes cu Jauru, puţin înainte de a sosi la Descalvado.

— Ştiu unde vine.

— Cum aşa? Ai fost pe acolo?

Gânditor, Herman nu a fost atent la întrebare.

— Crezi că poţi găsi locul şi fără Ayrton?

— Sunt convins! Odată ajuns acolo, îţi garantez că mă voi descurca, sunt obişnuit. Atâta doar. Ayrton m-ar fi făcut să câştig timp...

Herman l-a privit pe Dietlev drept în ochi, ca şi cum ar mai fi cântărit o dată motivele pro şi contra.

— Bine, a spus după o clipă de gândire, cred că o să-ţi mai dau o bere.

— Nu, mulţumesc. Deja nu mă mai simt în apele mele.

Cu toate acestea, bătrânul german a luat cele două halbe şi s-a aplecat spre manetă.

— Nu, Herman, te rog. N-am mai...

— Aş putea face rost de o barcă..., a zis acesta fără a-şi dezlipi ochii de firişorul de bere care curgea în halbă.

— Ce spui?

— Ce-ai auzit. Spun că aş putea face rost de un vas, un pilot şi tot ce mai ai nevoie. Dar mi-e c-o să te coste cam scump. Mă rog, e treaba ta.

Dietlev a analizat în viteză lucrurile. Fusese de ajuns un singur cuvânt pentru a face speranţa să renască, mai vie decât oricând.

Lui Milton nu-i păsa de bani, ar fi dat oricât numai să reuşească expediţia. Cât despre Herman, nu părea să-i vândă gogoşi.

— Cu cine am de negociat? s-a repezit să-l întrebe cu o grabă pe care şi-a reproşat-o imediat.

— Cu mine, i-a răspuns neamţul aşezându-i în faţă o halbă plină. Vaporaşul e zdravăn. L-am cumpărat de la stat acum vreo zece ani. Douăzeci şi opt de metri, cocă de oţel, motor de trei sute de cai. Iar comandantul e în faţa ta.

— Faci mişto? Ce treabă ai cu asemenea maşinărie?

Herman a părut uluit:

— Auzi, doar n-oi fi eu mai prost decât alţii!? Doar nu-ţi închipui că hrănesc o nevastă şi trei copii doar cu ce câştig de la bar! Poţi să faci tot felul de chestii, pe aici, cu un vas: poţi să duci turiştii la pescuit, în sezon, poţi să transporţi mărfuri de la o *fazenda* la alta, poţi să o oferi spre închiriere pentru diverse servicii... unor geologi, de exemplu...

— De acord, de acord... Iartă-mă! E atât de incredibil... Dar, ia spune-mi, povestea asta cu vânătorii de crocodili e o scornea lă, nu-i aşa?

— Nu chiar. Nu ţi s-au turnat minciuni.

— Păi, nu te sperie şi pe tine?...

— Cu mine e altceva. Fac oarece comerţ cu ei, dacă mă-nţelegi. Îi aprovizionez din când în când. Nu sunt nişte inşi chiar aşa de-ai dracului, dacă-i laşi în pace. În sfârşit, vreau să zic că e treaba mea... Nu ştii nimic, nu vezi nimic, n-ai probleme!

— Cât vrei?

— Aha, aha! Iată-ne şi aici! a exclamat Herman râzând cu gura până la urechi, apoi, serios dintr-odată: Patru sute de mii de *cruzeiros* şi... treizeci la sută din vânzarea primelor fosile.

Dietlev a amuţit în faţa enormităţii cerinţelor. Nu atât din cauza sumei — care încă se putea aranja —, cât la ideea absolut dementă a procentului.

— Cred că n-ai prins bine treaba, Herman, a reluat încercând să îşi păstreze calmul. Nu caut pepite de aur! Dacă o să găsesc împuţitele alea de fosile, dacă ipoteza mea se va dovedi corectă, dacă şi alţi cercetători, din străinătate, vor fi la rândul lor interesaţi, atunci ne vom putea gândi şi la vânzare. În care caz, de toată treaba se va ocupa departamentul de geologie în care lucrez, iar toţi banii îi va lua universitatea. U-ni-ver-si-ta-tea! Crede-mă că nu văd un ban din toată socoteala asta.

— Hai că mereu te poţi scoate cumva, nu? Pe undeva tot trebuie să fie un *jeitinho*, doar n-o să mă faci să cred că...

— Herman, dacă îţi spun că e imposibil... Nici măcar nu mă pot gândi la aşa ceva.

— Atunci, *amigo*, răspunsul e nu. Găseşte-ţi altă barcă.

— Herman, nu poţi să-mi faci una ca asta! Gândeşte-te un pic la ce ţi-am spus. Am acceptat patru sute de mii de *cruzeiro* s. Deja ai o afacere pe cinste, este? Cât despre fosile, deocamdată nici nu ştim dacă există! Vânare de vânt, cum ar veni. Însă dacă totul decurge conform previziunilor, vei fi singurul care va şti unde se află depozitul. Nimic nu te împiedică să te duci şi să te serveşti. Singurul lucru pe care ţi-l pot promite este că voi trimite colecţionarii la tine.

Herman îşi bea berea absent, cu înghiţituri mici. Tocmai dădea să răspundă când intrară în bar Elaine, urmată de Mauro şi de Milton.

Dietlev a făcut prezentările, în timp ce micul grup se instala la bar. Sedus de farmecul nou-venitei, patronul locantei şi-a regăsit zâmbetul. Elaine trecuse pe la hotel pentru a face un duş şi a se schimba. Îmbrăcată cu o rochie simplă, de stambă, verde-migdală, cu părul umed încă, răspândea prospeţime în jurul ei.

— Ce luaţi? a întrebat Dietlev fără a privi la cineva anume.

— Nu-mi place berea, a anunţat Elaine, zărind halbele goale. Aveţi cumva vin?

— Bineînţeles, domnişoară! Totul este posibil la Herman Petersen, mai ales pentru o fată frumoasă ca dumneavoastră!

Încercaţi din asta, spune arătându-i o sticlă aflată şi ea pe tejghea: Valderrobles roşu. E bolivian şi, fie vorba între noi, nu se compară cu nimic din ceea ce se poate găsi în Brazilia...

Cum şi Mauro îşi manifestase preferinţa pentru vin, Milton li s-a alăturat.

— Cum a mers? a întrebat-o Dietlev pe Elaine.

— Binişor. Eu şi Mauro am găsit trei exemplare frumoase de *Corumbella*. Amprenta este deosebit de clară, se vor putea face mulaje foarte reuşite.

— Mauro l-a găsit pe cel mai interesant, a intervenit Milton cu voce dulceagă. Chiar e dotat, băiatul ăsta!

Întorcându-i spatele, tânărul a ridicat ochii în tavan, ca pentru a-i explica lui Dietlev cât îl indispunea acea solicitudine servilă.

— Cu adevărat, expediţia noastră porneşte sub bune auspicii! a adăugat Milton frecându-şi mâinile. Aşadar, Dietlev, când plecăm?

Elaine a surprins un licăr de panică în privirea geologului. Se întorsese spre Petersen, care termina de turnat vinul. Acesta a lăsat sticla pe masă, adresându-se fără grabă femeii, ca şi cum ea ar fi pus întrebarea:

— Când doriţi... Sunt în serviciul dumneavoastră.

Uşurat, Dietlev i-a întins mâna, mulţumindu-i pentru decizie.

— Poimâine e bine?

— Foarte bine, *amigo*, i-a răspuns Herman strângându-i mâna prieteneşte, peste tejghea.

În privirea atentă i se putea citi: "De acord cu toate condiţiile, da?" şi, descoperind, la rândul lui, răspunsul pozitiv la geolog, care-i făcuse cu ochiul, a adăugat:

— Cred că eşti la rând să îmi plăteşti o bere...

— Să *ne* plătim o bere! i-a răspuns acesta apăsat. E de sărbătorit, ce să mai vorbim!

— Să fie într-un ceas bun! a exclamat Milton. Abia aştept să trecem la lucrurile serioase...

Fără să mai amintească de negocieri şi nici de vânătorii de crocodili, Dietlev l-a întronat pe Herman drept membru al echipei. Ziua următoare avea să fie dedicată aprovizionării vasului şi ultimelor pregătiri.

— Cu ce fel de navă plecăm? s-a interesat Mauro.

— Cea mai frumoasă din tot Pantanalul! Veniţi să o vedeţi, e ancorată chiar în faţă, le-a explicat Herman, îndreptându-se către intrare. Ia uitaţi-vă: *Mensageiro da Fé*! Cea de lângă vedeta rapidă a grănicerilor.

— Aiâ? a exclamat Mauro, recunoscând canoniera antică zărită de la fereastra camerei de hotel.

— Aia, a confirmat Petersen, fără să fi prins nuanţa dispreţuitoare din vocea tânărului. N-o fi părând ea de încredere, sunt convins, dar e chiar o mică minune. Pe puntea lui şi cu mine la cârmă, credeţi-mă, nu riscaţi nimic.

— *Mesagerul Credinţei*! Drăguţ nume, a remarcat Elaine zâmbind.

— Iniţial am vrut să îi zic *Siegfried*, însă nevastă-mea nu a fost de acord. De altfel, trebuie să mă duc să o anunţ. Sper că rămâneţi aici la masă. Găteşte pirania mai bine decât oricine, o să vedeţi!

Dietlev a confirmat, aşa că au intrat în bar şi s-au instalat din nou la tejghea, pe când Herman o striga pe Theresa cât îl ţinea gura.

Carnetele lui Eléazard

WITTGENSTEIN: "în filosofie, o problemă se tratează ca o boală." Ceea ce înseamnă să cauţi în primul rând toate simptomele care permit stabilirea diagnosticului. Pot oare folosi această canava pentru a trata "problema" Kircher?

S-AR PUTEA SPUNE despre aceste cărţi ceea ce Rivarol scria despre *Lumea primitivă* a lui Court de Gébelin: "Opera aceasta nu este creată pe măsura scurtimii vieţii şi solicită, încă de la prima pagină, un rezumat."

SCRISOARE DE LA MOÉMA... Magnifica aroganţă a tinereţii, frumuseţea liberă, nepăsătoare a celor care merg legănându-şi şoldurile, căci au întreg viitorul în faţă. O evidenţă care face ca bătrânii să se dea jos de pe trotuarul pe care locul le e renegat, din nepotrivire.

PE URMELE PAŞILOR FOSILI, suprapuşi ca literele într-un palimpsest, descoperiţi pe platoul Eyasi, din Tanzania, ce demonstrează că o tânără, de acum trei milioane de ani, din pliocen, se juca în mers, potrivindu-şi paşii în urmele lăsate de bărbatul care o preceda. Elaine descoperea în paşii aceia dovada liniştitoare că hominizii din îndepărtata epocă deja ne semănau. Personal, citeam contrariul, semnul unei identităţi a speciei care te aduce la disperare, şi asta o enerva.

NICIODATĂ, POATE, trecerea de la un secol la altul nu a fost mai ternă, cărându-şi lugubru propria-i suficienţă.

LOREDANA... Vorbind, scoate un fel de sfârâit agreabil, ca rântaşul cu ceapă în tigaie.

ADEVĂRUL nu este nicio scurtătură, nici luminişul acesta în care lumina se confundă cu întunericul. Este însăşi jungla, colcăiala ei tulbure, impenetrabilitatea. De multă vreme, pentru mine, nu se mai pune problema de a căuta o ieşire oarecare din pădure, ci de a mă pierde cât mai tare în adâncurile ei.

NIMIC NU POATE FI BUNECUVÂNTAT din tot ceea ce a putut, măcar şi o singură dată, să zămislească intoleranţă.

SĂ SCRII O FRAZĂ cu apă îndulcită, pe o foaie albă, şi să o aşezi lângă un furnicar; să filmezi naşterea, schimbarea de formă şi poate chiar de semnificaţie la care furnicile o supun.

ÎN CINSTEA ELAINEI, noaptea trecută, pierdut în somn: “Eşti rugată să nu mi te mai adresezi, nici măcar în vis!”

PIRANIA: *etimologic — “poarta clitorisului*”. *În Amazonia, se fac foarfece din dinţii lor*. Doctorul Sigmund şi-ar găsi în povestea asta micile sale “cârlige”, însă eu tot nu reuşesc să cred, nicio clipă, că “teama de castrare” poate explica astfel de imagini. Prefer să-mi închipui că, atunci când s-a pus problema să dea nume lucrurilor, oamenii au ales din instinct cele mai stranii expresii, cele mai poetice.

DUPĂ PĂREREA MEA, Kircher se apropie de personajul cu acelaşi nume din *Amânarea*, romanul lui Heimito von Doderer: un mandarin, prizonier al erudiţiei defectuos cernute, un compilator plin de el şi de prerogativele sale, un om care încă mai credea în existenţa dragonilor... Pe scurt, un fel de dinozaur căruia tânărul erou al romanului, pe bună dreptate, refuză să îi devină discipol.

KIRCHER MĂ FASCINEAZĂ fiindcă e un excentric, un artist al eşecului şi al părelnicului. Deşi curiozitatea lui rămâne exemplară, nu îl duce decât la extrema înşelătorie... Cum de a continuat Peiresc să îi acorde încredere? (De scris lui Malbois: verificări asupra lui Mersenné etc.)

VORTEX AUGUSTINIEN: “Nu mă tem de niciunul dintre argumentele academicienilor, când îmi spun: *Ei, şi dacă te înşeli*? Fiindcă dacă mă înşel, exist. Cu siguranţă, cine nu există, nu se poate înşela; prin urmare, dacă mă înşel, cum să o fac crezând că exist, când este cert că exist dacă mă înşel... Şi dacă exist înşelându-mă, chiar înşelându-mă, fără îndoială nu am cum să mă înşel ştiind că exist.” (Sfântul Augustin, *Cetatea lui Dumnezeu*) E la fel de complicat, cum ar zice Soledade, ca a face dragoste în picioare, în hamac...

Capitolul IV

În care se povesteşte cum l-a cunoscut Kircher pe un italian care căra cu el, de patru ani, cadavrul nevestei...

Cum Germania era foarte periculoasă pentru cei din ordinul nostru, se hotărî să ajungem în Austria trecând prin nordul Italiei. Plecarăm de la Marsilia, unde ne îmbarcarăm pe un cabotier şubrezit cu destinaţia Genova. Din cauza furtunilor, nu reuşirăm însă să ajungem decât până la Civita Vecchia. Cum ni se făcea rău numai la gândul de a mai continua călătoria pe mare, străbăturăm pedestru cele şaizeci de leghe pe care le mai aveam până la Roma.

Aici, pe Kircher îl aştepta o mare surpriză... Când ne prezentarăm la Colegiul Roman, cu totul din întâmplare, fiindcă prezenţa noastră în oraş nu ţinuse decât de vrerea vântului, superiorii Companiei lui Isus nu fură deloc miraţi să îl zărească pe Athanase ci, din contră, îl primiră cu manifestaţii rezervate doar celor aşteptaţi cu nerăbdare: în timpul peripeţiilor noastre pe mare, truda lui Peiresc îşi arătase roadele, iar Kircher fusese numit la catedra de matematică a şcolii, în locul & pe funcţia lui Christophe Scheiner, care luase drumul Vienei pentru a prelua postul lui Kepler. În afara predării matematicii, se preciza ca Athanase să se consacre studiului hieroglifelor, clauză în care se puteau recunoaşte fără greutate bunele oficii ale colegului provensal.

Mi-e greu să descriu bucuria lui Kircher la primirea veştii: la treizeci de ani dispunea de o catedră prestigioasă în cel mai ilustru colegiu iezuit & putea discuta de la egal la egal cu cei mai mari savanţi ai vremii, cei pe care îi admirase încă din prima lui zi de şcoală.

În noiembrie 1633, când ajunserăm la Roma, Galileo tocmai îşi începuse primul an de închisoare. Maestrul meu îşi făcu o datorie din a merge să-l viziteze de câte ori îi permiteau preocupările.

Instalat într-o cameră de la ultimul etaj al Colegiului Roman, Athanase Kircher avea o perspectivă unică asupra oraşului. Vedea dedesubt oamenii agitându-se — populaţia trecuse pe atunci de o sută douăzeci de mii de locuitori! —, zărea catedralele & capitelurile celor mai frumoase monumente ridicate vreodată &, mai ales, distingea câteva dintre marile obeliscuri pe care Papa Sixtus al V-lea începuse să le restaureze.

La sfatul lui Peiresc, se împrieteni cu Pietro della Valle, celebrul posesor al dicţionarului copt-arab pe care îl tradusese Saumaise. Călătorul acela îndârjit parcursese între 16ll şi 1626 toată India & întreg Levantul. Din expediţiile sale la mormintele faraonilor, adusese multe mumii, obiecte & manuscrise de negăsit oriunde altundeva, fără să mai punem la socoteală informaţiile preţioase pe care un călător luminat le poate aduna din asemenea peripluri. Însă dincolo de cunoaşterea Egiptului & a Orientului, era renumit mai ales fiindcă văzuse ruinele Turnului Babei. Adusese de acolo o frumoasă bucată de granit, pe care i-o dărui lui Athanase.

Părintele Giambattista Riccioli, care fusese de faţă la întoarcerea din India, nu se mai sătura să ne povestească despre fastul serbărilor:

— E bine de ştiut că, în 1623, della Valle s-a căsătorit la Bagdad cu o persană, creştină de rit oriental. Sitti Maani Gioreida, cum se numea, avea în ea toate frumuseţile femeii & ale Orientului, dar numai după câteva luni a murit dintr-un avort. Disperării produse de pierderea soţiei se adăuga faptul că ar fi urmat să o îngroape în pământ nesfinţit, aşa că Pietro della Valle a preferat să o îmbălsămeze după cele mai sigure metode, pentru a o aduce la Roma. Apoi, timp de patru ani a călătorit astfel, însoţit de mumia nevestei. Imediat ce s-a întors în ţară, a pus la cale nişte funeralii magnifice, poate exagerate pentru o simplă persană, însă demne, în orice caz, de iubirea pe care i-o purtase. Pe carul funebru, tras de două sute douăzeci & patru de cai albi, fusese ridicat catafalcul pe care patru mici piedestale susţineau figurile Amorului Conjugal, ale Concordiei, ale Mărinimiei & ale Răbdării. Cu o mână, figurile acelea arătau sicriul de sticlă în care zăcea Sitti Maani, cu cealaltă ţineau un chiparos în care erau agăţate versuri pe care toţi academicienii Romei le scriseseră la moartea femeii.

Athanase Kircher fu uluit de un asemenea personaj. Încă de la prima lor întâlnire, îi dezvălui fără vreo teamă opiniile & proiectele sale, descriindu-i serbările pe care le organizase la Ingolstadt & convingându-l repede pe Pietro della Valle de superioritatea sa în materie de hieroglife. Impresionat de cunoştinţele unui om care nu călătorise nicăieri altundeva decât prin Europa & încântat de geniul său, della Valle acceptă să îi încredinţeze dicţionarul pentru care era invidiat de atâţia eruditi.

Analizarea lui aprofundată îl convinse pe maestrul meu că limba coptă era calea indispensabilă spre descifrarea hieroglifelor, astfel că, în 1635, la moartea lui Thomas de Novare, Pietro della Valle, susţinut de cardinalul Barberini, îl însărcină să pregătească singur lucrarea pentru publicare.

Din păcate, luna care urmă fu îndoliată de dispariţia lui Friedrich von Spee. Rămas în Germania, unde continuase să lucreze cu tenacitate împotriva fanatismului inchizitorilor, fusese atins de ciumă după cucerirea Trierului de către trupele imperiale, pe când îngrijea bolnavii atinşi de această boală înfricoşătoare. Maestrul meu se arătă foarte afectat de moartea aceea prea înainte de vreme &, începând de atunci, îşi mai ostoia uneori tristeţea povestindu-mi amintiri fericite, legate de prietenul lui.

În 1636, după doi ani de muncă asiduă, Kircher publică un mic *in-quarto* de 330 de pagini, Prodromus *Copticus Sive Aegyptiacus*, în care îşi expuse teoria asupra limbii misterioase a egiptenilor & metoda după care îşi va efectua viitoarele cercetări. După ce stabili legăturile între limba coptă & cea greacă, demonstră necesitatea de a trece prin studiul celei dintâi pentru a putea nădăjdui că, într-o zi, se vor putea descifra complet hieroglifele. În sfârşit, afirmă pentru întâia oară marele adevăr care avea să îl conducă la succesul ştiut de toată lumea, & anume că acestea nu erau o formă oarecare de scriere, ci un sistem simbolic, capabil să exprime cu mare subtilitate gândirea teologică a vechilor preoţi ai Egiptului.

Prodromus... se dovedi o reuşită răsunătoare. Kircher primi scrisori entuziaste de la toate persoanele cultivate ale vremii & felicitări călduroase de la Peiresc, ce nu contenea să povestească despre felul în care, prin intermedierea pusă la cale, se considera & cel puţin responsabil de descoperirile maestrului meu.

Sfârşitul de an fu dramatic: astrologul Centini & mica lui curte de discipoli fură acuzaţi că au complotat spre a-l asasina pe Papa Urban al VIII-lea prin mise negre, pe care pudoarea mă împiedică să le descriu în amănunţime, după care au încercat să-l otrăvească. Kircher fu însărcinat cu analiza otrăvurilor găsite la domiciliul lui Centini & în mâncarea Sfântului Părinte. Cu acea ocazie se familiariză cu anumite veninuri cu extraordinară putere de ucidere, experienţă care-i servi mai târziu într-o lucrare cu acest subiect. Centini & acoliţii lui fură condamnaţi la moarte & spânzuraţi pe un eşafod ridicat în Piaţa Sfântul Petru, pentru ştirea tuturor. Aproape că am leşinat la vederea nenorociţilor cu mâinile şi picioarele cuprinse de spasme, atârnând la capetele frânghiilor, însă Kircher, care îşi lua notiţe, mă mustră amarnic:

— Ce ai?! Tremuri ca varga în faţa unui spectacol absolut natural. Oamenii aceştia au încercat să pregătească moartea cuiva & sunt pedepsiţi cu aceeaşi monedă. Cu cât suferă mai mult murind, cu atât Domnul Dumnezeul nostru le va asculta mai binevoitor rugăciunile, mai ales că au şi mărturisit crimele &, în consecinţă, merită mila ce se acordă celor care se pocăiesc, în loc să te lamentezi din cauza a ceea ce nu e altceva decât o trecere rapidă către o viaţă mai bună, mai bine ai observa, ca mine, în ce fel se produce asfixia & care sunt semnele ce o însoţesc...

Astfel admonestat, găsii curajul de a privi până la capăt execuţia amărâţilor acelora, fără a reuşi totuşi să păstrez în memorie altceva decât rictusul înfricoşător care le deforma feţele & albastrul de ardezie al limbilor ţâşnite afară din gură ca nişte vezici de peşti traşi prea iute din adâncuri.

La câteva minute după moartea lui Centini, pe când mulţimea se împrăştia, Kircher se apropie de corpurile care atârnau. După cum îi dădeau dreptul însărcinările, le pipăi unul după altul în partea de sus a nădragilor largi. Cu mare mulţumire, îmi arătă petele umede ale fiecărui cadavru & promise să îmi explice într-o bună zi, întrucât observaţia confirma unele dintre cele mai secrete cercetări ale sale.

Dacă anul 1636 se încheie atât de tragic, 1637 începu cu o veste importantă: Frederick de Hesse, guvernatorul din Hesse-Darmstadt, se întorsese în sânul bisericii catolice.

Kircher primi cu încântare vestea, fiindcă Fulda făcea parte din Marele Ducat Hesse, iar convertirea Marelui Duce promitea restabilirea păcii într-o zonă atât de dragă inimii lui, dar, vai, întunecată de război & privaţiuni.

Frederick de Hesse sosi deci la Roma unde fu primit cu mare bucurie de Suveranul Pontif & de cardinalul Barberini.

Cum Marele Duce se hotărâse să călătorească prin Italia, până în Sicilia & Malta, Kircher fu desemnat oficial drept confesor al său & tovarăş de drum. Şi cu acea ocazie maestrul meu reuşi să mă ia cu el.

Câteva săptămâni mai târziu, pe când eram pe sfârşite cu pregătirile pentru călătorie, Athanase află vestea morţii lui Peiresc & primi, totodată, un plic în care se găsea copia testamentului acestuia. Bătrânul erudit îl desemna pe Kircher legatar al întregii sale colecţii care, foarte exact inventariată & împachetată, luase deja drumul spre Roma. Acesta din urmă deschise cu mare emoţie ultima scriere a prietenului & protectorului său. La curent cu următoarea expediţie spre Sud, Peiresc îl ruga să măsoare altitudinea, să facă observaţii asupra muntelui Etna & să alcătuiască lista cărţilor din principalele biblioteci din Sicilia &, mai ales, a manuscriselor mănăstirii Caeta. Athanase nu ar fi avut nevoie de respectivele sugestii, prevăzând el însuşi un program de studii complete, dar încurajările postume ale lui Peiresc îi merseră la inimă & hotărî să facă acele observaţii nu ca fiind ale sale, ci ca urmare a dorinţelor scumpului dispărut.

Fericirea îl transfigurase pe Kircher gândindu-se la colecţiile ce trebuiau să ajungă la Roma după plecarea noastră în Sicilia. Decis să creeze propria sa *Wunderkammer*; obţinu graţie cardinalului Barberini, în vederea realizării efectelor, mai multe săli la Colegiul Roman. Aşteptând începerea organizării a ceea ce avea să devină, mai târziu, *Muzeul Kircher*, aşadar, cabinetul celor mai faimoase curiozităţi din câte au existat vreodată, era necesar să depozităm undeva lăzile care stăteau să vină.

FORTALEZA / O indio nao é bicho...

Cu ochelari negri, pantaloni de piele strânşi pe picior şi tricou cu mâneci lungi, pentru a-şi masca urmele de ace de pe braţe — agenţia *Banco do Brasil* unde îşi deschisese contul se găsea în campusul universitar —, Moéma aştepta la rând. După ce primise cecul de la tatăl ei, se grăbea să îl trimită mai departe unui anume Alexandre Constantinopulos, un grec din Rio al cărui număr de căsuţă poştală îl avea de la un prieten, grec ce se însărcina să dubleze orice sumă în valută. Banca o sunase pentru a o anunţa că tocmai fusese efectuat un virament prin fax în numele ei. Minunat! Era ca un fel de ruletă la care câştigai joc de joc. Un vag sentiment de vinovăţie îi cuprinsese conştiinţa după ce citise bileţelul care însoţea cecul: “Chiar îmi fac griji... Fără îndoială, prea multe. Dar tot fetiţa mea rămâi, aşa că nu pot altfel. Ai grijă de tine, draga mea, şi nu uita că ţin la tine mai mult decât la viaţa mea.” Chiar dacă încercase să le ţină cât mai adânc în ea, frânturile acelea de fraze se ridicau invariabil la suprafaţă, negre şi buhăite ca nişte înecaţi. Deşi nu-i scrisese un cuvânt nici despre bani, nici despre proiectul cu barul, discreţia tatălui o revolta. I se rupe de ce-aş putea face, îşi spunea. Câteva cuvinte drăguţe, marafeţii şi, hop!, şi-a făcut numărul. Un bou bătrân! Sigur de el mai ales când se face că are îndoieli. N-o să priceapă nimic, niciodată! Nimic, nimic... “Ţin la tine mai mult decât la viaţa mea...” Când mă gândesc că s-a mai şi chinuit să pună formula să rimeze!... Trebuie că şi-a mai făcut şi ciorne, pân-a dat-o!

Numai că valul de reproşuri tot nu reuşea să înăbuşe senzaţia de vinovăţie. “Heidegger e bine, cât de bine poate fi un papagal prost şi îmbătrânit. Continuă să-şi repete propoziţia favorită şi să descojească minuţios tot ce-i cade-n cioc, ca şi când ar avea o extremă importanţă pentru întregul cosmos să nu lase nici cea mai mică urmă de coajă pe lucrurile din jur. La drept vorbind, încep să-i semăn un pic...” Citind sucita mărturisire, Moéma ar fi trebuit să sară în primul tren spre a-şi consola tatăl. Însă azi, la coada asta care nu se mai termina, a fost nevoit să bată din picior, nerăbdătoare, pentru a-şi regăsi mai iute puterea de a disimula. Ce dobitoc! O s-ajungă şi el, cândva, să spună lucrurile simplu, să nu se mai refugieze în spatele acestei veşnice pudori literare?! De ce nu i-o fi scris: “Moéma, te iubesc şi-mi lipseşti, dar banii o să ţi-i trimit când îmi vei dovedi că eşti capabilă să înfrunţi viaţa şi fără mine...” îşi dădu însă imediat seama că nu avea niciun sens: dacă ar fi fost aşa, nu ar fi avut de ce să-i ceară bani, porral Aşa că, poate, mai degrabă trebuia să fi scris: “Nu mai visa la te miri ce! Devino odată femeie, Moéma, măcar de dragul meu!” Nici asta nu mergea. Nu avea niciun chef să ajungă “femeie”, să îi semene mamei şi tuturor maturilor ăstora care se deplasau cu paşi mărunţei, plini de ei, cu tot cu pretenţiile şi certitudinile lor. Doamne, dac-ar şti!..., îşi spuse cu o plăcută tulburare. Lesbiană şi drogată! îşi închipuia reacţia lui, se văzu în propria cameră, cu Thaïs, cu seringa şi tot restul... şi tata apărând pe nepregătite. Nu ar fi spus niciun cuvânt, s-ar fi aşezat pe pat, lângă ea, şi ar fi luat-o în braţe. Ar fi mângâiat-o îndelung pe păr şi ar fi fredonat ceva, cu gura închisă, un fel de

sunet din gât care i-ar fi făcut pieptul să vibreze ca o tobă. Iar cântecul acela de leagăn ar fi fost extraordinar de liniştitor, de o blândeţe care ar fi deschis toate uşile, care ar fi eliberat toate speranţele. Şi, într-o clipă anume, precisă, în culmea solidarităţii dintre ei, i-ar fi spus:

— Vă rog, domnişoară?! Doar atât pot face...

Pierdută în visare, Moéma a ameţit uşor, odată ajunsă în faţa ghişeului.

— Domnişoară, vă este cumva rău?

— Nu, nu... Scuzaţi-mă, a răspuns străduindu-se să răspundă, eram cu gândul în altă parte. Vreau să scot nişte bani din cont.

Ieşea de la bancă în momentul în care a auzit o voce adresându-i-se:

— *Tudo bem*? a întrebat-o Roetgen prinzând-o de braţ.

— *Tudo bom*...

— Nu te mai vede omul, de la o vreme... Chiar te-ai decis să nu mai dai pe la cursurile mele?

— Nu, nici vorbă. Şi dacă aş face asta unui profesor, nu dumneavoastră aţi fi acela.

— Atunci, ce se-ntâmplă?

— Ei, nimic, pentru moment am unele probleme personale fără nicio importanţă. Şi-apoi, anul e ca şi încheiat, nu-i aşa? Nu cred să mai fi rămas cine ştie ce lume...

— Aşa e, a izbucnit Roetgen în râs. Totuşi, nu este un motiv pentru a fi părăsit de cea mai bună studentă a mea... Încurcat de faptul că nu se putea uita în ochii fetei, profesorul şi-a scos ochelarii: Ştii că nu e frumos să te uiţi aiurea când vorbeşti cu cineva, mai ales dacă e "profesor"?

O spusese în glumă, distrându-l să o ironizeze puţin, dar s-a mirat de mişcarea ei de apărare, parcă. O clipă i s-a părut că a şi dezbrăcat-o, într-atât părea de descumpănită. Ochii ei mari, albaştri, păreau încă şi mai stranii decât de obicei, ca ai unei păsări de noaptea scoasă dintr-odată în plină lumină, încremenind într-o neplăcută expresie de gol şi de teroare.

— Ce v-a apucat? a exclamat tânăra violent. Doar nu ne-am pus-o vreodată, după câte ştiu!

Roetgen a simţit cum roşeşte până în vârful urechilor.

— Nu ştiu, iartă-mă, i-a răspuns stângaci. Numai că e cu adevărat păcat să ascunzi asemenea ochi frumoşi.

— Eh, franţujii ăştia... Toţi sunt la fel! a exclamat Moéma zâmbind confuză.

— N-o lua nici aşa, ai putea avea surprize!

După care, aruncând o privire spre ceasul băncii:

— Hopa! O să-ntârzii! Am şters-o. De fapt, diseară e o petrecere la Casa de Cultură Germană, ce-ai zice să dai pe-acolo? Mai putem sta şi noi de vorbă...

— Îmi întorc stomacul pe dos toate chestiile astea organizate dinainte. Numai discursuri şi atrageri de fonduri...

— De data asta e altfel. Nu-l ştii pe Andreas, chiar vrea să schimbe lucrurile. Dar dacă studenţii nu-l urmează, chiar că s-a dus naibii totul.

— Să vedem.

— Bine. Atunci, pe diseară, sper...

Roetgen era ceea ce în Brazilia se numeşte un *professor visitante*, adică un profesor angajat pe contract determinat în cadrul unui schimb cu o universitatea din străinătate. Tânăr absolvent, aproape de o vârstă cu studenţii lui, pasionat de etnologia aplicată pe Nordeste, sosise la Fortaleza în timpul anului şcolar pentru un ciclu de seminarii consacrate "metodologiei observaţiei în mediul rural". Mai degrabă timid şi rezervat, se împrietenise cu Andreas Haekner, coordonatorul Casei de Cultură Germane. Cum erau văzuţi mereu împreună, bârfele puneau pe seama lor sentimente de nemărturisit. Moéma râdea şi ea împreună cu ceilalţi la vorbele cu subînţeles iscate de apropierea lui Roetgen, fără a putea însă recunoaşte în el niciunul dintre semnele susceptibile să indice vreo tendinţă homosexuală. Nu făcea parte din *familie*, cum obişnuia să spună, şi, dacă din motive cu totul ieşite din comun, s-ar fi înşelat, chiar era păcat pentru brazilience.

Coborând din autobuz pe faleză, în faţa aleii unde locuia Thaïs, Moéma s-a oprit pentru un moment. Metamorfozat din cauza ochelarilor cu lentile fumurii, oceanul părea un lac de aur fierbând, mărginit de cocotieri din piele şi tinichea.

— Toţi oamenii ar trebui să fie obligaţi să poarte ochelari cu lentile negre! şi-a spus în timp ce dădea la o parte perdeaua din sfori prin care se intra direct în livingul prietenei. Poate că aşa ar ajunge şi ei să vadă cum trebuie...

Virgilio, Pablo şi Thaïs au salutat-o de pe saltelele şi pernele pe care stăteau întinşi, întâmpinându-i tirada cu aplauze.

În timp ce se aşeza printre ei, gazda a întrebat-o din priviri. I-a răspuns făcându-i cu ochiul: da, primise banii.

— *Maconheirosl* a exclamat Moéma trăgând ostentativ cu nasul de jur-împrejur. Bandiţilor, aţi fumat!

— Tocmai fumam, a răspuns Pablo, şmechereşte.

Şi, întorcând podul palmei drepte în sus, i-a arătat jointul consumat pe jumătate, pe care îl ţinea strâns între degetul mare şi arătător:

— Nu vrei şi tu, frumoaso?

— Nu se refuză aşa ceva, a constatat Móéma luând ţigara cu delicateţe.

După ce a văzut-o că şi-a terminat de aspirat fumul, cu palmele făcute căuş, Virgilio s-a grăbit să îi arate primul număr din jurnalul despre care îi tot bătea la cap de mai multe săptămâni. Titlul, inspirat de Shakespeare — *Tupi or not Tupi* —, trimitea la Tupi-Guaranis, indigenii "inapţi de muncă" pe care conchistadorii îi masacraseră sistematic, înlocuindu-i cu sclavi aduşi din Africa. Fără a străluci prin volum, publicaţia era imprimată pe *offset* şi conţinea numeroase ilustraţii în alb-negru. În editorialul intitulat *O indio nao e bicho* ("Indianul nu e un gândac"), Virgilio anunţa obiectivul micului grup reunit în jurul lui: să protejeze împotriva exterminării indienii brazilieni de pe valea Amazonului şi din Mato Grosso; să le apere cultura, obiceiurile şi pământurile contra invaziei tentaculare a lumii industriale; să demonstreze că istoria lor este cea mai bună modalitate pentru Brazilia de a rezista contra marilor puteri ce doreau să pună mâna pe ţara lor. Vastul program includea toate culturile populare din interiorul teritoriului, urmaşe, după părerea lui, a cutumelor indigene, şi se angaja să apere activ limba şi tradiţiile orale ale Braziliei.

— Ei, ce zici? a întrebat-o Virgilio, uşor neliniştit.

Figura emaciată şi plină de coşuri nu îl avantaja nicidecum, însă avea o pereche de ochi blânzi în spatele lentilelor groase ale ochelarilor înguşti, cu ramă aurită. Moéma îl stima enorm.

— Fantastic! Nu credeam că vei reuşi... Genial, Virgilio! Poţi fi mândru de tine.

— Ar trebui să scrii şi tu un articol în numărul următor. Am deja zece abonaţi. Nu e rău, pentru primul număr, este?

— Cu mine, unsprezece. Să-mi spui cât mă costă, a adăugat răsfoind jurnalul. Super! Zic de articolul despre tatuajele Xingu... Cine e ăsta, Sanchez Labrador?

— Eu, a răspuns Virgilio, ca scuzându-se. La fel şi Ignacio Valladolid, Angel Perralta etc. Am făcut singur totul, până şi desenele. Ştii cum e: mi s-a promis o grămadă de articole, dar, când a venit momentul, toată lumea s-a tirat. Şi, normal, acum că a apărut primul număr, mă cocoşează propunerile. Asta mă omoară pe mine! Zău că oamenii sunt iresponsabili!

— Aşa e! s-a auzit şi Thaïs care îşi arsese degetele cu infimul chiştoc din care încerca să tragă un ultim fum.

— Dacă vrei, a adăugat Moéma, pot să-şi fac o chestie despre Kadiwéu. Anul acesta au fost aleşi ca exemplu în studiul conceptului de împuternicire. Ştii că se simt răspunzători de tot ceea ce se întâmplă, chiar şi de răsăritul soarelui?

— Să-mi bag, ce papagali! a izbucnit Pablo în hohote. Pe bune, nu mi-e ciudă pe ei...

Însă, observând că Moéma se înfuriase, a încercat să o dreagă:

— Bine, bine... Dacă nici să glumim nu mai avem voie... Nimic nu pricep din toate astea, ale voastre...

— Păi, fă şi tu un efort. Doar e în joc chiar prezentul nostru. Cu fiecare copac care dispare, moare câte un indian şi, cu fiecare indian mort, întreaga Brazilie devine tot mai incultă, adică tot mai americană... Iar procesul continuă exact fiindcă există mii de tipi ca tine, care, când aud de aşa ceva, ori li se rupe, ori zâmbesc a râde.

— Doar ţi-am zis că glumeam...

— Şi eu, a adăugat Moéma pe un ton sec.

— Te apucă năbădăile de fiecare dată când vine vorba despre indieni. Păpuşă, îţi mai zic o dată c-ai început să mă plictiseşti cu figurile astea!

— Ia mai opriţi-vă! a intervenit conciliant Virgilio. Nu vedeţi că nu se leagă nimic cu nimic când vi se pune pata? Pe când voi vă scoateţi ochii, dragul nostru preşedinte tocmai a terminat de vândut unei companii miniere din Texas o halcă de Amazonie, mare cât Ţările de Jos...

— Cât de mari sunt Ţările de Jos? a întrebat Thaïs cu limba încleiată de atâta canabis.

— Cam cât Ceará.

— Companie minieră? s-a revoltat Moéma cu trupul scuturat de valuri de furie.

— Am auzit dimineaţă la radio. Nici că se putea ceva mai oficial.

În tăcerea profundă care a urmat anunţului, Moéma s-a simţit, dintr-odată, înfiorător de neajutorată. Îi venea să verse.

— Nu avem altceva de făcut decât să ne adunăm forţele pentru bătălie. Thaïs, pot folosi chestia asta?

Fără a-i mai aştepta răspunsul, Pablo a desprins de pe perete rama în care Sfântul Sebastian, ciuruit de săgeţi, era transportat de beatitudine aşa, legat de stâlpul de tortură.

— Ce te-a apucat? l-a întrebat fata cuprinsă de nelinişte.

Fără a fi fost neapărat credincioasă, nici nu-i plăceau cei care luau în râs lucrurile ce ţineau de religie. Astfel de poze puteai găsi în toate bazarurile cu obiecte de cult din Brazilia, însă ei îi plăcea în mod deosebit acel martir Sebastian datorită surâsului trist şi al chipului frumos, de androgin. Mai greu de mărturisit ar fi fost că picăturile de sânge care se prelingeau din răni o excitau în asemenea măsură, încât îi reveneau în faţa ochilor într-un moment anume al orgasmului.

— Nu te speria, iubito, e din partea casei, a liniştit-o Pablo deschizând cu precauţie o cutiuţă de film foto, al cărei conţinut l-a vărsat pe sticla ramei.

— Uauuu! a exclamat Thaïs la vederea bucăţilor mari, amestecate, de cocaină rostogolindu-se pe suprafaţa plată. A venit Moş Crăciun, *Mae de Deus*!

— Ei, da!..., îşi adăugă şi Moéma expresia de uimire, fascinată de neaşteptata abundenţă. Unde-ai dat peste minunăţiile astea?

— Tocmai le-am primit. Când arată aşa, ca nişte pietricele, înseamnă că nu au fost încă tăiate. Dragii mei, e marfă superpură!

Sub privirile atente ale fetelor, Pablo a început să fărâmiţeze bucăţile acelea cu o lamă de bărbierit. Odată preschimbate în praf, le-a împărţit în patru părţi egale pe care le-a transformat, cu o îndemânare ieşită din comun, în tot atâtea linii paralele.

— Fără mine, a spus dintr-odată Virgilio, ridicându-se. Îmi pare rău, dar trebuie să plec.

Moéma a ridicat ochii spre el, cu o mină fatalistă:

— Ne vedem diseară, la petrecere, la *Casa de Cultura Alema*?

— Da, dacă o să mai fii în stare să pleci undeva la ora aia.

—O să fiu, n-avea tu grijă.

— Bine. Atunci, pe curând. Aveţi grijă să nu vă bage în rahat chestia asta.

Nici nu ieşise bine când Pablo îşi şi reîmpărţise partea lui de praf în alte trei linii.

— Nici nu ştie ce pierde ziaristul ăsta-al vostru. De ce i-e frică?

— Lasă-l în pace, e gagiu mişto, i-a răspuns rece Moéma.

— OK! N-am zis nimic! Hai, ai onoarea să-ncepi...

I-a întins rama şi o bancnotă de o sută de *cruzeiros* pe care o răsucise până când o prefăcuse într-un tub subţire. Aplecată peste Sfântul Sebastian, Moéma şi-a introdus paiul improvizat într-una din nări, obturând-o pe cealaltă cu vârful arătătorului. A aspirat o jumătate de linie, cu aplicaţie şi regularitate, apoi a mai făcut încă o dată acelaşi gest. Şi-a tras zdravăn nasul, apoi a bătut în sticla ce acoperea fotografia, a adunat cu un deget ultimele cristale de cocaină şi şi-a frecat bine cu ele gingiile.

— *Que bom*! a mai zis coborând pleoapele.

Afluxul de căldură se propaga în valuri. Un gust ciudat, uşor amărui, îi anestezia gura.

— Eeei? a făcut Pablo întrebător, pe când Thaïs se deda grăbită aceluiaşi ritual.

— Ai avut dreptate, e bună, foarte bună.

— Dacă vrei şi tu, zi-mi. Se rezolvă imediat.

— Cât?

— Pentru tine, la fel ca ultima dată: zece mii gramul.

Trezită brusc de mustrări de conştiinţă, Moéma a trebuit să refuze oferta, însă gestul a adus-o la exasperare. Avea impresia că e supravegheată şi gata judecată de instanţa paternă. Când o să se hotărască odată să îşi ia viaţa în propriile mâini? Acum ar avea bani destui pentru a-şi reînnoi provizia de cocaină (nu-i mai rămăsese nimic încă de noaptea trecută) şi pentru a plăti taxele de deschidere a barului. Şi-a făcut calculul că două grame i-ar putea ajunge până la sfârşitul lunii. Şi-apoi, dintr-odată se simţea atât de bine, stăpână pe ea şi pe destinul ei...

— Poţi să tragi dintr-a mea, eu am băgat destul pentru astăzi, i-a zâmbit Pablo.

Thaïs s-a repezit să-şi ia partea, ca pentru a nu-i lăsa timp să se răzgândească.

— Merge, trei grame? l-a întrebat Moéma ca şi când n-ar fi fost cine ştie ce.

— Merge..., i-a răspuns tânărul făcându-i complice cu ochiul. Să vin pe la patru?

— OK.

— Atunci, am şi plecat. Abia am timp să trec pe la depozit şi să mă întorc ca să cântăresc.

— Depozit? s-a arătat surprinsă Thaïs.

— Doar nu-ţi închipui că ţin întregul stoc la ai mei?! Cu un depozit personal la bancă nu risc nimic. Chiar dacă sunt prins cu una sau două doze, tot nu pot fi acuzat de trafic. Sistemul D, iubito... Doar aşa se poate supravieţui!

Moéma l-a aşteptat să plece pentru a trage şi restul de praf rămas de la Thaïs. Împrăştiat pe rama care fusese mişcată de atâtea ori, praful se strânsese chiar peste Sfântul Sebastian. Tânăra s-a oprit îndelung, milimetru cu milimetru, dezvelind puţin câte puţin coapsele, rotunjimea pântecului, ca pentru a aspira fiecare fibră a veşmintelor ce-i ascundeau nuditatea.

După tranzacţia cu Pablo, cele două prietene, care "testaseră" calitatea drogului, s-au băgat în pat, de unde nu s-au mai dat jos până la şapte seara, când au făcut un duş şi au plecat să mănânce ceva. Moéma a invitat-o pe Thaïs la Trapiche, cel mai bun restaurant din oraş.

Antrenate de perspectiva de a şoca pe toţi clienţii din lumea bună aflaţi în local, le-a luat mai bine de un ceas să se machieze şi să îşi aleagă hainele. Thaïs şi-a dat unghiile cu o ojă mov bătând în negru, şi-a făcut buzele cu un roşu care-ţi lua ochii şi şi-a pus rochia preferată: o tunică largă, de muselină roz, aproape transparentă, strânsă în talie şi presărată cu steluţe de plastic de un albastru metalizat. Moéma s-a mulţumit cu un costum masculin, cu cravată şi cămaşă albă, însă şi-a strâns părul într-un coc abundând de gel şi şi-a desenat cu dermatograful o mustaţă subţire, ca a lui Errol Flynn.

O ultimă linie de cocaină "pentru tonus", şi au fost gata să înfrunte *Beira-mar*, ticsită de mulţimea de tineri ce se regăseau pe acolo la căderea nopţii. Invadând terasele barurilor sau ale unor simple chioşcuri, care se înşiruiau unele lângă altele kilometri întregi, pe malul mării, îngrămădiţi în jurul maşinilor parcate acolo, cu portierele deschise şi muzica dată la maxim, se agitau, dansau, râdeau, se înjurau uneori, cu paharele ori sticlele în mână, într-o viermuială continuă şi multicoloră. Vânzători ambulanţi ofereau tot felul de produse artizanale, coliere, bijuterii "făcute de mână", obiecte din piele ori dantelă din Nordeste, mandibule de rechin crăpate, cochilii acoperite de ace, bulete de crab, *acarajé*, totul într-un miros încăpăţânat de prăjeală în ulei de cocos. Thaïs şi Moéma s-au aruncat fără nicio ezitare în vârtejul întunecat. În pofida atmosferei de carnaval, sau tocmai datorită ei, mulţi întorceau capul după ele înveseliţi, fluierând admirativ ori adresându-le complimente improvizate. Afişând o indiferenţă absolută, fetele păşeau încet, cu grija de a-şi păstra naturaleţea şi oprindu-se uneori, sub pretextul că privesc cine ştie ce stand, pentru a se putea săruta cu tandreţe pe gât.

Când au intrat în restaurant, cu aplombul unei goelete cu pânzele în vânt, şeful de sală a ezitat pentru o clipă. Sigură pe ea, privindu-l drept în ochi, Moéma a cerut o masă pentru două persoane şi, într-un limbaj perfect adecvat, a solicitat informaţii despre calitatea langustelor. Tonul hotărât pe care fusese întrebat l-a marcat neîndoielnic pe angajatul localului care, luându-le-o înainte, le-a condus către una dintre ultimele mese rămase libere, în inima acelei penumbre opulente şi climatizate care face preţul firmelor cu iz de casă mare. Thaïs se intimidase. Rămasă fără grai din cauza decorului în care pătrundea pentru întâia oară, terorizată de graba chelnerilor care îşi găseau de lucru în preajma ei, nu şi-a revenit decât după un al doilea pahar de aperitiv. Însă, pe măsură ce beţia provocată de alcool se adăuga aceleia generate de cocaină, îşi uita angoasele de provincială şi, după exemplul

Moémei, şi-a îndreptat atenţia spre ceilalţi clienţi. Fetele şi-i imaginau în mii de situaţii scabroase, dincolo de actuala lor atitudine corectă, bătându-şi joc de câte un chip, imitând mimica denotând buna-creştere a altuia, cu o fantezie care le făcea să izbucnească în interminabile hohote de râs. Mai degrabă complici ai veseliei lor, chelnerii le răspundeau cu zâmbete largi, având grijă să nu fie zăriţi de şeful de sală, ale cărui priviri întunecate şi răceâlă vorbeau de la sine cât de mult îşi reproşa că lăsase să intre acele cliente prea expansive.

Excedat de comentariile la adriesa lui, un bărbat burtos şi cu fălcile atârnând şi-a scurtat şederea şi, trăgând după el nevasta şi copiii, s-a ridicat manifestându-şi furia. Amuzate, cele două l-au văzut luându-l de-o parte pe şeful de sală şi pârându-le, împroşcând cu salivă şi făcând gesturi ameninţătoare cu degetul. Majordomul dădea din braţe, îşi strângea mâinile ca în rugăciune, făcea plecăciuni după plecăciuni, însă degeaba îşi tot cerea scuze, înainte de plecare insul părea decis să reverse asupra lui întreaga-i mânie de cetăţean cu portofelul blindat.

Li s-au adus cozi de langustă gratinate, în jumătăţi de ananas dând pe afară de sos gros, înmiresmat cu ghimbir şi cardamon. Cum pe Thaïs o îngrozeau tacâmurile pentru peşte, Moéma i-a sărit în ajutor începând să mănânce cu mâna. Sub privirile reprobatoare ale chelnerilor care, de data aceasta, nu mai erau sub nicio formă de acord cu jignirea adusă specialităţii casei, şi-au dus afrontul până la capăt, murdărind paharele şi şervetele cu degetele unsuroase, amestecând vinul alb de Chablis, ce le fusese recomandat, cu gâturi zdravene de bere cerută special de Thaïs pentru a vedea ce mutră face chelnerul responsabil de vinotecă.

Când au ajuns la desert, acesteia din urmă, beată turtă, i-a dat prin cap să scrie un poem direct pe faţa de masă. După ce a scormonit îndelung prin geantă, a scos un stilou uriaş pe care i l-a arătat cu mândrie prietenei ei. Cum primul cuvânt scris nu se putea vedea, a înjurat, a deşurubat capacul şi a încercat să apese pompa, făcând ca un jet de cerneală să-i zboare pe rochie, în dreptul pulpei. Sărind în picioare, nu a mai avut altceva de făcut decât să constate pagubele: pătrunzând prin fineţea muselinei, o pată neagră se întinsese ireparabil. Au izbucnit amândouă în râs, după care au comandat o sticlă de şampanie sub pretextul conjurării destinului.

— Şi o foarfecă, vă rog..., a adăugat Thaïs chelnerului care se îndepărta.

Acesta, contrariat, a asigurat-o că va face tot posibilul să i-o aducă.

La întoarcere, a apărut cu ustensila solicitată. Pe când începuse să desfacă armătura dopului şampaniei, Thaïs s-a cocoţat dintr-odată pe scaunul ei.

— La treabă! i s-a adresat Moémei, întinzându-i foarfeca.

Aceasta s-a ridicat şi, dând ocol prietenei sale, i-a tăiat rochia mai sus de pata de cerneală, transformând-o într-un mini. Trăgând cu ochiul sau uşor întorşi în direcţia lor, clienţii restaurantului urmăreau tot circul într-o tăcere grea, prin care răzbăteau doar zgomotul furculiţelor şi adiere de şoapte. Încremenit de imaginea chiloţilor fetei, chelnerul asistase la întreaga scenă cu mâna strânsă pe gâtul sticlei pe care se apucase să o desfacă. Vraja a fost sfâşiată de explozia surdă a dopului care ieşea...

Încântate de ceea ce făcuseră, după ce s-au convins că miniul astfel obţinut dădea încă şi mai bine decât anteriorul model al rochiei, cele două s-au aşezat iarăşi şi şi-au băut şampania până la ultima picătură.

Când a sosit clipa de a le aduce nota de plată, şeful de sală a făcut-o cu aerul satisfăcut al unui om care, în sfârşit, a reuşit să pună o bombă cu efect indubitabil celui mai aprig duşman al său: suma era la înălţimea extravaganţelor celor două şi, în adâncul sufletului lui de lacheu, trăgea nădejdea că lesbienele astea nu o vor putea acoperi... După ce a aruncat o privire asupra hârtiei, Moéma a numărat banii sub masă, în aşa fel încât Thaïs să nu o poată observa, după care i-a depus în cutia în care primise nota de plată.

— Aduceţi-ne şi o havană, a adăugat cu un surâs suveran, aruncând pe masă un bacşiş considerabil.

Şeful de sală şi-a înghiţit consideraţiile şi a dat ordinele cuvenite. Trăgând fumuri adânci din ţigările de foi, s-au ridicat şi au trecut prin sală ca un cuplu princiar, răspunzând cu uşoare înclinări ale capetelor saluturilor şi mulţumirilor angajaţilor, părăsind localul.

Proiectul barului va trebui lăsat pe mai târziu şi-apoi, îşi zicea Moéma trăgând linie, seara petrecută cu Thaïs meritase întreg sacrificiul. Parcurseseră întunericul din *Trapiche* ca două comete

fără nume pornite către marginile universului. În urmă, răspândite, mici scântei de un albastru metalic le mărturiseau trecerea.

— Ce-ai zice să mergem câteva zile la Canoa? Mai am destui bani ca să plătesc plimbarea.

— Super! Pe bune, eşti genială! a răspuns Thaïs entuziasmată. De-o veşnicie mor să mai dăm pe-acolo.

— Păi, atunci, o luăm mâine din loc?

— Nicio problemă. Ţi-ai găsit omul! Uau, ce idee super!...

Prinse iarăşi de freamătul mulţimii de la malul mării, făcând haz de dificultatea de a ţine drumul drept, au ajuns de bine, de rău, până pe *Avenida Tibúrcio Cavalcante*. Abia în timp ce îşi căuta cheile, Moéma şi-a amintit de întâlnirea de la Casa de Cultură Germană. Era unsprezece noaptea...

— Ce căcat, băga-mi-aş!... Am uitat cu totul...

— Şi eu, a intervenit Thaïs râzând în hohote.

— Trebuie să mă duc, i-am promis lui Virgilio.

— Las-o baltă, oricum e prea târziu. Plus că, în starea în care sunt, nici nu mai pot să mă mişc.

— Atunci rămâi acasă. Dau doar o tură...

— A, nu... Nu vreau să rămân singură..., s-a apucat Thaïs să facă nazuri.

—Jur că n-o lungesc. I-am promis, înţelege şi tu că n-am cum altfel.

Fata a strâns-o în braţe, sărutând-o pe gură. Ţinându-şi echilibrul pe un singur picior, a început să îşi frece sexul de coapsa Moémei.

— Vezi, deja plânge de dorul tău, i-a spus conducându-i palma până între picioare.

— Nu te speria, iubito, o împac eu când mă întorc. Haide, ţine cheile, mă întorc imediat.

— Sigur?

— Absolut sigur! Nu e nevoie să dai gata tot praful...

FAVELA DE PIRAMBÚ / Viaţa e un hamac pe care-l clatină destinul...

Albastru-roşu în lumina asfinţitului, camionul lui Zé apăru dintr-odată pe linia orizontului, vălurită din cauza dunelor, în plină viteză, cu contururile distorsionate de vibraţiile căldurii, părea un cavaler în armură, pornit la ultimul atac împotriva dragonului. Piesele cromate, sclipitoare, aruncau mai multe raze decât însuşi soarele şi, ca pavăza Sfântului Gheorghe, învăluiau totul într-o inexplicabilă speranţă.

S-a oprit în centrul mahalalei, nu departe de baraca lui Nelson, după un ultim nechezat şi câteva tresăriri care au făcut să se ridice un nor de nisip şi de praf.

Zé Pinto a sărit cu agilitate din cabină. Când l-a văzut îndreptându-se spre el cu pas nesigur, Nelson a înţeles că pluteşte în aer o veste proastă. Un fel mai pronunţat de a coborî umerii, nuanţa de tristeţe din zâmbet, nu ar fi putut preciza ce anume, dar într-atât se obişnuise să citească suferinţa pe chipurile celor din jur, încât realiza că era ceva care anunţa că ziua nu avea să se încheie fără încă o mizerie. În pofida bronzului de şofer, Zé avea tenul cenuşiu; ochii îi erau sticloşi de oboseală şi cearcănele întunecate arătau mai bine decât ceasul de la bord numărul de kilometri făcuţi în numai trei zile.

— Salut, puştiule! a zis, încercând să pară vesel. Ei, merge, merge?

— *Tudo bom*, mulţumesc lui Dumnezeu..., i-a răspuns Nelson întinzându-i palma.

Zé o plesni pe a lui de a băiatului, degetele mari li se înlănţuiră, iar celelalte făcură o mişcare de rotaţie în jurul încheieturii. După o dublă rotaţie, care le permitea, pe rând, să strângă pumnul, ciudata gestică se încheie cu un soi de înlănţuire a tuturor celor patru mâini, nod gordian care le reconfirma de fiecare dată prietenia.

Au intrat în colibă. Aplecându-se pentru a nu strâmba cu capul tablele de pe acoperiş, Zé a mai întins un hamac, aproape la rasul nisipului, lângă al lui Nelson, după care a început să golească sacoşa de plastic pe care o adusese.

— Câteva nimicuri... Nu prea mă pricep eu...

A aşezat pe jos un bidon de ulei de măsline, trei pâini de *rapadura*, zahăr de trestie după care era mort *aleijadinho*, un mango enorm şi câteva ouă. Zé cumpărase toate acelea pentru el, dar Nelson i-a mulţumit din vârful buzelor pentru a salva aparenţele. Îşi erau recunoscători unul altuia pentru acea pudoare brută, dincolo de care se ascundeau efuziunile sentimentale.

— De unde vii? a întrebat Nelson, umplând paharele cu *cachaça*.

Zé a clătinat din cap necăjit. “Dumnezeu ştie cât l-o fi costat sticla asta...”, şi-a zis întristat.

— Nu trebuia. Ştii bine că îţi face rău...

— De unde vii? l-a mai chestionat o dată Nelson, privindu-l ţintă.

— De la Juazeiro. Am livrat douăzeci de tone de ciment pentru o întreprindere. La întoarcere m-am oprit la Canindé. Oamenii, pe acolo, crapă de foame. Am auzit că sunt şi patruzeci de cazuri de ciumă.

— Ciumă?!

— Ciumă neagră. Doctorii de la spital au vrut să închidă oraşul, dar primarul nu a acceptat să se facă prea mult zgomot, din cauza alegerilor. Mereu aceeaşi poveste! *Săracii nu se îngraşă, se umflă*... Am citit asta pe o semiremorcă Mercedes, un *pau de arara* care se întorcea de pe o plantaţie.

În întreaga Brazilie, şoferii inventau “maxime” pe care le pictau pe nişte panouri din lemn împodobite, aşezate în partea din faţă şi în cea din spate a maşinilor. Unele dădeau dovadă de umor sau lirism, altele se mulţumeau să mai pună o piatră la temelia misoginiei înconjurătoare, majoritatea însă abordau o singură temă, reluată fără încetare: dificultatea de a trăi. Zé îşi pusese la punct propria filosofie de pe drumurile brăzdate de aforisme pestriţe. La cincizeci de ani, arătând mai mult, ca toţi cei din Nordeste, înmagazinase în memorie sute de asemenea cuvinte de duh. De fiecare dată când întâlnea un camion, prin peregrinările sale, se grăbea să înveţe pe de rost dictoanele anonime, afişate dincolo de parbriz, cu tot cu încărrătura lor de ironie, de misticism ori de suferinţă. După ce medita la ele ceasuri întregi, zile, uneori, şi le apropria pe cele mai puternice, împodobindu-şi astfel propria conversaţie. Nelson îl considera un înţelept. Cu atât mai mult cu cât camionul ducea în lung şi-n lat o frază care îl arunca în adâncurile perplexităţii: *A vida é uma rede que o destino balança* — viaţa e un hamac pe care-l clatină destinul.

— Era să uit, a reluat Zé căutând într-un buzunar de la pantaloni. Uite, mai am ceva pentru tine. Le-am găsit la Petrolina.

I-a întins lui Nelson două fascicule mici din *Literatura de Cordel*, acele lungi poeme populare care circulă mai peste tot, prin Sertao. Scrise şi ilustrate de chitarişti ambulanţi, violeiros, care tot ei le imprimă pe hârtie de proastă calitate, erau cântate de către autori prin pieţe, pe străzi ori în cârciumi mizerabile. Pentru a le scoate la vânzare, *violeiros* obişnuiau să le agaţe ca pe nişte cârpe, pe o sfoară întinsă între doi copaci. De unde şi supranumele de “literatură de sfoară” prin care erau desemnate aceste opere de colportaj.

Nelson ajungea să descifreze un text cuvânt cu cuvânt, dar lucrul acesta îi cerea un efort mult prea mare pentru a putea citi normal.

— Ai aici *Vaca ce-a-nceput să vorbească despre criza actuală şi João Peitudo, fiul lui Lampiao şi al Mariei Bonita*, a continuat Zé. N-ai vrea să le cântăm împreună, puţin mai târziu?

Nimic nu-i făcea mai multă plăcere lui Nelson: învăţase să cânte la chitară ritmul monoton care permite lectura cu voce tare a unor astfel de poeme şi îi era de ajuns să le audă o dată sau de două ori spre a i se imprima definitiv în memorie.

— De ce nu imediat? a întrebat băiatul, răsucindu-se pentru a-şi putea lua instrumentul. Hai să începem cu *Fiul lui Lampiao*.

— Mai întâi trebuie să îţi spun ceva. Ştii, a început, coborându-şi privirile spre palmele lui mari, acoperite de pete, până acum câţiva ani, fiecare şofer avea câte un câine în camion, dar, în ziua de azi, orice câine-şi are camionul lui... E din ce în ce mai greu să găseşti încărcătură, mi-a fost din ce în ce mai dificil să plătesc impozitele pentru Berliet... Aşa că am fost obligat... Ai cuvântul meu! Am... Willisul, înţelegi? L-am vândut...

Nu departe, în spatele bordeiului lui Nelson, s-a auzit o maşină de gunoi deşertându-şi încărcătura.

Capitolul V

Călătoria în Italia: despre zâna Morgana, despre Atlantida & despre stările muntelui Etna

Eram la o zi de mers de strâmtoarea Messinei, călărind încet în căldura înăbuşitoare a Calabriei, când Athanase desfăcu o epistolă ale cărei peceţi de ceară verde îmi erau necunoscute. Cerându-mi să fiu atent cu un zâmbet & un mic gest al mâinii, mi-a citit-o cu voce tare, ştergându-şi din când în când picăturile de transpiraţie de pe frunte.

"În dimineaţa de Adormirea Maicii Domnului, singur fiind la fereastra mea, văzui atât de multe lucruri & atât de noi pentru mine, că nu mă mai satur de atunci cugetând la ele, căci Prea Sfânta Fecioară a trimis în farul în care mă aflam o bucăţică din paradisul în care îşi făcuse intrarea la vremea ei, în aceeaşi zi a anului. Şi dacă ochiul cel de sus posedă, ca sclipire a minţii, o oglindă în care zăreşte orice ar dori, lucrul pe care l-am văzut îl pot numi oglindă a acelei oglinzi! într-o clipită, marea care spală coastele Siciliei se umflă &, cam pe o lungime de două mile, luă forma crestei unui munte întunecat. În care moment, îşi făcu apariţia un cristal limpede & transparent: părea o oglindă a cărei margine de sus, ca un pisc, se sprijinea de muntele de apă, iar cea de jos de litoralul Calabriei.

În ea se arătă dintr-odată un şir de mai bine de zece mii de pilaştri, identici ca înălţime, la egală distanţă unul de altul. Între ei, fundaţiile aveau aceeaşi limpezime extraordinară & la fel erau umbrite. O clipă mai târziu, pilaştrii îşi pierdură din altitudine & se curbară ca nişte arcuri, de parc-ar fi fost apeductele Romei ori fundaţiile palatului lui Solomon. Restul apelor rămase doar o simplă reflectare până la cele ce curgeau din munţii Siciliei. După puţin timp, pe deasupra arcurilor apăru o creastă imensă apoi, pe aceasta, mulţime de castele adevărate, cu toatele puse frumos în imensa vitrină, toate de aceeaşi formă & cu aceeaşi lucrătură. Imediat, turnurile se schimbară într-un teatru sprijinit pe coloane, teatru ce se împărţi conform unui dublu punct de fugă, în timp ce aliniamentul stâlpilor se transformă într-o faţadă lungă, cu zece rânduri de ferestre. Faţada se metamorfoză, la rândul ei, într-un număr egal de păduri de pini & chiparoşi, apoi apărură şi alte specii de arbori... Şi aici, totul se şterse din faţa ochilor mei, iar marea, doar puţin mai agitată decât înainte, redeveni ceea ce era dintotdeauna.

Fusese faimoasa *Fata Morgana* pe care am considerat-o timp de douăzeci & şase de ani cu neputinţă de a exista & care mi s-a arătat mai frumoasă & mai adevărată decât tot ceea ce mi se povestise. Din ceasul acela cred în existenţa ei, în felul în care îţi pot zbura prin faţa ochilor varii culori, mai vii & mai vrăjite decât cele închipuite de artişti ori de natura însăşi. Aş vrea ca Luminăţia Voastră, care trăieşte în mijlocul minunilor Romei & contemplă dintr-o asemenea apropiere adevărul divin, să mă lumineze cine este arhitectul ori truditorul, graţie cărei măiestrii şi din ce material a dăltuit acele dovezi de măreţie atât de diferite între ele şi de numeroase.

În aşteptarea răspunsului, mă rog neîncetat să ne apere Dumnezeu, încredinţându-mă sfintelor Lui taine.

R.P. Ignazio Angelucci de Reggio, S.J."

Scrisoarea, datată 22 august 1633, fusese încredinţată lui Athanase de către părintele Riccioli, care mărturisise că nu pricepuse o iotă din toată povestea. Îngrijorat pentru sănătatea mintală a părintelui Angelucci & fiindcă oraşul Reggio era una dintre etapele noastre obligatorii, îmi însărcinase maestrul cu lămurirea enigmei.

— Ce părere ai, Caspar, mă întrebă Kircher întinzându-mi scrisoarea. Să fie nebunie? Viziune mistică? Miracol dovedit?... Ignazio al nostru să fie un nevinovat sărac cu duhul ori un sfânt atins de un deget al Domnului Dumnezeu?

— *Fericiţi cei săraci cu duhul*, am răspuns fără ezitare. Aleşii Domnului au trecut de multe ori în ochii semenilor lor drept proşti ori furioşi. Totuşi, ceea ce descrie cu atâta sinceritate părintele Angelucci mi se pare a depăşi înţelesurile comune & cred că a fost fericitul martor al unui adevărat miracol.

— Răspuns corect, însă greşit. Corect ca logică, dar greşit din punctul de vedere al adevărului. Fiindcă autorul scrisorii nu e nebun, nici vreun ales al Celui de Sus, ci, pur & simplu, victima propriei ignoranţe, ca & tine, dragul meu Caspar, în momentul în care mi-ai răspuns. Părintele Angelucci a fost martorul celebrei Fata Morgana, care a făcut să curgă atâta cerneală & care nu este un miracol, d un miraj! Coloanele zărite de părintele din Reggio erau, fără îndoială, cele ale templelor greceşti din

Agrigente sau Selinonte, multiplicate la infinit & straniu deformate de metamorfoza progresivă a vaporilor de apă. Acestea fiind zise, adăugă zâmbitor, aş plăti scump să pot fi martorul unei asemenea fantasmagorii & mai ales... pentru a-mi putea verifica teoriile.

Îşi mai şterse o dată fruntea & se cufundă imediat în însemnările sale, fără a profita cumva de înfrângerea mea, lucru pentru care i-am fost recunoscător. Încă o dată, îi fuseseră îndeajuns doar câteva cuvinte pentru a desluşi un mister care îi făcuse dintotdeauna pe cei mai învăţaţi oameni să dea înapoi & pentru ca, prin comparaţie, să mă facă să-mi pricep nemăsurata ignoranţă.

De cum ajunserăm la Reggio, ne întâlnirăm cu părintele Angelucci, în farul în care zărise acea Fata Morgana. Acesta ne-a confirmat exactitatea conţinutului scrisorii, părându-ni-se destul de sărac cu duhul, ba chiar un pic cam rustic. Kircher îi explică elementele spectrului cărora le fusese martor, numai că, dacă părintele păru de acord, din politeţe, am înţeles că nu credea un cuvânt & ar fi preferat de departe motivaţiile miraculoase celor ce ţineau de fizică.

Întreaga săptămână cât mai râmaserăm în oraşul acela am tot revenit la fereastra farului, fără să fi văzut & noi mirajul. La drept vorbind, nici n-ar fi fost prea drept să beneficiem cu atât de puţin efort de un privilegiu care-l costase pe gazda noastră optzeci & şase de ani din existenţa lui. Însă încântătorul peisaj marin care se deschidea prin lucarnă ne prilejui conversaţii foarte plăcute.

De la Reggio o luarăm pe mare & ajunserăm în portul La Valetta după ce înconjurasem coastele Siciliei. Aici furăm adăpostiţi, împreună cu Frederick de Hesse, în palatul cavalerilor Ordinului de Malta. Prezenţa piraţilor turci în Marea Tireniană neliniştea profund guvernul insulei &, prin urmare, domnea o agitaţie vizibilă peste tot. Fără să ia toate acestea în seamă, Kircher organiză un tur al insulei, în aşa fel încât să îşi poată efectua observaţiile prevăzute în program. Se apucă să studieze plantele & animalele, colectând fără încetare tot soiul de mostre geologice. După informaţia primită de la unul dintre cavalerii Ordinului, merserăm pe coasta orientală pentru a vizita o faleză pe care natura o sculptase în forma unei figuri omeneşti gigantice.

Era vorba despre un chip feminin care ne fascină pe amândoi prin frumuseţea ei ieşită din comun. Ştiam că, prin definiţie, natura poate fi în stare de asemenea minunăţii, dar e cu totul altceva când contempli *de visu* produsele acestei măreţe arte. Kircher alerga în toate părţile pentru a obţine mai multe unghiuri de observaţie, ridicându-şi pulpanele sutanei spre a putea trece mai uşor peste bolovani. Îmi atrase atenţia că figura era perfect vizibilă dintr-un punct precis, dar că dispărea imediat ce schimbai cu destul de puţin unghiul. Vorbea de unul singur, exclama, râdea în hohote, pradă unei surescitări obişnuite lui de fiecare dată când descoperea ceva nou.

— Isuse! Fecioară Maria! La doar câteva aruncături de băţ de Africa & de Egipt! Iată dovada!... Toţi faraonii & nevestele lor într-o singură figură emblematică! *Natura Pictrix*! Caspar, *Natura Pictrix*! Nu mai încape nicio îndoială, sunt pe drumul cel bun. Anamorfoza naturală nu este decât una dintre formele analogiei universale! Nicicând n-am fost mai aproape de ţintă...

Îl văzusem mult prea adesea pe Athanase pradă acelor stări vecine exaltării pentru a mă nelinişti peste măsură, dar, de fiecare dată, mi se părea uimitor să văd un om, de obicei ponderat, dedându-se unor asemenea divagaţii. Când sfârşi cu agitaţia, maestrul meu se aşeză la umbra stâncii aceleia & începu să scrie. Mă mulţumii să-i ascut penele, ştiind că, mai devreme ori mai târziu, îmi va dezvălui rezultatul meditaţiei sale.

Cum Kircher nu mai ajunsese niciodată atât de aproape de Egipt, îmi mărturisi regretul lui că Marele Duce nu îi pretinsese să viziteze & acea ţară, atât de importantă în ochii lui pentru înţelegerea universului. La Valetta, aşezat pe malul mării, cu privirile aţintite către sud-est, în direcţia Nilului, Athanase rămânea absent ceasuri întregi, călătorind în gând prin acele oraşe aproape tot atât de bătrâne cât lumea noastră. Se plimba dimineţi în şir prin port, abordând diverşi marinari care se întorceau din Africa, primind cu lăcomie orice informaţie ori curiozitate deţinută de oamenii aceia. Veni & vremea să părăsim insula Maltei & să facem cale-ntoarsă, traseu care, la rândul său, promitea alte şi alte minunăţii.

După trecerea liniştită a mării, debarcarăm la Palermo, unde furăm găzduiţi la colegiul iezuit al oraşului.

Cum Frederick de Hesse avea nenumărate obligaţii oficiale, furăm liberi ca păsările cerului timp de câteva săptămâni.

Înainte însă de a ne începe periplul prevăzut pentru Sicilia, Kircher trebui să îşi demonstreze talentele în faţa profesorilor & somităţilor locale, fiindcă reputaţia lui ajunsese deja & prin locurile acelea. Pe parcursul mai multor zile, chiar în biblioteca în care scriu acum, Athanase răspunse cu brio întrebărilor puse de colegii săi, dezvoltând subiect după subiect, pe măsură ce acestea îi erau supuse atenţiei. Cum deţinea o memorie prodigioasă, fără ajutorul vreunei notiţe putea cita *in extenso* cea mai mare parte a surselor la care se referea & putea efectua calcule de o extremă complexitate. Conferinţele avură un asemenea succes, încât răsunetul lor dădu ocol oraşului &, în curând, se dovedi necesar să primească un mare număr de personaje de rang înalt, atrase de un bărbat a cărui erudiţie contrasta atât de puternic cu tinereţea & figura sa agreabilă. Prinţul Palagoniei, care era pasionat de ştiinţă & de astrologie, asistă de mai multe ori la astfel de lecţii & ne invită la palatul său care se afla în apropierea oraşului. Kircher acceptă amabila invitaţie, însă o lăsă spre sfârşitul sejurului, într-atât era de grăbit să îşi înceapă studiile privitoare la Sicilia. & aşa & rămase.

Veni şi clipa în care plecarăm împreună către muntele Etna, prioritate pe care Athanase o datora atât amintirii lui Peiresc, cât & propriului interes. În pofida spaimei mele de bandiţii sicilieni care pândeau la drumu' mare, ajunserăm fără incidente la abaţia Caeta.

În biblioteca acesteia trecurăm la o inventariere completă a manuscriselor. Avurăm norocul de a descoperi câteva piese rarisime precum *Hyeroglyphica* lui Horapollon, *Pimandre*, *Asclepius* ori *Cartea cuvântului perfect*, textul arab al lui Picatrix în care se vorbeşte despre talismane & magie simpatică, & numeroase papirusuri pe care Kircher mă puse să le copiez. Recolta se dovedi peste aşteptări, aşa că, peste câteva zile, am urcat pe Etna cu inima împăcată.

Merserăm de dimineaţa până seara, pe un drum care parcă nu se mai sfârşea, iar la căderea nopţii ajunserăm la o cocioabă ce servea drumeţilor drept adăpost. Găsirăm acolo pat & masă, plus un ghid pentru ultima parte a expediţiei.

După cina frugală, însă însoţită de un vin roşu bun, de Selinonte, de pe dealurile unde şi vechii greci cultivau viţă-de-vie, ne-am aşezat lângă sobă, iar Kircher, cam încălzit de băutură, fu de acord să îmi expună punctul său de vedere asupra geologiei. Ca şi domnul Descartes, accepta prezenţa focului în miezul sferei terestre, ţinând cont şi de mărturiile minerilor care confirmau că, pe măsură că intrai în măruntaiele pământului, căldura devenea tot mai mare.

Continuarăm să vorbim până noaptea târziu. Stimulat de întrebările mele, Kircher abordă rând pe rând marile probleme ale formării planetei noastre, mărturisindu-mi că îmi va dezvălui premisele cărţii pe care o pregătea în secret — oficial fiind însărcinat cu egiptologia — & pe care o va intitula, fără îndoială, *Lumea subterană*. Când, în sfârşit, ne dădu prin cap să ne odihnim puţin, era ora patru dimineaţa. Întrucât trebuia să ne trezim în zori pentru a ne continua ascensiunea, ne-am hotărât să rămânem treji. Conversaţia se întoarse către vulcan. Athanase nu se mai sătura să povestească despre răsturnările fantastice pe care le putea provoca focul ţâşnind prin acele hornuri.

— După calculele mele, Atlantida se găsea între Lumea Nouă & nordul Africii. Când cele mai înalte piscuri începură să scuipe flăcări, când solul începu să se cutremure & să se scufunde, iscând teroare & moarte, Oceanul înghiţi cu totul acele pământuri. Ajungând însă la înălţimea vulcanilor, marea reuşi să le potolească furia &, în consecinţă, să oprească procesul de scufundare. Acele câteva înălţimi cruţate de catastrofă sunt insulele pe care le numim, în ziua de azi, Canare & Azore. Puterea vulcanilor a fost atât de mare, mai ales a celor care au constituit hornurile principale prin care a fost aruncată ploaia de foc, încât încă mai păstrează o anumită activitate. Peste tot, în acele insule, miroase a sulf & pot fi văzute numeroase mici vetre incandescente ori gheizere din care izvorăşte apă fierbinte. N-ar fi imposibil ca, într-o bună zi, acelaşi fenomen care a distrus o întreagă lume să o facă să reapară dintr-odată, cu toate cetăţile sale în ruină & cu milioanele de oseminte...

Deşi rod al imaginaţiei, viziunea mi-a îngheţat sângele în vine. Kircher amuţi, focul se stingea în vatră, iar eu închisei ochii pentru a continua în mine imaginea înspăimântătorului cimitir, care ar fi ajuns până la noi din cele mai vechi timpuri. Zăream palatele de alabastru născându-se încet din abis, turnurile rupte, coloşii sparţi, lăsaţi într-o rână, decapitaţi, & mi se părea că aud pârâitul sinistru ce ar fi însoţit apariţia de coşmar. Numai că zgomotul luă dintr-odată o altă dimensiune & deveni atât de real, încât făcui un efort spre a scăpa de fantasmele propriului vis. Deschisei ochii în chiar momentul în care o explozie teribilă cutremură pereţii adăpostului nostru, înroşind încăperea în care ne aflam.

— Scoală-te, Caspar, hai, scoală-te! Iute! ţipa Kircher, transformat parcă. Focul din adâncuri! Iute!

Mă ridicai terorizat, văzându-l pe Athanase grăbindu-se către bagaje, în timp ce exploziile urmau una după alta.

— Instrumentele! Instrumentele! a mai strigat.

Înţelegând că îmi ordona să îl ajut să salveze preţiosul material înainte de a fugi, reuşirăm, de bine, de rău, cu toate că-mi tremurau picioarele, să ne strângem calabalâcul. Hangiul, care trebuia să ne fie ghid, & soţia lui nu îşi mai luară niciun fel de precauţii: o şterseră nu fără a ne sfătui să-i urmăm, cât mai rapid, la poalele muntelui.

Ieşirăm şi noi, peste puţin timp. Cerul ardea & se vedea ca în plină zi. Mi-am mai venit în fire realizând că drumul pe care venisem nu suferise din cauza erupţiei. Însă mă cuprinse groaza văzând că maestrul meu o luase în direcţia opusă, cea care ducea direct către muntele de jăratec!

— Pe-aici! Pe-aici! urlai către Kircher, închipuindu-mi că încurcase direcţia din cauza emoţiei.

— Imbecilule! Nu vezi că-i un dar al cerurilor, o ocazie nesperată? Haide, grăbeşte-te! O să învăţăm astăzi mai multe decât dacă ne-am apuca să citim toate cărţile scrise despre subiectul ăsta...

— Păi, ghidul... Nu mai avem ghid! Ne ducem sigur la moarte.

— Avem cel mai bun apărător, îmi răspunse Kircher ridicând un deget către cer, & în mâinile lui suntem. Dacă ţi-e frică, coboară & găseşte-ţi alt maestru. Ori vino după mine &, dac-o fi să murim, măcar vom vedea tot ce e de văzut!

— Sunt în mâinile Tale, Doamne, zisei închinându-mă, & fugii pentru a-l ajunge pe Kircher care deja îmi întorsese spatele & o luase la picior către vârf.

ALCANTARA / O pasăre-şi ia zborul, iar cântecu-i rămâne-n urmă

— Ce părere ai despre Kircher, din punctul de vedere al sinologiei? a întrebat Eléazard. Crezi că, dintr-un motiv sau altul, ar putea fi considerat un precursor?

— Nu ştiu, a răspuns Loredana, e o bizarerie. Şi-apoi, totul depinde de ceea ce înţelegem prin "precursor". Dacă ţinem cont că a propus înaintea oricui altcuiva elemente de înţelegere a culturii chineze, suficient de penetrante pentru a deschide calea relaţiilor actuale, răspunsul e, fără îndoială, nu. La acest nivel, opera lui nu este decât o compilaţie inteligentă şi, deseori, necinstită, a lucrărilor lui Ricci şi ale altor misionari. De fiecare dată când se apucă să interpreteze datele, se înşală la fel de grav ca şi în cazul hieroglifelor egiptene. Teoriile lui despre popoarele Asiei sau despre influenţa Egiptului asupra dezvoltării religiilor din China sunt pur şi simplu nişte aiureli. La fel se întâmplă şi cu modalitatea în care abordează formarea ideogramelor... În schimb, cartea lui s-a dovedit un instrument fantastic, primul de acel tip, pentru cunoaşterea lumii chineze în Occident. Fără a fi părtinitor, mai puţin în plan religios, evident, prezintă o viziune în general obiectivă a unei civilizaţii care, până atunci, era, pentru europeni, ca şi inexistentă. Ceea ce nu e rău deloc.

— Asta cred şi eu, a adăugat Eléazard, numai că, personal, merg chiar mai departe... În felul lui, a făcut cam acelaşi lucru ca şi Antoine Galland pentru cultura arabă, traducând *O mie şi una de nopţi*: a inventat un mit, o Chină misterioasă, supranaturală, populată de bogaţi dedicaţi esteticii şi erudiţiei, de un exotism baroc de care îşi vor aminti un Baudelaire ori Segalen în fantasmele lor orientale.

— Dificil de demonstrat, i-a răspuns Loredana, gânditoare. Oricum, ideea e interesantă. Kircher ca iniţiator involuntar al romantismului... Frizezi erezia, nu?

— Poate că e cam exagerat să vorbim despre romantism, dar cred că, oferind pentru întâia oară o imagine totalizatoare a Chinei, nu nişte simple amintiri din călătorie, a fixat şi o serie de prejudecăţi şi erori, din cauza cărora continuă să sufere ţara aceea...

— Sărmanul Kircher, chiar eşti pornit împotriva lui, s-ar zice! a zâmbit Loredana.

Pe Eléazard, remarca l-a surprins. Nu-şi pusese niciodată problema relaţiei lui cu Kircher din acest unghi. Pe când încerca să se reculeagă pentru a nega observaţia, şi-a dat seama că acest fel de a vedea lucrurile deschidea perspective tulburătoare. Dacă analiza lucrurile cu mai multă atenţie, descoperea o anumită doză de resentiment în maniera sa de a-l tot denigra pe iezuit. Ceva de genul reacţiei pline de ură a unui îndrăgostit batjocorit ori a unui discipol incapabil să suporte statura maestrului.

— Habar n-am, a răspuns serios, mă dai peste cap cu întrebarea asta a ta... Trebuie să mă mai gândesc.

Ploaia lovea neîntrerupt curtea interioară. Pierdut în gânduri, Eléazard fixa flacăra lumânării ca şi cum în aceasta urma

să găsească răspunsul la întrebări. Amuzată de atitudinea lui, de importanţa neobişnuită pe care părea să o acorde sensurilor cuvintelor, Loredana simţea că precauţiile în privinţa lui deveneau tot mai superflue. Poate şi din cauza vinului, considera că exagerase reacţia de apărare de -mai devreme, când, cât de puţin, tot ridicase garda. Era clar: i te puteai confesa fără teama că te vei trezi fie cu dovezi de milă, fie cu lecţii de morală. Lucru bine de ştiut.

— Cred că sunt aşa pornit fiindcă era creştin, a reluat brusc Eléazard, cele câteva minute de tăcere făcând ca vorbele să îi sune straniu. Fiindcă a trădat... Până una-alta, habar n-am de ce, e senzaţia care mă domină, cu toată simpatia pe care o resimt pentru el. Toată opera asta a lui, e o asemenea Vraişte!...

— Bine, dar cine ar fi avut curajul să se declare ateu, în epoca aceea? Chiar crezi că ar fi fost posibil să-i dea cuiva prin gând aşa ceva, fie el şi laic? Şi asta nu doar din frica de Inchiziţie, dar şi din lipsa de structuri mentale, din incapacitatea intelectuală de a se imagina o lume fără de Dumnezeu. Nu uita că trebuia să mai treacă trei sute de ani până când Nietzsche să-l renege public.

— De acord, a răspuns Eléazard ridicând din umeri, însă nu pot uita că Descartes, Leibniz, ba chiar şi Spinoza scăpaseră de Dumnezeu, iar acest substantiv propriu nu mai acoperă, sub pana lor, decât un vid matematic. Pe lângă ei, Kircher pare un *diplodocus*!

— Nici asta nu e atât de sigur, a conchis Loredana cu o figură dubitativă. În orice caz, m-aş bucura dacă mi-ai împrumuta o copie după biografia aceea.

— Citeşti în franceză?

— Destul de bine, cred...

— Atunci nu e nicio problemă, mai am un exemplar, pe lângă acela pe care lucrez. Dar la note nu vei avea acces, sunt încă în lucru. Ai putea trece pe la mine, să zicem, mâine dimineaţă. Nu e departe de aici: piaţa Pelourinho, numărul trei.

— Cu plăcere. Ce ploaie, Dumnezeule... N-am mai văzut aşa ceva! Mă simt de parcă m-ar fi fleşcăit toată! E cumplit! Sper că Alfredo a reparat apa, mor după un duş!

— Nu ştiu cé naiba face, dar cred că are ceva probleme. Ori cu pompa de apă, ori cu nevasta.

— Vai, sper să nu fie aşa, a zâmbit Loredana. Nu aş vrea să fiu de vină pentru cine ştie ce scenă de familie...

O mişcare a colţurilor gurii în plin surâs sau doar o scânteie de ironie care i se aprinsese scurt în privire, l-a convins pe Eléazard că, din contră, s-ar fi simţit flatată dacă ar fi provocat, fie şi fără să vrea, gelozia lui Eunice. Cochetăria a făcut-o, dintr-odată, dezirabilă. Scufundându-şi ochii în ai ei, s-a surprins închipuindu-şi cum ar ţine-o în braţe, după care s-a apucat să construiască varii strategii care să ducă la respectivul rezultat: să îi propună să vină chiar în seara aceea după biografia lui Kircher; să o prindă de mână fără a rosti un cuvânt; să-i mărturisească aşa, prosteşte, că o vrea. Fiecare dintre schiţe genera un scenariu fragmentar, imprecis, cu infinite ramificaţii până când, fără vreo soluţie precisă, ajungea la simpla constatare a finalităţii dorinţei: imâginea a două trupuri apropiindu-se unul de altul cu nevoia urgentă, vitală, de a-şi atinge epidermele, de a-şi simţi mângâierea părului, de...

— Răspunsul e nu, a şoptit Loredana cu o nuanţă de tristeţe în voce. Îmi pare rău.

— Despre ce vorbeşti? a întrebat Eléazard, conştient că îl citise ca pe o carte deschisă.

— Ştii foarte bine, l-a dojenit politicoasă, după care a întors capul pentru a se uita la ploaie.

Calmă, în aparenţă, formând din vârful degetelor mici sfere de ceară caldă pe care le aşeza apoi pe tăblia mesei, cu privirile pierdute în depărtări, se încruntase ca o puştoaică contrariată de o observaţie nejustificată.

— Aş putea şti de ce? a insistat Eléazard pe un ton conciliant, cerându-şi parcă scuze.

— Te rog... Nu-mi mai pune întrebări. Nu se poate şi gata.

— Iartă-mă, a continuat bărbatul, emoţionat de accentul de sinceritate. Eu... Ştii, nu mi se întâmplă aşa ceva toată ziua... În sfârşit, vreau să zic... Vorbeam serios.

Văzându-l în asemenea hal, Loredana era mai-mai să îi spună adevărul. Era pur şi simplu binefăcător să citească puterea dorinţei din ochii lui: cu doi ani în urmă l-ar fi tras deja, după ea, în

dormitor, unde ar fi făcut dragoste ascultând ploaia de afară. De ce oare sinceritatea şi libertatea ei, al căror efect nu dorea să-l experimenteze încă o dată, deruta oamenii în loc să i-i apropie?

Pe de altă parte, gândul că va fi iarăşi singură în pat o teroriza cum nu şi-ar fi închipuit. Nu ar fi vrut însă, pentru nimic în lume, ca, sătul de ea, bărbatul acesta să înceteze de a-i mai vorbi, de a-i demonstra prin simpla lui prezenţă că, da, ea încă mai există.

— E prea repede, a adăugat femeia, ca pentru a-şi mai acorda o şansă. Trebuie să îmi mai laşi timp.

— Ştiu să aştept, i-a răspuns Eléazard zâmbitor. Este una dintre puţinele mele calităţi, în afara unei... (s-a uitat cu un aer mirat la mingea de ping-pong pe care a scos-o din gură, după care a băgat-o în buzunar) anume cunoaşteri a meşterului Athanasius Kircher... (o altă minge şi-a făcut apariţia pe aceeaşi cale, ca un ou regurgitat de voie, de nevoie), unei bănuite brume de inteligenţă şi, fireşte... (o ultimă minge, extirpată mai lent, cu ochii mari, de parcă s-ar fi pregătit să-şi dea maţele afară) naturala mea modestie...

Loredana a izbucnit în hohote încă de la prima apariţie a mingii.

— *Meraviglioso*! l-a aplaudat. Cum faci?!

— E secret, şi-a dus Eléazard un deget la buze.

— Ce proastă sunt... E de fiecare dată aceeaşi, este?

— Cum să fie aceeaşi? Nu ai decât să le numeri, dacă vrei.

A scos din buzunar cele trei mingi pe care le plimba peste tot cu el, pentru a se antrena. Loredana a rămas stupefiată:

— Hai, că mi-ai luat piuitul! Păi, cu şmecherii de-astea, chiar că poţi ajunge rege la papuaşi!

Eléazard a izbucnit şi el în râs. Nu i se mai păruse atât de atrăgătoare ca acum, când o învăluise candoarea uimirii.

— Dacă îmi arăţi cum faci, îţi citesc şi eu viitorul! i-a propus pe un ton misterios.

— În palmă?

— Nici vorbă, *caro*... Aia e o nimica toată. Mă pricep la *Yi king*, ceea ce e cu totul altceva, nu?

— Se poate discuta, dar, bine, sunt de acord, a răspuns bărbatul, mult prea mulţumit că reaprinsese buna dispoziţie a tinerei.

— Ei?

— Ei, ce?

— Ei, mi-arăţi şmecheria? Nu aşa am făcut târgul: tu îmi spui cum faci?...

După ce a aflat cum sunt disimulate mingile — vicleşugul se dovedea încă şi mai dezamăgitor decât ţi-ai fi putut închipui, odată demonstrat în practică —, Loredana a scos din geantă un carneţel şi trei buline ciudate, de porţelan portocaliu.

— Fiindcă beţişoarele sunt prea incomode, mă folosesc de chestiile astea...

— Care, ce sunt? a întrebat Eléazard, luând una în mână.

— "Ochii Sfintei Lucia", operculul unei scoici căreia nu-i ştiu numele adevărat. N-ai văzut spirala? Ai jura că e semnul lui Tao. Bun... Acum trebuie să îmi pui o întrebare.

— Precisă?

— Tu hotărăşti. O întrebare precisă e urmată de un răspuns mai precis, una vagă, de un răspuns vag. E lege. Dar fă-o cu seriozitate, dacă nu, degeaba efortul...

Eléazard a băut o gură de vin. În minte îi apăruse Elaine. Elaine ca întrebare. Nimic surprinzător aici, ţinând cont de împrejurări, numai că problemele contradictorii care i-au ars instantaneu gâtlejul, înainte de a spune vreun cuvânt, l-au pus pe gânduri: mai era vreo şansă ca ea să se întoarcă şi totul să fie ca înainte? Şi, dacă s-ar întoarce, aş mai fi în stare să o iubesc? Sau mă voi îndrăgosti de o altă femeie? Odată încheiat un lucru, începe altul, sau aceasta nu este decât o iluzie destinată supravieţuirii speciei? Rezumând, rămase întristat la întrebarea: când mă voi elibera de ea?

— Ei? E chiar atât de greu? şi-a exprimat femeia nerăbdarea.

— Noi..., a şoptit Eléazard ridicând privirea spre ea.

— Cum adică "noi"?

— Noi doi. Care vor fi urmările acestei întâlniri?

— Câtă abilitate! a surâs Loredana. Dar există riscul de a complica răspunsul. Începem? OK. Vei arunca de şase ori scoicile concentrându-te asupra întrebării. Hazardul permite determinarea naturii caracteristicilor, însă îmi închipui că ştiai asta.

După ce a încercat să se concentreze, fără a reuşi să aducă în faţa ochilor altceva decât chipul Elainei, a început să arunce scoicile pe masă. Pe măsură ce o făcea, Loredana nota rezultatele, spunea nişte numere şi alcătuia hexagrama cu beţe de chibrit întregi ori rupte pe jumătate, după cum era cazul.

— Cel dintâi *Gua*, i-a explicat când figura a fost gata, reprezintă posibilităţile actuale de realizare. Plecând de la acesta, îl voi alcătui pe al doilea, care va oferi elementele răspunsului pentru viitor. Ştii bine că există caracteristici "vechi" şi "noi". O caracteristică "veche" rămâne mereu aceeaşi, pe când una "nouă" poate deveni opusul celei "vechi". Tânărul *yin* se poate transforma în bătrânul *yang* şi tânărul *yang* în bătrânul *yin*...

— Bine, bine... Dar nu e simplă deloc povestea asta a ta! a constatat bărbatul sarcastic, amuzat de seriozitatea pe care o dovedea femeia explicându-i respectivele diferenţieri.

— E mult mai complicat decât îţi închipui. Te scutesc de amănunte. Conform numerelor pe care le-ai extras, hexagrama ta posedă trei caracteristici "noi", pe care le voi transforma în opusul lor, din care rezultă...

Şi-a deschis carnetul, căutând prima dintre cele două figuri geometrice:

Aha... Uite-o... *Gu*, întâlnirea. Dedesubt*: vântul; deasupra: cerul. În întâlnire, puternică e femeia. Nu te căsători cu femeia aceea.*

— Drace! a exclamat Eléazard, sincer surprins.

— Nu inventez nimic. Dacă vrei, poţi citi şi singur. În termeni pe care i-ar pricepe oricine, asta înseamnă că ai dat iarăşi de un lucru pe care încercai să ţi-l alungi din minte. De unde şi surpriza extremă...

Loredana a continuat să citească numai pentru ea, gânditoare, apoi, dintr-odată:

Asta chiar e incredibil! Ascultă: *întâlnirea e un asalt, iar flexibila asaltează dura. "Nu te căsători cu femeia aceea" înseamnă că o unire de lungă durată ar fi inutilă...*

— Nu sună prea încurajator, mi se pare, a răspuns bărbatul cu ciudă.

— Ai răbdare, acesta este sensul global al hexagramei. Acum trebuie interpretate caracteristicile metamorfozabile şi comparate semnificaţiile lor cu cea de-a doua hexagramă. Abia apoi ne vom putea face o părere despre soluţie. Prima zice aşa... O clipă. Da. *În prezenţa unui peşte în năvod, obligaţia presupusă de această prezenţă nu se extinde cu nimic asupra musafirilor.*

— Şi eu eram peştele?

Dacă ţi-am zis să ai răbdare... De la a doua, avem: *Un pepene îmbrăcat în ramurile unei sălcii plângătoare. Define o strălucire prin care se manifestă influenţele celeste în plan terestru*...

— Aha! Asta tu eşti! Un înger coborât din ceruri...

— Iar a treia, a adăugat Loredana ca răspuns la comentariul lui maliţios, precizează: *E umilitor să primeşti o copită. Dar nu e nicio anatemă aici.*

— Dacă vrei să spui că am intrat în belea, mulţumesc frumos, dar îmi dădusem seama...

Loredana a scuturat capul consternată.

— Dacă te-ai săturat, ne putem opri. Încep să am impresia că-mi pierd timpul.

— Continuă, te rog. Promit să nu se mai repete...

Şi-a răsfoit o clipă carnetul până a dat de a doua hexagramă.

Aceasta este *Xiao Guo*, Micul Exces... *Dedesubt: muntele, deasupra: trăsnetul. 0 pasăre se ridică, strigătul pierzându-i-se în urmă. Nu ar fi trebuit să urce atât de sus. Ar fi trebuit să coboare. În acel caz, şi numai în acel caz, ar fi dat de fericire.*

— Strigătul pierzându-i-se în urmă..., a repetat Eléazard, sedus de neaşteptata poezie a imaginii.

Asta înseamnă că prea exagerezi, chiar şi când e vorba despre lucruri mărunte. *Dacă pasărea urcă din ce în ce mai sus, printre nori, cântecul nu i se mai poate auzi. Dacă mai coboară, le va mângâia auzul tuturor. A auzi cântecul păsării înseamnă a-ţi asculta propriile excese, a fi conştient de ele şi a le pune în ordine.*

Restul, Loredana l-a citit în gând. Cei din înalta societate, spunea textul, sunt excesiv de politicoşi cu ceilalţi, dar şi de trişti, când sunt îndoliaţi... Era în faţa uneia dintre cele mai ciudate *Yi king*, dintre cele mai explicite pe care le făcuse vreodată cuiva. Fireşte, fiindcă fusese implicată în întrebare. Ştia foarte bine de ce întâlnirea ei cu Eléazard nu putea depăşi anumite limite fixate în ea de propria-i spaimă, chiar dacă aceasta era exagerată. Oricum, rezultatul trebuia să i se potrivească lui într-un fel sau altul... Deodată, ea s-a hotărât să meargă până în pânzele albe.

— Din ce cauză sau, cum să zic, pentru cine porţi doliu? l-a întrebat pe nepregătite, conştientă de cât de tare îl va tulbura.

Bărbatul a simţit cum i se zburleşte părul. Tocmai se străduia să alunge metafora precedentă, referitoare la actuala sa poziţionare faţă de Elaine, întorcând-o la întâmplare, pe toate miile de feţe generate de propria-i depresie, când, cu un cuvânt, cu unul singur, necunoscuta aceasta l-a atins exact în punctul sensibil.

Eşti uluitoarei i-a spus cu admiraţie netrucată.

Şi a continuat în gând: "Port doliu după iubirea, după tinereţea mea, după o lume care nu mi se potriveşte. Port doliu de dragul doliului, de dragul clar-obscurului şi căldurii liniştitoare a lamentaţiilor sale..." Apoi, iarăşi cu voce tare:

— Port doliu după tot ceea ce nu a reuşit să se nască, după tot ce ne străduim să distrugem din motive obscure, de fiecare dată când iese germenul la lumină. Cum să spun... Nu reuşesc să înţeleg de ce frumuseţea ni se pare mereu o ameninţare, fericirea o înjosire...

Ploaia se oprise, urmată de o linişte spartă de neaşteptate picături ori subţiri şiroiri ale apei de pe crengi ori acoperiş.

— Şi uite-aşa, mai tare ne-am încurcat în hăţiş..., a şoptit Loredana coborând pleoapele.

Eléazard s-a trezit pe la opt, ceva mai târziu decât în mod obişnuit. În bucătărie şi-a găsit cafeaua şi tartina cu pâine prăjită puse pe masă, alături de castron şi de sucul de *maracujá*. Soledade nu îşi făcea nicicând apariţia înainte de ora zece, fiindcă programul de la televizor o ţinea trează o bună parte a nopţii, aşa că îşi făcea datoria de a pregăti micul dejun după care se ducea înapoi lá culcare. Cu mintea încă înceţoşată de excesele serii dinainte, bărbatul şi-a pus într-un pahar două aspirine efervescente. "Ciudată fată, şi-a spus urmărind pastilele învârtindu-se în apă, m-a sucit cum a vrut..." Până în ultimul moment sperase să încheie noaptea împreună şi, dacă se gândea mai bine, doar puţin lipsise să nu se întâmple. La terminarea şedinţei de *Yi king*, era sigur că existase o clipă anume în care ea se gândise serios la acea posibilitate, doar că idiotul de Alfredo îşi făcuse din nou apariţia pentru a le anunţa victoria asupra pompei. Loredana preluase pasa la fix, declarându-şi dorinţa de a face un duş, şi o ştersese. Ia te uită, a întins-o, îşi spusese fără a reuşi să priceapă motivele, nici să îşi descopere leac pentru frustrare. După ce aspirina şi-a făcut efectul, a început să se acuze că a cedat pulsiunilor libidinale generate de alcool. Mort de ruşine, convins că fusese ridicol, a încercat să îşi refuleze amintirile serii. Ce proastă inspiraţie avusese aseară, să iasă pentru a lua masa!...

Înainte de a trece la lucru, a pus câteva seminţe de floarea-soarelui în cutiuţa pentru hrană. Heidegger părea bine dispus, răsucindu-se şi-nvârtindu-se de parc-ar fi fost şarpele cu pene. Eléazard a luat o boabă în vârful degetelor şi s-a apropiat de pasăre, vorbindu-i încetişor: "Heidegger, Heidi! Ce mai faci? Tot nu te-ai hotărât să vorbeşti? Haide, frumuşelule, hai şi ia grăunţa..." Papagalul s-a îndreptat către el într-o parte, înaintând pe stinghia mobilă din colivie, apoi şi-a dat drumul pe spate, rămânând atârnat cu capul în jos, ca un liliac. "Ei, ce zici de lumea asta? Chiar crezi că mai e vreo speranţă?" Şi-a apropiat mâna de ciocul enorm când, dintr-odată, pasărea s-a destins ca un arc şi l-a ciupit de arătător până la sânge. "Du-te-n mă-ta, jigodie! a urlat bărbatul, săgetat de durere. Eşti dement, pe bune eşti dement! Te pun eu în cratiţă-ntr-o zi, înţelegi, criminalule?!"

Strângându-şi degetul rănit, s-a îndreptat către baie când s-a mai trezit şi cu Soledade în faţa lui.

— *Que passa*?

— Se-ntâmplă că iar m-a muşcat rahatul ăsta de papagal! Ia uită-te: cât pe-aici să-mi taie degetul! Mă duc şi-i dau drumul în pădure, să-nţeleagă şi el un pic ce e aia durere...

— Dacă faci asta, plec şi eu, a declarat fata cu seriozitate. Nu e decât vina ta, nu ştii să te porţi cu el. Cu mine nu e niciodată rău.

— Da? Şi poţi să-mi spui ce-ar trebui să fac ca să-i fiu pe plac? Să stau în genunchi? Să mă târăsc în faţa lui ca să îi dau un grăunte? Fără glumă, chiar m-am săturat de bestia asta mică!

— Papagalul nu e un animal ca toate celelalte... Xangó străluceşte ca soarele, are foc pe dinăuntru. Dacă nu îl respecţi, te arzi. Simplu.

— Eşti la fel de nebună ca el..., i-a răspuns dezarmat de un asemenea raţionament. Şi de ce o ţii pe-a ta şi-i tot zici Xangó?

— Pentru că aşa îl cheamă, continuă fata, la fel de încăpăţânată, doar mi-a spus. Haide, vino să te pansez. Ştii că muşcătura de papagal poate fi periculoasă?

Eléazard s-a resemnat; învins de naivitatea mişcătoare a tinerei. Fără exagerare, Brazilia era o altă lume.

— Te-ai întors târziu aseară, a zis Soledade apăsându-i vata îmbibată în spirt pe rană.

— Mai încet! Mă doare!

— Mai încet e degeaba, i-a răspuns privindu-l cu un ciudat amestec de bucurie a răzbunării şi ironie. Trebuie dezinfectat în profunzime. Cum o cheamă?

— Loredana, a exclamat surprins de perspicacitatea fetei. E italiancă. Dar de unde ştii?

— Mi-a zis degetu-ăsta mic... E frumoasă?

— Nu e rea. Mă rog, da, mai degrabă bine făcută. Are un cur superb! a adăugat aşa, ca să o mai înţepe puţin.

.— Sunteţi toţi la fel! a conchis Soledade fixându-i plasturele pe deget. Însă cine pescuieşte noaptea, numai anghile prinde...

— Adică?

— Las' că ştiu eu ce vreau să zic... Gata. Ies la cumpărături.

— Ia ceva mai multe, s-ar putea să avem musafiri.

Soledade a dat din cap exact ca papagalul, după care s-a uitat urât la el:

— *Si senhor*..., a spus mimând perfecta servilitate, însă te previn să nu îţi închipui că o să servesc la masă. *O meu computador nao fala, computa!*

"Dumnezeu ştie unde o mai fi auzit-o şi pe asta", s-a gândit Eléazard întorcându-se la birou. Pronunţată ameninţător, fraza putea fi înţeleasă diferit în funcţie de modul în care era accentuat ultimul cuvânt. Astfel, rezultatul era fie "Calculatorul meu nu vorbeşte, calculează (*computa*)", fie "Calculatorul meu nu vorbeşte cu curvele (*con puta)*". Deşi convins că Soledade îşi luase nasul la purtare, jocul de cuvinte îi plăcuse, iar acum se străduia fără succes să îl traducă într-o formă care să îi exprime cât mai bine uimitoarea concizie.

După care s-a lăsat iarăşi furat cu totul de manuscrisul lui Caspar Schott. Recitindu-şi notele pe ecranul ordinatorului,

constatase că sunt prea succinte şi nu acoperă în întregime subiectul. Problema era să ştie cui se adresează. Un universitar specializat în secolul al XVII-lea le-ar fi considerat suficiente, fără îndoială, dar un cititor normal nu ar fi găsit destule informaţii pentru a-şi satisface curiozitatea. Totuşi, până unde ar fi trebuit să meargă? Se simţea în stare să dubleze, dacă nu cumva să tripleze textul lui Schott cu notele sale, atâtea ar fi avut de spus despre secolul lui Kircher, unul dintre cele mai interesante, după părerea lui, după antichitate. Cât despre poziţia lui împotriva personajului acesta, era o noutate indusă în totalitate de dialogul cu Loredana. Între osanalele necondiţionate şi ostilitatea sistematică trebuie să existe şi o zonă neutră, a observaţiei, un echilibru graţie căruia proaspăta sa ranchiună faţă de Kircher să poată fi elegant redusă la tăcere.

Nescăpând de sub ameninţarea furtunii, vremea adusese în Alcantara întreaga tristeţe a lumii. Eléazard se întreba dacă Loredana urma să vină să-l vadă în acea dimineaţă, după cum îi promisese. Fata părea, aşa-zicând, unică în felul ei. Îşi amintea noaptea petrecută la Caravela ca pe un moment intens şi poetic, unul dintre cele pe care îţi doreşti să le mai poţi retrăi. Dacă într-adevăr va veni, îşi va cere o dată pentru totdeauna scuze şi îi va mărturisi cât de mult ţinea să fie prieteni. Şi-o imagina păşind pe strada pe care ar fi ajuns până la el. Nerăbdător, aproape înspăimântat, îi pândea sosirea ca un adolescent aflat la prima întâlnire din viaţa lui.

"Sunt doar un copil bătrân, şi-a zis zâmbind. Moéma are dreptate. La lucru, de-acum!" Reuşise, în sfârşit, să îşi descopere în arhivă — ar trebui, zilele următoare, să se hotărască şi să facă ordine... — articolul lui François Secret, cel care îi lipsise atunci când redactase notele pentru al treilea

capitol. “Secret! Ce nume pentru cineva care şi-a dedicat întreaga viaţă hermeneuticii! Ai fi tentat să crezi că patronimele decid uneori destinul celor care le poartă... Acestea fiind zise, studiul cu pricina, *Un episod uitat din viaţa lui Peiresc: sabia magică a lui Gustav Adolf*, nu dă bine deloc pentru Kircher, fiindcă astfel se dovedeşte, în lumina dizertaţiilor lui George Wallin, că sabia studiată nu era altceva decât un fals. Pentru a întări afirmaţiile, Wallin citează din *De orbibus tribus aureis* al strasbourghezului Johann Scheffer, lucrare în care Kircher este taxat drept posesor al unei totale ignoranţe în materie de interpretare, din cauză că vorbise despre caractere magice după ce i se puseseră sub ochi, din răutate, nişte simple extrase în daneză! Antipapişti convinşi, Wallin şi Scheffer căutau cu tot dinadinsul să îl reabiliteze pe Gustav Adolf şi, prin intermediul lui, întreg protestantismul. Acuzele lor, adăugate multor altora de acelaşi fel, ajungeau pentru a pune sub semnul întrebării competenţa iezuitului. Cu atât mai mult cu cât tentativa lui de a descifra hieroglifele se soldase, lucru deloc de mirare, cu un fabulos eşec.

Eléazard se tot întreba cum putea cineva să fie orbit în asemenea hal. Nu îşi putea explica pentru ce, însă avea convingerea intimă că Athanase Kircher nu trişase în cunoştinţă de cauză. Dacă ar fi putut fi totuşi acuzat că susţinuse, printr-o pioasă minciună, cauza Contrareformei, mobilul nu mai funcţiona şi atunci când venea vorba despre hieroglifele egiptene. Aşadar, omul acela fie se înşelase, pur şi simplu (din autosugestie, din nebunie?), asupra propriei capacităţi intelectuale, fie fusese purtat într-o asemenea măsură de machiavelism şi de dragostea de glorie, încât devenise de-a dreptul monstruos.

După ce a scris şi nota referitoare la sabia “magică”, Eléazard a continuat corectarea şi redactarea manuscrisului. Totuşi, din când în când, nu se putea împiedica să nu se ducă să arunce o privire pe fereastră, sub pretextul de a fuma o ţigară.

Pe la zece se întorsese şi Soledade de la piaţă, aducând şi corespondenţa şi ziarele pe care se dusese să le ia direct de la vapor. Cotidianele nu conţineau nimic interesant. Mereu aceleaşi poveşti despre crime şi violenţe care aveau loc în mai toate oraşele mari, totul înecat în jegul subiectelor din fotbal, din viaţa Cântăreţilor, de la întâlnirile mondene de provincie şi din fanfaronada ministerială. Prăbuşirea unui avion al VASP în munţii din apropiere de Fortaleza ţinea prima pagină a tuturor ziarelor. *Nada restou*! “Nimic n-a mai rămas!” se putea citi unul dintre titlurile cu litere de-o şchioapă, rezumând cu o perfectă expresivitate. “O sută treizeci şi cinci de morţi şi doi bebeluşi”, proclama un altul, cu un involuntar cinism, ca şi cum faptul de a fi scăpat de suferinţele maturităţii umane nu le-ar fi dat şi celor doi dreptul de a fi număraţi printre morţi. Urmau, în ordine, obişnuitele fotografii destinate mulţumirii gustului cititorilor pentru hemoglobină, descrierea furturilor de până la sosirea echipelor de salvare şi elogiul postum al echipajului.

Prădarea avionului atrăsese atenţia lui Eléazard: încă un simptom în lunga listă pe care o aducea la zi cu fidelitate. Cu două luni mai devreme, câteva sute de tineri săraci părăsiseră cartierele mizerabile din Rio, aşa-numitele *favela*, pentru a se răspândi cu puterea unui tsunami pe celebra plajă de la Copacabana. Aceştia curăţaseră atât de bine locul, lăsându-i pe turiştii veniţi să se bronzeze în pielea goală la propriu, încât fuseseră supranumiţi *grilos*, “lăcustele”. Cam peste tot în ţară se organizau bande ce atacau bănci, hipermarketuri, hoteluri, restaurante chiar. Prin puşcăriile insalubre şi suprapopulate, deţinuţii care se revoltau erau atât de numeroşi, încât poliţiştii pur şi simplu trăgeau la întâmplare. Fiecare asemenea intervenţie se solda cu zeci de morţi. Corupţia domnea peste tot, până la cel mai înalt nivel, şi, în timp ce mulţimea sărăcea pe zi ce trecea, supusă unor alarmante revirimente ale leprei, ale holerei, ale ciumei bubonice, un infim număr de parveniţi vedea cum i se umflă conturile din băncile de la Miami. După cum se spune despre stelele pitice albe, Brazilia se prăbuşea în ea însăşi şi nimeni nu ar fi putut prezice ce soi de gaură neagră va rezulta din acel fenomen.

Eléazard transmitea zi de zi agenţiei sale de presă dezastruosul diagnostic, însă bătrâna lume civilizată era prea ocupată de semnele propriei disoluţii pentru a mai avea timp să compătimească pentru nenorocirile lui un popor pe care nici mass-media, nici sistemul de transporturi nu reuşiseră să i-l apropie. Fără a fi un pesimist, jurnalistul începuse să aibă dubii în legătură cu viitorul. Din cauza succesivelor sciziuni, Europa ajunsese atât de volatilă, încât era pe punctul de a semăna cu acel continent din sângeroasa vreme a Războiului de Treizeci de Ani. De altfel, lucrurile stăteau chiar mai rău, fiindcă, în epoca respectivă, cel puţin, disensiunile religioase nu îi puneau în opoziţie decât pe

catolici şi pe protestanţi. Şi chiar dacă tulburările actuale trebuiau interpretate drept semnul unei metamorfoze radicale a Occidentului, ceea ce se vedea până una-alta nu provoca nicidecum entuziasmul.

Iată de ce era deprimat. Îşi aprinsese o ţigară şi se pregătea să îşi citească corespondenţa, însă o voce îl făcuse să tresară.

— Eléazard!

Era Loredana.

— Iartă-mă, i-a explicat roşind toată, uşa de la intrare e dată de perete şi, cum nimeni nu mă auzea, mi-am permis să urc.

— Bine-ai făcut, a răspuns bărbatul, emoţionat de apariţia ei explozivă. Eu... M-am adaptat şi eu obiceiurilor braziliene. Aici se bate din palme ca să îţi anunţi intrarea. E mai eficient decât să baţi la uşi, mai ales că acestea sunt mai tot timpul deschise. Ia loc, te rog.

— Ce frumos e! a exclamat musafira zărind papagalul. Cum îl cheamă?

— Heidegger...

— Heidegger?! a chicotit femeia. Nu mergi deloc pe mână moartă, ce să mai vorbim!... Bună ziua, Heidegger! *Wie geht's dir, schräger Vogel*?

Reacţionând la auzul numelui, pasărea s-a scuturat, şi-a umflat guşa şi a pronunţat singurele cuvinte pe care le cunoştea.

— Ce-a zis?

— Porcării. Cel care mi l-a dat, un prieten german din Fortaleza, a încercat să îl înveţe un vers al lui Hölderlin: "Omul locuieşte-n poet" sau cam aşa ceva, dar n-a mers. Imbecilul ăsta de papagal se încăpăţânează să repete că "bărbatul are puţa ascuţită" şi nici că poate fi educat.

— Dar de ce să îl educi? l-a întrebat cu o sclipire de ironie în ochi. Nu spune decât adevărul adevărat. Nu-i aşa, Heidegger?

Vorbind, se apropiase de vietate, iar acum o scărpina pe ceafă, lucru pe care Eléazard nu îl reuşise nici măcar o singură dată, în cinci ani de convieţuire. Calma dovadă de îndrăzneală îl seducea mai mult decât orice altceva.

SÃO LUÍS, FAZENDA DO BOI / ... nimic mai mult decât sigura clipă

Când limuzina colonelului a apărut în faţa intrării la *fazenda*, paznicul în uniformă l-a salutat cu un semn din cap şi s-a grăbit să închidă poarta grea din fier forjat. După care a telefonat imediat majordomului pentru a-l informa despre sosirea iminentă a stăpânului casei.

Buickul negru rula în tăcere pe drumul proaspăt asfaltat care, după cinci kilometri, ajungea la reşedinţa privată a guvernatorului. Prin geamurile fumurii, Moreira vedea defilând masa verde, lucitoare şi întunecată acum, la căderea serii, a câmpurilor de trestie de zahăr. Tulpinile înalte crescuseră şi mai mult după ploaie, având de două ori statul unui om, îşi spunea cu mândrie, iar recolta promitea să fie bogată, deşi banii pe care îi câştiga din asta nu erau decât mărunţişul, prin comparaţie cu celelalte afaceri. Nu încetase să cultive trestie mai degrabă din sentimentalism, în memoria unor vremuri când aceasta asigurase şi bunăstarea, şi renumele familiei sale, bucurându-se an de an să vadă tulpinile ajungând la maturitate. Atingeau o înălţime de până la cinci metri, iar el nu le putea admira niciodată fără a le înlocui, în minte, cu jungla de fasole uriaşă pe care şi-o imagina în copilărie. Numai că timpurile nu mai erau propice nici agriculturii, nici poveştilor cu zâne. Moreira preferase să investească în minerit şi în pescuitul de creveţi, odată cu asigurarea indispensabilei cariere politice, pe care o cereau propriile ambiţii. Din interminabilul pământ arabil pe care îl moştenise de la tatăl său, consimţise să închirieze câteva parcele unor *matutos* neciopliţi, tributari cutumelor lor depăşite, nu atât pentru câştigul care îi revenea — ţăranii ăştia erau mai vicleni decât vulpile şi îl furau cu o rară dezinvoltură! —, cât pentru a-i putea vedea aplecaţi spre glia ajunsă până la el din tată-n fiu, când se plimba călare pe acolo. Restul proprietăţii fusese lăsat în paragină ori folosit pentru creşterea vitelor. Ca şi străbunii săi, nobili de la ţară, îşi făcea un titlu de glorie din a nu mânca nimic care să nu fi provenit de pe domeniile sale.

Guvernatorul îşi închise ochii. Imaginea acestor pământuri acţiona asupra lui ca un analgezic, risipind, pe măsură ce se apropia de *fazenda*, oboseala acumulată de-a lungul întregii zile. Fericirea i-ar fi fost completă dacă nu ar fi urmat să dea iarăşi peste chipul îmbufnat al nevestei şi crizele ei de

isterie, pe care alcoolul înghiţit peste măsură nu le-ar fi generat în mod regulat. Nu mai era aceeaşi de când Mauro plecase să îşi termine studiile la Brasilia. Or să fi început totul de când Manchete publicase fotografia aceea a "guvernatorului Moreira" ce îl arăta ameţit, cu nasturii cămăşii desfăcuţi, gata să o muşte de un sân pe o dansatoare de mâna a doua? Febra carnavalului, cocktailurile de la recepţia de la rectorat, stupida sfidare a lui Silvio Romero, ministrul Lucrărilor publice... Totuşi, îi explicase soţiei împrejurările în care avusese loc acea întâmplare. Atunci păruse că înţelege, că trece peste acea scăpare şi peste umilitorul scandal care urmase. Însă, în aceeaşi seară, înghiţise un tub de Gardenal cu whisky. Fusese salvată în ultima clipă. *Mizerabila asta de menopauză apare când cu gândul nu gândeşti. Aveţi răbdare cu ea, domnule guvernator, este vorba doar de câteva luni...* Ca de obicei, mult prea optimist doctorul Euclides... Comedia ţinea deja de trei ani, având supărătoarea tendinţă de a merge din rău în mai rău. În ultima vreme, Euclides da Cunha îşi băgase în cap să îi convingă să facă o psihanaliză a cuplului! Pentru ea, evident, nu era o idee rea. Dar el ce să caute în toată povestea asta? începuse să îmbătrânească, doctorul... Ar fi trebuit să îşi caute un altul. Cu discreţie, desigur.

Buickul se oprise în faţa peronului *fazendei*. Şoferul, în uniformă, ocolise maşina pentru a-i deschide portiera, însă colonelul încă mai rămânea pe banchetă, contemplând, visător, faţada albă a cuibului familiei. Ridicată în stil neoclasic — Moreira susţinea, fără să fi avut vreo dovadă, că fusese construită după planurile francezului Louis Léger Vauthier —, casa părea un mic palat. Flancată de două aripi simetrice, care alcătuiau o galerie acoperită, locuinţa avea şi etaj, împodobit cu baluştri şi fronton triunghiular. Înaintând către intrarea principală, un portal impozant, cu trei arcade, sublinia latura seniorială a edificiului. Alungite de soarele ce cobora spre apus, umbrele oblice ale marilor palmieri regali dungau tencuiala de un roz pal a zidurilor, alcătuind împreună cu arcadele ferestrelor o armonioasă dantelărie geometrică.

Pe fâşiile late de gazon, pe unde se înălţau boschete elegante de trandafiri japonezi, acante şi dafini, aspersoarele începuseră dintr-odată să funcţioneze *staccato*, împrăştiind o ploaie de stropi mărunţi ce se răsucea în toate părţile. Colonelul s-a uitat la ceas: era ora nouăsprezece şi treizeci de minute fix. Ordine şi progres! Frumos mai dădea *fazenda do Boi!* O adevărată imagine a posibilităţilor oferite de Brazilia, simbolul unei reuşite posibile, ca în America de Nord, până şi celui mai neînsemnat cetăţean, cu condiţia ca acesta să creadă în patria lui mai mult decât în Dumnezeu şi să muncească spre a combate tendinţa greu de stăpânit a naturii către dezordine. Lucru pe care îl făcuse şi tatăl lui, şi tatăl tatălui lui, şi îl făcea şi el, acum, în felul lui, încă mai aplicat decât străbunii.

— Spune-i grădinarului să tundă gazonul, i-a ordonat dintr-odată şoferului care rămăsese nemişcat, cu cascheta în mână, lângă portieră. Vreau o peluză adevărată, nu un izlaz.

Fără să mai aştepte răspunsul, a ieşit din maşină şi a urcat cu greu treptele de piatră albă care ducea la intrarea principală.

Ediwaldo, majordomul, l-a întâmpinat în antreu.

— Bună seara, domnule. Domnul a avut o zi bună?

— Epuizantă, Ediwaldo, epuizantă. Dacă ai şti cât de multe probleme sunt obligat să rezolv pentru statul acesta al nostru şi câţi imbecili se adună pentru a complica lucrurile, de câte ori acestea ameninţă să fie ceva mai simple...

— Îmi închipui, domnule...

— Doamna unde este?

— La capelă, domnule. A dorit să se reculeagă înainte de masă.

Contrariat, stăpânul a strâmbat din gură. *A dracului capelă... Încă un mod de a se feri de mine... Când înainte nici că punea piciorul prin vreo biserică... Dumnezeii mă-sii! Dumnezeii ei de femeie de tot căcatul!*

— Iar a băut?

— Cam mult, domnule, dacă-mi permiteţi...

Dinţii guvernatorului au scrâşnit. Ediwaldo s-a grăbit să aprindă un chibrit pe care l-a apropiat de trabucul pe care acesta tocmai şi-l strecurase între buze.

— Mulţumesc. Du-te şi spune-i că o aştept imediat în sufrageria mare. Şi zi-i să-mi aducă şi mie un whisky, dacă tot...

— Cutty Sark, ca de obicei?

— Ca de obicei, Ediwaldo, ca de obicei.

Colonelul a urcat scara de marmură care ducea la etaj. În holul de sus şi-a evitat propria reflectare în oglinda uriaşă, baroc, în care se scălda perspectiva de aur şi velur stacojiu a sălii de recepţie. Torcând, sfârâind ca un foc de lemne uscate, un jaguar alerga în întâmpinarea lui.

— Jurupari! Frumoaso... Juruparinha..., a chemat-o tandru, lăsându-şi mâna linsă de animal. Haide, *querida*, haide, iubito...

Moreira s-a lăsat să cadă pe un divan împodobit, din lemn de jacaranda, cu mânere sculptate cu flori de pasiflora şi sfere presărate de puncte strălucitoare, cumpărat la un preţ exorbitant dintr-un magazin de antichităţi din Recife. Jaguarul îşi aşezase labele din faţă pe genunchii lui, lăsându-se mângâiat pe grumaz, cu ochii închişi, tremurând de plăcere. "Da, carinha, da... Tu eşti cea mai frumoasă... Cea mai puternică..." Nimic nu îl impresiona mai mult decât musculatura aceasta întinsă sub blana sălbăticiunii, hipnotică, punctată doar de ochii fosforescenţi, aţintiţi asupra lui. *În universul ei nu există nici nume, nici trecut, nici viitor, nimic altceva decât certitudinea clipei prezente*. Fusese nevoie de un argentinian ca să se scrie despre lucrul acesta, pentru a se exprima în sfârşit adevărul fiarelor... Sub degete simţea prin blană aurul încălzit din care era făcută zgarda prinsă la gâtul animalului şi se gândea la coapsele primitoare ale Anitei, la blăniţa ei secretă, aşa că şi-a dus o mână la nări ca pentru a încerca să îi aducă până la el, din nou, parfumul.

Cu şira spinării încremenită dintr-odată, ca într-un spasm, cu urechile ciulite, jaguarul îşi ridicase ochii galbeni, îndreptându-i către una dintre uşi.

— Cuminte, Jurupari! Linişteşte-te, linişteşte-te, dragă..., a şoptit Moreira ţinându-l bine de zgardă. Mi se aduce aperitivul.

— Da, domnule, bine, domnule, asta e tot, domnule? a auzit vocea greoaie a soţiei.

— A, tu erai, a constatat Moreira întorcând capul în direcţia ei. Dar ce...

Îmbrăcată într-un halat străvechi, pe care îl prefera din răzbunare, ştiind că el nu-l poate suferi, o haină de casă vulgară, din nailon matlasat, de un roz stupid, ca al scutecelor, care se deschidea la fiecare pas dezgolindu-i coapsele durdulii, femeia se îndrepta spre el cu câte un pahar de whisky în fiecare mână.

— M-am întâlnit pe scări cu Imelda. Mi-am zis că aş putea să-ţi fac şi eu, la fel de bine, acest mic serviciu.

— Şi ai profitat ca să-ţi torni şi ţie unul... Bei prea mult, Carlotta, şi îţi face rău, doar ţi-a spus şi doctorul. Ar trebui să faci un efort, măcar pentru sănătatea ta!

Carlota a aşezat paharul soţului pe o măsuţă joasă, după care s-a lăsat să cadă la celălalt capăt al sofalei, vărsându-şi pe piept o parte din băutură. Fără să pară deranjată de accident, şi-a scos o batistă din mânecă şi s-a şters nepăsătoare, descoperindu-şi un sân moale, deformat, lamentabil.

— Ţi-am mai spus să nu te mai plimbi în ţinuta asta, s-a enervat Moreira. E... e indecentă, până la urmă! Dacă nu pentru mine, măcar pentru servitori. Ce-or să zică despre tine? Ca să nu mai vorbim că intri aşa şi în capelă! Fiindcă se pare că ai devenit o credincioasă... Nu cred că e chiar potrivit să te rogi pe jumătate dezbrăcată...

Carlotta şi-a golit paharul dintr-o înghiţitură.

— Du-te-n pizda mă-tii, i-a răspuns calmă. Contesa Carlotta de Souza te bagă-n pizda mă-tii, guvernatorule!

Bărbatul a ridicat din umeri, consternat:

— Uită-te şi tu puţin la tine, draga mea. Uită-te în ce hal ai ajuns... Nici măcar nu mai ştii ce spui!

— Parcă voiai să-mi vorbeşti, a schimbat ea discuţia pe un ton agresiv. Atunci, haide odată, te ascult. Goleşte-ţi sacul.

— Nu e cel mai bine ales moment, nu prea cred că ai înţelege, indiferent ce ţi-aş spune.

— Haide o dată, dacă-ţi zic... Sau vrei să încep să ţip?!

Speriat de ridicarea tonului, jaguarul a început şi el să urle, încercând să scape din mâna stăpânului.

— Linişteşte-te! Linişteşte-te, frumoaso!

Apoi, mai încet, Carlottei:

— Imposibil! Ai înnebunit! Ce te-a apucat? Chiar vrei să se lase cu scandal?

— Te-aş fi informat, i-a răspuns ameninţătoare, aparent insensibilă la excitaţia progresivă a jaguarului.

Sătul, guvernatorul a anunţat-o:

— Peste cincisprezece zile, dau o petrecere aici. Cincizeci de persoane. Totul trebuie să fie perfect. E foarte important pentru afacerile mele. Contez pe tine pentru organizare. Îi voi lăsa lui Ediwaldo lista invitaţilor... Mai vorbim mâine, când ai să te trezeşti. Deocamdată, dacă-mi permiţi, mă duc să fac un duş. Te sfătuiesc să faci şi tu acelaşi lucru ca să arăţi bine la cină. Aşa, pari o... o curvă bătrână, *querida*, doar o curvă bătrână!

S-a apropiat de ea până când i-a simţit (în faţă) răsuflarea:

— Înţelegi ce spun? înţelegi că am început să mă satur până peste cap de toanele tale? Mi s-a luat, *caralho*!

Carlotta l-a privit ieşind din încăpere, urmat de scroafa aia de femelă de jaguar. Ar fi vrut să îşi termine paharul, dar suspine de nereţinut, convulsive şi mute, au ghemuit-o cu totul pe sofa.

Capitolul VI

Continuarea călătoriei în Italia: Kircher examinează focul din miez & rivalizează cu Arhimede.

Înaintam cu pas hotărât către înspăimântătorul foc de artificii din faţa noastră. După o jumătate de ceas de mers, vegetaţia, şi aşa rară, dispăruse cu totul & ajunserăm înaintea unui deşert de roci negre & purpurii, poroase ca piatra ponce. Căldura era insuportabilă. Transpiram în hainele noastre, în timp ce pale de vânt ne învăluiau în fuioare de fum rău mirositor. Mormăitul continuu al vulcanului nu ne lăsa să mai spunem un cuvânt fără a fi simţit că ne sufocam. Aerul viciat purta cu sine cenuşă & sulf... Clipă de clipă mă rugam Domnului ca Athanase să se hotărască să facă-ntoarsă calea, dar el înainta întruna, nepăsător, ajutându-se de mâini pentru a se căţăra pe povârnişurile fierbinţi, sărind din piatră în piatră ca un ied, fără a-i păsa de greutatea bagajelor. La ora la care soarele trebuie să fi răsărit, tot noapte părea, întunericul fiind tot atât de profund ca în timpul unei eclipse totale!

La o cotitură a potecii dădurăm, dintr-odată, peste unul dintre cele mai monstruoase spectacole pe care mi-a fost dat să le văd: la trei sute de paşi, în dreapta, mai sus de locul în care ne oprisem, se scurgea la vale un torent gros de materie incandescentă, care făcea ravagii pe unde trecea, distrugând totul în cale, părând să descompună în clocotu-i orice întâlnea. Cât despre izvorul acestui râu orbitor, acesta era acoperit de flăcări uriaşe, ca ieşite direct din infern & care produceau un panaş imens de fum ce urca spre cer până dincolo de ce îi e dat ochiului să vadă. Tocmai îl rugam pe Kircher să coborâm, când o explozie mai puternică scutură întregul munte. Văzurăm o groază de bolovani topiţi, aruncaţi cu putere până-n tărie înainte de a cădea ca o ploaie în jurul nostru. Cum eram încă destul de departe de acel cuptor al Satanei, doar cele mai mici bucăţele ne atinseră & ajunserăm ţinta jăratecului stacojiu şi pâlpâitor, închipuindu-mi că mi-a sosit ceasul morţii, am căzut în genunchi rugându-mă Domnului, dar Kircher mă săltă cu o singură mână, trăgându-mi o serie de palme fulgerătoare de sus până jos pentru a-mi stinge sutana. Apoi mă trase după el încă şi mai sus, sub un soi de ieşind de stâncă unde, în sfârşit, furăm la adăpost de proiectile. Odată acolo, avu grijă şi de veşmântul său, care luase foc ici şi acolo, fără a se opri din contemplarea minunatului tablou ce ni se oferea privirilor. După care şi-a scos cronometrai pentru a măsura periodicitatea erupţiilor & se apucă să îmi dicteze calm cifre & comentarii. Stingheriţi de căldura aproape de nesuportat, respiram cu oarecare greutate pe când zeci de gâjgănii se puseră dintr-odată să treacă prin refugiul nostru; şerpi, salamandre, scorpioni & păianjeni de toate felurile fojgăiră printre picioarele noastre preţ de câteva clipe care mi s-au părut o veşnicie... Înmărmuriţi de apariţie, nici că ne mai gândirăm să ne folosim instrumentele pentru a aduna din specimenele acelea. Kircher, care observase întreaga agitaţie cu obişnuita-i concentrare, schiţă pe loc cea mai ciudată dintre jivine în caietul lui.

— Vezi, Caspar, îmi zise după ce termină, nu am venit degeaba până aici. De acum ştim, din experienţă, că anumite animale se nasc din foc, ca muştele din baligă ori viermii din putreziciune. Fiinţele acestea, practic, au fost create sub ochii noştri, iar noi vom putea sau, cel puţin tu o vei putea mărturisi veacului nostru, căci eu m-am hotărât să studiez mai îndeaproape această materie originară. Notează-ţi cu grijă tot ceea ce vei auzi &, dacă mi se va întâmpla vreo nenorocire, coboară pentru a face cunoscut lumii rodul postum al sacrificiului meu...

Îl rugai să nu comită o asemenea nebunie, dar el se acoperi pe jumătate cu capa de călătorie după ce vărsă peste ea toată provizia de apă &, luându-şi sacul şi instrumentele, porni vijelios chiar în momentul în care o nouă explozie zguduia Etna.

— Vino-mi alături, Empedocle! Iar tu, Caspar, ia aminte, o, tu, fiu al chibzuitului Anchites! strigă, aruncându-se către fluviul de lavă.

Îl văzui apropiindu-se de materia în flăcări, sub diluviul ardent, gesticulând & ţopăind ca o liotă de şoareci. Ai fi zis că era un posedat pradă unor zbateri infernale & mulţumii de mai multe ori proniei care mă ţinu departe de blestemata lui grabă. Din locul în care mă găseam, maestrul meu părea îmbrăcat în jăratic şi nori de fum, aburi albi i se ridicau din veşminte, iar eu urlam pentru a-l chema înapoi, lângă mine...

Dumnezeu îmi ascultă până la urmă rugile & Kircher făcu calea-ntoarsă. Aşa de tare păreau să-l mănânce tălpile încât, în fugă, bareta i se rostogoli pe jos & ajunse teafăr lângă mine, în adăpost, cu capul descoperit. Sutana nu-i mai era decât o zdreanţă trăsnind a pârlit, încălţările îi sfârâiau, ceea ce

explica, în parte, ţopăitul la care fusesem martor & a trebuit să îi sting cu o pulpană a rasei mele părul care-i ardea lăsându-i răni în urmă.

După ce îmi mulţumi, bătându-mă frăţeşte pe umăr, Athanase îmi împrumută ceasul spre a-şi continua observaţiile. Constatând că timpul era tot mai lung după fiecare erupţie, fu în sfârşit de acord să părăsim acel pandemoniu.

Revenirăm fără prea mare greutate în oraşul în care ne lăsaserăm gTosul bagajelor. Kircher, pe ale cărui picioare, mâini & chip se vedeau arsuri urâte, era într-o stare vrednică de plâns.

În consecinţă, ne dăruirăm câteva zile de odihnă, de care maestrul meu profită spre a-şi recopia notele.

De cum i se vindecară rănile, pornirăm către Siracuza. Programul nostru cuprindea studierea monumentelor antice ale oraşului, dar şi vizitarea bibliotecilor dominicane de la Noto & Ragusa. Fără a-mi mai fi spus, Kircher urzise însă alte planuri. Siracuza fiind oraşul natal al lui Arhimede, n-ar fi trebuit să mă îndoiesc că maestrul meu nu avea să piardă ocazia pentru a-şi măsura geniul cu acela al ilustrului matematician.

Ceasuri la rând ne plimbarăm printre zidurile Ortigiei, deasupra mării, fără a înţelege ceva din logica măsurătorilor pe care Athanase le făcea cu astrolabul & nici din schiţele pe care le îngrămădea în caiet. Apoi se închise două zile & o noapte în camera lui, interzicând să fie deranjat. La ieşire, strălucind de bucurie, merse pe la diferiţi meşteri cărora le-a încredinţat sarcini foarte precise, cu indicaţia de a lăsa deoparte orice altă treabă, în următoarele două săptămâni făcurăm prevăzutul tur al bibliotecilor din jur.

La Ragusa, maestrul meu cumpără de la evreul Samuel Cohen tot felul de cărţi în ebraică referitoare la Kabală, iar de la muzicianul Masudi Yusuf, un manuscris conţinând cea dintâi *Odă Pythianică* a lui Pindar, însoţit de un sistem de transcriere care permite reproducerea melodiei originale! După ce a studiat-o, a dăruit această nepreţuită operă mănăstirii San Salvatore din Messina.

Sosind ziua în care toate materialele comandaţe de Athanase i-au fost aduse, maestrul meu catadicsi în sfârşit să-mi explice motivul misterioaselor pregătiri.

În vremea asedierii Siracuzei de către consulul Marcellus, în 2l4 înaintea naşterii Domnului nostru Christos, invenţiile lui Arhimede întârziaseră mult victoria romanilor. După spusele lui Antiohus din Ascalon & ale lui Diodor din Sicilia, minunatul maestru reuşise să dea foc vaselor duşmane aruncând către ele raza unei oglinzi de foc. Afirmând imposibilitatea fizică de a construi o oglindă atât de puternică, cea mai mare parte a comentatorilor & savanţilor timpului nostru considerau totul drept o legendă. Împotriva tuturor acestor păreri, Kircher înţelegea să-l reabiliteze pe Arhimede, chiar în locurile în care îşi dovedise altădată incomparabila forţă a geniului său...

— Vezi, Caspar, toţi ignoranţii ăştia, începând cu domnul Descartes, ca să nu-l citez decât pe el, toţi măgarii ăştia au dreptate atunci când susţin că nu s-ar putea aprinde un foc de la o asemenea depărtare folosindu-te de oglinzi. O oglindă plană nu concentrează destul din lumina soarelui, căci acesta îşi trimite razele perpendicular pe suprafaţa oglinzii. Cât despre oglinzile circulare ori parabolice, cu siguranţă, ele sunt în stare să aprindă materiale combustibile, însă doar de aproape, adică în punctul de convergenţă a razelor. În faţa acestei probleme, cel dintâi lucru de făcut este să evaluezi cu precizie locul în care s-au găsit cândva corăbiile lui Marcellus. Ţinând cont de configuraţia zidurilor de apărare ale oraşului, de adâncimea apei din jurul acestora & de apropierea necesară pentru un asediu eficient, elemente pe care le-am calculat zilele trecute, galerele romane trebuiau să manevreze la treizeci sau patruzeci de paşi de metereze. Or, pentru a se conforma condiţiilor date, o oglindă parabolică ar fi avut nevoie să fie de o leghe diametru!, ceea ce, într-adevăr, nu se poate cu niciun chip admite, nici măcar în ziua de azi. Numai că posibilităţile omeneşti sunt nenumărate &, mulţumesc Cerului, am ajuns la ideea unei oglinzi eliptice care, sunt convins, va reuşi ceea ce, dintotdeauna, celelalte nu ar fi putut-o face! Ducele de Hesse va fi aici peste trei zile. I-am comunicat planul meu, iar el a convocat, cu această ocazie, cele mai mari nume ale Siciliei. Astfel, vor fi cei dintâi care vor putea vedea acest nou Speculum Ustor pe care, dragul meu Caspar, îl vom construi împreună dacă vei fi de acord să mă ajuţi...

Ne puserăm pe treabă fără de răgaz &, după două zile de muncă neîntreruptă, în timpul căreia am tot lipit, bătut în cuie & am asamblat numeroasele piese de lemn, o căruţă sosi pentru a lua maşinăria şi a o duce în acel colţ din port unde urma să aibă loc demonstraţia. Odată acolo, o

instalarăm & o acoperirăm cu o ţesătură în culorile Marelui Duce & al Majestăţii Sale, Viceregele Siciliei, după care aşteptarăm.

După ce se strânseră toţi invitaţii, Athanase Kircher — care, înfierbântat, măsura în sus şi-n jos zidurile de apărare, neliniştit de posibilitatea unui rezultat care îi punea în joc întreaga reputaţie — reaminti faptele istorice, explicându-şi îndelung teoria & brodând puţintel despre posibilele utilizări ale maşinăriei sale, în cazul în care aceasta ar fi funcţionat. În această privinţă, părea a avea dubii din cauza puţinătăţii mijloacelor de care dispusese & a îmbătrânirii soarelui care se mai consumase în cei l848 de ani de la încercarea lui Arhimede, pierzându-şi cu necesitate din putere. La ora fixată, unsprezece dimineaţa, o ambarcaţiune mare de pescuit, cumpărată cu sprijinul lui Frederick de Hesse, veni până la patruzeci de paşi de locul pe care ni-l alesesem. O lupoaică romană fusese pictată pe castelul de la pupă, servind drept ţintă. După ce aranjară ici & colo, pe punte, imitaţii de legionari (nişte imitaţii perfecte), marinarii coborâră de la bord. În acel moment, Kircher ridică prelata, dezvelind maşinăria, într-un murmur general de uimire.

Era vorba despre un trunchi de con destul de mare, deschis la ambele extremităţi, al cărui interior fusese transformat în oglindă. Un sistem destul de simplu de roţi & angrenaje permitea orientarea precisă în orice direcţie. Învârtind pe rând mai multe manivele, Athanase orientă oglinda în aşa fel, încât punctul luminos pe care îl producea să atingă centrul ţintei. După care începu aşteptarea. Tăcerea era atât de deplină, încât se putea auzi clipocitul valurilor lovind ţărmul şi întorcându-se. În sfertul de oră care urmă nimic nu se întâmplă. Invitaţii şuşoteau între ei. Pe faţa lui Kircher se scurgeau picături mari de sudoare, pe când nu mai contenea cu reglarea razei, privirea fiindu-i aţintită la lupoaica romană. Atraşi de nepotrivitul spectacol, oameni de rând se adunaseră în spatele cordonului de gardă & comentau cu voce tare cele ce vedeau, râzând & glumind după cum au obiceiul a face locuitorii din sud de câte ori văd ceva ce le depăşeşte puterea de înţelegere. Se scursese de acum o jumătate de ceas fără vreun rezultat, iar invitaţii începuseră şi ei să îşi piardă răbdarea în faţa unui eşec ce dura atât de mult, când un pescăruş, atras fără îndoială de strălucirea oglinzii, scăpă un găinaţ care se sparse pe maşinărie, atingându-mi uşor maestrul. Nici că fu nevoie de mai mult de atât pentru a se stârni hazul tuturor. Glume deocheate ţâşniră din toate părţile către Athanase & îmi fu dat să aud chiar şi un nobil sicilian comentând întâmplarea cu un profund dispreţ:

—*La merda tira la merdal*

Îl văzui pe Kircher roşindu-se din cauza insultei, însă continuă să trebăluiască prin jurul maşinăriei, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Mă apucasem să mă rog ca totul să se termine cât mai iute, într-un fel sau altul, citind deja semnele enervării sigure pe chipul Marelui Duce, când un urlet al maestrului meu i-a făcut să tresară pe toţi cei de faţă.

— Evrika! a mai strigat o dată. Priviţi! Priviţi! Oameni ce-aveţi atât de puţină credinţă!

Nemişcat, încremenit într-o poziţie teatrală, arăta către ţintă cu un deget răzbunător: un fir de fum negru se înălţa drept către cerul albastru...

Un zumzet admirativ se ridica dinspre întreaga asistenţă. Aproape în întregime, lupoaica, pârâind, fu acoperită de flăcări, provocând pe navă mai multe focare, pornite parcă printr-o dâră de praf de puşcă. Uitându-mă la Kircher, uluit de o asemenea urmare, acesta îmi făcu cu ochiul & înţelesei că ambarcaţiunea fusese pregătită cu grijă. Încrezător în inventivitatea maestrului meu într-un asemenea domeniu, mă pregătii pentru noi surprize. Acestea nu se lăsară aşteptate: în clipa în care feluca ajunse pradă focului, o sumedenie de rachete începură să irumpă din tambuchiuri, explodând în înalt cu zgomot mare, după care focurile bengale se transformară în fântâni arzătoare, ţâşnind ca petalele unor flori multicolore împrejurul vasului, iar manechinele cuprinse de văpaie fură aruncate de către nişte catapulte pe deasupra întregii minunăţii. Proiectilele incendiare nu-şi terminaseră încă apariţia, când noi rachete se ridicară foarte sus, cu un şuierat ascuţit, desenând exploziv tripodul, simbolul Siciliei, un “S” de la Siracuza & cele patru litere ale cuvântului ebraic ce-l desemnează pe Iehova. Pentru încheiere, se auzi un nesfârşit pârâit de mitralii, pe când vasul se ducea la fund într-un nor de fum.

Aplauze fierbinţi salutară reuşita lui Athanase, însoţite de strigătele de “Vivat!” & de bucurie ale populaţiei Siracuzei. Mă grăbii să îmi îmbrăţişez maestrul care avu bunătatea, cu un gest, să mă asocieze şi pe mine succesului său. Ducele de Hesse veni să-l felicite, alocându-i pe dată o sumă considerabilă în ducaţi pentru ulterioara publicare a studiului. După care toţi invitaţii defilară prin faţa

noastră, felicitându-l pe Kircher şi admirând arzătoarea maşinărie. Gentilomul sicilian care îşi permisese remarca insultătoare câteva minute mai devreme, fu nevoit şi el să treacă prin aceste furci caudine. În momentul în care cârnăţarul acela umflat veni să-l salute, cu o groază de gesturi ridicole, Kircher i se adresă în cea mai înflorită italiană a sa:

— Monseniore, cum tot v-aţi exprimat atât de laudativ în după-masa aceasta & cum excrementul atrage excrementul mereu & în toate locurile, iată de ce este nevoie, mai mult decât orice altceva, să aveţi mare grijă...

Fu rândul sicilianului să se simtă prost, aşa că mormăi câteva cuvinte de neînţeles, ducându-şi mâna spre spadă &, fără ducele de Hesse, în a cărui prezenţă era interzisă orice manifestare nepotrivită, treaba s-ar fi terminat prost pentru maestrul meu, chiar dacă era un om care se putea apăra şi singur & avea o forţă rar întâlnită pentru cineva de condiţia lui. Încurajat de atitudinea lui Kircher, îmi prefăcui palma în evantai, ca pentru a alunga cine ştie ce duhoare, aşa că pe curcanul poleit de ţară l-au apucat toate pandaliile & ne-a întors spatele, nu înainte de a-mi face cu mâna & cu dinţii un semn a cărui semnificaţie îmi scapă. Pentru întâia oară, aveam un sentiment de bucurie puţin obişnuită, ce urmează oricărei victorii neaşteptate. “Bucuria triumfului întârziat”, după cum o boteză Athanase în aceeaşi noapte, când ajunserăm şi la acel subiect. Mă simţeam vinovat totuşi, pentru că mă dovedisem lipsit de generozitate faţă de bietul sicilian, însă maestrul meu mă linişti explicându-mi că, dacă aş fi reacţionat altfel, ar fi fost o dovadă de ipocrizie, păcat mai mare decât celălalt, de altfel, la fel de neînsemnat, al dreptei & inofensivei riposte.

CORUMBÁ / Dublul strigăt răguşit al caimanilor

Cu motorul turat la jumătate, Mesagerul Credinţei urca fluviul cu zgomotul şi obstinaţia oarbe ale unui tractor care se încăpăţânează să desţelenească pământul. Trezită din zori, întreaga echipă se apucase să încarce pe vas cutiile de metal sosite de la Brasilia, în timp ce Peterson şi marinarul lui se ocupau de provizii şi de motor. După o ultimă masă la Beira Rio, udată din plin în cinstea plecării, s-au îmbarcat cu toţii, fără surle şi trâmbiţe, şi au desfăcut odgoanele. Lăsând cârma în seama lui Yurupig, indianul care locuia la bord, cumulând funcţiile de mecanic, paznic şi bucătar, Herman Petersen s-a lăsat să cadă pe una dintre banchetele careulu. Acum sforăia ca o maşină de gătit, de ceasuri întregi. Milton făcea acelaşi lucru în cabina lui, cât despre Dietlev şi Mauro, sprijiniţi cu coatele de balustradă, discutau despre o anume problemă paleontologică părând să le anuleze orice altă preocupare.

Lungită pe burtă, pe acoperişul cald al canonierei, cucerită de fluviu şi ca hipnotizată de labirintul imens de braţe şi de canale ale acestuia, Elaine se lăsase pradă unei delicioase somnolenţe. Liniştită de calmul neted al Pantanalului — deşi, cu o seară mai înainte, Petersen o asigurase că vântul şi umflarea apelor puteau ridica valuri enorme pe câmpul de unde lăcuit parcă —, se juca de-a fixarea unor anumite imagini, după cum ar fi făcut-o cu un aparat fotografic, în exuberanţa pădurii virgine. Petele sângerii ale unui cuplu de papagali trecând pe deasupra, încercarea amânată de ridicare în zbor a unui bâtlan alb, aflat undeva, foarte sus, în vârful unui copac, surâsul ştirb al unui copil gol-goluţ, lăsat pe vine în spatele tatălui său, în piroga aceea care aluneca de-a lungul malului râpos, un vârtej inexplicabil, imobilă învolburare de noroi galben în minunatul mijloc al fluviului... De fiecare dată pocnea din limbă cu zgomotul discret al declanşatorului, bucurându-se, în acelaşi timp, că nu i-a dat prin minte să ia aparatul foto fiindcă, o secundă mai târziu, într-o cacofonie de verde crud şi de ţipete sparte, papagalii provocau o explozie de peruşi în zbor, bâtlanul cel alb îşi desfăcea dintr-odată aripile ca nişte pânze fâlfâitoare, scăpând un ţipăt prelung, cu gâtul întins către soare, surâsul puştiului i se ştergea de pe buze, iar privirea febrilă a tatălui acestuia, observând-o, suspenda orice gest de vâslaş. Siajul şalupei mişca din loc osemintele cu gheare încârligate ale unei buturugi oprite din coborârea ei către sud... Chiar şi o cameră video ar fi falsificat, izolându-le din coexistenţa tuturor clipelor contemplării, aceste imagini libere ale fluviului Paraguay. Eléazard i-ar fi dat dreptate, îşi spunea, el, care îşi făcuse un ţel din a nu fixa nicicând pe peliculă orice-ar fi fost să fie.

Elaine închise ochii, lăsându-se legănată de huruitul regulat al motorului. Redescoperea sentimentul de lehamite extremă care o îndepărtase într-o bună zi de Eléazard. Nimic clar nu îi motivase plecarea, dacă nu acest ultim reflex de supravieţuire care o obligase să părăsească un bărbat al cărui cinism o ucidea la foc mic. Pe Eléazard îl consuma o prea mare luciditate faţă de toate fiinţele

şi lucrurile. Îi era ciudă pe el fiindcă nu mai credea în nimic, nici măcar în propriu-i potenţial. Teza despre Kircher era îngropată fără de speranţă, voinţa de a scrie şi altceva decât plata corespondenţă pentru agenţia de ştiri se sleise de multă vreme şi, dacă încă mai părea interesat de lumea în care trăia, acest lucru nu avea decât un singur scop: să-i inventarieze metehnele. De câte ori, oare, nu şi-a bătut joc de pretenţia ei de a înţelege lumea şi de a-i defini legile de funcţionare? Parcă tot îl mai auzea: "Ştiinţa nu e nici ea decât încă o ideologie printre atâtea altele, nici mai mult, nici mai puţin eficientă decât oricare dintre celelalte. Pur şi simplu, acţionează asupra unor domenii diferite, dar ratând adevărul tot atât cât şi religia ori politica. Fie că trimiţi un misionar pentru a-i converti pe chinezi, fie un cosmonaut pe Lună, fix tot aia e, căci totul pleacă de la o aceeaşi voinţă de a manipula lumea, de a o închide în limitele unei cunoaşteri doctrinare care, de fiecare dată, se consideră definitivă. Cât de puţin probabil ar fi putut să pară, François-Xavier a ajuns în Asia şi chiar a convertit mii de chinezi, americanul Neil Armstrong — un militar, în paranteză fie spus, dacă înţelegi ce vreau să zic... — a călcat în picioare bătrânul mit lunar, dar ce ne-au adus aceste două acţiuni în afara propriei lor semnificaţii? Nimic nu ne-au adus, întrucât s-au mulţumit doar să confirme ceva ce deja ştiam, că, da, şi chinezii pot fi *convertiţi*, şi Luna *călcată*... Ambele nu sunt altceva decât semnul aceleiaşi autosatisfacţii a oamenilor într-un anume moment al istoriei lor."

Într-o zi, ea n-a mai suportat toate şopârlele acelea întinse pe zidul orb al certitudinii. Alcantara i se păruse o reflectare fidelă a lui Eléazard: un morman de ruine contagioase de care trebuia să scape urgent. Interesul morbid al soţului pentru Athanase Kircher, ratatul acela demn de toată mila, i se părea încărcat de ameninţări chiar la adresa ei. Exact de acest lucru fugise, de acest disimulat abandon. Divorţul fusese fără îndoială exagerat, dar trebuise să treacă şi prin el pentru a putea rupe definitiv vraja ce-o menţinea captivă, pentru a-şi regăsi singurătatea, acordul dintre ea şi viaţă, dintre ea şi cele mai obişnuite semne ale bucuriei de a fi.

Zgomotul motorului a încetat brusc. Pe când nava plutea înainte tăcut, din inerţie, Elaine asculta ţipetele ca dintr-o colivie uriaşă care umpleau jungla. De la postul ei de observaţie, l-a zărit pe Yurupig ducându-se la prova şi dând drumul lanţului ancorei. Desfăşurarea zalelor a oprit pentru o clipă flecăreala maimuţelor invizibile de pe apă. Herman Petersen a urcat pe punte ducând o găleată şi un coş.

— Ce se-ntâmplă? l-a întrebat Dietlev, neliniştit. Probleme cu motorul?

— Nu te oftica, *amigo*! Chestia e c-o să se lase repede noaptea şi, pe-aici, e mai bine să nu navighezi pe întuneric. Sigur c-am mai fi putut-o duce-nainţe vreun cesuleţ, dar ancorarea n-ar mai fi prea sigură. Şi nici nu găseşti pe tot fluviul vreun loc mai bun pentru *durados*.

— Ce sunt ăia *durados* ? a întrebat Mauro.

— *Salminus brevidens*, i-a răspuns imediat Dietlev fără greutate, de parcă numai de asta s-ar fi ocupat toată viaţa, un fel de somon auriu care poate ajunge până la douăzeci de kilograme. Am mâncat aşa ceva acum un an: e delicios.

— Atunci, la treabă! l-a îndemnat Herman scoţând din coş mai multe undiţe. Dacă vreţi să aveţi *durados* la cină, arătaţi de ce sunteţi în stare.

— Pot să-ncerc şi eu? a întrebat Elaine din locul unde se cocoţase.

— Binenţeles, *senhora*. Chiar mă-ntrebam pe unde sunteţi.

— Vă previn că n-am pescuit în viaţa mea! i-a anunţat coborând pe punte.

— Ia nu te mai lăuda, i-a răspuns Dietlev maliţios, că doar nimeni nu poate pretinde că e nevinovăţia întruchipată în lumea asta mizerabilă...

— Odată şi-odată tot trebuie început, i-a zâmbit Herman, e uşor, haideţi să vă arăt. Asta e momeala, a adăugat făcând semn spre o găleată. *Pirambóias*, nu e nimic mai bun!

Elaine s-a apropiat, dar a dat imediat înapoi zărind creaturile scurte şi groase care colcăiau pe fundul recipientului.

— Şerpi?! a exclamat scârbită.

— Aproape. Mai bine să nu puneţi degetele pe ei! a prevenit-o, înfăşurându-şi mâna într-o cârpă pentru a apuca un ţipar.

Cu o singură lovitură de cuţit l-a tăiat în două, agăţând una dintre bucăţile zvâcninde într-un cârlig. Abia după ce a aruncat nada în apele fluviului, la câţiva metri de vas, i-a întins firul lui Elaine.

— Asta e. Nu mai rămâne decât s-aveţi răbdare. Dacă trage, trageţi şi dumneavoastră, nu e mare lucru.

— Mai trăieşte mult chestia aia? l-a întrebat indicând din bărbie băltoaca de sânge în care încă se mai zbătea coada ţiparului.

— Câteva ore. Nici vorbă să crape aşa uşor, de-asta e şi bun de momeală. Nu e peşte care să reziste la sfârcul ăsta de şerpan. Mai ales femelele...

O spusese pe un ton deocheat, cu ochii şterşi şi lăcrămoşi fixaţi pe sânii lui Elaine, care s-a prefăcut că nu-l aude, întorcându-şi privirile spre fluviu.

— Mauro, te bagi şi tu?

— De ce nu?... Nu vreau să mor un idiot.

— Aşa e, flăcău! Doar că eu aş prefera să rămân un idiot şi să nu mai mor niciodată. Vino-aici şi ia undiţa.

Cum Dietlev refuzase invitaţia, Petersen s-a apucat de pescuit alături de ceilalţi.

Nu au avut de aşteptat decât câteva minute. Elaine a simţit pe nepregătite o zbatere violentă, dar a ridicat undiţa goală. Fitul fusese rupt chiar de deasupra cârligului. Acelaşi lucru li s-a întâmplat aproape imediat şi lui Herman şi lui Mauro.

— Căcat! a strigat Petersen înciudat. Piranha... Copii, gata cu pescuitul. Când sunt ăştia prin preajmă, nici că mai poţi pune mâna pe ceva. Mizeriile astea sunt prea hămesite... Da', ia staţi puţin, puişori! Dacă tot e aşa, ia să băgăm noi câţiva în supă. O să pun nişte momeli pe fir de oţel, de-o să le treacă cheful...

Prima astfel echipată, Elaine a început rapid lupta cu o pradă. Firul se întinsese de să se rupă, tăind nestăpânit apa galbenă.

— Hai, trageţi! i-a strigat Herman, ocupat şi el cu tentativa de înfigere a acului în carnea unui peşte. Nu se-ntâmplă nimic, trageţi, fir-ar să fie! Şi, atenţie, imediat ce va fi pe punte, lăsaţi-l pe Yurupig, vă poate reteza degetele ca nimic!

Sclipiri de aur se succedau prin opacitatea neliniştitoare a fluviului. Cu un gest amplu, în care îşi pusese întreaga forţă, Elaine a adus în zbor, pe punte, un piranha strălucitor. Indianul s-a şi repezit: două lovituri zdravene de bâtă încheiară zbaterile peştelui de care femeia încerca să se apere cu stângăcie.

— Uitaţi-vă, *belleza*! a exclamat Herman.

Tocmai ridicase şi el un piranha şi făcea în aşa fel încât să îl ţină viu, în mâna stângă, drept pentru care Elaine nu putea decide dacă libertatea de limbaj şi-o permisese cu ea ori cu prada. Privea cum Petersen băgase vârful cuţitului în botul proeminent al peştelui. Cele două rânduri de dinţi triunghiulari — la drept vorbind, nişte colţi monstruoşi — s-au închis brusc peste lamă, de mai multe ori la rând, ca un mic capsator: cu un pârâit scârbos de oase şi cu ajutorul lui Herman care manevra pârghia, piranha şi-a spart dinţii unul câte unul în metalul cuţitului...

— După asta, n-o să mai aibă nevoie să se ducă la dentist! a izbucnit Herman în hohote, mândru de demonstraţia făcută. Închipuiţi-vă ce poate face în apă... În gaşcă, devorează un bou cât ai zice peşte! Ştiţi ce înseamnă piranha în limba tupiguarani? Peşte-foarfece... Nu e rău, este?

În ciuda aspectului respingător al animalului, Elaine era revoltată de inutila tortură la care Peterson îl supusese. S-a corectat tăcută: fusese o tortură stupidă, odioasă sau tot ce s-ar mai fi găsind în ordinea prostiei omeneşti, însă, cu siguranţă, nu "inutilă", cuvânt care ar fi lăsat să se presupună că, uneori, supliciul este justificat. Tocmai dădea să-i zică lui Petersen să înceteze cu joaca aceea crudă, când Yurupig s-a îndreptat către el.

— Lasă-l! Lasă-l imediat!

Tonul era calm, dar încărcat de ameninţări. Cei doi bărbaţi s-au înfruntat o clipă din priviri. Herman a ales să zâmbească de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat:

— Ba o să fac ceva încă şi mai bun, i-a spun lui Elaine, o să-l las în viaţă. Pentru ochii frumoşi ai domnişoarei...

Şi, cu un gest căutat, a aruncat înapoi, în fluviu, peştele însângerat.

Yurupig s-a întors spre cercurile concentrice care se ştergeau de pe suprafaţa apei şi, cu palmele ridicate spre cer, a murmurat câteva fraze de neînţeles. După care, fără un cuvânt, a coborât în interiorul vasului.

— Trage unul! Trage unul! a strigat pe nepregătite Mauro, căruia scena de mai-nainte îi scăpase.

Herman a profitat pentru a-l ajuta. Când piranha a ajuns pe punte, l-a omorât fără alte dovezi de cruzime exagerată.

— Haide, a adăugat vesel, încă doi sau trei şi supa-i gata.

În timp ce pregătea din nou undiţele, Elaine s-a apropiat de el:

— Ce-a zis?

— Cine?

— Yurupig, şi nu mai face pe prostul.

— Nişte tâmpenii de-astea indiene... N-are nicio importanţă.

— S-a rugat pentru peşte, a intervenit, grav, Dietlev. Nu am înţeles totul, dar a invocat *justiţia fluviului* şi s-a rugat să fie iertat pentru moartea amărâtei aceleia de fiinţe.

— Păi, era viu! L-am văzut cum pleacă din nou, a exclamat Elaine.

— Ceea ce e şi mai rău. Era el viu, dar rănit din cauza cârligului şi incapabil să mai prindă vreo pradă din cauza acestui... acestui "individ". Să sperăm că tovarăşii lui l-au hăpăit pe loc fiindcă, altfel, o să crape de foame.

Elaine s-a uitat dispreţuitoare spre Herman, cu ochii sclipind de furie.

— Ştiaţi asta, nu-i aşa?

— Şi ce?! Ce se poate-ntâmpla? N-o să mă frecaţi acum la cap pentru o mizerie de piranha cretin! Ar trebui să vă calmaţi cu toţii, mai ales că sunteţi... Dacă nu...

— Dacă nu, ce? l-a întrebat Dietlev, privindu-l fix. Îţi atrag atenţia că deja ai fost plătit. Aşa că, ia potoleşte-te tu, şi-ncă repede!

Pupilele lui Herman păreau că iau foc de mânie. Nu a mai răspuns nimic, ridicând din umeri înainte de a le întoarce spatele. Uşa sălii de mese s-a trântit violent în urma lui.

— Nu ştiam că vorbeşti şi dialectul tupi, i-a spus Elaine lui Dietlev după ieşirea violentă. Unde ai învăţat?

— De fapt, nu îl vorbesc prea bine, suficient însă pentru a mă descurca oricând cu un indian. Am făcut un curs la facultate, la Brasilia, lucru care m-a ajutat de mai multe ori să localizez câte un zăcământ ori să colectez fosile din locuri pierdute. Ar trebui s-o faci şi tu.

— Ai dreptate. Mă voi ocupa la întoarcere.

Atitudinea lui Yurupig o impresionase. Abia acum îşi dădea seama că era pentru întâia oară, de la plecare, când îi auzea vocea. Îi revenea cu precizie în memorie imaginea profilului lui pe când i se împotrivea lui Petersen: pielea arămie, ochii migdalaţi, uşor oblici pe sub pleoapele groase, nasul lat, parcă fără cartilaj, buzele cărnoase pe care abia de şi le mişca spre a vorbi. Îmbrăcat într-o salopetă murdară şi unsuroasă, părea să nu se despartă niciodată de cascheta de baseball purtată cu cozorocul la ceafă, de sub care ţâşnea o şuviţă de păr care-i venea peste frunte ca un smoc de pene negre. Lui Elaine i se păruse de-a dreptul frumos, mai ales după impresionanta rugă pentru peştii piranha.

— Ge s-a întâmplat? i-a întrebat Mauro, intrigat de neaşteptata dispariţie a lui Herman şi neplăcuta surpriză care se putea citi pe chipurile profesorilor lui.

Elaine l-a pus la curent în câteva cuvinte.

— Începe mai degrabă rău. Păi, nu? a remarcat, scărpinându-se în cap. Pe porcul acesta ar merita să-l aruncăm în apă şi să mergem mai departe fără el.

— Deloc nu-mi inspiră încredere..., a zis Elaine ca pentru ea însăşi.

Apoi, către Dietlev:

— Mai mult: ştii ceva? îmi tot dă târcoale cu mârlăniile lui... La fiecare două minute am dreptul la câte o aluzie fără perdea!

— Asta chiar nu se poate! a exclamat Mauro, enervându-se pe loc. Beţivul ăsta?! Javra asta... nazistă?

— Ai grijă ce spui, i-a atras dur atenţia Dietlev. Nu e decât o bârfă, mai bine-mi ţineam gura. În orice caz, nu uita că întreaga misiune depinde de el şi de şalupa lui. E valabil şi pentru tine, draga mea. Mai avem două sau trei săptămâni de trăit împreună aşa că, tot timpul ăsta, hai mai bine să mai îndoim un pic vinul cu apă. Habar n-am ce e între el şi indian, dar e o chestie care nu ne priveşte.

— N-ai văzut cum l-a umilit? s-a revoltat Elaine.

— Am văzut şi nu-i face cinste. Numai că, până una-alta, nu este vorba decât despre un piranha aruncat în apă. Nu e cazul să exagerăm.

— Asta-i mai rău decât toate! a scrâşnit Mauro, strângându-şi pumnii.

— Gata! Nu mai vreau să aud vorbindu-se despre incident. Şi nicio vorbă lui Milton, ne-am înţeles?

— Cum? Cum? Au început să mi se ascundă unele lucruri, după cum văd, s-a făcut auzită vocea lui Milton în spatele lor. Ştiţi că nu prea-mi place chestia asta...

După vreo două clipe de tăcere vinovată, Dietlev a încercat cu disperare să găsească o ieşire. Elaine i-a venit în ajutor:

— Aia e! a zis ca întristată, uite că ni s-a dus surpriza pe apa sâmbetei. Ghinion, dar, acum, dacă tot aţi auzit...

— Ce surpriză? a întrebat-o, înăbuşindu-şi un căscat. Iertaţi-mă, dar am dormit buştean. Prea mult vin la masă, nu rezist. Aşadar, ce nu trebuia spus bătrânului Milton, copii?

— Că avem supă de piranha la cină..., a continuat Elaine fără a întrevedea cum ar putea cădea în picioare.

— Păi da, şi-a dus femeia mai departe încercarea, cuprinsă dintr-odată de spaimă din cauza greutăţii de a imagina ceva plauzibil, noi... În sfârşit, Petersen susţine că supa de piranha posedă anumite virtuţi... afrodisiace...

— Aşa că ne-am hotărât să facem experienţa orbeşte, cum s-ar zice..., a dus Mauro mai departe stratagema, cu aer jenat. Glumă de licean... Eu am fost cu ideea. V-am fi mărturisit totul mâine...

— Văd că vă distraţi bine pe la spatele meu, a zis Milton chicotind. Dar vă pot asigura că, mulţumesc lui Dumnezeu, n-am încă nevoie de aşa ceva. În pofida vârstei, la capitolul acesta stau foarte bine.

Puţin mai târziu, când Milton s-a îndepărtat alături de Dietlev, Elaine i-a mulţumit lui Mauro pentru intervenţie.

— Nu mai ştiam cum să mă descurc din cauza minciunii, i-a explicat râzând. Vă sunt cu adevărat foarte recunoscătoare.

— Nu-i mare lucru, i-a răspuns Mauro simţind cum roşeşte. Până şi eu m-am mirat, fiindcă, de obicei, nu strălucesc prin prezenţa de spirit. Încă mă mai întreb cum de-a înghiţit povestea...

— Ideea genială a fost că aţi luat totul asupra dumneavoastră. Mi se pare că e gata să vă ierte orice...

Mauro a analizat scurt importanţa observaţiei. Astfel exprimată, chestiunea părea evidentă.

— Nu prea ţin eu la el, doar ştiţi.

— Staţi liniştit, nici eu! i-a răspuns Elaine confidenţial. Nu că ar fi căpcăunul cel rău, dar a abandonat totul pentru a-şi construi cariera, or aşa ceva mi se pare nedemn de un cercetător.

Mauro şi-a lăsat privirea să-i hoinărească pe deasupra fluviului. De dincolo de apus, soarele incendiase totul. Proiectaţi ca nişte umbre chinezeşti pe cer, copaci uriaşi decupau cuminţii nori cumulus în contururi de jăratic. Ţârâitul tot mai pregnant al insectelor înlocuia puţin câte puţin ţipetele păsărilor rătăcite, strigându-şi încă o dată neliniştea în faţa nopţii. Pe malul râpos, la doar câţivâ metri de vas, o ramură ruptă, un fâşâit fugar prin tufişuri iritau neîncetat simţurile-i treze.

Un acces de exaltare, însoţit de un inexplicabil sentiment de tristeţe, i-a dezlegat limba:

— În schimb, pe dumneavoastră vă iubesc, i-a spus lui Elaine, fără a îndrăzni să o privească. În sfârşit, mult de tot, vreau să zic...

Înduioşată de mărturisirea deghizată, Elaine l-a ciufulit cu un gest afectuos, cum ar fi făcut-o şi cu Moéma în împrejurări asemănătoare. În clipa în care i-a simţit mâna afundându-i-se în păr, încântat şi contrariat totodată de răspunsul ei derutant, s-a auzit pentru cea dintâi oară dublul strigăt răguşit al caimanilor.

Întins pe jumătate în cuşeta din cabina lui, cu spatele sprijinit de peretele de metal, Herman Petersen se chinuia să apuce sticla de *cachaça* pe care se străduia s-o golească de aproape două ceasuri. Fie şi numai această încercare a făcut să se rotească totul în jurul lui, să se-nvârtă în fel şi chip felinarul de vânt, fără niciun motiv, drept pentru care şi-a acceptat cu fatalism beţia. Rezistând

dorinţei, de nestăvilit totuşi, de a mai trage un gât, a închis ochii cu vaga speranţă de a scăpa de ameţeală. Tot felul de imagini îl frământau insistent.

Începuse să bea împreună cu Dietlev şi Milton, puţin înainte de masă, când cei doi geologi veniseră după el în careu. Destins, zâmbitor, Dietlev apăruse cu un pahar de aperitiv în mână, cerând amănunte despre supa de piranha. Herman luase act de gestul de supunere. Fără să îşi fi dat pe faţă dorinţa de răzbunare, rămasă intactă, nici mândria de a-i domina cu atâta uşurinţă, ordonă prostovanului aceluia de indian să gătească amărâtul de rezultat al pescuitului de după-amiază, după care se amuzase înşiruindu-i lui Milton presupusele calităţi ale fierturii. Când apăruse şi ea, împreună cu Mauro, Elaine îl rugase politicos să îi dea o *caipirinha*, semnalându-i, astfel, că era hotărâtă să uite altercaţia de mai devreme. În timpul cinei, consimţise chiar să îşi înmoaie buzele în faimoasa supă şi să imagineze un compliment la adresa gustului ei savuros. Supremul gest de bunăvoinţă aproape că l-ar fi înmuiat, dacă nu ar fi surprins privirea plină de milă a lui Mauro: mucosul o plângea fiindcă era obligată să înghită toate chestiile alea. *Comedia, comediantei* Li se rupea tuturor de el... Apucat de turbare, a început să viseze, rând pe rând, toate mizeriile născute de dorinţa lui de răzbunare.

Pe Yurupig o să-l pună să-şi mănânce coaiele şi-o să-l arunce apoi ca hrană pentru piranha, dacă tot îi iubeşte aşa de tare. Cu Elaine va fi mai lungă treaba şi mai complicată... Cum văzuse făcându-i-se curvei ăleia de activiste în vremea bună a dictaturii. Caraliii o trăseseră afară din furgonetă şi o târâseră până în crescătoria de porci à fraţilor Tavarez, de la ieşirea din oraş. Patrioţi hotărâţi băieţii ăia, nişte adevăraţi *varones*, cu ditai mătărânga-n pantaloni! Dac-ar mai fi fost încă vreo câţiva ca ei, Brazilia nu ar fi ajuns ţara asta de cerşetori şi de poponari! Ar fi semănat şi ea cu Chile... Acolo să fi văzut cum mergeau lucrurile! Elveţia Americii de Sud. Toată lumea era în gardă, totul funcţiona. Chiar şi vinul roşu de masă era super... Intrând în porcărie, fata îi înjurase. Iar ei încuiaseră uşa şi-şi scoseseră pula.

"Dezbracă-te, târâtură! O să te futem în cur, la-nceput, ca să-nveţi ce e aia politeţe, după care o să ne-o sugi la toţi de-o să-ţi băgăm nişte litri la cisternă! Poate că asta o să te pună pe gânduri când mai dai drumul la tâmpenii!" Fata se pusese pe plâns, rămasă în picioare între ei. Făcea pe ea de frică, idioata, îi tot ruga, dar îi puseseră pistolul la tâmplă, aşa că trebuise să facă tot ce-i ceruseră. Tot. Din punctul ăsta de vedere, nimic de zis, îşi urmaseră programul până la ultimul amănunt! Ea urla, plângea, iar ei i-o trăgeau prin toate găurile, *cachaça* curgea la greu şi se vedea că tipii de mult nu-şi mai permiseseră o asemenea haioşenie!

Herman a strâns din pleoape, concentrat asupra imaginii acelor orori care îi năvăleau unele peste altele în minte. N-o să uite niciodată faţa fetei ăleia, numai că aceea a lui Elaine, imprecisă, o înlocuia uneori până-i inunda întregul câmp vizual. O zărea tremurând, ca pe cealaltă, din toate mădularele, implorând căzută în genunchi, cu corpul murdar, tumefiat de loviturile de cizmă şi de arsuri de ţigară. Şi lăsa lucrurile să continue, mulţumindu-se să se uite la ea şi să o înjure, inventând noi umilinţe, noi porunci, lăsându-şi libere fantasmele ieşite din cele mai negre şi mizerabile adâncuri ale naturii omeneşti. O să vadă ea cât o s-o coste că-i bagă-n boală pe cei din jur cu curişorul şi ţâţicile ei de star de cinema, că tot dă din ele de parcă nimic nu s-ar întâmpla, tot trăncănind ca proasta despre fosilele alea ale ei! Şi căcăcioasa ailaltă tot aşa făcea: cu gura plină de "democraţia" aia a ei, cu toate marile ei idei de tot căcatul, tot şi-o trăgea cu jigodiile de-o teapă cu ea. Exact ca Mauro ăsta... Lăţos, cu zero-n chiloţi, dar care-şi permite să emită pretenţii de faţă cu bărbaţii adevăraţi! O să am eu grijă de el, cu aerul lui de curist şi fututul ăla de walkman care sforăie în permanenţă... Zzzim bum bum... Zzzim bum bum... Te-apucă toate pandaliile!

Când Waldemar adusese câinele, nici că mai făcuse fasoane. Păi, dobermanul ăla era mai excitat decât gagiii! I se sculase la maximum, de-ai fi crezut că special fusese dresat! O legaseră acolo-n cocină, cu un sistem al dracului de bine pus la punct care o ţinea în patru labe, cu mâinile la spate şi picioarele desfăcute şi-n ochii ei puteai citi o chestie ca în ai porcilor când sunt gâtuiţi. I-a implorat s-o înjunghie... Mereu apare o clipă în care preferi să mori decât orice altceva, chiar decât să mai speri să scapi. Ei, abia de aici lucrurile devin interesante. Şi-n timp ce câinele i-o punea, în timp ce se sufoca pe jumătate, cu gura şi nasu-n căcat, îşi mai trăseseră o labă peste ea. După care, când se săturaseră să-i bage-n pizdă tot ce le cădea în mână, să se pişe pe ea şi să o biciuie cu bucăţi de sârmă ghimpată, s-au oprit să tragă o ţigară. Nimeni nu mai ştia de când erau acolo. "Ştii cum se omoară jaguarii fără să le strici blana? Ştii, jigodie?", zisese unul dintre fraţii Tavarez, ăl chior, care se alesese cu un şancru într-

un bordel din Recife. “Sunt scoşi vii din capcană şi li se bagă-n cur o bară de fier ţinută-n foc până dă din roşu-n alb. Chestia şuieră, sfârâie, miroase-a *churrasco*! Nu e nimic mai mişto de văzut...” Cu o lampă de sudură a început să se-nvârtă-n jurul ei, încălzind ţeava puştii de vânătoare. Un Springfield cu dublă asigurare! Chiar că trebuie să fii matol ca să faci aşa ceva... Şi-i înfipsese ştulanu-ncins în găozu' ei de socialistă, împingând cât putuse. După care trăsese două focuri, temeinic, cu alice mari.

După care se duseseră cu toţii să se culce. Herman însă mai avusese destulă putere ca să-şi fută negresa până seara.

Tovarăşa cu pricina o terminase în cuptorul de var al fraţilor Tavarez. Nimeni nu venise niciodată să întrebe ceva. Era pur şi simplu de parcă nu ai fi existat. La fel o să se întâmple şi cu Elaine, absolut la fel... La ăilalţi nu i se scula, aşa că, un glonţ în cap, două pentru Mauro, şi *auf Wiedersehen*). Johnny...

Herman tremura. Leoarcă de sudoare, cămaşa i se lipise de peretele metalic. Peisaje cu zăpadă şi lupte îi veneau pe neanunţate în minte... Abandonarea lagărului Mauthausen cu puţin înainte de sosirea ruşilor, dezgheţul, cadavrele negricioase, congelate, din drum... Apoi lunile de captivitate de la Varşovia, cu frica-n pântece, în barăcile de tablă pe care frigul le făcea să sune precum coca unui *U-Boot*... Gemetele îl strângeau de gât, provocându-i dureri de ceafă. Imaginile s-au tulburat dintr-odată şi, cu obrajii încinşi, cu o intolerabilă senzaţie de remuşcare, de autocompătimire, a înţeles că figura Esterei se va întoarce să-l înnebunească şi că nici alcoolul, nici ura nu-l vor putea apăra în noaptea aceea de obişnuitul lui coşmar.

Carnetele lui Eléazard

DACĂ KIRCHER ADAUGĂ CREDINŢA la existenţa uriaşilor, o face numai pentru a nu-l contrazice pe Sfântul Augustin. N-ar fi ştiut cum să pună la îndoială cuvântul unui părinte al Bisericii fără a pune în cauză Biserica însăşi etc. Orbire şi minciună premeditată, comparabile din toate punctele de vedere cu acelea ale lui Marr ori Lyssenko, din alte domenii. Exact genul acesta de terorism spre care duc religiile şi ideologiile mă dezgustă. De reluat discuţia cu Loredana...

SĂ SPUI IARĂŞI LUCRURI SIMPLE: că religia este opiumul popoarelor, drogul puternic care împiedică, de şase mii de ani încoace, toate pulile să se ridice pentru a-nfrunta cerurile; că Isus, insul cu cuiele — *criminalul dintr-un regat din Occident de pe vremea hanilor*, cum ziceau erudiţii chinezi din secolul al XVII-lea, indignaţi să vadă transformat în zeu un asemenea şmecheraş —, ne-a blestemat să fim impotenţi în vecii vecilor; că, din cauză că a învăţat să se plângă şi să profite de pe urma înfrângerilor şi a victimelor acestora, civilizaţia noastră trage să moară.

CĂ TREBUIE SĂ NE ÎNTOARCEM la izvoarele sacrificiului, la perceperea momentului potrivit şi la adecvarea la lumea în care trăim. Să reinventăm cel mai frust păgânism, să negăm acel deţixio care ne-a bătut în cuie penisul pe plăcuţele de plumb din cimitire. Religiei bazate pe stârvul unui crucificat, să-i corespundă obligatoriu o viziune vermiculară a lumii.

PENTRU UN COMPLEX AL LUI GOLI AT: uriaşul din Sfânta Scriptură nu există decât în raport cu David şi nu este gigantic şi atât de puternic decât pentru a sucomba de mâna celui slab şi mic. Dacă numeşti Goliat o fiinţă ori un obiect oarecare, inevitabil provoci naşterea unui David care-l va termina. Şi doar din cauza numelui său, Titanicul a fost sortit cu tot cu trupuri şi bunuri naufragiului.

DINTR-UN OMAGIU LUI JOËL SCHERK: “Cum de-ar putea fi eronată o teorie frumoasă?” Pericolele simetriei şi ale simplicităţii ca arbitri ai eleganţei. Şi-apoi, e frumos, e-adevărat: teoria Totului sau toată debaraua metafizică? Dacă frumuseţea constă în a cruţa conceptele, de ce ar trebui ca disimetria sau complexitatea să nu o poată face şi ele? Din faptul că economia de mijloace ne satisface mai mult spiritul decât abundenţa lor, nu rezultă că aceasta generează o mai mare valoare a adevărului.

DIN TOATE OBSERVAŢIILE ASTRONOMICE efectuate de Kircher nu a mai rămas, cu totul şi cu totul, în ziua de azi, decât un crater care îi poartă numele. O scobitură pe suprafaţa Lunii...

LOREDANA ADRESÂNDU-SE LUI HEIDEGGER: “Ce mai faci, pasăre rară?” Ochii şi surâsul ca-n picturile lui Khnopff. Prestidigitaţia mea pare a fi funcţionat...

ÎN PRAGUL SECOLULUI AL XIX-LEA, în momentul în care Egiptul a ajuns un obiectiv de cucerit, savanţii lui Bonaparte îşi vor aminti de ipotezele fanteziste ale lui Athanase Kircher. “Am intrat pentru întâia oară în *arhivele ştiinţei şi artei*, scrie Vivant Denon după descoperirea templului din Denderah.

De la distanţă, totul pare a se fi petrecut de parcă expediţia din Egipt nu a folosit la altceva decât la a dezgropa piatra de la Rosetta şi, odată cu ea, presupusa origine a înţelepciunii creştine occidentale.

"PRINTRE OCULTIŞTII FONDATORI, scrie doctorul Papus, o menţionare cu totul deosebită este dedicată lui Athanase Kircher, iezuit, care a avut abilitatea de a-şi vedea operele tipărite chiar de Vatican. Sub pretextul acuzării ocultismului, l-a descris absolut complet." Divagaţie simptomatică, însă: şarlatanii se recunosc între ei. Ermetismul desuet al lui Kircher, afirmaţiile sale asupra sensului iniţiatic al hieroglifelor, gustul pentru secret, extraordinar şi prodigios fondau esoterismul mult înainte de Court de Gébelin ori Eliphas Levi.

CREDULITATE. Împotriva religiei, astrologiei, spiritismului şi celorlalte baliverne, varietăţi ale prostiei în care continuă să se ghemuiască spiritul contemporanilor noştri.

ARESTAREA LUI FRANÇOIS DE SUS. "Condamnat să i se taie mâna, apoi capul fiindcă, din răutate, a dat două sau trei lovituri de pumnal într-un crucifix de hârtie... La fel un evreu, care vărsase pe fereastră o oală de noapte plină cu pişat peste crucea pe care un creştin o purta într-o procesiune."

ARESTAREA LUI ESTIENNE ROCHETE. "Condamnat să-i fie rupte mădularele prin întinderea lor în frânghii, apoi gâtuit, ars şi cenuşa aruncată în faţa bisericii Saint-Julien din Pommiers unde frânsese braţele a două sau trei statui ale unor sfinţi."

DACĂ UN CREDINCIOS SE SIMTE INSULTAT deoarece a fost batjocorită imaginea dumnezeului lui, asta se întâmplă, în cel mai bun caz, fiindcă îi pune la îndoială existenţa şi, în cel mai rău, fiindcă este atât de prost, încât să se identifice cu acesta. Dar să îşi găsească instrumente ale răzbunării în legile unei societăţi ori prin renegarea lor, lucrul acesta îl transformă în duşman înveterat, în fiară ce trebuie închisă-n cuşcă.

KIRCHER ESTE UN ERUDIT PERVERS... Se consacră enciclopediei. Încearcă să inventarieze universul. Artă analogică: totul este cuprins în fiecare parte, ca în hologramе.

CĂLĂTORIE FULGER LA QUIXADÁ. Oprire până dimineaţa la mănăstirea São Esteban, în camera în care preşedintele Castello Branco şi-a petrecut ultima noapte înaintea accidentului de avion care l-a şters definitiv de pe faţa pământului. Sora drăgălaşă care îmi arată toate obiectele păstrate cu respect: sandalele, lumânarea, micul săpun, ultimul scaun pe care s-a aşezat, ultimele cearşafuri, acoperite cu un plastic transparent etc. Fără a se îndoi că nu am decât o singură dorinţă: aceea de a-i pune poalele-n cap chiar acolo, sub icoana Sfântului Ignaţiu.

SPALLANZANI: pune chiloţi broaştelor şi demonstrează că aveau nevoie să copuleze între ele spre a se reproduce...

SPIRITUL SCĂRII. Asta ar fi trebuit să îi răspund Loredanei: "Liu Ling se îmbăta deseori cu vin. Liber şi exuberant, se dezbrăca şi se plimba gol prin casă. Celor care îl vizitau şi îl certau, le răspundea: Consider că pământul şi cerul sunt casa mea, iar casa — pantalonii. Ce vă împinge, domnişoară, să intraţi la mine în pantaloni?"

Capitolul VII

În care Kircher îmblânzeşte peştii-spadă & turburarea ce-a urmat...

Ne întoarserăm, în sfârşit, la Palermo, unde Kircher fu primit cu cele mai mari onoruri. Succesul de la Siracuza era pe toate buzele, încât toate înaltele şcoli ale oraşului se luptau să le fie acceptate invitaţiile. Maestrul meu îşi reluă lecţiile la Universitate, abordând toate subiectele, pe măsură ce acestea îi erau propuse. Demonstră, în special, câte fire de păr putea avea un om pe cap — nu mai mult de l86 624 pentru cei mai norocoşi, mai puţin de jumătate pentru cei mai mulţi dintre noi — & că, dacă era uşor să ne închipuim, prin adunare, un număr infinit, era cu mult mai anevoios, în schimb, să concepem un asemenea număr prin scădere. Cu adevărat: dacă se accepta că un fir de păr se putea divide la infinit, atunci trebuia acceptat & că totul poate fi mai mic decât ansamblul părţilor sale...

Întrucât un bătrân doctor sicilian îi reproşă lui Kircher predilecţia pentru numărarea firelor de păr & despicarea lor în patru, acesta din urmă îi închise gura amintindu-i că un bun creştin nu ar trebui să se teamă să imite Providenţa & că nu există nimic pe pământ ori în ceruri cât de mic sau cât de neînsemnat care să nu merite speculaţii profunde. Dacă domnul dorea să vină la Roma, îi va arăta, cu o mică lunetă pe care chiar el o inventase, cum putea fi mărit un fir de păr până când ajunge cât un copac, cu tot cu ramuri & rădăcini, & cum numai înţelegerea acestui simplu fenomen merita cărţi întregi. Asistenţa fu câştigată de Kircher & bătrânului doctor i se goli sacul cu argumente.

Maestrul meu comentă, de asemenea, afirmaţia părintelui Pétaud & a altor câţiva, conform căreia Dumnezeu a început să creeze lumea pe 27 octombrie, cu 3488 de ani înaintea erei noastre, la opt ceasuri & patruzeci şi şapte de secunde după miezul nopţii, demonstrând cu uşurinţă, prin examinarea şi altor teorii radical opuse referitoare la zi & an, că ar fi fost o sfidare să crezi că poţi stabili o asemenea dată &, corolar, pe aceea a Apocalipsei.

Prinţul Palagoniei se întorsese pentru a asista la cursurile maestrului meu, împreună cu ducele de Hesse & de notabilităţile oraşului. Circulau tot felul de bârfe despre acesta & limbile otrăvite iute îşi luaseră în sarcină să-l împroaşte cu noroi în faţa noastră. Se pretindea că prinţul, fiind extrem de gelos, îşi ţinea nevasta prizonieră & că palatul lui semăna mai degrabă a cetate bântuită de demoni decât a locuinţă de creştin. Ni se mai spuse şi despre tot felul de ciudăţenii care-l făceau să se uite la ceilalţi ca un descreierat, dar nu ne încrezurăm în vorbele acelea. Cu adevărat, prinţul rivaliza în curtenie cu maestrul meu & părea mai inteligent & mai cultivat decât cea mai mare parte a concetăţenilor lui. Ca atare, Athanase acceptă cu plăcere să îl viziteze, atunci când acesta şi-a reînnoit invitaţia pentru Crăciunul lui 1637.

Ne mai rămăseseră câteva zile înainte de termenul stabilit de prinţul Palagoniei, când maestru meu, cu insaţiabila-i curiozitate, a hotărât să ne îmbarcăm pentru Messina. Cum rectorul universităţii îi spusese că pescarii locului se foloseau de un cântec anume pentru a ademeni peştii-spadă şi a-i îndrepta către năvod, Kircher ţinu neapărat să verifice el însuşi minunea. Rezervele mele, cauzate de ideea fixă a răului de mare & a piraţilor turcomani nu avură niciun efect, aşa că trebui să mă supun toanei lui.

Trec peste detaliile drumului pentru a ajunge la clipa în care sosirăm în zona de pescuit, însemnată prin câteva geamanduri. Odată vasul ancorat, coborârăm într-una dintre cele şase bărci pe care le trăsesem după noi, aceea a raw-ului, adică a căpitanului. După cum constatarăm imediat, omul acela era singurul ce avea voie să rostească vorbele magice care atrăgeau peştii. Marinarii se puseră pe vâslit & nu făcurăm mai mult de un sfert de milă până când rai's-ul începu să cânte. Era o neîntreruptă melopee, tristă & zvâcnitoare, ritmată de zgomotul vâslelor & de răspunsurile vâslaşilor. Încă de la începutul cântecului, Kircher se aplecase peste bord spre a observa adâncurile marine &, peste puţin timp, mă strânse puternic de braţ pentru a mă obliga să privesc & eu: în străfundurile apei limpezi & transparente ca un cristal, văzui un mare număr de peşti argintii, care se mişcau încet, însoţindu-ne barca. Era un spectacol măreţ, pe care nu mă mai săturam să-l admir... Cât despre maestrul meu, acesta, înfierbântat, se apucase să noteze minunatul cântec. După un anume timp, liniştea ne cuprinse dintr-odată. Ridicând capul — Kircher din caiet, eu dinspre undele mării —, constatarăm surprinşi că toate ambarcaţiunile se adunaseră într-un cerc larg. Marinarii nu mai vâsleau, ci trăgeau cu mişcări regulate de un năvod foarte mare, ridicându-l picior cu picior. Căpitanul

intonă un cântec nou, pentru a încuraja truda pescarilor &, pe măsură ce maja se înclina către centrul cercului format, înţelesei că era vorba despre un soi de pungă largă în care, de acum, peştii erau prizonieri.

Peste puţin, vârşa fu orizontală, paralelă cu suprafaţa apei. Toni & peşti-spadă, pe jumătate afară din elementul lor, făceau să clocotească marea cu mişcările lor dezordonate. Tocmai mă întrebam cum vor fi urcaţi la bord, când pescarii fixară năvodul cu nişte parâme, spre a-l ţine pe loc, & se înarmară cu nişte cângi lungi, având la cap nişte cârlige mari de fier. Raïs-ul începu un al treilea cântec, a cărui pătrunzătoare gravitate, scandată ca într-un *Dies irae*, se potrivea din plin cu masacrul ce urmă.

Între două suspine, îl observam pe Kircher. Cu òchii ieşiţi din orbite, cu părul vâlvoi, împroşcat cu sânge & apă, era tulburat de acel carnaj. Simţeam că îi trepidează toţi nervii &, uitându-mă la mâinile lui mari, încleştate pe marginea bărcii, am văzut încheieturile albindu-i-se.

— Roagă-te pentru mântuirea mea, Caspar! şopti dintr-odată, & nu cumva să mă laşi dacă mă vezi întinzându-mă după vreo cange.

Convins că maestrul meu era tentat să-i pedepsească pe oamenii aceia pentru cruzimea lor, îmi adunai ultimele puteri pentru a chema în ajutor mila Domnului &, graţie Cerului &, poate, & a rugilor mele, Kircher nu cedă impulsului. Din fericire, căci altfel nu l-aş fi putut împiedica & nici apăra de damnarea veşnică, în halul în care mă aflam.

Când toţi peştii fură ridicaţi la bord, ne-am întors pe vas & am pus pânzele-n vânt către Messina. Odată acolo, continuarăm aproape imediat drumul pe mare & abia când văzurăm minunatele stânci care se ridică deasupra oraşului Palermo, stăpânul meu binevoi să îşi descleşteze dinţii:

— Caspar, prietene, m-ai văzut într-o situaţie foarte delicată & mă voi confesa superiorilor mei de cum ne vom întoarce la Roma, însă ţin, mai înainte, să îţi explic ce s-a întâmplat. Poate că asta mă va ajuta să risipesc umbrele care îmi întunecă spiritul...

CANOA QUEBRADA / Fantasma unui astronom visând la o planetă barbară şi devastată

De fiecare dată când Roetgen se simţea depăşit de împrejurări trecea, cum el însuşi spunea, “în catalepsie”. După un intens efort de concentrare, reuşea fără prea multă greutate să îşi paralizeze facultatea de judecată a minţii, menţinându-se într-o stare aproape de ataraxie. Ocupând din proprie voinţă o poziţie în care se putea întâmpla orice, fără ca el să fi fost de acord să pară afectat, cu adevărat nimic nu îl mai putea atinge. Cele mai teribile dificultăţi alunecau pe pereţii invizibili ai acestei aparente serenităţi. Şi dacă s-ar fi aflat într-un Boeing în cădere liberă ori în faţa unui nebun înarmat cu un pistol, niciun muşchi al trupului său nu ar fi tresărit, ci, eventual, ar fi murit impasibil ca un leming.

În picioare, pe culoarul central, către partea din spate a autobuzului, cu mâinile prinse cruciş de bara de oţel murdar, înghesuit din toate părţile de călători care se lipeau de el, zgâlţâit, împins, ameţit de căldură şi de zgomot, Roetgen ţinea cap compas ca o corabie în furtună. Obligat la frânări dese, pentru a evita animalele, ţâncii ori obiectele care apăreau brusc în faţa maşinii, ca pe ecranul unui joc video, şoferul trimitea de fiecare dată spre Roetgen un berbec de carne şi sudoare de vreo cincizeci de persoane. Întrezărit uneori, dincolo de mulţimea de oameni, peisajul deşertic din Sertão îl asalta deprimant.

A simţit că îl trage cineva uşurel de cămaşă:

— Vă e bine? N-aţi vrea să vă aşezaţi puţin în locul meu? reuşise să zică Moéma, întorcându-şi capul pentru a-l putea descoperi printre ceilalţi.

— Nicio problemă! i-a răspuns cu un aer resemnat. Mai rezist vreo cinci minute înainte de a mă prăbuşi.

— E aproape gata, i-a surâs politicos fata, într-o jumătate de oră am ajuns...

Când Moéma îşi făcuse apariţia la Casa Culturii Germane, păruse surprinsă să îl zărească pe Roetgen ajutându-l pe Andreas şi pe alţi câţiva profesori să aranjeze scaunele.

— Cât e ceasul? l-a întrebat pe Roetgen, care venea în întâmpinarea ei.

— Unu. Nu te mai aşteptam. Nici pe un anume Virgilio, de altfel. Care a plecat acum zece minute.

— Dă-o-n!... Chiar că sunt o nulitate! Nici nu m-am prins cum trece vremea.

Părea încă şi mai ciudată decât la ieşirea de la banchet. Respiraţia îi mirosea a alcool.

— Bei un pahar? Andreas are mereu o sticlă de whisky în birou.

— Nu, mulţumesc, nu pot, i-a răspuns după o scurtă ezitare.

Şi, arătându-i din priviri un mic grup de profe care trebăluiau sub manghier:

O să le-apuce boala şi v-ar mai şi strica reputaţia. În Brazilia, profesorii nu obişnuiesc să bea cu studenţii şi, încă şi mai puţin, cu studentele lor...

— Ştii bine că de mult nu-mi mai pasă de reputaţie. Aşa că, dacă doar despre asta este vorba...

— Nu, nu... Nu se poate, insistase ea. Oricum nu... În sfârşit, în weekend ce faceţi? Vreau să zic, aşa, în general.

Roetgen şi-a reţinut un zâmbet în faţa jenei evidente a tinerei. O să se-ncurce pe ultima sută intrând într-o problemă pe care demult o coace sau va improviza acest prim pas care sfidează convenţia? Deja o împinsese către el latura ei sălbatică, sclipirea de revoltă şi ironia ce-i coborau pleoapele pe jumătate când i se încrucişa privirea cu a ei, sosită tocmai din fundul sălii de curs, toate lucrurile acestea care fac dintr-o fiinţă ceva unic până acolo unde ni se strecoară în visuri şi în gânduri, infectându-le, luminându-le într-o misterioasă remanenţă. Apropierea ei stângace îi făcea lui Roetgen o plăcerea nebună.

— În weekend? Nu cine ştie ce. Citesc, joc şah... Şi mai e şi Andreas, pe care-l ştii. Ne plimbăm deseori împreună cu cei doi copii ai lui.

— Pe unde?

— Mai peste tot. În “Interior”, cum ziceţi voi pe aici, cel mai des la Porto das Dunas. Bem un vin, stăm la taclale, lăsăm lucrurile în voia lor... După cum vezi, nimic prea original.

— La Canoa Quebrada aţi fost?

— N-am auzit niciodată de locul ăsta.

— E un sătuc de pescari, absolut izolat între dune, la trei sute de kilometri de aici. Un locşor cool... conservat perfect, ce să mai vorbim. Fără hotel, fără turişti, chiar şi fără electricitate! După părerea mea, cel mai frumos colţ din Nordeste. Mă duc mâine pe acolo cu o prietenă. Ce-ar fi să veniţi cu noi?

N-a lăsat să-i scape ocazia. Moéma a fixat punctul de întâlnire, l-a sfătuit să îşi ia un hamac, după care a dispărut în întunericul mirositor al campusului.

În zori, Roetgen a dat de cele două fete la *Rodoviária*, imensa autogară de pe strada Oswaldo Studart. Thaïs se ocupase de bilete, aşa că nu i-a mai rămas decât să se suie în maşina de Fortaleza-Mossoró, care hârâia în faţa lor. Chiar înainte de a ieşi din oraş, autobuzul se umpluse de o mulţime pestriţă de oameni gălăgioşi, a căror trăncăneală se înverşuna să comenteze accidentul de avion consemnat pe pagina întâi a tuturor ziarelor. La un sfert de ceas după plecare, Roetgen oferise locul unei bătrâne căreia i-ar fi dat fără greutate cam şaizeci de ani, până când Moéma l-a convins că era gravidă, iar acum făcea faţă de aproape trei ore propriilor remuşcări zvâcnitoare provocate de demonstraţia de politeţe.

Iguape, Caponga, Cascavel, Beberibe, Sucatinga, Parajuru... Pesemne că Moéma îl anunţase pe şofer, fiindcă acesta a oprit autobuzul puţin după Aracati, în plin câmp, la intersecţia cu un drumeag desfundat, dar drept, care urca uşor către un orizont apropiat de mărăciniş şi de *carnaúbas* uscaţi.

— Asta e! a exclamat Moéma în momentul în care autobuzul a plecat într-un nor de praf. Mai avem o oră de mers şi am ajuns.

— O oră de mers? a protestat Roetgen, de asta nu mi-ai spus...

— Mi-a fost frică să nu vă pierdeţi curajul, i-a răspuns tânăra punându-şi ochelarii de soare.

Apoi, cu un zâmbet dezarmant:

— Doar v-am anunţat că este un loc pierdut de lume. Paradisul merită efortul!

— Atunci, înainte spre paradis!... Sper că, măcar la sosire, ne vom putea spăla!

— Şi-ncă cum! Este cea mai frumoasă plajă din Nordeste, o să vedeţi. Înainte de toate însă, să ne facem pregătirea de drum. Îmi închipui că nu aveţi... că nu ai nimic împotriva unui joint micuţ. Iartă-mă, dar m-am săturat să vorbesc cu dumneavoastră. Aici sunt pe teritoriul meu, dacă m-am înşelat în ceea ce te priveşte, cu atât mai rău.

— *Vixe Maria*! a exclamat Thaïs, uimită de îndrăzneala prietenei ei. Nu-i posibil, eşti complet dilie...

— Nu vă faceţi probleme, a liniştit-o Roetgen, rămas totuşi cu gura căscată în faţa inspiraţiei Moémei. Ştiu să fac diferenţa între universitate şi restul. Cea mai bună dovadă, nu-i aşa, este aceea că am venit aici cu dumneavoastră.

— Dacă aş fi avut cea mai mică îndoială, nici că ţi-aş fi propus-o vreodată, a constatat Moéma fără a-şi ridica privirile de la ţigara pe care o făcea cu grijă, punând tutunul pe capacul rucsacului.

Roetgen o privea cum pregăteşte jointul. În pofida spuselor şi a unei nepăsări studiate, acţiunea îl tulbura îndeajuns pentru a-şi simţi prezenţa nepotrivită. Niciodată nu se simţise la largul lui în prezenţa drogurilor — nu fumase decât o dată sau de două ori cu totul şi cu totul, fără nicio plăcere şi fără a înţelege cum de putuse generaţia sa să dezvolte o asemenea aplecare pentru greaţă —, iar acum vedea înspăimântat cum se apropie clipa în care ori făcea pasul, ori devenea ridicol. Dar şi înţelegea mai bine, în acelaşi timp, ciudatele momente de absenţă ale fetei în timpul cursurilor, motivul pentru care purta ochelari negri, chiar şi obiceiul ei de a sări de la una la alta ori de a izbucni jenant în hohote de râs. Îi era necaz că îşi imaginase că a pătruns obscurul mecanism al propriei înclinaţii pentru ea.

— Ai onoarea! l-a invitat Moéma întinzându-i ţigara proaspăt rulată, umedă încă de saliva ei.

Roetgen a aprins-o, străduindu-se să tragă cât mai puţin. Se şi vedea apucat de ameţeală, cu stomacu-n gât, epavă umană eşuată, în degradarea ei, pe marginea drumului. În acelaşi timp, tremura la gândul că vreuna dintre fete i-ar putea reproşa că simulează sau că face risipă de fum, din cauza lipsei de experienţă. Era supărat pe Moéma că îl băgase într-o asemenea încurcătură.

Din joint a tras însă onorabil, fie reuşind să le păcălească, fie fiindcă ele erau îndeajuns de inteligente pentru a nu-i scoate pe nas stângăcia.

— La drum, i-a îndemnat Moéma când ţigara i s-a întors între degete. Lucrul cel mai dificil abia acum urmează.

În timpul mersului, cu soarele strivindu-le umbrele sub tălpi, Roetgen a încercat să facă cunoştinţă cu Thaïs. Aceasta însă nu părea deloc dispusă să converseze, drept pentru care, descurajat de răspunsurile monosilabice, a lăsat tăcerea să-i cucerească. Peste zece minute era leoarcă de transpiraţie.

— Ce cald e! a zis ştergându-şi faţa cu batista.

— Ar fi trebuit să îţi iei nişte sandale, a constatat Moéma după ce şi-a aruncat ochii spre încălţămintea lui. E prima dată când văd pe cineva ducându-se la plajă în pantofi şi ciorapi...

— Incredibil! s-a înveselit dintr-odată Thaïs, observând erezia. Nici nu remarcasem. *Meu Deus*, trebuie să fie o duhoare-năuntru!...

— Mai rău! a râs şi Roetgen. Sunteţi însă rugate să îmi respectaţi ceva mai mult picioarele: sunt şi eu profesor, la urma urmelor!

— Un profesor care fumează *maconha* cu studentele... Ce vorbe-ar ieşi!... a intervenit Moéma insidioasă.

Roetgen şi-a dat seama că se comportase cu prea multă uşurinţă. Sigur că tânăra glumea, dar dacă, dintr-un motiv sau altul, povestea chestia, postul lui la universitate era terminat. O clipă i s-a putut citi panica în ochi.

— Poţi avea încredere în noi, l-a liniştit Moéma cu seriozitate. Orice s-ar întâmpla, nu aş putea face aşa ceva niciodată. Lasă că poţi oricând afirma că nu este adevărat. De minciună noi am fi acuzate, în niciun caz tu.

— Nădăjduiesc, i-a răspuns cu gravitate.

După care, pentru a schimba subiectul:

— Nu prea trece lume pe aici! De jumătate de oră, nici măcar o mâţă n-am văzut...

— Aşteaptă să ajungem în vârful dealului şi-ai să înţelegi pe loc de ce.

Atingând coama falsului platou, Roetgen a descoperit surprins un nou peisaj: la fel de drept, drumul cobora în pantă uşoară spre o barieră de dune de nisip, unde, pur şi simplu, dispărea.

— Era drumul spre Majorlândia, a explicat Moéma. De trei ani l-au acoperit dunele, care se mişcă intens pe-aici. Oricum, n-am fi profitat prea multă vreme, fiindcă nu pe acolo trebuie s-o luăm.

— Ce nebunie! Te-ai crede în inima Saharei... Eşti sigură că marea se află la capătul drumului? a întrebat-o Roetgen.

— Ai puţină răbdare, nepoate!

Au mers până în punctul în care drumul nu se mai vedea. De aproape, spectacolul era încă şi mai derutant, de parcă ar fi vărsat cineva, premeditat, munţi de nisip.

— Şi-acum? a reluat Roetgen, descumpănit de fundătura în care se găseau.

— Drept înainte, i-a arătat fata direcţia către o dună.

Apoi, cu un surâs ironic:

O s-ajungi pân-acolo?

— Păi ar cam trebui, nu?

Tinerele au luat-o înainte, coborând panta. Ghicindu-se pentru o clipă sub materialul fluturând al şorturilor, pulpele le unduiau sub ochii lui, îndepărtându-se. Ajutându-se şi cu mâinile, Thaïs şi Moéma se agăţau cu o uşurinţă deconcertantă, provocând avalanşe de nisip fluid parcă, ce făceau solul să-i fugă de sub picioare. Deranjat de rucsacul ale cărui curele îi alunecau de pe umeri, orbit de transpiraţie, împotmolindu-se, alunecând din când în când câţiva metri, Roetgen a reuşit să ajungă pe coama dunei la ceva timp după ele, descoperindu-le înveselite de eforturile lui caraghioase.

Panorama care îl aştepta spălase râsul lor de orice urmă de batjocură, descoperind o minunată armonie, o fericită celebrare a frumuseţii lumii. Oceanul îşi făcea apariţia, albastru-turcoaz, strălucitor ca faianţa din arta creştină spaniolă de sub mauri. Pe lunula desenată de coastă, cât vedeai cu ochii, un platou nesfârşit plin de dune se arcuia blând către ţărmul albit de spuma unei liziere late de valuri. Nici urmă de copac, de insectă ori de pasăre, niciun indiciu care să fi dovedit prezenţa omului. Fantasma unui astronom visând la o planetă barbară şi devastată, nemişcată pe veci sub arsura adâncă a soarelui.

Roetgen fluieră încet, admirativ.

— Nu e rău, ce zici? a zis Moéma.

În glas i se citea o nuanţă de mândrie.

— Eram sigură că o să-ţi placă... Uită-te, satul este chiar acolo, jos.

În direcţia indicată de tânără nu se deschidea decât perspectiva unor ruine al căror brun-roşcat tăia uşor galbenul-deschis al ansamblului. Privind mai atent, Roetgen a zărit pe plajă pânzele a cinci ori şase *jangadas*, plutele acelea pentru pescari, care se confundau cu crestele albe ale valurilor. Grăbind pasul, au observat peste puţin timp câteva colibe de paie pe care înălţimea dunei le ascunsese până în acel moment. Un câine scheletic a dat să se repeadă la ei, lătrând fără vlagă, ca pentru a-şi linişti conştiinţa, apoi un măgar încărcat cu bucăţi de gheaţă le-a tăiat drumul. Mânat de o fetiţă, lăsa în urma lui un şir lung de picături întunecate.

Ajunseseră la Canoa Quebrada.

Ridicat pe înălţimile dunelor, satul nu era format decât din nişte colibe rudimentare, aşezate faţă în faţă, pe o pântă, alcătuind o uliţă ce cobora spre ocean. Cele mai multe erau construite din chirpici, văruite grosolan şi susţinute de proptele de lemn decolorat, diforme şi noduroase, după chipul şi asemănarea vegetaţiei sărace din Sertão, erau împodobite cu streşini subţiri, presărate cu crăci şi frunze de palmier uscate. Cele mai amărâte dintre ele nu erau decât nişte colibe imitând o construcţie propriu-zisă, simple adăposturi în care treceai fără vreo diferenţă de pe nisipul drumului pe acela al unei singure încăperi, micşorate de împletiturile crucişe ale şarpantei. Nici unele, nici celelalte nu aveau geamuri ori pervazuri la ferestre. În aparenţă, locuitorii lor se mulţumeau să le închidă cu un fel de storuri prost măsurate. Înfipţi strâmb în mijlocul drumului, vreo zece stâlpi mâncaţi de cari încă mai susţineau o reţea şubredă de fire de electricitate care mai mult atârnau şi nişte becuri cu pălării albe. Generatorul era stricat de atât de mult timp, încât se pierduse orice speranţă de a mai fi fost vreodată reparat. Ici şi colo, câţiva palmieri sfrijiţi şi ceva mai multă cătină, care părea să reziste mai bine la vântul sărat, foşneau la adierea brizei. Pe mormanele de gunoi adunate la întâmplare în spatele colibelor, găini şi porci negri scormoneau liberi, căutându-şi hrana.

O singură fântână aproviziona cu apă dulce amestecată cu apă de mare comunitatea de pescari ce supravieţuia în acel colţ pierdut de lume, ghemuită în ea însăşi, refugiată în propria-i izolare ca o populaţie decimată.

Cea dintâi grijă a Moémei a fost să se ducă la Néosinha, în casa în care aceasta locuia, la capătul străzii, chiar acolo unde începea să coboare panta către plajă. Adunând câţiva *cruzeiros*, a negociat dreptul de a-şi atârna hamacurile într-una dintre cele două colibe pe care fiul femeii le construise nu departe, numai şi numai pentru a fi folosite de cei care veneau să se plimbe prin locurile acestea.

— Nu prea e frecventată zona, i-a explicat lui Roetgen, dar, cu toate acestea, există oameni care vin de la Aracati şi chiar mai de departe ca să înoate liniştiţi. Noi, de exemplu. Aşa mai face şi Néosinha câţiva bănuţi, lucru absolut normal în acest război al supravieţuirii. Când vin singură, trag la João, prietenul meu pescar. În trei, însă, nu ar fi cu putinţă. O să trecem repede şi pe la el, o să vezi, e un gagiu super! N-am mai întâlnit pe nimeni aşa de politicos.

— Haideţi! a strigat Thaïs, ne lăsăm rucsacurile în bordei şi mergem să facem o baie. De acord?

— OK în privinţa rucsacurilor, dar, altfel, mai întâi vreau să trec pe la João. Nu-mi va lua decât cinci minute.

— Dacă vrei..., i-a răspuns Thaïs puţin enervată, dar eu nu mai rezist, vă aştept în apă...

Şi-au lăsat bagajele pe nisip, în interiorul colibei. În timp ce Thaïs se schimba, Roetgen şi Moéma au început să urce spre celălalt capăt al drumului.

— Ce-a apucat-o? a întrebat bărbatul.

— O să-i treacă. E un pic cam geloasă, asta-i tot.

— Ei, nu vorbi! Geloasă? Pe cine?

— Pe tine, ce naiba! E foarte posesivă, iar tu nu erai prevăzut în program...

Chiar dacă îi plăcuse complimentul sucit, Roetgen a ridicat din sprâncene. Pe buze i s-a aşternut fără voie un zâmbet care spunea: “Ce proastă! Geloasă pe mine, din moment ce nu s-a întâmplat nimic între noi!”, dar care trăda, din contră, puţină vanitate şi dorinţa de nemărturisit ca lui Thaïs să îi fie confirmate bănuielile.

— Ia nu-ţi rula tu filmu-n minte! a continuat sec tânăra. Dacă te-am invitat aseară, asta a fost fiindcă mi s-a făcut milă de ochii tăi de câine rătăcit. Păreai atât de ciudat printre tâmpiţii ăia de profi... Atât de trist... Nu prea eşti în apele tale pe-acolo. Mă întreb cum de nu le sare în ochi chestia asta evidentă! Şi mi-a venit cheful să te scot dintre ei, să-ţi arăt altceva, adevărata Bra-zilie. A oamenilor vii, ce dracu'!

Roetgen şi-a concentrat privirile, de parcă ar fi căutat să înţeleagă adevărata natură a confidenţei. O clipă chiar a regretat că a venit la Canoa.

S-au oprit în faţa unei colibe asemănătoare cu a lor, însă evident mai veche, istovită parcă în sine însăşi. Puse la uscat pe acoperişul unei polate minuscule, nişte înotătoare de rechin răspândeau un puternic miros de saramură. Lăsat pe vine, la umbră, un bărbat deznoda atent o sculă de pescuit, cu lipsa de grabă şi dexteritatea manuală a unei croitorese. Nu şi-a dat seama de prezenţa lor decât în momentul în care Moéma l-a strigat cu glas limpede.

— *Tudo bem*, João?!

Încremenit pentru o clipă într-o seriozitate de scrib, figura i s-a luminat într-un surâs ştirb, înduioşător, ca al fetiţelor ale căror gingii, lipsite de dinţi, nu le urâţesc, chiar dacă nu dau bine.

— Moéma! a exclamat, ridicându-se pentru a o strânge în braţe. Ce surpriză! *Tudo bom*, fetiţo, *tudo bom*, mulţumesc lui Dumnezeu.

— Ţi-l prezint pe...

S-a întrerupt şi s-a întors către Roetgen:

— La drept vorbind, care ţi-e prenumele?

— Las-o-aşa! i-a răspuns acesta glumeţ. Roetgen şi-atât, aş prefera, dacă nu te deranjează.

— Mi se rupe. Bun, atunci ţi-l prezint pe Roetgen, Roetgen şi-atât... Un prieten francez, profesor la Fortaleza.

João s-a străduit să repete neobişnuitul nume, nimerindu-l de fiecare dată altfel.

— N-o să reuşesc niciodată, *Francês*, prea e complicat, a încheiat printr-un gest de scuză. Oricum, bună ziua!

Moéma i-a întins punga de plastic pe care o luase cu ea după oprirea la colibă.

— Uite, ţi-am adus nişte mici nimicuri din care mai aveam destule. Şi ceva aspirină şi antibiotice.

João s-a uitat în pungă, dând trist din cap.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, micuţo... Nici pescuitul nu mai e ce-a fost odată... Nu mai reuşesc să-mi hrănesc cum se cuvine copiii. Şi Maria iar e gravidă...

— Deja au opt, i-a explicat Moéma cu o grimasă în care se amestecau iritarea şi mila. O adevărată nebunie, nu-i aşa?

— Mă duc imediat să-i dau o banană lui José, a zis João. De la accident, chiar are nevoie de vitamine.

— Cum se mai simte? l-a întrebat tânăra pe când intrau într-o colibă.

— Nu prea rău. Rana e aproape cicatrizată, dar mai are încă scurgeri de puroi. Néosinha îi pune cataplasme cu baligă de vacă. Zice că asta omoară infecţiile.

— Promite-mi că termini cu chestia asta şi îi dai medicamentele pe care ţi le-am adus. Câte două, dimineaţa şi seara. De acord?

— Promit. Nu te supăra.

Un perete subţire din frunze de palmier împletite despărţea bucătăria de restul colibei. Roetgen a avut timp să observe scaunele aşezate în jurul focului — o cerc de bolovani puşi direct pe nisip —, două sau trei ulcioare înnegrite de fum, bucăţi de peşte uscat atârnând de acoperiş şi, aproape pe jos, o mică etajeră pe care erau puse cu zgârcenie un bidon de ulei şi câteva cutii de tablă.

În cealaltă încăpere nu se găsea decât un talmeş-balmeş de rogojini şi de hamacuri legate de ramurile care întăreau şarpanta. João s-a apropiat grijuliu de unul dintre acestea şi s-a uitat.

— Doarme, a şoptit, aşa c-o să se simtă mai bine.

Prin pânza subţire, se vedea un copil de un an sau doi, culcat pe spate, cu muci la nas, cu trupul gol şi slab. Braţul stâng se termina, în dreptul cotului, cu un bandaj din cârpe mustind de puroi.

— Trebuie schimbat pansamentul, João, poate fi periculos.

— Ştiu. Maria s-a dus să le spele şi-o să se-ntoarcă cu cârpe curate.

— Ce-a păţit? a întrebat încet Roetgen.

— Un porc, a explicat João legănând încetişor hamacul.

— Toţi copiii se joacă pe gunoaie, a continuat Moéma, chiar şi cei mai mici. Un porc i-a mâncat mâna. Foamea îi sălbăticeşte, nu e prima oară când se întâmplă aşa ceva.

Greaţă, nod în gât, ca după o bucată de carne pe care, dintr-odată, papilele o descoperă stricată...

— Îngrozitor! a exclamat Roetgen în franceză. Şi porcul? Doar nu l-au... Vreau să zic, ce-au făcut cu el?

— Tu-n locul lor ce-ai fi făcut? i-a răspuns ea dur. Mai şi gândeşte un pic, înainte de a vorbi. Chiar îţi închipui că îşi pot permite să aibă nu ştiu ce stări sufleteşti? Să mănânce ori să fie mâncaţi, asta e alternativa.

Câteva clipe mai târziu, se întorceau la cabană pentru a se schimba. Roetgen se închisese într-o tăcere reprobatoare. Cu chipul întunecat, cu ochii privind ţintă oceanul de la capătul drumeagului, se lăsase cuprins de o adâncă mâhnire.

— Iartă-mă, a intervenit pe neaşteptate Moéma, fără a-l privi. Am fost nedreaptă mai adineauri, dar unele lucruri mă scot din fire. Înţelegi, nu-i aşa?

— Ce-ar trebui să înţeleg? a mormăit Roetgen, cuprins încă de ruşinea de a fi reacţionat atât de stupid.

— Haide, nu mai face pe-mbufnatul... Ştii foarte bine ce vreau să spun. Nu ţie mă adresasem. Asemenea situaţii pot exista fără să mai aibă nimeni nimic de zis, fără să stea pământul în loc... Şi asta mă umple de draci. Şi-apoi, nu mă pot abţine să nu-mi fie ciudă pe João pentru felul lui de a accepta ca pe o fatalitate tot ceea ce i se întâmplă. Ce idioţenie!...

— Ai dreptate, n-are de-ales. Nu poate face nimic de unul singur. O fi un clişeu, însă nimeni nu vrea să îşi mai aducă aminte şi se face totul pentru ca acest fapt de domeniul evidenţei să pară ceva

vechi de când lumea. Tot aşa s-a întâmplat cu ideea luptei de clasă, a rezistenţei, a sindicalismului... Au aruncat şi copilul odată cu apa murdară a comunismului sovietic. Poate că era intr-adevăr necesar pentru a o lua de la capăt pe baze mai sănătoase numai că, în aşteptare, totul pute... pute cât se poate de tare!

Ajunseseră la cabană, aşa că, punându-i o mână pe umăr, Moéma l-a invitat să intre, apăsându-şi degetele până când Roetgen, dintr-o privire, a înţeles din gestul ei că era de acord cu el.

— Ar trebui să mai vorbim despre toate acestea. Până una-alta, o să mergem să bem o *caipirinha* pe plajă. O să ne ajute să reflectăm, nu*i aşa?

Întorcându-şi brusc capul, fata şi-a dat într-o parte o şuviţă de păr şi s-a apucat să caute prin bagaj.

— Bun, a reluat după ce şi-a scos costumul de baie, acum ar fi mai bine să te întorci cu spatele, nu urmează un spectacol pentru profesori...

— Nu-i chiar sigur, i-a răspuns Roetgen insidios, revenindu-i buna dispoziţie, numai că, dacă aşa stau lucrurile, fă şi tu la fel şi ne vom schimba în acelaşi timp.

— OK.

Şi-au scos hainele spate în spate. Nu prea liniştit de ceea ce ar fi putut înţelege ea din glumele lui, Roetgen se grăbea, lucru de care şi-a dat seama amuzat, de parcă s-ar fi temut să nu fie surprins gol. Odată dezbrăcat, totuşi, a rămas nemişcat, prelungind deliberat senzaţia de natură erotică a propriei nudităţi stând astfel, spate în spate cu o femeie ea însăşi dezbrăcată. Tacita promisiune de a nu întoarce capul a capitulat însă în faţa puterii antigravitaţionale născânde a propriului sex, a tresăririlor neaşteptate ale acestuia. Fără a-şi întoarce şi corpul, a riscat o ocheadă peste umăr şi s-a surprins reflectat în ochii fetei, care-l examinau cu lăcomie, de parcă şi-ar fi privit propriile gesturi reflectate într-o oglindă. Dezlipindu-i-se de privire, ochii ironici ai Moémei au coborât fără grabă, întârziind ceva mai jos.

— Nu e rău pentru un prof..., a constatat fata zâmbind. Şi eu?

Cu ambele mâini şi-a adunat părul ca într-un coc, descoperindu-şi ceafa. Regia aproximativă dăduse la iveală un sân mic, palid, *de acea paloare a cărnii*, şi-a spus bărbatul, *prea mult ţinute sub presiune*, care contrasta cu pielea bronzată, făcând-o şi mai de dorit. Corpul ei subţire şi stângaci, neajuns, parcă, la vârsta pubertăţii, avea curbele vagi ale unei Eve a lui Van der Goes.

— Merge, i-a răspuns Roetgen, hotărât să păstreze decenţa relativă a poziţiei sale. Pentru o studentă, desigur.

Nu le-a mai trebuit decât o clipă spre a-şi pune costumele de baie.

— Nu ţi-ai adus sandale? s-a arătat Moéma neliniştită, când au fost gata să iasă.

— Nu, îmi place să merg în picioarele goale.

— E vina mea, ar fi trebuit să îţi spun. Nu prea e recomandabil pe aici, din cauza mizeriei din sat. Şi-apoi, mai e şi *bi-cho-do-pé*...

— Ce mai e şi asta?! a întrebat-o glumeţ.

— Un vierme minuscul, un parazit, dacă preferi. Femela intră în piele, prin porii degetelor de la picioare, şi se afundă săpând galerii. Dacă nu îţi dai seama la vreme, mai târziu e foarte greu de scos afară. În aşa fel încât îşi depune ouăle şi...

— Opreşte-te! i-a strigat Roetgen scârbit. Şi poate face rău chestia aia?

— Uneori te mănâncă un pic, asta-i tot. Numai că pot transmite o groază de boli.

Citindu-i pe figură o reală nehotărâre, tânăra s-a grăbit să-l liniştească:

— Nu te speria, am luat aşa ceva de fiecare dată când am venit pe aici şi nu m-am îmbolnăvit de nimic. Important e să fie scoşi cât mai repede cu putinţă şi, din punctul acesta de vedere, poţi avea încredere în mine, sunt o adevărată expertă! încearcă să nu prea calci prin mizerii şi totul va fi în ordine...

— Nu ţin să calc deloc prin mizerii!

— Să-mi spui şi mie cum faci, de acord? Hai să mergem...

Înaintau în plin soare, cu prosoapele pe umăr. Arşiţa îi făcea să grăbească pasul pe panta abruptă, de nisip, ce ducea la malul mării. Abia de intraseră spre plajă când Roetgen a început să ţopăie şi să strige.

— Nisipul! îmi arde tălpile!

Cuprins de o subită inspiraţie, a aruncat prosopul pe jos şi s-a aşezat pe el.

— Incredibil! a exclamat după un oftat de uşurare. N-am mai pomenit aşa ceva! Nisipul e atât de fierbinte, încât sunt convins că s-ar putea coace ouă pe el!

— Se mai întâmplă, a izbucnit Moéma în hohote.

Era pur şi simplu ridicol aşa, naufragiat pe propriu-i prosop.

Un pescar le-a trecut pe dinainte cu câte un ciorchine de ton sclipitor la cele două capete ale unei prăjini pe care o ducea în echilibru pe umăr.

— Şi-acum, profesore?

— N-am de ales, i-a răspuns ridicând din sprâncene. Fiecare dintre noi trebuie să traverseze într-o bună zi deşertul... Ne vom întâlni în apă dacă nu mă voi prăji mai înainte! Ai tu grijă de prosop, te rog.

Fără să îi mai aştepte răspunsul, a ţâşnit către mare, cu coatele lipite de corp, cu şoldurile arcuite. Moéma îl urmărea din ochi: plină de graţie, la început, cursa se transformase într-o goană disperată şi bărbatul făcea, urlând, salturi lipsite de logică.

E nebun, e absolut nebun!

Fata râdea.

FAVELA DE PIRAMBÚ / Gura exagerat de larg deschisă şi umplută cu cheaguri de sânge

Nelson resimţise vânzarea Willis-ului ca pe o spoliere. Era de parcă i s-ar fi asasinat o a doua oară eroul favorit, de parcă nedreptatea ar fi triumfat pe toată faţa pământului.

— Vorbeşte-mi, băiete, a spus Zé după un lung moment de tăcere. Spune-mi că nu eşti supărat pe mine.

— Nu e vina ta, i-a răspuns Nelson. Ştiu bine că ai fi avut grijă de ea. Numai că vreau să ştiu cui ai vândut-o.

— Unui colecţionar din São Luís. Se pare că ar mai avea vreo douăsprezece. Şi Jaguar, şi Bentley... Tipul de la service nu a vrut să îmi spună cum îl cheamă.

— Aflu eu. Îţi promit c-o să aflu... Doar era maşina lui Lampião, înţelegi? Lampião al nostru... N-ar fi avut dreptul!...

— Ei, ei... Ştii bine că ai toate drepturile când eşti bogat. Şi-apoi, chestia asta îmi permite să păstrez camionul. Într-o zi, o voi răscumpăra şi ţi-o voi face cadou. Îţi jur pe capul lui padre Cicero!

— Cu cât ai dat-o?

— 300 000 de *cruzeiros*. Un căcat!

— Aia e... Când o să poţi s-o răscumperi, dacă ţi se va-ntâmpla vreodată, o să coste trei milioane, poate şi mai mult... Ah, futu-i, crăpar-ar toţi! Tare mi-aş dori să crape odată pentru totdeauna!

— Nu spune lucruri de-astea, băiete. Îţi pot aduce ghinion. Mai bine mai trage-o duşcă. Haide, pentru Willis!

— Pentru Willis, i-a răspuns Nelson trist.

Au dat pe gât *cachaça*, după care, ultima sorbitură au scuipat-o pe jos.

— Pentru sfinţi, a zis Zé.

— Pentru sfinţâţe, l-a corectat Nelson umplând iarăşi paharele.

— Nu huli! Ştii bine că nu-mi place. Sfinţii n-au niciun amestec în toată povestea.

— A, da? s-a făcut Nelson, batjocoritor, că pricepe. Păi atunci, ce mai fac ei în afară de a tot bea *cachaça*?! Cred că de sute de ani n-au mai ieşit din beţie. Li se rupe-n paişpe sfinţilor! Nici vorbă să-i intereseze.

Zé a clătinat din cap, rănit, fără a găsi ceva de răspuns la amărăciunea băiatului.

— Când marea se bate cu nisipul, cel care trage ponoasele este crabul, i-a zis până la urmă cu blândeţe.

Fraza îi venise aşa, dintr-odată — revedea avionul Super Convair DC-6 care o avea înscrisă cu litere galbene, acolo, în prăfăria din Piauí —, însă conţinea un pic din ceea ce îşi dorise să exprime mai clar. Uitându-se la picioarele atrofiate ale lui Nelson şi la mâinile lui lungi şi aspre, care se agitau în afara hamacului pentru a ajunge la pahar, s-a gândit că, poate, imaginea crabului l-ar fi putut răni.

— Sigur, nu mă refer la tine... Crabul sunt eu... Noi suntem. Toţi oamenii sunt ca el în mâna lui Dumnezeu. Înţelegi?

Nelson nu răspundea, aşa că au continuat să se îmbete în tăcere. Ceva mai târziu, după ce s-a lăsat noaptea, la cererea lui *aleijadinho* care totuşi a refuzat să îl acompanieze la chitară, Zé a început să recite textul *João Peitudo, fiul lui Lampião şi al Mariei Bonita:*

Pământul se-nvârte-n spaţiu,
Soarele frige ca un cuptor,
Pe bani-s ucişi mulţi fără saţiu,
Iar alţii mor doar din amor.
Dar, cum o fi, sărac ori libertin,
Niciunul nu scapă de destin.

Povestea mea de azi, de vrei,
N-o cred deloc sentimentală,
Dar povesteşte-n felul ei,
Cu grijă şi tristeţe-amară,
Ale lui Lampião fapte şi destin
Proverbialul nostru nordestin...

Şi tot aşa, mai bine de o sută cincizeci de strofe... *Nimeni nu îşi poate schimba destinul*, conchidea autorul acestei adevărate tragedii antice, *şi nu poţi trăi fericit în Sertão, când eşti fiul lui Lampião*.

Pe jumătate adormit, Nelson îşi amintea. Ca în fiecare seară, cu câteva minute înainte de a adormi, revedea ferma din Angicos unde, până la urmă, armata reuşise să îl încercuiască pe Lampião şi întreaga lui bandă. Fuseseră masacraţi unul după altul şi, după ce se terminaseră împuşcăturile, soldaţii pozaseră pentru fotografi în faţa cadavrelor desfigurate, într-una dintre acele fotografii sepia — artiştii de bâlci le arătau cu regularitate printre alte atracţii morbide — văzuse, într-o zi, corpul gol şi sfârtecat al Măriei Bonita. Dintre picioarele desfăcute ieşea un ţăruş enorm pe care soldaţii i-l înfipseseră în vagin. Alături de ea, pus pe un bolovan, ca în primul rând de loje la un spectacol, se zărea capul lui Lampião: cu faţa pătată de sânge, cu gura exagerat de larg deschisă şi umplută de cheaguri, din cauza maxilarului zdrobit, părea să îşi urle ura pentru eternitate.

Capitolul VIII

Urmarea & încheierea confesiunii lui Athanase Kircher. Unde se descriu, mai departe, oraşul Palagonia, enigmele & ciudaţii săi proprietari.

— Mărturisesc, continuă Kircher, că vederea acelor oameni & a peştilor însângeraţi m-au făcut să îmi pierd busola. Mi se părea că asist la o sărbătoare păgână & cugetam la latura ireală a unui asemenea tablou, când am simţit cum mă prăbuşeam şi eu în ceea ce condamnam. Aminteşte-ţi, Caspar, era vorba despre peşte, simbol al Dumnezeului nostru, sânge al sacrificiului, iubire & moarte amestecate într-o bucurie furioasă, întreaga gravitate incantatorie a unei ceremonii sacre. Am înţeles imediat transa menadelor despre care vorbesc textele antice & cum se identificau ele cu puterile cele mai întunecate ale fiinţei noastre. Vârtejul şi ameţeala simţurilor împinse până la nebunie, Caspar, uitarea a tot ceea ce nu este corp & numai corp! Pentru o clipă, orice altceva mi s-a părut deşertăciune. Am văzut în bărbatul care cânta, singurul preot care îşi merita numele, & în îndârjirea marinarilor, unicul fel religios de a aparţine lumii. Biserica noastră s-a rătăcit fiindcă a pierdut contactul imediat & senzual cu lucrurile, fiindcă proximitatea divinului nu se găseşte decât în adevărata violenţă a vieţii, nu în puerilul ei simulacru. Cel împotriva căruia luptăm, el, dumnezeul dement, cel "de două ori născut", singurul care ne merită respectul, în ciuda uşuraticelor noastre eforturi de a-l ridiculiza. Pe Dionysos, da, pe Dionysos ar fi trebuit să îl adorăm, după cum & străbunii noştri au făcut-o înaintea noastră, iar eu, la rândul meu, ar fi trebuit să iau o cange & să mă cufund în masa de trupuri, să uit de mine în sângele împroşcat, până la totala consumare a sacrificiului...

Mărturisirea lui Athanase mă răvăşi. Maestrul meu dovedise întotdeauna o mare siguranţă în chestiunile religioase. Îndoielile la care tocmai mă făcuse părtaş, chiar dacă născute de o imaginaţie mult prea fină, îl arătau la fel de vulnerabil ca pe cel mai simplu dintre muritori. Iar eu nu făcui altceva decât să îl iubesc & mai mult observându-i slăbiciunea de fiinţă omenească.

La trei zile după întoarcerea la Palermo, o caleaşcă veni să ne caute la colegiul iezuit spre a ne conduce la prinţul Palagoniei.

Fidel reputaţiei sale de excentric, acesta din urmă trăia în afara oraşului, în apropierea unui sat pe numele lui Bagheria, unde nu existau decât câteva cocioabe ţărăneşti. Când, după câteva ceasuri de drum, zărirăm locuinţa prinţului, care nu ne-a fost mirarea să-i constatăm dimensiunile... *Villa*, cum o numeau oamenii din Palermo, era un mic palat în stil palladian, din care se putea găsi & prin împrejurimile Romei. Nu acesta a fost însă lucrul care ne atrase atenţia, ci, mai întâi, ceea ce ne-a izbit fu înălţimea zidurilor de apărare & formele monstruoase care apăreau deasupra lor, de jur-împrejur. Ai fi zis că te afli în faţa unei case asaltate de toţi demonii infernului. Cu cât ne apropiam, cu atât distingeam mai bine acele sculpturi diforme în tuf, ieşite parcă din imaginaţia unui posedat. Îmi făcui cruce rugându-mă la Sfânta Fecioară, pe când Athanase părea căzut pradă celei mai mari perplexităţi. Culmea uimirii fură cei doi gnomi de o parte şi de cealaltă a portalului de la intrare.

Cel din dreapta, mai ales, m-a impresionat din cauza evidentei sale cruzimi. Pe cât lăsa să se ghicească nedemna umflătură ce-i ieşea de sub pântece, era vorba despre un Priap aşezat, însă răsucit & denaturat. Ca la acei libieni acefali menţionaţi de Herodot, pieptul îi ţinea loc de cap, cap enorm & disproporţionat, venind absurd în prelungirea unui barbişon lung ca al faraonilor! & dacă ochii migdalaţi păreau două ferestre deschise către tenebre, tiara de deasupra lor era, în schimb, împodobită cu patru pupile, dispuse în triunghi, a căror privire malefică îmi îngheţă sângele-n vine... Inspiraţia de origine egipteană în sculptarea acelui înfiorător idol era evidentă & îmi provocă o stare de rău la care nu mă aduseseră nici figurile de pe sarcofage, nici figurinele groteşti, tot egiptene, pe care le zărisem în Aix-en-Provence, în cabinetul răposatului Peiresc. O impresie neplăcută sporită de graba valeţilor de a încuia în urma noastră grilajele groase prin care trecusem. Toate păreau de rău augur pentru vizita noastră & mă surprinsei deplângând uşurinţa prin care maestrul meu acceptase să ajungem să ne închidem în acel loc deloc ospitalier.

— Haide, Caspar, puţin curaj, îmi zise Kircher. Ziua se anunţă lungă &, dacă intuiesc eu bine, vei avea nevoie de toate puterile pentru a face faţă lucrurilor care ne aşteaptă.

Zicând acestea, pe buze i se aşternu un mic zâmbet care mă îngrozi încă & mai mult decât tot ceea ce văzusem.

După ce ocoli clădirea, caleaşca se opri înaintea unei minunate scări în spirală, unde coborârăm. Un servitor ne-a invitat să intrăm, în timp ce un altul ne descărca bagajele. Am pătruns într-o anticameră destul de întunecată, însă bogat împodobită.

— Merg să-l anunţ pe prinţ că aţi sosit, ne-a zis servitorul, simţiţi-vă ca acasă, vă rog.

& ieşi închizând uşa după el. Aceasta din urmă imita atât de bine marmura pereţilor, încât cu greu aş fi putut ieşi din camera aceea dacă mi s-ar fi cerut s-o fac...

— Orice s-ar întâmpla, să nu scoţi un cuvânt, îmi şopti Kircher atent.

Aprobai din cap, înfrânându-mi dorinţa de a-i împărtăşi neliniştea care mă cuprinsese.

Athanase începu să se plimbe prin sala aceea. De jur-împrejurul nostru, pe pereţi, în cartuşe de frescă pictate cu preţiozitate, se puteau vedea embleme, devize ori ciudate enigme. Erau atâtea încât ne-ar fi trebuit mai multe zile numai pentru a le putea citi.

— Ia uite, Caspar, de asta ce zici: *Morir per no morir*? Nu...? Chiar...? Aşadar, ai uitat de pasărea Phoenix, care trebuia să se mistuie în foc spre a putea nădăjdui că va renaşte din propria-i cenuşă... Cam copilăreşti treburi, mă aşteptam la ceva mai mult spirit din partea prinţului... Dar, haide mai departe: *Si me mira, me miran*... Asta e doar ceva mai puţin elementară, din cauza sensului dublu, căci maxima ar putea-o spune & un gnomon astrului solar, dar & un curtean suveranului său. Ah, iată & ceva mai dificil, dar & mai distractiv! "Pe tot noi îl mâncăm, dar, vai, viteaz străin, rămas pe jumătate, ne-nghite el hain." Haide, prietene, scormoneşte-ţi un pic creierul!

Numai asta făceam, fără alt rezultat decât o durere de cap tot mai mare, aşa că fui nevoit să înclin steagul.

— Puiul, Caspar, pui-ul! Pui-pui, pricepi? repetă maestrul meu zâmbind. Apoi, în faţa chipului meu zăpăcit, se prefăcu a se căuta de păduchi. Atunci, încearc-o pe asta, căci e scrisă în limba noastră..., continuă, fără a mă mai lăsa să respir: *Ein Neger mit Gazelle zagt im Regen nie*... Eeei?

Degeaba îmi frecai spiritul în mojar vreo cinci minute, tot nu vedeam cum negrul şi gazela aia ar fi putut însemna ceva, orice-ar fi fost să fie!

— Ei bine, de data asta chiar ai dreptate, fiindcă, pur şi simplu, nu are niciun sens ascuns. În schimb, este un palindrom perfect &, prin urmare, poate fi citit la fel şi de la dreapta la stânga. Genul acesta de jocuri frivole era cultivat la Roma, către asfinţitul splendorii ei & aş vrea eu ca scrierile egiptene să fie tot atât de uşor de descifrat ca prăpăditele astea de rebusuri... "Sare-n spete & nu-mi lasă pete...", continuă. Ce-ţi spune asta, Caspar? Nu ţi se pare o modalitate foarte spirituală de a zugrăvi în cuvinte blana pătată a tigrului?

Maestrul meu tocmai ataca o nouă şaradă, când valetul se întoarse spre a ne linişti: alteţa sa nu va întârzia, însă ne invită să luăm loc. Drept pentru care, servitorul ne arătă cu un gest câteva fotolii aşezate în faţa unui tablou reprezentându-l pe prinţ în costum de vânătoare.

Abia ce mă lăsasem într-unul dintre ele că & simţii o durere ascuţită în fund: perna era presărată cu nişte ace mici care-mi intraseră în carne & îmi cauzau o insuportabilă suferinţă. Mă ridicai pe loc, cât mai firesc cu putinţă & fără a scoate un cuvânt, orice-ar fi fost, pentru a asculta ordinele maestrului meu care, îmi închipui, a înţeles imediat ce se întâmpla.

— Ah, iartă-mă, Caspar, exclamă ridicându-se ca şi mine, am uitat de hernia ta, care nu îţi permite să stai în scaunele acestea mult prea confortabile. Ia-l pe al meu şi-ai să te simţi mai bine.

Acestea fiind spuse, s-a instalat în fotoliul pe care îl părăsisem fără a părea să sufere câtuşi de puţin. Admiram puterea de caracter de care dădea dovadă, permiţându-i să îndure o tortură la care eu nu aş fi rezistat nici cinci secunde. Nici scaunul pe care mă aşezasem nu era mai confortabil: cele două picioare din faţă erau mai scurte decât celelalte, făcându-l să alunece în aşa fel încât trebuia să îţi forţezi muşchii propriilor picioare pentru a nu cădea. Înclinat către înainte, spătarul sporea lipsa de comoditate, însă prin comparaţie cu celălalt, era pat acoperit cu petale de trandafir, aşa că-i fui recunoscător lui Kircher pentru a-mi fi propus un schimb atât de puţin echitabil.

— Hai să ne întoarcem la şaradele noastre, continuă maestrul meu. *Legendo metulas imitabere cancros*... Ah, ah! Latină acum, & încă din cea mai bună! E rândul tău, Caspar...

În aceeaşi clipă, ca prin farmec, lacheul reapăru în spatele nostru, anunţându-l pe prinţul din Palagonia. Nu fui deloc supărat că îmi părăsesc scaunul de tortură. Gazda deja se apropia cu mersul său şchiopătat. Era un omuleţ foarte slab, care nu trebuie să fi avut decât vreo cincizeci de ani, dar a cărui perucă cenuşie, prost pieptănată & numeroşii dinţi stricaţi îl făceau să pară bun de dus la

groapă. Pentru un om căruia nu-i păsa de ziua de mâine, purta nişte haine din mătase verde destul de austere & chiar cam prăfuite.

— Mă bucur tare, tare, tare... Umila mea locuinţă este onorată de prezenţa dumneavoastră..., îi spuse lui Kircher într-o germană stricată pe care şi-a făcut o datorie să o vorbească pe tot parcursul şederii noastre acolo.

Stăpânul meu se înclină fără a-i întoarce prinţului cuvintele politicoase.

— Uite un lucru încă şi mai bun. Îmi plac oamenii lipsiţi de falsă modestie, care nu încearcă să pară modeşti, mai ales că nu au de ce s-o facă. Veniţi, veniţi, trebuie să scuzaţi la mine & vedeţi mai mult decât vorbim...

Acestea fiind zise, ne trase după el pe o uşă secretă. După ce trecurăm prin câteva coridoare, ajunserăm într-o bibliotecă deosebit de plină, după câte mi se păru, a cărei uşă o închise cu cheia în urma noastră. Apropiindu-se de rafturi, se prefăcu a scoate volumul *Măgarul de aur* al lui Apuleius — îmi amintesc prea bine, întrucât nu înţelegeam de ce considera potrivit să ne întreţinem asupra acestui autor —, numai că, prin aceasta, acţionă un mecanism care deschise o ferestruică în mijlocul cărţilor, ce lăsa să se zărească spatele unui tablou. Prinţul îl invită pe Kircher să îşi lipească un ochi de un orificiu minuscul. Maestrul meu aşa făcu, apoi, după câteva clipe, îmi făcu loc & mie.

— Amuzant, însă rudimentar, comentă fără ca vreun muşchi al feţei să-i fi exprimat altceva decât o profundă indiferenţă.

M-am uitat & eu. Mica deschidere dădea în încăperea în care ne aflasem până atunci.

— Înţelegeţi, ne explică prinţul, că arata aceasta ca sinceritate & pentru dovedim cât apreciezi manierele dumneavoastră. Prezentam încă toate scuzele pentru neînsemnat examen. Mie permite judecare loialitate & primii sunteţi reuşiţi. Credeţi am făcut mare caz de calităţi ale dumneavoastră, dar atâta încredere cât să divulg mic secret al meu.

Kircher îl linişti spunându-i că nu vom vorbi niciodată & nimănui despre vizeta ascunsă, afirmând că suspiciunile prinţului erau pe deplin justificate: ipocrizia omenească e nemărginită &, chiar dacă pierzi ceva vreme cu fiecare, e mai bine să îţi alegi cu precauţie pe cei cu care ai de-a face.

— Bun, bun, bun..., îi răspundea prinţul clătinând din cap. Permiteţi felicitez pentru descifrare enigme decorative. Mărturiseşte mare ştiinţă, nemaivăzut până aici. Dar o să mai vorbeşti după. Rog vizitaţi mai întâi camerele dumneavoastră & odihniţi un piculeţ de neplăceri ale drum. Ne vom vedea la masă, dacă vă e pe plac.

Athanase aprobă & un servitor sosi pentru a ne conduce în apartamentul nostru larg & confortabil. Găsirăm acolo toate bagajele, nişte flori frumos aranjate, o sticlă de vin de Malvoisie gata să fie servită & pahare de cristal. Într-o cutie deschisă descoperirăm instrumente chirurgicale puse la dispoziţie cu amabilitate spre a ne îngriji rănile provocate de aşteptarea în anticameră. Deşi îl rugai pe maestrul meu să le folosim, mai ales el, care fusese supus atâta timp torturii fotoliului, acesta pur & simplu mă refuză. Rămăsei cu gura căscată în faţa unei asemenea dovezi de stoicism, însă Kircher îşi ridică spatele sutanei &, după ce desfăcu vreo câteva legături, îmi arătă o bucată groasă de piele atât de bine aşezată, încât nu se putea vedea pe dinafară.

— Ei, da, prietene, îmi spuse Kircher, punându-mi afectuos mâna pe umăr, neliniştit de bârfele despre prinţ, am cerut cele mai amănunţite păreri &... mi-am luat câteva măsuri de precauţie. Iartă-mă că nu te-am făcut părtaş la aceste pregătiri, dar era necesar ca gazda să fie convinsă de buna noastră credinţă. Nu mă îndoiam că vom fi urmăriţi, iar tu ai servit drept unealtă cu nevinovăţia & obişnuitul tău curaj. Nu mă gândeam să te las decât pe fotoliul cu picioarele strâmbe, dar te-ai aşezat dintr-odată pe cel mai rău... Află că admir cu totul sincer modul în care ai reacţionat.

— & enigmele, & tablourile?

— Mdaaa, Caspar, da... Şi lecţia asta mi-am făcut-o, în aşa fel încât să nu ne înecăm chiar la mal. Nu îmi mai pune însă întrebări, e prea devreme spre a ţi le explica pe toate. Îţi cer încă puţină răbdare & vei vedea singur cât este de justificat tot acest mister.

Îi promisei lui Athanase totală ascultare & începui să-mi aranjez lucrurile. Vă puteţi închipui că eram stupefiat de abilitatea maestrului meu & de modul în care punea totul la cale în folosul ţelurilor sale! Lucrarea lui trebuie să fi fost deosebit de importantă, aşa că îmi jurai să îl ajut cu toate puterile mele spre a o duce la bun sfârşit. Temerile mele în legătură cu prinţul & locuinţa acestuia dispăruseră & ardeam de nerăbdare să iau parte la neaşteptata aventură. Maestrul meu se odihnea în patul lui, cu

barba zburlită, cu ochii închişi, august & magnific ca statuile de pe sarcofagele de marmură. Eram gata să îngenunchez în faţa lui, într-atât puterea sufletească & inteligenţa sa supraomenească îmi impuneau.

Către prânz, un valet sosi pentru a ne conduce în sala în care aveam să luăm prânzul. Prinţul & soţia lui ne aşteptau aşezaţi la o masă pregătită cu cel mai bun gust. Prinţesa Alexandra, pe care soţul ei ne-o prezentă, era de o extraordinară frumuseţe & de o tinereţe care nu se potrivea cu aspectul decrepit al prinţului. Cu părul blond, aranjat într-un coc complicat, cu ochii albaştri, cu gura mică & roşie, minunat îmbrăcată în mătase & organdi, părea o divinitate coborâtă din Olimp. Contrar soţului ei, se exprima într-o germană ireproşabilă, moştenită, după cum aveam să o aflăm imediat, graţie originii sale bavareze. Distinsă până şi în felul de a se mişca, nu păşea şi nici nu îşi schimba poziţia decât cu o încetineală extremă, de parcă şi cel mai neînsemnat gest precipitat ar fi riscat să prăbuşească palatul peste ea. Numai că acest soi de nefiresc nu făcea decât să-i sporească graţia, iar eu roşeam, incapabil să mai scot vreun cuvânt, de fiecare dată când îşi îndrepta privirile spre mine.

— Bun, bun, bun..., începu prinţul, pe când servitorii se grăbeau în jurul nostru, încărcând masă cu cele mai rafinate feluri de mâncare. Onoraţi, vă rog, umilul nostru prânz.

Ca fără a fi auzit invitaţia, Kircher se ridică pentru a rosti rugăciunea &, nemulţumit doar cu această dovadă de impertinenţă, se deplasă de-a lungul mesei pentru a binecuvânta pâinea. Îmi dădui seama că gazda noastră nu era obişnuită cu un asemenea ceremonial & că îşi manifesta uşor nemulţumirea pentru libertatea pe care şi-o luase maestrul meu.

— Fiindcă tot avem noi pâinea în faţă, reîncepu cu perfidie prinţul, mi-aţi putea spune, părinte, dacă este ea mai uşoară proaspăt scoasă din cuptor, caldă când este decât când se răceşte?

— Nimic mai uşor de demonstrat, îi răspunse Athanase începând să mănânce, mai ales când ai făcut tu însuţi experienţa. Pâinea este mai grea când e caldă, când iese din cuptor, decât când se răceşte. O jumătate de livră de cocă este mai uşoară după coacere decât crudă cu două uncii & un sfert & încă şi mai uşoară când s-a răcit. Ceea ce dovedeşte că părerea celor care afirmă că este mai uşoară crudă decât coaptă este falsă. Ar trebui nici să nu se scrie, nici să nu se bazeze cineva decât pe adevăratele experienţe, mai ales când acestea sunt atât de uşor de demonstrat precum cea despre care vorbim. Chiar & Aristotel cade uneori în greşeală: în cea de-a cincea problemă din a douăzeci & una secţiune a fizicii sale, afirmă că pâinea rece sărată este mai uşoară decât caldă & că aceea rece nesărată este mai grea. O experienţă simplă mi-a demonstrat totuşi că ambele pâini rămân mereu la aceeaşi greutate, fie ele reci ori calde, indiferent dacă sunt sărate sau nu.

— Admirabil, dragul meu, admirabil! zise prinţul sugând dintr-un copan de pui. Nici că mai aşteptam la mai puţin din partea dumneavoastră...

Prinţesa Alexandra se întoarse spre mine, însoţindu-şi gesturile de cuvinte:

— Domnii aceştia sunt prea savanţi pentru mine. &-apoi, mărturisesc că îmi este indiferent dacă pâinea este mai uşoară sau mai grea: eu o prefer unsă cu unt.

— Aveţi absolută dreptate! fu de acord maestrul meu, făcând & el la fel.

Cât despre mine, îmi băgai nasul în farfurie.

Masa continuă pe acelaşi ton glumeţ. Vinurile & felurile de mâncare urmară unul după celălalt, fără întrerupere, iar Athanase le gustă din plin, spre mulţumirea gazdelor noastre. Când fură aduse bucăţi mari de peşte-spadă fript, maestrul meu mă rugă să povestesc aventura noastră de la Messina. Intimidat, povestii în amănunţime ieşirea noastră la pescuit, trecând, bineînţeles, peste episodul supărător pe care mi-l mărturisise Kircher. Ajungând la uciderea peştilor, mă înflăcărai atât de tare din cauza cruzimii amintirii, încât prinţul izbucni în râs în faţa dovezii mele de sensibilitate. Soţia lui însă se îngălbeni... Fără un cuvânt, îşi aşeză mâna peste a mea & din gestul ei înţelesei că îmi împărtăşea emoţia. Prinţul remarcă gestul, cât de scurt fusese el &, brusc, încremeni. Ca digestiv, ni se aduse un lichior foarte amar, făcut, după câte ne spuse prinţul, din ierburi de pe munte. Alteţa sa părea foarte înfierbântat & îmi tot hărţuia maestrul cu tot felul de întrebări. După care, părând că ezită o clipă, îi spuse câteva cuvinte la ureche lui Athanase & se îndepărtară spre celălalt capăt al sălii, unde îşi continuară conversaţia în şoaptă.

Rămas singur cu prinţesa, nu ştiam cum să mă comport, într-atât eram de impresionat de frumuseţea ei. Îi pusei câteva întrebări despre Dumnezeu & despre natura sufletului, la care îmi răspunse cu inteligenţă & bun-simţ. Cum subiectul părea să nu o pasioneze deloc, îndreptai

conversaţia către statuile diforme pe care le puteam zări pe fereastră, rugând-o să îmi spună ce semnificaţie aveau. Se îngălbeni & păru să ezite înainte de a-mi răspunde.

— Îmi păreţi un tânăr de încredere & aş vrea să vă spun o poveste din cauza căreia nu am de ce roşi, dar care a fost motivul & apariţiei acestor monştri, & a nefericirii mele... Poate că aţi putut observa în timpul mesei că soţul meu este foarte gelos. Acum mulţi ani de zile, doar la câteva luni după căsătorie, în pofida voinţei mele, i-am dat ocazia să îşi îndreptăţească suspiciunile. Unul dintre verii mei, Oeden von Horvath, a venit aici pentru a-mi face o vizită. Excela în arta de a compune arii la lăută ori spinetă, iar acest dar nepreţuit nu era egalat decât de frumuseţea lui. Cum eram de aceeaşi vârstă, iar preocupările mele erau mai asemănătoare cu ale sale decât cu ale soţului meu, m-a bucurat prezenţa lui & petreceam zile întregi cântând amândoi sau vorbind despre tot felul de lucruri. Îmi plăcea să îl ascult vorbind despre ţara mea natală & despre cei pe care îi iubeam & îi lăsasem acolo. Vai, însă, din pricina tinereţii & a singurătăţii, s-a îndrăgostit de mine atât de pasional & mi-a declarat-o în cuvinte atât de sincere & de delicate, încât m-a impresionat. Nu simţeam pentru el decât o afecţiune & o tandreţe de soră pentru fratele ei, însă trebuie să mărturisesc că eram flatată în taină de ardoarea lui în ceea ce mă privea, iar insistenţa lui poate că ar fi ajuns să îşi culeagă roadele. Norocul sau, poate, providenţa, după cum doriţi să credeţi, m-au salvat de la trădare, nu însă şi de ruşine. Într-o seară, după cină, când soţul meu s-a prefăcut că se duce la culcare, pretextând că închinase prea multe pahare, vărul meu, exaltat şi el din cauza vinului din care băuse mai mult decât de obicei, s-a dedat unui elan pe care, de obicei, şi-l putea ţine în frâu. M-a rugat să îl sărut &, întrucât l-am refuzat, m-a ameninţat că se va sinucide pe loc. Chiar ar fi fost capabil de o asemenea nebunie în starea în care se găsea, încât gândul acesta m-a îngrozit. M-am apărat mai puţin... M-a luat în braţe & a profitat pentru a-mi fura sărutul care părea atât de important pentru el. Chiar în clipa aceea ne-a surprins soţul meu. Nu a scos un cuvânt, însă răceala & cruzimea pe care i le-am citit în ochi mi-a îngheţat sângele în vine, cu atât mai mult cu cât era ameţit. Sunând clopoţelul pentru a chema servitorii, l-au scos pe vărul meu din cameră & pe mine m-a închis în camera mea, fără a-mi mai da ocazia să mă justific.

Din seara respectivă, am rămas închisă în această locuinţă pe care soţul meu a transformat-o în închisoare. Cât despre vărul meu, nu am mai aflat nicicând nimic despre el, dar ştiu că nu s-a mai întors în Bavaria & nu mă pot opri să nu-mi imaginez cele mai groaznice ipoteze despre soarta lui. Trei luni mai târziu, nişte muncitori au început să ridice zidurile împrejurul parcului & au instalat deasupra lor aceste statui infernale, destinate să îmi amintească neîncetat grozăvia presupusului meu păcat. Dar asta încă ar fi fost nimic fără adausul de cruzime al soţului meu: dacă vă veţi uita mai îndeaproape la statui, veţi observa că multe dintre ele reprezintă cântăreţi. Totul în ele este grotesc, deformat, monstruos... Totul în afara chipului, mereu la fel, calm & angelic, surprins parcă de a se afla într-o asemenea companie. Chipul acesta, spuse prinţesa ştergându-şi rapid o lacrimă mare care-i alunecă pe obraz, este al vărului meu...

În forul meu interior, trecusem cu arme şi bagaje de partea acelei nefericite & îi compătimeam într-o asemenea măsură lipsa de noroc, încât dădui frâu liber suspinelor. Perversitatea soţului ei mă lăsase fără cuvinte. Eram atât de tulburat, încât îi luai mâna & i-o strânsei cu putere, singurul mijloc pe care îl găseam potrivit pentru a o consola cât de cât.

— Iertaţi-mă, îmi zise mulţumindu-mi cu un surâs palid & retrăgându-şi încet mâna, însă trebuie să merg să mă odihnesc.

Îmi oferi braţul & eu o însoţii până la uşă. Întrucât se deplasa cu încă şi mai multă precauţie decât la început, avui impresia că o să leşine & o întrebai dacă se simţea destul de în putere spre a putea merge singură.

— Nu vă neliniştiţi, îmi şopti cu un zâmbet nevinovat, numai că acel clavecin de cristal vibrează ceva mai mult decât de obicei în pântecele meu. Dacă m-aş grăbi, aş risca să îl sparg & întreaga ştiinţă a părintelui Kircher nu m-ar mai salva de la o moarte înfiorătoare...

Cu aceste cuvinte mă părăsi, lăsându-mă într-o stare vecină cu imbecilitatea.

ALCANTARA / La tastatura lui, Eudides, reglând lenta mişcare a astrelor...

Trecuseră câteva zile, dedicate în întregime muncii pe textul lui Caspar Schott şi frecventării episodice, însă regulate, a Loredanei. În ciuda prejudecăţii de ostilitate, Soledade o adoptase fără greutate ori, mai degrabă, îşi zicea Eléazard, se lăsase sedusă ca şi el de naturaleţea şi felul ei exemplar de a se interesa de tot şi de toate, fiinţe sau lucruri, fără discriminare. Refuzând să se mute alături — *O groază de camere stau neocupate, îi explicase fără niciun gând ascuns, cel puţin aşa nu vei mai plăti hotelul, măcar vino să vezi...* —, s-a grăbit totuşi să îi accepte invitaţia de a da pe la el, prin piaţa Pelourinho, oricând ar fi dorit, pentru a consulta biblioteca sau pentru a profita de duşul care funcţiona aproape cum trebuie. Aşa că o întâlnea din întâmplare, venind şi plecând de acasă, citind întinsă pe unul dintre şezlongurile de pe verandă sau, mai des, la masa din bucătărie, alături de Soledade. Prezenţa ei discretă, imprevizibilă, îl mulţumea pe deplin. Era de parcă italianca ar fi locuit la el dintotdeauna. O intimitate impulsivă, transparentă, care se impusese fără să fi făcut valuri în viaţa lor, a amândurora.

Ea păruse să fi apreciat turul de oraş la care o invitase, lipind câte un nume ori câte o povestioară de fiecare faţadă scorojită, redesenând pe cerul cenuşiu fiecare edificiu în ruină cu gesturi largi şi terminologie de constructor. Entuziasmat de rolul de ghid, o făcuse să descopere şi impresionanta bisericuţă — una dintre cele dintâi ridicate în Brazilia de către misionari — pitită într-o mică insulă nelocuită din golful São Marcos. Un număr incredibil de mare de şerpi îşi făcuseră culcuş pe acolo. Ca într-un fel de răzbunare diabolică, impuseseră fiecărui ungher al acestor ziduri martirizate atingerea lor jignitoare. Cât despre *insula miopilor* şi *insula albinoşilor*, renunţase la ideea de a o mai invita să le viziteze, într-atât se arătase Loredana de îngreţoşată de exemplara ilustrare, altfel cu totul banală, a riscurilor consangvinităţii.

Femeia se lăsa greu de fiecare dată când era vorba despre propria-i viaţă şi motivele prezenţei ei la Alcantara, iar el nici nu avea chef să ştie mai multe decât ar fi dorit ea să îi spună, în schimb, se dovedea inepuizabilă în tot ceea ce era legat de China, subiect asupra căruia deţinea cunoştinţe profunde şi de primă mână. Conştiincioasă, se apucase să citească manuscrisul lui Caspar Schott în doze mici, în funcţie de ceea ce Eléazard crezuse că înţelege, mai mult spre a-şi astâmpăra propria curiozitate legată de bărbatul proaspăt întâlnit decât de Athanase Kircher. Îi expunea părerile ei, subliniind dificultăţile întâlnite în cursul lecturii, lucru care îi permitea lui Eléazard să îşi pună la punct notele ori îl obliga să comenteze anumite pasaje asupra cărora nu considerase util să se oprească. Astfel, fără ea nu i-ar fi dat niciodată prin minte că ar fi fost necesar să explice potenţialului lector adevărata catastrofă constituită de Războiul de Treizeci de Ani, nici ceea ce ar fi putut fi absolut exotic în descoperirea Italiei secolului al XVII-lea. Aşa încât îşi redacta notele de parcă i-ar fi fost adresate numai ei, nemaiconsiderându-le gata decât după ce treceau prin filtrul observaţiilor Loredanei.

Numai că degeaba era pur şi simplu miraculoasă întâlnirea lor, tot un pact provizoriu rămânea. Eléazard refuza să privească problema din acest unghi. Se hrănea cu parcimonie din acea fericire, de parcă urma să dureze întreaga viaţă. Apoi îşi reproşa că nu gustase din plin o întâlnire pe care o ştia aşezată, de la bun început, sub semnul efemerului.

Atâta îi vorbise despre Euclides, singurul lui prieten din împrejurimi, încât ea acceptase, în principiu, să-i fie prezentat într-o zi. Numai că, în dimineaţa în care vrusese să o ia cu el pe Loredana la masă, la doctor, nici Alfredo, nici Soledade n-au ştiut să-i spună unde se dusese. Drept pentru care, Eléazard luase cursa de São Luís cuprins de o iritare care, până la urmă, şi lui i s-a părut pe cât de absurdă, pe atât de exagerată.

— Vă asigur că este un om de o bună-cuviinţă perfectă. Poate, un pic cam ţăran. Cu siguranţă, lipsit de bun-gust. Numai că acesta este cel mai răspândit lucru de pe lume, nu ştiu cine s-ar putea lăuda cu contrariul fără a da dovadă de o detestabilă suficienţă.

Eléazard i-a răspuns cu o grimasă de îndoială.

— Bine, ştiu, ştiu, a continuat doctorul Euclides zâmbind, nu aşa trebuie să vorbească un om de stânga. Asta vi se pare respingător, nu-i aşa?

— Acesta nu mai este eufemism, doctore, este de-a dreptul sarcasm! a zâmbit, la rândul lui, şi Eléazard. De altfel, probabil, aveţi dreptate: nu ştiu ce altceva aş putea căuta pe la un asemenea om decât să îl insult de faţă cu toţi invitaţii lui...

— Ei, ei... Sunteţi prea bine educat pentru a vă lăsa pradă unor asemenea prostii. Şi-apoi, consideraţi că este o favoare pe care v-o cer. O să faceţi puţină etnologie direct pe teren, asta-i tot. Aveţi încredere în experienţa mea, sunt convins că nu veţi regreta. Este un mediu cu totul instructiv, mai ales pentru un jurnalist. Şi dacă nu vă este îndeajuns numai prezenţa mea, aduceţi-vă şi frumoasa italiancă, aşa voi avea şi eu ocazia să o cunosc...

Eléazard s-a uitat cum doctorul şi-a scos ochelarii şi i-a şters atent cu o batistă imaculată. Fără lentilele extrem de groase, groteşti, ca ale ochelarilor speciali pentru farse, ochii lui verzi, migdalaţi, îşi regăseau nesfârşita umanitate. Păreau să zâmbească fără a lăsa să li se ghicească amauroza — *Amoroza... drăguţ nume, nu-i aşa, pentru a desemna atrofierea nervului optic*! — care urma să îi stingă nu peste multă vreme. Euclides nu se pieptăna niciodată altfel decât cu mâna. Tuns periuţă, părul cenuşiu, des şi zburlit, pleca în toate direcţiile, dând impresia că e neobosit biciuit de o invizibilă furtună. Nasul perfect drept contrasta cu mustaţa şi cu ciocul încurcate şi îngălbenite de gudronul ţigărilor egiptene, adevărată blană care-i devora buzele şi se agita mecanic pe când vorbea, ca pe tărtăcuţa unei marionete. Plinuţ, fără a fi însă gras, purta mereu costume închise la culoare, ajustate pe corp, o cămaşă albă apretată şi un fel de nod-papion cu patru capete, podoabă cu totul desuetă pe care Eléazard se tot întreba de unde şi-o fi cumpărat-o. Singura fantezie pe care şi-o permitea în ţinută consta în alegerea vestelor, accesorii luxoase cu reverele brodate cu fir de mătase ori de aur, cu nasturi de sidef, de marcasit, ba chiar fine miniaturi emailate. În această privinţă avea o colecţie impresionantă. În rest, avea un soi de bonomie ca a lui Flaubert — cel puţin după cum o spun prietenii fideli —, amestecată cu un calm şi o politeţe fără rezerve. Enciclopedică şi rafinată, erudiţia lui fascina.

— Veţi fi ochii mei, a insistat aranjându-şi ochelarii pe depresiunea rozalie pe care aceştia o săpaseră până la urmă pe nas. Tinerii ochi ai unui Milton îmbătrânind, aţintiţi la decrepitudinea lumii acesteia. *Pierderea vederii este mai rea decât lanţurile, cerşetoria sau bătrâneţea...*, a continuat într-o impecabilă engleză. *Viaţă moartă şi îngropată, mie însumi îmi sunt mormânt...* Sau ceva pe-aproape, nu-i aşa?... Poate că vi se pare exagerată comparaţia cu un atât de mare poet, numai că împărtăşim aceeaşi boală, ceea ce nu e chiar nimic, trebuie să fiţi de acord.

— Chiar aşa, a surâs Eléazard în faţa dovezii de cochetărie, cum mai staţi cu vederea?

— Nu vă temeţi, totul e-n ordine. Încă mai reuşesc să citesc, mai mult sau mai puţin corect, şi acesta este singurul lucru care contează. Nu întunericul mă sperie.

S-a concentrat o clipă, cu ochii închişi, apoi, arătând spre dungile tapetului care acopereau de jos până sus pereţii mari ai încăperii în care se aflau:

— Tăcerea... Tăcerea ăstora... Ştiţi, aşa ceva nu voi putea suporta...

Şi-a înăbuşit un chicot:

— Noroc că mi-am pierdut credinţa, altfel aş fi considerat că este vorba despre o pedeapsă a bătrânului bărbos pentru ceva ce am făcut... Închipuiţi-vă că altfel ar fi fost într-adevăr un iad...

Eléazard îşi imagina cu greu cum o fi fost doctorul da Cunha iezuit, fie şi în tinereţe, într-atât personajul hazliu din faţa sa nu se potrivea de niciun chip cu felul în care îţi spui că ar putea arăta un om al bisericii. Sigur că avea acea cultură biblică puţin obişnuită pentru un profan, sigur că utiliza greaca şi latina la perfecţie, dar lucrurile acestea nu ajungeau pentru a-l deosebi de un bun profesor de limbi clasice.

— Într-o zi, i-a zis Eléazard, va trebui să îmi explicaţi de ce aţi renunţat la profesie...

Imediat a dat să îşi corecteze exprimarea, ruşinat de cuvintele prost alese:

— În sfârşit, vreau să zic...

— Păi, îi tăie Euclides avântul, aţi zis foarte bine "profesia"... E singurul cuvânt care poate cuprinde şi credinţa — aceea a unui anume vicar din Savoia, dacă înţelegeţi ce vreau să spun — şi ocupaţia în sine, fiindcă, prea adesea, constituie o adevărată meserie în loc să fie doar o stare sufletească.

Şi-a aprins o ţigară, după ce a scos-o cu grijă din cutie.

— Dar chiar am renunţat? a continuat cu o nuanţă de sinceritate în glas. Încă mă mai întreb... Ştiţi ce termen utilizează iezuiţii pentru a exprima răspopirea unuia de-al lor? Spun că s-a "satelizat", înţelegând prin aceasta că, în pofida propriei voinţe, a rămas pe orbita Companiei lui Isus, pe traiectoria pe care forţele de respingere se echilibrează cu o atracţie pe care niciodată numitul nu o poate desfiinţa. Nu părăseşti niciodată cu totul Compania, te îndepărtezi mai mult sau mai puţin, fără

a înceta, în fond, să îi aparţii. Şi trebuie să recunosc că este ceva adevărat în acest fel de a vedea lucrurile. Deşi cu greu poţi scăpa din sclavie, dar niciodată după un număr de ani de domesticire. Căci despre aşa ceva este vorba: despre dresarea organizată a trupului şi a sufletului, destinată să servească unui singur scop — ascultarea. Aşa că, "să nu mai asculţi", ştiţi... În asemenea condiţii, cuvântul nici nu prea mai are sens, nu mai exprimă decât refuzul temporar al credinţei, o paranteză condamnabilă, desigur, dar scuzabilă în corpul însuşi al ascultării. Şi, dacă staţi să vă gândiţi, cam la fel se întâmplă cu toată lumea... A încălca o regulă, toate regulile, înseamnă mereu a-ţi alege legi noi şi, prin urmare, a reveni în sânul ascultării. Ai impresia că te-ai eliberat, că te-ai schimbat în profunzime, când, în realitate, pur şi simplu ţi-ai schimbat stăpânul. Şarpele care-şi muşcă singur coada, vedeţi cum stau lucrurile...

— Unii stăpâni sunt mai puţin pretenţioşi decât alţii, nu?

— Fie şi-aşa, dragă prietene, şi nu regret nicio clipă hotărârea luată într-o anumită perioadă a vieţii mele. Mă simt mai bine din toate punctele de vedere, fiţi convins. Dacă e mai uşor să asculţi de reguli, liber alese — nici posibilitatea acestei alegeri nu este atât de clară pe cât pare! —, nu înseamnă că ele nu presupun supunerea şi o docilitate cu atât mai periculoasă, cu cât pare mai puţin constrângătoare. Parcă aşa zicea La Boétie, cred — la drept vorbind, sunt sigur, s-a corectat făcându-i cu ochiul lui Eléazard —, care vorbea despre "servitudinea voluntară" spre a biciui somnolenţa popoarelor faţă în faţă cu tirania unei singure persoane. Însă în pledoaria sa pentru libertate, făcea diferenţa între *a servi* şi *a asculta*, adică, în opinia lui, între supunerea condamnabilă a unui servitor faţă de stăpânul lui şi obedienţa unui om liber faţă de o conducere dreaptă. Diferenţă pe care nu reuşesc să mi-o asum, cu toată simpatia mea pentru tânărul acela... Chiar consimţită din toată inima şi, poate, încă şi mai serios din cauza acestei iluzii a libertăţii, orice ascultare rămâne servilă, umilitoare şi, mai important, după părerea mea, sterilă. Da, sterilă... Cu cât înaintez în vârstă, cu atât sunt mai convins că revolta este singurul act veritabil de libertate şi, în consecinţă, de poezie. Încălcarea regulilor duce lumea înainte, fiindcă ea şi numai ea naşte poeţii, creatorii, băieţii aceia răi care refuză să asculte de vreun cod, de vreun stat, de vreo ideologie, de vreo tehnică ori eu ştiu de mai ce... de tot ceea ce se prezintă într-o zi drept capătul capetelor, încununarea incontestabilă şi infailibilă a unei epoci.

Euclides a tras adânc din ţigară apoi, în norul de fum uşor de recunoscut între toate cele de acelaşi fel din cauza aromei de miere şi de cuişoare:

— Dacă există un concept pe care s-ar fi cuvenit să îl analizăm ceva mai atent înainte de a-l abandona, aşa cum am făcut, cu atâta grabă şi uşurinţă, acela este "revoluţia permanentă". O noţiune pe care aş prefera să o numesc "critică" sau "rebeliune permanentă", pentru a scăpa de senzaţia de cerc închis a celei dintâi denumiri.

Lui Eléazard nu-i plăcea niciodată mai mult bătrânul doctor decât în momentele în care dădea drumul anarhismului său epidermic. Recunoştea în el o nevinovăţie, un umanism şi o tinereţe de spirit care ar fi fost meritorii pentru oricine altcineva, dar cu atât mai mult pentru un om de vârsta medicului.

— Nu ştiam că aveţi simpatii maoiste..., a constatat Eléazard în glumă, după care, ceva mai serios: Mi-am pus şi eu, deseori, aceeaşi problemă, numai că o idee care a costat milioane de morţi mi s-a părut întotdeauna suspectă...

— Aici vă înşelaţi, a răspuns Euclides pipăind pe masă după scrumieră. Nu ideile ucid, ci oamenii, anumiţi oameni care îi manipulează pe alţii în numele unui ideal pe care îl trădează conştient şi, uneori, chiar fără s-o ştie. Toate ideile sunt criminale în momentul în care eşti convins de adevărul lor absolut şi când te apuci să îi faci şi pe ceilalţi părtaşi la ele. Creştinismul însuşi — şi ce idee, nu-i aşa, poate fi mai inofensivă decât iubirea aproapelui? —, creştinismul a făcut mai mulţi morţi, numai el, decât o mulţime de teorii la prima vedere mai suspecte. Însă vina este numai şi numai a creştinilor, nu a creştinismului! A celor care au transformat într-o doctrină sectară ceea ce nu ar fi trebuit să rămână decât un avânt al sufletului... Nu, dragă prietene, o idee nu a făcut niciodată rău nimănui. Doar adevărul ucide! Iar cel mai ucigaş este acela care se revendică de la rigoarea nu ştiu cărui calcul. Se pun metafizica şi politica în aceeaşi pubelă şi înainte! pentru crezul scientist ori pentru acea disperare blazată, mulţumită de sine, ce legitimează în ziua de azi cele mai rele concesii...

De fiecare dată când Eléazard discuta cu el, venea un moment în care bătrânul îl tulbura, de altfel nu prin argumente, cât prin vehemenţa conceptelor. Fără a-i împărtăşi viziunea asupra lumii, sfârşea de fiecare dată prin a-i simţi magnetismul, forţa rece şi rezistentă.

— Vedeţi ce nebun bătrân sunt? a exclamat Euclides ridicându-se cu greutate din fotoliu. Nici măcar nu mi-a dat prin cap să torn un pic de coniac! Iertaţi-mă două minute, mă duc să dreg imediat blestemata de uitare!

Degeaba a protestat Eléazard, doctorul s-a grăbit să caute cele trebuincioase în încăperea în care mâncaseră ceva mai devreme. Cât a lipsit, biblioteca a căpătat dimensiuni noi, neliniştitoare, ca şi cum toate cărţile, toate obiectele aşezate ca într-o confortabilă şi desuetă magazie de vechituri s-ar fi grăbit să îi vorbească musafirului despre starea sa de intrus. Întunericul menţinut intenţionat cu ajutorul jaluzelelor, atât de proaspăt, de primitor când susţinea gesturile lipsite de grabă ale lui

Euclides, i se părea acum agresiv, posac, ca un cerber hotărât să apere singurătatea stăpânului.

Aflată nu departe de biserica Rozariului, în cartierele de jos din São Luís, locuinţa lui Euclides da Cunha nu se deosebea prin nimic de celelalte clădiri veştejite, mirosind a pivniţă şi a plictis, al căror stil colonial dădea un farmec de învechit acelei rua do Egyto. Eléazard nu văzuse decât vestibulul, o încăpere foarte lungă care îşi datora aerul de sală de aşteptare unui număr imens de scaune ordonat aliniate pe lângă pereţi, fiecare având pe spătar un mic şervet croşetat, biblioteca, încă şi mai mare, părând însă mai strâmtă din cauza tapetului închis la culoare din mătase ţesută cu fir, a balansoarelor din lemn negru, a cuferelor grele, neogotice, pe care erau aşezate oglinzi dizotate, a gheridoanelor, a vazelor împodobite, a plantelor groase, ele însele rococo prin mimetism parcă, a evantaielor prăfuite şi a dagherotipurilor cu bebeluşi bucălaţi ori bătrâni înlemniţi în faţa obiectivului, şi sufrageria, mai mică, însă tot aşa de încărcată de un întreg talmeş-balmeş prin care se maimuţărea crema societăţii în casele burgheze ale secolului trecut.

— Nu vă uitaţi la ororile astea, îi spusese Euclides când îl vizitase pentru întâia oară, este universul mamei mai degrabă decât al meu. M-a pus să îi promit că îl voi păstra ca atare până când va muri şi, după cum aţi putut constata, această femeie la care ţin e încă în putere. Nimic nu s-a schimbat aici din copilăria mea, ceea ce, paradoxal, mi-a folosit spre a-mi conştientiza propria devenire. Ca puşti, adoram acest decor şi îl idealizasem într-o asemenea măsură, încât îl consideram baremul superior al esteticii. Crescând, ochii mi s-au deschis asupra tristei realităţi şi am ajuns să îl urăsc ca pe semnul absolut al prostului gust. De fapt, evident, nu-mi blestemam decât trecerea la maturitate... Apoi, într-o bună zi, am încetat să mai judec decorul, într-atât urâţenia aceasta îmi devenise familiară, scumpă, iar acum, de când s-a pierdut în ceaţă alături de tot restul lumii, mi-a ajuns indispensabilă...

Mama doctorului da Cunha era o bătrână doamnă micuţă, încovoiată, uscată şi dărâmată ca un copac din Sertão. De fiecare dată, ea era aceea care îl primea pe Eléazard, îl invita să se aşeze în vestibul cu câteva cuvinte politicoase, insistând să bea sucul de tamarin fără de care nu s-ar fi urmat legile ospitalităţii. Apoi, îl poftea în bibliotecă, dispărând în întunericul tot mai dens al culoarului. După câte ştia Eléazard, se ocupa singură de toată gospodăria, veghind asupra fiului ei cu atenţia unei credincioase faţă de un om sfânt.

Auzind, în camera alăturată, clinchetul unor pahare ţinute şovăitor, Eléazard s-a ridicat pentru a merge în întâmpinarea gazdei sale.

— Mulţumesc. Drăguţ din partea dumneavoastră, i-a zis Euclides, lăsându-l pe Eléazard să ia paharele de pe platou. A durat puţin cam mult, însă mama a ţinut neapărat să gustaţi din *suspinele îngerului*. Este o deosebită onoare pe care v-o acordă, ştiţi, nici eu nu am dreptul la ea în fiecare zi!

Reveniseră şi se aşezaseră pe sofa.

— Uitaţi, a continuat Euclides, cât timp vă serviţi, vă voi cânta ceva scurt, de pe o partitură pe care am primit-o acum câteva zile. Dacă ghiciţi autorul...

— Dacă ghicesc autorul?..., a întrebat Eléazard pe când prietenul lui se îndrepta încet către pian.

— Oricum, nu-l veţi ghici, i-a răspuns doctorul râzând. Dar, în sfârşit, *dacă* îl veţi ghici, vă voi oferi o pistă interesantă. Mda, într-adevăr foarte interesantă...

Fără a mai aştepta, a ridicat capacul vechiului Kriegelstein şi a început să cânte.

Încă de la început, Eléazard a fost mirat de ritmul bizar, sacadat, repetitiv pe care mâna stângă îl construia printre notele grave. Când melodia s-a mulat pe basul acela ieşit din comun, a recunoscut destul de repede legănatul specific tangoului, dar un tangou personalizat, lent, parodic aproape prin felul în care prelungea aşteptarea, prin care exagera tresăririle sincopate ale muzicii. *Unu, doi, trei, fantastic înec, doi, trei, patru, călătorie-n asfixie*... Cuvintele i se năşteau, îi explodau de pe buze ca nişte bule. *Inimă strânsă, tristeţe grea şi contrariată*... Euclides, pe clape, modela mersul lent al astrelor, moderându-l, organizându-l pentru nişte alte cerinţe.

Fără a fi fost un virtuos, doctorul cânta ceva mai bine decât media — Eléazard îl ascultase de mai multe ori interpretând corect partiturile cele mai dificile ale *Clavecinului bine temperat* ori anumite sonate ale lui Villa-Lobos pe care le ducea cu bine până la capăt —, dar era cea dintâi oară când dovedea, în abordarea lor, o asemenea aptitudine de a da peste cap ordinea secretă a lucrurilor. Lumea dispăruse în tenebrele unei paranteze înfiorătoare. Când piesa s-a încheiat cu un acord sec, înăbuşit scurt, Eléazard a avut senzaţia unei subite expatrieri, cum ni se întâmplă uneori la trezire, după prima noapte într-o cameră de trecere.

— Eeei? l-a întrebat Euclides întorcându-se şi aşezându-se alături.

— După cum era de aşteptat, mă dau bătut şi aştept răspunsul de la dumneavoastră. În orice caz, e foarte frumos, într-adevăr foarte frumos.

— Opus 26, al lui Stravinsky... Există unele piese de genul acesta, de necategorisit, ca toate adevăratele capodopere, care sfidează înţelegerea. Cu altă ocazie, o să vă fac să ascultaţi ce au putut realiza Albéniz ori Ginastera în acelaşi registru. Serviţi însă din minunăţiile acestea, i-a spus arătând spre farfuria cu prăjiturele pe care o adusese. E ceva cu totul deosebit, între ostie şi bezele cu cremă, înmiresmate cu floare de portocal. Pe cât le este numele de frumos, aproape tot pe atât sunt de gustoase... Fiindcă sunt un om înţelegător, a continuat brusc, cu toate că aţi eşuat lamentabil la examen, vă pun totuşi în vedere că guvernatorul Moreira pregăteşte ceva... Nu prea ştiu ce, dar, oricum, nu ceva prea ortodox...

— Cum aşa?

— Cineva este pe cale de a cumpăra întreaga peninsulă Alcantara, chiar şi zonele aride în care proprietăţile nu aduc niciun câştig. Am motive serioase pentru a crede că, în spatele tuturor acestor intermediari care fac operaţiunea, stă Moreira.

— De ce ar face aşa ceva? a întrebat Eléazard pătruns dintr-odată de interes.

— Lucrul acesta, dragul meu, vă rămâne de descoperit. De pildă, venind cu mine la *fazenda do Boi*, a adăugat Euclides cu ochii sclipind maliţios.

FAZENDA DO BOI / Alcantara International Resort...

— Bun, mai citesc o dată: *Domnul guvernator José Moreira da Rocha şi soţia invită pe domnul şi doamna...* Aici trebuie un spaţiu alb. Nu vă zgârciţi, vă rog, nimic nu e mai enervant decât să fii obligat să-ţi înghesui scrisul între două cuvinte... *să îi onoreze cu prezenţa la recepţia pe care o vor oferi pe 28 aprilie, începând cu ora l9. Fazenda do Boi* şi adresa obişnuită... Da, o sută. O să treacă să le ia cineva mâine după masă. Mulţumesc... La revedere, domnule.

Carlotta a închis, suspinând uşurată. Cu un imperceptibil zâmbet dispreţuitor, şi-a privit mâinile tremurând uşor, deasupra telefonului. *Bei prea mult, fata mea... Unde ai de gând să ajungi, dac-o ţii tot aşa? Nu crezi că oricum e destul că-mbătrâneşti*? Şi, imediat, dorinţa de neînvins de a lua un pahar, primul pe ziua aceea, doar spre a se simţi mai bine, pentru a scăpa de angoasa zvâcnitoare care nu ştia să facă altceva, ca răspuns, decât să-i înmulţească la infinit întrebările. În faţa ei se deschidea o prăpastie, făcând-o să i-o ia inima razna, accelerând insuportabila derută a fiinţei ei. Gata pentru concesii de la hotărârile matinale, a înghiţit un sfert de Lexomil şi s-a lăsat să cadă într-un fotoliu, în faţa tăierii capului Sfântului loan Botezătorul, aşezat la loc de cinste, pe unul dintre pereţii dormitorului. Era un tablou mare, cam prea academic, în pofida unor calităţi evidente în tratarea luminii, pentru a atrage atenţia şi prin altceva în afara semnăturii: Vítor Meireles, pictorul brazilian care îşi consacrase opera glorificării imperiului şi care valorificase pentru prima oară anumite subiecte indianiste, deşi discret şi fără a pune în cauză justificarea cuceririi sufletelor de către religia creştină. Dintre toate pânzele moştenire de familie, era preferata Carlottei, străbunica ei, Isabella de Algezul, pozând în l880 pentru personajul Salomeea. Asemănarea între tânăra Carlotta şi portretul înaintaşei

sale era atât de izbitoare, provocase atâtea comentarii extaziate, încât adolescenta se pieptănase ca prinţesa evreică din tablou, imitându-i ţinuta de regină şi coborându-şi privirile cu o identică tristeţe scârbită spre platourile cu biscuiţi de aperitiv pe care le aducea musafirilor părinţilor ei. Da, da, asemănarea, trup şi suflet, mergea până acolo, încât unii puneau la îndoială autenticitatea picturii, iar pe alţii îi aducea în pragul nebuniei... Salomee victorioasă şi victoriană, nimfă Echo ieşită ca dintr-un vis developat în soluţie de colodiu, cu cocul ei greu de păr roşcat şi chipul de strigoi pe care emoţia îl colora ca pe nişte plăci fotografice bolnăvicioase: multă vreme nu ştiuse cum să roşească altfel decât prin acel soi de alergie la contactul brutal cu prostia.

Nu mai rămăsese mare lucru din acea deosebită frumuseţe. Până la cincizeci de ani, Carlotta reuşise să îşi întreţină relativ exact imaginea sa din tinereţe. Cel puţin pentru fiul ei, pentru mândria pe care i-o citea în ochi când acesta îi povestea despre iubirile înflăcărate pe care ea le provoca printre colegii lui de clasă... Apoi Mauro plecase, iar plecarea lui coincisese cu dovezile primite din partea soţului că nu prea îi mai păsa de ea dincolo de zidurile casei. La drept vorbind, fotografia publicată în Manchete o şocase mai puţin prin conţinutul ei propriu-zis, după cum şi-ar fi dorit José să se convingă, cât pentru faptul că dezvăluise o tragedie care se jucase cu mult înaintea scenei demne de toată mila, surprinsă pe peliculă. Carlotta se măritase cu Moreira da Rocha din dragoste, pe vremea când acesta nu era decât un seducător afacerist veros, oarbă cu bună ştiinţă, în pofida părerii părinţilor, în faţa lipsei lui de cultură şi a setei de bani şi de putere. Singură în *fazenda*, cu ochii fixaţi pe fotografia care o urâţea, înţelesese că nu îl mai iubea şi că el, probabil, nu o iubise niciodată. Asta era cel mai greu de înghiţit. Treizeci şi cinci de ani de viaţă în comun cu un bărbat pe care îl dispreţuia dintotdeauna, după cum îşi dădea seama acum, fiindcă se lăuda că nu citeşte decât paginile economice ale ziarelor şi fiindcă, fără a-i fi deschis măcar una dintre cărţi, îl considera pe Marcel Proust “un împuţit de mic poponar”.

Dezvăluită târziu, îngroşată de amărăciune, evidenta realitate trăsese totul după ea, în trecere, măcinând până şi propria imagine a Carlottei în oglindă. Fondul de ten şi celelalte artificii nu mai reuşeau să îi ascundă decrepitudinea trupului: atâta vreme cât există dragoste, sub orice formă ar fi ea, aceasta cosmetizează şi apără o frumuseţe care se situează dincolo de transformările datorate vârstei. Lucrul face parte dintr-un joc cu reguli stricte, cel al tandreţii, conform căruia se ştie că nu este nimic de câştigat în afara plăcerii de a putea continua jocul. Pentru fiinţele, sălbatice ori copilăroase, cărora bănuielile nu le-au deschis încă ochii, realul este lipsit de cosmetizare, căci încrederea lor este fără limite. În momentul în care află cât au fost de credule, magia lumii degenerează, alunecând în iluzie, acest alt nume al imposibilităţii de a crede. Carlotta înţelegea ca prin ceaţă că nu mai poţi farda nenorocirea de a-ţi fi pierdut încrederea.

Cu sufletul gol, îşi plimba mâinile pe carnea obosită, pipăindu-şi muşchii moi, care îşi răsuceau granulaţia adipoasă pe sub pielea zbârcită. Năucitoare această capacitate a corpului de a produce grăsime atunci când nu mai este suficient de solicitat... Ca şi cum ar lua act de cele mai neînsemnate abdicări în faţa vieţii, spre a oferi din plin, printr-o justificată compensaţie, hrană celor care vor şti să perpetueze ciclul existenţei după moarte. Anesteziată de Lexomil, zâmbea un pic stupid la apariţia acestei noi idei: să accelereze procesul, să se îndoape, să bea iar şi iar, nu pentru a “uita” — nimeni şi nimic nu puteau să-i îndulcească eşecul existenţial —, ci pentru a se îngrăşa, pentru a pune pe ea cât mai mult cu putinţă înainte de a se sfârşi, pentru a aduce, astfel, o ultimă ofrandă forţelor viului. S-a ridicat spre a-şi răsfoi carnetul de adrese şi a format numărul de la Boema, cel mai bun restaurant din Sãò Luís.

— Alo... Sunt contesa Carlotta de Algezul, daţi-mi-l pe domnul Isaac Martins, vă rog...

Zărind pe o comodă sticla de whisky pe care nu reuşise să o termine seara trecută, a tras de firul telefonului pentru a se apropia.

— Alo, da... Ce mai faceţi, dragul meu Isaac?... Ah, cât despre mine, ca-ntotdeauna, totul e-n ordine, chiar dacă, uneori, nu e cel mai distractiv lucru să fii nevastă de guvernator. Dar, în sfârşit... Acesta este şi motivul pentru care v-am sunat: soţul meu dă o recepţie la *fazenda* peste cincisprezece zile şi aş fi vrut să vă rog să acceptaţi să vă ocupaţi dumneavoastră de masă... Vreo sută de persoane, poate şi mai multe, ştiţi cum se întâmplă... Oamenii se cred datori să vină însoţiţi, adesea cu persoane nu de cea mai bună calitate, de altfel... Trebuie prevăzută o cină completă, ceva copios: languste, fructe de mare, fripturi... Ceva în stil mare, ce să mai vorbim... Crabi umpluţi? De ce nu?... Adăugaţi

tot ce vă mai trece prin cap, am toată încrederea în dumneavoastră. Şi, nu-i aşa, nu vă uitaţi nici la cheltuieli, nici la cantităţi. Trebuie prevăzute trei, dacă nu chiar patru baruri identice, mai angajaţi personal extern, în caz de nevoie, nu aş vrea să se plângă cineva că a aşteptat până a fost servit... Ce aţi zice să treceţi mâine pe la *fazenda*? Am putea pune la punct împreună tot ceea ce priveşte organizarea. Mai degrabă dimineaţă... Perfect. Atunci, pe mâine, Isaac... La revedere.

Carlotta a închis şi a băut prima înghiţitură de whisky din ziua aceea. Toată treaba se anunţa nu prea rea. José era îndreptăţit să aibă în continuare încredere în ea în acest domeniu. Puţine stăpâne ale unor case erau atât de dotate pentru a pune pe picioare evenimente mondene de o asemenea importanţă, fără a resimţi cea mai mică panică. Nu o făcea pentru el, ci pentru onoarea Algezul-ilor, ştiind că până şi cea mai mică greşeală i-ar fi imputată ei şi numai ei, cu toate că soţul o degrevase complet de acest gen de vină. José nu organiza deloc rar petreceri din acestea, mai ales în perioadele electorale, însă de obicei la palatul guvernatorului, rezervând onorurile fazendei câtorva privilegiaţi. Unde naiba spusese majordomul că lăse lista cu invitaţi?

Cu paharul de alcool în mână, Carlotta a ieşit din dormitor îndreptându-se spre biroul în care Moreira îşi petrecea cea mai mare parte a serilor şi unde a şi găsit trei pagini dactilografiate, aflate la vedere, pe o mapă din piele verde. Aşezându-se în spatele biroului, în fotoliul "stăpânului", a realizat că nu mai intrase aici de ani de zile, la început de teamă să nu îşi deranjeze bărbatul când acesta dorea să rămână singur cu dosarele sale, apoi din cauza dezinteresului total faţă de afacerile lui. *Nu-ţi mai povestesc şi asta, draga mea, ar ţine prea mult şi, apoi, tot nu ai înţelege mare lucru, oricum...* Nimic nu se schimbase de când avusese grijă de decorarea acelei încăperi, cu excepţia unei hărţi enorme a peninsulei Alcantara, ale cărei culori vii nu se potriveau nicidecum cu gravurile din secolul al XVIII-lea pe care, cândva, le descoperise cu atâta greutate. Continuând să bea, s-a uitat pe lista de invitaţi. Din fericire, doctorul Euclides da Cunha nu fusese uitat... Doi miniştri, un ambasador, câteva notabilităţi... I-a sărit în ochi o serie de patronime evidenţiate ca pentru a le sublinia importanţa:

Yukihiro Kawaguchi
Susumu Kikuta — Banca Sugiyama
Jason Wang Hsiao — Everblue Corporation
Matthews Campbell Junior
Henry McDOuglas — Pentagon
Peter McMillan
William Jefferson — Forban Guaranty Trust Co. of New York

Obişnuită cu legăturile de afaceri ale soţului ei, Carlotta nu a remarcat în toată acea constelaţie de necunoscuţi decât menţionarea Pentagonului, care a făcut-o să simtă un fel de nelinişte iraţională. Hotărâtă să îi ceară lămuriri bărbatului, a căutat un stilou pentru a nota direct pe listă. Deschizând sertarul cel mare al biroului, titlul unui dosar i-a atras atenţia:

CONFIDENTIAL
INFORMATION MEMORANDUM
Alcantara International Resort
I. Project Description
I.1. Overview
I.2. Infrasctructure
I.3. Marketing

II. Financial Plan
II.1. Structure
II.2. Term Sheet

III. Economic Analysis
III.1. Assumptions
III.2. Base Case
III.3. Conservative Case

IV. Co-Agents
IV.1. Sugiyama Bank
IV.2. Forban Limited
IV.3. Countess C. De Algezul

Uluită de citirea propriului nume pe un asemenea document, Carlotta a mers până la paragraful care o privea. Indignarea i-a strâns inima câteva secunde: era implicată în acest proiect ca “proprietară” a tuturor terenurilor pentru construcţie situate în peninsula Alcantara!

Capitolul IX

Noaptea de Crăciun şi misterele camerei obscure...

Cuprins de gândul că nu doar spiritul prinţului bântuia pe acolo, dar & cel al soţiei sale, ajunsei să mă conving că aceasta nu se referise la clavecinul ascuns în măruntaiele ei decât pentru a-şi aminti de vărul ei, aşa zicând, printr-o metaforă reprezentând suferinţele pe care le îndura...

Kircher & prinţul Palagoniei se întoarseră cu figura satisfăcută a celor care au ajuns la hotărâri de cea mai mare importanţă. Cum gazda noastră plecă, ne retraserăm & noi pentru siestă.

— Totul merge conform planului, Caspar, îmi spuse Athanase când ajunserăm înapoi, în camera noastră. Prinţul & cu mine ne înţelegem de minune, lucru care ar trebui să aibă nişte urmări a căror importanţă nici nu ţi-o poţi închipui.

— Cu toate acestea, îi răspunsei, am obţinut anumite mărturisiri care mă fac să îl consider un smintit & recunosc că nu pot înţelege cum de îl găsiţi atât de fermecător...

Mă crezui îndreptăţit să îi povestesc ceea ce prinţesa îmi spusese, la rândul ei, cu câteva minute mai înainte. Kircher păru omul cel mai puţin mirat de pe lume & se mulţumi să mă liniştească cu un zâmbet. După care, mă luă de umăr:

— Mai bine ai mai citi din Ignaţiu...

Ascultându-i sfatul, mă cufundai timp de mai multe ceasuri în lectura *Exerciţiilor*. Am ajuns astfel să-i mai acord puţină indulgenţă prinţului, fără a fi reuşit să mă eliberez de o anume ostilitate în privinţa lui. Furios pe mine însumi, am strâns un ciliciu în jurul mijlocului. Biciuindu-mi dorinţele cărnii, durerea continuă mi-a dezlegat în sfârşit spiritul, reuşind să mă rog & să-i mulţumesc cerului pentru bunătatea sa.

În seara de l8 decembrie 1637 ne regăsirăm în aceeaşi încăpere pentru cină. Maestrul meu, care era mereu în centrul conversaţiei, strălucea. Departe de umilinţa sa obişnuită, părea să îi placă să îşi etaleze cunoştinţele & să îşi surprindă gazdele cu tot felul de curiozităţi ori anecdote savuroase pe care i le aducea din întâmplare în minte mersul discuţiei.

Afirmă că a creat el însuşi broaşte plecând de la un pic de praf luat de prin şanţuri, ca şi scorpioni, diluând pulbere din aceste insecte într-un decoct de busuioc. La fel, referindu-se la Paracelsius, spuse că ar fi fost cu putinţă resuscitarea unor plante din propria lor cenuşă, deşi acest lucru era mult mai greu de realizat. De aici, ajunserăm să vorbim despre cele mai ciudate creaturi pe care natura le-a născut vreodată, dragonii, acele progenituri ieşite din vulturi & lupoaice. Se referi la un mic specimen care putea fi văzut la muzeul Aldrovandi, de la Roma, & la acela care fusese zărit în 1619, zburând dintr-o grotă de pe muntele Pilat, din apropiere de Lucerna, dar şi despre tot felul de animale incredibile, ce dovedeau infinita capacitate a puterii divine de creaţie. Kircher mai aminti cocoşul cu coadă de şarpe & pene de egretă, una dintre curiozităţile grădinii Boboli, de la Florenţa, fruct al unui amestec întâmplător de sămânţă, struţul sau *Strontokamelo*, al cărui nume & înfăţişare mărturisesc încrucişarea unei cămile cu o pasăre, Rhinobatos, puiul calcanului & al pisicii de mare, menţionat de Aristotel, & numeroase alte animale exotice pe care i le descriseseră amănunţit corespondenţii săi din Indii ori din cele două Americi.

Apoi, prinţul, hotărât lucru, pasionat de ştiinţe, îndreptă discuţia către astronomie & îl întrebă pe Kircher despre doctrinele care erau într-un conflict atât de pasional, încât acum scoseseră din teacă săbiile şi cuţitele. Observând că prinţesei îi făceau mai puţină plăcere acele subiecte dificile, îmi luai sarcina de a întreţine conversaţia cu ea. Ştiind că îi plăcea muzica, după cum ea însăşi îmi spusese, îi vorbii despre muzicienii care făceau legea la Roma, mai ales despre Girolamo Frescobaldi pe care mă duceam cu regularitate să îl ascult, împreună cu maestrul meu, în sfânta biserică din Latran. Şi ei îi plăceau, spunea, dar le prefera operele mai spiritualizate ale lui Monteverdi, William Byrd &, mai ales, ale lui Gesualdo, al cărui nume îl pronunţă în şoaptă, arătând cu un gest rapid către bărbatul ei. Înclinai din cap pentru a-i transmite că pricepusem aluzia & că eram de acord cu gusturile ei, pe care le împărtăşeam din plin. Comuniunea noastră estetică părea să o fi fermecat &, cu obrajii aprinşi, cu ochii strălucind, îmi sorbea cuvintele. Atunci mi-am apăsat mijlocul de spătarul scaunului pentru a simţi mai bine capetele ciliciului & a-mi chema carnea la ordine. Mă hotărâi să mă întorc la maniere mai adecvate statutului meu.

— Cum vi-l închipuiţi pe Dumnezeu? o întrebai pe nepusă masă.

Îmi zâmbi cu afecţiune, fără a părea surprinsă de brutalitatea întrebării, de parcă i-ar fi înţeles limpede motivele.

— Nu mi-l pot închipui, îmi răspunse aproape pe loc, adică nu mi-l pot închipui asemănător nici oamenilor, nici a orice poate ţine de aceştia. Cred că există Dumnezeu, fiindcă nu pot accepta că eu & ceea ce mă înconjoară am fi opera întâmplării ori a cine ştie cărei creaturi oarecare. La fel, întrucât mersul treburilor mele nu are la bază prudenţa & întrucât rar apare succesul pe căile pe care le aleg, trebuie să fie un semn al providenţei în toate acestea...

Răspunsul ei mă linişti & mă bucurai că nu vorbise precum cea mai mare parte dintre femei, că şi-l închipuie pe Dumnezeu sub forma unui venerabil bătrân.

— Este limpede că vă vorbesc despre mine aşa cum nu am mai făcut-o cu nimeni altcineva, drept pentru care vă pot mărturisi că, dacă nu ar exista legăturile sacre care mă ţin alături de soţul meu, cu bucurie mi-aş dedica viaţa lui Isus Christos. Nu într-o mănăstire, unde crucea este încă prea uşor de purtat, ci într-un spital în care sunt primite toate felurile de bolnavi, fără deosebire, indiferent din ce ţară ar veni sau ce religie ar avea, pentru a-i sluji pe toţi & a le îngriji infirmităţile, după exemplul unicului soţ care îşi merită acest nume. Mă ştiu în stare să am fără încetare ochii loviţi de cele mai îngrozitoare spectacole, urechile de jignirile & strigătele celor suferinzi, mirosul de toate infecţiile trupului omenesc. Li l-aş duce pe Isus de la pat la pat acelor nefericiţi, i-aş încuraja nu cu cuvinte goale, ci cu exemplul răbdării & al carităţii mele, & aş face în aşa fel încât Dumnezeu însuşi să îi ia sub aripa milostivirii lui...

Ochii i se umeziseră amintindu-şi dorinţa ei tainică. Frumoasă ca o cadră, avea aerul nobil & măreţ, purtarea liberă & majestuoasă, atitudinea cinstită, vocea dulce & graţioasă ale unei sfinte! Tânăra era admirabilă din toate punctele de vedere & bărbatul ei cel mai oribil dintre...

— Extraordinar! exclamă dintr-odată prinţul, adresându-mi-se. Caspar, vă invidiez: maestrul dumneavoastră este cel mai mare dintre savanţi! Noi în curând realizam lucruri mari amândoi...

Mă înroşii, auzindu-mă strigat, de parcă aş fi fost surprins în păcat & prinţul mi-ar fi putut citi gândurile.

— Exageraţi, l-a corectat Kircher, doar cunoaşterea este măreaţă & doar ea merită complimentele dumneavoastră. Iertaţi-mă, doamnă, că v-am acaparat atâta vreme soţul. Am uitat, mi se pare, că discuţia noastră nu era de natură să vă trezească interesul.

— Nu vă temeţi, părinte. Ne-am întreţinut cu abatele Schott în legătură cu unele subiecte religioase, aşa că eu sunt aceea care a uitat datoria unei stăpâne a casei. Mărturisesc a nu fi auzit un cuvânt din cele ce aţi discutat cu soţul meu & asta mă supără deşi, fără îndoială, nu aş fi înţeles prea mare lucru.

Kircher o linişti politicos &, cuprins parcă de o subită inspiraţie, se oferi să ne distreze:

— Cum tot am încheiat cina, momentul mi se pare potrivit pentru o experienţă amuzantă: ce credeţi, suntem mai uşori înainte sau după ce am mâncat?

— Bun, bun, bun..., făcu prinţul frecându-şi mâinile de mulţumire. Ridicam manuşa! Metoda, întotdeauna metoda, cum zice domnul Descartes... După masă, simte pe mine mai uşor, deşi înghiţit pe puţin patru livre mâncare. Ideea, clară & limpede în *intellectus*, deci adevărată: puterea interioară a corpului transformează pui, peşte & celelalte aliment în căldură; căldura producem vapori intimi; & vapori intimi uşurinţă... Dacă mâneam destul, luam zbor! Nu aşa?..., adăugă râzând.

Prinţul sună & ordonă să i se aducă balanţa din cămară. Lucrul se execută în câteva minute de către servitorii care se chinuiră să aducă greaua maşinărie până lângă noi.

— Ce greutate aveţi în mod obişnuit? îl întrebă Kircher.

— O sută douăzeci de livre, răspunse prinţul, din tinereţe nu mi s-a mai schimbat greutatea.

— Bine. Dacă aţi înghiţit patru livre de mâncare, acum ar trebui să cântăriţi o sută douăzeci şi şase de livre.

— Ei, nu! exclamă prinţul urcând hotărât pe platoul cântarului.

Kircher manevră greutăţile pentru a aduce unealta în echilibru & citi rezultatul cu voce tare.

O sută douăzeci şi opt de livre & jumătate & două uncii! în seara aceasta aţi mâncat puţin mai mult decât cât aţi crezut...

— Nemaiauzit! exclamă prinţul bine-dispus.

După ce verifică el însuşi exactitatea măsurătorii, ţinu să trecem toţi prin acea experienţă. Kircher urcă pe cântar: se dovedi că mâncase şapte livre, lucru pentru care îşi ceru iertare, conchizând că îşi subapreciase greutatea normală, fiindcă nu şi-o mai controlase de la Roma. Nu fui mirat că am tras la cântar doar cu o livră mai mult, căci nu prea îmi dăduse prin cap să mănânc în timpul cinei. Cât despre prinţesă, ea refuză experienţa care i-ar fi putut răni cochetăria obişnuită sexului ei, însă refuzul sever îi fu acceptat cu uşurinţă. Se şi retrase puţin mai târziu & eu făcui la fel în momentul în care prinţul îşi manifestă dorinţa de a se întreţine cu maestrul meu în legătură cu nişte subiecte mai delicate.

Odată ajuns în cameră, pătrunsei în propriul meu suflet, observând cât de tare mă vrăjise prinţesa. Cinstea & puritatea ei mi se păreau exemplare & simţii marea satisfacţie de a-i putea redesena chipul în minte. Mă rugai îndelung & citii până târziu, în noapte, *Exerciţiile*. Ascultând de Sfântul Ignaţiu, care ne spune că este păcat să tai din durata adecvată a somnului, îmi scosei ciliciul care mă deranja teribil & adormii.

Când mă trezii, a doua zi de dimineaţă, observai că *lintea pollueram* (îmi pătasem aşternutul) & gândul că am cedat tentaţiei demonului în timpul nopţii, chiar dacă nu îmi mai aminteam nimic, mă îngrozi. Îmi pusei la loc ciliciul, pe care-l strânsei cu asupra de măsură, şi-mi începui ziua cu un examen aprofundat al conştiinţei.

În ziua aceea şi în cele ce au urmat până la Crăciun, abia de îi mai zării pe Kircher şi pe prinţ. Se închiseseră în bibliotecă, unde se dedaseră unor activităţi misterioase. De mai multe ori, muncitori sosiţi din afară lucrară alături de ei, ceea ce mă făcu să bănuiesc că inventau o nouă maşinărie. Lăsat singur, avui, aşadar, bucuria să mă întâlnesc în voie cu doamna gândurilor mele. Abordam tot felul de subiecte, citeam amândoi noile cărţi care îi soseau ori cântam împreună. Prinţesa părea să guste din plin preocupările noastre inocente, aşa că nu mă simţeam nicidecum vinovat să o distrez astfel. Îşi susţinea zi de zi tot mai mult hotărârea de a îmbrăca rasa călugăriţelor ospitaliere, imediat ce providenţa îi va da ocazia, iar eu îi aprobam hotărârea din toată inima.

Mesele nu mai ţineau tot atât de mult timp ca în ziua sosirii, prinţul şi Kircher mâncând repede — în cazul în care consimţeau să părăsească biblioteca —, spre a se întoarce cât mai iute la treburile lor. Însă cu cât prinţul mi se părea vesel ca un clovn, cu atât Kircher părea mai nervos & mai preocupat. În ajunul lui 24 decembrie mi s-a alăturat în cameră, puţin după zece seara. Chipul îi era încă şi mai grav decât de obicei.

— Zarurile au fost aruncate, Caspar, & mă tem de urmările lucrurilor pe care le-am făcut. Duşmanul din întunecime ia forme atât de diferite... Cât sunt eu de obişnuit să-i descopăr şiretlicurile, de data asta nu sunt sigur că voi reuşi... Dar, gata cu laşitatea! Află că prinţul a invitat câteva persoane să supeze mâine seară, după slujba de la miezul nopţii, pe care părintele din Bagheria o va celebra în capela castelului. Ai observat spiritul complicat al prinţului & trebuie să îţi reamintesc sfatul de a fi prudent, pe care ţi l-am dat încă de la sosire. Fereşte-te să judeci cele ce vei vedea ori să ofensezi pe cineva prin reacţii deplasate & spune, orice-ar fi, că păcatele tale le voi lua asupra mea. Acţionez spre binele Bisericii. Dacă va fi să mă înşel, singur voi suporta pedeapsa.

Îngrozit de spusele lui, îi jurai maestrului meu că putea avea încredere în mine & că mai degrabă aş muri decât să îi încalc ordinele.

— Eşti un viteaz, îmi spuse Kircher mângâindu-mă pe păr, şi însemni mult pentru mine. Pregăteşte-te însă pentru tot ce poate fi mai rău, copilul meu, & nu uita: e în joc salvarea Bisericii.

După care îngenunchearăm & ne rugarăm două ceasuri fără încetare.

În dimineaţa de 24 decembrie cerul era acoperit & era atât de frig, încât se aprinse focul în toate şemineurile palatului. Bucătarii se puseră pe treabă, servitorii erau într-un continuu du-te-vino până la poarta parcului de unde se întorceau încărcaţi de provizii, întreaga clădire părea să vibreze de pregătirile însufleţite pentru sărbătoare. Pe prinţesa Alexandra nu o văzui toată ziua, ocupată fiind cu supravegherea desfăşurării treburilor. Kircher stătea de vorbă cu prinţul, în bibliotecă. Cât despre mine, mă gândeam la naşterea Domnului, pregătindu-mă cât puteam mai bine pentru sărbătorirea sosirii Sale printre noi.

După-amiază mă simţeam pe deplin împăcat cu mine însumi, când maestrul meu veni să mă caute.

Invitaţii începuseră să sosească. Unii dintre ei se adunau în grupuri mici prin diferitele saloane ale palatului. Marea sală de recepţie fiind deschisă, nu putui să îmi înfrânez uimirea: închipuiţi-vă o rotondă largă, al cărei plafon tip cupolă era acoperit de sute de oglinzi lipite unele de altele în aşa fel încât să alcătuiască o suprafaţă concavă. De cupolă atârnau cinci mari lustre de cristal încărcate de lumânări. Pereţii erau o îmbinare de marmură veritabilă & falsă, însă perfect imitată, cu nişe adăpostind busturile policrome ale celor mai importanţi filosofi antici. Deasupra intrării, într-o alveolă ceva mai bogat împodobită decât celelalte, prinţul aşezase fără ezitare propriul bust & pe acela al soţiei sale & deviza: *Reflectată în unica magnificenţă a acestor cristale, contemplaţi, o, voi, muritori, imaginea fragilităţii omeneşti!* Mai observai un număr de blazoane pictate în frescă, pe care se puteau citi tot felul de maxime de soiul celor descifrate de Kircher la sosire. Parchetul, încrustat cu lemn de mahon & de trandafir, strălucea fastuos. Totuşi, întreaga acea combinaţie nu era de cel mai bun-gust: puţin cam prea multă ostentaţie & nu tocmai adevărată frumuseţe. Numai că oglinzile ce multiplicau culorile, luminile & mişcările la infinit, ajungeau să creeze o atmosferă încântătoare. O mică orchestră, ai cărei muzicieni era îmbrăcaţi ca nişte personaje din tragediile romane, cânta în surdină.

Când ne zări, prinţul, mergând grăbit, cu paşi mărunţi, în întâmpinarea noastră, ceru linişte & îl prezentă pe Kircher adunării. Era vorba despre noul Arhimede, gloria secolului său, iar el se simţea onorat de prezenţa & prietenia lui. Se auziră câteva aplauze discrete, apoi conversaţia fu reluată cu şi mai multă însufleţire. Ne aşezarăm pe una dintre banchetele din sală, pe când prinţul ne dezvăluia identitatea persoanelor invitate la serată.

Erau acolo seniorul La Mothe Le Vayer, cunoscut pentru dialogurile sale imitate după antici, contele Manuel Cuendias de Teruel y de Casa-Pavòn, Denys Sanguin de Saint-Pavin, al cărui renume de dezmăţat i-o luase înainte, Jean-Jacques Bouchard, libertin notoriu, câţiva poeţi, & savanţi, & un furnicar de doamne & de mici marchizi ale căror titluri de nobleţe l-ar fi sufocat şi pe cel mai zdravăn maestru de ceremonie. Fiind însă prieteni destul de apropiaţi prinţului, se putuseră evita obişnuitele inconveniente ale protocolului.

Ajunşi târziu, în noapte, prinţul porunci deodată să se reducă lumina lămpilor & să se închidă uşile sălii cu oglinzi unde, fără un cuvânt, cu degetul la gură, nu strânse pe toţi. Abia ce rămăsesem în întuneric absolut, că Fecioara Maria ne apăru, în grandioasă mărime naturală, luminată, plutind parcă pe unul dintre pereţi. Se distingeau bine albastrul voalului & roşul din obraji. Părea vie! în jurul meu, s-a auzit un murmur de uluire, înspăimântată, prinţesa mă strângea cu putere de braţ. Deja aş fi pariat că maestrul meu nu era străin de miracol, când vocea i se auzi, puternic amplificată prin nu ştiu ce artificiu, răsunând ca de sub întreaga cupolă:

— Nu vă temeţi, o, voi, cei ce mă ascultaţi! Nimic în această apariţie nu e de neexplicat prin legile naturii. Prinţul, gazda noastră, s-a gândit că este bine să fim pregătiţi cu toţii pentru a sărbători naşterea Mântuitorului. Să-i mulţumim pentru generozitate...

Imediat apăru o altă imagine, aceea a Măriei & a lui Iosif în drum către Galileea.

Naşterea Domnului, după aceea, apoi Adoraţia Magilor, în totul un rezumat al vieţii lui Isus. Muzica era în ton cu imaginile, atât de pătrunzătoare, încât, dintr-odată, imaginea Mântuitorului nostru dându-şi ultima suflare pe cruce m-a făcut să îmi dea lacrimile, ca de altfel majorităţii invitaţilor. După ridicarea la ceruri a lui Christos, se făcu iarăşi întuneric. Muzicienii intonară o bucată înfiorătoare, în crescendo, &, în punctul ei culminant, când alămurile & tobele aruncau casa pe fereastră cu bubuitul lor, a apărut & diavolul, înconjurat de flăcări mişcătoare, încornorat, strâmbându-se, groaznic de privit!

— Duşmanul! strigă Kircher, acoperind cu vocea lui de stentor ţipetele înfricoşate ale asistenţei, Ispititorul! îngerul decăzut! Infamul! Pocăiţi-vă, păcătoşilor, ca să scăpaţi de ghearele lui & de chinurile pe care vi le pregăteşte în iad armata lui de draci! Iată-i pe Beydelus, Anamelech, Furfur & pe Eurynome! Baalberith, păstrătorul arhivelor răului! Abaddon, îngerul exterminator! Tobhem, bucătarul Satanei! Philotanus, căruia până şi doar numele ne umple de oroare! Şi-apoi Lilith, Nergal & Valafar! Moloch, Murmur, Scox, Empuze & Focalor! Sidragasum, care face femeile să danseze lipsite de ruşine! Belial, ispititorul destrăbălat, Zapam, Xezbeth, Nysrak & Haborym! Piei, Asmodeu! Şi tu, Xaphan, întoarce-te la cuptoarele tale! Umbre & vârcolaci, iele, focuri vii & undine, plecaţi din faţa ochilor noştri!

Toate imaginile acelor diavoli trecură pe dinaintea noastră, pe măsură ce maestrul meu le spunea numele, sporind teroarea în jurul meu. Simţeam cum prinţesa tremură, lipită de braţul meu. Urmă apoi infernul însuşi, reprezentat cu un realism impresionant. Miliarde de trupuri goale erau pradă celor mai groaznice torturi & sufereau pe acolo pe unde păcătuiseră. Puteau fi văzute toate lucrurile împotriva firii pedepsite după merit, fără a ascunde nimic din chinurile care aşteptau condamnaţii pe lumea cealaltă. Însă pe cât figurile diavolilor păruseră să impresioneze spectatorii, pe atât imaginile viciilor & pedepsirea lor dădeau semne că îi entuziasmează. Ofensat de chicotelile & hăhăitul din preajmă, zării peste tot chipuri surâzătoare & câteva mâini rătăcindu-se...

Imediat însă, pe când muzica sublinia cu un acord perfect imaginea supliciilor, Athanase ceru tuturor să spună împreună cu el *Anima Christi*. Textul acestei minunate rugăciuni a putut fi văzut pe tot parcursul spunerii ei, pe perete, tradus rând cu rând în şapte limbi.

Suflet al lui Christos, sfinţeşte-mă,
Corp al lui Christos, mântuieşte-mă,
Sânge-al lui Christos, însufleţeşte-mă Apă-a botezului lui Christos, izbăveşte-mă,
Patimi ale lui Christos, întăriţi-mă,
O, bunule Isus, ascultă-mi ruga,
Ascunde-mă-n rănile Tale,
Nu mă lăsa îndepărtat de Tine;
Apără-mă de Duşman,
Şi când voi muri, cheamă-mă la Tine, Porunceşte-mi să vin la Tine,
Ca să te preamăresc alături de sfinţi în vecii vecilor.
Amin.

Înflăcărarea cu care fu spusă rugăciunea de către toţi cei prezenţi, emoţia ce răzbătea sub cupola de oglinzi fură cu siguranţă cea mai frumoasă răsplată pentru Athanase.

PE FLUVIUL PARAGUAY / Un soi de scăpărare roşie, în grilajul spinos, verde-egiptean, al junglei...

Împrăştiate pe masa din careu, mai multe cărţi de micropaleontologie, cinci sau şase exemplare de Corumbella, o lupă textilă şi instrumente pentru desen refăcuseră fără greutate obişnuita ambianţă de lucru. Mauro recitea pentru a ena oară comunicarea lui Dietlev susţinută la Academia de Ştiinţe a Braziliei.

— Aşa deci, mereu la lucru!? a auzit în spate vocea lui Elaine.

Mauro a dat din cap zâmbind.

— Nu chiar... Visam, aşa, cu ochii deschişi... Nu ne aflăm decât de o săptămână pe vasul acesta şi parcă aş fi aici dintotdeauna. Ca şi cum nu ar trebui să ajungem nicăieri şi nici măcar să ne întoarcem...

— Eu sunt nevoită să fiu mai puţin romantică, i-a răspuns puţin ironică, întrucât chiar mă grăbesc să ajungem la destinaţie. Dumnezeu ştie ce o să găsim acolo... Fosila care i-a picat în mână lui Dietlev e cu mult mai veche decât Corumbella. Dacă vom descoperi depozitul, este aproape sigur că vom mai găsi şi alte specii de aceeaşi vârstă. Ar fi o lovitură de teatru care ar revoluţiona întreaga paleontologie!

— Ştiu, dar asta nu ne împiedică să ne bucurăm de clipa de acum, nu-i aşa?

— Mdaaa, *carpe diem*... Cam greu când apa de la duş este pe jumătate împuţită şi mâncăm piranha în toate felurile... În plus, a adăugat aruncând o privire peste umăr, Petersen ăsta are o faţă care nu-mi provoacă deloc încredere. E respingător chiar şi atunci când face eforturi pentru a părea agreabil. Nu-l mai suport.

— Aici, suntem de acord. Rar am cunoscut pe cineva atât de antipatic. Tare m-aş mai fi lipsit...

Cuvintele i-au fost retezate de un pârâit surd, urmat de un altul mai lung, care au făcut să tremure pereţii metalici ai navei.

— Ce-a fost asta? a exclamat Elaine mecanic.

Mauro nu i-a răspuns, dar a citit în ochii lui că şi el identificase exact sursa zgomotului: o puşcă-mitralieră. Fără alte preparative, au alergat amândoi spre punte. Un nor de păsări speriate continua să ţâşnească din junglă ca fulgii dintr-o pernă sfâşiată.

— Culcat! Acum! le-a strigat Milton, întins pe burtă paralel cu parapetul. Se trage-n noi!

— Fără panică, fără panică, *senhor professor*..., le-a zis Petersen calm, ieşind din cabina pilotului. Nu s-a tras în noi, ci în faţa noastră. E un semnal al prietenilor mei din Paraguay. Haideţi, ridicaţi-vă... O să stau un pic de vorbă cu ei şi totul va fi bine, o să vedeţi. O să ţină vreun ceas... Nu vă speriaţi, a mai zis trecând pe lângă Elaine şi Mauro, sunteţi sub protecţia mea. Staţi liniştiţi şi nu vi se va întâmpla nimic. Iau barca... N-o să ţină mult...

— Să merg cu dumneavoastră? a întrebat dintr-odată Dietlev, serios.

Herman s-a întors, ca sătul până peste cap, de parcă niciodată nu i s-ar fi cerut ceva mai lipsit de logică:

— Sigur că da, veniţi, vom servi un ceai şi vor fi încântaţi de cunoştinţă... Haideţi să fim serioşi, vă rog. Mai bine ajutaţi-l pe necioplitul acesta de indian să ţină canoniera pe firul curentului. N-avem cum ancora aici fiindcă fundul apei este prea instabil.

Fără să mai aştepte, Petersen s-a îndreptat către pupa. L-au urmărit din priviri cum trece piciorul peste balustradă pentru a urca în barca remorcată, apoi au auzit motorul acesteia demarând. Ambarcaţiunea pneumatică a apărut rapid, îndepărtându-se în mare viteză în amontele fluviului, către o mică plajă ascunsă în hăţişul de paletuvieri. Petersen a acostat la repezeală şi a dispărut dintr-odată, ca înghiţit de vegetaţia de sub copaci.

— Unde erai? l-a întrebat Elaine pe Dietlev.

— În cabina de pilotaj, alături de Herman şi de Yurupig.

— Poate să îmi explice şi mie cineva ce se întâmplă? a intervenit iritat Milton.

Era alb ca varul de frică.

— Nimic altceva decât o distracţie foarte... sud-americană, credeţi-mă, a glumit Dietlev. Sunt ceva vânători prin împrejurimi, nişte inşi din Paraguay care fac contrabandă cu piele de crocodil. După câte am înţeles, se ocupă şi de cocaină, ca să îşi rotunjească veniturile la sfârşit de lună. Scumpul nostru căpitan s-a dus să pună la punct afacerile lui cu ei şi, până la proba contrară, chestia nu ne priveşte.

— Crocodili! a strigat Mauro cuprins de furie. Ticăloşii! Cum de nu îşi bagă nimeni nasul în tot traficul ăsta?

— Nici chiar aşa. Numai că sunt adevăraţi profesionişti. Au fost paraşutaţi aici acum doi sau trei ani, vreme în care au defrişat o bucată de pădure pentru a amenaja o pistă de aterizare pentru avioneta Piper, după care şi-au început treburile astea murdare. Vânează cu kalaşnikoavele, dacă vreţi să ştiţi totul. De când mai multe nave, inclusiv cea a grănicerilor, s-au ales cu tiruri de mitraliere grele, nu s-a mai aventurat nimeni pe aici. Nimeni cinstit, în orice caz. Şi cum ung din greu anumiţi funcţionari locali, lucrurile nu se prea pot schimba, deocamdată...

— Incredibil! Incredibil... Nu reuşesc să-mi revin! a exclamat Milton, distrus. Şi-aici m-aţi adus?! Cum aţi aflat toate acestea?

Dietlev a ezitat o clipă, înainte de a răspunde, timp suficient pentru ca Mauro să realizeze că nu spunea întregul adevăr:

— De la Petersen, desigur. Ştiau doar că am intrat în zona pe care o controlează. Pe aici peisajul se schimbă rapid, practic este imposibil să regăseşti un anume punct de la o săptămână la alta. Întrucât eu am negociat închirierea, m-a anunţat că are de luat nişte pachete de pe aici...

— Ne-aţi fi putut spune şi nouă, era cel mai mic gest pe care l-aţi fi putut face, nu?

— Nu-mi închipuiam că se manifestă atât de zgomotos. Nu exista niciun motiv pentru a ne teme. Şi nici nu există. Imediat ce Petersen se va întoarce, vom pleca de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Nu suntem aici ca să facem pe poliţiştii, nu-i aşa? Deci, haideţi să fim calmi şi, aşteptându-l, să nu mai dăm vina pe nimeni fără rost.

Apoi, cu un zâmbet amabil:

— Mai bine-am bea un păhărel.. Mă duc să văd cum se descurcă Yurupig...

— O clipă, a intervenit Elaine pe un ton straniu. Dar chestia asta ce este?

Toate privirile s-au întors către locul spre care arăta femeia: la o sută de metri în urmă, acolo unde malurile formau un soi de trecere îngustată, fusese aruncat în fluviu trunchiul unui arbore. Lipsit de logică, încărcat de ameninţări tăcute, prezenţa lui interzicea orice întoarcere în aval.

Cum Yurupig nu avea nevoie de nimeni la cârma vasului, s-au strâns în careu pentru a analiza situaţia. Mai întâi, Dietlev le-a arătat unde se găseau, pe hărţile făcute din satelit, pe care le adusese:

— În acelaşi timp am calculat şi poziţia noastră... Aici, îngustarea fluviului, şi acolo, puţin mai la nord-est, pata aceea albă... Pista de aterizare, probabil. Suntem la numai trei zile de obiectivul nostru. OK. Să recapitulăm: Petersen a plecat de mai bine de o oră, iar de întors nu mai avem cum ne întoarce, lucru care te pune pe gânduri, de acord, chiar dacă, evident, nu este vorba decât despre un simplu mijloc de apărare...

— Un simplu mijloc de apărare? a intervenit Milton în pragul isteriei. Vă arde de glume? Am căzut în capcană, iar dumneavoastră nu găsiţi altceva de spus decât: "un simplu mijloc de apărare"!

Dietlev a făcut un efort vizibil pentru a-şi păstra calmul:

— Gândiţi-vă, puţin, Milton. Au identificat nava lui Petersen, fără a şti cine se află la bord. Închipuiţi-vă că Herman i-ar fi tras pe sfoară şi ar fi acceptat, contra cost, să-i aducă aici pe poliţişti, dacă nu chiar pe militari... Ce-aţi fi făcut în locul lor? Indivizii sunt bine organizaţi, de asta le depinde supravieţuirea.

— Şi dacă Herman nu se întoarce? a întrebat Elaine calmă.

— Se va întoarce. Sau, în cel mai rău caz, ne vom trezi cu cei de acolo, aici. Orice ar fi, nu putem face nimic aşa că nu are niciun rost să ne jucăm de-a sperietura, în aşteptare. Mâine, toată povestea asta ne va părea ridicolă...

— Suntem la cheremul lor, a insistat Milton, şi nici că vă pasă! Ei bine, mie, da! Totul se întâmplă numai din vina dumneavoastră şi vă asigur, Dietlev, că, la întoarcere, am să vă zdrobesc! Vă zbor din universitate!

— Cu atât mai bine! Vezi cum, în acest moment, te gândeşti ce vom face la întoarcere, dovadă că nu eşti chiar prost de tot... Cât despre schimbarea de universitate, să nu crezi că te-am aşteptat pe tine pentru a mă gândi la aşa ceva. Mi s-a propus deja un post la Tübingen, un altul la Harvard. Problema mea este de a alege... Şi sunt gata să fac orice ca să nu-ţi mai văd mutra de maimuţoi bătrân!

— Dietlev, te rog! a strigat Elaine, speriată de turnura pe care o luase discuţia.

— Ştiu, ştiu..., i-a dat acesta dreptate, confuz, dar chiar începe să mă scoată din pepeni.

— Toate acestea vor fi repetate cuvânt cu cuvânt, vă asigur! Rectorul este prieten cu mine şi-o să fac tot posibilul ca să...

— Ca să ce? a izbucnit Dietlev apucându-l pe Milton de guler. O să faci tot posibilul ca să ce? Mai spune tu un cuvânt, unül singur, şi-ţi şi sparg botu'!

Cu ochelarii aburiţi de spaimă, Milton s-a mulţumit să bâiguie un "Vaaai!" de fată bătrână, moartă de frică. Îmbrâncindu-l dispreţuitor, Dietlev l-a aruncat pe una dintre banchete.

— Mă duc să iau o gură de aer, i-a spus lui Elaine, făcându-i cu ochiul ca s-o liniştească. Nu-ţi face griji pentru mine. Dar chiar de multă vreme ţineam să i le zic pe toate cretinului ăstuia.

— Merg şi eu. Cam miroase-a stătut pe-aici...

— Aţi văzut? i s-a adresat Milton lui Mauro. Sunteţi martor, nu? Individul acesta lipsit de demnitate a ridicat mâna asupra mea şi m-a insultat!

Mauro şi-a scos fără grabă căştile walkmanului de pe urechi.

— Am văzut că a reuşit să calmeze cu mult tact, trebuie s-o spun, ceea ce mi s-a părut a fi o criză de nervi ruşinoasă pentru un profesor al universităţii. Dar mare lucru nu am auzit, în afară de ameninţările dumneavoastră la adresa lui. Walkmanul, ştiţi...

— Şi dumneavoastră... Sunteţi de partea lor! Tinere prieten, permiteţi-mi să vă spun că nu...

Elaine s-a ivit de pe coridorul îngust:

— În cazul în care sunteţi interesat, i-a spus lui Milton, Petersen tocmai se pregăteşte s-o ia spre Zodiac. Aşa că lăsaţi băiatul în pace şi haideţi să vă împăcaţi cu Dietlev. Ar cam trebui să-i cereţi scuze, după părerea mea...

Când Milton a ajuns pe punte, Herman încă se mai afla pe mal, însoţit de un grup de trei bărbaţi. Dietlev îi urmărea cu binoclul.

— S-ar zice că au o problemă, le-a spus fără a-i scăpa din ochi, par toţi nervoşi...

Elaine îl cunoştea bine: niciodată n-ar fi simulat atât de bine indiferenţa dacă nu ar fi fost cu adevărat îngrijorat. Pentru întâia oară de la plecarea din Corumbá a simţit că o cuprinde frica.

— Problemă! Ce problemă? se smiorcăi iarăşi Milton. Ştiam eu... Ştiam eu c-o să iasă rău...

— Linişte, pentru Dumnezeu! i-a spus ferm Dietlev, fără a lăsa binoclul. Bun, asta este, s-a suit în barcă! în sfârşit, s-au suit... Petersen nu e singur, mai e un ins cu el.

Apoi, întorcându-se către Milton:

— Înarmat, a adăugat sec, privindu-l în ochi. În consecinţă, toată lumea să îşi păstreze calmul. Nu e momentul s-o facem de oaie.

— Lăsaţi-mă numai două minute şi vă explic, le-a cerut servil Herman, imediat ce a fost la bord. Totul e-n ordine, nu vă faceţi griji. Nu e decât un incident fără importanţă...

Transpira şi părea îngrijorat, în pofida alcoolului pe care era limpede că îl băuse.

Necunoscutul care îl însoţea era o adevărată brută, cum se poate vedea uneori pe motocicletele americane: mustăcios, prost bărbierit, cu părul slinos prins cu un fel de bandă care-i acoperea fruntea, părea absolut la largul lui în ţinuta de camuflaj zdrenţuită. Dietlev a remarcat centura compartimentată pe care o ducea de-a curmezişul pieptului. Cu pistolul-mitralieră atârnându-i pe burtă i-a examinat pe rând, satisfăcut, de parcă s-ar fi convins că nu fusese minţit. Oprindu-se îndelung la Elaine, pe faţă i s-a lăţit un zâmbet care i-a descoperit o impecabilă dentiţie de animal de pradă.

— *Puta madre* ! a exclamat răguşit, atingându-şi mecanic testiculele.

Umilită, Elaine şi-a întors privirea spre fluviu.

Nimeni nu ar fi îndrăznit să aprecieze durata reală a acelei forme de inspecţie, într-atât erau de împietriţi de aroganţa personajului. Mai târziu, Elaine nu avea să îşi mai amintească decât de puternicul lui miros de fiară.

— Şi indianul? a întrebat în spaniolă.

— La cârmă, a răspuns Herman cu grija evidentă de a-l linişti. Nu-ţi face griji, *amigo*, nu mai e nimeni...

— OK, ia-o-nainte, i-a spus luând kalaşnikovul în mână, să facem turul de onoare.

Precedat de Herman, a intrat în navă cu o siguranţă dispreţuitoare.

Milton se prăbuşise, cu ochii larg deschişi, pândind vreo vorbă ori vreun cuvânt liniştitor. Degeaba se chinuia Dietlev să analizeze situaţia, să îi înţeleagă datele, de parcă ar fi fost vorba despre o problemă ştiinţifică, tot nu reuşea să scape de unele imagini stupide care îi blocau raţionamentele. Cea mai insisten* tă dintre acestea, obsesivă, era aceea a unei halbe de bere prea pline, a cărei spumă nu mai înceta să se scurgă pe tejghea... Atinsă de o nevoie presantă de a merge la toaletă, dar paralizată de propria-i imposibilitate de a o mărturisi altfel decât constrânsă de eventualitatea de a face pe ea, Elaine se concentra asupra propriei vezici, închisă cu totul în respectiva dilemă.

Din bravadă, mai mult decât din nepăsare, Mauro dăduse drumul la Walkman. Sprijinit cu spatele de balustradă, privindu-l fix pe Milton, fredona cu perseverenţă.

Petersen a reapărut pe punte, grăbindu-se să ajungă lângă Dietlev:

— Vă asigur că nu este vina mea. Avionul e-n pană şi nu îl pot repara. Vor să le duc mecanicul la Câceres ca să cumpere nişte piese de schimb. E un aeroport pe acolo.

— La Câceres! a exclamat Dietlev.

Văzuse pe loc, în minte, despărţirea braţelor fluviului, la câteva mile în amonte.

— Păi, nu e în drumul nostru, ci chiar în partea cealaltă!

— Ştiu, i-a răspuns consternat Herman. Nu complicaţi însă situaţia. Jur că am făcut tot posibilul. Le-am propus chiar să vă las unde aveţi treabă şi să vin să vă iau la întoarcere... Numai că n-au vrut să audă nimic. Sunt grăbiţi, foarte grăbiţi, dacă înţelegeţi ce vreau să zic...

Dietlev îşi spunea că mecanicul trebuia adus şi înapoi, ceea ce ar fi făcut să se aleagă praful de speranţa de a-şi putea continua misiunea. În cel mai bun caz, presupunând că ar fi fost nevoie doar de trei zile, minimum, la Câceres, pentru a găsi piesele, nu ar fi putut fi înapoi decât în momentul în care li s-ar fi încheiat perioada prevăzută pentru expediţia în Mato Grosso.

— Asta e de-a dreptul piraterie! a şoptit. Vă daţi seama ce-nseamnă asta? Un an de pregătiri duse de râpă din cauza nemernicilor ăstora...

— Nu aveam cum să prevăd aşa ceva, *amigo*, mă jur!

— Şi nu e nimic de făcut? Nu ştiu ce să zic, dacă le-am propune să le dăm nişte bani ca să fie de acord să ne lase unde avem. nevoie?...

— Bani? i-a răspuns Petersen uluit. Păi tipii ăştia sunt de o mie de ori mai bogaţi decât dumneavoastră, pur şi simplu se scaldă-n dolari! Chiar nu vă daţi seama, Dietlev: pur şi simplu avem noroc că mai suntem în viaţă! Li se rupe de voi toţi, de misiunea şi de-mpuţitele voastre de fosile!

— Nu ne rămâne altceva decât să facem ce zic. Asta-i tot! s-a auzit şi vocea terorizată a lui Milton. M-am săturat de... de toate astea! Anulez misiunea, mă-nţelegeţi? De la Câceras luăm avionul... Anulez totul!

— Ce avion? a întrebat batjocoritor paraguayanul, punând în faţa lui o cutie de carton plină cu sticle şi conserve. Domniţa e gata? Ce, tot n-ai anunţat-o, băi, ţâţâie cur?... Haide, mişcă-te, trebuie să-i aduc barca mecanicului.

— Te rog, Hernando, i-a zis Petersen plângăreţ. N-are niciun rost, doar ţi-am dat cuvântul. Mă-ntorc cu omul tău orice-ar fi. Oricum, tot pe-aici sunt obligat s-o iau...

— Herman?! s-a răstit Dietlev.

Vocea îi mai coborâse cu un ton, de parcă ar fi presimţit răspunsul bătrânului neamţ.

— Vor s-o păstreze pe *professora* von Wogau până când ne-ntoarcem. Ca garanţie...

— Nici nu se pune problema! a exclamat Dietlev fără a mai sta pe gânduri.

Şi, întorcându-se spre Hernando:

— Vă ducem mecanicul la Câceres şi chiar la Cuiabá, dacă e nevoie, facem tot ce vreţi, dar ea rămâne cu noi, înţelegeţi?

— Bun, ajunge, a spus bărbatul îndreptând arma spre Dietlev. Herman, du proviziile în barcă. Şi tu, *guapa*, treci mai repede. Crede-mă, nimeni n-o să-ţi facă niciun rău...

Sclipirea obscenă din ochii lui spunea totul despre "binele" care o aştepta.

Elaine s-a lăsat jos, pe punte, cu picioarele strânse, dând din cap într-o parte şi în alta, incapabilă de a exprima altfel refuzul panicat de a-l însoţi.

Mauro a trecut hotărât în faţa paraguayanului:

— Nu vine, i-a spus cu voce tremurătoare. *No venga, non viene*! în ce limbă trebuie să o spunem? Dacă ţineţi neapărat, rămân eu!

— Ia te uită! Cocoşelul ăsta chiar are coaie! a zâmbit Hernando. Să ştii că-mi placi...

Brusc, l-a lovit cu patul armei peste faţă. Mauro s-a prăbuşit ca o păpuşă de cârpă.

Dietlev a înaintat cu pumnii strânşi.

— Din moment ce ne-a spus că nu îi vor face niciun rău!..., a scheunat Milton, prinzându-l de braţ. Nu ne rămâne decât să o lăsăm la ei. Nu-i aşa, Elaine? Spuneţi că rămâneţi... Vedeţi că nu le arde de glumă!

— Laşule! i-a răspuns Dietlev, scuipându-l în faţă.

Hernando i-a înfipt sub bărbie ţeava kalaşnikovului:

— Ia nu ne mai freca la cap, băi, cretinule! Haide, domniţă! în barcă, ori îi arunc creierii în aer!

Deşi făcea eforturi, Elaine nu reuşea să se ridice. A început să se târască spre ei, în momentul în care, ambalat la maximum, dintr-odată, a aruncat canoniera înainte.

Dezechilibrat pentru o clipă, Hernando a priceput manevra lui Yurupig:

— Nebunul ăla o să ne omoare! a urlat repezindu-se spre cabina de pilotaj.

Concomitent, Dietlev a observat şi el vasul luând o traiectorie oblică pe apă... Fără să se mai uite la ceilalţi, a luat-o şi el la fugă spre puntea superioară. Tocmai ajunsese în capătul scării exterioare când nava şi-a schimbat cursul, îndreptându-se vijelios către mijlocul fluviului, dintr-odată a ţâşnit un fulger portocaliu la marginea câmpului său vizual, acoperind zgomotul motorului, ca o scăpărare simultană în care s-ar fi amestecat sunetul alb al războiului şi urletele maimuţelor. Dietlev s-a aruncat pe jos, acoperindu-şi capul cu mâinile. Şi-a simţit unul dintre picioare lipindu-se de la sine de metalul navei, sprijinindu-l. Instinctiv, a încercat să-l aducă într-o poziţie normală şi, mirat de propria lipsă de reacţie, şi-a pierdut cunoştinţa.

Uluit de atitudinea lui Yurupig, Petersen se aruncase spre punte de cum realizase că vasul nu îşi va schimba direcţia şi va depăşi, în pofida intervenţiei lui Hernando, graniţa invizibilă trasată de contrabandişti. Ameţit, căzut în hăţişurile cele mai adânci ale propriilor obsesii, a asistat la evenimentele care au urmat cu un fel de hipnotică senzaţie de déjà-vu: Milton, dând din mâini şi ţipând, cerând încetarea focului, ţopăind şi tremurând din cauza ploii de gloanţe din jurul lui, rupturile

roşii de pe costumul lui din linon; Elaine, pe punte, uşurându-se, în patru labe, cu ochii închişi, cu figura unei sfinte în transă mistică.

Imperturbabil sub răpăitul gloanţelor, Mesagerul credinţei aluneca mai departe pe fluviu, înaintând cu un fel de voluptate sălbatică între malurile pe care jungla stătea ca un grilaj verde-egiptean.

Carnetele lui Eléazard

METAFIZICIENII DIN TLÖN: Kircher este ca ei, nu caută adevărul, nici măcar asemănarea cu acesta, ci stupefacţia. Nu i-a venit niciodată ideea că metafizica este o ramură a literaturii fantastice, însă întreaga lui operă aparţine ficţiunii şi, aşadar, lui Jorge Luís Borges.

PROXIMITATEA esenţială a morţii, recunoaşterea instantanee a acestui infern artizanal în care mă zbat.

DRAGONI: Dacă Dumnezeu este perfect, se întreabă Kircher, atunci de ce a creat aceste fiinţe hibride care par a pune sub semnul întrebării ordinea naturală a lucrurilor? Care este sensul acestor fracturi, a acestor îndepărtări de la normă? Astfel, Dumnezeu îşi manifestă atotputernicia: ceea ce a făcut, poate şi desface; ceea ce a reglat, poate şi deregla. Cât de îndelungată ar fi experienţa noastră de a vedea căzând o piatră atunci când o aruncăm spre înalt, nimic nu ne garantează că aceasta nu va dispărea într-o zi în nori, doar din capriciu divin, pentru a ni se demonstra că El a făcut legea.

Acest simplu parametru i-a interzis lui Kircher orice pretenţie de cunoaştere, drept pentru care a ales, sistematic, să creadă ceea ce nu e de crezut, fiindcă este absurd ori, în acest fel, trebuie să creadă un adevărat credincios.

CREDINŢĂ ŞI LUME creată pentru spectacolul omenesc, nu doar spectaculară în anumite clipe. Kircher posedă un simţ înnăscut al teatralizării, o artă *quasi-borrominiană a disimetriilor vertiginoase* (mulţumesc, Umberto!). Viziune elastică a raţiunii, tendinţă spre pitoresc, spre reminiscenţă, zbor al imaginaţiei, gust pentru formele brute ale viului, pentru maşinăriile scenice, pentru iluzie: Kircher este baroc, pur şi simplu baroc (*Barocchus tridentinus, sive romanus, sive jesuiticus...*).

SERTÃO este o deformare a deserto: deşertul. I se mai spune şi Interiorul. *Sertanejo*: cel care locuieşte în deşert, care este el însuşi deşertul.

DE ADĂUGAT O NOTĂ despre “maşinăria anemică” inventată de Kircher. Inoperantă, dar caritabilă. Inoperantă până la caritate? în orice caz, l-a făcut mai uman.

MAŞINĂRII INDISPENSABILE:

- de periat maimuţele
- de lins săpunul
- de recuperat energia coitală
- de-mbătrânit mai repede
- de-ntârziat mileniul
- de-nnegrit albinoşii
- de răcit ceaiul
- de degradat militarii.

NOTĂ: Dacă tot e să te-nşeli, măcar s-o faci cu precizie! Kircher şi contemporanii săi dădeau lumii noastre, cu larghețe, patru mii de ani de existenţă. În acelaşi timp, urmaşii supravieţuitori ai mayaşilor calculau vechimea lumii în milioane de ani, iar hinduşii considerau că succesivele cicluri universale ale creaţiei au perioade de 8,64 miliarde...

Capitolul X

În care sunt raportate, cuvânt cu cuvânt, conversaţia licenţioasă a invitaţilor prinţului & diferitele infamii care l-au pus pe Caspar Schott în marele pericol de a suferi chinurile infernului...

Când revenirăm în sala pentru recepţie, descoperirăm o masă mare ce fusese aranjată în lipsa noastră. Kircher fu rugat să se aşeze pe locul de onoare, în faţa prinţului, iar eu răsuflai uşurat, găsindu-mă la stânga soţiei lui. Banchetul începu fără întârziere. A descrie bogăţia felurilor care ni s-au oferit depăşeşte slaba putere a memoriei mele. Cu atât mai mult, cu cât dădeam atenţie mai ales spuselor maestrului meu & ale prinţesei. Mi-aduc aminte totuşi că erau o mulţime de fructe de mare, languste & melci, ca & păsări & hălci de vânat, pe care convivii le dădură gata fără discernământ. Cum nu mă atinsesem nicidecum de ceea ce mi se punea în farfurie, păzindu-mă să mă las înduplecat de păcatul lăcomiei, maestrul meu îmi explică amabil despre ce era vorba, spunându-mi că era zi de sărbătoare & că nu era nimic rău în a ne bucura trupul & spiritul de venirea Mântuitorului. Mărturisesc a fi ascultat cu vioiciune sfatul & a fi onorat, în seara aceea, mâncărurile gazdelor noastre. Abia ce ni se goleau paharele, că erau imediat umplute la loc de servitori, cristalurile scânteiau, tot locul fremăta de râsete & de cuvinte care se loveau unele de altele. Prinţesa glumea cu graţie, iar eu eram fericit cum nu m-aş fi gândit vreodată că pot fi, de la sosirea noastră acolo.

Conversaţia se învârtea în jurul unor subiecte frivole &, de fiecare dată, se adresau lui Kircher pentru a-i cere, dacă nu ultimul cuvânt asupra subiectului, cel puţin părerea cea mai autorizată. Începuse un soi de joc între cei de la masă: se susţinea o anumită poziţiei, iar maestrul meu dădea verdictul. Cel căruia i se dăduse dreptate se simţea în culmea gloriei... Cum abundenţa felurilor ne incitase, fură comparate virtuţile respectivelor mâncăruri & obiceiurile ciudate ale popoarelor din vechime sau din colţuri îndepărtate ale lumii. La Mothe Le Vayer aminti de abstinenţa de la orice fel de came a pitagoreicienilor & a brahmanilor din Orient, care se fereau chiar şi de ierburi dacă nu erau uscate, considerând că sufletul se găseşte peste tot pe unde este verdeaţă; de rizofagii, spermatofagii, hylofagii & frunzătorii din Africa, trăind doar cu seminţele, frunzele sau vârfurile plantelor & sărind de pe o cracă pe alta la fel de iute ca veveriţele. În Mendes Pinto, spuse unul dintre cei de la masă, poate fi citit că & carnea de măgar, de câine, de tigru & de leu se vinde în măcelăriile din China & Tartaria. De la Pliniu, spuse altul, aflăm că macrobioţii trăiau atât de mult fiindcă se hrăneau doar cu vipere, aşa cum ştim că fac unii principi ai Europei, care dau şerpi de mâncare păsărilor a căror came o gătesc mai apoi. Atunci ce mai spuneţi, merse mai departe Kircher, despre cynamolgii care trăiesc doar sugând lapte de căţea? Dar despre struţofagii lui Diodor Sicilianul, care se ospătau cu acele păsări, despre acridofagi, care mâncau lăcuste, ba chiar despre* phtirofagii asiatici, menţionaţi de Strabon — care, poate, nu sunt aceeaşi cu Caltaboşii lui Herodot —, care înghiţeau cu mare plăcere purici?

Femeile au ţipat scârbite de asemenea obiceiuri, dar a fost încă şi mai rău când La Mothe Le Vayer se apucă să vorbească despre antropofagie...

Oamenii aceia, care se făleau a fi filosofi, cunoşteau bine clasicii. Referinţele la autorii antici ţâşneau din toate părţile, iar femeile nu erau nici ele cele din urmă în a-şi apăra sexul prin erudiţie. Doar prinţesa tăcea. Văzui că se roşea de câte ori erau fie & doar atinse în treacăt limitele decenţei prin anumite cuvinte & îmi apăsam piciorul de al ei pentru a o face să înţeleagă că îi împărtăşeam încurcătura & îi aprobam din plin dezaprobarea. Conchizând că iubirea e un fenomen afectiv pe care îl putem satisface fie singuri, fie cu ajutorul altcuiva, seniorul Jean-Jacques Bouchard s-a dedat analizei acelei înşelări a nervilor numită “masturbare”, care este ceva abominabil, dar pe care el îl justifică prin numeroase exemple celebre. Diogene, bineînţeles, Zenon & Sextus Empiricus fură chemaţi în ajutor, cei care, aşadar, nu se bazau decât pe această practică pentru a nu îşi pierde independenţa faţă de ceilalţi, dar şi poporul lydian în întregime, care se folosea de acest soi de chirurgie ziua-n amiaza mare.

Contele Manuel Cuendias, un tânăr spaniol cu chipul ciupit de vărsat, condamnă asemenea rătăciri, dar, mai apoi, făcu apologia iubirii dintre bărbat şi bărbat, înăbuşind protestele cu un val de personaje greceşti & romane care, în alte timpuri, glorificaseră ceea ce noi, astăzi, considerăm o grozăvie. Olimpul era plin de ganimezi & de antinouşi, Hercule nu avea ochi decât pentru Hylas şi Tarostes, Ahile pentru Patrocle al lui. Cei mai înţelepţi & cei mai respectaţi filosofi nu-şi admirau decât băieţii cu năravde fetiţe: Platon le trecea totul cu vederea lui Alexis, lui Phaedrus ori lui Agathon, la

fel & Xenophon lui Clenias. Aristotel se topea în faţa lui Hermias & Empedocle în faţa lui Pausanias. Epicur îi făcea curte lui Pytocles, Aristip se târa la picioarele lui Eurichyde...

Femeile strigară iarăşi, potrivnice unor asemenea moravuri, obiectând că omenirea ar pieri iute dacă asemenea abjecţii s-ar răspândi peste măsură. Dragostea nu se va găsi nicicând altunde decât în diferenţa dintre sexe, & nu în androginia atât de lăudată de ticălosul acela de Platon, pentru a-şi justifica propriile vicii.

— Dacă ar fi să vă credem, doamnelor, continuă prinţul în limba lui, atunci adevărata dragoste este aceea cu animalele, fiindcă, faţă de sexul vostru, ele ar avea avantajul celei mai mari deosebiri plus acela de a nu mai filosofa...

O spusese cu un asemenea ton, încât era greu să ştii dacă glumea sau vorbea serios. Însă cum zâmbi imediat, adunarea alese să-i considere spusele drept o dovadă de spirit, aşa că izbucni în hohote de râs, în timp ce prinţesa, cu lacrimi în ochi, îşi înfipse unghiile în mâna mea.

— & în această privinţă, adăugă soţul ei, mitologia greacă ne oferă numeroase exemple de zoofilie, dintre care nu voi mai menţiona decât pe acelea al Pasiphaei cu taurul ei, al Ledei cu lebăda & al matroanei lui Apuleius cu măgarul. Ceea ce nu înseamnă nimic prin comparaţie cu realitatea. Oricare dintre ciobanii noştri preferă caprele frecventării sexului frumos, iar ţapii se împreunau în mod obişnuit cu femeile în oraşul Mendes din Egipt, unde era cinstit zeul Pan. Lucrul acesta este atât de obişnuit în jurul Moscovei, încât Chirii din Novgorod, întrebat unde s-ar putea bea lapte & mânca nişte carne de vacă ştiută de bărbat, răspundea că oricine o putea face, în afara celui care s-a folosit astfel de animal. În Indiile Orientale, portughezii se bucurau şi ei la fel de vacile de mare ca de femei & cu acelaşi peşte povesteau negrii din Mozambic că se răcoresc din plin, abuzând chiar după ce fiinţele acelea îşi dădeau duhul. Nu se poate spune că asemenea copulaţii sunt efectul simplei depravări omeneşti, fiindcă şi celelalte animale simt aceeaşi atracţie faţă de noi &, tot aşa, s-au văzut & amestecuri între ele. Amintiţi-vă ce zicea Plinius despre bobocul de gâscă din Argos îndrăgostit de o chitaristă pe nume Glaucea, care, totodată, era încercată de dragostea pentru un berbec. Am mai putea adăuga neplăcerile pricinuite de un elefant unei florărese din Antiohia sau de maimuţoiul uriaş din Borneo unui preot spaniol. Cât despre lei, în călduri la început de iarnă, & încă & cei mai periculoşi, toată lumea ştie că iartă femeile dacă îşi suflecă poalele, arătându-le ce le-a dat natura...

Iarăşi izbucniră hohote. Aprinse de către prinţ, glumele de acest soi făcură să clocotească obscenităţile erudite. Incestul se alătură poveştilor cu iubiri clandestine &, o bună bucată de vreme, nu mai fu vorba decât despre josniciile lui Caligula, Nero ori Chryssipos, cărora le era indiferent dacă era vorba despre mama, sora ori fiica lor. Au fost citaţi Strabon, care afirma că magii din Persia & egiptenii făceau acelaşi lucru în temple, Americo Vespucci, care susţinea că, peste tot, în Indiile Orientale, nu exista nicio diferenţă familială prin care să se evite acuplarea, împăratul Claudius care, căsătorindu-se cu nepoata sa, Agrippina, a impus ca incestul să fie autorizat de senat... După care a început să fie murdărită dragostea legiuită & pudoarea însăşi care nu ar fi fost, spuneau, decât o invenţie a popoarelor obosite, căci aşa ceva nu exista în Lumea Nouă şi nici în Marele Nord, la popoarele care îşi ofereau cu plăcere nevestele sau fetele musafirilor, fără a dovedi nici cea mai mică ruşine & copulând în public, precum cinicul Crates, care şi-o punea jos pe Hipparchia în plină agora...

În faţa desfăşurării de mizerii, care mă făceau să roşesc tot atât de mult ca şi pe prinţesă, nu încetam să-l implor din ochi pe maestrul meu, fără a putea înţelege cum de reuşea să îşi păstreze un asemenea calm imperial. Niciun muşchi de pe chip nu i se mişca. Arborase un zâmbet binevoitor, de parcă nu ar fi asistat decât la nişte simple copilării. Abatele din parohie nu mai aşteptase, scuzându-se încă de multă vreme, invocând vârsta & ora înaintată a nopţii. În sfârşit, tocmai când ajunsesem la disperare tot aşteptând ca Athanase să rupă ţesătura de grozăvii, a luat deodată cuvântul:

— Am citit şi eu toate lucrurile la care aţi făcut aluzie & vă felicit pentru cunoştinţele de care daţi dovadă, dar regret că nicio voce nu s-a ridicat pentru a pune la locul lor toate aceste vicii care, dacă au existat cu adevărat & continuă să prolifereze, nu sunt mai puţin condamnabile. După cum îmi este datoria, v-aş denunţa pe toţi Sfintei Inchiziţii...

Se opri pentru o clipă, privindu-i rece pe toţi. Ochii săi albaştri se îngălbeniseră & am văzut mai multe persoane, printre cele mai excitate puţin mai devreme, ştergându-şi fruntea, cuprinse de o spaimă teribilă.

— Aş face-o dacă m-aş îndoi măcar o clipă că aceasta este şi părerea dumneavoastră. Dar poate că nu este fără rost să precizăm anumite puncte. Cu cât aprofundez cunoaşterea unor lucruri noi, cu atât îmi apare mai limpede ceea ce a spus cel mai înţelept dintre muritori în Eclesiast: "Nimic nou sub soare". Ce a fost? Acelaşi lucru ca acela care urmează să se împlinească. Obstinaţia în rău, Demonul, aşadar, este cauza tuturor acestor fapte nefireşti, fiindcă Cel Rău nu se dedică altui scop decât să umple lumea cu fărădelegile lui. Arhitectul blestemat construieşte neîncetat casa anticei mârşăvii. Foloseşte toate căile, ispiteşte întreaga lume & pe toţi înţelepţii. Mijlocul său principal de a înşela sufletele & a şi le însuşi a fost dintotdeauna să le atragă prin curiozitate & să le ducă la ruină prin tot felul de artificii pline de superstiţii & de desfrânare. Putem spune că, dacă Demonul a pus mâna pe atâţia oameni, asta este fiindcă s-a folosit mereu de acelaşi mijloc, încă de la începutul vremurilor. Mă refer la magie & la farmece. Observăm din experienţă că toţi zeii veneraţi de egipteni & de urmaşii lor sunt nişte barbari moderni. La cei din urmă putem vedea semnele transformării lui Osiris & Isis în Soare & Lună & îi găsim pe Bachus, Hercule & Aesculap, Serapis & Anubis & monştri asemănători celor egipteni adoraţi sub alte nume. În China, vedem copii arşi de vii pentru zeul Moloch, sânge vărsat pentru sacrificii odioase, iar acea parte obscenă a trupului pe care vechii greci o numeau "φαχχοζ" (falus) venerat în chip deosebit. Barbarii din Orient adoră anumite animale de parcă ar fi zei, iar exemplul egiptenilor a avut atât de mare importanţă pentru spiritul acelor popoare, că au umplut toate locurile cu idoli asemănători... Toate exemplele pe care le-aţi examinat mai devreme sunt fructe ale idolatriei, produse înfiorătoare ale Duşmanului naturii umane. Demonul este maimuţăreala lui Dumnezeu, iar coada sa de şarpe se târăşte pe oriunde se manifestă spiritul lui de perversiune diabolică. Şi dacă nu trebuie să ne acoperim ochii în faţa reflexelor deformate pe care oglinzile lui ni le pun în permanenţă în faţa ochilor, să ne ferim să le luăm drept realitate & să dăm de gol această răutate care duce drept spre veşnica damnare...

Încă o dată, putui admira felul simplu & liniştit în care maestrul meu apăra religia noastră & sfintele ei principii. Cât despre mine, mi-am pierdut speranţa de a ajunge vreodată la o asemenea forţă sufletească aparţinând, la drept vorbind, numai aleşilor lui Dumnezeu.

Înfrânate pentru o clipă de discursul lui Kircher, spiritele înflăcărate de vin s-au eliberat iarăşi. Cum însă de mult terminasem de mâncat, prinţul îşi invită musafirii să se ridice de la masă, aşa că ne risipirăm în grupuri mici prin saloane, în timp ce servitorii strângeau urmele festinului.

Prinţesa Alexandra mă trase către un divan ceva mai izolat. După ce comentarăm discuţiile din acea seară & exprimarăm cu voce tare dezaprobarea pe care ne-o comunicasem prin gesturi, vorbirăm din nou despre muzică & armonie. Puţin obişnuit să beau după cum o făcusem, având mintea tulburată, nu reţinui din acea conversaţie decât sentimentul unei dulci comuniuni & al unei perfecte potriviri a părerilor noastre. Mai târziu, când mai compararăm încă o dată meritele lui William Byrd & ale lui Gesualdo, prinţesa ţinu să îmi arate partitura unui motet pe care nu îl cunoşteam & care nu putea fi citită, spunea ea, fără a auzi cea mai frumoasă dintre muzicile cu putinţă. O urmai deci grăbit într-un alcov apropiat unde îşi ţinea partiturile. Abia intraţi, încuie de două ori uşa, spre a ne feri de nepoftiţi. Fui de acord, flatat de preferinţa ei pentru mine.

Găsi fără greutate amintita bucată muzicală & ne aşezarăm unul lângă altul.

Partitura era intr-adevăr extraordinară, plină de minunăţii & de fervoare, aşa că o fredonai încetişor, cucerit de emoţiile încântătoare pe care mi le producea. După câteva minute, simţii un fel de flacără pe obraz, de partea unde se afla prinţesa. Ridicai ochii spre ea & încetai pe loc să mai cânt: privirea ei fixă, luminoasă, arzătoare ca jăraticul era aceea care-mi traversase pielea. Fără a renunţa la modul înfiorător de a se uita la mine cu tandreţe, îşi apropie fără grabă palma de faţa mea & îmi mângâie buzele tremurând.

— Caspar, murmură, Caspar...

Respiraţia îi devenise neregulată, nările îi palpitau, gura i se întredeschisese de parcă, prin mişcarea aceea, încerca să îşi umezească gâtul uscat. Crezând că era pe punctul de a-şi pierde cunoştinţa, mă ridicai pe jumătate pentru a-i veni în ajutor. Cu un gest, îmi făcu semn că nu mai avea aer, îndemnându-mă să mă grăbesc să îi desfac şnurul rochiei. Cum părea că se sufoca, mă apucai să i-l desfac, enervat de toate acele panglici cu care nu eram obişnuit. Doar i-am desfăcut puţin corsajul că ea & termină singură să îşi dezgolească pieptul. Numai că nu s-a oprit acolo unde decenţa & nevoia unei simple indispoziţii ar fi cerut-o, ci continuă să îşi desfacă veşmintele cu un soi de furie, lăsându-şi

pieptul complet gol în faţa privirilor mele! în faţa acelui spectacol, rămăsei împietrit. Cum nu mai văzusem sânii unei femei decât la cadavrele pe care le disecam împreună cu maestrul meu, mi se păru că nu mai pomenisem ceva atât de frumos de când mă născusem. Spre marea mea groază, prinţesa *molliter incepit pectus suum permulcere. Papillae horruere, et ego sub tunica turgescere mentulam sensi*[1]. Duşmanul! Femeia aceea era posedată de Demon, iar eu eram la două degete de a fi tras de ea în prăpastie. Îmi făcui cruce recitând cuvintele exorcismului, numai că prinţesa, de nerecunoscut, *divaricata stolam adeo collegit ut madida feminum caro adspici posset*[2]. O imensă confuzie puse stăpânire pe simţurile & pe spiritul meu. Pe de o parte, eram mai îngrozit de transformarea atât de bruscă a acelei femei care, până atunci, credeam că e dăruită cu virtuţile & pudoarea unei sfinte, pe de alta mă simţeam şi mai atras de ea decât mai înainte. O ultimă tresărire de conştiinţă mă îndepărtă de ea &, tremurând, clătinându-mă pe picioare, am implorat-o să-şi vină în simţiri.

— Doamnă, fie-vă milă, încetaţi! îi zisei cu toată convingerea de care eram în stare. Vă aduceţi blestemul asupra capului! Şi mi-l aduceţi şi mie!...

Numai că reacţia mea păru să o excite şi mai tare, fiindcă îşi trecu limba peste buze cu obscenitate. Pricepând că uşa era încuiată, m-am repezit către cordonul clopoţelului, ameninţând că am să sun.

CANOA QUEBRADA / Ca un meterez în faţa nebunei beţii a lumii...

După o îndelungă îmbăiere, Moéma, Thaïs şi Roetgen s-au regăsit pe plajă, la umbra unei colibe în care seu Juju, un pescar reciclat, le-a servit crabi umpluţi şi o *cachaça* cu lămâie verde a cărei căldură o făcea de nebăut. Nimeni nu îi explicase de ce s-au apucat nişte tineri orăşeni să frecventeze acest loc pierdut de lume, însă acceptase fericita întâmplare cu atât mai filosofic, cu cât îi permitea să mai şi câştige ceva bani fără să se obosească prea tare. Sprijiniţi de nişte bucăţi de palmier tăiate rotund, trei tineri în costume de baie se împungeau hohotind. Luptători nemişcaţi, cu trupurile strălucind de ulei pentru bronzare şi de picături de transpiraţie, se jucau de-a acoperitul pielii strălucitoare cu nisip. Privirea lui Roetgen s-a încrucişat cu aceea a celui mai volubil dintre tineri, un metis cu dinţii imaculaţi, care lăsa să-i treacă palma cu graţie peste cefele ori umerii tovarăşilor săi, râzând cu voce ascuţită.

— *Eita, mulherzinha*! a exclamat acesta ridicându-se pe loc pentru a o îmbrăţişa pe Moéma. •

Şi, după un pas înapoi, ca pentru a-l studia mai bine pe Roetgen:

— Unde-ai găsit căpriţa asta mişto? Deja sunt ud tot...

— Calm, calm... Nu fi mârlan, i-a zis Moéma puţin jenată. E proful meu, aşa că ia-o uşurel.

— Atunci, ai putea măcar să mă prezinţi, nu? Doar n-o să-l mănânc, mai ales că...

— Bine... Roetgen, ţi-l prezint pe Marlène, a surâs tânăra. Nu-i da atenţie, că nu te mai lasă în pace!

— N-o asculta, a intervenit metisul ţinându-l de mână pe Roetgen mai mult decât s-ar fi cuvenit. Sunt blând şi ascultător ca o mieluşică. Nu-i aşa, fetelor?

Cei doi băieţi cărora li se adresase s-au mulţumit să-i arunce o privire întunecată.

— Anais şi Doralice..., i-a prezentat cu un zâmbet îngheţat. Sunt geloase şi asta le face nepoliticoase. Niciodată suficienţi hormoni... Mereu aceeaşi poveste...

Era pentru prima oară când Roetgen auzea un bărbat referindu-se la el şi la prietenii lui la feminin. Cu toată deschiderea de spirit, o resimţise ca pe o provocare şi nu ştia dacă să fie de acord cu acel joc ori să îl ignore. Conchise, până la urmă, că merita un fel de admiraţie naivă individul care îndrăznea să îşi afirme atât de limpede preferinţele lui sexuale. Totuşi, dintr-un reflex stupid în care panica se alătura unui vechi fond orgolios, de mascul, simţea nevoia de a se diferenţia:

— Poate că par cam ciudat, a răspuns glumeţ, dar eu prefer fetele... Acestea fiind spuse, nimic nu ne împiedică să bem un pahar împreună.

Şi-a muşcat imediat limba, furios pe el însuşi fiindcă alunecase într-o facilă condescendenţă, mai jignitoare, fără discuţie, decât o adevărată insultă.

---

[1] Incepu sa-si mangaie sanii cu voluptate. Sfarcurile I se ridicau, iar eu mi-am simtit membrul umflandu-mi-se pe sub sutana

[2] ***îşi desfăcu picioarele şi îşi ridică rochia cu neruşinare, lăsându-mă să văd carnea umedă a coapselor***

— Păcat... Nu ştii ce e bun, a comentat Marlène cu un infinitezimal dispreţ în glas. Dacă îţi vei schimba vreodată radical felul de a fi, vino la mine prima oară şi-am să te fac să descoperi galaxia... Haideţi, fetelor! Ultimul care-ajunge-n apă, fute fete!

Ca împinşi de un resort, cei trei tineri au ţâşnit pe loc spre valuri.

— N-am vrut să-l jignesc, a zis Roetgen întristat.

— Ai făcut foarte bine, l-a liniştit Moéma, dacă-i lăsai cea mai mică speranţă, ar fi devenit insuportabil... O să-i treacă. Oricum, face orice pentru un pahar pe gratis! Apropo... Juju, ne dai una mică, te rog?

Primul pahar i-a bine dispus pe toţi trei.

Uşor trandafirie spre orizont, de o parte şi de cealaltă a câmpului lor vizual, plaja dispărea într-o imensă lumină orbitoare. Pe suprafaţa de un albastru spălăcit a Atlanticului, valurile ca nişte tăvăluguri se rostogoleau încet, cu zgomot de torent. Câteva *jangadas* trase la mal, câţiva înotători risipiţi prin apă, nimic nu le deturna impresia de a se găsi în altă parte, la capătul lumii, într-una dintre acele secvenţe temporale în care spiritul, în mod miraculos amnezic şi liniştit, se împacă dintrodată cu sine însuşi.

— Uite, i-a explicat Moéma, aşa aş putea rămâne toată viaţa. Pe bune, toată-mpuţita asta de viaţă uitându-mă la valuri, cu un pahar în mână...

Thaïs zâmbea. Întinsă pe spate, cu capul pe pântecele Moémei, îi povestea lui Roetgen despre proiectul lor de bar literar, aprinzându-se contra ignoranţei secolului şi a dispreţului burgheziei braziliene pentru poezie. Se enerva, ajungea pe buza unor abisuri în care universul scăpăra într-o aceeaşi damnare — *O que é isso, companheiro*? Nu-mi spune că n-ai auzit niciodată vorbindu-se despre Fernando Gabeira! — apoi se întorcea la palma Moémei care-i mângâia părul, îngânând încet bossanove ale lui João Gilberto ori Vinicius, lăsându-se furată de sclipitoarea melancolie a acestor cuplete. Tristeza não tem fim, felicidade sim... A citit cumva, nu doar ascultat, citit, poemele minunate ale lui Vinicius de Moraes, Chico Buarque, Caetano Veloso? Trebuie să facă efortul. Dar Mário de Andrade? Nu? Şi Guimarães Rosa? N-o să înţeleagă niciodată nimic din lumea lor fără să fi citit *Grande Sertão: Veredas*...

Roetgen îşi nota titlurile în minte, în pofida rezervelor pe care i le trezea prezenţa unor cântăreţi în listă.

Marlène s-a întors împreună cu prietenii săi şi cu câteva figuri noi. Prea puţin răzbunător, şi-a cerut paharul promis, l-a asediat pe Roetgen cu vorbe frumoase şi insinuări licenţioase, după care i-a dezvăluit că, la trei sau patru sute de metri, se găsea un colţişor de plajă unde adevăraţii îndrăgostiţi din Canoa se adunau pentru a face nudism, a cânta la chitară, a fuma jointuri... Un adevărat spaţiu al libertăţii! De altfel, dacă dorea, îi putea oferi nişte *maconha*. Din cea bună, fără probleme... Din *cachaça* în *cachaça*, a sfârşit prin a se sui pe unica masă din colibă şi, împopoţonat cu mai multe prosoape de baie, a mimat un striptis care a stârnit hohotele de râs ale tuturor celor ce asistau la spectacolul improvizat.

Pe la încheierea după-amiezei, când Roetgen s-a dat jos din hamac, memoria părea să i se fi evaporat cam de la acea scenă, îşi amintea vag că făcuse dragoste cu Moéma, dar n-ar fi putut jura. Tot restul fusese înghiţit într-o gaură neagră de unde nu mai scăpau decât imagini evanescente şi un resentiment de neînţeles faţă de tânără. Odată cu mirarea provocată de aceste sentimente, a observat creanga piezişă, stranie, care atârna din acoperiş până-n încurcătura de sfori de pe degetele de la picioarele sale.

— Hei, Dionysos, ai dormit bine? A auzit o voce care venea de deasupra lui.

Faţa veselă a lui Thaïs s-a ivit din hamac, urmată aproape imediat de a Moémei. Încolăcită afectuos de prietena ei, părea şi ea la fel de binedispusă.

— Când ne-am hotărât cu toţii să mergem să ne facem siesta, ai urcat pe dună ca un robot, fără să te datini şi fără să grăbeşti pasul. Deşi nisipul era de două ori mai fierbinte decât la coborâre! Te-ai suit cu de la tine putere în hamacul meu şi ai început să ne vorbeşti despre Dionysos... Totul a fost trecut în revistă: Nietzsche, mitul şi cultul, "violenţa sacră"... Erai inepuizabil!

— Măcar a fost interesant? a întrebat Roetgen pus pe gânduri.

— Super! i-a răspuns Thaïs, îţi jur... Şi-apoi, ai vorbit perfect în portugheză, chiar şi fără accent! O nebunie, este?

— A fost incredibil, a intervenit Moéma. Păreai hipnotizat!

— Şi pe urmă?

— Pe urmă am fumat un joint şi... Să nu-mi spui că nici de asta nu îţi mai aminteşti!?

— Pe cuvânt! a minţit Roetgen. Pentru mine, totul se opreşte la stripteas-ul lui Marlène...

— Ei bine, ai sărit pe mine, în timp ce Thaïs vorbea cu tine...

— Am făcut eu aşa ceva?!

— Şi-ncă cum! l-a certat Thaïs râzând. Ba, mai rău, părea că-ţi place!

— Doamne, ce ruşine! a exclamat Roetgen sincer ruşinat. Niciodată nu m-am gândit că aş fi în stare de aşa ceva, fie şi beat mort cum am fost...

— Nu te necăji, a continuat Thaïs afectuoasă. Am văzut-o eu în situaţii şi mai şi... A fost o chestie dată naibii, să ştii! Am încercat eu să dorm, dar nu s-a putut: clătinaţi toată coliba cu gimnastica aia a voastră, un adevărat cutremur! Aşa că m-am băgat şi eu şi atunci s-a rupt craca...

— Am căzut unii peste alţii... Iar tu ai adormit instantaneu! O clipă, ni s-a părut că ai leşinat, dar imediat te-ai pus pe sforăit. Am crezut că murim de râs!

— Aşa că te-am lăsat pe jos şi ne-am băgat în hamacul meu...

— Profesore, trebuie să fii atent la *cachaça* ..., a glumit Moéma. Mai ales pe aici, cu tot soarele ăsta...

— Ar fi trebuit să mănânc un pic, a încercat Roetgen o motivaţie. Nici c-am mai băut atât de mult.

— Paisprezece *caipirinhas*...

— Paisprezece?!

— Exact. Poţi avea încredere în seu Juju: e-n stare el să mai facă şi cinste, dar, din ce ai comandat, nu a uitat niciun pahar.

Cu hainele la subsuoară, s-au dus la Neosinha. Aceasta închiria puţul şi o colibă unde te puteai spăla. Roetgen a fost dezamăgit de procedeul care atesta “ospitalitatea naturală” a pescarilor, atât de lăudată de către Moéma, fără a mai pune la socoteală că trebuia să stai la coadă alături de vreo zece alţi tineri. Te-ai fi putut crede dintr-odată ajuns într-o tabără, şi-a spus, ba chiar mai rău, într-un camping. Cum însă Thaïs şi Moéma părea că se simt complet la largul lor, nu le-a mai comunicat opiniile lui.

Ca să mai câştige timp, au făcut duş împreună, turnând fiecare, pe rând, apa cu o cutie veche de conserve, dintr-un bidon mare de metal pe care îl adusese unul dintre băieţii Neosinhei. Încă uşor ameţit, Roetgen s-a dedat fără nicio ruşine micii comedii care-i adunase dintr-odată la un loc, goi, atât de aproape încât mai-mai că se atingeau, ca şi când ar fi fost vorba de ceva absolut firesc.

Cu picioarele lungi, cu fesele musculoase, Moéma, zveltă, animalică, trup băieţesc şi pubis castaniu-auriu; Thaïs, cu sânii grei, mai mult decât plinuţă, însă la fel de atrăgătoare, cu luxuriantul ei triunghi negru care-i sublinia pielea lăptoasă a pântecelui...

O poantă de copii la baie căreia nu a aflat niciodată dacă doar el i-a descoperit foarte subtila perversitate.

Cum Moéma le propusese să meargă la João pentru cină, au cumpărat câţiva peşti, sifon şi pesmet înainte de a traversa încă o dată satul. Cerul se întuneca. Vântul bătând dinspre mare ridica vârtejuri de nisip în drum. De o parte şi de cealaltă a uliţei, pâlpâiau luminiţe în găurile negre ale ferestrelor.

— Ce naiba! a strigat Thaïs, am uitat să cumpărăm o *lampadinha*...

Întorcându-se, au mai târguit un litru de kerosen şi o lampă cu gaz din tinichea care avea pe ea eticheta în roşu şi auriu a unei mărci de bere.

— Lămpile astea sunt făcute din cutii de bere golite, a explicat Moéma, aşa că arată fiecare altfel. În Interior, poţi da de unele pe bune foarte frumoase...

Pe João şi pe nevasta lui i-au găsit legănându-se leneş în hamacuri. Copii se jucau toţi grămadă pe sub ei. Maria a primit micul grup cu entuziasm, grăbindu-se să se ridice pentru a iuţi focul în bucătărie. João li s-a alăturat puţin mai târziu, la gura sobei. Era abătut: unul dintre cei patru mateloţi ai *jangadei* se îmbolnăvise, aşa că ieşirea de a doua zi, la pescuit, fusese anulată. Roetgen s-a arătat mirat: de ce nu se duc totuşi şi aşa?

— În trei nu se poate, i-a răspuns pescarul. Din cauza echilibrării plutei. Riscăm să ne dăm peste cap.

— Şi nu-l poate înlocui nimeni?

— Tinerii nu mai vor să pescuiască, iar ceilalţi au alte treburi: ori muncesc pământul, ori sunt pe vasele lor. Asta e, nu e nimic de făcut. Tot aşteptând, o să crăpăm de foame.

Faţa Măriei s-a întunecat, în timp ce punea peştele la fript, direct pe jar.

— Pot să vin eu, dacă vreţi...

Împins doar de dorinţa de a veni în ajutor acelei familii, Roetgen vorbise fără să se mai gândească. Observând figura neîncrezătoare a lui João, a insistat asupra lungii sale experienţe în materie de regate şi pescuit maritim.

— Nimic nu-mi place mai mult pe lumea asta, a zis în încheiere, ca şi cum precizarea ar fi constituit un argument în plus.

— Plecăm pentru două zile şi o noapte, *francês*, nu e o plimbare de plăcere...

— Sunt obişnuit... Luaţi-mă cu voi şi-o să vedeţi. În cel mai rău caz, o să fiu bun pentru contrabalans, dacă asta era problema.

— Poţi să ai încredere în el, a intervenit Moéma. Îl cunosc bine: dacă ţi-a propus să vină cu voi, înseamnă că este în stare s-o facă.

— Atunci, aşa rămâne, o să-ncercăm..., a răspuns João brusc, întinzându-i mâna peste foc. Trebuie să mă duc să le spun şi celorlalţi. Lipsesc două minute.

La întoarcere, după puţină vreme, faţa îi strălucea de mulţumire.

— Merge, le-a zis aşezându-se la locul lui. Ne întâlnim aici, la cinci dimineaţă...

Peştele l-au mâncat cu mâna, din blide deformate de aluminiu. Pe toată durata mesei, în timp ce João le spunea ultimele poveşti de prin sat, Roetgen nu şi-a încrucişat măcar o dată privirea cu a Moémei fără a-i surprinde respectul şi admiraţia pe care i le trezise gestul lui.

— Nici de asta nu-ţi mai aminteşti?! s-a arătat mirată Moéma, plecând de la João. Eşti de-a dreptul incredibil! Păi, chiar i-ai propus să te înveţe să dansezi! Cred că deja îşi face griji...

Obosit după beţia din cursul zilei, Roetgen tare s-ar mai fi dus imediat la culcare numai că, după spusele fetelor, îi promisese lui Marlène şi celorlalţi că se vor întâlni la *forró*, în spatele barului lui *seu* Alcides.

Cum de-am putut spune asemenea tâmpenii?! a bombănit furios pe el însuşi.

Nu îşi putea suprima sila, la gândul de a se confrunta cu Marlène.

— Nu-ţi fie teamă, i-a zis Thaïs observând cât era de abătut, pesemne că s-a trezit şi el din beţie...

— Şi, dacă dansezi cu noi, n-o să mai vină nimeni să te bată la cap. O să vezi, e un loc super!

Conduşi de către Moéma prin întunericul de pe stradă, mergeau încet, trecând pe lângă siluete tăcute ori mici grupuri gălăgioase pe care le salutau fără a le fi putut identifica. Vântul le presăra pielea cu nisip, aducându-le în nări miros de alge şi de gunoaie aprinse. Frânturi de muzică îndrăcită începeau să ajungă până la ei...

— *Forró*, i-a explicat tânăra, este un fel de bal popular ori, mai degrabă, rural. Doar în Sertão găseşti aşa ceva. Ar fi interesant de făcut un studiu legat de subiectul ăsta. Cuvântul desemnează şi dansul respectiv... De-asta te-ai şi încurcat: în Nordeste, prin "a merge la forró" se poate înţelege şi "a dansa la *forró*", ba chiar şi "a te juca la *forró*".

— *Forró, forrobodó, arrasta-pé, bate-chinela, gafieira*..., le-a înşirat pe toate Thaïs cu o evidentă bucurie. Toate înseamnă acelaşi lucru! Şi-o să vezi ce mutră or să facă toţi colegii tăi când o să le spui că ai ajuns printr-un asemenea loc de perdiţie... E culmea vulgarităţii, periculos şi toate alea... Pentru nimic în lume n-ar pune ei piciorul prin aşa ceva.

Când au pătruns în minusculul baral lui *seu* Alcides, le-a trebuit un moment pentru a se obişnui din nou cu lumina. Prin comparaţie cu întunericul profund ce domnea peste sat, cele câteva lămpi cu gaz împrăştiate peste tot dădeau încăperii înfăţişarea unui altar expus într-un de muzeu. *Seu* Alcides era un bătrân metis burtos, împopoţonat cu o pereche de ochelari fără braţe, legaţi cu un elastic, care se învârtea plin de importanţă prin faţa unor etajere care, la nevoie, l-ar fi transformat în băcan. Pe cea din stânga, era aliniată o colecţie de sticle de o derutantă monotonie — Alcides, din principiu, nu servea decât *cachaça* —, pe cea din dreapta, se îngrămădeau produse de strictă

necesitate: bidoane cu ulei de soia, cutii cu unt, *feijão*, detergent, *rapadura*, toate acestea strălucind în spatele lui ca nişte obiecte de preţ.

Sprijiniţi în coate pe tejgheaua din lut, vreo şase caboclos se îmbătau metodic, dând paharele peste cap şi lăsând să li se scurgă firişoare lungi de salivă până între şlapi. Pe o masă mică de biliard, care ai fi zis că a fost scoasă după o îndelungă şedere pe fundul mării, trei tineri localnici jucau una după alta partide îndrăcite ale unei variante autohtone de *snooker*, numită *sinuca*. Proiectate ca nişte umbre chinezeşti pe pereţii din cărămidă nearsă, imaginile lor deformate tremurau în voia curenţilor de aer.

Petrecăreţii s-au dat mai într-o parte, pentru a le face loc la tejghea.

— *Meladinha* pentru toţi trei..., a cerut Moéma după salutul de rigoare cu Alcides.

— Eşti sigură? a întrebat-o acesta ridicând din sprâncene. Tu şi Thaïs ştiu că rezistaţi, dar el — a continuat privindu-l pe Roetgen cu îndoială — crezi că ţine? E prea tare, când nu eşti obişnuit...

— Trebuie să se-nveţe. N-are cum bea aşa ceva la Fortaleza!

— Şi-a mea e cea mai bună din Sertão, a conchis *seu* Alcides turnând un deget de melasă roşiatică în pahare. Miere curată de *jandaira*, văru-meu o face...

— O specie de albine, i-a şoptit Thaïs lui Roetgen, pe când seu Alcides umplea paharele cu vreo sută de mililitri de *cachaça*.

— Dar bine le mai umpleţi!..., s-a speriat Roetgen.

— Porţii de bărbat, a răspuns firesc Alcides, amestecând compoziţia cu vârful cuţitului. Aşa se bea pe aici... Da' las' că vezi tu, mititelule, că-ţi face bine când ţi-e rău!

Vecinii au izbucnit în hohote sănătoase, însoţite de comentarii deşănţată ori gesturi obscene.

Mereu insistenţa aceasta asupra virilităţii, îşi spunea Roetgen, de parcă ignoranţa sau sărăcia nu ar găsi altă consolare decât hipertrofierea zvâcnitoare a sexului masculin.

Luându-se după fete, şi-a băut paharul dintr-o sorbitură, fără însă a scuipa după aceea, după cum ele o făcuseră cu o nonşalanţă care l-a umplut de respect. Era dulce, uşor greţos, în orice caz mai bun decât *cachaça* pură. Până să se întoarcă iarăşi către tejghea, paharele erau deja umplute.

Abia dacă mai îmblânzită din cauza vântului, muzica puternică din *forró* părea să nu deranjeze pe nimeni. Acordeonul, trianglul şi tamburinele acompaniau voci răguşite, aspre, îndulcite însă de inflexiunile monotone din Nordeste.

— Merge cu baterii de maşină, a răspuns Moéma întrebării lui Roetgen, jucându-se cu Thaïs de-a cine ghiceşte prima numele grupului şi titlul cântecului care începea. Dominguinho: *Pode morrer nessa janela*... Oswaldo Bezerra: *Encontro fatal*, *Destino cruel, Falso juramento*... Trio Siridó: *Vibrando na asa branca*, *Até o dia amainsá*... Ca şi cea mai mare parte dintre cei care beau pe acolo, reluau imediat cuvintele fără ca măcar să îşi dea seama, luând-o înainte cu refrenul, dansând chiar în locul în care se aflau. Pe Roetgen, care nu era în stare să fredoneze niciun cântec franţuzesc, îl tulburase extraordinara căldură omenească degajată de această contopire a tuturor cu muzica, o coerenţă care nu mai ţinea de folclor, ci de energia misterioasă a unui popor de pionieri.

De acum, toată lumea se afla într-un necontenit du-te-vino. Ieşiţi de la *forró da Zefa*, tinerii, lac de sudoare, dădeau pe gât paharul şi se întorceau la bal. Înfierbântate de dans, cu gâtul roşu, cu părul ciufulit, fetele care defilau prin bar păreau nişte bizare madone. Fermecătoare ori hidoase, ai fi zis că tocmai au făcut dragoste înainte de a intra. Roetgen se surprindea dorindu-le pe toate.

O secvenţă de linişte în pauza dintre două discuri. Pus astfel în valoare, şi-a făcut apariţia un personaj insolit. Era un indian de vreo douăzeci de ani, pe care şi numai pieptănătura luată din tradiţia Xingu, tot l-ar fi individualizat: părul, negru şi des, retezat deasupra arcadelor, trecea ca o continuare a bretonului, pe deasupra urechilor înainte de a i se lăsa pe spate. Îmbrăcat în alb, cu pantaloni largi strânşi de curea, cu un tricou cu decolteu adânc, lăsând să se vadă pieptul lipsit de păr, de culoare cărămizii, cu nişte tatuaje pornind de sub bărbie, simetric, ca o pereche de trese, îşi arbora, parcă, rasa şi frumuseţea ca pe un drapel.

Căutând un complice al propriei uimiri, Roetgen s-a întors spre Moéma. Aceasta, cu ochii fixaţi pe noul venit, părea că vrea să se impregneze cu imaginea lui. Prinzându-i privirea şi ca atras de ea, indianul şi-a făcut loc lângă fată. Pe umăr purta o ştampilă făcută cu cerneală albastră, aplicată de către *dona* Zefa dansatorilor care mai ieşeau de la bal. Bărbatul şi-a băut fără un cuvânt *cachaça*. Muzica reîncepuse...

— Alcéu Valença! a ţipat Thaïs, brusc exaltată de primele măsuri ale cântecului. *Morena tropicana*, a-nceput ea să cânte...

— *Eu quero teu sabor*, a continuat indianul, uitându-se drept în ochii Moémei.

După care a schiţat un zâmbet şi a ieşit din bar.

— Ciudat, gagiul, este? a zis Alcides, care nu pierduse nimic din întreaga scenă.

— Cine e? l-a întrebat Moéma, de parcă răspunsul nici c-ar fi interesat-o.

— Îl cheamă Aynoré. Sunt vreo două săptămâni de când se învârte pe aici.

Apoi, scuipând pentru a-şi sublinia dispreţul:

— *Maconheiro*, după câte ştiu...

— Dansăm? s-a rugat Thaïs, mişcându-se-n continuu în ritmul muzicii.

Ieşiţi în stradă, au ocolit barul prin stânga şi au ajuns la *forró da Zefa*. Acesta era un fel de hangar ridicat din cărămizi de argilă al cărui acoperiş spunea ceva despre bunăstarea relativă a proprietarului. Prin micile ferestre fără geamuri, ca peste tot în Canoa Quebrada, ce se înşiruiau pe toată lungimea faţadei, ieşea mai mult tărăboi decât lumină. La unica uşă a acelei clădiri mari, se găsea însăşi *dona* Zefa, o mulatră bătrână puţind a alcool şi tutun, care s-a lipit imediat de Roetgen şoptindu-i, cu voce blazată, un val de obscenităţi fără echivoc. L-a lăsat în pace de cum a scos din buzunar câţiva *cruzeiros* pentru intrare. Dincolo de ea, în sala de circa treizeci de metri pe care cele două lămpi cu gaz agăţate de tavan nu prea aveau cum s-o lumineze, mulţimea în mişcare parcurgea în toate direcţiile spaţiul de pământ bătătorit avut la dispoziţie. Într-o beţie şi-o agitaţie ca a unui roi de insecte, cuplurile de dansatori îşi mişcau şoldurile în ritm, rapid, sudate solemn, cu picioarele menţinute pe sol de un magnetism sonor. Seriozitatea chipurilor, uniformitatea gesturilor, în perfect acord cu muzica şi ritmul ei l-au uluit pe Roetgen mai mult decât tot ce văzuse până în acel moment. Un bal popular din catacombe, o ultimă ispită înainte de declararea stării de asediu, în conştiinţa ascuţită a trupurilor şi a iminenţei războiului. De dincolo de vocea omenească şi de instrumente, se auzea zgomotul de fond endemic al sandalelor lovite de pământ, o pulsaţie continuă, ameninţătoare precum tăcerea vremurilor de la-nceputuri.

Brusc, Marlène le-a apărut în faţă.

— *Que bom*! Vă salut pe toţi trei aici, în caverna nopţii! li s-a adresat emfatic. Cald, e? Păi, atunci, pe cine să invit eu la dans?

— Pe mine, i-a răspuns Thaïs făcându-i cu ochiul lui Roetgen, ca într-o conjuraţie.

— Acum e rândul nostru, i-a spus Moéma imediat ce primii doi au fost absorbiţi de agitaţia browniană a pistei, haide, doi paşi la dreapta, doi paşi la stânga... Încearcă să te iei după mine...

Şi, lipindu-se de el, l-a tras în inima vârtejului.

Roetgen nu se descurca prea rău, cel puţin după spusele partenerei. Făcând tot posibilul spre a nu fi ridicol, a realizat încet-încet starea evidentă a lucrurilor: în mulţimea întunecată de dansatori, care se evitau cu dexteritatea unor particule elementare, nu dădea decât de figuri livide, ştirbe, de corpuri bolnăvicioase pe care, în general, le depăşea cu un cap. De fiecare dată când vreo siluetă mai înaltă decât celelalte îi atrăgea privirile, recunoştea fără greşeală pe câte unul dintre tinerii orăşeni "întorşi la izvoare", la Canoa. Aceştia respirau sănătate, râdeau arătându-şi dinţii albi, distrându-se ca într-un bar de noapte. Găseai acolo două specii diferite sau, mai rău, două stadii îndepărtate unul de celălalt, în timp, al evoluţiei aceleiaşi omeniri. Rupt şi de unii, şi de alţii, Roetgen se simţea la fel de vinovat, la fel de absurd comic şi deplasat ca un papagal în mijlocul unui stol de ciori.

— Tot nu-i bine, a râs Moéma, tot mă mai calci pe picioare! E nevoie să te mai antrenezi dacă vrei să ieşi la agăţat într-un *forró*...

— Gata, mă opresc, simt că explodez.

— OK... Mergem să bem ceva.

Înaintau către ieşire, perturbând în drumul tăiat de-a dreptul mecanica vârtejurilor dansului, când indianul şi-a făcut iarăşi apariţia:

— Dansezi? i-a zis rece Moémei, părând a nu se îndoi nicio clipă de răspunsul ei.

— De ce nu? a reacţionat fata, cu puţină aroganţă în glas.

Şi i s-a-nşurubat în braţe cu o grabă şi o relaxare care-i contraziceau încercarea de cochetărie.

Dezorientat, fiind lăsat baltă pe nepregătite, Roetgen se uita la cuplul plutind pe marginea valului uman, gata să se lase furat de acesta. O clipă înainte de a dispărea, l-a zărit pe Aynoré pipăind

fesele Moémei cu un gest dur, obscen, care a ridicat pe coapse şortul fetei, ale cărei unghii se înfigeau în tatuajele de pe spatele lui.

Roetgen se simţea şi el la fel de zgâriat. Deşi nu avea niciun drept să fie gelos, se lăsase cuprins de un dispreţ care se îndrepta către toate femeile din lume. Cu sufletul încărcat de o mie şi-una de forme ale unui amor-propriu rănit, a părăsit sala, înghesuit zdravăn, în trecere, de către dona Zefa, întorcându-se în barul lui seu Alcides.

Prin contaminare, băutorii de aici i s-au părut culmea degenerescenţei. Un ins adormit pe masa de biliard se trezea tresărind, din trei în trei minute, oferind ţigări nimănui, un altul făcea *pipoca* la cerere, umflându-şi obrajii peste măsură spre a imita zgomotul de pop-corn care explodează, încăpăţânându-se să se facă de râs, de parcă unica justificare a existenţei sale s-ar fi redus la acea lamentabilă maimuţăreală. Până şi *seu* Alcides părea prea umflat spre a mai fi fost şi cinstit, prin comparaţie cu scheletele vii care se prezentau la tejghea.

S-a chinuit să înghită o meladinha. Ca o relaţie directă între cauză şi efect, paharul de alcool i-a declanşat o criză de enterită care l-a paralizat undeva, la marginea leşinului. Intrat în panică la gândul că nu-şi va mai putea controla subita debandadă a intestinelor, a ieşit din bar, grăbindu-se să ajungă pe dună. Scormonindu-se prin buzunare pentru a descoperi ceva care ar fi putut ţine loc de hârtie igienică, fugea prin întuneric, bolnav, descurajat.

În momentul în care s-a convins că nu o să reuşească să ajungă la vreme la malul mării, a luat-o la dreapta şi a mers drept înainte, hotărât să se îndepărteze cât mai mult cu putinţă de casele satului. În lumina slabă a stelelor, se întindea un *no mans land* presărat cu gunoaie, un depozit infect, paralel cu strada pe toată lungimea acesteia. Afundându-se în dejecţii, pe Roetgen l-au năpădit mai întâi o sudoare rece, apoi crampe care l-au rupt în două, disperat, făcându-l să cadă în genunchi ca statuile funerare în atitudine de rugă. Şi abia acolo, singur, nepăsător faţă de întreaga lume, perplex din cauza şovăitului întregii sale fiinţe, i-a dat prin minte că avea să moară şi că, a doua zi, va da peste el un porc, aşa, cu chiloţii-n vine, printre mizeriile fumegânde ale satului, ordură el însuşi printre orduri.

Cele din urmă bancnote care îi mai rămăseseră abia dacă au reuşit să-i şteargă curul şi angoasa.

Când, în sfârşit, a fost în stare să se ridice, şi-a curăţat mizeria de pe mâini cu nisip şi a revenit în stradă, luându-se după un crâmpei de lumină care pâlpâia mai mult sau mai puţin pe direcţia cea bună. A ajuns până lângă o ferestruică, lângă care s-a oprit pentru o clipă. Luminată palid, în clar-obscur, de o lampă, o negresă bătrână ţesea fără grabă la un război mare, din lemn înnegrit. Zărindu-l pe Roetgen, s-a oprit şi i-a zâmbit timid. Instantaneul de pictură flamandă conţinea blândeţea infinită a mamelor şi, odată cu ea, unicul zid de apărare împotriva nebuniei acestei lumi.

MUNICIPALITATEA DIN PACATUBA / Avionul de la Vasp.

Când Zé i-a propus să îl ia cu el la sora lui, care locuia într-o căsuţă, la munte, nu departe de Fortaleza, Nelson era într-un asemenea hal de beţie, încât nu şi-a mai amintit nimic nici de momentul în care prietenul lui l-a dus până în camion, nici măcar de drumul parcurs în timpul nopţii. Trezindu-se în plină pădure de bananieri, a crezut că visează unul dintre cele mai frumoase şi mai liniştite vise, cum nu i se mai întâmplase de multă vreme. Cum i se făcuse cam frig, a tras marginile hamacului peste el şi s-a culcat la loc.

— Hai sus, leneşule! a auzit peste un ceas. Degeaba am mai venit la munte, dacă o să dormi tot timpul...

Apărând din hamac ca dintr-o crisalidă, Nelson a descoperit chipul surâzător al unchiului Zé.

— Uită-te un pic la colţul ăsta de rai! i-a zis acesta arătând spre fereastră. Parcă e altceva decât la Fortaleza, nu?

Dincolo de geam, erau chiar bananierii din visul lui, cerul limpede şi orăcăitul regulat al broaştelor râioase.

— Unde suntem? l-a întrebat Nelson frecându-se la ochi.

— La sora mea, să fie-al naibii! în la sena da Aratanha. Te-ai făcut aseară într-un hal!...

— Cred, am o căpăţână umflată ca un pepene...

— Aerul de munte o să rezolve asta în doi timpi şi trei mişcări, o să vezi. Scoală-te, Firmina ne-a pregătit un adevărat mic dejun de *matuto*!

După un *mingau* de tapioca — un terci gros de lapte cu zahăr şi făină —, o bucată zdravănă de omletă cu cartofi dulci şi două căni de cafea, Nelson s-a simţit mult mai bine. Apoi, Zé l-a luat în cârcă şi au plecat la pescuit, pe o baltă întinsă ce se găsea undeva, mai la vale. Cu toată lipsa de experienţă, *aleijadinho* s-a arătat mai îndemânatic decât profesorul, prinzând doi somni negri care i s-au părut monstruoşi.

Pe la ora unu, când s-au întors la masă, cerul se acoperise, anunţând, pentru după-amiază, vijelia. Nici nu terminaseră de mâncat când aceasta a început, închizându-i în casă pentru tot restul zilei. După ce s-au odihnit, au rămas pe verandă, în hamacuri, uitându-se cum plouă. După care Zé a cântat cât mai ţinea minte din aventurile prinţului Roldão, aşa cum le auzise într-un *cordel* recent al lui João Martins de Athayde. Amestec naiv de *Iliada* şi de *Roland mânios*, textul povestea cum nepotul lui Carol cel Mare reuşise să o scape pe iubita lui, Angélique, din ghearele lui Abderrahman, regele Turciei şi necredincios înveterat, ascunzându-se cu tot cu arme într-un leu de aur conceput de către Richard de Normandie...

La asfinţit, ploaia s-a oprit, în sfârşit, făcând loc unei ceţe în fuioare. Alungaţi de umezeală, Nelson şi Zé au intrat în casă şi au deschis o sticlă de *cachaça*, în timp ce bătrâna Firmina punea la fiert peştele pescuit cu câteva ceasuri în urmă.

Mâncau deja şi — Fimina avea să îşi amintească, mai târziu, evenimentul ca pe o coincidenţă plină de implicaţii — râdeau în hohote, când zgomotul unui avion cu reacţie a cutremurat paharele de pe masă, crescând peste măsură, făcându-i să-şi bage capetele între umeri, încheindu-se cu o explozie care a spart toate geamurile: era aparatul Boeing 727 al VASP, venind de la Congonhas, care se făcuse praf, impresionant, în *serra da Aratanha*.

Singurul în stare să facă ceva, Zé s-a repezit afară. Ceva mai sus, în munte, în lumina arborilor transformaţi în torţe, un soi de panaş negru se ridica dintr-o nouă poiană tăiată în pădure.

— *Meu Deus*! a exclamat înţelegând proporţiile accidentului. Era să ne cadă în cap...

Apoi, adresându-se surorii sale şi lui Nelson, care veniseră după el pe verandă:

— Aşteptaţi-mă aici, mă duc să vad dacă pot să mai fac ceva...

Şi a plecat în fugă spre locul catastrofei.

În ciuda ţipetelor Firminei şi fără a mai sta pe gânduri, Nelson s-a luat după el, târâş.

Când a ajuns în zona impactului, extenuat, murdar din creştet până-n tălpi după cât alunecase prin noroiul roşietic al drumului, Nelson a rămas împietrit în faţa a ceea ce s-a numit “un spectacol apocaliptic”, dar care, pentru el, s-a manifestat doar prin imaginea unui tors de femeie încă legată de fotoliul ei, aşezată parcă pe abundenţa propriilor măruntaie. Împrejur, răspândite pe o suprafaţă foarte întinsă şi puse în evidenţă de. galbenul fluorescent al vestelor de salvare, se vedeau resturile fumegânde ale avionului, valize sparte, o grămadă de obiecte de nerecunoscut. Şi apoi, lucruri care fascinau: trupuri sfârtecate groaznic, hălci de carne atârnând prin copaci ca nişte ofrande tibetane, membre sau organe căzute la întâmplare pe pământul mustind de apă, obscene în strania lor singurătate... O întreagă măcelărie umană dăruită dintr-odată fiarelor lacome ale pădurii. De-ai crede, şi-a spus Nelson, că nu mai sunt decât sânge, steak-uri şi organe...

Treziţi de deflagraţie, vulturii negri zburau deja pe deasupra hranei miraculoase. Înfigând ciocurile în pântecele deschise, ciugulind prin orbite, se băteau cu ţipete ascuţite pe cele mai apetisante carcase. Nelson nu s-a mirat nicidecum de numărul de siluete, unele înarmate cu lanterne, care se agitau în perimetrul nenorocirii: puţin înclinaţi spre milă pentru cei pe care moartea îi scăpase de orice fel de griji, locuitorii săraci ai muntelui scormoneau minuţios printre resturi, luând fără să le fi fost silă tot ceea ce putea avea o cât de mică valoare, bani, verighete, bijuterii, dar şi haine mânjite de sânge, pantofi desperecheaţi, ba chiar şi bucăţi din avion despre care nimeni nu ar fi putut spune la ce le-ar fi putut folosi.

Perspectiva de a descoperi vreun portofel plin ochi i-a gâdilat pentru o clipă gândurile, însă Nelson a refuzat să se amestece cu toţi şacalii aceia. Căutându-l din priviri pe unchiul Zé, a înaintat printre rămăşiţe. Solul era fetid, ghiftuit de lichide vâscoase şi substanţe dubioase. După o tufă a dat nas în nas cu un trunchi de poliţist, un sticlete decapitat care încă mai purta, în mod absurd, centironul şi tocul pistolului.

— Aşa nu mai pari un bou! a zis Nelson printre dinţi. Să te fut, jigodie!

Ca şi cum Dumnezeu i-ar fi răspuns la înjurătură, a simţit două mâini care l-au prins de umeri, aşa că s-a întors urlând...

— Ce faci pe-aici, Doamne-Dumnezeule?! Ce naiba cauţi pe-aici? a tunat unchiul Zé spre băiatul înspăimântat. Vezi în ce hal arăţi, pentru Dumnezeu?! Tu... Pe tine... te-am luat drept un supravieţuitor...

— Am venit după tine..., s-a bâlbâit Nelson, tremurând şi el.

— Văd că ai venit după mine. Dar nu ţi-am zis să rămâi acasă?

— Sunt şi răniţi?

Unchiul Zé a dat din cap îndurerat.

— Au murit toţi. Nici nu ar fi fost posibil după un asemenea şoc. Voi continua să caut, în aşteptarea ajutoarelor. Dar tu, înţelege-mă bine, te întorci acasă! Mă-ntorc şi eu imediat ce se va putea.

Nelson a mai rămas câteva clipe lângă cadavru, mirat şi el de perfecţiunea planului care-i încolţise în minte. Aşa va fi şi nu altfel. Nu se putea să fie altfel...

Întors acasă, pe când Firmina, îngrozită de starea în care-l vedea, încălzea apa pentru spălat, Nelson a scos pistolul încărcat din tricou şi l-a ascuns rapid în fundul genţii lui.

Un pic mai târziu, în copaia în care *dona* Firmina îl freca pe spate îngânând rugăciuni pentru victime, a avut o erecţie uluitoare. Era pentru prima dată când i se scula de la moartea tatălui lui.

Capitolul XI

În care se conchide & se încheie, ad majorem Dei gloriam, povestea din oraşul Palagonia.

— Faceţi asta & veţi fi pierdut, mă anunţă acea nouă nevastă a lui Putiphar. Voi spune că aţi încercat să abuzaţi de mine & vă asigur că veţi simţi pe pielea dumneavoastră cât cântăreşte furia soţului meu.

Împietrii, înţelegând cât adevăr era în spusele ei. O clipă, fu cât pe ce să sun, orice-ar fi fost să fie, preferând scandalul, oprobriul & chiar moartea acelei josnice ispite. Amintindu-mi, însă, *in extremis*, promisiunea făcută lui Kircher, căzui în genunchi, cu faţa la perete, rugându-mă la Dumnezeu să mă ajute.

Simţii cum prinţesa se apropie de mine & mă luă blând în braţe.

— Nu faceţi pe prostul: încă nu aţi făcut legământul definitiv &, oricum, nu e niciun păcat să cedezi sub constrângere...

Acestea fiind zise, mă răsturnă pe covor. Privirile mi se înceţoşară, inima bătând de să-mi spargă pieptul anihilă în mine orice încercare de rezistenţă &, repetând ca un nebun numele lui Isus, îmi lipii trupul de al ei.

Până & acum, când îmi amintesc dezmăţul nostru, sângele îmi urcă în obraji. Vreau însă să beau acest pahar până la capăt & să mărturisesc în întregime un păcat pe care nu sunt sigur că am reuşit să-l plătesc prin atitudinea mea ulterioară. Fiindcă nu mă mulţumii cu a mă deda destrăbălării împreună cu prinţesa, dar nu refuzai nici înfloriturile perverse la care ea mă învăţă în noaptea aceea... *Lingua mea in nobilissimae os adacta, spiculum usque ad cor illi penetravit. Membra nostra humoribus rorabant, atque concinebant quasi sugentia. Modo intus macerabam, modo cito retrahebam lubricum caulem. Scrotum meum ultro citroque iactabatur. Nobilis mulier cum crura trementia attolleret, suavissime olebat. Novenis ictibus alte penetrantibus singulos breves inserui* [3]? Părul cocului prinţesei se răvăşi, şuviţe lungi zburându-i peste chipul rugător... *Pectoribus anhelantibus ambo gemebamus* [4]. Dădui din mâini & din picioare & *semen meum ad imam vaginam penetravit*[5]. Numai că prinţesa se dovedea nesătulă, aşa că, după puţin, fui nevoit să reîncep. *Tum pedes eius sublevandi ac sustinendi fuerunt humeris meis. Pene ad posticum admoto, in recônditas ac fervidas latebras intimas impetum feci. Deinde cuniculum illius diu linxi, dum irrumo. Mingere autem volui: "O Caspar mi, voluptos mea, inquit, quantumcumque meies, tantum ore accipiam!"* [6] Ceea ce & făcu, în timp ce *liquore meo faciem eius perfundi...* [7]

Mă mai învăţă & alte câteva depravări la fel de îngrozitoare, cărora m-am dedat cu plăcere, fără a mă gândi o clipă că, astfel, ne tăvăleam într-un păcat mortal. Cu toate acestea, chiar & când prinţesa se bucura de ticăloşii care nu ajunseseră vreodată nici în cele mai înfiorătoare coşmaruri ale mele, insista adesea să fiu atent să nu-i ating nici buricul, nici pântecele, de frică să nu i se spargă clavecinul de sticlă pe care şi-l închipuia închis în ea. Dorinţă pe care i-o îndeplineam cu greu în halul de dementă în care mă scufundasem.

Când ne liniştirăm, ceea ce nu se întâmplă decât după două ceasuri de dezmăţ dezlănţuit, îmi arătă o uşă secretă pe unde puteam ajunge în camera mea fără a fi zărit de cineva. Adormii pe loc, beat de vin & de voluptate. Eram în zorii zilei de 25 decembrie 1637.

Când mă sculai, mahmur & ghiftuit de depravare, căzui în chinurile cele mai crunte ale unei conştiinţe vinovate. Greşeala mea nu putea nădăjdui nicio izbăvire & deja ardeam de viu în cuptorul unui iad la fel de groaznic precum cel adevărat. Atât de mari îmi erau suferinţele & ura faţă de mine

---

[3] Impinsei limba in gura printesei, iar lancea-mi patrunse-n maruntaie. Pe membre ne siroiau lichidele amandurora, scotand acelasi zgomot de sugere. Cand imi lasam in ea, la macerat, tulpina mea alunecoasa, cand o scoteam cu grabire. Saculetul boaselor mi-era aruncat in toate partile. Printesa si-a ridicat picioarele tremurande si s-a simtit parfum suav. Am alungat dintr-o data slujbele si rugaciunile de noua zile cu lovituri adanci, patrunzatoare.

[4] Gemeam amandoi cu piepturile zvacnind gafaitor

[5] Iar samanta-mi intra in adancul vaginului

[6] Am fost obligat să-i ridic picioarele şi să i le pun pe umerii mei, apoi mi-am apropiat penisul de anus şi am împins o dată către lăuntrul acelui ascunziş fierbinte. Apoi am lins-o îndelung, pe când şi ea îmi lua în gură membrul. Am dat să urinez: „O, Caspar al meu, bucuria mea, a zis, oricât de mult te-ai pişa, gura mea te va primi tot!"

[7] Lichidul meu îi inunda chipul...

însumi, atât de arzătoare ruşinea, încât nu mai râvneam decât să îmi mărturisesc păcatele maestrului meu & apoi să mă retrag în cine ştie ce pustiu teribil.

În timp ce eram căzut pradă turburării, un lacheu sosi spre a mă ruga să mă duc până la Kircher, care se afla în bibliotecă, îl urmai de parcă aş fi mers la tortură...

Athanase era singur printre cărţi & cea mai mare milă i se putea citi pe chip în momentul în care mă zări. Mă aruncai pe dată la picioarele lui, fără să fiu în stare să spun un cuvânt, îngăimând, printre suspine, dorinţa mea de a mă confesa.

— N-ar avea niciun rost, Caspar, îmi zise ajutându-mă să mă ridic, orice ai fi făcut eşti deja iertat. Priveşte...

Ridică un volum greu, *in-folio*, dintr-un raft & îl deschise la mijloc, unde văzui două pagini albe. Puse cartea deschisă pe un pupitru înalt, chiar în faţa poliţei pe care se aflase, apoi îmi ceru să sting cele două sfeşnice care luminau încăperea lipsită de ferestre.

— Adună-ţi tot curajul, Caspar, & uită-te...

Mă apropiai pentru a constata uluit că tomul conţinea acum o imagine luminoasă & colorată, la fel de precisă ca reflectarea unei imagini reale în oglindă. Dar uimirea ce îmi fu pricinuită de acea vrăjitorie nu era nimic în comparaţie cu stupefacţia clipei în care recunoscui alcovul în care singur mă condamnasem la chinurile veşnice în noaptea ce trecuse! Ţipai şi-mi pierdui cunoştinţa...

Kircher, dându-mi să miros sărurile pe care le purta mereu cu el, mă aduse în simţiri peste puţin timp. Între timp, reaprinsese sfeşnicele & observai că paginile cărţii redeveniseră albe.

— Aşază-te & ascultă-mă fără a-mi pune întrebări. Am mai multe de mărturisit decât ai putea-o tu face. Mai întâi, află că nu este niciun fel de vrăjitorie în ceea ce ai văzut. Nu este vorba decât despre una dintre invenţiile mele, *Camera Oscura*, pe care aş fi preferat să ţi-o explic în condiţii mai bune. Numai că Dumnezeu, căci numai El poate fi, a hotărât altfel. Eram aici, alături de prinţ, în momentul în care, ieri seară, ai pătruns în acel alcov împreună cu nevasta lui. Te-am spionat până când m-am convins că îmi vei asculta fără greş ordinele. Nu ştiu ce ai făcut cu acea fiică a diavolului & nici nu vreau să ştiu. A fost preţul plătit pentru o lucrare pentru care & eu, & tu nu suntem altceva decât nişte unelte oarbe. Supunerea ta la poruncile mele, departe de a-ţi fi adus osânda veşnică, îţi va permite să ajungi în Paradis fiindcă, prin păcatul tău, pur şi simplu ai salvat Biserica!

Ştiam de acest *volumen*, continuă luând un sul gros de pergament, încă dinaintea sosirii în această casă, însă lectura lui depăşeşte în grozăvie tot ceea ce mi se spusese.

În vremurile tulburi în care trăim, întrucât ar constitui un noroc nepreţuit pentru duşmanii cauzei creştinătăţii, până & existenţa acestei lucrări ar fi o catastrofă...

Cartea de faţă, care ar putea ajunge o armă atât de periculoasă în mâinile adversarilor noştri, mi-a fost dăruită de prinţ de dimineaţă, conform unei înţelegeri făcute cu el. Iată că o ard fără nici cel mai mic regret, Caspar. Fie ca păcatele mele & ale tale să ardă odată cu ea!

Acestea fiind zise, Kircher aruncă volumul în şemineu &, pe când pergamentul se răsucea în flăcări, mă absolvi de păcate. Aţâţă focul până când manuscrisul lui Flavius Josephus deveni în întregime cenuşă, apoi mă privi adânc în ochi. Niciodată nu îl mai văzusem atât de serios & de emoţionat:

— Haide, vino, îmi zise cu blândeţe, să părăsim cât mai repede vizuina asta a diavolului. Totul este gata, ne-am făcut datoria.

Părăsirăm castelul prinţului fără a ne mai lua adio & astfel avui mulţumirea de a nu o mai vedea pe aceea care mă târâse atât de departe în labirintul desfrâului.

În caleaşca închiriată care ne-a dus înapoi la Palermo, Athanase îmi spuse mai multe amănunte despre aventura căreia îi fusesem victimă ascultătoare. Gazdele noastre erau nişte vicioşi libertini, atât de afundaţi în păcatul lor, încât numai rafinamentele lascive mai reuşeau să îi impresioneze. Prinţul era ca şi impotent din cauza insectelor cantharide, iar prinţesa înnebunise din cauza pierderii unei sarcini care o lipsise de copilul dorit de multă vreme. De unde şi acea obsesie a clavecinului de sticlă pe care credea că îl poartă în ea. Se deda bucuroasă scenariilor libidinoase ale soţului ei & ştia foarte bine, în clipa în care am ajuns amândoi în alcovul ei, că prinţul ne spiona. Deşi inteligenţi & spirite cultivate, oamenii aceia erau un exemplu al debandadei moravurilor la care conduce scepticismul. Lipsiţi de ajutorul credinţei, se scufundau pe zi ce trecea în turpitudine, fără a le păsa de judecata viitoare a faptelor lor. Mila Domnului fiind nesfârşită, regretul sincer i-ar mai fi putut

salva de focurile gheenei, dar, vai, aşa ceva rămânea prea puţin probabil. Numai manuscrisul lui Flavius Josephus fusese motivul prezenţei noastre la Villa Palagonia. Un cavaler de la Malta, care-l ţinuse şi el în mână în timpul unei întrevederi, se însărcinase să îl instruiască pe Kircher cum să procedeze & îi dăduse toate detaliile necesare despre obiceiurile prinţului & ale prinţesei.

Maestrul meu încă mai căuta să mă convingă de iertarea totală din partea sfintei cauze pe care o apărasem fără a şti. Nu înceta să îmi spună iar şi iar că eram, dacă nu un martir, cel puţin un erou al Bisericii. Cu toate acestea, deliciile pe care le savurasem în timpul îmbrăţişărilor mele cu prinţesa, sinceritatea cu care mă dedasem păcatului, îmi interziceau să accept o asemenea justificare. Mai mult, eram rănit în orgoliu, suferind mai puţin fiindcă abdicasem de la virtute cât fiindcă ajunsesem o jucărie pentru combinaţiile infame ale celor doi desfrânaţi. Numai că, pentru Athanase, toate lucrurile acestea aparţineau deja trecutului...

Odată ajunşi la Palermo, în liniştea şi atmosfera de studiu a colegiului iezuit, îmi ajutai maestrul să pună în ordine notele & materialele, după care ne apucarăm să construim pentru ducele de Hesse o nouă maşinărie, după principiul acelei Camera Oscura, al cărei prim model îl experimentasem, fără să ştiu, pe pielea mea. Era vorba despre un cub de lemn prevăzut cu picioare, ca o lectică, destul de larg pentru a încăpea doi oameni. Pe fiecare dintre pereţi executarăm câte un orificiu la care am adaptat apoi câte o lentilă. În cutia perfect întunecoasă băgarăm un al doilea cub, mai mic, construit dintr-o armătură de hârtie transparentă. Totul era calculat în aşa fel încât ecranul acesta să fie suficient de departe de lentile pentru a primi o imagine clară din afară. O deschidere practicată pe fundul maşinăriei îţi permitea să te strecori înăuntru & să admiri, prin transparenţă, simulacrul lucrurilor din afară.

Odată gata, am pus să fie transportată de patru servitori prin oraş & prin împrejurimi. Văzurăm, astfel, peisaje urbane & câmpeneşti, oameni, obiecte, scene de vânătoare & cele mai ciudate spectacole, redate cu o asemenea măiestrie încât, nicio pictură nu i-ar fi putut egala perfecţiunea. Toate lucrurile apăreau pe pereţii locaşului nostru, zborul păsărilor, gesturi, aspecte, mişcări ale dinţilor, cuvinte chiar, & într-un mod atât de viu & de natural, încât nu îmi amintesc să fi văzut toată viaţa ceva mai frumos.

Ducele Frederick de Hesse, care descoperi camera portabilă câteva zile mai târziu, fu entuziasmat. Plătind-o cu banii jos, ne rugă să îi facem una & mai mare, în aşa fel încât să îşi ia cu el & prietenii. Cu ajutorul mai multor muncitori, Kircher se puse pe treabă & noul model fu inaugurat pe l februarie 1638. Acesta se prezenta sub forma unui galion urcat pe roţi de căruţă & părea la fel de impunător ca o navă adevărată. Minunat împodobit cu nereide din stuc îmbrăcat în foiţă de aur, ascundea în interior întreg confortul unui salon luxos. Numeroasele lentile laterale creau pe pereţii din mătase albă un spectacol feeric. Tras de doisprezece cai bălţaţi, vasul magnific, rod al artei & ingeniozităţii maestrului meu, străbătu bulevardele din Palermo în lung şi-n lat, zile de-a rândul, fără ca ducele & cei care se făceau luntre & punte pentru onoarea de a-i fi comeseni să se fi plictisit de acea minune. Închipuindu-şi că era vorba despre o procesiune de un soi nou, populaţia oraşului însoţea plimbările cu strigăte de bucurie. Favorurile de care se bucura Kircher nu mai aveau margini.

Cum se apropia data plecării, ne consacrarăm toate eforturile pregătirii pentru drum a tot felul de noi curiozităţi pe care guvernul insulei le dăruise maestrului meu, ca recompensă pentru serviciile aduse.

La plecare, la începutul lunii martie 1638, alaiul marelui duce crescuse cu cinci căruţe numai pentru transportul descoperirilor & diferitelor eşantioane pe care le aduceam cu noi din Malta & Sicilia.

Odată ajunşi la Messina, trebui să aşteptăm trei zile îmbunătăţirea vremii, furtuna fiind atât de puternică încât niciun cârmaci nu fusese de acord să ne treacă în Calabria.

Când furăm gata de plecare, vântul & marea erau încă atât de puţin potrivite că marinarii înşişi erau înspăimântaţi de traversare. La cererea lui Kircher, ocolirăm spre stâncile Scylla & Charybda spre a le studia pentru a vedea ce le făcea atât de periculoase, dar căpitanul refuză să se apropie îndeajuns. Ca o compensare, maestrul meu fu încântat să zărească muntele Stromboli aruncând spre bolta zbuciumată panaşul de zgură & fum.

Ne reluarăm drumul către nord &, în câteva zile de marş forţat, ajunserăm echipajul ducelui de Hesse în orăşelul Tropea, pe malul Mării Tireniene.

SÃO LUÍS / Peste tot, ochi mici şi idiotizaţi străluceau înfundaţi în orbite şi încercănaţi.

— Multe lucruri am văzut în viaţa mea, dar aşa ceva... Îţi vine să verşi! E o ruşine!

Loredana nu se mai arătase într-un asemenea hal în faţa lui. Cu buzele muşcate, albă de furie, îşi dăduse frâu liber indignării:

— Un cuplu de americani, cu fata lor de şaptesprezece ani... Au sosit la hotel de dimineaţă, cu primul vapor. Luam micul dejun jos, cu Socorró. Trei monştri! Jur! Graşi ca nişte scroafe, prost crescuţi, cu aer de cuceritori, caricatură a tot ce poate fi mai rău în domeniu. Nici tu bună ziua, nici tu vreun zâmbet, nimic-nimic, nici măcar efortul de a spune două vorbe în portugheză! Biata Socorró era terorizată. A trebuit să îi traduc ce doreau: "două camere şi bere", aşa că... A fost nevoită să facă mai multe drumuri ca să le urce valizele, fără ca vreunul dintre ei să fi schiţat vreun gest. Pe urmă s-au pus imediat pe îmbătat, toţi trei: tatăl, mama şi fata. Îţi închipui scena! Până să plec, deja dăduseră gata trei cutii de persoană. Că sunt imbecili, nasoi, nepoliticoşi şi căzuţi în sticlă, mai treacă-meargă, numai că Socorró mi-a povestit şi continuarea... Au rămas acolo întreaga dimineaţă, preocupaţi doar să bea şi să se pişe. După ce au mâncat de prânz, femeile au urcat să se culce, însă insul a insistat să i se pună o saltea pe verandă şi, acuma ţine-te bine!, i-a comandat lui Socorró să-i facă vânt cu evantaiul cât doarme.

— Sper că n-a fost de acord?! a zis Eléazard făcând ochii mari.

— Fireşte, cel puţin la început... Fiindcă după asta tipul i-a oferit, pentru serviciul în chestie, zece dolari, pe urmă douăzeci, or are şi ea un nepot intern în São Luis, de care are grijă...

— Nu se poate! Şi Alfredo ce naiba făcea? Nu se poate s-o lase să se bage în treburi de felul ăsta!

— A fost plecat toată ziua, cu nevastă-sa, la São Luís. Nu-ţi spun ce pandalii l-au apucat când a aflat ce s-a întâmplat! A vrut să-i dea imediat afară, cu picioare în fund... Numai că Socorró l-a rugat să nu facă scandal şi s-o lase să mai câştige şi ea ceva bani luna asta. Ca să-ncurce şi mai tare lucrurile, personajul este înarmat cu un revolver înfipt între piele şi pantaloni. I l-a văzut Socorró când ăla îşi desfăcea cămaşa... Alfredo a lăsat-o cum a căzut... Când a auzit şi de revolver s-a potolit, mai ales că jigodiile alea plătesc foarte bine!

— E inadmisibil, a răspuns rece Eléazard. Trebuie să stau de vorbă cu Socorró. O să-i plătesc eu orele de evantai, dacă este nevoie, dar chestia asta este inacceptabilă.

— Dac-ai vedea-o... Seara abia de îşi mai poate mişca braţul.

— Stau eu mâine de vorbă cu ea. Până una-alta, trebuie să ne grăbim dacă nu vrem să pierdem vaporul.

Aşezată pe bancheta din spate a bătrânului Ford decapotabil care nu mai rulase de-o veşnicie, însă care părea acum ieşit de pe porţile fabricii, Loredana se bucura de frumuseţea înserării. Condusă cu abilitate de către Eléazard, maşina părea să alerge către purpura asfinţitului pentru a se evapora în ea ca într-o apoteoză artificială. Cu părul în vânt, doctorul Euclides se întorcea cu regularitate către ea pentru a vorbi despre tot felul de nimicuri ori a comenta cu o oarecare aproximaţie peisajul, cerându-şi scuze că nu îl mai poate vedea. Impusă de o politeţe ieşită din uz, atenţia lui faţă de ea avea totuşi farmecul şi naturaleţea unei îndelungate practici a curtoaziei.

— Veţi vedea, le spunea pe când se apropiau de *fazenda*, contesa Carlotta este o persoană foarte rafinată, foarte cultivată... Exact contrariul necioplitului de bărbat al ei. Încă mă mai întreb ce a putut-o atrage la personajul acesta. Dumnezeu ştie ce conduce chimia misterelor afinităţii, mai ales în cazul lor! Aţi citit cărţulia aceea a lui Goethe, Afinităţile elective? Nu? Ar trebui să vă străduiţi s-o faceţi, credeţi-mă...

Doctorul Euclides da Cunha şi-a scos ochelarii. Ştergându-le neatent lentilele, s-a întors şi mai mult spre Loredana:

— *Es wandelt niemand ungestraft unter Palmen, a declamat bând, und die Gesinnungen ändern sich gewiss in einem Lande, wo Elefanten und Tiger zu Haus sind*! Ceea ce s-ar putea traduce cam aşa: nu te poţi plimba fără riscuri pe sub palmieri, iar ideile se schimbă obligatoriu într-o ţară în care elefanţii şi tigrii sunt la ei acasă. Fiindcă, pe aici, şi nu mă îndoiesc că sunteţi de acord cu mine, avem o mulţime de bărbaţi în care se reunesc greutatea pachidermului şi ferocitatea fiarei sălbatice...

— Doctore, ca de obicei, înfrumuseţaţi lucrurile, a intervenit Eléazard.

Apoi, după o tăcere de câteva clipe, absorbit dintr-odată de obligaţiile condusului maşinii:

— Ba, aş zice mai mult: le travestiţi! Dacă îmi amintesc eu bine, sărmana Ottilia scria asta doar pentru a provoca bărbaţii să se ocupe mai atent de lumea din jurul lor, propunându-şi să stigmatizeze farmecul nesănătos al exotismului, şi nu numai simpla preeminenţă masculină. Or mă-nşel?...

— Vă înşelaţi complet, dragă prietene! a ridicat doctorul vocea pentru a se putea face auzit. Ar fi trebuit să mă îndoiesc că-l puteţi avea la degetul mic pe Goethe... E doar o butadă, dar menţin ceea ce am afirmat! Nimeni nu mă va putea împiedica niciodată să las o frază să spună ceva mai mult decât pare a o face. Fiindcă tot am ajuns la el, amintiţi-vă în întregime pasajul şi veţi vedea că, departe de a-l fi travestit, îi sunt absolut fidel. Fiindcă, într-adevăr, totul pleacă de la cugetarea asupra raporturilor dintre om şi natură: ar trebui să cunoaştem ori să învăţăm să cunoaştem fiinţele vii care ne înconjoară. A te înconjura de maimuţe, de papagali, într-o ţară în care acestea nu sunt decât nişte curiozităţi, înseamnă a te împiedica să-ţi observi adevăraţii *compatrioţi*, copacii familiari, animalele sau persoanele care au făcut din noi ceea ce suntem. Arborele care te împiedică să vezi pădurea este, într-un fel..., simptomul unei grave dereglări. Smulse din mediul lor natural, aceste creaturi bizare sunt purtătoare de angoasă, de disperare pe care ne-o transmit ca prin contagiune şi care ne transformă în profunzime: *E nevoie de o viaţă heteroclită şi tumultuoasă, zice Goethe, pentru a putea suporta în jur maimuţe, papagali şi negri...*

— Chiar vorbeşte despre “negri”? l-a întrerupt Loredana.

— Da, dar fără nicio umbră de rasism, după câte ştiu. Nu uitaţi că, la vremea respectivă, era la mare căutare să ai sclavi negri pe post de servitori. Este un discurs în maniera lui Rousseau, dacă înţelegeţi ce vreau să zic.

Loredana i-a zâmbit blând. Doctorul Euclides o cucerise încă de la primele cuvinte de bun-venit, cu două ore mai înainte. Cu părul şi barbişonul ca lipite din cauza curentului, semăna cu un grifon, cu vârful nasului ascuţit amuşinând în vânt...

— Reciproca este şi ea valabilă! în exact sensul pasajului pe care l-am citat. Ridicat de pe pământul lui natal şi aruncat, de bunăvoie ori nu, pe unul străin, omul se schimbă... Degeaba pune mâna pe papagali, pe maimuţe, pe... băştinaşi, să spunem, chiar în mediul lor, tot un dezrădăcinat va rămâne fără altă alternativă decât disperarea legată de lipsa lui de repere ori de integrarea completă în noua lume. În ambele cazuri, ajunge el însuşi negrul despre care vorbeam: un nefericit incapabil să se aclimatizeze în acel univers în care totul îi scapă, un infirm, în curând, incapabil să refacă legăturile cu ţara lui, în cel mai bun caz un trădător ce va visa întreaga viaţă la o cultură pe care până şi copiii lui o vor asimila cu greu...

— Asta cred şi eu, a intervenit Eléazard pe un ton care îi contrazicea acordul. Deşi o asemenea opinie o poţi auzi, ca atare, şi din gura unui patriot turbat ori a unui fascist care se opune din principiu terorizantului metisaj. Timpurile s-au schimbat, acum ajungi mai rapid de la un capăt la celălalt al planetei decât de la Weimar la Leipzig pe vremea lui Goethe. Că deplângem sau ne bucurăm de fenomen, diferenţele culturale se estompează şi vor sfârşi prin a dispărea în favoarea unui amestec inedit în istoria umanităţii... Dar care este legătura cu Moreira?

— Niciuna, dragă prietene, niciuna, a chicotit doctorul în tăcere. Şi de ce ar trebui să fie? După alte toate — a continuat, întorcându-se încă o dată spre Loredana —, nu eu sunt acela care trăieşte cu un papagal...

— Unu la zero pentru dumneavoastră, a izbucnit şi ea în râs.

— Aveţi noroc că am ajuns, a răspuns Eléazard conducând maşina pe aleea rezervată invitaţilor de onoare. Altfel v-aş fi arătat eu de ce sunt în stare!

Şi i-a surâs bătrânului cu afecţiune, însă Loredana i-a zărit pe ceafă o roşeaţă care până atunci nu era acolo.

— Intraţi, vă rog, i-a invitat contesa Carlotta, după ce doctorul i-a prezentat stăpânei casei. Urmaţi-mă, vom încerca să-l găsim pe José. Apoi, veţi putea sta liniştiţi.

După care, l-a luat de braţ pe Euclides şi s-a avântat hotărâtă printre grupurile care începuseră să se strângă până pe scări.

... 6 — 4, 6— 0! *Nicio problemă! Şi, dintr-un foc, uite-mă-n sferturile de finală ale turneului! Recunosc că n-aş fi crezut... Să fi văzut ce faţă făcuse! S-o ia de la un veteran... Nici că-şi mai revenea...*

Fâlfâit de mătase, ţigări răsucindu-se în toate direcţiile, eschive lente, fără de voie, pentru a se putea trece mai departe.

... Carlotta, iubito, langusta asta a ta este pur şi simplu sublimă! Trebuie să-mi spui de unde ai luat-o, adresa merită plătită în aur!

... Îţi dai seama că l-am recunoscut imediat: un Vasco Prado singur, acolo, în grămada aia de mizerii! Şi imbecilul ăla care habar n-avea ce înseamnă... Mi-am permis luxul de a-l cumpăra! Sigur, nu e o capodoperă, dar e o primă variantă cu un mic nu-ştiu-ce care...

... e un ticălos, să le spunem lucrurilor pe nume. Mă enervez, aşa e, dar nu suport minciuna! Ce-am zis am zis şi nu-mi retrag...

Braţe goale de femei, gulere de cămăşi imaculate care, jilave, încercau să se desfacă, oftaturi de căldură, epiderme strălucitoare, exces brusc de Dior sau Guerlin la subţiori albăstrui de la aparatul de ras. Hieratici, negri îmbrăcaţi complet în alb umblau de colo-colo cu gravitate, regi, magi atenţi în a prezenta zeilor lor ofrandele de cuarţ şi de tartine cu somon.

— Ah! Iată-l! a exclamat Carlotta apropiindu-se de oglinda cea mare sub care se afişa soţul ei, cu un pahar de şampanie în mână, cu cealaltă aşezată cu familiaritate pe mărul bătrânului recalcitrant cu care discuta în şoaptă. José, te rog...

Guvernatorul şi-a întors capul mecanic, cu un aer iritat, însă, observând-o pe Loredana, chipul i s-a luminat:

— Bună seara, doctore, ce mai faceţi? Frumos din partea dumneavoastră că aţi trecut pe la noi...

— Foarte bine, mulţumesc. Nu vă deranjaţi, am vrut doar să vi-i prezint pe prietenii despre care v-am vorbit: Loredana Rizzuto, italiancă în trecere prin regiunea noastră...

— E o plăcere să vă cunosc, a zis guvernatorul înclinându-se spre mâna ei.

— Şi Eléazard von Wogau, corespondent al Agenţiei Reuters...

— încântat de cunoştinţă. Am auzit vorbindu-se despre dumneavoastră.

— Sper că de bine, i-a răspuns Eléazard strângându-i mâna.

— Nu vă temeţi, dragul nostru Euclides este un medic fără pereche, dar şi un excelent avocat. Ca să nu mai punem la socoteală că vă citesc cu regularitate articolele care, şi numai ele ar fi îndeajuns, dacă ar mai fi nevoie, spre a pleda în favoarea dumneavoastră...

— Chiar aşa? a părut mirat Eléazard, fără a putea ascunde stropul de ironie din voce.

Nu mai apăruse nimic cu semnătura lui de un an de zile. Omul acesta ori era un ipocrit, ori un nătărău. Amândouă, probabil...

— În orice caz, de câte ori îmi pică în mână. Din păcate, treburile nu îmi lasă deloc vreme pentru o lectură serioasă. Cu voia dumneavoastră — şi aici a aruncat o privire, arătându-l pe bătrânul naiv care, cu neruşinare, dădea semne de nerăbdare în spatele lui —, vom relua mai târziu conversaţia. Condu-i la bar, iubito, trebuie să le fie sete cu toată căldura asta...

Şi, cum unul dintre servitori trecea pe foarte aproape, a luat de pe platou un pahar de şampanie şi i l-a întins Loredanei.

— Pe curând, a spus doar la adresa ei, cu un zâmbet care a pus-o în încurcătură.

Zâmbet de bărbat, şi-a spus tânăra, care lasă o avere dentistului personal.

— E Alvarez Neto, ministrul Industriei, i-a şoptit Euclides lui Eléazard la ureche, în timp ce se îndepărtau.

— Rablagitul ăla?! Cum de l-aţi recunoscut?

— Dacă vă spun, credeţi-mă.

— Totuşi...

— După miros, dragă prietene. Domnul acesta pute-a bani ca alţii a excremente...

Conduşi de Carlotta, s-au strecurat printre smochinguri şi rochii de mătase pe care ornamentele aurite ale etajului, sau poate doar prezenţa guvernatorului?, părea să le fi concentrat în acel loc. Descoperind-o pe Loredana, privirile femeilor aruncau asupra ei nori toxici de rivalitate ameninţătoare. Mascate de o indiferenţă asumată, cele ale bărbaţilor se doreau convingătoare. Îmbrăcată în nişte blugi mulaţi şi într-un pulover croşetat, închis parte peste parte, cu părul prins la repezeală într-un coc precar, unduia printre ei fără a îndrăzni să realizeze distrugerile pe care le provoca în trecere.

— Vi-l fur câteva clipe pe doctor, le-a spus contesa, aşa că încercaţi să mai ciuguliţi ceva înainte ca toţi mâncăii aceştia să termine tot ce se găseşte la bar. Mai e şi unul în grădină, cred că vă veţi simţi mai bine acolo decât aici, înăuntru. Mereu e la fel, i-a mărturisit lui Euclides privind mulţimea care se îndrepta cu îndârjire către un singur colţ al salonului, uitându-te la ei ai putea jura că n-au mai mâncat de zile întregi...

Grăbiţi să se găsească din nou în aer liber, Eléazard şi Loredana au coborât la parter. Un servitor i-a condus către uşa de sticlă care dădea într-un patio. Închisă între zidurile capelei, ai *fazendei* şi ai dependinţelor, au descoperit o grădină mare, cu arbori şi gazon. Învăluind cerul într-un halou, o mulţime de sfeşnice făceau să danseze umbre pe sub lauri şi plumeria uriaşi, plantaţi cu o savantă dezordine parcimonioasă.

— Poţi să-mi spui ce se-nvârte pe-aici? l-a întrebat Loredana pe un ton reprobator.

— Ce gaşcă de imbecili! a bombănit şi Eléazard, ştergându-şi gâtul cu batista. Nici c-am să mai trec pe la ăştia! Dacă ar fi doar după mine, aş pleca imediat...

— Ce ne-mpiedică?

— I-am promis lui Euclides că am să fac un efort... În orice caz, maşina este a lui, aşa că suntem obligaţi să îl aşteptăm ca să îl ducem acasă.

Loredana a părut să ezite o clipă, încruntându-se.

— Te rog..., i-a spus Eléazard blând, ca şi cum ar fi putut auzi cuvintele grele ale revoltei ei.

Loredana l-a privit adânc în ochi şi a sfârşit prin a-i zâmbi, strângând caraghios din buze pentru a-i arăta ce luptă violentă se dădea în ea:

— OK. Te previn însă că îmi va trebui şampanie, multă şampanie!

Eléazard s-ar fi aşteptat la ceva mult mai rău:

— Nicio problemă! i-a răspuns liniştit. Mă voi ocupa...

A aşezat-o la una dintre măsuţele din ramuri de palmier împrăştiate pe sub copaci şi a plecat hotărât către bar.

Cu ochii pe jumătate închişi, femeia îl privea îndepărtându-se spre celălalt capăt al grădinii: costumul de in cam prea mare, modul de a păşi o idee cam prea elastic, cam prea nonşalant... Bărbatul acesta bizar exploda agreabil într-un asemenea mediu, plin de primate cu obrajii vineţi, de femele sufocante, pudrate la subţiori, cu gâtul presărat cu pete de roşeaţă ale bătrâneţii, înotători abia mai respirând, ieşind în noapte numai pentru a mai aspira o gură de aer proaspăt, din necesitate fiziologică şi cu evidenta grijă de a se întoarce cât mai repede cu putinţă în interiorul magnificei *fazenda*, cadavre pergamentoase la prima comuniune, mumii în rochie de botez, coşmarurile de catifea ale lui Francisco Goya... Era totuşi o adevărată dementă să te afli acolo, în plin Sertão, în luxul decrepit şi zgomotos ale acestei groteşti case a morţilor! Şi toate acestea numai fiindcă un franţuz elegant o luase sub aripa lui protectoare, iar ea se lăsase mai degrabă din lipsă de altceva mai bun de făcut decât din slăbiciune. Încă nu avea niţio veste de la avocat. Ieri dimineaţă, la telefon, secretara acestuia îi jurase că se ocupa din greu de "afacerea ei", însă începuse să aibă îndoieli, punând sub semnul întrebării ceea ce se apucase să facă, presimţind că totul nu era decât încă o formă de fugă, de cosmetizare a spaimei care-o lăsase fără aer în plin soare, la Roma, la câţiva metri doar de uşa spitalului.

Eléazard a apărut cu două pahare şi o sticlă de şampanie în mână. Era însoţit de un servitor numai zâmbet, care ducea pe un platou tot ceea ce le-ar fi putut satisface cu asupra de măsură apetitul.

— Ah! Iat-o şi pe "frumoasa-italincă-moartă-de-sete", a spus acesta, aşezând farfuriile pe masă. Înainte, fără teamă, domnişoară, aveţi aici tot ceea ce vă trebuie.

Şi, făcând cu ochiul spre sticlă:

— Am mai pus trei deoparte, în cazul în care...

— Mulţumesc încă o dată, *rapaz*... Nu te lăsa! a adăugat Eléazard strecurând o bancnotă în buzunarul chelnerului. Or fi ei albi, dar sunt nişte căcăcioşi!

— Hai, lasă-mă! a pufnit în râs servitorul. Unu' ca tine nici c-am mai văzut!

S-a prefăcut că îşi acoperă gura cu un cot, într-un gest conspirativ, făcându-le încă o dată cu ochiul şi întorcându-se la bar.

— Îl cunoşti? l-a întrebat Loredana, surprinsă şi amuzată, în acelaşi timp, de scenă.

— De zece minute. Ne-am cunoscut în spatele tejghelei de la bar.

— Şi ce i-ai zis pentru a obţine toate astea?

— Eeei, nu prea mare lucru! Multe bune despre tine şi o groază de porcării despre toţi ramoliţii din jur. Oricum, mergeam la sigur: şi el şi prietenii lui deja te remarcaseră. Le-ai părut "super bine făcută", dacă vrei să ştii, specială şi de nicio culoare fiţoasă...

— Hai că inventezi...

— Sub nicio formă. Află că nu-şi ţin ochii-n buzunar... Chestie de obişnuinţă. Abia lor — vreau să zic celor din afară, băieţilor de la cafenea, fetelor de la bar — ar trebui să le cerem să facă expertiza psihologică a lumii noastre... Ştiu mai multe decât oricine altcineva despre acest subiect!

— Ai putea adăuga şi casierele marilor magazine, coaforii, băcanii, medicii, preoţii... ceea ce, socotind, ar aduna nu puţini "experţi". E cam prea-prea, nu ţi se pare?

— Nicidecum, a protestat Eléazard zâmbind. De acord cu medicii. Ba chiar aş spune că le sunt superiori barmanilor în măsura în care nu se mulţumesc cu dezgolirea secretelor pacienţilor, dar îi mai şi dezbracă de-adevăratelea. Întreabă-l pe Euclides şi-ai să vezi! Nuditatea are acelaşi efect cu alcoolul, generând un soi de beţie propice confesiunii, o neruşinare a spiritului şi a limbajului analogă indecenţei trupurilor. Preoţii au pierdut ocazia. Dacă şi-ar fi convins oiţele să intre ameţite şi goale puşcă-n confesional, nici că şi-ar mai fi cedat prerogativele. Până şi cel mai puţin descurcăreţ dintre băieţii de cafenea ori dintre medicii de ţară ştiu mai multe despre concetăţenii lor şi despre om în general decât cel mai carismatic dintre confesori... Psihanaliştii au prins şmecheria, dar s-au oprit la jumătatea drumului. Îşi culcă ei clienţii ca să-i facă să vorbească mai bine, dar ar trebui, pur şi simplu, să-i lase-n pielea goală!

— Haide-odată şi deschide sticla, l-a întrerupt Loredana, în loc să spui măgării.

— Nu sunt deloc măgării, a protestat Eléazard executând comanda. Gândeşte-te bine şi-o să vezi că am dreptate.

— Nu am spus că greşeşti. Cred doar că nimeni nu ştie niciodată nimic despre nimeni. Nu există o matematică a spiritului omenesc. Nu există nici adevăr, nici fals în acest domeniu, ci doar măşti şi mantii de clovn. Actor este şi acela care priveşte, închipuindu-şi, de bună sau de rea-credinţă, că scapă de manipulare, actor şi acela care se lasă privit. Nu se poate ieşi din asta...

— Pe cât îmi pare, eşti de-a dreptul o pesimistă.

Şi, turnând şampania, atent la reglarea debitului şi urcarea spumei:

— În orice caz, nu se poate da un verdict. Eu însă ştiu cel puţin un lucru sigur despre tine: eşti încă şi mai frumoasă la lumina lumânărilor!

Apoi, ca pentru a o împiedica să răspundă, s-a ridicat pe vârfurile picioarelor, a răsucit o ramură de deasupra lui şi a aşezat în faţa Loredanei o crenguţă pe care se înşirau trei flori lungi, de culoarea sângelui.

Mai era puţin până la a-l considera un vulgar. Hotărându-se să creadă în naivitatea complimentului, s-a mulţumit să ridice din umeri cu aerul de a spune "să nu se mai repete!" şi ciocni uşor paharul cu al lui.

— Pentru Brazilia! a spus fără convingere.

Apoi, privindu-l scurt în ochi:

— Şi pentru părintele Kircher!

— Pentru Brazilia! a repetat Eléazard, cu privirile întunecate pentru o clipă.

Fără a şti exact pentru ce, realizând caracterul absurd al încăpăţânării, a persistat totuşi în refuzul de a-l cinsti pe bietul iezuit.

Tânăra femeie nu i-a reproşat-o, delicateţe pe care el a apreciat-o. Elaine s-ar fi repezit să pună degetul pe rană, ar fi avansat tot felul de interpretări, l-ar fi hărţuit până când ar fi ajuns să spună nici nu mai contează ce, doar pentru a scăpa de obstinaţia ei de a-l pune să-i explice cauzele tăcerii.

Au dus cupele la buze amândoi în acelaşi timp şi, cum Loredana părea decisă să şi-o golească dintr-o sorbitură pe a ei, Eléazard a făcut şi el acelaşi lucru, după o ezitare.

— *Ancora*! a zis ea după ce şi-a şters gura cu dosul unui deget. Acesta a fost de sete!

S-a scurs un ceas dedicat în întregime şampaniei şi clevetelii. Apoi au vorbit iarăşi despre Socorro şi diferendele ei cu sinistra familie de americani care sosise la hotel, întrebându-se care ar fi

cea mai bună modalitate de a pune capăt situaţiei de-a dreptul scabroase. Era bine şi vinul le urca încetişor la cap. A doua sticlă de şampanie era aproape golită în momentul în care Loredana a ridicat florile spre lumină pentru a le vedea mai bine.

— Ştii ce sunt? l-a întrebat distrată.

— Nu, a recunoscut Eléazard. Sigur e că nu prin mireasmă ies în evidenţă, e minimul pe care îl pot zice...

— *Brugmansia Sanguinea*, o specie tropicală de laur. Un halucinogen mortal în doze mari. Unii indieni încă îl mai folosesc pentru a li se adresa străbunilor. În alte vremuri, îl utilizau şi pentru a droga femeile ce trebuiau arse pe rugurile bărbaţilor lor...

— Adică, vrei să spui că nu am reuşit să îţi dăruiesc decât otravă..., a glumit Eléazard cu o mină disperată. Putem afla de unde ştii tu astfel de lucruri?

Din spate, vocea contesei le-a întrerupt brusc conversaţia:

— M-am întors! Iertaţi-mă că l-am acaparat pe Euclides atât de mult timp... Vă aşteaptă la garaj.

A continuat după o strâmbătură dispreţuitoare, ridicând ochii spre cer:

— Soţul meu ţine neapărat să îşi prezinte colecţia de maşini tuturor celor care încă nu i-au văzut-o. E într-adevăr plictisitor, dar o face de fiecare dată. Dacă vreţi, vă conduc eu...

Pe când se ridicau spre a o urma, Carlotta a aruncat o privire rapidă către sticla de şampanie şi i-a zâmbit lui Eléazard:

— Sunteţi francez, pe cât mi se pare...

Felicitându-se pentru a fi ascuns cea dintâi sticlă într-un boschet, bărbatul a simţit dintr-odată mâncărimi pe pielea craniului.

— Nu vă temeţi, l-a liniştit gazda luându-l de braţ, aşa este sortită şampania s-o sfârşească. Apreciez pe cei care o onorează astfel...

Respiraţia ei duhnind a alcool nu mai lăsa niciun dubiu asupra faptului că băuse, ca şi ei, dincolo de limita rezonabilului.

— Spuneţi-mi, domnule von... Wogau, sper, cel puţin, că nu v-am sluţit numele? şi a lăsat o pauză în care interlocutorul a confirmat că totul era în regulă. Sunteţi cumva rudă cu profesoara Elaine von Wogau, de la Brasilia?

Eléazard a simţit cum i se accelerează bătăile inimii, iar gura i s-a umplut de un gust amar. Făcând un efort pentru a-şi stăpâni vocea, a răspuns cu dezinvoltură:

— Suntem în divorţ. Dacă a fost vorba despre o “familie”, acum aceasta nu prea se mai simte în apele ei...

A observat privirile amuzate ale Loredanei.

— Ah, iertaţi-mă! le-a zis contesa încurcată. Adică... În sfârşit, am crezut... Doamne, sincer îmi pare rău...

— Nu e nicio problemă, vă asigur, a liniştit-o Eléazard, surâzând în faţa mâhnirii gazdei. E de acum o poveste veche sau, ca să zic aşa, în curs de învechire... O cunoaşteţi?

— Nu personal. Fiul nostru ne-a vorbit despre ea, lucrează împreună la universitatea de la Brasilia. Dar, pe cuvânt, dacă aş fi ştiut...

— Nu are rost să vă cereţi scuze. Credeţi-mă că nu mai are nicio importanţă. Aşadar, aveţi un fiu geolog?

— Da, şi chiar strălucit, pe câte se spune. Sunt puţin neliniştită pentru el: trebuie să ia parte la o expediţie în Mato Grosso cu so... cu profesoara lui, vreau să spun... Ce confuză sunt, Dumnezeule! Nu mai ştim nimic despre el de la plecare. Mi-e clar că nu avem de ce ne teme, dar, asta e, nu poţi să te opreşti să nu îţi faci griji...

— Nu eram la curent. Fata mea nu mi-a povestit nimic despre mama ei, fără îndoială, din diplomaţie. Mă rog, cel puţin aşa îmi explic... Însă nu vă îngrijoraţi, soţia mea — până la urmă tot asta este, a adăugat pe un ton glumeţ — este o persoană foarte competentă, aşa că băiatul dumneavoastră nu este supus niciunui risc...

Loredana urmărea scena ca şi cum ar fi fost vorba despre un spectacol de bulevard. Uşor în urma cuplului format din Eléazard şi contesă, profita de calea deschisă de cei doi printre invitaţi. Atmosfera era relaxată. Înveseliţi de vin, pinguinii imperiali şi pinguinele imperiale — îşi amintea

perfect de fandoselile lor, dincolo de geamul aburit al grădinii zoologice de la Milano — păreau mai puţin pline de ifose. Desenându-şi fiecare un simulacru de teritoriu personal, se lăsau în voia valului, cu guşa umflată, cu ciocul întredeschis, într-o sporovăială dezlănţuită. Se umflau în pene, îşi pierdeau aerul de-atâta râs, cutremurându-se şi înroşindu-se dintr-odată, se-nfruntau jabou lângă jabou. Sub privirile impasibile ale chelnerilor, erau mărturisite în şoaptă importante secrete ale palmipedelor, cu un delicios sentiment în care conştiinţa propriei superiorităţi intra în concurenţă cu plăcerea de a închide gura vecinului cu tristele josnicii ale gratuităţii. Doamnele acestea pălăvrăgeau despre locul şi timpul de clocit, despre puişori mângâindu-şi penele cu aer complice. Un pahar răsturnat din neatenţie tăia o trecătoare în mulţime, din care ţâşneau ţipete ascuţite, care însă se închidea aproape imediat, ca o bulă vâscoasă la suprafaţa magmei. Era discutată strategia banchizei cu frica de invizibila proximitate a orcilor, frică la fel de considerabilă ca aceea provocată de gaura din stratul de ozon, la fel de fierbinte ca aceea stârnită de efectul de seră, la fel de lichefiantă ca aceea determinată de încălzirea planetei... Unii se revoltau contra politicii urşilor, alţii blamau cu gesturi largi şi decisive efecte retorice revendicările iraţionale ale peştilor, sau se aplecau cu milă părintească spre trista şi îndepărtata caricatură a speciei care sunt pinguinii de rând. Însă toţi erau de acord să admire fără rezerve formidabila aptitudine de a zbura a albatroşilor, nu fără a adăugă că un dram de ordine, de moralitate şi de seriozitate în muncă ar fi permis, fără îndoială, şi pinguinilor imperiali să îşi ia avânt~spre înalturi... Peste tot, ochi mici şi idiotizaţi străluceau înfundaţi în orbite şi încercănaţi.

Au ieşit din holul de intrare pe o uşă laterală şi au luat-o pe sub arcadele unei galerii acoperite de efervescenţa roz de bougainvillea. Păzită de servitori, această parte a *fazendei* era goală şi abia luminată, în aşa fel încât se putea observa bine Steaua Sudului, însingurată printre miliardele de stele mai puţin strălucitoare. Contesa s-a oprit o clipă spre a privi cerul:

— Toţi oamenii aceştia îmi fac greaţă, i-a zis Loredanei.

După care, respirând adânc în noapte ca pentru a-şi curăţa şi sufletul şi trupul de miasmele recepţiei:

— Aş bea şi eu o cupă de şampanie... Îmi închipui că nu aveţi nicio grabă să vedeţi împuţitele alea de maşini...

Cum Eléazard le propusese să se ducă să caute pahare, cele două femei s-au aşezat pe micul zid care lega între ele coloanele.

— Este foarte politicos, a constatat contesa după ce au rămas singure. Îmi pare rău pentru gafa de adineauri...

— Nu cred să-l fi jignit, fiţi liniştită. Altfel, nu atacă niciodată subiectul, dovadă că este încă sensibil la capitolul acesta.

— Sunteţi împreună?

Surprinsă de întrebarea atât de directă, Loredana a dat uşor din cap:

— Dar chiar că n-o luaţi pe ocolite, i-a zâmbit ridicând din sprâncene.

Şi, după câteva clipe în care a rămas gânditoare:

— Nu, deocamdată, cel puţin... Însă îmi place destul de mult, dacă vreţi să ştiţi adevărul, ca să fie în intenţia mea...

Declaraţia a amuţit-o, întrucât tocmai exprimase cu voce tare şi încă în faţa unei cvasinecunoscute, o dorinţă pe care încă nu şi-o mărturisise atât de deschis. Recunoscând realitatea atracţiei faţă de Eléazard, îşi reproşa că uitase, fie şi pentru o secundă, imposibilitatea unei legături cu acesta.

— Pesemne că m-am îmbătat mai tare decât m-aş fi gândit, dacă am spus asemenea lucruri, a râs încurcată.

— Nu mai mult decât mine, fiţi liniştită, i-a răspuns contesa luând-o de mână. Este unul dintre avantajele şampaniei: dezleagă limba ori, mai repede, te scapă de zăbrelele pe care ţi le impun convenţiile. Îmi plăceţi, împreună alcătuiţi un cuplu minunat...

Ca îngropată în desişul de bougainvillea, soţia guvernatorului părea un idol păgân, o Pythie calmă şi gânditoare, ale cărei cuvinte căpătau greutatea unei profeţii. Probabil că a fost foarte frumoasă, şi-a spus Loredana urmărindu-i cu atenţie trăsăturile.

— Dacă aţi şti cât sunt de obosită, de sătulă de toate, i-a zis dintr-odată contesa, profund tulburată. Nu vă cunosc decât din această seară, însă există anumite lucruri care nu pot ţine decât de

amestecul dintre beţia şi miracolul unei întâlniri. Soţul meu nu mă mai iubeşte, sau nu îndeajuns pentru a mă împiedica să-l urăsc, fiul meu e departe, iar eu îmbătrânesc ca un vas de porţelan chinezesc uitat pe colţul unei comode, a continuat cu un zâmbet confuz.

Ghicită, disperarea altora emoţionează aproape întotdeauna, în momentele când o asemenea tulburare nu reuşeşte să ajungă la pura compasiune. Impudică, provoacă o iremediabilă iritare. Câtă laşitate! şi-a zis Loredana. Şi câtă complezenţă! Ce mai însemna amărăciunea unei mari burgheze pe lângă ameninţarea care apăsa asupra ei de luni de zile? Chiar era necesar să fii privat fără drept de apel de mecanismele libertăţii spre a putea descoperi valoarea simplului fapt de a exista, de a supravieţui?

Derutată, şi-a aprins cu un gest nervos ţigara, încercând să prelungească tăcerea mai degrabă decât să reînnoade dialogul care, oricum, nu o interesa.

Ochii Cralottei sfârşiră, totuşi, prin a-i prinde pe ai ei:

— Aş vrea să nu interpretaţi greşit, vă rog, i-a explicat cu amabilitate. Nu caut să vă fac milă. Dacă aţi spune cel mai mic cuvânt în acest sens, imediat m-aş simţi departe de dumneavoastră... Fiecare trebuie să se descurce singur, sunt conştientă de asta.

— Atunci, ce doriţi? a întrerupt-o Loredana cam fără chef.

Cu zâmbetul pe buze, contesa a lăsat să-i scape un suspin

lung, plin de blândeţe şi de răbdare maternă:

— Să spunem, nişte cursuri de italiană... V-ar aranja?

Numai că, privirile ei rugătoare spuneau: “Cursuri de candoare, de sinceritate şi de insolenţă. Cursuri de tinereţe, măi copilule...”

Capitolul XII

Care se referă la muzeul Kircher & la oracolul magnetic

Kircher se reapucă de studiu, întrerupându-se doar pentru a-i primi pe aceia care îi aduceau ciudăţenii minerale, vegetale ori animale, ştiindu-se că făcea colecţie pe care, astfel, şi-a mărit-o considerabil cu roci anamorfice. I se aduceau pietre ori secţiuni de minerale pe care natura desenase tot felul de forme uşor de recunoscut: câini, pisici, cai, berbeci, cucuvele, berze & şerpi, dar şi bărbaţi sau femei, care se vedeau foarte bine, uneori oraşe întregi, cu toate ale lor, cu bisericile & clopotniţele specifice. În acelaşi fel, pe anumite ramuri sau trunchiuri de copaci se puteau vedea gravate magnific, fără să se fi recurs la artă, embleme, portrete, ba chiar unele scene care ilustrau perfect fabulele lui Esop. Cea mai preţioasă descoperire, după părerea lui Kircher, fu, fără nicio îndoială, seria de douăzeci & unu de silexuri pe care se zăreau distinct formate, în structura internă a pietrei, fiecare dintre literele alfabetului ebraic!

— Limba unică, zicea Kircher, amintirea acestui limbaj universal dăruit de Dumnezeu lui Adam, cu miraculoasa lui putere descriptivă & cu cele o mie & una de mistere ale structurii sale numerologice... Iată, Caspar, ce ne oferă şi pietrele cele mai umile de pe drum! în divina Sa bunătate, Creatorul ne-a lăsat în lucrurile înseşi mijlocul de a ajunge până la El. Fiindcă natura ne poate ajuta să ne reprezentăm, în folosul nostru, acel simbolic fir al Ariadnei care ne permite să ne găsim calea în labirintul lumii.

Mulţumită lui Kircher înţelesei în ce măsură geneza cosmosului a fost făcută după chipul & asemănarea supremului arhetip. Din înalt până la cea mai măruntă fiinţă, se regăseşte o proporţie absolută & o corespondenţă reciprocă &, deci, după cum o mărturiseşte şi Sfântul Pavel, lucrurile nevăzute pot fi percepute de intelect cu ajutorul celor materiale...

Din ziua aceea, avui încă & mai multă tragere de inimă pentru cercetarea acelor litere emblematice care ar fi trebuit să ne ajute în a urca în timp spre originea lucrurilor.

— A căuta, spunea Kircher, înseamnă a aduna! A pune una lângă alta, cât mai multe cu putinţă, minunile nedescifrate, pentru a reconstitui perfecţiunea enciclopediei iniţiale. Înseamnă a reconstrui arca având aceeaşi grijă pentru completitudine & urgenţă ca şi a lui Noe. Voi îndeplini, Caspar, această sfântă sarcină. Cu ajutorul tău & al lui Dumnezeu...

Maestrul meu se deschidea tot mai mult în faţa mea, dovedind o încredere de care mă străduiam, clipă de clipă, să fiu demn. Pot depune mărturie că, încă de pe vremea aceea, deşi abia împlinise treizeci şi şase de ani, opiniile sale despre lume ajunseseră la un asemenea grad de limpezime & de complexitate, încât mai apoi nu a avut decât să şi le dezvolte. *Omnia in omnibus*, “totul e-n toate”, fu deviza sa din acel moment, ceea ce însemna că, în natură, nu există niciun lucru care să nu corespundă cu toate celelalte, conform unei anumite proporţii & analogii.

Ne întoarserăm la Roma la sfârşitul verii lui 1638 fără vreo altă peripeţie demnă de a fi notată, dacă nu punem la socoteală, la ieşirea din Calabria, descoperirea funestelor efecte ale veninului tarantulei & studiul amănunţit al armonioaselor sale remedii. În timpul acestor câteva luni de peregrinare, Athanase dobândi o experienţă & cunoştinţe care nu se puteau compara cu nimic. Adusese la Colegiul Roman o fenomenală cantitate de materiale unice & nu mai avea decât o grabă: să înceapă să le studieze. La întoarcere, îmi vorbi despre cele două cărţi care nu-i dădeau pace & ale căror planuri nu se mai sătura să mi le detalieze: *Lumea subterană*, consacrată geologiei & hidrologiei, & *Arta luminii & a umbrei* care ar fi şters din memorie, în materie de optică, *Paralipomenele* lui Kepler, ba chiar & acea *Dioptrică* apărută acum un an, în care domnul Descartes îndrăzneşte să afirme atâtea prostii orgolioase...

Numai că papa Urban al VIII-lea ţinea să îşi folosească geniul în primul rând pentru problema Egiptului & a descifrării hieroglifelor. Astfel că Athanase fu nevoit să aştepte mai mulţi ani înainte de a se putea apuca să îşi redacteze lucrările care se trăgeau din explorările noastre.

În timpul drumului nostru în sud, colecţiile răposatului Peiresc au ajuns, până la urmă, la Roma. Ne-a luat mai multe luni pentru a le organiza & a le aşeza la acel etaj al colegiului pus la dispoziţia lui Kircher de prepozitul general al Companiei lui Isus. Cu tot ce mai adunase maestrul meu în timpul recentei călătorii, se strânsese o cantitate considerabilă de rarităţi de toate felurile. Cu atât

mai mult cu cât fraţii iezuiţi misionari îi expediau cu regularitate alte şi alte lucruri din Indiile Orientale ori din cele Occidentale.

Kircher îşi dorea ca muzeul lui să fie cel mai frumos din lume & cu adevărat desăvârşit. Nu doar un cabinet al curiozităţilor mai întins decât cele ale lui Paracelsus, Agrippa, Peiresc sau a atâtor altora, ci o adevărată enciclopedie concretă, un teatru al memoriei oferind fiecărui vizitator posibilitatea de a parcurge ansamblul cunoştinţelor umane încă de la origini. Galeria strălucea graţie marmurei de cea mai bună calitate. Athanase adăugă coloane greceşti & romane, transformând-o într-un soi de portic în care se putea face filosofie în mers, ca stoicii. Mai multe săli de clasă, deschizându-se în laterale, foloseau la învăţarea artelor & a ştiinţelor.

Sub bolţile vestibulului, maestrul meu puse să fie pictate în frescă cinci panouri ovale. Pe primul, cel care întâmpina vizitatorii muzeului, putea fi văzută o salamandră în flăcări.

— Salamandra, eu sunt! îmi mărturisi Athanase în ziua în care îl întrebai ce însemna acea alegorie. Prin ea, îi invit pe cei care intră să accepte provocarea flăcării studiilor dificile...

Lucrul îmi păru absolut potrivit, mai ales după ce îmi văzusem maestrul la largul lui, prin jarul Etnei ori al Vezuviului.

Întregul an 1639 ne ocuparăm cu deschiderea lăzilor & aranjarea conţinutului lor în galeria astfel înfrumuseţată. Din China sosise o corabie plină ochi de comori trimise lui Kircher de părintele Giovanni Filippo de Marini, misionar acolo & în Japonia: corni de rinocer, costume de ceremonie brodate cu fir de aur, centuri împodobite cu rubine, eşantioane de hârtie, imagini ale unor idoli, sfinţi, mandarini & a tot felul de locuitori ai acelei ţări, flori, păsări, arbori în desene pe mătase, diferite droguri necunoscute de fizicienii noştri &, în special, pe acela numit *Lac Tygridis*, diferite cărţi, manuscrise, gramatici etc. Valul acela de bogăţii se rostogoli până la Colegiul Roman, sporind opulenţa muzeului. Se adăuga o mulţime de scrisori adresate lui Athanase de către fidelii & îndepărtaţii lui corespondenţi.

Manuel Diaz, vice-provincial al ordinului în China, menţiona mai ales recenta descoperire a unei stele funerare a cărei importanţă avea să se dovedească a fi capitală. Pe piatra aceea, scoasă din întâmplare din pământ în 1623, în timpul lucrărilor la un drum din apropiere de oraşul Sian-fu, era un text scris în două limbi: în siriană & în chineză. În opinia lui Diaz, era vorba despre o inscripţie din 78l după moartea Domnului Nostru, ceea ce ar fi dovedit pătrunderea nestorienilor în China încă din vremea aceea. Posibilitatea ca nişte creştini, fie ei şi sirieni, să fi ajuns până în inima imperiului chinez, trezi la culme pasiunea lui Kircher. Nu consideră folositor să îmi explice de ce evenimentul i se părea crucial, dar nu mă îndoii o clipă că acea simplă scrisoare îl ajuta să progreseze în elaborarea unei doctrine pe care o cizela zi după zi.

În afara scrisorii de la Manuel Diaz, curierul mai cuprindea şi alte misive de la Johann Adam Schall von Bell, însărcinat cu stabilirea calendarului la curtea împăratului Ch'ung-chen, de la pictorul Johann Grueber, de la Michal Piotr Boym & de la alţi misionari la fel de faimoşi, toate dând pe-afară de minunate informaţii despre ţara aceea, în care nu era vorba decât despre munţi vrăjiţi ori metamorfici, capabili de a se transforma ori de a-şi schimba locul, despre dragoni ai mărilor & despre animale extrem de rare, despre idoli diabolici, despre monumente & ziduri de netrecut. Misionarii insistau asupra puterii & vechimii imperiului chinez. Păreau fascinaţi de un popor atât de diferit de al nostru & totuşi atât de avansat în nenumărate domenii, cu toate că plutea continuu în cea mai odioasă dintre idolatrii. Preotul care urmărise încărcarea navei, reuşise să ocrotească o plantă numită “ananas”, udând-o cu propria lui raţie de apă. Fructul acesteia i se păru lui Kircher absolut delicios. Carnea ori pulpa de sub coajă este puţin cam fibroasă, dar în gură se transformă toată în suc. Are şi un gust atât de deosebit & atât de particular, încât cei care vrură să îl descrie cu exactitate, neputând-o face printr-o singură comparaţie, au trimis la tot ce poate fi mai rafinat în vânătă, caisă, fragă, zmeură, strugurele tămâios & mărul renet &, toate acestea fiind spuse, fură nevoiţi să recunoască a avea încă un anume gust care nu poate fi exprimat & care doar al ei e.

Toate acestea, adăugate persecuţiilor continue cărora le erau victime misionarii iezuiţi în munca lor de răspândire a credinţei, îl convinseră pe maestrul meu să meargă să li se alăture. Încă de la începutul anului 1640, îi ceru prepozitului general al Companiei lui Isus autorizaţia de a pleca în Orient pentru a se consacra convertirii chinezilor. Şi eu eram la fel de stârnit ca şi Athanase de gândul de a-mi dedica viaţa lui Dumnezeu & Bisericii, numai că Providenţa a hotărât altfel: la ordinul expres al

papei, care nu voia cu niciun preţ să se despartă de un om atât de preţios, cererea lui Kircher fu refuzată. În ciuda dezamăgirii pe care mi-o mărturisi a fi foarte mare, Athanase ascultă de bună voie ordinele superiorilor, dar se interesă încă şi mai mult de tot ceea ce putea ajunge până la el din acele îndepărtate colţuri ale lumii.

La treizeci şi opt de ani, maestrul meu era în culmea talentelor sale. Lucra la mai multe cărţi odată, amestecând toate subiectele, luminând toate disciplinele cunoaşterii omeneşti, fără să se oprească din învăţarea matematicilor & a limbilor orientale ori din cugetarea asupra utilizării practice a descoperirilor sale. În acelaşi timp profesor, astronom, fizician, geolog & geograf, specialist în limbi străine, arheolog, egiptolog, teolog etc, ajunsese obligatoriul interlocutor al tuturor marilor spirite ale timpului lui & nimeni nu putea trece prin Roma fără a-i solicita o audienţă.

Fratele portar al colegiului nu mai înceta, prin urmare, să tot urce scările colegiului până la cabinetul lui, pentru a-l anunţa că a sosit cutare ori cutare vizitator. Cum călugărul acesta era foarte bătrân & lipsit de vigoare, Kircher inventă un procedeu care să îl facă să evite eforturile nepotrivite cu vârsta. Puse să se instaleze un tub de aramă, care pleca de la poartă & ajungea, şase etaje mai sus, pe masa de lucru a lui Athanase. Câte o pâlnie din acelaşi metal, fixată la fiecare capăt, amplifica vocea. Un fir ce trecea prin tub & de care portarul putea trage când voia, acţiona un gong de Java din apropierea locului unde se găsea maestrul meu, anunţându-l astfel că fratele de la poartă dorea să îi vorbească. Invenţia funcţionă perfect, iar bătrânul călugăr îi mulţumi de mii de ori lui Kircher pentru generozitate. Acesta însă fu obligat să îi facă şi câteva observaţii, într-atât portarului ajunsese să îi placă să folosească maşinăria găsind motive lipsite de importanţă, deranjându-mi maestrul în timpul studiului.

În 1641, apăru *Magnes, sive de Arte Magnetica*, o carte de nouă sute şaisprezece pagini în care Kircher reia problemele abordate în *Ars Magnesia*, publicată la Würzburg în 163l, dezvoltând-o cu numeroase altele & definitivându-şi punctul de vedere asupra subiectului. Atracţia evidentă dintre fiinţe & lucruri, atât de asemănătoare cu forţa misterioasă din magnetită, o atribuia în sfârşit magnetismului universal. Încă o dată analogia se dovedea preţioasă. Puterea simpatică îndreptând către nord acul magnetic nu era decât o ilustrare a celei, mult mai mari, care uneşte microcosmosul cu macrocosmosul, după cum o stabilise & Hermes Trismegistul în vremi imemoriale. Atracţia sau respingerea irezistibilă care se manifestă uneori între un bărbat & o femeie, puterea ce conduce o albină către floare sau face ca floarea-soarelui să se îndrepte către soare nu erau decât unul & acelaşi fenomen în lucrare pe pământ ori în ceruri: puterea lui Dumnezeu, acest magnet absolut al universului.

— Lumea, spunea maestrul meu, e apărată de legături secrete, iar una dintre ele este magnetismul universal care acţionează la fel de bine în raporturile dintre oameni, ca şi în acelea dintre vegetale, animale, soare & lună. Până şi mineralele se supun acţiunii oculte...

În carte, Kircher descrie şi "Oracolul magnetic" pe care îl concepuse pentru Suveranul Pontif & pe care îl realizase deja, în aşa fel încât să-i poată oferi obiectul odată cu descrierea lui. Asistai la punerea în lucrare a acestei ciudate maşinării, în prezenţa cardinalului Barberini care fusese rugat de maestrul meu să analizeze oportunitatea unui asemenea dar.

Închipuiţi-vă o masă hexagonală, în centrul căreia trona reproducerea unui obelisc egiptean care închidea în miezul lui o bucată mare de magnetită. În jurul obeliscului, pe fiecare latură a mesei, erau aşezate şase sfere mari de cristal în care se aflau îngeraşi sculptaţi în ceară & agăţaţi de nişte fire. Între aceste sfere se mai găseau alte douăsprezece, mai mici, pe acelaşi model, dar ale căror figurine dinăuntru reprezentau animale mitologice. Şi aceste optsprezece sfere aveau în interior magneţi & se echilibrau între ele în funcţie de magnetul central. În sfârşit, în jurul fiecărei sfere mari erau pictate diferite sisteme precum alfabetul latin, zodiacul, elementele, vânturile & direcţiile acestora. Un cursor aflat în faţa mesei permitea rotaţia mai mult ori mai puţin evidentă a magnetului din obelisc, lucru care rupea echilibrul dintre figurine & le făcea să se mişte până când magnetismul le contrabalansa într-o nouă poziţie. Braţul întins al "amoraşilor" ori a îngeraşilor, indicând o anume constelaţie sau literă a alfabetului, răspundea întrebărilor puse de cel ce folosea maşinăria.

— Nu este o jucărie, îi explică Athanase cardinalului. Susţin că un om care este cu adevărat în armonie cu natura, în simpatie deci cu forţele magnetice care o conduc, poate trage cele mai folositoare învăţăminte din această mică maşinărie & face previziuni demne de crezare.

— Vă cred, răspunse cardinalul Barberini, ai cărui ochi strălucitori arătau interesul pe care îl acorda invenţiei maestrului meu, numai că este un pariu periculos pentru cel ce ar încerca-o. Dacă va răspunde într-un mod absurd nu ştiu cărei întrebări, cel care i-a adresat-o se va trezi aruncat în colbul profan, ca să nu zic printre neghiobi...

— Sigur că da, confirmă Kircher zâmbind, însă îi va mai rămâne nenorocosului posibilitatea de a acuza însăşi maşinăria, iar inventatorul ei se va face luntre & punte spre a-l apăra, argumentând că nu a fost concepută pentru distracţie & că doar Dumnezeu cunoaşte voinţa Providenţei.

— Aşa e, dragă prietene, totuşi, adăugă cardinalul zâmbind & el, numai din curiozitate, tare mi-ar mai plăcea să vă văd încercând-o...

— Dorinţa dumneavoastră este ordin pentru mine, Monseniore. Haideţi, ce întrebare să-i pun acestei Pythia de sticlă?

Athanase se concentră câteva clipe, apoi chipul i se lumină:

— Jucăria aceasta născută din imaginaţia mea spre a ilustra puterile secrete ale naturii, este oare în stare să ajungă până la adevăr? Aceasta este întrebarea mea. Voi interoga sfera alfabetului pentru a obţine un răspuns scris. Caspar, adu te rog o năframă, o pană & hârtie...

Împreună cu un servitor, mă grăbii să mă duc să caut obiectele cerute de maestrul meu. Apoi, trebui să îl leg la ochi &, după ce cardinalul verifică dacă mai vede ori nu, să îl ajut să se aşeze în faţa cursorului, pe care îl mişcă pentru o primă oară. Toate figurinele începură să se mişte sacadat. Când fură contrabalansate, după câteva secunde, cardinalul anunţă cu voce tare litera N. O notai pe loc, în timp ce maestrul meu acţiona cursorul a doua oară.

După o jumătate de oră, Kircher, epuizat de efortul datorat concentrării, se declară extrem de obosit & îşi scoase năframa. Cardinalul Barberini îmi luă hârtia şi, pe jumătate amuzat, pe jumătate sardonic, citi cele ce urmează de parcă ar fi făcut-o din Evanghelie: “natu ranatu ragau deth...”

— Iată, părinte, zise întinzându-i foaia maestrului meu, exemplificarea perfectă a ceea ce ţi-am spus. Mă tem că nu aţi fost chiar în corespondenţă cu Magnetul Universal...

Athanase se încruntă, iar eu mă roşii în locul lui, nu atât din cauza efectului, după alte toate previzibil, cât a cuvintelor ironice ale prelatului.

Maestrul meu citi în tăcere textul sibilinic produs de maşinărie &, tot fără un cuvânt, trase liniştit patru linii cu pana pe hârtie, după care i-o dădu înapoi cardinalului.

Numai că dacă vrei, cititorule, să afli uimitoare urmare a acestei intervenţii, trebuie să mai ai răbdare până la viitorul capitol...

PE FLUVIUL PARAGUAY / O clipă i s-a părut că pădurea urlă în locul ei

După ce canoniera a trecut de cuibul de mitralieră, rafalele au devenit tot mai puţin precise, după care au încetat: prea siguri pe ei, contrabandiştii nu controlau fluviul decât în aval. Braţul drept al acestuia, care se lărgea până în faţa lor, cotea în amonte, închizându-le unghiul de tragere. Lui Petersen i-au trebuit câteva secunde pentru a-şi da seama că încurca ţăcănitul motorului cu acela al armelor automate. Revenindu-şi în fire, s-a ridicat precaut. De acum vasul nu mai putea fi atins, însă un fuior gros de fum se ridica de pe puntea de la pupa... Extinctorul! S-a repezit spre pasarelă, izbindu-se de Dietlev, care gemea pe jos, cu faţa schimonosită, cu mâinile strânse peste un terci sângerând pe care părea că vrea să-l comprime din toate puterile... Herman a înjurat printre dinţi, apoi s-a aplecat peste balustradă:

— Hei, voi doi, pe aici! le-a strigat lui Mauro şi Elaine. Dietlev e rănit, îi trebuie un garou! Mişcaţi-vă odată curul, pentru Dumnezeu!

Apoi a fugit mai departe. Tabla vasului vibra peste tot, în jur, de parcă întreaga structură urma să se disloce dintr-o clipă-ntr-alta.

— Încetineşte, grămadă de imbecilitate! a urlat intrând în cabina de pilotaj. Opreşte tot!

Şi, cum Yurupig, încremenit la timonă, nu dădea niciun semn că s-ar mişca, a coborât chiar el maneta de gaz. Canoniera a continuat din inerţie.

— Unde este Hernando? l-a întrebat Petersen luând extinctorul de pe suport.

Aproape imediat a zărit şi trupul paraguayanului: uşor într-o parte, în penumbră, cu ochii în gol, ca miraţi, bărbatul zăcea pe spate, cu gâtul tăiat.

— Nu e adevărat..., a bolborosit Herman cuprins de greaţă. Ce te-a apucat, băi, căcat împuţit?! Ce te-a apucat?

Yurupig a întors capul spre el mulţumindu-se să îl fixeze câteva secunde cu aerul unui preot delirant, al unui nebun în pragul transei.

— Ne socotim noi după..., a zis Petersen cu atât mai agresiv cu cât era mai intimidat. Până una-alta, ambreiezi şi continui să urci încet, ai înţeles?

Întors pe puntea din spate, şi-a înfăşurat mâna într-o cârpă veche înainte de a deschide trapa de acces către rezervorul de combustibil. Aţâţat de curentul de aer, focul închis sub punte a izbucnit brusc, însă Petersen a împrăştiat conţinutul extinctorului peste flăcări până le-a înăbuşit. *Ce noroc c-a functionat vechitura asta*...

Bun, asta e, a murmurat. *Inspectarea rezervoarelor, imediat ce se împrăştie fumul... Deocamdată, să mă ocup de Dietlev. E mai degrabă nasol, dacă vrea să ştie cineva părerea mea.*

Corpul lui Milton, rupt de gloanţe, i-a revenit în minte. Văzuse destule cadavre pentru a putea recunoaşte cu siguranţă acel unghi improbabil al morţii. *Singur s-a condamnat, putea să mai aibă răbdare...*

— Herman! a strigat Mauro alergând după el.

În voce i se putea citi graba.

— Ce mai e?

— Luăm apă! Ia-te repede după mine!

Petersen a ajuns lângă el, grăbind pasul până la intrarea în ruf. Dintr-o aruncătură de ochi a măsurat dimensiunea pagubelor: apa ajunsese la nivelul mesei din careu.

— Ce jigodii împuţite! Numai asta ne mai lipsea...

— Mişcă-te! a urlat Mauro la el. Unde sunt pompele?

— Prea târziu, nu ne mai descurcăm... Trebuie să eşuăm rapid!

— Vestele de salvare? a întrebat tânărul ţinându-l pe Herman de braţ.

— N-am! Anunţă-i pe ceilalţi şi lasă-mă să-mi văd de treabă... OK?

Întors în cabina de pilotaj, Petersen a luat cârma din mâinile lui Yurupig şi a scrutat fluviul, înainte: în acest sector al lui Rio Paraguay, malul drept nu era decât un teren mocirlos, o nesfârşită întindere de drobiţă şi de plante acvatice de netrecut; în schimb, pe malul stâng, la nu mai mult de o sută de metri, culoarea albicioasă a apei indica pământ aproape de suprafaţă, chiar la marginea pădurii. Gândindu-se la cea mai bună soluţie, Herman a învârtit roata cârmei, accelerând pentru a forţa nava, deja prea grea pentru a mai putea fi manevrată, spre a se îndrepta în direcţia hotărâtă. Canoniera răspundea atât de lent la comenzi, încât a împins la blană maneta de gaz, ghidând vasul drept către bancul de nisip.

Când Petersen a cerut ajutor, Elaine era încă în stare de şoc. Ghemuită în braţele lui Mauro, confuză, se lăsa ameţită de un val de imagini fără sfârşit, unica percepţie fiind aceea a fustei ude între picioare. Asociat cu cuvântul “garou”, numele prietenului ei a avut efectul unei perechi de palme: imediat ce s-a ridicat în picioare, s-a repezit către scara de frânghie, cu gesturi instinctive, dar hotărâtă să facă faţă.

— Du-te şi adu trusa de prim ajutor! i-a zis lui Mauro după ce a examinat piciorul lui Dietlev. În cutia numărul 6, cea cu hărţile... grăbeşte-te, te rog!

Fără să-l mai ia în seamă, şi-a desfăcut cămaşa, scoţându-şi una dintre mâneci şi, cu un tur de forţă de care numai femeile sunt în stare, şi-a scos sutienul, după care a legat garoul improvizat în jurul coapsei lui Dietlev, destul de sus, sub şort, strângând până când jetul discontinuu de sânge, care făcuse băltoacele de sânge din jurul bărbatului, s-a oprit.

O să meargă, a constatat luându-l pe Dietlev de mână.

Cu maxilarul strâns, cu faţa congestionată de durere, geologul a încercat să schiţeze un zâmbet:

— E naşpa?

— Doar impresionant. N-ai de ce s-o iei razna...

Elaine pândea sosirea lui Mauro. În sfârşit, l-a zărit apărând cu trusa de prim ajutor.

— E un rahat întreg sus! i-a anunţat arătându-şi pantalonii leoarcă. Apa a ajuns până la cuşete, trebuie să-l anunţ pe Petersen...

— OK, i-a răspuns femeia deschizând geanta pregătită de Dietlev la Brasilia.

Şi cât îl mai ironizase pentru grija de maniac cu care alesese şi aranjase ce se găsea înăuntru*!... E o adevărată cutie a Pandorei chestia asta a ta! Dacă ni s-ar întâmpla măcar a suta parte din tot ce ai prevăzut, o să fim într-un hal, la-ntoarcere... Haide, fără glume proaste, i-o întorsese el râzând. E mare Dumnezeu, cum se zice prin Brazilia, dar pădurea este şi mai mare! O să ţi-o amintesc eu când o veni momentul. O să fii tare mulţumită să găseşti ce cauţi, fie şi pentru o zgârietură...*

Elaine ştia mai mult sau mai puţin etapele pe care trebuia să le urmeze. Toate paginile acelea dedicate primului ajutor poate că îi vor fi de folos la ceva. Desfăcând cu nervozitate plicurile cu comprese sterile, le-a umezit cu antiseptic şi s-a aplecat către rană. *Ştergere, găsirea arterei, să nu ating vreun nerv*... La cea dintâi atingere, Dietlev nu şi-a putut opri un ţipăt. Ea şi-a retras mâna şi l-a privit neliniştită.

— Continuă, a izbutit s-o îndemne bărbatul. Nu mă băga-n seamă.

Elaine a mers mai departe cu curăţarea rănii, insistând asupra părţii celei mai însângerate a genunchiului. Articulaţia fusese zdrobită, transformată pur şi simplu în pateu pentru câini. *Meu Deus! Niciodată n-o să mai poată cineva să lipească chestia asta*..., îşi spuse ea nervoasă, înjurând în barbă.

— Ia pensa, s-a strâmbat Dietlev de durere. Pensa care seamănă cu o foarfecă... Aia e. Acum desfă garoul, o să vezi mai bine...

Din rană sângele a început iarăşi să gâlgâie, în jeturi scurte.

— S-ar zice că vine de undeva, din spate, a constatat Elaine tamponând pe măsură ce sângele se scurgea. Nu... Aha, uite de unde!

Zărise tăietura în vasul roz, zimţată ca un gât tăiat de pui, pe unde ţâşnea sângele. Concentrată la ceea ce făcea, a introdus unul dintre braţele pensei sub arteră, verificând să nu agaţe vreun nerv, apoi a lăsat-o să se închidă asigurând mecanismul de fixare. Hemoragia s-a oprit.

Mauro ajunse lângă ei chiar în momentul în care vasul fusese ambalat la viteză maximă.

— Vom eşua, i-a anunţat.

— Ajută-mă să-i ţin piciorul! l-a chemat ea în loc de răspuns, nu fără a remarca privirea cam ameţită a studentului.

— Elaine..., a şoptit Dietlev.

S-a apropiat de el pentru a-l auzi mai bine.

— Ţi-am spus vreodată ce sâni frumoşi ai?

Roşindu-se până în vârful urechilor, femeia a încercat, stângace, să îşi strângă piepţii cămăşii. Cu ochii aţintiţi către sânii ei, Mauro zâmbea prosteşte, ca un copil care l-a zărit pe Moş Crăciun.

Petersen a aşteptat până în ultimul moment pentru a debreia. Din inerţie, canoniera a urcat trei-patru metri pe bancul de nisip, lăsându-se uşor spre tribord înainte de a se opri.

— Treabă dusă până la capăt! a exclamat bătrânul neamţ mândru de reuşita manevrei, oprind motorul şi punând în funcţie pompele electrice. Du-te-n faţă, i s-a adresat lui Yurupig, şi încearcă să vezi pe unde intră căcatul ăsta de apă!

Când s-a întors în coridorul strâmt de sub punte, Elaine termina de făcut ligatura arterei lui Dietlev.

— Cum merge? a întrebat-o.

— A scăpat, i-a răspuns ea rece, dar era cât pe ce...

După care a scos o seringă din ambalaj şi i-a înfipt acul prin capacul de cauciuc al unei fiole, trăgând serul dinăuntru. Dietlev scrisese clar, pe fiecare etichetă, natura şi modul de întrebuinţare a tuturor medicamentelor, aşa că nu îi fusese greu să descopere ceea ce căuta.

— Şi Milton? s-a interesat Dietlev, în timp ce Elaine îi injecta doza de morfină în braţ.

— Mort, a răspuns sec Petersen, tocmai l-am văzut.

Elaine s-a oprit pentru o fracţiune de secundă. O tăcere dureroasă a învăluit micul grup, mutism în care vinovăţia de a fi uitat de Milton se combina cu subita conştientizare a tragicei lui dispariţii.

— Mauro, fierbe, te rog, nişte apă. Trebuie să termin de spălat rana. Pe urmă, trebuie să-l ducem în camera lui şi să-l aşezăm mai confortabil.

— Bine, a mormăit Herman uitându-se după tânărul care pleca, mă duc să arunc un ochi la spărtură înainte să se lase noaptea.

— Două secunde! l-a oprit Elaine. Dar tipul ăla... paraguayanul, vreau să zic?

Cu un gest limpede al mâinii, Petersen i-a rezumat evenimentul:

— Yurupig... Nu i-a lăsat nicio şansă.

Lăsându-l pe indian să o ia înainte, Herman a făcut turul calei înarmat cu o lanternă. S-a întors galben la faţă: tirurile de mitralieră făcuseră, sub linia de plutire, un număr incredibil de mare de găuri şi de rupturi imposibil de lipit. Era o minune oricum să nava rezistase atâta vreme. Chiar şi cu un aparat de sudură tot ar fi fost nevoie de mai multe zile pentru a drege vasul... Herman s-a grăbit şi către pupa, însă a zărit imediat barca pneumatică transformată într-un lucru inform, pe trei sferturi scufundat, înţelegând pe loc dimensiunile situaţiei în care se aflau.

— Ajută-mă s-o tragem sus! l-a îndemnat pe Yurupig.

O strecurătoare irecuperabilă... Cât despre motor, nu doar că stătuse destul sub apă, dar îl mai şi spărseseră gloanţele. Indianul a clătinat din cap:

— Nimic de făcut: e plesnită chiulasa.

— Tu ne-ai băgat în belea! a izbucnit Petersen. Jegos de indio de tot căcatul! Acuma ce ne facem, ia zi!? Poţi să-mi spui?

— Termină cu circul acesta, a auzit din spate vocea lui Mauro, şi vino să mă ajuţi. Îmi trebuie un lemn sau altceva tare ca să îi imobilizăm piciorul...

— Mă ocup eu de asta, a spus Yurupig. Începeţi să scoateţi saltelele şi hamacurile la uscat...

— Şi mai ce? şi-a ieşit din fie Herman. Eu dau ordinele pe nava asta!

— Nu mai zbiera, pentru Dumnezeu! a intervenit Mauro prinzându-l de braţ. Are dreptate. Cât despre ordine, gata cu ele. Mi se pare că ai dovedit ce bine le dai...

Descumpănit de atitudinea hotărâtă a tânărului, Petersen l-a urmat în interiorul vasului.

Deşi careul se golise de apă, înăuntru totul era claie peste grămadă: cărţi şi hârtii transformate într-un fel de bureţi scârboşi, cioburi de sticlă, perne sparte... o mie-şi-unul de obiecte date peste cap de inundaţie, împrăştiate prin locurile cele mai imprevizibile. Cabinele nu era nici ele în altă stare, însă au descoperit pe cuşetele de sus trei saltele şi câteva pături aproape uscate. Pe celelalte le-au întins pe bastingaj.

Yurupig adusese două plăci tăiate din capacul unui cufăr şi una dintre chingile de tablă care îl întăreau. De cum a primit atelele improvizate, Elaine a trecut la treabă. Cum morfina adormise profund rănitul, nu i-a fost greu să-i imobilizeze piciorul cum trebuie. Indianul a luat asupra lui transportul: după ce i-a legat capetele, a trecut o centură pe sub fesele lui Dietlev, lăsând de fiecare parte câte o buclă largă, apoi s-a întins între picioarele lui şi a tras buclele centurii pe umeri ca pe un rucsac şi s-a întors pe jumătate. Odată ajuns în acea poziţie, cu toată greutatea care îi apăsa pe umeri, a pus un genunchi în pământ şi s-a ridicau cu greu. Puţin mai târziu, făcând aceeaşi manevră, dar în sens invers, l-a aşezat pe Dietlev pe un pat improvizat, la pupa.

Elaine s-a prăbuşit lângă geolog şi a început să tremure, gata să vomite. O clipă a avut impresia că toate zgomotele pădurii ei i se adresau.

Sub cerul ca de jăratic, briza de seară începuse să ridice pe fluviu valuri mici.

— Trebuie să stăm de vorbă, a spus Herman posac. Avariile navei sunt de nereparat. La fel stă treaba şi cu *Zodiacul*. Pot să vă anunţ că suntem cu toţii în căcat. Degeaba am aştepta aici, tot nu va veni nimeni să ne caute... E posibil să facem o plută pentru a coborî către Corumbá, dar ştiţi ce ne aşteaptă ceva mai jos. Puteţi fi siguri că gagiii ăia vor trage-n noi ca-n iepuri. Ne mai rămâne pădurea, care este cel puţin la fel de periculoasă... Numai că este singura soluţie să ne scoatem cumva.

— De ce nu ne-am continua drumul pe plută? a întrebat Mauro.

Petersen a ridicat din umeri dispreţuitor:

— Curentul este prea puternic... Admiţând că am reuşi să construim o chestie care să plutească în vreun fel, nu am putea urca...

— Tot or să se neliniştească ei, a insistat Mauro, şi or să trimită după noi dinspre nord, de la Câceres, de pildă, sau chiar de la Cuiabá. Nu?

— Care “ei”? Aici e fiecare pentru el. Iar nevastă-mea n-o să fie niciodată neliniştită. Au fost cazuri când am lipsit săptămâni întregi ca să-mi rezolv afacerile... Dacă vor da vreodată peste noi, o să fie după ce am crăpat de mult.

— Avem provizii pentru o bună bucată de vreme, a intervenit Elaine, şi-apoi ne putem oricând descurca pescuind, ba chiar vânând...

— Ei, domniţă, din punctul ăsta de vedere nu e nicio problemă. Nu haleala mă sperie, ci apa... Când se vor goli canistrele, şi nu puţine au fost atinse de gloanţe, nu ne va mai rămâne decât să bem din fluviu... Şi atunci nu vom avea decât de ales: murim de sete sau de dizenterie? Nu e niciun dubiu!...

Elaine citise destule despre bolile tropicale pentru a nu realiza corectitudinea afirmaţiei.

— Prin pădure ce şanse avem?

— Dumneavoastră, niciuna. E prea greu şi nu sunteţi obişnuită. De altfel, nici el, a adăugat uitându-se la Mauro. Ca să nu mai vorbim despre prietenul nostru: rănit cum e, nici să nu vă gândiţi. Ceea ce vă propun este să rămâneţi aici şi să mă aşteptaţi toţi trei până când mă duc după ajutor cu Yurupig. Fluviul se ramifică nu departe de aici, la trei-patru zile de mers, poate şi mai puţin. Odată ajuns acolo, chiar că ar trebui să îşi bage dracul coada ca să nu găsesc pe nimeni care să vină să vă ia... În cel mai rău caz, Vom urca până la Pôrto Aterradinho.

Elaine nu privise incidentul şi din acest unghi, însă argumentele i s-au părut absolut convingătoare. Liniştită de perspectiva de a nu mai înfrunta jungla, era gata să fie de acord cu soluţia propusă când privirile i s-au încrucişat cu ale lui Yurupig. Acesta, rămas puţin în spatele lui Petersen, fără să i se fi mişcat vreun muşchi pe faţă, a dat rapid din cap în semn de refuz.

— Nu te-amesteca! s-a întors la fel de rapid şi Herman spre indian. Eeei? Ce-aveţi de gând? s-a adresat iarăşi lui Elaine.

— Nu pot lua hotărârea de una singură. Trebuie să vorbesc şi cu Dietlev, când se trezeşte. Evident, Mauro are şi el un cuvânt de spus.

— Cum doriţi, a admis Petersen bănuitor. Însă, vă rog să mă credeţi, nu mai e nimic de analizat. Oricum, mâine dimineaţă m-am cărat.

— Veţi face ceea ce vi se va spune să faceţi şi cu asta basta, i-a răspuns Elaine apăsat. Pentru aşa ceva aţi fost plătit şi încă din greu, pe cât am înţeles.

Ochii lui Herman au părut să sclipească de furie pentru o clipă, dar s-a mulţumit să râdă tăcut, ca şi cum ar fi întrezărit o urmare cu totul comică a discuţiei pe care o purtau:

— Mă duc să mănânc ceva şi să mă culc. Bine-ar fi să faceţi la fel, *senhora*... Apropo: lucrurile lui Milton le-am pus în lada dumneavoastră.

— Ce lucruri?

— Ce-avea pe la el. Pe urmă, le-am făcut vânt în apă şi lui şi tâmpitului ăluilalt. Problemă de igienă, mă-nţelegeţi...

Necroză, damf de cadavre, caimani şi piranha asmuţiţi de un corp gol... Un frison de silă i-a scuturat ceafa tinerei femei.

— Cum aţi putut face aşa ceva?! a explodat indignată. Cine v-a permis să faceţi aşa ceva?

— Nimeni, *senhor* a, i-a răspuns Petersen pe un ton dulceag, de parcă s-ar fi adresat unei nebune. Nimeni, pe cuvântul meu...

Carnetele lui Eléazard

KIRCHER este un manipulator vulgar. Falsifică faptele pentru a le putea explica. Nu are nicio scuză, făcând-o conştient. Prozelitism, propagandă, deturnare a adevărului istoric etc.: lucruri perfect cunoscute în toată această suită. Convingerea că eşti îndreptăţit să faci tot ceea ce faci este de fiecare dată semnul unei secrete vocaţii pentru fascism.

AM ÎNTREBAT-O PE SOLEDAD dacă, semn al bunătăţii ei, nu ar putea da cu o cârpă pe etajerele bibliotecii. M-a refuzat categoric. Şi moartă, tarantula pe care am adus-o de la Quixadă o terorizează.

POVESTIT DE LOREDANA. Tânărul italian aflat în vacanţă la Londra, care a condus-o cu maşina la încheierea unei serate în care s-a băut cam mult. E vară, iar el coboară geamul pentru a-şi putea scoate o mână afară şi bate darabana pe acoperiş. Întoarcere la o sută optzeci de grade, dat peste cap. După accident, individul nu păţeşte nimic, doar câteva picături de sânge pe mâneci. Nu-l doare nimic. Şi prietenii lui sunt bine, sănătoşi. Bucuros, dă din mână cu gestul cuiva care s-a descurcat foarte bine, iar degetele i se împrăştie pe asfalt.

CABINETUL LUI KIRCHER, ca anamorfoză a lui Kircher însuşi. Nu atât un muzeu, cât un spaţiu ticsit de tot felul de lucruri, ca magazinul doctorului Auzoux. În mintea acestui om, găseai ciudăţenia unuia care se invită pe la mesele altora sau a unui alt factor poştal Cheval.

SCRISOARE LUI MALBOIS: de adăugat verificarea lui La Mothe Le Vayer.

ISTORICUL, zic istoricii, este capabil cel puţin să sesizeze stilul unei epoci, ceea ce nu s-a putut produce decât într-o anumită epocă şi într-un anumit loc. Până şi asta ţine de iluzoriu: istoricul nu poate sesiza decât diferenţa reflectată de propria sa epocă. Pune în faţa trecutului o oglindă de bronz şi se grăbeşte să observe distorsiunile.

"ACUPLAREA cu animalele, notează Albert Camus, suprimă conştiinţa celuilalt. Ea înseamnă «libertate». Iată de ce a atras atâtea spirite, până şi pe Balzac."

CHIAR LA SFÂRŞITUL SECOLULUI AL XVI-LEA: "Luând în consideraţiune procesul, probele şi informaţiile, interogatoriile, răspunsurile şi mărturisirile acuzatului, confruntarea martorilor, concluziile numitului procuror, căruia i-a fost comunicat totul: răspunsurile şi mărturisirile acuzatului făcute în prezenţa curţii şi tot ceea ce ne-a fost prezentat. Prin hotărâre şi judecată, am declarat şi îl declarăm pe numitul Legaigneux posedat şi convins să se dedea copulării carnale cu o măgăriţă, proprietatea lui. Pentru reparaţia publică a cazului de crimă, l-am condamnat şi îl condamnăm să fie spânzurat şi gâtuit de executorul înaltei justiţii, într-un ştreang ce va fi ridicat într-un loc care se va alege. Înaintea numitei execuţii cu moartea, numita măgăriţă va fi lovită în ţeastă şi omorâtă de numitul executor în numitul loc, în prezenţa acuzatului."

Dacă este pedepsit şi animalul, înseamnă că împarte cu omul responsabilitatea faptei: vinovatul de bestialism s-a coborât la nivelul animalului, dar şi măgăriţa a comis crima de neiertat de a se fi ridicat la nivelul fiinţelor gânditoare. Ambii sunt "contra naturii". Trădând legile speciilor lor, pun în egală măsură în pericol ordinea lumii.

SFÂRŞITUL SECOLULUI XX: "Acuzat de tentativă de sodomie asupra delfinului Freddie, Alan Cooper, 38 de ani, s-a justificat spunând că masturba animalul doar pentru a se împrieteni cu el. Avocaţii lui şi-au fondat apărarea pe faptul notoriu că delfinii sunt nişte stricaţi, făcând parte dintre puţinele animale care practică între ele actul sexual din plăcere. Alan Cooper riscă zece ani de închisoare dacă este probată *intenţia evidentă a unei penetrări rectale sau vaginale*, şi închisoarea pe viaţă dacă sodomia *este dovedită printr-o prezumţie absolută*." (Newcastle upon Tyne, Anglia.)

La fel de absurdă, pedeapsa merge, de această dată, pe o singură direcţie: animalele sunt nevinovate prin definiţie, negându-li-se posibilitatea de a fi altceva decât sunt. Recuperând numai pentru el întreaga libertate a lumii vii, omul îşi asumă şi întreaga responsabilitate. Singurul responsabil, singurul vinovat. Singur.

DE CE UTILIZEAZĂ SCHOTT latina pentru pasajele licenţioase, din moment ce această limbă era înţeleasă de cea mai mare parte dintre cititorii vremii lui? Impudică, această falsă pudoare!

UTILIZAREA RIDICĂ PROBLEMA labirintului ca subterfugiu: odată intrat, eşti obligat să găseşti ieşirea. Labirintul desenat de către Kircher pare să inverseze experienţa, în măsura în care nu duce nicăieri. Miezul îi este inaccesibil. Zădărnicia firului Ariadnei: adevăratul labirint trebuie să se formeze dinspre centru, spaţiu complet închis exteriorului. Alegorie a creierului, a circumvoluţiunilor sale, a singurătăţii lui de nepătruns. Trebuie să fii Dedal ca să îţi iei zborul din labirint, dar tot Dedal trebuie să fii ca să ucizi acolo Minotaurul.

ATLANTIDA: legenda platonică este mai puţin un mit al aneantizării oricând posibile a civilizaţiilor, cât un mit al întoarcerii, o incitare la anamneză. Fiindcă semnifică mai degrabă originea decât sfârşitul.

STELA DE LA XIAN: Pentru Kircher, aceasta era instrumentul şi dovada absolută că, înainte de a fi fost budistă ori confucianistă, China a fost creştină. Rămăşiţele unei Atlantide a adevăratei credinţe se ivesc dintr-odată la suprafaţă, ajunge, de acum, să le arăţi cu degetul pentru ca idolatrii să îşi amintească paradisul pierdut. Utopia cetăţii ideale nu mai este situată în viitor, ca la More sau Campanella, ci în cel mai îndepărtat trecut.

SĂ FACI SĂ EXISTE INVIZIBILUL: Euclides cerându-mi să îmi imaginez între noi o prăpastie fără fund şi sfârşind prin a face un pas mai mare ca să ajungă lângă mine: "Nu se ştie niciodată, nu-i aşa?..."

Capitolul XIII

În care se arată cum îl depăşi Kircher pe Leonardo da Vinci & făcu specia felină să contribuie la minunea minunilor dintre concerte...

— Natu ra / natu ra / gau det / h / , *natura natura gaudet*!, citi cardinalul uluit, "natura se bucură de natură"... Ce minune! Vă rog să îmi iertaţi ironia în voia căreia m-am lăsat mai adineauri. Duceţi-i imediat maşinăria Suveranului Pontif, sunt convins că va fi încântat. Cât despre mine, vă implor să îmi construiţi & mie una la fel. Fiţi convins că nu aveţi un nerecunoscător în faţa dumneavoastră...

Athanase îi promise cardinalului că o va face cât mai bine cu putinţă & păru foarte mulţumit de întrevedere. Încrederea în el nu înceta să sporească în cele mai înalte sfere, asigurându-i libertatea & resursele indispensabile muncii. Maestrul meu mă lua lângă el tot mai des &, în timpul celor doi ani care urmară, asistai zilnic la cercetările asupra semnificaţiei hieroglifelor. Nu şi în 1642 când, întru onoarea mea & a altor câţiva din jurul lui, maestrul meu făcu dintr-odată o pasiune pentru aerognosă...

Aventura aceasta se născu într-o seară, în timpul unei conversaţii dintre Athanse şi domnul Nicolas Poussin, care se perfecţiona alături de el în dificila artă a perspectivei. Răsfoind unul dintre codexurile lui Leonardo da Vinci, care îi fusese împrumutat cu amabilitate de către domnul Raphael Trichet du Fresne, bibliotecarul reginei Christina a Suediei, Kircher se oprise la maşinăria zburătoare închipuită de florentin.

— În pofida nesfârşitei mele admiraţii pentru Leonardo, spuse Poussin, trebuie să mărturisim că de multe ori s-a înşelat în legătură cu legile cele mai elementare ale fizicii. A fost un visător de talent, dar, cu toate acestea, doar un visător: este evident că aerul este prea rar & prea uşor pentru a putea susţine corpul unui om, cât de mari i-ar fi aripile...

Kircher dădu din cap în semn de dezaprobare:

— Nu, domnule, nu & nu! Ţineţi cont de felul în care gâştele & celelalte păsări mari bat din aripi când vor să îşi ia zborul & de greutatea bucăţilor de hârtie & de lemn care pot fi făcute să planeze, conducându-le cu o sfoară, & vă veţi schimba părerea. Sunt convins că omul s-ar putea ridica în aer dacă ar avea aripile destul de mari & puternice & suficientă ingeniozitate pentru a da din ele cum trebuie. Lucrul acesta s-ar putea executa cu anumite resorturi care ar face mişcarea aripilor atât de rapidă & puternică pe cât ar fi nevoie.

— Ipoteza dumneavoastră este seducătoare, părinte, dar permiteţi-mi să o contest, ca Sfântul Toma, atâta vreme cât nu voi vedea cu ochii mei un om ridicându-se în aer...

— Dacă numai despre asta este vorba, continuă maestrul meu, atunci ridic mănuşa & vă dau întâlnire de azi în trei luni, timp care îmi este necesar pentru efectuarea anumitor experienţe preliminare. Insist însă: cu siguranţă nu este mai greu să zbori decât să înoţi &, aşa cum se consideră o copilărie aceasta din urmă după ce ai învăţat-o, deşi, până atunci, îţi închipuiai că este peste poate, tot aşa va fi considerată & arta zborului absolut naturală, după ce va fi practicată.

Domnul Poussin plecă în seara aceea uluit de promisiunea lui Athanase, însă nu şi mai convins. Cât despre mine, dovedeam o atare încredere în maestrul meu, încât nu mă îndoii nicio clipă de reuşită. Mă cuprinsese o imensă exaltare la ideea zborului în ceruri & atâta îl pisai pe Kircher, încât fu de acord cu dorinţa mea de a fi cel dintâi om care să realizeze acea lucrare îndrăzneaţă.

Săptămânile care urmară fură printre cele mai frumoase din câte îmi pot aminti. Ne-am părăsit proiectele, consacrându-ne doar acelui proiect.

Cardinalul Barberini & seniorul Manfredo Settala făcuseră o adevărată pasiune pentru încercarea maestrului meu. Îi dădură fondurile cerute & muncitorii se puseră pe treabă. Trei săptămâni ajunseră pentru a pune la punct lucrul cel mai uimitor din câte se văzuseră din toate timpurile: ai fi zis că este un liliac uriaş, fără corp, de optsprezece picioare lăţime, făcut tot numai din mătase & pene albe fixate pe o armătură din stuf. Obiectul se prindea pe umeri cu un sistem de curele &, odată pus în spate, constatai că eram în stare să mişc aripile fără prea mare efort, deşi încet.

— Aşa fac vulturii cei mari din Tartaria, mă linişti Kircher, care nu se ridică niciodată în aer decât încet & demn, profitând de puterea vântului. Nu-ţi fie teamă, Caspar, această maşinărie e

concepută nu pentru a se smulge de la pământ singură, ci pentru a se înălţa spre cer odată ce a ajuns acolo.

Peste o săptămână, în sfârşit, eram gata. Kircher îi convocă pe Poussin, pe cardinalul Barberini & pe domnul Settala pe terasa cea mai de sus a castelului Sant'Angelo, de unde hotărâse să îmi iau avânt. Era o preafrumoasă zi de iunie, un zefir uşor abia de mişca frunzele & eu eram cu totul exaltat la gândul că voi fi cel dintâi care, în sfârşit, va îndeplini acest vechi vis al speciei umane.

— Am ales acest loc deosebit, le explică Athanase invitaţilor săi, pentru ca viteazul meu asistent, părintele Schott, să poate ajunge fără necazuri în apele Tibrului în cazul puţin probabil, căci oricând e posibilă o răsturnare de situaţie, în care un neajuns l-ar obliga să îşi întrerupă zborul. Cum părintele Schott nu ştie deloc să înoate, am adăugat & nişte băşici pline cu aer care îl vor susţine fără greutate în elementul lichid.

Acestea fiind zise, puse să fie aduse două burdufuri transparente, stomacuri de porc pe câte mi s-a părut, pe care le legă de o parte & de alta a mijlocului meu. Apoi mi se fixă harnaşamentul & trebui să pun în mişcare aripile de mai multe ori, în timp ce maestrul meu le explica în amănunţime funcţionarea. Cei trei bărbaţi fură cuprinşi de admiraţie în faţa ingeniozităţii punerii în ordine a dispozitivului.

Pentru prima dată, îmi dădui seama de gravitatea situaţiei în care mă împinsese nepăsarea: sub picioarele mele se deschidea un hău înfricoşător, iar Tibrul, acolo, jos, părea mititel... Imaginile căderii dinainte, din timpul celei dintâi probe, îmi reveniră grămadă în memorie. Năduşeam abundent &, pe când braţele mi se goleau de putere, picioarele începură să-mi tremure vrednice de milă. Eram înspăimântat...

— Hai, Caspar! strigă dintr-odată maestrul meu cu emfază. Fie ca renumele tău să-l depăşească într-o zi pe al lui Icar!

O clipă, menţionarea nefericitului erou mi se păru un semn rău, însă cum Athanase îşi însoţi încurajarea cu un şut prietenos & viguros în molete, mă dezechilibrai &, mai degrabă, decât să cad pur şi simplu, mă aruncai în gol.

Fu cea mai ieşită din comun emoţie a întregii mele vieţi: eliberat de greutatea corpului, planam ca un pescăruş ori ca un erete ce se învârte pe deasupra prăzii. Totuşi, această plăcere nu ţinu mai deloc, dându-mi într-adevăr seama că pierdeam rapid altitudine & că, departe de a plana aşa cum credeam, pur şi simplu cădeam, deşi ceva mai încet decât dacă nu aş fi avut aripile artificiale. Apele Tibrului se apropiau în mare viteză aşa că, înnebunit, înfricoşat de grozăvia situaţiei, încercai să bat din aripi cu puterea disperării. Spaima îmi era atât de mare că abia reuşii să le urnesc de mai multe ori la rând, fără a izbuti totuşi să mă ridic. Singurul rezultat al acelui mod de a acţiona fu, mulţumită cerului, că îmi mai frânai cât de cât căderea. Numai că nu într-atât pentru a nu mă scufunda în Tibru mai iute decât mi-aş fi dorit. Ultimul lucru la care mă gândii fu să îmi încredinţez sufletul Domnului, după care avui senzaţia că mă sfărâm de o suprafaţă la fel de tare ca marmura...

Când mă trezii, câteva ceasuri mai târziu, eram culcat în patul meu de la Colegiul Roman, cu amândouă picioarele rupte în mai multe locuri & plin de vânătăi. Chipul frământat al lui Kircher mă înştiinţă imediat că revenirea în simţiri ţinea mai degrabă de înviere decât de o simplă deşteptare.

Când redevenii cu totul conştient, primele mele cuvinte îmi exprimară neliniştea faţă de reacţia cardinalului, cerându-mi scuze lui Kircher pentru eşecul care îi putea atinge atât de grav reputaţia. Nu maşinăria fusese cauza, ci slăbiciunea mea & panica aceea care mă paralizase, distrugând speranţele puse în încercare. Nu eram demn de încrederea maestrului meu & nu aveam să mă iert niciodată din cauza lăudăroşeniei prin care îmi atribuisem un rol atât de mult peste mediocrele mele mijloace de a-l realiza &, pentru a spune tot ce aveam de spus, mai bine aş fi pierit în cădere ca pedeapsă pentru păcatul îngâmfării...

Kircher nu mă lăsă să continui: mă înşelam cu totul & cu totul întrucât încercarea, în loc să fi fost un eşec, reuşise peste aşteptările lui. După fireştile temeri pentru soarta mea, invitaţii aplaudaseră evenimentul. Un corp aruncat de pe înălţimea zidurilor castelului Sant'Angelo s-ar fi zdrobit pe loc în şanţul de apărare, pe când aripile acelea artificiale îmi permiseseră să înaintez & să ajung până la Tibru. Aşadar, zburasem! Fusese dovedit că omul putea să se ia la întrecere cu vulturii, din acest punct de vedere, & nu mai rămânea decât să fie aduse unele îmbunătăţiri maşinăriei & să fie învăţaţi suficient de bine viitorii piloţi. Problema nu mai era una de fizică: devenise una de tehnică. Or,

spiritul omenesc îşi demonstrase întotdeauna abilitatea de a depăşi obstacolele de felul acesta. Ceea ce schiţase experienţa noastră, timpul îşi va lua asupra lui sarcina să încheie &, într-o bună zi, vom zbura & noi la fel de departe, de sus & de repede precum cele mai sprintene răpitoare. Iar garanţia pentru secolului nostru eu am adus-o, graţie curajului & credinţei mele,.. De altfel, cardinalul Barberini chemase lângă mine pe chirurgul lui personal &, amestecând generozitatea cu mărinimia, a propus continuarea pe spezele sale a încercărilor de zbor cu condamnaţi la moarte, oferind astfel acelor nenorociţi o nesperată şansă de a-şi salva viaţa.

Câtă vreme am zăcut la pat, aceste cuvinte liniştitoare îmi dădură puterea & răbdarea de a îndura. Domnul Poussin veni de mai multe ori să mă vadă, aducându-mi albume de schiţe & stampe, drept pentru care orele se scurseră plăcut mulţumită picturii. Cardinalul îmi făcu & el o dată onoarea de a mă vizita, repetându-mi cuvânt cu cuvânt ceea ce îmi spusese Kircher & felicitându-mă încă o dată pentru curaj & devotament. Cât despre maestrul meu, venea să mă vadă pe cât de des îi dădeau răgaz nenumăratele lui preocupări. Nimic nu ar fi fost mai bun pentru a-mi face viaţa plăcută: îmi citea cu voce tare, îmi povestea anecdote din China ori despre indienii din insula Maragnan & mă înştiinţa despre progresele sale în descifrarea hieroglifelor. Până acolo îşi duse dovezile de grijă, încât inventă un instrument muzical neobişnuit numai şi numai ca să mă distreze.

& astfel, într-o preafrumoasă dimineaţă, spre încheierea convalescenţei mele, fui transportat din camera mea până în marele auditoriu al colegiului. Toţi preoţii & elevii erau adunaţi acolo & fui primit cu ovaţii demne de un personaj de cea mai aleasă stirpe. Abia după ce fui aşezat pe o sofa, zării orga impunătoare ce fusese adusă în sală. Ciudat, nu se observa niciun tub ieşind din structura împodobită artistic cu scene bucolice. Kircher se aşeză în faţa clapelor & cântă o melodie recentă a bătrânului nostru prieten, Girolamo Frescobaldi. Orga avea sunet de clavecin & nu înţelegeam de ce trebuise o cutie atât de mare spre a ascunde un mecanism deloc voluminos, când maestrul meu, cu faţa înveselită, a anunţat cu voce tare:

— Acum, aceeaşi compoziţie, dar folosind pedalierul bio-armonic!

& îşi dădu toată silinţa în folosirea pedalelor instrumentului producând, în hazul general, cel mai bizar concert de miorlăituri ce mi-a fost dat vreodată să aud. Ba, mai mult, acel aranjament de strigăte animale pur şi simplu reproducea minunata arie pe care tocmai o cântase, uşor de recunoscut inclusiv în cele mai subtile armonice ale sale. Precum toţi ceilalţi colegi ai mei din sală, mă simţeam ca în paradis!

Când Athanase termină, mulţi fură cei care doriră să încerce instrumentul acela, rod al nesecatului geniu al maestrului meu. Fiecare melodie interpretată producea un nou efect comic & nimic nu aducea mai multă veselie decât sunetele acelea vii & pătrunzătoare. După care, din proprie iniţiativă, Kircher mai scoase nişte partituri, rugându-l pe Johann Jacob Froberger, cel mai bun muzician dintre noi, să le execute la clavecin.

Până şi pentru acest simplu divertisment, Kircher îşi folosise întreaga ştiinţă. Odată deschisă, cutia orgii dezvălui un mecanism deosebit de complex. În momentul în care se apăsa pe una dintre pedale, un admirabil sistem de transmisie făcea să se mişte un fel de ciocan care lovea dintr-odată coada unei pisici prinse de o placă de lemn. Toate pisicile din instrumentul cu două octave fuseseră îndelung selecţionate de către Athanase pentru însuşirea lor naturală de a miorlăi pe un anumit ton. Erau închise în nişte cutii de mici dimensiuni care nu le lăsau afară decât cozile &, chiar dacă nu păreau să aprecieze tratamentul la care erau supuse, îşi jucau rolul perfect.

Chiar dacă nu aş fi fost aproape complet vindecat, un asemenea concert ar fi făcut-o, îmi închipui, la fel de eficient ca o tarantelă!

M-am reapucat de studiu cu tragere de inimă &, către sfârşitul lui 1643, Kircher îşi publică *Lingua Aegyptiaca Restituita*. Cartea de şase sute şaptezeci şi două de pagini cuprindea, în afara dicţionarului arab-copt adus odinioară de Pietro della Valle, o gramatică completă a acestei limbi & confirmarea tezei expuse câţiva ani mai devreme în *Prodromus Copticus*: hieroglifele erau expresii simbolice ale înţelepciunii egiptene, preoţii refuzând să utilizeze limba vulgară, respectiv copta, pentru a exprima cele mai sfinte dogme...

Kircher nu mai avea nicio îndoială, de acum, în ceea ce privea stăpânirea hieroglifelor. Încă nu le dezvăluia cheia în volumul acela, însă mărturisea că progresase în sensul căutat mulţumită

ajutorului unui misterios corespondent, căruia îi & dedica opul, ca & tuturor literaţilor arabi & egipteni, unici moştenitori & posesori ai acelei limbi antice.

1644 fu anul decisiv. După ce papa Urban al VIII-lea fu chemat la Dumnezeu, cardinalul Pamphil ajunse în scaunul pontifical sub numele de Inocentiu al X-lea. Pentru a-şi serba alegerea, acest fiu demn al unei familii ilustre, al cărei palat se găsea încă din secolul al XV-lea în Forum Agonale, vechiul circ al lui Domitian, hotărî să termine restaurarea acelor locuri, transformându-le într-un soi de monument al familiei & numelui său. Cu acest scop, îl însărcină pe celebrul Lorenzo Bernini să conceapă planul unei fântâni care să aibă în mijlocul ei marele obelisc çe zăcea din vremi imemoriale pe Via Apia.

Prepozitul general, părintele Vincent Caraffa, îşi luă asupra lui sarcina de a-l informa pe papă despre ştiinţa lui Kircher, aşa că, în mod firesc, Suveranul Pontif i se adresă pentru punerea în practică a proiectului.

— Părinte, îi spuse papa în timpul întrevederii, am hotărât să ridicăm un obelisc de mari dimensiuni, iar sarcina dumneavoastră va fi să studiaţi hieroglifele înscrise pe acesta. Ne-am bucura, cum Dumnezeu v-a hărăzit cu atâtea daruri, să vă dedicaţi trup & suflet acestei lucrări, făcând tot ce vă stă în putinţă pentru ca aceia ce se miră de măreţia lucrării să priceapă, mulţumită dumneavoastră, semnificaţia secretă a inscripţiilor. Mai mult, îl veţi conduce pe arhitectul Bernini în alegerea simbolurilor din care va fi alcătuită fântâna, având grijă să se confere monumentului rigoarea spirituală necesară. Dumnezeu fie cu voi...

CANOA QUEBRADA / Fără alt tăiş decât al focului şi al silexului...

Când alarma ceasului de mână l-a trezit, cea dintâi privire a lui Roetgen s-a îndreptat către hamacul Moémei: acesta atârna moale şi gol ca o piele de şarpe schimbată. În schimb, din cel al lui Thaïs a apărut chipul acesteia, buhăit şi cu rimelul întins. Ai fi zis că în ochi i se citeşte nebunia. Dintr-odată a vomat pe nisip, sughiţând ca o pisică în agonie.

Afară, lumea era îmbăiată în lumina argintie pe care o lasă în urmă noaptea când face primul pas înapoi. E ca o urmă de melc, şi-a zis Roetgen uitându-se la mare. Vântul nu se mai simţea, împingând întunericul, măturându-l în ditai mormanele, departe, spre orizont. S-a auzit un cocoş oprindu-se în plină performanţă a unui vibrato, de parcă l-ar fi gâtuit scandalul produs de propria-i voce.

Roetgen s-a repezit către coliba lui João, întrebându-se unde şi-ar fi putut petrece Moéma noaptea. Mânjită cu resturi greţoase — era şi ceva care semăna cu un tampon scos din chiloţii unei femei —, uliţa semăna cu o plajă udă, răscolită de cine ştie ce furtună mârşavă. Trecând prin faţa barului lui seu Alcides, lui Roetgen i s-a strâns inima şi a întors capul.

João stătea pe vine sub streaşină, verificându-şi uneltele de pescuit. I s-a părut surprins în mod agreabil.

— *Bom dia, fransçès*... Mă temeam că n-ai să mai vii, i-a zis zâmbind. Ai o faţă...

— Am dormit prost... O să mă refacă aerul de mare.

— Atunci, haide! Ţine, a adăugat întinzându-i un soi de obiect rotund din plastic roşu, identic cu acela pe care şi-l pusese şi el pe umăr, ţi-am pregătit lucrurile tale. Bagă înăuntru tot ce ai prin buzunare, ţigările, bricheta... Tot ce se poate uda, ce să mai vorbim atâta.

Privind mai de aproape, Roetgen a realizat că era vorba despre o geamandură veche, probabil recuperată de pe ţărm. În partea de sus, un dop de plută închidea o tăietură circulară, iar o sfoară petrecută pe la ambele capete transformase totul într-un sac etanş de călătorie.

Au coborât până la o căsuţă albastră, în care au intrat fără să mai bată la uşă.

— Salut! i-a zis João lui *caboclo* pe jumătate adormit în spatele tejghelei. Grăbeşte-te, se schimbă vântul...

Fără a catadicsi să-i răspundă, bărbatul s-a ridicat mormăind. Cu încetineală de iguană, a strâns în faţa lui o placă de *rapadura*, un capăt de lumânare, o cutie de chibrituri şi un cornet de *farinha*.

— Ăsta cine e? l-a întrebat făcând semn din bărbie către Roetgen.

— E-n locul lui Luís, i-a răspuns João iritat. Dă-i partea lui.

— E de-ncredere?

— Ia nu mai încerca tu să pricepi. Îţi spun că m-am înţeles cu Luís... Şi mişcă-te mai repede că ne grăbim!

Iguana s-a pus iarăşi în mişcare, bănuitor, aşezând pe tejghea aceeaşi listă de lucruri ca şi înainte.

— Bagă-ţi-le-n băşică, *rapaz*, plecăm..., l-a anunţat João pe Roetgen.

Au ieşit fără să plătească, dar, odată ajunşi în stradă, pescarul i-a explicat: "cooperativa" aparţinea unui armator de *jagadas*, un tip din Aracati. La fiecare ieşire pe mare, fiecare dintre pescari primea gratuit mărfurile acelea mizerabile, însă, la întoarcere, partea lor de peşte era transformată în credit în acel magazin. Astfel, sistemul funcţiona fără bani, mărind servitutea pescarilor şi beneficiul proprietarului.

Scârbit, Roetgen a încercat să afle informaţii suplimentare despre armator, dar s-a izbit de fatalismul lui João: aşa stăteau lucrurile pe toată coasta, nu era nimic altceva de făcut decât să îi mulţumească lui Dumnezeu că insul acela le oferea o şansă de supravieţuire.

Ajunşi pe dună, au urmat o linie ca de cretă până într-un loc unde creşteau câteva tufişuri. Cu o macetă, João s-a apucat să taie mărăcinii uscaţi.

— Pentru brasero, i-a explicat lui Roetgen dându-i primul braţ din recoltă. Mai sunt la bord, dar nu e rău să completăm stocul. Nu se ştie niciodată...

Mergând aşa, din tufiş în tufiş, João i-a arătat francezului o dâră sinuoasă şi lungă pe nisip, de parcă ar fi tras cineva după el un furtun.

— *Cobra de veado*..., a mârâit urmărind din ochi poteca imprecisă.

După care a înaintat către un desiş de mărăcini ale căror ramuri le-a dat la o parte precaut: un piton destul de mare îşi digera, încolăcit, fără îndoială captura nopţii precedente. Animalul nici nu a mai avut timp să se ridice că João l-a şi decapitat...

— *Matei o bicho*!Am ucis fiara! a strigat cu un fel de mândrie copilărească.

Surprins şi de prezenţa unui asemenea şarpe printre dune şi de reacţia pescarului, Roetgen l-a văzut pe acesta din urmă prinzând cadavrul încă înfăşurat în incredibilele lui noduri şi învârtindu-l ca pe o praştie, cu zâmbetul pe buze, înainte de a-l azvârli cu putere la câţiva metri depărtare.

Sfântul Gheorghe doborând dragonul, mai mândru că şi-a învins frica decât că a triumfat o clipă asupra răului... Or, e vorba, mai degrabă, despre un sacrificiu, o ofrandă sosită din negura vremurilor spre a bântui infatuatul nostru secol?

Din locul în care duna fusese împroşcată cu sânge, coborâră spre plajă.

Ceilalţi doi pescari terminaseră de împins o bilă de cocotier sub prova ca o spatulă a jangadei. Destul de tineri, ştirbi — Roetgen nu s-a mai putut gândi niciodată la Brazilia fără a i se ivi în faţa ochilor gurile înfiorător de deformate, în care săpase foamea —, i s-au părut prea puţin comunicativi: Paulino, cu muşchii ieşind în relief, cu părul ca un fuior de lână şi înroşit de la sare; Isaac, mai slab, cu pieptul scobit, scofâlcit de o malformaţie congenitală a sternului.

João a pus mărăcinii într-un coş, a verificat poziţia trunchiului de cocotier după care cei patru bărbaţi s-au opintit pentru a echilibra barca pe cilindrul de lemn. Ţinând-o astfel, Paulino a împins o a doua bilă sub partea din faţă, grăbindu-se apoi să vină să împingă alături de ceilalţi. Cum rămânea liberă una dintre bucăţile rotunde de lemn, o lua şi o băga sub etravă şi tot aşa, în înaintarea către apă. În momentul în care *jangada* a ajuns să plutească, Isaac a urcat bilele grele de lemn înapoi, pe nisip, cât mai departe pentru a fi la adăpost de maree, pe când ceilalţi ţineau luntrea pe valuri, băgaţi în apă până la brâu. Imediat ce s-a întors lângă ei, au sărit toţi în barcă. Apucând vâsla folosită drept cârmă, João a tras imediat de scota velei mari, iar *jangada* a început să plutească uşor, cu eleganţa unei ambarcaţiuni cu derivor.

În urma lor, dunele începuseră să devină purpurii. Şi alte bărci ca a lor, cu pânzele în vânt, păreau să se fi luat după ei, clătinându-se pe plajă ca nişte fluturi striviţi.

Cu vântul dintr-o parte, *jangada* fugea drept către larg, cu acel clipocit special al apei lovindu-se de vas şi acea uşoară înclinare ce obligă trupul la o continuă reechilibrare. Drept, la pupa, cu fundul lipit parcă de un fel de banchetă îngustă, João ţinea cârma ferm, cu ambele mâini. Roetgen, alături de Isaac şi Paulino, se aşezase în contrabalans. Îşi ronţăise *rapadura*, nu atât de foame, cât din dorinţa de a urma exemplul celorlalţi. Mulţumit să se afle pe mare, privea fiecare detaliu al ambarcaţiunii cu atenţia pasionatului de sporturi cu vele.

Lungă de cam şapte metri, lată de doi, *jangada* pe care se afla era o minune de eleganţă tehnică. Gândită ca un fel de barjă cu punte, fără lonjeroane ori cockpit, coca se îngusta zvelt la extremităţi, ceea ce o făcea să semene mai repede cu o planşă cu pânză decât cu oricare alt tip de vas cu fundul plat. În afara banchetei din spate şi a unui fel de căluş, din faţă, care folosea la manevrarea cordajului sau ca să te poţi ţine în picioare, singura suprastructură a ambarcaţiunii era un soi de portic gros, din lemn, pe care era fixată o antenă detaşabilă, fără ancore din sârmă de oţel, suplă şi fină ca o nervură de frunză.

Pe pânza de un brun închis, plină de găuri şi de petice, se întindea o reclamă cu litere negre, mari: *Indústria de Extração de Aracati...*

Cel mai uimitor lucru totuşi pentru Roetgen, rămânea absenţa oricărei urme de metal în construcţia vasului. Nicio verigă de fier, niciun cui... Totul era asamblat ori legat. Până şi antena şi ghiul, făcute fiecare din mai multe bucăţi, rezistau doar prin matisare cu fir de pescuit!

Elogiu împins până la limitele vegetalului, imn desuet adus vârstei de aur de dinaintea săbiei, archebuzei, căştii şi armurilor. Au fost vremuri în care indienii de pe aceste maluri implorau iertarea copacilor înainte de a-i dobori fără alt tăiş decât focul ori silexul.

După cum i-a explicat João ceva mai târziu, dacă nu punea nimeni la îndoială fragilitatea ambarcaţiunii, în schimb, putea fi reparată, indiferent de stricăciune, foarte rapid şi cu mijloacele existente la bord. Cu atât mai mult cu cât rupturile se produceau întotdeauna în zonele slabe ale legăturilor, sfoara cedând de fiecare dată înaintea lemnului, era îndeajuns să lege la fel piesele dislocate pentru a face *jangada* ca nouă. Acelaşi lucru era valabil şi pentru coca ale cărei elemente simple puteau fi reparate fără a cere ajutorul dulgherului. Nimic nu scăpa dispreţului pentru metal, nici măcar ancora, tauaçu, bolovanul acela prins într-o structură de ramuri întărite în foc! Patru nuiele legate între ele la unul dintre capete şi încă două în cruce pentru a asigura bolovanul şi a se agăţa de alge ori în nisip. Mereu acelaşi principiu — să fi fost oare vorba numai despre economie, sau consona cu ceva insesizabil şi mai hotărâtor? — conformându-se celor mai lipsite de pretenţii îndrăzneli ale tehnicii: trei nuiele ar fi fost prea puţin pentru a ţine între ele piatra, o a cincea ar fi fost fără rost... O teoremă explicând motivul pentru care principalele tăieturi ale lemnului şarpantei nu s-au schimbat nici cu un deget de mii şi mii de ani. Vilă romană sau fermă provensală, castel cathar ori *palazzo* veneţian, la construcţii comparabile găsim aceleaşi dimensiuni ale grinzilor, ale căpriorilor sau ale arbaletrierilor: prea subţire, lemnul ar ceda, prea gros, ar fi risipă. Astfel, regulile constructorilor se bazau, înaintea calculului rezistenţei materialelor, pe media de bun simţ stabilită de un număr de vase date la apă şi scufundate ori de acoperişuri prăbuşite.

Neaşteptatul început al unei activităţi febrile l-a smuls pe Roetgen din cugetare. La o comandă a lui João, care a mai dat drumul la scota velei mari, ceilalţi doi pescari au coborât focul şi ghiul după care s-au grăbit să strângă pânza, înfăşurând balansina pe catarg. Apoi, João s-a dus să-i ajute să scoată verga din locaşul ei şi să o culce alături de ghiu de-a lungul ambarcaţiunii. Cu pânzele coborâte, *jangada* s-a oprit pe apa verde, nemairămânând decât o plută şubredă, ticsită de lemne lungi şi rotunde din arboradă, o epavă puţin înclinată, sfidând asprimea oceanului. Eram lac de sudoare. Soarele se ridica. De jur-împrejur dispăruse orice petic de pământ.

Paulino şi Isaac se aşezaseră de aceeaşi parte, cu picioarele atârnând peste platformă. Din instinct, Roetgen s-a dus de cealaltă parte, la doi metri de João. Tocmai se întreba ce fel de momeală se va folosi, când a observat pescarul desfăşurând o undiţă de adâncime, cu mai multe ace, fără a mai lua în seamă acele. Cum undiţa a atins repede fundul apei care, probabil, nu avea mai mult de douăzeci de metri adâncime, João a luat firul în mână făcând mişcări largi în sus şi-n jos, ca şi cum ar fi pescuit doar cu un fir cu plumb plin de ace.

— Nu folosiţi nimic ca momeală? l-a întrebat francezul cu gura căscată.

João a părut mirat de o asemenea întrebare. Aşa stătea treaba, nimeni nu făcea altfel. Atras de mişcările sacadate şi de scânteierile acelor, vreun peşte oarecare tot sfârşea prin a se arunca în acestea. Odată tras la bord, folosea drept nadă pentru capturi mai serioase.

S-au scurs ceasuri după ceasuri, tăcute, somnolente, timp în care cei patru bărbaţi îşi continuară pânda sub arşiţa soarelui. Ai fi zis că se citeşte rezumatul unei piese de teatru de avangardă, se gândea Roetgen, luând în considerare absurdul situaţiei: singuri cu ei înşişi, pe apele Atlanticului, patru naufragiaţi băgau în apă ace de pescuit goale.

Mare netedă, foc în ceafă, scârţâitul lemnului, contorsiuni de marionete, de calate, bruşte, uneori, ca tresăririle unor trupuri adormite...

Către prânz, şi-au reproşat că au terminat provizia de zahăr.

Imitându-i pe ceilalţi, Roetgen lua cu vârful degetelor făină de manioc şi o ducea la gură, doar atât cât să îşi mintă foamea şi să îi crească dorinţa de a mai trage o duşcă din canistră. Pe măsură ce trecea timpul, figurile deveneau tot mai încordate, mişcările mâinilor tot mai nervoase, mai rapide, ca pentru a seduce mai eficient acel obiect al speranţei din fundul apelor. Mâinile se schimbau între ele tot mai des, muşchii pur şi simplu asfixiindu-se de atâta repetat acelaşi gest.

Chinuiţi de foame, patru naufragiaţi se roagă degeaba la zeul mărilor... Agitaţi de ticuri, patru schizofreni se străduiesc să prindă muşte cu oţet... Împietriţi, patru marinari îi înjură pe Dumnezeu, marea şi peştii înainte de a se resemna să îşi mănânce terciul...

— Puneţi asta pe cap, i-a zis João întinzându-i o pânză de sac udă, o să faci insolaţie.

Pe la trei după-amiază, João a aruncat o-njurătură şi a tras iute de undiţă. În sfârşit, reuşise să agaţe de coadă un peşte argintiu, puţin mai mare decât un şprot. Opt ore! Opt ore pentru plevuşcă aceea! Imediat, pe punte a început o agitaţie uimitoare: pe când João îşi tăia captura în fâşii subţiri, atent să nu intre şi în coloana vertebrală, Paulino şi Isaac au aprins focul într-un bidon pe care l-au pus în bătaia vântului. Imediat ce lemnele s-au aprins, au început să încălzească pe acel brasero improvizat o vechitură de gamelă plină cu apă de mare. Ai fi jurat că bărbaţii urmau să îşi fiarbă bucăţile de anşoa pentru a le mânca pe loc! Cât despre Roetgen, şi crud ar fi mâncat peştele, în asemenea hal îl chinuia foamea. Numai că João a împărţit fâşiile de peşte pe care le pregătise în aşa fel încât fiecare şi-a putut agăţa momeală în undiţă.

După numai cinci minute, o smucitură puternică i-a încercat braţul. Încercând să facă acul să se înfigă cât mai bine, a început să tragă firul prudent, terorizat dintr-odată de gândul unei manevre greşite. João s-a repezit urlându-şi sfaturile, gata să îi ia undiţa din mână. Umilit de lipsa de încredere, Roetgen ar fi trebuit să asculte ordinele implicite ale pescarului, numai că instinctele l-au luat în stăpânire, aşa că a început să vorbească peştelui în franceză, gratulându-l ba cu înjurături, ba cu vorbe blânde, părând de acord cu încercările acestuia de a scăpa pentru a le opri apoi mai bine, cu mişcări mlădioase, fără a-i mai păsa de tot ceea ce nu era acea tensiune vie din vârfurile degetelor.

— *Cavala*, a spus João zărind fulgerul zigzagat apropiindu-se de suprafaţă. E frumos!...

O ultimă zbatere şi un fel de ton lung a făcut un zgomot surd lovind puntea. Împietrit pentru o clipă din cauza schimbării de lume, a deschis gura larg înainte de a se zbate cu sălbăticie. Dacă paradisul ori infernul există, cam tot aşa pesemne că se zbat şi morţii în turburele regiuni ale coşmarului... João l-a despicat pe viu, i-a aruncat măruntaiele peste bord şi l-a tăiat în bucăţi groase, fremătânde. A păstrat câteva pentru a avea momeală de pus în undiţe, apoi a pus restul la fiert în oală.

Cu toţii aveau grijă de fiertură. În momentul potrivit, Paulino a scos bucăţile cu un capăt de lemn şi şi le-a aşezat înainte. Cei trei pescari au prelungit cât s-a putut masa: îşi ardeau degetele înfăşurând peştele în cornetele de *farofa*, scuipau resturile în mare cu o bucurie care li se putea citi pe feţe şi nu mai conteneau cu felicitările adresate acestui *françès* pentru cea dintâi captură importantă. Roetgen a făcut la fel, degustând fiecare îmbucătură, convins că nu a încercat niciodată ceva atât de delicios.

Abia când s-au săturat, pescuitul a putut începe cu adevărat. Se făcuse patru după-amiază.

Dorade, toni galbeni, calcani, câini de mare, mahi-mahi... pe toate le puneau unele peste altele în ritm susţinut. Pentru fiecare era nevoie de cinci sau zece minute, însă undiţa nu era niciodată ridicată goală. Roetgen descoperea un univers foarte diferit de acela pe care îl cunoştea: pe aici, niciun fel de plăcere a pescuitului, un caranx, de pildă, era scos din apă cum s-ar scoate minereul din mină, fără vreo stare sufletească anume şi fără a se pierde vremea. Se auzeau din când în când exclamaţii, în cazul vreunei capturi de excepţie, ca a minerilor descoperind o vână neaşteptată de cărbune, mai bogată, mai uşor de extras. Peştele era omorât şi aruncat într-un coş comun. Când acesta dădea pe afară, unul dintre pescari îşi lăsa undiţa deoparte şi de apuca de sărat. Solzii erau răzuiţi, măruntaiele scoase, capetele tăiate, fileurile separate pentru a fi îngrămădite într-o cutie de la prora *jangadei* şi acoperite cu un strat gros de sare... Roetgen se străduia să înveţe şi această tehnică. Nu peste mult a reuşit să poată şi el să facă aceleaşi operaţiuni. Partea aceasta a muncii,

indispensabilă, lua de fiecare dată mai bine de o jumătate de oră, la capătul căreia erai frânt, cu mâinile julite, arzând de muşcătura sării, dar mulţumit de tine şi de treaba dusă până la capăt.

Atent la cele mai mici mişcări, cu grija de a nu scădea în ochii pescarilor, Roetgen îşi făcuse un titlu de glorie din a lucra în ritmul lor. Concentrarea nu i-a mai lăsat niciun moment de odihnă, nici de gândit nu mai gândea, regăsind acel soi de catatonie din autobuz, din timpul drumului spre Canoa. Moéma, Thaïs, Brazilia, totul îi ieşise din minte: cu creierul spălat, "la lumină", cum se spune despre parâme atunci când sunt deznodate şi gata de a fi manevrate, se tăvălea în efort şi în amnezie.

La apus, peştii s-au dovedit mai greu de prins. Briza din larg a început să sufle, ridicând cu încetul, în jurul *jangandei*, o hulă ameninţătoare. Dinspre orizont, un val de nori plumburii, joşi, părea să înainteze către ei în mare viteză. Totul nu anunţa nimic bun, însă pescarii nu păreau deosebit de îngrijoraţi. Profitând de ultimele raze ale zilei, Paulino şi João au asigurat şi cele mai mici obiecte de pe plută, în timp ce Isaac s-a apucat să fiarbă un al doilea ton păstrat pentru masă, după care l-a lăsat să se răcească. Apoi, fiecare şi-a strâns undiţa, înlocuind-o cu alta mai solidă şi mai bine pusă la punct.

— Noaptea nu muşcă decât ăi mari, i-a explicat João protejatului lui, rechinii, peştii-spadă şi de-alde d-ăştia... De acum, pescuim numai câte doi, ca să nu ne încurcăm.

Paulino şi Isaac au mâncat câte ceva alături de ei, după care s-au întins pe fundul calei. Observând o mână prinsă de o bucată de cârpă, între opritor şi tambuchi, după toate aparenţele pentru a lăsa să treacă şi ceva aer, Roetgen se întreba cum putuseră cei doi bărbaţi să se strecoare într-un spaţiu atât de îngust. După cât îşi putea da seama, înălţimea locului de sub punte era în jur de cincizeci de centimetri! La un semn al lui João, s-a dus la pupa şi s-a aşezat cu spatele lipit de o babală. După exemplul pescarului, s-a legat de mijloc cu o parâmă, verificându-i nodul înainte de a se apuca iarăşi de pescuit.

Valurile crescuseră, spărgându-se uneori peste ei. Roetgen le vedea crestele fosforescente mult deasupra, în noapte, munţi de apă clocotitoare pe care *jangada* reuşea să îi escaladeze chiar în clipa în care se părea că e gata să fie înghiţită. Scuturată continuu, trăgând de ancora căreia, ca un marinar călit, João avusese grijă să îi dubleze lungimea odgonului, împinsă într-o parte ori înţepenită dintr-odată cu faţa-n vânt, cu prova scufundată pe jumătate, de bine de rău îşi făcea treaba. Când un val mai puternic spăla puntea, cei doi bărbaţi se trezeau în apa învolburată ca într-o baie de spumă — fără sforile care le tăiau mijlocul ar fi fost pe veci furaţi de ocean —, după care acel rodeo o lua de la capăt, epuizant, până când îi pocnea un alt val spumegând. Ud din creştet până-n tălpi, cu ochii arzându-i, orbit de stropii aduşi de vânt, Roetgen trăia cel mai dur cart al vieţii sale. Liniştit cât de cât de calmul bodogănitor al lui seu João, făcea efortul de a pescui fără a putea scăpa de o frică animalică, înjositoare. Ameţit de vânt şi de zgomotul oceanului, îngheţat, vedea în jur numai monştri.

Pe la unu noaptea, când Paulino şi Isaac au venit să preia schimbul, în coş se găseau trei peşti-spadă, doi ai lui João şi un rechin ciocan de vreo cincisprezece kilograme. Marea era la fel de agitată, însă vântul nu mai bătea atât de puternic.

— Îşi schimbă direcţia, i-a zis João lui Paulino. Trebuie c-o să muşte ceva mai bine. Nu uita să întinzi ancora încet-încet.

S-a târât către tambuchi ţinând capacul întredeschis până când Roetgen s-a strecurat înăuntru.

— Haide, e loc destul, i-a spus João văzându-l că ezită.

După ce francezul a dispărut înăuntrul calei, l-a urmat şi el şi a tras chepengul, având grijă să nu îl închidă de tot. În cele câteva secunde de întuneric complet din sicriul plutitor, Roetgen a trebuit să lupte cu el pentru a nu ieşi din nou pe punte.

João a aprins un chibrit pe care l-a apropiat de un capăt de lumânare fixat între doi saci de sare, după care s-a răsucit pentru a-şi găsi o poziţie confortabilă.

— *Puxa*! a mormăit. Ce porcărie de vreme!

Lungiţi într-o rână, de o parte şi de cealaltă a puţului derivorului, stăteau faţă în faţă, foarte aproape unul de altul, cum nu li se întâmplase niciun moment în aer liber. Figura lui João părea sculptată în lemn învechit, fiecare zbârcitură având ceva aparte. Cala trăsnea a peşte şi a saramură.

— Se întâmplă des aşa? l-a întrebat Roetgen.

— Uneori, când se strică vremea. Problema este că rechinilor nu prea le place...

— Se vând bine?

— Ca şi ceilalţi, doar că sunt mai huidume... Lasă că mai luăm şi-n plus pentru ficat şi aripioare.

— Păi, ce fac cu ele?

— Ficatul merge în laboratoare. Nu prea ştiu eu, se pare că e bun pentru medicamente şi tot felul de creme... Aripioarele le cumpără chinezii. Se zice că sunt morţi după ele. Tot aşa şi pe la tine?

— Rechinii ori chinezii?

— Rechinii...

— Nu chiar ca pe-aici. Trăiesc mai la fund şi mai departe de ţărm.

— Şi doradele?

— Mai că n-au mai rămas. S-au pescuit prea mult. Tot aşa şi cu ceilalţi peşti, ba chiar unele specii au dispărut...

— Cum se poate aşa ceva? a exclamat João, înspăimântat dintr-odată de o asemenea perspectivă.

— Ţi-am zis: pescuitul industrial, poluarea... Un adevărat dezastru.

Pescarul a pocnit de mai multe ori din limbă spre a-şi exprima dezaprobarea.

— Cum de lasă Dumnezeu să se întâmple aşa lucruri? Şi e departe până la tine acasă?

— Până în Franţa, vrei să zici?

— De un' să ştiu, pân-acolo, la tine-acasă...

— Cam vreo cinci mii de kilometri.

João s-a încruntat:

— Asta câte ore înseamnă cu autobuzul?

Figura serioasă a pescarului nu lăsa loc de dispreţ: pur şi simplu nu avea nicio idee unde se afla Franţa şi nici nu putea concepe o distanţă fără a o transforma mai întâi în singurele unităţi de măsură pe care le cunoştea: zile de mers, pentru drumurile scurte, ore de autobuz, pentru cele mai lungi. Luat pe nepregătite, Roetgen i-a dat distanţa în ore de parcurs cu avionul, numai că lipsa de reacţie a pescarului i-a demonstrat că o luase pe o cale greşită. Prin urmare a calculat în minte distanţa pe care ar fi putut-o parcurge *jangada* într-o zi şi i-a spus rezultatul: două luni de navigare spre est, cu condiţia ca vântul să fie constant favorabil tot timpul.

— Două luni? a repetat João vizibil impresionat.

Apoi, după o tăcere de câteva minute, gânditor, a revenit la subiect:

— Şi la voi în *mata* sunt jaguari?

— Nu.

— Dar tatuu?

— Nici...

— Dar şerpi boa, furnicari, papagali?

— Nu, João. Avem alte animale, dar e cam la fel cu peştii, nu au rămas prea multe.

— Aha..., a murmurat pescarul decepţionat de o ţară atât de lipsită de esenţial. Nici măcar caimani? Dar manghieri, cel puţin manghieri aveţi?

Avem trenuri de mare viteză, avioane Airbus şi rachete, João, ordinatoare care calculează mai iute decât creierele şi au în ele întregi enciclopedii. Avem un trecut literar şi artistic grandios, cei mai mari producători de parfumuri, creatori de modă geniali care fac neglijeuri magnifice pentru care nu ţi-ar ajunge nici trei vieţi ca să le plăteşti măcar tivul. Avem centrale nucleare ale căror deşeuri rămân un pericol de moarte timp de zece mii de ani, poate şi mai mult, nu se ştie cu siguranţă... Înţelegi, João, zece mii de ani! Ca şi cum Homo sapiens ne-ar fi lăsat moştenire nişte pubele atât de toxice, încât să otrăvească totul în jurul lor până în zilele noastre! Mai avem şi nişte bombe formidabile, mici minuni capabile să şteargă de pe faţa pământului pentru totdeauna manghierii, caimanii, jaguarii şi papagalii tăi din întreaga Braziliei Capabile să-ţi termine rasa, João, rasa tuturor oamenilor! Dar, mulţumesc lui Dumnezeu, avem şi o foarte bună părere despre noi.

Roetgen a priceput că nu va reuşi niciodată să îi descrie o realitate care, şi-a dat dintr-odată seama cu un sentiment de amărăciune şi de deposedare, nu era egalată decât de propria-i insolenţă. Încercând să legitimeze civilizaţia occidentală şi să se justifice prin aceasta, nu era în stare să descopere măcar o singură curiozitate care să-l poată interesa pe acest om. Un om pentru care bogăţiile naturii, modul în care e ea aşezată sub soare ori acela în care luna influenţează cutare sau

cutare plantă şi animal aveau încă valoare şi semnificaţie. O fiinţă inteligentă, sensibilă, trăind însă într-o lume în care cultura trebuia înţeleasă la propriu, ca humus, ca filon.

Ruşinat, plouat ca un vinovat în faţa judecătorului, a încercat să inventeze un mediu care să poată rivaliza cu al lui João. Amestecând fabulele din copilărie cu unele detalii de istorie medievală, i-a povestit despre lupii care asediau satele în nopţile de iarnă, urlând — acolo, în cala întunecată —, după cum o făceau în zăpadă, prin văile Franţei. Încurajat de atenţia stăruitoare a pescarului, a brodat mai departe amănuntele despre ochii sclipitori ai animalelor, despre colţii lor monstruoşi, sfârşind prin a lungi nefericita aventură a lui Petrică şi a lupului, ca şi cum ar fi fost una adevărată.

— A avut ce-a meritat, a conchis João după ce s-a gândit o clipă la moartea tragică a ciobanului. O fi supărător, dar aşa stau lucrurile... Tot minţind, ajungi să faci din minciună adevărul... Aşa a fost şi cu ginerele meu: doi ani a spus peste tot că îl înşală nevasta, doar ca să se dea interesant. Până în ziua în care chiar i-a pus coarne! Dar, ia zi-mi, *françès*, familia ta locuieşte la ţară?

— Nu, la oraş. La Paris, dacă ai auzit de oraşul ăsta.

— Parcă... Mda... Ştii, chestia e că eu n-am fost niciodată la şcoală. E pe lângă *Nova-York*, nu?

— Nu chiar, i-a răspuns Roetgen fascinat de o concepţie despre lume în care era foarte puţin loc pentru geografie. Stai să-ţi explic...

Degeaba însă s-a străduit, nici planiglobul pe care l-a zgâriat pe scânduri, nici încercările de schematizare nu au reuşit să facă să se nască nici cea mai mică imagine a planetei în ochii lui João. Acesta nu călătorise decât o dată, pentru a se prezenta la armatorul din Aracati, la trei ore de mers pe jos, şi altă dată, în copilărie, ca pelerinaj la sanctuarul de la Canindé, spre a-i mulţumi Sfântului Francisc că i-a salvat mama de variolă. Opt ore în autobuz, despre care păstra o amintire confuză, însă minunată. Neştiind nici să scrie, nici să citească, nevăzând vreun televizor în funcţiune decât câteva clipe, într-o vitrină din oraş, toate cunoştinţele îi veneau din propriile experienţe ori de la *cantadores* care-şi cântau baladele până şi în barurile din Canoa. Nu îşi putea închipui nici că pământul e rotund, nici că oamenii ajunseseră până pe lună, dar a primit toate noutăţile cu o rafinată politeţe. Tot ceea ce nu ţinea de satul şi de meseria lui sau de ceea ce putuse vedea el însuşi în Brazilia rămânea acoperit de o ceaţă densă, în care locuri şi lucruri stăteau unele lângă altele la întâmplare, în haloimăsul de nume care îi ajunseseră cine ştie când în memorie. São Paulo, New York, Paris... Altfel spus: lumea cealaltă. Un univers abstras preocupărilor lui, un dincolo fără un acoperiş deasupra capului, o virtualitate imprecisă pe care o considera pe veci de necunoscut.

SERRA DA ARATANHA / Grăsime omenească pentru protejarea navetelor spaţiale de razele cosmice!

— Dacă-ţi spun că este imposibil să rămâi întreg după o asemenea explozie! Haide, Firmina, fii cuminte: până şi boii, până şi elefanţii ar fi fost hăcuiţi!

— Asta zici tu, da' eu spun că tot masacrul ăsta l-a făcut măgarul fără cap. Ştiu eu bine despre cine este vorba, haide, poţi să mă crezi...

Era patru dimineaţa. De la întoarcerea unchiului Zé, cu un ceas mai devreme, Nelson şi Firmina îl pisau cu tot felul de întrebări legate de catastrofă. Când au ajuns echipele de salvare, hoţii de cadavre dispăruseră ca prin farmec. Mulţumită listei pasagerilor se ştia că în avion se găsea şi o personalitate, un poet al cărui nume Zé nu şi-l mai amintea, dar pe care salvatorii voiau să îl identifice cu orice preţ. După unele amănunte morbide smulse de la fratele ei, Firmina îşi făcea cruce înfricoşată, fiindcă recunoscuse pecetea infernală a lui *mula-semcabeça*... Numai acea creatură a diavolului putea tranşa în asemenea hal pasagerii. Cu siguranţă, fuseseră mai mulţi asemenea monştri!

— Ce e măgarul fără cap? a întrebat-o Nelson pe bătrână.

— Cum aşa? N-ai auzit niciodată vorbindu-se? Ei bine, când o fată face lucrul acela înainte de căsătorie sau când o femeie măritată se culcă cu tatăl ei, se preschimbă într-un măgar fără cap... Apare în serile de vineri şi se preumblă prin mata. Muritorilor pe care îi întâlneşte le înghite ochii, unghiile şi dinţii. Pe morţi şi pe bolnavi îi face bucăţele pe care le răspândeşte în drum. Oricum, rezultatul e tot acelaşi: nimeni nu scapă!

— Păi, cum poate, din moment ce nu are cap? a continuat Nelson, vizibil timorat.

— Nu se ştie şi asta este încă mai îngrozitor... Dar să nu fugi niciodată la miez de noapte prin faţa unei cruci fiindcă o vei face să apară imediat! Dacă o vei întâlni vreodată, deşi Dumnezeu să te ferească de aşa o nenorocire!, fă-te ghemotoc, închide ochii şi gura şi piteşte-ţi unghiile între picioare şi-o să te lase-n pace.

— Nu mai asculta prostii de-astea, flăcău, i-a zis unchiul Zé plictisit. E bătrână şi nu ştie ce vorbeşte.

— Aşa?! s-a răzvrătit violent Firmina. Poate Conceição nu se culcă cu tac-su, da? Toată lumea o ştie pe-aici. Nici nu e greu din moment ce el povesteşte cui vrea şi cui nu vrea să-l asculte de câte ori o ia pe ulei!

— fi adevărat, dar tot nu dovedeşte nimic...

— Adică toţi amărâţii ăştia făcuţi zob nu dovedesc nimic? O să vezi tu că vor fi găsiţi fără ochi, fără unghii sau fără dinţi şi-aşa o să se ştie că mai trăiau când măgarul fără cap a venit să le ia.

Ridicând braţele a neputinţă în faţa încăpăţânării senile a surorii lui, Zé a dat paharul de *cachaça* peste cap şi a scuipat pe jos. Evident că un asemenea mod de a prezenta lucrurile nu se ţinea, dar cum să o faci să audă glasul raţiunii? Bătrâna avea răspuns pentru orice, nu vedea cum ar reuşi să o convingă că se înşela.

— Tot aşa e şi cu *sacaolhos*, a adăugat Nelson gânditor. Vin prin cartierele amărâte în plină zi şi smulg dinţii copiilor.

— Doamne fereşte! şi-a făcut cruce *dona* Firmina. Chiar că seamănă!

— Asta ce mai e? a mormăit unchiul Zé.

— Adevărul e... Într-o zi, la Pirambú, am văzut o fetiţă cu ochii scoşi şi mama ei, o peruviană, mi-a zis că ăia fuseseră: arată ca nişte *gringos* care merg mereu câte trei, doi bărbaţi şi o femeie blondă, cu bluze albe, ca doctorii. Trec încet cu maşina prin cartier într-un Nissan Patrol cu geamuri fumurii şi, când zăresc vreun copil singur, îl invită la o limonadă sau o guaraná şi-l duc într-un loc părăsit. Şi-acolo îi scot ochii sau îi sug grăsimea din corp. Uneori şi-una şi-alta...

— Grăsimea? a zis unchiul Zé scârbit şi cu scepticismul zdruncinat. Dar de ce, Doamne-Dumnezeule?

— Ca să facă produse de înfrumuseţare pentru americani şi pentru prietenii lor. Uleiul de *caboclos* e foarte bun pentru pielea albilor, o face să pară mai tânără, mai întinsă, pricepi? Dar mai e bun şi ca să ungă maşinile de precizie şi ca să apere naveta spaţială de razele cosmice. Tone le trebuie la NASA şi se vinde mai scump decât aurul! Şi-atunci guvernul nostru îi lasă în pace, ca să îşi plătească datoria externă... Şi-uite aşa se petrec lucrurile în întreaga Americă Latină. Mai-nainte, pe slăbănogi nu-i luau, dar acuma nu mai au de ales.

— Şi ochii?

— Ochii sunt pentru transplant... Fata vecinei mele a avut noroc, nu au lăsat-o şi fără grăsime. Dacă nu, ar fi murit. Când au regăsit-o, avea ochii bandajaţi, cu orbitele pline de bumbac şi o bancnotă de cincizeci de dolari în chiloţi.

— Dumnezeule! a exclamat Firmina cu lacrimi în ochi. Cincizeci de dolari pentru ochi...

— Mi s-a spus că ăia iau şi inima şi rinichii, ba chiar că, la São Paulo, sunt nişte restaurante de lux unde se serveşte carne de om poliţiştilor şi militarilor.

— Asta-i culmea! a intervenit unchiul Zé întunecat. Pe-asta chiar n-o mai cred... Dac-ar fi aşa, atunci nu mai e nicio speranţă... Niciuna...

— Nu-ţi face griji, Zé! Sunt cu ochii pe Nissan Patrolele astea. Dac-oi vedea vreuna într-o zi... o arunc în aer, băga-mi-aş! Şi maşina, şi pe futuţii ăia dinăuntru!

Amuţind, rictusul fioros care-i strâmba gura i-a mai rămas o vreme pe buze. *Dona* Firmina şi-a mai făcut cruce o dată pentru a-l face să dispară.

Capitolul XIV

Fântâna celor Patru fluvii: cum le-a băgat Kircher înapoi pe gât vorbele detractorilor săi. & în care este vorba, totodată, despre simbolistica umbrei & luminii.

Bernini era un bărbat iute, perspicace & foarte curtenitor, în ciuda înclinaţiei spre violenţă la care nu i-ar fi dat dreptul imensul lui talent, care totuşi te făcea să îl scuzi. Scund, spătos, potrivindu-se uşor cu orice împrejurare, nu vorbea deloc & trecea drept ipohondru pentru cei care nu gustaseră din rara fericire de a-i fi prieteni. Când reuşea să îşi înfrângă timiditatea, se exprima totuşi fără dificultate & devenea atât de plăcut volubil, încât încânta asistenţa cu fantezia & veselia spiritului său. Fusese cucerit de ştiinţa lui Kircher, după cum & acesta de iscusinţa artei sale. Cei doi bărbaţi ajunseră foarte repede prieteni, ceea ce fu prielnic elaborării planurilor fântânii.

După câteva săptămâni de muncă, Kircher prezentă lui Bernini & papei cel dintâi proiect, pe care îl dezvoltase plecând de la un desen al lui Francesco Borromini. Erau reprezentate cele patru regiuni ale lumii sub forma celor patru cele mai mari fluvii cunoscute, care evocau astfel cu o deosebită subtilitate cele patru râuri originale ale paradisului terestru. Gangele, Danubiul, Nilul & Rio de la Plata erau astfel personificate prin nişte coloşi de marmură, însoţiţi fiecare de animale emblematice. Cât despre obeliscul situat în centrul monumentului, el singur avea să fie rezumatul întregii teologii & cunoaşteri sacre. Kircher mai propunea să se aducă până acolo *Acqua Vergine*, cel mai bun izvor al Romei, conferindu-i astfel fântânii un evident sens purificator.

Schiţele pregătitoare fură discutate drastic, iar maestrul meu trebui să apere punct cu punct fiecare idee. Proiectul fu acceptat fără modificări & Bernini începu imediat să lucreze pentru a închipui o compoziţie demnă de marmură & de daltă. Mai rămânea totuşi o problemă concretă: restaurarea obeliscului, transportarea sa până la Forum Agonale, ridicarea & descifrarea hieroglifelor. Obeliscul descoperit în Circus Maximus era într-o stare foarte rea. Lăsat de secole pradă intemperiilor, suferise importante stricăciuni. Zile de-a rândul umblarăm în jurul acului de piatră în căutarea bucăţilor lipsă. Dar, vai, nu găsirăm o cantitate satisfăcătoare pentru a putea completa în întregime inscripţia de care ne ocupam. Mai mult, unele rânduri erau şterse de trecerea timpului aşa că se punea problema de a hotărî dacă ar fi trebuit reconstituite printr-un efort al inteligenţei ori lăsate ca atare acele urâte răni ale pietrei. Cea dintâi soluţie îi păru lui Athanase dacă nu imposibilă, cel puţin prea curajoasă.

Aşa că făcurăm apel la toţi anticarii oraşului pentru a cumpăra, cu fondurile lui Inocentiu al X-lea, fragmente de inscripţie ale obeliscului, dacă se mai puteau descoperi. Kircher reuşi să obţină un anumit număr, dar dădurăm şi de mulţi colecţionari şarlatani, care refuzară să le vândă ori numai să ne ofere o copie. Dintr-o indiscreţie a seniorului Manfredo Settala aflai că refuzul grosolan nu era dictat de dorinţa de câştig, ci de răutatea unora care, îndoindu-se de valoarea maestrului meu, refuzau pe ascuns să creadă că era în stare să determine ce hieroglife lipseau. Aceştia pretindeau că îi vor demasca impostura, urmând să compare figurile pe care le păstrau tăinuite cu acelea care le vor fi prezentate...

Le făcui cunoscută cabala lui Kircher & lui Bernini. Pe sculptor îl apucă furia, înfierându-i pe aceia care aveau cutezanţa de a încălca ordinele papei & de a ridica la luptă mici armade demne de dispreţ. Kircher căzu pe gânduri. Apoi, după ce îl tulburarăm îndeajuns în legătură cu acel subiect:

— Poate ar fi chiar mai bine să lăsăm tot goale acele semne lipsă ale epigrafului... Nu că m-aş teme de provocarea ce mi-a fost trimisă de aceşti doctori în mojicie, însă e drum lung de la traducerea unui text la reconstituirea sa. Mai multe semne, ca în orice altă limbă, pot exprima acelaşi lucru, cu câteva mici deosebiri. Acum, închipuiţi-vă că mă voi înşela fie & cât de puţin, că, dezonorându-mă, scandalul va atinge & Biserica & consideraţia de care se bucură ordinul nostru din partea papei...

Bernini, scos din fire, insistă ca maestrul meu să îşi zdrobească detractorii & o făcu în cuvinte atât de prieteneşti & de pline de încredere, încât reuşi să îl facă să se răzgândească. Kircher făcu o copie a tuturor caracterelor lizibile de pe obelisc & de pe fragmentele primite, după care se închise în cabinetul lui. Bernini, după ce instală obeliscul într-un dispozitiv prin care se putea roti pe orizontală, se apucă să restaureze părţile ştirbite. Pentru a nu deforma nimic refuză utilizarea oricărui fel de ciment ori de gujon, sculptând într-un material asemănător celui din care era făcut monumentul egiptean bucăţi atât de ingenioase, încât se potriviră perfect în locurile respective.

Invitat să constate rezultatul, Kircher rămase mult timp în extaz în faţa priceperii lui Bernini. Niciodată nu mai fusese văzută o operă atât de aproape de perfecţiune! Prin urmare, nu mai rămâneau decât de gravat hieroglifele lipsă: cele copiate după fragmentele pe care le aveam, dar pe care nu le-am fi putut pune la loc fără a dăuna frumuseţii ansamblului & cele, mai puţine totuşi, pe care Athanase fusese însărcinat să le rescrie. Lucrarea îi fu încredinţată sculptorului Marco Antonino Canino & fu încheiată în 1645. Detractorii lui Kircher fură cu toţii învinşi, căci simbolurile desenate de el corespundeau exact cu originalele pe care aceia nu voiseră să le divulge! Aşa că nu avură încotro &, din proprie iniţiativă, chiar dacă muşcându-şi buzele, fură nevoiţi să recunoască faptul că maestrul meu, condus de Sfântul Duh, chiar adusese la lumină cheia enigmaticei limbi.

Anul 1646 văzu publicat opul *Ars Magna Lucis & Umbrae*. Masivul in-folio de nouă sute treizeci şi cinci de pagini era dedicat unui mecena al lui Athanase, Jean Frederick, conte de Wallenstein & arhiepiscop de Praga.

Kircher începea acolo prin a descrie Soarele ca întâie sursă de lumină, fără a trece peste problema petelor care se puteau observa uneori pe suprafaţa acestuia & a influenţei lor nesănătoase. O dovedea prin invazia armatei suedeze din 1625, prin moartea unui împărat din dinastia Ming, a lui Ludovic al XIII-lea, dar & prin alte diferite catastrofe ce au coincis cu multiplicarea de neînţeles a acelor pete.

După care maestrul meu examina Luna, această a doua sursă de lumină a lumii, însă care nu acţiona decât ca un reflector al Soarelui. Continua cu numeroase pagini despre corpurile cereşti, oferind pentru prima dată o imagine a planetei Jupiter, a inelelor lui Saturn, abordând mai apoi studiul culorilor: trecând printr-o prismă sau printr-o perdea de picături de apă, scria el, lumina pură rămâne contaminată din cauza acelui contact & produce galbenul, roşul & violetul, care sunt degradări ale albului, culoarea luminii, după cum negrul este culoarea absenţei acesteia.

În acest context, maestrul meu se referea pe mai multe pagini la cameleon & la talentul lui de a-şi adapta nuanţele după lucrurile de care era apropiat. Adăugase, apoi, câteva observaţii despre caracatiţe & despre alte animale marine cu o însuşire asemănătoare, după care examina o bucată de lemn ciudată, pe care i-o trimisese părintele Alejandro Fabian. După ce fasonă un recipient din acel lemn al lui “Tlapazatli”, după cum îl sfătuise părintele Fabian, Kircher, în prezenţa mea, a turnat în el apă pură. Peste puţin timp & fără ca nimic să fi justificat metamorfoza — fiindcă fibrele lemnului erau curate & netede ca ale cireşului sălbatic —, apa începu să se albăstrească încet-încet până când ajunse de o preafrumoasă culoare a purpurei. Măcinat, lemnul continua să producă acelaşi efect, deşi pierzându-şi puţin câte puţin proprietatea pe măsura trecerii timpului. Kircher dărui recipientul împăratului Ferdinand al III-lea de Habsburg, care îl consideră drept una dintre cele mai preţioase comori ale sale.

De la lemnul lui Tlapazatli, cartea ajungea la structura internă a ochiului & la vederea omenească, subliniind că totul funcţiona ca acea *camera oscura* experimentată în Sicilia spre nefericirea mea. Ajungea pentru a te convinge, scria Kircher, să se ia un ochi de bou sau unul de om, dacă se ivea ocazia, să se extragă umoarea cristalină & să fie aşezat în orificiul creat *ad-hoc*, în locul lentilei artificiale. Ceea ce exista în afară avea să apară şi înăuntrul camerei negre cu precizia celei mai izbutite picturi.

Referindu-se la anamorfoză, explica metoda deformării matematice a unui desen în aşa fel, încât, la prima vedere, să pară monstruos, dar ireproşabil dacă se reflecta într-o oglindă cilindrică. În acelaşi mod, detalia diferitele mijloace de a aranja copacii, plantele, viile, pavilioanele & grădinile, în aşa fel încât, dintr-un anume punct, să prezinte imaginea unui om sau a unui dragon, deşi, din celelalte unghiuri, să nu apară nici urmă din acestea.

Urma un capitol în care Athanase oferea tabelele complete ale lunilor sinodice sub forma unui “Dragon al nodurilor lunare” prin care se puteau prezice eclipsele, adăugând figura unui om gnomonic, cu corespondenţii zodiacali trimiţând la părţile trupului & cu bolile trimiţând la planta medicinală ori la remediile homeopate ce le puteau vindeca.

Pentru a încheia, maestrul meu adăugase lucrării un capitol despre simbolismul metafizic al luminii, încununându-şi eforturile printr-o nouă filosofie & amintind adevărurile nepieritoare ale religiei noastre.

Dacă m-am străduit să reamintesc esenţa opului *Marea Artă a Luminii & a Umbrei*, nu am făcut-o pentru cititorii mei pricepuţi, care o ştiu la perfecţie, ci pentru a da un exemplu celor mai tineri dintre ei, prea puţin ori deloc obişnuiţi cu opera lui Kircher, cu prodigioasa sa ştiinţă în toate domeniile & cu felul lui deosebit de a limpezi plăcut & util cele mai anevoioase subiecte. Maestrul meu nu dădea niciodată la o parte nicio părticică a lumii &, fie că se interesa de lumină, de Egipt sau de orice alt subiect specific, obligatoriu privea totalitatea universului înainte de a se întoarce la Creatorul acestuia pentru a-l proslăvi pentru toate aceste miracole înnoite iar & iar.

Încă de la publicare, cartea cunoscu un extraordinar succes. Nicio laudă nu părea îndeajuns pentru a exprima admiraţia savanţilor care se bucurau de ea ca de o mâncare rafinată. Fură trimise exemplare ale lucrării la toate misiunile iezuite din toate colţurile lumii.

Între timp, intrigat de frontispiciul tomului, căruia nu reuşeam să îi înţeleg toate subtilităţile, mă dusei în cabinetul lui Kircher. Mă primi cu bunăvoinţă, ca de obicei, întrerupându-se din muncă pentru a-mi explica minunata alegorie pe care burgundul Pierre Miotte o gravase la cererea lui.

Îi mărturisii lui Athanase că, deşi înţelegeam o bună parte dintre simboluri, îmi era greu să le pun laolaltă &, din această cauză, sensul profund al imaginii îmi scăpa.

— Aşază-te, mi-a spus maestrul meu cu căldură. Nu e nimic aici prea misterios. Ceva mai multă atenţie ţi-ar fi permis să pricepi ceea ce ţi-a părut de neînţeles. Dar haide, mai întâi, să gustăm puţin din acest vin de Burgundia, pe care mi l-a trimis bunul părinte Mersenne, care, poate, îţi va lumina mintea, dacă nu ţi-o va duce cu totul în ceaţă...

FAZENDA DO BOI / Maşină de agăţat...

— Aici e, a spus contesa dându-se la o parte din faţa pragului uşii unei construcţii mari, izolate, aflate la vreo sută de metri de corpul principal. Vă las în ghearele soţului meu. Nu intraţi în jocul lui, i-a sfătuit zâmbind, dacă o faceţi, veţi fi pierduţi. Pe curând, sper...

După o aruncătură de ochi cu subînţeles către Loredana, le-a întors spatele îndepărtându-se.

— Cum ţi se pare? a întrebat Eléazard. Simpatică, nu?

— Mai degrabă ciudată, aş zice, i-a răspuns Loredana fără a reuşi să îşi explice ceea ce credea cu adevărat despre gazdă. În orice caz, are-o goarnă decalibrată... Numai că nu mi-a făcut şi-o declaraţie de dragoste! Noroc că ai sosit cu şampanie, că nu mai ştiam pe unde să scot cămaşa.

Şi, în timp ce Eléazard ridica din sprâncene de mirare, s-a trezit supărată pe ea însăşi fiindcă rezumase cu o asemenea insolenţă atitudinea contesei faţă de ea. Ce manie de a vrea întotdeauna să domini situaţia, de a-i elimina pe ceilalţi printr-o sentinţă definitivă din simplul motiv că ne-au tulburat şi că nu ştim ce semnificaţie să acordăm acelei stări neplăcute! S-a corectat imediat, onorabil:

— Nici nu mai ştiu ce spun... Adevărul este că îmi place. Chiar mult... M-a rugat să o învăţ italiana şi cred că voi accepta. Ce părere ai?

— De ce nu? i-a răspuns Eléazard aruncând o privire în garaj. Poţi chiar să-i spui să vină la mine, dacă îţi convine. Mergem?

— Mergem, a aprobat ea neatentă.

Şi au intrat în ceea ce fusese centrul activităţii la *fazenda*, încă din vremea când tatăl lui José Moreira mai extrăgea zahăr din trestia de pe pământurile sale: o construcţie amplă, circulară, în care o pereche de boi învârtindu-se neîncetat acţionau o moară cu cilindri verticali. Păstrată prin grija colonelului — “Este un totem în cinstea marilor cilindri...” obişnuia acesta să glumească, prefăcându-se că îşi caută cuvintele de fiecare dată când un nou venit îi admira mecanismul —, moara ieşea în evidenţă în mijlocul hangarului. Aşezate în jurul ei, vreo douăzeci de maşini vechi sclipeau sub eclerajul becurilor halogene care aruncau asupra lor o lumină de muzeu. Între vehicule erau aşternute covoare roşii. Un mic grup de persoane, printre care se distingeau câteva figuri asiatice, înconjura silueta înaltă a guvernatorului.

— Apropiaţi-vă! a strigat acesta observându-i pe Eléazard şi pe însoţitoarea sa. V-a luat ceva timp, recunoaşteţi!

Şi, când au ajuns alături de el, lângă o maşină cu două uşi şi patru locuri ale cărei nuanţe de crem şi ocru aminteau de prostul gust al pantofilor bicolori:

— Domnule von Wogau, iată ceva care s-ar putea să vă intereseze... Tocmai prezentam una dintre cele mai frumoase piese ale mici mele colecţii: o Panhard & Levassor l936.

Pronunţa hazliu *Panarde et Lévassor*, cu un mic nu-ştiu-ce în glas care-i dovedea convingerea de a fi spus cuvintele ca un francez.

— "Dynamic" cu pinion de angrenare! Patru viteze, hidramat, suspensie cu bascule... Trei ştergătoare paralele, faruri încastrate în calandru şi... volan central, vă rog frumos! Tot ce se putea face mai bine în ţara dumneavoastră!

— La ce viteză ajunge? a întrebat o voce nazală.

— O sută patruzeci de kilometri la oră, *eighty-seven miles an hour*, a precizat guvernatorul de parcă şi-ar fi anunţat un câştig la bursă. Şi optsprezece litri la sută, i-a mărturisit Loredanei pe un ton vinovat, dar cu un zâmbet în colţul buzelor ce demonstra că era la fel de mândru de consumul excesiv, ca şi de viteza anunţată mai înainte.

— Îmi pare rău, a spus Loredana, însă nu mă impresionează prea tare treburile acestea. La rigoare, estetic, poate. Nu am nici măcar permis de conducere, aşa că, ştiţi, maşinile...

O clipă, guvernatorul a rămas surprins.

— Vă daţi seama? şi-a luat martori invitaţii din jur. Domnişoara nu are permis! Şi e italiancă!

Un tânăr cu alură de misionar mormon a tradus imediat în engleză cuvintele guvernatorului, provocând unora o politicoasă hilaritate şi, cu o oarecare întârziere, bizara poziţie de drepţi a asiaticilor.

Eléazard a tresărit simţind o mână aşezându-i-se pe umăr, dar a descoperit faţa radioasă a bătrânului Euclides:

— Eşti la rând, prietene, i-a şoptit prefăcându-se că vrea să afle subiectul conversaţiei. Numai lume interesantă pe-aici... Pentagonul îţi spune ceva?

Din priviri i-a arătat pe cei doi indivizi cu tâmple argintii, doi infatuaţi stupizi care ar fi putut figura într-un spot publicitar pentru cine ştie ce after-shave ieftin.

Dintr-odată, pe Eléazard a început să-l tortureze nevoia imperioasă de a fuma o ţigară. Nu pentru că l-ar fi intimidat puterea ocultă a oamenilor aceia ori pentru că ar fi simţit cum îi creşte tensiunea nervoasă din cauza unei fericite revelaţii — doar tocmai în deriva modernă a jurnalismului consta ceea ce, de fapt, îl scârbea la meseria sa —, ci fiindcă se simţea înţepat dintr-odată de banderilele minciunii. Nimic nu egalează senzaţia de a ajunge la adevăr precum presimţirea falsului, iminenţa unei dovezi prin care se infirma ceea ce era dat drept autentic: sistem, teorie, dar şi statura, imaginea onestităţii unui om şi a discursului său. Şi asta se potrivea atât de bine, încât Eléazard resimţea exaltarea inspectorului de poliţie în momentul în care se profilează, în sfârşit, posibilitatea de a da în vileag un suspect de vinovăţia căruia a fost mereu convins.

Cu toate simţurile treze, îl asculta pe guvernator continuându-şi amabil preţiozităţile. Cu o retorică de colecţionar pasionat, căruia nu-i lipsea o anume sclipire, Moreira lăuda curbele perfecte ale Panhard-ului, "glazura", linia *nu*, *nu feminină*, *ar fi să jignesc doamnele*, dar carnală, animalică, organică. .. Maşinile frumoase depăşeau de departe simpla noţiune de transport, deveniseră obiecte de cult, scarabei magici, talismane pure destinate celor pe care setea de progres, de putere şi de supunere a lucrurilor înconjurătoare îi împingea irezistibil spre viitor...

— Dacă tot e vorba despre *însetaţi*, l-a întrerupt Loredana, nu aveţi cumva ceva de băut?

Gazda a râs de modul simplu în care fusese interpelat şi, scuzându-se că şi-a neglijat datoria de gazdă, l-a chemat cu un gest pe unul dintre cei douăzeci de mulatri în salopetă pe care îi utiliza la întreţinerea maşinilor.

— Rămânem pe şampanie, nu-i aşa? Doar e sărbătoare în seara aceasta!

— Şi ce sărbătoriţi? l-a întrebat Loredana din simplă curiozitate.

Moreira a luat o expresie ironică şi provocatoare:

— Plăcerea de a vă fi cunoscut, domnişoară. Fie şi doar pentru acest motiv şi tot s-ar justifica din plin golirea întregii pivniţe...

Tânăra femeie a primit complimentul cu o figură blazată. Dintr-odată, alcoolul făcea să se învârtă totul cu ea. Faptul că Eléazard o abandonase aşa în mâinile lui Moreira îi răsnea groaznic amoru-propriu. Ca represalii, s-a lăsat luată de braţ de către guvernator fără a mai reacţiona şi trasă către partea din spate a maşinii.

Întorşi de la *fazenda* împreună cu un mecanic, cei doi servitori împărţiră de jur-împrejur cupele de şampanie.

— De ce vi se spune “colonel”? l-a întrebat Loredana după ce şi-a terminat paharul din trei înghiţituri. Aţi fost militar?

— Nu, nu chiar, s-a apărat relaxat guvernatorul, făcând în acelaşi timp semn unuia dintre chelneri să umple imediat cupa doamnei. Într-un fel, este un titlu uzurpat...

Şi, mângâindu-şi mecanic unul dintre favoriţi:

— Încă mai sunt numiţi aşa conducătorii politici şi *fazendeiros*, marii proprietari de pământuri. O tradiţie care vine din perioada imperială: pentru a lupta împotriva celor ce provocau tulburări, dom Pedro I a organizat miliţiile regionale şi a încredinţat comanda lor notabilităţilor, cu gradul de colonel. Miliţiile au dispărut, dar apelativul a rămas. Acestea fiind zise, nu cred că îşi mai găsesc locul între noi atâtea politeţuri! M-aş simţi onorat dacă mi-aţi spune José.

Loredana s-a concentrat pentru a se îndrepta cu mândrie, dar vocea începuse să i se cam îngreuneze:

— Ce mai faceţi, colonele?

Cu excepţia japonezilor, care discutau între ei examinând Panhard-ul cu o atenţie ceremonioasă, ceilalţi invitaţi făcuseră cerc în jurul guvernatorului. Fără vreo aparentă maliţie, îi alimentau sporovăiala cu întrebări ori remarci prea complezente pentru a nu dovedi o ridicolă suficienţă.

Cu o mină indiferentă, cu mâinile în buzunare, Eléazard şi doctorul Euclides păreau pierduţi în gânduri.

— De acord cu dumneavoastră, William, perora guvernatorul, cu privirile întoarse către Loredana ca pentru a-i solicita aprobarea, mizeria este o adevărată problemă. Când te gândeşti că, într-o ţară ca a noastră, fac încă ravagii ciuma sau holera, ca să nu mai vorbim despre acei leproşi pe care îi vezi cerşind mai peste tot... Este mai mult decât o tragedie, este o groaznică irosire! Bineînţeles, au fost pe loc acuzate incapacitatea oamenilor politici, corupţia, ba chiar şi diferenţa de avere care îl desparte pe *fazendeiro* de ţăran. Dar asta nu înseamnă decât a vedea realitatea prin găurica lornietei. Datoria noastră externă este una dintre cele mai mari de pe glob, în aşa fel încât suntem nevoiţi să împrumutăm iar şi iar doar pentru a ne plăti dobânzile! Câtă vreme nu va exista un moratoriu definitiv, nu vom putea ieşi din asta, e clar... În aşteptare, Brazilia este totuşi cea dintâi putere mondială din punctul de vedere al producţiei de cositor, a doua la oţel, a treia la mangan, ca să nu mai vorbim despre lemn sau armament... Cui credeţi că datorăm toate acestea? Partidului Muncitorilor? Comuniştilor? Tuturor acelor pseudorevoluţionari care-şi mai trec timpul criticând fără a înţelege nimic din realităţile economice ale ţării? Sau poate acelor ţărani care nu îşi mai cultivă câmpul imediat ce au strâns destul porumb ca să nu-şi mai facă nicio grijă? Nu trebuie să ne legăm la ochi: brazilienii încă nu au ieşit din vârsta copilăriei. Dacă nu am fi aici noi ca să schimbăm lucrurile, noi, antreprenorii, noi, care visăm adevărata Brazilie, găsindu-ne mijloace pe măsura ambiţiilor noastre, vreau să vă întreb: cine ar face-o? Mizeria nu este decât unul dintre simptomele imaturităţii noastre... O fi dureros de spus, lamentabil, dramatic, cum vreţi să-i ziceţi, dar poporul trebuie educat, că e de acord ori nu, pentru a începe în sfârşit să muncească, pentru a deveni adult, responsabil...

Şi, întorcându-se către Eléazard:

— Dumneavoastră, care sunteţi jurnalist, domnule von Wogau, spuneţi dumneavoastră adevărul: nu am eu dreptate?

Eléazard l-a privit fix, fără a-i răspunde, dispreţul ţâşnindu-i prin toţi porii. Să-i fi înfipt mâna-n guler individului ăstuia, să-l fi luat la-njurături, să-i fi scuipat în faţă ticăloşia cinismului lui! Cuvintele îi năvăleau unele peste altele fără a reuşi să i se întrupeze pe buze. Inutilitatea unui scandal i se contura cu claritate, fără a reuşi însă să ducă la o autoaprobare cel puţin de convenienţă, drept pentru care a rămas fără cuvinte, clătinându-se, redus la tăcere mai degrabă de furie decât de uzanţele comportamentului în societate.

Vorbele Loredanei au avut, în consecinţă, trosnetul unei pânze de velier în acel calm fără culoare:

— În ziua în care cerşetorii vor avea furculiţe, li se va putea da şi terci...

Buimăcit pentru o clipă, guvernatorul s-a decis să râdă, luându-se după doctorul Euclides care a aplaudat-o în surdină.

— Nu e rău, a spus Moreira cu o strâmbătură. Nu e rău deloc! O ştiţi pe-aia? Ce zice un cerşetor orb când pipăie maşina unui om bogat?

— Ah, Doamne, a continuat pe nas, caricaturizând tonul văicărit al celor din Nordeste, ce mic e autobuzul ăsta!

Eléazard a strâns din dinţi, concentrat tot în crisparea voluntară a chipului. Au fost schiţate câteva zâmbete politicoase, dar o neplăcere palpabilă întorcea privirile în gol. Înfuriat pe Eléazard şi Loredana, guvernatorul căuta un banc capabil să destindă atmosfera, când tânăra femeie a continuat:

— Nu facem o plimbare? l-a întrebat pe un ton glumeţ.

Şi, mângâind rotunjimea aripii Panhard-ului:

— Mor s-o-ncerc...

José Moreira a măsurat-o din cap până-n picioare ca pentru a o întreba dacă vorbea serios. Flatat de ceea ce i-a citit în priviri, a deschis portiera şi a invitat-o să ia loc:

— Vă rog, domnişoară. Domnilor, îmi pare rău că trebuie să vă părăsesc, s-a scuzat în faţa invitaţilor, dar, nu-i aşa, dorinţa unei femei... Într-un sfert de oră ne-am întors, simţiţi-vă bine până atunci.

Demarând imediat ce a trecut la volan, Panhard-ul a dat puţin înapoi, apoi a început să ruleze silenţios către ieşirea din garaj. Un semnal scurt din faruri, un claxon radios şi au dispărut în noapte.

După plecarea guvernatorului şi a capricioasei sale pasagere, au urmat câteva minute de ezitare. Vizibil supăraţi pe gazdă pentru dovada de lipsă de politeţe, asiaticii s-au decis să se retragă. Factotumul lor a tradus un şir nesfârşit de saluturi rafinat împodobite retoric, ţinându-se apoi ca lipit de ei, cu buzele strânse, cu pasul întins. Fără a-i băga în seamă pe Euclides şi pe Eléazard, America se înţelegea în şoaptă.

— N-o judecaţi, i-a zis încet doctorul prietenului său, punându-i o mână pe braţ. Gelozia, ca şi disperarea de altfel, v-o spun aşa, în paranteză, este o bucurie pe care trebuie să ştii cum s-o refuzi. Cu atât mai mult cu cât draga noastră Loredana mi s-a părut că ştie foarte bine ce face. Hodorogul ăsta de colonel ar mai avea multe de tras, dacă vreţi să-mi ştiţi părerea...

Eléazard părea să fi alunecat în contemplarea meditativă a propriilor pantofi. Privirea de o ironie triumfătoare pe care i-o aruncase Moreira băgând în marşarier adăugase şi jignirea peste amărăciunea umilinţei. Surprinzându-se sperând în van, rugându-se pentru nu se ştie ce din prăpastia disperării, s-a revoltat, în definitiv, ea nu îi datora nimic. Dacă dorea să se culce cu tipul acela, avea tot dreptul s-o facă... Dar şi ce mai curviştină! O prostuţă care nimic-nimic nu pricepea! O vită-ncălţată, o jigodie de cea mai joasă speţă!

Înjurând-o cu o asemenea turbare a priceput că se cobora el însuşi şi că bătrânul Euclides avea dreptate.

— Bun, haide să mergem şi noi, a zis unul dintre americani, cel a cărui remarcă anodină provocase profesiunea de credinţă a guvernatorului.

Şi, imitat de cel care îl însoţea, a salutat pe toţi cei prezenţi sau, cel puţin, pe cei care presupunea că nu sunt servitori, şi a plecat. Mai rămăseseră doar două personaje ca din reviste, pe care doctorul Euclides le prezentase ca fiind de la Pentagon.

— Henry McDouglas, a spus unul dintre ei apropiindu-se cu mâna întinsă.

— Matthews Campbell Junior, interveni şi celălalt, ca un ecou. Toţi o apă şi-un pământ, nu?! Au întins-o toţi...

— Aşa mi se pare şi mie, a răspuns Euclides zâmbetului americanului. Am rămas singuri la bord.

McDouglas a adăugat, arătând cu o scurtă privire de jur-împrejur:

— Impresionantă colecţia...

— Mda, aşa se zice. Dar, mulţumesc lui Dumnezeu, vederea nu îmi mai întreţine neplăcerea de a judeca. Bun, să zicem că merge cu personajul colecţionar. V-a arătat şi jaguarul, nu-i aşa?

— Sunteţi teribil de treaz, pe cuvântul meu! s-a mirat McDouglas, râzând şi arătându-şi toţi dinţii perfect detartraţi.

Ne-a explicat că numai din respect faţă de animal nu are şi o maşină cu acelaşi nume... Trebuie că îşi comunică reflecţia fiecărui nou-venit, sau mă-nşel?

— Nu, nu tocmai, a răspuns Euclides. Fiecare om are micile lui manii. Astea, el puţin, nu fac rău nimănui.

— Am înţeles că sunteţi jurnalist? i s-a adresat Campbell lui Eléazard. Aţi sosit de multă vreme în regiune?

— De şase ani. Doi în Recife şi patru aici.

— Începe să fie o eternitate! Brazilia probabil că nu mai are secrete pentru dumneavoastră...

— Asta e cam mult spus... Numai că m-am îndrăgostit de ţara aceasta şi mă străduiesc să o cunosc cât mai bine, inclusiv părţile ei mai puţin sclipitoare.

— Ce părere aveţi despre situaţia politică? Vreau să spun, cea de aici, din Maranhão. Partidele de stânga par a avea pânzele-n vânt, nu-i aşa?

— Aveţi grijă, dragă prietene! a intervenit cu haz Euclides. Domnii aceştia sunt de la Pentagon: tot ceea ce spuneţi va putea fi folosit împotriva dumneavoastră...

Eléazard s-a dat un pas înapoi, prefăcându-se speriat:

— De la Pentagon? *Meu Deus*!

Apoi, zâmbitor:

— Cu ce treburi pe aici, desigur dacă nu sunt prea indiscret?...

— Nimic din ceea ce păreţi să credeţi. Suntem în misiune în America latină, civilă însă, ţin să precizez. Suntem trimişi cam peste tot ca să pregătim sau să verificăm anumite dosare, să cerem garanţii de la partenerii noştri, să tatonăm terenul, chestii dintr-astea... Cum bine ştiţi, nici Pentagonul nu este altceva decât o întreprindere, cea mai mare din Statele Unite, fireşte, dar tot o întreprindere. Prin urmare, suntem câteva mii de oameni care ne ocupăm doar de vulgara problemă a gestiunii.

— Cu toate acestea, totul rămâne în obscuritate, a glumit Euclides cu aerul că nu i se pot juca lui asemenea feste.

— În realitate, a coborât vocea McDouglas, rotindu-şi ochii în toate direcţiile, de parcă nu s-ar fi putut încrede în nimic, misiunea noastră este să îl capturăm pe guvernatorul statului Maranhão! Nu e decât un uzurpator şi un terorist periculos, iată de ce, domnilor, avem nevoie de ajutorul dumneavoastră!

Mica scenă pe care le-o jucase îl făcuse aproape simpatic. Euclides şi-a cerut scuze pentru insistenţă, doar înţelegea foarte bine discreţia obligatorie, conform secretului profesional, în asemenea împrejurări...

— Ce secret profesional? a exclamat McDouglas ca şi când ar fi auzit o glumă bună. Vă asigur că ne consideraţi mult prea importanţi...

Apoi, iarăşi serios, ca un om în temă:

— Ştiţi că Brazilia produce magneziu, colonelul a amintit-o mai devreme, dar poate nu ştiţi că respectivul metal intră în compoziţia anumitor aliaje utilizate de armata americană. Până acum, minereul ne era livrat ca atare, însă guvernul brazilian pare hotărât să îl prelucreze aici. Ceea ce, nu vă ascund, ne-ar conveni. Sigur că simplific lucrurile, însă noi suntem aici pentru a discuta cu ei normele de respectat într-o atare eventualitate. Cum vedeţi, nici vorbă de “Top secret”... Am fost invitaţi aici de Alvarez Neto, ministrul industriei, pe care, cu siguranţă, l-aţi observat. Aşa că nu am scăpat ocazia de a ne mai întâlni cu nişte întreprinzători, bancheri, politicieni, dar şi de a face puţin turism. Ştiţi bine că în Brazilia poţi crăpa de plictiseală!

Cu părul tuns periuţă, cu figura bronzată, americanul se exprima îngrijit, radiind o cordialitate şi o francheţe contagioase, în aşa fel încât încăpăţânarea lui Euclides ar fi părut oricui altcuiva decât lui Eléazard culmea prostului gust:

— Chiar m-aţi liniştit, le-a răspuns pe un ton fals dezinvolt, am crezut pentru o clipă că sunteţi aici din cauza poveştii cu baza militară din peninsulă...

O umbră insesizabilă a trecut prin ochii interlocutorului, însă nimic altceva nu i-ar fi putut pune sub semnul întrebării sinceritatea reacţiei:

— bază militară? Nu sunt la curent cu aşa ceva. Vedeţi că ştiţi mai multe decât mine?... Ai auzit vorbindu-se despre o chestie de genul ăsta, Mat?

— E prima oară, i-a răspuns colegul cu o strâmbătură de negare. Interesant... Ne puteţi spune despre ce este vorba?

— Nu e decât un zvon, i-a răspuns Eléazard, despre un vag proiect la care s-ar fi asociat şi Statele Unite. Am citit despre asta în nişte foi volante distribuite de un candidat al Partidului Muncitorilor. Într-unele, era vorba despre o bază de rachete strategice, în altele, despre o uzină de armament, totul însă fără nicio dovadă. Dezinformare electorală, probabil...

— Mereu aceeaşi propagandă antiamericană, a reluat McDouglas cu zâmbetul pe buze, e trendy. Numai că începe să devină cam greu de înghiţit, ştiţi... Băieţii ăştia puşi pe glume se joacă cu focul: în ziua în care se va duce de râpă economia noastră, n-aş acorda prea multe şanse Braziliei, Americii de Sud şi nici măcar lumii occidentale! Credeţi că partidul socialist are şanse la următoarele alegeri?

— Nu s-ar putea spune că nu aveţi continuitate în idei, a glumit Eléazard. Ca răspuns la întrebare: nu, practic niciuna. Poate că vor avea unul sau doi deputaţi federali, şi asta dacă... Moreira va fi reales guvernator în Maranhão şi totul va continua ca mai-nainte.

— Păreţi să regretaţi...

— Nu şi dumneavoastră după câte înţeleg, i-a răspuns Eléazard puţin cam agresiv. Personal, am slăbiciunea de a mai crede în anumite valori desuete. De exemplu, rămân convins că nepotismul, corupţia sau îmbogăţirea unora în detrimentul tuturor celorlalţi nu sunt lucruri normale chiar şi fiind cauţionate de zece mii de ani de istorie. Cred că sărăcia nu este o fatalitate, ci un fenomen întreţinut, administrat raţional, o abjecţie indispensabilă prosperităţii unui mic grup lipsit de scrupule... Avem tendinţa să uităm, şi totul e făcut în acest scop, că, de fiecare dată, există cineva care schimbă cursul lucrurilor, prin hotărârea pe care o ia la un moment dat sau prin refuzul de a o face. Asta înseamnă puterea şi ştiţi prea bine că, dacă lucrurile ar sta altfel, nu ar mai interesa pe nimeni. Iar pe oamenii aceştia, vreau să spun pe oamenii de la putere, îi consider răspunzători pentru tot ceea ce se întâmplă.

— Ei bine, a râs americanul, încep să înţeleg de ce nu prea ţine guvernatorul la dumneavoastră...

— Vă asigur că e reciproc.

— Chiar credeţi că un altul s-ar descurca mai bine decât Moreira?

— Nu înţelegeţi. Oamenii nu pot fi niciodată schimbaţi între ei cu acelaşi rezultat! De pildă, să se prezinte un om de bine, cineva care să nu fie nici tehnocrat, nici persoană calculată, nici chiar cine ştie ce sfânt ori guru, şi omul acela va face mai mult, el singur, decât toate generaţiile de politicieni profesionişti. Poate că vi se pare de domeniul angelicului, dar există oameni corecţi sau nebuni, dacă vreţi, prosteşte de cinstiţi, care refuză să se "adapteze" la realitate, care acţionează în aşa fel încât realitatea să se adapteze la nebunia lor...

S-a întrerupt observând mecanicii grăbindu-se să se întoarcă la locurile lor. Câteva secunde mai târziu, chiar în momentul în care s-a şi putut auzi, Panhard-ul a intrat în garaj şi s-a oprit exact în locul de unde pornise.

Moreira avea privirea duşmănoasă a cuiva care abia de mai reuşea să îşi înfrâneze furia. Abia coborât de la volan, şi-a vărsat nervii pe un amărât de mecanic care, împroşcat de salivă, s-a repezit cu o cârpă spre parbriz: maşina trăgea un pic stânga şi se auzea un şuierat ciudat cum trecea de nouăzeci pe oră şi lucrurile astea trebuiau corectate imediat fiindcă el, Moreira, nu-l plătea ca să se bată de muscă şi, oricum, se săturase de toţi imbecilii ăştia de *mulatos*...

— Ei, cum a fost? a întrebat-o McDouglas nu atât din politeţe, cât pentru a-şi ascunde încurcătura în faţa bădărăniei colonelului.

— Deloc rău, i-a răspuns Loredana surâzând rece, numai că maşina trage un pic stânga şi a avut un şuierat ciudat când am mers prea repede...

Moreira a întors către ea o privire ucigaşă, dar femeia s-a mulţumit să îi răspundă cu una de falsă surpriză, cu buzele ţuguiate, ca şi cum nu ar fi priceput despre ce era vorba.

Euclides a profitat pentru a-şi exprima dorinţa de a merge acasă. Obişnuia să se trezească cu noaptea în cap şi, acum, pentru că stătuse până atât de târziu, se simţea rupt de oboseală.

Americanii i-au salutat cum nu se poate mai politicos pe doctor şi pe însoţitorii săi, invers decât colonelul care i-a lăsat să plece fără a schiţa cel mai mic efort de a-şi ascunde proasta dispoziţie.

— Dumnezeule, ce te-a apucat? l-a apucat iarăşi turbarea pe Eléazard, pe măsură ce se apropiau de Fordul doctorului.

Privindu-l de sus, Loredana i-a reproşat obrăznicia, apoi, pe acel ton detaşat care vrea să anunţe că problema este rezolvată şi nu mai merită să te opreşti asupra ei, le-a explicat:

— Îmi doream să am ocazia de a-i trage o pereche de palme individului. Şi-am avut-o. Punct.

Şi, pe când Eléazard s-a oprit brusc, înghiţind cu noduri, doctorul Euclides a lăsat să-i scape unul dintre acele hohote liniştite de râs prin care îşi exprima imensa satisfacţie pe care i-o inspira inteligenţa feminină.

Câteva ore mai târziu, după plecarea ultimului dintre invitaţi, pe când servitorii încă se mai grăbeau să pună în ordine *fazenda*, guvernatorul s-a închis în biroul lui pentru a fuma o ultimă havană. Plăcut ameţit, cu cearcăne săpate de oboseală, putea în sfârşit contempla în voie macheta care îi fusese adusă după-amiază. Realizată cu meticulozitate, acea adevărată minune reprezenta la scara l / l000 vastul proiect de staţiune balneară la care Moreira lucra de luni de zile. Ca un copil lipit de o vitrină de Crăciun, nu se mai sătura să îşi analizeze visul, să îi admire amploarea, perspectiva feerică. Aşezat printre cocotieri, la capătul sudic al peninsulei, imensul edificiu cu optsprezece etaje, semicircular, era orientat cu faţa spre ocean. Piscine cu apă dulce şi cu apă de mare, cursuri de tenis, de golf, catamarane, pistă de aterizare pentru elicoptere, nimic nu fusese lăsat la o parte pentru a transforma acea bucată de junglă într-un complex turistic de mâna-ntâi. În afară de cele cinci restaurante şi de buticurile de lux situate la parter, mai puteai găsi un institut de înfrumuseţare, o sală de gimnastică şi recuperare şi un ultramodern centru de talasoterapie. Arhitectul californian care se prezentase pentru realizarea programului îi interpretase dorinţele mult dincolo de ceea ce sperase, sculptând pur şi simplu pădurea tropicală şi păstrând doar insule civilizate de verdeaţă prin care erau repartizate armonios bungalouri şi instalaţii sportive. Numai golful singur însă ar fi justificat din plin sumele excesive vărsate în contul artistului. Oricum, urma să fie una dintre cele mai frumoase staţiuni din circuitul internaţional şi, cu siguranţă, cea mai exotică! Sigur, toate acestea aveau să coste o întreagă avere — pe puţin douăzeci şi cinci de milioane de dolari! —, dar prima etapă tocmai fusese încheiată... Chiar înaintea începerii petrecerii, aici, în jurul acestei fantasme tridimensionale, băncile se angajaseră să participe cu trei sferturi din sumă, drept pentru care, în cincisprezece zile, când creditul avea să fie deblocat, se puteau începe defrişările.

Pătruns de bucurie, Moreira era legănat de gândul viitoarelor zile fericite. Regiunea urma să cunoască o înnoire exemplară: mai multe sute de locuri de muncă create imediat, ca să nu mai vorbim despre celelalte consecinţe, despre toţi acei turişti bogaţi care nu vor cere altceva decât să fie lăsaţi să ude Sertão cu o ploaie de dolari, mai eficientă decât orice altă aversă... O asemenea mană va permite în sfârşit restaurarea vechilor cartiere baroc din São Luís, transformarea Alcantarei într-o bijuterie a arhitecturii coloniale şi atragerea a încă şi mai mulţi vizitatori în acest loc pierdut. Da, totul avea să fie cu putinţă, şi asta doar mulţumită miracolului imaginaţiei lui creatoare! Sigur că au fost şi ceva fricţiuni din cauza bazei de lansare, câteva proteste ale ecologiştilor lipsiţi de posibilitatea de a se lungi pe jos în faţă la Palacio Estadual, dar, până la urmă, toţi au fost nevoiţi să se plece în faţa evidenţei: cele două proiecte, al lui şi al americanilor, oferea regiunii Maranhão o foarte rară ocazie, singura care i-ar fi putut permite să scape de mizeria ei congenitală.

Nu făcea decât dreptate faptul că se îmbogăţea, cu această ocazie. Numai afluxul de tehnicieni şi militari americani nu ar fi fost îndeajuns pentru a provoca necesarul electroşoc de care avea nevoie această zonă a Braziliei, care îşi datora renaşterea prezenţei de spirit a guvernatorului ei, calităţilor acestuia de gestionar şi întreprinzător. Ne apar, uneori, în viaţă, împrejurări din care, dacă nu tragem niciun folos, înseamnă că ne jignim soarta. Când aflase din gura lui Alvarez Neto, sub imperiul celui mai deplin secret, despre existenţa negocierilor cu Pentagonul, întregul proces la care se ajunsese îi apăruse în minte cu o orbitoare claritate. Chiar din seara în care vorbise cu ministrul, începuse să cumpere terenurile luate în considerare de către americani pentru a-şi instala rachetele experimentale, terenurile acelea, dar şi pe cele din jur, în aşa fel încât să le poată revinde la preţ mare la momentul potrivit. Scopul speculaţiei nu era doar realizarea unei fantastice plusvalori, dar şi constituirea unei garanţii suficiente în vederea proiectului lui imobiliar. Contactarea arhitectului, întâlnirea cu acesta la Palo Alto, punerea la punct a susţinerii financiare, toate acestea nu se realizaseră fără greutate, nici vorbă! Micii proprietari trebuiau chemaţi la ordine pentru a-şi vinde amărâtele de terenuri, arhitectul întârzia cu planurile, consorţiul de bănci se băgase şi el criticându-i evaluările, solicitând mai multe garanţii, în aşa fel încât fusese obligat să accepte ipotecarea fazendei

şi a colecţiei de maşini, singurele bunuri care îi aparţineau propriu-zis. Tot restul era al Carlottei: oţelăria de la Minas Gerais, imobilul de pe malul mării, de la Bahia, cele treizeci şi cinci de procente de la Brasil Petroleum... O avere pe care el o administra în numele ei şi pe care, într-o zi, o va moşteni fiul lor. Patrimoniul Algezul-ilor! Ce mai banc... Niciodată nu se putea gândi la Mauro fără să-l apuce un fel de furie şi de dispreţ neputincios, ca şi când ar fi dat viaţă unui copil fără picioare ori cu creierul atrofiat. Un intelectual ghiftuit de cărţi şi de idei minunate despre lume, un Algezul pur sânge, incapabil să facă diferenţa între activul şi pasivul unui bilanţ... Păi, da, un handicapat fără alte cunoştinţe despre realitate decât cele privind antica ei memorie pietrificată, sterilă, ieşită din timpul firesc al oamenilor, dar şi, pur şi simplu, din viaţa lui... Paleontolog! Fiindcă rezuma întreaga lui decepţie şi nefericire de tată, cuvântul acela îi strâmba gura ca o insultă. Toţi banii aceia de neclintit... Şi de ce, de ce? Dacă l-ar lăsa, cel puţin, să reinjecteze acel capital în noi afaceri! Fie şi numai asta ar schimba lumea din temelii... Păi, şi băiatul lui, şi nevastă-sa, şi toţi aceia care dădeau pe spate ţinând mari discursuri, dar nu-şi murdăreau niciodată mâinile, nu erau decât nişte labagii care nu produceau nimica, unii care tot scuipau în apă ca să facă valuri! Numai că pământul se învârtea şi fără ei şi avea să-i uite în lenta sa transformare.

Moreira îşi dădea seama că nu trebuia să facă nu ştiu ce efort pentru a renunţa la scrupule şi a utiliza o parte din sumele acelea pentru cumpărarea terenurilor pe care şi le dorea cu aviditate. După alte toate, titlurile de proprietate erau pe numele soţiei sale şi constituiau un plasament mult mai rentabil decât acele vulgare valori mobiliare. Rău jucat nu era nici că, printr-un asemenea artificiu, numele lui nu apărea nicăieri în lungul lanţ care ducea la *Alcantara International Resort*.

Ascunsă, până în acel moment, în miezul exaltării lui, umbra Loredanei s-a întors pe nepregătite să-l bântuie. Plimbarea îi defila prin faţa ochilor într-o succesiune de planuri rupte unele de altele, ca o peliculă masacrată la montaj.

Invitata aceea obraznică îl îmbătase cu propriul orgoliu, euforie care ţinuse, probabil, mai puţin de ideea unei aventuri, cât de bucuria de a o fura chiar din faţa scribălăului ăluia care voia să pună mâna pe ea. Aşadar, rula cu acceleraţia la blană pe drumul drept care traversa câmpurile de trestie de zahăr. Din cauza grilei de protecţie — o adevărată noutate la vremea ei! — farurile Panhardului nu luminau decât strictul necesar, în aşa fel încât maşina părea înghiţită de noapte pe măsură ce mergea înainte. Unul dintre avantajele Dynamicului — "Maşină de agaţament, zicea adesea proprietarul, îţi închipui cum e să fii în ea cu câte o fată de fiecare parte? *Mãe de Deus*!" — era postul de pilotaj central care reducea distanţa dintre şofer şi portiere, favorizând orice fel de manevre de apropiere. Nu mai era nevoie de pretextul vreunui viraj pentru a simţi umărul Loredanei lipit de al lui... Decis să nu ia iniţiativa, savurând fiecare clipă a acelei senzuale alipiri, Moreira tresărea întins ca un arc, alături de un trup care era convins că va fi al lui peste puţin timp.

La momentul oportun, a virat pe un drum de ţară, încetinind cu hurducături, pe vreo sută de metri şi frânând în faţa unei capele singuratice. Farurile luminau un portal fermecător, împodobit baroc cu un amestec de îngeri şi de capete de mort. "Aş vrea să vă arăt această mică bijuterie, îi spusese cu voce caldă. E de la sfârşitul secolului al XVII-lea..." Mereu mergea şmecheria asta cu fetele. Loredana părea cucerită, admira basoreliefurile, punea întrebări. Tot pe pământurile lui se aflau? Aşadar, capela tot a lui era? Da, a lui, ca şi cătunul prin care trecuseră, puţurile şi dealurile care se puteau vedea, ca, de altfel, aproape întreaga peninsulă Alcantara! Din nevoia de a-i impune, la început, mai târziu, din lirism, se surprinsese vorbindu-i despre proiectele lui legate de Maranhão, despre complexul turistic, despre sumele investite... şi, de aici, firesc, ca pentru a o face să împărtăşească viziunea lui despre viitor căruia să o asocieze şi pe ea, şi-a lăsat palma pe coapsa femeii... Şi obrazul încă îl mai ustura!

Păi, să se ducă-n pizda mă-sii şi ea şi boul ăla al ei de franţuz! Şi Euclides după ei, fiindcă i-a prezentat asemenea apucaţi de streche! Oricare alta în locul ei nu ar fi scăpat nepedepsită, numai că fata asta, după ce l-a plesnit, l-a privit cu un asemenea calm dispreţuitor, cu aerul că a strivit o muscă enervantă, încât s-a mulţumit doar să pună maşina în mişcare şi să se întoarcă.

Aprinzându-şi din nou havana, i s-a părut ciudat ca amintirea eşecului nu i-a stricat totuşi bucuria seratei.

Capitolul XV

Care lămureşte precedentul & în care Kircher îi pregăteşte lui Caspar Schott o uluitoare surpriză pedagogică

— Închipuie-ţi, Caspar, cât de uşor şi-ar putea recunoaşte idolatrii greşelile dacă le-am demonstra că vorbim aceeaşi limbă! & pentru noi, & pentru ei soarele este izvorul luminii universale, operă a Cerurilor, lucrare a lui Dumnezeu. Cât despre lume, aceasta nu a fost niciodată decât o umbră a divinităţii, o imagine deformată a sa. "Dă-mi un punct de sprijin în afara lumii, zicea Arhimede lui Hieron din Siracuza, & îţi voi ridica pământul!", iar eu spun: "Dă-mi oglinda potrivită & îţi voi arăta chipul lui Christos, în toată perfecţiunea & plenitudinea Lui!" Oglinda aceasta, care anulează aparentele pervertiri & transformă monstruozitatea formelor în frumuseţe pură, o ţin în mâinile mele, Caspar: analogia... Fă efortul de a te gândi la toate lumile &, atunci, vei vedea, ca şi mine, ivindu-se chiar din sânul întunericului, clară & strălucitoare, imaginea unică a lui Dumnezeu!

Athanase tăcu o clipă, cufundat în gânduri. L-aş fi ascultat ceasuri în şir, cu atât mai mult cu cât aburii vinului de Burgundia îşi făceau efectul, părându-mi-se că pricep mai bine decât oricând importanţa misiunii sale.

— Nimic nu este mai important decât experienţa directă, continuă pe un ton hotărât. Aşadar, vino, *discipulus*, îţi voi arăta ceea ce puţini oameni au avut prilejul să zărească. Cu condiţia totuşi de a fi de acord ca, la timpul potrivit, să te laşi condus cu ochii închişi...

Am spus da fericit, atras & mai mult de acea condiţie romantică.

Părăsirăm colegiul & plecarăm pe jos prin oraş. Atmosfera era încărcată de umezeală, canicula te dărâma & pe cer se puteau vedea acei mici nori arămii care anunţă furtuna. Mergând, continuarăm să stăm de vorbă. Kircher nu se mai sătura să comenteze, pentru mine, toate monumentele vechii Rome pe care le întâlneam în cale. După ce o cotirăm pe strada San Giovanni in Laterano, lăsând în urmă Colosseumul, Athanase se opri.

— Aici este nevoie să accepţi mica formalitate necesară experienţei mele. Te voi ruga să mă însoţeşti preţ de câteva minute fără a vedea nimic. Nu din cine ştie ce precauţie, fiindcă nu este nimic de ascuns, ci pentru a proteja la maximum reuşita demonstraţiei. Prin urmare, închide ochii & nu îi deschide decât în momentul în care ţi-o voi cere.

Urmai cu drag cele cerute, iar maestrul meu mă conduse ca pe un orb, punându-mi o mână pe umăr. După vreo cincizeci de paşi pătrunserăm pe o străduţă întunecoasă (îmi putui da seama după binefăcătoarea dispariţie a fierbinţelii soarelui de pe ceafa mea) & schimbarăm direcţia încă de vreo trei sau patru ori. Apoi începurăm să coborâm treptele unei scări care nu se mai sfârşea. Ciudat: nu se auzea niciun zgomot. Tăcerea completă te cam speria, aşa că începui să tremur & de frig, & de spaimă. Din când în când, făceam câţiva paşi la acelaşi nivel, întorcându-ne & cotind ca într-un labirint. În sfârşit, după treizeci de paşi pe un drum atât de îngust, încât cu greu înaintarăm, Kircher se opri.

— Iată-ne ajunşi, zise el grav. Nu am înaintat către centrul pământului decât cu douăzeci de paşi, dar, făcând aceasta, am traversat ere întregi! Puneţi la treabă imaginaţia: nu departe de aici, gladiatorii lui Publius Gracchus se antrenau pentru a muri. Tertulian încă se mai ameţeşte prin mahalalele Cartaginei, Marc-Aureliu trage să moară încet departe de malurile Danubiului, iar Roma nu mai este decât capitala trândavă a unui imperiu şchiopătând & muribund. Suntem în anul l80 după Isus, în vila unui idolatru destul de bogat pentru a fi ridicat în propria lui casă un sanctuar zeului venerat. Deschide ochii, Caspar, & admiră-l pe Mithra, prinţul umbrelor & al luminii!

Ascultându-mi maestrul, nu îmi putui opri mişcarea de surpriză la vederea spectacolului care mă aştepta. Ne aflam într-o mică peşteră săpată direct în stâncă. Două opaiţe îşi răspândeau lumina slabă asupra unei stele funerare destul de grosolan cioplite, dar având pe una dintre feţe un basorelief delicat, reprezentându-l pe zeul Mithra sub forma unui efeb cu bonetă frigiană, pe cale să taie gâtul un taur enorm. Stropi de sânge uscat fuseseră împroşcaţi pe toată piatra, ca & pe pereţii grotei în care ne găseam. Îmi făcui cruce, rugându-mă lui Isus.

— Nu te speria, mi se adresă liniştit Kircher, singurul pericol care ne paşte pe aici este un guturai. Aşa că ajută-mă să aprind torţele ca să vedem mai bine & să mai încălzim puţin atmosfera nesănătoasă din locul acesta.

Pe măsură ce torţele dădeau lumină, observai că sanctuarul era încăperea cea mai largă dintr-o construcţie subterană care mai avea şase sau şapte camere. Acestea erau pavate cu un *opus sectile* rudimentar, iar pe pereţi încă se mai puteau zări mari plăci ale unui parament necizelat. Într-una dintre încăperile mici, care trebuie să fi fost bucătăria, un izvor cu apă cristalină curgea fără încetare într-un jgheab de granit. Ne-am întors & ne-am aşezat în faţa altarului lui Mithra, pe una dintre banchetele din zidărie lipite de perete pe toată lungimea acestuia.

— Credincioşii se aşezau aici, ca noi, îmi explică Athanase, după ce depuseseră ofrandele pe o masă. După care, începeau să se roage în timp ce preotul, fără îndoială stăpânul casei, psalmodia imnuri rituale. Era momentul în care ajutoarele tăiau gâtul un taur într-o încăpere de deasupra. Sângele ţâşnea prin deschizăturile pe care le poţi observa pe boltă, într-o ploaie dulceagă & călduţă spre care prozeliţii întindeau mâinile & feţele smerite...

— Nu cumva?... mă bâlbâii arătând către dungile brun-roşcate de pe piatră.

— Nu, nu, îmi răspunse Kircher amuzat, acelea sunt resturi de pictură. Totul era puternic colorat în roşu, pereţi & basoreliefuri, or, vopseaua care rezistă cel mai bine vătămărilor aduse de timp este aceea extrasă din scoica spiralată de murex.

Explicaţia mă bucură, fără a-mi putea opri totuşi o anume silă la vederea petelor acelea dubioase.

— Odată terminată ploaia rituală & purificatoare, bărbaţii & femeile cu hainele însângerate, cu părul năclăit de cheaguri, începeau să mănânce & să bea în cinstea zeului lor. O orgie dezlănţuită încununa imediat acea "liturghie" demnă de cei mai barbari dintre oameni.

Cum povestea lui Athanase îmi reaprinsese remuşcările din cauza unor fapte pe care cititorul deja le ştie, se poate înţelege cât de tare mă tulburară cele spuse de maestrul meu... Din fericire, acesta se apucase să îmi explice simbolurile de pe stela pe care o aveam în faţa ochilor:

— Reprezintă scena taurobolului, adică a sacrificării ritualice a taurului. Sunt figurate lumina & umbra, aşadar, Ormuzd & Ahriman luptând veşnic unul cu celălalt. Cei doi fraţi duşmani ai cosmologiei persane s-ar fi distrus reciproc în lipsa lucrării armonizatoare a lui Mithra. Aducând împreună căldura & frigul, umezeala & uscăciunea, binele & răul, puterea de a da naştere & pe aceea de a distruge, zorii & înserarea, producea armonia esenţială după cum un heptacord temperează sunetele joase prin cele ascuţite, cele ascuţite prin cele medii, cele medii prin cele mai joase &, pe acestea din urmă, iarăşi prin cele ascuţite. Doctrină care rezumă perfect oul lui Zoroastru aşa cum l-am putut reconstitui plecând de la operele lui Iamblichus Chalcidensis, ale lui Plutarh din Cheroneia...

Punând mâna pe o piatră ascuţită, Kircher desenă pe un rest de tencuială o elipsă plină de triunghiuri lungi, negre & albe, care se întrepătrundeau, având în centru Soarele & de jur-împrejur constelaţiile australe & boreale.

— Până la urmă, îl întrebai, cine era cu exactitate Zoroastru?

— Zoroastru nu era un om, ci un titlu acordat celui care se ocupa cu ştiinţele alchimice & magice. Celebrul Zoroastru, inventatorul magiei, nu e altul decât Ham, fiul lui Noe. Al doilea Zoroastru a fost Cus, fiul lui Ham, fidel interpret al ştiinţei tatălui său. La rândul său, Cus a fost tatăl lui Nemrod, cel care a ridicat turnul Babei... Este de crezut, cum aş putea dovedi cu uşurinţă, că Ham a învăţat de la Henoch nu doar doctrina îngerilor & a misterelor naturii, dar şi artele nesănătoase care privesc argumentele ezoterice & necurate ale descendenţilor lui Cain. Amestecând artele permise cu acelea nepermise, a născocit o lege degenerată prin comparaţie cu aceea a tatălui său. Într-un timp următor, Trismegistul, descendent al ramurii cananeene a lui Ham & fiu al acelui Misraim care îşi alesese Egiptul drept patrie, a despărţit cele permise de celelalte, închipuind o nouă lege, mai apropiată de cele cerute de religie. A lucrat ca un filosof păgân, susţinut doar de lumina naturii, în mijlocul depravării acelei lumi. Ei bine, el e adevăratul, unicul Zoroastru, Hermes Trismegistul cel cinstit de atâţia scriitori antici. Hai însă mai departe. Este vremea să trecem la a doua premisă a silogismului meu de piatră. Încă nu ai ajuns la capătul surprizelor...

Fără a-mi mai lăsa timp de reacţie, Kircher apucă o torţă & o luă înainte pe unul dintre culoarele înguste ale construcţiei subterane. Luminat de flacăra roşietică a făcliei, părea un Vergilius conducându-l pe Dante prin Infern, *si parva licet componere magnis...*[8] , Peste puţin timp zărirăm

[8] *Dacă ne e permis să comparăm lucrurile mărunte cu acelea măreţe.*

treptele unei scări mici, dăltuite în piatră. După ce le urcarăm cu mare atenţie, intrarăm într-o sală subterană largă, consolidată cu o mulţime de coloane de toate felurile.

— Fă-ţi cruce, îmi dădu exemplu Athanase, căci ne aflăm într-o biserică din secolul al patrulea după Domnul Christos. A fost construită de cei dintâi creştini cu materiale împrăştiate după devastarea Romei. Niciodată credinţa & dragostea nu au atins un nivel atât de înalt precum în locul acesta. Începea o nouă eră ce se ridica pe ruinele & îndoielile unei civilizaţii prăbuşite. Nici vorbă aici de bogăţie ori de ornamente frivole, numai de simplitatea care se potriveşte cu omul despuiat de tot şi de toate în faţa măreţiei lui Dumnezeu.

Păşind printre coloane, în timp ce maestrul meu îmi vorbea, ajunserăm în faţa unui mic altar creştin, un fel de covată de piatră având ca singură podoabă monograma lui Christos dăltuită pe fiecare parte. Îmi făcui încă o dată cruce, pătruns de o emoţie intensă, percepând cu toate puterile prezenţa lui Dumnezeu. Deşi subpământean & părăsit de oameni de atâta vreme, altarul acesta era încă locuit...

— Ajută-mă, îmi zise Kircher apucând placa de marmură care acoperea altarul, o să-ţi arăt ceva.

Am aşezat capacul pe pământ, iar Athanase m-a îndemnat să mă uit în interiorul coveţii. Spre marea mea surprindere, observai că nu avea fund, ci se deschidea, ca un puţ, spre un întuneric total.

— Căci deasupra puţului tenebrelor se aşază sacrul caliciu, luminosul vas în care se petrece sublima transsubstanţiere. Aici, la graniţa dintre umbră & lumină, vinul se preface iarăşi în sânge, azima în carne, într-un reînnoit sacrificiu. Noaptea & ziua se împacă în fiinţa lui Christos pentru a asigura echilibrul cosmosului... Chiar aici, Caspar, chiar aici!

Kircher ridică tonul &, spunând aceste cuvinte, aruncă torţa în gaura neagră care se deschidea în fundul jgheabului. După o scurtă cădere, atinse solul într-o jerbă de scântei, apoi continuă să ardă chiar dacă mai slab. Inima mi se opri & toate oasele îmi îngheţară: acolo, exact sub altar, zeul Mithra părea să se mişte încet în lumina pâlpâindă a făcliei.

— Nu-i aşa că e extraordinar? murmură Kircher pasionat. Zoroastru, Hermes, Orfeu & filosofii greci demni de acest nume, adică ucenici ai înţelepciunii egiptene, cu toţii credeau într-un Dumnezeu unic. Acelaşi ale cărui multiple puteri & virtuţi fuseseră reprezentate de către preoţii egipteni prin intermediul lui Osiris, Isis & Harpocrates, într-un fel care încă rămâne o enigmă.

— Trinitatea?... Încercai, tremurând, o idee.

— Da, Gaspar. Osiris, intelectul suprem, arhetip al tuturor fiinţelor & lucrurilor. Isis — providenţa & dragostea. Din virtuţile celor doi s-a născut Harpocrates, copilul lor, adică lumea sensibilă & această admirabilă armonie, acest perfect concert al cosmosului pe care îl observăm zi de zi în jurul nostru. Este, prin urmare, evident că de sfânta & de trei ori binecuvântata Sfântă Treime, cel mai mare & de trei ori sublim mister al credinţei creştine, s-au apropiat şi în alte vremi oameni sub voalul misterelor esoterice. Fiindcă naturii divine îi place să rămână învăluită, fiindcă se ascunde, pentru simţurile omului vulgar & al profanului, în spatele similitudinilor & al parabolelor. Iată de ce Hermes Trismegistul a inventat hieroglifele, devenind astfel prinţul & tatăl tuturor teologiilor & filosofiilor egiptene. A fost cel dintâi & cel mai vechi dintre egipteni, primul care a gândit corect despre cele divine, gravându-şi părerile pentru eternitate pe pietre ciclopice & nemuritoare. Graţie lui, Orfeu, Linus, Pitagora, Platon, Eudoxios, Parmenide, Plotin, Homer, Euripide & atâţia alţii au înţeles corect pe Dumnezeu & lucrările dumnezeieşti. El a fost primul care, în Pimandru & în Asclepius, a afirmat că Dumnezeu e Unu & Bun. Ceilalţi filosofi nu au făcut decât să îl urmeze, în general nu tot atât de fericit...

Mărturisesc că mă năuciseră consecinţele unei asemenea viziuni asupra lumii. Kircher lovise în plin: nu existaseră nicicând nici păgânism, nici politeism, ci o singură religie, aceea a Bibliei & a Evangheliilor, mai mult sau mai puţin ascunsă de ignoranţă & de şarlatania celor care ştiuseră mereu să tragă anumite foloase din aceasta. Prin urmare, nu ar mai fi fost nevoie să convingi necredincioşii de superioritatea creştinismului asupra credinţei lor, fiindcă ar fi fost îndeajuns să procedezi invers, arătându-le asemănarea care rămăsese în întuneric până acum. Lucru care se putea face numai bazându-te pe logică, pe cele mai vechi texte & pe lecţia hieroglifelor. În sfârşit, inteligenţa & istoria veneau în ajutorul luminii evanghelice, spre a sprijini neobosita râvnă a misionarilor noştri...

— Minune! strigai, uluit de cele spuse de maestrul meu & atins parcă şi eu de aripa darului dumnezeiesc ce îi fusese trimis.

— Nu sunt decât un instrument, îmi răspunse, celui ce ne-a creat se cuvine să-i mulţumim. Haide, însă, mai departe, ca să-mi pot încheia demonstraţia.

Luând-o înapoi pe scara pe care sosisem, părăsirăm bisericuţa & pătrunserăm repede într-o sală suficient de bine luminată pentru a nu mai avea nevoie de torţe. După încă vreo câteva ocoluri, ne-am trezit chiar în transeptul unei biserici pe care am recunoscut-o imediat.

— Ei bine, da, zise Athanase, San Clemente... Sub această biată capelă se află misterele în care tocmai ai fost iniţiat. Şi cum, cu siguranţă, îţi poţi da seama, altarul acestui al treilea sanctuar se află deasupra celorlalte două. Aşadar, un singur Dumnezeu este adorat aici, fără întrerupere, de cincisprezece veacuri încoace...

Când ieşirăm de la San Clemente, lumina zilei mă orbi pentru o clipă, dar mai puţin decât decisiva iluminare ce mi se oferise şi care-mi învăluia sufletul. Eram ca-n al treilea cer, în cerul cerurilor, senin cum numai cineva ajuns acolo poate fi. Din acel moment, nu mai avui nicio îndoială că trăiam alături de un adevărat sfânt: Kircher!

PE FLUVIUL PARAGUAY / Salturi bruşte, plescăieli, trândave râgâieli ale mocirlei...

— Insul ăsta este bolnav! a conchis Elaine lăsându-se să cadă lângă Mauro. Îţi dai seama ce face? Nu mai avem nicio dovadă că Milton a fost asasinat...

Îl tutuia fără să îşi dea seama, iar el ar fi putut spune momentul precis în care începuse: în focul acţiunii, pe când dădea ordine, splendidă, cu sânii în aer ca o statuie de la prova corăbiilor.

Liniştiţi-vă, i-a răspuns luându-i mâna în mâna lui. *Era excitant să continue să îi spună "dumneavoastră", să menţină între ei o distanţă artificială*. Oricum, nu ar mai folosi la nimic.

O nesfârşită oboseală, efect al emoţiilor zilei, le punea un nod în gât.

— Ce părere ai? a adăugat Elaine pentru a lupta cu nevoia de a plânge. Să-l aşteptăm aici?

— Mi se pare cel mai logic. Greu ne-aş vedea ducându-l pe Dietlev zile de-a rândul prin junglă.

— Dar dacă nu se mai întoarce Petersen?

— Se va întoarce, nu vă fie frică... Măcar pentru a-şi lua nava. Şi mai e şi Yurupig. N-o să ne lase el baltă.

— Nu ai văzut, adineauri, când vorbeam cu porcul ăla, că mi-a făcut semn să refuz, de parcă nu ar fi vrut să rămânem pe vas? De asta încerc să mai câştig ceva timp.

— Cred că aţi interpretat greşit... O să vorbim mai târziu cu el, când îl va lăsa în pace Petersen. Dar Dietlev? a continuat privind bandajele roşii de sânge. Nu prea arată bine...

— Trebuie dus cât mai repede la spital. Am făcut tot ce-am putut mai bine, dar genunchiul i s-a făcut praf.

— Fiţi liniştită, eu nu aş fi fost în stare de aşa ceva nici dacă aş fi ştiut cum se procedează. Aveţi diplomă de infirmier sau cum de-aţi reuşit?

Elaine a reuşit să zâmbească:

— Aş fi vrut eu... Dacă nu m-ar fi ajutat Dietlev, cred că şi acum i-aş mai căuta artera! De fapt, nu am decât nişte vagi amintiri din ceea ce am mai citit pe vremea când eram gravidă, fiindcă mă îngrozea gândul că aş fi putut fi prinsă pe picior greşit în caz de boală ori de accident. Luni întregi mi-am imaginat tot ce poate fi mai rău. A fost ca-n iad... Am învăţat chiar să fac injecţii... Când s-a născut fata mea, obsesia s-a evaporat dintr-odată! Ciudat, nu?

— Câţi ani are?

— Moéma? Optsprezece. Studiază etnologia la Fortaleza. Când mă gândesc cât de invidioasă a fost pe mine pentru călătoria asta!...

Lui Mauro i s-a strâns inima: se îndrăgostise de o femeie care îi putea fi mamă. Apreciere care l-a aruncat înapoi, în marea de incertitudini ale tinereţii, mai puternic decât un refuz brutal.

— La Fortaleza!? s-a mirat fără să vrea. De ce atât de departe?

— E mai complicat, i-a răspuns Elaine, iarăşi ezitantă. Cum să zic... Ca represalii, presupun. A dezorientat-o plecarea mea... Nu a vrut să stea nici cu mine, nici cu tatăl ei.

— Sunteţi divorţată?

— Nu încă, i-a răspuns căzând pe gânduri. În curs de...

Seara începea să le întunece chipurile.

— Bun, a spus Mauro, mă duc să caut o lampă şi să deschid una sau două cutii de conserve. Mi-au făcut o foame toate astea...

— Rămâi aici, mă ocup eu. Profit ca să mă şi spăl un pic.

— Cum vreţi. Vă chem dacă se trezeşte.

— Mulţumesc, i-a răspuns Elaine, lăsându-se mai întâi în genunchi pentru a se putea ridica. Vreau să spun, mulţumesc că m-ai salvat, când... Am fost lamentabilă.

— Lăsaţi, vă rog... Fără Yurupig, n-ar prea fi folosit.

Mecanic, l-a mângâiat cu vârful degetelor pe obrajii tumefiaţi:

O să mă uit mai bine, la lumină, când mă-ntorc. Încearcă să te odihneşti puţin.

Bateriile de la bord dădeau o lumină slabă, variabilă, de o paloare care sublinia prăpădul din careu. O disperare de nepătruns se scurgea din întregul talmeş-balmeş. În pragul bucătăriei, Elaine a dat nas în nas cu Yurupig.

— Nu trebuie să rămâneţi aici, i-a spus încet acesta, făcându-i semn să tacă. Trebuie să veniţi cu noi, în pădure...

— De ce? l-a întrebat, tot în şoaptă.

— E un om rău. Ştie că nu aveţi nicio şansă. O să-l aşteptaţi zile-n şir, dar nu o să se-ntoarcă.

Şi, cum ea părea să se îndoiască:

— Apa... Am văzut eu... El a spart canistrele!

După o toaletă mai mult decât sumară, Elaine şi-a tras nişte blugi şi o cămaşă curate, dar umede, şi a urcat înapoi, pe punte. Aducea cu ea o lampă cu gaz şi o gamelă cu fasole neagră pregătită de Yurupig. Dietlev se trezise:

— Încep să îi înţeleg pe drogaţi, le-a spus cu un zâmbet care i-a scos în relief pometii, cam ca ei am visat! E interzis sub optsprezece ani!

— Nu m-a lăsat să vă anunţ că şi-a revenit, a răspuns Mauro privirii femeii.

— Cum stai? l-a întrebat aceasta pe Dietlev, aşezându-se lângă el.

— Deh, se putea şi mai bine... Ai zice că am băut o jumătate de sticlă de rachiu! Sper să nu urmeze şi mahmureala.

— Trebuie să iei antiinflamatoare. Iţi dau imediat.

— Am luat, nu-ţi face griji. Un pumn am dat pe gât, la trezire...

— Haide, ia şi mănâncă, i-a spus ea lui Mauro, întinzându-i farfuria. Yurupig a gătit. Trebuie să vă spun ce-am auzit de n-o să vă vină să credeţi.

Şi, în câteva cuvinte, i-a explicat lui Dietlev ce se întâmplase câtă vreme dormise, apoi, amândurora, confidenţele indianului. Mauro nu s-a putut abţine să nu mai tragă câteva înjurături la adresa lui Petersen. Faţa lui Dietlev s-a posomorât.

— Asta schimbă datele problemei, a spus după o clipă de gândire. O să facem în aşa fel încât să iasă pe dos decât îşi doreşte. Cu Yurupig de partea noastră, nu cred să fie prea greu. Însă trebuie să fim cu ochii în patru, individul este în stare de orice... Mauro, ar fi cazul să recuperezi hărţile făcute din satelit, s-ar putea să ne fie mai utile decât îmi închipuisem.

Mauro a dat din cap, grăbindu-se să înghită îmbucătura:

— Le putem pune cruce. N-a mai rămas decât un fel de pastă de hârtie din ele!

— Sigur?

— Absolut. A fost primul lucru pe care l-am căutat când am coborât.

— Atunci, găseşte-mi ceva de scris. Încă mai am în faţa ochilor câteva detalii, pe care le-aş nota înainte să-mi iasă din minte.

Imediat ce Mauro a plecat, Dietlev a luat-o de mână pe Elaine:

— Tu cum te simţi?

— S-ar zice că rezist. În schimb, mă pune pe gânduri piciorul tău. A fost numai vina mea... Totuşi, cred că m-aş fi aruncat în apă mai degrabă decât să merg cu insul ăla.

— Nu spune prostii... Mauro mi-a luat-o înainte cu câteva secunde. Nici eu nu aveam de gând să te las. S-a comportat foarte bine băiatul ăsta. Cât despre piciorul meu, va rezista el până la spital, nu?

Elaine s-a uitat la el fără a găsi un singur cuvânt liniştitor.

— Dacă nu, a continuat zâmbind, îl tăiem şi-ncheiem discuţia. Mereu am visat să am un picior de lemn, ca John Silver în *Insula comorii*. Aş arăta-ntr-un fel!...

— Gata! Nici nu vreau să mă gândesc la aşa ceva!

— Asta-i tot ce am găsit, i-a anunţat Mauro întorcându-se lângă lumină şi întinzându-i lui Dietlev două pagini de gardă şi un creion.

— Merge. Ajutaţi-mă să mă ridic puţin. Bun, a continuat desenând pe măsură ce îşi aducea aminte: fluviul, bifurcaţia şi, aici, locul în care ne găseam ultima dată când m-am uitat pe hartă, puţin înainte de a ajunge lângă tabăra contrabandiştilor. N-o să răzbiţi prea departe cu aşa ceva, a zis admirându-şi lucrul, însă schiţa asta ar trebui să fie suficientă pentru evitarea unor greşeli grave. Ocolind zona mlăştinoasă, s-ar putea ajunge înapoi, la fluviu, în două sau trei zile. Intervalul ar trebui, probabil, dublat din cauza greutăţilor ivite în drum. Vă fac o listă cu ceea ce trebuie să luaţi la voi.

— Cu ceea ce trebuie să *luăm la noi*, l-a corectat Elaine.

— Nu. Eu rămân aici. O să v-aştept cuminte în timp ce pe voi o să vă halească ţânţarii...

— Nici nu se pune problema! Te luăm cu noi şi dacă vrei, şi dacă nu!

— Are dreptate, a intervenit şi Mauro. Exclus să rămâi.

— Ia mai terminaţi, i-a oprit Dietlev calm. Deja am prevăzut tot ce e necesar, veţi vedea că sunt în stare să mă descurc şi singur.

— Ţi-am zis că nu! a insistat Elaine. Ar fi o nebunie!

— Mai discutăm mâine-dimineaţă, a întrerupt-o Dietlev. Până atunci, mergeţi şi pregătiţi-vă rucsacurile după indicaţiile mele. Orice-ar fi, e interzis să mai luaţi şi altceva!

După ce şi-au strâns lucrurile, ascultând ordinele lui Dietlev, Elaine şi Mauro s-au întors pe punte. Cu ajutorul unei noi injecţii cu morfină, tânăra femeie a spălat rana geologului şi a refăcut pansamentul. Apoi s-a forţat să mănânce puţin. Cum cea dintâi înghiţitură i-a întors stomacul pe dos, l-a anunţat pe Mauro că vrea să doarmă şi s-a întins alături de Dietlev.

O nesfârşită jumătate de oră a rămas nemişcată, obsedată de presimţirea că nu va reuşi să adoarmă după care, lucrul fiind evident, a început să fie atentă la zgomotele nocturne ale pădurii: mereu aceleaşi ţipete guturale, mai mult sau mai puţin îndepărtate de fluviu, mereu aceeaşi polifonie iritată a broaştelor ţestoase, mereu aceleaşi chemări confuze, a căror asemănare cu sunete cunoscute — castaniete, picături de apă căzând sau fluieraş de trestie — le făcea şi mai apăsătoare. Şi, în scurtele momente de tăcere, sforăitul convulsiv al lui Dietlev şi respiraţia lentă a lui Mauro.

Un urlet de animal gâtuit a făcut-o să tresară. Mâine, s-a gândit, trebuie mers către aceste fantome cu o busolă, pentru orice eventualitate. În sinea ei, ceva o făcea să spere ca Petersen să îi oblige să rămână pe navă. Dietlev s-a mişcat prin somn, gemând ca un copil cu febră.

— Elaine, dormiţi? a şoptit Mauro.

— Nu, nu reuşesc.

— Ce vă frământă?

— Ei, şi tu! i-a răspuns ironic, se trage în noi cu mitraliera," unul dintre noi este ucis, Dietlev este grav rănit, suntem eşuaţi în buricul Pantanalului cu o jigodie care face totul ca să ne lase să putrezim aici... şi tu mă-ntrebi ce mă frământă?!

— Ştiu eu că e altceva. Spuneţi-mi adevărul.

Contrariată de tonul lui categoric, Elaine a rămas tăcută.

Puştiul acesta reuşea, de fiecare dată, să o împingă înapoi, dincolo de linia ei de apărare. Adevărul... Noua ei viaţă nu se dovedea a fi la înălţimea propriilor speranţe. Ceilalţi bărbaţi — aici i-au apărut în minte câteva siluete şterse — nu-i ajungeau nici la gleznă lui Eléazard. Nici măcar Dietlev, cu tot umorul lui blând, sclipitor, nu reuşise să şteargă imaginea bărbatului de care fugise riscând totul, într-un ultim reflex al libertăţii. Ca să ajung unde, Doamne-Dumnezeule? La angoasa de a trăi permanent alături de o umbră, la discreta ei silă de sine însăşi?

—Adevărul este, a şoptit, că mi-e frică. M-a cuprins panica din cauza a ceea ce vom avea de făcut mâine... Ţie nu îţi este frică?

Mauro nu i-a răspuns. Elaine a închis ochii zâmbind. A încercat să respire în ritmul tânărului, sfârşind prin a adormi.

Zorii ridicau pe fluviu ceţuri căţărătoare, lacome, gata să se înfăşoare în jurul celui mai mic lucru ieşit în relief, ca pentru a-şi ancora acolo efemera-i existenţă. Prăzi şi prădători nocturni, în sfârşit, se potoliseră, iar succesorii lor diurni încă mai dormeau. Scurt moment de echilibru în timpul căruia doar zgomotele fluviului — salturi bruşte, plescăieli surde, lipăituri scurte, trândave râgâieli ale mocirlei — sfâşiau calmul matinal. Făcând eforturi pentru a-şi reveni, Herman şi-a dat seama că era mahmur. Primul gest a fost să îl cheme pe Yurupig pentru a-i cere o cafea. Nu s-a mirat să îl zărească lăsat pe vine, la prova, cu privirile aţintite spre pădure, într-atât îl obişnuise indianul cu acest mod permanent de a se trezi, supraomenesc aproape. Ai fi jurat că mânca doar în picioare, cum o fac caii ori anumite specii de rechini obligaţi să se mişte neîncetat spre a-şi ventila zi şi noapte organele fragile.

Petersen s-a căţărat până la postul de pilotaj, hotărât să adune cele câteva instrumente indispensabile incursiunii prin pădure: compasul portabil, binoclul, două cartuşe de semnalizare care rugineau într-un sertar. Le-a aşezat lângă Kalaşnikovul pe care s-a felicitat că nu l-a aruncat în fluviu odată cu cadavrul lui Hernando. Mulţumit de pregătiri, a coborât pe puntea inferioară, îndreptându-se către bucătărie. Yurupig nu mai era pe acolo. Niciodată nu e babuinul ăsta unde ai avea nevoie de el! Nu i-o fi dând prin cap că am să pregătesc eu raniţele?! Nici nu s-a făcut bine ziuă şi a şi reuşit să mă scoată din pepeni... Bine, bine, oricum era ceva mai urgent. Apucând o sticlă de *cachaça* , a tras o înghiţitură zdravănă, s-a strâmbat şi s-a dus în cabina lui. Sub plafonieră se găsea o ascunzătoare de unde a scos centironul ciudat pe care i-l încredinţase Hernando şi pe care şi l-a prins la brâu. A făcut doi sau trei paşi pentru a verifica repartizarea greutăţii, a modificat locul pungilor făcându-le să alunece pe curea şi, până la urmă, a părut mulţumit: n-o fi fost idealul, dar mergea.

Revenit pe punte, a auzit sunet de voci. Pasagerii i se treziseră.

— Bună ziua, vitejilor! le-a strigat împăciuitor.

Numai că, observându-l pe Yurupig bându-şi cafeaua alături de Elaine şi de Dietlev, i-a aruncat o privire ucigaşă:

— Ei, cum îi merge azi rănitului?

— Nu prea rău, a răspuns cel în cauză. Putem pleca imediat ce Yurupig o să-mi facă o targă.

Neamţul a încremenit:

— Asta e o tâmpenie, *amigo*... În starea în care sunteţi, nu veţi rezista nici două zile! Am vorbit deja cu *professora* că ar fi cel mai bun lucru să mă aşteptaţi aici cât mă duc să caut ajutoare.

— Ideea e că nu avem apă pentru mai mult de o săptămână, sigur, mulţumită dumneavoastră, şi că, oricum, v-aţi hotărât să nu vă mai întoarceţi dintr-un motiv care-mi scapă.

— Aţi înnebunit? s-a revoltat Petersen, cum de vă gândiţi la aşa ceva?

— Haide, gata cu teatrul, vă rog, a exclamat Elaine ameninţătoare. Aţi fost văzut cum spărgeaţi canistrele...

Înţelegând de unde venea informaţia, Petersen s-a întors către Yurupig cu faţa strâmbată de furie:

— Iau eu pielea de pe tine, ţi-o jur!

Şi, cum indianul îl sfida din priviri, s-a întors scurt, hotărât să aducă pistolul automat şi să termine odată cu palavrele. Numai că s-a oprit brusc din propriul elan: Mauro stătea în faţa lui cu arma-n mână.

— Asta căutai? l-a întrebat cu voce albă. Nu sunt un fanatic al armelor, dar am învăţat să le folosesc.

Însoţindu-şi cuvintele de gesturi, a tras o rafală scurtă în aer, înainte de a lipi ţeava de obrazul bătrânului german:

— E prima dată când îmi serveşte la ceva serviciul militar..., a adăugat relaxat.

— Aţi înnebunit ori ce-aţi păţit? a ţipat Petersen cu faţa pământie.

— Doar ţi-o luăm înainte, asta-i tot, a spus Dietlev. Stai liniştit şi nu păţeşti nimic. O să plecăm cu toţii, dar, mai întâi, ai de dat nişte explicaţii... De exemplu, să ne spui de ce ai spart canistrele...

— Care canistre, pentru Dumnezeu? Doar n-o să-l credeţi pe sălbaticul ăsta! Spune vrute şi nevrute! E un mâncător de rahat, o să v-o tragă la toţi.

— Până una-alta e vorba de cuvântul lui împotriva cuvântului tău şi mărturisesc că protestele tale nu trag prea greu în balanţă, mai ales după tot ce s-a întâmplat. Cum vrei. Explicaţii o să dai la poliţie şi gata. Deocamdată o să-mi dai centironul.

— N-am decât nişte chestii personale, a îngăimat Herman alb la faţă. Nu aveţi dreptul!

— Centironul! a repetat Mauro ameninţător.

— Trage, dacă vrei! Mi se rupe...

— *Cocaina*, a explicat simplu Yurupig. El e cel care face livrările de fiecare dată.

— Aha!... s-a încruntat Dietlev. Acum totul se explică. Înţeleg mai bine de ce dragul de el nu dorea să venim cu el!

Şi, în faţa aerului surprins al Elainei:

— La prima vedere este vorba despre cinci sau şase kilograme, de vândut cu, să zicem, pe puţin cincizeci de mii de dolari, aşa că prietenul nostru calculase să dispară cu mica avere fără a lăsa vreo urmă. Cum paraguayenii, cu siguranţă, nu se aşteaptă la aşa ceva, nici că ar mai risca să pună piciorul prin zona asta!

Cât despre a ne lua cu el, ar însemna să se bage singur în gura lupului fiindcă, mai devreme sau mai târziu, tot ar trebui să aibă de-a face cu autorităţile...

— Idiotule, nu cincizeci de mii, cinci sute de mii de dolari! a exclamat Herman regăsindu-şi calmul. Jumătate sunt ai voştri dacă mă lăsaţi să fug la momentul potrivit. Gândiţi-vă, înseamnă mai mult decât veţi câştiga toată viaţa!...

Dietlev a clătinat consternat din cap:

— Dacă asta e tot ce v-au învăţat în Waffen SS, nu mă mir că nemţii au pierdut ultimul război.

O să arunc toată porcăria asta în apă şi să încheiem subiectul! a hotărât Elaine.

— Asta nu, a intervenit Dietlev, este singura dovadă a complicităţii lui. Să o ţină la brâu, măcar atâta lucru să care. Fiţi cu ochii pe el până termină Yurupig targa, în jumătate de oră plecăm.

Carnetele lui Eléazard

KIRCHER ÎNCĂ MAI APARŢINE lumii lui Arcimboldo: dacă apreciază anamorfozele, o face fiindcă acestea arată realitatea "aşa cum nu este". Pentru a exista cu adevărat, peisajele, animalele, fructele şi legumele ori obiectele vieţii de zi cu zi trebuie să recompună chipul omului, al creaturii lui Dumnezeu căreia îi este destinat Pământul. Cu oglinzi deformatoare sau, din contră, cu unele care corectează aberaţiile, savant calculate din punctul de vedere al opticii, creştinismul Contrareformei îşi apropria mitul platonic al cavernei, transformându-l în spectacol pedagogic: pe parcursul existenţei noastre aici, nu putem vedea decât umbre ale adevărului divin. Deoarece împinge la dezmăţ, această preafrumoasă figură feminină e hărăzită infernului, spuneau oglinzile ce deformau groaznic. În magma aceasta de culori puternice se va găsi cândva semnificaţia, promiteau oglinzile cilindrice care corectau formele, transformându-le în imagini paradisiace.

"ACUM, VEDEM ca într-o oglindă, în chip întunecos; dar atunci, vom vedea faţă în faţă. Acum, cunosc în parte; dar atunci, voi cunoaşte deplin, aşa cum am fost şi eu cunoscut pe deplin." Las umerii jos: e greşeala Sfântului Pavel. Şi mai văd şi himere. E greşeala... Miroase cunoscut.

DESPRE PĂREREA LUI EUCLIDES asupra lui Goethe şi a *Afinităţilor elective*. Doctorul pare a mi se adresa metaforic, însă mi-e greu să pricep unde vrea să ajungă. Oricum, împuţitul de papagal tot mă enervează. Să scap de el.

TARTARIN RECITIT: "Părintele Jean de Jésus Maria Carme despărţindu-se, pentru o vreme, de cei alături de care călătoarea, zări un crocodil îngrozitor venind drept către el, cu gura căscată, ca să-l devoreze şi, în acelaşi timp, un tigru ieşind furios din stufăriş cu scopul de a pune gheara pe aceeaşi pradă ca şi crocodilul. Vai! Unde să fugă bietul om ameninţat de moarte din toate părţile? La ce poartă putea să bată pentru a scăpa de înverşunarea celor doi monştri, printre cei mai cruzi din natură? Nici că se întrevedea vreo ieşire. Expus unui asemenea pericol, lipsit de orice ajutor omenesc, se ruga cerului, promiţând ofrande şi implorând când pe Sfânta Fecioară, când toţi sfinţii, pentru a merita ocrotirea Lor. Numai că, în vreme ce încerca să obţină bunăvoinţa Proniei, tigrul, făcând un salt spre a se năpusti asupra omului, acesta se înclină până la pământ pentru a evita lovitura dinţilor fiarei care trecu pe deasupra, dând peste crocodil care, având gura căscată, prinse capul tigrului în locul celui al bietului nenorocit şi îşi strânse atât de tare colţii săi lungi, încât tigrul muri pe loc. După care,

profitând de împrejurare, bietul om îşi luă picioarele la spinare cât de repede putu.” (A. Kircher, *China ilustrată*)

DEFECTELE LUI KIRCHER: preferă retorica rigorii deductive, comentariul surselor, apocriful autenticului, preferă expresivitatea cvasiartistică realismului rece al geometrilor.

DE LA LOREDANA. Tchuang-Tseu judecându-l pe Moreira: “Când regele Tsin se îmbolnăveşte, este chemat un medic. Chirurgului care îi deschide vreun abces sau furuncul îi dă un car. Celui care-i linge hemoroizii, cinci care. Cu cât serviciul este mai împuţit, cu atât este mai bine plătit. Presupunând că i-aţi îngrijit hemoroizii, de ce v-a dat atâtea care?”

SUNT CONVINS că facultatea noastră de a judeca este mai ascuţită, mai apropiată de propria noastră esenţă în latura negativă a acesteia, aşadar, în exerciţiul critic, în tot ceea ce şi ultima noastră fibră refuză înainte intervenţiei conştiente a spiritului. E mai simplu să recunoşti o poşircă acidulată ori un vin cu gust de doagă decât calităţile specifice ale unei licori de vinotecă.

“TRĂIA PENTRU VOLUPTATEA de a tăcea.” Frumoasă expresie, făcută parcă special pentru Loredana. Dar ar trebui să fie posibil să fie dusă şi mai departe... (Pentru a se apropia de *Tractatus*: “Ceea ce nu se poate spune etc...”)

Capitolul XVI

În care începe istoria lui Jean Benoît Sinibaldus & a sinistrului alchimist Salomon Blauenstein

În 1647, la vârsta de patruzeci şi cinci de ani, cuviosul părinte Athanase Kircher se ţinea în continuare foarte bine. Sigur că fire din barbă sau chiar şi din păr îi albiseră, însă nimic altceva nu te-ar fi lăsat să ghiceşti o asemenea maturitate. Avea o sănătate de fier, mult mai zdravănă decât a mea, cu toată diferenţa de vârstă, & nu era deranjat decât, uneori, de uşoare crize de hemoroizi pe care şi-i trata cu un unguent pe care îl preparase de unul singur.

Fie vară, fie iarnă, se trezea cu puţin înaintea răsăritului & se ducea la slujba din capela noastră, după care mânca frugal: o bucată de pâine neagră & o supă pe care părintele econom punea să i se aducă în cameră. Asta nu fiindcă ar fi refuzat să ia masa alături de noi, în refectoriu, dar pentru că acele o mie & una de treburi ale lui nu-l lăsau să piardă un timp preţios numai pentru mâncare. Hrănindu-se la masa de lucru, putea continua să citească ori să scrie, ceea ce niciunuia dintre noi nu i-ar fi dat prin cap că ar fi putut fi un privilegiu.

Încă de la şapte dimineaţa, rămânea în cabinet, ocupându-se de redactarea cărţilor lui, continuând să lucreze la mai multe deodată. Sarcina mea consta în a-l ajuta cât mai bine puteam.

De obicei, coboram în refectoriu pentru masa de prânz, însă, în anii de muncă intensă, nu o dată s-a întâmplat ca, nemaifiind atenţi la ceas, să sărim peste aceasta fără a ne fi dat seama. “Lasă, diseară o să mâncăm cu şi mai multă poftă”, zicea Kircher zâmbitor, dar apoi îl chema pe fratele portar prin tubul acustic, rugându-l să ne aducă prăjituri sau o ceaşcă din acel decoct de cafea la modă pe atunci.

Mai era şi obiceiul de a trage un pui de somn de un ceas ori două imediat după masa de prânz. Maestrul meu nu se abătea de la acest punct al programului, însă nu se întindea niciodată, având un fotoliu îmbrăcat în piele al cărui spătar se putea înclina graţie unui resort. Apoi, Kircher dedica după-amiaza diferitelor activităţi de ordin practic, urmărind asamblarea maşinăriilor pe care nu înceta să le conceapă spre bucuria papei ori a împăratului, invenţii la care lucrau în atelierele colegiului mai mulţi preoţi & muncitori din afară.

Ceasuri întregi erau dedicate chimiei, artă pe care Athanase o practica pasionat în laboratorul instalat în pivniţele de sub spiţerie. Prepara acolo orvietan & praf de simpatie pentru vindecarea bolilor de care erau atinşi mai marii acestei lumi sau, pur şi simplu, fraţii noştri de la colegiu. De asemenea, trebuia să îi primească & să îi îndrume pe savanţii care veneau special la Roma pentru a-l vizita & a-i vedea colecţiile. Toate acestea, bineînţeles, fără a uita de experienţele directe pe care le făcea cu regularitate spre a confrunta teoriile sale ori ale altora cu realitatea.

La sfârşitul după-amiezii, pe la şase ceasuri, lua parte la vecernie, după care cinam. Restul serii era dedicat studiului, lecturii, conversaţiei &, dacă vremea era senină, observării astrelor, activitate în care maestrul meu persevera & pe care o practicam pe o mică terasa amenajată pe acoperişul colegiului.

Pe la unsprezece seara, mergeam la binemeritata odihnă. Nu rar însă, puteai vedea la fereastra cabinetului lui lumină până la ore târzii ale nopţii.

În anul acela ni se întâmplă ceva destul de amuzant, dar care, pe Kircher, avea să-l coste, peste douăzeci şi doi de ani, o neaşteptată decepţie.

La Roma, trăia un medic francez, Jean Benoît Sinibaldus, cu care maestrul meu avea relaţii bune dintr-un anume interes. Bărbatul acela, a cărui avere era considerabilă, se ocupa asiduu cu alchimia & cheltuia sume serioase, spre marea supărare a nevestei, pentru a-şi procura materialele necesare artei lui.

Într-o după-amiază din primăvara lui 1647, seniorul Sinibaldus sosi la colegiu & ceru să vorbească de urgenţă cu Kircher. Maestrul meu, care lucra la o maşinărie care, mai apoi, avea să ajungă vestită, se arătă cam iritat, fiind deranjat de un aşa pisălog. Cu toate acestea, îl primi cu obişnuita sa politeţe.

— Bucurie! Fericire! exclamă Sinibaldus de cum îl zări pe Kircher, am văzut sarea sofică de amoniu. Cu ochii mei am văzut-o! E de necrezut... Omul acesta este un geniu vast & profund, pur şi simplu, un spirit sublim.

— Eeei, eeei..., murmură Athanase, pe care personajul îl amuza, fără a-şi putea ascunde stropul de ironie din cuvinte. Reveniţi-vă, dragul meu, & să începem cu începutul: cine e fericita fiinţă care să merite asemenea laude spuse de gura dumneavoastră?

— Aveţi dreptate, iertaţi-mi tulburarea, îşi reveni Sinibaldus aranjându-şi distrat peruca, însă, când veţi afla ce m-a adus aici, veţi înţelege mai bine, sunt sigur, agitaţia care m-a cuprins. Fiinţa cu pricina se numeşte Salomon Blauenstein & tot oraşul numai despre el vorbeşte, fiindcă ştie să facă aur din antimoniu cu o uşurinţă care spune multe despre întinderea cunoştinţelor lui.

Dintr-odată, coborî tonul &, după ce aruncă o privire peste umăr, adăugă în şoaptă:

— Zice că e în stare să fabrice Piatra Filosofală, că nu e decât o chestiune de timp & de tehnică potrivită. Ţinând cont de ceea ce am văzut, sunt obligat să îl cred... Întreaga lui persoană respiră sfinţenie. Este un adevărat înţelept. Se vede că nu aleargă nici după glorie, nici după aur: abia după ce m-am rugat de el mai multe zile, a fost de acord să îmi arate meşteşugul lui minunat, dar cu mare reţinere, de parcă s-ar fi coborât la o lucrare nedemnă de calităţile sale.

— Hmmm... Ştiţi părerea mea legată de acest subiect. Lăsaţi-mă să îmi exprim şi unele îndoieli legate de calităţile... acestui... cum spuneaţi că se numeşte?

După cum aveam să aflăm mai târziu, seniorul Sinibaldus fusese indignat de atitudinea lui Kircher. Nu înţelegea cum era cu putinţă să fie ceva contestat cu o asemenea rea-voinţă & fără cel puţin a fi fost verificate faptele. Nici nu ieşi bine de la colegiu, că îşi şi băgă în cap să-i dovedească maestrului meu cât de orbit era. Pentru aceasta, fugi la numitul Salomon Blauenstein şi îl convinse, nu fără greutate, fiindcă omul nostru ştia să se lase rugat, să se mute la el. Urma să îi pună la dispoziţie toată averea & laboratorul, cu condiţia ca acesta să îl înveţe cum se produce piatra ori praful cu care, abia intrat în contact, doar constatase *de visu*, orice materie din cea mai josnică se preschimba în aur.

Nevasta lui Blauenstein era o tânără chinezoaică numită Mei-li ale cărei frumuseţe misterioasă & mutism oriental contribuiau la încununarea alchimistului cu puteri de nebănuit. Această Mei-li, spunea Blauenstein, care păstra o completă discreţie asupra modului în care o întâlnise, în timpul unei călătorii în China, era sora “Marelui Fizician Imperial ataşat pe lângă Camera Remediilor”, iniţiat în arta alchimiei, care, la rândul lui, îl învăţase o mulţime de secrete de prin vechi cărţi de magie. Celui care îl linguşea îndeajuns, Blauenstein îi arăta de bunăvoie, deşi cu o deosebită veneraţie & cu multe precauţii, un teanc de caiete înnegrite cu litere chinezeşti, despre care afirma fără vreun pericol deosebit de a fi contrazis, că sunt compendiul ştiinţei alchimice.

Straniul cuplu se mută, aşadar, cu arme & bagaje, în apartamentul luxos pus la dispoziţia lor de seniorul Sinibaldus în propriul lui palat. Încă de a doua zi, trebui să se confecţioneze un nou atanor pentru laborator, cel vechi nemaiputând face faţă, & să se comande un mare număr de ingrediente deosebit de rare & foarte costisitoare, spre a începe îndelungatul proces care urma să producă Marea Operă.

Întrucât Sinibaldus îşi mărturisi ignoranţa în legătură cu substanţele solicitate & modul de procurare, Blauenstein luă asupra lui sarcina de a le obţine & încă la un preţ mai bun, doar din prietenie faţă de gazda sa. Punga burghezului cam dădu în pântecariţă, numai că alchimistul ţinu morţiş să arate, în ciuda protestelor victimei pătrunse de încredere, toate chitanţele care-i justificau cheltuielile. Cincizeci de mii de ducaţi pentru o livră de zingar persan & zece uncii de praf de scolopendră; de optzeci şi cinci de mii de ducaţi realgar, orpiment & indigo, aceeaşi sumă pentru o mică piatră lamaică de Bezoard crescută-n măruntaie, împotriva oricărui venin; o sută de mii de ducaţi pentru răşină balsamică de plop, sare de Turkestan, alaun verde & multe alte lucruri mai obişnuite, însă deloc mai ieftine, precum cinabrul, praful de mumie, cornul de rinocer, fecale proaspete de şoim ori testicule de lup... Deşi substanţială, averea lui Sinibaldus se micşoră periculos &, ca un efect providenţial, cea a alchimistului crescu proporţional.

În timpul absenţelor premeditate ale lui Blauenstein, consacrate aşa-zisei căutări a acelor inestimabile substanţe, în realitate punerii la adăpost a ducaţilor utilizaţi pentru falsele cheltuieli, Mei-li & Sinibaldus erau însărcinaţi cu întreţinerea cuptorului alchimic &, grija pentru lenta sublimare a sulfului & a mercurului. Dând vina pe căldura din laborator, frumoasa chinezoaică nu se arăta decât în veşminte uşoare de mătase, care se desfăceau la cel mai mic gest, lăsând să se întrezărească, din întâmplare parcă, nurii fremătători intenţionat lăsaţi astfel. Cosiţele, pieptănate atent & legate la spate, erau acoperite de perle & de o mică bonetă de bambus, îmbrăcată în mătase, de sub care ieşea

un smoc de păr roşcat. În transparenta dezordine, se lăsa pe burtă, cambrându-şi crupa, în faţa unui mic altar în care Christos era aşezat alături de idoli hidoşi din ţara ei. Tot pentru a atrage bunăvoinţa cerului asupra Marii Opere, se deda fără ruşine unor dansuri lascive & nepăsătoare...

Nefericitului Sinibaldus nu-i luă prea mult până fu învins de farmecele falsei lui prăzi. La numai trei luni după ce băgase diavolul în propria-i casă, pe jumătate ruinat, paralizat de dragoste, cu simţurile iritate de manevrele curtezanei, şi-ar fi vândut şi sufletul pentru un sărut. Numai că, deşi înflăcărându-i pasiunea printr-o mie & una de noi născociri lubrice, destrăbălată se ferea să-i acorde până şi cel mai nevinovat favor. Prin toate mofturile ei, părea a fi născută pentru a lăsa să se vadă până unde pot ajunge dorinţele unei firi dereglate atunci când calculele & avariţia le sunt favorabile.

Intriga dură până când şarlatanul consideră că poama e coaptă şi, prin urmare, poate fi culeasă, aşa că, în seara de Sfântul Ion, Blauenstein a anunţat că Marea Operă a ajuns la ultima fază. Toate ingredientele necesare fură dozate, filtrate, decantate minuţios înainte de a fi adăugate peste zeama de sulf, de mercur & de antimoniu pregătită de multă vreme în creuzet.

— În două săptămâni, zi cu zi, ceas de ceas, spuse alchimistul, amestecul va ajunge la sublima perfecţiune prezisă de cei din vechime. Nu va mai rămâne apoi decât de precipitat materia lichidă cu piatra de Bezoard şi veţi vedea născându-se sub ochii voştri faimosul "Leu Verde", minunea care asigură & bogăţia, & nemurirea! Numai că procesul alchimic nu este doar o lucrare de purificare a materiei inerte, ci ne cere şi o analogă decantare a trupului & a spiritului, fără de care nu vom putea asista la miracolul definitiv. Pentru acest ţel, mă voi retrage într-o mănăstire cu piatra de Bezoard, rugându-mă neîntrerupt cele două săptămâni. Soţia mea, care a fost iniţiată de fratele ei în cele mai divine secrete, va avea singură grijă de vasul alchimic. Cât despre dumneavoastră, drag prieten & binefăcător, vă veţi retrage în camera personală pentru a vă ruga, aducându-i de două ori pe zi lui Mei-li cele necesare. Cea mai mică neascultare a acestor reguli ne va distruge pe veci speranţele...

Puternic emoţionat de discurs, Sinibaldus jură că va fi exact aşa cum alchimistul doreşte & că nu va precupeţi nicio umilinţă & nicio rugăciune pentru a-şi purifica sufletul.

Restul nopţii, Blauenstein îl consacră "îmbunătăţirii" laboratorului: îngenunchind în faţa soţiei sale şi a lui Sinibaldus, trase pe jos & pe pereţi tot soiul de pentagrame magice pentru a opri accesul demonilor în locul acela & recită o groază de formule din kabala chinezească, aşezând cuptorul sub protecţia a cel puţin trei duzini de "spirite sefirotice". Gesticulând & scuipându-şi plămânii în norul gros de tămâie pe care o ardea în permanenţă, alchimistul îi păru lui Sinibaldus chiar încarnarea Trismegistului.

În zori, Blauenstein îşi închise nevasta în laborator, înmână ceremonios cheile gazdei, expuse încă o dată ordinele din ajun & plecă. Epuizat de noaptea nedormită, Sinibaldus se întoarse în camera lui unde adormi uşor, legănat de speranţă & iluzii, în culmea fericirii.

Trezindu-se pe la ora unu după prânz, puse imediat să se pregătească masa pe care i-o duse el însuşi frumoasei Mei-li. Din respect pentru poruncile alchimistului, ţinu privirile în pământ & închise imediat uşa în urma lui, după ce puse tava cu mâncare pe jos. Întors în cameră, se biciui o bună bucată de vreme, după care se cufundă până seara în rugăciuni.

La ora cinei, întorcându-se în laborator cu o altă tavă, surprins că o găseşte pe cea de la prânz neatinsă, nu se putu opri să nu arunce o privire prin încăpere: abia luminată de sclipirea roşietică a unei mici lămpi cu pereţii de vitraliu, Mei-li zăcea la picioarele altarului. Nu cumva o fi fiind bolnavă, ba poate chiar pe moarte? Încuind uşa în urma lui, Sinibaldus se repezi către tânăra chinezoaică...

Nici nu apucă să o atingă bine, că ea & ridică spre el ochii scăldaţi în lacrimi. Agăţându-i-se de gât, femeia începu să suspine în braţele lui. Deşi liniştit în privinţa sănătăţii, Sinibaldus se tulbură din cauza plânsului ei de neoprit. O clipă, îşi închipui că a comis o greşeală ireparabilă în urmărirea Marii Opere & întoarse privirile spre creuzet: cuptorul duduia cum trebuie & nimic nu părea a fi fost lăsat la o parte pentru întreţinerea focului. Scăpat de această teamă, Sinibald se apucă să calmeze preafrumoasa creatură care-i plângea îndurerată pe umăr. După mai multe cuvinte prietenoase & caste mângâieri, reuşi să oprească lacrimile lui Mei-li şi să obţină câteva cuvinte care să explice motivele disperării.

— Ah, domnule! zise ea cu o voce încă întretăiată de suspine, cum v-aş putea mărturisi fără a mă expune dispreţului dumneavoastră? Tocmai dumneavoastră, care aţi fost atât de bun cu noi & ne-

aţi arătat atâta încredere? Mai degrabă aş muri de o mie de ori... &, atunci, de ce oare a trebuit ca toată această ruşine, această nenorocire să se abată asupra mea?

Folosea italiana cu uşurinţă, însă cu un accent care o făcea încă & mai adorabilă. Sinibaldus o îndemna fără încetare să vorbească, asigurând-o de iertarea lui. Femeia pe care o iubea în tăcere de atâtea zile, uite-o acum ghemuită la pieptul lui, într-un minunat abandon. Rochiei aceleia orientale cu care era mereu îmbrăcată i se desfăcuseră aripile lăsând să scape un piept călduţ & tare pe care îl simţea palpitând, lipit de trupul lui. Părul greu, de jais, răspândea un parfum îmbătător. Gura rugătoare părea să cerşească cele mai dulci sărutări, iar focul din obraji exprima mai degrabă exaltarea iubirii decât disperarea, înnebunit, Sinibaldus ar fi aruncat cât acolo şi Marea Operă şi orice altceva numai la un semn al lui Mei-li...

Văzându-l ajuns în starea aceea, vicleana chinezoaică fu, în sfârşit, de acord să îi explice motivele disperării: Salomon Blauenstein era un om sfânt, un soţ tandru & prevenitor, un alchimist unic ca ştiinţă & experienţă, dar de produs nu va produce niciodată elixirul vieţii fără o condiţie pe care numai ea singură o ştia. Nu găsise nicicând curajul de a i-o spune, într-atât era de sigură că, mai degrabă va respinge cererea lui Sinibaldus decât să fie de acord cu ea. Pentru a efectua adevărata transmutaţie, nu cea a aurului, care se putea face fără nicio greutate, ci aceea a licorii tinereţii, era nevoie de altceva decât de materie moartă...

— Cum ar putea ceva lipsit de viaţă, zicea vrăjitoarea, să producă nemurirea? înţelegeţi că aşa ceva este peste poate & că acesta este motivul pentru care au eşuat toţi alchimiştii, în încercările lor, până acum. Toţi, cu excepţia unor anumiţi maeştri din ţara mea care au ştiut adevărul & l-au folosit pentru cea mai mare fericire.

— Doamnă, vorbiţi-mi, vă implor, despre acest ingredient!

— Ingredientul secret, domnule, adevărata *materia prima* fără de care nicio transmutaţie nu poate izbuti, este sământa omenească, acest concentrat metafizic al puterii divine prin care ia naştere viaţa & se reînnoieşte. & încă nici aceasta nu este îndeajuns, căci mai trebuie şi dragoste, singura pasiune a cărei căldură uneşte indisolubil sământa bărbatului & a femeii, permiţând coagularea Pietrei în acel ultim stadiu care este Marea Operă. Din această cauză sunt disperată...

Mei-li izbucni iarăşi în hohote de plâns, iar Sinibaldus abia de îi mai smulse, cu toată greutatea din lume, între două suspine, aceste ultime cuvinte:

— Îmi respect soţul, îi port o prietenie & o recunoştinţă nesfârşite, dar... nu-l iubesc. Căci această necesară înflăcărare, această înclinaţie pe care nu am mai cunoscut-o până acum, pentru... pentru dumneavoastră o simt, domnule... Din nenorocire, a mea, a dumneavoastră & a soţului meu, văd prea bine că sunteţi la sute de leghe depărtare de împărtăşirea sentimentului meu aşa că, de acum nimic nu ne mai poate salva lucrarea. Pentru dumneavoastră plângeam, închipuindu-mi supărarea care vă va cuprinde după atâtea speranţe & iluzii fiindcă, în ceea ce mă priveşte, nici că voi supravieţui unei asemenea nefericiri...

Din îndrăgostitul paralizat de timiditate, pe seniorul Sinibaldus îl apucă frenezia. Declaraţia femeii nu numai că îl făcea să fie sigur de o nesperată bucurie, dar şi de reuşita Marii Opere. Pierzându-şi orice urmă de raţiune, uitând de nevastă & de copii, o acoperi pe frumoasa Mei-li de sărutări, plângând & râzând, mărturisindu-i în cuvinte fierbinţi flacăra pe care o ţinea ascunsă de atâtea şi-atâtea luni. Niciodată nu iubise pe altcineva în afara de ea, era de parcă zeiţa Isis şi l-ar fi găsit, în sfârşit, pe Osiris &, fără nicio îndoială, dragostea lor fusese binecuvântată de Dumnezeu.

Neruşinata se prefăcu uimită, apoi, pradă unei pasiuni nemărginite drept pentru care, chiar acolo, pe dalele încăperii, se dedară jocurilor dezgustătoare ale zeiţei Cipris.

Două săptămâni, cât rămaseră închişi în laborator, puroiul desfrânării nu încetă să se reverse. Mei-li strângea cu grijă odiosul amestec într-un vas de porţelan, după care îl vărsa în micile statuete de ceară pe care le făceau împreună & care îşi dorea să reprezinte diverşi zei din China, dar & pe Christos, & pe sfinţii apostoli. Idolii blestemaţi erau apoi imediat aruncaţi în creuzet cu tot felul de ceremonii, iar orgia reîncepea. Orbit de pasiune & de orgoliu, Sinibaldus asculta tot ceea ce i se spunea, fără a-şi da seama o clipă măcar de prăpastia în care se prăbuşea.

La termenul chiar de el stabilit, Salomon Blauenstein se întoarse din pretinsa lui retragere în singurătate & asceză. Sinibaldus, care se dusese puţin mai înainte în camera lui, pentru ca alchimistul să nu îşi dea seama de cele întâmplate, coborî spre a-l întâmpina, fiind surprins de paloarea acestuia

& de numeroasele dovezi ale privaţiunilor suportate, ce i se puteau citi pe faţă. Cât despre Blauenstein (care îşi petrecuse tot acel timp într-un lupanar din Trastevere), recunoscu şi el semnele epuizării pe chipul gazdei, fără a se lăsa înşelat asupra adevăratei lor provenienţe &, din acel moment, nici că se mai îndoi de succesul uneltirii lor. & unul, & celălalt se felicitară călduros &, după ce alchimistul păru liniştit de stricta ascultare a ordinelor sale, pătrunseră în laborator.

CANOA QUEBRADA / Pentru el, războiul era ca o petrecere...

La începuturi, lumea nu exista. Nici întunericul, nici lumina, nici nimic din ceea ce le-ar fi putut ţine locul. Dar existau şase lucruri invizibile: băncuţele, suporturile pentru cratiţe, tigvele, maniocul, frunzele de ipadu, care te fac să visezi când le mesteci, şi cele de tutun, răsucite. Dintre toate aceste lucruri care pluteau, fără de existenţă, s-a ßcut de la sine o femeie şi a apărut împodobită toată în splendoarea locuinţei ei de cuarţ. O chema Yebă Beló, mama străbună, cea care n-a fost născută... Cât ai zice "îhh!", s-a şi apucat să gândească lumea care trebuia să fie. Şi-n timp ce se gândea ea aşa, mesteca ipadu şi fuma o ţigară magică...

Când indianul o trăsese afară din *forró da Zefa*, Moéma nu şi-a făcut vreo iluzie despre ceea ce avea să li se întâmple în noaptea aceea. Deranjată de absenţa lui Roetgen, l-a căutat câteva clipe din ochi prin mulţime. Nu fiindcă s-ar fi simţit obligată să îi dea socoteală, ci fiindcă ea insistase să îi arate locul acela şi-i era ciudă că l-a părăsit cu atâta obrăznicie într-un univers pe care încă nu îl cunoştea. Pentru Thaïs, era, în acelaşi timp, şi mai simplu, şi mai delicat: cum relaţia lor se baza pe o absolută libertate sexuală, Moéma nu se simţea cu nimic responsabilă faţă de aceasta. Dragostea lor — subiect care revenea cu importanţa lui capitală de câte ori una dintre ele suferea din cauza derapajelor celeilalte — depăşea de departe, după părerea lor, vagabondările trupurilor. În loc de a o pune sub semnul îndoielii, autonomia le "fertiliza" relaţia, sporind-o... Cum naiva măreţie a sufletului nu anula totuşi nici gelozia, nici disperarea de a se simţi părăsite, sfârşiseră prin a-şi ordona aventurile cu maximum de discreţie. Moéma se grăbea, prin urmare, spre a-şi evita prietena, când a zărit-o dansând cu Marlène. Prinsă asupra faptului, a răspuns privirii întrebătoare a lui Thaïs făcându-şi vânt cu palma, de parcă ar fi spus că nu mai poate de atâta căldură, aşa că iese să ia nişte aer... Cum mica scenetă nu fusese întâmpinată decât cu un zâmbet trist şi neîncrezător, Moéma a întors capul enervată.

Odată ajunşi afară, urcaseră pe întuneric până la coliba de unde fata dorea să îşi ia provizia de *maconha*, înainte de a coborî pe plajă.

Lângă apă, îţi puteai da seama şi mai bine de puterea vântului care răscolea dunele. Aynoré nu vorbea. Din când în când, Moéma îi simţea mâna atingând-o pe a ei în timp ce se îndepărtau împleticindu-se din cauza vijeliei. Câteva sute de metri mai departe, se întinseseră pe jumătate pe nisip, la adăpostul unei *jangada* trase la mal. Moéma făcuse un joint. În zgomotul asurzitor al valurilor, ceva venit ca din primii ani ai Pământului, un vacarm de neînţeles şi înnebunitor, i-a strâns unul în altul. Prima ea a tras din ţigara rulată grosolan, cum se putuse, în pofida vântului. Aynoré a făcut la fel, începând să vorbească molcom: tot aşa începuse şi lumea, cu o femeie ieşită din propria-i noapte şi dintr-o ţigară magică...

Gândurile ei se împrăştiau sub forma unui nor sferic pe care stătea un turn, un obiect bombat ca excrescenţa buricului pe burta unui nou-născut. Desfăcându-se, balonul de fum a înghiţit tot întunericul, în aşa fel încât tenebrele au rămas prizoniere acolo. Acestea fiind ßcute, Yebá Beló şi-a numit visul "Pântecele lumii", iar pântecele acela semăna cu un mare sat părăsit. Şi-atunci a vrut şi oameni acolo unde nu era nimic, aşa că s-a apucat iară să mestece ipadu şi să-şi fumeze ţigara magică...

Tatăl lui Aynoré fusese şamanul satului său, pe undeva prin pădurea amazoniană, la confluenţa marelui fluviu cu Rio Madeira. Vrăjitor renumit, şef religios şi politic al satului, trata oamenii cu sevă de tutun şi decocturi de plante al căror secret îl păstra cu mare grijă. Din perseverenţa de a povesti faptele memorabile ale poporului său venea şi lunga poveste cu nenumărate ramificaţii, cosmogonia parazitară care părea să se deruleze de la sine pe buzele indianului, hrănindu-se din propria-i memorie, perpetuându-se şi multiplicându-se ca un virus, cum o făcea de veacuri. Sortit să ia locul tatălui lui, Aynoré primise de la acesta cunoştinţele ancestrale care îl făceau un adevărat pajé. Cunoştea miturile fondatoare ale poporului Mururucu, riturile, dansurile şi cântecele lui tradiţionale, ştia să invoce spiritele transfigurate în pietricelele zornăitoare din tigve şi să

le interpreteze mesajele în vâjâitul zbârnâitorilor. Ştia să le vorbească animalelor şi să arunce suliţe invizibile care otrăveau sau provocau transe exorcizatoare. La şase ani, plecase să îşi caute sufletul care-i intrase în trup sub forma unei anaconde. Ca şi tatăl lui, ar fi putut ajunge în stare să împrumute aripile păsării Kumalak ca să zboare deasupra munţilor, dacă nu ar fi apărut tăietorii de păduri care să dea peste cap cursul normal al existenţei.

Odată cu tăietorii de păduri, apăruse şi un funcţionar de la FUNAI — "Fundaţia Naţională a Indianului! îţi dai seama? Cum te-ai simţi să apară o Fundaţie Naţională a Omului Alb, ei? încearcă să-ţi închipui două secunde chestia asta..." — şi, odată cu el, armata şi, odată cu soldaţii, sfârşitul: satul trebuia evacuat, dus lângă celelalte triburi care se ofileau în rezervaţia Xingu... În fruntea câtorva oameni, tatăl său a încercat să reziste, dar au murit cu toţii, împuşcaţi ca nişte macaci în timpul unei vânători de oameni prin păduri.

Aynoré nu avea decât doisprezece ani, dar a refuzat să se ducă după ai lui în rezervaţie, drept pentru care funcţionarul de la FUNAI s-a grăbit să îl încredinţeze orfelinatului dominican de la Manaus. A învăţat să scrie şi să citească fără a se converti vreodată la o religie al cărei zeu fragil s-a lăsat crucificat într-o ţară fără junglă şi fără papagali. Apoi internatul, la aceiaşi călugări, la Belém. I-a linguşit puţin şi a şters-o cu banii administraţiei. Îndemânatic, supravieţuia, de atunci, făcând coliere de pene şi cercei pe care le comercializa ca vânzător ambulant.

Îi mângâia părul Moémei în timp ce, copleşită de beţie, vocea îi ajungea la inflexiuni ceremoniale, modificându-se uneori până la a ajunge de nerecunoscut, ascuţită şi deformată ca a unui ventriloc. Ea îl asculta cu sfinţenie, scuturată de imagini şi de fiori, fermecată mai mult de caracterul imemorial decât de poezia litaniei lui. Fascinaţie colorată de ura faţă de albi şi de mizerabila lor devoţiune de sclavi. Ce hoţie ordinară! Fiindcă le învăţase în silă la universitate, ştia pe de rost cifrele dezastrului: două milioane de indieni la sosirea spaniolilor şi a portughezilor, mai puţin de o sută de mii acum... "Indienii erau atât de mulţi, scrisese un călător din secolul al XVI-lea, încât, dacă aruncai o săgeată în aer, la întoarcere, aceasta s-ar fi înfipt mai degrabă în ţeasta unui indian decât în pământ!" Autorul respectiv se referea la Várzeas, tribul care încetase să mai existe la mai puţin de un secol de la acea primă tentativă de "recensământ"... Tupi, Anumaniá, Arupatí, Maritsawá, Iarumá, Aualúta, Tsuva, Naruvôt, Nafuquá, Kutenábu şi atâtea altele, cu toate decimate... Numai în secolul nostru s-au stins mai mult de nouăzeci de triburi amazoniene... Oare de ce destine necunoscute ne lipsisem astfel, pentru totdeauna? De ce lumi posibile, de ce evoluţii salvatoare?...

Un pământ fără oameni pentru oameni fără pământ! în numele acestui generos slogan, guvernul brazilian decisese construirea Transamazonianului: cinci mii de kilometri de şosea pentru a oferi pionierilor albi noi terenuri de cultivat. La fiecare zece kilometri, de o parte şi de alta a drumului, o sută de hectare de pământ neumblat de defrişat, o cabană gata construită, şase luni salarizate şi credit fără dobândă pe douăzeci de ani. O mulţime de nordestini famelici muşcaseră momeala. Numai să fi luat în consideraţie că acele "pământuri fără oameni" dădeau pe-afară de indieni, dacă le-ar fi păsat de flora şi fauna sacrificate pentru programul respectiv. Se întâmpla ca pe vremea recoltării cauciucului natural, când hainele dăruite cu minunate surâsuri prieteneşti impudicilor sălbatici erau impregnate cu germenii variolei şi ai altor boli mortale.

Nimeni nu prevăzuse însă că pământul furat pădurii îşi va epuiza puterea definitiv după numai două recolte, astfel că, în acest moment, crescătorii de animale cumpărau la preţuri de nimic pământurile sterpe de la coloniştii supraîndatoraţi, amărâţi care preferau iarăşi mizeria şi uscăciunea din Sertão chinului din noul deşert orbitor. Sumele afectate întreţinerii şoselei se evaporaseră, drept pentru care Trasamazonianul se transforma în anotimpul ploios într-un fluviu de noroi impracticabil, mistuit cu fiecare zi puţin mai mult de răzbunarea tenace a junglei. După insistenţa americanilor de a dori să cumpere mai multe milioane de kilometri pătraţi în regiunea Carajás, fuseseră descoperite zăcăminte extraordinar de bogate de fier, nichel, magneziu, ba chiar şi de aur în Serra Pelada. Minele şi zăcămintele de aur terminaseră de sfâşiat paradisul original, totul evaporându-se: păduri, indieni, visuri de reformă agrară. Formidabilul circ nu folosise decât la a îmbogăţi şi mai mult nepieritoarea castă a ticăloşilor. O nedreptate cronică, apăsătoare, sufocând-o dintr-odată ca o criză nocturnă de astm.

Şi, atunci, omul-trăsnet a coborât pe fluviul de lapte, unde s-a transformat într-un şarpe monstruos, al cărui cap părea o barcă. Era piroga transformatoare a omenirii. Cei doi eroi s-au căţărat

pe capul şarpelui şi au început să meargă în sus, pe malul stâng al fluviului. De flecare dată când se opreau, mai construiau o casă şi, mulţumită bogăţiei lor vrăjite, o umpleau de oameni care să o locuiască. Aşa că viitoarea omenire se transforma pe încetul, casă cu casă. Dar cum vasul lor naviga pe sub ape, casele acolo fuseseră şi ele durate, aşa că primii oameni au apărut sub formă de oameni-peşte, care s-au instalat în locuinţele lor submarine.

Nimic nu putea fi mai frumos decât o poveste înflăcărată, lăsând să se întrevadă o lume a inocenţei şi a libertăţii liniştite, o lume de zi cu zi în care fiecare secundă era o sărbătoare, un joc supranatural cu fiinţele şi cu lucrurile. Secretul fericirii acolo era ascuns, în acel cuvânt apărat. Să plece cu Aynoré în căutarea poporului său, să regăsească împreună comuniunea originară cu fluviul, păsările, elementele. Instinctul îi spunea Moémei că e gata pentru întoarcerea la adevăratul pământ natal. Nu ca etnolog, ci simţindu-se indiancă şi sentimental, şi prin convingere. Fanatică a acelor lucruri. De trăit, numai astfel se putea trăi, ori nicicum altcumva.

Şi-aşa a crescut omenirea, trecând pe nevăzute, din treaptă în treaptă, de la copilărie la adolescenţă. Iar când au ajuns la cea de-a treizecea casă, adică la jumătatea drumului, gemenii au hotărât că venise vremea să facă oamenii să vorbească. Aşa că, în ziua aceea, au oficiat un ritual împreună cu nevestele lor: cea dintâi a fumat o ţigară, cea de-a doua a mestecat ipadu. Nevasta care a fumat ţigara a născut sfânta caapi, care este însă şi mai tare decât ipadu, iar aceea care a mestecat ipadu a născut papagalii, tucanii şi alte păsări cu penele colorate. Iar de la acele femei, oamenii au învăţat tremuratul, frica, frigul, focul şi suferinţa, pe care le-au observat în timp ce ele năşteau. Puterea caapi era atât de mare, încât întreaga omenire a avut viziuni fantastice. Nimeni nu mai înţelegea nimic şi, în fiecare casă, a început să se vorbească altă limbă. În felul acesta s-au născut limbile Desana, Tukano, Pira-Tapuia, Barasana, Banwa, Kubewa, Tuyuka, Wanana, Siriana, Maku şi cea a albilor.

— Caapi, spunea Aynoré, e un fel de liană. Din scoarţa ei se face un elixir, ayahuasca, care te face să ai viziuni. E de o mie de ori mai tare decât tot ce ai putut încerca. La noi, femeile nu au dreptul să consume aşa ceva. Este o plantă sfântă, liana zeilor, iarba sufletului...

Luase deseori în coliba bărbaţilor. Era o nebunie: te puteai întâlni cu Marele Stăpân al vânatului, asistai la lupte extraordinare ale şerpilor şi jaguarilor ori puteai descoperi, dincolo de iluzia vieţii normale, adevăratele puteri invizibile.

— Nu mai aveam nici voinţă, nici vreo putere, povestea Aynoré. Nu mai mâneam, nu mai dormeam, nu mai gândeam, nu mă mai aflam în trupul meu. Purificat, mă ridicam, grăunte de praf aruncat în spaţiu. Şi am cântat nota care face să explodeze-n ţăndări sistemul şi pe aceea care ucide haosul, şi-am fost acoperit de sânge. Eram alături de morţi şi încercam să umblu prin labirint...

Fiindcă există o lume dincolo de a noastră, o lume în acelaşi timp foarte apropiată şi foarte îndepărtată, o lume în care totul s-a întâmplat deja, în care totul este ştiut. Iar lumea aceea vorbea, avea o limbă a ei, o retorică subtilă de zgomote şi de culori. Viziuni albastre, violet sau gri ca fumul de tutun, trecând prin forme necunoscute gândirii. Viziuni sângerii, ca sexul femeii, ca fecunditatea ei. Viziuni galbene ori alb-gălbui, ca sperma, ca soarele, prin care se realiza mistica unire cu începutul. Şi, în indescriptibila lumină, fiecare lucru apărea ca rupt din context, încărcându-se de un nou sens, de o valoare inedită. După ceremonie, la trezirea dintr-un somn greu, plin de vise, fiecare desena sau picta ceea ce văzuse. Nu existau nicio podoabă, niciun tatuaj care să nu fi fost inspirate din acele călătorii în halucinaţie! Şi dacă erau atâtea limbi diferite, asta se explica prin dorinţa de a încerca să se spună totul, pentru a exprima iar şi iar ceea ce nu te puteai resemna să părăseşti în tăcerea echivocă a imaginilor...

— Despre un bărbat care a luat caapi se spune că se îneacă, de parcă s-ar întoarce în fluviul din care s-a născut, de parcă s-ar arunca din nou în lumea fără de diferenţă... Despre un bărbat care posedă o femeie tot că se îneacă se spune, dar pentru a se înţelege că e într-o stare asemănătoare cu aceea provocată de caapi.

Ultimul şi cel din urmă strămoş fusese preotul. Acesta a ieşit din apă cu o carte în mână, steril ca un porc castrat. Atunci Creatorul i-a poruncit să rămână cu albii şi de-asta nu am ştiut de existenţa preoţilor până când nu s-au întors cu aceia din Orient. La a cincizeci şi şaptea casă, oamenii au ajuns adulţi şi s-a putut trece la scurtarea riturilor. Gemenii au continuat să populeze astfel fluviile până la a

şaizeci şi şaptea casă, jos, acolo, spre Peru, după care s-au întors la a cincizeci şi şasea, aceea în care apăruseră prima oară pe pământ oamenii.

— Voi, albii, a mai zis Aynoré, intraţi în bisericile voastre şi vorbiţi despre jegul ăla al vostru de Dumnezeu un ceas, pe când noi, indienii, ne ducem în junglă şi vorbim cu al nostru, cu toţi ai noştri zile întregi...

Încheind ceremonialul, flecare casă a căpătat funcţia ei şi oricine a putut în sfârşit să locuiască în lume la fel cum tatuul îşi umple carapacea. Aşa grăiau străbunii noştri. Numai că lucrarea Creatorului nu a durat veşnic, fiindcă au avut loc trei mari dezastre: două incendii şi un potop. Şi, de flecare dată, Ngnoaman a trebuit să o ia de la capăt. După potop, a născut o a patra omenire, cea din care facem parte, şi a strigat: "îmi ia prea mult să refac de flecare dată totul. De acum, voi lăsa oamenii în pace, sunt destul de mari pentru a se cizela şi singuri..." Aceasta este povestea marelui început, a genezei celor dintâi bâjbâieli.

Moéma nu mai reuşea să se gândească, într-atât culorile povestirii îi luminau noaptea. Edenul existase cu adevărat undeva, între tropice şi ecuator.

— Eşti femeia ce răzvrăteşte-nvolburările, femeia care vuieşte, femeia care sună, păianjenul, tucanul şi pasărea-muscă...

N-avea să ştie niciodată dacă Aynoré chiar spusese ori doar gândise acele cuvinte, dar, când au făcut dragoste pe puntea *jangadei*, în mirosul de saramură şi de peşte, cu pielea goală acoperită de nisip, când s-a concentrat asupra centrului elastic al sexelor lor înnodate, a crezut că înţelege toate vorbele acelei limbi strălucitoare, acelui murmur ce o împăca, în sfârşit, cu bărbaţii: *Nitio oatarara, irara. Mamoaúpe, jandaia, saci peirerê*? Avem tot timpul, mâncătoare de miere... De unde vii tu, mic papagal verde, spiriduş al nopţii?

În aceeaşi clipă, sus, în clar-obscurul albăstrui al colibei, Thaïs se apleca peste marginea hamacului pentru a voma.

FORTALEZA / Nu-s şarpe, dar mă mişc plin de venin...

Zé îl adusese foarte devreme la *favela*, chiar înainte de a pleca, pentru trei zile, cu un nou transport. La şapte dimineaţa, Nelson era deja la post, la intersecţia bulevardelor Ducele de Caxias şi Luciano Carneiro. Indiferent la efluviile greţoase ale gazelor de eşapament — produse de un număr considerabil de maşini, carburantul pe bază de alcool de trestie lăsându-i, în schimb, în nări, o impresie plăcută ca de după chef, cam ca şi când toţi locuitorii se dedaseră în seara precedentă unei nemaipomenite beţii, iar acum, la-nceput de zi, îşi transpirau *cachaça* prin toţi porii —, surd la cacofonia claxoanelor şi huruitul motoarelor, Nelson cerşea cu siguranţa dezinvoltă a unui adevărat tehnician. Pe la nouă, când valul de automobilişti care se ducea la serviciu a fost înlocuit de taxiuri şi de camionete, şi-a schimbat locul în *beira-mar* pentru a se ocupa de turiştii care începuseră să îşi scoată nasurile afară din hoteluri. Faţă de aceştia, resimţea un amestec de dispreţ şi de milă: dispreţ pentru aroganţa de inşi aflaţi în vacanţă, având unica grijă de a-şi risipi banii pe tot felul de cumpărături fără rost, milă pentru pielea aceea albă, rănită rău de soare, care îi făcea să pară nişte arşi grav, cam miraţi să se trezească aşa, dintr-odată, fără bandaje. Spre deosebire de leproşi, de care nu se apropia nimeni din silă viscerală şi de teama contaminării, ba chiar şi de ologi ori de orbii mai puţin mobili decât el, handicapul îi folosea, permiţându-i să asalteze automobilele, dar şi intrările la hotelurile de lux şi, chiar dacă trebuia să acţioneze cu tot felul de şiretlicuri pentru a nu fi dat afară de anumiţi portari — unii dintre ei îl lăsau totuşi să îşi pună în aplicare dovezile de îndemânare, cerându-i un procent din câştig —, rar se întâmpla ca vreun turist, surprins la ieşirea de la Imperial Othon Palace sau de la Colonial să nu alunge, printr-un rapid gest de pomană, acea stânjenitoare lipsă de gust din programul plăcerilor convenite.

Se apropia prânzul în momentul în care Nelson s-a hotărât să ia autobuzul până în Aldeota, cartierul cochet al oraşului. Nu fiindcă ar fi avut vreo şansă să primească măcar un singur *cruzeiro* — bogătaşii erau baricadaţi în vilele lor ca în nişte fortăreţe, iar bodyguarzii colcăiau, deseori chiar mai periculoşi decât caraliii —, ci fiindcă, până la urmă, Zé îi lăsase adresa mecanicului care adăpostea Willisul. Aşa că îşi dorea să dea o raită prin zonă...

În faţa atelierului lui José de Alencar, Nelson a observat du-te-vino-ul unui angajat care lustruia cu lehamite un calandru. Profitând de neatenţia acestuia, s-a strecurat sub una dintre

maşinile parcate înăuntru. Concesionar al Mercedes Benz, mecanicul se specializase în comerţul cu maşini vechi. Nelson a remarcat un splendid bolid cu tracţiune pe faţă ale cărui piese cromate sclipeau la fel de frumos ca un tabernacul. Târându-se pe sub maşini cu o îndemânare de sioux, a ajuns fără probleme la adăpost şi, lungit cu faţa în sus, cu nasul lipit de puntea din spate, a închis ochii pentru a se bucura mai bine de mirosul de ulei şi de cauciuc.

Nu ar fi putut spune cât timp a stat aşa când, deodată, zgomotul puternic al unei bătăi din palme i-a întrerupt moţăitul.

— *Holà*! E cineva acolo? a auzit o voce gravă şi autoritară.

— *Sim senhor*! Vin imediat, a răspuns angajatul.

— *Deputado* Jefferson Vasconscelos... Mergi de-l caută pe patron, vreau să văd maşinile vechi.

— Imediat, domnule! Puteţi deja să vă uitaţi, va fi aici într-o clipă.

Nelson a auzit cum omul ieşea în fugă apoi, după câteva secunde, pasul alert al mecanicului care se venea să îşi întâmpine clientul.

— Floriano Duarte la ordinele dumneavoastră. Sunt încântat să vă cunosc, *senhor deputado*.

— Şi eu sunt încântat..., s-a auzit iarăşi vocea agasată a deputatului. Uite cum stă treaba, în două vorbe, fiindcă sunt foarte grăbit: i-am promis fiului meu că o să-i fac cadou o maşină la împlinirea a optsprezece ani. I-a intrat în cap că vrea un model vechi în locul Fordului pe care i-l pregătisem şi nu reuşesc să-i schimb părerea...

— Ştiu cum e, *senhor deputado*... N-ai cum să te pui cu moda. Tinerii sunt morţi după asemenea maşini şi, cu tot respectul, cred că au dreptate! Nu-o spun fiindcă vând eu dintr-astea întrucât, vă rog să notaţi, vând şi Mercedesuri. Maşinile din ziua de azi seamănă cu supozitoarele, dacă-mi permiteţi, sau, şi mai bine, cu săpunurile de toaletă: ceva din baie, fără vreo dovadă de inventivitate, fără frumuseţe... Acum, ai zice că toţi constructorii s-au înţeles între ei! Pe când, înainte, erau dichisite ca nişte căleşti, ca nişte altare de catedrală! Şi nu mă refer doar la Hispano-Suiza, la Delahaye sau Bugatti... Uitaţi-vă la Plymouth, la Hotchkiss, la Chrysler! Sunt ferchezuite şi expuse prin muzee ca opere de artă, deşi încă mai pot rula, de multe ori, mai bine decât unele noi! Modelul acesta, de pildă... Veniţi, vă rog, să-l vedeţi.

Cele două perechi de picioare s-au apropiat de maşina sub care se afla Nelson. L-a identificat pe loc pe deputat după modul în care stofa pantalonilor cădea perfect peste mocasinii lăcuiţi. Dacă ar fi întins mâna, l-ar fi putut atinge.

— Citroen l5 CV, model l953 cu tracţiune pe faţă! Uitaţi-vă la bijuteria asta! Şase cilindri, motor flotant cu cămaşă umedă, l30 de kilometri la oră în 27 de secunde! Ce ziceţi? Apropiaţi-vă, nu vă temeţi... Spuneţi sincer dacă asta nu e eleganţă, alură!... Uitaţi ce profil au aripile, barele de protecţie... Doar nu o să comparaţi minunea asta cu un Volkswagen! E mai mult decât o maşină, e un simbol, un soi de artă de a trăi...

— Aş vrea să vă cred, a zis deputatul nervos, bătăile din picior trădându-i iritarea, numai că nu mă aflu aici pentru a cumpăra un simbol ci, pur şi simplu, o maşină care să meargă şi să nu facă pană la fiecare sfert de oră. Mă-nţelegeţi, nu-i aşa?

— *Senhor deputado*, ştiţi cum era supranumit modelul acesta? a continuat mecanicul ca jignit. “Regina şoselelor”! Nu ştiu dacă mă-nţelegeţi... În al Doilea Război Mondial, nemţii le-au rechiziţionat pe toate. Au făcut kilometri după kilometri fără nicio poticnire, vă rog să mă credeţi! îmi permit să vă reamintesc că asemenea motoare au fost utilizate în l93l, pentru Croaziera Galbenă, dar şi pentru raliurile care au traversat Africa!

— Păi tocmai de aceea, *senhor... Senhor*...?

— Duarte, Floriano Duarte...

— Tocmai de aceea, *senhor* Duarte, tocmai de aceea... Toate aceste motoare au tras din greu. Câţi kilometri să fi făcut mica dumneavoastră minune?

— Zero! a răspuns mândru mecanicul.

— Cum aşa, zero? Vă bateţi joc?!

— Nici vorbă, *senhor deputado*, nu mi-aş putea permite! Am refăcut complet motorul, plecând de la un set de piese originale: o fi ea, maşina asta, o antichitate, dar, totodată, este nou-nouţă, ca scoasă acum pe porţile fabricii! Fiul dumneavoastră poate trage o tură dus-întors şi până la

Belém, dacă are chef, vă garantez că nu va avea nicio problemă! Ca să nu mai vorbim despre confort, a adăugat deschizând portiera: garnitură interioară din catifea, suspensii refăcute, portbagaj spaţios... E chiar o bomboniera, *senhor deputado*! Luaţi loc, vă veţi da singur seama!

Înţelegând pe loc că picioarele îi puteau rămâne blocate dacă se aşeza cineva la volan, Nelson s-a răsucit în aşa fel încât să poată scăpa în ultimul moment.

— N-am timp, a continuat deputatul. Mai bine să vorbim despre lucrurile jenante: ce preţ are?

— Preţul unui Golf, *senhor deputado*... Aşadar, costă fix suma pe care doriţi să o investiţi într-o maşină nouă.

— Preţul unui Golf? Pentru grămada asta de fiare?! Drept cine mă luaţi?

— Drept cineva care doreşte să îi cumpere fiului său o maşină făcând, în acelaşi timp, o afacere excelentă: Citroênul acesta vi-l garantez timp de trei ani, piese de schimb şi reparaţii şi mă angajez să vă asigur cumpărător la acelaşi preţ în ziua în care vă veţi hotărî să o revindeţi. După cum bine ştiţi, cu fiecare zi care trece, preţul unei maşini noi scade. Pentru modelele vechi aflate în stare perfectă, lucrurile stau invers. Nu numai că nu vă veţi bate joc de bani pentru un simplu capriciu, *senhor deputado*, ci veţi face chiar o investiţie, una foarte bună... Şi luaţi, vă rog, notă şi de oferta garanţiei: pot să vă asigur că adevăraţii colecţionari nici nu cer atât de mult! Uitaţi, de pildă, săptămâna trecută am vândut un Willis l930 fără ca măcar să mă întâlnesc cu cumpărătorul. Şi costa de două ori mai mult decât aceasta! Cel cu care am aranjat afacerea este colonelul José Moreira da Rocha pe care, cu siguranţă, îl cunoaşteţi...

— Guvernatorul din Maranhão?

— Chiar el, *senhor deputado*. Şi trebuie să îmi daţi dreptate că nu este cineva căzut acuma din cer...

Nelson era să ţipe. Asociat cu acela al Willisului, numele cel mai de ocară dintre toate, de atâtea ori înjurat printre dinţi de nici nu mai putea fi pronunţat, l-a atins cu puterea unui şoc electric. Pe faţa lui împietrită, lacrimile au ţâşnit dintr-odată în jeturi mecanice, absurde, nefericite. Ura s-a umflat până când a cuprins întreaga lume sub aripile ei de cerneală, până l-a orbit până şi pe el. O clipă s-a văzut ca o caracatiţă, o moluscă pitită în cochilia ei de metal negru, animal inform aruncându-şi tentaculele către picioarele lipsite de apărare ale mecanicului, trăgându-l în haosul răzbunării care l-ar fi transformat într-un terci, acolo, sub maşină. Membrele i-au tresărit convulsive şi puţină spumă i-a dat pe la colţurile buzelor. Când şi-a revenit, câteva clipe mai târziu, doar un lucru îşi mai amintea: numele acela fusese pronunţat ca semn al unei justiţii care şi-l alesese executor, ca ultim îndemn către pedeapsă.

Cum nu mai rămăsese nimeni prin preajmă, Nelson a putut ieşi fără necazuri din ascunzătoare. Uitându-se precaut pe deasupra capotei, i-a zărit pe mecanic şi pe deputat discutând aprins dincolo de uşa de sticlă a biroului celui dintâi. Liniştit, s-a îndreptat către acea parte a halei care folosea drept atelier, a răscolit printr-o cutie de scule desfăcută, lăsată în apropierea unei maşini în curs de reparare şi a furat o pilă înainte de a pleca.

A regăsit fără probleme căldura trotuarului şi, sub degete, contactul ocrotitor cu asfaltul înmuiat.

Rentiera împopoţonată care a trecut pe alături, în acel moment, a tresărit îngrozită, încremenind în faţa lui. Câinele miniatural pe care îl ţinea în lesă a început să hămăie, cu gingiile dezgolite şi părul zbârlit. Trăgându-i un pumn zdravăn în nas, Nelson i-a schimbat lătratul isteric într-un schelălăit ascuţit.

— *Não sou cobra, mas ando todo envenenado*! a ameninţat băiatul din bărbie trecătoarea înfricoşată.

Şi-n timp ce aceasta o rupea la fugă cu câinele-n braţe, el a izbucnit într-un teribil hohot de râs, pişându-se îndelung chiar acolo, în plină stradă, sub arşiţa soarelui.

Capitolul XVII

Cum dezvălui Kircher înşelătoria lui Blauenstein

Frumoasa Mei-li îşi salută soţul prosternându-se după obiceiul chinezesc, fără ca alchimistul să o fi băgat în seamă. Abia intrat în laborator, se încruntase & începuse să umble de la o pentagramă la alta pus pe gânduri. Când să treacă prin faţa altarului, o putere invizibilă păru să-l oprească să înainteze, de parcă locul acela fusese scena unei întâmplări ruşinoase... Se întoarse încet spre soţia lui & către Sinibaldus.

— Dacă nu aş avea întreaga încredere în voi, le spuse cu seriozitate, aş crede că ordinele mele au fost încălcate. Simt în încăpere nişte forţe malefice care menesc de rău lucrarea noastră. Sunteţi convinşi că nu aţi uitat de niciunul dintre sfaturile mele? Ar fi o tragedie să eşuăm atât de aproape de capătul drumului...

Sinibaldus pălise. Pradă celor mai îngrozitoare temeri în faţa puterilor extraordinare ale alchimistului, se clătina pe picioare & transpira abundent. Cu atât mai mult cu cât Mei-li, care, în mod obişnuit ştia atât de bine să îşi stăpânească expresia feţei, părea şi ea tulburată în cel mai înalt grad, ca o excomunicată. Sinibaldus se chinui să-l liniştească pe alchimist, însă minţea atât de prost, încât îşi dădu singur seama de defecţiunile apărării & amuţi.

— Nu vă voi aduce jignirea de a vă contrazice cuvintele, continuă Blauenstein cu un scepticism vizibil, s-ar putea să mă înşel... Vom verifica imediat. Un simplu gest îmi va aduce pe loc dovada.

Scoase dintr-un buzunar piatra de Bezoard & se apropie de cuptor, urmat de soţia lui & de Sinibaldus. Apoi, apropiindu-se de marele alambic, ridică deasupra acestuia obiectul magic & spuse:

— Pe Kether, Hokmah, Binah, Hesod, Gevurah, Rahimin, Netsch, Hod, Yesod & Malkuth! Pe cele şaptezeci şi două de litere secrete ale numelui Domnului pe care le invoc acum, fie ca această ultimă dovadă a curăţeniei trupurilor & sufletelor noastre să ne aducă elixirul nemuririi!

Spunând cuvintele, aruncă în fiertura clocotindă piatra de Bezoard. După cum fusese aranjat să se petreacă, compoziţia începu să erupă sacadat, făcând să ţâşnească o ploaie de scântei & ridicând un nor gros de fum care aproape că a ascuns cuptorul de privirile celor prezenţi. Pe când Sinibaldus, îngrozit, se ruga Domnului cu voce tare & alerga să deschidă ferestrele pentru a lăsa aerul să pătrundă în cameră, alchimistul profită pentru a pune la lucru un tertip ingenios.

Când începu iarăşi să se vadă cât de cât, cei trei tovarăşi, tuşind, negri de funingine, se grăbiră către creuzet. Aici, Blauenstein sări înapoi urlând de spaimă... Ceea ce văzu îl făcu pe Sinibaldus să fie convins că va muri fără-ntârziere. Inima-i stătuse-n loc, iar oasele îi fuseseră pătrunse de răceala morţii: în marele alambic apăruse o viperă vie!...

— Trădare! Trădare! ţipă alchimistul, cu faţa schimonosită de furie.

Încă nu avusese timp Sinibaldus să îşi revină că Mei-li se şi agăţase de pulpanele hainei bărbatului ei, implorându-l s-o ierte & mărturisindu-i în amănunţime toate mârşăviile comise în absenţa lui. Mai mult mort decât viu, complet dezorientat din cauza vicleniei celor doi, Sinibaldus şi-ar fi dorit, mai degrabă, să-l înghită pământul. Pe femeia aceea, care îi jurase iubire veşnică în timpul celor mai dulci elanuri amoroase, o auzea acum, fără a-şi crede urechilor, acuzându-l de tot ce putea fi mai rău & pervertind realitatea cum nu s-ar fi putut mai neruşinat. Ghici că îi va fi imposibil să se dezvinovăţească... O asemenea ticăloşie îl lăsase fără glas. Cuprins dintr-odată de slăbiciune, se prăbuşi într-un fotoliu, doborât de un asemenea nenoroc.

— Treacă de la mine că v-aţi bătut joc de toată munca noastră, spuse alchimistul mânios, până la urmă sunt banii dumneavoastră care s-au evaporat astfel, dar să-mi trageţi în ţeapă nevasta, să vă dedaţi cu ea & contra voinţei ei celor mai ordinare vrăjitorii!... Voi anunţa Inchiziţia, domnule, şi-o să vedeţi că nu se glumeşte cu asemenea lucruri! Dreptate! Dreptate! Să cheme cineva soldaţii din gardă!

Speriată de zgomotele pe care le auzise & neliniştită de soarta soţului ei, nevasta lui Sinibaldus bătu cu putere în uşă. Ridicând capul, acesta surprinse un zâmbet cu subînţeles schimbat între Blauenstein & diavoliţa de chinezoaică, înţelegând imediat în ce hal fusese înşelat & că niciun fel de rugăminte din partea lui nu le va băga înapoi în teacă ghearele:

— Toată averea mea, domnule..., mai găsi puterea să spună, toată averea, dacă veţi tăcea...

Efectul cuvintelor lui schimbă lucrurile din temelii.

Sinibaldus se grăbi să îşi liniştească soţia, fără a deschide uşa, după care se întoarse lângă Blauenstein pentru a-şi bea până la ultima picătură cupa cu otravă. Sub privirile batjocoritoare ale celei pe care o luase cu atâta naivitate drept însăşi Isis, se aplecă în faţa voinţei alchimistului. Avea o săptămână la dispoziţie pentru a-şi inventaria averea & a înmâna suma acelor bandiţi, lucru care îl va asigura pentru totdeauna de tăcerea lor. În caz contrar, putea fi convins că va fi denunţat &, prin urmare, vor urma scandalul & flăcările rugului.

A doua zi după teribila întâmplare, Sinibaldus reveni la colegiu. De câteva săptămâni, Kircher se tot mira de dispariţia lui, temându-se că se dovedise prea aspru la ultima întrevedere. Aşa că îl primi cu sinceră bucurie, dar şi cu o uimire făţişă, căci acum era vorba despre un alt om, mai bătrân cu cincisprezece ani, gârbovit de nenorocire & de remuşcări, care se ruga să fie spovedit...

— Vai, părinte, îl auzii zicând pe Sinibaldus când ajunseră iarăşi lângă mine, la ieşirea din capelă, monstrul şi-a ţesut bine pânza &, de acum, nu-i mai rămâne decât să mă mănânce cu fulgi cu tot.

— Nici vorbă, prietene, nu a venit vremea să cobori garda. Întrezăresc o metodă, mi se pare, prin care...

— Părinte! exclamă Sinibaldus apucându-l de mână, dacă există aşa ceva, haideţi să trecem la treabă! Vă voi asculta neabătut, iar recunoştinţa mea, fiţi convins...

— Lăsaţi recunoştinţa, măcar până una alta, & faceţi ceea ce vă voi cere. Nădăjduiesc ca, astfel, să nu se spună că Biserica a capitulat în faţa creaturilor demonului. Vă veţi întoarce acasă & îl veţi convinge pe blestematul de alchimist să vină şi aici să fabrice aur. Continuaţi să vă jucaţi rolul credulului & adormiţi-i eventualele bănuieli rugându-l să vă ierte pentru adulterul de care v-aţi făcut vinovat, periaţi-l cât mai bine... Mai spuneţi-i & că faima extraordinarelor lui talente a ajuns până la mine & că aş vrea să văd o demonstraţie. &, mai ales, nu uitaţi să îi descrieţi cât mai ingenios credulitatea mea în domeniu & să îl convingeţi să accepte având în vedere avantajele pe care, în caz de succes, le-ar putea obţine. Nu uitaţi să-i strecuraţi că însuşi împăratul este interesat de alchimie & că, astfel, mi-a acordat prietenia & binefacerile sale.

Înveselit de speranţa pe care maestrul meu reuşise să o reaprindă în sufletul lui, Sinibaldus se grăbi să pună în aplicare planul lui Kircher, care funcţionă peste aşteptări... Orbit de încrederea în propria-i superioritate, Blauenstein căzu în cursa întinsă de Athanase, aşa încât nici două zile nu se scurseseră că, prin tubul acustic, furăm anunţaţi că alchimistul & Sinibaldus se află la intrarea în colegiu.

Kircher îşi primi oaspetele cu deosebite demonstraţii de amabilitate, conducându-l în laboratorul în care ne închiserăm. Jucând o perfectă naivitate, maestrul meu se prefăcut extaziat de pretinsele lucrări cu care Blauenstein se lăuda cu neruşinare, deşi sub masca unei nepăsări & a unei înţelepciuni cu care îl dăduse gata pe Sinibaldus.

— Aurul, sigur că da..., zise alchimistul pe un ton ameninţător, iată un cuvânt care pune pe jăratic mulţi nebuni. Vă mărturisesc că, pentru mine, acesta este cel mai ticălos metal. Straniu paradox, nu-i aşa? Numai că, pentru a-l produce, trebuie mai întâi să înţelegi deşertăciunea bogăţiilor din lumea aceasta. În chiar clipa în care descoperi secretul transmutaţiei, îi înţelegi & inutilitatea...

— Cu siguranţă, domnule. Cred totuşi că ştiinţa dumneavoastră ieşită din comun în ale alchimiei ar putea lămuri multe pete întunecate de pe harta funcţionării naturii & cunosc o persoană foarte nobilă & de rang foarte înalt, al cărei nume sper că sunteţi de acord să nu îl pronunţăm deocamdată, care ar fi foarte bucuroasă să profite de lumina spiritului dumneavoastră. Pentru asta însă, trebuie să fiţi de acord, doar cu titlu de garanţie a întreprinderii pe care o pornesc aici în numele său (Kircher pronunţă ultimele trei cuvinte cu suficientă gravitate pentru ca alchimistul să sesizeze caracterul oficial al însărcinării), să mai faceţi o dată & în faţa mea experienţa despre care prietenul meu Sinibaldus mi-a vorbit cu atâta admiraţie.

— Nimic mai simplu, răspunse Blauenstein pe care nu-l supăra cu nimic să vadă apropiindu-se realizarea scopului vizitei, &, departe de a mă simţi jignit de cererea dumneavoastră, consimt să dau dovada modestelor mele cunoştinţe cu deosebită plăcere & cu tot respectul cuvenit... acelei persoane.

— Cred că laboratorul nostru este dotat cu tot ceea ce vă trebuie...

Cum alchimistul se întorsese către cazanul uriaş de fontă, prevăzut cu nenumărate retorte, care sfârâia în mijlocul încăperii, adăugă:

— Cuptorul acesta, pe care eu l-am inventat, conţine şaptezeci de creuzete individuale, dar, după cum puteţi constata, sunt toate în plin proces de distilare a unor esenţe medicinale. Luaţi-l, aşadar, pe acesta, de care mă folosesc pentru experienţele mele chimice. Cât despre substanţele necesare, daţi numai ordin, iar asistentul meu va merge bucuros să le caute.

Blauenstein se umflă în pene, simţindu-se la largul lui într-o atare situaţie, aprinzând maiestuos cuptorul & înşiruind ingredientele de care avea nevoie:

— Realgar, cinci uncii; cinabru, cinci uncii; sulf, o uncie & jumătate; la fel şi salpetru & sare de Turkestan, cantitate dublă de mercur & orpiment...

Athanase & Sinibaldus stăteau cu ochii pe alchimist în timp ce acesta arunca în creuzet substanţele pe măsură ce i le aduceam, după ce le cântărisem & le preparasem după cum îmi fusese ordonat. Când amestecul fu gata & începu să clocotească, Blauenstein deschise un cufăraş pe care îl adusese cu el, din care scoase o lingură lungă de jad & o fiolă cu un lichid transparent.

— În acest flacon, mai am un rest dintr-un elixir pe care l-am fabricat cândva, în China. Puterea îi este atât de mare, încât o singură picătură aruncată în amestec provoacă pe loc transmutaţia.

— Şi acest splendid obiect? s-a arătat interesat maestrul meu, prefăcându-se că doreşte să examineze lingura de jad.

— Nu are vreo legătură anume cu procesul, a explicat alchimistul întinzându-i lui Kircher lingura, e un dar din partea Marelui Fizician Imperial, răposatul meu cumnat. Îl folosesc pentru a-i cinsti memoria & pentru a mă bucura de virtuţile lui intrinseci.

— În acest caz, zise Athanase mângâind distrat suprafaţa de jad, nu e niciun inconvenient, îmi închipui, dacă folosiţi una dintre lingurile mele. Uitaţi, aceasta a fost schiţată chiar de... persoana despre care vorbeam mai devreme & vă pot asigura că va fi încântată să afle că a contribuit cât de cât la împlinirea Marii Opere...

Nicicând nu s-a schimbat vreun chip mai rapid: în câteva secunde, nimic din amabilitatea & îndrăzneala care-o caracterizau nu mai rămăsese pe figura lui Blauenstein. Fără o vorbă, îl fixă pe Kircher cu o privire răutăcioasă & bănuitoare, de şobolan prins în cursă, pe când maestrul meu ţinea ochii plecaţi către instrumentul care părea atât de important pentru alchimist...

— V-aş ruga să cereţi din partea mea iertare acelei persoane, răspunse Blauenstein până la urmă, cu o diplomaţie stângace, dar ţin cu tot dinadinsul să folosesc această lingură. Din... sentimentalism, aş zice. Transmutaţia nu este o simplă experienţă de chimie, mai trebuie şi o anume delicateţe, o viteză anume a mâinilor ce presupune obişnuirea cu nişte obiecte, o legătură sentimentală cu acestea, uneori, jucând un rol determinant...

— Ajunge, domnule! îi reteză Kircher avântul ridicând încet privirile către el.

Bunătatea neghioabă pe care o jucase până în acel moment maestrul meu dispăruse: de acum, în faţa lui Blauenstein se ridica un inchizitor, un părinte-monstru care-ţi îngheţa sângele în vine.

— Viteza mâinilor e bună pentru babe ori pentru măscărici de bâlci de soiul tău! Deşi măscăricii aceia nu dau dovadă de o asemenea ipocrizie dovedită afla doua ta natură. Nu eşti decât un impostor, un pungaş ordinar &, dac-ai fabricat vreodată aur, a fost doar scuturându-l din pungile naivilor. Or, eu nu sunt aşa ceva...

— Cum îndrăzniţi? a strigat alchimistul cu o ultimă tresărire a orgoliului.

— Gunoi ne-nţărcat! Chiar trebuie să dezvălui una câte una şmecheriile tale? continuă Kircher prinzându-l de guler, chiar e nevoie să-ţi spun de ce ţii atât de mult la lingura ta? în genunchi, călugăr trădător, în genunchi! Călăii Inchiziţiei dau o atenţie specială canaliilor de teapa ta!

Dacă seniorul Sinibaldus încă nu ar fi fost convins de impostura căreia îi căzuse victimă, ceea ce urmă avea să-i deschidă ochii definitiv: lipsit de apărare în faţa atacului & ameninţărilor lui Kircher, Blauenstein îşi dădu drumul la gură, mărturisindu-şi şiretlicurile născute de fantezia lui bolnavă. Nimic nu te putea bucura mai tare decât să vezi cum tremura bărbatul acela plin de el & să-l auzi implorând în fel şi chip mila maestrului meu.

După ce Athanase observă că alchimistul e mai mult mort decât viu, se prefăcu a ceda unui oarecare impuls spre clemenţă.

— Nu îţi pot cere să îmi promiţi orice ar fi să fie, întrucât ce persoană cu scaun la cap s-ar mai putea încrede în cuvântul tău?, în schimb îţi poruncesc să părăseşti imediat oraşul cu tot cu prostituata ta & să nu te mai întorci câte zile oi avea! & renunţă la alchimie. Banii pe care i-ai câştigat de la Sinibaldus prin înşelătorie, sunt plata pe care o datorează pentru păcatele lui: foloseşte-i pentru a-ţi corecta viaţa luându-ţi o muncă cinstită & salvează-ţi sufletul prin căinţă sinceră faţă de greşelile trecutului. Dacă mai aud o singură dată vorbindu-se despre relele tale, te voi da imediat pe mâna justiţiei Bisericii!

Fără îndoială, lui Blauenstein nu trebui să i se mai repete ceva. Jură tot ce i se ceru, se pierdu în mulţumiri deplorabile & îşi luă picioarele la spinare.

Sinibaldus era în culmea fericirii: în câteva minute, Kircher îi dăduse înapoi onoarea & cea mai mare parte a averii. Plângând de emoţie, cu ochii strălucind de recunoştinţă, căzu în genunchi pentru a-i mulţumi Domnului. Athanase se apropie de el, îl certă cu blândeţe & îi iertă păcatele.

Cât despre mine, îmi felicitai maestrul pentru modul exemplar în care demascase periculosul escroc, nu fără a-i pune câteva întrebări asupra unor puncte rămase obscure pentru înţelegerea mea. Cum ar mai fi pretins Blauenstein că poate fabrica aur, dacă nu ar fi fost împiedicat în ultima clipă să o facă? Prin ce miracol îşi dăduse Kircher seama ce fusese mai înainte alchimistul? Tot atâtea întrebări la care maestrul meu mi-a răspuns zâmbind.

— Să facă aur? Tot ce poate fi mai simplu cu ajutorul acestui obiect.

Se apropie de un cuptor pe care clocotea nişte apă într-un recipient de sticlă, băgă lingura de jad înăuntru şi începu să mestece încet.

Spre uimirea noastră, văzurăm apărând o ploaie de firicele de aur în apa limpede din retortă.

— Un şiretlic vechi de când lumea, continuă Kircher, dar tot de când lumea cu acelaşi efect. Vedeţi, în interiorul lingurii a fost săpat un canal îngust. Ajunge să îl umpli cu praf de aur & să acoperi gaura cu puţină ceară. La momentul cuvenit, căldura oricărui amestec topeşte dopul eliberând în creuzet aur adevărat. Foarte probabil, chiar aurul dumneavoastră, dragul meu Sinibaldus... Cât despre faptul că omul cu pricina a fost odinioară într-un ordin călugăresc, mărturisesc că aici am riscat. Cum sunt mai înalt decât Blauenstein, în timp ce el vorbea i-am putut privi liniştit vârful craniului unde o anomalie ciudată mi-a reţinut atenţia: părul îi era mult mai des spre ceafă, ceea ce poate fi uşor explicat printr-o tunsoare regulată, făcută ani de-a rândul. M-am mulţumit, prin urmare, să-i întind o capcană în cursul conversaţiei, subliniind calităţile lui legate de serviciul religios, iar el nu şi-a putut stăpâni o oarecare tulburare, care mi-a confirmat deducţia. După cum constataţi, chestiuni de-a dreptul copilăreşti... Dar, gata cu vorba! Incidentul mi-a deschis pofta de mâncare. Ce-aţi zice dacă am merge să vedem câte păcate au mai făcut găinile prietenului nostru Carlino, la doi paşi de-aici?

Acceptarăm cu plăcere, iar Sinibaldus ţinu neapărat să plătească el masa. Când acesta din urmă se întoarse acasă, câteva ceasuri mai târziu, alchimistul & nevasta lui o şterseseră. Seniorul Sinibaldus păstră, în urma acestei aventuri, o veşnică recunoştinţă maestrului meu, ceea ce nu s-ar putea spune şi despre Blauenstein. Învins & umilit de Kircher, l-a urât teribil pe maestrul meu, ură care urma să se manifeste ani mai târziu, după cum vom vedea.

ALCANTARA / în memoria lui Jim Bowie şi a lui Davy Crockett...

— Ar trebui obţinută o copie a proiectului, a spus Eléazard încruntat, altfel nu pot face nimic. Nu se poate scrie fără dovezi, înţelegi, mai ales când se pune problema să denunţi pe cineva.

Alfredo a scuturat din cap, umplând furios paharele cu *vinho verde*. Evident, nu vedea lucrurile în acelaşi fel.

— Dar nevastă-sa? Nu e nicio posibilitate de a o atrage de partea noastră?

— Pentru moment, nu, a răspuns Loredana. Conform doctorului Euclides, face din asta o problemă personală. Sunt banii ei, aşadar, poate interveni.

— Nu ţi-a propus să faci italiană cu ea? a intervenit Eléazard. A lăsat-o baltă?

— Nici vorbă, trebuie să mă sune la tine zilele astea. Aşa că voi avea ocazia să tatonez mai îndeaproape.

— Bine..., făcu Alfredo îmbufnat. Ca să rezum lucrurile: avem o bază americană care se instalează pe blat în peninsulă, o jigodie de guvernator care profită de informaţie pentru a-şi face liniştit speculaţiile şi trei proşti care stau cu braţele încrucişate aşteptând să-i dărâme rezultatul.

— Gata cu circul, a spus Eléazard. Îţi promit că lucrurile nu vor merge chiar aşa de uşor, însă acum este prea devreme pentru a acţiona. Dacă le-ajunge ceva la ureche înainte ca noi să putem interveni eficient, vor da totul la fund şi, practic, ni se duce naibii tot planul.

— Are dreptate, l-a asigurat şi Loredana. Ai încredere în noi.

— *Ai încredere în noi...,* i-a imitat Alfredo tonul liniştitor. Ţin mult la voi amândoi, dar este vorba despre ţara *mea*, despre regiunea *mea*... Prin urmare, în nimeni nu am încredere şi vă promit că...

S-a întrerupt din cauza apariţiei celor trei clienţi americani.

— Nu-i mai suport! a exclamat după ce cuplul şi fata din dotare au trecut extrem de aproape de masa lor, de parcă ar fi fost invizibili. Nu ies din cameră decât pentru a o enerva pe Socorró sau pentru a se târî dintr-un bar în altul... Şi se-ntorc într-un hal...

Sosind de dimineaţă la Alfredo, Eléazard încercase să stea de vorbă cu bătrâna servitoare. Aceasta i-a spus că ar refuza să primească un salariu care să nu fie obţinut prin muncă. Dar orice muncă avea şi partea ei de ingratitudine, căci aşa lăsase Dumnezeu lucrurile. Oricum, prefera josniciile din "lumea bună" celor ale cerşetoriei... Sigur că îi mulţumea că se interesează de soarta ei, dar îl ruga politicos să îşi vadă de treburile lui.

— Bietul Alfredo, i-a spus Eléazard Loredanei odată ajunşi acasă la el, prea ia în serios povestea asta.

— Probabil nu şi tu?..., i-a răspuns aceasta cu o nuanţă de agresivitate în voce.

— Ba da, desigur, a liniştit-o el. Dar chiar nu văd ce s-ar putea face în clipa asta. Şi nici după, dacă stai să te gândeşti. În pofida sfaturilor noastre, Alfredo îşi va anunţa prietenii din Partido Comunista do Brazii, gazeta lor de doi bani va publica un model de acuză gen Zola, şi-apoi?... Moreira va izbucni în hohote de râs după care va aranja lucrurile spre a le băga pumnul în gură. Şi crede-mă că vor plăti, nu glumă, pentru proba de indignare... Cât despre ce pot eu face: hai să zicem că draga de Carlotta se transformă dintr-odată în martir al revoluţiei, lucru de care îmi vei permite să mă îndoiesc, şi îmi va aduce toate elementele necesare scrierii unui articol. Chiar crezi că va cântări măcar un moment ceva în balanţă? Milioane de dolari şi Pentagonul contra unui anume Eléazard von Wogau, expulzat din Germania acum vreo douăzeci de ani ca simpatizant a tot ce poate fi mai rău în materie de grupuscule politice... Ei, acum vezi tabloul?

Tânăra femeie l-a privit adânc în ochi, întrebându-se parcă dacă e în stare să priceapă ce are de gând să-i spună:

— Ca să alungi şarpele, trebuie să dai cu băţul prin buruieni... Când o să fii mai puţin pesimist, o să-ţi spun câteva vorbe din *Treizeci şi şase de stratageme*. De acord?

A fost rândul lui Eléazard să o privească lung.

— De ce nu, i-a răspuns pe un ton care exprima evident puţinul lui interes pentru subiect.

— Când faci mutra asta, semeni cu papagalul tău, i-a zis ea punând în funcţiune ordinatorul. Ştii cum se zice pe la mine pe-acasă? *Chi non s'avventura non ha ventura*! Hai, că te las să "lucrezi"...

Ciudată fată, şi-a spus după ce Loredana s-a dus după Soledade. Anticonformismul ei, amestecul continuu de tandreţe şi de luciditate îl atrăgeau, şi-o mărturisea fără ocolişuri, până la a estompa imaginea Elainei de pe altarul pe care se străduia să o păstreze. Încă nu îşi revenise din starea provocată de serata de la guvernator. Modul acela al ei de a trage sforile doar pentru a-l putea pălmui!... Mare artă, dar care te lăsa perplex! Văzând cât de rafinat îi manipulează pe cei din jur, nu puteai să nu te simţi şi tu în pericol. Oare nu cumva acelaşi lucru îl făcea şi cu el? Până şi Euclides era fermecat. La americanii de la hotel se uitase cu o răutate care îi dăduse fiori pe şira spinării. Dacă Eléazard era sigur de ceva în privinţa ei, acesta era că Loredana era în stare de orice.

Italianca a bătut la uşa lui Soledade şi a intrat fără a mai aştepta răspunsul. Întinsă în patul desfăcut, cu o cutie de prăjituri deschisă alături, metisa se uita la televizor, la un meci de fotbal.

— Brazilia — URSS, a lămurit-o fără a-şi dezlipi o clipă ochii de pe ecran. Unu la unu, e aproape gata... Vino şi stai jos!

Loredana s-a oprit brusc: litere mari, neuscate încă, se puteau citi pe pereţii albi. Învârtindu-şi ochii de jur-împrejur, a putut citi o singură propoziţie care se repeta pe toţi pereţii până la spray-ul cu insecticid uitat pe măsuţa de toaletă: *Eléazard, te quero...*

— Aha! a zâmbit. Eşti îndrăgostită de el!

Soledade a ridicat fruntea şi şi-a deschis ochii rotunzi ca bilele de loterie. La vederea mesajului pe care îşi închipuise că l-a şters, s-a uitat cruciş a glumă, după care şi-a acoperit faţa cu un colţ de cearşaf ca să scape de privirea italiencei, care a venit şi s-a aşezat lângă ea.

— Nu fi proastă, a bombănit-o blând, n-o să spun nimic nimănui. Nu e treaba mea.

Şi a reuşit să dea la o parte cearşaful în care Soledade îşi înfipsese degetele.

— Nu spui la nimeni? Promiţi?

—Jur! a răspuns Loredana luând-o în braţe. Ia zi-mi, te-ai culcat cu el?

— Nu, i-a răspuns vizibil ruşinată de o întrebare atât de directă. În sfârşit, aproape... O singură dată m-a dus la el în pat, dar era aşa de beat că a adormit fără să mă atingă. Sunt singură că nu a mai ţinut minte nimic, a adăugat cam înciudată. Nu cumva eşti geloasă?

— Sigur că sunt, a glumit Loredana, din moment ce pe mine nu a încercat niciodată să mă sărute.

— Totuşi, pe tine te iubeşte... Îl cunosc eu bine şi văd cum se uită la tine.

— Ştiu..., a constatat privind în gol. Şi eu îl iubesc. Dar nu-ţi face griji, între noi nu va fi niciodată nimic.

— De ce?

— Fiindcă... Secret pentru secret, da? Nu vei spune nimănui nimic, de acord?

Comentatorul teve îşi accelerase debitul verbal, preocupat trup şi suflet de acţiunea de pe teren, care se precipita: *Lovitură liberă periculoasă de la treizeci şi cinci de metri de poarta adversă... Serginho se pregăteşte şi... Trage Falcão! Mingea deviază din zid, cap Junior... Bară! Faza nu este însă încheiată... Eder la balon, dribling de clasă, pasă printre picioare la Zico...*

— Repede, uită-te! a strigat Soledade. O să marcheze!

În acelaşi moment, comentatorul a lăsat să îi scape un urlet ca de lup, ce nu a încetat decât atunci când camera a făcut prim-plan pe judecătorul devenit erou: *Goaaaaaaal! Ziiiiiiico! Viva Brazil, meu Deus! Dois a um!*

Fascinată de reluările de fază cu încetinitorul, urlând şi dând din mâini, Soledade îşi lăsă liberă întreaga bucurie.

O repriză magnifică, zicea vocea răguşită a crainicului, un gol de antologie care ne va rămâne în memorie mai ales că a fost marcat în ultimele secunde ale meciului... Arbitrul îşi priveşte ceasul... Nu eposibil! Jocul continuă! Corner în favoarea URSS... Toţi jucătorii au urcat în atac pentru această ultimă şansă de a egala... Şi... S-a sfârşiiit! Arbitrul fluieră finalul meciului chiar în minutul nouăzeci! Doi la unu, goluri Socrates şi Zico pentru echipa Braziliei, calificată în turul doi al cupei mondiale. Viva Brazil!

— *Braziuuuuuuu*! repeta Soledade în culmea bucuriei. O să câştigăm cupa, o s-o câştigăm!

— Şi eu o să mor, a glumit Loredana pe un ton care s-ar fi putut potrivi la fel de bine la iminenţa unei ploi neavenite ori la lipsa de zahăr din dulapul de la bucătărie.

În cele câteva minute în care rămăsese ca şi singură cu acele cuvinte teribile, mărturia pasiunii nevinovate a lui Soledade o oprise, întorcând-o la o paranteză existenţială similară, de pe la doisprezece ani. Era în ajunul comuniunii. Seara se lăsa peste migdalii înfloriţi. Urma să meargă la spovedanie, la preotul satului.

Tenul cadaveric al părintelui Montefiascone, felul lacrimogen în care le prezenta diapozitivele — imagini îngălbenite, lipsite şi de viaţă şi de zâmbete — o făcuseră să îi fie silă de religie încă din prima zi de catehism. De mai multe săptămâni, fără a se gândi că făcea ceva rău şi fără a se simţi vinovată pentru nimic în lume, Loredana înlocuise cele două ore săptămânale ale comediei aceleia mizerabile cu minunate momente de visare în câmpurile din împrejurimi. Până şi gândul de a merge la comuniune i se părea ridicol. Cum mama acorda însă atâta importanţă ciudatului eveniment, îi acceptase obligativitatea. Era ceva pe care toată lumea îl făcea, o constrângere pe care trebuia să o accepţi fără să înţelegi prea bine la ce putea folosi, cam ca îmbrăcatul în haine de duminică ori interdicţia de a vorbi în biserică. Comuniunea... De zile întregi, îi tot împuiau urechile cu treaba aceea! Verii, mătuşile şi unchii care vor veni la ei, lumânarea care trebuia bine ţinută pentru a nu risca să se ardă cu ceară, toate acele kilograme de paste şi de colţunaşi de pregătit pentru festinul familial care va urma ceremoniei, celebra *torta a piu piani* comandată la patiserie, un tort enorm, cu mai multe etaje, pe care Loredana şi-l închipuia uşor aplecat, ca turnul din Pisa, despre a cărui oră de livrare se

interesau tot timpul, de parcă soarta întregii lumi ar fi atârnat de acea misterioasă exactitate. În după amiaza aceea, în timp ce proba încă o dată alba imaculată pe care urma să o poarte a doua zi, cea a verişoarei Ariana, cea grasă, de unde şi necontenitele retuşuri, mama a întrebat-o cum fusese la spovedanie. Care spovedanie? s-a mirat Loredana cu nevinovăţie... Cum aşa? Nu se spovedise? ţipase mama, cât pe-aici să înghită aţele pe care le ţinea între dinţi. Şi cortina s-a ridicat, dezvăluind cea mai grotescă melodramă. Nenorocita! Păi cum vrea să meargă la comuniune dacă nu a trecut mai întâi pe la confesional? Doar se ducea la orele de catehism, nu? *Madre de Dio* ! Palmă usturătoare, plânsete, urlete... Giuseppe! Asta mică... Dezmăţata asta mică a chiulit de la toate orele de catehism! Păi, sigur că e grav, păgânule! Comunistule! De câte ori ţi-am zis să nu mai fumezi în dormitor?! Şi mai vine şi toată familia! Şi tortul care a costat o avere! Nu-i mai rămânea decât să moară de ruşine.

Contactat telefonic, preotul spusese: Loredana Rizzuto? îi părea rău, dar nu ştia niciun copil cu numele acela... Deşi... Nu cumva era vorba despre obrăznicătura care-o cotea de fiecare dată spre dealuri, în drum spre biserică? îi părea rău să o spună, cu siguranţă, asta va crea probleme părinţilor, dar, fireşte, îi era imposibil să vină a doua zi pentru comuniune. Nici să nu le dea prin gând, spuse, reamintindu-i mamei că a i se dea copilului aceluia trupul lui Christos ar fi un păcat de moarte! Bunul părinte Montefiascone!... Se lăsase îndelung rugat până când consimţise să primească la loc în turmă oiţa rătăcită. Poate că s-ar mai putea schimba ceva, însă. trebuia să vină imediat să se spovedească. Nu, nu la biserică, la el acasă, peste drum. Era un caz excepţional şi nădăjduia că doamna Rizzuto îşi dădea seama că nu făcea toate acestea decât din milă creştinească... Dumnezeu nu este de vânzare, doamnă Rizzuto, dar sărmanii parohiei îi mulţumesc prin vocea lui pentru obolul neaşteptat...

Loredana înainta către propriul destin trei paşi înainte, unul înapoi, fără a pune vreodată talpa pe hăul care se căsca între pavele, sărind fără a-şi lua elan peste şanţuri, de parcă satul s-ar fi transformat într-un şotron gigantic. Cu cât se apropia de biserică, cu atât problema păcatelor devenea mai spinoasă. Cum nu se spovedise niciodată, ştia doar din auzite că trebuia să îţi mărturiseşti "greşelile", de preferinţă cele oribile, şi să obţii iertarea contra unui număr variabil de rugăciuni. Însă degeaba îşi tot scormonea mintea, tot nu descoperea ceva cât de cât acceptabil. Cum fleacuri ca "nu i-am ascultat pe părinţi" sau "am lipsit de la orele de catehism" i se păreau şterse şi nedemne de o confesare, a terminat de conjugat toate verbele a căror reputaţie demonică o cunoştea, fără a avea o idee prea clară ce crime acopereau: a fute, a se culca, a viola, a pipăi, a se pipăi...

Când a sunat la uşa preotului, tocmai se-nnopta. O bătrână a venit şi i-a deschis uşa, bombănind ceva despre ora târzie, după care a împins-o către scara care ducea la etaj. Loredana îşi mai amintea de stampele colorate ilustrând drumul Calvarului, dar şi răpăitul de mitraliere care i-au însoţit urcatul treptelor. Luându-se după acesta, a dat de părintele Montefiascone aşezat în faţa unui televizor cu diagonala mare, cu butoane aurite şi cutie de plastic, pe ecranul căruia Davy Crockett alias John Wayne organiza apărarea unui fort asediat. Sutană, şerveţele, gravură cu Sfântul Ignatiu şi cu Sfânta Fecioară... Intoxicată parcă de televizor, realitatea din jurul ei era proiectată tot în alb-negru. Iritat că este deranjat în timpul filmului, părintele Montefiascone abia de-a i-a răspuns la salut. Fără să se ridice, a pus-o să îngenuncheze pe covor, în faţa televizorului, chiar lângă fotoliul lui, cerându-i să recite *Confiteor*. Loredana a mărturisit că nu ştia rugăciunea, a suportat fulgerele mâniei bătrânului după care a repetat cuvânt cu cuvânt vorbele acre ale acestuia.

Pe ecran, începuse bătălia finală, Davy Crockett dădea înapoi în faţa numărului mare al asediatorilor, tovarăşii lui cădeau unul după altul în preajmă. În fortul cuprins de flăcări, cedează şi ultima baricadă în faţa şarjei cavaleriei. "Adelante!" Cu baionetele la puşti, o masă de husari cu diagonale albe la uniformă înainta cu paşi mici, împânzind ecranul. — Să fie ceea ce cred eu? sughiţa un bărbat aplecându-se către un rănit cu căciulă de blană. — Asta e..., răspunde celălalt privind în ochi soldaţii care se pregătesc să-i termine. Părăsind punctul întărit unde pusese în bătaie ultimul tun, Davy Crockett a început să alerge, cu o făclie în mână, către depozitul de praf de puşcă. Se mai întoarce o dată înainte de a intra când o baionetă profită de mişcare pentru a-l înfige-n uşă. Se desface, se clatină o clipă... În pofida urletului său, încă ai mai putea crede într-un miracol, numai că, pe spate i se întinde o pată mare, întunecată, identică aceleia care înconjoară lama înfiptă în lemn a baionetei, chiar în locul în care el se aflase mai devreme. Cu un ultim efort, îl văd aruncând torţa în butoaiele cu pulbere şi dispărând în magazin... Totul sare în aer, dar îţi cam dădeai seama că John Wayne murise degeaba.

Fără a înţelege încă ridicolul situaţiei, Loredana îi pricepea absurdul: totul semăna cu un coşmar, cam ca acelea de după mesele prea de tot copioase ori de după sosirea acasă cu carnetul plin de note proaste. Perfidă, duşmănoasă, vocea părintelui Montefiascone era diluată de tumultul bătăliei.

Jim Bowie, cu piciorul legat în aţele, într-un pat din capela ruinată unde erau adăpostiţi răniţii. Îl veghează bătrânul lui sclav negru, eliberat înaintea asaltului şi al cărui prim gest de om liber fusese să înfrunte moartea pentru a-şi apăra libertatea. Scurgere de mexicani: cei doi bărbaţi îşi descarcă puştile, flintele, pistoalele, ce arme mai aveau. Baionetele se apropie de fim Bowie, acum o să-l străpungă... Nu! Bătrânul sclav s-a aruncat peste trupul stăpânului său, iar lamele s-au înfipt în acest ultim scut. Trupuri peste trupuri... Pumnalul! Deşi încurcat de cadavru, Bowie tot mai găseşte o modalitate de a mai gâtui unul dintre cei care-i luaseră cu asalt. Gros-plan pe chipul lui: baionete înfipte în chirpici, de o parte şi de alta. Se văd cele care dau pe lângă erou, dar se aud cele care îl ucid: strigăt de porc înjunghiat, bolborosit, spasm de vomă, gură căscată... Moartea aşa cum este, în toată urâţenia ei.

Lumea nu mergea ca unsă, era cenuşie, nedreaptă, împuţită... O imensă conspiraţie lucrând dintotdeauna în vederea uciderii lui Davy Crockett şi a celor ce-i erau credincioşi... Fiindcă sosise clipa cea mare, Loredana s-a auzit mărturisind câteva păcate neînsemnate apoi, cu voce albă, într-o tăcere în care numai drapele se mai auzeau fluturând în film, că se culcase cu tatăl ei.

Întreaga armată mexicană dând onorul celor doi supravieţuitori ai masacrului. O mamă şi fetiţa ei suită pe o catârcă, precum Maria în drumul către Bethleem. Acestea pleacă, epuizate, palide figuri ale nenorocirii şi ale oprobriului în timp ce trompetele stupide sună în cinstea lor. Când trec prin faţa generalului Santana — în pofida bicornului, părea leit părintele Montefiascone! —, mama nu se poate stăpâni să nu îl sfideze din priviri. Fetiţa este mai puternică, ignorându-l şi pe el, şi întregul lui univers. E departe şi de ură şi de dispreţ. Coaptă pentru Brigăzile Roşii...

Cu tatăl tău! a strigat omul în sutană, întorcându-se pentru prima dată spre ea. Da, cu tata. Mai ales, să nu cedeze, să reziste cu măreţie şi demnitate interogatoriului, chiar dac-ar fi să moară precum John Wayne şi Richard Widmark. Da, în patul ei... În noaptea când căzuse trăsnetul pe casa paznicului forestier. Da, era şi mama acolo... Eşti prea mare ca să mai dormi în acelaşi pat cu părinţii, i-a zis părintele Montefiascone, liniştit de extensia voluntară a păcatului. *Dominus, abracadabrum sanctus*, te absolvo, şi gata. Era voie să te "culci" cu tata, ba chiar şi cu mama, lucru care avea drept consecinţă trei *Ave Maria* şi dă-i-nainte, plecai spălat de cele mai groaznice atrocităţi, fără să mai arunci o privire către cadavrele lui Davy Crockett şi Jim Bowie.

În seara aceea, Loredana a învăţat că omul este o fiinţă fără adăpost, lăsată în ghearele nedreptăţii, ale suferinţei şi ale corupţiei. Şi cum murise pentru o primă oară la Fort Alamo, niciodată, mai apoi, nu a mai putut privi un om al bisericii ori un militar fără ca, în sinea ei, să nu-l scuipe-n faţă.

— *Toţi* o să murim..., a răspuns Soledade stingând televizorul.

Cu toată hotărârea ei de a nu face concesii emoţiei, aparenta răceală a reacţiei a rănit-o. Fără îndoială, ceva din atitudinea ei a făcut-o pe Soledade să înţeleagă fiindcă a continuat cu blândeţe: problema nu era să ştim când şi cum vom muri, ci să trăim intens, pentru a nu avea regrete când va fi să vină momentul acela. Nu o spunea din lipsă de compasiune. Dacă într-adevăr Loredana vorbea serios, atunci ce căuta în Brazilia, atât de departe de familie şi de prieteni?

Încă de la prima lor întâlnire, apoi de când se împrieteniseră vorbind despre toate şi despre nimic în bucătărie, Loredana o aprecia pe tânără pentru totala ei lipsă de romantism, infirmitate la care trebuia permanent să fie atentă. Dacă îşi clama iubirea pe toţi pereţii, asta nu ţinea de vreo expresie a însingurării ori a părăsirii, ci, mai degrabă, de vrăjitorie, de acel mod african al supravieţuirii care o făcea, când era tristă, să mănânce pământ cu pumnul ori să întoarcă cu faţa la perete statueta micii maimuţe în plin rut pe care Eléazard o aşezase la vedere pe una dintre etajere.

— Nici nu mai ştiu..., a murmurat Loredana cu gâtul strâns de nevoia imposibil de învins de a plânge. Mi-e frică de moarte.

Soledade a luat-o în braţe.

— Ştiu eu ce-ţi trebuie, i-a zis mângâindu-i părul. O să mergem, s-o vedem pe Mariazinha... E o "mamă a sfinţilor", doar ea te poate ajuta.

Şi, pe ton confidenţial:

— Am văzut-o rupând un lămâi doar privindu-l!

SÃO LUÍS / Pur şi simplu, o problemă de tehnică bancară...

Cum, de luni de zile, Carlotta nu îl mai primea decât în rochie de casă şi într-un hal de beţie care îi accentua neglijenţa vestimentară, colonelul a fost plăcut surprins, în seara aceea, să o descopere în taior Chanel, machiată şi cu bijuteriile puse. O clipă, a sperat că o vor lua de la capăt. Când însă a refuzat rece să bea un pahar împreună şi când l-a anunţat că au de vorbit, s-a pus imediat în gardă.

— Din întâmplare, ieri am dat peste chestia asta..., i-a spus aruncând un dosar pe măsuţa joasă din salon. Aştept explicaţii.

Recunoscând coperta strălucitoare a planului de finanţare, Moreira s-a oprit o clipă la petele maronii care urâţeau mâinile Carlottei şi care nu mai puteau fi puse pe seama soarelui, pregătindu-se pentru tot ce putea fi mai rău.

Două ceasuri mai târziu, s-a refugiat în biroul lui de la etaj, cu gura uscată de cât îşi pledase cauza, fără niciun rezultat. Şi-a turnat un pahar de whisky şi şi-a scărpinat îndelung coaja care îl deranja pe o sprânceană. Nu-şi putuse închipui că acel "tot ce putea fi mai rău" putea atinge asemenea proporţii! Era previzibil ca nevasta să îi facă o scenă fiindcă folosise banii ei fără a-i cere consimţământul. Dar s-o apuce năbădăile până acolo, încât să amenințe cu anularea cumpărării terenurilor făcută în numele ei, asta chiar nu şi-ar fi închipuit. Escroc, bandit, investitor imobiliar lipsit de scrupule... avusese parte de întreaga panoplie de insulte şi acuzaţii. În clipele în care îl amenința că va face plângere pentru abuz de putere, păstra acel calm impresionant în care o regăsea pe adevărata Carlotta din vremurile trecute, aceea pe care continua să o iubească în ciuda infernului domiciliar în care îl tortura de când cu povestea aceea cu fotografia. În care era o fată căreia nici măcar nu i-o trăsese! Comic, zău aşa!...

Şi-a aprins un trabuc. Tot mângâindu-şi favoriţii, a mai descoperit o aluniţă de scărpinat. Nu era prea convins că nevasta nu va reveni asupra deciziei, după somnul de noapte. E drept că ar fi putut şi să persiste în încăpăţânare. În orice caz, trebuia să ia măsuri pentru a preîntâmpina odată pentru totdeauna pericolul unor asemenea stări psihice. Proprietatea respectivelor terenuri constituia pur şi simplu baza întreprinderii. Fără ele, nicio speculaţie nu mai era cu putinţă, niciun *resort*, tot muntele s-ar fi prăbuşit în mare... Modalitatea cea mai simplă era răscumpărarea. Fără o a doua ipotecare a totalităţii bunurilor lor, nu vedea cum şi-ar putea procura banii necesari.

Moreira a deschis un seif ascuns mai mult de formă şi din motive estetice sub o formă de lemn gravat de Abrâo Batista, a scos un vraf de dosare bancare şi s-a adâncit în cifre. Minute în şir nu s-a auzit decât fâşâitul paginilor întoarse cu nervozitate.

După care o mobilă a scârţâit, iar guvernatorul s-a lăsat pe spate, în fotoliu, cu un surâs satisfăcut. Soluţiile cele mai evidente nu apăreau niciodată pe loc, înecate cum erau în valul de detalii. A recitit faxul care conţinea cheia problemei: *Domnule, urmare a întrevederii noastre etc., etc. vă confirmăm că suma de 200 000 USD constituind prefinanţarea proiectului dumneavoastră a fost validată. Vă reamintim că împrumutul va fi deblocat în contul dumneavoastră la recepţia diferitelor situaţii de lucrări... etc., etc*.

Japonezii vărsaseră ieri o primă tranşă din suma promisă. Suma era destinată acoperirii cheltuielilor de iniţiere a proiectului, în aşa fel încât construcţiile să înceapă cât mai repede cu putinţă, imediat ce guvernul brazilian va da undă verde. Era suficient să împrumute din linia de creditare, printr-o manevră oarecare, pentru a da Carlottei banii înapoi. Graţie procurii, nici nu mai trebuia să îi ceară avizul, numele de pe titlurile de proprietate putând fi schimbate fără vreo greutate. Profitul realizat din vânzarea terenurilor destinate armatei americane permiţând, ulterior, acoperirea sumei prelevate. Chiar dacă beneficiile lui aveau să fie puţin ştirbite, cel puţin, doar asta avea să fie urmarea. Odată stabilit principiul transferului, realizarea sa nu mai era decât, pur şi simplu, o problemă de tehnică bancară şi de hârţogărie...

Colonelul a luat telefonul şi a format numărul personal al avocatului său.

— Domnul guvernator? s-a auzit o voce adormită la celălalt capăt al firului. Ce oră e?

— Ce contează? a întrebat Moreira uitându-se la ceas. Două dimineaţa. Ora cea mai bună ca să te trezeşti şi să faci urechile pâlnie.

— Două secunde, să schimb telefonul... Alo, da...

— Ascultă-mă bine: trebuie să fii la Costa la ora la care se deschid birourile. Faci cum crezi de cuviinţa, dar, de la el, nu pleci fără o situaţie a lucrărilor echivalentă cu 100 000 de dolari. Spune-i să factureze defrişări ori ce mai ştiu eu ce. El e dirijorul, el să se descurce ca totul să pară cât mai normal...

— E vreo problemă?

— Nimic grav, îţi explic eu. Imediat ce ai luat hârtiile, treci pe la Sugiyama pentru a alimenta cu suma aceea contul meu, după care te întorci la palat cu notarul şi cu titlurile de proprietate, începând de mâine dimineaţă, toate terenurile trebuie să fie pe numele meu. Operaţiunea o punem noi în ordine mai târziu.

— Pe numele dumneavoastră, am auzit bine?

— Dar trezeşte-te odată, pentru numele lui Dumnezeu! E un fel de a zice... Fă în aşa fel încât să încurci puţin pistele, ca de obicei. Nu că ar folosi la mare lucru, însă, politic vorbind, numele meu nu trebuie să apară în această tranzacţie. OK?

— O să am grijă...

— Atunci, hai înapoi la culcare. Ne vedem mâine.

Capitolul XVIII

În care este vorba despre inaugurarea fântânii Pamphili & despre convorbirea prietenească dintre Athanase & Bemini în legătură cu acest subiect

Anul 1650, care tocmai începuse, văzu, aşadar, crescând încă puţin gloria lui Kircher, fiindcă publicase una după alta două cărţi fundamentale: *Musurgia Universalis & Obeliscus Pamphilius*. Subtitlul celei dintâi rezuma importanţa şi noutatea lucrării: *Marea artă a consonanţei & a disonanţei, în zece cărţi în care sunt tratate în întregime doctrina & filosofia sunetului, precum & teoria & practica muzicii sub toate formele; aici, sunt explicate admirabilele puteri ale consonanţei & ale disonanţei în tot universul, cu numeroase & stranii exemple, aplicate în diferite foloase practice în aproape toate situaţiile, dar mai ales în filologie, matematici, fizică, mecanică, medicină, politică, metafizică & teologie...* Trei sute de fraţi ai misiunii noastre, care făcuseră călătoria până la Roma spre a participa la alegerea noului prepozit general al Companiei lui Isus, plecară cu câte un exemplar din fiecare op, convinşi că le vor fi de mare ajutor în ţările barbare unde mergeau.

Cât despre *Obeliscul Pamphili*, dincolo de volumul de explicaţii asupra simbolismului egiptean, lucrarea oferea pentru prima dată traducerea exactă & completă a unui text scris cu hieroglife!

La ceva timp după apariţia cărţilor, din toate colţurile lumii, începură să sosească scrisori peste scrisori de felicitare.

Un neaşteptat eveniment veni să încununeze acea efervescenţă: senatorul roman Alfonso Donnino, care tocmai îşi dăduse sufletul, lăsa Companiei lui Isus & lui Kircher în mod special întregul său cabinet de curiozităţi! Colecţia, printre cele mai frumoase ale vremii ei, cuprindea statui, măşti, idoli, tablouri, arme, mese de marmură sau din alte materiale de preţ, vaze de sticlă ori de cristal, instrumente muzicale, platouri pictate & numeroase fragmente antice de piatră... A fost, prin urmare, necesar să facem amenajări suplimentare la al doilea etaj al colegiului, în aşa fel încât suprafaţa muzeului să sporească & să fim în măsură de a primi abundenta moştenire.

În primăvara lui 1650, fântâna celor Patru Fluvii a fost inaugurată de familia Pamphili. Cele mai mari nume ale Romei se întâlniră în Forum Agonale, alături de Kircher & Bemini, singurii artizani ai acelei opere magnifice. După un lung discurs despre virtuţile predecesorului său, Alexandru al VII-lea, noul Suveran Pontif, sfinţi fântâna cu mare pompă. Vanele au fost deschise & apa limpede de la Acqua Felice a început în sfârşit să curgă în bazinul menit să o primească.

Această fântână este demnă de toate laudele, zise papa apropiindu-se de micul grup pe care îl alcătuiam Kircher, Bernini & cu mine, & salut în persoanele dumneavoastră oameni ce merită să fie onoraţi de secolul nostru tot atât cât au fost Michelangelo & Marsilio Ficino la vremea lor.

Bernini îşi umflă uşor pieptul, pe când maestrul meu puse accentul, cu smerenie, pe modestia participării sale.

Aşa e, cum se zice, continuă papa adresându-se lui Bernini, că monolitul străpuns, leul & calul nu v-au luat decât câteva săptămâni de lucru?

Câteva luni, Sanctitatea Voastră..., l-a corectat Bernini, rănit de insinuare. Restul lucrării nu a prezentat nicio dificultate majoră, în aşa fel încât să îmi ia mai mult timp decât aveam.

Ştiu, ştiu..., continuă papa cu voce dulceagă, privind cu subînţeles statuia Nilului, nimeni n-ar putea spune că fântâna n-ar fi la fel de măreaţă şi dacă aţi fi sculptat-o în întregime cu propriile mâini...

Nu era pentru nimeni un mister faptul că Bernini nu lucrase efectiv decât la cele trei figuri amintite de papă & că se mulţumise să îşi supravegheze cei mai buni elevi pentru celelalte părţi ale fântânii & asta nu atât din cine ştie ce hotărâre personală, cât pentru a respecta timpul impus de răposatul papă Inocentiu al X-lea. Însă dacă ironia Suveranului Pontif nu fusese destinată decât să îl pună puţin pe gânduri pe Bernini, din cauza prea făţişei lui îngâmfări, tot mi se păru nedreaptă. Observând că sculptorul ridicase ochii spre cer &, ştiindu-l impulsiv, Kircher îi veni în ajutor.

Fără îndoială, se întâmplă uneori ca elevii să îşi depăşească profesorii: *Tristo é quel discepolo che non avanza ii suo maestro*, trist discipolul care nu-şi depăşeşte maestrul, nu-i aşa? Lucru rar, totuşi, în cazul de faţă, meritul revine tot aceluia care i-a învăţat.

Dar, spuneţi-mi, părinte, întrebă papa fără a fi părut că băgase de seamă intervenţia lui Kircher, nu e o contradicţie în a aşeza acest idol de piatră în centrul unui monument dedicat religiei

noastre? încă nu am avut timp să vă răsfoiesc lucrarea despre care se spune că este captivantă, aşa că aş fi curios să ştiu prin ce scamatorie puteţi justifica un act de nejustificat...

Athanase aruncă spre mine o privire piezişă în care putui citi întreaga sa surpriză: adică papa se lua de el fiindcă îl sprijinise pe Bernini contra ironiei sale! De altfel, acesta din urmă chiar schiţă către maestrul meu o scurtă grimasă complice, ca pentru a-şi cere scuze că l-a băgat într-o asemenea încurcătură.

Nici vorbă să trebuiască vreo scamatorie, răspunse Kircher, pentru a explica prezenţa obeliscului în chiar inima Cetăţii Eterne. Predecesorul vostru, răposatul papă Inocentiu al X-lea, nu s-a înşelat dorind ca numele său & al străbunilor să fie pe veci asociate acestei lucrări. Deşi creat de unul dintre cele mai vechi popoare, dar & mai demne de a se măsura cu al nostru, obeliscul nu este mai puţin un simbol păgân. Din acest motiv, porumbelul Sfântului Duh se aşază pe el, subliniind suveranitatea religiei noastre asupra păgânismului. Tot aşa, lumina divină, victorioasă asupra tuturor idolatriilor, coboară din cerurile eterne răspândindu-şi darul binefăcător peste cele patru continente pământene reprezentate de Nil, Gange, Danubiu & Rio de la Plata, cele patru fluvii măreţe din care îşi trag cele necesare vieţii Africa, Indiile, Europa & Americile. Nilul poartă mască, fiindcă nimeni nu îi cunoaşte încă izvoarele, cât despre celelalte, ele sunt reprezentate fiecare cu emblemele corespunzătoare naturii lor.

Foarte interesant..., continuă Alexandru al VII-lea, aşadar, sunteţi de părere că acesta este un monument care cinsteşte credinţa noastră & că îl datorăm generozităţii lui Inocentiu al X-lea & geniului dumneavoastră... Eu nu vedeam lucrurile din acest unghi... Mai ales după ce, cu puţin timp în urmă, aţi avut cearta aceea cu franciscanii...

Insist, urmă Kircher de parcă nu ar fi sesizat lovitura, că această fântână este o emblemă de piatră întru gloria Bisericii & a tuturor misionarilor care servesc sfânta ei cauză, dar, totodată, mai mult decât atât &, dacă mi-aţi permite...

De ajuns pentru astăzi, părinte. Mă cheamă şi alte treburi, dar vă voi asculta altădată, cu plăcere... "poveştile".

Fu pentru prima & ultima oară când îmi văzui maestrul roşindu-se... Mă cutremurai de teamă ca nu cumva să îi adreseze papei una dintre acele înţepături cărora doar el le ştia secretul, numai că se abţinu, înclinându-se cu umilinţă pentru a săruta inelul lui Alexandru. *Tamen amabit semper*[9] , spuse printre dinţi, după cum cereau regulile Companiei lui Isus. La rândul nostru, Bernini & cu mine, salutarăm & noi, după care papa ne întoarse spatele fără prea multă ceremonie. Imediat ce o putu face fără a fi în pericol de a-l auzi cineva, Bernini izbucni în nişte hohote cinstite, grăitoare.

Uite ce înseamnă să iei partea unui cioplitor de pietre! exclamă punând mâna pe umărul lui Kircher. Bun venit în confreria histrionilor, părinte Athanase, căci iată-vă promovat la rangul de fabulist...

Cum este posibil? ridică posomorât tonul & maestrul meu. Ani de muncă pentru a ajunge la descifrarea hieroglifelor, cheie căutată de toţi oamenii de veacuri întregi, ce ne oferă dintr-odată totalitatea cunoştinţelor ştiinţifice & filosofice ale antichităţii! Totul măturat aşa, cu dosul palmei, de parc-ai alunga o muscă supărătoare! De ce m-o fi pedepsind Dumnezeu? Să fiu încă prea orgolios?

Nici vorbă, încercă să îl liniştească Bernini, cu doar câteva zile în urmă, acest papă nu era decât cardinalul Fabio Chigi, cunoscut pentru..., hai să zicem, lipsa lui de înţelepciune & trufia de patrician. Dacă este adevărat că funcţia creează organul, atunci păsărică asta va avea nevoie de ceva timp...

Asemenea cugetare smulse un zâmbet lui Kircher, urmat pe loc de o încruntare reprobatoare. L-aş fi luat în braţe pe Bernini pentru rezultatul spuselor lui! Mai ales că, apoi, ne-a invitat din toată inima la el acasă, ca un vechi prieten.

— *Carpe diem*, dragii mei! Să uităm de măgarul acela & să golim câteva sticle de vin franţuzesc pe care le-am păstrat pentru această ocazie. Prefer licoarea asta apei fluviilor, fie ele şi coborâtoare din paradis!

---

[9] „St totuşi, va iubi mereu..." Traducerea în română a textului latin nu este suficientă. Dacă citim pe silabe, în latină — Ta-men a-ma-bit sem-per—, obţinem, prin asonanţă, sintagma franceză: „Ta main à ma bite, Saint-Père", aşadar: „Mâna ta la pula mea, Sfinte Părinte" sau, uzual: „Lua-m-ai de pulă, Sfinte Părinte!" (N.t.)

Locuinţa lui Bernini nu se afla departe de locul în care ne găseam. Acolo întâlnirăm mai mulţi elevi ai sculptorului, care participaseră la ridicarea fântânii & care ne-o luaseră înainte, după inaugurare. Se mai învârteau prin clădire & câteva creaturi rufoase care serveau drept modele lui Bemini & ucenicilor, drept servitoare &, din câte bănuii din familiarităţile pe care şi le permiteau cu domnii aceia, & drept altceva... Fete bune, în fond, hazlii, uneori, chiar cultivate, care ştiură cum să se poarte în prezenţa noastră.

Ne aşezarăm la masa comună din atelier, în mijlocul eboşelor din argilă, al blocurilor de piatră & al desenelor care umpleau sala. Cearşafuri mari, albe, întinse sub sticla acoperişului, lăsau să pătrundă o lumină plăcută. Vin îţi puteai turna cât doreai în paharele fără picior, din aramă, spiritele erau vesele, drept pentru care Kircher îşi regăsi rapid buna dispoziţie.

Bernini nu se mai sătura să povestească modul în care se împunsese cu papa & felul în care maestrul meu îi luase partea. Imita perfect vocea uscată şi orgolioasă a lui Alexandru al VH-lea, provocând hohote generale. Nu era ceva grav, aşa că satira muşcătoare îl distră & pe Athanase, care, totuşi, se feri să intre în discuţie.

După a doua sticlă din vinul alb de Ay, gazda suci gâtul câtorva pui, trimiţând să fie fripţi la un hangiu din apropiere. Aşa că începurăm să vorbim iarăşi despre fântână mestecând din greu carnea bine perpelită. Una dintre tinerele de la masă întrebă dacă într-adevăr era de crezut că toate acele animale gravate pe obelisc chiar puteau spune o poveste.

Şi-ncă cum, frumoaso! strigă Bernini rupând un copan de găină. Poţi avea toată încrederea în părintele Kircher: citeşte hieroglifele acelea de parcă le-ar fi desenat el însuşi... Nu-i aşa, sfinţia ta? adăugă, făcând cu ochiul celui întrebat.

Să nu exagerăm, lucrurile sunt ceva mai complicate. Bunul Caspar, care mă ajută, vă poate confirma cât rămânem în faţa fiecărui rând de tradus. Vechii preoţi egipteni au complicat în chip deosebit această limbă secretă pentru ca ştiinţa lor să nu fie accesibilă profanilor, iar trecerea veacurilor a confirmat că intenţia le-a reuşit perfect...

Şi ce povestesc figurile acelea? a continuat tânăra.

Un basm frumos, care ar trebui să îţi placă, nu s-a lăsat nici Bernini, despre dragostea dintre Isis & Osiris... Ciuleşte urechea, fata mea, dar nici nu mă lăsa să mor de sete. Aşadar: un anume Ra al Egiptului, Zeul-Soare al ţării lui, avea, din nefericire, patru copii: două fete, Isis & Nephtys, & doi băieţi, Typhon & Osiris. Copiii ăştia s-au căsătorit între ei după cum era obiceiul celor puternici. Isis a devenit soţia lui Osiris, iar Nephtys a lui Typhon. Cum tatăl începuse să se cam boşorogească, i-a trecut administrarea regatului lui Osiris, cel mai capabil să ia treburile tronului. Acesta a şi condus bucuros Egiptul. Ajutat de soţie, şi-a învăţat poporul să cultive grâu & viţa-de-vie, i-a dat o religie & a clădit oraşe mari & frumoase, asigurând fericirea naţiei. Numai că Typhon, invidios pe puterea & renumele lui Osiris, s-a apucat să conspire împotriva fratelui lui. Atrăgându-l într-o capcană urzită cu mare grijă, l-a asasinat & l-a tăiat în bucăţele mici pe care le-a aruncat în Nil...

Biata Isis, disperată şi îndrăgostită, s-a apucat să caute bucăţile din soţul ei. Cu tenacitate, a reuşit să le găsească aproape pe toate, fiindcă peştii fluviului le ocoliseră respectuoşi. La drept vorbind, nu mai lipsea decât o singură bucată, o bucăţică în faţa căreia sturionul de Atlantic, acel *Oxyrhynycus* cu nasul ascuţit, nu şi-a putut înfrâna lăcomia. Iar bucăţica aceea, păpuşico, era tocmai cea pe care o prefera Isis ca femeie adevărată ce se afla, băgăciosul, păsărică, scula, trompa, averea, păstârnacul, ciocanul, fusul, seringa, petrecăreţul, puţulicuţa, mascatul, drobul, şpanga, puia, ranga, sceptrul, cuişorul, într-un cuvânt, bombonica de supt bine! Da, frumoasele mele... bombonica ei iubită!

Hohote & râsete înfundate izbucniră din toate părţile după tirada aceea & chiar & Kircher îl felicită pe Bernini pentru *bogăţia* vocabularului.

Mare tragedie, aşadar, continuă sculptorul comic, pentru Isis cea văduvă... Însă ar fi fost să nu-i iei în seamă tenacitatea, pe legea mea, dacă nu te-ai fi gândit că regina, ajutată de sora ei & de Anubis va reconstitui membrul soţului ei din lămâie & salivă, i-l va lipi la locul potrivit &, mulţumită cerului, prin anume mijloace i-l va învia. Şi cum, după câte se pare, noua socoteală funcţiona chiar mai bine decât cea dintâi, Isis s-a trezit repede-repede însărcinată. A adus pe lume un băiat, numit Harpocrates, care a ajuns şi el rege la rândul lui, în timp ce Osiris, cel dintâi muritor pe care l-a distrat vreodată moartea, a dus o fericită eternitate prin câmpiile Ialuului, raiul egiptenilor...

Adunarea se arătă pasionată de povestea lui Bernini & puse numeroase întrebări, în primul rând, pentru a afla dacă era adevărată.

Preoţii egipteni, explică maestrul meu, considerau că Dumnezeu se află peste tot şi-n toate, conform doctrinei transmise de patriarhii antici. Eforturile lor constau în a descoperi manifestările Sale, ascunse în cele naturale &, odată descoperite, a le face cunoscute prin intermediul unor simboluri luate tot din natură. Povestea lui Osiris este, bineînţeles, o fabulă, un voal decent sub care înţelepţii s-au străduit să exprime, după mărturia lui Iamblichus din Calcis, cele mai adânci mistere ale divinităţii, ale lumii, ale îngerilor & ale demonilor.

Uşurel, părinte! Aveţi de grijă că-ncepeţi să aprindeţi lumânări unui alt zeu! îl persiflă Bernini. Mai e puţin & o să ne convingeţi că faraonii credeau într-un Dumnezeu unic & în Sfânta Treime!

Aţi înţeles exact ceea ce trebuie...

Atunci de unde se trage ideea că nu tot universul este creştin? întrebă Bernini, ceva mai serios decât înainte.

Viclenia diavolului e nesfârşită... Printre altele, i-a fost prielnică şi încurcarea limbilor ce a urmat distrugerii turnului Babei, îndepărtarea popoarelor & pervertirea riturilor... Toate religiile idolatre nu sunt altceva decât anamorfoze mai mult sau mai puţin limpezi ale creştinismului. Egiptenii care, mulţumită lui Hermes, aflaseră marile secrete ale cunoaşterii universale, le-au transmis întregii lumi, până în China & America, locuri în care s-au transformat puţin, degenerând precum blana vulpilor ce îşi pierde culoarea naturală &, până la urmă, o ia pe aceea a gheţurilor ori a deşerturilor în care trăiesc. Dar egiptenii ştiau adevărul. Căci ce sunt altceva dezmembrarea lui Osiris de către Typhon & răbdătoarea căutare a lui Isis, dacă nu însăşi imaginea idolatriei, nenorocire vindecată de înţelepciunea divină prin reunirea părţilor răspândite peste tot a arhetipului într-un singur trup mistic? Uitaţi-vă-n jur: nimic nu e stabil, nimic nu e durabil, nicio pace nu poate fi garantată de niciun fel de legi destul de puternice pentru a putea opri naufragiul. Războiul este peste tot! Iar nouă, preoţilor & misionarilor, ne revine sarcina de a căuta, prin suferinţă & martiriu, echilibrul pierdut...

MATO GROSSO / Ce se izbeşte noaptea de plasa contra ţânţarilor...

În a treia zi de drum prin junglă, a ajuns clar pentru toţi că înaintarea va fi mult mai lentă decât se prevăzuse. Yuru-pig, Mauro şi Petersen făceau cu schimbul la targa lui Dietlev, dar pădurea nu le permitea să meargă în linie dreaptă mai mult de zece metri, atât de mare era încâlceala copacilor şi a plantelor cărnoase, a tufişurilor întunecoase, a frunzişurilor abundente şi de nepătruns. Maceta celui ce deschidea drumul ajungea, uneori, pentru a lărgi calea, însă mai mereu trebuia ocolit un obstacol, escaladat un trunchi dărâmat, care se făcea bucăţele sub greutatea lor, strecurat de bine de rău prin hăţişul lianelor, căţărat chiar, atunci când soluţia părea a fi dincolo de arcuirea unor rădăcini. Abătuţi fără încetare de la direcţia ideală, patruzeci şi cinci de grade nord-est, se străduiau să urmeze făgaşurile naturale a căror orientare corespundea totuşi acesteia. Cap compasul stabilit rămânea însă teoretic, fiindcă se tot întorceau din drum pentru a încerca altă variantă mai puţin clară, dar mai adaptată obiectivului. Aveau senzaţia că păşesc pe un imens covor de putregai care se înfunda sub picioarele lor, lichefiindu-se. Un humus elastic şi mirositor, din care vegetaţia întoarsă-n pământ ţâşnea iarăşi, mai puternică, mai densă graţie parcă propriei descompuneri. Bromeliacee ori arbori de cauciuc atinşi de gigantism, fără nicio legătură, ca dimensiuni, cu plantele pe care Elaine le văzuse sub aceste nume prin florării, trunchiuri netede, inelate, amintind de substanţele imposibile din imaginile de sinteză, rădăcini aeriene, ficuşi sugrumători, paraziţi de toate soiurile, jungle matrioşti ascunse una-ntr-alta, la infinit, în însăşi inima marii jungle... Din înalturi, cobora o cacofonie nedefinită, ce umplea tot locul, o zarvă ascuţită, stridentă, în care doar Yurupig şi Petersen erau în stare să discearnă urletul maimuţei capucin cu capul negru, ciocul de tucan tocând, isteria sacadată a marelui papagal ara... Misterul vieţii părea să se fi concentrat în acest creuzet primordial colcăind de ţânţari şi de tot felul de alte insecte.

Pe la cinci după-amiaza, umbra verde devenea prea densă pentru a mai putea înainta, cu atât mai mult, cu cât trebuiau să aibă grijă de aşezarea taberei suficient de devreme pentru a curăţa locul ales, a întinde hamacele şi a strânge ceva uscături. Niciodată nu îşi închipuise Elaine cât este de greu să găseşti ceva de pus pe foc în chiar inima pădurii. Lemnul era spongios, plin ochi de spumă, de sucuri

fermentate, de furnicare, de termite, locuit, viu, la fel de bun de combustibil ca un burete care a supt câtă apă a putut. Focul şuierător care-i strângea noaptea în jurul lui, doar Yurupig îl putea porni.

Se hotărâseră ca Elaine să închidă coloana, în aşa fel încât să fie ferită pe cât era cu putinţă de capcanele pădurii. Înaintarea lor speria o sumedenie de animale care nu puteau fi zărite decât în fugă, deşi, după ce văzuse un şarpe corai practic dispărând printre picioarele ei, ştia că era la fel de expusă ca şi ceilalţi. Degeaba mergea cu ochii în pământ, fiecare trunchi de arbore, fiecare gaură rămânea o cursă mortală de care trebuia să te fereşti. Ca într-un tren-fantomă de bâlci, imensele perdele de migdali li se lipeau brusc de feţe, ca o vată pe băţ, un foşnet apropiat şi agresiv le făcea inimile să le sară din piept, totul părea să comploteze contra acelor intruşi, să se unească pentru a-i înghiţi.

Yurupig şi Petersen păreau a se simţi la largul lor. Şi unul, şi celălalt ştiau o mie şi-una de şmecherii pentru a aduna apă de băut sau pentru a "face să cânte" copacii înainte de a lega hamacurile de ei. Petersen bombănea continuu, ponegrind universul şi creaturile lui, pe când indianul înainta în tăcere, cu simţurile la pândă, având vânătoarea-n sânge. Neamţul şi-a manifestat nemulţumirea în primele două zile, după care, fără a fi înţeles cineva adevăratele motive ale subitei metamorfoze, şi-a regăsit tonusul, ba chiar o anumită familiaritate cu restul grupului.

În seara celei de-a patra zile, când s-au adunat în jurul focului, li se risipise şi ultima speranţă de a ajunge mai repede la ramificaţia fluviului.

— Trebuie să raţionalizăm încă o dată mâncarea, a spus Mauro. În ritmul acesta nu o să mai ţină mult.

— După părerea ta, cât am mers azi? a întrebat Elaine.

— Nu ştiu... cel mult doi kilometri. Dar sunt rupt de parc-am făcut şaptezeci!

Cu mâna băgată prin gulerul tricoului, Mauro şi-a scărpinat nervos pieptul după care s-a uitat la coaja pe care reuşise s-o desprindă: în fărâma de piele părea încastrat un fel de păianjen minuscul, plin de sânge.

Nu e-adevărat! a exclamat scârbit. Ce mai e şi mizeria asta?!

— *Carrapato*..., i-a răspuns Yurupig fără ca măcar să se uite.

O căpuşă, i-a explicat Dietlev cu voce moale. Păduchele lat al junglei... Fii liniştit, toţi avem şi n-o să scăpăm uşor de ei până când nu o să stăm doar de asta. E una dintre surprizele pe care vi le pregătisem...

Scârbită, Elainei i s-a părut că o mănâncă şi mai rău pubisul şi subţiorile.

— Eu m-aş cam apuca de treabă, a zis schiţând un zâmbet... Operaţiunea "vânarea chiriaşilor de lux" începe!... Cine e primul?

— Eu aş vrea, a răspuns Mauro ridicându-şi crăcii pantalonilor. Ce ard porcăriile astea...

Şi şi-a arătat gleznele pline de dungi roşii, zgâriate în ierburile tăioase. Elaine l-a uns cu Mercurocrom, după care a trecut la gât şi antebraţe. Yurupig a lăsat-o şi el să îi dezinfecteze o cicatrice urâtă de pe obraz, în schimb Petersen a refuzat-o, bombănind că a văzut altele şi mai şi, şi că, oricum, medicamentele nu erau bune de nimic. Apoi a fost rândul lui Mauro să o doftoricească pe Elaine.

— Cred că părem absolut ridicoli, a constat după ce a terminat de mânjit cu antisepticul roşu rănile tinerei femei. Până la urmă o să îngrozim maimuţele!

— Mauro, te rog..., a zis Dietlev.

Tânărul s-a ridicat imediat, urmat de Yurupig. Au luat brancarda şi au ieşit câteva momente din cercul de lumină desenat de foc. Elaine s-a concentrat asupra conţinutului trusei medicale, fără să dea atenţie şiroitului urinei pe frunze. O asemenea promiscuitate ar fi deranjat-o înfiorător cu câteva zile în urmă, dar, acum, numai de convenienţe nu mai era loc. Când i-a desfăcut pansamentul, rana lui Dietlev colcăia de viermi. Muştele mari care îl chinuiseră tot drumul reuşiseră să depună ouă în carnea lui, cu toată grija cu care Elaine încercase să îi protejeze plaga. Piciorul se înnegrise, cu pielea întinsă, gata parcă să plesnească. Membru de înecat. Cangrena urca implacabilă. Trei fiole de morfină, o folie de sulfamidă... Nu era de ajuns, a realizat ea disperată, pentru a opri infecţia. I-a dat prin minte că Dietlev s-ar fi putut să nu se mai întoarcă împreună cu ei la Brasilia, idee pe care a alungat-o imediat, de teamă să nu tragă a rău. Să te gândeşti la ce e mai rău înseamnă să-i întinzi trăsnetului o suliţă de platină... Nu mai ştia cine o spusese, dar a considerat preceptul un ordin. Când Mauro şi Yurupig au aşezat targa lângă foc, Dietlev tremura de durere, iar pe faţă îi curgeau râuri de transpiraţie.

— Să-ţi mai fac o injecţie? l-a întrebat Elaine ştergându-i fruntea.

— Nu încă, las' că trece... Petersen! Vino-ncoa...

— Uite-mă, amigo... Ce pot să fac pentru tine?

Dietlev a desfăcut hârtia pe care mâzgălise harta:

— După câte cred, trebuie să fim pe aici, pe undeva..., a spus arătând o zonă la sud-vest de mlaştini, cam un sfert din drumul aproximativ care ar fi trebuit să îi ducă la ramificaţia fluviului. Eşti de acord?

— Da, a răspuns Petersen după ce a aruncat o privire pe hartă. Cam aşa ceva. Ar trebui să dăm în curând de mlaştină. Va fi mai uşor să ne orientăm, dar mai greu să ne deplasăm...

— De-asta mă temeam, s-a întors Dietlev către Elaine. Ne-ar mai trebui vreo zece zile. Îmi pare rău, dar e mult mai mult decât preconizasem.

Petersen a ridicat din umeri, trăgându-şi nasul cu grosolănie:

— Ar fi trebuit să mă aşteptaţi pe navă, după cum v-am spus. Să umbli prin junglă cu o femeie, un puşti şi-o targă... O gaşcă de fraieri!

— Gura! i-a strigat Mauro privindu-l duşmănos. Eşti singurul de vină pentru ce ni s-a întâmplat.

— O să crape! a ridicat din umeri Petersen. O să crăpaţi şi el, şi voi... Mă-ncurcaţi ca dracu', asta e!...

Le-a întors spatele şi s-a suit în hamac. Peste puţin, l-au auzit sforăind sub plasa contra ţânţarilor.

— Are şi ceva dreptate, a constatat consternat Dietlev, dacă m-aţi fi lăsat acolo, aţi fi mers de două-trei ori mai repede. Sigur, mai rămâne varianta să mă duceţi înapoi pe vas, numai că...

— Numai că nici nu se pune problema, l-a întrerupt Mauro calm. O să ajungem unde trebuie şi nimeni nu are să crape, puteţi să mă credeţi. I-am promis mamei să fiu la Fortaleza de Crăciun şi-o să fiu. Aşa stau lucrurile!

— Discuţia nu are niciun rost, i-a zâmbit afectuos Elaine. Haide, toată lumea-n pat, trebuie să ne odihnim!

Mauro şi Yurupig l-au săltat cu grijă pe Dietlev în hamac, în timp ce ea îi susţinea piciorul rănit. Cu toate eforturile de a evita şi cea mai mică atingere, geologul aproape că plângea de durere. Elaine a mai aşteptat câteva clipe apoi, rugată de el, i-a mai făcut o doză de morfină. După ce tranchilizantul şi-a făcut efectul, l-a sărutat iute pe buze şi a tras plasa contra ţânţarilor.

Apoi a căzut într-un somn profund. În miez de noapte, a reuşit să scape de un vis care-i lăsase senzaţia că s-a zdrobit de pământ după o cădere vertiginoasă. În starea încâlcită de semitrezie a întins o mână, căutând umărul lui Eléazard, căldura lui şi s-a deşteptat cu totul în celula hamacului. Prin peretele invizibil antiţânţari se zăreau câteva bucăţi de jăratec care mai pâlpâiau, fără a reuşi, însă, să iasă prea tare în evidenţă în întunericul dimprejur. Tăcerea avea şi ea acea inexplicabilă opacitate a beznei. Navigând pe suprafaţa tenebrelor, Elaine a avut dintr-odată viziunea taberei lor: o grămadă de coconi fragili, atârnând în gol, minusculi, părăsiţi în faţa tropăitului orb al unei mulţimi nevăzute. Încremenită de uimire, auzea zgomotul unei manifestaţii care se apropia, sloganuri, apoi rumoarea aceea a stadionului din momentele în care tot puhoiul acela de oameni pufneşte de dezamăgire. O vijelie scurtă făcea jungla să pârâie din toate încheieturile şi huruitul acesteia pe acoperişul hamacului i-a risipit halucinaţiile. S-a ghemuit înfrigurată, grăbită să adoarmă la loc, refuzând imaginile iscate de moarte ce se ciocneau de plasa ei contra ţânţarilor. Nădăjduia din toate puterile să mai vină o dată ziua.

În zori, când Yurupig a început să bate din palme pentru a-i trezi, ploaia încetase. Încă adormit, lui Mauro, care uitase să ridice prelata înainte de a trage fermoarul, apa de pe acoperişul de circumstanţă i-a căzut toată pe cap. Cu kalaşnikovul în mână, a ţâşnit din hamac ca un drac opărit. Întâmplarea i-a smuls indianului un zâmbet scurt, deşi probabil că mai văzuse aşa ceva. Reuşise să aprindă focul în pofida spălării nocturne a pădurii, drept pentru care Mauro s-a putut încălzi în timp ce îşi ştergea arma cu o batistă.

— Dacă nu o desfaci complet, i-a spus Petersen zeflemitor, chiulasa se va rugini şi n-o să mai fie bună decât să spargi nuci cu ea...

— După părerea mea, i-a răspuns Mauro fără să se uite la el, apa nu a avut timp să intre. Dar putem verifica imediat, dacă asta vrei...

A armat pistolul mitralieră şi i-a îndreptat ţeava către bătrânul neamţ.

— Potoleşte-te! i-a strigat Dietlev. Nu mai vreau să te văd jucându-te cu arma aia, înţelegi? Mai bine vino şi ajută-mă să ies din chestia asta c-am îngheţat.

Elaine se dusese după un copac. Revenind, i-a ajutat pe Mauro şi pe Yurupig să-l ducă pe Dietlev până lângă lizieră.

— Cum te simţi? l-a întrebat după ce l-au adus lângă foc.

— Ca o omletă norvegiană: fierbinte pe afară, rece pe dinăuntru... Dar de rău, nu mi-e rău, încă mai plutesc...

— A plouat mult astă-noapte, l-a anunţat Yurupig întinzându-i o cană de cafea. Asta nu e bine pentru noi.

— Parcă nu era anotimpul ploios! a încercat Mauro să glumească.

— Nu, a răspuns geologul. Abia peste o lună, o lună şi jumătate. Din punctul acesta de vedere, niciun risc. Deocamdată, nu ne putem teme decât de câte o aversă zdravănă, din când în când, mai ales noaptea.

— Păcat, şi-a zis Mauro. Aventura începuse să îi placă şi, în pofida neliniştii provocate de starea lui Dietlev, se simţea la largul lui.

Puţin mai târziu, imediat ce ceaţa s-a risipit, au luat-o din loc.

Mergeau de două ceasuri, Petersen şi Yurupig fiind de rând la brancardă, când Mauro s-a afundat până la genunchi într-un mâl lipicios ascuns de ierburi. L-a strigat pe Yurupig, pentru a-l ajuta să iasă din mocirlă, şi s-a întors alături de ceilalţi.

— Am ajuns la mlaştină, i-a anunţat bucuros, meritǎm o mică pauză, nu? Ce credeţi, Dietlev?

— S-a întors şi zâmbetul i s-a şters instantaneu de pe buze:

— Dietlev!

Elaine, care se aşezase pe o buturugă, în spatele celorlalţi, a alergat spre targă: purpuriu din cauza febrei, cu ochii pe jumătate închişi, bărbatul respira cu greu. Departe de ea, dincolo de suferinţă şi de cuvinte, nu a răspuns chemărilor ei înspăimântate.

— Yurupig, găseşte-mi nişte apă!

— Apoi a dizolvat o doză puternică de aspirină într-o ceaşcă şi l-a forţat pe Dietlev s-o bea.

S-a apropiat şi Petersen, în timp ce tânăra femeie desfăcea în grabă bandajele. În rană colcăiau iarăşi larvele de muscă, mai puţine decât în ziua precedentă, însă piciorul se umflase şi mai tare şi chiar şi coapsa începuse să se acopere de pete închise la culoare.

— Trebuie amputat imediat, a constatat germanul.

Elaine s-a întors ca spre cineva care ar fi spus o obscenitate, dar Petersen i-a înfruntat privirea fără a părea speriat. Ochii îi străluceau, iar pupilele i se dilataseră teribil în scobiturile feţei slăbite.

— Cangrena urcă... dacă nu-i tăiem piciorul, dus e, gata. Uitaţi-vă şi dumneavoastră.

Şi-a dat seama că are dreptate chiar înainte de a observa şi privirea întristată a lui Yurupig. Ochii i s-au umplut de lacrimi, nu din cauza amputării de care s-a convins în aceeaşi clipă, cât fiindcă se ştia incapabilă de o asemenea operaţie.

— Dacă vreţi, o pot face eu..., le-a propus Petersen. Am mai făcut aşa ceva pe frontul rusesc.

— Tu?! a exclamat Mauro uluit. Şi de ce-ai face aşa ceva?

Tutuitul îi ajuta manifestarea dispreţului, iar vocea îi scăpa de sub control de furie:

— După ce-ai încercat să tragi sforile în fel şi chip ca să ne părăseşti pe navă? Vrei să ne faci să credem că... Ticălosule! Vrei să-l omori, da?

Petersen a dat să-i răspundă că poţi ucide pe cineva şi mai repede, cu sânge rece, fără să te resemnezi aşteptându-l să moară ca un câine, dar era prea complicat de explicat, aşa că s-a întors lângă foc.

— *Trebuie* amputat, înţelegi? i-a spus Elaine cu blândeţe. Şi, uită-te bine la mine, te rog, ai putea s-o faci tu?

L-a privit în adâncul ochilor, în timp ce Mauro, descumpănit, îşi căuta cuvintele.

— Nu-ţi face griji, a adăugat strângându-l de braţ, dacă ar fi vrut să-i facă vreun rău, putea pur şi simplu să tacă... Curaj! Dietlev va avea nevoie de noi.

S-a dus lângă Petersen:

— Haideţi, i-a spus serioasă. Îmi asum eu responsabilitatea.

— Aşa, va să zică... Nu mai sunt un asasin ticălos? Dar trebuie să ştiu exact ce doriţi...

Elaine îl ruga din priviri.

— Bine. Să mergem. Dar să ştiţi că o fac numai şi numai pentru dumneavoastră.

Au luat-o înapoi pe unde veniseră până când au găsit un loc mai larg. La ordinul lui Petersen, Yurupig a făcut un foc suficient de puternic pentru a putea fierbe apă şi steriliza lamele. Când totul a fost pregătit, Herman a rămas singur câteva minute, apoi s-a întors adulmecând ceva, parcă. Dietlev zăcea pe jos, pe jumătate inconştient din cauza dozei de morfină pe care Elaine abia ce i-o injectase.

— Tu, mucosule, i-a zis Petersen lui Mauro, îl ţii de umeri. Yurupig, tu de celălalt picior...

— Şi eu? a întrebat Elaine.

— Dumneavoastră faceţi ce vă spun, pe măsură ce înaintăm. Va fi nevoie să ţineţi garoul şi să legăm arterele imediat ce vor ieşi la vedere.

Când Petersen a început să-i taie femurul cu fierăstrăul din trusa de supravieţuire, Dietlev a urlat o singură dată, lung, din adâncurile comei. Refracţia musculară din jurul osului dezgolit, spasmele intempestive ale rănitului..., toate acestea fuseseră mai puţin înfiorătoare pentru Elaine decât vederea piciorului tăiat, detaşat obscen de trupul lui Dietlev, în timp ce se străduia să îi oprească hemoragia.

— Gata treaba..., a zis Herman după ce au termina de spălat locul operaţiei cu apă fierbinte. Ciotul trebuie lăsat în aer liber pentru a se cicatriza. Nici Mercurocrom, nici altceva, doar apă şi faşă pentru protecţie. Am tăiat de suficient de sus, aşa că sper că va fi de ajuns.

Stătea palid lângă corpul martirizat, tras la faţă de oboseală şi din cauza tensiunii extreme provocate de sălbatica operaţie chirurgicală.

— Mulţumesc, i-a zis Elaine bătrânului neamţ, nu ştiu cum, dar mă voi revanşa...

Petersen a bodogănit ceva, jenat evident de reacţia ei. S-a îndreptat, a făcut câţiva paşi, a băgat piciorul sub gamba amputată şi a trimis-o direct într-un desiş.

— Puneţi-l la loc, pe targă, a mormăit întorcându-se, am cam tras de timp!

Carnetele lui Eléazard

NU DOAR teoria muzicală din *Musurgia*, ci întreaga operă a lui Kircher este un proiect "comunicaţional" sau, mai bine zis: colonialist.

MANIA HERMENEUTICII... *Simbolul*, scrie Kircher, *este marca semnificativă a unui mister, adică, prin însăşi natura sa, este făcut să ne conducă spiritul, grafie câtorva similitudini, la înţelegerea a ceva cu totul diferit din esenţa lucrurilor care ne sunt aduse de simţurile exterioare şi a căror proprietate este de a camufla, de a disimula sub vălul unei expresii obscure. (Obeliscus Pamphilius)* Dansul celor şapte văluri, iar şi iar... Dar de ce ar fi lucrurile semnul a altceva decât al propriii lor nudităţi? Ce erotism pervers ne-ar condamna să le jupuim ca pe iepuri?

SCUFIŢA ROŞIE: — Cum de v-aţi înţeles, părinte, să ţeseţi pânze contra ţânţarilor!?

Athanase Kircher: — Ca să le putem ridica mai bine, fata mea, ca să le putem ridica mai bine...

KIRCHER A RATAT NAŞTEREA spiritului ştiinţific. În ordinea cunoaşterii, opera lui rămâne sterilă. E chiar de mirare, ţinând cont de dimensiunile operelor sale, cât de puţine intuiţii interesante a avut. Nu a fost demn de epoca în care a trăit.

MAI MULT DECÂT IDEEA DE DUMNEZEU, nesănătoasă e dogma, la fel ca sistemul în filosofie sau orice regulă fondată pe precepte unse cu vaselina Absolutului.

PISICII TREBUIE SĂ-I ZICI pisică şi s-o otrăveşti fără vreo stare sufletească anume.

"IDEOLOGIA, scrie Roland Barthes, e ca o friteuză: orice idee ai băga înăuntru, tot friptă o scoţi." Kircher duhneşte a ulei rânced de Contrareformă. Ar trebui pus pe rug nu în contumacie, ci de-adevăratelea, ca exemplu, "pentru supravieţuitori şi pentru cei ce încă n-au comis delicte"... De ce poţi condamna morţii fără de probleme? se întreba Pierre Ayrault: "Pentru că nu-i mai poţi nici ierta, nici felicita". Dacă ai dreptul de a decora un soldat mort la datorie, atunci ar trebui să poţi şi spânzura cadavrul celui care a dat dovadă de laşitate.

PEDEPSIREA MEMORIEI: După ce i-a fost rasă casa de pe faţa pământului, astupate şanţurile şi iazurile, dezonoraţi copiii şi şters numele din registrele cu naşteri, erau tăiate şi pădurile vinovatului de la înălţimea unui stat de om.

MICI MESERII CHINEZEŞTI:

Hotarnic
Însărcinat cu insignele din pene
Inspector al gustătorilor de medicamente
Comisar însărcinat cu solicitarea supunerii rebelilor
Şef al biroului însărcinat cu primirea rebelilor supuşi
Mare Maestru al admonestărilor Ofiţer al urmelor
Însărcinat cu Intrarea şi Interiorul
Mare secretar din urmă al Marelui Secretariat din Urmă
Însărcinat cu înfrumuseţarea traducerilor
Ofiţer însărcinat să se urce şi să observe
Observator al curenţilor de aer
Subdirector al mulţimilor
Comis al broaştelor
Condamnatul de la prânz
Însărcinat cu lipit ochiul de găurile broaştelor şifonierelor
Însărcinat cu paza şi clarificarea
Însărcinat cu regăsirea amintirilor împăratului
Conducător de orbi
Comis al aripilor
Ministru al iernii
Strângător de mâini
Comis al cizmelor de piele
Regulator al tonurilor femele
Participant la deliberări despre avantaje şi dezavantaje Fulminator
Însărcinat cu reînviorarea scrisorilor întârziate
Muzician din serviciul laic de tură scurtă
Mare supervizor al peştilor
Pescar de hiena mării
Prieten

DICŢIONARE şi cataloage: patrie a compulsivilor. Indexul ca gen literar?

KIRCHER NU GÂNDEŞTE decât prin imagini intermediare, ceea ce înseamnă că nu gândeşte. Este un meditativ în sensul lui Walter Benjamin: e acasă doar printre alegorii.

LUCRURI PLĂCUTE divinităţii: numărul impar, vocalele, tăcerea, râsul.

PORTUGHEZA braziliană e o limbă a vocalizelor moi. O limbă a magiei negre, a incantaţiilor. În Manualul armonicii, Nicomachus din Gerasa afirmă că materia sunetului o constituie consoanele, iar vocalele natura sa divină. Acestea din urmă sunt notele muzicii sferelor.

AJUNŞI STĂPÂNI ai Egiptului, arabii au dat hieroglifelor numele de “limba păsărilor” din cauza numărului mare de zburătoare stilizate.

CARNETUL LUI FLAUBERT, octombrie l859: “Părintele Kircher, autorul lanternei magice, al lui *Oedipus Aegyptiacus*, al sistemului de a face un automat să vorbească asemenea unui om, al palingeneziei plantelor şi al altor două sisteme, unul de numărare, celălalt pentru dizertaţia asupra indiferent cărui subiect, a studiat China şi limba coptă (cel dintâi în Europa).

Autor al unei lucrări al cărei titlu începe cu cuvintele *Turris Babel sive Archontologia*, născut în 1602.” Cum acest rezumat e vecin cu mica adnotare despre Pierre Jurieu — “Pierre Jurieu, înnebunit de colici, le atribuia războiului dintre şapte cavaleri închişi în măruntaiele lui” —, care va fi utilizată în varianta pregătitoare pentru *Bouvard şi Pécuchet*, nu mai e nicio îndoială asupra valorii pe care Flaubert ar fi putut-o acorda operei lui Athanase Kircher...

LOREDANA. Dă sfaturi cu tandreţea şi blândeţea unei mitraliere grele. Acestea fiind spuse, are dreptate: dacă rămânem pe loc, fiara ne devorează, dacă fugim, ne prinde.

Capitolul XIX

În care aflăm despre nesperata convertire a reginei Christina

În acelaşi an, pe căi ocolite, la Vatican ajunseră incredibile noutăţi: regina Christina a Suediei, fiica lui Gustav Adolf, cel care jurase cândva să distrugă toţi papiştii & iezuiţii de pe faţa pământului, suveran luminat, însă libertin, al unui regat în întregime cucerit de Reformă, dorea în secret să se convertească!

Miza era importantă: se ivea o ocazie unică de a demonstra puterea Bisericii romane & capacitatea de a aduce la sânul ei una dintre cele mai strălucite figuri ale Reformei. În consecinţă, trebuiau cernuţi cu grijă cei însărcinaţi să grăbească procesul. Utilizat încă o dată, Kircher sfătui înţelept pe superiorii noştri & doi iezuiţi dintre apropiaţii lui plecară imediat în Suedia, deghizaţi în gentilomi.

Evanghelizarea Christinei a Suediei începu pe loc, nu fără greutate, căci regina, inteligentă & mai pricepută decât ar fi fost de crezut în materie de teologie, ridica argument după argument celor doi preceptori. Oricum, dificultatea convertirii era temporaritatea: odată catolică, regina Christina nu ar mai fi putut rămâne în fruntea unui regat protestant...

În cei doi ani care urmară, maestrul meu nu mai părăsi cabinetul de studiu, absorbit cu totul de redactarea *Lumii subterane*, care creştea zi de zi, & de revizuirea & corectarea necesare publicării a lucrării *Oedip Egipteanul*.

Pe 2 mai 1652, în ziua aniversării a cincizeci de ani, avu bucuria să ţină în mână primul volum al acestei opere majore, căreia îi consacrase toate clipele vieţii sale din momentul în care văzuse primele hieroglife. Douăzeci de ani de cercetare neîntreruptă, mai bine de trei sute de vechi autori chemaţi în ajutor pentru susţinerea tezei, două mii de pagini repartizate în patru volume planificate spre publicare pe parcursul a trei ani! Foarte multe gravuri, executate la ordinul său de pictori talentaţi precum Bloemaert & Rosello, ilustrau de minune textul pentru care maestrul meu pusese să se toarne o cantitate considerabilă de noi caractere de literă. Lucrarea era de o deosebită amploare, iar succesul fu pe măsură.

Oedipus Aegyptiacus cunoscu deci un răsunet enorm în întreaga Europă &, între 1652 & 1654, Kircher trebui să facă faţă neplăcerilor provocate de entuziasmul contemporanilor. Erudiţi mandataţi de cele mai mari academii de ştiinţe ale lumii sosiră valuri-valuri la Roma spre a-l întâlni. Din toate părţile venea lume care să-l vadă pe omul ce reuşise să descifreze limba faraonilor, hieroglifele rămase misterioase tuturor muritorilor timp de două mii patru sute de ani... Succesul fu atât de mare, încât cărţile se epuizară abia ieşite din teascurile imprimeriei. Numele lui Kircher era pe toate buzele, în aşa fel încât trebui să răspundem în acei trei ani la peste o mie de scrisori de laudă.

În acelaşi timp, la Stockholm, trimişii papei îşi văzură răsplătite eforturile: pe ll februarie 1654, regina Christina a Suediei îşi anunţă senatului hotărârea de a abdica în favoarea vărului ei, Carol-Gustav. Orice proteste ale senatorilor se dovediră inutile &, printr-o coincidenţă al cărei secret doar destinul îl deţine, pe 2 mai 1654, ziua de naştere a lui Kircher, regina renunţă la tron în faţa tuturor reprezentanţilor regiunilor statului. Din acel moment, ceremonialul abdicării nu mai fu decât o simplă formalitate aşa că, pe 16 iunie, după ce depusese ea însăşi însemnele regalităţii & coroana, Christina a Suediei nu mai fu stăpână decât pe propriile acte în această lume în care trăim aici, jos, pe pământ.

La douăzeci şi opt de ani, cea care, totuşi, domnise mai mult decât regi albiţi de greutatea coroanei, plecă imediat, grăbită să se despartă cât mai iute de un regat din care singură se exilase, cu cea mai mare jertfă de sine. Însoţită de câţiva servitori & curteni fideli, se tunse & se îmbrăcă bărbăteşte pentru a nu fi recunoscută & ieşi fără de regret dintr-o ţară care nu ştiuse să o iubească.

Se îndreptă apoi către Innsbruck unde trebuia să abjure, în mod oficial, erezia. Vă puteţi închipui cu câtă teamă o urmăriră autorităţile ecleziastice pe tot parcursul. Abdicarea, oricât de importantă ar fi fost, nu însemna nimic. Christina ar fi putut renunţa în orice moment la sacrificarea credinţei ei, atât de necesară Bisericii. În acest sens, maestrul meu nu fu ultimul care să o escorteze pe regină, prin intermediul scrisorilor pe care spionii Vaticanului le trimiteau la Palatul Quirinale.

Pe 23 decembrie, sosi la Willebroek, unde arhiducele Leopold, guvernatorul Ţărilor de Jos, veni să o întâmpine. După o cină copioasă, se îmbarcară pe o fregată care îi conduse pe canale până la podul din Laeken, o suburbie a Bruxellesului. Tot drumul, arhiducele & Christina jucară şah, pe când

cerul era luminat de neîntrerupte focuri de artificii. În seara celei de-a doua zile, de Ajunul Crăciunului, li se alăturară persoane de cel mai înalt rang, în palatul lui Leopold, în acelaşi loc unde, cu o sută de ani mai înainte, Carol Quintul abdicase pentru a-şi consacra tot restul vieţii contemplării operei lui Dumnezeu.

În acea noapte, sub îndrumarea părintelui dominican Guemes, a abjurat protestantismul în faţa Domnului...

Kircher îmi mărturisi că, în anumite cercuri, vestea fusese primită cu un oftat de uşurare. În acelaşi timp, rapoartele tot mai numeroase din dimineaţa de după memorabilul eveniment nu mai lăsau niciun dubiu: departe de umilinţa care ar fi fost de aşteptat din partea unei proaspăt convertite, Christina a Suediei ducea la Bruxelles o viaţă foarte plină, făcând să i se ducă vorba prin toate mediile, trecând din petrecere în petrecere & din recepţie în recepţie. Juca excelent biliard doar cu bărbaţi, lua parte la curse dezlănţuite de sănii prin câmpiile înzăpezite ori chiar pe străzile oraşului, ba chiar mergea până la a juca roluri deplasate în comedii muzicale dezavuate de Biserică... Însă ceea ce fusese mai greu de făcut se făcuse &, cu siguranţă, erau & multe exagerări în poveştile despre comportamentul ei scandalos. Convertirea Christinei nu fusese anunţată nimănui, aşa că lumea nu vedea în toate acestea decât încă un motiv de a critica obişnuitele excese ale religiei reformate.

În iunie 1655, Christina a Suediei ajunse în sfârşit la Innsbruck. În catedrala acestui oraş, pe 3 noiembrie, regina îşi abjură credinţa în faţa tuturor & primi, odată cu comuniunea, iertarea păcatelor. Cu acea ocazie, se dovedi perfect reculeasă şi smerită, ceea ce dădea speranţe pentru viitor.

Christina a Suediei, catolică! Evenimentul, făcut cunoscut peste tot de către Biserică, tulbură statele partizane ale Reformei. Suedia, în primul rând, fu dată peste cap de o asemenea lovitură. Mai mult decât tratatul de la Westfalia, această victorie punea capăt Războiului de Treizeci de Ani & încununa triumful Bisericii romane & apostolice. Alexandru al VII-lea era în culmea bucuriei, căci religia noastră nu fusese nicicând mai plină de izbândă decât sub sceptrul lui. & când Christina a Suediei, la doar câteva zile după ceremonia de la Innsbruck, îşi manifestă dorinţa de a merge la Roma pentru a se stabili acolo, papa îi acordă grăbit permisiunea. După ce adună toate ordinele, în prezenţa tuturor cardinalilor, a prepozitului general al iezuiţilor & a lui Kircher, hotărî ceremonialul prin care trebuia sărbătorită sosirea eminentei convertite în Cetatea Eternă. Orice animozitate faţă de maestrul meu fusese demult uitată, drept pentru care el fu cel însărcinat să organizeze pregătirile de primire, în aşa fel încât să i se acorde întreg fastul & solemnitatea cerute de eveniment.

Christina a Suediei luă drumul Romei pe 6 noiembrie, recomandându-i-se să tragă de timp cât mai mult cu putinţă, spre a lăsa Vaticanului vremea necesară unor pregătiri demne de sosirea ei. Trebuia să ne grăbim, totodată. Cum maestrului meu îi fusese lăsată o totală libertate, apelă şi la serviciile lui Bemini & împreună, zi & noapte, se apucară să conceapă & să realizeze tot felul de proiecte magnifice...

În timpul acestor pregătiri febrile, Christina se apropia încet-încet. Ducele de Mantova o primi cu tot respectul cuvenit capetelor încoronate: întinsă într-o litieră, ca o nevastă de faraon, traversă râul Piave la lumina torţelor ţinute deasupra capetelor de soldaţii lui Carlo al III-lea Gonzaga, care mergea înaintea ei.

Îmbrăcată ca o amazoană de la teatru & acoperită de bijuterii, Christina intră triumfătoare în Bologna, Faenza, Rimini & apoi în Ancona. Ca un fluviu care sporeşte pe măsură ce se îndepărtează, la vale, de izvor, cortegiul luase proporţii uluitoare. Gentilomi de toate naţiile, dar & tot felul de curteni de joasă speţă, atraşi de excesul de fast, ori escroci a căror unică avere era ce-aveau pe ei se strânseră spre a o conduce pe Christina spre Roma. La Pesaro, prinsă-n noul dans “Canaria”, abia adus din insule, îi întâlni pe conţii Monaldeschi & Santinelli, acei nobili de tristă amintire care o costară, ani mai târziu, o dizgraţie la fel de memorabilă. La vremea aceea, însă, orbită de atracţia exercitată de cei doi aventurieri, îi primi în alaiul ei & îşi urmă drumul.

La Loretta, la porţile Romei, Christina a Suediei ţinu să îşi depună sceptrul & coroana, într-un gest simbolic, pe altarul Sfintei Fecioare. În noaptea de l9 decembrie a aceluiaşi an, intră în sfârşit în oraş, apărată de privirile locuitorilor prin storurile coborâte ale caleştii, & se duse imediat la Vatican, unde papa îi pusese la dispoziţie un apartament.

În cele două luni, Kircher & Bernini munciseră din greu. Scoţând fără restricţii din punga lui Alexandru al VII-lea, pregătiseră cea mai măreaţă dintre recepţii. Intrarea oficială a Christinei urma să

aibă loc peste trei zile, spre a avea timp să se odihnească după oboseala drumului. Chiar dacă preparativele fuseseră încheiate de o săptămână, erau destule de urmărit pentru punerea la punct a imensului dispozitiv. Colegiul fusese cuprins de un fel de panică. Închis în cabinetul lui de lucru, Kircher nu mai lăsa tubul acustic: ordona, striga, verifica o mie de lucruri, îmbărbătându-şi trupele ca un general în ajunul bătăliei decisive. Ascultându-i comenzile, toţii actorii acelui spectacol îşi repetau neobosiţi rolul, iar eu nu am alergat niciodată mai mult pe străzile Romei decât în perioada aceea.

În dimineaţa zilei de joi, 23 decembrie, Christina a Suediei ieşi pe ascuns din oraş pentru a se duce la vila papei Iulius, de unde trebuia să plece la începutul după-amiezii pentru a-şi face intrarea solemnă în capitală. Dar, vai, un vânt dinspre nord începu să sufle vijelios, adunând pe cerul câmpiei romane nori gfei de ploaie. Zărindu-i de la fereastra colegiului, Kircher nu mai fu preocupat decât de gândul desfăşurării corecte a festivităţilor, rugându-se ca ghinionul să nu-i spulbere roadele eforturilor. Dar chiar după masa de prânz, pe care tânăra Christina a Suediei o luase în compania trimişilor papei Alexandru al VII-lea, furtuna a izbucnit cu o nemaivăzută violenţă. Fulgerele & tunetele rostogolindu-se unele după altele, dezaprobau, parcă, o asemenea pompă desfăşurată pentru o simplă muritoare.

În curtea vilei, iute umplută de băltoace, monseniorul Girolamo Farnese, majordomul Suveranului Pontif, dărui Christinei cele aduse din partea stăpânului său: o trăsură cu şase cai ieşită din imaginaţia lui Bernini & împodobită cu inorogi îmbrăcaţi în foiţă de aur; o litieră & o lectică deosebit de delicate; un pursânge anglo-arab imaculat, pe care harnaşamentul din aur şi din argint aurit îl făceau demn de un împărat. Cum ploaia nu se mai oprea, majordomul îi propuse Christinei să anuleze “Cavalcada Solemnă” & să intre în Roma în caleaşcă, dar suverana, dezamăgită, cu întreg elanul celor douăzeci şi opt de ani, refuză categoric. Drept pentru care, sub o ploaie torenţială, imensa procesiune se puse îri mişcare pe Via Flaminia.

Nimic mai frumos decât traversarea oraşului. Pe toate străzile, minunate ţesături de mătase fluturau la ferestre, tobele băteau solemn &, din toate părţile, o mulţime de căleşti sclipitoare se alăturau cortegiului. În ele, cele mai nobile doamne ale oraşului lăsau să li se zărească rochiile & coafurile de o insolentă scumpete. Cât despre soţii lor, aceştia călăreau alături de căleşti, într-un vacarm asurzitor de potcoave & de nechezaturi.

În piaţa Sfântului Petru, ploaia îşi dublă violenţa, însă Christina nu avea ochi decât pentru catedrală, părând că tot restul îi este indiferent. Întreg alaiul îi imita exemplul: vântul fura pălăriile, furtuna mai că distrugea preţioasele stofe fără să pară că cineva îşi dă seama ori că regretă.

La ieşirea din piaţă, se îndreptă, mereu escortată, către palatul Farnese, pe care ducele de Parma i-l pusese la dispoziţie pe toată perioada şederii la Roma. După cum era obiceiul spre a cinsti mai-marii acestei lumi, o faţadă de butaforie acoperea originalul pe toată lungimea drumului. Concepută de Kircher, lucrarea impresiona atât prin splendoare, cât şi prin singularitatea destinaţiei. Din punctul de vedere al arhitectonicii, era inspirată din “Templul Muzicii” al lui Robert Fludd, iar din cel al conţinutului de idei, din celebrul “Teatru al memoriei” al lui Giulio Camillo, în aşa fel încât faţada reprezenta suma cunoştinţelor umane. Acţionate de mecanisme de ceasornicărie, roţi mari de lemn, împodobite artistic de cei mai buni pictori romani, se învârteau încet, reproducând căile planetelor, Soarelui & celorlalte astre. Şapte alte roţi, la fel de încântător decorate cu embleme & figuri alegorice, veneau unele în faţa celorlalte, după un ritm anume, făcându-i să treacă prin faţa ochilor pe Prometeu, Mercur, Parsiphae, cele trei Gorgone, caverna lui Platon, banchetul oferit zeilor de Okeanos, arborele sefirotic &, în interiorul lui, numeroase simboluri din mitologie, care permiteau observarea progresivă a tuturor cunoştinţelor omeneşti.

Întrucât, fascinată de spectacol, regina Christina se informă cine îi era autor, cardinalul Barberini lăudă virtuţile lui Kircher & îi spuse că va avea ocazia să îl întâlnească peste puţină vreme, vizitarea Colegiului Roman fiind de mult prevăzută pentru a doua zi. Ca din întâmplare, adăugă, parcă pentru a-i ironiza pe cei care nu se mai săturau să tot comenteze astfel de cifre, că întreaga enciclopedie de stuc & lemn costase ceva mai mult de o mie cinci sute de scuzi. Picturile erau semnate de Claude Gelée, zis şi Lorenul, şi de Poussin, cât despre detaliile practice, fusese nevoie de şase mii şase sute de piroane & de patru sobe care funcţionaseră fără încetare timp de două săptămâni pentru a pregăti cei cinci sute de litri de clei, toate folosite la asamblarea elementelor acelei efemere faţade...

Christina, pătrunsă de admiraţie, îi trimise pe loc lui Kircher o medalie preţioasă pe care şi-a desprins-o cu gingăşie de la încheietura mâinii.

CANOA QUEBRADA / Nu e chiar un păcat să bei...

Trezindu-se alături de trupul lui Aynoré, în găoacea hamacului pe care acesta îl închiriase într-o poiată, la *dona Zefa*, Moéma s-a dus cu gândul la Thaïs. Fâşii din cele petrecute împreună cu indianul, precise şi penibile ca nişte imagini pornografice, supraimpresionau exploziv un trist surâs acuzator. Regia propriei culpabilităţi o enerva. Revedea inelul de aramă care-i strângea fruntea, simţea iarăşi mirosul de vin acru al pielii umede căruia i se adăuga gustul de talaş din gură... tot atâtea indicii lăsând libere remuşcările la amintirea beţiei din noaptea trecută. Unu sau două ceasuri de răbdare şi spiritul avea să-i iasă din lava ruşinii difuze şi fără obiect în care e rezumată starea groaznică de după o pileală zdravănă.

Gulliver înlănţuit în fina reţea a propriilor tatuaje, Aynoré era prăbuşit într-un somn animalic. Trupul lui gol şi bronzat îi inspira nu atât tandreţe, cât respect, un soi de stimă frizând sacrul, veneraţia. Din tot ceea ce îi spusese noaptea nu mai păstra decât impresia unui boboc explodând în floare, a ceva ca zborul încetinit al unui papagal, ca urma roşu-aurie a paradisului pierdut.

— Ahaa... Şi tu ai dat pe spate? a auzit brusc o voce venind de deasupra.

Chipul alb ca varul al lui Marlène exprima o surpriză uşor dispreţuitoare.

— Nu-ţi fie frică, nu sunt decât un mormânt... Un cavou egiptean! Sper totuşi că nu ţi-ai schimbat radical opţiunea...

— Mai las-o baltă! i-a întors-o Moéma întinzându-se fără a-i păsa câtuşi de puţin că era în pielea goală. Poţi să spui cui vrei, ce vrei, am trecut de vârsta la care mă piteam de toţi şi de toate.

Şi, dându-şi la o parte părul încurcat de parcă ar fi desfăcut o draperie din două bucăţi:

— E târziu?

Unsprezece dimineaţa, ora deşteptării pentru *maconheiras*! Ai o faţă... vai de capul tău... Mergem toată gaşca pe plajă. Veniţi şi voi?

— Venim..., i-a răspuns Aynoré deschizând ochii.

Surprinzător freamătul trezit de vocea aceea în trupul Moémei. Marlène s-a încruntat, comic:

— Ei bine, bătrână prietenă, a plecat bombănind, tot îţi mai curg balele după el! *Você vai espumar como siri na lata...*

În cele câteva clipe în care Moéma a mai rămas în hamac, plimbându-şi degetele pe pielea fără fir de păr a noului ei iubit, subînţelesurile distilate de Marlène au avut tot timpul să dea în floare. Degeaba îşi spunea că rezervele poponamlui nu erau decât consecinţa geloziei, tot nu îşi mai regăsea fericirea din noaptea trecută. Sentimentului de a o fi trădat pe Thaïs — ştia de acum că faptul de a se fi dăruit indianului nu era o simplă aventură, ci o hotărâre fără cale de întoarcere, un fel voluntar şi definitiv de a-şi lua adio, pentru care trebuia să aibă o explicaţie cu prietena ei — se adăuga îndoiala deşteptată de comentariile acide ale lui Marlène. O rănise mai ales acel "şi tu ai dat pe spate". Seducător cum era, Aynoré, cu siguranţă, atrăgea fetele ca pe muşte... Şi ce? Ceea ce îi aruncase unul în braţele celuilalt era ceva unic, nimeni nu avea niciun drept, decât poate din rea-voinţă, să ia lucrurile altfel. Aynoré îi promisese să o iniţieze în tot ceea ce societatea modernă se străduieşte să anuleze în noi, iar ea avea încredere în cuvintele lui. Lupul nu poate fi domesticit. Nici ea nu va încerca s-o facă, ci se va transforma în lupoaică, demnă de felul în care va locui lumea lui, de sălbăticia cu care el o încărca.

Numai că se întâmplă să ai nevoie să-ţi justifici unele visuri, mai ales atunci când încep să se estompeze. Moéma se agăţa de acesta încercând să îl ridice pe un act fondator, pe un sacrificiu care să îi ateste legitimitatea. În minte, i s-a conturat o idee care a spulberat primele intenţii, schiţându-i un zâmbet victorios. S-a scuturat scăpată dintr-odată de spaime şi a coborât cu precauţie din hamac.

Câteva minute mai târziu, când i-a întins lui Aynoré pieptănul şi foarfeca împrumutate de la *dona Zefa*, indianul nu s-a împotrivit să îi îndeplinească dorinţa. După acea distanţare suverană ce o jignise pe Moéma, de acum se apucase să îi taie pletele în felul femeilor din tribul lui: după ce a retezat un breton care cobora până la sprâncene, i-a continuat linia de o parte şi de cealaltă, lăsând părul doar până la ceafă. I-a ras apoi tâmplele pentru a şterge orice urmă din vechea coafură şi

încheie prin a-i prinde de lobul urechii unul dintre acele buchete de pene albastre şi roşii pe care le vindea pe trotuare.

— Norocul tău că nu sunt un Yanomami, i-a spus arătându-i opera într-o oglinjoară, altfel te-ai fi trezit cu fruntea rasă până-n vârful capului...

Moéma nu a încercat să se recunoască în strania reflectare pe care o ţinea între degete: odată cu sacrificarea părului, scăpase din infern, se botezase, se transformase, se modificase interior, ca în urma a ceea ce îşi imagina a fi un ritual iniţiatic. Convinsă de acea renaştere, a început să imite orgoliul lui Aynoré. Tăcută, făcând economie de gesturi — ca o preoteasă din antichitate, şi-a zis —, a făcut un joint cu un surâs misterios pe buze. În dimineaţa aceea nu mai fuma *maconha*, ci Caapi sacru, apărătorul oamenilor în faţa zeilor...

Când au coborât pe plajă, în lumina orbitoare a prânzului, Moéma se simţea frumoasă, gata de luptă, ucigaşă de oameni, carnivoră: amazoană, aşadar. S-au oprit la coliba lui seu Juju ca să mănânce crabi.

Thaïs s-a îndreptat spre mare imediat ce i-a văzut apărând pe culmea dunelor.

Ajunsă în dreptul micului grup al lui Marlène, departe, pe plajă, de cealaltă parte a ridicăturii care-i apăra pe adepţii naturismului de priviri străine, Moéma a dat să meargă mai departe, numai că Aynoré şi-a scos şortul şi s-a instalat printre ceilalţi fără a-i mai cere părerea.

— *Deus do céu* ! a exclamat Marlène ducându-şi mâna la gură, ce-ai făcut cu părul?

— Dacă nu-ţi place, i-a răspuns Moéma dezbrăcându-se cu naturaleţe, n-ai decât să te uiţi în altă parte.

Apoi, fulgerându-l din priviri pe unul dintre băieţi, care tot chicotea înfundat:

— E treaba mea, nu a ta, da?

— Nu te băşica, a intervenit Marlène împăciuitor, m-am mirat şi eu, atâta tot. N-ai decât să te şi razi, mie mi se rupe! Dar ia roteşte-te, măcar să te văd cum trebuie...

Moéma a ezitat o secundă, apoi s-a executat bosumflată.

— Super look! Pe bune că-ţi stă mişto...

Aynoré se întinsese pe nisip. Se odihnea aşa, cu ochii închişi, nemişcat. Cam ruşinată, Moéma observa mărimea penisului: îndoit, moale, pe coapsă, era mai lung şi decât al lui Marlène şi decât al celorlalţi. Mândră, s-a întins lângă indian conştientă că toţi trag cu ochiul la ei. Era plăcut să stai gol ştiindu-te astfel privit. Stând aşa, lungiţi unul lângă celălalt, probabil că păreau cuplul primordial şi şi-ar fi dorit să se poată dedubla pentru a vedea şi ea spectacolul. Cu un efort de voinţă, a alungat imaginea tatălui, apărută dintr-odată deasupra ei, trăgând din ţigară şi clătinând din cap consternat. Mama poate că ar fi înţeles-o, poate nu, dar, în niciun caz, nu s-ar fi mulţumit să o privească lung cu aer de câine adormit... Moéma şi-a apropiat braţul până l-a atins pe cel al lui Aynoré. Când mâna indianului i-a strâns-o pe a ei, s-a simţit fericită, împăcată cu toată lumea şi cu ea însăşi.

Soarele le ardea feţele într-un mod plăcut. Printr-o asociere de idei, şi-a amintit de povestea incendiilor şi a potopului, cele trei catastrofe fondatoare din mitologia Mururucu. Aynoré i le povestise, până la urmă, înainte de a adormi, numai că amănuntele i se cam voalaseră în memorie.

Până şi cerul luase foc... Cuvintele acelea, pronunţate ca atare de către rarii supravieţuitori de la Hiroshima, nu învăţase pe nimeni lecţia despre nebunia omenească. I s-a făcut dintr-odată prea cald pentru a mai rămâne măcar o clipă pe nisip. S-a ridicat anunţând că intră în apă, a mai rezistat o clipă ameţelii după care a luat-o la fugă spre mare.

După ce s-a jucat puţin cu valurile, s-a întins pe burtă la mal. Cu capul întors către plajă, cu mâinile sub bărbie, urmărea spuma ce-i sfârâia pe ceafă, la intervale regulate. La vreo treizeci de metri, Aynoré şi ceilalţi băieţi jonglau cu mingea pè picior, ţipând şi plonjând acrobatic. Mai departe, mult în spatele lor, faleza îngustă care mărginea acea parte a coastei, faleză de nisip solidificat, din cel care se punea în straturi succesive în sticlele vândute turiştilor, crea un fel de întăritură dungată într-un soi de trandafiriu în degradé.

Roetgen... Moéma şi-a dat seama că nu s-a mai gândit deloc la el din momentul în care ieşise de la *forro da Zefa*. Trebuie că se găsea pe undeva prin larg, iar ea era grăbită să îl vadă întorcându-se pentru a-i explica în ce măsură i se dăduse viaţa peste cap de când el plecase cu pescarii. Şi-a promis să se ducă a doua zi să îl aştepte la întoarcerea *jangadelor*. Poate că ar putea face şi o teză despre mitologia Mururucu ori s-ar documenta îndeajuns înainte de a pleca în Amazonia. În orice caz, nu-şi va

comunica nimănui decizia, nici măcar părinţilor. Poate mai târziu, când va avea copii, o droaie de mici metişi jucându-se pe lângă fluviu... Se vedea încremenită, pe malul apei, cam ca Iracema, aplecată spre umbra unui peşte invizibil sau profeţind lângă foc, cu ochii bântuiţi de viziuni. Condiţia femeii indiene? Miile de dovezi ale discriminării ei din cauza "necurăţeniei"? Cuvada, acea tragicomedie prin care indienii împing pretenţiile masculine până la a mima durerile naşterii şi a primi, văicărindu-se în hamac, felicitările tuturor, pe când proaspăta lăuză, încă neţinându-se bine pe picioare, se chinuieşte să pregătească prăjiturile pentru musafiri... Toate acele aberaţii, care, de obicei, îi temperau entuziasmul pentru triburile indiene, pur şi simplu, se volatilizaseră, de parcă s-ar fi deconectat toate instanţele spiritului critic. Dragostea ei — era prima dată când dădea un nume euforiei pe care o resimţea doar gândindu-se la Aynoré — trecea dincolo de toate acele piedici şi, dacă va fi neapărat nevoie, se vor putea aduce câteva modificări tradiţiei...

Huruitul unui motor a făcut-o să se întoarcă spre promontoriu: un buggy auriu venea spre ei în cea mai mare viteză, chiar pe marginea plajei; făcând să ţâşnească de sub roţi jerbe uriaşe de apă.

Cu vântul din pupă, *jangada* tăia cu uşurinţă, de două ceasuri, hula îndreptându-se către ţărm. Tranşarea unei broaşte ţestoase uriaşe, pescuite la final, le întârziase plecarea, aşa că, acum, soarele părea un globuleţ roşu, agăţat drept în faţa lor, pe linia întunecată a litoralului. João dăduse ordinele în vederea tragerii la mal.

Stai lângă mine, i-a zis lui Roetgen fără să se mai uite la el. Nu coborî înainte de a-ţi spune. O mişcare greşită şi ne-am şi răsturnat...

Roetgen a înţeles motivaţia ordinului: stând în picioare, aşezaţi simetric de o parte şi de cealaltă a babalei, de care se ţineau, cei patru bărbaţi trebuiau să facă tot ce puteau, până la capăt, pentru a reechilibra *jangada* în cursa ei către ţărm. Cam cu o sută de metri înainte ca valurile să înceapă să se desfacă în lungi rulouri translucide, João a înfipt mâinile în cârmă. Cu faţa crispată, cu ochii în patru, supraveghind şi vasul, şi valurile înalte care ameninţau să îi înghită din urmă, corecta traiectoria prin mici mişcări nervoase şi precise. Dacă s-ar fi schimbat direcţia ori s-ar fi pierdut din viteză, mascaretul i-ar fi rostogolit ca pe un lemn oarecare din arboradă... De fiecare dată când un val ameninţa să se spargă deasupra lor şi să-i înghită, João manevra ca la surf şi viteza vasului creştea suficient pentru a scăpa încă o dată. Avântată, scuturată pentru o ultimă oară, de necontrolat astfel aruncată către mal, ambarcaţiunea zvâcni dintr-odată, derapă scârţâind din cauza vitezei şi, în sfârşit, se aşeză pe nisipul plajei. La comanda lui João, cei patru bărbaţi au sărit din *jangada* grăbindu-se să nu o lase furată de reflux, pe când alţi pescari alergau să îi ajute, punând bile de lemn sub provă şi împingând vasul la adăpost de valuri.

Şareta în care se aduna peştele, pe două roţi cu pneuri de maşină, s-a apropiat trasă de o catârcă. În timp ce João vorbea cu Bolinha, vizitiul şaretei, Roetgen s-a tras de o parte un minut ca să mai răsufle. Era epuizat, cuprins de acea moleşeală care urmează fericitei încheieri a unei lucrări care oricine ar putea demonstra că ne depăşeşte puterile. Mândriei de marinar se adăuga aceea, şi mai plăcută, de a fi fost acceptat printre pescari ca unul de-al lor, aparţinând de drept confreriei. În acea clipă, a zărit-o şi pe Moéma... Cel dintâi afront l-a constituit noua tunsoare atât de ridicol grăitoare, al doilea, vederea indianului care o săruta pe gât în timp ce înaintau către el. Beatitudinea ei neghioabă, ca de femeie însărcinată, absenţa lui Thaïs din peisaj... Moéma nici nu i se adresase bine că Roetgen îşi şi rumega acreala unui amor-propriu rănit.

Fără a deveni insultător, cu distanţa uşor dispreţuitoare a celor care nu obişnuiesc sub nicio formă să poarte o conversaţie cu te miri ce pierde-vară, abia dacă a răspuns întrebărilor fetei. Cerându-şi scuze, s-a dus să-i ajute pe João şi pe tovarăşii acestuia să care peştele la şaretă. Când i-a venit rândul să-şi primească partea, l-a însărcinat pe Bolinha să ducă ceea ce i se cuvenea celui pe care îl înlocuise şi să aibă grijă ca să îi fie încărcat contul de la cooperativă conform uzanţei.

Cu toată oboseala, João l-a apucat brutal de umăr: vor merge să bea împreună o *cachaça* sau două, poate chiar trei dacă nu se vor face praf până la a treia... Făcându-i Moémei un semn discret, cei doi şi-au strâns lucrurile şi s-au îndepărtat, clătinându-se de epuizare, în contre-jour, către orizontul purpuriu al crepusculului.

Tânăra i-a urmărit din ochi câteva secunde, pe când ei urcau duna. Abia de îşi mai reţinea lacrimile după ce se simţise de toată mizeria sub privirile lui Roetgen.

M-am prăvălit în băutură,

... zicea *violeiro* aşezat pe lada lui de bere, cu voce răguşită, cu chitara dogită. Mutră de vrăjitor haitian... O epavă, gagiul...

Mai disperat decât socoţi.

... José Costa Leite, cel adevărat, obosit de-i cădeau ochii-n gură, cu cascheta lui de baseball apretată de jeg...

Ia nu-mi daţi lecţii, 'tu-vă-n gură:

... nici mie, îşi zicea Roetgen, nici lui João, nici nimănui, de altfel. Ia-mă aşa cum sunt, da?

Că nu-i păcat să bei cât poţi...

... păi, chiar că nu. E, João? Orice, dar nu păcat... O datorie, da, o lege morală chiar! Un categoric imperativ!

Păi, nici bănuţi, nici munculiţă,
Şi nici ce pune în guriţă...

... Doamneee, vai de capul lor! Să stai s-auzi chestii de-astea în timp ce milioane de oameni îşi freacă mintea cu regimul nutriţionist Montignac ori cu liposucţia...

Nu-s rele chef, scandal cu toţi,
Deci nu-i păcat bei cât poţi...

... voce de trubadur, voce sardă, voce andaluză, voce gâtuită pe cărările bluesului...

Spirtoas-astupă întristarea,
Nu mai ţii minte fraţi, nici soţi
Şi fuţi în gură disperarea,
Că nu-i păcat să bei cât poţi...

... mesă a mizerabililor şi-ncă plină de-nvăţăminte! Versete debitate în viteză, fără a-şi mai trage sufletul, ultimele versuri căzând către cel final, behăitor, al refrenului! “Purgatoriu!”, a exclamat dintr-odată João, cu ochii înceţoşaţi, cu pielea cenuşie. Haide, cantador: purgatoriu!

Romul, rachiul ori tumora?
Să mori o dat' tot sună ora.

... două acorduri înfiorător distorsionate, zumzet de vielă, accente de shamisen în piele de câine...

Din purgatoriul ăsta nu mă scoţi,
Că nu-i păcat să bei cât poţi...

... cântec african, cântec de griot iluminat. Plângere fără urmări de om căruia i-a murit speranţa. “Libertate!”, zice Roetgen şi-o repetă având impresia că are pţune-n gură, fiindu-i ciudă pe el fiindcă, dintr-odată, cuvântul i se părea străin, la fel de lipsit de sens ca şi metoxipsoralen sau monqnitrat de retinol... Două acorduri şi iarăşi improvizaţie:

Măgarul liber e destul
Până se-ntoarce în pătul.

... José Costa Leite se uită fix la perete, cântecul se destramă, dă-n ţipăt, găseşte noi căi...

Tort câinelui de bogătan
Şi botniţă pentru brazilian.
Liber şi inimii care se zbate
Când caraliu-ţi suflă-n spate...
Şi nu lua disperarea în saboţi
Că nu-i păcat să bei cât poţi...

... fluierături admirative în bar, mormăituri şi scuipături de apreciere... *Que bom*! Unde găseşte şmecheriile astea?... Întreabă barmanul. Un *cachaça* pentru poet şi vezi să fie paharul cu ochi! Apoi, dintr-odată, doi îngeri, două apariţii aureolate de lumină în tenebrele de la intrare... Pe cuvânt că îţi vine să crezi în Dumnezeu! Cu părul tuns ca prinţul Vaillant, cu aripile şi coroana scânteind de praf de aur, unul în rochie lungă de satin roz, celălalt de satin azuriu, doi tineri îngeri holbându-şi ochii lor minunaţi, cu mâinile împreunate sub bărbie într-un gest de rugă. Se opriseră să arunce o privire către infern, cum ar fi făcut-o două fetiţe roase de curiozitate, în drum spre biserică. Roetgen nu-şi închipuia îngerii cu un asemenea aer grav, de entomolog intrigat de neaşteptata şi incomprehensibila agitaţie a unui furnicar. Până să schiţeze gestul de a-i invita, nici că mai erau pe

acolo. Ai fi zis că un vânt năucitor şi-ar fi suflat pacea întunecată prin tot barul. Costa Leite şi-a luat iarăşi chitara:

Chiar au vână poetică
Patronii de la fabrică,
Dar proletarii au varicii
Şi cacă versuri prin ospicii.
Suflet lui Lucifer, oleacă,
Las, să salvez ciutancă bună,
Las viperele la-ndemână
Lu' Ăl de sus, că tot o freacă.
Numai pisoarul mi-e amic din toţi:
Vezi, nu-i păcat să bei cât poţi...

... iară şi iară *cachaça* . Să mergem până la capătul nopţii. Nu trebuie să fii supărat pe ea, zice João, cu ochii ţintă la un pachet de Omo, nu e vina ei. *A mulher e capaz de quase tudo, o homem do resto...* Gata să se prăbuşească de beţie şi de oboseală, cu umerii lipiţi unul de altul, cu mâinile agăţându-se, pe pipăite, de marginea tejghelei, se sprijină reciproc, aşa, la marginea prăpastiei cum se află.

Când Thaïs l-a descoperit, seara târziu, Roetgen dormea pe masa de biliard cu o tăietură urâtă pe frunte şi cu sânge închegat pe faţă. Barmanul i-a povestit că fusese obligat să îi spargă o sticlă în cap, dar că era un tip ca lumea şi nu păţise nimic, nici el, nici căpăţâna lui, deh, pe sub părul de pe cap o fi pielea un pic crăpată, dar nu e nimic grav, şi nici pagubele nu ar fi o problemă. João plecase ceva mai înainte, bombănind tot ce ştia el despre nevastă-sa.

FORTALEZA, FAVELA DE PIRAMBÚ / Angicos, 1938...

De ore întregi, Nelson pilea la drugul lui de fier. Din cauza lucrului repetitiv, mintea i se eliberase, retrăind încă o dată moartea lui Lampião. Ceva îl încurca în desfăşurarea faptelor, o fatalitate prea de tot prozaică, o abatere de la cursul firesc care nu se potrivea cu şiretenia şi inteligenţa puse pe seama eroului lui. Angicos, 1938... Sfârşitul tragic al celebrului *cangaceiro* era perfect cunoscut: mândrii de isprava lor, soldaţii brigăzii rapide comandate de locotenentul João Bezerra o povestiseră până în cele mai mici amănunte.

Când zorii zilei de 28 iulie l938 şi-au aruncat lumina difuză asupra acelei părţi din Brazilia, poliţiştii erau atât de aproape de *cangaceiros*, încât îi puteau auzi vorbind ori le puteau urmări privirile celor care se întindeau în pragul colibei. Ca turnaţi în singura uniformă Care se văzuse vreodată prin *caatinga*, oamenii aceia semănau halucinant între ei: scurtă de piele strânsă peste piept de cartuşiere, ghetre, jambiere prinse la genunchi, bicorn lat de piele lăcuită pe care erau prinse steluţe şi alte ornamente aurite — un fel de pălării amintind de moda Incredibililor de pe vremea Directoratului, dar cu cureluşă pe sub bărbie şi cu podoabele frontale de care-am mai spus... Concepută să reziste asaltului unei vegetaţii pline de spini, armura de culoarea bronzului unea vânătorii şi prada ca pe nişte cavaleri cu oglinzile lor. Prin ploaia care nu se mai termina, străbăteau zgomote înfundate: gamele lovite unele de altele, sforăit de cai, tuse seacă, din când în când... Focul nu trebuia deschis decât la ordinul lui Bezerra, dar spaima sudase maxilarele locotenentului în asemenea hal, încât pulsaţiile inimii i se puteau citi pe obraji. Departe de a fi gata să ţâşnească din ascunzătoare, acesta căuta parcă să dispară cu totul în băltoaca în care se ascunsese pe burtă. Pârâitul brusc al unei maşini de cusut înfundase mutra netrebnicului în noroi... Să fi fost vreo mişcare neaşteptată prin boschete? Reflexul metalic al unei carabine? Densitatea neobişnuită a tăcerii din preajmă?... Fără a se fi putut şti pentru ce, unul dintre *cangaceiros* a dat alarma. O clipă, Mariei Bonita i s-a părut că maşina ei de cusut scuipă plumbi.

Ieşit în grabă la chemarea tovarăşului său, Lampião a căzut printre primii sub focul mitralierelor. Pe când o bună parte dintre cangaceiros se împrăştia printre coline, Maria Bonita, Luís Pedro şi cei mai apropiaţi de şeful lor s-au retras în colibe. Asaltul nu a ţinut decât vreo douăzeci de minute, însă mult după ce a tăcut şi ultima puşcă, mitralierele au continuat să toace adăposturile de tablă şi de crengi.

Şi astfel, bătălia s-a transformat într-un soi de tragere la ţintă. Mitralierele nu le lăsaseră nicio şansă acelor *cangaceiros*. Altfel, cum s-ar fi putut justifica o asemenea derută? De ce bine cunoscuta laşitate a lui Bezerra l-a împins în dimineaţa aceea, şi nu altcândva către inteligenţă şi vitejie? Lampião şi cei care îi erau credincioşi muriseră fără să lupte. Pur şi simplu, fuseseră executaţi.

Impresionat de evocare, Nelson a grăbit mişcarea pilei pe drugul de fier. Nu, îşi zicea, Lampião nu s-ar fi lăsat niciodată păcălit atât de uşor pe câmpul de bătălie, nici măcar luat prin surprindere. Povestea nu stătea în picioare... Cealaltă versiune, în schimb, pe care zvonurile o colportaseră aproape imediat după tragedia de la Angicos, era mai convingătoare: alimentată de dezvăluirile părintelui José Kehrle, confirmată de fraţii João şi David Jurubeba, aceasta afirma că Lampião şi cei zece *cangaceiros* care i se alăturaseră în martiriu muriseră otrăviţi.

Capitolul XX

Cum fu Kircher obligat să îi spună reginei Christina o poveste scabroasă pe care ar fi vrut să o ţină numai pentru el...

A doua zi, pe 24 decembrie 1655, Christina a Suediei ne onoră cu prezenţa, după cum fusese prevăzut.

Obişnuit cu oficiul de călăuză, Kircher îi vorbi fără încetare invitatei, introducând-o rapid & spiritual în vastele secţiuni ale muzeului, oprindu-se doar la obiectele cele mai demne de interesul regal. Aici, la o rochie din China brodată cu aur & cu dragoni, dincolo, la o gemă egipteană din cel mai frumos jasp ori la un abraxas gravat pe jad, adus la vedere prin răsucire pe un inel, mai departe, o serie de oglinzi deformatoare... Una dintre acestea o impresionă în mod deosebit pe Christina a Suediei: dacă te admirai pe lungimea acesteia, îţi vedeai capul lungindu-se progresiv, în formă de con, apoi apărându-ţi patru, trei, cinci & opt ochi. În acelaşi timp, gura devenea un fel de cavernă din care dinţii ieşeau înainte ca nişte stânci abrupte. Pe lat, te vedeai la început fără frunte, apoi căpătând urechi de măgar fără ca gura & nările să fi fost modificate! Numai că nu aş şti să descriu în cuvinte întreaga diversitate a acelor hidoase apariţii. Maestrul meu explică fără a se plictisi principiile catoptrice care stătuseră la baza acelor invenţii, dar & pe acelea, încă mai interesante, al căror plan era în mintea sa, pentru eventualitatea în care, într-o bună zi, un mecena le-ar face posibilă realizarea.

După muzeul catoptric, cel mai frumos & mai complet din lume, Kircher i-a arătat Christinei marele piton din Brazilia & elefantul de mare, animale gigantice care îi aduseseră renumele de unic posesor. Maestrul meu îi mai arătă reginei, extaziate de vederea acelor gigantice creaturi, o gravură rugând-o să identifice animalul reprodus de aceasta.

— Ce monstru ciudat mai e şi acesta? exclamă Christina râzând. Ai zice că e un dromader suit pe-o cracă...

— E un purice, Alteţa Voastră, iar stinghia pe care e cocoţat e un fir de păr omenesc pe care puterea microscopului permite să îl mărim atât de tare, spre neplăcerea ochiului &... Încântarea spiritului. Priviţi singură...

Imediat, Athanase îi prezentă una dintre acele lunete & mai multe subiecte de observaţie pe care le pregătise. Christina a Suediei, aplecată spre ocular, lăsa să-i scape mici strigăte de uimire la vederea insectelor metamorfozate în înfricoşătoare himere doar prin graţia lentilelor, pe când maestrul meu, imperturbabil, îi vorbea despre micul & marele infinit.

De aici, trecurăm la dragonul înaripat, de care cardinalul Barberini se despărţise întru cinstirea muzeului nostru, figură extraordinară, făcută să îngrozească. Numai că regina Christina era călită & de o mare fineţe:

— Nişte iezuiţi germani mi-au povestit, acum câteva luni, că au văzut dragoni *priapos suos immanes, in os feminarum intromittentes, ibique urinam fudentes*[10]. I-am certat pentru o asemenea obrăznicie, dar ei au râs!

— Nu am nimic de-mpărţit cu ei, nici nu ştiu cine sunt, răspunse Kircher, deşi cuvintele le-ar trebui înfierate. Pe de altă parte, dacă i-aş fi văzut şi eu, nu aş fi plecat de acolo fără a-i fi capturat sau... "convertit", cum vreţi să ziceţi...

După scurtul schimb de replici, urmară inelul cu două capete, pasărea paradisului cu trei picioare, piciorul uman cu şase degete & crocodilul împăiat care părea că doarme sub un palmier perfect reconstituit.

— Crocodilul, explică maestrul meu, este un simbol al omniscienţei divine, căci doar ochii îi ţine deasupra apei, tot restul rămânând invizibil celorlalţi muritori. Nici limbă nu are, or, înţelepciunea divină nici ea nu are nevoie de cuvinte pentru a se manifesta. &, după cum observă & Plutarh, animalul acesta depune şaizeci de ouă pe care le cloceşte tot atâtea zile. De asemenea, pot trăi cel mult şaizeci de ani, or numărul şaizeci este cel dintâi folosit de astronomi în calculele lor. Aşadar, nu fără motiv, preoţii antici ai Egiptului i-au închinat un oraş, Crocodilopolis, iar locuitorii din Nimes încă îi mai arborează emblema pe pereţii oraşului lor.

[10] Introducându-şi penisul în gura femeilor spre a urina acolo.

Parcurgând restul secţiunii egiptene a muzeului, ne îndreptarăm către curiozitatea care încheia în mod obişnuit vizitele — o piatră de trei sute de grame extrasă din vezica biliară a părintelui Leo Sanctius care, din păcate, a murit în timpul operaţiei —, când regina Christina se opri în faţa unei statuete căreia nu îi dădusem niciodată atenţie: purtând o pălărie în formă de scarabeu, ale cărui labe din spate treceau mai jos de ceafă, ca o eşarfă, un personaj mai degrabă durduliu părea a sta pe vine ţinându-se de burtă.

— Şi asta, părinte? întrebă Christina.

— Un idol egiptean fără importanţă..., răspunse Kircher dând să treacă mai departe.

— Mie mi se pare cu totul deosebit..., insistă regina luând statuia în mână. Ce divinitate ciudată, nu-i aşa?

Cunoscând perfect cele mai mici detalii ale mimicii lui Athanase, îmi dădui seama că ar fi preferat să abordeze alt subiect, iar această reacţie îmi spori curiozitatea.

— Mă tem, Alteţa Voastră, zise maestrul meu oarecum ruşinat, că explicaţiile nu ar fi pe placul unor urechi delicate. Aşa că, dacă îmi veţi permite, aş insista să fie pe plac spiritului dumneavoastră o anume cenzură datorată rangului & sexului Majestăţii Voastre.

— Tocmai că nu vă voi permite..., continuă Christina zâmbind cu o prefăcută nevinovăţie. Aflaţi că rangul îmi dă dreptul la exact contrariul lucrurilor care li se refuză celorlalte femei, ba chiar şi majorităţii bărbaţilor. Nu vă speriaţi de rochia mea, nu sexul face un rege sau o regină, ci exercitarea puterii şi propria hotărâre.

— Iar a dumneavoastră, Majestate, este printre cele mai importante & remarcabile dintre toate cele importante & remarcabile. Mă plec & vă rog să îmi iertaţi inoportuna reticenţă. Idolul acesta este *deus Crepitus*, "zeul Băşină" al egiptenilor, iar poziţia comică în care se află este aceea care se potriveşte cu esenţa lui...

Regina Christina ştiu să rămână absolut impasibilă, dovedind încă o dată că merita din plin renumele de suverană luminată, mai înclinată către sporirea propriilor cunoştinţe, fie şi într-un asemenea domeniu scabros, decât în a le lua în derâdere ca un copil. Cum câteva persoane din suită chicotiseră & făcuseră comentarii ironice legate de latura fetidă a respectivei divinităţi, le-a impus pe loc tăcerea cu o privire în care se citea puterea pe care acea femeie o avea asupra tuturor.

— Continuaţi, vă rog, părinte. Cum de a fost posibil ca aceia care au durat piramidele & biblioteca din Alexandria, care au inventat hieroglifele & atâtea alte minunate secrete să se coboare la un asemenea cult neruşinat? Mărturisesc că sunt tare curioasă din cauza acestui lucru care, la prima vedere, pare a nu avea nicio raţiune...

— Vreţi, aşadar, să motivez în faţa Majestăţii voastre divinizarea băşinii de către egipteni... Nu ar însemna asta să rănesc drepturile unor oameni, punând astfel pe masă un fapt aparent ridicol al unei naţii atât de înţelepte & de savante?

— Printre popoarele care au acordat însuşiri divine unor creaturi sensibile, nu văd nimic mai de iertat decât pe aceia care au avut cultul vânturilor: acestea din urmă sunt invizibile, precum marele stăpân al universului, iar izvorul lor este necunoscut, ca & acela al divinităţii.

— Să nu fim deci miraţi dacă vânturile au fost adorate de cea mai mare parte a naţiilor ca agenţi teribili & de nepătruns, ca minunaţi muncitori ai furtunilor & ai liniştii universului, ca stăpâni ai naturii. Ştiţi ce spunea Petronius: *primus in orbe Deos fecit timor*[11]...

— Fenicienii, dacă e să-l credem pe Eusebius din Caesarea, care ne vorbeşte despre teologia acelui popor, consacraseră vânturilor un templu. Perşii le-au urmat exemplul: *Sacrificant persae*, spune Herodot, *soli & lunae & telluri & igni & aquae & ventis*[12]. Strabon o confirmă utilizând aproape aceiaşi termeni.

— Grecii vor imita ambele popoare la care m-am referit. Cum expediţia lui Xerxes ameninţa Grecia, au consultat oracolul de la Delphi care le-a răspuns că vânturile trebuiau să le fie favorabile spre a le veni în ajutor, aşa că au adus sacrificii pe altarul acestora, după care flota lui Xerxes a fost împrăştiată de o furtună teribilă. În *Phaidros*, Platon povesteşte că, pe vremea lui, la Atena exista un

[11] La inceputul inceputurilor, doar frica i-a nascut pe zei …

[12] Perşii aduceau sacrificii soarelui & lunii & pământului & focului & apei & vânturilor.

altar consacrat vântului de nord Boreas. & Pausanias ne spune că, la Sycione, în Peloponez, s-ar fi aflat un altar pe care se aduceau sacrificii pentru îmbunarea mâniei vânturilor.

— După mărturia lui Virgiliu, romanii credeau & ei aceleaşi lucruri, sacrificând o oaie neagră vânturilor de iarnă & una albă zefirului. Chiar şi împăratul Augustus, un spirit luminat, aflat în Galia, la Narbonne, speriat de violenţa vântului Circius care, în această localitate, încă se mai cheamă Cers, şi care răsturna & casele, & cei mai falnici copaci, deşi curăţa de minune aerul, a jurat că va consacra acelui vânt un templu, lucru pe care l-a & făcut. Ne-o comunică Seneca în *Questiones naturales*.

— În sfârşit, sciţii, după spusele lui Lucian din Samosata, se jurau pe vânt & pe propria sabie, pe care le recunoşteau drept zeităţi.

— Omul, care a fost întotdeauna privit ca un microcosmos, ca o mică lume, prin urmare, are & el vânturile lui ca & macrocosmosul. Acestea, în cele trei regiuni ale corpului ca în trei zone climatice diferite, produc vijelii & furtuni când sunt prea abundente & prea repezi, & răcoresc sângele, părţile animalice & cele solide & umplu întreg trupul de sănătate atunci când sunt blânde & regulate în mişcarea lor. Pe de altă parte, e de ajuns o impetuoasă abundenţă a vânturilor dinăuntru pentru a da naştere unei colici fără leac, unei hidropizii vântoase ori unei înnodări a maţelor, care sunt boli mortale. Egiptenii îşi cinsteau deci vânturile micii lumi ca pe autori ai bolilor sau a sănătăţii corpului uman. Şi Iov pare a le confirma părerea când spune: *Aminteşte-i că viaţa mea e doar o suflare*... Egiptenii preferau totuşi băşina tuturor celorlalte vânturi ale micii lumi poate şi pentru că este cel mai curat dintre toate sau, poate, fiindcă sunetul ei exploziv când scapă din închisoare semăna cu acela al tunetului &, din acest punct de vedere, putea fi văzut de către popor ca un mic Jupiter Tonans care merita adoraţia lor.

— Să mulţumim, de acum, Domnului că ne-a scos din toate aceste rătăciri prin lumina credinţei & orice putere am admira în lucrările naturii, care ne face bine sau rău, să nu o mai privim decât ca pe treaptă a unei scări misterioase prin care avem datoria de a ne ridica la adorarea Creatorului ce ne urgiseşte ori ne apără prin însărcinarea dată celei mai mari ori celei mai neînsemnate dintre creaturile sale, urmând comenzile de nepătruns pentru noi ale Providenţei.

Christina a Suediei fu încântată de acea disertaţie. Promise maestrului meu întregul ei sprijin pentru întreţinerea & dezvoltarea muzeului, după care plecă. Maestrul meu era epuizat, dar mulţumit că rezistase încercării, drept pentru care, opt ceasuri dormi ne-ntors, ceea ce nu i se mai întâmplase de multă vreme.

Kircher se achitase cât se putea mai bine de acea însărcinare, aşa că începu iarăşi, fără întârziere, să studieze. Valul de celebritate ridicat de publicarea operei *Oedip egipteanul* continua să se rostogolească & nu mai avea destule zile libere la dispoziţie spre a răspunde întrebărilor şi cinstirii ce soseau din toate părţile. Cam atunci, dacă îmi amintesc bine, primi în semn de omagiu, de la un anume Marcus din Praga, un manuscris rarisim, însă indescifrabil, scris fiind într-o limbă inventată de la un capăt la altul. Athanase a recunoscut partea lipsă din *Opus Tertium*, lucrarea filosofului Roger Bacon, dar a lăsat pe mai târziu traducerea ei pe care, din păcate, nu a mai găsit niciodată vremea să o întreprindă.

Anul 1656 se duse ca un vis. Nimic nu întunecă buna dispoziţie a maestrului meu, cu excepţia zvonurilor tot mai neliniştitoare care soseau de la palatul Farnese: fără a-i păsa de sensibilitatea romanilor, Christina a Suediei ducea o viaţă pe picior mare, care dădea frâu liber multor cleveteli. Femeie singură în mijlocul unei curţi formate din vreo sută de bărbaţi, se deda fără rezerve tuturor fanteziilor iscate de imaginaţia ei. Frunzele de viţă ce acopereau goliciunea statuilor din palat fuseseră îndepărtate la ordinul ei, tablourile împrumutate de papă, toate cu subiecte pioase şi educative, fuseséră înlocuite de altele cu subiecte mitologice mai potrivite într-un lupanar decât în locuinţa unei proaspăt convertite, iar curtenii nu se mai opreau, spre disperarea majordomului Giandemaria, să despoaie palatul nefericitului duce de Parma, smulgând totul, până la pasmanteriile & perdelele de brocart spre a le vinde burghezilor din oraş. A fost nevoie să fie trimis cardinalul Colonna în casa lui de la ţară, într-atât îi sucise minţile tânăra Christina, ba chiar să fie expediată la altă mănăstire o călugăriţă de care se legase aşa de tare, încât voia să o scoată din serviciul Domnului nostru!

Cam tot atunci, maestrul meu fu cuprins de o răceală la stomac din cauză că mâncase prea multe fructe în postul Paştelui, sau, cel puţin, el aşa credea. Indispoziţia pica foarte prost, întrucât Christina a Suediei ne invitase, alături de mai mulţi clerici, la un concert pe care îl oferea în semn de

pocăinţă. Epuizând de dimineaţă toate leacurile posibile, Kircher era de-a dreptul descumpănit. Mulţumită cerului, exact când se resemnase cu a refuza o invitaţie atât de onorabilă, maestrul meu şi-a amintit de un flacon primit nu demult de la părintele Yves d'Évreux, misionar în Brazilia. Flaconul, spunea bunul părinte în scrisoare, conţinea un praf extraordinar de eficient contra oricărei boli, ajutând & la refacerea puterii intelectuale slăbite de studiu, efecte pe care le verificase deseori pe indienii Tupinambu, de la care îl deţinea, cât & pe el însuşi. Leacul, atât cât putuse observa, era obţinut dintr-o anumită liană numită *Guaraná*, amestecată cu făină de secară. În cazul dat, făina respectivă nu folosea decât pentru a face nişte bulete, care se înghiţeau mai uşor.

Ajuns la capătul puterilor, Kircher nu mai stătu pe gânduri: urmând cuvânt cu cuvânt instrucţiunile părintelui d'Évreux, mâncă patru sau cinci pastile pe care i le pregătii cu puţină apă sfinţită. Ei bine, acolo unde toate secretele farmacopeei moderne dăduseră greş, medicina acelor sălbatici dovedi un rezultat miraculos: după nici o oră, maestrul meu se simţi mai bine. Durerile & fluxul pântecului dispărură, culoarea i se întoarse în obraji & chiar se surprinse fredonând o arie veselă. I se părea nu doar că s-a însănătoşit, dar & că şi-a regăsit energia & sensibilitatea din tinereţe. Nu am văzut niciodată nimic mai uluitor, aşa că ne revenirăm în formă mulţumită acelor indieni care ne dăruiau de la o asemenea depărtare medicamentul lor providenţial.

Până când ajunserăm la palatul Farnese, Kircher glumi pe seama a tot ceea ce întâlnirăm. Buna sa dispoziţie era atât de comunicativă, încât ne stricarăm de râs în mai multe rânduri, pentru nişte nimicuri pe care nici nu ar fi meritat să le băgăm în seamă...

Deşi Michele Angelo Rossi, Laelius Chorista & Salvatore Mazelli, cei trei muzicieni care concertau în seara aceea, la regina Christina, din compoziţiile lui Frescobaldi, au fost ca de obicei ireproşabili, muzica lor găsi în maestrul meu o rezonanţă neaşteptată. Abia ce începuseră să cânte că Athanase & închise ochii cuprins de o reverie care dură până la încheierea concertului. Din când în când, îi scăpa câte o exclamaţie de bucurie, înştiinţându-mă astfel, nu numai că nici vorbă să doarmă, dar că se & afla în culmea extazului...

Când Kircher s-a uitat la mine, după ce s-a stins & ultima notă, crezui că i s-a făcut iarăşi rău, într-atât de fixă îi era privirea. Ochii lui plini de lacrimi treceau prin mine fără a mă vedea... Din cele câteva fraze incoerente pe care a reuşit să le formuleze, pricepui că maestrul meu pluteşte în apele unei voluptăţi perfecte, deşi cuvintele păreau a nu-i trece dincolo de buze decât cu o extraordinară greutate, lucru care m-a speriat.

— *Abegescheidenheit*! murmură surâzând bizar. Sunt gol, sunt orb & nu mai sunt singur... *Schau*, Caspar, *diese Welt vergeht*. *Was? Sie vergeht auch nicht, es ist nur Finsternis, was Gott in ihr zerbricht*[13]! Da, ardeţi-mă! Ardeţi-mă cu Dragostea voastră!

Spunând acestea, dădea din mâini & din picioare exact ca şi când s-ar fi atins de cărbuni aprinşi. Prin semnele acelea, recunoscui prezenţa divină & imensul privilegiu acordat lui Kircher în clipele acelea. Dar mi-am dat seama & că beatitudinea atinsese o asemenea înălţime, încât ar fi fost incapabil de orice comportament corect în societate. Prin urmare, am luat asupra mea sarcina de a-l duce la colegiu în starea aceea.

Odată ajuns în camera lui, până la care fusesem obligat să îl conduc ca pe un copil, Athanase îngenunche pe scăunelul de rugăciune. Departe de a se fi risipit, extazul luase o turnură extraordinară, chiar dacă într-o rătăcire înspăimântătoare...

ALCANTARA / Ceva teribil şi obscur...

Loredanei nu îi părea rău că se confesase lui Soledade, însă acea întoarcere în ea însăşi, care o obligase să mărturisească, o lăsase dezorientată.

Peste două zile, când Soledade a anunţat-o că Mariazinha o aştepta pe seară, a trebuit să facă un efort pentru a-şi aminti ce era cu numele acela. Gândul de a întâlni o femeie care îşi închipuia că poate vindeca toate relele nu o mai atrăgea sub nicio formă, dar s-a conformat din respect pentru cât se zbătuse metisa pentru a-i obţine întrevederea, lucru de care părea a fi deosebit de mândră.

---

[13] Abstracţiune! Uităte-te, Caspar, lumea asta se stinge. Cum aţa? Nici vorbă să se stingă, totuţi, nu-s decât tenebrele-i pe care Domnul i le sfarmă.

Fata a venit după ea pe la sfârşitul după-amiezii. Au plecat imediat, fără a fi fost observate de altcineva din hotel. În mers, Loredana a smuls cu cleştele parcă nişte răspunsuri vagi la întrebările care-i veneau în minte: mergeau la *terreiro* al lui Sakpata, zeul pământului şi al variolei, unde în seara aceea avea loc o adunare, o *macumba*. Cu mama sfântului se vor vedea puţin mai devreme, fiindcă nu era sigur că o străină ar fi avut voie să asiste la ceremonie. Cât despre a afla cu exactitate ce însemnau *terreiro* şi *macumba* sau cărui cult aparţineau, Loredana a trebuit să-şi pună pofta-n cui, Soledade sfârşind prin a-i mărturisi că îi era interzis să dezvăluie astfel de amănunte. Cum devenise încăpăţânată, manifestând exact inversul bunăvoinţei de toate zilele, Loredana a lăsat-o în pace.

Au ieşit de pe strada principală, au trecut şi de ultimele case de zid şi au pătruns în inima peninsulei pe un drum care, din când în când, trecea pe lângă bordeie ascunse sub palmierii *babaçus*. Deşi nu mai plouase de zile întregi, pământul roşcat li se lipea de tălpile sandalelor, făcându-le deplasarea o adevărată corvoadă. Un zebu încremenit, căruia puteai să-i numeri coastele, un câine costeliv, prea slăbit pentru a mai lătra trecătorii, muritori de foame acoperiţi de zdrenţe decolorate, cu mină rătăcită, cu ochi mari, sclipitori, care nu mai vedeau nimic... Loredana nu se mai aventurase niciodată atât de adânc în miezul sărăciei. O mizerie sufocantă, o furtună gata să dea-n clocot, mai vizibilă aici decât pe străzile din Alcantara ori São Luís. Drumeagul se îngusta, întunericul începea să înfioare coroanele verzi-albăstrii ale copacilor uriaşi. Loredana a avut impresia fugară că, într-un fel, mergeau în întâmpinarea nopţii.

După trei sferturi de oră au ajuns sub frunzele unui manghier enorm, al cărui trunchi buhos, îngroşat de proprii lăstari, se contorsiona ca Laocoon în mijlocul şerpilor. Un trunchi de basm, verde murdar, lucitor, tentacular şi destul de lat pentru a adăposti un întreg popor de vrăjitoare.

— Ajungem..., a spus Soledade luând-o pe o potecă ascunsă printre rădăcini.

Locuinţa Mariazinhei a apărut printre copaci, într-o poiană perfect nivelată şi atât de bine întreţinută, încât părea neadevărată în comparaţie cu peisajul ca de după război pe care tocmai îl străbătuseră. Loredana a observat lipsa oricărei ferestre pe faţada albă cândva, ajunsă acum de un ocru zoios şi, deasupra uşii, resturile unei cruci de piatră.

Abia de trecuseră pragul că o fetiţă le-a şi venit în întâmpinare, conducându-le într-o încăpere care a făcut-o pe italiancă să se cutremure, într-atât modul în care era aranjată amintea de harababura roşu-aurie a templelor tibetane. Luminat de o mulţime de opaiţe, locul dădea pe-afară de fetişuri de ipsos colorat: şefi indieni, diavoli zâmbitori, sirene ori câini lătrând la lună. Pereţii erau acoperiţi de litografii mizerabile ce dovedeau o nesăbuită admiraţie pentru Allan Kardec, părintele spiritismului. De tavan atârna o întreagă reţea de hârtii roşii, eşarfe cu rugăciuni şi bancnote. Având deasupra o statuie a Sfântului Roc — numele îi era scris la bază ca să îl vadă toată lumea — şi înconjurat de flori de plastic, un fotoliu mare de răchită părea a constitui inima sanctuarului. În el trona o bătrână.

Mariazinha era scundă, grasă şi de o urâţenie pe care vârsta foarte înaintată o transformase aproape într-un avantaj. Pielea tuciurie a feţei contrasta exploziv cu claia de părul alb şi creţ, strânsă în vârful capului ca un ghem de lână. Ochii de capră păreau a se îndrepta către fiinţe şi lucruri doar pentru a trece prin ele. Vocea de sintetizator parcă, spartă, rictusul hemiplegie ce-i strâmba gura în timp ce vorbea, totul avea acea înspăimântătoare seducţie pe care o inspiră uneori monstruozitatea. Cu totul sceptică în privinţa presupuselor puteri ale personajului, Loredana începuse jocul din simplă politeţe. Mariazinha se mulţumea să i se uite drept în ochi, murmurând o litanie de neînţeles, un val de cuvinte independente de privire, disociat, cam aşa cum, la pian, mâna stângă şi mâna dreaptă reuşesc să rupă simetria naturală a mişcării trupului. Scruta străina, o citea cam ca un sculptor care studiază defectele pietrei brute, în aşa fel încât Loredana s-a simţit pentru o clipă deposedată de propria imagine.

— Eşti bolnavă, foarte bolnavă..., a zis până la urmă bătrâna, îmblânzindu-şi privirile.

— Frumoasă încercare! şi-a spus italianca, dezamăgită de şarlatania oracolului. Probabil, Soledade o pusese la curent cu situaţia ei. Ce mai, era clar!

— Nu ştiam nimic despre asta, a continuat Mariazinha ca răspuns la evidenta suspiciune a tinerei femei. Copila asta nu mi-a zis decât: “Are nevoie de tine...” Omul îţi vrea binele şi te va vindeca dacă te hotărăşti să îl primeşti...

— Trebuie să mă întorc la mine în ţară? a întrebat dintr-odată Loredana, sfidătoare, aşa cum cei ce nu cred descos uneori cărţile ori astrele spre a-şi confirma o decizie.

— În ţara ta? Toţi ne întoarcem într-o zi de unde am plecat... Nu asta este important, ci să aflăm unde se găseşte el. Dacă Omulú te poate ajuta, o va face, doar e doctorul sărmanilor, domnul pământului şi al cimitirelor! *Eu sou caboclinha, eu só visto pena, eu só vim em terra prá beber jurema...*

A tras o înghiţitură dintr-o sticlă mare, după care i-a întins-o Loredanei:

— Ia şi bea şi tu. Spiritul *jurema* să te cureţe de rele! învingându-şi sila la vederea sticlei jegoase şi a lichidului roşu, gros, de pe fundul acesteia, Loredana a tras şi ea o duşcă. Era un lichid amar, puternic alcoolizat, cu un gust greu de precizat, între plantă medicinală şi sirop de tuse. Dacă băuse aşa ceva, atunci Mariazinha trebuie că era beată moartă.

În acel moment s-au auzit tobele, undeva, foarte aproape, bătând în ritm de samba.

— Duceţi-vă şi aşezaţi-vă, le-a spus Mariazinha conducându-le afară din cameră. Şi tu, i s-a adresat Loredanei, încearcă să faci la fel ca şi celelalte, nú te împotrivi la nimic din ceea ce se va hotărî în noaptea asta...

— Vino pe aici, a tras-o de mână Soledade de cum au rămas singure. Nu credeam că te va lăsa să iei parte la *macumba*! Super! O să vezi, n-aveţi voi aşa ceva în Italia...

Loredana a urmat-o până la o uşă care dădea în spatele casei. Aici a rămas cu gura căscată în faţa spectacolului care i se oferea: vreo cincizeci de persoane, bărbaţi şi femei, stăteau aşezaţi fie direct pe jos, fie pe nişte băncuţe, de o parte şi de alta a unui dreptunghi mare de pământ măturat. Un vechi stâlp telefonic era înfipt la intersecţia diagonalelor. Mai multe ghirlande de becuri sclipeau, formând un soi de boltă luminoasă deasupra asistenţei. În picioare în spatele tam-tam-urilor lor, trei tineri păreau că se bucură de propria lor virtuozitate.

Spre marea ei mulţumire, Loredana a constatat că nimeni nu-i dădea nicio atenţie. Câţiva s-au dat firesc mai la o parte pentru a le face loc la capătul dreptunghiului. Mulţimea fremătă, fiinţe uitate de Dumnezeu, marcate de privaţiuni şi de soartă, existenţe fantomatice cu pielea de ciocolată, lucind sub becurile multicolore. Unele dintre mulatre, dintre cele mai bătrâne, purtau rochii mari, albe, care le făceau să semene cu nişte tahitiene dichisite. De cealaltă parte a spaţiului gol, Loredana a recunoscut-o pe Socorró. Privirilé li s-au încrucişat fără ca aceasta din urmă să fi avut vreo reacţie. Probabilul dispreţ mai mult a întristat-o decât a mirat-o: bătrâna considera, pesemne, deplasată prezenţa unei străine. Chiar şi atitudinea lui Soledade se schimbase, în privinţa ei. Era mai distantă şi mai rezervată, cu toate cele ce-i şoptea la ureche:

Regina-tăcere, i-a explicat arătându-i o adolescentă cu aspect de servitoare neîngrijită, care le întindea o tigvă plină cu jurema.

Era nepoata Mariazinhei, o mută însărcinată cu servirea adunării. Aceasta lua lichidul roşu dintr-o găleată cu o cutie de tablă mâncată de rugină, din care băutura i se scurgea pe picioare. Mut era şi ciorchinele de găini negre, resemnate, legate de picioare de stâlpul central... Nişte pipe grosolane treceau de la unul la altul, umplute cu un amestec de marijuana şi de tutun care te ameţeau de cum trăgeai fumul care, odată expirat, rămânea aproape de pământ din cauza umezelii nopţii, ca o ceaţă, răspândind miros de eucalipt.

Ritmul tobelor se accelerase, în timp ce câţiva bărbaţi aşezau tronul de răchită al Mariazinhei între două ruguri, cu spatele spre jungla întunecată, pe partea rămasă liberă a dreptunghiului. Au adus apoi o măsuţă pe care regina-tăcere a pus o faţă albă şi un obiect acoperit pe care îl manevra cu o stranie înfricoşare. Au mai apărut şi străchinile cu pop-corn şi manioc, ofrande tradiţionale pentru Omulú, dar şi panoplia însemnelor sale: un fel de cârpă de pus în jurul coapselor, având deasupra o bonetă ajurată, şi *xaxará*, mănunchiul de stuf legat cu brăţări făcute din scoici *Cypraea caputserpentis* despre care Soledade afirma că era un soi de sceptru având puteri magice. După ce au fost aprinse focurile de o parte şi de alta a acelui altar, tobele au amuţit şi toate privirile s-au întors către casă.

Cu sticla de *jurema* în mână, Mariazinha a înaintat până în centrul *terreiro*. Mergea ciudat, cu paşi mici, de parcă nişte lanţuri invizibile i-ar fi fost legate de glezne. Ajunsă lângă stâlp, a luat o gură de *jurema*, pe care apoi a scuipat-o peste găini.

După ce a lăsat jos sticla, a apucat un sac de cenuşă de la picioarele altarului, l-a înţepat şi a început să traseze pe jos figuri ample. Înşira cu voce tare invocaţii pe care mulţimea le relua cu fervoare:

São-Bento ê ê, São-Bento ê á!
Omulú Jesus Maria,
Eu venho de Aloanda.
No caminho de Aloanda,
Jesus São-Bento, Jesus São-Bento!

În urma ei, rămâneau figuri geometrice, stele şi şerpi cu capetele negre.

Apoi a băut iarăşi şi a tras din pipă suflând fumul spre chipurile celor prezenţi. Acum se clătina, voit, mimând mersul şovăitor al beţivilor. Întoarsă în faţa altarului, aproape de locul în care se găseau Soledade şi Loredana, a îndreptat o mână tremurătoare către obiectul ascuns spre care îi rătăceau privirile. Dintr-o mişcare, a ridicat acoperământul şi a dat înapoi ca împinsă de o forţă magnetică. Tobele şi-au reînceput şi mai viu răpăielile.

Loredana a văzut o statuetă de lemn lustruit care făcea asistenţa să murmure: era un soi de Buddha cu coarne, aşezat într-o atitudine relaxată — sub unul dintre picioarele îndoite, în basorelief, o mică maimuţă părea să modeleze un penis mai mare decât el —, cu bot de ţap, amestecând ciudat blândeţea şi severitatea. Agăţat de gâtul acelui Belzebut asiatic, un deget mare omenesc, abia mumificat, s-a clătinat câteva momente înainte de a se opri. *Eidos, eidôlon*, imagine, fantomă a ceva... Un idol! Loredana s-a gândit cu silă la tot ce ar fi putut însemna acel cuvânt pentru generaţii de evrei ori de creştini înspăimântaţi, la tot ce mai însemna încă pentru cei adunaţi în jurul ei. Ceva teribil şi obscur investit de zeul tutelar cu puterea unei a doua epiderme, ca şi când ar fi fost însăşi forma sa.

Un lung suspin a străbătut mulţimea: Mariazinha începuse să tremure din toate mădularele, cu braţele desfăcute în faţa idolului ei. Pleoapele i se zbăteau extrem de repede, făcând să-i scânteieze albul de fildeş al ochilor daţi peste cap. Când a fost dusă cu grijă la loc în fotoliu, pe buze i se scurgeau câteva firicele de spumă. A rămas o vreme nemişcată, paralizată de transă, apoi s-a mai liniştit, deschizându-şi palmele. A surâs. Dar ce privire! Şi ce surâs! Chipul îi căpătase seninătatea statuilor khmere ori a celor mai enigmatice kore din străfundurile antichităţii greceşti. Totuşi, Loredanei altă amintire i se impunea, cea a unor feţe văzute într-un film, cu câţiva ani mai înainte. Regizorul, al cărui nume îl uitase, se străduise să filmeze, cadru după cadru, mii de fotografii de pe acte de identitate, bărbaţi şi femei laolaltă, fără deosebire de rasă, vârstă, formă sau culoare a părului. După o anumită viteză a succedării acestora, prea puţin probabilul se produsese: născut din înşiruirea mulţimii de indivizi, începuse să se contureze un singur chip, o singură figură calmă, ireală, "virtuală" cum s-ar zice în ziua de azi, care nu era nici rezultatul însumării, nici al condensării tuturor acelor fotografii astfel adunate, ci transcendenţa lor, fondul lor comun, cel al unei umanităţi care îşi regăsea cea dintâi reprezentare. Era de parcă ai fi întredeschis uşa misterului ori ţi-ai fi proiectat în faţa lui unul dintre propriile vise. Loredana s-a gândit la Dumnezeu... Când viteza filmului a început să scadă, iar viziunea s-a şters spre a lăsa loc unui simplu efect de stroboscop, apoi unor imagini în care începeau iarăşi să se distingă trăsăturile fiecărui individ, se simţise frustrată până peste poate. Ar fi vrut să păstreze acea epifanie pentru totdeauna, să se umple peste măsură de infinita contemplare, fără a mai trăi, atâta aşteptare adunase în ea, într-atât i se părea de lipsită de sens orice altă dorinţă. Şi iată că figura aceea apăruse din nou, lipită pe cea a Mariazinhei ca o mască de sticlă... Ialorixa! Loredana şi-a strigat şi ea bucuria odată cu întreaga adunare de credincioşi, impresionată până la lacrimi de coincidenţa subitei contopiri cu ceilalţi. Nu fusese singura care-l recunoscuse pe Cel Nenumit, aşezat pe tronul de răchită.

Mariazinha şi-a întins mâinile spre a binecuvânta asistenţa, trădând o anomalie care a tulburat-o pe italiancă mai mult decât orice: preoteasa lui Omulú nu avea degetul mare de la mâna stângă... Cineva s-a aruncat spre locul bătătorit din mijloc. Era Soledade transformată în marionetă rotitoare. Câteva secunde, s-a luptat cu un duşman supranatural, dând din mâini în gol, apărându-şi capul, după care a încremenit cuprinsă de spasme. Mariazinha s-a îndreptat în fotoliu:

— Exú o călăreşte! a urlat cu o voce răguşită, de nerecunoscut. *Saravá*!

— *Saravá*! a răspuns adunarea pe când Soledade îşi mişca şoldurile ca o maimuţă, cu întreg trupul cuprins de convulsii.

— Exú Caveira, stăpâne a şapte legiuni! a continuat Mariazinha. Exú cap de mort! Vino Omulú, prinţ a toate! Ascultă-ne! Vino la noi!

Loredanei nu-i venea să creadă. Ca şi cuvântul "idol", mai înainte, transa nu era, pentru ea, decât o vorbă oarecare din manualele de antropologie, un fenomen de isterie care nu putea afecta decât spiritele slabe ori pe acelea iraţionale. Cam la aşa ceva se aştepta, desigur, dar căderea atât de simplă în mrejele transei a surprins-o mai tare decât faptul în sine. Soledade părea că înnebunise, dansa, îşi rostogolea ochii, vorbea *în limbi*, mima nu se ştia care scenă primitivă cu privirile goale, cu spume la gură, tăvălindu-se prin cenuşa figurilor trasate pe pământ, ridicându-se, luând-o de la capăt. Dezorientată de violenţa crizei, Loredana a sfârşit prin a simţi un oarecare dispreţ pentru prietena ei, amestecat cu milă şi teamă.

Nimeni altcineva nu părea uluit de momentul exhibiţionist. Regina-tăcere continua să umple recipientele cu *jurema* şi pipele cu amestecul care înzecea efectul alcoolului. Din când în când, câte un bărbat ori câte o femeie lăsa deoparte tigva cu lichidul roşu şi se arunca în braţele celui mai puternic dintre mistere, în convulsii, strâmbându-se, călărit de unul dintre spiritele cărora Mariazinha le depăna imediat numele — Exú Brasa, Brülefer; Exú Carangola, Sidragosum; Exú da meia-noite; Haêl; Exú pimenta, Trismaêl; Exú Quirombô, Nel Biroth!; rugându-i să pună o vorbă bună pentru ea pe lângă Omulú, stăpânul lor, al tuturor. Fiinţele dezlănţuite pătrunse de criză erau înjurate, li se comentau gesturile şi grimasele. Depăşită de evenimente, Loredana bea şi fuma tot ce i se dădea. Ochii îi ardeau, îi era sete şi de apă, şi de lumină, însă explora mai departe, cu ochi încântaţi, tot ceea ce Brazilia îi dăruia în noaptea aceea.

După care Soledade s-a prăbuşit ca o păpuşă de cârpă. La invitaţia unei vecine, Loredana a ajutat-o să o tragă pe margine. Era lac de transpiraţie, capul i se clătina dintr-o parte în alta, ochii îi erau închişi, iar muşchii decontractaţi. Loredana i-a tamponat obrajii, speriată de leşinul fetei, când Soledade a dat primele semne că s-ar putea trezi. Abia ce şi-a venit în simţiri că s-a şi apucat să le pună întrebări celor din jur...

— Exú Caveira! i-a zis Loredanei surâzând radioasă. Am fost călărită de Exú Caveira! îţi dai seama?!

— Nu chiar..., i-a răspuns aceasta tulburată de halul în care arăta.

Situaţia i se părea că depăşea deja şi cele mai întunecate limite ale imaginaţiei: credincioşii cădeau unii după alţii în praf, doborâţi de retragerea subită a spiritelor care îi ţinuseră în picioare. Se auzeau strigăte, horcăieli, urlete orgasmice. Loredana era prinsă între dorinţa de a se întoarce acasă şi certitudinea că, dacă ar fi reuşit să se ridice, oricum nu ar mai fi găsit drumul.

La un semn al Mariazinhei, ridicată în picioare în faţa tronului, tobele şi-au schimbat ritmul. Ultimii posedaţi au ieşit aproape instantaneu din transă şi s-au grăbit să se ducă la locurile lor.

— *Oxalá, meu pai*, a rostit preoteasa, *tem pena de mim, tem dó*! *A volta do mundo é grande, seu poder ainda é maior*!

Un bărbat s-a repezit spre ea, a îngenuncheat, şi-a băgat iute capul sub talpa bătrânei, apoi s-a ridicat şi a luat-o de mâna pe care i-a întins-o. O mişcare identică i-a apropiat spre a-şi atinge rapid umărul drept, apoi stângul, Mariazinha trecându-şi credinciosul pe sub braţ, ca într-o figură de rock'n'roll, înainte de a-i da drumul. Bărbatul a făcut câţiva paşi înapoi, rămânând buimac, cu zâmbetul pe buze. După care s-au repezit cu toţii pentru a îndeplini acelaşi ritual. Apoi, imediat, unii recădeau în transă, alţii se agăţau de fustele preotesei plângând de bucurie şi de recunoştinţă.

În ciuda rezistenţei animalice a Loredanei, Soledade a târât-o spre altar. Când i-a fost adusă în faţă, mama sfântului a clătinat din cap, ca şi cum ar fi evaluat ceea ce citea pe chipul tinerei femei. A luat-o cu mâna stângă de după ceafă şi i-a apăsat degetul mare între sprâncene:

— Nu poţi fugi de ceea ce ai de făcut, i-a zis. Iar ceea ce ai de făcut, pentru mine vei face...

Apoi a urmat ritualul comun tuturor. Loredana s-a trezit în picioare, sub becurile din *terreiro*, cu gura deschisă, stupefiată de arsura care îi scormonea fruntea.

Au urmat iarăşi dansuri, transe, rugi. Setea de *jurema* părea de nestins şi toată lumea alunecase în acea zonă de frontieră în care sensul şi nonsensul erau echivalente. Un negru a apărut în centrul ringului: Axogum! Numele i-o luase înainte pe buzele adepţilor. A stropit găinile cu manioc şi cu ulei de *dendê*, a dat foc unor chibrituri deasupra lor şi a scos o maceta din teacă.

— Aşa să moară şi ciuma, lepra şi erizipelul, a tunat bărbatul cu vocea dogită de alcool. Arator, Lepidator, Tentador, Soniator, Ductor, Comestos, Devorator, Seductor! O, tu, vechi stăpân! A venit ceasul să-ţi îndeplineşti promisiunea. Blestemă-mi duşmanul cum îl blestem şi eu. Fă-l praf cum şi eu fac praf acest colibri uscat! Pe focul nopţii, pe negrul găinilor moarte, pe gâtul retezat, fie ca dorinţele să ni se împlinească!

Şi a rupt gâtul unei păsări. Una dintre femei, aceea care adusese ofranda, s-a repezit să bea chiar din arterele care aruncau jeturi de sânge. Imediat a fost cuprinsă de transă ca şi cum ar fi băut o otravă puternică. Pe măsură ce Axogum le sacrifica, găinile treceau din mână în mână. În tigve curgea acum un amestec de sânge şi de *jurema*. Transele reîncepuseră mai hotărât şi un fel de euforie gravă, ca aceea care urmează uneori pomenilor, plutea peste întreg *terreiro*.

Loredana înghiţea fără să îşi mai pună vreo întrebare tot ceea ce i se întindea. Când una dintre găinile decapitate, unsuroasă şi scuturată de spasme, a ajuns între palmele lui Soledade, iar aceasta a apăsat-o ca pe un burduf pentru a-i extrage sucul, şi-a întins zâmbind tigva. Nimic nu mai avea importanţă. Să asculte de noapte — cuvintele Mariazinhei îi dansau încă în memorie —, să lase să sosească liber neaşteptatul, să primească lucrurile, toate lucrurile fără a le mai spune pe nume... Statueta lucea în lumina flăcărilor. Baal Amon, Dionysos: doi beţivi, doi fragili, două divinităţi albite cu ceruză de cimitir...

Tocmai erau devorate măruntaiele găinilor sacrificate când s-a produs o învălmăşeală. Un bărbat se tăvălea pe jos, având toate semnele unei crize de epilepsie. În faţa Mariazinhei, mulţimea urla. Ea a adus însemnele de stuf şi de cochilii: cârpa lui Omulú de pus în jurul coapselor şi *xaxará*. Bărbatul s-a înfăşurat în ele. Tobele au amuţit şi, în tăcerea care învăluise iarăşi jungla, oamenii s-au dat încet la o parte, cuprinşi de o teroare sacră în faţa creaturii coşmareşti care se ridica acum în spaţiul pentru dans. Practicate la nivelul ochilor, nişte găuri făceau un fel de vizieră circulară sperietorii aceleia, ca şi când creatura astfel împopoţonată ar fi putut vedea în toate direcţiile. O mână ieşea din îmbrăcămintea ad-hoc ţinând sus sceptrul, iar apariţia se învârtea deplasându-se în jurul stâlpului din mijloc, sferă pe propria-i orbită, în jurul axei indestructibile a cosmosului.

Sub toiagul Mariazinhei, adunarea şi-a salutat zeul:

Se întoarce din Sudan,
Cel ce nu-şi respectă decât mama...
Şchioapătă, se clatină de oboseală,
Cel ce bântuia cimitirele...

A tôtô Obaluaê!
A tôtô Obaluaê!
A tôtô Bubá!
A tôtô Alogibá!
Omulú bajé, famboro!

Zeul atât de implorat era acum acolo şi dansa sacadat, alternând mici salturi cu picioarele aduse la piept cu unduiri de caracatiţă. Transa s-a lăsat iarăşi, ca o ceaţă, peste credincioşi. Unii alergau către Omulú pentru a-i primi binecuvântarea, o lovitură de *xaxará* peste umeri, alţii leşinau pe loc urlând, cuprinşi de un tremur teribil. Femeile îşi dezlegau părul şi îşi scuturau turbate capetele, cu feţele acoperite de plete. Toată lumea dansa în ritmul tobelor dezlănţuite. Un soi de epilepsie sălbatică cuprinsese întreg *terreiro*.

Loredana încă mai rămânea spectatoare. Se lăsa însă şi în voia tobelor, balansându-se înainte şi-napoi, legănându-şi propria-i singurătate, invizibilă în mijlocul acelei confrerii de orbi. Nici măcar Soledade, rătăcită cum era, nu o mai vedea. Aproape că o distra observarea harababurii, ca un fel de neaşteptate foieli de gândaci pe o pată de grăsime, care începuse să ia proporţii: o femeie se arunca asupra unui bărbat, îşi ridica fusta şi îl poseda acolo, în faţa tuturor, un bărbat sărea pe o femeie, altul pe un bărbat... Rostogolindu-se în noapte, hula orgiastică îi cuprindea pe toţi. Însuşi zeul îşi întrerupea dansul, intra în mulţime pentru o copulare rapidă, după care se întorcea continuându-şi dansul greoi. Becurile se stinseseră, dar cineva continua probabil să aibă grijă de foc, căci bacanala avea loc la lumina flăcărilor triste. Un necunoscut o poseda pe Soledade. În timp ce corpurile lor i se frecau de coapsă, Loredana le-a zărit feţele uimitor de liniştite, uimitor de goale în ciuda puterii îmbrăţişărilor. O

lascivitate solemnă pe care o urmărea fără să o judece, cu sentimentul de a fi depăşit limitele beţiei, de a-şi fi pierdut reperele. În pofida restului de raţionalitate care trăgea din greu clopotul de alarmă, se forţa să bea şi mai mult pentru a se elibera exact de această instanţă interioară, nerăbdătoare să se arunce în frenezia din jur. Ceva fundamental bântuia amestecul uman, ceva pe care îşi dorea cu disperare să-l prindă şi care o invada printr-un soi de înfricoşare crepusculară. A sesizat o mişcare organică, ca fermentarea viermilor în mraniţă, o prezenţă şi Omulú s-a ivit în faţa ei, nemişcat, înspăimântător, cu sexul ieşindu-i printre fibrele de rafie. Ca un vitraliu în incendiu, spiritul i s-a spart în mii de cioburi. Câteva secunde a încercat din toate puterile să adune la loc fragmentele, înnebunită de intuirea unei absolute urgenţe, de o panică animalică. După care s-a întins pe jumătate peste Soledade, pe jumătate peste altcineva, fără să ajungă până pe pământ, cu ochii aţintiţi spre cer. Nişte mâini i-au ridicat fusta, un corp a apăsat-o cu greutatea lui, în fâşâit uscat de paie. Zeul a pătruns-o exhalând miros de ceară şi de pământ reavăn.

Şi-a venit în fire câteva minute mai târziu. Când s-a ridicat, un lichid vâscos i s-a scurs printre picioare.

— O să plece, repeta Soledade disperată, o să plece... Vino, vino repede!

Şi a tras-o către pista de dans unde credincioşii urmăreau ultimele convulsii ale zeului. Mariazinha îşi recuperase xaxará şi făcea semne stranii deasupra lui:

Pleacă de unde a venit,
La Luanda,
La Luanda,
Să ia cu el şi spicul rugilor noastre,
Şi să ni le-mplinească până să se-ntoarcă!

În sfârşit, posedatul a rămas nemişcat, întins pe spate, Christ fără de cruce, derviş părăsit de propriu-i vertij. Corpul i-a fost ridicat pentru ca mama sfântului să poată lua ce avea pe el. Sub mască se găsea o alta, a unui bărbat cu maxilarul atârnând, cu privirile goale. Chipul lui Alfredo.

ALCANTARA / La Nicanor Carneiro

Pe la trei dimineaţa, Gilda s-a trezit şi a ciulit urechile la zgomotele casei. I se părea că plânge bebeluşul. A aşteptat puţin, sperând că acesta se va culca la loc. Un scâncet încăpăţânat, ca acela de după o prea lungă întrerupere a respiraţiei, a făcut-o să se dea jos din pat.

— Ce e? a mormăit Nicanor fără a deschide ochii.

— Nimic, i-a răspuns Gilda afectuoasă. Culcă-te la loc, am eu grijă...

Liniştit de cuvintele nevestei, Nicanor Carneiro a adormit aproape imediat. Muncea din greu de luni de zile fără a mai reuşi să se şi odihnească. Naşterea primului lor copil nu dresese nicidecum lucrurile.

Trezită de-a binelea, Gilda şi-a netezit cămaşa de noapte strânsă în somn, grăbindu-se cu paşi mărunţi, neliniştită, către cealaltă încăpere. Egon nu mai orăcăise niciodată în halul acela, pesemne că era bolnav... În momentul în care a aprins lumina, o palmă i s-a aşezat peste gură înăbuşindu-i ţipătul: cu faţa deformată de un ciorap de nailon, un bărbat stătea lângă leagăn, cu copilul sub braţ şi un brici în mâna dreaptă.

— Taci, curva dracului! i-a şoptit din spate cel care îi astupase gura. Fă ce-ţi spun şi nu păţeşte nimic.

Femeia începuse să plângă, neputincioasă şi îngrozită. Picioarele nu o mai ţineau. Vârful lamei îi apăsa gâtul:

— Ai înţeles? Cheamă-l pe bărbati-to. Zi-i doar să vină-ncoa.

Numai că nu izbutea să scoată niciun sunet. Învineţit, sughiţând, copilul se sufoca de frică. Bărbatul a prins-o de un sân şi a strâns:

— Haide-odată, proasto, că te sparg!

Carneiro a ţâşnit la al doilea urlet al nevestei. Acum înţepenise acolo, parcă mai slab aşa, gol cum era, cu părul încurcat, nevenindu-i să creadă ce se întâmpla.

— Ce, eşti grăbit? Păi, asta nu e oră de dormit, a zis omul cu cagulă ţinându-i în continuare nevasta. Ai zece secunde ca să-ţi pui numele pe hârţoaga asta.

I-a arătat din ochi actul şi stiloul puse pe masă:

— Semnezi şi m-am cărat. O freci că aia-aia, încep cu-mpuţitul ăsta de ţânc! Simplu, nu?

— Semnez, lăsaţi-l în pace, a spus Nicanor cu vocea descompusă de furie.

S-a grăbit să-şi mâzgălească numele pe actul de vânzare.

— Acum lăsaţi-l, a zis dându-se înapoi. Lăsaţi-l imediat!

Individul a verificat semnătura: Nicanor Carneiro. A îndoit documentul şi l-a băgat în buzunar.

— Vezi că n-a fost greu? a remarcat mulţumit. Uite, ia-ţi gagica, a adăugat împingând-o pe Gilda spre bărbatul ei, are nişte mamele date-n paşte, cred că nu te plictiseşti, 'te-n mă-ta! Haide, pretene, ia-ţi mucosu' c-am dat cu sasu'!

O mare de tăcere a urmat ordinului. Toate privirile s-au îndreptat către leagăn: bărbatul cu briciul scutura stângaci trupul inert al copilului, ca pentru a-l pune din nou în funcţiune.

SAO LUÍS / Mâine-o să fie-n toate ziarele, domnule colonel...

— Cinstit vorbind, Carlotta, a spus colonelul aşezând şervetul alături de farfurie, îţi faci griji pentru nimic...

Terminaseră de servit micul dejun pe terasa din patio. Soarele împurpura peisajul dincolo de frunzele încă umede de rouă ale arbuştilor de bougainvillea. Carlotta aproape că nu închisese ochii toată noaptea, iar faţa ei palidă şi schimonosită era chiar de femeie bătrână.

— Mauro e băiat mare, a continuat Moreira, şi e împreună cu oameni de-ai locului, după câte am înţeles. Trebuie că au găsit ce căutau, aşa că au uitat de tot restul lumii. Ştii tu cum sunt ei... În concluzie, a nu avea veşti despre ei înseamnă cea mai bună veste! Dacă ar fi păţit ceva, or, nu văd ce ar fi putut păţi, am fi aflat-o...

Şi-a turnat în ceaşcă ce mai rămăsese în cafetieră.

— Poate că ai dreptate, a răspuns Carlotta masându-şi tâmplele. Sper din tot sufletul să ai dreptate. Dar tot nu reuşesc să mă calmez, e ceva mai puternic decât mine...

Ieri după-amiază sunaseră cei de la Universitate, de la Brasilia. Nemaiprimind noutăţi de la membrii expediţiei, secretariatul departamentului de geologie dorea să ştie dacă Mauro îşi contactase cumva părinţii într-un fel sau altul. Întrucât cursurile urmau să înceapă peste trei zile, rectorul se cam enervase din cauza absenţei principalilor profesori. Când Moreira s-a întors acasă, şi-a liniştit cum se pricepuse mai bine nevasta, cu atât mai mult, cu cât era convins că toţi oamenii de ştiinţă sunt nişte distraţi. Carlotta părea să-i fi apreciat eforturile. Dintr-odată, schimbarea semnăturii pe titlurile de proprietate trecuse în rândul lucrurilor neînsemnate. Ba chiar ea îi mulţumise pentru promptitudinea cu care pusese lucrurile la punct.

— Iartă-mă că ţi-am făcut scena aceea aseară. Nici că-mi pasă de bani, dar sunt pentru Mauro, înţelegi, numai pentru el...

Sigur că înţelegea! Colonelul şi-a trimis un zâmbet plin de el în oglindă, lovindu-se uşor peste obraji cu palmele umezite în lavandă Yardley. “Contesa Carlotta de Algezul” îi ceruse lui scuze, şi tot lui i se va livra astăzi Willisul! Hotărât lucru, ziua începea sub cele mai bune auspicii.

În camera ei, Carlotta a tresărit auzind soneria telefonului: Mauro! I s-a întâmplat ceva lui Mauro! Soţul ei ridicase însă receptorul aşa că a rămas tăcută, înfricoşată de ceea ce ar fi putut afla despre fiul ei.

— Problema Carneiro este rezolvată, domnule colonel. A semnat, am actul de vânzare în mână...

— Bine, foarte bine! a răspuns Moreira. Ştiam că pot avea încredere în tine, Wagner...

Decepţionată, Carlotta se pregătea să pună receptorul în furcă, dar, de la celălalt capăt al firului, vocea a părut să şovăie:

— Domnule colonel... Cum să zic... Treaba n-a mers bine... A fost un accident.

— Cum adică n-a mers bine? Bag-o mai repede, Wagner, am o întâlnire peste o jumătate de oră şi încă nu m-am îmbrăcat!

— Bebeluşul... În sfârşit, după câte mi-au zis... Adică bebeluşul s-a sufocat singur. Când tatăl a văzut chestia asta s-a aruncat pe unul dintre oamenii mei şi a reuşit să-i scoată cagula... Ăla a intrat în panică... Mâine-o să fie în toate ziarele, domnule colonel...

— Vrei să zici să sunt...

— Da.

A urmat o tăcere lungă, în timpul căreia colonelul Moreira s-a tot uitat prosteşte la măsuţa de noapte, fără a fi în stare să îşi pună gândurile în ordine.

— Nu i-a văzut nimeni, domnule colonel, fiţi liniştit... Am făcut exact ceea ce trebuia: sunt în siguranţă la mine, la ţară, la *sitio*. Este absolut imposibil să fie făcută vreo legătură între ei şi mine, şi cu atât mai puţin să se ajungă până la dumneavoastră... Domnule colonel! Mă ascultaţi?

— Ne vedem imediat, i-a răspuns rece Moreira.

Puţin mai târziu, ciocănind la uşa Carlottei pentru a-i spune la revedere, s-a mirat că nu primeşte niciun răspuns. A plecat fără să mai insiste şi nu avea să afle niciodată că se pusese în mişcare un mecanism căruia nimic nu avea să-i ruginească funesta precizie.

Capitolul XXÍ

Noaptea mistică a lui Athanase: cum călători părintele Kircher în ceruri fără a-şi fi părăsit, cu toate acestea, camera. Viermii ciumei & povestea contelui Karnice

Voi povesti aici un minunat exemplu al atotputerniciei divine & voi arăta cum se manifestă ea pe căi neştiute & faţă de cei mai virtuoşi dintre oameni.

După ce maestrul meu îngenunche pe scăunelul de rugăciune, începu să şoptească plângător & întretăiat, de parcă ar fi răspuns cuiva & ar fi comentat împreună, chiar dacă cu greutate, enumerând valul de imagini care îi umpleau mintea. Mă apropiai cu scopul de a-l ajuta, dar & de a auzi ce alesese Domnul Dumnezeu să-i spună, pentru a putea mărturisi mai târziu. Kircher mi-a prins mâna înfrigurat. Cu ochii măriţi, umezi & înceţoşaţi cum pot fi văzuţi sfinţii în icoane, păru totuşi să mă recunoască.

— Ah, Cosmiel! exclamă exaltat & tremurând din tot trupul. Cât îţi sunt de recunoscător că ai binevoit să cobori până la mine...

— Nu fac decât să-l ascult pe Prea-Puternicul, se auzi o voce ca din pântece, gravă, deformată, părând a ieşi dintr-un gâtlej de metal.

Mă îngrozii mai mult decât aş putea spune, fiindcă mai văzusem cândva un posedat prin intermediul căruia Belzebut se exprima în acelaşi fel. Însă numele lui Cosmiel, de care îmi amintii imediat, îmi mai potoli spaima: maestrul meu nu era posedat decât de îngeri sau, mai bine spus, de cel mai nobil & mai savant dintre căpitanii miliţiilor cereşti.

— Pregăteşte-te, Athanase, continuă Cosmiel prin gura lui Kircher, ai fost ales & va trebui să te arăţi demn de favoarea ce ţi se face. Căci dacă acea călătorie căreia Virgiliu i-a fost ilustră călăuză nu a existat decât în imaginaţia lui Dante, în schimb, eu sunt trimis de Dumnezeu pentru a te conduce mai înainte în cunoaşterea universului creat din voinţa Lui. Haidem! E vremea să ne punem în mişcare către spaţiile nesfârşite. Deschide fereastra, Athanase, & agaţă-te de unde oi putea, în timp ce îmi voi desface aripile...

— Ascult & mă supun! răspunse grav Kircher ridicându-se & îndreptându-se către fereastră.

Ai fi zis că în fiecare clipă tălpile i se vor desprinde de pe pământ. Mă temui să nu dea să se arunce pe fereastră — & poate că ar fi făcut-o, căci nu l-aş fi reţinut, într-atât eram de convins că prezenţa îngerului & credinţa lui nu l-ar fi lăsat să cadă, purtându-l pe aripi cu mult mai bune decât acelea artificiale, pe care mi le pusese odinioară în spate —, numai că se mulţumi să scruteze în tăcere noaptea înstelată, ca împietrit de viziunea cerurilor pe care le străbătea alături de austerul Cosmiel.

Din cauza exclamaţiilor sale repetate, înţelesei că maestrul meu ajunsese în Lună. O descria în cele mai mici amănunte, zburând peste mări & munţi, minunându-se clipă de clipă de ceea ce îi era dat să vadă.

După Lună, Kircher merse pe planeta Mercur, pe Venus, apoi pe Soare unde crezui că se va sufoca, într-atât părea că suferă din cauza prea marii călduri de acolo. Au urmat Marte, despre care Cosmiel preciză că era o planetă de rău augur, responsabilă de ciumă & de alte epidemii de pe Pământ, Jupiter cu sateliţii săi &, în sfârşit, Saturn cu inelele lui de culoarea curcubeului.

Pe fiecare dintre planetele pe care le vizită, ceea ce niciun alt om nu mai reuşise până la el, maestrul meu fu salutat de îngerul ori arhanghelul sub influenţa căruia se afla. Verificând punct cu punct Sfintele Scripturi, îi întâlni astfel pe Mihai, Rafael, Gabriel, Uriel, Raguel, Saraquael & Remiel, care i se adresară direct învăţându-l ce era cu sfera pe care se afla.

Ajuns pe firmament, adică în zona stelelor fixe, uimirea lui Kircher ajunse la apogeu. Departe de a fi fixate pe cristalul celest, nenumăratele stele se mişcau după exemplul planetelor: Aristotel, prinţul filosofilor, se înşelase amarnic asupra naturii celui de-al optulea cer.

— Da, Athanase, îi confirmă îngerul păzitor, fiecare stea are propria inteligenţă conducătoare, ce e însărcinată să-i păstreze mişcarea pe o orbită corectă &, astfel, să conserve legile eterne & imuabile. Ca toate celelalte creaţii ale lui Dumnezeu, & stelele se nasc & mor în vecii vecilor. Iar firmamentul, după cum & singur poţi constata, nu este nici de neclintit, nici solid, nici finit...

Tremuram la gândul că un altul în afară de mine ar mai fi putut auzi acele cuvinte, căci acestea exprimau pe şleau doctrina pluralităţii lumilor & a posibilităţii degradării cerului, erezie pentru care

Giordano Bruno fusese ars pe rug câţiva ani mai înainte. Supliciu groaznic de care bătrânul Galileo nu scăpase, pentru aceleaşi motive, decât abia-abia & numai retractând.

Kircher fu scuturat de îndelungi frisoane care-i zbârliră până & firele bărbii, dar nu părea să resimtă vreo teamă. La drept vorbind, cu cât înainta alături de înger, cu atât faţa lui iradia o intensă fericire.

— Uită-te, Athanase, uită-te bine! în sânul acestui abis de nepătruns este ascuns misterul divinităţii. Numai sufletele îl pot pricepe. Acum, mulţumeşte-te cu imensul privilegiu care ţi-a fost acordat. Laudă-L & adoră-L pe Dumnezeu cu toată râvna.

Se face ziuă. A venit vremea să mă alătur iarăşi primului Cor al ierarhiei celeste. La revedere, deci. Nu vei da greş în misiunea ta, căci voi fi lângă tine...

În acel moment, Kircher parcă fu lovit de un trăsnet. Pierzându-şi cunoştinţa, se prăbuşi & rămase leşinat pe pardoseală. Mă grăbii să închid fereastra înainte de a-l aşeza în pat & îi dădui să miroasă puţin alcool etilic.

Venindu-şi în fire, maestrul meu fu cuprins de o febră mare. Transpirând cu picături mari, deliră ceasuri întregi fără ca eu să fi putut înţelege măcar un cuvânt din tot ceea ce spuse. Nu îndrăznii să merg să cer ajutor de teamă să nu înceapă să susţină cine ştie ce altă erezie încă şi mai periculoasă pentru el decât ciudatul rău căruia îi căzuse pradă.

Dar, mulţumită cerului, după o criză puternică de exaltare, Athanase se linişti dintr-odată. Respirând normal, cu ochii închişi & încrucişându-şi mâinile pe piept, murmură o parabolă pe care mă asigură că a tradus-o din limba coptă, oprindu-se după fiecare frază, de parcă ar fi spus o rugăciune:

— Într-o mănăstire din Egipt, puchinosul frate Jean Colobos s-a lăudat straniu fratelui său, Gustave: “Nu adast aici, aşa că mai singur vei rămâne întrucât cerul mă cheamă. De acum, scăpând, plec din această vale palidă a tenebrelor, zic eu serios, pentru a trăi alături, din nou, de Preaputernicul. Trezit aşa, lăsa-mă-voi bucuros apoi orbit de lumina Cinei de Taină. Aşa că lentilele spaimei să nu-ţi ardă cingătoarea, frate, să nu-ţi întristeze seninul nicio clipă această hotărâre-n credinţă & nici să nu mai te-neci în disperarea care ţâşni-va: cântă din fluier ca niciodată & împarte cu mine întotdeauna bucuria, căci nu de nasturi, ci de minunea cerurilor mai sete mi-e acum. Ţin limpede să îmi descătuşez sufletul, petrecându-mă, s-ating zenitul, să întâlnesc de-ndată îngerii eterni din azur! Gubav chiar, vreau & eu, răpit de spuma heruvimilor cântând Kirie eleison, să-L slujesc fără chinuri pe Domnul, să-L ascult o veşnicie fără odihnă, desăvârşind sacramentul prin contemplaţie.” Aţâţat de vuiete diavoleşti, lepădă veşmântul călugăresc rămânând gol, lăsă apoi, tocmai ca în post negru, în pulbere mâncarea & se afundă puţin câte puţin în deşertul liniştit al Libiei. Săptămâna următoare, abraşul se întoarse fiert de vulcanicul soare... În timp ce ostoitul bătea la uşă fără umilinţă, pentru ca om ori şoarec să-i deschidă — căci nu-l răcorise încă pocăinţa, ci era aprins de oboseală —, fratele Gustave roti privirile şi-i strigă rece: “Măcar spune cine eşti tu, de baţi la uşă, nobilă căpetenie străină? Cine te trimise cât să ajungi la noi?” însă bietul abate Colobos se întristă: “Sunt eu, Jean!” Dar mirarea-l cuprinse auzind: “Abatele, cu respect, nu avea glasul tău! Mare îi fu dorinţa de reală contemplare... Jean ne-a părăsit, acum e un înger sub mestească n ceresc, serafim, suflet glorios tezaurul gustând în apropierea tronului, ca vorbe ale Domnului!” Dar, revenind, temându-se de slăbiciunea călugărului, cuviosul Gustave descuie lacătul zicând: “Pisălogule, de ce baţi aşa? Umil te întreb: ai ales revenirea ca om ori eşti ultimul vânt? Căci, dacă ai semne, eşti om, va trebui, nea ori nor, să munceşti. Zăcând nu, poţi cântări vemile. Cugetă dar de eşti încă, neîndoios, îngerul care ieri se strămută şi-atunci, adio! Frică muritorul de mine-ar simţi tare să nu te înfurie, tăcută oferind doar sărăcia chiliei...” Frăţeşte pedepsit pentru trufie, Jean, ţinut să nu mai mintă, epuizat îi răspunse: “Iartă-mi, frate, blasfemia, căci am păcătuit...”[14]

Fiindc-am păcătuit? repetă Kircher înainte de a adormi, pe un ton de liniştită uimire.

Cititorul va înţelege cu câtă spaimă aşteptai să se trezească. Mă temeam că maestrul meu nu va putea ieşi întreg dintr-o asemenea experienţă crucială. Cu toate că viziunea venită de la Dumnezeu îl onora în mod deosebit, făcându-l în ochii mei încă şi mai de preţ decât până atunci, mă înfricoşa gândul că, din acel moment, ar fi putut rămâne pentru totdeauna de vorbă cu îngerii.

[14] Povestea ascunde, prin anagramare, una mai scurtă şi mai „păcătoasă”, citind prima silabă a fiecărui al cincilea cuvânt. (N.t.)

Din fericire, şase ceasuri mai târziu, când se trezi, extazul nu mai lăsase urme. Ochii i se înfundaseră puţin în orbite, dovadă a oboselii fizice pricinuite de călătorie, dar, de recunoscut mă recunoscu pe loc & îmi vorbi în modul cel mai înţelept. Îşi amintea perfect de noaptea petrecută împreună cu îngerul, cel puţin în linii mari, căci, pe de altă parte, nu mai era în stare să reproducă nici măcar o frază din toate câte auzise ori spusese. Mă felicitai încă o dată pentru memoria mea prodigioasă, iar el se simţi foarte bine ascultând povestea revelaţiei.

Kircher îmi confirmă integral impresia pe care mi-o făcuse acea noapte. Încă de la începutul concertului de la regina Christina se simţise învăluit de muzică, de parcă i-ar fi pătruns nu doar cele mai subtile armonii, dar chiar ar fi descoperit semnificaţia profundă a ritmului universal. Repede, muzica instrumentelor dispăruse în favoarea nenumăratelor polifonii născute pe loc de propria-i imaginaţie. Îşi număra în minte nasturii sutanei & asta producea un acord. Urmărea cu mintea contururile unei mobile sau ale unei statui & auzea o melodie, de parcă toate fiinţele & lucrurile din lume ar fi fost în stare să genereze propria lor muzică, plăcută ori disonantă, în funcţie de gradul de fidelitate a structurii lor faţă de regula de aur a proporţiilor.

Pe drumul de întoarcere la colegiu rămăsese pătruns de aceeaşi armonie a sferelor celeste. Cosmiel nu întârziase să i se arate. Kircher îmi descrise îndelung tinereţea & surprinzătoarea frumuseţe a îngerului, faţă de care aceea a celui mai izbutit chip angelic al lui da Vinci pălea.

Cât despre călătoria printre astre, Athanase îmi mărturisi că nu experimentase nicicând o asemenea minunăţie. Susţinea că fusese ceva la fel de real ca şi plimbarea noastră în Sicilia, deşi recolta de cunoştinţe de acum era mult mai avantajoasă.

Din clipa aceea, plănui să şi scrie povestea călătoriei cil îngerul, plan pentru care îi dădui dreptate din tot sufletul, ba chiar îl bătui la cap spre a-l realiza.

După încă o noapte de odihnă, Kircher îşi abandonă toate studiile în curs spre a începe redactarea operei Iter Extaticum Coeleste, în care, mă lămuri, structura universului va fi explicată cu noile adevăruri aflate sub forma unui dialog între Cosmiel şi Theodidact. Îi recunoscui încă o dată naturala sa modestie în pseudonimul sub care se ascunsese.

Dar, vai, anul 1656 începuse sub negre auspicii, căci ne ajunse vestea că, venită din sud, ciuma devasta Neapolele. Deşi întâmplată demult, epidemia care lipsise Roma de trei sferturi din locuitorii ei era încă vie în memoria tuturor, dar, dovadă a slăbiciunii omeneşti, nimănui nu-i mai dădea prin cap că valul morţii ar fi putut ajunge încă o dată până la noi. Era întristător că oamenii din Neapole piereau, dar trebuie că păcătuiseră ei teribil, dacă au meritat o asemenea pedeapsă de la Dumnezeu... Apăraţi, cum se credeau a fi, de prezenţa papei în oraşul lor &, ca atare, de prezumţia de virtute, romanii continuau să trăiască tot în petreceri & în nepăsare.

Primele cazuri se manifestară în ianuarie în cartierele sărace, fără a alarma cu adevărat o populaţie obişnuită cu tot felul de boli & a cărei neruşinată depravare o predispunea mâniei divine. În martie, rapoartele sosite vorbeau despre trei sute de morţi... Singura personalitate care luă măsuri de precauţie înaintea tuturor fu regina Christina: neliniştită de numărul de morţi, a părăsit cât ai clipi cetatea care o primise cu atâta măreţie, ducând cu ea la Paris, unde o invitase cardinalul Mazarin, conduita detestabilă pe care nici azi nu pot să mă abţin să nu o consider a fi fost singura cauză a nenorocirilor care ne-au lovit preafrumoasa metropolă.

În sfârşit, în iulie, trebui să acceptăm evidenţa: Moartea Neagră era în Roma, ucigând & făcând ravagii mai groaznice decât un război. Oamenii mureau ca muştele, în număr foarte mare, în aşa fel încât a trebuit să fie înmormântaţi noaptea, căruţe întregi, în gropi comune săpate în grabă prin zona mahalalelor. Profitând de terenul propice cunoscutelor lui mârşăvii, demonul cuceri sufletele cele mai slabe. Apăruseră din nou cele mai ticăloase erezii. Ştiindu-şi sfârşitul foarte probabil, foarte aproape, cei sănătoşi se tăvăleau în orgii până-n poarta cimitirului, blestemând numele Domnului & bravând în faţa acelei morţi îngrozitoare. Niciodată nu au fost comise mai multe crime decât în zilele acelea. Din iulie până în noiembrie, epidemia răpi cincisprezece mii de persoane, de credeai că a venit sfârşitul lumii.

În cele patru luni în care lumea părea s-o sfârşească în nebunie & nemaivăzută vâltoare, Kircher nu se cruţă. Voluntar în serviciul bolnavilor, în pofida vârstei & a dorinţei superiorilor noştri de a nu îl expune inutil, a intrat în foc încă de la început alături de prietenul său, doctorul James Alban

Gibbs. Drept pentru care ne petrecurăm cea mai mare parte a timpului la spitalul lui Isus de pe via Triumphalis.

Spre marea mea ruşine, mărturisesc că nu mă încântase deloc o asemenea hotărâre care ne punea existenţa în pericol, numai că devotamentul maestrului meu în îngrijirea ciumaţilor & în căutarea cauzelor acestei maladii implacabile, spiritul de caritate pe care îl dovedea fără răgaz în ajutorul moral pe care îl aducea celor în nevoie, exemplul său de curaj mă aduseră, până la urmă, destul de repede la sentimente mai creştineşti. Îl luai pe Kircher drept model & nu avui de ce să mă căiesc.

Deşi admitea că astfel de calamităţi pot reprezenta, uneori, voinţa divină, maestrul meu considera că nici în cazul ciumei nu trebuia să vedem decât cauze naturale, ca şi în acela al celorlalte boli. Aşadar, spre recunoaşterea acestor cauze îşi îndreptă toate eforturile.

Rapiditatea & eficacitatea contagiunii îl fascinau. Ciuma pătrundea peste tot, lovind bogaţi & săraci, fără a-i cruţa nici pe aceia care crezuseră că pot sfida boala printr-o izolare perfectă la ei acasă.

— Exact ca acele furnici, îmi spuse Kircher într-o zi, care îţi umplu şi locurile cele mai bine închise fără a putea afla pe ce cale or fi ajuns...

Cum încheie fraza, ochii i se luminară, apoi îi sclipiră:

— De ce nu? continuă. De ce să nu fie vorba despre nişte animale atât de mici, de subtile încât ochiul să nu le poată vedea? Un soi de păianjen sau de şarpe în miniatură, a cărui otravă ar provoca moartea la fel de sigur precum cea mai veninoasă aspidă... Să ne grăbim, Caspar, să ne grăbim! Dă fuga la colegiu & adu-mi microscopul: trebuie să verific imediat ipoteza!

Ceea ce şi făcui. Un ceas mai târziu, maestrul meu era la treabă. Făcând o incizie în cea mai umflată bubă pe care o putuse descoperi, operaţie prin care nădăjduiam să mai alinăm cât de cât suferinţele muribunzilor care soseau în valuri la spital, luă cu precauţie sângele amestecat cu puroi & puse câteva picături din acea soluţie infectă sub lentilele instrumentului.

— Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne! strigă aproape imediat. Am avut dreptate, Caspar! E o infinitate de viermişori aici, atât de mici, încât abia de îi zăresc, care se agită ca nişte furnici în muşuroiul lor & se înmulţesc atât de iute, încât nici măcar Lyncée însuşi nu i-ar putea număra până la cel din urmă... Ăştia chiar trăiesc, Caspar! Uită-te & tu & zi-mi dacă ochii mei îşi bat joc de mine...

Spre marea mea surpriză, nu putui decât să verific ceea ce maestrul meu îmi descrisese atât de emoţionat.

Refăcurăm de mai multe ori experienţa cu umori din diferite abcese. Rezultatele fură identice. Fără a înceta să ne extaziem în faţa extremei lor vitalităţi, făcurăm mai multe desene ale acelor animale invizibile cu ochiul liber. Chemat de mine, doctorul Alban Gibbs veni să constate & el descoperirea lui Kircher.

— Viermii aceştia mici, i-a spus maestrul meu, sunt cei care răspândesc ciuma. Sunt atât de mici, de subtili, de fini, încât nu pot fi zăriţi decât cu ajutorul celor mai puternice microscoape. Ar putea fi numiţi “atomi”, întrucât sunt imperceptibili, însă prefer “fidea”, cuvânt care le descrie mai bine natura & esenţa întrucât, ca şi viermii de corabie, acei viermi pitici care sunt, totuşi, nişte elefanţi prin comparaţie cu cei de faţă, infestează la un moment dat şarpanta umană, o sapă pe dinăuntru cu o viteză direct proporţională cu numărul lor &, odată desăvârşite ravagiile, atacă o altă victimă, propagând *Pestiferum virus* ca un mucegai, ruinând arca trăitoare. Se transmite prin respiraţie, găseşte adăpost în cele mai intime materiale vestimentare... Chiar & muştele îl poartă: sug puroiul bolnavilor ori al cadavrelor, contaminează mâncarea cu excrementele lor & transmit maladia celor ce se hrănesc cu ea.

Pe Gibbs cele auzite & văzute îl înflăcărară. Consideră însă că microscopul care ne aducea sub ochi lucruri de o mie de ori mai mari decât în realitate trebuia să fie folosit doar de mâini cunoscătoare, precum acelea ale lui Kircher, & că o asemenea ştiinţă trebuia rezervată *solis principibus, et summis Viris, Amicisque* (doar prinţilor, oamenilor importanţi & prietenilor).

Dacă, acum, cauza contagiunii putea fi în sfârşit atribuită viermuşilor ciumei — care erau născuţi din infestarea aerului generată de cadavre & care îşi transmiteau puterea morbidă printr-un soi de magnetism, tot aşa cum magnetul “infectează” într-un fel bucăţile de metal cu care vine în contact —, nimic nu permitea încă să se întrevadă vreun remediu contra acelei prăsile. Drept pentru care furăm obligaţi să folosim vechile metode despre care nu ştiam decât un singur lucru: la unii

mergeau, la alţii nu, ceea ce le demonstra zădărnicia. Sub conducerea lui Gibbs & a lui Kircher, ne folosirăm de veninul de broască râioasă, conform principiului de a vindeca răul prin rău, de tinctura de rădăcină de limba boului & de sipică dizolvate în soluţie veritabilă de teriac & multe alte preparate, după sfatul lui Gallien, Discoride, dar & al multor altor autorităţi moderne. Numai că, vai, nimic nu dădea rezultat, aşa că îmi văzui de mai multe ori maestrul vărsând lacrimi de descurajare.

Doctorul Sinibaldus a ajuns la spital în cel mai crunt moment al epidemiei. Dornic să îşi răscumpere greşelile trecutului, dădu dovada unui zel admirabil la căpătâiul bolnavilor, iar Dumnezeu îi apără, din fericire, viaţa lui & a familiei sale.

Nu acelaşi lucru se întâmplă cu toţi ceilalţi. Ciuma luă, una după alta, vieţile mai tuturor voluntarilor, în aşa fel încât dintre medicii care îi urmară lui Gibbs, trei sferturi nu mai apucară să vadă sfârşitul epidemiei. Cât despre cei ce supravieţuiră, aceştia, cel mai adesea, jeleau dispariţia rudelor celor mai dragi. O mărturiseşte, astfel, ceea ce i se întâmplă contelui Karnice, fizician al curţii imperiale ruseşti, care fusese nevoit să rămână o vreme la Roma & a cărui călătorie de plăcere se termină în haos & disperare.

Imediat ce fu decretată închiderea oraşului, acest om deosebit îşi încredinţă tânăra soţie & copilul familiei unor prieteni, după care veni să îşi ofere serviciile spitalului nostru unde dovedi o abnegaţie de nedescris.

În seara de l5 august, un servitor trimis de prietenii lui îi vesti moartea soţiei. Căzuse fulgerată în doar câteva ore & trebuia să se grăbească dacă voia să se mai bucure o ultimă oară de chipul ei blând. Întrucât tocmai sosise un val de bolnavi & fiindcă viii erau mai importanţi decât morţii, contele Karnice decise, în pofida disperării & a părerii noastre, să nu plece chiar atunci. Peste două ceasuri, când ajunse la locuinţa prietenilor săi, soţia sa nu mai era acolo, fiind îngropată în cimitirul din vecinătate după ce se cheltuise enorm pentru un sicriu, căci aşa ceva aproape că nu se mai găsea. Tânărul începu să se jelească de ţi se rupea inima văzându-l. Fără îndoială, şi-ar fi luat zilele dacă nu ar fi fost copilul, singura lui mângâiere într-un asemenea dezastru.

Numai că nenorocirea abia de începuse să îl atingă... Scumpul lui copil prezentă în aceeaşi noapte simptomele contagiunii. Pielea i se acoperi de pustule ca nişte boabe de mei, apoi, rapid, bube negre se inflamară la subsuori şi sub vintre, producând dureri înfiorătoare. Nimic nu era mai sfâşietor decât urletele copilului muşcat de viermuşii ce-i infectau carnea. În zori, fură atacate şi meningele. Bolnavul începu să delireze în timp ce pe trup îi apărură pete mari, galbene & maronii. În fine, la opt dimineaţa Dumnezeu îl iertă, chemându-l în paradis...

Bani pentru un alt sicriu nu mai existau. Rătăcit de atâta disperare, contele Karnice nu vru sub niciun motiv să lase să-i fie dus copilul la groapa comună. Trebuia să se ţină seama de cât îşi iubea mama fiul, de obligaţia de a nu îi despărţi în moarte, aşa că, luând în braţe cadavrul, hotărî să îl aşeze în acelaşi sicriu cu soţia lui.

Părăsit de prietenii care se temeau să nu ia & ei boala, considerându-l nebun, s-a dus singur la cimitir, întrebând unde se afla mormântul proaspăt încă al femeii pe care o iubea. Luând o cazma s-a apucat să dezgroape moarta, încercând să îşi înece disperarea în efortul fizic.

Când fierul uneltei se izbi de scândurile sicriului, îşi încheie înfiorătoarea lucrare cu mâinile goale, cu mişcări tot mai repezi, de parcă nu învelişul muritor al defunctei trebuia să îl scoată din pământ, ci o prizonieră nerăbdătoare să îşi recâştige libertatea. Scormonind în pământul afânat, contele Karnice ridică în sfârşit capacul coşciugului. Dinăuntru îl pândea însăşi groaza: ţâşnind afară din mormânt, mâna întinsă a soţiei îl pălmui! După cum deseori se povestea în zilele acelea de oroare & grabă, nevasta contelui fusese îngropată de vie... Trezindu-se în întunericul mormântului, nefericita zgâriase cu unghiile lemnul sicriului, încercând să scape de o moarte teribilă. Trupul ei înfiorător de deformat se întărise arcuit, într-un ultim efort de a ajunge înapoi, la lumină.

Contele Karnice a rupt-o la fugă înspăimântat. Când a fost regăsit, înnebunise.

MATO GROSSO / Să alegi drumul celălalt...

Abia seara şi-a revenit Dietlev. De pe brancarda aşezată lângă foc, vocea lui a făcut-o pe Elaine să tresară:

— Domnul şi doamna Zeblouse au o fată, l-a auzit vorbind serios, cum o cheamă?

— Dietlev! a exclamat Elaine îngenunchind imediat la căpătâiul lui. M-ai speriat, ursule...

— Răspunde-mi la întrebare: cum o cheamă?

— Habar n-am, Dietlev. Şi, la drept vorbind, ştii ceva? Nici nu-mi pasă.

— Agathe, a lămurit-o schiţând un zâmbet.

— Îmi pare rău, s-a scuzat Petersen. E cam complicat pentru mine... Cum te simţi, *amigo*?

Pe faţa geologului a trecut o umbră. Febra încă îi mai umezea tâmplele de sudoare, dar ochii îi ţinea deschişi şi părea să îşi fi regăsit întreaga luciditate.

— Ca John Silver... *Este o modalitate radicală de a scăpa de greutate. Cinci kilograme? Zece kilograme? Cât să fi cântărit un picior?*

— Am fost obligaţi s-o facem, i-a spus Elaine luându-l de mână. Cangrena era pe cale să se extindă.

— Ştiu, nu îţi face griji. Deja mă obişnuisem cu ideea. În sfârşit, aproape... Cum s-a întâmplat? Tu ai luat hotărârea?

— Nu, Herman mi-a explicat că era o urgenţă. S-a purtat exemplar, de altfel, el te-a salvat, doar el...

O clipă, Dietlev a rămas perplex, ca şi cum ar fi căutat să înţeleagă motivele lui Petersen:

— *Danke*, Herman.

Folosirea limbii germane exprima încă mai mult sensul celor spuse decât cuvântul în sine. Petersen s-a dovedit sensibil la aşa ceva:

— Pentru nimic, a bolborosit, aţi fi făcut la fel în locul meu.

— Unde e Mauro?

— Aici, i-a răspuns tânărul înaintând câţiva paşi pentru a-i intra în câmpul vizual. Ne-aţi cam băgat morcovul, ştiţi?...

— Nu scăpaţi voi aşa uşor de mine, studenţii mei ştiu ei ce ştiu! Lasă că am de gând să mă întorc prin zonă la anul...

Evident nu credea ce spune, iar ceilalţi au avut bunul-simţ de a nu duce mai departe discuţia pe această temă.

— Păreţi cam la capătul puterilor, a continuat Dietlev după ce i-a privit cu atenţie. Trebuie să vă odihniţi, dacă nu, nu veţi rezista.

— Ziua de azi a fost dură, a comentat Elaine cu privirile în gol. Am cam bâjbâit la marginea mlaştinii, n-a fost uşor. Şi încă eu nu am dus targa...

Spunând asta, se gândea doar la chinurile amputării, la nelinişstea care-i înţepa pântecele.

— Deci, am ajuns la mlaştină?

— Mda, *amigo*, a răspuns Petersen. Eraţi deja pe altă lume şi aşa ne-am putut da seama cât de gravă era problema.

A părut să ezite o clipă, după care a continuat:

— Ar trebui să vorbim serios, ştiţi... În condiţiile astea nu o să mai ajungem niciodată, vreau să zic cu dumneavoastră, şi pe urmă...

— Iar o ia de la început, a exclamat Mauro plictisit, nu trecuse destul de când...

— Lasă-l să vorbească, te rog, a insistat Dietlev. Haide, Herman.

— Ascultaţi-mă: eu rămân aici, cu dumneavoastră, dar îl trimitem pe Yurupig înainte. Ştie bine pădurea şi poate ajunge la fluviu de trei sau patru ori mai repede decât noi. În acest timp, ne ţinem şi noi după el în ritmul nostru. Marcându-ne drumul ne poate scuti de ocolurile la care, aşa, ar fi supus numai el, ne-ar face să câştigăm timp şi să nu mai obosim atâta. Dacă se mişcă repede, poate conduce şi ajutoarele spre a ne întâlni.

Logica lui s-a impus dintr-un foc celorlalţi. Nici măcar Mauro nu a reuşit să îi găsească vreo hibă.

— Ce spui, Yurupig? a întrebat Dietlev.

Indianul şi-a întors privirile spre Petersen la care s-a uitat ţintă, cu capul înclinat într-o parte, ca pentru a-l judeca mai eficient:

— Sunt de acord, dar trebuie să aveţi grijă: când şarpele propune să ajute şoarecele, o face fiindcă a găsit mijlocul de a-l mânca mai iute...

— Nu vă uitaţi în gura lui! Chiar nu poţi să nu mă urăşti?

— Atunci, aşa facem, a conchis Dietlev după ce îi întrebase din priviri pe Elaine şi pe Mauro. O să iei tu busola, fiindcă noi nu vom avea nevoie. Ştii să te foloseşti de ea, nu?

Yurupig coborî pleoapele pentru a confirma.

— Crestături pe trunchiuri pentru indicarea drumului, cruci pentru interdicţie de trecere. Crezi că o s-ajungi?

— În junglă, jaguarii hotărăsc...

A doua zi dimineaţă, la prima oră, Elaine şi Mauro au pregătit sacul lui Yurupig punând înăuntru partea lui de provizii, busola, o brichetă cu benzină, o sticlă de alcool şi o doză de ser antiveninos. La plecare, indianul a luat una dintre cele trei macete şi s-a întors către ceilalţi:

— Încet, înainte. Mă voi întoarce.

Scurtând momentul despărţirii, a mai făcut un semn cu mâna şi s-a îndepărtat grăbit, cu paşi mărunţi. Dietlev a hotărât să îi lase două ore avans, aşa că au putut lua micul dejun.

Când s-au pus în mişcare, Elaine a trecut în frunte, începând jocul de orientare. Ici şi acolo, crestături lăptoase semnalau trecerea deschisă prin vegetaţie, poteca fiind uşor de urmat întrucât Yurupig multiplicase marcajele. Numai simplul fapt de a nu se mai întreba care este cel mai bun drum simplifica deja încercarea. După două ceasuri, Elaine a luat locul lui Petersen la dusul tărgii. Lui Dietlev păreau să-i fi revenit puterile, aşa că Mauro i-a încredinţat kalaşnikovul care îl deranja în mişcări.

Ziua s-a scurs fără vreun incident notabil. La căderea serii, s-au strâns încă o dată în jurul focului. Era ora bilanţului: în măsura în care se putea face o analiză corectă, înaintaseră de două-trei ori mai repede decât în zilele trecute, cu preţul unei oboseli sporite. Mai ales Elaine se resimţea. Sleită de puteri, cu muşchii înţepeniţi de la căratul tărgii, a trebuit să facă eforturi pentru a mânca şi a rămâne lângă ceilalţi.

— Ultimele baterii..., a zis Mauro schimbându-le pe cele descărcate, de la walkman. Trebuie să raţionalizez şi muzica.

Era tras la faţă ca un alergător de fond după cursă, dar rezista mai degrabă bine.

— Şi când mă gândesc că peste trei zile începe anul universitar! Ce mutră or să facă...

— Poţi să ştii, l-a aprobat Dietlev. Acum cinci ani, m-am întors dintr-o misiune cu două ore înainte de primul curs. Avionul nu putuse decola la timp, avusesem şi o pană de maşină, şi nişte probleme la vamă... Mai mult nici că se putea, ce să mai vorbim. Când am ajuns în amfiteatru, Milton tocmai îi anunţa pe studenţi că lipsesc... Am crezut c-o să facă o criză de apoplexie!

Evocarea confratelui dispărut i-a strâmbat însă zâmbetul.

— Bietul de el, a spus Mauro, nu mi-a plăcut niciodată, totuşi... Era un tip dat naibii...

— Un idiot, vrei să zici, a intervenit Elaine plictisită. Dac-ai şti câte a trebuit să înghiţim din partea lui... Faptul că a murit nu-i scuză toate...

— Aşa e, a întrerupt-o Dietlev, dar dac-ar fi să omorâm toţi incompetenţii, tâmpiţii, corupţii... n-ar prea mai rămâne multă lume pe pământ.

— Bine zis, *amigo*! s-a auzit şi vocea lui Petersen, care se oprise dintr-un fluierat uşurel.

— S-ar părea că nu prea te-a obosit călătoria! a constatat Elaine, mirată de vioiciunea bătrânului german.

— Chestie de obişnuinţă, i-a răspuns acesta după ce şi-a tras zgomotos nasul.

— Eşti răcit? Trebuie să am ceva prin trusa medicală...

— Nicio problemă...

— Voiam să zic..., a încercat Mauro, că poate am fost cam dur cu tine, că te-am judecat greşit. Ideea de a-l trimite pe Yurupig ca deschizător de drum pare bună.

Petersen a făcut un gest cu mâna din care ar fi trebuit să se înţeleagă că putea să nu îşi mai ceară scuze.

— Ai încredere în el, deşi te dai mare, este?

— Nu chiar. Ceea ce face, face pentru voi, nu pentru mine. De aceea se va şi întoarce. Pe mine m-ar fi lăsat să crăp fără vreo remuşcare. Şi eu aş fi făcut la fel. Normal.

— Sunt sigur că nu te gândeşti la ce spui, i-a întors-o Dietlev pe vag ton de reproş. Nu poţi să trăieşti fără ceilalţi, ştii foarte bine...

— Să trăieşti? Hai că mor de râs! Să "supravieţuieşti", tot restul nu face nici cât o ceapă degerată. Uite de ce prefer să fiu în locul meu decât în al vostru.

În tăcerea care a urmat, umezeala i-a pătruns ca o pătură prost stoarsă de apă. Ţânţarii parcă înnebuniseră.

— Mai bine ne-am pune la adăpost înainte de a începe ploaia, a zis Mauro.

Dimineaţa s-au dat jos din hamacuri cu impresia de a fi încă şi mai epuizaţi decât seara dinainte. În timp ce Petersen şi Mauro încercau să aprindă focul, Elaine cotrobăia prin rucsacuri pentru a pregăti micul dejun. Cum nu îl găsea pe acela în care se afla cratiţa, ş-a adresat bărbaţilor, înainte de a-şi recunoaşte eşecul:

— Lipseşte un rucsac.

— Sunteţi sigură? a întrebat-o Mauro uitându-se cu atenţie la locul în care îşi grupaseră seara toate bagajele. E imposibil, trebuie să fie pe undeva... Poate l-o fi luat vreo maimuţă, a adăugat după ce s-a convins că într-adevăr lipsea.

— Noaptea, maimuţele fac acelaşi lucru ca şi noi, a intervenit Petersen: dorm. Ori încearcă s-o facă... Ce era înăuntru?

— Cafea, gamelele, gresia..., a răspuns Elaine încercând să vizualizeze conţinutul. Câteva cutii de conserve... Al tău era, Mauro...

— Eşantioanele de fosile, a continuat acesta, feţele de masă... Nu mai ştiu. Trebuie să ne uităm prin jur.

— Uită-te, dacă vrei, a zis Petersen blazat, dar nu mai e nicio şansă să mai găsim ceva.

Mauro a inspectat, totuşi, împrejurimile taberei, pe când Herman, în genunchi în faţa vetrei, sufla precaut în rămurelele uscate cât de cât.

— Nu pot să cred! a bombănit Mauro întorcându-se cu mâna goală din căutare. Pe ce animal l-ar fi putut interesa gamelele noastre?

— Dacă nu era mâncare, s-a strâmbat Petersen din cauza fumului, atunci nu se poate să fi fost un animal.

— Păi, cine, atunci? a întrebat Mauro bănuitor. Doar numai noi suntem în jungla asta împuţită...

— Ai uitat de Yurupig, băiete...

— Yurupig?! a exclamat Elaine. Are el ceva mai bun de făcut decât să se întoarcă şi să ne fure lucrurile. Dar, haide să vedem: ce ar putea face cu un sac de gamele?

— Niciodată nu poţi şti ce se petrece în capul unui indian, a ridicat Herman din umeri. În orice caz, trebuie să găsim ceva în care să fierbem apa, dacă mai vrem să bem cafea.

— Nu avem decât să deschidem o cutie de conserve, s-a auzit vocea iritată a lui Dietlev. Veniţi şi scoateţi-mă din chestia asta c-am îngheţat.

De la prima aruncătură de ochi, Elaine a observat că starea lui se înrăutăţise. Transpira iarăşi abundent şi nu a fost în stare de nici cel mai mic efort când l-au aşezat pe targă. Mirosea a urină.

— să îţi schimb pansamentul. Nu prea pare în ordine treaba, în dimineaţa asta... E valabil, de altfel, pentru noi toţi, poţi să mă crezi! Ai auzit de rucsac? Ce părere ai?

— Cam niciuna. În orice caz, nu cred că poate fi vorba despre Yurupig. Dacă ar fi vrut să ne facă necazuri, erau şi metode mai bune. Oricum, trebuie să ne descurcăm.

Şi-a privit piciorul în timp ce Elaine îi spăla ciotul cu atenţie:

— Am impresia că a mai urcat cangrena...

— Nici vorbă, a minţit ea, e o reacţie normală după câte-ai tras.

— Elaine..., a şoptit bărbatul, nu mă mai fac eu bine...

— Termină, te rog, cu circul!

— Ştii bine că nu sunt un puşti. Dacă se va întâmpla vreodată să nu îmi mai revin, trebuie să ştii...

Şi-a închis ochii pentru a se putea concentra mai bine. După un asemenea început stângaci, cum să mai fi spus ceea ce simţea fără a cădea în stupiditate ori în melodramă? Cuvintele care i se îngrămădeau în minte nu exprimau nimic, era clar, din veneraţia pe care o simţea pentru această femeie, din modul în care o dorea încă din momentul acela când îi căzuse în braţe aproape din greşeală. Din mărturisirea mult prea solemnă a iubirii, ea s-ar fi putut să nu audă decât frica lui de moarte şi, fără îndoială, chiar ar fi avut dreptate...

— Dietlev?

— Prea târziu, i-a zis cu un zâmbet prefăcut. Sunt extenuat aşa că las-o cum a căzut, te rog.

Au plecat mai departe pe drumul trasat de Yurupig. Elaine înainta mecanic, smulgându-şi fiecare picior din clisa pe care călca. Gândurile îi vagabondau departe de junglă şi de micul grup în fruntea căruia păşea. Ca un conducător istovit, îşi lăsa închipuirea să îi zboare către plajele visului, tot mai lungi, pe unde se învârteau imaginile întoarcerii la Brasilia. Se vedea răspunzând întrebărilor colegilor şi jurnaliştilor. Primul lucru pe care l-ar fi avut de făcut era să îi telefoneze Moémei, pentru a o linişti, poate şi lui Eléazard, sub pretextul de a vedea cum se mai descurcă... Nu, nu, el ar suna-o sau i-ar lăsa un mesaj pe repondeur. Câteva cuvinte îngrijorate, o invitaţie de a lua totul de la capăt... Fără a şti pentru ce, era convinsă că nimic nu avea să mai fie ca înainte, că tot ce se întâmpla acum, nu doar ce trăia în ultimele zile, dar şi tot restul, suferinţa ei, decepţiile, divorţul, toată această încurcătură aveau un sens ascuns, o încărcătură pozitivă care se va manifesta sclipitor mai devreme sau mai târziu. Ce şchiopătase cu Eléazard? Şi în care moment? Care era originea, punctul precis de la care începuseră să se îndepărteze unul de altul? Trebuiau să se întoarcă la bifurcaţia aceea spre a alege în mod deliberat celălalt drum, să rebobineze filmul până la secvenţa fericirii iniţiale, până la imaginea fixă care le-ar anula eşecul, l-ar face imposibil. Revedea mica terasă a casei vechi unde locuiseră, cu cincisprezece ani mai înainte, în timpul călătoriei în Franţa. Masa de lemn de sub umbrar, viespile din jurul cănii cu vin, lâncezeala siestei la umbra călduţă a platanului...

Căderea a trezit-o, fără a-i pune şi gândurile la locul lor. Ceva greu, care i se prăvălise în spate, o lipea de pământ. Muşchii înţepeniţi o dureau de-i venea să urle.

Mauro a alergat s-o ajute:

— V-aţi rănit? a întrebat-o luându-i rucsacul pentru a o putea ajuta să se aşeze.

— Nu-i nimic... Însă nu mai pot... Nu mai...

I-a dat părul la o parte pentru a-i putea şterge noroiul de pe faţă.

— Odihniţi-vă, facem o haltă. Şi eu sunt rupt.

Mauro s-a întors pentru a-l ajuta pe Petersen să aducă targa. Dietlev avea febră mare cu toate aspirinele înghiţite. Îl preocupa însă figura descompusă a femeii:

— Ai păţit ceva? Ce s-a întâmplat?

— E ridicol, i-a răspuns Elaine roşind. Cred că am adormit mergând... O să mănânc un cub sau două de zahăr şi îmi voi reveni...

Avea lacrimi în ochi şi se vedea că luptă cu ea pentru a nu se face de râs.

— Aha! Suntem bine antrenaţi, a constatat ironic Petersen. În trei sute de metri o să şi transpiraţi zahărul ăla! Zău că, dacă ne oprim la fiecare zece minute, nici că mai ajungem!

— Tragem de două ore la greu, s-a enervat Mauro, aşa că gata cu prostiile, de acord? Nu mai putem, nici unii, nici alţii...

Dietlev i-a privit consternat:

— Vă cheltuiţi forţele fără rost. Facem pauză fiindcă eu sunt obosit, fiindcă eu trebuie să mă piş, fiindcă eu am rău de mare pe brancarda asta.

Petersen s-a căutat într-un buzunar, de unde a scos o cutie de peliculă fotografică pe care i-a aruncat-o cu atenţie Elainei:

— Luaţi puţin, o să vă refacă puterile.

— Ce e asta? a întrebat ea prinzând din zbor cutia.

— *Cocaina*. Vă garantez că este mai bună decât zahărul.

Elaine a înţeles imediat de ce îşi tot trăgea Herman nasul.

Şi ea, care îi propusese să îi dea un medicament pentru guturai! Fără să mai stea pe gânduri, i-a aruncat înapoi cutia:

— Mulţumesc, prefer zahărul, dacă nu te deranjează...

O clipă, Mauro a încercat să se convingă că nu risca nimic încercând: peruvienii de pe platourile înalte mestecau frunze de coca pentru a rezista... Privirea i s-a încrucişat însă cu aceea reprobatoare, a lui Dietlev, şi a rămas tăcut.

Cu bluza lipită de piele, cu părul strălucind de transpiraţie, Elaine îşi îndreptase întreaga atenţie către junglă. Jignită în amorul-propriu de ceea ce i se întâmplase, se străduia să anticipeze marcajele lăsate de Yurupig, în aşa fel încât să nu îi întârzie pe cei care cărau cu greu targa. Nici nu mai ştia de când înaintau pe acel teren dificil când mişcarea unor frunze a paralizat-o. Pentru întâia oară

de când mergeau prin pădure, nu mai era vorba despre semnul unor fiinţe care o luau la fugă, ei al unora care se apropiau, aşa că, din instinct, a strâns mâna pe mânerul macetei. În aceeaşi clipă, un bărbat a apărut în faţa ei, un indian gol, cu o gaură neagră în locul gurii, o mumie acoperită de pene care părea să se desfacă în două, în tăcere.

— Nu vă mişcaţi! l-a auzit pe Herman în timp ce se dădea înapoi, amuţită de groază. Faceţi-le faţă!

Vreo douăzeci de indieni înarmaţi cu arcuri şi sarbacane se strânseseră înaintea lor. Aşteptau ce nişte zei nemişcaţi, conştienţi de puterea lor.

— Prieteni! a zis Elaine desfăcându-şi braţele pentru a-şi arăta intenţiile paşnice. Ne-am rătăcit, înţelegeţi? Ne-am pierdut!

Au părut derutaţi de vocea ei. Au ţâşnit câteva strigăte, urmate imediat de impresionante manevre de intimidare. Unul dintre ei a început să tropăie pe loc, arătând spre braţul tinerei femei.

— Puşca, s-a enervat Petersen, aruncaţi-mi repede puşca!

— Lasă jos maceta, a ordonat Dietlev de pe targă, las-o-ncetişor! Prieteni! *Yodé marangatú*, suntem liniştiţi!

Indienii au reacţionat doar la coborârea macetei. Cel care părea a fi şeful a pronunţat câteva cuvinte. Cel mai apropiat de el s-a dus şi a ridicat obiectul pe care şi-l doreau de la picioarele Elainei, după care a făcut un pas înainte pentru a se adresa lui Dietlev.

— Ce zice? l-a întrebat Mauro.

— Habar n-am, a mărturisit Dietlev fără a înceta să zâmbească larg interlocutorului. Pare a fi guarani, pe care am învăţat-o, însă nu înţeleg niciun singur cuvânt din tot ce spune. O fi vreo variantă... În orice caz, par să se fi calmat. *Ma-rupi*? a încercat arătând drumul deschis de Yurupig. Unde e fluviul? Unde sunt oamenii albi?

Indianul şi-a lăsat capul într-o parte, apoi a început să îşi scarpine coapsa ca pentru a-şi mai veni în fire. Cum nimic nu se întâmpla, a dat un ordin scurt şi doi dintre oamenii săi au venit şi au ridicat brancarda.

— Cred că au înţeles, a constatat Mauro calm.

— Ai dracului sălbatici! i-a întors-o Petersen. Nu ştiu ce-au înţeles, dar acum nu mai avem decât să ne ţinem de curul lor.

Carnetele lui Eléazard

SĂ-I AUZI pe cei care tac fiindcă prea mult au urlat...

LA BAR: “Femeile sunt ca şi chibriturile: cum se aprind, cum îşi pierd capul.” *Mulher é como fósforo: cuando esquenta, perde a cabeza.*

“DE CE nu se prevăd decât catastrofele? întreabă Hervé Le Bras. De ce să nu vedem şi că anumite consecinţe ale activităţii omului l-ar putea proteja în loc să îl ameninţe?” Dacă este adevărat că ne îndreptăm către o nouă glaciaţiune, suficient de dură şi de brutală, eforturile omului ar trebui să constea în augmentarea urgentă a efectului de seră, nu în încercarea de a-l reduce.

SECOLUL XXI va avea măsura exactă a deziluziilor noastre: va fi obscurantist.

POATE-OR FI BUNE LA CEVA... Capete de sfoară, bucăţi de lemn, de plastic sau de cauciuc, mici piese metalice, motoare scoase din uz, obiecte desperecheate: părţi ale unui întreg risipit, ale unui Osiris fragmentat, care pot folosi pentru a repara, pentru a resuscita o altă totalitate în universul lucrurilor. Dar cine poate provoca veşti, neprevăzute şi inedite, a căror deturnare să işte viaţă, care să îmbrace hainele poveştii? Acumularea şi recuperarea ca fundamente ale creativităţii. Şifonierul ca demiurg al unei lumi posibile, podul ca adăpost natural al poeziei. Şi chiar dacă aceste lucruri nu vor folosi niciodată la nimic, aşa cum se întâmplă mai tot timpul, acel *poate* este cel mai important, virtualitatea acceptată a unei posibile noi pogorâri pe pământ sau, cel puţin, a refacerii unităţii pierdute.

ÎN ZIUA ÎN CARE NE SĂTURĂM de a asculta povestea preferată, de a cere, aşa cum fac cei mai mulţi copii, reluarea ei cuvânt cu cuvânt, intrăm în vârsta profanării. Uimirea noastră în faţa misterului nu se mai naşte din repetitivitatea sa, ci din încălcarea mereu înnoită a regulii.

“DINTRE MAMIFERE, scrie A. Villiers, câinii par în mod deosebit apreciaţi de crocodili. Rose citează cazul unui caiman al cărui stomac conţinea, în afara unui inel feminin cu diamant, treizeci şi

două de plăcuţe de identificare canine. Ceea ce, ţinând cont de câinii lipsiţi de plăcuţă de identificare, reprezintă, evident, un număr important.”

ŞTIINŢA are în comun cu credinţele religioase faptul că nu produce, în cea mai mare parte a timpului, decât *iluzii ale adevărului*, însă este singura capabilă să determine ce disipează aceste iluzii. Acolo unde nimic nu poate fi falsificat, nimic nu poate fi nici dovedit.

DROGAT CU LSD? Fără să ştie, Kircher ingerase cornul secarei (*Claviceps purpurea*). Călătoria lui extatică nu fusese decât o halucinaţie provocată de drog... Asta a susţinut doctorul Euclides după analiza reacţiilor fortifiantului trimis de Yves d'Évreux. Parazit al secarei, bogat în acid lisergic, minuscula ciupercă provoacă otrăviri colective atunci când este amestecată din greşeală în făina produsă din această cereală. Este ceea ce, cândva, se numea “focul sfânt” ori “focul Sfântului Anton”. Euclides aduce argumente foarte convingătoare spre a susţine că ingerarea de cornul secarei a stat la baza misterelor de la Eleusis.

ARTA LUMINII ŞI A UMBREI conţine un întreg capitol despre fabricarea hârtiei marmorate. În *Magia naturală (Magia universalis naturae et artis, sive recondita naturalium et artificalium rerum scientia*, Würzburg, 1657), Caspar Schott precizează că a învăţat modalitatea de a “picta hârtia cu diferite culori, ca turcii” uitându-se la Athanase Kircher: “Făcea tot felul de desene pe hârtie: personaje, animale, copaci, oraşe ori regiuni întregi, când cu valuri care se spărgeau, când în varii tonuri de marmură, când în pene de pasăre ori în tot soiul de alte figuri.” Specialiştii în domeniu, mai ales Einen Miura, îi recunosc lui Kircher meritul de a fi fost cel dintâi care a introdus arta hârtiei marmorate în Europa.

DATELE lui C. Schott?

ATHANASE KIRCHER nu participă la niciuna dintre controversele teologice care îi frământă epoca. O atitudine rezervată, poate prin asumarea îndemnului lui Mutto Vitelleschi, prepozitul general al Companiei lui Isus din timpul Războiului de Treizeci de Ani: “Să nu mai spunem: ţara mea. Să încetăm să mai vorbim această limbă barbară. Să nu mai ridicăm în slăvi ziua în care ruga a fost naţionalizată...”

GOETHE, în *Teoria culorilor*: “Mulţumită lui Kircher, ştiinţele naturale ni se prezintă mai vesel şi mai liniştit decât la oricare dintre predecesorii lui. Acestea au fost mutate din cabinet ori de la catedră într-o mănăstire plăcut echipată, printre călugări care comunică şi influenţează întreaga lume, care învaţă oamenii, însă, în egală măsură, ţin să îi şi distreze şi să îi destindă. Nici măcar Kircher nu rezolvă decât câteva probleme, în general, menţionându-le şi referindu-se la ele în felul lui. În comunicările sale demonstrează inteligenţă, nonşalanţă şi abilă seninătate.”

TOT GOETHE: “Fiecare dintre noi ascunde în sine un lucru, un sentiment, o amintire care, dacă ar fi cunoscută, ar trezi ura celorlalţi.” Fără îndoială, şi cel mai rău dintre oameni ascunde şi el, în sine, încă şi mai profund, ceva care ne-ar face să îl iubim.

INCONŞTIENTUL nu e decât una dintre strategiile posibile ale relei-credinţe.

Capitolul XXII

În care este expus episodul sicriului cu tub

Athanase Kircher nu putu asculta fără să se cutremure povestea contelui Karnice. Ceea ce imaginaţia îi contură mai groaznic în trezirea soţiei acestuia în propriu-i mormânt îi ascuţi geniul în aşa fel încât, la numai două zile după înfiorătorul eveniment, îmi prezentă schiţele "reformatorului tactil", o maşinărie menită să prevină pentru totdeauna asemenea greşeli lugubre.

Era vorba despre un tub metalic, gros cam ca pe mână, lung de şase picioare, care trebuia introdus, la înmormântare, prin capac în interiorul sicriului, printr-un orificiu circular, lucru pe care tâmplarii, din acel moment, fără vreo greutate, ar fi trebuit să îl transforme în regulă a meseriei. În partea superioară, cea care ieşea din pământ, tubul se termina cu o cutie de metal închisă ermetic ce conţinea rotiţele necesare funcţionării mecanismului. Printr-o schiţă în secţiune, maestrul meu îmi detalie simplitatea ingenioasei invenţii: fixată cu un resort deosebit de sensibil, o tijă cobora de-a lungul tubului până în coşciug. La acel capăt era înşurubată o sferă de alamă, în aşa fel încât să atingă pieptul prezumatului defunct. Dacă acesta ar fi făcut cea mai mică mişcare, dacă ar fi respirat cât de cât chiar înainte de a-şi fi revenit în simţiri, sfera ar fi acţionat procesul salvator: cutia de deasupra s-ar fi deschis pe loc, lăsând să pătrundă în sicriu un val salvator de aer & de lumină. Totodată, s-ar fi ridicat un steag, ar fi început să răsune o sonerie puternică, în timp ce o rachetă s-ar fi avântat spre înaltul cerului înainte de a exploda cu mare zgomot, împrăştiind deasupra cimitirului orbitoarea lumină a învierii.

Cutia urma să rămână fixată timp de cincisprezece zile, perioadă considerată suficientă pentru a nu mai lăsa nicio speranţă. Era, apoi, îndeajuns să fie scos tubul din pământ. Peste orificiul din capacul sicriului se închidea automat o clapetă &, prin urmare, se putea trece la închiderea definitivă a mormântului. Odată dezinfectat, "reformator", cel puţin partea sa ce atingea cadavrul, putea fi folosit imediat pentru alte înmormântări.

Am aplaudat din toată inima noua invenţie a lui Kircher. Cum avea un cost modic & era de o sobrietate dincolo de orice discuţie, ar fi fost uşor să fie dotate cimitirele cu noul mecanism, în aşa fel încât să se prevină riscul înmormântărilor grăbite.

Cum aminteam mai înainte, în Roma nu mai era cu putinţă să găseşti sicrie, însă cardinalul Barberini, înştiinţat de maşinăria providenţială, ne puse la dispoziţie patru dintre coşciugele sale pentru a o putea experimenta. Muncind zi & noapte, am terminat în mai puţin de o săptămână pregătirea tuburilor. Funcţionau de minune &, din păcate, nu a trebuit să aşteptăm prea mult spre a le folosi. Şase dintre fraţii iezuiţi fură răpiţi de valul ciumei atât de repede, încât nici să îi plângem cum trebuie nu mai avurăm timp. Doi dintre ei, a căror descompunere trupească nu mai lăsa niciun dubiu, fură îndreptaţi către groapa comună. Ceilalţi ajunseră în cimitirul colegiului, echipându-li-se gropile cu "reformatoare tactile".

În primele două nopţi, nu se întâmplă nimic, aşa că la începutul celei de-a treia, adormirăm liniştiţi în privinţa sorţii nefericiţilor noştri prieteni: de acum, odihneau în pace. Pe la trei dimineaţa totuşi, o explozie teribilă ne făcu să sărim din somn. Înţelegând imediat despre ce era vorba, Athanase se aruncă pe scări doar în cămaşă, strigând după ajutor. L-am urmat, alături de mai mulţi fraţi.

Ajunserăm la cimitir aproape odată cu el, care deja se afla lângă un mormânt cu steagul ridicat, manevrând hârleţul & strigând vorbe liniştitoare celui a cărui reîntoarcere la viaţă era responsabilă pentru toată acea agitaţie ieşită din comun. Luând şi noi unelte, ne alăturarăm maestrului meu pentru a da cât mai repede pământul la o parte.

Încercam să îmi folosesc lopata pe cât de repede mă lăsau puterile, când un şuierat prelung, urmat de o explozie care zgudui noaptea, ne înspăimântă de moarte. La câţiva paşi de noi se ridicase un alt steag! Soneria mecanismului acestuia părea să se ridice chiar din adâncurile Hadesului... Cei care, până atunci, doar se uitaseră la noi, au alergat către acei mormânt apucându-se şi ei să scoată sicriul.

În plin clocot a ceea ce făceam, urmară o a treia detonare apoi, aproape în acelaşi timp, o a patra, care ne aduseră în culmea emoţiei. Întreg colegiul se trezise. Unii se rugau cu glas tare, alţii strigau impresionaţi de minune & niciun alt cimitir nu răsunase vreodată dé atâta credinţă & speranţă. Întrucât erau mai multe braţe decât unelte, s-a trecut la treabă cu mâinile goale: încurajările se

amestecau cu mulţumirile aduse Domnului, iar nenumăratele torţe aprinse de fratele portar dădeau insolitului tablou un aer de fantasmagorie.

Cum începusem mai devreme, noi furăm primii care ne dezgroparăm coşciugul. Kircher se grăbi să deschidă capacul cu o rangă. La lumina lumânărilor făcurăm cerc în jurul lui: spectacolul pe care-l zărirăm întregea în grozăvie cel mai înfricoşător coşmar. Ne scăpă un murmur mai degrabă de silă, decât de dezamăgire. Mai mulţi îşi întoarseră capul, chemându-l pe Dumnezeu în ajutor, iar un novice, pierzându-şi cunoştinţa, era cât pe ce să se prăbuşească în groapă. Plutind într-o mare de larve, negru din cauza cangrenei, părintele Le Pen părea gata să explodeze, într-atât era de umflat de gaze & de puroi. Tocmai pântecele umflat ca un burduf mişcase sfera, declanşând alarma... Cum aceleaşi cauze produc aceleaşi efecte, în curând, cimitirul se umplu de plâns & de murmure de groază.

Odată trecută stupoarea generală, reînhumarăm cei patru defuncţi, rugându-ne pentru iertare fiindcă le tulburasem pacea sufletelor, după care ne întoarserăm în camerele noastre. Totuşi, puţini dintre noi reuşiră să adoarmă în noaptea aceea.

Duse la departamentul ştiinţific al muzeului, excelentele maşinării nu mai fură nicicând folosite. Nici măcar după trecerea ciumei, odată întoarsă la limitele ei normale descompunerea trupurilor, nimeni nu se mai gândi să le utilizeze, fie din superstiţie, fie de teamă, într-atât prima încercare tulburase spiritele.

La sfârşit de noiembrie, *Draco Pestis*, hidra nesătulă ce răpusese atât de multe vieţi omeneşti, se hotărî să îşi abandoneze prada. Pur & simplu, de azi pe mâine, nu se mai muri pe străzile Romei. Flagelul poate că fusese produs de evrei spre a se răzbuna pe creştini, după cum susţinea cardinalul Gastaldi fără să fi avut pe ce se sprijini, căci opt sute dintre aceştia muriseră în ghetoul lor, ori chiar de Dumnezeu, pentru a ne pedepsi păcatele, sau poate fără niciun motiv. În definitiv, Atotputernicul nu are nevoie să se explice pentru actele sale, nici când ne pedepseşte, nici când ne dezleagă.

După cum am mai spus, la Roma, în patru luni, muriră cincisprezece mii de persoane, însă acest număr, cât de monstruos ar fi, tot e cu mult inferior celor din oraşele Palermo, Milano sau, mai târziu, din marea cetate a Londrei. Până la urmă, romanii ar fi trebuit să se considere destul de fericiţi pentru că au ieşit, fie & aşa, dintr-o astfel de încercare.

În 1658, apăru *Scrutinium Pestis*. Pe parcursul celor două sute de pagini, maestrul meu examina istoria epidemiei, posibilele cauze, diferitele forme & simptome, fără a omite niciunul dintre remediile care au fost administrate. "însă, conchidea el, cel mai bun leac împotriva ciumei este să fugiţi cât mai departe & cât mai repede & să rămâneţi la mare distanţă de sursele de infecţie cât mai mult timp cu putinţă. Totuşi, dacă nu puteţi face asta, atunci e bine să locuiţi într-o casă foarte mare, bine aerisită, pe vârful unui deal, departe de canalele de scurgere & de apele stătute. Deschideţi ferestrele în aşa fel încât să se cureţe aerul & umpleţi încăperile cu ierburi aromatice. Ardeţi sulf & smirnă & folosiţi oţet din abundenţă pentru a vă purifica şi pe dinlăuntru corpul..." Sfaturi preţioase care multe vieţi salvară mai târziu.

FORTALEZA / Să fi fost la Lourdes sau la Benares...

Roetgen şi-a reluat cursurile cu sentimentul scabros că, pe bună dreptate, a reuşit să scape de tot felul de complicaţii. Încălcând regulile tacit asumate ale statutului profesorului, se expusese unor neplăceri profesionale cărora abia acum le putea calcula gravitatea. Cu tot amorul-propriu rănit, cu toată imaginea obsedantă a Moémei, se mira cât de bine o scosese la capăt:

— Ce nebunie să cedez în faţa avansurilor fetei aceleia. Prost am mai fost! Dacă povesteşte şi numai jumătate din tot ce s-a întâmplat pe plaja aia şi pot să-mi fac bagajele.

Fără să roşească din cauza a ceea ce făcuse — fiinţele şi lucrurile trebuiau luate aşa cum îi ieşeau înainte şi nu era cazul să se teamă de dereglarea simţurilor atunci când favoriza etnografia —, se şi vedea negând cu încăpăţânare, strigând, cu mină jignită, că nu i se putea aşeza reputaţia sub semnul întrebării chiar aşa, după orice cleveteală studenţească, ar fi fost prea uşor... Numai că diferitele scenarii pe care le punea în scenă în apărarea sa nu reuşeau să-l calmeze, drept pentru care, până la urmă, s-a ghemuit în amintirea flatantă a expediţiei pe *jangada*, reducând întregul sejur la malul mării la acea unică dovadă de curaj.

Întâlnindu-l întâmplător în campus, i-a povestit aventurile lui Andreas.

— Te-ai ţăcănit! a reacţionat acesta zâmbind. Dar cred că nici eu n-aş fi rezistat... Ai totuşi grijă, greu se vor abţine să nu bârfească! Nu din răutate, de altfel, ceea ce e chiar o ciudăţenie, ci din rafinament, din plăcerea *fofocas*... Bârfa este aproape o artă de a exista pe aici! S-ar zice că nici nu pot comunica altfel. De altfel, trebuie să recunosc că e destul de excitant: misterul sfârşeşte prin a oferi un soi de densitate relaţiilor umane... Poţi fi convins că se spun despre tine de o mie de ori mai multe lucruri decât ţi se întâmplă ori vei face vreodată... Aşadar, un pic mai multe ori un pic mai puţine, nu ai de ce să îţi faci griji atâta vreme cât nu te culci cu nevasta rectorului. Şi chiar şi în acel caz, tot ar mai trebui să te prindă asupra faptului!

L-a bătut prieteneşte pe umăr:

— Ia zi-mi, o cunosc pe gagică?

— Nu prea trece neobservată. Moéma von nu ştiu cum, nu mai ţin minte, un nume cu rezonanţă nemţească.

— Moéma von Wogau?

— Asta e, a confirmat mirat Roetgen. Ştii cine e?

— Îl cunosc pe taică-său. Un vechi amic de la facultate, jurnalist, corespondent de presă la Alcantara. Lui i-am pasat papagalul ăla al meu! Locuieşte la mine când trece pe aici cu treburi de serviciu. Mi-a zis el că-i vine fata la Fortaleza pentru studii şi să stau un pic cu ochii pe ea, dar mărturisesc că mi-a ieşit cu totul din cap.

— De ce nu s-a înscris la São Luís?

— Părinţii sunt în divorţ. Poate că l-au şi terminat. Din câte am înţeles, puştoaica a înghiţit cam greu hapul. Mama ei este braziliancă, profesoară la Brasilia, pe cale de a-şi face un nume în paleontologie. Aşa că e mereu pe munţi, pe văi... Ea a şi plecat, de altfel. Cât despre tată, ţin mult la el, chiar dacă este destul de greu suportabil. Genul preocupat de întreaga lume şi de el însuşi. Dar, gata cu psihologia. În orice caz, un individ sclipitor. Nu am înţeles niciodată de ce îşi bate joc de viaţa lui cu atâta obstinaţie. Şi, după câte-mi spui, nici fiică-sa n-o duce prea bine...

— Cam aşa ceva! l-a aprobat Roetgen.

Pe măsură ce verdictul îi readucea liniştea unei poziţii dominatoare, a început să îi şi scuze Moémei toana pentru indianul acela. Aşadar, dacă avea “probleme”, lucrurile se schimbau. De la statutul de provocatoare, a trecut-o la acela de copil de ajutat.

În aceeaşi seară, după ce s-a învârtit în lung şi-n lat prin micul apartament pe care îl închiriase sub acoperişul unui imobil modern, s-a decis să meargă să o vadă pe Thaïs. Tânăra îi dăduse adresa ei în autobuz, la întoarcere.

Trecuseră trei zile de când reveniseră de la Canoa.

Tocmai se pregătea să plece, după ce bătuse degeaba în uşa cea mică din strada Bolivar, când faţa lui Thaïs a apărut prin perdeaua de sfori de la fereastră:

— Ah, tu erai! a exclamat ea bucuroasă. Intră, sunt gata-n cinci secunde.

Roetgen a observat petele de roşeaţă de pe obrajii şi pieptul fetei. O surprinsese, se vede, în pline îmbrăţişări cu vreo nouă muză. Se consolează repede, şi-a zis cu o umbră de dispreţ. În consecinţă, a rămas cu atât mai uimit văzând-o reapărând legându-şi un kimono extravagant, acoperit de flori multicolore, în jurul formelor planturoase, înaintea unui tânăr cu mustaţă deasă, blondă, foarte slab, a cărui ţinută sumară — o simplă pereche de boxeri — nu părea să-i jeneze pe niciunul dintre ei.

— El e Xavier, l-a prezentat Thaïs şuierând-ul ca portughezii. Ieri a aterizat. Poţi să vorbeşti cu el în franceză, dacă am înţeles eu bine tocmai a traversat oceanul pe un velier, venind de la Toulon. Cred că o să stea pe aici câteva zile...

Amândoi zâmbeau prosteşte. Camera trăsnea de iarbă. Roetgen a întins rece mâna compatriotului său.

— Ce mai e nou? a întrebat Thaïs răsucindu-şi un joint.

— Nimic. Cursurile, facultatea, chestiile de rutină, cam astea... A privit-o adânc în ochi, după care a zis-o:

— Ce mai ştii de Moéma?

Figura lui Thaïs s-a întunecat pe loc:

— Nimic. Trebuie să fie tot la Canoa cu indianul ăla al ei de căcat... De necrezut în ce hal ne-a tras-o!

Roetgen a fost surprins, dar şi flatat fiind astfel asociat relaţiei lor.

— Se mai întâmplă...

— iubeşti şi tu, nu? Vreau să zic, e ceva serios ori mă înşel eu în privinţa ta?

— Nicidecum, a răspuns zăpăcit Roetgen.

Deseori buzele sunt cele ce decid între adevăr şi minciună. Francezul încă nu ştia dacă trişa spre a se putea plânge şi intra în rolul personajului pozitiv al poveştii sau dacă răspunsul dat pe negândite era chiar recunoaşterea adevărului. Depistase însă excesul de exaltare din glas, acela care ne incită, când începem o mărturisire, să optăm pentru patetic decât pentru o suferinţă de toate zilele, lipsită de glorie.

— În sfârşit, cel puţin aşa cred, a încercat să o dreagă, devenind raţional. Ea... Cum să zic? îmi lipseşte.

— Ştiam, i-a răspuns Thaïs întinzându-i ţigara de *maconha*. Şi mie la fel. Suntem în rahat, *cara*. Într-un rahat împuţit. N-am mai văzut-o niciodată aşa. Ai zice că i-a făcut farmece cretinul ăla...

Xavier nu înţelegea o iotă, dar îi era indiferent. Prăbuşit moale între perne, apatic şi senin, trăgea din ţigară uitându-se cu atenţie la pereţi.

— Nu mi se pare normal, a continuat Roetgen, dar nu mă pot opri să nu mă gândesc continuu la ea de când m-am întors la

Fortaleza. Şi la tine la fel... E ceva extraordinar ce am trăit noi acolo...

Împotriva oricărei aşteptări, Thaïs îl excita acum mult mai mult decât la Canoa. O sclipire din ochii ei şi, poate, şi faptul că nu îşi strângea mai bine partea de sus a chimonoului, lăsând să se vadă ceva mai mult decât ar fi trebuit din opulenţa sânilor, l-a convins că dorinţa îi era împărtăşită.

Cam la acest nivel al avansurilor reciproce ajunseseră când perdeaua de la uşă s-a desfăcut: era Moéma. Cu ochii umflaţi, abia mai ţinându-şi lacrimile, îşi fixa prietena într-o rugă fără cuvinte. Thaïs s-a ridicat imediat. Fără să le mai dea atenţie celor doi bărbaţi, a tras pocăita după ea, în dormitor.

— Sunt ceva gagici super prin zonă! a remarcat Xavier imediat ce Thaïs a închis uşa.

Şi, făcând cu ochiul:

— Văd eu că n-ai mai dat cam de mult cu muştar franţuzesc pe tartină... Ori mă-nşel? Să ştii că am şi whisky, dacă vrei. Johnnie Walker — Black Label. Nu e chiar din Peru, dar e tot ce se găsea prin insulele Capului Verde.

Pentru Moéma, tot ce putea fi mai greu pe lume era să recapituleze succesiunea evenimentelor din cauza cărora se întorsese val-vârtej. O scenă îi revenea cu insistenţă în minte, chinuind-o inadmisibil: Aynoré făcând dragoste cu Josefa, fata de pe buggy... S-a-mpiedicat de ei din întâmplare, după somnul de după-amiază, abia feriţi undeva, în spatele dunelor. Curva aia mica dădea din cur călare pe el, ţinându-se de umerii lui!

— Ce freci pe-aici? înjurase Josefa dându-şi capul pe spate. Nu vezi că sunt pe treabă?

Incapabilă să mai rostească vreun cuvânt, Moéma s-a mulţumit să implore indianul din ochi. Dacă s-ar fi ridicat şi ar fi venit către ea în acel moment, i-ar fi iertat totul, într-atât era de orbită de pasiune. În loc de asta, o măsurase din cap până-n picioare şi-i aruncase cu un ton prefăcut natural:

— Trebuie să fii mai relaxată, fata mea... Haide, lasă-mă să termin!

A fost de parcă întreaga Amazonie s-ar fi evaporat sub ochii ei. Începuse să plângă, încremenită, prostită, în faţa visului ei distrus. Înainte să plece, turbarea îi smulsese o înjurătură de care, de atunci, îi părea rău încontinuu:

— În cur să-ţi intre, coarda dracului!

Răspunsul a prins-o pe picior greşit, chiar în momentul în care o lua la fugă:

— Băi, limbisto! Asta şi fac, ia beleşte ochii!

Urmaseră râsete. O pereche de râsete care încă o mai înnebuneau.

Pe plajă a dat de Marlène. Văzând-o în ce stare era, travestitul a făcut-o să se aşeze pe nisip. Cu gesturi şi cuvinte de mângâiere, a reuşit să o convingă să îi povestească ce nenorocire i se întâmplase.

— Ţi-am zis să fi atentă... E un vulpoi, un tip periculos. Pariez că ţi-a făcut vraja şamanului!

L-a întrebat din priviri, îngrozindu-se deja de ceea ce avea să audă.

— E şmecheria lui cu care aprinde fetele. A dat de o hârţoagă cu legende indiene, ritualuri şamanice, potopul... Toate erau în carte. Îmbârligări, fata mea. Abia de are un pic de sânge indian, iar şaman nu e mai mult decât tine ori decât mine... Mă-sa era animatoare într-un bar din Manaus, iar despre taică-su, ce să mai vorbim: n-a ştiut nici mă-sa vreodată care dintre beţivii cu care se culcase fusese...

— Nu e adevărat, s-a bâlbâit Moéma plângând şi mai tare. Minţi!

— Dacă te simţi mai bine aşa, nu mă crede. Numai că este adevărul adevărat. N-ai decât să îţi arunci ochii şi pe carte. Ţi-o-mprumut, dacă vrei: *Antes o mundo não existia*, scrisă de un gagiu cu un nume de să nu-i dai drumu-n casă, care povesteşte mitologia poporului lui. Lui Aynoré i se rupe de indieni, doar el mi-a spus-o. Lookul pe care şi l-a tras e doar pentru a-şi vinde mizeria aia de marfă turiştilor de la *beira-mar*! Asta e, Moéma, nu e decât un borfaş amărât, un mic dealer de căcat. Nu merită să plângă o fată ca tine pentru el.

Moémei nu i s-au uscat lacrimile decât după ce a primit iertarea din partea lui Thaïs, şi i s-au confirmat cele mai negre temeri legate de sinceritatea lui Aynoré. Lucrarea menţionată de Marlène — cel dintâi text redactat integral de către un indian din Brazilia — apăruse cu vreo douăzeci de ani mai înainte. Roetgen îşi amintea cu exactitate că o studiase în vederea unei conferinţe. Naşterea lumii, primul cataclism al focului, unele detalii asupra şamanismului, totul se găsea în volumul utilizat de şarlatan.

Scăpată de vrajă, apoi înfuriată, Moéma nu a mai făcut aluzie la el nici măcar în sine fără a inventa de fiecare dată noi insulte: *bastardul de indian*, zicea scârbită, sau *făţarnicul ăla, când mă gândesc ce m-a făcut să-nghit... Ticălosul*! Ceea ce a mai uşurat lucrurile, cel puţin la început.

După cele câteva ceasuri necesare pentru punerea ordinii în decepţiile fetei, Roetgen a făcut o propunere care a măturat şi ultimele focare de tensiune ale serii. La sfârşitul săptămânii începea o vacanţă de zece zile. Ce-ar zice dac-ar merge cu toţii la pelerinajul anual de la Juazeiro? Pentru el şi Moéma, ar fi un prilej de a observa îndeaproape supravieţuirea cultelor indigene în adorarea lui Padre Cicero de către nordestini. Cât despre ceilalţi doi — se înţelegea de la sine că şi Xavier urma să vină cu ei —, vor avea astfel asigurată o superbă plimbare în Sertão. Roetgen va închiria o maşină, vor dormi sub cerul liber şi vor improviza restul pe măsură ce lucrurile vor merge mai departe...

Ideea i-a entuziasmat. Trei zile mai târziu, cântau cât îi ţinea gura în Chevroletul împrumutat de la Andreas. Purtau toţi ochelari negri şi reluau în cor refrenul celor de la Rolling Stones, urlându-şi pe geamurile coborâte imposibilitatea de a fi satisfăcuţi.

Au urmat zile ale excesului, ale nebuniei, pe care alcoolul le-a aureolat cu o obscură perversitate. La fel şi drogul, din care luau tot timpul, i-a îndepărtat de lumea reală, exilându-i la periferia propriului trăit. Doar ceva mai mare decât tovarăşii săi — cei şapte ani care îl despărţeau de Moéma, junioara grupului, cântăreau mai mult decât îşi putea da el seama —, Roetgen conducea operaţiunile. Era singurul care stătea la volan, singurul care avea bani şi care îşi păstra dacă nu mintea limpede, atunci cel puţin un anume simţ al răspunderii. Dacă trăgea două sau trei linii de cocaină, dacă fuma câteva jointuri, era doar pentru a nu face opinie separată şi fiindcă ostilitatea lui faţă de droguri îi spunea că această lipsă de măsură nu era decât o paranteză tropicală în viaţa lui, o experienţă necesară din care va scăpa fără pierderi. În schimb, a băut foarte mult şi numai faptului că era un norocos se datora evitarea oricărui incident în timpul deplasărilor cu maşina. Spre a dovedi fidelitate faţă de ceea ce îi mărturisise lui Thaïs, îşi cultiva "iubirea" pentru Moéma. O pasiune bizară, pe care nu mai încerca să o analizeze, dar care îl făcea să sufere cu regularitate, de pildă, de fiecare dată când se culcau doar ea şi Thaïs şi când încerca să mai dreagă umilinţa stând la bancuri cu Xavier.

În pofida aparentei nepăsări, Moéma încă se mai resimţea în urma loviturii primite din partea lui Aynoré. Dar nici nu minţea când îi declara lui Thaïs că nimic nu o va mai putea despărţi de ea sau de Roetgen, pe care nu avea niciun gând să îl piardă, atât era de fericită în braţele lui. Din străfundurile urii ei pentru indian, urca sentimentul tot mai limpede că legătura cu acesta fusese pusă sub semnul altei zodii. Şi cu cât o amăra mai tare concluzia, cu atât se simţea mai aproape de cei doi, ca pentru a se apăra de prăpastia rămasă deschisă acolo, la Canoa.

Invers decât Roetgen, care nu înţelegea absolut nimic din toate acestea, Thaïs tot nu putea ierta îndepărtarea prietenei ei. Ştia, îngrozită de evidenţă, că, dincolo de toate declaraţiile, legătura

lor se rupsese. Dacă se culca şi cu Xavier din plăcere, dar ştiind că era o relaţie care nu avea cum să dureze, o făcea însă, în primul rând, ca să o rănească pe Moéma. Nu din răutate, nu din răzbunare, ci din dezolare: din tot grupul era poate singura care suferea cu adevărat, fiindcă era singura care iubea fără o altă perspectivă decât de a rămâne doar ea şi sentimentul ei.

Cât despre Xavier, *Ţânţarul atomic*, era acolo fără a fi, fără a emite vreo judecată, fără a conştientiza nicidecum ceea ce li se întâmpla tuturor. Era beat tot timpul, fuma joint după joint şi râdea foarte mult. Pescăruş atras de orizont, nebun al efemerului, plana undeva sus, deasupra lor. O foarte ciudată pasăre călătoare, un fel de înger fragil, dar gata la orice, pe care cei trei îl răsfăţau cu presentimentul iminenţei ca el să îşi ia zborul. Da, un înger. Fantoma unui înger. Un surâs cu mustaţă demn de cele mai frumoase vise ale lui Alice Liddell.

Oricare ar fi fost motivele, cei patru descreieraţi s-au aruncat cu capul înainte — cum se spune atunci când nu mai ştii ce să zici pentru a face exuberanţa de înţeles —, lucru care i-a făcut să comită cele mai amarnice prostii.

La Canindé, unde se opriseră spre a vizita sanctuarul Sfântului Francisc, au obţinut permisiunea, din partea preotului, să îşi aleagă unul dintre sutele de ex-voto-uri îngrămădite în spatele unui grilaj. Depuse de credincioşi la picioarele statuii miraculoase, imitaţiile după toate părţile corpului i se adunaseră unele peste altele până la brâu: sâni, picioare, cranii, intestine, sexe sculptate în lemn ori ceară... Fie că sufereai de prostată sau de un ulcer, fie că te temeai de o operaţie ori de noaptea nunţii, era de ajuns să reprezinţi elementul pus sub semnul întrebării şi obţineai de la Sfântul Francisc vindecarea supranaturală.

— Sunt nevoit să le ard pe toate lună de lună, le-a mărturisit bătrânul preot de care au dat tocmai când acesta îşi făcea siesta, aşa că încuiaţi când plecaţi, luaţi ce vă interesează şi aduceţi-mi cheia când aţi terminat...

După ce au râs de nenumăratele tablouri naive care acopereau pereţii bisericii, atestând minunile semnate de neobositul patron de la Canindé — "Mulţumesc, São Francisco, că i-ai permis fetiţei mele să cace cheile casei!" —, cele două cupluri au făcut dragoste printre ofrande, pe jumătate îngropaţi printre capetele sculptate grosolan, membrele şi organele acelor corpuri fictive. Au ieşit cam scârbiţi, dar mândri de o experienţă care trăsnea a sacrilegiu.

Suprarealism! Numai acest cuvânt îi venea pe buze lui Thaïs pentru a exprima uimirea în faţa celor văzute. Printr-o fantă a sicriului care adăpostea statuia unui Christ slab şi palid, pelerinii strecurau bancnote mici drept ofrandă: o puşculiţă transparentă unde abia de se mai ţinea la suprafaţă, susţinut de mucegaiul verde al bancnotelor, hidosul cadavru al unui naufragiat. Au băgat şi ei cărţi de joc, un prezervativ, hârtii murdare şi mai multe pagini de carnet încărcate de ticăloşii blasfematoare.

Beţi morţi, au pozat în faţa uneia dintre acele pânze pictate cu efigia Sfântului Francisc pe care pelerini famelici le întinseseră mai peste tot în piaţa din faţa bisericii. Au luat cuvântul pentru a spune în tăcere câteva secrete intime chiar în clipa în care fotograful a acţionat declanşatorul. În imaginile alb-negru developate chiar în faţa lor, în interiorul unui lighean de tablă galvanizată, cu mânere, absenţa buzelor i-a încântat.

Ca la Lourdes, ori Benares, cum doriţi, mulţimea din Sertão scufundase oraşul sub mizeria ei. Leproşi târându-şi rugăciunile în genunchi, prin praf, bolnavi la pat înnegriţi de escare, infirmi incredibil de mutilaţi, monştrii de neprivit, bărbaţi şi femfei umflaţi de lacrimi, toţi aceşti nefericiţi stăteau la coadă în faţa confesionalelor sprijinite ca nişte closete mobile de pereţii exteriori ai bisericii, se luptau între ei pentru a-şi croi drum către idolul de ghips, leşinau în faţa picturii scorojite a picioarelor goale ale acestuia. La tarabe se vindeau eşarfe purtătoare de noroc aşezate în teancuri multicolore, ilustrate, iconiţe, o grămadă de mărfuri proaste pentru care nordestinii îşi aruncau şi ultimii *cruzeiro* s. În toată povestea, era un exhibiţionism al nenorocirii care a sfârşit prin a-i enerva.

La grădina zoologică din Canindé, nu au văzut decât o pereche de tatuu înnebuniţi să se masturbeze şi o oaie colorată în albastru. Înainte de plecare, şi-au cumpărat pălării de piele şi cuţite lungi de văcar.

Maşina era plină de o grămadă de ex-voto-uri alese din motive estetice ori pentru comicul lor involuntar: capete albite cu var, cu grăunţe pe post de ochi sau cu smocuri de păr omenesc lipite sub

bărbie, jumătăţi de trupuri torturate, buci furunculoase cocoţate pe zgaraibace şubrede... Chevroletul părea un cabinet de anatomie.

Furtuna i-a surprins în drum spre Juazeiro. A fost pur şi simplu un potop, atât de puternic încât Roetgen a fost nevoit să oprească maşina pe marginea drumului. Apărut de nicăieri, un măgar în galop a trecut prin aversă zbierând îngrozit, alunecând pe potcoave în noroiul roşu care acoperea asfaltul. Impresionaţi de acea viziune infernală, sătui să tot umble prin mizerie, s-au aruncat în braţele primului pretext pentru a renunţa la proiectul iniţial:

— Dacă am da o tură prin bordelurile din Recife? a întrebat Moéma.

Roetgen a întors şi a luat-o, la intersecţie, spre sud-vest, în direcţia Pernambuco.

FAVELA DE PIRAMBÚ / O să-l vedem trecând noaptea, printre stele...

— Ce vrei să faci cu asta, băiete?

— Treaba mea... Mi-o împrumuţi sau nu, dar nu îmi pui întrebări, de acord?

Răspunsul l-a pus pe gânduri pe unchiul Zé. Ochii i s-au golit, în mod curios, de orice expresie... Dovadă că avea anumite îndoieli. Care să fi fost? Numai că nimeni nu s-ar fi putut prinde. Nici măcar unchiul Zé. Nimeni. Cum nimeni nu se prindea de loviturile lui Lampião... Îl aşteptau în Bahia şi el apărea în Sergipe. Îi întindeau o ambuscadă în Rio Grande do Norte, iar el stătea liniştit în bârlogul lui, fotografiat de jurnaliştii de la *Diário de Notícias*. Pe toţi îi înnebunise! Nu acesta îi era scopul faţă de bătrânul prieten, dar era mai bine să nu fie pus la curent. Noroc că îşi luase cu el chestia aia... Era mai potrivit aşa, îţi puteai face treaba mai bine. Pregătirile îi luaseră mai multe zile... Mai ales din cauza mulajului. Chiar aşa: groaznic se enervase din cauza mulajului! Până la urmă, găsise soluţia şi, când bătrânul a sosit ca să îl scoată la o îngheţată, treaba era gata de două zile. Îngheţată de mango roz şi de fructul pasiunii... Dacă ar fi fost după el, tot ar mai fi mâncat, aşa era de bună! Zé nu a mai reluat subiectul, fiindcă era foarte ocupat cu organizarea petrecerii de Yemanjă, anul acesta făcând-o pentru Dadá Cotinha, în *terreiro* din Mata Escura. Dadá o chema, ca pe nevasta lui Corisco, nu? Zob îi făcuseră gamba cu mitraliera împuţiţii ăia. Şase sute de kilometri îl târâseră în spatele camionului, deşi piciorul abia de i se mai ţinea în câteva tendoane... Futu-i gura mă-sii! Trebuie să ţină minte. Nu era cazul să uite niciun asasinat, nicio umilinţă, numai fiindcă fusese dat la zero kilometrajul. În niciun caz! Unchiul Zé avea probleme. Nu cine ştie ce, ba chiar o nimica toată prin comparaţie cu camionul şi cu toate celelalte, însă nu găsea o fată care să se aşeze pe tronul zeiţei apelor, al Yemanjei. Corta Braço, Beco de Chinelo, Amaralinha... Toţi *terreiros* din cartier puseseră mâna deja pe cele mai frumoase fete. Nu mai rămăseseră decât babele şi umflatele. O iei razna, zicea bătrânul, când vezi câte umflate sunt pe lumea asta! Şi toate vin să mă vadă, unele după altele. Haide, ia-mă, Zé, cu peruca şi rochia nici n-o să se vadă că sunt un pic cam plinuţă... Mai rău era că trebuia să le asculte toate propunerile pe care i le făceau spre a-l hotărî... Nici nu ţi-ar veni să crezi! Mai bine mor, le zicea bătrânul, nu vezi că sperii copiii? Dacă te iau în procesiune, n-o să mai rămână nimeni kilometri în jur... Nu e prost moşu'! Ştie el cum să pună problema când vine vorba. N-ar fi trebuit niciodată să accept să mă ocup de toate astea, repeta. Acuma, am costumele pentru toată lumea, orchestra, *cachaça* ... Dar dacă nu găsesc o fată frumoasă şi bine făcută pentru Yemanjá, cum o să arate treaba? Dar să ştii că era trecut în almanah... Stai să-ţi arăt... Uite: zile nefaste: 12 ianuarie, 4 mai, 15 august! Poţi să-l păstrezi tu, nu mai am nevoie de cobea asta... *Previziunile anului pentru Nordeste: horoscopul pentru toţi*. Un fel de texte ca acelea care se vând prin târguri, la pagină, legate cu sfoară de acoperişul tarabelor, numai că aici erau mai multe foi galbene, la două sute de *cruzeiro* s snopul! O nebunie de ce puteai da prin almanahul ăsta!.... Şi nu era vorba doar despre previziuni, ci despre tot felul de lucruri supermişto... *Cine nu-l poartă pe Dumnezeu cu el, în fundul sufletului, nu-l va purta nicăieri*. Bine croită, este? Degeaba ai fi tot întors cuvintele după cum ţi-ar fi căşunat: Dumnezeu în fundul gâtului, în fundul plămânilor — asta chiar te-ar fi făcut să tuşeşti la greu! —, Dumnezeu după ureche, Dumnezeu în fundul curului... Nu era nimic de făcut. Numai în fundul inimii, altfel nu se putea! *Bărbatul inteligent: O persoană inteligentă nu fumează, nu bea, nu-i judecă pe alţii şi nu stă la discuţii*. Acuma, hai, cu fumatul şi cu băutul era de acord, chiar dacă el nu se putea abţine. Dar cu judecatul? Păi, cum să nu-i judeci pe alţii? Pe bogătaşi, pe demenţi, pe hamerecani, pe asasini? Păi dacă nici pe-ăi care-ţi scot ochii nu-i mai judeci, atunci unde ajungem?! Şi cu statul la discuţii tot aşa... Nu cumva, din întâmplare,

bărbatul inteligent a dat colţul, ori chiar m-am prostit eu cu totul? *Campionii înfometării: Ploşniţa — trăieşte mai multe luni fără să se hrănească. Tatuul — aproape un an. Şarpele — peste un an sugându-şi doar propriul venin. Nordestinul — întreaga viaţă se hrăneşte cu speranţe.* Nimic de zis, tipul care a fătat chestiile astea chiar e inteligent. "Întreaga viaţă se hrăneşte cu speranţe." Pe de-a dreptul dată, cum ar veni... Şi mai erau o groază, tot aşa, în josul fiecărei pagini... *Fără mâncare, omul trăieşte până la 3 săptămâni; fără să bea, 8 zile; fără aer, cel mult 5 minute. Corpul omenesc are 2016 pori prin care se transpiră şi se reîmprospătează sângele care irigă inima după ce a fost filtrat de l20 de ori de rinichi. Inima bate de 103 700 de ori în 24 de ore şi a femeii şi mai mult. La vârsta de 70 de ani, inima omenească deja a bătut cam de 3 miliarde de ori. Forţa cheltuită timp de 70 de ani de viaţă este suficientă pentru a urca un tren de l0 vagoane încărcat cu cazmale până la altitudinea de 500 de metri.* — Hai, să-mi bag! Care va să zică, cel puţin... Atunci, şi el, aşa estropiat cum era... Păi, dacă s-ar aduna toţi cei din mahalalele mizerabile, cei din Sertão, ar putea arunca în aer mii de trenuri încărcate cu cazmale! Cu ce vânzoleală da-tă-n paşte s-ar lăsa când ar cădea toată vijelia aia de fierătănii... or poate-ar fi mai bine să se strângă toţi şi să expedieze unul singur, dar mult mai sus? Să se tot legene pe orbita lui boul acela de tren plin de cazmale. L-ai putea vedea noaptea cum trece printre stele. Ia uite, e trenul din Pirambú, ar zice lumea... Şi-ar fi litere cât toate zilele pe vagoane, tot felul de mesaje, ca pe tiruri. S*ă-i fut în cur pe ăi bogaţi! Semnat: Nelson, aleijadinho*. Asta ar scrie pe vagonul lui. Cu vopsea fosforescentă, ca să se vadă bine noaptea... *Vărsător (Martie). Eşti o personalitate idealistă. Îţi place libertatea şi nu poţi fi păcălit. Când eşti surprins în mod neplăcut, devii supemervos şi te expui pericolelor. Ţi-e îngrozitor de frică de sărăcie, dar îţi place să îţi aminteşti trecutul. Ai grijă ce faci cu instinctul tău de independenţă. În ansamblu, anul rămâne favorabil planurilor tale...* Dacă nici acesta nu era un horoscop la fix, atunci cum pielea...! Doar era scris negru pe alb, nu-ţi rămânea decât să laşi lucrurile să curgă...

Nelson a lăsat almanahul pe nisip şi a adormit cu inima împăcată.

Capitolul XXIII

În care este vorba despre un limbaj universal & despre un mesaj secret indescifrabil.

În 1662, la împlinirea vârstei de şaizeci de ani, maestrul meu muncea încă şi mai mult. Stimulat de descoperirea sistemului simbolic al hieroglifelor & făcând comparaţia dintre acesta & caracterele chinezeşti, începu să se gândească la un limbaj prin care oamenii tuturor naţiilor să poată comunica fără a avea, cu toate acestea, nevoie să folosească altă limbă decât a lor.

— Vezi, Caspar, îmi explică într-o bună dimineaţă, e uşor pentru un german & un italian să corespondeze în latină, fiindcă este limbajul comun tuturor literaţilor din Occident, dar ar fi mai greu să o facă un neamţ & un sirian sau, *a fortiori*, un sirian & un chinez. În acest ultim caz, fie sirianul trebuie să înveţe chineza, fie chinezul siriana, ori fiecare dintre ei o a treia & aceeaşi limbă. Trebuie să fii de acord că aceste trei soluţii, întrucât presupun o lungă perioadă de studiu solitar ori reciproc al gramaticii & al scrierilor dificil accesibile, nu-i predispun deloc pe cei doi la înţelegere. După cum am putut constata învăţând chinezeşte cu prietenul meu, Boym, chiar cunoaşterea a douăzeci de mii de caractere, care îmi permite lectura aproape oricărei scrieri din China, nu-mi dă însă cu niciun chip voie să nădăjduiesc că aş putea & vorbi cu indiferent care nativ din Pekin. Mai e nevoie, în plus, de cunoaşterea & practica unor accente sau tonuri muzicale care îi descurajează până şi pe cei mai plini de râvnă dintre misionarii noştri. În schimb, înarmat cu o pană & o bucată de hârtie, mă pot exprima perfect în faţa oricărui chinez. Tot aşa, un locuitor din Pekin şi unul din Canton, care au ca limbă comună chineza, dar diferă la fel de tare ca şi mine în modul de a o pronunţa, încât tot nu se pot înţelege vorbind, oamenii ăştia, pe cât îţi spun, comunică uşor cu o pensulă & cu puţină cerneală.

Dar hai să luăm încă o dată exemplul indianului din America. I-am desenat o gondolă plutind pe apă cu tot cu barcagiul ei, comunicându-i astfel că este vorba despre un soi de ambarcaţiune, ceea ce nici nu era greu de priceput. Dar, acum, cum ar fi dacă aş vrea să îl fac să înţeleagă o idee sau o noţiune în locul unui simplu obiect? Ce ar trebui să desenez pentru a exprima “Divinul”, “Adevărul” ori cele-nsufleţite? Trebuie să fii de acord, dragul meu Caspar, că aici lucrurile se complică tare rău. & asta exact în clipa când este crucial să te înţelegi cât mai exact cu putinţă... Care mai e folosul unei limbi dacă nu e bună decât să numească sau să manipuleze obiecte, & nu ideile care sunt, în noi, semnul creaţiei dumnezeieşti? Aşadar, de la simplul desen, trebuie să trecem la simbol! Cum ai proceda, Caspar, spre a-l face pe un tupinambu să priceapă că misterul ce se scrie Tupang în idiomul lor coincide cu ceea ce noi înţelegem prin Dumnezeu ori Cel care este?

Mă concentrai un moment, enumerându-mi în minte toate simbolurile care ar fi putut reprezenta divinitatea & lămurii indianul nostru & propusei crucea...

— Ar merge pentru un european, continuă Kircher, dar un chinez ar considera că ai scris numărul “zece” în limba lui, acel tupinambu din faţa ta va considera cu siguranţă altceva & aşa mai departe pentru toate popoarele care nu sunt obişnuite cu acest simbol.

— Atunci, cum să facem? Va trebui să ne folosim iarăşi de dicţionar?

— Da, Caspar, pur şi simplu despre un dicţionar este vorba! Dar nu unul oarecare. Ca de obicei, extrema simplitate se hrăneşte din complexitate: sigur că un dicţionar sau, mai exact, două într-unul, cum voi încerca să îţi demonstrez.

Când scriu: *Dragă prietene, n-ai vrea să ai bunăvoinţa de a-mi trimite unul dintre acele animale ale Nilului numit în mod vulgar “crocodil”, pentru a-l putea studia liniştit? sau: Tu trimis crocodil pentru studiu*, corespondentul mă va înţelege ca atare... urmând această regulă, am epurat dicţionarul păstrând doar cuvintele de care nu ne putem dispensa, exact l 2l8, pe care le-am grupat în 32 de clase conţinând fiecare câte 38 de cuvinte. Cele 32 de categorii simbolice sunt notate cu cifre romane, iar cele 38 de cuvinte cu cifre arabe. De exemplu, cuvântul “prieten” este al cincilea din a doua clasă a numelor de persoane. Priveşte...

Maestrul meu îmi arătă un teanc de hârtii pe care se găsea scris cu pana ceea ce tocmai îmi explicase. Noua lui scriere conţinea un minunat dicţionar la care trebuie că trudise multe nopţi. Graţie acestui simplu procedeu de organizare, se putea găsi fără greutate traducerea numerică, în opt limbi diferite (latină, greacă, ebraică, arabă, spaniolă, franceză, italiană & germană), a 1218 cuvinte necesare & suficiente oricărui discurs, fie el & metafizic. Dicţionarul, care trecea gândirea în limbaj

universal, era însoţit de un al doilea volum pentru cei ce doreau să aducă în propria limbă o scriere deja tipărită în respectivul limbaj.

— Totul nu este încă decât o schiţă, urmă Kircher, dar înţelegi că va fi foarte simplu să se construiască un asemenea dicţionar pentru fiecare dintre părţile vechii & noii lumi. Iar în momentul în care Asia, Africa, Europa & Americile îl vor avea fiecare pe al său, nu va mai exista nicio barieră de înţelegere &, astfel, vom fi ca şi înapoi la puritatea limbii adamice, unică mamă a tuturor acestor limbi diferite, pe care Dumnezeu le-a modelat spre a ne pedepsi, după căderea Babelului...

Noua invenţie mă lăsă mut de uimire. Geniul lui Athanase părea inepuizabil & nicicând un bărbat nu fu mai puţin atins de crudele ravagii ale bătrâneţii.

Interpretându-mi tăcerea ca pe o rezervă, Kircher răspunse unei întrebări care nici că-mi dăduse prin minte:

— Fireşte, te întrebi cum s-ar putea scrie ceva inteligibil fără a apela la desinenţe ori conjugări. Îţi voi răspunde imediat că am prevăzut & această dificultate: la fiecare cuvânt scris numeric, e de ajuns să fie adăugat încă un simbol destinat să indice, după caz, pluralul, modul sau timpul verbului. Să-ţi dau un exemplu...

Luând o pană, scrise în timp ce spunea:

— "Prietenul nostru vine" se scrie XXX.2I II.5 XXIII.8, iar "Prietenul nostru a venit" se notează uşor diferit: XXX.2I II.5 XXIII.8._E, aceasta fiind marca perfectului compus... Poţi vedea aici tabelul cu indicii indispensabili.

Mă înflăcără atât de tare magnificul limbaj & perspectivele pe care le oferea adevăratei religii de a se răspândi în toată lumea, încât stăruii pe lângă maestrul meu să îşi publice lucrarea. Fu de acord cu condiţia să îl ajut, prin critici sincere, în încercarea de a pune la punct acest dicţionar cu adevărat eficient. Pentru a o face, la ideea lui, am convenit să schimbăm în fiecare seară mesaje scrise astfel despre orice subiect ne-ar fi venit în minte, în aşa fel încât să verificăm buna funcţionare a procedeului. Îi mulţumii lui Dumnezeu pentru acest deosebit semn de încredere & îmi pusei toate puterile în încercarea de a mă arăta demn de el.

În vremea aceasta, pe când în întreg colegiul nu se mai vorbea decât despre misterioasele noastre epistole, dovadă de interes care îl făcea pe Kircher să zâmbească, împingându-l să sporească & mai mult atmosfera de secret care ne învăluia experienţele, un eveniment neaşteptat veni să îi pună încă o dată la încercare cunoştinţele: pe 7 iulie 1662, spionii Vaticanului puseseră mâna pe o scrisoare destinată Ambasadei Franţei la Roma. Scrisă în franceză, evident încifrată, misiva rămăsese de neînţeles celor mai buni experţi în domeniu. Ca ultimă soluţie, i se adresară lui Kircher ca unică persoană care ar mai fi putut reuşi.

Textul încifrat era următorul:

Jad în prerie; miroase-a păstrăv alpin; scară scârţâitoare; bere de pai; da, labirint; cârd de stăncuţe alpine, eh; ambra tristă a auzit cocoşoaica din Franţa; raza columbei a tăiat felii puşcătorul; împănaţi-i epava; belşugul împrăştie violul, Henri; sare de tumoare; soarta lui Rancé, consfătuire, zărgan, cal de promenadă, maimuţoi tras pe sfoară; Parma jumule gaura; glume călătoare; şobolan, da, dumneavoastră; oul de iepure stând contra-azvârliturii ucide aura suliţei scurte; zilele frumoase-s oglindă; dăltuiţi, înşelaţilor, vârsta proaspătă a dezordinii; opriţi pescuitul; sămânţă de găină; spălaţi furnica; de văzut moara dubiului; miros marin; sosul se face lá sfârşit; maimuţă galbenă, tu, Eyck; sevă eliberată, sfoară esenţială...

Kircher munci zi & noapte, timp de două săptămâni, fără a ajunge la niciun rezultat & deja se gândea cu tristeţe să îşi anunţe eşecul, când primi vizita prietenului său, doctorul Alban Gibbs.

SÃO LUÍS / Sobă cu brichete de cărbune "Ideal" cu ţeavă

— Expediţia ar fi trebuit să fie înapoi, acasă, de două zile, a spus doctorul Euclides ştergându-şi ochelarii, contesa Carlotta e chiar foarte neliniştită din cauza fiului ei... Nu aveţi cumva, din întâmplare, veşti de la Elaine?

— Nici cea mai mică, i-a răspuns Eléazard. Dar nu are rost să ne alarmăm, în zilele noastre nu se mai dispare chiar aşa...

Totuşi, fiindcă îi dorise moartea cu doar câteva săptămâni mai înainte, s-a temut dintr-odată ca nu cumva vreun duh necurat să-i îndeplinească dorinţa exprimată într-o doară de amorul propriu rănit.

— Evident, evident, prietene..., a continuat Euclides, ţineam doar să vă anunţ. Apropo: fata dumneavoastră ce mai face? Să ştiţi că îmi lipseşte. Îmi plăcea să o văd crescând.

— La drept vorbind, nici că mai ştiu. Mi se pare că încă nu a ieşit din criza adolescenţei... Îmi povesteşte ceea ce aş vrea să aud şi mai sunt şi obligat să o cred. Ceea ce nu mă împiedică să îmi fac griji. Într-una din zilele viitoare, o să apar pe nepregătite la ea ca să îmi dau seama care e realitatea. Înţeleg că şi-a dorit să se îndepărteze de mine, numai că asta complică lucrurile îngrozitor. M-a refuzat inclusiv să îi instalez un telefon.

— Îmi închipui că trebuie să fii răbdător. Mai ales că... să stabileşti care este momentul în care indulgenţa este mijlocul cel mai eficient de a interveni şi când se confundă cu abandonul — termenul este prost ales, îmi cer iertare —, hai să zicem cu renunţarea, trebuie să fie teribil de dificil.

— Asta mă şi întreb clipă de clipă. Încerc să mă port cât mai bine, numai că şi cele mai grosolane erori tot scuza asta au avut-o, ceea ce nu e prea liniştitor.

— Ei, haideţi, păstraţi-vă încrederea. Până la urmă, lucrurile se aranjează ele. Ba chiar asta este condiţia pentru ca altceva să o poată lua razna.

— Ce îmi place mie la dumneavoastră este "optimismul", a întors-o Eléazard uşor ironic.

— M-am dat jos din pat cu stângul, de dimineaţă. Dacă aţi venit să vă căutaţi liniştea, mă tem că aţi bătut la uşa greşită. Cu ce să vă servesc? Veniţi cu mine, simt nevoia unui păhărel pentru a-mi mai limpezi gândurile.

— Am eu grijă de asta, i-a răspuns Eléazard ridicându-se. Cointreau, coniac?

— Ce beţi şi dumneavoastră, a răspuns Euclides, afundându-se la loc, în fotoliu.

În consecinţă, Eléazard a turnat coniac în două pahare şi s-a întors aşezându-se în faţa gazdei.

— În cinstea Moémei! a închinat bătrânul. Să nu se cuminţească prea repede fiindcă nu face bine la sănătate.

— În cinstea Moémei! l-a imitat Eléazard gânditor. Şi a dumneavoastră, Euclides...

— Bun. Acum explicaţi-mi cărui motiv datorez plăcerea prezenţei dumneavoastră aici.

— Biografiei lui Kircher, ca să nu schimbăm obiceiul. Sper că nu vă plictisesc prea mult cu subiectul acesta.

— Din contră, ştiţi foarte bine. Este genul de exerciţii după care mă înnebunesc... Şi-apoi e o treabă excelentă pentru ultimii mei neuroni: maşinile vechi trebuie întreţinute cu mai multă grijă decât cele noi...

— Nu cumva aveţi prin bibliotecă ceva Mersenne ori La Mothe Le Vayer? Sunt convins că anumite pasaje ale acestora sunt plagiate de părintele Kircher sau, cel puţin, de Caspar Schott...

— Cine-a băgat strâmba asta?

— Un soi de *déjà-vu*, o anume turnură a cugetărilor libertine, mici anomalii care nu se potrivesc cu ce mai ţin eu minte. I-am scris unui prieten parizian să facă unele cercetări în acest sens, însă apoi mi-am zis că poate m-aţi putea ajuta să câştig timp.

Doctorul Euclides a închis ochii, concentrându-se câteva clipe înainte de a relua:

— Nu... Îmi pare rău... Nu am niciuna dintre lucrările celor doi. Îmi amintesc că i-am studiat la seminar, mai ales pe Mersenne, după cum bine credeaţi. Minunat spirit, de altfel, pe nedrept rămas în umbra prietenului său, Descartes. Poate că l-aţi putea consulta pe Pintard, *Erudiţii libertini ai secolului al XVII-lea*. Nu garantez corectitudinea titlului, dar trebuie să apară într-o istorie. Mai am şi vreo două sau trei lucruri despre raţionalism şi Galileo, dar mă îndoiesc că v-ar putea ajuta.

— N-ar fi trebuit să accept lucrarea asta, a oftat Eléazard dând din cap... Mai bine m-aş duce la Paris sau la Roma pentru a studia cum se cade manuscrisul. Aici nu am nici a suta parte din instrumentele necesare.

— Tare-aş mai vrea să vă cred, prietene. Să admitem, fiindcă totul pare a ne conduce către această concluzie — aici doctorul Euclides se aplecat spre Eléazard aşezându-şi coatele pe genunchi — , să admitem că Schott ori chiar Kircher ar fi plagiat pe cutare sau cutare autor... Să admitem că aţi avea şi dovada formală a ceea ce căutaţi: sincer, acum, spuneţi-mi ce ar schimba acest lucru?

Dezorientat de întrebare, Eléazard şi-a adunat gândurile, atent în alegerea cuvintelor:

— Aş demonstra că, dincolo de faptul că s-a înşelat în toate domeniile, ceea ce se mai poate ierta, a fost şi un Tartuffe, cineva care a abuzat deliberat de buna-credinţă a celorlalţi.

— Şi aţi fi pe un drum greşit... În măsura în care vi s-ar confirma lucrul de care sunteţi deja sigur, chiar înainte de a vă fi verificat ipoteza, căci asta şi trebuie să rămână: o ipoteză. Deşi cu greu îmi pot explica motivele, observ că deloc nu ţineţi la bietul iezuit. De fiecare dată când vă referiţi la el, o faceţi spre a-i reproşa una sau alta, în linii mari că nu a fost Newton, Mersenne sau Gassendi... De ce doriţi să fi fost altceva decât el însuşi, Athanase Kircher? Uitaţi-vă la La Mothe Le Vayer, de exemplu: un liber-cugetător, un sceptic din cei de care vă plac. A fost ceea ce aş numi un mizerabil! Şi-a renegat de zece ori minunatele lui idei din ambiţie, de dragul puterii şi al banilor! Newton, Descartes? Judecaţi mai atent şi veţi vedea că nu au fost nici pe departe atât de imaculaţi pe cât ar vrea istoria ştiinţelor, această nouă legendă poleită-n aur, să ne convingă. Imediat ce îţi îndrepţi interesul către ceva ori cineva, acesta devine interesant. E un truism. Dar şi invers e la fel: decideţi că oarecine este o canalie şi, cu siguranţă, chiar asta va şi ajunge în ochii dumneavoastră, la fel de limpede ca doi şi cu doi fac patru. Sugestia, prietene... Întreaga istorie nu este altceva decât această autohipnoză în faţa faptelor... Dacă reuşesc să vă conving, printr-o mică operaţiune de regie, că aţi înghiţit o stridie stricată, vă veţi îmbolnăvi la propriu, pur şi simplu. Nu ştiu cine sau ce v-a băgat în cap că Athanase Kircher e de dispreţuit. Acum asta chiar e realitatea, pentru dumneavoastră, şi nimic nu vă va face să vă schimbaţi opinia până nu veţi fi identificat ce va condus către "somatizarea" acestui rezultat.

— Exageraţi, doctore..., a intervenit Eléazard cam încurcat. Istoria este ceea ce s-a întâmplat cu adevărat. Kircher nu a reuşit să descifreze hieroglifele, dar aşa a crezut sau a lăsat să se creadă. Nimeni nu poate pretinde contrariul fără a trece drept un extravagant. Cea mai mare parte dintre savanţii vremii lui deja aveau îndoieli, chiar înainte de a fi putut obţine dovada. Astăzi, o avem.

— Cu siguranţă, prietene, cu siguranţă... De ce mai insistaţi? Dacă încă mai vorbiţi despre eşecul lui, nu faceţi decât să vindeţi castraveţi grădinarului. Vreţi să demonstraţi că Athanase Kircher era un escroc. Dar tocmai asta ţine de fantasmă, această încăpăţânare de a convinge că avea o reputaţie bazată pe minciună. Vă ajut sugerându-vă să îl citaţi şi pe Ranke. Recitiţi-l şi pe Duby: istoricul, scrie el, este un visător constrâns...

— Constrâns de fapte să nu viseze, în ciuda tendinţei fireşti de a o face!

— Nu, nu, dragul meu, constrâns să viseze în faţa faptelor, să acopere porţiunile lipsă, să reaşeze plăcut braţul lipsă al unei statui care întreagă doar în mintea lui există! Visaţi despre Kircher cel puţin tot atât cât şi el, tot atât cât fiecare visăm despre noi, în felul nostru...

— Poate, a zis Eléazard umplând cam nervos paharele, numai că, atunci când fantasma mea copiază cele mai bune pasaje din Nobili sau din Boym, fără a anunţa citarea, ca în *China ilustrată*, plagiind cu neruşinare, asta nu-i mai face cinste. Ce părere aveţi? Doar nu îmi veţi justifica acum şi tâlhăria drept regulă!

Doctorul Euclides a băut o înghiţitură de coniac înainte de a-i răspunde.

— De acord, plagiatul este dezonorant. Şi prima mea reacţie a fost ca şi a dumneavoastră. Sunt conştient că, prin asta, nu făceam decât să ascult de un loc comun al contemporaneităţii... Miezul problemei este însă actul creator în sine şi realitatea că nu îl poţi urmări fără a recurge la imitaţie.

— Imitarea nu este, nu a fost niciodată o simplă copiere a unui text...

— Lăsaţi-mă, vă rog, să încerc să duc până la capăt explicaţia... Voltaire şi Musset au înfierat hotărâţi plagiatul. Îmi amintesc eu bine că aveţi o anume admiraţie pentru cel dintâi, sau mă-nşel?

— Aşa e, a recunoscut Eléazard fără să întrevadă unde voia să ajungă bătrânul lui prieten.

— Voltaire a dat drept ale sale poezii întregi ale lui Maynard, pe când Musset: *Paharul nu mi-e mare, dar tot îl beau întreg, mai ţineţi minte*? Şi-a trecut pe numele lui rânduri-rânduri din Carmontelle. Cu totul, aproape şi cu virgulele! Comparaţi *Distratul şi Nu am ştiut să mă gândesc la toate* şi daţi-mi de ştire... Mai vreţi? Să-l luăm pe Arétin: întreaga lui *Istorie a goţilor* este tradusă după un manuscris al lui Procopius al cărui unic proprietar se considera... Machiavelli? Acelaşi scenariu în privinţa *Vieţii lui Castruccio* în care pune în gura personajului lui *Apoftegmele* lui Plutarh... Ignatiu de Loyola? Aruncaţi o privire în *Exerciţiile spirituale* ale lui Garcia Cisneros şi-o să şi cădeţi din nori...

— Ignatiu de Loyola!? a exclamat Eléazard.

— Nu cuvânt cu cuvânt, dar “inspirat” în general... Ceea ce nici nu ar fi fost atât de grav dacă şi-ar fi recunoscut datoria, ca La Fontaine faţă de Esop, de exemplu.

— În acest ultim caz, este vorba despre o re-creare. Forma găsită de La Fontaine este mai degrabă superioară originalului, trebuie să fiţi de acord...

— V-am prins! a râs Euclides ameninţându-l ironic cu degetul. Că plagiezi texte sau idei, tot acelaşi lucru este. Întreaga istorie a artei, ba chiar şi cea a cunoaşterii sunt făcute din acest gen de asimilări mai mult sau mai puţin evidente a ceea ce alţii au experimentat înaintea noastră. Nimeni nu a scăpat acestei reguli de când e lumea lume. N-ar fi nimic de comentat, cel mult că imaginaţia omenească este mărginită, ceea ce ştim dintotdeauna, şi că orice carte se naşte din alte cărţi. Orice tablou din alte tablouri. De la începuturi ne tot învârtim în jurul aceleiaşi cratiţe, ba chiar al aceleiaşi gamele!

— N-aş fi atât de sigur... Totuşi: ce-i împiedică şi pe unii, şi pe alţii să pună ghilimele când se folosesc de munca altora, dacă nu dorinţa de glorie, ambiţia de a trece drept ceea ce nu sunt?

— Gândiţi-vă puţin: când Virgiliu a utilizat un vers al lui Quintus Ennius de parcă din pana lui ar fi ieşit şi, nu vă fie cu supărare, când a repetat gestul... Nu, iertaţi-mă, nu cu acest exemplu voiam să mă acopăr. Haideţi să luăm fraza lui Ranke pe care aţi citat-o mai adineauri: *Istoria este ceea ce s-a întâmplat cu adevărat*. Aţi avut eleganţa de a marca o pauză şi de a indica prin intonaţie că nu vă aparţinea. Bun. Am interpretat astfel atitudinea dumneavoastră fiindcă ne cunoaştem de atâţia ani. Altcineva ar fi putut crede că abia ce aţi inventat respectiva definiţie. Cu toate acestea, nu vă consideraţi un plagiator.

— Sunteţi nedrept, ştiam că sunteţi un cunoscător al citatului şi...

— De acord, nu aceasta este problema. De câte ori vom ceda acestei naturale coborâri? Iată, putem pune la socoteală inclusiv citatul meu din Duby. Nu am citit lucrarea din care este extras şi nici măcar nu ştiu dacă l-am văzut pe undeva ori, pur şi simplu, am auzit că îi aparţine. Poate chiar nici nu l-a scris el, aşa cum se întâmplă deseori cu acest gen de maxime care umblă din gură-n gură fără a le mai verifica originea cineva. Un zvon, doar atât, un zvon... Recunoaşteţi că nu ar mai fi cu putinţă nici cea mai scurtă conversaţie dacă ar trebui să ne justificăm fiecare cuvânt. *Istoria este ceea ce s-a întâmplat cu adevărat*... Puteţi fi sigur că, înaintea lui Ranke, nimeni nu a mai spus sau nu a mai scris această mică formulă, la drept vorbind banală? Spre a ne permite o singură pagină fără ghilimele ar trebui să avem în memorie tot ceea ce s-a scris şi s-a pronunţat încă din noaptea timpurilor! Or, o astfel de căutarea a paternităţii ar fi infinită şi ar conduce pur şi simplu la tăcere. Acum, pentru a ne întoarce la Kircher: de ce nu i-am pune sub semnul dubiului inclusiv pe autorii pe care îi plagiază? Cine vă garantează că însuşi Mersenne nu a deposedat cine ştie ce student de găselniţele acelea? Unde se încheie ghilimelele? Dacă scriu: “Istoria este ceea ce a dispărut cu adevărat”, am dreptul să îmi afirm proprietatea asupra frazei, sau trebuie să scriu: *Istoria este ceea* ce a dispărut *cu adevărat*, cu o notă de subsol în care să îi redau lui Ranke ceea ce îi aparţine? La fel, fiecare dintre cuvintele din dicţionar ar trebui puse între ghilimele, toate combinaţiile lor posibile, fiindcă în clipa în care le emit nu pot fi sigur că nu mai există măcar într-una dintre miliardele de cărţi pe care nu le voi citi niciodată... Eléazard, înţelegeţi ce vreau să spun: ceea ce contează e cenuşia materie universală, nu indivizii care se găsesc întâmplător prin preajmă ori se declară proprietari în cunoştinţă de cauză.

— Aşa! a exclamat uimit Eléazard, pentru cineva care nu este tocmai în formă... Împingeţi limita cam prea departe, trebuie să recunoaşteţi... Nu pot crede că vă interesează atât de puţin noţiunea de proprietate literară sau artistică.

— Dragul meu, aici e buba. A fost o vreme în care nici cărţile, nici, în general, operele spiritului nu aduceau vreun ban autorilor lor. Acest procedeu fraudulos a apărut odată cu mercantilismul industrial! Nu vi se pare ciudat?

— Dar gloria, doctore? Gloria de a fi Virgiliu sau Cervantes, de a fi Athanase Kircher, “omul celor o sută de arte”, “geniul” venerat de toată lumea?

— Romă, Romă, unic obiect al urii mele, Romă, al cărei braţ mi-a masacrat iubitul! Poate ştiţi cine a scris asta?

— Corneille, bineînţeles, a răspuns Eléazard, aproape jignit de întrebarea elementară.

— Nici vorbă, dragul meu, nici vorbă! Jean Mairet, un amărât care ar fi trebuit să îi mulţumească lui Corneille că l-a plagiat, fiindcă, numai graţie acestei întâmplări, mai apare uneori prin

nu ştiu ce comentarii erudite. Când a făcut plângere împotriva tâlharului, nimic nu a mai putut schimba trista realitate: tragedia scrisă de el era proastă, cea scrisă de Corneille, izbutită... Două sau trei împrumuturi nu ajung spre a asigura gloria. E limpede că anumite veşminte sunt prea largi pentru scribălăii care le-nvârt în fel şi chip. Haideţi să fim serioşi! Plagiatul este necesar! Uitaţi cum stă treaba, nici măcar această simplă afirmaţie nu îmi aparţine... E a lui Lautréamont: *se ţine din scurt fraza unui autor, i se folosesc expresiile, se şterge o idee falsă şi se înlocuieşte cu una corectă*... Ceea ce el însuşi a pus în practică, apucându-se să corecteze maximele lui Pascal ori ale lui Vauvenargues fără nicio ruşine. *Poezia trebuie făcută de toţi*, scrie puţin mai departe. Nu cuvintele sunt importante, ci ceea ce pot schimba în jurul lor, ce pot însămânţa în spiritul care le primeşte. Idem pentru tot restul, Eléazard! Beethoven îl plagiază pe Mozart înainte ca acesta să fi ajuns Mozart, după cum cel din urmă a făcut-o cu Gluck, Gluck cu Rameau etc. Inspiraţia nu este decât un termen drăguţ pentru imitaţie care, la rândul lui, nu este decât o variantă a cuvântului plagiat. "Hoţ de sclavi", zice grecul... Dar şi hoţ de foc, trambulină către stele!

Zguduit de recursul la Lautréamont, Eléazard coborâse garda. Doctorul Euclides emitea serii de comparaţii luate din artele plastice, îi invoca pe Aristotel şi pe Winckelmann: Poussin reprodusese o frescă romană, dispărută din acel moment pentru a o transforma în fondul uneia dintre lucrările sale. Turner se încăpăţânase multă vreme să rivalizeze cu Poussin, Van Gogh îi copiase pe Gustave Doré, Delacroix şi stampele japoneze. Cât despre Max Ernst, decupase logic gravurile altora spre a le reaşeza în felul lui. Picasso, Duchamp, nu a existat niciun artist adevărat care, măcar la început, să nu se fi hrănit din pastişă, parodie sau plagiat...

În pragul unui KO tehnic, Eléazard a încercat o eschivă disperată:

— Doctore, aţi deviat jocul şi o ştiţi prea bine... Înţeleg ce vreţi să spuneţi, chiar dacă există o diferenţă între admiraţia mărturisită a unui artist faţă de altul şi frauda constând în apropierea unei părţi din opera acestuia din urmă. Nu văd niciun rău în încercarea unui pictor de a-l imita pe altul pentru a învăţa meserie. Suntem de acord. Numai că acest lucru nu are nicio legătură cu plagiatul. Mai e cu putinţă aşa ceva, în ziua de azi, în pictură? Chiar credeţi că mai poate cineva picta acum un pahar cu apă pus pe o umbrelă fără a fi acuzat că l-a plagiat pe Magritte?

— Vă place Magritte?

— Enorm.

— Cu atât mai rău pentru dumneavoastră...

Doctorul Euclides s-a ridicat cu o grabă în care se putea citi şi puţină iritare. Eléazard l-a urmărit din priviri cum scruta bombănind rafturile bibliotecii, cu nasul lipit de cărţi.

— Să vedem, a zis întOrcându-se cu un teanc de cărţi pe care şi le-a pus pe genunchi după ce s-a aşezat la loc.

Apoi, aşezând pe masă un mare catalog consacrat picturii belgiene:

— Căutaţi-mi *Omul cu ziarul*, vă rog...

Eléazard cunoştea opera solicitată: un bărbat se încălzea la sobă, citindu-şi ziarul. În celelalte trei secţiuni ale tabloului se găsea aceeaşi imagine, aceeaşi sobă, aceeaşi fereastră şi aceeaşi uşă, însă lipsea personajul.

— Gata, a anunţat cu o fărâmă de respect.

Euclides i-a întins un alt volum legat în piele:

— Acum, dacă vreţi să găsiţi articolul *Soba cu brichete de cărbune "Ideal*", şi să priviţi imaginea...

Zâmbind în faţa excentricităţii bătrânului, Eléazard a aruncat mai întâi o privire asupra titlului — *Bilz. Medicaţia naturală* —, apoi asupra copertei policrome, cu scris şi ornamente aurite, ca vechea colecţie a Editurii Hetzel. O tânără trimitea raze binefăcătoare către doi copii aşezaţi undeva, în sânul naturii. Eléazard a observat stilul de sfârşit de secol al XIX-lea al împodobirii copertei, după care a răsfoit lucrarea pentru a da de titlul indicat de doctor: Siguranţa picioarelor prin căldură, Sitar umplut, Safterea, Salteaua şi locul ei pe direcţia cerului, Sănătatea prin plâns, Strabon, Stomatologia şi plombele, Soba cu brichete de cărbune...

Mirarea lui amuzată s-a transformat dintr-odată în stupoare. Fără a-i lăsa timpul de a reacţiona, doctorul Euclides i-a dus degetul la gură:

— Nu acum, vă rog, i-a spus sătul de subiect. Luaţi toate astea cu dumneavoastră şi vom relua conversaţia o dată viitoare. Iertaţi-mă, dar trebuie să mă întind un ceas ori două.

A insistat totuşi să îl conducă până la uşă:

— Salutări lui Kircher din partea mea! i-a spus printre dinţi, luându-şi o mină atât de serioasă, de afectată, încât gluma s-a transformat într-o adresare aproape neplăcută.

Trezindu-se după prânz, Loredanei i-a fost cam greu să îşi adune amintirile. Ecourile ritmurilor *macumbei* răsunau încă, estompat, dincolo de migrenă. Ce se întâmplase la încheierea ceremoniei? Cum de ajunsese înapoi, la hotel? Chipul lui Alfredo îi astupa memoria ca o mască de fier. Lumina murdară care se strecura printre jaluzele părea să-i impregneze în hainele împrăştiate cam peste tot prin cameră o igrasie cenuşie. Voinţa îi ordona să se scoale, să alunge senzaţia de sufocare şi de tristeţe de la deşteptare, însă uşoare unde de somnolenţă o aruncau la loc, în infinitezimalele turbulenţe ale visurilor destrămate.

Când, în sfârşit, a reuşit să se ridice în capul oaselor, imaginile nopţii precedente nu i-au mai revenit în faţa ochilor decât sub forma unor aspecte groteşti. Crezuse că nu are nimic de aşteptat din partea acelei experienţe, iar acum realiza, cu o disperare crescândă, că se înşelase. În pofida unei scurte pierderi a cunoştinţei, care putea fi pusă pe seama drogurilor şi a alcoolului, consolarea care sperase să îi fie adusă din lumea acelor zei *orixás* îi rămăsese inaccesibilă. Noul eşec o copleşea. Transpiraţia îi uda tâmplele şi i se scurgea pe spinare în firişoare duşmănoase. Mai bine moartea, îşi zicea descumpănită, decât incertitudinea de a mai fi în viaţă, decât această spaimă a unei neîncetate amânări.

Puţin mai târziu, a coborât să mănânce ceva. Spre marea ei mulţumire, Alfredo nu se vedea pe acolo. După ce a bodogănit că nu era ora micului dejun, Socorro a acceptat să îi aducă o farfurie de *feijoada* pe care a pregătit-o în bucătărie. Nici nu întorsese bine spatele bătrâna, că Loredana a şi scuipat în palmă prima îmbucătură. Numai la gândul că ar putea înghiţi ceva şi i se şi întorceau maţele pe dos. Cu un fel de spasm care a făcut-o să se teamă de tot ce putea fi mai rău, s-a ridicat de la masă hotărâtă să se ducă înapoi, în cameră, când Socorró s-a apropiat punând o scrisoare pe masă. Chiar înainte de a o deschide, Loredana a fost convinsă de conţinutul ei.

— Nu e bună? a întrebat bătrâna cu figura imobilă, arătând spre farfurie.

— Nu e asta..., abia a reuşit să îi răspundă, sunt bolnavă. Trebuie să mă odihnesc... N-o aruncaţi... O mănânc eu diseară. De bună, e foarte bună, pe cuvânt...

— De unde puteţi şti? Nici măcar n-aţi gustat...

— Iertaţi-mă, Socorró, dar trebuie să urc... Mi-e rău... Cuprinsă de ameţeală, s-a agăţat de spătarul scaunului luptând cu leşinul.

— Nu te joci cu zeii din cimitir, a şoptit bătrâna luând-o de braţ. Nu a fost deloc o idee bună să mergeţi acolo... Alfredo! a strigat, vino-ncoa, domnişoarei i-e rău!

— Se rezolvă, nu-i o problemă, a părut să o implore Loredana fără a putea face un pas. Trece...

S-a lăsat, însă, dusă în cameră. Alfredo era tras la faţă, dar nimic din cuvintele sau atitudinea sa nu te lăsau să presupui că l-ar fi jenat revederea. S-a întors apoi cu o aspirină, purtându-se ca de obicei. Loredana s-a convins că bărbatul nu îşi mai amintea nimic.

Întinsă în pat, încă mai ezita să deschidă scrisoarea. Nu trebuia să se lase influenţată, trebuia să mai cântărească o dată motivele pro şi contra, până în momentul în care va fi absolut sigură că decizia nu îi va fi pusă sub semnul întrebării. Îi reveneau în minte frânturi din conversaţia cu Soledade, imagini pe suprafaţa cărora propria-i moarte deversa o maree neagră de groază.

ALCANTARA / Vreau să se facă dreptate, domnule von Wogau!

— Doamnă contesă! Ce plăcere! a exclamat Eléazard luându-şi ochii de la ecranul ordinatorului.

— Spuneţi-mi Çarlotta, vă rog. Îmi pare rău că dau năvală în felul acesta, dar fata de jos a insistat să urc fără să mă mai anunţe.

Eléazard a înaintat pentru a strânge mâna care i se întindea:

— Bine-a făcut. Vă pot oferi ceva de băut? Un suc de fructe, un ceai, o cafea?

— Nimic, mulţumesc...

O clipă, Eléazard a crezut că soţia guvernatorului venise pentru Loredana, însă chipul ei distrus, felul în care i se crispau degetele pe servieta cu care venise, l-au făcut să presupună că altceva intenţiona musafira.

— Sunteţi neliniştită din cauza fiului dumneavoastră, nu-i aşa? a întrebat-o, invitând-o să ia loc. Euclides mi-a spus că nu mai aveţi veşti de la el, din Mato Grosso...

— Puţin spus neliniştită... Sunt înnebunită de frică. Au fost daţi dispăruţi în mod oficial. Mâine dimineaţă, un elicopter al armatei va începe cercetările...

— Vă înţeleg, însă am încredere în profesorul Walde. Am avut ocazia de a-l întâlni de mai multe ori şi mi-a făcut impresia că nu este omul care să se bage prea uşor în asemenea lucruri. Ştiţi, poate fi considerat orice, numai aventurier nu... Trebuie să fi fost vreun incident, ceva, prin astfel de locuri se pot întâmpla multe. Walde chiar s-ar înfuria dacă ar afla că s-a declanşat aşa de devreme operaţiunea de căutare.

— Mă rog la Dumnezeu să aveţi dreptate, domnule von Wogau... Dar nu acesta este motivul vizitei mele. Eu...

Şi-a muşcat buzele, părând că ezită înainte de a face pasul:

— Jurnaliştii se supun şi ei secretului profesional, nu-i aşa?

— Ca şi medicii, i-a răspuns Eléazard deja cu toate simţurile treze. Sau preoţii, dacă vreţi.

— Aţi citit ziarele de dimineaţă?

— Nu încă. Am fost la São Luís, la doctorul Euclides, după care m-am apucat de lucru.

Carlotta a desfăcut febrilă un cotidian pe care îl adusese cu ea şi i-a arătat unul dintre titlurile de pe prima pagină:

TRIPLU ASASINAT ÎN ALCANTARA

Eléazard l-a citit, apoi şi-a întors privirile către ea.

— E opera soţului meu, i-a explicat Carlotta cu lacrimi în ochi. El este răspunzător... Am surprins o conversaţie telefonică pe care a avut-o cu unul dintre avocaţii lui.

Eléazard a lăsat-o să povestească, i-a pus câteva întrebări şi a insistat să îşi amintească exact cuvintele care fuseseră rostite. Nu a mai avut nicio îndoială în momentul în care contesa i-a arătat fotocopiile unui dosar consacrat cumpărării de terenuri de către guvernator. Numele Carneiro apărea sub un semn de întrebare, urmat de o notă scrisă de mână: *De rezolvat urgent*!

Pentru o clipă, a avut senzaţia că ţine în mână o maşină infernală. .. Legăturile dintre proiectul bazei militare şi speculaţiile imobiliare ale lui Moreira i se înlănţuiau tot mai limpede în minte.

— Ce aşteptaţi de la mine? a sfârşit prin a o întreba, după ce s-a gândit puţin.

— Deja am antamat procedura de divorţ, i-a răspuns încercând să îşi pună la punct trăsăturile. Îl cunosc foarte bine: nu asta şi-a dorit, nu se poate să îşi fi dorit aşa ceva... Dar vine o vreme când trebuie să răspunzi de faptele tale în faţa celorlalţi, pentru a fi pregătit să răspunzi şi în faţa lui Dumnezeu. Crima aceasta nu trebuie să rămână nepedepsită... Vreau să se facă dreptate, domnule von Wogau, prin toate mijloacele pe care le consideraţi necesare în vederea obţinerii rezultatului.

— Voi avea grijă, i-a răspuns cu blândeţe. E foarte curajos din partea dumneavoastră...

— Nu acesta este cuvântul potrivit, dragă domnule von Wogau, i-a răspuns Carlotta ridicând din sprâncene. Nu, nu cred că acesta este cuvântul potrivit...

Capitolul XXIV

În ce fel neaşteptat reuşi Kircher să descifreze scriitura sibilinică a franţujilor. Unde facem cunoştinţă cu Johann Grueber & Henry Roth la întoarcerea lor din China & cum se certară aceştia în legătură cu starea acelui regat

Ochiul experimentat al lui Alban Gibbs a înţeles pe dată neliniştea prietenului. Nici Kircher nu încercase să nu se vadă. Problema mesajului secret îi pusese în joc reputaţia, dar, mai grav, risca să aducă atingere credibilităţii Companiei lui Isus. Dându-i doctorului amănunte despre misiva misterioasă, i-a arătat chiar şi textul numai că, întrucât Alban Gibbs nu ştia franţuzeşte, se apucă să i-l traducă:

— *Jade on lea sense at char ladder cracky, începu lugubru, chaff ale yea daw maze horde hey amber sad heard France arum...*

Văzui cum Gibbs îşi reţinu un zâmbet uşor. Maestrul meu stăpânea perfect limba engleză, însă nu reuşise niciodată, fiindcă nici nu încercase, să îşi îndepărteze apăsatul accent german de care, de obicei, nu ne mai sărutam râzând. Acum, Kircher rămase indiferent însă, părând complet prins de traducere. Departe de a-şi rafina pronunţia, mi se păru că, din contră, încerca să o deformeze încă şi mai mult...

— *Dove ray have heck tout lard her wreck ease pour rape Harry lens salt fate ofRancé parley gar deck horse dupe ape...*

Se opri gânditor, de parcă ar fi recitit în minte cuvintele pe care tocmai le spusese. Apoi repetă *parley gar deck horse dupe ape*, iar faţa i se lumină.

— *Danke mein Gott*!! strigă dintr-odată &, schiţând un pas de dans, lucru pe care nu îl mai văzusem făcându-l vreodată... *Parley gar deck horse dupe ape*! Ho, ho, ho! Am înţeles totul, prieteni, absolut totul! Mulţumită dumneavoastră, Alban...

Gibbs îmi aruncă o privire neliniştită, aşa că simţii & eu trecându-mi un fior rece pe şira spinării la gândul că maestrul meu depăşise graniţele inteligenţei.

— *Parma pare hole*, continuă Kircher tot mai exaltat, *jape rove, rat if ye egg hare anti toss kill aura dace heyday invert hew dupe recent mess age*! Merge, prieteni! *Fetter sin germ hen, lave ant see doubt mil sea scent sauce end do*... Şi deja suntem în 3 octombrie! *Sign yellow ye Eyck rid sap rope main*... Ludovic al XlV-lea, Dumnezeule! Trebuie să ne grăbim, oricum am întârziat prea mult!...

Kircher părea să iasă din visare. Observând, în sfârşit, că mai eram & noi pe acolo & încă uluiţi, îmbrăcându-se pentru a pleca, ne dărui cheia întregii agitaţii.

— Iertaţi-mi graba, dar e vorba despre ceva deosebit de grav. Trebuie să-i comunic neapărat Sfântului Părinte conţinutul scrisorii.

— Păi, codul? îndrăznii să întreb.

— Nimic mai simplu, nimic mai ingenios. Ascultă ceea ce spun, ca şi cum aş vorbi în franceză: *parley gar deck horse dupe ape. Ce altceva auzi, dacă nu: par Ies gardes corses du Pape*?[15] Reluând astfel întreg mesajul, vei găsi cu uşurinţă sensul. Aşteptaţi-mă aici, mă întorc imediat.

Imediat ce maestrul meu ieşi, mă aruncai asupra scrisorii & descifrai textul după indicaţiile sale:

Îl împuternicesc pe Charles de Créqui, cavaler supus nouă & ambasador al Franţei la Roma, de a acţiona cu toată străduania spre a şterge insulta adusă francezilor de gărzile scoţiene ale Papei. Prin acest cuvânt al nostru, aprob, ratific & garantez tot ceea ce va hotărî în virtutea prezentului mesaj. Dat la Saint-Germain în 26 august 1662. Semnat Ludovic & scris de propria-i mână.

Alexandru al VII-lea fu încântat de reuşita lui Kircher. Îi spânzură pe cei doi soldaţi care îl molestaseră pe duce & dădu ordin ca francezii aflaţi la Roma să fie puşi sub urmărire.

Întâmplarea aceasta, în care Athanase nu văzuse decât un pretext pentru a-şi exersa abilitatea decodării, a căpătat, în zilele următoare, o altă dimensiune. Kircher realizase, într-adevăr, că un limbaj secret ar fi putut fi la fel de folositor ca şi limba universală, căreia i-ar fi putut corespunde precum umbra luminii. Maestrul meu nu se gândea însă în a-l pune nici în serviciul regilor, nici în al altor persoane interesate să îşi camufleze discursurile, ci doar în slujba adevărului. Fiindcă, dacă era bine să

[15] Prin garzile corsicane ale Papei (N.t.)

dezvălui & să răspândeşti adevărul, nu era mai puţin necesar, uneori, să rezervi anumite cunoştinţe doar înţelepţilor, singurii în stare să le utilizeze corect. Pentru aşa ceva se străduiseră vechii preoţi ai Egiptului, inventând hieroglifele, dar & multe alte popoare precum evreii, cu Cabala lor, caldeenii, ba chiar & incaşii din lumea nouă. În consecinţă, Athanase se hotărî să inventeze un limbaj cu adevărat indescifrabil. Drept pentru care, pe când corectam o ultimă oară lucrarea sa *Poligrafia*, el s-a dedicat total acestui plan.

Anul 1664 a fost marcat de întoarcerea la Roma a părintelui Johann Grueber. În pragul plecării în China, cu opt ani mai înainte, îi promisese lui Kircher, la rugămintea acestuia, să fie ochii & urechile lui, să observe tot ceea ce întâlnea, până în cele mai mici detalii care ar fi putut servi potolirii curiozităţii maestrului meu în privinţa acelei ţări.

La patruzeci & unu de ani, cu toată oboseala drumului, Johann Grueber părea mult mai tânăr. Era un bărbat voinic, cu capul mare, însă armonios, cu barba mătăsoasă, cu părul negru destul de lung pentru a şi-l da pe spate. Ochii cenuşii, încă stăpâniţi parcă de imaginea Chinei, aveau o privire uşor timidă, visătoare aproape, părând să parcurgă iar & iar acele locuri minunate de care mărturisea că se despărţise cu mare regret. Având un temperament agreabil, extraordinar de politicos & o foarte plăcută sinceritate nemţească, era atât de curtenitor, încât, chiar dacă nu ar fi fost iezuit, tot şi-ar fi atras respectul tuturor.

Părintele Henry Roth contrasta izbitor cu Grueber: pipernicit, cu părul alb & rar, corecta aparenta slăbiciune fizică printr-o rigoare morală & un dogmatism care impunea celor din jurul său.

După bucuria regăsirii & câteva zile de odihnă, cei doi călători începură să îi povestească lui Kircher tot ceea ce observaseră în peregrinărilor lor. Ştiind că maestrul meu lucra la o operă majoră despre China, au considerat cu smerenie că nu era cazul să îşi publice propriile scrieri legate de acest subiect, aşa că, neputând suporta gândul că păianjenii & viermii vor ronţăi preţioasele lor materiale prin cine ştie care ungher al unei biblioteci, i-au împărtăşit cu toată încrederea observaţiile lor lui Kircher, spre a le trece în cartea lui. Aceasta soluţie era cu adevărat cea mai bună pentru a şi le face cunoscute unui cât mai mare număr de persoane.

Cea dintâi veste pe care o aflarăm din gura lui Grueber fu aceea a morţii dragului nostru Michal Boym, care îl mâhni pe maestrul meu mai mult decât aş putea spune...

După ce părăsise Lisabona la începutul lui 1656, părintele Boym sosise în Goa un an mai târziu. Întârziind din diferite motive în oraşul ce avea să fie asediat nu peste mult timp de către olândezi, nu răzbise până în regatul Siamului decât în 1658. Odată ajuns la Amacao, cum era purtătorul scrisorilor Papei Alexandru al VII-lea pentru împărăteasa chineză Elena & generalul eunuc Pan Achille, Boyn îşi văzuse refuzată de către autorităţile portugheze permisiunea de a reveni în China, de teama represaliilor la care s-ar fi putut deda tătarii. Hotărât să înfrunte orice risc spre a-şi îndeplini misiunea, părintele Boym se îmbarcase pe o joncă, însoţit de neofitul Xiao Cheng, & ajunsese în Tonkin de unde se gândea să treacă în secret în China, în 1659, după noi şi noi amânări în vederea găsirii unor ghizi capabili să îi ajute să treacă frontiera, cei doi reuşiseră în sfârşit să pătrundă în cerescul imperiu prin provincia Kwangsi. Numai că, din păcate, toate trecătorile erau blocate de armata tătărească. În faţa imposibilităţii de a continua pe acea cale, Boym se hotărâse să se întoarcă în Tonkin, pentru a încerca o alta, numai că guvernul acestei ţări nu i-a mai dat autorizaţia de intrare. Prins astfel în capcană, în junglă, unde se ascundea din cauza tătarilor, descurajat de eşecul misiunii, fusese atins de Vomito Negro & chemat la Dumnezeu după suferinţe groaznice. Credincios stăpânului său până şi în acele clipe de mare deznădejde, Xiao Cheng îl îngropase pe bunul părinte la marginea drumului, cu tot cu misivele pentru care bietul de el îşi dăduse viaţa, apoi înfipsese o cruce pe mormântul lui & fugise în munţi. Un an mai târziu, reuşise să ajungă la Canton, pe unde Grueber era în trecere, & căruia îi povestise despre durerosul sfârşit al acelui om de mare calitate.

Kircher puse să se ţină o slujbă de pomenire a prietenului său. Cu acea ocazie, rosti o predică în care aminti numeroasele opere ale lui Boym în domeniul botanicii, insistând asupra calităţilor umane ale celui care ar fi putut fi considerat, din acel moment, drept un martir al credinţei.

Reflecţiile asupra greutăţilor întâmpinate de către Boym în îndeplinirea misiunii făcură necesară examinarea stării politicii în China. Părintele Roth se achită repede de această sarcină, într-un fel care nu mai lăsa nicio îndoială în privinţa cunoştinţelor sale în domeniu. Pentru a nu obliga cititorul să zăbovească asupra unor amănunte plictisitoare, este de ajuns să amintesc că moştenitorul

dinastiei imperiale Ming, Constantin & toţi cei credincioşi lui, printre care & eunucul Pan Achille, fură şterşi de pe faţa pământului, în 166l, de către armatele tătare ale lui Wu San-Kuei, în provincia Yunnan, unde se refugiaseră. Începând din 1655, împăratul tătar Shun-Chi, fondatorul dinastiei Ching, se strădui cu succes să pună pe temelii solide puterea asupra unei Chine pe care, în sfârşit, o cucerise în totalitate. Suveran luminat, protector al artelor & al literelor chineze, reuşi să păstreze pacea în regat, conducând cu prudenţă un popor care nu-l iubea deloc pe al lui. Din invadator se transformase în apărător al Chinei &, ceea ce impresiona profund biserica noastră, căuta, ca niciun alt monarh înaintea lui, să câştige bunăvoinţa misionarilor iezuiţi. Atitudine care lăsa să se întrevadă reuşita celor mai mari speranţe legate de înaintarea religiei creştine pe acele meleaguri îndepărtate.

Totuşi, Grueber mai temperă din concluziile idilice.

— Ceea ce m-a întristat cel mai tare, ne spuse, când urcam un fluviu pe un vas olandez, a fost să văd cruzimea pe care tătarii o dovedeau faţă de chinezii care trăgeau ambarcaţiunea noastră, cruzime care se trage din ura naturală între cele două naţii. La drept vorbind, ura nu poate fi decât otrăvită, rece, vătămătoare & aducătoare de nenorocire, clocind întotdeauna câteva ouă de şarpe din care iese o infinitate de dezastre, căci nu se mulţumeşte să îşi împingă veninul doar către anumite locuri ori timpuri, ci încercând să ajungă până la capătul lumii & al vremurilor. Din exemplul despre care vorbim, învăţăm că e teribil de greu să faci să fie iubit un om de un întreg imperiu, tot aşa cum e greu să te împrieteneşti bazându-te pe lovituri de tun. Nu-mi mai împuiaţi urechile cu Nero, Caligula, Tiberius, Scylla ori alţi împăraţi romani! Nu-mi mai vorbiţi despre sciţi, etrusci & alte popoare care îşi făceau un titlu de glorie din barbaria lor! Mărturisesc adevărul adevărat că nu am văzut nimic mai feroce, mai mişelesc decât comportarea tătarilor faţă de bieţii lor prizonieri. Am văzut aceste fiinţe cu inimă de piatră zâmbind la auzul groaznicelor vaiete, la vederea agoniei & a morţii sărmanilor chinezi sfârşiţi de foame, de bătăi & de muncă. Aţi zice, părinte Athanase, că este vorba despre nişte oameni alcătuiţi din toate instrumentele de tortură cu putinţă sau, mai degrabă, despre nişte demoni care s-au strecurat în acest minunat regat pentru a-l transforma în iadul pe pământ. De parcă şi-ar spune că principalul semn al puterii lor este să stoarcă picătură cu picătură viaţa din trupurile acelea nenorocite. Însă nici că ar fi mai de folos acestor cuceritori trufaşi, pentru a risipi îndreptăţită ură a celor învinşi, să se poarte mai blând, să nu se mai arunce în valurile unor plăceri dezlănţuite, să îşi clădească măreţia fără atâtea tertipuri & devoţiunea fără atâtea crime & torturi...

Părintele Roth sări în sus, acuzând de exagerare tabloul pictat de colegul său, dar Kircher interveni pentru a linişti spiritele.

— Din păcate există iubiri ori uri de care nu te poţi îmbrăca sau dezbrăca la fel de simplu ca de o haină. Mânia e mai trecătoare, mai deosebită, mai clocotitoare & mai uşor de vindecat, însă ura are rădăcini mai adânci, mai ample, mai triste & mult mai greu de tratat. Are şi două proprietăţi notabile, una constând în aversiune & derută, cealaltă în persecuţie & înrăutăţire. Aceste trepte ale urii sunt atât de răspândite în natură, încât se găsesc până & la animale, care nici nu s-au născut bine că îşi & exercită ostilitatea & războaiele lor. Un pui de găină care încă mai are coji de ou pe el nu se sperie nici de cal, nici de elefant, care ar putea părea nişte animale îngrozitoare celor ce nu le cunosc calităţile, dar se teme deja de erete &, imediat ce îl zăreşte, fuge să se ascundă sub aripile mamei. Leul temură la cântecul cocoşului. Vulturul urăşte în asemenea hal, gâscă încât o singură pană a lui face să cadă toate penele acesteia. Cerbul persecută năpârca & doar suflând în gaura unde aceasta se ascunde o scoate afară & o devoră. Asemenea eterne duşmănii sunt între vultur & lebădă, între corb & şurligaie, între sobol & cucuvea, între lup & oaie, între panteră & hienă, între scorpion & tarantulă, între rinocer & viperă, între catârcă & nevăstuică & între multe alte animale, plante ori chiar roci care se resping unele pe altele. Astfel de funeste contradicţii există & printre idolatri, după cum se vede, în cazul nostru, între tătari & chinezi, însă Dumnezeu a vrut ca noi, oamenii, să putem, invers decât celelalte regnuri ale naturii, să trecem peste asemenea obstacole & să rezolvăm ostilitatea prin milă. & nu trebuie să ne îndoim că, înaintând religia noastră creştină & în China, asemenea duşmănii se vor stinge, după cum apa distruge ura imemorială care opune lemnul şi focul. Spuneţi-mi, totuşi, adăugă zâmbitor, nu aţi putut aduce din China vreo curiozitate care să îmi mai scadă ignoranţa privitoare la acel regat & la ceea ce se poate găsi prin el?

Părintele Roth aprobă din cap & scoase dintr-un sac o mână de plante uscate, pe care i le arătă lui Kircher.

— Deşi iarba aceasta, numită *cha* sau *the*, creşte în mai multe locuri din China, totuşi este mai bună în unele decât în altele. Din ea se prepară un elixir care se bea fierbinte, virtuţile sale fiind deosebit de cunoscute, căci nu doar locuitorii marelui imperiu al Chinei, dar şi cei din India, Tartaria, Tibet, Mongolia & din toate regiunile Orientului beau aşa ceva de două ori pe zi...

Kircher îl opri cu un gest:

— Nu te obosi să continui, i-a spus cu drag, întrucât cunosc aceste ierburi minunate. Nu aş fi putut crede că au atâtea virtuţi, dacă nu m-ar fi pus cândva părintele Boym să le gust. Cum, de atunci, beau aşa ceva cu regularitate, pot adăuga, dincolo de calitatea purgativă, că foloseşte şi pentru o foarte bună dilatare a rinichilor, lărgindu-i acestuia vasele spre a permite trecerea urinei, a nisipului & a pietrelor. Tot aşa curăţă şi creierul, împiedicând vaporii ca de funingine să îl incomodeze, astfel că natura nici nu ar fi putut dărui un remediu mai de folos savanţilor & celor care se găsesc în încurcătură, drept pentru care sunt obligaţi să stea în continuu treji, în aşa fel încât să poată suporta acest mod de a munci & oboseala ce-i urmează, decât aceste ierburi care nu readuc doar puterile necesare pentru a scăpa de somn, dar mai & produc o asemenea bucurie papilelor gustative, încât, după ce te obişnuieşti cu gustul lor amărui & un pic searbăd, nu te mai poţi opri să bei tot mai mult. Din acest punct de vedere, putem spune că nici cafeaua turcilor, nici *cocolata* sau *ciocolata* mexicanilor, care par a avea aceleaşi efecte, nu sunt chiar ca acest *cha*, care are compoziţia & calităţile mai de suportat decât ale celor două. Fiindcă observăm că, vara, cocolata ne încălzeşte prea tare, iar *cafeaua* excită mult prea mult bila, lucruri pe care *cha* nu le face &, în consecinţă, poţi să îl bei oricând & cu folos, & dacă o faci de o sută de ori pe zi.

Părintele Roth nu îşi putu ascunde dezamăgirea de a nu fi reuşit să îmi surprindă maestrul. Lucru care nu îl împiedică să îl felicite pentru asemenea cunoştinţe & să îi ofere & un cha adus din India, spre a-i putea compara aroma & virtuţile cu ale aceluia chinezesc, dar de care Kircher se arătă foarte bucuros.

— & eu m-am gândit la dumneavoastră, zise Grueber scoţând dintr-un buzunar al sutanei un pacheţel. Aici este o pastă făcută dintr-o anume iarbă din provincia Kashgar, numită de chinezi *Quei* ori “Iarba care alungă tristeţea”. Aceasta are, după cum îi spune limpede numele, capacitatea de a stârni râsul & bucuria celor care o consumă. Mai mult, este tonic & stimulator al inimii, calitate pe care am putut-o constata pe pielea mea de nenumărate ori, pe când urcam cu greu coastele Tibetului.

— Îndrăznesc să cred, constată Kircher, că avem o iarbă asemănătoare, Apiorisus, dar nu prea înţeleg cum de se foloseşte din moment ce se spune că e veninoasă & nici nu voi înţelege & nu voi subscrie acestei păreri despre care spui, precum că ar fi de folos sănătăţii inimii, până nu o voi fi încercat.

— Nu e greu să o faceţi, părinte, dar va trebui să o amestecaţi cu dulceaţă ori cu miere, căci gustul e cam neplăcut.

La un semn al maestrului meu mă pregătii să aduc cele necesare, când am auzit răsunând gongul: prin tubul de comunicare, fratele portar ne anunţa sosirea cavalerului Bernini, care solicita o întrevedere. Kircher ceru să fie lăsat imediat să urce, încântat de a-şi revedea vechiul prieten.

— Haide la treabă! strigă acesta încă din pragul bibliotecii, unde ne aflam. Alexandru are nevoie de noi!

Kircher se îndreptă către musafir, nu fără a fi cerut scuze celor prezenţi pentru impetuozitatea sculptorului.

— Ei, aveţi de gând să îmi explicaţi motivul unei aşa de gălăgioase intrări?

— Fireşte, părinte, nimic mai uşor. Abia ce am aflat, din sursă sigură, că Suveranul Pontif, după exemplul răposatului Pamphilio, vrea să ridice & el un obelisc în piaţa Minervei, & că a găsit de cuviinţă să ne aducă iarăşi împreună pentru realizarea proiectului. În consecinţă, m-am grăbit să vă anunţ, ştiind că veţi fi la fel de încântat ca şi mine...

— Chiar aşa & e, dar sunteţi sigur de ceea ce spuneţi?

Bernini se apropie de maestrul meu & îi şopti câteva cuvinte la ureche.

— În acest caz, răspunse Kircher cu o figură bucuroasă, nu mai e nido îndoială. Într-adevăr, mă încântă un asemenea noroc, dar & încrederea pe care ne-o dovedeşte sfântul părinte. Haideţi, până una-alta, să vi-i prezint pe fraţii Roth & Grueber, care abia au sosit din China & ale căror aventuri nu mă mai satur să le ascult...

MATO GROSSO / în gura moartă

Şontâcăiau de două ore, escortaţi de indienii care o luaseră pe drumul marcat de Yurupig. Elaine încerca să discute cu Dietlev, pe care îl simţea neliniştit din cauza febrei care nu mai cobora, sperând să îi mai potolească agitaţia:

— Suntem ca şi gata. Sigur, cunosc pădurea ca pe buzunarul lor, aşa că o să ajungem mult mai repede decât am fi făcut-o prin propriile mijloace. Nu m-aş mira să dăm şi de vreo misiune prin părţile astea...

Figura lui Dietlev exprima însă scepticismul:

— Mi-aş da şi-o mână dacă...

S-a oprit surprins de proporţiile pe care o lua dintr-odată expresia:

— În sfârşit, poate nici chiar aşa..., s-a oprit cu un zâmbet ca o scuză. Hai să zicem: aş jura că oamenii aceştia nu au avut niciodată vreun contact cu albii...

— Nu e cu putinţă... Nu prin locurile astea, în orice caz. Ce te face să crezi?

— În rezervaţii, ba chiar şi în pădure, sunt de fiecare dată câţiva indigeni pe care misionarii i-au convins să poarte măcar un şort. Nu e numai asta, dar şi felul lor de a acţiona, de a ne privi... Ai văzut cu câtă curiozitate s-au uitat la macetă?

Argumentul a tulburat-o.

— Crezi că ei au furat rucsacul?

— E o ipoteză foarte probabilă. Pesemne că sunt cu ochii pe noi de o bună bucată de vreme... Herman, ai idee ce trib e ăsta?

Petersen a negat din cap:

— Nici cea mai mică, *amigo*. Nu seamănă cu nimic din ce am mai văzut prin zona asta a Amazoniei. Habar n-am de unde-au apărut, iar dacă au mai văzut vreodată un alb, de mult au uitat...

— Când mă gândesc că există etnologi care ar da bani grei să fie în locul nostru!... a zis Mauro. În frunte cu fiica dumneavoastră, nu-i aşa?

— Cu siguranţă, i-a răspuns Elaine întorcându-se către el. Chiar mă întreb cum ar fi reacţionat, fiindcă pe mine m-au speriat groaznic! Ai văzut ce culoare au pe buze?

— Mestecă tutun, le-a explicat Petersen. Până şi ţâncii. E ceva obişnuit la indieni.

— În orice caz, a continuat Mauro, par a şti unde merg, ceea ce nu e rău...

— Nu e prea limpede, a mormăit Herman. E cam mult de când nu am mai văzut marcajul lui Yurupig.

Îmbătată de gândul că totul s-a rezolvat, Elaine nu mai dăduse atenţie drumului. Acum îşi dădea seama, în acelaşi timp cu Dietlev şi Mauro, că niciunul dintre ei nu ar mai fi putut spune dacă erau ori nu pe direcţia cea bună.

— Nici că mai avem cum ne orienta, a constatat Dietlev necăjit.

— Ar fi trebuit să păstrăm busola, a continuat Petersen cu ton de reproş. Ăştia doar ne plimbă şi-atât!

— Numai partea urâtă a lucrurilor o vezi, a replicat Mauro. Oricum, nu poate fi mai rău decât înainte de a fi apărut. Dacă ar fi vrut, ne-ar fi masacrat până acum de treizeci şi şase de ori...

Gândul acesta nu-i trecuse prin minte Elainei nici măcar în primele momente ale întâlnirii cu indienii. Cu toate că şi Dietlev confirma cu asupra de măsură spusele lui Mauro, remarcând graba indienilor de a-i despovăra de brancardă, tot o cuprinsese retrospectiv o asemenea spaimă, încât nu mai reuşea să o alunge.

Indiferenţi la conversaţia lor, indienii înaintau cu pas rapid, culegând câte o plantă în trecere sau adunând câte un pumn de omizi cu care se ospătau pocnind din limbă şi râgâind puternic.

De vreun ceas, nimeni nu mai vorbea, când au intrat într-un luminiş în care ieşea fum din câteva colibe făcute din frunze de palmier şi crengi. Femeile, copiii şi ceilalţi indieni care se găseau acolo, au încremenit la vederea străinilor, cu gurile căscate, cu bucăţile de tutun ieşindu-le pe jumătate din gură. Se uitau fără să îşi creadă ochilor la animalele nefireşti pe care vânătorii le aduseseră din pădure. S-a auzit un murmur prelung, apoi un soi de lătrat autoritar care a făcut ca toate privirile să se întoarcă spre una dintre colibe, în pragul căreia se ivise un om foarte bătrân, cu trupul descărnat. Ţinând într-o mână un maracas împodobit cu pene, cu bucata de tutun între dinţi şi

atârnând pe buza inferioară, a venit cu demnitate până lângă targă, în timp ce războinicii făcuseră cerc în jurul lui. Odată acolo, a tras de barba lui Dietlev ca pentru a se asigura că nu era falsă, după care a dat înapoi evident satisfăcut: înaintaşii nu minţiseră, trimisul lui Dumnezeu sosise, după cum îl înştiinţase tatăl său că se va întâmpla, după cum o afirmase mereu tatăl tatălui său, după cum fusese prezis din negura timpurilor. În sfârşit, venise vremea. Dar, oare, de ce nu avea Trimisul decât un singur picior? Şi, oare, de ce spunea lucruri de neînţeles în loc să folosească limba zeilor, acele cuvinte fără de vârstă pe care le cântase fiului lui, tot aşa cum tatăl său i le cântase şi lui odinioară? Asta încă nu îi era permis să înţeleagă. Dar avea rost.

Şamanul şi-a scuturat zornăitoarea cu grăunţe, a suflat peste Trimis pentru a alunga spiritele rele şi a pronunţat cuvintele de foc:

— *Deusine adjutori mintende*, a spus arătându-şi pe rând capul, pântecele şi braţele, *dominad juvando mefestine*!

— Iată răspunsul la întrebările noastre, a constatat Elaine, recunoscând în semnele bătrânului simulacrul unei cruci. Călugării albi au trecut pe aici...

— Ba chiar mai bine, a adăugat înflăcărat Mauro. *Deus in adjutorium meum intendo; Domine ad adjuvandum me festina*: "Doamne, vino-mi în ajutor; Dumnezeule, salvează-mă mai repede!" Psalmul 69. Îl ştiu fiindcă l-am repetat de multe ori în copilărie, fiind în corul bisericii. Personajul ăsta vorbeşte în latină!

Auzindu-l pe Mauro, şamanul a început să se învârtă. Bucata de tutun i se învârtea şi ea pe buzele surâzătoare ca limba unui papagal.

— Să mergem la fluviu, a continuat Dietlev aducându-şi cu greu aminte cunoştinţele de latină. Oamenii albi... Oraşul!

— *Gloria patri*! a exclamat şamanul, încântat să audă sonorităţile limbii sfinte. Domine *Qüyririche, Quiriri-cherub!*

Exulta: venise Tatăl, tăcutul, şoimul regal! Nimic nu le mai putea sta acum în cale în zborul către Tărâmul-fără-de-rău...

— *Quiriri, quiriri*! a bodogănit Petersen maimuţărindu-l pe bătrân. Încep să mă enerveze toate strâmbăturile astea. Macacul ăsta e pe jumătate nebun... Nu-nţelege absolut nimic din ce îi spuneţi. Dac-o ţinem tot aşa, numai tort nu ne va aştepta la capătul drumului, ascultaţi ce vă spun!

În acelaşi moment, Elaine a zărit cea de-a doua macetă în mâinile unuia dintre războinici. S-ar fi putut să fi fost şi o coincidenţă, dar tot ar fi jurat că este una dintre cele ale lor, mai exact cea luată de Yurupig. Petersen i-a urmărit privirea:

— *Amigo*, i-a aruncat printre dinţi lui Dietlev, mai bine mi-ai da flinta aia... Numai fetiţe nu sunt ăştia... I-au luat gâtul lui Yurupig...

— Nici nu se pune problema! i-a răspuns Elaine fără să mai stea pe gânduri. Ce dovadă ai că...

— E a lui Yurupig, a continuat convins Herman. Ce să ne mai ascundem după deget, uitaţi-vă cum o ţine: e prima dată când gagiu' a pus mâna pe-o macetă. Pun pariu că el l-a omorât.

— Terminaţi cu paranoia asta de căcat! s-a răstit Dietlev ştergându-şi fruntea. Amândoi! Vedeţi bine că nu vor să ne facă niciun rău! Cât despre armă, n-ai decât s-o iei, oricum i-am aruncat încărcătorul undeva, pe drum.

— Ce tâmpenie! Pe bune: ce tâmpenie! Doar n-aţi făcut aşa ceva?

— Sunt obosit, Herman... Nu mai rezist aşa că, mai bine, găsiţi o modalitate de a comunica în vreun fel cu ăştia. Clar nu mai rezist mult...

Elaine era pe punctul de a izbucni în lacrimi. De fiecare dată, lucrurile se mai complicau puţin. În pofida cuvintelor lui Dietlev — cât de admirabile ar fi fost, tot îţi era greu să îi priveşti detaşat dovezile de curaj —, era convinsă că lui Yurupig i se întâmplase ceva.

— Oamenii aceştia, cu siguranţă, ştiu cum să vă îngrijească rana, a spus Mauro nu prea convins. Uită-te bine, i s-a adresat apoi şamanului, e bolnav, înţelegi?

Şi, arătând ciotul lui Dietlev:

— Trebuie îngrijit! Daţi-i apă. Să bea! a adăugat făcând gestul de a duce la buze un pahar.

Ochii şamanului s-au luminat. Eu, Raypoty, strănepot îndepărtat al lui Guyraypoty, îşi zicea, îmi voi conduce neamul către Tărâmul-veşnicei-tinereţi. Doar i-o confirma tot ce putea fi mai limpede:

Qüyririche, Trimisul, Cel-cu-păr-pe-pubis-şi-pe-faţă o să le dea tuturor de băut apa tinereţii. Deci trebuie primit cu demnitate şi onorat cu o petrecere care să îi bucure pe el şi pe tovarăşii lui...

A dat câteva ordine. Doi tineri războinici au luat brancarda, iar mulţimea s-a dat la o parte deschizându-le drum către cea mai mare dintre colibe. Văzând-o pe Elaine că intră şi ea, dinspre bărbaţii tribului s-a auzit o rumoare dezaprobatoare. Raypoty i-a făcut să tacă pe loc: această femeie era Nandesy, mama Creatorului, prietena, fiica şi nevasta lui. Un spirit nemuritor, la fel ca şi ceilalţi străini. Aşadar, putea intra fără teamă în coliba bărbaţilor spre a vedea obiectele sacre pe care tot ea le dăruise poporului Apaposuva. Vor dansa pentru a-i atrage bunăvoinţa, pentru a-i mulţumi pentru sosirea lui Qüyririche, după care vor pleca toţi către Tărâmul-fără-de-rău...

Casa bărbaţilor era o colibă mai mare, fără ceva special, în care partea bărbătească a tribului se întâlnea pentru diferite acte rituale. Mare lucru nu se găsea înăuntru cu excepţia câtorva rogojini, a unui cămin, a unor tigve de diferite mărimi. A câtorva băncuţe şi a mai multor podoabe din pene pentru cap, agăţate de stâlpul din centrul încăperii. Incinta din frunze de palmier, grosolan asamblate, lăsa să intre o lumină vagă, întreruptă parcă de umbre chinezeşti. Căldura era sufocantă.

Imediat ce indienii au ieşit, Elaine nu s-a mai ocupat decât de Dietlev. După ce a dizolvat două aspirine şi ultima sulfamidă pe fundul unei tigve, a forţat cu vârful acesteia gura rănitului. Ar fi vrut să îi vorbească, să îl liniştească, dar nimic nu îi venea în minte, într-atât şi-ar fi dorit şi ea să fie mângâiată cumva. Petersen o privea cu mină dubitativă. “E dus, oricum ai lua-o...”, repeta fiecare rid al feţei lui.

— Nu pot să cred, a zis încet Mauro. Ce ne facem?

Elaine a făcut un efort pentru a scăpa de descurajarea care o cuprinsese. Cuvintele i se înlănţuiau, spunându-le:

O să aşteptăm puţin, înainte de a pleca...

Din priviri, arătă spre Dietlev care adormise şi respira cu greutate, cu pleoapele tremurând şi maxilarele strânse:

— Trebuie să reuşim să îi facem să înţeleagă ce dorim...

— Riscăm să ne pierdem vremea, a subliniat dezamăgit Mauro.

— Ai altă idee? i-a răspuns sec, dar cerându-şi imediat scuze. Nu-mi da atenţie, te rog... Nici nu mai ştiu pe ce lume sunt.

— Unul dintre noi... Vreau să spun, eu sau Petersen, s-a corectat tânărul, ar putea oare continua de unul singur?

— Fără Yurupig ca ghid? Nu e nicio şansă.

Mauro s-a întunecat:

— Chiar credeţi că... l-au...

— Sper din tot sufletul că nu. Şi nu doar pentru noi. Este un om de ispravă căruia nu aş vrea să aflu că i s-a întâmplat ceva rău. Dar, până una-alta, nu avem cum şti.

Rogojina de la intrare s-a dat la o parte şi doi indieni s-au strecurat înăuntru. Ca hipnotizaţi de Elaine, au aşezat în faţa ei o tavă cu fructe, una cu un fel de terci greu de definit şi un burduf cu apă. Unul dintre ei a vorbit repede, arătând mâncarea, pe când celălalt le dădea rucsacul furat. Cel dintâi şi-a tras apoi de mână, afară, însoţitorul care rămăsese încremenit la vederea străinilor.

— S-ar zice că le suntem simpatici..., a zis Petersen, pe care intrarea indienilor îl scosese din somnolenţă.

— E clar, i-a răspuns Elaine, grăbindu-se să deschidă rucsacul şi să îi verifice conţinutul. Nu au luat nimic, cu excepţia fosilelor. .. Ciudat, cu adevărat ciudat.

Mauro îngenunchease la intrarea în colibă şi se uita afară prin găurile din rogojină.

— Ce fac? l-a întrebat Elaine.

— Se agită foarte tare. Unii mătură, alţii ridică un fel de rug... Femeile pisează ceva... S-ar zice că se pregătesc de o sărbătoare sau cam aşa ceva.

— Nu cumva, din întâmplare, şi oala în care or să ne pună-n ciorbă? a glumit Herman.

Dar, cum gluma nu a atras decât o tăcere reprobatoare, s-a întors în culcuşul lui bombănind:

— Nici nu ştiţi în ce hal mă agasaţi... A-ga-saţi!

Indienii se pictau unii pe alţii, fiecare desenând pe faţa celuilalt o variantă sângerie a unor motive care, probabil, traversaseră veacurile până la ei. Blide pline ochi cu pastă de urucu treceau din mână în mână. Lăsaţi pe vine, unii în spatele altora, copiii se căutau de păduchi, lacomi să ronţăie

rafinamentele culinare descoperite în părul celor din faţă. Umerii erau îmbrăcaţi în pene de papagali ara sau de tucani, părul uns cu noroi primea peste el o ploaie de puf alb, toţi bărbaţii păreau înspăimântaţi de gândul că nu se pot travesti mai iute în păsări ale pădurii... Degeaba stătea Mauro cu ochii pe ei, tot nu observa nici măcar un singur semn al contactului cu civilizaţia. Femeile şi copiii erau complet goi, cât despre bărbaţi sau adolescenţi, un simplu şirag din bucăţi de scoarţă, trecut în jurul mijlocului, le ţinea sexul ascuns. În afara celor două macete care, de altfel, aparţineau membrilor expediţiei, nu se zărea niciun alt obiect de metal: topoarele erau din piatră, cuţitele din fibre de bambus, ca vase erau folosite tigvele sau oalele de argilă realizate în manieră *colombin*... Rămas aici dintr-o întâmplare a istoriei ori a geografiei, tribul nu cunoscuse nicicând altceva în afara solitudinii pădurii şi era la fel de impresionant să dai de membrii lui ca şi de celacanţii vii. Mauro se afla în situaţia primilor exploratori ai Lumii Noi ori a acelor cavaleri germani fascinaţi de Eldorado. Sau poate în situaţia celor dintâi albi care au făcut efortul de a se apropia de indieni nu pentru a-i masacra. Cum or fi comunicat occidentalii cu ei? Cu ce să fi început?

— Elaine, a spus dintr-odată grav, nu putem rămâne aşa, pur şi simplu aşteptând... Mă duc să-l văd pe şeful satului. Trebuie să reuşesc să-l fac să înţeleagă ce vrem. Rămâneţi cu Dietlev.

A ieşit înainte ca ea să mai fi avut timpul de a-i răspunde ceva.

Apariţia tânărului a oprit pe loc orice activitate a tribului. Cu fruntea transpirată, a înaintat către coliba de unde văzuseră ieşind şamanul mai devreme. În timp ce femeile şi copiii încremeniseră ca nişte statui de sare, bărbaţii se apropiau pe nesimţite, pe măsură ce se apropia de colibă. Probabil că tăcerea îi dăduse de veste şamanului despre ceea ce se petrecea, căci Mauro nu ajunsese nici la douăzeci de metri de ţintă că indianul s-a strecurat pe lângă rogojină spre a-i veni în întâmpinare.

— Mă numesc Mauro, a rostit tânărul, arătându-se pe sine. Dar tu? a adăugat arătând cu degetul spre şeful de trib.

— *Manumec maro? Datu?* a repetat bătrânul ridicând din sprâncene.

Tânărul zeu voia, fără îndoială, să îl înveţe noi cuvinte vrăjite, drept pentru care se concentra pentru a şi le incrusta în memorie. Mauro a mai încercat o dată, simplificându-şi instinctiv limbajul:

— Mauro! a repetat cu acelaşi gest al degetului, apăsând pe fiecare sunet. Tu?

— *Maro-tu*! a exclamat instantaneu şamanul.

Mauro a oftat obosit. Poate că trebuia început mai simplu... A căutat din ochi ceva elementar de numit şi, cuprins de o subită inspiraţie, şi-a arătat nasul:

— Nas! a zis apăsând vârful acestuia. Nas!

— *Nas*! a repetat cum a putut mai bine şamanul, întrebându-se de ce o fi ajuns dintr-odată atât de important să miroasă, să simtă o mireasmă ce avea să îşi facă simţită prezenţa, având o semnificaţie anume.

Mauro a repetat gestul, acum fără a mai pronunţa cuvântul.

— *Nas*? a repetat şi şamanul adulmecând aerul din jur. Nas, nas, nas?

Rezultatul obţinut nu era concludent... Mauro şi-a muşcat buzele de ciudă. Uitându-se la o rogojină încărcată de fructe necunoscute, s-a dus până lângă aceasta urmat de şaman şi de mulţimea de indieni. A luat unul câte unul fructele, mulţumindu-se doar să i le arate, fără a rosti un cuvânt.

— *Jamacaru Nde*, a rostit serios şamanul. Acest *jamacaru e al tău*...

— *Jamacaruendé*? a repetat Mauro străduindu-se să reproducă exact sunetele pe care le auzise.

— *Naànii Jamacaru Nde*! Nu, e al tău, a insistat bătrânul.

Dacă tânărul zeu dorea fructul, îl putea lua, al lui era, ca tot ceea ce îi aparţinea şi lui şi celorlalţi din trib.

— *Nani, jamacaruendé*! a repetat automat Mauro, observând că nu înaintase nicidecum astfel.

Să se fi chemat fructul *jamacaruendé* ori *nani*? Ca să nu mai punem la socoteală că acele cuvinte ar fi putut însemna la fel de bine galben, copt, a mânca... sau orice altă acţiune care nici măcar nu i-ar fi putut da prin minte.

Şamanul a clătinat din cap în faţa unei asemenea insistenţe. Descumpănit, a acceptat fructul oferit de Mauro, dar s-a grăbit să îi pună în mâini alte două sau trei.

— Iartă-mă, bătrâne, dar m-am săturat..., i s-a adresat cu blândeţe tânărul, conştient de eşec. *Ciao*! Uite, cred că o să mă duc să trag un pui de somn...

Întorcându-se, a zărit la un indian una dintre macete. În clipa în care s-a oprit pentru a verifica dacă, într-adevăr, era una dintre cele două care le aparţineau, a observat un obiect strălucitor care atârna la gâtul acestuia: busola! Busola pe care i-o dăduse lui Yurupig la plecare...

— Unde-ai găsit-o? a strigat trăgând-o fără a o smulge de pe pieptul indianului năucit de gestul zeului. Unde-i găsit busola, fir-ar să fie?!

Şamanul a potolit cu un singur cuvânt mişcarea mulţimii şi rumoarea indignată a acesteia. Nambipaia n-a făcut bine, le-a explicat. N-ar fi trebuit să ia lucrul acela. Tânărul zeu nu credea că e bine! Trebuia dat imediat înapoi proprietarului...

Împingându-l pe indian cu umărul, l-a invitat pe Mauro să-l urmeze. Au mers până la marginea pădurii, unde întreg grupul s-a strâns în faţa unei suliţe înfipte în pământ. În vârful acesteia se găsea capul lui Yurupig, cu gura căscată, cu pleoapele coborâte, ca un om care se roagă.

La ordinul scurt al şamanului, Nambipaia şi-a scos busola de la gât, băgând-o în gura mortului.

Carnetele lui Eléazard

PROVERBUL ARAB pus în evidenţă de Kircher la începutul *Poligrafiei*: "Dacă ai un secret, ascunde-l, dacă nu, spune-l." (*Si secretum tibi sit, tege illud, vel revela*.)

VILLIERS DE L'ISLE-ADAM, ca un ecou: "Şi niciunul dintre ei nu se poate ridica până la cugetarea că un secret, cât de teribil ar fi, dacă nu este niciodată spus, e totuna cu neantul."

CU AJUTORUL MATEMATICILOR, Kircher a căutat o măsură, un limbaj universal care să poată raţionaliza multiplicitatea şi rezolva aparentele contradicţii ale universului. Visa la întoarcerea la acea puritate a omului dinaintea alungării din Eden.

CONFORM LUI MALONE, din 6034 de versuri semnate de Shakespeare, 1771 aparţin predecesorilor lui, 2373 sunt refăcute şi doar 1899 îi pot fi atribuit personal, şi asta în lipsa unor termeni de comparaţie (Lalanne).

EXISTĂ CĂRŢI, scrie Voltaire, asemănătoare focului din căminele noastre: îl iei de la vecin, aprinzi la tine, dai mai departe, altora, şi astfel e al tuturor." (*Scrisori filosofice*).

SALVAT DE UMBERTO?: "Kircher comite greşeala, absolut scuzabilă pentru cunoştinţele de la vremea lui, de a crede că toate semnele hieroglifice au o valoare ideografică şi, prin urmare, reconstrucţia operată de el este total eronată. Cu toate acestea a devenit părintele egiptologiei, tot aşa cum Ptolemeu a ajuns părintele astronomiei, chiar dacă ipoteza ptolemeică e falsă. Şi, într-adevăr, în încercarea de" a fundamenta o idee eronată, Kircher a acumulat observaţii, a transcris documente, a atras atenţia lumii ştiinţifice asupra temei hieroglifelor. (...) Champollion a studiat şi el obeliscul din piaţa Navona, fără o observaţie directă, plecând de la reconstituirea lui Kircher şi, chiar dacă plângându-se de lipsa de precizie a unui mare număr de reproduceri, a ajuns la rezultate interesante şi exacte." (U. Eco, *Căutarea limbii perfecte*)

BIZAR cum de găsesc, dintr-odată, citate în favoarea lui Athanase...

LA FINELE SECOLULUI AL XVIII-LEA încă se mai găseau cercetători eminenţi care să susţină că "piramidele Egiptului sunt cristale mari ori excrescenţe naturale ale pământului, fie şi puţin modelate de mâna omului".

MINIMESERII la curtea lui Ludovic al XIV-lea: Controlor verificator al untului proaspăt, Consilier al Regelui pentru stivuirea lemnelor, Trezorier al cheltuielilor speciale de război, Cerealist vechi şi bienal (lucrând un an din doi), Cerealist alternativ şi bienal (lucrând în anii în care nu o făcea celălalt), Agent sanitar din Anjou priceput la căutatul porcilor sub limbă (care punea să fie ciomăgit râmătorul ca să caşte râtul "să se vadă dacă are chisturi ori ba")...

MEREU BABEL... În Germania secolului al XVII-lea, mitul unei limbi originare a făcut ca nişte cercetători cinstiţi, de altfel, să părăsească în pădure doi copii spre a vedea în ce limbă se vor înţelege lipsiţi fiind de vreun model. Afazia rezultată i-a pus, pesemne, pe calea cea bună...

MICI MESERII kircheriene: învietor de stridii şi smălţuitor de homari morţi.

Capitolul XXV

Despre o piramidă din Java, despre iarba Quei & despre ceea ce a urmat...

Cavalerul Bernini le fu prezentat deosebit de elogios celor doi călători de către maestrul meu. Deşi firi cu totul deosebite, Grueber & sculptorul părură să se aprecieze reciproc încă din primul moment. După cum un cizmar nu s-ar fi interesat decât de încălţările indigenilor, ori un şindrilar de cum ridică aceştia şarpanta, Bernini conduse discuţia către statuile & monumentele Asiei, întrebând dacă erau vreunele care să merite comparaţia cu cele ale Occidentului ori ale Egiptului. Henry Roth se lansă deci în descrierea edificiilor Chinei, susţinând ca bun cunoscător că, dacă locuitorii acelor locuri îndepărtate, ca & romanii, excelau în construcţia de fortificaţii, drumuri & poduri, statuile lor, fie ele uneori uriaşe, nu egalau niciodată fineţea & frumuseţea celor de pe la noi. Nu erau decât nişte idoli grosolani sau nişte monştri & demoni al căror deplorabil grotesc ba chiar, uneori, lubricitate, aveau atât de puţine din calităţile artei, încât mai repede le-ai fi atribuit diavolului decât oamenilor...

— Sunt de acord cu ceea ce s-a spus, interveni Grueber, deşi tot în China am văzut & statui care nu ar merita o reprobare precum aceea a părintelui Roth, căci deseori au nobleţea & echilibrul care le-ar putea alătura, pe cât mi se pare, celor mai reuşite dintre operele marii noastre arte. Cu toate acestea, nu în China, ci în Insulele Sondelor am întâlnit cele mai fermecătoare sculpturi. Sunt convins, domnule Bernini, că, dacă le-aţi fi văzut & dumneavoastră le-aţi fi considerat nişte adevărate minuni.

— Atât şi deja mi-aţi deschis pofta de a şti! Mi-aţi face o mare bucurie dacă mi le-aţi putea descrie...

— Cu plăcere. Dar binevoiţi să mă lăsaţi măi întâi să explic în ce loc & cum s-a întâmplat: pe timpul călătoriei mele în China, m-am îmbarcat la Tonkin pe un vas cu destinaţia Macao. O furtună însă ne-a aruncat în afara direcţiei pe care navigam, aşa că a trebuit să facem escală la Batavia sau Jakarta, capitala insulei Java...

Văzând figura ameţită a lui Bernini, Kircher i-a venit în ajutor aducând mai aproape un mare glob terestru pe care Grueber a putut indica locurile prin care trecuse, pe măsură ce povestea.

— Sunt atât de multe insule prin meandrele mării Indiei, că nu ai avea cum să le numeri pe toate. Cea mai mare e Sumatra, pe care uitaţi-o aici. Urmează Borneo apoi, pe locul trei, Java. A fost supranumită "compendiul lumii" pentru prodigioasa ei fecunditate prin care cresc & se produc cu uşurinţă tot felul de lucruri. Căci nu né dă doar piperul, ghimbirul, scorţişoara, cuişoarele & alte mirodenii aromate, dar mai & hrăneşte o sumedenie de animale, atât sălbatice, cât & domestice, care simt apoi duse în multe ţări străine. Se mai găsesc mine foarte bogate în aur & pietre preţioase de o valoare de nesocotit. În mare număr se găsesc şi stofe de mătase... Pe scurt, ar putea trece drept una dintre cele mai bogate & mai primitoare insule ale Orientului, dacă nu ar fi de prea multe ori zguduită de furtuni a căror simplă suflare seamănă durerea & groaza. Locuitorii de aici zic că se trag din chinezi care, cândva, nemaisuportând nesfârşita năvală a piraţilor, şi-au părăsit locurile de baştină & s-au retras în insulele acelea, colonizându-le. Locuitorii sunt de statură medie, au faţa rotundă, iar cea mai mare parte umblă dezbrăcaţi ori doar cu o bucată de bumbac pe care o prind la brâu şi le vine până peste genunchi. Cu toate acestea, consider că sunt cei mai educaţi & mai civilizaţi dintre indieni...

— Pur şi simplu, paradisul pe pământ! exclamă Bernini. De ce nu sunt eu mai tânăr şi mai plin de bani ca să plec în ţara aceea?!

— Poate că e un paradis, a bombănit părintele Roth, însă populat cu demoni! Ştiu eu prea bine că locuitorii insulelor acelora sunt lacomi & linge-blide, neruşinaţi, obraznici, înfumuraţi & mint fără să clipească, numai-numai vor pune mâna pe bunurile altuia... Indienii ăştia te privesc dispreţuitor, vorbesc vulgar, iar degetele lor ca nişte gheare & mâinile le sunt pregătite doar pentru şterpeleli & furturi. Te laudă, îţi promit, se jură, cheamă drept martori cerul, pământul & pe Mahomed, în aşa fel încât ajungi să crezi că toate cuvintele lor sunt de la un capăt la celălalt doar profeţii. Dar, dacă încerci să le aminteşti peste un ceas, vor nega tot ce au spus fără să li se mişte un muşchi pe figură! Limba oamenilor, după cum spun, nu e făcută din oase, ceea ce înseamnă că o poţi întoarce cum vrei, fără să te mai împiedici de jurăminte...

& pe Grueber, & pe Bernini îi ului neaşteptata diatribă. O jenă neplăcută se instală între noi & văzui că tânărul iezuit îşi muşca buzele pentru a nu-i răspunde cum ar fi vrut fratelui mai în vârstă.

— Nu ştiam, interveni maestrul meu cu o prefăcută nepăsare, că aţi trecut prin insula aceea...

— La drept vorbind, răspunse părintele Roth cam încurcat, nu am fost niciodată, dar ştiu toate lucrurile astea de la un negustor olandez care a trăit mai bine de douăzeci de ani la Batavia & mi i-a descris în amănunţime pe javanezi.

Kircher l-a privit cu severitate:

— Întreabă lupul ce părere are despre oaia pe care o mănâncă ori o ţine prinsă & îţi va răspunde de fiecare dată că bietele animale îşi merită nenorocul din cauza numeroaselor lor defecte & că încă dă dovadă de prea mută bunătate interesându-se astfel de ele. Iată de ce m-aş feri să am încredere în spusele negustorului aceluia. Că locuitorii din Java sunt nişte idolatri pe care cu greu îi vom aduce pe calea adevăratei biserici, pot să cred. Dar că sunt nişte diavoli în sufletul cărora niciodată nu vor răsuna raţiunea & mila cerească, aşa ceva nu pot accepta. & sunt sigur că nici dumneavoastră, părinte...

Părintele Roth îşi recunoscu greşeala, deşi împotriva a ceea ce gândea, după care ceru permisiunea de a se retrage, dând vina pe vârstă & pe oboseala din timpul zilei care se scursese. Bernini nu îşi ascunse bucuria de a vedea plecând un asemenea cenzor, lucru pentru care a fost chemat cu blândeţe la ordine de către maestrul meu.

— Ce spuneaţi, părinte Grueber?

— Cât timp nava pe care pornisem încă nu putea pleca din micul port al Bataviei, am auzit povestindu-se tot soiul de minuni despre un oraş străvechi, înghiţit de junglă, la câteva zile de mers cu catârul de un târguşor numit Djokdjokarta. Împins de curiozitate, dar & de promisiunea pe care vi-o făcusem de a vă raporta, părinte, tot ceea ce ar fi fost ieşit din comun, am făcut în aşa fel încât să ajung până acolo. Las la o parte oboseala & neplăcerile călătoriei, despre care fusesem înştiinţat că avea să se arate grea & riscantă, pentru a ajunge la locul acela: BoeroeBoedor, “cetatea pierdută”... Prima imagine legată de ea, din momentul în care, după un ultim ocol, călăuzele mi-o arătară cu deget tremurător, a fost a unui mic munte negru, ţâşnind ca un vulcan din marea de vegetaţie luxuriantă. Numai că, pe măsură ce mă apropiam, vedeam bine că nicio bucăţică din acea colină de piatră nu scăpase dălţii sculptorului. Nu cred că mă înşel dacă afirm că acea piramidă are baza de o sută douăzeci de paşi, iar înălţimea de patruzeci!

Văzui cum chipul lui Kircher se lumină dintr-odată...

— “Piramida”, întrebă exaltat, spuneţi că semăna cu acelea ce pot fi admirate în Egipt?

— Nu chiar. Forma m-a trimis cu gândul mai degrabă la construcţiile mexicane, aşa cum le-au desenat fraţii misionari de acolo. Închipuiţi-vă patru etaje de formă pătrată, peste care se ridică trei terase circulare, totul micşorându-se pe măsură ce se ajunge mai sus.

— Iertaţi-mă, părinte, dar tot nu ne-aţi descris acele sculpturi admirabile a căror perfecţiunea ne-aţi lăudat-o.

— Aveţi dreptate... Am putut observa de-a lungul galeriilor ori drumurilor în spirală ce duceau de la bază până în vârful templului, vreo mie cinci sute de basoreliefuri care, puse cap la cap, trebuie să fi avut o lungime de cinci leghe! Sculpturile reprezintă, după câte am putut înţelege, viaţa lui Buddha, idolul Fo pentru chinezi, aşa cum fabulele chinezeşti sau indiene o spun, însă aţi putea jura, domnule Bernini, că sunt opera celor mai talentaţi dintre greci, într-atâta perfecţiune dovedesc compoziţia & rafinatele ornamente. Sunt mai bine de douăzeci şi cinci de mii de figuri, de dimensiunile unui sfert ori a unei jumătăţi de altorelief, care par atât de vii când le vezi, că nu cred să fie ceva mai încântător pe lumea aceasta. Bărbaţi & femei tăiaţi cu graţie în piatră merg, dansează, călăresc ori se roagă în cele mai nobile & delicate atitudini. Muzicanţii cântă din fluier sau bat tobele, alaiuri întregi grăbesc către mândrele lor palate, războinici sublimi se odihnesc cu spada pe umăr în mijlocul unei vegetaţii în care recunoşti cu uşurinţă toţi copacii, toate fructele, toate florile & plantele acelei regiuni, chiar cele care au luat înapoi în stăpânire piatra, înlănţuind-o cu propriile-i imagini labirintice. Elefanţi, cai, şerpi, păsări & peşti de toate soiurile apar în amănunţime, în atitudinile proprii speciilor lor aşa că, într-un cuvânt, nu aş putea să îmi doresc nimic mai mult decât să fiu pentru totdeauna un simplu paznic al acelei splendori...

Grueber tăcu. Păru că zburase înapoi, la Boeroe-Boedor pe aripile amintirii, continuându-şi acolo contemplarea frumuseţilor pe care tocmai ni le descrisese.

— De ce nu aţi făcut câteva desene după minunăţiile acelea?..., întrebă Bernini visător. Povestea dumneavoastră a făcut să-mi lase gura apă & aş fi dat oricât să vă fi putut însoţi în locul acela.

— Am acoperit în laviu & sanguină paginile mai multor caiete pe care socoteam că le voi aduce cu mine în Europa. Numai că Dumnezeu nu a dorit-o, căci, desigur, hotărârea Lui a fost ca tânărul împărat al Chinei să dorească să le păstreze pentru el...

— Lucrul nu este chiar atât de important, interveni Kircher, căci îmi ajunge să vă fi ascultat pentru a recunoaşte în acel templu influenţa evidentă a vechiului Egipt. Peste tot în Asia, ca şi în această insulă Java a dumneavoastră, se găsesc piramide mistice & temple superbe ridicate după forma & modelul celor pe care egiptenii le-au durat graţie geniului lor. În fine, pentru a nu o lungi, China este o maimuţăreală a Egiptului, atât de mult îl imită & cu atâta naivitate i se aseamănă în toate...

Fără să îmi fi putut explica motivul, îl zării pe părintele Grueber pălind dintr-odată. Muşchii maxilarului inferior i se crispaseră, de parcă ar fi resimţit o durere foarte mare.

— Sunteţi bolnav? îl întrebai.

— Nu, nu chiar... Nu vă faceţi griji. O simplă... iritaţie nervoasă care mă cuprinde uneori, când îmi aduc aminte de călătorie.

— Caspar, îmi zise Athanase grăbit, dă fuga & caută una dintre acele sticle de Ho-Bryan pe care ni le-a dăruit domnul Samuel Pepys. Pe urmă, să aduci & nişte dulceaţă. Cred că a venit vremea să încercăm iarba aceea care alungă tristeţea!

— Vorbiţi de lucruri nepreţuite, părinte! strigă Bernini frecându-şi mâinile. Totuşi, explicaţi-mi, ce e cu iarba aceasta cu care vreţi să ne bucuraţi? Fiindcă, dacă nu glumiţi asupra virtuţilor ei, am de gând să comand imediat un sac pentru propria mea folosinţă!

Kircher îi lămuri ceea ce îi spusese părintele Grueber chiar înaintea sosirii lui, nu fără a glumi pe seama prietenului său, care nu ar mai fi avut nevoie de niciun remediu, ţinând cont de naturala sa înclinaţie spre veselie. Prin urmare, mâncarăm din iarba aceea numită *Quei*, bând în continuare & stând de vorbă.

— Planta aceasta, zise Grueber, căruia vinul îi readusese culoarea în obraji, seamănă cu cânepa & creşte din abundenţă în provincia Xinjiang, dar nu se foloseşte la fel ca la noi, întrucât chinezii nu ştiu să facă din ea fire & funii.

La cererea maestrului meu, Grueber trecu la subiectul farmacopeei chinezeşti.

— Aflaţi că utilizează, după culorile respective, cinci tipuri de cuarţ, de argilă & de ciuperci. Noi facem apel doar la miere & la cantarida gândacului de frasin, dar chinezii şi-au zis că asta ar însemna să se lipsească de minunatele virtuţi ale albinelor & ale viespilor, de mierea & de cuiburile lor, de vipere, de tot soiul de coconi de insecte, de molii, greieri, ţânţari, păianjeni, scorpioni, scolopendre, furnici, purici, păduchi, gândaci de bucătărie & păduchi laţi! Care, toate acestea, se prepară, se vând & se cumpără exact cum facem la noi cu rubarba ori cu mandragora...

— La naiba! strigă Bernini râzând, de ce n-om fi având & noi la Roma spiţerii d-astea? Chiar dacă nu am eu toată colecţia asta de gâjgănii, tot am din destul dintr-unele ca să mă îmbogăţesc...

Ne prefăcurăm că râdem, felicitându-l pe Bernini pentru glumă & închinând pentru prosperitatea care-l păştea.

— Vă distrează această listă, continuă Grueber în culmea veseliei, dar ce-o să ziceţi de ceea ce urmează?! Fiindcă aceiaşi chinezi adună veninul dintre arcadele broaştelor râioase pentru a face nişte mici pilule perfecte, pe cât spun ei, pentru hemoragiile gingiilor, durerile de dinţi & sinuzite, cu condiţia, în cazul acestei din urmă boli, să se piseze pilula & să se amestece cu lapte de femeie & să fie turnat rezultatul în nări! Sucul de tenie foarte lungă vindecă bolile de ochi sau furunculele, limbricul de măgar — cataracta. Amestecat cu piele de greier & alcool, apoi frecându-se buricul unei gravide, ficatul de şopârlă provoacă avortul! Fierea pitonului limpezeşte vederea, carnea vindecă paralizia & reumatismul, grăsimea, surzenia, iar dinţii apără pe cel care îi poartă de orice boală. Oasele de dragon, care pot fi găsite în mod obişnuit în stepă, contractă membrul viril, dizolvă transpiraţia nocturnă, liniştesc sufletul, exorcizează, dar, în egală măsură, tratează şi diareea, febra & nimfomania...

Înveseliţi, nu mai terminam cu exclamaţiile de uimire, pe când părintele Grueber, înflăcărat de propriul discurs, îşi deşertă dintr-o suflare tot sacul:

— Sămânţa de balenă ori ambra gri alungă neurastenia, incontinenţa, eczema scrotului & favorizează, la femei, dorinţa venerianã... Resursele chinezilor sunt cu adevărat mari: şi dacă le-ar lipsi toate aceste animale, tot le-ar mai rămâne cele cu blană & cu aripi! Astfel, privitor la animalele domestice, le folosesc şi cea mai mică părticică a trupului, fără a renunţa nici la cele mai infecte, în tot felul de scopuri. Cât despre animalele sălbatice, nici cu acestea lucrurile nu stau altfel: lei, tigri, leoparzi, elefanţi & furnici folosesc la prepararea a nenumărate leacuri. Cornul de rinocer opreşte halucinaţiile, favorizează vigoarea trupului, vindecă migrenele & sângerările anale; labele de urs fortifică sănătatea, iar paraziţii lui tămăduiesc febra galbenă & orbirea la nou-născuţi; coamele de cerb dau gata toate bolile, inclusiv scurgerile vaginale ale fetiţelor; creierul de maimuţă amestecat cu flori de crizantemă ajută la creştere; buzele de vulpe elimină puroiul; urina de pisică sălbatică picurată în ureche face să iasă de acolo orice insectă...

— Nu poate să ne scape şi de bârâitul plicticoşilor fără de număr care ne împuiază urechile cu prostiile lor? a exclamat Bernini ridicând paharul. Beau în cinstea urinei de pisică sălbatică!

— Pentru urina de pisică sălbatică! am reluat şi noi, în cor, în timp ce deschideam o a doua sticlă.

FORTALEZA / Tot mai e o speranţă pentru ţara asta...

La Recife au ajuns spre seară, după aproape o mie de kilometri. Pe Rua do Bom Jesus, unde Roetgen a reuşit să găsească un loc de parcare, au asistat la o uimitoare transformare: situate în relicvele decadente ale splendorii coloniale, băncile şi magazinele se goleau cu o rapiditate care părea să asculte de viteza cu care apunea soarele. Funcţionarii se grăbeau să îşi părăsească locurile de muncă, maşinile să dispară. La căderea nopţii, cartierul era deja golit, evacuat. Iviţi de nu se ştie unde, regii nopţii începuseră să se plimbe pe trotuare: marinari, vagabonzi, prostituate de ambe sexe, cu pupile scânteietoare, cu şuriele strânse sub cămăşi..., un întreg omenet cu pielea închisă la culoare, cu veşminte pestriţe, pe care oraşul îl arunca pe timpul zilei la periferie, ca altădată nebunii. Ţâşneau de peste tot frânturi de negociere, propuneri echivoce le treceau pe la urechi. La fel ca acele imagini trase în plastic care se schimbă după cum e modificat unghiul de înclinare, tot aşa şi zona portuară îşi dezvăluia natura secretă. Unul câte unul bordelurile îşi aprindeau luminiţele roşii, samba şi paso-doble pâlpâind dincolo de storuri. Vestibulurile distruse dădeau către nişte scări învechite pe care beţivii îşi lăsaseră în felul lor semnul trecerii, dar care toate se înălţau către o apoteoză de neoane.

Au urcat la Attila, la primul etaj.

Patroana care i-a întâmpinat era un căpcăun învelit în paiete mov, cu un coc presărat cu puf negru, din care ieşeau tentacule de metal argintiu, apendice terminate cu bile fosforescente. Înceată de la natură, dar şi din obligaţia de a nu se atinge de nimeni pentru a nu îşi deranja coafura, impunătorul munte de carne a numărat cu atenţie bancnotele întinse de Roetgen. Acesta îşi imagina orele fierbinţi de dinaintea deschiderii, când femeia din faţa lui era încă la etajul al treilea al clădirii şi o droaie de curve pe jumătate goale, cotcodăcind excitate, o împodobeau ca pe o regină-mamă înaintea încoronării fiului ei. Aşezat pe un scaun înalt, libidinos, cu balele curgându-i şi smiorcăindu-se de excitaţie, un mongoloid fără vârstă se uita la opera ciudată care se dădea peste cap în faţa ochilor lui. Alături, în spatele tejghelei, o mulatră tânără se unduia pe loc, servind băuturile. Curvele se-nvârteau încolo şi-ncoace: cea ca din anii treizeci, tunsă băieţeşte, cu fusta mini verde şi poşeta în bandulieră, andaluza roz cu picăţele albe, cea reiată ca un curcubeu, cea transparentă, trasă-ntr-un sac de gunoi... Moéma dansa languros cu o mumie cu perucă, toată numai volănaşe foşnitoare, pe care dorinţa o făcea chiar frumoasă în pofida finei ironii a surâsului şi a perfectei stăpâniri a jocului, care dovedeau o lungă experienţă în domeniu. Agăţau fetele oferindu-şi-le unii altora, întrerupând parada amoroasă cu scurte pauze în faţa barului pentru un pahar de gin sau de *cachaça*, aruncându-se într-o pură bucurie a seducţiei în care vedeau o nouă garanţie a complicităţii lor.

Au urmat lunga vagabondare, în derivă, pe chei, vânătoarea de şobolani printre parâme, scrierea pe acestea, lângă pereţii de fier ai cargourilor... În zori, când a apărut în toată splendoarea lui stacojiul macaralelor, s-au strecurat în mijlocul unei grămezi enorme de ţevi, trecând dintr-unele într-

altele ca nişte albine într-un stup de fontă, distrându-se să ţipe şi să îşi audă propriile nume amplificate de ecou.

O patrulă militară i-a descoperit, înmărmurită, în plin miez al acelei minunate conştiinţe de a fi, şi i-a dus până la maşina lor, mult în afara zonei interzise. Făcuseră dragoste în arsenalul din Recife şi era de parcă ar fi câştigat un război.

Petrecerea a continuat şi după întoarcerea la Fortaleza. Dormeau ziua şi ieşeau imediat ce se lăsa noaptea, spre a-şi potoli setea de vertij. Barurile ultimul strigăt, unde Arrigo Barnabe venea să îşi prezinte ultimele invenţii ale unei muzici atât de revoluţionare, încât friza inaudibilul, bossa-novele sentimentale din zori, târguielile cu Pablo pentru iarbă şi cocaină. Luând-o razna din cauza a ceva alcool metilic, Xavier s-a aruncat pe asfalt convins că se aflau la piscină. Cu toată arcada spartă, slăbănogul nu a vrut cu niciun chip să meargă la spital, aşa că l-au dus acasă la Thaïs pentru îngrijiri. Nu era decât zgâriat, dar cojile de pe faţă nu i-au trecut nici până la plecare. Fiindcă, până la urmă, tot a plecat:

— Ridic pânzele duminică dimineaţă la opt, a anunţat dintr-odată, fără vreun motiv anume.

Era irevocabil. Băuseră o mare parte din rezerva de whisky la bordul ambarcaţiunii, în rada de la Yacht Club. Cât despre muştar, nici că mai încercase să-l vândă, atât de mult îi făcuse pe prietenii lui să râdă acea idee aiuristică. Un mandat de la bunica lui, sosit nu se ştia de unde şi cum, l-a transformat pe loc în marijuana pentru consumul personal. Plănuise să se ducă la Belém, poate chiar mai departe, nu îi era nici lui prea clar. Dar tot a plecat.

În sâmbăta dinaintea datei prevăzute pentru plecare, Clubul Nautico organiza una dintre serbările sale lunare: turneu de tenis, concurs de natație, cină şi serată dansantă cu orchestră. Membru al clubului încă de la sosirea la Fortaleza, cooptat fiind de către rectorul universităţii, onoare scump plătită de a frecventa o castă care nu îi plăcea, Roetgen le-a propus să sărbătorească acolo *despedida* lui Xavier. O serată de adio, oarecum, care ar fi încheiat minunat haioasa vacanţă în patru. Atâta doar că Moéma primise nişte LSD de la Pablo, pe care o făcuse pe jumătate cu Xavier, ceea ce complica lucrurile încă înainte de a trece la treabă.

Cum Andreas nu se întorcea decât a doua zi, s-au dus în casa de la marginea mării. De comun acord, însă din motive diferite, Thaïs şi Roetgen s-au abţinut: tânăra, întrucât cunoştea efectul devastator al drogului aceluia şi ţinea să rămână lucidă pentru orice eventualitate, francezul fiindcă citise undeva că LSD-ul distruge o parte dintre neuroni şi poţi înnebuni. Aşa că s-a îmbăţoşat, declarând că va avea el grijă de Xavier, fără a şti în ce se băga. Înainte de a se apuca să mestece bucăţica de hârtie roz în care era impregnat drogul şi pe care era imprimat un Donald, Xavier a mărturisit că era pentru prima oară când se deda unei asemenea experienţe.

— Nu-ţi face griji, nu ţi-am dat prea mult, i-a zis Moéma aşezându-se pe unul dintre şezlongurile de pe verandă. Îi ia cam o jumătate de oră până îşi face efectul. Pe urmă, tu decizi: dacă vrei să te laşi dus de o stare naşpa, naşpa o să fie. Dac-o iei cool, cool va merge... Şmecheria e să rămâi calm şi să îţi impui doar gânduri pozitive.

— Nicio problemă, i-a răspuns Xavier înveselit.

Dar se cam simţea că, în loc să îl liniştească, scurta explicaţie mai rău îl speriase.

Roetgen şi Thaïs s-au aşezat lângă ei, sub bolta de verdeaţă. Aduseseră un platou cu pahare cu vin alb şi ceva de ronţăit. După-amiaza abia începea. Dincolo de stradă, la vreo cincizeci de metri se vedea *beira-mar* şi, printr-un gol în perdeaua de cocotieri, oceanul albastru-verde pe care zbura o pânză de *jangada* .

— Sper că are o provizie suficientă de vin prietenul tău, i s-a adresat Thaïs lui Roetgen, fiindcă LSD-ul dă sete.

— E mai mult decât trebuie. Dacă nu, mă duc să mai cumpăr...

O să vezi tu cum e, vine aşa, în valuri, i-a spus Moéma lui Xavier. Ai impresia că se opreşte, dar o ia de la cap şi mai şi...

— Cât ţine? a vrut Roetgen să ştie.

— Cam douăzeci şi patru de ore... De ce vrei să afli? Zi că nu-ţi faci griji!?

— Un pic. Mă gândesc mai ales la Xavier...

— Nu te mai gândi, s-a băgat uscătivul. Dacă n-o tai de dimineaţă, o s-o fac seara ori a doua zi. Pe mare, nu risc niciodată, fiindcă e prea periculos.

Roetgen nu i-a răspuns. După ce vedeai cu ce epavă traversase gagiul Atlanticul, chiar aveai de ce să-i pui prudenţa cu care se lăuda sub semnul întrebării.

— Ştii că a fost două zile pe o *jangada* ? a intervenit Moéma.

Roetgen a citit în ochii ei că şi-a regretat vorbele imediat ce le-a spus. La întrebarea lui Xavier dacă nu a fost mult prea greu, a răspuns rece:

— Nu, nu chiar. Mai nasol a fost cu întoarcerea pe ţărm.

Cum răspunsul era evident adresat Moémei, celălalt nu a mai insistat. Dacă ăia doi aveau ceva de pus la punct între ei, nu era treaba lui. Thaïs s-a uitat lung la Roetgen, ca pentru a-i spune că, dată fiind situaţia, mai bine ar lăsa-o baltă.

— Iartă-mă, a spus după puţin timp, prinzând-o de mână pe Moéma peste spătarul şezlongului. A ieşit aşa... Jur că nu sunt supărat...

Drept răspuns, fata i-a strâns uşor mâna. Părea fascinată de un cargou care abia de se zărea la orizont.

Cele dintâi ceasuri au fost liniştite, însă confuze, lâncezin-de, cretoase, ca acelea când stăm la spital, la căpătâiul unui bolnav. Thaïs şi Roetgen şuşoteau bând din vinul alb, rece, cu înghiţituri mici, trăgând însă cu coada ochiului spre cei doi prieteni izolaţi dincolo de pereţii LSD-ului. În jurul lor era o sărbătoare a luminii şi căldurii ce-i ţinea lipiţi de şezlonguri.

Însăşi conversaţia se scurgea cu o interminabilă lentoare, picătură cu picătură. Fascinată de parapsihologic şi, în general, de tot ce părea să sfideze puterea de înţelegere, tânăra era un sac de poveşti referitoare la naiva ei credinţă în supranatural, de istorioare trăite, cea mai mare parte dintre ele, pe care le depăna cu voce cântată şi pe un ton de confidenţă, de autentificare, mai captivant decât chiar conţinutul.

Pe Roetgen îl încânta farmecul, sinceritatea discursului. Era ceva nou în relaţia lor. Invers decât Moéma, care schimba vorba în asemenea situaţii, nedorind să se pună problema nici măcar a celei mai mici hibe a credinţei ei, Thaïs dovedea o supleţe de spirit care o avantaja. Nu era vorba să se lase convinsă de retorica lui Roetgen, însă îl asculta, cântărea argumentele pro şi contra, şi ţinea să îşi apere poziţia fără a invoca existenţa apriorică a *supranaturalului* ori a *puterilor mentale* care o fascinau. Prin urmare, conversaţia lor manevra toate poncifele din domeniu — tarot, clarvăzători, horoscop, telepatie, flori sensibile la ceea ce li se spune şi câte alte superstiţii contemporane — fără a-l enerva pe Roetgen, cum i se întâmpla de obicei în astfel de cazuri. Ea a mărturisit că îşi dorea un copil, el, că scria poeme. Discuţia luase un curs de-a dreptul echivoc în clipa în care Moéma i-a întrerupt:

— Cât e ceasul? a întrebat cu ochii ţintă la pata de lumină ce tremura la picioarele ei. Vreau să zic: chiar pun indienii asemenea întrebări? Cum fac de au noţiunea timpului? Serios, *professor*, nu fac mişto...

Roetgen s-a lansat într-un răspuns lung, cu exemple scoase din lecturile sale, referindu-se mai ales la calendarul-banană, fără a realiza că se adresa lui Thaïs şi nicidecum celei care îi solicitase lămuriri asupra subiectului.

După care asfinţitul soarelui a strălucit deasupra *beira-mar*, cu toţii concentrându-se pentru a încerca să zărească "raza verde". În sfârşit, Xavier s-a ridicat spunând că s-a săturat să tot stea jos şi că poate ar fi trebuit să ciugulească ceva dacă nu aveau de gând să se usuce la foc mic pe jafurile alea de şezlonguri...

— Cadavru, a declamat cu emfază, ăsta-i nu-ştiu-ce-ul făr' de nume în vreo limbă! Tertulian citat de Bossuet: Lagarde şi Michard, secolul al XVII-lea, pagina 267...

— Ce-a zis? a întrebat Thaïs.

— E cam lung să-ţi explic, a izbucnit Roetgen în râs. Pe scurt, ne mutăm cortul...

Împreună cu Moéma şi Xavier, care se purtau ca nişte copii atraşi până şi de cel mai mic obiect colorat de pe tarabele de la malul mării ori murind de râs cu hohote interminabile, au ajuns la Nautico abia pe la nouă seara. Pretenţioasa construcţie roz era un adevărat furnicar. Cei strânşi acolo urlau în jurul imensei piscine în care se desfăşura finala concursului de înot. Ceva mai departe, în lumina reflectoarelor, nişte negri bătrâni aranjau zgura terenurilor de tenis. Moéma ţinea morţiş să danseze.

— Ia-o mai uşurel, a încercat Roetgen, jalnic, să o convingă, pe când fata îl trăgea pe Xavier spre ringul de dans, mai sunt unii care mă ştiu pe aici...

— Jur! a promis Moéma pe un ton în care se ghicea contrariul.

— Mai bine să fim cu ochii pe ei..., l-a sfătuit Thaïs.

Până la urmă, s-au aşezat la o măsuţă de unde îi puteau urmări pe cei care dansau. Roetgen a comandat nişte sendvişuri, o sticlă de votcă şi suc de portocale. După al doilea rând însă, nimeni nu şi-a mai putut aduce aminte de cronologia exactă a evenimentelor. Sigur e că, la un moment dat, au ciocnit toţi patru în cinstea plecării lui Xavier, într-un alt moment Roetgen, beat mort, i-a făcut o declaraţie de dragoste lui Thaïs, pentru ca, mult mai târziu, să îşi dea seama că nu mai erau decât trei la masă.

Întinsă la capătul unui ponton care înainta mult în mare, Moéma privea cerul. Hula făcea să vibreze structura armăturii metalice, pe care o simţea unduindu-se sub ea ca şira spinării unui tigru voluptuos. Crucea Sudului începu să se balanseze dintr-o parte în alta, apoi să se apropie trăgând după ea tot zodiacul. Înfricoşată, a făcut cale-ntoarsă. Vântul din larg o biciuia cu stele.

Să evite barele de fier, să păşească doar pe pista sub care oceanul clocotea, să iasă mai repede din acel peisaj plin de curse... Thaïs şi ceilalţi mai dansau, pesemne, în clubul ăla de căcat... *Náutico Atlético Cearense*... Atletu' lu' peşte! Clar, Roetgen se depărtase de ea. Definitiv. Doar auzise ce-i tot băga lui Thaïs... *Professor*... Era de parcă ar fi sărutat-o cu vorbe. N-ar fi dat importanţă trebii, dacă nu ar fi citit în ochii lui Thaïs acel gen de abandonare pe care doar ei i-i rezervase până acum, în intimitate... Ceea ce nu avea nicio legătură cu atitudinea din momentele în care făceau dragoste în trei. Păi, n-au decât să danseze şi să se fută până dau în bâlbâială! De-acum, îi era totuna. Oare chiar e bine să "ajungi până la fund"? Să vrei şi să nu mai vrei? Să mori şi să nu mori? îi lipsea susţinerea unei prime percepţii, una imediată, a aparenţelor. Bănuiala aceasta permanentă, modalitatea aceasta de a nu lua niciodată lucrurile aşa cum sunt, fără a le mai pune sub semnul îndoielii, de a suspecta existenţa unor alte niveluri de înţelegere! Dacă deschideai o uşă, mai era una dincolo de ea, apoi încă una, o infinitate de uşi care trimiteau mereu tot mai departe liniştita relaţie dintre o fiinţă şi numele ei. Dintr-odată, a fost convinsă că un indian nu ar fi ajuns vreodată să gândească aşa ceva, că, pur şi simplu, dacă ar fi deschis o uşă, una singură, dincolo de ea ar fi descoperit obiectul pur şi simplu, fără niciun alt înveliş de dezghiocat. Ce altceva făcuse Aynoré dacă nu să îi deschidă ochii asupra acestui truism? Să fii mai cool... Să accepţi ceea ce nicio lege n-ar putea interzice... Atâta vreme cât faptele unui individ nu puneau în pericol ordinea lumii, îi erau permise. De ce nu s-ar putea aplica dezinvoltura morală a triburilor amazoniene şi în cadrul societăţii noastre? Aşa cum o trăim acum, în suferinţă, gelozie şi resentiment, iubirea ţine de melodrama iudeo-creştină, fiind la fel de vidată de sens ca şi devoţiunea romantică pentru ruine ori patina vremii pe statui...

Întoarsă pe *beira-mar*, pustie la acea oră târzie, Moéma înainta cu paşi mari sub lumina aurie a lampadarelor. Înşiraţi de-a lungul trotuarelor, preocupaţi cu îndeletnicirile lor de rozătoare, şobolanii abia dacă se dădeau într-o parte la trecerea ei.

Să semeni secvoia... Să mergi cu buzunarele pline de seminţe, ca şi când nimic nu s-ar întâmpla, şi să însămânţezi asfaltul, până în ziua în care proaspetele mlădiţe vor disloca oraşul cu puterea unui cataclism... Să forţezi existenţa a nenumărate colţuri mustind de sevă în betonul metropolelor...

Distanţa dintre pietre, dintre oameni, golul dintre oase care permite măcelarului să tranşeze animalul fără să-şi tocească ascuţişul cuţitului. Şi, în interstiţii, salvarea... Şi, Doamne, gata cu tâmpeniile mondialiste ale Occidentului... Să se refacă odată virginitatea de junglă a acestor regiuni mânjite de crucea tumescentă a iezuiţilor şi a conchistadorilor... Ce făcuseră ei din acea lume nouă, incredibilă, inimaginabilă? Era de parcă s-ar fi căcat în iarbă de cum ar fi sosit în paradis...

Un şoarece dolofan nu s-a dat destul de repede la o parte din drum, iar ea s-a prefăcut că-l calcă, după cum se face de obicei cu porumbeii, având certitudinea că îşi vor lua zborul chiar înainte de a fi atinşi. Numai că talpa i-a călcat pe ceafa animalului, pe care l-a privit, apoi, agonizând chiar acolo, scârbită de spasmele care-i scuturau labele. Chiar şi cocotierii se contorsionau, cuprinşi de convulsii reptiliene. Ameţită de revenirea bruscă a halucinaţiilor, s-a întins câteva clipe pe trotuar, amuzată de gândul că ar fi putut fi găsită şi ea în rigolă. Apoi s-a ridicat şi şi-a reluat marşul forţat către capătul de nord al bulevardului.

Să iasă din oraş, să se întoarcă în jungla cartierelor sărăcăcioase... Aynoré îi spusese că frecventează *Terra e Mar*. Acolo o să ajungă şi ea. Era un ţel ca oricare altul, o raţiune de a fi parcă

mai bună decât altele. Să dea din nou de Aynoré, să facă iarăşi dragoste cu acel indian frumos şi atât de natural în exercitarea propriei libertăţi, să reînnoade visul de acolo de unde l-a părăsit.

I se părea că merge de ore întregi. Străduţe cu case de o parte şi de alta, terenuri virane... Nisipul şi praful înlocuiseră asfaltul, magherniţele proliferau printre gunoaie. Şobolanii ajunseseră obraznici.

— Nu e ăla loc pentru tine, Albă-ca-Zăpada?

— Ce te freacă grija? Mai bine zi-mi pe unde vine şi-ţi dau bricheta mea. Ia uite: e nou-nouţă.

— N-ai şi nişte ţigări, să se lege cu focul, drăguţă?... OK. O ţii pe lângă linia ferată şi-o faci la stânga după semnal. Unul verde, vezi şi tu, poate să fie şi roşu dacă-i vine.

Cafteală de pisici maidaneze, damf de canal şi de peşte-mpuţit. Întemniţată sub cerul liber. Locuiesc pe un tărâm blestemat, şi-a zis, pe care lăcustele îl umbresc cu norul lor din pilitură de fier. O transpiraţie rece îi lipea tricoul fără mâneci şi foarte decoltat de piele... Oare de care oprire subpământeană, mai întunecată încă, era legată această disperare? Prea se dovedea rapid Thaïs înstrăinată de ea, de povestea lor şi numai a lor... S-a văzut ducând la buze un pahar şi muşcând din el ca dintr-o jumătate de ou de ciocolată. Ciobul de cristal era ca un soi de pumnal scânteietor. Thaïs, goală pe sub rochia de mătase, purtând pe frunte o bandă strălucitoare de sidef... Vulturi evadaţi alergau, stângaci, în spatele umbrei ei.

Adusă de briză, o bucată de hârtie i s-a lipit de gleznă. S-a aplecat din instinct pentru a o ridica. Un manifest electoral... Lumina lunii, care îmbrăca într-o nuanţă albăstruie mahalaua, a făcut ca literele să-i danseze în faţa ochilor:

STATUL CEARÁ MERITĂ
VOTAŢI PENTRU CAMERA DEPUTAŢILOR
REPREZENTANTUL PARTIDULUI MIŞCĂRII DEMOCRATICE
BRAZILIENE
FURT CU MÂNĂ ARMATĂ
(Magazinul SEARS. Rio de Janeiro)
UN TERORIST
(Aeroportul Guarapes. PE)
PIRAT AL AERULUI
(Avionul de la *Cruzeiro* do Sul pentru Cuba)
ANGELO SISOES RIBEIRA

Era ca o scrisoare trimisă din tenebre. Hârtia avea un soi de imprimeu reprezentând secera şi ciocanul trasate cu roşu. Era convinsă că insul acesta nu minţea, că nu minţise niciodată, doar îşi etala crimele abominabile ca pe nişte decoraţii, în faţa întregului popor... A împăturit hârtia şi, zâmbind, a strecurat-o în buzunarul din spate al şortului. Încă mai exista o speranţă pentru ţara asta.

Deodată, l-a zărit ieşind de la *Terra e Mar*, vizibil pilit, împreună cu o gaşcă de prieteni. Observând fata, trei dintre ei au înaintat pe loc către ea. Aveau muşchii şi gesturile elastice ale celor ce practică arta marţială a *capoeirei*.

— Ca să vezi ce-am păţit... O mititică-n căutare de mascul...

— Şi care nu prea ştie pe ce lume se află, ai zice... Sunt sigur c-ar mai trage câteva fumuri înainte de culcare...

— Un' te duci tu, Scufiţă Roşie, aşa, prin Pirambú şi cu lăptăria aia de să dai cu maşina-n gard?...

O înconjuraseră. Mâinile lor i se lipeau ba de umeri, ba de spate. Unul dintre ei îşi atingea sexul, privind-o fix.

— Aynoré! a exclamat ea rugătoare, incapabilă să găsească o soluţie propriei disperări.

O cunoşti, *Indio*?

— Una gen crampon, a răspuns indianul scuipând. Luaţi-o voi... V-o las.

Siluetele care au luat-o pe Moéma pe sus lăsau în urmă dâre de lumină. Spaţiul dintre trupuri a început să vibreze, iar ea îl resimţea tactil, ca pe o aură magnetică, ca pe un scut de neînvins.

Pe taluzul pe care au culcat-o, un bâtlan alb părea să măsoare-n lung şi-n lat gunoaiele, cu precauţii de hieroglifă egipteană.

FAVELA DE PIRAMBÚ / Prinţesa Regatului-unde-nimeni-nu-se-duce

O zi bună... Degeaba parcă îşi comandaseră toţi portofele din piele de arici de mare, că tot mai scăpau câte ceva. Chestie de răbdare şi de meserie. Nelson şi-a mai numărat o dată bancnotele, a împărţit teancul în două părţi egale şi a dezgropat cutia de metal în care îşi ţinea economiile. A verificat dacă nu cumva umezeala a deteriorat mica sumă din punga de plastic, a adăugat recolta zilei după care s-a grăbit să pună totul la loc. O sută cincizeci şi trei de mii de *cruzeiros...* Îi mai trebuiau încă trei sute de mii pentru a-şi cumpăra scaunul cu rotile la care visa. O maşină splendidă pe care o văzuse în cartierele bogate ale oraşului, în urmă cu trei ani: capace cromate, sclipitoare, de roţi, motor Honda în patru cilindri... O bijuterie care se pilota cu o singură mână şi atingea patruzeci la oră! Nelson să zbătuse până descoperise magazinul unde se vindea minunăţia aceea, trecând pe acolo din când în când pentru a o admira în vitrină şi a urmări mersul preţului. Când se apucase să pună bani deoparte, aproape imediat după ce o văzuse pentru întâia oară, scaunul costa o sută patruzeci şi cinci de mii de *cruzeiros*. Astăzi, era de trei ori mai scump. I se făcea rău când se gândea că, pe atunci, l-ar fi putut cumpăra cu banii pe care îi avea acum în cutie... Parcă o făcea cineva anume: cu cât economisea mai mult, cu atât creştea şi preţul scaunului cu rotile. Parcă se spetea cineva special ca să i-l păstreze inaccesibil. Cu toate acestea şi împotriva oricărei logici, Nelson rămânea încrezător: într-o bună zi, tot avea să-şi pună fundul în scaunul acela dat naibii şi va pleca la cerşit ca un tânăr lord. Zé îl va ajuta să tuneze motorul şi ar putea băga şi şaizeci, poate chiar şaptezeci la oră! Totul se va uşura atât de tare... Sub pled, nimeni nu va mai putea vedea că avea labele acelea de viţel fătat mort în loc de picioare.

Imaginea zilelor de gloriei l-a enervat. S-a hotărât să se ducă să se uite cum trece marfarul. Spectacolul locomotivei împroşcând noaptea cu scântei şi lumini intermitente avea darul de a-l linişti.

A ieşit din colibă fără să mai tragă bucata de carton care astupa intrarea. În asemenea lume trăim, încât până şi amărâţii se fură între ei, iată de ce era mai bine să lase deschis, cu lampa aprinsă, pentru a se crede că era cineva înăuntru. Cum calea ferată trecea la doar trei sute de metri depărtare de bordeiul lui, s-a târât rapid, fără să se teamă de şobolanii pe care diformitatea lui îi ţinea aproape la fel de departe ca şi pe oameni.

Locul cel mai bun era cel din spatele barăcii lui Juvenal. De pe grămada de nisip aproape curată, putea asista la apropierea trenului, văzându-l cum încetineşte la semnal şi trece la nici trei metri de el. Până la urmă, Juvenal se obişnuise: nimic nu mai era în stare să îl scoale cu excepţia mirosului de *cachaça* . Visa cutremure şi alerga toată noaptea pentru a nu cădea în faliile abisale care rupeau mahalaua sub picioarele lui.

Nelson visa victorii la maraton, se vedea intrând singur pe stadion, accelerând în aclamaţiile mulţimii, când un zgomot metalic a ivit trenul din tenebre. Pantograful scuipa un jet compact de obscuritate, iar cei doi ochi galbeni spionau calea. Roţile mestecau şinele, suflând de o parte şi de cealaltă jerbe de jăratec, fântâni pârâitoare de sudură cu hidrogen...

Acela a fost momentul în care Nelson a văzut-o ţâşnind de dincolo de taluz şi atacând monstrul. Trăgea şuturi, lovea din toate puterile carapacea mişcătoare a vagoanelor, apucată de nebunie, încăpăţânându-şe să-şi distrugă pumnii în materialul dur. Fiecare dintre asalturi o arunca înapoi, ea se clătina, ridica braţele, urla iarăşi şi se întorcea cu capul plecat la duel. Trenul a ridicat vocea de două, de trei ori, într-o asurzitoare tresărire de furie. Tânăra prinţesă avea să fie doborâtă! Nelson s-a căţărat spre ea cât mai repede cu putinţă, strigându-i să se dea la o parte.

Când a văzut năpustindu-se avortonul coşmaresc tocmai acolo, în vacarmul infernal care nu mai înceta să macine orizonturile, Moéma a fost cuprinsă de o clipă de panică. Şi-ar fi dorit s-o ia la goană, dar s-a prăbuşit învinsă, epuizată,.

Nelson nu-şi credea ochilor: prinţesa lui plângea, îşi chema mama cu voce jelindă, culcată pe jos, ghemuită, cu mâinile ascunse între coapse. Dacă nu punea la socoteală tricoul, complet sfâşiat şi nemaiţinându-se decât prin cusătura de la gât, era goală, complet goală, plină de sânge, de murdărie neagră, de sus până jos, şi pe faţă şi pe pântece... Vânătăi imense îi deformau sânii.

Lungit lângă ea, fără a o atinge, Nelson i-a vorbit îndelung, pentru ca ea să audă şoaptele sale încărcate de compasiune şi să se liniştească un pic:

— Nu mai plânge, sé rezolvă totul, o să vezi... Pe mine mă cheamă Nelson şi m-am născut uite-aşa, cu cracii-ntr-o parte... Nu trebuie să-ţi fie frică, oricum nu-ţi pot face niciun rău. Cine e jigodia care te-a adus în halul ăsta? îţi jur c-am să-l găsesc şi-o să plătească... Uite, ia maioul meu şi-mbracă-

te, prinţesă. Haide, poţi să stai la mine până mâine... Îţi promit... Poţi să stai cum vrei tu... O să-l anunţ pe unchiul Zé şi el o să rezolve totul... haide, nu mai sta aici... O să-ţi spun poveşti, că ştiu o grămadă... *Ion cel viteaz şi prinţesa Regatului-unde-nimeni-nu-se-duce, Albă-ca-Zăpada şi soldatul din legiunea străină, Romanţa păunului misterios*...

Se îndepărta câţiva metri pentru a o face să-l urmeze, apoi iar se întorcea la misiunea lui, îngăimând toate titlurile cordel-urilor care îi reveneau în memorie, fluturându-i promisiunile lor multicolore: *Zeiţa din Maranhao, Povestea celor şapte cetăţi şi a regelui farmecelor, Mariana şi căpitanul de vas, Ronaldo şi Susana pe fluviul Miramar, Suferinţele zânei Alzira, Rachel şi dragonul, Soarta fără egal a prinţesei Eliza, Povestea Cântecului Focului şi a testamentului său, Ducesa din Sodoma, Trandafirul din Milano şi prinţesa Christina, João Mimoso şi castelul blestemat, Prinţul Oscar şi regina apelor, Linvalda şi indianul Juracy...*

Capitolul XXVI

În care se continuă relatarea lui Johann Grueber despre medicina chinezilor

În jurul mesei, izbucniră exclamaţii & se putură vedea grimase de silă. Bernini se jura pe toţi zeii că nu se va duce niciodată în China, de frică să nu ia vreo boală & să trebuiască să fie tratat acolo. Kircher clătina din cap amintindu-i pe Gallienus şi pe Dioscorides, cât despre mine, mă rugam la Dumnezeu să nu se mai sfârşească o asemenea seară minunată, atâta fericire îmi aducea conversaţia.

— Cele rele să se spele! m-am auzit, cam mirat, strigând. Beau pentru excrementul lichid & pentru virtuţile minunate ale fluxului pânteculuí!

— Cele bune să se-adune! răspunseră ceilalţi golindu-şi paharele.

— Ce aţi zice ca acum, continuă părintele Grueber, să ne îndreptăm atenţia către durerile de oase? Puţină urină concentrată, luată de la o fetiţă de trei ani, le trece într-o clipă. Diabetul? Puneţi bolnavul să bea o ceaşcă plină cu acelaşi lichid recoltat într-o latrină publică! Pierderi de sânge? Idem, dar cinci ocale! De expulzat un fetus mort? De ajuns două ocale. Transpiraţie rău mirositoare? Aplicare la subţiori, de mai multe ori pe zi...

— Dumnezeule mare! izbucni Kircher, ciupindu-şi nasul.

— Totul se foloseşte,in ţara aceea, după cum v-am explicat... &, încă, tot ce v-am spus până acum nu e nimic! Aflaţi că împăratul Tu Tsung îşi descăpăţâna, cândva, propriii favoriţi pentru a-l trata pe dragul lui Li Hsiin, "Marele Erudit pentru Exaltarea Scriiturii Poetice", întrucât cenuşa acestora era bună contra flegmoanelor... Ce faceţi dacă vă muşcă un şarpe & nu aveţi piatră *della cobra*? Nu vă temeţi: doisprezece peri pubieni supţi îndelung vor împiedica veninul să vă ajungă în măruntaie. O femeie are o naştere grea? Daţi-i să înghită paisprezece astfel de fire de păr amestecate cu slănină & iute va fi dezlegată...

— Ce ne tot vindeţi moşi pe groşi? exclamă Kircher ştergân-du-şi lacrimile de râs. Dacă nu aş avea o încredere absolută în dumneavoastră, nu aş crede o iotă din toate acestea.

— & aţi greşi, căci nu fac decât să repet lucruri cunoscute & cu totul obişnuite oricărui chirurg din China.

— Dacă v-ar auzi părintele RothL.

Apoi, luându-şi o figură mânioasă & arătând către Bernini cu deget ameninţător:

— O, ce înţelepţi fură păgânii aceia interzicând prin legile lor unui bărbat de cincizeci de ani să se folosească de medicină, zicând că aşa dovedeşte prea multă dragoste de viaţă! & printre chinezi, ca & printre creştini se găsesc pe la patruzeci & cinci de ani ori peste din aceia care nici că vor să audă vorbindu-se despre lumea cealaltă, de parcă nu ar avea nicio zi de răgaz spre a vedea ce e cu ea! Aţi uitat că viaţa i-a fost lăsată lui Cain, cel mai rău om de pe pământ, ca pedeapsă pentru crima lui? Şi-aţi vrea ca pentru voi să fie-o recompensă?

— Păi, trebuie să trăieşti, să vezi lumea..., a continuat Bernini, intrând & el în rol, ca unul care nu se mai putea apăra decât dovedind slăbiciune.

— Ce-nseamnă să trăieşti dacă nu să te-mbraci, să te dezbraci, să te trezeşti, să te culci, să bei, să mănânci, să dormi, să te joci, să glumeşti, să târguieşti, să vinzi, să cumperi, să zideşti, să pui acoperiş, să te cerţi, să obiectezi, să călătoreşti & să te-nvârţi într-un labirint de fapte care o iau iar & iar de la-nceput, să fii neîncetat prizonier al trupului ca un copil, un bolnav, un dement?

— Uitaţi, părinte, ceva important & care, numai acesta & mi-ar justifica existenţa...

— *Vade retro, Satana*! urlă Kircher cu ochii sclipind de atâta râs. Spuneţi că trebuie să vedem lumea & să trăim printre cei vii! Dacă aţi duce-o întreaga viaţă închis într-o puşcărie, iar lumea n-aţi vedea-o decât printr-o mică ferestruică, înseamnă că aţi contemplat-o din plin? Ce-aveţi de văzut pe străzi? Oameni, case, cai, catâri, căruţe...

— & femei, părinte... Nişte bucăţele, nişte mititele drăgălaşe care-ţi amintesc ce bun e gustul pâinii...

— Nişte destrăbălate care miros creşterea apelor! Hetaire care se răsucesc ca nişte peşti beţi prin valurile mării & deseori nu au alt merit decât sifilisul care te trimite pe lumea cealaltă! O, Doamne, câtă deşertăciune ne e existenţa! Oare de asta ne tot înşelăm singuri, îl părăsim pe Dumnezeu & ne străduim să trăim atâţia şi-atâţia ani care nu sunt altceva decât o ţesătură de nebunie, de muncă & de mizerie? Ah, voi, creştinilor, nu vă mai asemuiţi acelor copii care, deşi urlă

când ies pe lumea aceasta, năclăiţi de sânge & de murdărie, spre a vedea lumina zilei, totuşi nu vor cu niciun chip să intre la loc pe unde au ieşit!

— Cu toate că..., murmură Bernini cu ton deşănţat.

— Vă rog! i-am rugat, aprins la faţă de confuzie.

Cei trei râseră cu drag pe seama mea.

— Haide, Caspar, interveni maestrul meu, nu facem altceva decât să glumim & te pot asigura că nu e nimic rău în asta. Dacă luăm totul în zeflemea, zicea bietul Scarron, e fiindcă totul are şi cealaltă faţă. Râzi uitându-te la diavol şi-o să vezi pe dată cum o dă la-ntors, ştiind prea bine că nu mai are nicio putere asupra celor care i-au zărit natura sa grotescă.

— Dacă tot am ajuns aici, îi strecură Grueber lui Bernini, nu vă voi ascunde că există o metodă probată de luptă împotriva bătrâneţii, cel puţin, după spusele chinezului care mi-a dezvăluit-o. Omul este în aer, mi s-a jurat el, & aerul este în om, dorind astfel să exprime preeminenţa suflului vital. Principiul diminuându-se cu vârsta, e necesar, conform teoriei lui, să fie regenerat cu un suflu încă tânăr... Drept pentru care, în mod regulat făcea apel la serviciile unei tinerele ori ale vreunui efeb ce-i insuflau surplusul de vitalitate prin nări, buric ori membrul viril.

— Dumnezeule! Dacă numai despre asta este vorba, spuse Bernini în culmea veseliei, pot să vă mărturisesc că ascult de prescripţie de foarte multă vreme, fără a fi constatat vreodată un alt efect decât creşterea slăbiciunii...

Conversaţia dintre Grueber & Bernini continuă pe acelaşi ton, dar nu prea îi mai dădui atenţie. Maestrul meu se uita în gol & ai fi zis că se reculegea. Mi se păru că era puţin cam obosit, ceea ce ar fi fost firesc la acea oră târzie a nopţii. Parcă pentru a-mi confirma părerea, nu peste mult se ridică de la masă & se retrase într-o încăpere alăturată. După destul de multă vreme, cum nu se mai întorcea, mă dusei să văd ce e cu el, păşind cu atenţie pentru a nu ceda ameţelii care mă cuprinsese în clipa în care mă ridicasem în picioare. Stând aşa în faţa rafturilor unei biblioteci, maestrul meu părea a fi aranjat nişte cărţi, dar, apropiindu-mă, văzui că nu făcea altceva decât să le înşiruie în funcţie de mărimea cotoarelor... În ciuda propriei mele stări de buimăceală, lucrul era destul de neobişnuit pentru a nu mă alarma. Aruncând o privire în jur, îndoielile mi se confirmară: cuprins de o stranie manie, Kircher grupase cu grijă, în ordine descrescătoare, toate obiectele care puteau fi astfel grupate. Pene de gâscă, călimări, batoane de ceară, manuscrise, într-un cuvânt tot ce se putea găsi într-un cabinet de lucru fusese pus la rând conform acestei bizare ordini, fapt care nu întârzie să provoace în mine o stare de rău profund. Vei înţelege, prin urmare, cititorule, groaza ce mă cuprinse când maestrul meu, întorcându-se încet, a îndreptat către mine nişte ochi goi!

— Spiritul, Caspar, pronunţă cu voce stinsă, spiritul va fi întotdeauna superior materiei... Aşa & trebuie să fie, de bunăvoie ori cu forţa, până la sfârşitul veacurilor! înţelegi, nu-i aşa? Spune-mi că înţelegi...

Înfierbântat cum eram, aş fi înţeles, la drept vorbind, & discursuri mai îndrăzneţe... Aşa că mă grăbii să-i dau dreptate, încercând să îl conving să se culce. A consimţit fără să mai opună rezistenţă, iar eu mă întorsei să mă alătur musafirilor noştri în încăperea vecină.

— ... Incaşii, stăpânii Peruului, îl auzii pe Grueber povestind, acordau ordinul cavaleresc prin înţeparea urechilor. Nu mai vorbesc despre cele ale femeilor, fiindcă din toate timpurile & în toate locurile ele au făcut din acest obicei unul dintre cele mai mari semne ale mândriei lor. De unde & plângerea lui Seneca despre faptul că femeile îşi duceau de două, trei ori propria greutate agăţată de vârful fiecărei urechi. Dar ce invective trebuie c-ar fi aruncat împotriva femeilor seminţiei Lolo din provincia Yunnan, care-şi străpung extremităţile cele mai secrete spre a petrece inele de aur pe care le scot & le pun la loc după bunul-plac? E drept că nici bărbaţii nu se lasă mai prejos, purtând clopoţei din diferite metale, legaţi de membrul viril ori ascunşi între carnea acestuia & pielea prepuţului, din care sună pe stradă, când văd trecând o femeie care le place. Unii iau această invenţie ca pe un remediu al sodomiei, cu totul obişnuită prin cartierele acelea, însă nu văd cu niciun chip cum le-ar putea împiedica viciul clopoţeii.

Profitai de pauza creată pentru a le comunica întâmplarea nefastă care-l ajunsese pe maestrul meu. Grueber nu se miră nicidecum ci, cu zâmbetul pe buze, îmi explică faptul că iarba *Quei* producea uneori asemenea neorânduieli, fără însă a fi ceva grav. Mâine nici nu se va mai cunoaşte. După care

ambii îşi cerură iertare că m-au făcut să stau treaz până atât de târziu, apoi plecară urându-mi noapte bună.

Numai că, vai, urarea lor nu avea să se împlinească... Căzui pradă unor coşmaruri groaznice & nici măcar asprimea ciliciului nu reuşi să împiedice sucubii să-mi intre, teribili, în chilie.

A doua zi, după cum prezisese Grueber, maestrul meu se trezi proaspăt & binedispus. Referindu-se la iarba Quei, m-a asigurat că, asupra sa nu avusese niciun efect. În orice caz, adăugă, medicamentul acela & cele asemănătoare lui nu ne risipeau amărăciunea, ci raţiunea. Acestea fiind spuse, nu mai găsea nicio scuză pentru utilizarea lor, nici pentru spiritele sănătoase, care ar trebui să caute să sporească în ele claritatea divină mai degrabă decât s-o diminueze, nici pentru nebuni, care oricum erau lipsiţi de acest dar. Visurile infernale care-mi tulburaseră noaptea îmi reveniră în minte, aşa că fui de acord din tot sufletul cu condamnarea respectivelor ierburi.

Ne reluarăm obişnuitele studii, continuând să ne vedem cu părinţii Roth & Grueber pentru a putea compila observaţiile lor asupra Chinei.

În trecerea cometei, pe care o urmărirăm în ianuarie 1665 alături de astronomii Lana-Terzi & Riccioli, văzurăm un semn bun pentru măreţul destin al operei maestrului meu & o teribilă ameninţare pentru necredincioşi & popoarele Levantului. *Mundus Subterraneus* tocmai ne parvenise de la Amsterdam. Cartea, aşteptată de către savanţi cu tot atâta nerăbdare ca şi, altădată, *Oedip Egipteanul*, provocă un extraordinar entuziasm.

Lovitura fulgerătoare fu urmată, în iunie, de tipărirea *Aritmologiei*, lucrare pe care maestrul meu o începuse imediat după *Poligrafie*. În afara unei vaste părţi istorice, consacrate semnificaţiei numerelor & folosirii lor de către greci & egipteni, Kircher făcea acolo o expunere clară & definitivă a Cabalei evreieşti, aşa cum o învăţase de la Naftali Herzben Jacob, împreună cu care studiase asiduu *Sefer Yesira & Zohar*, cărţi în care este ascunsă această ştiinţă. Perfecta cunoaştere a limbii evreieşti & a celei arameene îi uşurase încercarea, care ar fi fost mult peste slabele mele puteri, & care mă făcu în sfârşit să înţeleg ceea ce se ascundea dincolo de acea măreaţă ştiinţă.

În fine, când nici nu se risipise efectul produs de cele două lucrări, apăru & *Historia Eustachio Mariana*, în care maestrul meu povestea împrejurările în care descoperiserăm Sanctuarul Fecioarei de la Mentorella, demonstrând din aproape în aproape că biserica aceea era un loc miraculos. Mulţumită ajutoarelor nenumăraţilor mecena, pe care cartea îi făcuse să fie interesaţi, lucrările de restaurare & amenajare fură încheiate în aceeaşi lună. Dorind să marcheze cu demnitatea cuvenită inaugurarea noului loc de pelerinaj, Kircher hotărî să aibă loc de Rusalii, cu toată pompa & reculegerea de cuviinţă. Cum papa Alexandru al VII-lea promisese că va veni pentru a sfinţi biserica & a-i binecuvânta pe credincioşi, întreaga lume bună din Roma se pregătea febril spre a-l însoţi în acea călătorie.

ALCANTARA / Chestii care plutesc pe mare...

Dacă Eléazard ar fi avut vreo îndoială că Moreira nu era demn să ocupe funcţia de guvernator, cele mărturisite de soţia lui ar fi fost îndeajuns spre a-l convinge. Povara pe care o acceptase deja îi apăsa pe umeri — deseori, îşi zicea, diferenţa dintre mizerabilul turnător şi cavalerul justiţiar e tare subţire —, dar era prea pătruns de această ţară şi îi erau prea apropiaţi locuitorii ei, iar el însuşi era prea pornit împotriva corupţiei şi a afacerilor dubioase de toate felurile pentru a mai da înapoi. Va acţiona cum îi va dicta conştiinţa, fără remuşcări ori cine ştie ce alte stări sufleteşti. A face dreptate... Sigur, dar cum? se întreba îndreptându-se cu paşi mari către Hotelul Caravela.

— Am noutăţi, i-a spus lui Alfredo, pe care l-a întâlnit în hol. Trebuie să stăm de vorbă toţi trei... Unde e Loredana?

— În camera ei. Te pomeneşti c-a leşinat, fiindcă Socorró mi-a zis că n-a mâncat nimic la prânz...

— Dar, ce are?

— Nu prea ştiu, oricum arată rău...

Fără ca Eléazard să fi putut ghici adevăratul motiv, tot era necesar pentru el să îi spună secretul. Simţea că revolta ei este mai puternică decât a lui, dar, în mod paradoxal, şi mai bine stăpânită. Aşa că şi-a asumat riscul de a o deranja, urcând împreună cu Alfredo în camera ei.

Loredana tocmai termina să se machieze. Mulţumită să audă vocea lui Eléazard, i-a invitat imediat să intre.

— Nu s-ar zice c-o duci prea pe roze...

— Am cam sărit calul, aseară, cu *cachaça* , s-a scuzat ea, dar acum mi-e mai bine.

— Atunci, fii atentă, i-a spus Eléazard punând pe pat fotocopiile pregătite de contesa Carlotta. Consiliu de război! Avem mijloacele de a-l da jos pe Moreira.

Cu două zile mai devreme, pe Loredana ar fi entuziasmat-o ideea. Acum însă, întregul ei univers se dăduse peste cap în asemenea măsură, încât a ascultat relatarea fără a resimţi vreo emoţie.

— Ce rahat de ins! a exclamat Alfredo, după ce Eléazard a încheiat de expus conţinutul dosarului. Chiar că acuma o s-o ia!... Nu trebuie sub nicio formă ratat...

— De asta îmi şi doream să ştiu părerea voastră. Drumul de urmat nu mi se pare deloc simplu...

— Păi, nu ajunge să mergem direct la poliţie cu tot teancul acesta de hârţoage? a încercat Alfredo, dându-şi seama imediat că spusese o prostie. Ei, poate că nu chiar la poliţie, cu ăştia nu se ştie niciodată... La ziare, da, se mai leagă... le explici că e denunţat de propria nevastă şi...

— Şi ce? a intervenit Loredana cu blândeţe. Dacă afacerea e dată publicităţii ca atare, vor avea tot timpul să ardă dovezile şi să urle că sunt calomniaţi. S-ar zice că nu-i cunoşti...

— Fără să ştim cine sunt tipii care au comis asasinatul, a admis Eléazard, toată treaba nu ne poate folosi la mare lucru.

— Parcă e ceva mai bine, a constatat Loredana: trebuia să te gândeşti la dud ca să de bucuri de salcâmul japonez...

— Poftim?

— Stratagema numărul 26 a bătăliilor pentru unire şi anexare... O şmecherie chinezească care ar însemna să ajungi la guvernator prin intermediul avocatului lui. Prin urmare, trebuie început cu oamenii lui de casă şi cum ştim cam pe unde-şi fac veacul...

— Mă însărcinez să-i fac eu să vorbească, dacă asta vrei..., a spus Alfredo hotărât.

— Termină odată cu tâmpeniile, te rog. Nu ştiţi vreun procuror ori un judecător în care să putem avea încredere, vreau să zic care să nu fie la ordinele lui Moreira? Ne-ar uşura foarte tare misiunea...

— Ar fi Waldemar de Oliveira, a fost de părere Eléazard. Un tânăr procuror din Santa Inês. L-am intervievat de două sau trei ori în legătură cu nişte cazuri... E o persoană integră. Are reputaţie de incoruptibil. Numai că treaba asta nu ţine chiar de domeniul lui...

— Cel puţin, aşa am putea demara. Iată ce vă propun...

Imediat ce Alfredo a părăsit hotelul pentru a se duce la São Luís să îşi pună în gardă prietenii lui maoişti din Partidul Comunist, Eléazard şi Loredana s-au întors în piaţa Pelourinho. Timp de câteva ceasuri au redactat împreună mai multe texte destinate să ajute la dezvăluirea misterului: expuneau în detaliu speculaţiile imobiliare ale lui Moreira, denunţau mecanismul care condusese la masacrarea familiei Cameiro şi-l acuzau personal pe Wagner Cascudo că adăpostise asasinii în casa lui de la ţară. Presa avea să sară până-n tavan!

— Ce ai? a întrebat-o Eléazard după ce au terminat de corectat pe ordinator ultima versiune a mesajului rezervat avocatului.

— Nimic, sunt obosită, i-a răspuns Loredana umplându-şi un pahar cu *cachaça* . Gânduri negre... Ştii cum e... Se mai întâmplă... Ţie nu ţi s-a luat niciodată de ţara asta?

— Nu, nu chiar. Îmi plac oamenii de aici... Orice este posibil cu ei. Nu mai tot înting în aceleaşi blide răsuflate, ca-n Europa. Păi, ce-au ei în urmă? Patru sute, cinci sute de ani de istorie? Poate că ţi se pare o naivitate, însă, de câte ori îi văd, mă gândesc la cartea lui Zweig, *Brazilia: pământul viitorului*... Ai citit-o?

— Da, nu e rea. Spunând asta, tot mi se pare ciudat că un individ a putut scrie aşa ceva despre o ţară pe care şi-a ales-o pentru a se sinucide...

— Din cauza Europei a murit. Nu a Braziliei... Cam ca Walter Benjamin. Au fost persoane care au trăit oroarea fascismului până la capăt. Oamenii, propria lor ţară i-au adus la un grad de disperare pe care cu greu ni l-am putea imagina...

— Cu Kircher pe unde mai eşti?

— Aproape că am terminat. Desigur, prima mână. Numai că a ajuns penibil... Unele lucruri sunt de neverificat, pentru altele nu am suficient material documentar. Partea cea mai rea însă este că mă întreb cui îi poate folosi munca mea...

Gânditor, îşi muşca obrazul pe dinăuntru.

— Termină cu chestia asta, a intervenit Loredana imitându-l. Iartă-mă, dar e enervant... Care muncă? A ta ori biografia lui Schott?

— Ambele, a răspuns Eléazard perturbat de observaţia ei şi de eforturile pe care le făcea pentru a nu îşi mai muşca obrazul. E mai complicat decât mi-am închipuit... Cum să adnotezi o biografie — mai ales când este atât de puţin obiectivă ca aceea a lui Schott — fără a pune la punct o altă biografie? Dacă vreau să reconstitui adevărata natură a relaţiei dintre Peiresc şi Kircher, de pildă, nu mă pot mulţumi doar cu o părere sau două extrase din corespondenţa celui dintâi cu Gassendi sau Cassiano dai Pozzo. În primul rând, nu am niciun motiv să îi acord mai multă încredere decât lui Schott ori lui Kircher însuşi. Spre a merge mai departe, ar trebui să cunosc până în cele mai mici detalii şi relaţiile acestora, să studiez biografia lui Peiresc la fel de scrupulos ca şi pe aceea a lui Kircher, apoi pe a lui Gassendi, a lui Cassiano etc, etc. Şi tot aşa, la nesfârşit!

— În *Tchuang-Tseu* există o povestioară care rezumă foarte bine ceea ce ai spus... Un împărat cere să i se deseneze o hartă foarte precisă a Chinei. Toţi cartografii îşi iau pensulele în mâini, mai puţin unul dintre ei, care rămâne liniştit la el în atelier. Două luni mai târziu, când este întrebat unde a ajuns cu lucrul, se mulţumeşte să arate pe fereastră: harta lui este atât de precisă, încât are chiar dimensiunile imperiului, este China însăşi...

— Şi Borges scrie ceva asemănător, a zâmbit Eléazard. Minunat paradox, însă ce vrea să spună? Că ar trebui să nu mai facem nimic? Că nu poţi scrie biografia lui Kircher decât dacă eşti însuşi Kircher şi toţi cei din jurul lui?

— Pentru mine, lucrurile sunt limpezi, i-a răspuns Loredana ridicându-se. Dacă este adevărul în joc, atâta costă exactitatea, întrebarea corectă este: o hartă geografică, o biografie ori note despre o biografie, *perche no*, dar cu ce scop? Dacă este vorba despre o hartă, o faci pentru a ajunge unde? Pentru a invada care provincie? Notele tale ce ar trebui să dovedească? Că acest Kircher a fost un incapabil, un geniu sau că, pur şi simplu, tu te pricepi la acest subiect mai bine decât cea mai mare parte dintre noi? Ştii foarte bine că nu erudiţia contează, ci teza pe care încearcă să o demonstreze. O simplă notă de câteva rânduri, pentru a arăta mai bine că opt sute de pagini consacrate aceluiaşi individ...

— Mereu eficienţa, nu? Chiar mă uimeşti cu chestia asta! Mărturisesc că, mai adineauri, m-ai impresionat: facem asta, facem aia... Ai văzut ce faţă avea Alfredo? Dacă-ar fi fost Evita Perón în faţa lui, tot aşa s-ar fi uitat!

— Oamenii nu sunt chiar atât de proşti pe cât îţi închipui. Alfredo este suficient de dotat pentru a se lăsa jucat pe degete, e mult mai complex decât pare. În ziua în care îţi vei da seama poate că vei avea mai puţine probleme chiar şi cu Kircher... Bun, acum trebuie să mă întorc. Sunt ruptă de oboseală... Ai face mai bine să te culci şi tu devreme, pentru a fi în formă mâine-dimineaţă. Nu uita că trebuie să te duci la Santa Inês...

— Eşti sigură că nu vrei să rămâi?

Loredana i-a dat la o parte mâna de pe umăr, discret, dar cu fermitate.

— Sigură şi convinsă, *caro*... Mă simt rău, înţelegi?

— Încă una dintre stratagemele tale chinezeşti, nu? a surâs trist Eléazard. Asta ce număr are?

— Termină! Te-nşeli... Şi-n privinţa mea, şi în a lui Kircher, şi-n mai toate privinţele... Strategia este ceea ce mai rămâne atunci când nimic etic nu mai e cu putinţă. Şi nicio etică nu mai este cu putinţă atunci când valorile absolute scârţâie. Dacă totuşi crezi în Dumnezeu sau în ceva similar, totul devine mai simplu...

— Crezi că nu este de ajuns să crezi în om?

— Vorbeşti despre o valoare absolută! Or, câţi oameni, tot atâtea definiţii ale omenescului şi, încă, cu O majuscul, te rog... Viaţa, la rigoare, ansamblul a ceea ce este viu, dar nu omul, nu singura fiinţă în stare să ucidă doar din plăcere...

— Dar şi singura dispunând de conştiinţă, nu? Cel puţin din câte ştim... Ce te faci cu raţiunea?

— Conştiinţa a ce? A lui însuşi, a libertăţii sale totale, a relativităţii binelui şi răului? Nu există un singur concept care să reziste în faţa simplului fapt că vom muri şi, dacă nimic nu mai este după, dacă suntem convinşi de asta, atunci totul este permis. Raţiunea nu produce niciun fel de speranţă, abia dacă este în stare să dea un nume disperării...

— Prea întuneci tabloul! Sunt convins că...

— Nu mai rezist! l-a întrerupt Loredana. Te rog, hai s-o lăsăm pe altădată.

— Iartă-mă, te conduc...

În drum către hotel, tânăra femeie s-a oprit o clipă pentru a se uita la norul de licurici care lumina colţurile unei faţade:

— Ce frumos! Ai zice că s-au aprins lumânările pentru o sărbătoare...

Întoarsă în camera ei, Loredana s-a întins pe patul mare, rămas desfăcut, părăsind imediat speranţa de a-şi regăsi somnul. Se gândea la ruinele de la Apollonia şi la clipa aceea magnifică în care îşi dorise să moară, în urmă cu câteva luni, când oricum se simţea într-o formă mai bună decât acum. Se dusese în Cyrenaica în scopul mărturisit de a reînnoda pentru o ultimă oară legătura cu prima copilărie. Libienii care lucraseră cândva cu tatăl ei desigur îmbătrâniseră, dar nu chiar atât cât îşi închipuise, fiindcă îi recunoscuse imediat, pe când ei trebuiseră să facă un efort pentru a pune laolaltă numele unei fetiţe neastâmpărate cu chipul acestei femei purtându-se cu stângăcie de adult. Pe înălţimi, Casa Parisi dispăruse acum sub eucalipţi, aceiaşi cărora o distra să le aplece trunchiurile pentru a-i vedea apoi scuturându-se şi îndreptându-se către soare. Sahat, oraş pe atunci modern, se degradase: ai fi zis că se grăbise să se conformeze legii ruinelor, să asculte vocile sumbre ale Cyrenei şi ale anticei necropole pe care fusese întemeiat. Vocaţia vestigiului era cu precădere sensibilă în Mársa Súsa, al cărei cartier italienesc, deja veştejit în propria-i amintire, părea să fi fost supus unui adevărat bombardament. Imobilul vămii, căpitănia, Hotelul Italia, cafenelele şi restaurantele cu terase pline de umbră... toate acelea nu mai existau ori se mai păstrase doar vreo rămăşiţă. Prin interioarele clădirilor dărăpănate, pe care vreo silabă cojită o lăsa să le identifice, ţopăiau turme de capre ce scormoneau prin gunoaie. Peste tot, caroserii de automobile sau de camioane îngropate pe jumătate în nisip păreau hotărâte să reintre într-o discutabilă posteritate. Pe plajă, în jurul portului, fâşii de saci de plastic fluturau agăţate de schelete de bărci, albite acolo, pe nisip, ca nişte balene cu cocoaşă dintr-un muzeu. Ca traforat de rugină, un remorcher domina cheiul din înălţimea ultimului său doc uscat. Arabi tineri se zbenguiau sărind de pe un şlep şi de pe trei bar je imense, naufragiate în bazin. Prin comparaţie cu dezastrul de culoarea ruginii, situl arheologic de la Apollonia părea un model de urbanism şi de curăţenie: vizibile dincolo de poarta cimitirului care închidea portul, chiar pe sub far, coloanele bizantine anunţau un soi de Eden în care te grăbeai să te refugiezi. Deşi el îşi petrecuse cea mai mare parte a timpului la Cyrena, pe şantierul pieţei publice, tot în acest mic port liniştit şi-l amintea pe tatăl ei, cu cea mai mare emoţie şi bucurie. Mica lor familie cobora până aici în fiecare vineri, pe drumul vechi care şerpuia printre sarcofage şi morminte transformate în grămezi de pietre acoperite de desişuri de plante, se înfăşură pentru o clipă în pielea de panteră a Muntelui Verde al Cyrenaicăi după care se arunca pe nepregătite la vale, spre făgăduinţele mării. Se revedea alergând apoi pe plajă, cu mirosul acela de pâine proaspătă în nări, cu bucuria aceea de a trăi, emanată de nisip şi de soare, pe care chemarea muezinului o dilata uneori până la extremele limite ale suportabilităţii. Strânsă într-un costum de baie din satin alb, bronzată ca o actriţă de cinema, mama ei citea sub o pălărie ca un abajur şi era de ajuns să ridice puţin capul pentru a-şi vedea şi tatăl aşezat pe vreun capitel pe jumătate îngropat sau lăsat pe vine pentru a curăţa una dintre acele misterioase temelii care se arătau ca prin farmec de sub mistria lui. Apărea şi profesorul Goodchild pentru a-l saluta şi a-i arăta confratelui italian progresele propriilor săpături arheologice, încheind de fiecare dată prin a-l invita la un pahar de whisky în vechea fortificaţie care servea drept bază a misiunii americane.

Nimic nu se schimbase, în realitate, cu excepţia faptului că nici tatăl ei, nici Goodchild, nici ceilalţi nu mai erau acolo,

lucru care însă îi modifica în profunzime optica asupra locurilor. Doar ruinele rămăseseră fidele copilului de odinioară, dovedind aceeaşi credinţă fără pauză ca a câinilor şi a mormintelor.

Aşteptase vinerea spre a se întoarce cu aceeaşi nerăbdare, cu aceeaşi dorinţă dureroasă care o cuprindea pe vremuri, când ochelarii şi labele pentru înot îi erau încărcate în partea din spate a jeepului. Şinele decovilului încă mai apăreau, ici şi acolo, printre muşuroaiele de cârtiţă. Văzute din

depărtare, cu coloanele lor regulate, cele trei bazilici făceau să ţâşnească din neant acele "capcane pentru muşte" care-l determinaseră pe profesorul Goodchild să-şi încrunte sprâncenele:

— Capcane pentru muşte! Bazilicile mele, capcane pentru muşte! Ei, asta-i culmea! *You, good for nothing child, I'll tell it to Miss Reynolds when she comes, you know, and what will you do, then*?

Până şi numai amintirea acelei întâmplări o răsplătea pentru oboseala călătoriei...

Sosind în teatrul antic, la capătul sitului, se aşezase o clipă pe ultimul rând de gradene, în locul preferat al tatălui ei. Chiar în spatele scenei, la nivelul inferior, marea era atât de calmă, de transparentă, încât se distingea perfect geometria neagră a ruinelor scufundate. Un palmier stufos găsise mijlocul de a creşte printre blocurile de piatră, în dreapta orchestrei. În apropierea ei, pe calcarul orbitor, un cameleon minuscul o dispreţuia cu grandoare. Privindu-l, îşi spusese că nici că s-ar fi putut împrejurare mai convenabilă: acum, în plină lumină a prânzului, merita să fi făcut ultima reverenţă. Să îşi fi deschis venele şi să fi aşteptat cuminte până se va fi asemănat acelui mic animal care părea să fi concentrat în el întreaga căldură a soarelui.

Şi aşa ar fi murit departe de oraşul ei natal, departe de Roma cea atât de plăcută primăvara, când o dulce temperatură elibera în sfârşit trupurile amorţite. Nu mai auzeai nici zgomotul maşinilor învârtindu-se în jurul Colosseumului, nici fluierele turbate ale carabinierilor. La fiecare pas, vedeai deschizându-se câte un mugur, act tot mai evident, multiplicându-se. Tineri vânzători ambulanţi se îmbătau cu propriile voci în schimbare. Uimirea ciripitoare a vrăbiilor umplea toate străduţele. În piaţa Navona, apa cânta sub statuia Nilului...

Da, îşi spusese, apropriindu-şi una dintre cele mai frumoase fraze care s-au scris vreodată, asta voia*, să moară încet şi atent, aşa cum suge un copil*.

Apoi, zborul unor flamingi roz tăiase cerul chiar pe deasupra insulelor, o masă cu adevărat roz făcută din aceste păsări mari, disproporţionate, a căror vedere o parcursese ca un electroşoc, cu splendoare. Ceva imposibil de distins fusese scris la orizont, ceva care îi ordona să mai aştepte, să pândească până la capăt împlinirea a ceea ce îi fusese ursit.

Aşa că, în loc să îşi taie venele, coborâse în mijlocul scenei şi declamase, cu faţa spre gradene, singurul poem pe care îl ştia pe de rost:

In questo giuomo perfetto
In cui tutto matura
E non l'uva sola s'indora,
Un raggio di sole è caduto sulla mia vita:
Ho guardato dietro a me,
Ho guardato fuori,
Nè mai ho visto tante et cosi buone cose in una volta...

Loredana a deschis ochii şi s-a uitat la ceas: mai erau cinci ore până la ziuă. Se simţea vinovată faţă de Eléazard. Ideea că ar fi trebuit să se explice o făcuse să dea înapoi în ultimul moment, însă tot ar fi fost normal să-i mărturisească faptul că avea să plece cu primul avion la Roma. Se întreba ce amintire avea să păstreze el despre scurta ei trecere prin viaţa lui. Cu patru ani mai înainte, ar fi încercat ceva împreună. Era un bărbat liniştitor, puternic chiar şi în felul de a-şi suporta îndoielile...

După ce a mai analizat o dată termenii în care era redactată, Wagner a băgat anonima în seiful personal. Degeaba părea mesajul o punere prietenească în gardă, tot constituia, în acelaşi timp, şi o ameninţare, fiindcă era traumatizant să afle că era cineva care ştia atâtea lucruri despre implicarea lui în triplul asasinat. După cum îl sfătuia necunoscutul lui informator, trebuia să ia măsuri înainte de a-i fi cunoscută complicitatea de toată lumea.

Wagner Cascudo şi-a lăsat biroul în grija secretarei şi a sărit în maşină. Tot drumul s-a întrebat de mii de ori ce era mai bine să facă cu asasinii plătiţi refugiaţi în casa lui de la ţară. Cretinii ăia doi îl băgaseră în căcat până-n gât! Gândul că poliţia ar putea da de ei îl acoperea de o transpiraţie rece... Nu le ceruse altceva decât să îl sperie pe Carneiro pentru a obţine actul de vânzare. Bun, în cel mai rău caz nu risca decât o acuzaţie de complicitate. Numai dacă idioţii nu-l dădeau în gât ca să-şi salveze pielea... Trebuia să le dea papucii cât mai repede. Cum de i-o fi trecut prin cap ideea aia? Şmecher se mai crezuse când îi ascunsese în *sitio*... O să-i suie în primul autobuz către Belem şi, pe urmă, or să mai vadă ce şi cum. Imediat ce se va întoarce la Fortaleza, o să-i telefoneze guvernatorului. Chiar c-au dat

de dracu' dacă Moreira n-o-mbârligă cumva. Poate va reuşi chiar să oprească ziarele să publice articolul devastator de care făcea vorbire scrisoarea...

Când a ajuns la *sitio*, două ore mai târziu, Wagner era aproape convins că se afla din nou în avantaj. Împingând uşa joasă a cabanei pe care nu o folosea, fără ştirea nevestei, decât pentru întâlniri amoroase, i-a găsit pe Paulo şi pe Manuel la masă, cu o sticlă în faţă.

— Luaţi-vă boarfele, o tăiem...

Abia după scurta frază, pe care o rumegase pe parcursul ultimilor kilometri, a observat ochii care le fugeau în toate părţile şi şi-a dat seama că era ceva care nu mergea cum trebuie, în aceeaşi clipă, poliţişti înarmaţi au dat buzna în încăpere.

Din tot ceea ce a urmat, singurul lucru pe care nu îl prevăzuse Loredana a fost, neîndoielnic, soarta pe care lumea le-a rezervat-o celor trei americani de la Hotelul Caravela... În aceeaşi zi în care s-a întors de la São Luís cu biletul de avion confirmat de către compania VARIG, li s-a alăturat lui Eléazard şi Soledade pentru a asista la funeraliile familiei Carneiro. Era o dimineaţă ploioasă care făcea încă şi mai lugubră tristeţea evenimentului. Sute de persoane ţinuseră să participe la procesiunea organizată de preotul din Alcantara. La trecerea acesteia, oamenii deschideau uşile şi ferestrele pentru a lăsa drum liber sufletelor răposaţilor.

— Odihneşte-i în pacea Ta veşnică! striga câte un apropiat ori câte un prieten. Doamne, dă-le lumina Ta-n veci! Ajută-i să moară!

Şi lăsa deoparte ce avea de făcut pentru a se alătura cortegiului.

— Vino, frate al sufletelor! răspundea mulţimea, primind nou-venitul.

Nimeni nu plângea, de teamă să nu ude aripile micului cadavru şi să-l împiedice astfel să ajungă în paradis. Nicanor! Gilda! Egon! Morţii erau chemaţi pe numele mic pentru ca să se simtă mai uşuraţi în sicriele lor de lemn alb. Măreţie pentru a ajuta defunctul să moară, măreţie a ceasului morţii, măreţie a clipei în care cocoşul a cântat pentru ultima oară, măreţie a dimineţii în care se slujesc toate părţile inerte ale trupului şi fiecare veşmânt: lamentaţiile şi litaniile rostogoleau una şi aceeaşi jale pe care ecoul o repercuta în faţadele ruinate ale oraşului. Un geamăt prelung, ocru, o rugină rănind oţelul cerului. Bărbaţii se îmbătau, o tobă ameninţa ploaia.

Eléazard bănuia că Alfredo fusese la originea a ceea ce s-a întâmplat la întoarcerea de la cimitir. Un zvon a trecut din gură-n gură, iar exaltarea a cuprins mulţimea. Ca un banc de peşti subordonat unui straniu magnetism care-i coordonează toate mişcările, tot aşa şi lumea care participase la înmormântare s-a adunat în piaţa din faţa Hotelului Caravela. “Yankeii afară! Moarte C.I.A.!” O furoare aproape mistică străbătea gurile şi ridica pumnii. Ar fi fost de crezut că acei trei americani deja se baricadaseră în camera lor, însă Alfredo i-a zărit întorcându-se de la bar şi apropiindu-se de adunare fără a fi priceput că ei erau cauza scandalului. Mai întâi zbură o piatră, urmată imediat de alte câteva zeci de proiectile. Bărbatul îşi dusese mâna la obraz, apoi îşi privise stupefiat sângele de pe degete. Abia ţinuţi în frâu de preotul care îndemna la calm, oamenii din Alcantara înaintau către obiectul mâniei lor. Americani au dat înapoi instinctiv, apoi au rupt-o la fugă, cuprinşi de panică, spre debarcader. Cum *Dragão do mar* era pe cale de a porni la drum, au fost lăsaţi să se refugieze la bordul acelui vas fără a fi urmăriţi mai departe. Întorşi în grabă, cei care intraseră în hotel au aruncat valizele străinilor spre navă numai că acestea, prost închise, au explodat înainte de a-şi atinge ţinta. Marea s-a acoperit de îmbrăcăminte şi de desuuri feminine, lucru care i-a făcut să hohotească pe ţâncii adunaţi pe mal.

Cu faţa întoarsă către vasul de proastă calitate ce se îndepărta, Loredana a comentat resemnată:

— Presupun că aşa trebuia să se încheie povestea...

— Oricum, e o plăcere, a adăugat Eléazard încurcându-se în ambiguitatea propriilor cuvinte. În orice caz, la un pas au trecut pe lângă... Ai văzut ce de chiloţi?

— Am văzut, a zâmbit ea, dar, la drept vorbind, la marionétele astea nici că mi-a mai stat gândul...

Eléazard a privit-o uşor surprins. Chipul ei trăda acel soi de încurcătură, marcat de tulburare şi de vulnerabilitate, care precede mărturisirile. Ceva mai târziu, când şi-a examinat amintirile, a regretat că nu a sărutat-o chiar în clipa aceea. Fără îndoială, cursul evenimentelor s-a fi schimbat.

— Ce vrei să spui? a întrebat-o tandru.

— Mi-a venit aşa, din cauza valizelor, i-a răspuns enigmatică. Nu mai rămâne mare lucru dintr-o poveste, după ce se termină. Nişte chestii care plutesc pe mare, ca după naufragiu...

Mereu fără a-i arunca vreo privire, i-a căutat mâna şi i-a luat-o într-a ei cu naturaleţe.

— Sunt prietena ta, nu-i aşa?

— Mai mult decât atât, a răspuns Eléazard încercând să îşi ascundă emoţia, ştii foarte bine...

— Dacă, într-o zi, aş avea nevoie de tine... Vreau să zic, dacă aş avea nevoie de cel mai profund gen de ajutor... Chiar vei fi lângă mine?

Eléazard a primit neobişnuita rugăminte cu seriozitatea cuvenită. A strâns-o mai tare de mână pe Loredana, dându-i de înţeles că va răspunde, indiferent ce s-ar întâmpla, aşteptărilor ei. Cuprins de fericirea de a o vedea în sfârşit dezarmată, nu a înţeles că, exact în clipa aceea, avea nevoie de el. Poate că ar fi fost suficientă doar acea sclipire de inteligenţă pentru a o reţine, pentru a o împiedica să transforme într-un adio oprirea lor tăcută pe scândurile debarcaderului. Poate că nici măcar aşa, ea nu şi-ar fi schimbat decizia, cine-ar fi putut şti? Se temuse să nu o ofenseze luând-o în braţe, să nu pară prea indiscret întrebând-o de ce e tristă, să nu o rănească spunându-i că nu aveau rost toate acele angoase, că viaţa li se aşternea în faţă şi că o iubea.

Au aşteptat unul lângă altul să se lase seara pe mare. Apoi, din cauza burniţei, ei i s-a făcut frig şi şi-a manifestat dorinţa de a se întoarce. Mână în mână, au urcat către piaţă. Nici unul, nici celălalt nu a scos un cuvânt, într-atât erau de siguri că, dacă ar face-o, ar izbucni în lacrimi. La despărţire, ea l-a sărutat pe buze. Eléazard a privit-o îndepărtându-se spre hotel fără a se îndoi o clipă că nu avea să o mai vadă.

SÃO LUÍS / Întâlnire la Manaus, cu cât mai repede, cu-atât mai bine...

Urcând treptele de la Palacio Estadual, colonelul José Moreira da Rocha observase figurile spăşite ale portarilor care luaseră poziţia de drepţi pentru a-l saluta. Toată lumea era la curent... Şobolanii! Doar nu îşi închipuiau că o să stea cu mâinile-n sân, fără a reacţiona! Mereu erau gata să se plângă din cauza lefurilor, dar, când venea vorba să îşi apere şeful, nici picior nu se mai vedea... OK. Astea erau regulile jocului, le ştia mai bine decât oricine altcineva. O să le-arăt eu, îşi zicea chinuindu-se, totodată, să zâmbească unora şi altora, că nu mă provoacă nimeni pe mine fără a-şi lua pedeapsa! Când a intrat în birou, cu servieta sub braţ, chiar şi Anna a avut dreptul la o mângâiere apăsată pe şold. Din fericire, nu aşteptase să ajungă la palat pentru a citi ziarele! Cel puţin, primise lovitura de unul singur, pe locul din spate al limuzinei, fără a fi obligat să evite grimasele de faţă cu hienele alea. Avusese şi mai mult timp decât i-ar fi trebuit pentru a pune la punct strategia de contraatac. Acestea fiind zise, ticăloşii care pregătiseră dosarul împotriva lui chiar făcuseră o treabă excelentă. Unele detalii nu erau cunoscute decât de câteva persoane şi nu ar fi putut ieşi la lumina zilei fără complicitatea unuia dintre apropiaţi. Niciodată nu te păzeşti îndeajuns... Şi laptele pe care l-a supt îl va blestema într-o zi cel care i-a făcut-o.

— Revista presei e pe birou, domnule, i-a spus secretara pe un ton care se dorea profesional, dar în care se putea ghici o nuanţă de triumf. Domnul ministru Edson Barbosa Junior a dat telefon şi v-a rugat să îl sunaţi urgent. Mai e şi o echipă de la ştiri, de la TV Globo care solicită un interviu... V-am pus cartea de vizită a reporterului în agendă.

— Mulţumesc, Anna, a răspuns aşezându-şi mâinile cu palmele deschise pe birou. Anulează toate întâlnirile de dimineaţă, n-am chef să văd pe nimeni. Spune-le lui Jodinha şi lui Santos să vină aici de cum sosesc.

— Au ajuns, deja, domnule guvernator...

— Bine.

Moreira s-a uitat la ceas. Asta e: până şi-ăştia doi au apărut astăzi mai devreme:

— Să fie aici la zece, până atunci am de dat nişte telefoane. Nu vreau să fiu deranjat. Pe toţi cei care ţin strict de administraţie, înţelegi ce vreau să spun, îi expediezi la ofiţerul de presă.

— Ce le spun celor de la televiziune?

Dacă s-ar fi luat după ce-i venea să facă, Moreira i-ar fi trimis pe toţi la plimbare, însă şi-a spus că nu ar strica o dezminţire oficială la acuzaţiile al căror obiect devenise:

— La unsprezece, după şedinţă. Dacă preferă, pot deja să îşi aranjeze lucrurile în sala de conferinţe.

A aşteptat ca secretara să închidă uşa pentru a forma cel dintâi număr, cel de la DOPS, Departamentul pentru Ordine Politică şi Socială al statului.

— Alo, comisar Frazão? Moreira da Rocha la telefon... Da, comisare, da... Sunt, poate, ultimul care a aflat-o şi asta nu prea îmi place. Cum e cu putinţă să fi fost făcută o asemenea gafă? Dacă-mi aduc eu bine aminte, ai avea motive serioase să-mi fii simpatic... Nu, fără scuze: fapte, comisare, fapte vreau! Cine e responsabil pentru tot căcatul ăsta? Cum? Waldemar de Oliveira...

Şi-a notat numele pentru a nu-l uita:

— De unde-a mai apărut şi ăsta? Mdaa, am înţeles... Şi maestrul Wagner Cascudo?... Păi, ce-ai vrea să zică, pentru Dumnezeu? Nu are ce să îşi reproşeze... La cât se ridică deci cauţiunea? Două sute de mii? Da, te ascult... Fac tot ce e nevoie... Sigur că mă bizui pe tine, comisare, ai tot interesul să-mi povesteşti exact... Eu te-am pus, eu te dau jos. Când mi se scoală mie, Frazão, să nu uiţi chestia asta!

A închis scurt şi şi-a aprins o ţigară. Cine-a manevrat toată treaba a acţionat dur. Şi-al dracului de repede, fir-ar să fie!

Mai că nu-i venea să creadă... Wagner trebuie scos din închisoare înainte să scape ceva, la cât de dobitoc e...

L-a sunat pe Vicente Biluquinha, tânărul avocat care îi datora, printre alte bunătăţuri, şi intrarea în Lions Club:

— Bună ziua... Da, minunată lovitură electorală. De data asta, chiar au dat tot ce-au avut mai bun, dar veţi vedea că vor suferi cuvenitele consecinţe... Apropo, nu v-aţi putea ocupa de amicul Wagner Cascudo? Mi-aţi face un mare serviciu. Să ştiţi că am absolută încredere în dumneavoastră... Da... Vă voi trimite cauţiunea prin curier special... Asta e... Să mă sunaţi de cum e afară şi la adăpost. Spuneţi-i că am eu grijă de toate, să nu îşi facă probleme... Mulţumesc de o mie de ori, Vicente, mă revanşez eu, să ştiţi... Cu plăcere, sigur că da. Vorbesc cu soţia şi vă dau un răspuns... *Ciao*, Vicente, *ciao*. *Ciao*. Complimente şi soţiei, ciao...

Nu închisese bine că soneria l-a făcut să tresară:

— Alo, da. Ah, tu erai, Edson... Chiar voiam să te sun... Ştiu, ştiu, dar n-au nimic împotriva mea. E un bluf al adversarilor noştri politici. Un balon de săpun care-o să se dezumfle de la sine în câteva zile... Nu-ţi face griji... Dacă-ţi spun?... Ţin situaţia sub control. Peste puţină vreme, ies pe Globo ca să pun lucrurile la punct... Nimic-nimicuţa, jur! E o lovitură construită numai pe falsuri. Doar mă ştii, n-aş putea face aşa ceva... Speculaţia imobiliară? Sigur că există, Edson... Parcă, după câte ştiu, nu e interzis, până una-alta, să faci profit în ţara asta? La capitolul ăsta, iartă-mă că îţi amintesc, dar nu poţi da tocmai tu lecţii... Nu asta am vrut să spun, Edson, dar cine chiar o caută, să ştii că şi-o găseşte cu mine. Nici tu, nici eu, nici partidul nu avem nimic de câştigat din tot scandalul ăsta. Ţi-aş aminti că, peste trei săptămâni, au loc alegerile, aşa că m-ai ajuta dacă ţi-ai băga şi tu un pic nasul în tot talmeş-balmeşul ăsta. E-n interesul nostru, o ştii foarte bine... Da... De Oliveira, Waldemar de Oliveira... Un amărât de scormonitor prin rahaţi de prin Santa Inês. Nu ştiu cum de s-a descurcat, dar mi-a scurtcircuitat toate serviciile... Ar fi ideal, Edson.

Sunt încântat să vorbim aceeaşi limbă... OK. Mă ocup eu şi te ţin la curent...

Moreira s-a lăsat pe spate în fotoliu, respirând adânc, cu zâmbetul pe buze, ca un sportiv după efort. S-a scos ca un stăpân! Dacă însuşi ministrul Justiţiei se apleca asupra afacerii, nu mai dădea mulţi bani pe pielea acelui Oliveira... Întâlnire la Manaus, cu cât mai repede, cu-atât mai bine! Contraofensiva începuse. Mai rămâneau de secretizat legăturile cu Wagner şi de pus la adăpost hârtiile compromiţătoare... Proiectul acelui *resort* nu avea nimic susceptibil să işte discuţii. Faptul că l-a păstrat secret ţinea de o simplă diplomaţie. Obiectivul principal era urmărirea jocului mediatic. Mai trebuie unse destule persoane, dar pentru aşa ceva se puteau utiliza fondurile secrete deja prevăzute. Unul sau două editoriale bine gândite, o chestie, ceva cu moralitatea de-nfipt în curul procurorului — asta rămâne de discutat cu Santos şi cu Jodinha: o să găsească ei, consilierii, vreun drogat ceva care să susţină că le-o trăgea unor băieţei... —, cât să-i rămână timp să scape de calomnii şi să urnească iarăşi lucrurile cum se cade... Guvernatorul se simţea din nou în plină forţă, văzând iarăşi, pentru prima oară în acea dimineaţă, viitorul colorându-se în roz.

— Moreira, a zis ridicând receptorul. A, tu erai, draga mea...

Deodată, un val fierbinte i-a cuprins ceafa:

— Doar n-o să crezi tot ce se spune prin jurnale? Nu şi tu! Jur că nici... Carlotta! Nici nu se pune problema, refuz, m-auzi? Eu... Carlotta! Carlotta?

Nu s-a decis pe loc să o sune, la rândul lui. Mai bine îi lăsa puţin timp să se mai calmeze. O să vadă ce şi cum diseară, la *fazenda*. Nu mai rămânea decât să se dea de partea... Absenţa lui Mauro o înnebunise... O înţepătură în regiunea sternului l-a anunţat că nu va reuşi să îi schimbe părerea. Nu şi de data asta. Pentru o clipă, şi-a închipuit viaţa fără Carlotta, însă a alungat imediat ideea, într-atât îi ataca simţul ordinii şi al simetriei.

Capitolul XXVII

Cum fu hotărâtă ridicarea unui nou obelisc & despre discuţiile care urmară, privind alegerea unui animal potrivit

În lunea Rusaliilor, nimic nu mai lipsea pentru începerea sărbătorii. Cu acea ocazie, Suveranul Pontif îşi exprimă limpede dorinţa de a ridica un obelisc, exact cel care tocmai fusese dezgropat în timpul lucrărilor efectuate de dominicani lângă biserica Santa-Maria sopra Minerva. Kircher trebuia să lucreze tot împreună cu prietenul său sculptor pentru conceperea unei statui demne de preţioasa antichitate, dar & de piaţa Minerva, a cărei principală podoabă urma să fie.

Cavalerul Bemini fusese chemat la Paris de către regele Ludovic al XIV-lea pentru a-i corecta planurile palatului Luvru & a-i executa un bust reprezentându-l ca şef al armatei. Cum nu putuse înghiţi nici curtenii, nici vremea posomorâtă din acel oraş, se întorsese la Roma, la sfârşitul lui octombrie, mai bogat cu trei mii de ludovici de aur & cu un brevet de rentă de douăsprezece mii de livre, obţinut ca plată a lucrărilor. Când sosi la colegiu, spre a-şi expune intenţiile privitoare la monumentul din piaţa Minerva, Kircher & cu mine tocmai ne notam lucruri pe care ni le spunea părintele Grueber despre călătoria în China.

— Să nu ne descurajăm, zicea Kircher zâmbind. Nici Roma nu a fost construită într-o zi, prin urmare; cu ajutorul lui Dumnezeu, sunt convins că vom reuşi să reconstituim antica înţelepciune a începuturilor. & fiindcă lucrurile se leagă la ţanc, spuneţi-mi, Lorenzo, care vă sunt planurile pentru obeliscul din piaţa Minerva...

— Ţinând cont de dimensiunile mici ale obeliscului, mi se pare imposibil de conceput unul monument comparabil ca măreţie cu fântâna Pamphili. În consecinţă, m-am gândit să îl aşezăm pur şi simplu pe spinarea unui animal a cărui valoare simbolică să fie egală cu a hieroglifelor. Cum la asta nu mă pricep, m-am oprit aici cu proiectul, deşi unele animale precum broasca ţestoasă ori tatuul mă fascinează îndeajuns, din punct de vedere artistic, pentru a mă fi apucat deja să desenez câte ceva.

Kircher îşi luă o expresie dubitativă:

— Ne vom gândi mai târziu la alegerea animalului... De altfel, este mai puţin important să corespundă simbolului hieroglifelor gravate pe obelisc, cât celui al Bisericii & al Suveranului Pontif, emblema sa în lumea aceasta. Dar, în sfârşit, pentru a fi cunoscute toate elementele necesare studiului dumneavoastră, mă voi apuca de tradus.

Athanase luă o foaie de hârtie de pe masă &, după ce îşi drese vocea, citi cu seriozitate cele ce urmează:

— Mophta, spiritul suprem & arhetipul, pătrunde cu virtuţile sale în inima lumii siderale, în spiritul solar supus lui. De unde şi mişcarea vitală în lumea materială ori elementară & de unde provin abundenţa tuturor lucrurilor & varietatea speciilor.

Se scurge neîncetat din fecunditatea vasului osirian, atras de o minunată simpatie & întărit de puterea ascunsă în fiinţa sa cu două feţe.

O, clarvăzătoare iederă a lui Osiris, paznic al canalelor sacre, simbol al naturii acvatice în care stă viaţa tuturor lucrurilor!

Prin bunăvoia scarabeului Ophionus, geniul propice obţinerii bunăvoinţei & răspândirii vieţii, principii cărora le este consacrată tabla aceasta, & cu ajutorul Agathodaemonului divinului Osiris, cele şapte turnuri ale cerurilor sunt apărate de orice rău. Iată de ce imaginea Aceluiaşi trebuie prezentată rotund în timpul sacrificiilor & al ceremoniilor.

Mâna stângă a naturii ori fântâna lui Hecate, rotirea ce-nseamnă respiraţia însăşi a universului e amintită în sacrificii & atrasă prin ceea ce demonul Polymorphos naşte ca varietate generoasă a lucrurilor în lumea cvadripartită.

Artificiile înşelătoare ale lui Typhon sunt sfărâmate, apărând astfel viaţa lucrurilor nevinovate. Iată la ce folosesc stelele în cinci colţuri & amuletele de mai jos, prin graţia fundamentului mistic pe care sunt create. Iată de ce au puterea de a obţine tot ce e mai bun pentru o viaţă încântătoare...

— Pentru numele lui Dumnezeu! exclamă Bernini. Dacă aţi fi vorbit în irocheză, tot atât de mult aş fi înţeles! Preoţii dumneavoastră egipteni se pricepeau mai bine decât oricine să-şi încârlige predicile...

— Aveau două motive foarte serioase spre a o face: primul — profunzimea însăşi a misterelor pe care le exprimau, al doilea — precauţia de a nu oferi pe tavă oricărui necioplit cunoştinţe atât de căutate. Chiar & artele simple precum muzica ori pictura cer o îndelungată iniţiere, or, încă mai lungă & mai anevoioasă este aceea a cunoştinţelor profunde. Să nu uităm că Pitagora le cerea tăcere discipolilor săi, în aşa fel încât să nu divulge misterele sacre, pe care nu le poţi învăţa decât meditând, nu vorbind.

— În ceea ce mă priveşte, interveni Bernini uşor ofensat, mă voi mulţumi, în concluzie, cu artele, fără a încerca să descifrez astfel de alegorii preţioase...

— Haideţi, haideţi, prietene... Nu vă păcăliţi de unul singur. Cunoaşterea presupune aplicaţie, or, dumneavoastră o faceţi de minune într-un domeniu în care excelaţi. Din păcate, vai, viaţa ne e prea scurtă pentru a ne putea închipui că ne putem consacra cu totul mai mult decât unei singure arte. Socrate a fost un sculptor jalnic înainte de a deveni Socrate. Cât despre Fidias, acest creator de imagini divine, poate c-o fi fost mut de nu ştim nimic despre filosofia lui... Unul dăltuia sufletele, celălalt pietrele, asta-i tot!

— Cu atât mai bine! a râs Bernini. Cum să nu fiu convins după ce am fost comparat cu un asemenea maestru?!

— Nu m-am uitat nici pe mine, continuă Kircher pe acelaşi ton. Însă numai din nevoia de analogie, căci nu aş avea cum rivaliza cu Socrate. Dacă dumneavoastră sunteţi incontestabil cel mai mare sculptor al secolului nostru, eu nu sunt decât un muncitor cinstit pe câmpul cunoaşterii. Nu am nimic altceva de făcut & tot timpul îmi aparţine. Prin urmare mă pot concentra mai mult asupra unor lucruri, fără a fi întrerupt. În asta îmi constă unicul talent. Am învăţat printr-o lungă experienţă cât timp cere o muncă intelectuală interesantă & în ce măsură spiritul trebuie să fie complet eliberat de orice abatere de la scopul propus pentru a putea duce lucrurile la bun sfârşit... Să ne întoarcem, însă, rogu-vă, la obeliscul nostru. După cum, cu siguranţă, aţi priceput, în ciuda protestelor în faţa aparentei sale obscurităţi, textul de faţă rezumă doctrina egipteană referitoare la principiile suverane care conduc lumea. Înlocuiţi Mophta cu Dumnezeu, Osiris cu Soarele sau cele şapte turnuri ale cerului cu cele şapte planete & veţi vedea că doctrina despre care vorbim nu se deosebeşte de aceea a Bisericii noastre decât la nivelul detaliilor. În consecinţă, sper să fiţi de acord cu mine că broasca ţestoasă & tatuul nu sunt cu niciun chip simboluri apte să reprezinte un sistem atât de complex.

— Acum, cu uşurinţă, sunt de acord, se încruntă Bernini, dar, cu siguranţă, aveţi vreun alt animal să îmi propuneţi...

— Drept să vă spun, încă nu m-am gândit. Mi se pare totuşi că boul ori rinocerul s-ar potrivi de minune. Boul, întrucât cu suflarea lui L-a încălzit pe Domnul Dumnezeul nostru, dar & fiindcă grecii venerau prin el Soarele & Luna, sub numele de Epaphus, iar egiptenii spiritele lui Osiris & Mophta, sub numele de Apis. Rinocerul...

— Exclus, îl întrerupse Bernini dând din cap, francezii l-au folosit deja exact în acest mod la intrarea Catherinei de Medicis în Paris. Cât despre bou, e un simbol interesant, dar parcă aud comentariile romanilor în faţa statuii, găsind mii de glume obscene despre coame & părţile genitale, pe care mă îndoiesc că le va aprecia Suveranul Pontif...

— Aveţi foarte multă dreptate... Nu trebuie neglijat acest aspect.

Grueber, care până în acel moment ascultase respectuos, intră pe neaşteptate în conversaţie:

— Ce aţi spune însă despre elefant?

— Despre elefant? se miră Bernini.

— Păi, sigur că da! strigă maestrul meu apucând sculptorul de umeri. *Cerebrum in capite*!... Creierul se află în cap! înţelegeţi, Lorenzo? *Hypnerotomachia* şi enigma obsidianului... Cum de nu m-am gândit mai devreme? Acesta ne este simbolul căci, într-adevăr, niciun animal nu ştie mai multe decât elefantul!

Bernini rămăsese plouat ca un motan castrat:

— Hait! icni, prins pe picior greşit.

MATO GROSSO / Ca nişte săgeţi cu ampenaj de vise...

Pe Elaine o neliniştea ceea ce s-ar fi putut întâmpla cu Mauro în fiecare clipă a absenţei acestuia. Încă în stare de şoc după imaginea îngrozitoare pe care îi fusese dat să o vadă, tânărul a

plâns tot timpul cât le-a povestit ce se întâmplase. S-a simţit mulţumită să-l poată consola când el şi-a lipit capul de pieptul ei. Durerea reală pe care o resimţea se combina cu o spaimă viscerală care o lăsase fără grai.

Odată cu noaptea au sosit şi ţânţarii.

— Când mă gândesc cum a aruncat încărcătorul..., a bombănit Petersen.

Gândea cu voce tare şi, referindu-se la impasul în care intraseră, nepotrivitele frânturi de frază păreau că îngroaşă şi mai tare întunericul.

Dietlev şi-a revenit în simţiri cu numele Elainei pe buze. Tânăra femeie s-a grăbit să-i răspundă. În timp ce îi curăţa rana, mai degrabă pentru a-i mai atenua angoasa decât fiindcă ar fi fost necesar, s-a hotărât să îi ascundă moartea lui Yurupig. Infecţia se agravase şi avea nevoie de toate forţele pentru a rezista. Indienii aduseseră rucsacul... Vor pleca mâine... Trebuiau să reziste... Pe măsură ce îi înşţra toate aceste minciuni născute din îngrijorare, ele i se răsuceau în minte, aşa încât nu se auzea spunând decât strictul adevăr: Dietlev nu va mai supravieţui prea mult, iar ei poate că nu vor mai pleca nicicând din luminişul acesta. Spaima şi incertitudinea i se condensau într-o sudoare maladivă, la subsuori.

— Lipsea ceva din rucsac? a întrebat Dietlev cu voce stinsă.

— Nu. În sfârşit, da... Au dispărut eşantioanele de fosile. Probabil, şi-au închipuit că sunt nişte pietre oarecare şi le-au aruncat...

Nările lui Petersen s-au auzit trăgând cu putere, pe întuneric.

— Ăsta şi cocaina lui! mai c-a-njurat Dietlev.

— Nu-i da atenţie, încearcă să dormi...

Indienii aprinseseră rugul. Luciri ca de incendiu au înroşit interiorul, dungându-le feţele cu ideograme capricioase. O melopee stridentă, repetitivă a crescut odată cu lumina. Fluiere cu sunetul aspru acompaniau un cântec plângător. Întreg tribul se văita ritmat, încet, cu imprevizibile variaţii, cu atacuri oclusive, răguşite.

Rogojina de la intrare s-a ridicat. Aceiaşi indieni care le aduseseră hrana au invitat străinii să iasă din colibă. Fără să mai fi avut timpul de a se întreba ce se întâmpla, au fost conduşi în faţa focului uriaş, ca de Sfântul Ion, care trosnea în mijlocul satului. Băncuţe pe care se putea sta, tăvi pline cu mâncare, tigve mari umplute cu bere... erau trataţi ca nişte oaspeţi de vază, încât în Elaine renăscuseră speranţele.

Vopsiţi cu un soi de cerneală roşie, strălucind ca nişte înotători abia ieşiţi din apă, mai mulţi indieni se învârteau deja în jurul focului. Cozi lungi de ara ieşeau de sub buchetele de pene galbene pe care le purtau prinse sub umăr. Cu părul presărat cu puf alb şi pene de pescăruş albastru în urechi, mimau ceva animal şi organic. Elaine a dat dintr-odată înapoi, căci şamanul se oprise în faţa micului grup de străini. O scurgere neagră îi desena două şanţuri plecând din nări. Torsul şubred era dărâmat. Aşa, cu mucii curgând, părea încă şi mai bătrân, şi mai ruinat. Şi mai sălbatic..., şi-a zis Elaine cu silă, pe când el începea un discurs lung, ciudat de melodios:

Era o serbare în cinstea lui Qiiyririche, o serbare în cinstea celui Trimis şi a părintelui său dumnezeiesc, pentru care pregătiseră toată mâncarea pe care o aveau. Berea de manioc era gata, se va trage epena, se va sufla fumul de praf magic, iar şi iar, până vor ajunge la norii invizibili în care se urzea soarta lumilor. El, Raypoty, ştiuse să interpreteze semnele: ştia izvorul din care proveneau peştii-piatră! Ani îndelungaţi căutase orificiul universului, fisura secretă prin care neamul lui ar fi putut în sfârşit scăpa, ca printr-un cur brusc relaxat, din pântecul mortal al pădurii. Însă iată că însuşi zeul a sosit pentru a-i deschide ochii. De acum, nu mai aveau nevoie nici să planteze, nici să vâneze, vor pleca în zori lăsând în urmă tot ceea ce ar fi fost prea greu şi le-ar fi putut împiedica zborul ultim către Ţinutul-fără-de-rău.

A încheiat prin câteva cuvinte oculte, menite să îmbuneze Trimisul, în aşa fel încât să îi conducă pe el şi neamul lui.

— *Mielul Domnului care spală păcatele lumii*, le-a tradus Mauro pé loc, *iartă-ne pre noi, Doamne-Dumnezeule*! Ce nebunie... dacă scăpăm de aici, îmi voi petrece restul zilelor pentru a inventa o limbă universală! Ai zice că şi-a propus să nu audă nimic din tot ceea ce spunem noi... Dacă nu face şi el nişte eforturi de apropiere, toate tentativele noastre de a comunica nu vor folosi la nimic. Ce tâmpit!

— Nu e vorba despre aşa ceva, a intervenit Dietlev cu vocea alterată de febră. Cred, mai degrabă, că este convins că îl înţelegem... Trebuie să încercăm să vorbim cu altcineva din trib.

— Mda, trebuie să ne cărăm cumva! Nu-mi miroase-a bine cu nebunii ăştia...

Şamanul a luat un tub lung din scoarţă de copac, fin ca o sarbacană, a băgat puţin praf negru la unul dintre capete şi l-a întins unui indian lăsat pe vine. S-a aşezat şi el la fel şi a dus capătul celălalt la nas. Indianul a prins tubul între arătător şi mijlociu, a inspirat şi a suflat puternic în nara şamanului doza de *epena*.

— Vedeţi că nu doar eu?..., s-a bucurat Petersen.

Observase aceeaşi practică la tribul Yanomami, ştiind, prin urmare, că asistau la o luare rituală de droguri. Cu ochii închişi, cu faţa schimonosită de durere, şamanul a pregătit tubul după care a suflat praful în nara celui care tocmai îl asistase. Indianul a rămas împietrit, pradă a ceea ce părea a fi o suferinţă aproape de nesuportat. Din nas a început să îi picure un suc negru, până pe bărbie, o potecă sinuoasă de mucus pe care indianul a împroşcat-o dintr-odată, suflându-şi nasul. Sângele adevăratei lumi, astfel împrăştiat, i-a desenat pe piept un horoscop pe care numai şamanul îl putea interpreta.

A fost ca un semnal: toţi membrii tribului au început să tragă din substanţa magică. Între două prize, beau multă bere şi mâncau cu lăcomie mâncarea din faţa lor. După al treilea ori al patrulea rând de inhalări, bărbatul a început să urle, să dea din mâini, apoi s-a ridicat şi a început ceva ca un dans fără mişcări, care îl făcea să tresară de parcă ar fi fost jupuit de viu. A sfârşit prin a-şi pierde cunoştinţa, doborât de viziuni. Femeile l-au tras ceva mai la o parte, în timp ce bărbatul care suflase drogul îl primea, la rândul său, de la un altul. O oră mai târziu, cea mai mare parte a bărbaţilor zăceau pe jos, lungiţi unul lângă altul, ca nişte cadavre.

Paznici ai visului, spunea şamanul citind în semnele de pe şistul de torsuri, adăposturi vii ale sufletelor celor adevărate, inimile voastre nu mint. Văd anaconda şi jaguarul, broasca ţestoasă şi pasărea-muscă. Sunteţi săgeţile visurilor, marile păsări ale căror aripi de foc ard în ceruri. Sfârşitul tuturor suferinţelor voastre e aproape, căci Trimisul ne va conduce în curând către muntele pe care viziunile se scurg în cascadă, fără să conteneasc vreodată. Ce multe mai spun torsurile voastre! Vorbesc despre întoarcerea în ţinutul natal, despre zâmbetele fericite ale nou-născuţilor...

Şamanul se plimba printre trupuri scoţându-le din ascunzişurile infime sexele umflate de halucinaţii senzuale, scuipând săgeţi magice împotriva duşmanilor nevăzuţi care se învârteau în jurul lor ca muştele. Iritat, la limita transei, s-a întors şi s-a proţăpit în faţa lui Dietlev. Petersen înţelesese cel dintâi sensul gesturilor şamanului:

— Vrea să-i sufle şi lui din mizeria aia, a zis ironic. Bătrâne, cred că trebuie să te conformezi...

Elaihe s-a întors înspăimântată către Dietlev:

— N-o face! l-a rugat. Ai văzut în ce stare te aduce...

— La cum am ajuns... Şi-apoi, nu se ştie ce s-ar putea întâmpla dacă refuz. E cel mai bun mijloc de a le intra în voie... Si lung, Carter! O să-ţi povestesc eu, după...

Şi şi-a băgat capătul umplut al ţevii într-o nară. Suflul şamanului l-a trântit instantaneu la loc, pe targă. După câteva secunde în care sinusurile l-au ars cumplit, a avut senzaţia clară că partea dreaptă a creierului îngheaţă pentru totdeauna. Deschizând ochii, a observat speriat nuanţa sepia în care se colorase pădurea, un soi de armonie a unor vechi fotografii, sfâşiate de bruşte străfulgerări, scoţând la vedere extraordinare perspective în care movul şi luminile chihlimbarului curgeau în infinite degradeuri. Un delir piranesian, o tumoare arhitecturală proliferând fără odihnă. Auzea lenta frecare a aisbergurilor, călăritul plăcilor tectonice. Frământări îndepărtate începuseră să scuture universul cu horbota lor, pământul se acoperea cu o reţea de crăpături, deschizându-se ca o pâine rotundă sub apăsarea de nestăpânit a munţilor. Stâncile se ridicau! înainte de a-şi pierde conştiinţa, Dietlev a înţeles că era spectatorul unui act grandios, al unui eveniment în care se amestecau începutul lumilor şi apocalipsa.

A doua zi dimineaţă, foarte devreme, Elaine a fost trezită de zgomot de voci întrerupte de plânsete de copil. Primul gest a fost să se uite la Dietlev. Acesta dormea în continuare şi părea să respire normal. A coborât din hamac pentru a se uita ce se întâmplă afară. Tot tribul îşi făcea bagajele... Treziţi de ea, Mauro şi Petersen s-au apropiat de rogojina de la intrare.

— S-ar zice c-o iau din loc, a constatat studentul, puţin neliniştit.

— Şi că ne iau cu ei, a adăugat Petersen observând un mic grup de indieni apropiindu-se.

Odată intraţi, cei doi bărbaţi, pe care îi cunoşteau de acum, le-au făcut semn să îşi ia rucsacurile şi să îi urmeze. Au ridicat targa pătrunşi de respect, în timp ce alţi indieni luau de pe stâlpul central diferitele podoabe făcute din pene.

Figura Elainei s-a luminat: în sfârşit, înţeleseseră şi aveau să-i ducă într-un loc civilizat, în care Dietlev putea primi asistenţa medicală necesară. Înveselit şi el de perspectivă, Mauro i-a întors surâsul. Petersen avea ochii înfundaţi în orbite, pielea înnegrită şi figura preocupată. S-a mulţumit să dea din cap în faţa bucuriei tăcute a celor doi.

Întreg tribul s-a afundat în pădure, părăsindu-şi satul cu o tulburătoare indiferenţă. Nu luaseră cu ei decât strictul necesar: saci din piele de maimuţă, bucăţi de tutun de mestecat, arcuri, săgeţi şi sarbacane. Femeile duceau în spinare, în coşuri împletite şi legate peste piept, câteva rogojini, hamacuri şi recipiente de varii mărimi şi forme. Mai luaseră şi nişte tăciuni aprinşi, însă nu dăduseră nicio atenţie grămezilor de mâncare răspândite în jurul cenuşii fumegânde a rugului. Înfăşuraţi în curelele care ţineau şi coşurile de nuiele, nou-născuţii sugeau la sânul mamelor lor. O populaţie în refugiu, în plin exod, îşi zicea Elaine, însă constatarea nu o liniştea. Se simţea vinovată fiindcă începuse să spere, în condiţiile în care, pe cât de groaznică fusese, pe cât de apropiată moartea lui Yurupig, tot tindea să se estompeze în faţa iminenţei salvării. Obsedat de imaginea capului tăiat al acestuia, Mauro se chinuia să îşi alunge din minte până şi numele nefericitului indian. Cât despre Petersen, acesta nu şi-a adus aminte de el decât mai târziu, şi atunci pentru că nu-i dăduse prin cap să-i ia busola înapoi, înainte de plecare.

Şamanul părea a şti cu precizie locul spre care se îndreptau. Lungul şir de oameni înainta rapid pe sub acoperişul duşmănos al junglei. Dietlev tot nu se trezise. Cu toate eforturile depuse, Elaine tot nu reuşea să îl facă să deschidă ochii. Coma o nelinişitea, fără a fi putut stabili dacă era un efect al cangrenei ori al prafului şamanului. Indienii îşi reveniseră cu uşurinţă din experienţa serii trecute, însă lipsa de antrenament în domeniu îndreptăţea nevoia lui mai îndelungată de recuperare.

— Ce a vrut să spună aseară? a întrebat tânărul încrucişându-şi privirea cu aceea îngrijorată, a Elainei. A zis ceva de un anume Carver, sau Carter, nu-i aşa?

Amintirea a făcut-o să zâmbească:

— Carter, l-a corectat. E o poveste veche, de-a noastră... Nu ştiu dacă ai citit *Demoni şi minuni* a lui Lovecraft. Romanul începe cu incursiunea unui tip într-un cimitir, o necropolă necunoscută, unde găsise o urmă anume. Luase cu el un prieten, pe nume Carter. Amândoi au ridicat o lespede sub care au dat de capătul unei scări... Individul ştia că trebuia să se lupte cu “chestia aceea”, un fel de entitate diabolică venită din fundul vremurilor etc., etc. Ca la Lovecraft, ce să mai vorbim... Pe scurt, l-a lăsat pe Carter la suprafaţă, iar el a coborât în subterană. Cum luaseră cu ei şi un telefon de campanie, Carter a rămas în legătură cu prietenul lui. L-a aşteptat înnebunit de grijă, totul mergând în crescendo până în momentul în care e clar că acesta nu va mai urca niciodată la suprafaţă. La sfârşitul primului capitol, tipul îi ordonă lui Carter să tragă lespedea la loc şi mai găseşte puterea de a pronunţa câteva cuvinte: *Si lung, Carter! N-am să te mai văd*... M-am mirat şi eu când le-am citit, şi-atât... Ce să fi fost cu nota aia muzicală atât de lungă? Numai că, de la Lovecraft, te poţi aştepta la orice aşa că răsuceam în fel şi chip enigma. Într-o zi, Dietlev m-a lămurit că era vorba despre o greşeală de traducere. În textul englezesc se putea citi, pur şi simplu: *So long, Carter*. Nu contează ce venea mai departe, fraza aceea trebuia tradusă: *Adio, Carter! N-am să te mai văd*... Acuma, îl cunoşti pe Dietlev şi glumele lui spuse exact când nu e cazul... Însă atunci m-a făcut să râd atât de tare, încât ne-am obişnuit să ne luăm la revedere în felul acesta. Un fel de-a ne face cu ochiul, la vremea respectivă...

— Înţeleg, a răspuns Mauro.

După două ceasuri de mers, Petersen a ieşit din tăcerea îmbufnată pe care şi-o asumase de la plecare:

— Avem o problemă, a spus direct.

— Despre ce e vorba? l-a întrebat Elaine.

— Despre faptul că ne îndepărtăm de fluviu. Uitaţi-vă la muşchiul de pe trunchiul arborilor...

— Doar asta fac, i-a răspuns glumeţ Mauro. Creşte de obicei spre soare, prin urmare indică sudul...

— Bine gândit, puştiule! Doar că ai încurcat emisferele şi că e fix pe dos. Mergem fix spre nord-vest încă de la început. Am aşteptat să mă asigur, înainte de a vă anunţa...

— Ce mai contează? Important e să ne ducă undeva, nu contează unde, doar să existe un dispensar sau o modalitate de a chema ajutoare...

— Spre nord-vest? a intervenit Elaine.

— Mda, *senhora*. Fără nici cea mai mică deviere...

Tânăra femeie se străduia în van să vizualizeze harta. Numai Dietlev ar fi putut presupune ce se afla în respectiva direcţie.

— Ai idee ce ne putem aştepta să găsim în partea aceea?

— Deloc, a ridicat din umeri Hermann. Cu cât mergem mai spre nord-vest, cu atât ne afundăm mai tare în pădure. Punct. Nu e şi nu va fi niciodată nimic în partea aia. O pată albă pe hartă, din cele din care mai sunt destule prin regiune...

Într-adevăr, Elaine îşi amintea de acele lacune şi de magnetismul lor. Visase la ele pregătind expediţia împreună cu Dietlev şi iată că acum, apropierea de ele îi umplea ochii de lacrimi. Mauro lupta din toate puterile împotriva descurajării:

— Admiţând că spui adevărul, a reluat el cu mai puţină agresivitate, de ce ne-ar trage după ei în pădure? Ţine de logică faptul că nu şi-au părăsit satul numai aşa, de plăcere, nu? Părerea ta nu se ţine...

— Dar lui Yurupig de ce i-au luat gâtul? a întrebat insidios. Poţi să ştii ce le trece prin cap? Dacă aş avea o busolă, jur că aş şterge-o... Şi cât mai repede cu putinţă!

— Ce te împiedică, din moment ce ştii aşa de bine unde mergem? Haide, nu te jena...

Petersen s-a făcut că nu prinde ironia. Dincolo de faptul că era imposibil să înaintezi în junglă fără o macetă şi fără echipament potrivit, era rupt de oboseală. Maşina începuse să zăngăne pe la toate încheieturile... Dacă, în primele zile, cocaina îl ajutase să facă o figură demnă, acum mai mult îl punea jos. Când efectul acesteia slăbea, Hermann cădea în asemenea hăuri de slăbiciune şi de neurastenie, încât trebuia să ia o nouă doză, tot mai des şi în cantitate tot mai mare.

— Mai vorbim noi... Să fiu spânzurat dacă se zăreşte vreo umbră de alb prin părţile astea!

Elaine nu se mai simţea în stare s-o ia spre fluviu. Oricare ar fi fost destinaţia indienilor, erau obligaţi fie să aibă încredere în ei, fie, a realizat dintr-odată, să se considere prizonierii acestora. În pofida sorţii pe care i-o hotărâseră lui Yurupig, nu reuşea să se simtă în pericol lângă ei. Întreg tribul nu mai contenea cu dovezile de respect ieşite din comun, ba chiar unii bărbaţi şi unele femei veneau să atingă targa lui Dietlev cu gesturi clare de compasiune, iar ea încerca de fiecare dată să spună ceva prietenos, să îşi ia o mină amabilă. Indienii erau evident foarte impresionaţi, însă numai o fetiţă i-a întors zâmbetul.

Pe la patru după-amiază s-au oprit, în sfârşit. Aborigenii s-au repezit pe sub copaci, plini de bună-dispoziţie, să caute un loc pentru înnoptat. Un fel de polate au fost ridicate cu o viteză uluitoare: patru prăjini acoperite cu un strat gros de frunze de palmier sub care fiecare familie s-a grăbit să îşi instaleze rogojinile ori hamacurile. Suflând în tăciuni, bărbaţii au aprins un foc în mijlocul adăposturilor. Dintr-o fericită întâmplare, trei maimuţe urlătoare şi un coatl au intrat în bătaia săgeţilor, un trunchi putrezit colcăia de larve groase, iar fetiţele au adus nişte furnici zaharisite, miere şi suc de lăstari de palmier, din cei tăiaţi de adulţi. Ca prin farmec, au apărut şi nişte portocale sălbatice...

Dietlev tot nu îşi revenea. Elaine îi ştergea ciotul de picior cum putea mai bine şi simţea că se prăbuşeşte de oboseală. Mauro şi Petersen s-au prăbuşit şi ei lângă foc, rupţi de ziua de mers. Hărţuiţi de insectele pe care fumul încă nu reuşea să le îndepărteze, au ronţăit tăcuţi o cutie de fasole, fără a se putea hotărî să ia din mâncarea adusă de şaman. Mauro a gustat din portocale, însă acestea erau aşa de amare că îţi întorceau stomacul pe dos. Cât despre miere, aceasta servea drept liant unui terci în care un freamăt viermuitor era îndeajuns spre a produce acelaşi efect.

Indienii îi observau cu o discreţie invers proporţională curiozităţii. Cu cât străinii scoteau la vedere lucruri miraculoase — cutii de conserve, cuţite sau chibrituri, obiecte fantasmagorice care treceau prin câmpul lor vizual ca nişte nemaipomenite comete —, cu atât se prefăceau că nu îi interesează. Cei-care-veniseră-din-noapte nu îi speriau deloc, rezerva amicală fiind dictată doar de o brumă de politeţe faţă de nou-veniţi, fie ei şi fiinţe supranaturale. Să priveşti în ochi o femeie era

semn că te-ai şi culcat cu ea. Acelaşi lucru faţă de un bărbat îl transforma în duşman de moarte. Între seducţie şi luptă nici vorbă de loc pentru vreun efluviu afectiv, doar dacă nu ai fi vrut să pui în pericol ordinea lumii.

Elaine observase falsa indiferenţă fără însă a-i fi priceput motivaţia. Prea obosită pentru a o mai analiza, stânjenită de a fi astfel spionată, s-a lăsat în voia amintirilor, amestecând valuri de imagini ale lui Eléazard cu ale fiicei sale. Cu muzica lui Caetano Veloso în fundul urechilor, Mauro o privea visător: stropii de noroi de pe faţă, părul murdar, ud, încurcat, sastiseala vizibilă în ochii ei o făceau încă şi mai frumoasă, şi mai de dorit. Era gelos pe Dietlev fiindcă ajunsese să o ţină în braţe, întrebându-se ce o fi putut-o atrage la un bărbat cu fizic atât de dizgraţios. Se simţea pornit contra ei, fiindcă nu reuşea să şi-i închipuie altfel decât mizerabil în acelaşi pat, deşi conştientiza ilegitimitatea şi infantilismul unei asemenea gelozii.

Petersen adormise ori se prefăcea că doarme. Sub ultimele raze ale zilei, care se pierdeau printre copaci, zborul unor papagali însângerase bolta, deasupra lor.

Un ţânc a făcut câţiva paşi înainte, fascinat de walkmanul lui Mauro. Amabil, acesta i-a pus căştile la urechi, provocând copilului mai întâi groază, apoi, iute, o mare bucurie. Tatăl, care se apropiase pentru a-i porunci să lase în pace străinii, învins de curiozitate, nu a rezistat îndemnului copilului de a-i împărtăşi descoperirea. Abia ce apropiase căştile de urechi că le-a şi aruncat pe jos, dându-i copilului un pumn în cap şi fiind apucat de o adevărată criză de furie. Uluit de o asemenea demonstraţie de violenţă, Mauro s-a ghemuit pe locul lui. Indianul îl ameninţa, folosind arcul ca pe o bâtă şi, în mod sigur, l-ar fi folosit dacă şamanul nu l-ar fi oprit dintr-odată, cu un singur gest.

Bătrânul găsise cuvintele prin care să explice vrăjitoria, fiindcă indianul s-a potolit pe loc. Nevasta îi alergase imediat lângă el şi sfârşise prin a-l linişti, masându-i gâtul şi umerii, în timp ce bărbatul continua să se scarpine în urechi pentru a alunga vocile care îi infectaseră memoria.

În timpul nopţii, Elaine s-a trezit. Focurile abia de mai dădeau puţină lumină, din care un halou rece strălucea în vecinătatea ei: şters, de nerecunoscut sub nimbul fosforescent pe care-l emana, trupul lui Dietlev lucea ca o oglindă în soare!

Cu toată incredibilitatea ei onirică, viziunea părea atât de reală, încât a întins mâna către aura aceea. O mulţime de licurici a zburat de pe cadavru, ciuruind întunericul în mii de cioburi cristaline.

Carnetele lui Eléazard

LOREDANA vorbind despre Moreira: “Are un cap de să ţi-l bagi în pantaloni...” Zhuangzi *redivivus!*

KIRCHER îi frecventa pe Poussin, Rubens, Bernini... Oare un individ pe care aceşti artişti de excepţie îl considerau a fi maestrul şi prietenul lor ar fi putut fi funciarmente mărginit, ori, pur şi simplu, mediocru?

NEWTON se aplecase asupra alchimiei, Kepler făcea speculaţii legate de muzica sferelor...

“PLĂNUIESC să reconstitui muzeul înfiinţat de iezuitul Athanasius Kircher, autorul lucrării *Ars magna lucis et umbrae* (1646), inventator al «teatrului polidiptic» în care şaizeci de mici oglinzi lipite în interiorul unei cutii de mari dimensiuni transformă o creangă într-o pădure, un soldat de plumb într-o armată, un carneţel într-o bibliotecă. (...) Dacă nu m-aş teme că aş putea fi greşit înţeles, nu m-aş opune ideii de a reconstitui chiar la mine acasă o încăpere în întregime îmbrăcată în oglinzi, conform proiectului lui Kircher, în care m-aş putea vedea pe tavan cum umblu cu capul în jos ori ridicându-mă drept din adâncurile podelei.” (Italo Calvino, *Dacă într-o noapte de iarnă un călător*)

TOTUL ESTE FĂCUT în lumea noastră pentru a elimina, pe cât posibil, cuvântul. Singurătatea tuturor în mijlocul tuturor: cluburi-cutii ermetice ale întregilor noastre nopţi. Practica epilepsiei ca alternativă a disperării. Oglinzile, prezente în tot locul, permit fiecăruia să danseze de unul singur în faţa lui însuşi. Parade sexuale, anonime, seducţii narcisiace ale reflectării. Patru ore de glorie pe săptămână, restul timpului nefiind altceva decât o sinucidere înregistrată.

TREI RÂNDURI din cele 200 de pagini ale manuscrisului Voynich:

“BS00M.FZC0.FS09.S0BS9.80E82.8E08
OE.SC9.S9.Q9.SFSOR.ZCO.SCOR9.SOE89
S0.Z0.SAM.ZAM.8AM.408AM.0.AR.AJ”

Ce concepţie fantasmagorică a putut oare obliga un om să îşi încifreze propriile scrieri într-o asemenea măsură încât să le facă ilizibile pentru oricine altcineva în afara lui însuşi? Absoluta

necesitate a secretului. Ce motiv ar fi putut cere să le ascundă într-o asemenea măsură conţinutul? Frica de moarte sau de a-i putea fi furate. Erau multe feluri de a-ţi risca viaţa în secolul al XIII-lea, dar, cu siguranţă, cel mai la îndemână era erezia. Cât despre a se fi văzut lipsit de cine ştie ce comoară scrisă, ar fi fost nevoie ca proprietarul să fi descoperit cel puţin metoda transformării plumbului în aur ori elixirul nemuririi.

Aşadar: cosmogonie eretică sau tratat de alchimie? în primul caz, am avea de-a face cu un laş, în cel de-al doilea, cu un avar şi, în ambele, cu un imbecil.

O fi fost în stare, cel puţin, să se citească de unul singur?...

JOSNICIE. Nu am fost sincer: zâmbetul meu nu i se adresa lui Alfredo decât pentru a ricoşa către Loredana. Un zâmbet vulgar, complice, destinat să îmi întărească sentimentul propriei mele superiorităţi.

PÂNĂ ŞI ROGER CAILLOIS găseşte în lucrările lui Kircher material care să îi stimuleze imaginaţia: "Pentru aceleaşi motive stimez în mod deosebit o anume *Arcă a lui Noe* care ilustrează una dintre numeroasele opere ale părintelui Athanase Kircher, mare maestru nerecunoscut în imperiul insolitului. În faţa hangarului plutitor, printre crupe, printre membre de oameni şi de cai, agonizează peşti monstruoşi, bicefali ori cu ochii circumscrişi de petale de plante din familia cruciferelor, scufundate ele însele de o irezistibilă inundare şi ca sufocate de abundenţa propriului element. Oribil e că, după toate aparenţele, par îndepărtate de ploaia ale cărei perdele, căzând înspăimântătoare din norii de furtună, se opresc în chip misterios în faţa pâlcului înfricoşat al acestor epave. Nu ţi-ai fi putut închipui că potopul distrusese până şi fiinţele acvatice." (*În inima fantasticului*)

FLAUBERT, CALVINO, CAILLOIS...

CE SĂ FI IUBIT ALTCEVA LA KIRCHER dacă nu lucrul care şi pe el îl fascina: împestriţarea lumii acesteia, infinita ei capacitate de a fabula. *Wunderkamer*: galeria cu minunăţii, cabinetul cu zâne... Pod, cămăruţă, cufăr cu jucării în care se-ncolăcesc primele noastre uimiri, plăpândele noastre destine de descoperitori.

"EFECTUL KIRCHER": barocul. Ori, după cum scria Flaubert, disperata nevoie de a spune ceea ce nu se poate spune...

JELINDU-SE, pentru a-l ajuta să moară mai repede, tinerii despică lemnul pentru sicriu în faţa uşii celui aflat în agonie. *Despică ceea ce e bătrân*.

AM RATAT TOTUL, abţinându-mă să particip la lume...

A VENIT VREMEA să mă întreb ce aştept de la acest manuscris... Străduindu-se întru hagiografie, Schott este aproape comic. Probabil că la fel sunt şi eu, din cauza neîncrederii.

SINGURA TRANSCENDENŢĂ POSIBILĂ este aceea prin care omul se depăşeşte pe sine însuşi spre a găsi în el ori în alţii ceva mai mult omenesc.

LOREDANA, măcar o dată, tot se înşală şi ea...

DESPRE INDIENII care obligă soarele să răsară, în fiecare dimineaţă: importantă este liniştea sufletească a fiinţei, certitudinea de a face să se trezească o lume în folosul celorlalţi, chiar şi convinşi fiind că lumea cu pricina s-ar putea trezi şi de una singură. A bate tam-tam-ul în zori. A face să ţâşnească dimineaţa, împotriva vânturilor şi a mareelor, pe când toţi ceilalţi dorm.

Capitolul XXVIII

În care Kircher explică simbolismul elefantului, primeşte veşti alarmante din China & tremură pentru colecţia lui din vina regelui Spaniei...

— Niciun alt animal nu ştie mai multe decât elefantul! repetă Kircher. Însă nici că există o asemenea putere pe faţa pământului, căci până & tigrul e nevoit să cedeze în faţa ei & a redutabilelor sale arme de apărare. Totuşi, acest animal nu mănâncă decât ierburi & e atât de nobil, încât nu atacă decât spre a-i pedepsi pe cei care îndrăznesc, din răutate ori din prostie, să îi deranjeze liniştea regatului. & încă n-o face decât cu cea mai mare prudenţă, ştiind, cum ar trebui s-o ştie orice monarh adevărat, cât de important este să îţi cântăreşti toate acţiunile & toate cuvintele, să pui la îndoială totul & să veghezi la siguranţa ta & a supuşilor tăi. Iulius Caesar o înţelesese perfect atunci când a pus să se graveze pe monedele sale, în locul propriei efigii, un mastodont etiopian. Emblemă cu atât mai încărcată de sensuri din moment ce, conform lui Servius, "elefant" se zicea "kaisar" în limba punică... Cât despre Plinius, el priveşte acest animal ca pe un simbol egiptean al pietăţii fiindcă, într-adevăr, tot el ne asigură că elefanţii, împinşi de o anume inteligenţă naturală & misterioasă, iau ramuri proaspăt smulse din pădurea în care îşi găsesc hrana, le saltă cu trompa &, întorcând privirile spre luna nouă, le mişcă uşurel, de parcă s-ar ruga zeiţei Isis să le dovedească bunătatea ei, fiindu-le favorabilă.

— Fără a uita, îşi continuă Grueber gândul, & la asta cugetam când mi-am permis să intervin, valoarea pe care i-o acordă locuitorii Asiei. Aceştia spun că elefantul, exact ca Atlas, ţine pe spinarea lui lumea, picioarele fiindu-i asemenea celor patru coloane care susţin bolta cerească. Brahmanii şi tibetanii îl venerează sub numele de Ganesh, iar chinezii, în legenda lor despre geneză, pun pe seama sa naşterea zeului Fo-hi... Prin urmare, dacă aţi aşeza obeliscul pe spatele lui, cum se poate vedea într-una dintre ilustraţiile cărţii *Visul lui Poliphile*...

— Am obţine, continuă surescitat maestrul meu, hieroglifa potrivită, reprezentând inteligenţa, puterea, prudenţa & pietatea ce susţin cosmosul, dar numai fondându-se pe omniscienţa divină, prin urmare, Biserica drept sprijin al lui Dumnezeu, ba mai mult, Suveranul Pontif însuşi permiţând, în sfârşit, prin virtuţile & generozitatea sa restaurarea înţelepciunii antice! Niciodată vreun simbol nu ar cinsti-o mai bine & pe Minerva, căreia i-a fost închinată piaţa!

— Minunat! strigă Bernini. Dar unde pot găsi un elefant?

— La Colosseum, îi răspunse Grueber de parcă ar fi fost cea mai firească treabă din lume.

Apoi, observând figura uluită a sculptorului:

O şatră de ţigani oprită acolo vă poate lăsa să vedeţi, pentru câţiva bănuţi, tot felul de animale sălbatice, inclusiv ceea ce căutaţi...

— Atunci, am şi dat o fugă, zise fără să mai stea pe gânduri. Mă grăbesc să trec la treabă!

După plecarea lui Bernini, maestrul meu nu mai conteni cu laudele aduse părintelui Grueber pentru prezenţa de spirit dovedită. Cu cât se gândea mai bine, cu atât animalul ales părea mai bogat în simboluri. Plecând de la primele trei interpretări, descoperi & altele, mai puţin evidente, însă la fel de riguroase, insistând asupra analogiei dintre papalitate & influenţa lui Mophta, spiritul suprem, în lumea noastră sublunară.

— Dacă nu aş fi convins că aş putea răni modestia naturală a lui Alexandru, ne mărturisi în concluzie, aş numi monumentul "Osiris re-nviat" &, astfel, totul ar fi exprimat printr-o sublimă rezumare...

Două săptămâni mai târziu, cavalerul Bernini avea destule crochiuri ale elefantului spre a putea supune proiectul atenţiei Suveranului Pontif. Acesta îl acceptă fără nicio rezervă, drept pentru care sculptorul plecă în căutarea blocului de marmură potrivit în carierele de la Florenţa. Cât despre maestrul meu, mai rupse ceva din timpul de somn, spre a compune lucrarea ce trebuia să însoţească ridicarea monumentului.

Aşadar, în februarie 1666, odată cu dezvelirea pentru public a magnificei opere a lui Bernini, apăru & *Obeliscus Alexandrinus*, opuscul în care maestrul meu îşi dovedea din nou profunda cunoaştere a Egiptului & a hieroglifelor. În volum se putea descoperi, desigur, traducerea comentată a textului egiptean, dar & reconstituirea ideală a marelui templu al lui Isis, din Roma, edificiu căruia, la origine, îi aparţinea obeliscul. Dorind să nu repete ceea ce deja tratase pe larg în *Obeliscul lui Pamphilio & Oedipul egiptean*, Kircher se mulţumea să prezinte & să interpreteze numeroase obiecte

din muzeul nostru sau din alte colecţii, subliniind importanţa cultelor egiptene în Roma antică. În sfârşit, dezvolta amplu simbolismul monumentului în ceea ce acesta arăta lumii întregi ca merite ale Suveranului Pontif în salvgardarea & răspândirea creştinismului. *Fie ca acest obelisc al înţelepţilor antichităţii, scria maestrul meu, să se ridice spre gloria numelui tău, pe care s-o ducă spre toate cele patru puncte cardinale ale lumii, vorbind tuturor despre Alexandru, sub ale cărui auspicii a reînceput să trăiască*!

Graţie Vicarului lui Christos & a misionarilor săi, Roma strălucea peste întreaga lume, ca altădată Heliopolis... & pot afirma, dragă cititorule, că devotamentul & geniul lui Athanase nu erau nici ele străine de o asemenea reuşită.

Deşi Grueber ne părăsise pentru a se întoarce în Austria, Kircher continuă să pună la punct cartea despre China. Părintele Heinrich Roth se dovedea preţios & el pentru cunoaşterea Indiei & a sanscritei, limba brahmanilor, însă maestrul meu îmi mărturisi destul de repede că, din cauza conversaţiei austere cu acesta, îl regreta pe zi ce trecea tot mai mult pe mai tânărul Grueber.

În perioada aceea, primirăm o scrisoare îngrijorătoare din partea părintelui Ferdinand Verbiest, cel mai apropiat ajutor al lui Adam Schall de la misiunea noastră din Pekin.

Kircher fu foarte afectat de veştile proaste pe care le conţinea scrisoarea. Dispariţia lui Adam Schall, bătrânul prieten pe care îşi dorise cu atâta sinceritate să îl însoţească în China, în vremea tinereţii, îl făcu să verse multe lacrimi îndurerate. Durere care lăsa, din când în când, să ţâşnească la suprafaţă adevărate accese de furie.

— Îţi dai seama, Caspar? striga în clipele acelea. Fraţii noştri cei mai de vază, care fac cinste ca nimeni alţii religiei noastre & celor mai greu de pătruns cunoştinţe, oamenii aceştia care suportă fără vreo dovadă de slăbiciune miile de chinuri la care îi supune ignoranţa diabolică a păgânilor, care primesc zâmbind cel mai teribil martiriu, hotărâţi să moară pentru credinţă & pentru viitorul acestei lumi, oamenii aceştia ce recompensă primesc?! Nu doar uitarea, care îi face să sufere prin nedreptatea ei, dar mai adaugă & denigrarea & calomnia! Cum să nu te revolţi când janseniştii, dominicanii, ba chiar & franciscanii, care nu ştiu nimic despre ritualurile & obiceiurile din China, îi acuză pe fraţii noştri din Compania lui Isus că propagă idolatria, apucându-se, din întunericul ignoranţei lor, să îi biciuiască pe aceşti adevăraţi apostoli ai credinţei?! Dacă religia a fost dată omului spre a-l salva, atunci trebuie să o faci primitoare... Aceşti Arnaulzi, Pascali & tot felul de alţi Catoni de cea mai proastă calitate au salvat ei măcar o dată vreun suflet din ghearele lui Lucifer? Nicidecum, fiindcă nu sunt decât nişte muşte supărătoare ce zboară peste tot ce iese în evidenţă, încercând să murdărească până şi sclipirea lucrurilor perfecte & cinstite, înnegrind neîncetat prin discursuri obraznice & prin întunecate defăimări tot ceea ce este pur & frumos! Până când trebuie să mai suportăm morga ameninţătoare a acestor marionete?

Se liniştea, apoi, pătruns din nou de amintirea bunului prieten & citea iarăşi, încruntat, tragica poveste a părintelui Verbiest.

Înştiinţat despre cele întâmplate la misiunea de la Pekin, părintele Paul Oliva, prepozitul general al Companiei lui Isus, îl desemnă fără amânare pe părintele Verbiest în locul regretatului Adam Schall. Cum se va vedea mai departe, nu a avut de ce regreta o atât de importantă decizie.

Trecură câteva zile cu adevărat întunecate, fără ca maestrul meu să se fi putut consola în urma nenorocirii. Nu mai părea deloc interesat de lucrările începute, cufundându-se în rugă & meditaţie. Începusem să mă tem de tot ce putea fi mai rău, legat de sănătatea sa când, într-o bună dimineaţă, apăru cu zâmbetul pe buze & ca reîntinerit.

— Binecuvântat fie numele Domnului! strigai strângându-i mâinile, bucuros să-l descopăr într-o asemenea dispoziţie.

— Binecuvântat fie... Căci nimic nu am fi fără de el &, fără îndoială, trebuie să-i recunoaştem voinţa în neaşteptata lumină care mi-a învăluit sufletul.

Pe când se pregătea să îmi mărturisească natura revelaţiei, ni se anunţă sosirea neprevăzută a tânărului rege Carol al II-lea al Spaniei, în vârstă de abia cinci ani, & a mamei sale, Mariana de Austria, văduva lui Filip al IV-lea, care conducea imperiul până la majoratul fiului ei. Chiar dacă ştiam că se află la Roma pentru a-şi prezenta copilul regal Suveranului Pontif, eram la o sută de leghe de a ne imagina o asemenea vizită.

Maestrul meu nu se mira totuşi peste măsură, într-atât reputaţia muzeului pe care îl crease atrăgea capetele încoronate.

Îşi făcură apariţia însoţiţi de mai multe *dueña* bogat împodobite, de părintele iezuit Nithard, numit de puţină vreme (mulţumită susţinerii reginei-mamă) ca inchizitor general & prim-ministru, & de nepotul acestuia, Don Luís Camacho. Cel din urmă nu avea decât treisprezece ani, dar strălucea de o precoce vioiciune a spiritului care făcea mândria unchiului lui.

Kircher nu se gândi care ar fi putut fi motivele prezenţei oaspeţilor la colegiu &, călăuziţi de el, aceştia parcurseră toate galeriile muzeului. Copilul regal se juca puţin cam neatent şi nepăsător cu scheletele, mumiile & animalele împăiate, apucând zvăpăiat tot ce îi venea la îndemână, fără ca nimerii din suită să îi fi atras atenţia, ceea ce ar fi putut duce la deteriorarea mai multor obiecte de o valoare nepreţuită... Maestrul meu fierbea pe dinăuntru, dar, cu ajutorul lui Don Luís Camacho, reuşi să îndepărteze cu blândeţe micul neastâmpărat de câte ori ameninţa să se întâmple ceva ireparabil.

Puţin mai târziu, când toată lumea se adunase în galeria principală pentru o mică gustare, inchizitorul general îi ceru lui Kircher amănunte despre recentele probleme grave ale misiunii noastre din China. Acesta îi dădu să citească scrisoarea părintelui Verbiest, iar conversaţia se învârti apoi în jurul idolatriei &, mai pe urmă, asupra punctelor doctrinare criticate de chinezi.

— Prea bine, continuă părintele Nithard, însă aş îndrăzni să vă rog să îmi acordaţi o favoare: nepotul meu nu are ocazia să îşi măsoare inteligenţa cu una ca a dumneavoastră, aşa că aş fi mulţumit dacă aţi avea o discuţie cu el în acest domeniu. Oricum s-ar încheia, ar fi pentru el o lecţie de binefăcătoare smerenie, din care nu mă îndoiesc că ar putea trage cele mai bune învăţăminte...

— Aş fi foarte bucuros s-o fac, părinte... Am avut deja ocazia să îl observ & calităţile lui mi-au făcut o foarte bună impresie.

— Acestea fiind zise, se adresă tânărului Don Luís Camacho, permiteţi-mi să mă folosesc de dumneavoastră precum Socrate de Phaidon, spre a moşi un adevăr a cărui bogăţie o deţineţi fără a şti. Credeţi-mă că nu este un simplu capriciu din partea mea, ci o experienţă care îmi tot bucură sufletul din clipa în care Dumnezeu mi-a făcut-o cunoscută.

Copilul, care ascultase cu atenţie discuţia celor mari, primi de bunăvoie, străduindu-se, în dialogul ce urmă, să corespundă, pe cât îi stătea în puteri, cu ceea ce maestrul meu aştepta din partea lui.

FAVELA DE PIRAMBÚ / Doar legea salvează!

Când Moéma s-a trezit, în semiîntunericul înăbuşitor al bordeiului, ciudăţenia locului i-a prelungit starea de prostraţie din care încerca să iasă. Prin fluturarea genelor, a întrezărit literele mari şi roşii de pe cartonul ce servea drept acoperiş — SUS JOS — şi folia ruptă care dovedea, fără a fi fost necesar recursul la vreun limbaj, extrema fragilitate a unui conţinut lipsit de substanţă. Un corp, propriul ei corp, era îmbrăcat în veşminte de fotbalist, în maiou şi şort purtând culorile echipei Braziliei. Aplecat asupra ei se afla un soi de înger care-i ştergea fruntea, un tânăr cu figura întunecată, cu ochii trişti, cu un puf de barbă rară, unul dintre acei *ragazzi* napolitani ce pot fi văzuţi, pictaţi în culori cerate, în picturile funerare de la Fayum. A închis iarăşi ochii. Să rămână culcată, să nu spună nimic, să facă pe moarta pentru a evita loviturile... Îngerul vorbea necontenit, în şoaptă, depănând un şir de fraze imitând jocul călător al prafului. Cuvântul "prinţesă" revenea obsesiv, încărcat de o căldură consolatoare. Moéma îşi amintea că urmărise magnetizată cantilena, ca o navă pierdută în îndepărtata promisiune a unor ape liniştite. Mai întâi, fusese drogul, la Andreas, apoi serbarea aceea în timpul căreia se simţise groaznic, apoi şobolanii, sinuozităţile favelei... O dantelărie de amintiri din care mai păstra doar sentimentul unei intense nenorociri, din care nu mai cunoscuse până atunci. Din toate acele clipe izolate de sfâşieri obscure, numai una îi revenea în memorie având contururi insuportabile: aceea în care bâtlanul alb spărsese zidul de lumină care o apăra de lume. Revedea trăsăturile fiecăruia dintre ticăloşii care o violaseră, auzea fiecare insultă, îndura încă o dată, unul câte unul, toate lucrurile la care o obligaseră, râzând de rugăminţile ei. Efectul LSD-ului încă nu se risipise. Ca şi imperceptibilă, remanenţa drogului îi accentua bruştele căderi ale memoriei către oroarea nopţii trecute. Şi lacrimile i se întorceau în ochi. Cu capul în mâini, încerca să se facă tot mai mică, să adune cu orice preţ fragmentele răspândite ale lucrului aceluia zdrobit în interiorul ei de haita de lupi.

Şi a adormit iarăşi.

Ceva mai târziu, în timpul zilei, s-a trezit singură şi a profitat pentru a urina într-un colţ al colibei. Lungită pe-o parte, a scrutat îndelung ovalul de lumină proiectat pe nisip de o gaură din acoperiş. Norii treceau peste ea cu încetineală. "Afară" cel atât de apropiat, de imediat dincolo de adăpostul de scânduri şi de cartoane o teroriza. Apoi, s-a uitat la fotografiile alb-negru de prin reviste, care acopereau peretele de chirpici de lângă capul ei: imagini ale lui Lampião, cele mai multe, şi ale altor câteva personaje ai căror ochi fuseseră zgâriaţi cu un vârf de cuţit. Sub portretul unei mici americance surâzătoare, aşezată în patul ei cu baldachin, cu o maşină de găurit pe genunchi — copilul era înconjurat de o grămadă de fiare în vârful căreia se vedea o păpuşă de plastic găurită ca o strecurătoare —, se putea citi:

Instinctul de distrugere. Robin Hawkins este deja, la abia doi ani, considerat drept un caz deosebit de către psihanalişti. Una dintre jucăriile ei preferate este această maşină de găurit pe care o apără cu dinţii de toţi cei care vor să i-o ia. În ultimele săptămâni, fetiţa a distrus o mulţime de lucruri (precum televizorul, frigiderul, maşina de spălat etc.) estimate la peste 2 000 de dolari. Mândri de o asemenea precocitate, domnul şi doamna Hawkins îşi încurajează copilul să practice noua formă de manifestare. Deocamdată, s-au mulţumit doar să îşi blindeze uşa dormitorului.

Pe Moéma nici n-a distrat-o, nici n-a întristat-o notiţa de presă. Pur şi simplu, se uita. Exteriorul sălta ca o minge pe pupilele ei. Umilită până şi în relaţia cu lucrurile din preajmă, se simţea murdărită, indecentă, ca o muscă lâncedă picată-n lapte. S-ar fi dorit anesteziată în aceste zile pe care le resimţea imposibil de trăit, în speranţa de a se mai trezi abia peste vreun an sau doi — când chiar avea să fie vindecată? —, eliberată de ura faţă de bărbaţi care îi paraliza coapsele, de greaţa care-i amesteca şi pe Aynoré, şi pe Roetgen, şi pe toţi ceilalţi într-una şi aceeaşi repulsie.

Îngerul s-a întors şi, de această dată, a reuşit să îi vadă handicapul din cauza căruia era obligat să se târască pentru a se putea deplasa. "Aripile-i de uriaş îl încurcă-n mers", şi-a zis fără emoţie, de parcă o asemenea metaforă găsită, după cum afirma Thaïs, în *Pescăruşul Jonathan Livingston*, i-ar fi fost perfect familiară. Gura heruvimului schiţa un continuu zâmbet liniştitor, ai fi zis că e un personaj de film mut, atât de exagerat exprima un soi de beatitudine. L-a lăsat să îi dea cu mercurocrom pe rănile cele mai la vedere. Substanţa roşie înţepa puţin zgârieturile, însă şi-a putut da seama, urmărindu-i gesturile, că niciuna nu era gravă. A muşcat apoi din sendvişul pe care i-l întinsese, a băut o sticlă de apă minerală desfăcută nepriceput şi s-a uitat la mâinile lui bătătorite, pe când se prefăcea preocupat doar să îşi frece umerii şi pieptul cu o alifie dintr-un tub.

Îl asculta întinsă pe spate. Vocea lui desena în spatele pleoapelor arabescuri fine, o caligrafie muzicală pe care era îndeajuns să o urmărească spre a nu se mai gândi la nimic.

Apoi îngerul a dispărut. Era privilegiul lui de înger, începuse să se obişnuiască cu asta. Lăsase lângă ea schimburi noi: un tricou cu o reclamă la o marcă de frişcă elveţiană şi un şort bej, împăturite şi protejate de o folie transparentă. Mai erau şi un săpun roşu-auriu şi un prosop nou.

Să facă un duş, să îşi frece corpul de sus până jos, să-l dezinfecteze ca pe scaunul de closet... Fără a mai sta pe gânduri s-a strecurat în anexa fără acoperiş, ascunsă, în fundul magherniţei, de un plastic mat. Trei paleţi înfipţi vertical în nisip, un butoi ruginit plin cu apă, o cutie de conserve... Obişnuită cu lipsa de confort de la Canoa, şi-a scos hainele şi s-a lăsat pe vine.

Curăţarea maniacală a trupului a însemnat doar o suită de dureri.

Întoarsă în încăpere, şi-a pus hainele pregătite de îngerul păzitor, nu înainte de a se da cu tinctură de amică, după cum o sfătuise acesta. Apoi a luat neatentă o oglinjoară cu ramă de plastic verde pal, de pe o casetă. Deşi pleoapele îi erau umflate şi avea o mică vânătaie pe buza de jos, faţa nu îi avusese de suferit. Părul îi era încâlcit ca al unei bătrâne nebune... Îndreptând braţul pentru a ţine mai departe oglinda, a încercat să îşi observe starea generală a corpului.

Nata Suiça Nata
Suiça Nata Suiça
Nata Suiça Nata
GLORIA
Suiça Nata Suiça
Nata Suiça Nata
Suiça Nata Suiça

A simţit în inimă un soi de tresărire grea. Reflectată pe dos, în oglindă, inscripţia de pe tricou în trimitea un mesaj care evident ei îi era adresat: Athanasius... Oare cum se numea personajul despre care nu mai contenea tatăl ei să îi povestească, într-o vreme?... Karcher? Kitchener? Un popă mai degrabă simpatic pe care, pe atunci, şi-l închipuia cu mutra lui Fernandel în rolul Don Camillo. Orga cu pisici, lanterna magică, toate minunatele jucării pe care le inventase pentru ea, noapte după noapte, se luminau din nou în culorile strălucind ţipător ale copilăriei. În imaginaţia ei de fetiţă, Athanasius era la fel de viu, extraordinar de real, ca şi baronul Münchhausen, Robinson Crusoe sau Căpitanul Nemo. Cu toată ortografierea aproximativă a reflectării, coincidenţa a tulburat-o peste măsură pe Moéma. Augmentată de o asemenea întâlnire, până şi marca "Gloria" căpăta alura unei hieroglife în aşteptarea traducerii.

Prin analogie, fără îndoială, şi-a amintit anecdota pe care o spunea tatăl ei de câte ori conversaţia se îndrepta, cum se întâmplă adesea cu un pahar în faţă, către semnele destinului, într-o zi, pe când se pregătea să urce la bordul pachebotului *General Lamauricière*, un scriitor al cărui nume îl uitase s-a simţit scuturat de un avertisment supranatural: în loc de *Lamauricière*, într-o clipă de extremă angoasă şi clarviziune, citise: "Moartea pe-aici bântuie..."[16] încremenit de propria-i lectură, s-a convins pe loc să aştepte următorul vapor. Peste o săptămână, s-a aflat că *Generalul Lamauricière* se scufundase... După ce îşi lăsa auditoriul să deguste efectul, tatăl ei adăuga, de obicei, că acelaşi lucru i se întâmplase şi lui Samuel Beckett: "Comandantul Godot are plăcerea să vă spună bun-venit la bord!", se auzise din difuzor, în timp ce avionul în care se afla scriitorul făcea manevrele de pregătire a decolării... Cuprins de panică, Beckett făcuse o adevărată criză de nervi! Urlând, convinsese echipajul să se întoarcă şi să îl lase să coboare din ceea ce ar fi putut deveni propriul lui sicriu... Numai că, în acel caz, nu se întâmplase nicio tragedie. Ceea ce dovedea, după părerea lui — într-atât ne este de puternică, uneori, impresia de a fi scos la lumină cine ştie ce resorturi secrete ale vieţii noastre, într-atât de presantă dorinţa de a ni se confirma obsesiile premonitorii —, nu doar că spaima nu-i fusese lipsită de motiv, dar şi că, părăsind avionul, dejucase un plan fatal şi, in extremis, salvase vieţile celorlalţi pasageri.

Dacă imprimeul de pe tricou era un fenomen din aceeaşi categorie, în ce consta avertismentul? Ce naufragiu o ameninţa? Moéma se culcase la loc. Făcându-i-se rău, s-a scufundat în adâncimile tulburi în care pâlpâia enigma ascunsă de tricou. În creier i s-au pulverizat nebuloase după nebuloase şi, la capătul unei lente, cinematografice înlănţuiri cu închidere în negru, chipul lui Eléazard a elucidat mesajul pe care ea se tot chinuia să-l descifreze. După ce relaţia dintre părinţii ei se rupsese, trecuse dintr-odată de partea mamei ei, fără a se fi întrebat nicio clipă ce i-o fi simţit tatăl. Nu încercase nici să îl ajute, nici să îl înţeleagă. *Trebuie să îţi trăieşti viaţa, Moéma*, îi explicase mama, refuzând să o ia cu ea la Brasilia, *să tai cordonul. Nu e normal să rămâi legată de fustele mele. Vom deveni prietene, o să vezi, ca două femei în toată firea. Numai că trebuie să faci şi tu la fel ca mine, să te eliberezi, să trăieşti...* Problema era, însă, şi Moéma o formula pentru întâia oară, că nu se simţea sub nicio formă adultă, că îşi dorea un tată, o mamă, nu "prieteni"! dintr-odată, faptul că Elaine îi putuse spune asemenea absurdităţi i se părea de un monstruos egoism. Totul devenea suspect, inclusiv insistenţa de a-i spune pe nume, de parcă i-ar fi fost ruşine că îi este mamă... Nici ea nu era vreo nevinovată, din acest punct de vedere, căci trădase dragostea tatălui ei — o dragoste pe care nici capriciile, nici lipsa ei de recunoştinţă nu reuşiseră totuşi să o atingă! — şi încă cu atâta uşurinţă. Dar poate că mai era timp să îndrepte lucrurile, să îi spună acum ceea ce ar fi trebuit să audă de şase luni de zile. Se va duce după el la Alcantara. Va şti el cum s-o pună la loc pe drumul drept, să limpezească talmeş-balmeşul în care i se transformase existenţa. Cu atât mai rău pentru anul acesta de facultate, oricum pierdut. Prin urmare, trebuia să îi scrie cât mai repede, să îl anunţe despre răsturnarea de situaţie. În disperarea în care alunecase, credea că astfel descoperise soluţia, de care se agăţa ca de un colac de salvare. *Tati, dacă mai eşti de acord, vreau să vin să stau cu tine. E greu să îi scrii tatălui tău fără a-i cere nimic, dar o să-ţi explic eu peste puţin timp... Acum, atâta doar te rog, să mă ierţi. Te îmbrăţişez din toate puterile,*

— Moéma.

[16] În original: La mort ici erre (N.t)

— Pe mine mă cheamă Nelson, a răspuns îngerul. Ştii, credeam că eşti mută... Unchiul Zé nu poate veni mai devreme de mâine, dar o să se rezolve totul.

Se lăsase noaptea, iar în colibă fusese aprinsă o mică lampă cu gaz. Moéma şi-a cerut scuze celui care se străduia de ceasuri întregi să afle cum se numeşte. Şi-a şters lacrimile şi i-a spus toată povestea, de la capăt.

Abia la două zile după episodul de la Náutico i-a cuprins îngrijorarea şi pe Thaïs, şi pe Roetgen. Trecuseră pe la Moéma a doua zi pe la prânz, apoi seara, fără a se alarma peste măsură, convinşi că încă mai dormea după LSD. S-au întors şi ziua următoare, chiar după plecarea lui Xavier. Găsind iarăşi uşa încuiată, în sfârşit, le-a dat prin cap că, poate, nu avea cum să le răspundă. S-au interesat la un vecin de etaj şi, până la urmă, au sărit în balcon pentru a putea intra în apartament. Astfel, Roetgen s-a convins că Moéma nu era acasă. Aveau destule motive să presupună că nici nu mai revenise după acea faimoasă noapte...

— Într-un sens, aşa sunt mai liniştită, a zis Thaïs. Nu e prima oară când doarme prin alte părţi...

— Adică, pe unde?

— Se mai întâmplă să îşi mai ia câte o cameră prin vreun hotel ca să nu mai fie găsită, ba, uneori, se mai întoarce şi la Canoa... Nu se poate şti. Sigur e că are întotdeauna bani la ea, nu avem de ce să ne facem probleme...

Se simţeau amândoi vinovaţi faţă de Moéma, aşa că îi criticau şi mai aspru aparenta dezinvoltură:

— Oricum, ar fi trebuit să ştie că vom fi îngrijoraţi, a constatat Thaïs.

— Mda, nu e frumos din partea ei... Putea măcar să fi lăsat un bilet.

Un fel de euforie, nu mai puţin maladivă, luase loc stupefacţiei din prima zi. Moéma simţea că renaşte. Electrizată de hotărârea de a pleca din Fortaleza pentru a relua legătura cu tatăl ei, de a-şi lepăda vechea piele cu puterea unei adevărate renaşteri. Trauma încă mai producea coşmaruri, ca acela în care mesteca oseminte umane într-o căldare enormă, trăsnind a grăsime fierbinte şi a cadavru. Încercând să îi explice lui Nelson ce păţise, se surprinsese ezitând. Nu măi păstrase decât imagini fragmentare şi, paradoxal, lipsite de violenţă — bâtlanul, un dinte de aur, eticheta unei sticle de bere —, ca după un vis îngrozitor care, pentru moment, îţi rămâne întipărit în memorie, dar căruia, dimineaţa, nu mai reuşeşti să-i depeni firul.

Se acuza acum că îşi dorise să îl revadă pe Aynoré, că se crezuse în asemenea măsură invulnerabilă, încât să poată înfrunta noaptea, de una singură, labirintul periculos al cartierelor mărginaşe. Desigur, pedeapsa fusese disproporţionată în raport cu dimensiunea greşelii, dar nu mai puţin legitimă, până la urmă, decât o notă proastă la susţinerea unei disertaţii la care ai dat rasol. Ideea de a părăsi totuşi într-o bună zi, camuflajul de ombră şi tandreţe în care se pitea acum, dintr-un pur instinct al mimetismului animalic, se impunea să fie luată în consideraţie. Pentru a îndepărta abil respectiva eventualitate, ocolea însă orice întrebare referitoare la adresă şi identitate. Existau lumea dinainte şi lumea de după. De prima nu mai voia să audă vorbindu-se, fără a fi fost încă pregătită să o înfrunte pe cea de-a doua.

Discuţia cu unchiul Zé s-a dovedit o etapă crucială a metamorfozei. Venise să o vadă la Nelson, pe la sfârşitul unei după-amiezi, şi rămăsese întreaga seară cu ei.

— Salut, prinţeso! o salutase direct. S-ar zice c-ai trecut la un pas s-o-nchei...

Moéma i-a apreciat încă de la început cumsecădenia. Cum Nelson îi spusese numai lucruri bune despre ea, aprecierea iniţială s-a transformat în sinceră admiraţie. Mai ales mulţumită lui a putut defini ceea ce o tulburase într-o asemenea măsură, în cuvinte simple, fără a renunţa la o blândeţe mai elocventă decât i-ar fi fost o eventuală manifestare a revoltei, a ridicat în faţa ei perdeaua care acoperea adevărul mahalalei. Distanţa a cărei existenţă ea o regreta, lumea aceea întunecată, nedemnă, luase amploare pătrunzând în realitate până la a-i dezintegra buna-cuviinţă de altădată. Ceea ce putea vedea la Nelson, în viaţa lui de mic cerşetor, Zé a dovedit că este multiplicat incredibil, până acolo încât Moéma s-a simţit pur şi simplu aparţinând unei minorităţi în propriul ei oraş. Numai la Fortaleza, cartierele sărace adăposteau peste opt sute de mii de locuitori constrânşi să trăiască afundaţi în nisipul şi gunoaiele dunelor. Condamnate la infernul azuriu al tropicelor, iradiate de mizerie, aceste prăpăstii trimiteau afară din ele nenorocirea, cu o energie mereu reînnoită: bordeluri

infantile, incest, maladii endemice — cele pe care societatea se lăudase cândva că le-a eradicat! —, foamete care împingea la vânarea şobolanilor ori la a mesteca glod uscat din şanţurile drumului, privaţiuni de neimaginat pentru a dobândi o grămadă de ţiglă care asigura cât de cât supravieţuirea unei familii: *Dacă există acoperiş, îi explicase unchiul Zé, atunci e nevoie de o procedură de şase luni pentru a rade din temelii o construcţie ilegală, dacă nu, pur şi simplu e trimis un buldozer*. Maşinile alea apăreau din senin, ca o crampă stomacală, şi înghiţeau totul în trecere, făcând cadou duna investitorilor imobiliari şi permiţându-le să ducă mai departe imensa barieră de beton pe care o ridicau pe mal. Murmura cineva? Apărea vreun protest? Se trăgea în mulţime ca într-un stol de vrăbii. Şi, ca şi cum asta nu ar fi fost de ajuns, se adăugau bătăile şi scandalurile dintre amărâţi, alcoolul, heroina, morţii îngropaţi în poziţia aşezat, de capetele cărora te împiedicai uneori când te duceai să te pişi!, nebunii fără număr, hârtia igienică pe care bandiţii care se dădeau proprietari ai cocioabelor mâzgăleau chitanţe de închiriere, sugarii vânduţi bogătaşilor, tuturor sufletelor milostive în lipsă de progenitură, plaja vânătorilor de balene cu harponul pe unde îţi lăsai chiloţii în vine de faţă cu toată lumea ca să-ţi faci nevoile, copiii, fete şi băieţi, goi puşcă până la opt ani, care se stingeau repede, cu burta lipită de spinare, după o rezistenţă demnă de un yoghin... Nouăzeci de milioane de oameni de culoare, fără certificate de naştere, fără cărţi de identitate, mai mult de jumătate din populaţia Braziliei trăind în ultimul hal cu putinţă.

— ... Nici măcar sclavi, abia dacă oameni, dar, oricum, tot oameni... Asta este Brazilia, prinţeso. Nu ce vezi tu de la fereastră.

— Ultima dată când au trimis buldozerele, a adăugat Nelson, am crezut că veniseră să adune gunoaiele. În realitate, împuţiţii pentru noi veniseră, înţelegi?

Ceea ce ea crezuse a fi culmea sărăciei la pescarii de la Canoa i se părea acum o soartă de invidiat, un lux de neatins.

Totuşi, părea a se contura o brumă de rezistenţă. Mulţumită muncii câtorva persoane luminate — nişte sfinţi, prinţesă, adevăraţi sfinţi! —, care se stabiliseră în inima cartierului, împărţind cu locuitorii săi condiţiile mizerabile, posturi de prim ajutor fuseseră înfiinţate de bine de rău, embrioni de dispensare unde se ofereau consultaţii gratuite, unde se puteau aduna şi vorbi. Asociaţii precum Adevărul din Cer, Notre-Dame des Grâces ori Comunitatea din Goyave îşi asumaseră alfabetizarea copiilor şi împărţeau alimente celor zece familii din Nordeste ce soseau zilnic pe dună, împinse în exil de seceta din Sertão ori de rapacitatea latifundiarilor. Erau ajutaţi să ridice adăposturi temporare, pentru a putea ocupa o bucată de pământ. Puţin câte puţin, oamenii din Pirambú redescopereau solidaritatea, forţa de a fi uniţi. Suflete caritabile ofereau de-ale gurii, medicamente, folii mari, de la ambalaje, destinate să izoleze acoperişurile sau, întinse între patru prăjini, să constituie pereţii a nu ştiu câteia cabane. Ba chiar, în mahalaua Cuatro-Varas, se crease un consiliu general, primul de acest fel în zonă: un mic grup ales, care rezolva problemele interne şi apăra interesele publice ale cartierului în faţa autorităţilor. N-o fi fost cine ştie ce, însă avea imensul merit de a exista.

— El mi-a construit locuinţa. Din când în când, mai şmangleşte ceva ţigle de prin camioane, la garaj. Aşa, ca să mai aibă şi alţii... Ba chiar îi dă câte un bănuţ lui Manoelzinho numai aşa, ca să-mi umple zilnic butoiul cu apă!

Jenat, unchiul Zé i-a făcut semn lui Nelson să tacă şi a schimbat subiectul. Totuşi, acela era adevărul. Printre nebunii pe care soarta lumii nu îi lăsa indiferenţi, se numărau şi aceia care, într-un fel sau altul, încercau să schimbe lucrurile ori cei care se străduiau să le modifice măcar în imediata lor apropiere, puţin câte puţin, fiecare în felul lui. Moéma îşi dădea seama că aceste două atitudini erau complementare. Ea nu optase nici pentru una, nici pentru alta şi pentru acest lucru de asemenea va trebui într-o zi să descopere calea de a fi iertată. De pildă, ce făcuse pentru indienii aceia al căror genocid îl denunţa cu atâta plăcere, dacă nu să îi folosească drept pretext al proastelor dispoziţii şi al ieremiadelor personale? Exista măcar un lucru, unul singur pe care să-l fi făcut spre a şi-l trece la activ ca motivaţie a dreptului la cuvânt, spre a utiliza acest drept cu minimum de decenţă?

— Pentru Dumnezeu, nu e cu putinţă, zicea unchiul Zé, să fi ajuns până-n anul 2000 şi trei sferturi dintre oameni încă să facă foamea! Păi, atunci, spune-mi şi mie, la ce mai e bun anul 2000? Totul o să iasă prost, mititico, ascultă-mă pe mine, cu mult mai prost decât îşi închipuie unii. Nici cu un pas nu am mers înainte, nici măcar cu unul singur. Fără discuţie, se duce totul de râpă...

Nu doar Yanomami ori Kadiwéu, dar şi nenumărate alte triburi de amărâţi îşi urlau revolta în conştiinţa vinovată a Moémei. Sarcina i se clarifica: trebuia să salvgardeze ceea ce mai rămăsese omenesc în noi şi pe pământ, cu orice preţ, pentru ca o nouă lume să fie posibilă, pentru ca nimeni să nu ne blesteme într-o zi că nu am făcut nimic când încă se mai putea.

— Până şi părintele Leonardo a fost dat afară... Cu toate că era un franciscan, unul adevărat. Prostului ăsta de papă — iartă-mă, prinţeso! —, ar trebui să i se smulgă coaiele fiindcă a făcut aşa ceva! Un criminal!... Mii, milioane de oameni au murit din cauza lui!

Moéma nu mai reuşea să-i privească în ochi, într-atât se simţea de vinovată de lipsă de dragoste, de criminală neglijenţă. Numai că unchiul Zé a scuturat-o din voluptăţile autoflagelării:

— Dacă spargi un pahar, prinţeso, degeaba te mai chinui să-i lipeşti cioburile la loc, tot un pahar spart rămâne. Cel mai bun lucru este să cumperi un altul, dacă înţelegi ce vreau să spun...

Sigur că înţelegea. A-şi repara viaţa, iluzia asta de a trăi, însemna să o clădească pe ceva cu totul nou, să schimbe din temelii felul de a fi faţă de ceilalţi. Cum asta? Nu îi era încă destul de limpede, dar totul trecea prin întoarcerea acasă la tatăl ei. După care va reveni pentru a-şi oferi serviciile în acest cartier, ori în altul la fel de sărac, pentru a munci în cadrul FUNAI (Fundaţia Naţională a Indianului), în rezervaţia Xingu. Sau în cadrul unui ONG, al UNESCO, al ONU poate? *Te-apucă pandaliile când vezi ce căcaturi ne pot trimite... Pantofi desperecheaţi, urşi de pluş, ochelari cu care a fost văzut Christos călcând pe ape... Toate chestiile de care nu mai au nevoie! Păi, noi de ce ar trebui să avem nevoie, ia zi?! Iar când e vorba de bani, nu vezi suma decât prin ziare...* Însă există o mie de feluri în care poţi fi de folos. Iar ea traducea: "de a fi iertat", fără a realiza că, în primul rând, singură trebuia să se ierte, că deciziile pozitive nu vor avea niciodată efect,, nici logică în afara acestei prime necesităţi.

Se simţea răscumpărată de hotărârea de a îmbrăca prestigioasa uniformă a luptătorilor pentru drepturile omului. Numai că o exaspera propriul entuziasm. Expresii precum "un nou început" sau "a reîncepe de la zero" îi tropăiau prin minte cu tot atâta încăpăţânare ca şi conştiinţa zvâcnitoare a responsabilităţii care decurgea de aici. Drept pentru care, în momentul în care Zé i-a vorbit despre sărbătoarea de Yemanjâ şi de greutatea de a găsi o tânără demnă să reprezinte zeiţa, Moéma şi-a oferit pe loc concursul. Unchiul Zé i-a explicat în ce se băga, apoi şi-au dat întâlnire peste două zile în acel terreiro din Mata Escura.

FAVELA DE PIRAMBÚ / Ba o vedeam, ba n-o vedeam...

Când unchiul Zé a dus-o pe Moéma în centru, Nelson s-a ghemuit în hamacul lui. Ar fi trebuit să profite de camion pentru a merge să cerşească pe faleză, însă plecarea prinţesei îl luase pe nepregătite: "Sunt ca unul care se face lup în nopţile cu lună, îşi zicea dezorientat, nu mai sunt eu ăsta care se mişcă..." Totul, în colibă, i-o amintea, nişte infime schimbări, câteva obiecte pe care se ferise să le mute la locul lor tocmai pentru a prelungi farmecul trecutei ei prezenţe. Încruntându-se, cu ochii fixaţi în tavan, a încercat să îşi revadă fericirea care zburase, vizualizând două sau trei scene mai precis conturate. Tot ce ţinea de acele zile conducea, în definitiv, la sentimentul că lumea se luminase pentru scurtă vreme şi că, acum, era din nou întuneric. Nu era cu putinţă ca memoria să îi joace asemenea feste, nu şi în cazul acesta, totuşi! S-a răsucit, schimbându-şi poziţia. Cum o să se descurce dacă va veni poliţia să îl interogheze? Nu ar fi putut fi de ajuns doar cele câteva rahaturi care-i mai rămăseseră în cap: fusese ziuă, apoi se făcuse noapte... Caraliul i-ar fi frecat pe loc un dos de labă. Cu siguranţă. Şi-apoi încă unul, ca să-i pună gândurile la locul lor.

— Acu' ţi s-a aprins beculeţul, băi piticanie? Ia zi, vezi mai limpede când beleşti ochii? Ce putea, bă, să caute pe la tine o aşa gagică?

— M-am dus să mă uit cum trece trenu' şi ea se bătea aşa, cu nimenea. Da' se vedea că-i făcuse rău cineva.

— După ce-ai văzut?

— Nu mai avea nimic pe ea şi mai şi plângea. Parcă era nebună...

— Şi-aşa c-ai încercat şi tu să-i dai la buci...

—Jur că nu, domnule comandant! Pentru mine era de parcă ar fi purtat o rochie de satin albastru cu volănaşe... O fată de rege frumoasă de să pici în cur... N-aş fi atins-o pentru nimic în lume... Şi-atunci, am adus-o la mine ca s-o apăr de balaur...

Trosc! Încă o palmă. Nici pe-asta n-o merita... Chiar nu putea să-i intre-n căpăţână javrei de gabor că prinţesa venea dintr-un *cordel*, din Regatul-unde-nimeni-nu-se-duce? Sigur că da, nu era dilimandros, ştia foarte bine că, totodată, ea nu era cu adevărat prinţesa aceea. Dar nici c-ar putea fi din Pirambú nu ar fi putut concepe: chiar şi aşa, goală puşcă cum era, tot se vedea bine că făcea parte din *soçaite*, din lumea bună...

— Ce oră era?

— Nu mai ştiu... Trei sau patru dimineaţa... N-o puteam lăsa aşa... În orice caz, nu am atins-o, nici nu m-am uitat bine la ea... I-am dat toate ţoalele mele, mai puţin ce-am acu' pe mine, ţinuta mea de vârf de atac cu numărul lui Zico! Şi cum s-a făcut ziuă, m-am dus în oraş ca să-i cumpăr tot ce putea fi mai bun. Domnule comandant, n-am cheltuit atâta în viaţa mea! Tricoul l-am luat pe mai nimic de la Legiunea de Asistenţă contra Diareei Infantile, însă şortul, prosopul... Puxa! Ba chiar şi un săpun cu miros de trandafiri. Phebo de lux fabricat după metodă englezească, cea mai faimoasă specialitate a industriei noastre naţionale. Preferatul persoanelor cu gust, scrie şi pe ambalaj, înväluie trupul într-o aureolă distinsă. Aureolă, domnule comandant, n-aş putea inventa eu aşa ceva! Cerut de Lumea Elegantă, nu vă mint!

Cuprins de o subită inspiraţie, Nelson s-a dus să caute săpunul după care s-a întors în cuibul hamacului. Cu nasul lipit de bucata de săpun şi de prosopul folosit de Moéma, s-a grăbit să se întoarcă la propria-i evocare.

— Aşa-mi voi aminti mai bine, vă asigur...

— Ce-ai făcut dup-aia?

— Am îngrijit-o şi eu cum m-am priceput şi m-am uitat la ea cum doarme. Când s-a sculat, i-am arătat locul unde să se spele. I-am spus să îşi dea cu alifie pe vânătăi, că eu n-am făcut-o din respect, în sfârşit, mă-nţelegeţi... Dar nu-i puteai smulge niciun cuvânt. Se uita prin mine, de parcă aş fi fost o vitrină sau un parbriz. Şi-atunci mi-am dat seama că era *encosto*. Că era posedată, bolnavă... Ba chiar am crezut că nu vorbise în viaţa ei... Aşa că am vorbit eu pentru amândoi. Eu întrebam, eu răspundeam şi i-am şi spus toate poveştile pe care îi promisesem că o să i le spun... Fiindcă sunt sigur că aşa am convins-o să vină. Cum te cheamă, prinţeso? Pe unde ţi-e regatul? Chestii de-astea... Deschidea ochii, apoi adormea la loc. Trebuie că o făcuseră mai mulţi...

— A, da? Şi de ce nu ai anunţat poliţia?

— Cu tot respectul, domnule comandant, dar pe poliţişti cu cât îi vezi mai rar, cu atât te simţi mai bine, cum e o vorbă. Oricum, tot n-ar fi venit, că sunt şi-ăştia nişte căcăcioşi... (De data aceasta ar fi coborât capul la vreme, pentru ca palma să zboare pe deasupra!) L-am sunat pe unchiul Zé de la o cabină telefonică. A fost chiar un noroc să dau de el la garaj. Nu pot trece decât mâine seară, mi-a zis, că am o livrare la João Pessoa. Până atunci, să ai grijă de ea... Şi-atunci m-am întors fuguţa acasă, prin spate, că e mai scurt. Şi-am văzut că tocmai se spăla, fiindcă i-a apărut braţul când lua apă din bidon... Dacă te uiţi bine, poţi vedea printre paleţi ce se întâmplă înăuntru...

— Şi-ai tras cu ochiul, *viado*!

— Nu e adevărat, dom'le! Că nu era ca prima dată... Ba o vedeam, ba n-o vedeam... Nu-ş' cum să vă explic. Nu mai termina să se tot frece, nici că mai dădea atenţie la altceva... Da' nu vedeam decât pe bucăţele şi nici nu puteam intra, din cauza perdelei. Nu vream să creadă că mă uitasem...

— Da' tot ţi se sculase, porc ce eşti!

Şi-atunci şi-a scos cuţitul cu buton şi i-a luat burta de jos în sus boului ăluia de gabor! Nu era posibil să lase să se spună asemenea lucruri... Ca să fim cinstiţi, i se întâmplaseră lui nişte trebi când o văzuse aşa... Dar nu ca atunci când cu avionul VASP. Acum se simţise aşa, bărbat, cum să zică, bărbat care ştie să se stăpânească... Zé îi spusese că şi lui i se întâmplase, în faţa unei statui a Sfintei Fecioare. Ei bine, cam ceva de felul acela fusese. Chestie de sentiment, ce să mai vorbim... Ce căcat! Maţele poliţistului scoase aşa, în hamac, nu-l lăsau să gândească... Jegul ăsta de mort îi ocupase tot locul... Trebuia pus la loc, în picioare, cu cuţitu-n burtă, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat...

— Hai să admitem... Dar tot a venit un moment în care Madona ta nu s-a mai spălat, este?

— Da, dar a trebuit să mai aştept o vreme. Şi nu puţină. Ca s-o las să se îmbrace, şi ca să nu trebuiască să mă prefac că nici vorbă să fii... În fine, mă-nţelegeţi. Când am intrat, se culcase la loc. Era exact la fel, doar că mirosea frumos, *meu Deus*! Ca un bebeluş curat-curat... De la arnică... Dar tot nu-i trecuse, tot nu mă vedea... Şi atunci i-am vorbit iar şi iar, până seara... Şi uite că aşa, dintr-odată, mi-a

răspuns: Moéma... Era chiar mai bine decât Alzira sau Theodora. Nu-şi mai amintea aproape nimic. Eu, ce să fac, i-am povestit ce ştiam, cum am găsit-o, ce v-am zis şi dumneavoastră. Da' ea se blocase. Nu mai voia altceva decât să rămână aici. Îi era frică să mai iasă, să nu fie iar găsită... Parc-ar fi fost un animal speriat. Dorea să îi povestesc... Şi i-am povestit. Tot i-am povestit: cum a murit tata prefăcut în şină, cum fac economii ca să-mi iau scaunul pe rotile, ba chiar i-am arătat şi locul meu secret, ca să aibă încredere în mine...

— Şi pistolul? De pistol i-ai zis?

De-asta chiar n-avea cum şti maldărul ăla de osânză... Ce prostie! în orice caz, povestea pistolului o păstrase doar pentru el. Păi, ce-ar fi zis ea să fi ştiut? Nu a fost corect că i-a ascuns-o, dar nu voia să o înspăimânte şi mai tare...

— Bun... Şi după ce i-ai povestit viaţa ta?

— Atunci a venit unchiul Zé. Restul el l-a făcut... Vreau să zic că el e un pic *paï de santo*, ştie să lucreze cu spiritele. I-a vorbit despre Pirambú, i-a spus o grămadă de lucruri despre noi, despre *faveleros*. Şi, nu ştiu cum, dar a făcut-o să-i treacă răul. Nu se mai oprea să tot spună că se va întoarce, că, în sfârşit, descoperise ce avea de făcut în viaţă. Lui Zé, fiindcă îl ştiu eu pe el, nu-i prea venea să creadă, deşi accepta că era bine pentru ea ce hotărâse, din moment ce nu o contrazicea, dar eu sunt sigur că nu minţea. Şi uite-aşa... A revenit a doua zi de dimineaţă. La plecare, mi-a zis că o să-mi aducă înapoi boarfele pe care i le cumpărasem. Păi, erau un cadou din partea mea, dar n-am spus nimic ca să fiu sigur c-o să se-ntoarcă...

Zgomotul unui difuzor a rupt pelicula fină în care îi erau înfăşurate amintirile. Doar nu s-or fi hotărât tocmai astăzi să radă totul pe-acolo?! Nelson s-a repezit să vadă despre ce noutate era vorba, dar nu a dat decât de un agent electoral, cu megafonul în mână, venit să îşi vândă marfa lui de rahat. Ştiind că punga era largă la gură în asemenea situaţii, oamenii din zonă se strânseseră în jurul camionetei.

— Cine-a construit staţia de autobuz cu copertină de la Goiavera? întreba insul cu obrajii mâncaţi de variolă. Edson Barbosa Junior! Cine se bate de patru ani încoace pentru canalizare în Pirambú? Edson Barbosa Junior! Cine a permis ridicarea Centrului de Sănătate pentru Toţi? Edson Barbosa Junior! Cine i-a vorbit papei despre situaţia voastră şi nu oricum, ci singuri, numai ei doi? Tot Edson Barbosa Junior! Ceilalţi candidaţi promit orice, dar nu fac nimic. Doar guvernatorul Barbosa se zbate pentru a vă face viaţa mai bună vouă, tuturor! De data asta, are o mare, o foarte mare noutate să vă anunţe. Dacă vreţi să o aflaţi, veniţi cu toţii la marea adunare care va avea loc mâine pe plaja Viitorului! Vă asigur că n-o să vă pară rău! Toţi cei care vor purta una dintre aceste şepci sau unul dintre aceste tricouri vor avea în plus dreptul la un coş de alimente! Acesta este Edson Barbosa Junior! Generozitatea în stare pură! Votaţi pentru el şi convingeţi-i şi pe alţii, iar coşurile cu alimente se vor înmulţi! Nici n-o să ştiţi ce să mai faceţi cu ele, atât de multe-or să fie! Veniţi cu toţii la mitingul lui Edson Barbosa Junior, cu ocazia serbării de Yemanjâ, patroana celor din Pirambú! Până şi guvernatorul din Maranhão va fi prezent! Vă daţi seama aşa, un pic? Excelenţa Sa José Moreira da Rocha va veni pentru a vă susţine candidatul! Industriaşul José Moreira da Rocha, miliardarul care stă de vorbă cu iubitul nostru preşedinte cum stau eu acuma cu voi! Cel supranumit "Binefăcătorul" fiindcă a suprimat toate acele *favelas* din São Luís! Şi-astea nu sunt palavre! Duceţi-vă să vedeţi, dacă vreţi: gata cu magherniţele din cutii şi bidoane, gata cu colibele! Să dea Dumnezeu să crăp în holeră dacă vă-mbârlig! Toţi cei săraci stau acum în case de zid, fiecare are un salariu, toată lumea mănâncă atunci când îi e foame! Şi exact omul ăsta vine să ne sfătuiască guvernatorul, ca să facă acelaşi lucru şi în Fortaleza! José Moreira da Rocha şi Edson Barbosa Junior pe plaja Viitorului, viitorul vostru, dragi prieteni! Nu mai târziu decât mâine...

Nelson nu a încercat să pună mâna nici măcar pe o şapcă în îmbulzeala din jurul şarlatanului aceluia. S-a refugiat înapoi, în bordeiul lui, tremurând de emoţie. Moreira da Rocha... Almanahul nu minţise... Laudato seja Deus! Roata destinului lui se potrivea ca una de la cutia de viteze. Simţea cum îl îmbată o bucurie extraordinară, un cazan sub presiune îi zbârnâia parcă în ţeastă pe când se străduia să se liniştească, rupând în bucăţele pozele guvernatorului.

— Sub pretextul că, în URSS, comuniştii şi-au rupt gâtul, îi spusese unchiul Zé nu mai demult decât ieri, acum trebuie să scuipăm pe marxism şi să renunţăm la lupta împotriva exploatării, la speranţa în acea mare zi viitoare? Nu, prinţeso, prea mulţi sunt cei cărora le-ar conveni aşa ceva. Nu e

deloc limpede. S-or fi umflând ăştia acuma-n pene, dar altceva decât subdezvoltarea nici c-au dezvoltat, dacă vrei să ştii părerea mea. Chiar şi ajutorul ăla dat ţărilor din lumea a treia, ştii cum merge? Se iau bani de la săracii din ţările bogate, pentru a fi daţi bogaţilor din ţările sărace... Şi uite-aşa se tot învârte treaba... Eu nu sunt comunist, dar singura politică pe care o poate face o muscă este să încerce să iasă din capcana pentru muşte, chestia asta nu o să mi-o scoată nimeni din cap...

Nici eu nu sunt comunist, îşi zicea Nelson, nici mare lucru nu sunt... Nimic nu sunt, nici măcar o muscă... Doar un gândac ce sunt. Da' o să le-arăt eu lor, cum se descurcă un gândac! Cum face el de iese din cutia cu clei!

Şi i-au revenit în minte cuvintele singurului cântec compus vreodată de Lampião: *Olé, Mulher Rendeira, olé Mulher renda! Tu me ensinas a fazer renda, que eu te ensino a namorar...*

Plaja Viitorului? Cu siguranţă, acolo va fi!

Capitolul XXIX

În care se vede cum îi moşi Kircher tânărului Don Luís Camacho câteva adevăruri esenţiale, pe care acesta din urmă le cunoştea fără să ştie

— Nu ştiu cum aş putea începe mai bine, continuă Kircher după o clipă de concentrare, decât punându-vă o întrebare foarte simplă: care este, după părerea dumneavoastră, sarcina unui profesor? încercaţi să răspundeţi în deplină inocenţă, fără a vă folosi de altă calitate în afara bunului simţ comun...

— Nu cred să mă înşel, răspunse cu seriozitate Don Luís Camacho, dacă afirm că sarcina este de a-i învăţa pe ceilalţi. &, cu adevărat, nu aceasta este?

— Foarte bine. Dar ce să îi înveţe?

— O cunoştinţă oarecare... sau, cel puţin, acest lucru este pus să îl facă.

— Cu siguranţă. Cred că, până la acest punct, nu ni se poate reproşa că am comis vreo greşeală. Cu toate acestea, există o mie &-una de cunoştinţe care, nădăjduiesc că sunteţi de acord cu mine, nu au toate aceeaşi importanţă. Cutare om cunoaşte arta de a fabrica oglinzi, un altul de a croi veşminte frumoase sau de a pregăti cu migală un medicament contra gutei...

Despre care dintre acestea aţi spune că este esenţial unui discipol pentru a accede la cunoaştere?

— Pentru cel care doreşte să înveţe meseria de spiţer, de croitor ori de optician, fiecare dintre aceste cunoştinţe este esenţială. Însă pentru acela care vrea să se ridice la cunoaşterea universală a lucrurilor & să posede, ca să spun aşa, izvorul din care purced fluviile & nenumăraţii lor afluenţi, e clar că e necesar să fie învăţate ştiinţele...

— Bine gândit, Don Luís! Ce înţelegem, însă, prin "ştiinţe"? Vă referiţi, cumva, la alchimie, la magie ori la prezicerea viitorului?

— Sigur că nu. Am în vedere ştiinţele sigure, care pot fi verificate prin experienţă sau prin raţionamente pe care nimeni nu le-ar putea pune la îndoială, precum matematicile, logica, fizica, mecanica...

— Ei, da! Absolut de acord! Totuşi, ar trebui să precizăm ce înseamnă "care pot fi verificate prin experienţă sau prin raţionamente" & asta pentru a nu lăsa loc vreunei critici.

— Adică a ne întoarce de la efect către cauza lui, în aşa fel încât să cunoaştem adevăratele principii care guvernează universul. Nu fac decât să repet ceea ce am auzit spunându-se, dar mi se pare un lucru corect.

— Corect şi este, fiule! Nici că s-ar fi putut da o definiţie mai bună ştiinţei decât în modul în care aţi făcut-o. Scoţând lumea din haos, Dumnezeu i-a creat în acelaşi timp & principiile necesare spre a-i regla în chip armonios existenţa. Şi atunci, nu ar greşi profesorul acela care s-ar opri din drum, fără a urca spre celestele principii? Nu ar trebui el ca, din contră, să se străduiască să demonstreze cum legile fizicii, ca şi acelea ale celorlalte ştiinţe, răspund, în definitiv, aceleiaşi unice voinţe a Creatorului?

— Evident...

— Atunci, cine ne învaţă adevărul sfânt, mai important decât toate celelalte? Să fie, oare, mahomedanii, bonzii sau brahmanii din China?

— Cu siguranţă, nu! Căci doar Biblia & Evangheliile cuprind cuvântul lui Dumnezeu, Biserica, drept principal sprijin al religiei creştine, & teologii, mai bine înarmaţi decât oricine spre a înţelege misterele...

— Ei bine, fiule, nici că aţi fi putut determina cu mai multă precizie sarcina unui profesor, căci un maestru demn de acest titlu nu este doar cel care îşi învaţă discipolii adevăratele ştiinţe, dar îi & educă întru adevărata religie, cea care stă la baza legilor & principiilor naturii. Să ne închipuim că aţi fi unul dintre misionarii noştri. Prin urmare, iată-vă la Pekin, însărcinat să practicaţi & să predaţi ştiinţa reală a astronomiei. Numai că unul dintre chinezii care vă este elev se înşală în prezicerea unei eclipse de lună... Ce ar trebui să îl învăţaţi, în asemenea condiţii?

— Modalitatea corectă de a practica astronomia & legile care guvernează mişcările planetelor, permiţându-le să îşi parcurgă fiecare drumul ei.

— Foarte bine. Dar o fi de ajuns? Nu se va înşela, oare, ucenicul dacă, prezicând apoi corect o nouă eclipsă, va atribui cauza ultimă a fenomenului cine ştie cărei puteri oculte a zeului Fo-hi?

— Evident. Va fi obligaţia mea să îl lămuresc că greşeşte crezând în falsul lui zeu, după cum greşise & în primul calcul astronomic.

— Perfect. Dar cum să faci asta dacă nu folosind aceeaşi regulă a întoarcerii la origini, la principiile primordiale ale tuturor lucrurilor? întrucât ceea ce este valabil pentru ştiinţe, este valabil & pentru teologie. În consecinţă, cum veţi proceda pentru a-l lumina în legătură cu rătăcirea în care se zbate?

— Cred că voi merge prin timp & prin istoria oamenilor pentru a ajunge la vremea creaţiei lumii, în aşa fel încât să îi pot demonstra printr-un lanţ de dovezi limpezi că zeul lui, Fo-hi, nu este decât o invenţie ulterioară & a cărui existenţă e doar rodul fanteziei unor ignoranţi.

— Cu siguranţă. Să fie însă aici vorba despre istorie aşa cum este ea concepută de către Herodot & Pausanias, adică făcută din poveşti adevărate, însă destul de recente? Nu. Ceea ce ne trebuie, după cum bine vă daţi seama, este cunoaşterea izvoarelor sau, cum ar spune grecii, avem nevoie de "arheologie"! Or, pentru o asemenea ştiinţă a principiilor, la cine ori unde trebuie să mergem spre a o afla?

— La Sfânta Biblie &, mai precis, la capitolul Genezei, care se referă la aceste probleme...

— Perfect. Însă trebuie să mergem & mai departe & să ne întrebăm care sunt, în Geneză, momentele cruciale, cele prin care se mişcă tot restul?

Don Luís Camacho se concentră îndelung, numărând pe degete jaloanele ce-i reveneau în memorie.

— Cinci sunt, anunţă cu siguranţa vârstei: crearea omului de către Dumnezeu, păcatul originar, uciderea lui Abel de către Cain, potopul & încurcarea limbilor după prăbuşirea turnului Babei...

— Bravo, fiule! Răspunsul este demn de cel mai respectabil teolog. Acestea fiind zise, realizaţi cum, printre momentele originare pe care le-aţi enumerat, se pot distinge dovezile certitudinii existenţei lor, tot aşa cum le aflăm pe acelea din istoriile lui Herodot, încât astăzi parcă & vedem acele animale ori monumente pe care le descria cu patru sute patruzeci & cinci de ani înainte de naşterea Mântuitorului?

— Mărturisesc că nu. Dintr-odată, spiritul meu se-nceţoşează &...

Frumosul chip al lui Don Luís Camacho se-mpurpură, exprimând tulburarea în care propria-i neputinţă-l aruncase.

Kircher se ridică & cotrobăi după ceva chiar în galeria în care ne aflam. Reveni încărcat cu tot soiul de obiecte pe care le aşeză pe masă, înaintea noastră.

— Iată, zise maestrul meu arătându-i lui Don Luís Camacho cele alese din colecţie, câteva lucruri care ar trebui să vă ajute să rezolvaţi problema ridicată mai înainte. Peştii & cochiliile acestea de piatră nu par ele sculptate în cretă de un artist măreţ, priceput în a reprezenta asemenea creaturi?

— Cu siguranţă! răspunse copilul cuprins de admiraţie. Niciodată nu am mai văzut asemenea imitaţii perfecte!

— Fireşte, zâmbi Kircher, căci sunt animale marine adevărate, aduse de diferiţi misionari, prieteni cu mine. Au fost descoperite prinse în stâncă, pe vârfurile câtorva dintre cei mai înalţi munţi din lume, în Asia, în Africa ori prin Americi. Cum vă explicaţi prezenţa lor atât de departe de elementul în care puteau trăi?

— Nu ştiu... Trebuie să fi ajuns cumva acolo... Sau marea, în vremurile străvechi, o fi fost cu mult mai înaltă &... Doamne-Dumnezeule, cred c-am ghicit! Nu cumva este vorba despre potop?

— Felicitări! N-am prevăzut eu că veţi descoperi singur adevărul, cu condiţia să aveţi materialele potrivite spre a vă pune în lucrare inteligenţa? Fără îndoială, despre potop este vorba. Căci nu se poate explica altfel prezenţa pe crestele munţilor a atâtor fiinţe acvatice. Este vorba despre o relaţie evidentă între cauză & efect ce dovedeşte adevărul textului Bibliei, dar & al tuturor celorlalte scrieri ulterioare care amintesc de teribilul cataclism. Mă gândesc, desigur, la Platon, care ne descrie în dialogurile din *Critias* & din *Timaios* înghiţirea Atlantidei, dar & la alte multe tradiţii care se referă la potop, chiar dacă deformând evenimentul. Brahmanii, după spusele părintelui Roth, îl atestă în ritualurile lor, iar preoţii lui Zoroastru nu fac nici ei altfel, în regatul Persiei. Părintele Walter

Sonnenberg, care se află la Manila, spune acelaşi lucru despre toate popoarele arhipelagurilor Asiei, Sfântul Francisc Xavier, despre negrii din Malacca, Valentin Stansel despre cei din tribul Tupinambu, din Brazilia, Alejandro Fabian despre mexicani, Lejeune & Sagard despre huronii din Canada... Fiindcă Dumnezeu a vrut ca toate aceste popoare, chiar scufundate în idolatria lor, să ţină minte pedeapsa dată cândva oamenilor pentru neascultarea lor.

Dovezile acestea sunt mai mult decât de ajuns, dar, dacă totuşi nu ar fi aşa, iată aici ceva care l-ar convinge şi pe cel mai îndărătnic dintre necredincioşi...

Deschizând capacul unui sipet preţios & desfăcând cu mare grijă materialul care îl proteja, Kircher a scos la lumină o bucată de lemn deosebit de vechi.

— Bucata aceasta de lemn de cedru, la prima vedere atât de lipsită de interes, a fost luată de părintele Boym, în timpul unei călătorii în Armenia, dintr-o epavă foarte veche, descoperită chiar de el pe vârful unui munte numit Ararat de locuitorii acelor meleaguri...

— Muntele Ararat?! Insinuaţi că ar fi vorba despre...

— Despre un fragment adevărat din arca lui Noe... Da, fiule! Din arca aceea care a fost minunea universului, sinteza cosmosului, seminarul întregii naturi vii & sensibile, azilul unei lumi pe punctul de a pieri & fericita prevestire a unei lumi renăscânde. Mai ţineţi minte? Lungimea ei era de zece ori înălţimea, raport exact al proporţiei trupului uman cu braţele întinse ori, mai bine zis, al celui unui crucificat! Lemnul arcei e acelaşi cu al crucii. Pentru Noe, ca & pentru Christos, a însemnat unealta salvării, a mântuirii dăruite speciei omeneşti... Iar această arcă în afara căreia nu există mântuire, este Biserica! Scuturată în toate părţile ca o corabie fragilă prinsă în furtuna secolelor & a ereziilor, încărcată cu oameni ce dovedesc ferocitatea leilor, lăcomia lupilor, viclenia vulpilor, obscenitatea porcilor & furia câinilor, Biserica rămâne liberă, neştirbită & de neînvins, rezistând potopului de suferinţe mulţumită bunului Dumnezeu...

— Magnific, pur şi simplu magnific! strigă părintele Nithard. Ce părere aveţi, alteţă?

Regina-mamă, despre care nu reuşii să-mi dau seama câtă latină ştia pentru a sesiza întreaga fineţe a argumentaţiei, aprobă înclinând din cap cu gravitate.

— O să merg mai departe... Dacă dovedim, după cum cred că am făcut-o, realitatea potopului, luând în consideraţie că pământul s-a aflat în întregime sub ape, iar omenirea a dispărut cu totul timp de un an de zile, cu excepţia lui Noe & a familiei sale, nu ar trebui să considerăm că istoria reîncepe cu adevărat din acel moment care ar fi, după calculele mele, din anul l 657 de la facerea lumii, adică anul 2 396 înainte de naşterea Domnului nostru Isus Christos?

— Mi se pare că, într-adevăr...

— Acelaşi timp de raţionament îl putem face & în legătură cu ruinele turnului Babei, din care iată un molon pe care părintele Pietro della Valle mi l-a adus ca dovadă a descoperirii sale... A arăta că turnul Babei a existat în realitate însemnă încă o dată a proba adevărul textelor biblice pentru tot ce a fost & va să fie! Arheologia, mai mult decât oricare altă ştiinţă, va schimba faţa lumii, refăcând unitatea pierdută, paradisul originar! Acest lucru l-am înţeles în noaptea trecută, pe când mă prăbuşisem în cele mai cumplite îndoieli...

— Iertaţi-mă că intervin, spuse părintele Nithard, dar cum veţi face să demonstraţi realitatea Babelului la fel de convingător cum aţi făcut-o cu aceea a potopului? în definitiv, este vorba despre o simplă piatră &, cât ar susţine cineva că este desprinsă din turn, tot nu va fi îndeajuns pentru a-i convinge pe necredincioşi...

— Cu siguranţă nu & mă plec în faţa intuiţiei dumneavoastră. Dar dacă, plecând de la actuala diversitate a limbilor & de la prodigioasa lor multiplicitate — numai eu am numărat o mie şaptezeci! —, dacă, aşadar, voi reuşi să demonstrez că toate acestea derivă din cinci rădăcini rostite de îngeri după dărâmarea turnului & anume ebraica, greaca, latina, germana & iliriana care, la rândul lor, derivă din limba adamică pe care încă o mai vorbeau Noe & descendenţii lui, nu înseamnă că am dovedit adevărul istoric al încurcării limbilor? &, urmând această deducţie, că oamenii s-au despărţit în familii din cauza imposibilităţii apărute dintr-odată de a se mai înţelege, de unde & împrăştierea popoarelor, care a prilejuit pierderea lui Dumnezeu & a Bibliei pentru unele suflete?

— Cine s-ar putea îndoi, părinte?!

— Prin urmare, pentru a aşeza pe o fundaţie solidă capitolele istorice ale cărţii mele despre China, am hotărât să îmi dedic ultimele zile pentru redactarea a două lucrări de arheologie sacră, ce

vor închide gurile până & celor mai încăpăţânaţi idolatri: una consacrată arcei lui Noe, cealaltă turnului Babei. Aceste opuri vor fi justificarea întregii mele opere...

Întorcându-se către regina Mariana de Austria, Kircher încheie astfel:

— Opuri care, dacă Majestatea Voastră îmi va acorda cinstea, vor fi dedicate Majestăţii Sale Regele, fiul vostru.

În numele fiului ei, regina-mamă se declară onorată de omagiul adus & îi mulţumi călduros maestrului meu, promiţându-i să finanţeze numitele volume. Kircher îl felicită din toată inima pe Don Luís Camacho pentru sclipitoarea sa dialectică. În amintirea dialogului lor, îi dărui unul dintre acei peşti fosilă a căror valoare ştiuse să o aprecieze & îl sfătui să se dedice studiului naturii.

La acel sfârşit de octombrie, schiţele pentru *China ilustrată* se înlănţuiau într-un ritm susţinut. Kircher îşi dedica în întregime timpul pregătirii materialelor destinate lucrărilor *Arca lui Noe & Tumul Babel*. Nu-l mai văzusem nicicând concepându-şi cu atâta bucurie operele & nu mă înşelam presupunând valoarea a ceea ce urma să ofere cititorilor peste câţiva ani.

Anul următor se dovedi ieşit din comun din mai multe puncte de vedere: în chiar momentul în care *China ilustrată* ieşea în sfârşit de sub teasc, circulând din mână în mână & provocând un unanim concert de laude, Alexandru al VII-lea, Sfântul nostru Părinte, îşi încredinţă Domnului sufletul cu o uşurare & o ascultare demne de laudă. Durerea familiei sale &, mai ales, a fratelui său mult iubit, cardinalul Orlando Chigi, a fost nespus de mare. Îmi amintesc frumoasele cuvinte de consolare pe care i le-a adresat maestrul meu în trista împrejurare: *Mărturisesc că aţi suferit o grea pierdere, îi scria, iar Biserica una încă & mai mare, dar ce drept aţi avea să nădăjduiţi că nu va fi la fel & pentru dumneavoastră? Am auzit vorbindu-se despre persoane care au primit din partea Cerului daruri extraordinare totuşi, nu se poate spune că Dumnezeu le-a acordat şi favorul de a nu muri. Vă implor, Monseniore, să priviţi la toate familiile pe care le cunoaşteţi & să observaţi că nu puteţi găsi niciuna care să nu fi avut ochii plini de lacrimi din acelaşi motiv ca şi domnia voastră. Putem născoci sonde pentru adâncurile mării, dar nu şi pentru misterele Celui de Sus, aşa că nu le mai cercetaţi. Primiţi cu veneraţie ceea ce v-a fost dat & liniştiţi-vă tulburarea sufletească. Nu vă spun nimic pe care să nu îl ştiţi mai bine decât mine, însă dovezile de cinste pe care mi le-aţi oferit întotdeauna fnă obligă să contribui la potolirea durerii pe care o resimţiţi, ca semn al devotamentului & al recunoştinţei mele...”*

Pe 20 iunie 1667, Eminenţa Sa cardinalul Jules Rospigliosi fu ales papă de către conclav, sub numele de Clement al IX-lea. Numai că vârsta înaintată îi făcu pe mulţi să se îndoiască asupra faptului că va sta prea mult pe tronul Sfântului Petru.

În afara *Chinei ilustrate* — carte căreia maestrul meu îi adăugă cel dintâi dicţionar latin & chinezesc apărut vreodată în Occident, a cărui lectură fu de mare ajutor fraţilor noştri ce se pregăteau să plece în China —, Kircher mai supuse atenţiei cunoscătorilor volumul *Magneticum Naturae Regnum*, operă extraordinară în pofida conciziei ei. Adunase acolo, în scop pedagogic, toate experienţele posibile privitoare la atracţia exercitată de lucruri între ele, în aşa fel încât cartea avu un mare succes, uşurând atât drumul neofiţilor, cât & pe cel al savanţilor decişi să intre în profunzimile domeniului, fără a mai apela la un alt sprijin.

ALCANTARA / Mergea ca un crab, uneori cu bruşte devieri care-l făceau să râdă de unul singur...

Fiindcă lucrase până la două noaptea, Eléazard s-a trezit ceva mai târziu decât de obicei, însă cu senzaţia că a izbutit să încheie o etapă dificilă. De acum, opera lui Athanase Kircher şi însuşi acel personaj se preschimbaseră în mintea lui suficient de tare pentru a realiza în ce măsură îi caricaturizase până atunci. Transformarea se datora în mare măsură doctorului Euclides, dar încă şi mai mult spontaneităţii Loredanei. Aceasta ştiuse să adreseze întrebările potrivite, cele care puneau în cauză propria lui atitudine faţă de Kircher, nu presupusele geniu ori ipocrizie ale iezuitului german. Era grăbit să o revadă pentru a-i vorbi, pentru a merge mai departe alături de ea pe calea acelei intimităţi îndrăgostite pe care o apucase relaţia lor.

Micul dejun l-a luat în bucătărie. Afacerea Carneiro ţinea încă prima pagină a cotidienelor: unul dintre cei doi prezumtivi asasini sfârşise prin a recunoaşte că fusese prezent la locul crimei în momentul asasinatului. Dădea vina pe celălalt în speranţa de a-şi mai uşura pedeapsa, confirmând că fuseseră trimişi de către Wagner Cascudo pentru a-şi convinge victimele să îi cedeze proprietatea.

Acestea fiind spuse, avocatul tocmai fusese eliberat pe cauţiune şi îşi clama nevinovăţia, susţinându-şi propria versiune, conform căreia nu-i cunoştea sub nicio formă pe cei doi bărbaţi şi că toată povestea nu era decât o înscenare a poliţiei. Cât despre guvernator, era citată pe larg dezminţirea indignată susţinută la televiziune: cabala contra lui era orchestrată din josnice raţiuni electorale şi nu avea ca scop decât destabilizarea partidului aflat la putere. Dacă presa va începe să bănuiască toţi oamenii cinstiţi din această ţară, vom aluneca spre catastrofă. Îl cunoştea pe Wagner Cascudo de ani de zile şi acesta nu era doar un avocat de un înalt profesionalism, dar şi un prieten, un om pentru care garanta că era incapabil să facă şi cel mai mic rău.

Niciun cuvânt despre speculaţiile sale imobiliare!

Ca om de meserie, Eléazard simţea că se punea ceva la cale, rezultat al unei abile manipulări. A încercat să se calmeze, gândindu-se că procurorul din Santa Inês nu se va lăsa chiar aşa uşor, mai ales după mărturisirile privitoare la Wagner Cascudo.

Tocmai se pregătea să iasă pentru a da de Loredana, când o bătaie din palme cu subînţeles i-a anunţat vizita lui Alfredo.

— Eeei, ce faţă ai! Ce s-a mai întâmplat?

— A plecat...

— Cine? l-a întrerupt Eléazard cu un nod în gât.

— Loredana... A luat primul vapor, azi de dimineaţă. Doar Socorro a văzut-o. Şi-a achitat nota şi a plecat...

Eléazard s-a aşezat. Inima îi bătea de să-i sară din piept:

— Fără ca măcar să îşi ia la revedere de la noi? a zis prosteşte.

— Asta i-a reproşat şi Socorró... I-a răspuns că este mai bine aşa şi că, oricum, abia de-i mai rămâne timp să prindă avionul. Ţi-a lăsat o scrisoare. Uite, dacă vrei s-o citeşti...

Ştia că pleacă azi, îşi repeta Eléazard uitându-se la plicul mare pe care i-l întindea Alfredo, ştia şi nimic n-a spus...

— Pentru Dumnezeu, ce-o fi apucat-o? a explodat imediat. Nu e posibil aşa ceva!

— Nu ştiu nimic mai mult decât tine, Lazardinho... Mi-a lăsat şi mie un bilet în care îşi cere scuze, spunând că este obligată să se întoarcă în Italia. Şi eu mă simt ca dracu'...

Eléazard i-a arătat teancul de articole pe care le decupase în vederea analizării situaţiei:

— Toarnă-ţi un pahar şi aruncă-ţi ochii peste astea cât citesc eu scrisoarea, da?

— Altceva ce să fac, i-a răspuns Alfredo trist. Oricum, hotelul e gol, aşa că...

Plicul conţinea un dosar voluminos şi o scrisoare redactată în italiană, cu scris mare, rotund, care parcă îşi propusese să acopere toate spaţiile albe ale hârtiei:

Eléazard, cu siguranţă te va surprinde — şi te va supăra, ştiu eu... — vestea plecării mele în felul acesta, însă nu am mai avut nici curajul, nici puterea de a ţi-o spune privindu-te-n ochi. Aşa că, uite care e povestea: se întâmplă să fiu bolnavă de un fel de cancer al sângelui din care nici doctorii nu înţeleg mare lucru. O maladie care începe deja să facă ravagii, într-atât de rapidă îi este evoluţia. Speranţa mea de viaţă se limitează la câteva luni, poate chiar la un an sau doi, dacă trupul îmi va rezista mai bine, cum se pare că s-a petrecut în câteva cazuri... Curios, dar nu faptul că urmează să mor pune cele mai mari probleme, întrucât conştientizarea realităţii este în asemenea măsură insuportabilă, încât creierul refuză subiectul după numai câteva secunde. Este de parcă şi-ar fabrica endomorfine ale speranţei, un fel de a-şi fura singur căciula pentru a ne permite şi nouă să facem la fel până la următoarea criză. Nu, cel mai atroce lucru, abia aici mi-am dat seama, mai bine decât în Italia, e tocmai iluzia că ai putea supravieţui în pofida a orice ţi s-ar întâmpla. Trec peste detalii pe care le provoacă introspecţia: nostalgia, groaza, urgenţa de a continua să fii, să rezişti... Gata, însă!

Îţi mai las şi cartea de căpătâi pentru mine. Din ea mi-am extras întreaga ştiinţă a stratagemelor. Traducătorul este un bun prieten al meu, sper să îi apreciezi pseudonimul...

Asta e. Nici nu mai ştiu ce altceva să-ţi spun decât să te rog să nu fii supărat pe mine. Uită un pic de Kircher, îmbrăţişeaz-o pe Soledade din partea mea şi fâ-l pe Moreira să dea-n bâlbâială până la capăt...

Te sărut ca mai adineauri, când ne-am despărţit.

Loredana

— Eeei? l-a auzit pe Alfredo, care nu-l scăpase din ochi tot timpul cât citise.

— Ştiai?

— Ce?

— Că e grav bolnavă...

— Ce mai e şi asta? îţi jur că nu ştiam nimic...

Eléazard i-a întins scrisoarea ca să vadă şi singur.

— Iartă-mă, i-a spus Alfredo după ce a aruncat o privire, dar ştii, eu şi italiana...

Şi-a trecut ambele mâini prin păr. Fără să îşi dea seama, începuse din nou să îşi muşte obrazul pe dinăuntru.

— Nu ţi-a lăsat şi o carte lângă scrisoare?

— Uitasem, s-a scuzat Alfredo, scoţând din sacoşă şi o carte cu coperta în roşu şi negru. Nici nu mai ştiu pe unde mi-e capul...

Eléazard e citit rapid ceea ce era scris pe copertă:

CELE 36 DE STRATAGEME
Tratat secret de strategie chineză
Tradus şi comentat de
François Kircher

— Cred că o să-mi torn şi eu un pahar..., a zis cu voce lipsită de nuanţe.

După plecarea lui Alfredo, a continuat să îşi umple paharul pe măsură ce acesta se golea. Într-o stare vecină cu prostraţia, citea iar şi iar scrisoarea Loredanei, studiind fiecare formulare ca şi cum vreuna dintre ele i-ar fi putut dezlega secretul dispariţiei ei. Dar, cu cât analiza mai profund cuvintele, cu atât le realiza inconsistenţa.

Răsfoia de acum mecanic cartea ce-i fusese lăsată. Ici şi colo, anumite pasaje erau semnalate cu acolade. Nimic nu lăsa să se presupună, cum sperase o clipă, că sublinierile îi erau destinate. O anume diferenţă de nuanţă indica două lecturi destul de distanţate în timp, fiecare dintre ele dezvăluind alte preocupări. Fără să fi căutat special, Eléazard a dat peste principiul utilizat de Loredana pentru atacarea guvernatorului din Maranhão: *La umbra coroanei înaltului salcâm japonez se adăposteşte agudul plăpând. Tot aşa, marii oameni sunt înconjuraţi de o curte de credincioşi şi de protejaţi. A-i ataca unul dintre devotaţi spre a ameninţa direct stăpânul este o practică curentă...* Cea de-a treizeci şi şasea stratagemă era singura încercuită. De aici, Eléazard s-a convins că era şi singura ţinând de cea de-a doua lectură, făcută de Loredana în camera de hotel în ultimele zile. *Fuga este suprema politică, a citit el cu o strângere de inimă, dacă triumful duşmanului este sigur şi dacă nu mai pot lupta cu el, îmi mai rămân trei soluţii: să mă predau, să negociez ori să fug. A capitula înseamnă o înfrângere completă. A negocia, o jumătate de înfrângere. Dar a fugi nu înseamnă înfrângere.*

Sătul să se tot învârtă în jurul cozii, a chemat-o pe Soledade ca s-o întrebe şi pe ea. Aceasta stătea pe jos, în colţul cel mai îndepărtat al verandei, cu picioarele atârnându-i în afară, printre colonete. I-a răspuns fără a se întoarce, dar, după sunetul vocii, a înţeles că fata plângea.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat-o aşezându-se alături. Ai aflat de Loredana?

A văzut-o aşa, dintr-o parte, cum îşi ştergea ochii cu dosul palmei şi se silea să îşi controleze respiraţia.

— Am aflat, i-a răspuns după ceva timp. Mi-a zis Alfredo când a urcat la tine.

— Şi de-asta plângi?

A negat din cap şi şi-a lipit faţa de barele balconului.

— Atunci, de ce? a insistat Eléazard. Ce te-a supărat? Nu te simţi bine aici?

— O să plec şi eu...

— Ce tot spui? Doar n-o să mă laşi singur?

Era obişnuit cu crizele ei melancolice, pline ochi de ameninţări pe care nu le punea niciodată în aplicare, aşa că nici vorbă să le mai ia în serios.

— A pierdut Brazilia..., a explicat fata strâmbându-se. Am jurat că plec dacă nu ajungem în finală... Deci, mă întorc la părinţii mei, la Quixadá. Pot... Pot să iau televizorul cu mine?

— Ia potoleşte-te, Soledade! Poţi să iei ce vrei, nu asta e problema. Ce-ţi cer eu e să rămâi cu mine, înţelegi?

— Mdaaa, i-a răspuns imitându-i accentul, păi, cine-mi mai spală mie rufele, cine mai merge la cumpărături, cine mai găteşte, cine-mi mai aduce *caipirinhas*? Că doar la astea sunt bună! Tot pe ea o iubeşti...

— Nu e acelaşi lucru... Ştii bine că şi pe tine te iubesc. Şi, oricum, ea a plecat... Nu s-a schimbat nimic. Totul e la fel ca-nainte...

Soledade se pusese iarăşi pe bocit.

— Doar că şi ea te iubeşte, a reuşit ea să articuleze între două hohote. Mi-a zis mie.

— Nu te cred, i-a răspuns fără a fi sigur dacă mărturisirea îi potolea sau îi sporea tristeţea. E absurd... Mai exact ce ţi-a zis?

— Că eşti un împuţit de exploatator franţuz şi că... şi că te urăşte!

Minciună pe care a renegat-o pe loc printr-o strâmbătură.

— Haide, Soledade, fii serioasă... E important pentru mine...

— Mi-a spus că te iubeşte, însă urmează să moară aşa că nu are niciun rost să-ţi dea iluzii.

Lacrimile îi ţâşneau din ochi încheindu-şi fraza:

— Eu i-am zis că toţi crăpăm... Dar din gelozie, înţelegi? Şi acuma, a plecat din cauza mea...

— Nici vorbă, a încercat s-o consoleze, nu poţi şti ce e în mintea unui om atunci când... I-a fost frică să nu ne facă să suferim...

Vorbindu-i, Eléazard a presimţit că, în sfârşit, se apropia de descoperirea adevărului:

— I-a fost frică să nu ne îmbolnăvească şi pe noi de suferinţa ei. Şi-a dat seama că, mai întâi, a încercat să negocieze cu propria-i boală, după care a dat un pas înapoi, din mândrie, pentru a putea lupta mai bine...

— Numai eu sunt de vină, a ţinut-o pe-a ei Soledade, plângând. Am dus-o la terreiro... Papagalului nu i-a fost frică de ea, înţelegi, şi ăla a fost un semn... Şi Omulú a ales-o pe ea, nu pe mine...

Eléazard nu mai înţelegea nimic:

— Ce mai e şi povestea asta cu *terreiro*?

Soledade şi-a dus mâna la gură, rostogolindu-şi ochii înspăimântată.

— Spune-mi, te rog..., a insistat Eléazard.

Singurul răspuns a fost că s-a ridicat iute şi a fugit la ea în cameră.

Eléazard s-ar fi bucurat dacă ar fi putut plânge şi el, pentru a-şi uşura sufletul. A rămas însă pe terasă, cu privirile în gol, cu sticla la îndemână. Puţin mai târziu, fără să se mişte, a auzit soneria telefonului, apoi mesajul rostit de vocea spartă a doctorului Euclides pe repondeur.

Mai târziu, când şi-au făcut apariţia ţânţarii, s-a refugiat în living. Mergea ca un crab, uneori cu bruşte devieri care-l făceau să rânjească de unul singur.

A doua zi, deşteptătorul l-a făcut să sară din pat mult mai devreme decât ar fi trebuit. *Cachaça* îi strângea fruntea ca într-o menghină, iar perspectiva de a se duce la São Luís, la chemarea doctorului Euclides nu îl distra în niciun fel. Atâta doar, că bătrânul nu ierta nicio infracţiune de acest gen: dintre toţi cei care i-au făcut aşa ceva, nimeni nu se putea lăuda că l-a mai întâlnit o a doua oară.

Pe tot parcursul traversării a rămas pe punte, aşa că briza i-a mai atenuat durerea de cap. Odată ajuns în São Luís, a cumpărat *Curierul de Maranhão* şi a intrat într-o cafenea. Afacerea Carneiro ocupa încă o bună parte din pagina a treia: un jurnalist cunoscut pentru opiniile lui reacţionare dăduse frâu liber veninului. Autorităţile, scria acesta, aveau dovada formală că era vorba despre un complot menit să mânjească Partidul Democratic Social. Procurorul Waldemar de Oliveira depăşise limitele jurisdicţiei sale: cum cazul a avut loc în Alcantara, era de competenţa parchetului din São Luís, nu al celui al municipalităţii Santa Inês. Erau cunoscute simpatiile comuniste ale personajului, ca să nu mai vorbim despre înclinaţiile lui homosexuale notorii... Unele surse oficioase se refereau la o posibilă mutare disciplinară, ba chiar la o viitoare punere sub acuzare pentru pedofilie. Guvernatorul statului fusese denigrat într-un mod cu atât mai abject cu cât fiul lui era dat dispărut în Mato Grosso, mort, probabil, pentru cauza ştiinţei şi pentru onoarea patriei sale!

Moreira plătise, probabil, foarte bine, fiindcă pledoaria era convingătoare, producând rezultatul scontat. Şi uite-aşa va fi dată uitării şi povestea aceasta, şi-a zis Eléazard. Ba chiar Moreira va obţine un avantaj în alegeri. Până la urmă, stratagemele dragi Loredanei nu funcţionau chiar atât

de eficient. După cum evoluau lucrurile, salcâmul japonez nu doar se pregătea să scoată basma curată agudul, dar şi să zdrobească toţi viermii de mătase de care va da în drum.

— Ei, cât pe-aici să mă duceţi cu preşul..., a constatat doctorul Euclides întâmpinându-l.

Eléazard a sesizat parfumul contesei Carlotta încă înainte de a o zări, în salon. A salutat-o şi s-a aşezat pe un scaun, în faţa ei.

— I-aţi povestit şi doctorului?

Cum contesa a confirmat din cap, a continuat:

— În orice caz, cât priveşte folosul a ceea ce am făcut... Aţi citit ziarele de dimineaţă? E limpede ca lumina zilei că vor înăbuşi cazul...

— Mereu acelaşi defetist, nu-i aşa? a spus doctorul Euclides mângâindu-şi barba. Credeţi-mă însă jocurile nu au fost făcute. Se zbate el, că doar e război de-a binelea, dar, dacă îl acuză şi Carlotta, atunci chiar i s-a încheiat cariera...

— Numai că nu are nicio valoare juridică. Va fi cuvântul ei contra cuvântului lui...

— Fără îndoială, dar alegerile le va pierde. Prietenii politici îl vor părăsi unul după altul...

— Sunteţi gata să depuneţi mărturie? s-a întors Eléazard către contesă.

Carlotta părea la capătul puterilor, însă vocea îi demonstra o hotărâre de neclintit:

— Dacă e necesar, îl voi acuza chiar eu. Mare lucru tot nu mai am de pierdut, ştiţi...

— Tot nu aveţi niciun fel de veste despre expediţie? a întrebat Eléazard cu o detaşare care l-am mirat până şi pe el.

— Sunt în viaţă, i-a explicat doctorul Euclides. Elicopterul a trecut pe deasupra ambarcaţiunii cu care au plecat. Evident, au eşuat în urma vreunei avarii. Se pare că au intrat în pădure, cel puţin asta se ştie până acum. E nevoie de câteva săptămâni pentru a pune la punct o echipă de căutare...

— V-am spus eu că trebuie să aveţi încredere în Dietlev! Cel puţin, aceasta este o veste bună, nu-i aşa?

— Dacă vreţi..., a zis Carlotta. Nimeni nu îşi explică de ce nu au rămas lângă vas, aşa că nu mă pot împiedica să nu văd lucrurile în negru. Cred că îmi înţelegeţi neliniştea, doar sunteţi în aceeaşi situaţie... Dar, mai bine, să nu mai vorbim despre acest subiect.

Eléazard a amuţit pentru câteva clipe, realizând că Elaine dispăruse din viaţa lui încă mai înainte de a se pierde în Mato Grosso... Anunţul oficial al morţii ei, era convins, nu avea să-i smulgă decât câteva vorbe de circumstanţă.

— Loredana s-a întors în Italia..., a şoptit, fără să realizeze grosolănia.

— Ştim, a răspuns simplu doctorul Euclides, de asta v-am şi chemat atât de devreme. Chiar prea devreme, dragul meu, după modul în care vă pot interpreta transpiraţia: trăsniţi a alcool de trestie ca un autobuz...

— Lăsaţi-l în pace! a intervenit Carlotta. Nu e adevărat, domnule von Wogau, vă asigur că...

— Sunt obişnuit..., a răspuns glumeţ Eléazard, înroşindu-se totuşi. Dar, de unde ştiţi?

— A trecut să îmi spună la revedere, înainte de a merge la aeroport. E o fată drăguţă... Nu aruncaţi cu pietre în ea: uneori, îţi trebuie mai multă tărie pentru a ieşi din joc, decât pentru a rămâne...

— V-a povestit tot?

— Dacă prin “tot” înţelegeţi boala, efectiv...

— Chiar credeţi că...

— Nu, l-a întrerupt Euclides. Nu ştiu la ce vă gândiţi, însă este exclus. Decizia ei trebuie acceptată aşa cum este, ca un refuz de a se amăgi de una singură în ceea ce o priveşte pe ea însăşi şi pe ceilalţi. În consecinţă, şi ca un refuz de a vă mai revedea. Nu a acţionat astfel dintr-o toană, ştiţi foarte bine...

— Înţeleg, i-a răspuns trist Eléazard, dar nu sunt de acord.

— Ceea ce înseamnă că nu înţelegeţi absolut nimic, a conchis sec Euclides.

SÃO LUÍS / Ceva simplu, raţional...

— I-am spus şi i-am repetat: termină-ţi mai întâi studiile şi pe urmă poţi să faci ce vrei... Dar, ştiţi cum e la vârsta asta, cum s-ar zice vulgar: ia zi-i tu lu' curu' meu, că mă cam doare capu'... Nici măcar la examenul de licenţă nu s-a prezentat! Bine, bine!... Văd că tot aşa de mult fumaţi... Ar fi de

aşteptat vreo jumătate de ceas... Aş fi preferat în două reprize, dar, dacă aşa stau lucrurile... Pe termen lung, s-ar putea să vă facă rău. Anunţaţi-mă dacă aveţi nevoie de o mică pauză. Katia, acum aspirare, te rog... Numai chitara electrică, atâta îl interesează. Altfel, pare talentat ăsta micu', al naibii de talentat. Nu mă pricep eu cine ştie ce, dar simţi că-ţi mişcă toate măruntaiele când cântă... I-am cumpărat o chitară Gibson, un instrument de clasă... Nici nu vă-nchipuiţi cât poate să coste o drăcie de-asta! între noi fie vorba, m-am descurcat s-o scot mai ieftin, printr-un prieten din Hong Kong... Păi, în condiţiile astea, când mă gândesc că l-au respins la conservator!...Mă-nţelegeţi, nu-i aşa?

Întins pe spate, cu mâinile pe piept, Moreira privea fix soarele de sticlă şi inox de deasupra lui. Fotoliul pe care stătea era, probabil, singurul loc din lume unde îşi putea permite să nu răspundă întrebărilor unui imbecil. Bâzâitul vocii acestuia, ca şi pata luminoasă de dincolo de sticla mată îl aruncau într-o somnolenţă vecină cu hipnoza. Şi-a închis ochii. Era ideal pentru a se putea bucura în perfectă linişte de sine însuşi.

Ştirea pozitivă a zilei se putea reduce la un singur cuvânt: Petropolis. *Treaba-i gata*, îi spusese Barbosa la telefon, *nu a fost uşor, dar acum, oficial, i s-a luat cazul şi a fost transferat la Petropolis. Şi promovat, în felul ăsta... Mulţumită ţie, mi-am pus în cap sindicatele din magistratură...* Le-am tras-o, îşi tot spunea Moreira cu o satisfacţie de nedescris, la blană le-am tras-o! Contrar tradiţiei, maestrul Biluquinha fusese categoric: cazul nu va fi judecat pe fond, fiindcă a existat un viciu de procedură în timpul arestării. Se mergea către scoaterea de sub învinuire. Cu siguranţă, în cazul lui Wagner, şi cu mari şanse pentru ceilalţi doi, în măsura în care unul dintre aceştia revenise asupra declaraţiei, jurând că i-a fost luată sub presiune.

Însă vulpoiul de Edson nu lăsase să treacă timpul până când i-a şi cerut un serviciu. Sondajele îl scoteau câştigător în Statul Ceará, dar marja de siguranţă era prea şubredă pentru a fi sigur de câştigarea partidei. În consecinţă, va merge să îl susţină în fieful lui pentru a convinge nehotărâţii. Perspectiva de a se duce la Fortaleza nu prea îl entuziasma, dar binele făcut trebuia plătit. Era chiar cea mai mică dovadă de politeţe, după cum îi salvase Barbosa pielea.

Pentru o clipă, Moreira a înţepenit de durere. De parcă i-ar fi revenit, dintr-odată, în minte, Carlotta. Carlotta... Cu cât lucrurile se îndreptau spre rezolvare, cu atât se încăpăţâna să divorţeze. Aseară încercase să o potolească, dar nu se lăsase convinsă de niciun argument. Rămăsese mută, încuiată în camera ei, până îl scosese din sărite. Când încercase să spargă uşa, jaguarul începuse să urle, cu spinarea arcuită, de parcă ar fi luat pe faţa partea stăpânei, împotriva lui. Ce javră! Fusese nevoit să se calmeze... Nu ar fi crezut-o vreodată în stare, pe nevastă-sa, de o asemenea voinţă puternică. Până la urmă, tot îi spusese câteva cuvinte şi anume că avocatul, “avocatul ei”!, îl va contacta în curând pe al lui. Îl uluise faptul că fusese în stare să ia legătura cu unul dintre pinguinii ăia. Şi cine? Ea, care nici măcar o hârtie cu calculul impozitului nu era în stare să umple! Mai că nu-i venea să creadă...

Simţea cum îl strânge de gât sentimentul unei profunde nedreptăţi. Doar nu muncise ca un negru toată viaţa doar pentru a ajunge aici! E deprimată complet, îşi spusese, a înnebunit din cauza lui Mauro... Eh, cum se va întoarce din călătoria aia idioată, are să îşi revină. Numai că o mică voce acră îi şoptea că el fusese acela care ţinuse să încheie căsătoria semnând actul de separare a bunurilor. O grandoare sufletească riscând, acum, să îl trimită înapoi la condiţia de ţărănoi rupt în fund. În condiţiile în care Carlotta rămânea de neclintit, adevăratele necazuri erau abia la început. Din punct de vedere afectiv, divorţul i se părea penibil, însă de dorit, ba chiar atrăgător, căci presupunea o regăsită independenţă. Pe plan politic însă, încurca lucrurile, iar financiar era inadmisibil. Trebuie să existe o cale de a ieşi din elinei, îşi zicea cu degetele crispându-se pe pântece, ceva simplu, raţional...

— Un post de secretar, chiar şi de aprod... Nici nu contează, funcţionar să fie. Mă-nţelegeţi, nu-i aşa? Un salariu, acolo, cât de mic, dar regulat... Vă promit eu: n-o să vă facă nicio neplăcere... Gata, am terminat. Puteţi să vă clătiţi...

Moreira a sorbit dintr-un pahar de plastic, apoi a scuipat în bazinet. Şi-a mişcat maxilarul în toate părţile, apoi şi-a trecut limba peste dinţii proaspăt detartraţi:

— Să-mi trimită CV-ul, a zis pe când, cu un bâzâit electric, fotoliul revenea la poziţia iniţială. O să văd ce pot face. Dar nu înainte de alegeri.

Capitolul XXX

Cum poate o febră să zămislească o carte. Şi în care se mai descrie şi o maşinărie de gândit demnă de toate laudele

Tocmai sărbătorisem noul an când maestrul meu fu cuprins de o febră care era cât pe ce să îl trimită pe lumea cealaltă. Într-o dimineaţă, se trezi cuprins de slăbiciune, fără ca vreo indispoziţie anterioară să fi putut explica neaşteptata stare de oboseală. Când îl văzui zăcând la pat, palid & tras la faţă, mă cuprinse o mare emoţie. Totuşi, mai mult decât evidenta & neobişnuita lui stare, mă impresionă aerul lui surprins, pradă parcă unei visări glumeţe & confuze, părând profund preocupat de ceva anume, deşi nu era în stare să cugete clar la nimic. Neaşteptate mişcări convulsive îi agitau muşchii feţei, dar şi ai mâinilor, de parcă s-ar fi apărat de muşte...

Chemat de urgenţă, părintele Ramón de Adra, chirurgul colegiului, i-a găsit urina lăptoasă, pântecele întărit & limba încărcată de o depunere brun-gălbuie. Pulsul bătea mai repede & dezordonat faţă de normal. În consecinţă, îi prescrise o dietă acrişoară & uşoară, pe bază de supe-creme. Se putea adăuga suc de măcriş ori de lămâie, vişine & rodii. După care părintele Ramón i-a luat preventiv sânge, liniştindu-mă în legătură cu evoluţia bolii.

Numai că, în ziua următoare, starea bolnavului nu doar că nu se amelioră, ba din contră. Kircher prezenta ulceraţii de un roşu pal, tari la pipăit, în gură, pe buze, dar şi la nivelul glandelor inghinale & de la subţiori. Începuse & o diaree neagră & rău mirositoare, ce producea bolnavului o asemenea proastă dispoziţie, încât nu mai simţea nimic în afara unei teribile dureri de cap, care îl tortura. Observând noile simptome, caracteristice febrei maligne, părintele Ramón nu îmi ascunse temerea sa: dacă părintele Kircher nu va fi chemat la ceruri în şapte sau opt zile, poate că vor mai fi ceva speranţe de a-l vedea vindecat. Pentru a fi însă liniştit, ordonă să ia din când în când mici doze de cremă de tartru amestecat cu ipecacuana, pentru a-i mai calma colicele & a provoca transpiraţia, în alternanţă cu, la fiecare două ceasuri, o jumătate de drahmă de rădăcină de şerpariţă & zece grăunţe de camfor, spre a-şi regăsi puterile. Fără a se mai uita la cheltuieli, îmi recomandă să îi dau şi o uncie din cea mai bună chinină, transformată într-un praf foarte fin & mai multe măciulii de mac, din care trebuiau administrate doze mici în timpul crizelor de febră. După care a plecat, nu înainte de a-mi recomanda să aerisesc încăperea ţinând fereastra deschisă & producând permanent aburi de oţet.

În cea de a şaptea zi, cum nu se observa nicro ameliorare, părintele Ramón mă lăsă să încerc un remediu contra căruia Athanase s-ar fi ridicat oricând, dar pe care agravarea bolii & apropierea limpede a sfârşitului nu îl mai puteau îndepărta. Aşadar, am legat o oaie vie de piciorul patului... & bine-am făcut, căci într-a noua zi, fie că animalul a inspirat veninul care ieşea din trupul maestrului meu, îndepărtând astfel răul de victimă, fie că nu a fost decât o fericită coincidenţă, dar am descoperit oaia moartă & pe Athanase pe drumul cel bun al vindecării.

Nici nu trecuse bine încă o săptămână că deja plănuia cum să se întoarcă la muncă! Părintele Ramón însă îi interzise ferm, invocând faptul că febra malignă provine în primul rând din spaţiile închise & din şederea excesivă în astfel de încăperi în vederea studiului. Prin urmare, îi recomandă cât mai dese plimbări la ţară & o viaţă sănătoasă, reglată după soare.

Încă de la prima plimbare în aer liber, totuşi, când îmi vorbi în termeni elogioşi despre Agapitus Bernardinis, tânărul gravor care trebuia să vină cu noi în afara zidurilor oraşului, pricepui că îşi dorea să împuşte doi iepuri dintr-un foc & că nu cedase sfaturilor primite decât pentru a profita mai bine de repaosul impus de doctori. La întrebarea mea, îmi mărturisi fără greutate gândurile ascunse: obsedat de graba de a-şi duce la bun sfârşit proiectul arheologic, hotărâse să parcurgă întreg Latiumul spre a reconstitui imaginea Romei antice & a dovedi perfecta potrivire dintre istoria acesteia şi cea a Bibliei... Cu toată neliniştea pe care mi-o provocau posibilele urmări ale unei astfel de încercări asupra sănătăţii lui, mă străduii să îl ajut cât mai bine cu putinţă.

Până în luna lui mai străbăturăm toate ruinele cetăţii, & dinlănuntrul & din afara zidurilor ei, punând la punct hărţi & planuri ale tuturor locurilor & clădirilor care îşi dovedeau vechimea. Nimic nu scăpă curiozităţii minuţioase a maestrului meu, nici rămăşiţele lui *Domus Aurea*, nici cele, mai modeste, ale templului sibilei tiburtine de la Tivoli, al cărui oracol degeaba îl anunţă pe Caesar de venirea Mântuitorului nostru. La Tusculum, unde Tiberius & Lucullus se apăraseră cândva de mizeriile cetăţii, vizitarăm numeroase vile ridicate pe vechile amplasamente de către familiile nobile ale

secolului nostru. Peste tot, Kircher fu primit ca un oaspete de vază & fiecare se grăbi, prin mii de dovezi de amabilitate, să îi uşureze munca de cercetare. Cu toate acestea, nimeni nu ne tratã cu mai multă afecţiune decât bătrânul cardinal Barberini. Locuinţa sa era clădită pe ruinele templului Fortunei, astfel că Athanase putu reconstitui cu fidelitate construcţia cea mai impunătoare & mai reuşită a arhitecturii romane. În pivniţe reconstitui chiar, cu ajutorul lui Agapitus, un mozaic original care descria cu precizie binefacerile zeiţei sub aspectul unei foarte frumoase scene de pe malurile Nilului. Ne încheiarăm plimbările de studiu cu o excursie pe pantele muntelui Gennaro, spre a vedea cum se recoltează mana frasinului de munte, styraxul & balsamul de terebint.

Când ne întoarserăm la Colegiul Roman, cartoanele lui Agapitus dădeau pe-afară de atâtea desene, iar hârtiile maestrului meu de o cantitate suficientă de notiţe pentru a scrie zece volume despre Latium. Dar oricât de preţios ar fi fost el pentru cunoaşterea istoriei romane, studiul întreprins de Kircher nu şi-ar fi atins întreaga splendoare fără concluziile subtile dictate de geniul acestuia: tribul lui Noe, totul o dovedea, fusese cel dintâi neam aşezat în Italia, chiar după prăbuşirea turnului Babei. Cât despre zeii romanilor, nu erau decât avatari ai lui Noe, acel om sfânt a cărui amintire, travestită în legende & mituri, fusese perpetuată de miile de faţete ale acelui ridicol panteon.

— Saturn, îmi zise Kircher într-o seară, când treceam prin Capitoliu stând de vorbă, zeul acela care şi-a dat numele Latiumului pe când Italia încă se mai chema Ausonia, era adorat pentru vârsta de aur pe care conducerea lui dreaptă & paşnică a oferit-o aborigenilor, omenirii, adică. Care vârstă de aur corespunde, evident, acelei ere a abundenţei inaugurate de Noe la coborârea din arcă. & la fel cum Ham, fiul lui Noe, şi-a manifestat spiritul de revoltă nemaiacoperind goliciunea tatălui său în noaptea în care acesta s-a îmbătat pentru întâia oară, la fel & Jupiter, fiul lui Saturn, a mutilat organele genitoare ale tatălui său, distrugând prin actul nebunesc fericitele vremuri ale originilor... Află, dar, Caspar, că zeii păgânilor nu sunt decât nişte simpli oameni, superiori celorlalţi prin calităţile ori prin slăbiciunile lor, pe care ignoranţa muritorilor i-a făcut să fie divinizaţi. Ceilalţi doi fii ai lui Saturn, Neptun & Pluton, sunt, în consecinţă, imagini ale lui Sem & Iafet, analogia putându-se verifica pentru toate marile figuri ale Bibliei & pentru toţi idolii trecuţi sau prezenţi ai tuturor popoarelor de pe faţa pământului.

Cu fericire verificai, astfel că febra care îmi doborâse maestrul nu mai era decât o amintire îndepărtată...

Kircher îşi sărbători a şaizeci & şasea aniversare la colegiu &, cu acea ocazie, uimi pe toată lumea cu modul în care îşi recâştigase puterile. Bronzat de atât stat în aer liber & în plin soare, în câmpiile din jurul Romei, mai zdravăn ca oricând & sufleteşte & trupeşte, nu mai înceta să glumească prieteneşte cu tinerii noştri novici pe seama constituţiei lor firave, bând din vinul alb pe care părintele Ramón i-l recomandase ca obligatoriu pentru deplina vindecare & prevenirea unei eventuale recăderi. Provocat la skandenberg de către cei mai curajoşi dintre noi, îşi învinse unul câte unul adversarii fără a părea afectat câtuşi de puţin din cauza eforturilor repetate! Fui atât de fericit de a-l vedea într-o asemenea bună dispoziţie, încât toată noaptea, până în zori, mă rugai & îi mulţumii lui Dumnezeu.

După ce rezolvă enigma legată de otrăvirea fântânii Pamphili & inventă “Tructometrul” care nu mai lăsa să se întâmple asemenea nenorociri, maestrul meu se cufundă iarăşi în muncă. În acelaşi timp cu *Arca lui Noe*, îşi pusese în cap să scrie & o apologie a casei austriece de Habsburg. Recitind în acest scop voluminoasa corespondenţă întreţinută cu câteva înalte personaje ale acestei ilustre familii, Kircher regăsi o scrisoarea de la răposatul împărat Ferdinand al III-lea, care-i fusese mecena & prieten cu o exemplară fidelitate. Un pasaj anume din acea scrisoare îl străfulgeră pe maestrul meu...

— Nu greşea deloc, murmură el aşezând scrisoarea pe o masă încărcată de cărţi deschise şi de tot felul de documente. Cum de nu mi-am dat seama mai devreme?!

Intrigat de brusca uimire a maestrului meu, îndrăznii să-i cer câteva lămuriri.

— Mă gândeam la însăşi Arta, Caspar, & la minunata intuiţie a inventatorului ei: Ars Magna, “Marea Artă” ce permite combinarea tot atât de bine a lucrurilor şi a ideilor din spatele lor, graţie a trei instrumente divine: sinteza, analiza & analogia.

Prin sinteză, pot reduce multiplicitatea la unitate; prin analiză, plec de la unitate către multiplicitate; prin analogie recunosc nu doar unitatea originară, divină & metafizică a lumii, dar & pe aceea a cunoaşterii, fiindcă descopăr miraculoasa concordie a forţelor & proprietăţilor ce o constituie! Arta lui Raymond Lulle e imperfectă. Iată de ce s-a dovedit de neutilizat descoperirea lui... Numai că

eu pretind că arta aceasta este posibilă! E mult timp de când îi întrezăresc principiile, pe care le folosesc în practica de zi cu zi. Cu toate acestea e o urgenţă — am înţeles imediat, recitind scrisoarea regretatului Ferdinand al III-lea — să satisfacem în sfârşit foamea celor mai puţin dotaţi & să dăm cunoscătorilor mijlocul infailibil de a atinge adevărul. Consider că orice om cu minte este în stare să obţină în timp scurt o viziune justă, chiar dacă sumară, legată de totalitatea ştiinţelor! Chiar dacă sunt un om bătrân, Caspar, tot îmi voi folosi zilele pe care Dumnezeu binevoieşte să mi le mai lase spre a construi ceea ce nimeni nu a îndrăznit niciodată să viseze măcar: o maşinărie de gândit! Echivalentul, în ordinea conceptelor, al acestui muzeu care îmi poartă numele & care nu e altceva decât o enciclopedie, o gramatică la vedere &, cum s-ar zice, palpabilă, a realităţii universale!

Rămăsei ameţit de entuziasmul comunicativ al maestrului meu & de ceea ce lăsa să se prevadă drept o reuşită. Grăbindu-se să reînnoiască *Ars Magna* a lui Raymond Lulle, Kircher îmi încredinţă ultima revizuire a lucrărilor *Arca lui Noe & Archetipon Politicum*, pentru a se putea dedica în întregime scrierii noii opere. Era necesar să organizeze în întregime toate cunoştinţele omeneşti conform unei anumite ordini, după modelul celei divine, înainte de a institui reguli analogice & un sistem de combinări care ar fi permis oricui să le folosească după nevoie. Un exerciţiu cum nu se poate mai îndrăzneţ, dar de care maestrul meu se achită cu o tulburătoare uşurinţă, fără a-i fi slăbit măcar o clipă hotărârea pe care o luase.

Chiar la începutul anului 1669, pe când Athanase trimitea la tiparniţă, pe măsură ce le încheia, paginile viitoarei sale *Ars Magna Sciendi (Marea Artă a Cunoaşterii*), interveni o controversă pe cât de detestabilă, pe atât de neruşinată. Două scrieri fură aduse lui Kircher din partea părintelui François Travigno, colegul & prietenul său de la Padova: prima era o carte a lui Valeriano Bonvicino, profesor de fizică la aceeaşi universitate ca şi părintele Travigno, iar cealaltă, copia unui pamflet, susţinut de unii membri ai Royal Society din Londra & semnat... Salomon Blauenstein!

În opul său, *Lanx Peripatetica (Talgerul (balanţei) peripatetice)*, Bonvicino critica deschis capitolul al XI-lea din *Lumea subterană* a lui Athanase — unde Kircher, după cum ne amintim, denunţase public transmutaţia alchimică —, afirmând că el însuşi fabrica aur nici nu mai ştia de când în casa lui din Padova. Cât despre Salomon Blauenstein, escrocul ordinar care fusese, pe vremuri, cât pe ce să îl ruineze pe prea naivul Sinibaldus, acesta relua & el aceleaşi critici la adresa maestrului meu, însă cu o ironie muşcătoare & o agresivitate nedemnă de un om de ştiinţă...

Nedreptele atacuri îi răniră groaznic mândria lui Kircher. Mânia nu-i slăbi zile la rând, până când justiţia divină lovi pe unul dintre detractori & începură să îi sosească numeroase scrisori de susţinere din partea celor mai renumiţi doctori în ştiinţe.

Athanase nu se lăsă însă covârşit astfel că, în toamna aceluiaşi an, apărură simultan *Ars Magna Sciendi & Archetypon Politicum*, declanşând un val de admiraţie ce se rostogoli iute peste toţi oamenii cinstiţi ai Europei.

Incomparabilul succes al acestor opere fu, cu toate acestea, subminat de un dublu nenoroc, ce răsună în întreaga creştinătate ca un avertisment divin de a nu subaprecia nici măcar o clipă diabolicele uneltiri ale idolatrilor...

MATO GROSSO / Îngeri cădeau...

Pierzând şirul zilelor şi al nopţilor, a tot ce nu era reluare mecanică a aceloraşi şi aceloraşi gesturi, înaintau prin desişul verde al pădurii. În bună măsură, motivul resemnării era moartea lui Dietlev, care îi lipsise de şef, de prieten pentru unii, dar şi de unica raţiune care ar mai fi justificat rezistenţa în faţa disperării. Mai ales Elaine nu îşi mai revenea. Din cauze care le scăpau tuturor, şamanul refuzase înhumarea cadavrului, ţinându-i în continuare discursuri lungi şi pasionate. Adăugând aberaţiei oroarea, continua să pună să fie transportat pe targă, în pofida mirosului pestilenţial pe care îl degaja. Omniprezent, semnul formal şi totuşi negat al morţii o obseda pe tânăra femeie. Urmărită de defunctul care nu mai era bărbatul pe care îl iubise, dar nici acela a cărui amintire îi va fi, cândva, preţioasă, înţelegea mai bine, acum, graba cu care facem să dispară leşurile. Funeraliile urmăresc escamotarea putrezirii, împiedicarea acestei teribile, inumane angoase de a polua lumea celor vii. Fără de înhumare, ce fixează absenţa acestor fiinţe fără de fire, morţii s-ar întoarce.

În zorii zilei aceleia, pe când mărşăluiau de vreun ceas, învăluiţi într-o ceaţă îngheţată şi în somnolenţă, o rumoare a trecut de la un capăt la celălalt al coloanei, sporind pe măsură ce înainta. S-

au oprit. Intrigat, Mauro a trecut în fruntea şirului, zărind un perete negru, de stâncă, barându-le calea tăiată în junglă. Şamanul a rostit incantaţii înflăcărate, apoi a mers mai departe, de-a lungul versantului, până la o spărtură pe care o cunoştea, o trecătoare ascunsă de vegetaţie, un pasaj abrupt, consolidat pe alocuri, pentru a uşura urcuşul. Coloana s-a luat după şaman, care grăbea pasul, cuprins de o vizibilă nerăbdare.

După un prim efort istovitor, au ajuns la înălţimea celor mai înalţi dintre copaci, descoperind un spectacol care le tăie răsuflarea: perfect conic, muntele se ridica spre cerul senin ca pe fondul unui tablou flamand. O masă dezgolită, negricioasă, mânjită de dungi albe, însă având în vârf o coroană de vegetaţie scurgându-se prin cele mai mici crăpături ale stâncilor. Sub ei, jungla prin care trecuseră atâtea zile de-a rândul se întindea cât vedeau cu ochii. Hulă întunecată, vălurită, nesfârşită şi la fel de impenetrabilă ca suprafaţa oceanelor.

— Un inselberg! a şoptit Elaine impresionată de contrastul dintre versanţii goi ai muntelui şi luxurianţa de pe culme.

— Chiar că pare o insulă..., a adăugat Petersen uşor surprins că înţelesese spusele femeii. Nici că am mai auzit vorbindu-se despre aşa ceva...

Elaine a oftat, strângându-şi pleoapele, cu gândurile în altă parte:

— Nici măcar fluviul nu se mai vede...

— Însă, în sfârşit, ne putem orienta, a constatat Herman cu privirile ţintă la ceas.

Întorcându-şi încheietura în aşa fel încât ora douăsprezece să fie îndreptată către soare, a schiţat o dreaptă imaginară între cifră şi limba mică:

— Într-acolo este nordul, aşa încât Rio Paraguay cam în direcţia aceea trebuie să fie.

Şi a arătat cu degetul către o dungă de frunziş abia dacă puţin mai închis, foarte departe, către sud-est.

— Aşa, la ochiometru, aş zice că suntem la vest de Câceres. Nu e deloc sigur că ne mai aflăm în Brazilia...

— Ai dreptate..., a adăugat Mauro după ce a scrutat peisajul de jur-împrejur. Dacă ar fi fost vreo misiune pe-aici pe undeva am fi zărit măcar nişte fum sau ceva de genul ăsta... Dumnezeu ştie unde ne-or fi ducând...

Cum observaţia lui nu aştepta un răspuns, nu a primit vreunul, iar în ochii albaştri ai bătrânului neamţ a citit ceea ce, oricum, se impunea de la sine: nici măcar Dumnezeu nu avea habar.

Au continuat să urce din greu panta abruptă a muntelui. Poteca şerpuia în zigzag ca treptele unui alt turn Babel. Elaine era fascinată de marea de vegetaţie de sub ei, care devenea tot mai amplă. Cu siguranţă, se aflau pe o insulă plantată chiar în mijlocul pădurii, o anomalie geografică recenzată, poate, de un satelit, dar pe care niciun occidental, acum era convinsă, nu pusese vreodată piciorul.

După trei ceasuri de urcuş epuizant, au pătruns în jungla din vârf, ceea ce i-a făcut iarăşi să îşi piardă orientarea. Elaine se simţea frustrată de a fi fost lăsată atât de puţină vreme să vadă iarăşi cerul liber şi soarele. Mauro a fost cel dintâi care a observat schimbările intervenite în structura pădurii: o floră neobişnuită prospera în jurul lor, o adevărată grădină botanică populată cu un număr considerabil de insecte şi de animale unice. Ciuperci stacojii, broaşte policrome ca peştii de acvariu, ferigi creasta-cocoşului arborescente ale căror frunze arcuite li se desfăşurau agresiv deasupra capetelor... Aproape nimic din ceea ce vedeau nu coincidea cu ceea ce zăriseră până atunci. Adunând cu voce tare lucrurile pe care şi le mai amintea, Elaine a încercat să explice straniul fenomen:

— Acelaşi lucru poate fi observat în Guyana Franceză: un vulcan suficient de izolat pentru a deţine propriul ecosistem. Genul de artificiu care i-a folosit lui Darwin pentru a-şi verifica teoria... Selecţia naturală a avut loc, dar s-a dezvoltat marginal, cam ca pe un atol. Anumite specii ale pădurii umede au putut evolua în spaţiul acesta protejat altfel, la adăpost de tulburările care au afectat câmpia...

I-a invitat să îşi închipuie o arcă a lui Noe care ar fi continuat să navigheze mii de ani, fără a găsi vreodată uscatul. Speciile luate la bordul vasului fantomă ar fi fost mai mult sau mai puţin asemănătoare cu acelea îmbarcate la plecare, unele s-ar fi transformat spre a se adapta mai bine vieţii de pe corabie, pe când altele nu ar fi supravieţuit...

— Extraordinar! a exclamat Mauro prinzând o coleopteră uriaşă, cu trupul presărat cu coarne. Ai zice că am ajuns în paradisul terestru...

— O să aveţi tot timpul să admiraţi căcaturile astea, a zis Petersen dispreţuitor. Am ajuns.

Într-adevăr, întregul trib se aşeza la marginea junglei, pe un platou descoperit, străjuit, într-o parte, de mamelonul de granit şi deschizându-se de cealaltă către o prăpastie adâncă. Contrar obiceiului din ultimele zile, indienii s-au îngrijit de aşezarea ordonată a taberei. După ce s-au aprovizionat cu apă şi au adunat recolta cotidiană de larve, de măduvă comestibilă de palmier şi de alte produse ale culesului, femeile au trecut la macerarea maniocului în coşurile mari, cerate, în care se prepara berea. Nişte tineri au plecat veseli la vânătoare. Lemnele de foc veneau în grămezi... Totul arăta că oprirea pe vârful inselbergului nu era doar o simplă pauză, ci chiar capătul drumului.

— Doar n-o să rămânem aici!? a bombănit Mauro pe un ton care lăsa să i se întrevadă temerile.

— N-ai decât să te duci să-i întrebi, dacă vrei, i-a-ntors-o Petersen desfăcându-şi centura plină cu cocaină.

Elaine se aşezase în hamac. Din străfundurile propriei epuizări se ridica o certitudine: nimic, nici măcar aşteptarea pasivă nu mai putea influenţa desfăşurarea evenimentelor. Nu se putea împiedica să nu se gândească iarăşi la cadavrul lui Dietlev, aşa cum îi apăruse în faţa ochilor, aureolat, în deplina sa maiestate. Moartea lui se înrădăcina puţin câte puţin în acea parte a fiinţei unde, rană după rană, existenţa îşi ţese fără grabă propria dispariţie. Nu-i mai era frică.

Şamanul aşteptase nemişcat, cu faţa spre munte, ca indienii să-i construiască o colibă unde intrase câteva minute, pentru a ascunde instrumentele care îi erau necesare. Odată gata treaba, a rostit un discurs interminabil în faţa tribului, după care a plecat singur spre vârf. Ceilalţi l-au privit până când a dispărut din raza vederii, după care s-a întors fiecare la treburile lui.

— Pregătesc o nouă petrecere pentru când s-o-ntoarce..., a presupus Petersen.

Ipoteza lui, care avea să se dovedească peste puţin timp adevărată, nu a fost urmată de vreun comentariu. Professora von Wogau era complet apatică, uitându-se în gol. Cât despre Mauro, acesta nu mai înceta să se extazieze de unul singur din cauza gâzelor de care da mai peste tot. Aşa că Herman a tras puţin praf pe nas şi s-a întins pentru a reflecta. O sirenă de alarmă îi urla în creier, somându-l s-o taie în cea mai mare viteză, cât mai departe de sălbaticii aceia imprevizibili. Dar chiar dacă ar fi reuşit să se facă nevăzut în timpul nopţii şi să pună destulă distanţă între indieni şi el, probabilitatea supravieţuirii în junglă era aproape de zero. Sezonul ploilor stătea să înceapă, drept pentru care, cu cât trecea timpul, cu atât urma să fie mai greu să îţi găseşti hrana în pădure. Admiţând că ar fi reuşit să se orienteze fără busolă, ar fi fost nevoie să meargă zile, poate chiar săptămâni, iar membrele îl dureau în aşa hal din cauza oboselii, încât îi venea să urle... Furios pe el însuşi, Herman îşi reproşa că se luase după ceilalţi şi îşi permisese să spere. Ar fi trebuit s-o şteargă încă de la apariţia canibalilor în loc să creadă că aceştia urmau să îi ducă până în lumea civilizată. Punând laolaltă amintirea lui Dietlev cu aceea a armei ajunse de neutilizat, strângea pumnii de furie în hamac.

Ajuns pe pisc, şamanul tribului Apaposuvas s-a aşezat în poziţia lotus pe o lespede şi a aşteptat. Nimic din ceea ce îl înconjura, nici locul de unde proveneau pietrele sacre — matrice cunoscută numai de el, pântece secret în care mureau embrionii a tot ceea ce într-o zi venea pe lume —, nici frumuseţea panoramei nu îl puteau elibera de nelinişte. Spiritul lui Qüyririche zbura împrejurul lui, zbaterea grea a aripilor umplea întreg spaţiul, dar refuza să i se adreseze... *Ţi-am adunat întreg poporul acolo unde au cerut-o semnele, nu m-am atins de femei şi nici de carnea de aguti ori a marelui furnicar. În flecare noapte, de când l-ai părăsit, am stat lângă trupul tău fără să mă zgârcesc nici la cântece, nici la salivă... Qiiyririche, Qiiyririche înger! De ce nu mă ajuţi cu vorba ta*? Deşi îl ascultase, zeul cu pielea albă rămânea tăcut! Tatuul nevăzut profitase pentru a se strecura în pântecele lui ca într-o vizuină, iar acum şamanul se simţea bolnav, slăbit. Animalul îl rodea pe dinlăuntru şi-i închega sângele.

Altcândva, în prima tinereţe, ar fi murit de aşa ceva. Tatăl lui îşi dăduse sufletul, iar tatuul nevăzut intrase în măruntaiele fiului. Îl aşezaseră pe locul lui obişnuit din casă, drept, cu arcul şi săgeţile, cu tigva de bere şi fluierul pentru tucani. Apoi, bărbaţii construiseră în jurul lui o a doua casă, o palisadă foarte strânsă din mlădiţe de arbore de cauciuc, lăsând o deschidere la nivelul buricului. Prin gaura aceea băgaseră sarbacana tatălui şi împinseseră până când îi intrase în burtă. Iar el, Raypoty, rămăsese singur în pădure, fără să bea, fără să mănânce, fără curajul de a se apropia... În miezul celei de-a treia nopţi, tatuul nevăzut îi muşcase inima atât de tare, încât crezuse că e aproape

de moarte. Şi se supusese... Înfricoşat de întunericul gros al nopţii, implorând mila sufletelor călătoare care-i gâfâiau pe la urechi, se îndreptase către casa tatălui său, în care intrase, deşi nu-şi vedea nici propria mână apropiată de ochi. Pe pipăite, dăduse de sarbacană, a cărei lungime o urmase până atinsese buricul în care era înfiptă. În aceeaşi clipă, îşi spusese: "Tată, iată fiul tău!" şi inima începuse să îi bată cu putere, de parcă ar fi alergat după un jaguar rănit, şi o minge de foc i se rostogolise prin cap, şi tatuul nevăzut se repezise afară din măruntaiele lui.

La vremea când se coceau bananele, cobra cea mare îl muşcase de călcâi fără a fi reuşit să-l lase fără viaţă, dovadă că era un pajé, moştenitor al puterii oculte a tatălui său, demn de a-i fi urmaş.

Raypoty ştia ce are de făcut: să postească şi să mestece frunze de laur chiar acolo, pe stâncă, aşteptând să îşi facă iar apariţia mingea de foc. Qüiririche avea să îi vorbească iarăşi, spunându-i în sfârşit cum poate ajunge în Tărâmul-fără-de-rău. Mai bine mort decât să mărturisească eşecul întregii sale vieţi membrilor tribului! Qüyririche, Qiiiriri-îngere! Trimis al lui Tupan, Marele Vultur!

Cu toată experienţa sa de şaman, cu toată provizia de mici săgeţi magice, se simţea la fel de înfricoşat ca atunci, în tinereţe. Era lipsit de curaj, de cea mai mică umbră de curaj...

Cu voce blândă, voalată de durere, Mauro i-a dat vestea: îl îngropaseră pe Dietlev... Preţ de o clipă, Eleine a părut că înnebunise, cu privirile rătăcite, căutând parcă să se agaţe de ceva.

— Cum... Cum au făcut? a reuşit, totuşi, să articuleze, în pofida nodului din gât.

Mauro a luat-o în braţe. Mai că îi dădeau şi lui lacrimile, într-atât îl sufoca amintirea înmormântării. Poziţia fetală a cadavrului, ghemuit în groapă ca un animal în cuşcă, craca trecută pe la subţiori în aşa fel încât să îi ridice mâinile de o parte şi de alta a feţei, rogojinile, pământul negru aruncat peste el, cercul din vârfuri de suliţă, atât de subţiri, de mici, încât păreau un soi de cursă întinsă cine ştie cărui vânat înspăimântător... Indienii o făcuseră foarte repede, pentru a atinge cât mai puţin cadavrul care duhnea groaznic şi era în plină descompunere. "Gata, Elaine, gata, s-a sfârşit...", zicea Mauro legănându-se şi el odată cu femeia pe care încerca astfel s-o calmeze.

În aceeaşi noapte, l-a primit în hamacul ei şi au făcut dragoste, panicaţi de frica de moarte, liniştindu-se unul pe altul. Petersen avea un coşmar. L-au auzit de mai multe ori gemând alături de ei.

În seara celei de-a treia zile, şamanul a reapărut pe coasta muntelui. Cobora cu braţele încărcate de pietre, sub privirile stupefiate ale tribului. Cum a intrat în tabără, s-a îndreptat către micul grup de Piei-albe şi a aşezat în faţa lor insolita povară. Cu un gest poruncitor i-a invitat să examineze ciudaţii noduli născuţi de mama tuturor munţilor... Printre fosilele de păsări şi de peşti, Elaine a recunoscut şi eşantioanele pe care Dietlev le luase cu ei. Zărind un fragment mai plat, a îngenuncheat înjurând surprinsă: era un element din ceea ce veniseră să caute în Mato Grosso, exemplare întregi, conservate perfect dintr-o fosilă anterioară Corumbellei!

— Asta este! a exclamat cu faţa luminată de bucurie. Acelaşi peduncul, dar mult mai mulţi polipi secundari. Chitina e diferită, mai grosolană... Pe urmă, uită-te la structura sclerenchimelor... Trebuie să le învăţăm limba şi să plecăm de aici, Mauro! îţi dai seama ce am găsit?

Deja se gândea ce nume să le dea fosilelor pe care le ţinea în mâini. Asta va fi o stelă în amintirea lui Dietlev... Mâine vor merge să vadă ce e pe vârful muntelui. Erau şanse să descopere şi alte specii inedite. Paleontologia avea să facă un salt de mai multe mii de ani, către origini!

— Chestia aia merită atâta bănet?! a bombănit Petersen prins dintr-odată de întorsătura pe care o luau evenimentele.

Cu siguranţă, trebuie să fi fost vreun mijloc de a-i îmbârliga pe indienii ăştia ca să le care cât mai mult din bolovănişul ăla prin pădure...

Mulţumit de reacţia lor, Raypoty a schiţat ceva care semăna a zâmbet. Interpretase bine semnele, nevasta zeului era bucuroasă. Qüyririche îi apăruse, pe când mişca pietrele sfinte de pe munte, din cele care se puteau vedea pe *aracanóa* lăsată moştenire de străbuni. Mingea de foc se manifestase ca atunci, în tinereţe, iar Trimisul vorbise clar, în mintea lui: *Maëperese-kar?* Ce cauţi? *Marapereico*? Ce-mi ceri? *Ageroure omano tupan*? Iată ce te întreb: Cum se face că zeul a murit? Când vom zbura la fel de sus ca vulturul negru? Ce trebuie spus jaguarului ca să nu se mai pişe-n pădure? Iar Qüyririche răspunsese limpede la fiecare întrebare... Tatuul nevăzut nu se va mai întoarce. Acum totul era în ordine printre lucruri şi fiecare obiect, fiecare fiinţă era în locul predestinat. În noaptea care venea vor zbura cu toţii către Tărâmul-fără-de-rău, vor da, în sfârşit, de acel nod ascuns în care se-nchidea universul în el însuşi ca într-o carapace de tatuu. Qüyririche le-o luase înainte pentru a le

pregăti rogojina, sub marea streaşină a cerului. Acum îi aştepta. Viaţa sa de şaman nu se scursese degeaba: neamul lui va ieşi din cercul de suferinţă şi de singurătate în care îl închisese istoria. Ştiuse cum să îl invoce pe zeu şi avusese puterea de a-i vorbi. În chiar seara aceea, neamul Apaposuva se va întoarce la începuturile lui, în clipa în care toate lucrurile erau la fel, fiindcă toate erau cu putinţă, şi când am fi putut să fi ales, o zei!, să nu fi fost niciodată ceea ce urma să fim...

— *Etegosi xalta*! i s-a adresat Elainei, *fuera terrominia tramad mipisom*!

Sprâncenele lui Mauro s-au ridicat, recunoscând intonaţia ecleziastică a şamanului. După o clipă de concentrare, pentru a desface în silabe şi a le pune corect la locul lor, a tradus:

— *Iar eu, când voi fi ridicat de la pământ, întreaga lume trage-voi după mine...* De unde-o fi băgat la cap chestia asta?

— E delirant, a spus Elaine uitându-se după şamanul care se îndepărta. Nu reuşesc să-mi revin... Sunt la capătul lumii, cu nişte inşi care umblă goi-goluţi, care nu au văzut un alb în viaţa lor şi care vorbesc latineşte dându-ne în dar fosilele pe care venisem să le căutăm... Simt c-o să izbucnesc în nişte hohote!...

— Nu e momentul, i-a răspuns Mauro, încercând să îşi stăpânească o la fel de mare bună-dispoziţie.

Până şi Petersen surâdea, prins în mrejele visurilor sale de îmbogăţire.

Şamanul s-a întors însoţit, de data aceasta, de câţiva indieni. Figura înfricoşătoare, mucozităţile negre care-i murdăreau torsul trădau o doză proaspătă de *epena*. Autoritar, a pus în mâinile lui Mauro şi ale lui Petersen capătul tuburilor prin care se sufla praful ritual. Herman a dat să refuze, însă şamanul a părut atât de nemulţumit de dovada de dispreţ, încât bătrânul german şi-a schimbat pe loc atitudinea. Mauro nici măcar nu şi-a pus problema şi, încă sub imperiul nevoii de a izbucni în râs, a ales să parcurgă până la capăt absurdul situaţiei şi să facă tot ceea ce era invitat. Au avut dreptul la câte o doză în fiecare nară. Efectul violent i-a năucit pe amândoi. Cu capul între mâini, gemeau cu sinusurile încinse, cu creierul orbit de explozii luminoase.

Elaine se bucura că fusese uitată afară din acel circuit al onorării în care fuseseră cuprinşi tovarăşii ei. Fluierele îşi reîncepuseră bocetul dulce-acrişor, torţe de copal se aprinseseră la începutul de noapte.

— În ce hal îţi curge nasul de la porcăria asta! a constatat Mauro ştergându-şi scurgerea groasă care îi ajungea până pe buze. De necrezut!

Drogul îi tulbura ceea ce vedea în faţa ochilor. Contururile lucrurilor din jur erau uşor estompate, accentuând în profunzimea celulelor cerebrale efectul chimic. Era de parcă i s-ar fi pus nişte ochelari bicolori în interiorul craniului, a încercat să îi explice Elainei, din cele utilizate la anaglife... Vedea totul în roşu şi verde, distorsionat, obiectele încălecându-se unele peste altele, efect pe care nu se mai sătura să îl comenteze, râzând. Aceeaşi euforie îl cuprinsese şi pe Petersen. Mai puţin expansiv decât Mauro, se mulţumea să râdă de unul singur, în lungi spasme tăcute.

— Plus că mi se scoală! a exclamat Mauro luând mâna Elainei şi lipindu-şi-o între picioare, cum se face de obicei pentru a palpa o vânătaie. Jur c-ar trebui s-o-ncerci!

Elaine şi-a tras brusc mâna. Mauro îşi pierduse controlul şi devenea grotesc. Muşchii faciali i se crispau pe neaşteptate, se arăta din ce în ce mai îndrăzneţ şi încerca să îi atingă sânii. Aşa că a fost mulţumită de noua intervenţie a şamanului:

— Să-ntâlnim păsările, spunea acesta scuturând pene de tucan şi de pescăruş albastru, să ne uşurăm corpul pentru a ni se uşura sufletul...

Când Mauro a înţeles că indienii doreau să îl transforme după chipul şi asemănarea lor, s-a dezbrăcat fără nicio ruşine şi şi-a lăsat trupul pictat cu extras de annatto şi apoi de huito.

I s-au legat de umeri smocuri lungi de pene, iar părul i-a fost uns cu clei şi presărat cu puf alb. În fine, un cordon lat, din scoarţă de copac, i-a ascuns sexul. Cât despre Petersen, acesta simţea cum i se îngreunează membrele. Incapabil să mai gândească ori să mai reacţioneze, s-a lăsat împodobit fără să clipească. Bulgăre de lut în mâinile aborigenilor, a zărit fără vreo emoţie un pachet de cocaină spărgându-se sub talpa unuia dintre cei care se tot învârteau în jurul lui.

— Super! a strigat Mauro când transformarea lui Petersen a fost încheiată. Herman, semeni cu un papagal bătrân! Un ara antic, cu penele smulse!

Se lovea cu palmele peste coapse, într-atât îi plăcuse propria metaforă.

Şamanul a aşezat la picioarele Elainei un fel de pachet voluminos, legat cu fibre vegetale. Câteva minute i-a vorbit grav, întrerupându-şi discursul cu melodii, chicoteli şi expiraţii rău mirositoare.

Îi dăruia *aracanóa*, acel vis sărat şi afumat, acel cuvânt zvântat, dovada, garanţia Lumii Celeilalte. Materialul din care era făcută era misterios, iar vechimea de toţi ştiută. Printr-un miracol doar de Tupan cunoscut, universul era arătat acolo în totalitatea lui. Niciun firişor de iarbă nu lipsea, nicio gâză. Totul era de neînţeles în afara acelor ouă de piatră care aşteptau sezonul ploios pentru a scoate puii în râuri. Prin urmare, doar ea, sora lui Qüyririche, putea să-l poarte. Să vadă şi ea câtă grijă i-au purtat şi el, şi străbunii lui. Bărbaţi după bărbaţi după bărbaţi muriseră pentru a ţine în viaţă lucrul acela măreţ. Aşa că să afle şi ea, să îşi dea singură seama.

Acestea fiind spuse, i-a întors spatele îndepărtându-se şi trăgând după el întreg alaiul, cu tot cu Mauro şi Petersen. Rămasă singură, Elaine i-a văzut luând din nou *epena* şi începând să se agite în jurul unui foc ale cărui flăcări înalte străluceau destul de departe de locul unde rămăsese. Nu peste mult timp, dansa întreg tribul în sclipirile vâlvătăilor ciuruite de insecte şi de scântei ţâşnind în toate părţile. Înaintau şi dădeau înapoi ridicându-şi braţele. După gesturile greoaie, i-a recunoscut în mulţime pe Mauro şi pe Petersen. Berea curgea în valuri. Femeile, şi încă şi mai stupefiant, înşişi copiii, se drogau cât puteau...

Schimbarea ritmului i-a îndreptat privirile către imaginea roşiatică a focului. Elaine l-a văzut pe şaman ieşind din grupul de dansatori şi îndreptându-se către ea însoţit de trei purtători de torţe. Ideea că ar fi putut fi obligată să ia parte la acea serbare barbară a înnebunit-o de frică. Profitând de întuneric, s-a adăpostit în spatele unui arbust care creştea la marginea prăpastiei. Şamanul nu a părut mirat. Nici măcar nu a căutat-o din priviri, doar Trimisul plecase să se întâlnească cu Qüyririche. Cum se aşteptase la plecarea ei, ridică braţele către cer în semn de mulţumire. Fiii lui îi vor călăuzi pe el şi neamul lui. Venise clipa.

Elaine l-a văzut cum se întorcea în mijlocul luminişului. Muzica s-a oprit brusc, iar corpurile au încremenit în lumina flăcărilor. Şamanul a ţinut un scurt discurs în faţa tribului şi a îngenuncheat pentru a săruta pământul. Apoi a smuls o torţă, a dat una lui Mauro şi lui Petersen şi s-a dus între ei, în timp ce câte un indian se aşeza de o parte şi de alta. După o scurtă ezitare au luat-o la fugă, indienii ţinând zdravăn de braţ străinii pentru a-i obliga să continue cursa. Intrând în joc, Mauro s-a eliberat, depăşindu-i pe toţi. Elaine şi-a spus că urmau să treacă prin faţa ei. Amuzată, contempla lungile eşarfe rubinii ale flăcărilor când, deodată, a observat torţa lui Mauro pâlpâind, înclinându-se şi dispărând cu un ţipăt. Departe de a încetini, toţi ceilalţi alergători l-au urmat de bunăvoie, trăgându-l şi pe Petersen în cădere. În aceeaşi clipă a zădărniciei, şamanul a bătut din braţe ca pentru a încerca să zboare! Imediat după el, întreaga mulţime de indieni s-a rostogolit în prăpastie. Un adevărat incendiu luase noaptea cu asalt, torţele se-nvârteau în toate sensurile, trosneau, erau înghiţite de jungla nevăzută în care continuau să sclipească, ca nişte rachete de semnalizare pe mare. Torsurile îmbrăcate-n pene pluteau un moment, învăluite în lumina remanentă, în scântei şi puf... Cădeau îngeri.

Carnetele lui Eléazard

OBIECTIVUL PROFESORULUI CREŞTIN: să îşi conducă discipolul înapoi, în timp, pentru a întrezări adevăratele origini ale credinţei sale greşite. Aproape de anamneza platonică.

GLOSOLALIE... Totul începe cu mitul Rusaliilor: coborât asupra apostolilor, Duhul Sfânt le dăruie cunoaşterea limbilor pentru a-i converti mai uşor pe necredincioşi. În termeni de randament, de eficacitate retorică, a vorbi toate limbile ori a le reduce la una singură e un soi de ce mi-e Tanda ce mi-e Manda.

Ite et inflammate! Mergeţi şi daţi foc! ordonă Ignatiu de Loyola membrilor Companiei lui Isus. Trăncăniţi şi daţi foc tuturor dialectelor: nimic nu arde mai bine decât limba de lemn.

Cina ilustrată rămâne una dintre cele mai frumoase cărţi pe care mi-a fost dat să le ţin în mână. Ca şi pentru *Oedip Egipteanul*, Kircher a dus la bun sfârşit şi aici adevărate opere de îndrăzneală tipografică meritând tot respectul.

După inventarea orologiului, nimeni nu s-a mai întors la clepsidră pentru altceva decât pentru fiertul ouălor. Nu există alternativă: trebuie să ţinem seama odată pentru totdeauna de caracterul sacru al singurătăţii umane şi de lupta acesteia. Etica nu are sens decât în interiorul acestui campus. Cel al luciditătii nu atât disperate, cât eliberate de falsele speranţe ale transcendenţei.

ÎNTORCÂND SPATELE IZVORULUI ca tigrii din Bengal...

ARHEOLOGIA CUNOAŞTERII. Kircher scrie o enciclopedie involuntară a tot ceea ce va dispărea ori va fi infirmat după el. Astfel, devine păstrătorul unor cunoştinţe mumificate încă din timpul vieţii lui, mai mult decât al celui dintâi muzeu demn de acest nume. Revoluţia copernicană, apoi aceea galileană în astronomie, amplificarea rapidă a cronologiei terestre au dat peste cap toate ideile osificate cu violenţa unui tsunami. Kircher a ales să nu îmbrăţişeze noua concepţie asupra lumii, indiferent de preţul pe care avea să îl plătească. Este un Noe al vremii sale. Iar opera lui, arca unui univers scufundat.

TARANTULA S-A ACOPERIT cu o pânză fină. Ciudat. Ce redundanţă: o capcană pentru muşte întinsă peste o capcană pentru muşte.

"AŞADAR, DE UNDE PROVINE UN LUCRU dacă nu este încă gata de multă vreme?" Părintele Kircher, zice Goethe, reapare mereu în momentul în care te aştepţi mai puţin. Este un intermediar, ne pune să atingem cu degetul, ca pe nişte copii, ceea ce ridică probleme.

"MAŞINĂRIILE DE GÂNDIT": cele ale lui Lulle, Kircher ori Jonathan Swift din capitolul consacrat academicienilor din Laputa. Aceeaşi dorinţă de a combina cuvintele sau conceptele automat, de a se adăpa din enormul rezervor de potenţialitate al acestora. Înarmat cu un ordinator, Kircher l-ar fi folosit, probabil, pentru a juca şah, pentru a compune sonete şi cantate sau pentru a amesteca la infinit literele Thorei. Pesemne că ar fi îngreţoşat numerele în speranţa de a le face să vomite mai iute tot ceea ce ar fi meritat efortul printre lucrurile cu putinţă.

CUM SE AMESTECĂ ŞI BIOGRAFIA, trebuie să te resemnezi cu rolul de Sancho Panza.

SĂ NU PRIVEŞTI NICIODATĂ LUCRURILE ÎN FAŢĂ, ci dintr-o parte, singura modalitate de a le pune în evidenţă frumuseţea ori defectele. Aflat de la Heidegger. Papagalul, nu celălalt. Deşi...

CONTINUI hotărât, fără a şti dacă drumul urmat mă îndepărtează sau mă apropie de esenţial, fără a şti cel puţin dacă e bună direcţia drumului.

ULUIREA ROCII: procedeu constând în încălzirea puternică, la foc, a suprafeţei unei pietre, apoi, stropind-o cu apă rece, de a o face să explodeze. Loredana... Rămân prăbuşit.

ALFREDO, ÎNCERCÂND SĂ MĂ CONSOLEZE: Viaţa e un sutien, bagă ţâţele-n ea! *La vida é um soutien, meta os peitos!*

CEA DE-A 36-A STRATAGEMĂ. Sfătuit de Kircher, cel adevărat, ca ultim recurs împotriva ciumei...

DACĂ, PRINTR-O CARTE, s-a pierdut orice fel de certitudine şi a fost trădată legătura dintre noi şi lucruri, această legătură va fi restabilită printr-o altă carte. Sfidăm atât de des această evidenţă şi cu atâta rea-credinţă, încât trebuie că suntem fie orbi, fie ameţiţi de o fericire de animal părăsit de Dumnezeu.

UN MIC AFIŞ pe şalupa care mă duce la São Luís: "Om la apă: dacă vedeţi căzând în apă o persoană sau în orice situaţie în care vedeţi o persoană în mare, strigaţi: Om la apă la tribord." Eu trebuie că am căzut pe la babord.

"PIATRA ESTE DUMNEZEU, dar ea nu ştie că asta este şi faptiil de a nu o şti îi determină starea de a fi piatră." Maestrul Eckhart. De aşezat lângă Lichtenberg şi visele elefanţilor beţi: "Poate că un câine sau un elefant beat au, chiar înainte de a adormi, nişte idei care nu l-ar face de râs pe un maestru al filosofiei. Numai că sunt de neutilizat pentru aceştia şi vor fi şterse pe dată de uneltele lor senzoriale excesiv de sensibile."

TELEGRAMĂ: în Australia, şase bărbaţi au devenit amnezici după ce au mâncat nişte scoici...

Capitolul XXXI

Despre convorbirea dintre Athanase & negrul Chus & despre minunatele concluzii ale celui dintâi

Deşi decimată, în 1664, la Saint-Gothard, armata turcească a lui Mahomed al IV-lea zbura, de la o vreme, din victorie în victorie. După ce le luase veneţienilor insulele Tenedos & Lemnos, Kupruli Ahmed, fiul sultanului, puse mâna pe rând pe Galiţia & Podolia. Asediată de mai multe luni, Creta rezista vitejeşte asalturilor hoardelor de necredincioşi. Numai că, în timpul iernii lui 1669 sosi vestea căderii Heraklionului & a haosului ce-i cuprinsese pe soldaţii adevăratei credinţe, care ne umplu inimile de disperare. *Post hoc, sed propter hoc*[17], Biserica îşi pierdu pe cel mai înflăcărat apărător în persoana papei Clement al IX-lea, care muri de supărare la aflarea veştii.

Îi urmă cardinalul Emilio Altieri, sub numele de Clement al X-lea.

În 167l, apariţia cărţii *Latium* îi prilejui lui Kircher un universal concert de elogii. Nimic nu era mai frumos decât planşele acelei lucrări, aşa încât se epuiză în scurt timp. Maestrul meu vorbea adesea despre o continuare mai ştiinţifică, sub forma unei *Călătorii prin ţara etruscilor*, numai că, până la urmă, proiectul fu lăsat baltă.

Din acel an, Athanase luă obiceiul de a se retrage în fiecare toamnă la Mentorella. Găsise acolo aerul curat prescris de medici, dar & liniştea propice reculegerii. Însă, cât de departe s-ar fi aflat de deşarta agitaţie omenească, hărţuirea unora nu îl lăsa în pace, & asta uneori cu deosebită virulenţă.

Astfel, o nouă controversă, mult mai serioasă decât cea dintâi, veni să îl tulbure chiar în acel loc al meditaţiei. În ianuarie 1672, în buletinul Royal Society din Londra, citi un articol intitulat după cum urmează: *Rezumat al Trompetei Vorbitoare, aşa cum fu ea inventată de Sir Samuel Morland & prezentată graţioasei Sale Majestăţi, Regelui Carol al II-lea al Angliei*. Trompeta aceea, sau *Tuba Mecologica*, era descrisă drept un instrument capabil să transmită vocea omenească până la două sau trei mile depărtare, fiind "utilă la fel de bine pe mare, ca & pe uscat". Simon Beale, prim-trompetist al regelui, o fabricase după planurile baronetului Sir Samuel Morland & o vindea deja cu mare profit, la preţul de trei livre bucata...

Înclinaţi mereu să nu ia în seamă ceea ce se făcea în afara graniţelor lor, englezii îşi atribuiseră, astfel, inventarea Megafonului, una dintre cele mai evidente reuşite ale lui Kircher &, fără a se mulţumi doar să se mândrească cu o hoţie, iată că pretindeau să scoată & profit din mizerabila tâlhărie!

Afacerea fiind prea importantă, îl rugai pe Athanase să protesteze imediat în faţa unei asemenea nedreptăţi. Kircher îşi consultă colegii & prietenii &, asigurat de susţinerea lor, hotărî să nu se mulţumească cu o simplă refutaţie, ci să publice o întreagă lucrare asupra problemei megafonului, demonstrând astfel superioritatea în domeniu, atât teoretic, cât & practic.

În luna lui mai 1675, sfânt an jubiliar, Kircher se decise în sfârşit să publice *Arca lui Noe*. Fidelă ideii de la care plecase, cartea se referea la istoria omenirii de la păcatul originar până la construirea arcei, la împrejurările potopului & la gestul lui Noe, apoi la descendenţii acestuia, după divina pedeapsă. Lucrarea se încheia cu o explicaţie minuţioasă a originilor ştiinţei ermetice. Maestrul meu dovedise o grijă specială pentru calitatea imaginilor care însoţeau textul & toată lumea salută într-un deplin acord apariţia unei asemenea minunăţii. Tânărul suveran al Spaniei, ajuns la vârsta de doisprezece ani, ştiu să aprecieze la justa ei valoare o operă care îi era cu atâta strălucire dedicată, adăugând celor mai sincere felicitări generozitatea sa, ordonând ca toate cheltuielile pentru imprimarea Turnului Babel, lucrare văzută ca pandant al Arcei lui Noe, să fie luate în sarcina Coroanei, lucru care îi făcu pe toţi savanţii să-şi muşte zăbala, înghiţind în sec.

Cum lucrarea despre mormintele egiptene era deja la tipograf, Kircher s-ar fi putut dedica în întregime *Turnului Babel*, numai că prea marea sa bunăvoinţă & simţul ospeţiei nu-i prea lăsau de ales. *Dacă aţi şti ce greutate neîncetată au preocupările mele*, îi scria provensalului Gaffarel ca răspuns la o scrisoare în care aceşta îi reproşa tăcerea epistolară, *nu m-aţi mai acuza în acest fel. În această vreme jubiliară, un mare număr de vizitatori, de demnitari & de savanţi vin fără întrerupere*

[17] Drept urmare, dar din această cauză...

spre a vizita muzeul. Sunt atât de absorbit de aceştia, încât nu mai am timp să mă dedic nu doar studiilor mele, dar nici măcar celor mai fireşti obligaţii spirituale...

În consecinţă, Athanase văzu cu o bucurie uşor de înţeles apropierea toamnei &, odată cu ea, a perspectivei de a se retrage la Mentorella. Tocmai ne gândeam la mutare, când un neaşteptat eveniment oferi încă o dată maestrului meu ocazia de a ieşi în evidenţă...

La revenirea din America, un bastiment portughez adusese în Italia un sălbatic cu totul straniu. Nu atât din cauza culorii lui negru-cărbune, minune cu care începusem să ne obişnuim în ultimii ani, cât a misterului limbii & originii. După spusele căpitanului, negrul fusese descoperit în largul coastelor Guineei, plutind în derivă, pe jumătate mort de foame, într-o barcă făcută dintr-un trunchi scobit de copac. După ce îşi recăpătase forţele, bărbatul dovedise atâta lipsă de recunoştinţă & atâta rea-voinţă în a învăţa limba salvatorilor săi, încât marinarii vruseseră să îl arunce înapoi, în apa agitată, drept pedeapsă a unei asemenea barbarii. Spre norocul lui, la bord se găsea un savant iezuit, părintele Grégoire de Domazan. Observând în atitudinea negrului o anume mândrie & un aer de nobleţe, îl salvă de la o moartea sigură. Odată ajunşi la Veneţia, luă naufragiatul sub protecţia sa, interesându-se de ciudăţeniile limbii aceluia: deşi bărbatul se dovedea capabil să scrie cu caractere arabe, cu o uşurinţă care nu lăsa nicio îndoială asupra stăpânirii limbii respective, nu vorbea nicidecum idiomul necredincioşilor, ci un jargon necunoscut de toţi cei care îl ascultaseră. Mai mult, în momentul în care părintele Grégoire arătă foile scrise de sălbatic câtorva doctori în limbi orientale, se dovedi că scrisul nu avea nicio semnificaţie...

După alte întâmplări pe care le voi trece sub tăcere spre a nu plictisi cititorul, negrul Chus, numit astfel din cauza culorii pielii, fu adus la Roma spre a fi examinat de Athanase Kircher.

Într-o bună dimineaţă, văzurăm, aşadar, sosind la Colegiul Roman pe doctorul Alban Gibbs, însoţit de Friedrich Ulrich Calixtus, profesor de limbi orientale la Universitate & delegat, cu această ocazie, de academia *dei Lincei*. Înalt de şase picioare, cu o figură uimitor de fină & armonioasă, negrul Chus mergea cu mâinile încătuşate, între doi gardieni însărcinaţi cu escortarea, precauţie necesară din cauza numeroaselor sale tentative de a se sustrage curiozităţii oamenilor de bine. Kircher îşi primi musafirii în marea galerie a muzeului. Prima sa grijă fu aceea de a scoate fiarele de la mâinile prizonierului, în ciuda avertismentelor lui Calixtus. Mirat, dar aparent mulţumit de iniţiativă, Chus se înclină în faţa maestrului meu, apoi se întoarse mândru către Calixtus:

— *Ko goóga*! strigă cu voce gravă, *ò ò maudo no bur ma 'aldude*[18]

Cel căruia i se adresase dădu înapoi înspăimântat în faţa violenţei ameninţătoare a cuvintelor, însă negrul se linişti imediat. Cucerit, pe câte se părea, de spectacolul colecţiilor ce-l înconjurau, nu mai înceta să îşi rostogolească privirea teribilă de la un lucru la altul. Kircher îl invită cu un gest să ia loc, dar Chus refuză zâmbind:

— *Si mi dyodike, mi danoto*...[19]

După care, arătând către cărţile de pe rafturile bibliotecii:

— *Min mi fota yidi wiñdugol defte...*[20]

Kircher păru mulţumit de interesul celuilalt:

— *Libri*! zise el în latineşte, arătând spre ceea ce numea. Cărţi!

— Libi, libi? repetă negrul mirat.

— *Li... bri...,* insistă maestrul meu, descompunând cuvântul în silabe.

— Li-bi-li... *Libilibiru*![21] strigă bucuros că reuşise să reproducă un cuvânt atât de dificil.

— Asta e! spuse maestrul meu felicitându-şi musafirul, libri, cărţi! Cred că începem să ne înţelegem. Ceva mai greu, de data aceasta: *millia librorum*, mii de cărţi!

— Mi ya libilibiru? *Mi yadii libilibiru*! repetă negrul lovindu-se râzând peste coapse.

Apoi, scutură din cap cu au aer de mare compasiune:

— *Lorra'alaa... Ha'i fetudo no'àndi bu'ataake e dyalirde...*[22]

---

[18] *Cu adevarat, acest nobil e mai bogat decat tine!*
[19] *Daca ma asez, voi adormi…*
[20] *Si mie imi place sa scriu carti…*
[21] *Cantecul randunicii!*
[22] *Cum vrei… Pana si un nebun stie ca nu trebuie sa te caci in moschee*

— Bine-aţi făcut că mi l-aţi adus pe acest om, îi spuse Kircher lui Gibbs, căci, deşi dialectul lui îmi este necunoscut, cred că reuşesc să descopăr câteva asemănări cu unele vechi idiomuri. Dar, să o luăm pe rând. M-aţi lăsat să înţeleg că ştie scrierea arabă aşa că, fără îndoială, prin aceasta vom găsi un mijloc de a înainta. Caspar, adu, te rog, cele necesare pentru scris & hârtie...

Pe când mă grăbeam să pun la punct cele cerute, Chus se oprise în faţa unei hiene împăiate, manifestându-şi bucuria prin exclamaţii & lovituri peste coapse.

— *Hei, Bonoru! Ko dyude hombo sodu da?*[23]

— Vedeţi, comentă Kircher, şi-a recunoscut un animal din ţara lui... Nici acesta nu e cel mai lipsit de importanţă folos al colecţiilor mele & sunt sigur că orice om, din ce neam ar fi, s-ar regăsi aici într-o ţară cunoscută, într-atât este de adevărat că natura e unica noastră patrie...'

Maestrul meu înaintă către Chus arătându-i cele necesare scrisului & manifestându-şi dorinţa de a-l vedea descriind pe hârtie animalul care îl înveselise atât de tare. Negrul păru mulţumit de o asemenea invitaţie. Se concentră o clipă, după care se aşeză pe jos & scrise un scurt paragraf într-o limbă care semăna perfect cu araba. Apoi îi întinse lucrarea lui Athanase vizibil satisfăcut.

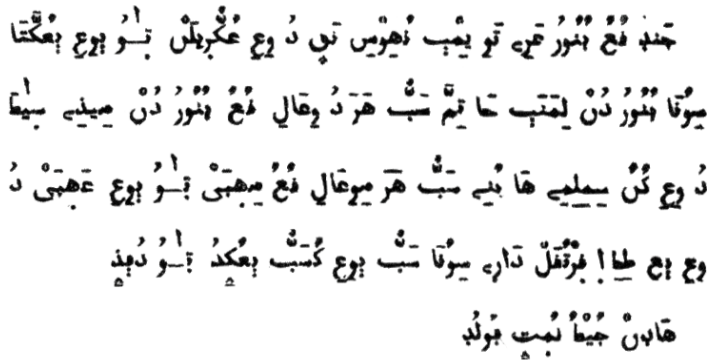

— Aveţi dreptate, continuă maestrul meu după ce parcurse textul, limba este cu adevărat araba după forma literelor, dar nu înseamnă nimic & am pretenţia că ştiu nu doar siriana, copta & persana, ci toate dialectele care se folosesc de aceste caractere. Să încercăm acum invers... Ia seama bine, Caspar, & notează exact tot ceea ce se va spune.

Exprimându-se prin gesturi, Kircher îi ceru lui Chus să citească cu voce tare cele scrise cu atâta grijă.

— *Gnyande go'o bonoru*, începu negrul în momentui în care înţelese ce se aştepta de la el, *'arii tawi yimbe no hirsi nagge*:[24] (la acest punct al discursului, trecu la un registru mai înalt, mimând pe cineva care cere prin semne de mâncare) *'okkorè lan tèwu!*[25] (apoi din nou cu voce normală) *Be wi'i be 'okkattaa si wonaa banorudiin Umana be ha timma sappo, hara du wi'aali go'o...*[26]

— Foarte bine, spuse Kircher întrerupându-l, totul pare să arate că este vorba despre o modalitate originală de a traduce, prin intermediul unei scrieri împrumutate, sunetele unei limbi lipsite de o scriere a ei. Într-un fel, este o stenogramă comparabilă cu...

— *Mi lannaali woulande ma*![27] strigă Chus, întrerupându-mi, la rândul lui, maestrul. *Wota dam fuddode, daru timmode*![28]

Râmaserăm atât de uluiţi de neaşteptatul acces de furie, încât omul nostru îşi putu urma în voie lectura:

— *Bonorudiin midyii sèda du wi'i: Kono si mi lomii ha yonii sappo hara mi wi' aali go'o mi hebai tèwu? Be wi'i: 'a hebai. Du wi'i: Be'i didi e gertogal dare si wonna sappo be wi'i ko sappo. Be 'okkidu tèwu, du feddyi*.[29]

---

[23] *Salut hieno! Din care maini ti-ai cumparat asa ceva?*

[24] Într-o zi o hienă dădu nas în nas cu nişte oameni care tăiau gâtul unui bou. Zise:

[25] *Dati-mi si mie-o bucata!*

[26] Aceia îi răspunseră: „îţi vom da dacă poţi să numeri până la zece fără să-l spui pe unu...”

[27] *N-am terminat de vorbit!*

[28] Nu te uita la-nceput, uită-te la sfârşit!

— Apoi, după o pauză, de parcă ne-ar fi dezvăluit un secret important: *Haden dyoido*, conchise zâmbitor, arătându-ne toţi dinţii, *no metti f lude...*[30]

— Nu am fost minţit nici în privinţa mândriei acestui bărbat, începu iarăşi Kircher. E limpede că nu i-a plăcut să fie întrerupt în timp ce vorbea... Spuneam, prin urmare, în momentul în care mi-a-ntors-o, că limbajul lui are aceeaşi legătură cu scrierea arabă cum ar avea orice sistem de notare cu muzica. Să mă explic mai bine: populaţia tupinambu, din Brazilia, nu ştia să îşi scrie limba când i-am întâlnit pentru întâia oară. Numai că fraţii noştri i-au învăţat cum să folosească silabarul latin pentru a-şi transcrie sunetele lor, în aşa fel încât acei sălbatici care au făcut efortul, astăzi sunt în stare să îşi scrie cele ce spun în limba naţiei lor. Dacă, în Brazilia, în locul portughezilor ar fi ajuns mahomedanii, populaţia tupinambu şi-ar scrie astăzi limba în arabă, exact ca acest negru, aici de faţă...

Ne întoarserăm instinctiv către Chus. Acesta, sprijinit în coate de marginea ferestrei, nu ne mai băga în seamă, uitându-se la cer & părând întristat de norii grei, plumburii, care anunţau furtuna.

Kircher revăzu transcrierea fonetică pe care o făcusem în timp ce Chus îşi citea textul. Îl parcurse fără grabă, subliniind câteva cuvinte care părură să îi atragă atenţia.

— S-ar putea ca..., murmura ca pentru el însuşi. Tot ce e cu putinţă... Doamne, ţie mă încredinţez!

— Aţi descoperit ce limbă vorbeşte acest om? a întrebat Gibbs cu interes.

— Poate că da, însă este o ipoteză atât de nebunească, încât aş vrea, mai întâi, să vă arăt cum a ajuns să mi se formuleze în minte. Priviţi, vă rog, cuvintele pe care le-am subliniat pe această foaie de hârtie: descompunându-l, spre pildă, pe acesta, *bonoru*, obţin *bono* & *ru*, adică adjectivul "bun", din italiană, & cuvântul "suflu" ori "spirit", aşa cum este el exprimat în limba ebraică. Ceea ce aş fi tentat să traduc prin "spiritul bun" sau, încă şi mai bine, prin "Sfântul Spirit"...

— Pe legea mea, aşa e! exclamă Calixtus cu admiraţie. Limba aceasta pare constituită dintr-un minunat amestec al tuturor celorlalte & trebuie să ai ştiinţa dumneavoastră unică & multiformă pentru a-ţi da atât de iute seama... Aşadar, ce deduceţi de aici?

— Îi deduc originile, domnule, ori cel puţin i le presupun cu o limpezime care mi se pare pe clipă ce trece tot mai credibilă! Cum, în mod logic, nu putem socoti că această limbă s-a format în contact cu toate celelalte, lucru pentru care poporul lui Chus ar fi fost nevoit să străbată întreg pământul fără a şti să vorbească, trebuie să i se admită preexistenţa. Or, nu cumva din acest cel dintâi limbaj au extras îngerii substanţa celor cinci limbi oferite oamenilor după căderea turnului Babei?

— Vreţi să sugeraţi că bărbatul aici de faţă vorbeşte Lingua Adamica.

— Da, domnule Calixtus, chiar limba adamică, aşa cum Dumnezeu a dăruit-o primului om & aşa cum a fost vorbită pe întreg pământul până la prăbuşirea nebuneştii îndrăzneli omeneşti...

Un tunet înfricoşător încheie fraza lui Kircher, iar asta se întâmplă atât de neaşteptat, că nu puturăm să nu recunoaştem pecetea confirmării divine. Nemişcat de lângă fereastră, Chus întoarse ochii de la perdeaua de ploaie care întunecase ziua:

— *Diyan dan fusude*, zise întristat, *doï doï*...[31]

Deşi nu era decât ora trei după prânz, Kircher puse să fie aprinse lumânările.

— Îmi vor trebui mai multe săptămâni de muncă pentru a ajunge la o certitudine, dar vă pot asigura încă de pe acum că limba acestui om, chiar dacă nu e matricea tuturor celorlalte, datează de dinaintea chinezei, care ea însăşi este cea mai veche transformare a limbii lui Ham. Nu m-ar mira dacă am descoperi, în consecinţă, legături directe între acestea două.

Observând că maestrul meu îşi duce mâna la frunte & închide ochii pentru o clipă, ştiui că durerile sale de cap, tot mai frecvente în ultimele luni, reîncepuseră. Îi rugai, prin urmare, pe musafirii noştri să scurteze întrevederea, pentru a-şi lăsa gazda să se odihnească. Numai că, deşi recunoscându-şi oboseala & rugându-i pe Gibbs & pe Calixtus să îl ierte, Kircher dori să încerce, cu orice preţ, o ultimă experienţă. Luând al doilea volum din *Oedipe Egipteanul*, îl deschise la o pagină anume, însemnată dinainte cu o mică fâşie de hârtie.

---

[29] Hiena se gândi o clipă, apoi le zise: „& dacă număr până la zece fără să-l zic pe unu primesc came?" „Primeşti. " „Ei bine: două capre &-o găină, ia uitaţi-vă, nu fac zece?..." „Ai dreptate, recunoscură aceia, zece fac!" Şi cum ziseră, cum îi dădură carnea hienei care plecă.

[30] Omul de spirit se descurca-n orice-mprejurare...

[31] *Ploua-ncet, încet...*

— Această figură în formă de soare, spuse adresându-i-se lui Calixtus, cuprinde cele şaptezeci şi două de nume ale lui Dumnezeu, rèpertoriate de mine conform principiilor Cabalei, ca şi diferitele moduri în care şaptezeci şi două de popoare numesc divinitatea. Chiar dacă nu toate limbile pământului sunt reprezentate în acest cerc, el conţine, oricum, rădăcinile esenţiale în afară cărora numele lui Dumnezeu nu ar putea fi exprimat.

Acestea fiind zise, maestrul meu se îndreptă încet către Chus, care părea fascinat de furtuna căreia furia nu îi slăbise deloc, dar, la apropierea lui Kircher, se întoarse către el. Ochii lui albi scânteiau în semi-întuneric, iar silueta impunătoare, detaşându-se perfect pe cerul vârstat de fulgere, mi se păru a unui uriaş ieşit de-a dreptul din toiul Genezei.

— *Ko hondu fala da*?[32] întrebă cu severitate.

Kircher se mulţumi să îşi coboare privirile spre carte:

— Dumnezeu! spuse cu voce tare, lăsând apoi câteva clipe de tăcere după fiecare cuvânt. Yahve! Theos! Gott! Boog! God! Adad! Zimi! Dio! Amadu!...

La acest din urmă cuvânt, se produse ceva extraordinar: scoţând un urlet care îmi îngheţă sângele în vine, negrul Chus ridică braţele spre cer înainte de a se lăsa să cadă în genunchi.

— *Mi gnagima, Ahmadu*![33] strigă prosternându-se cu semnele celei mai adânci veneraţii. *Kala dyidu gon yèso hisnoyé. Mi yarrtè bégédyi makko, mi hurtinè hiimpawo gillèdyi ha-a-mada*![34]

După ce sărută de trei ori pământul, se ridică privindu-mi ameninţător maestrul & clătinând din cap. Kircher se întoarse către noi: un zâmbet triumfător îi lumina figura trasă de atâta oboseală.

— Amadu sau Amida... Sub acest nume îl adoră japonezii pe zeul Poussah! Care devine Amitabha la indieni, fără a fi altul decât acel Fo-hi din care chinezii şi-au făcut divinitate, neştiind că este acelaşi cu Hermes & Osiris. Dacă ne amintim că numele “China” se spune Shen Shu, adică “Regatul lui Dumnezeu”, devine limpede că Chus al nostru adoră unul dintre cei mai apropiaţi avatari ai lui Yahve sau Iehova. Nu m-ar mira să aflu, peste puţin timp, că aceste nume sfinte nu doar îi sunt cunoscute, dar încă mai preţioase decât Amida... Iată de ce v-aş ruga să vă întoarceţi mâine, la aceeaşi oră, dacă vă este pe plac. Voi studia în amănunţime limba lui &, cu ajutorul lui Dumnezeu, vom deschide noi căi către origine...

Imediat ce râmaserăm singuri, Athanase se retrase în cabinetul lui, nu fără a lua cu sine notele din timpul întrevederii cu Chus. În ciuda palorii, ochii îi sclipeau de exaltare & nu fu nevoie să îl mai întreb pentru a ghici câte speranţe îşi punea în următoarele întâlniri.

Numai că, vai!, un eveniment funest ne contrazise toate aşteptările. Cititorule, dacă vrei să afli ce i se întâmplă negrului Chus, îţi va fi povestit în următorul capitol...

FORTALEZA / Ca-ntr-un film vechi, cu culorile şterse...

Împingând uşa apartamentului, Moéma a descoperit biletul pe care Thaïs şi Roetgen îl scriseseră împreună pentru a-i aminti ce se întâmplase. Nu a citit decât semnăturile şi l-a aruncat la coşul de gunoi. Resentimentul la adresa lor se accentuase cu atât mai mult, cu cât se dovedea lipsit de motivaţie. Rămăseseră în urmă, mult în urmă, cu totul în urma a ceea ce suferise ea în ultimele zile. Nu-i va mai revedea.

Primul lucru a fost să facă o baie. A băgat în maşina de spălat îmbrăcămintea cumpărată de Nelson, pe care s-a hotărât să o păstreze în memoria trecerii prin Pirambú. Tricoul “Gloria” căpătase valoare de relicvă, stând mărturie revirimentului care avea să-i transforme viaţa. Îi va aduce lenjerie nouă băiatului, după care îşi va ruga tatăl să îi cumpere scaunul cu rotile pe care îl visa. Era cel mai mic lucru prin care îi putea mulţumi pentru tot ceea ce făcuse pentru ea.

Afundată până la bărbie în spumă, se văzu însoţindu-l pe Nelson la magazinul de ortopedie. Va face în aşa fel încât să plătească fotoliul în absenţa lui, pentru a-i face surpriza de a putea pleca pe loc în scaunul acela. În orice caz, nu îl va lăsa baltă. Va avea grijă de el. Eléazard îşi va da osteneala să îi găsească un serviciu, poate chiar îl va aduce în Alcantara.

---

[32] Ce vrei?

[33] Mă rog ţie, Mahomed!

[34] Toţi cei ce ţi-au văzut chipul sunt apăraţi. Fi-voi adăpat din apa lacurilor Sale. ' Cinstit fi-voi numărându-mă printre credincioşii lui Mahomed!

Cu cât Moéma se deda acelor imagini fericite, cu atât simţea renăscând umbrele care o locuiau. Nu mi-or fi dat vreo boală nenorociţii ăia?..., se întreba cu o nelinişte fără contur. Dacă am rămas gravidă? I-a trecut prin minte gândul de a face plângere împotriva agresorilor, dar l-a alungat pe loc, într-atât o paraliza imaginea tribunalului şi certitudinea că, indiferent de verdict, tot nu va reuşi să atenueze sentimentul propriei decăderi. Totuşi, va merge să consulte un doctor, ceva mai târziu, la cel mai mic semn suspect.

S-a lungit în pat, înfăşurată într-un halat de baie şi cu părul prins într-un prosop. Mâine va fi serbarea de Yemanjâ. Unchiul

Zé îi explicase foarte bine cum poate ajunge la terreiro, aşa că nu erau probleme din acest punct de vedere. Cu puţin noroc, banii pe care i-i trimitea tatăl ei în fiecare lună, urmau să sosească luni sau marţi. Abia de-i mai rămăseseră cât să supravieţuiască până atunci. După care, totul era limpede: autobuzul până la São Luís! Va fi acolo în trei zile, poate chiar mai puţin. Nu avea niciun rost să-i mai scrie, oricum va ajunge înaintea scrisorii.

Pe noptieră încă se mai aflau cele două seringi pe care le folosise împreună cu Thaïs în ajunul întâlnirii cu Andreas. Suferinţa i s-a reaprins. Ştia, totodată, cu acea claritate proprie soluţiilor artificiale, care augmentează o problemă în loc să te ajute să o rezolvi, că o liniuţă de cocaină ori un simplu joint ar fi liniştit-o. Dependenţă psihologică, şi-a zis rânjind... Nu era bolnavă, nu resimţea niciuna dintre acele suferinţe fizice legate de o reală senzaţie de absenţă. Dintr-odată, îi lipsea teribil sentimentul de a domina situaţia, de a-şi stăpâni perfect trupul şi spiritul. De fiecare dată când se manifestase acea stare de urgenţă, o ascultase fără şovăire, după cum mulţumeşti cu nevinovăţie dorinţa de a fuma o ţigară sau de a mânca nişte ciocolată. În cel mai rău caz, se va duce să-l vadă pe Paco şi totul se va rezolva. Fiindcă, astăzi, lucrurile nu mai erau atât de simple... S-a ridicat şi a cotrobăit prin toate locurile pe unde obişnuia să ascundă droguri. Ştia că nu îi mai rămăseseră, dar ceva o împingea să exorcizeze penuria, de parcă faptul de a căuta ar fi trebuit, oricum, să scoată la iveală o fărâmă de haşiş ori câteva rămurele uitate de *maconha*. În disperare de cauză şi cu nervozitatea care însoţeşte intuiţia de a încerca, în sfârşit, cheia cea bună, a demontat rama oglinzii pe care împărţeau cocaina şi unde nu mai rămăseseră decât câteva cristale, atât cât să-ţi freci gingiile şi să-ţi crească şi mai tare nerăbdarea. Dintr-odată, nevoia s-a exacerbat: trebuia să facă rost de ceea ce îi lipsea cu atâta evidenţă, trebuia neapărat. Degeaba se chinuia să judece cu înţelepciune, insatisfacţia o ţinea prizonieră. Nici nu se punea problema să i se adreseze lui Roetgen, singurul dintre cunoştinţele ei gata să îi împrumute ceva bani. Să îl roage pe Paco să îi dea pe datorie? Era încă şi mai puţin plauzibil, doar ştia el prea bine la ce se putea aştepta din partea clienţilor... Moéma a analizat cele mai absurde tranzacţii cu putinţă, când şi-a amintit de economiile lui Nelson. Era sigură că nu îi va refuza un asemenea serviciu. Nu mai conta cum, dar trebuia să iasă din casă, să se gândească la altceva.

Şi-a tras nişte blugi, o cămaşă pe care a ales-o nu atât pentru eleganţă, cât pentru grosimea materialului, după care a căutat prin vraiştea dintr-un sertar după spray-ul cu gaze lacrimogene pe care tatăl ei o pusese să îi promită că îl va purta mereu la ea. Punându-l într-unul dintre buzunare, s-a grăbit să plece din casă.

I-a trebuit aproape o oră cu autobuzul pentru a se întoarce în Pirambú. În faţa colibei lui Nelson a bătut de mai multe ori din palme fără a primi vreun răspuns, după care a intrat, hotărâtă să îl aştepte până se întoarce. Săpunul şi prosopul din fundul hamacului, fotografiile decupate, nisipul plin de dâre, de parcă s-ar fi răsucit un şarpe boa prin toată încăperea i s-au părut acum morbide, fără alt rezultat decât creşterea agitaţiei fetei. Primele cinci minute i s-au părut interminabile, restul l-a făcut criza prin care trecea. Abia dacă pusă puţin pe gânduri la ideea că Nelson ar fi putut-o surprinde astfel, a săpat în locul indicat chiar de el, scoţând la lumină punga de plastic. Prezenţa armei a mirat-o, însă a lăsat-o la locul ei, mulţumindu-se să ia teancul de bancnote pe care şi-l dorea. A acoperit gaura, a netezit nisipul rapid şi a şters-o.

Îi va da ea banii înapoi cum va încasa cecul de la taică-său. Una peste alta, practic nici nu era vreo şansă ca Nelson să îşi dea seama de acel împrumut. Fiindcă împrumut se numea, suntem cu toţii de acord!, în niciun caz furt. Hai să-i zicem caz de forţă majoră. La limită, nici nu ar mai fi avut nevoie de acei bani, din moment ce ea se hotărâse să îi dăruiască scaunul pe rotile.

În pofida tuturor scuzelor scoase la lumină de o conştiinţă încărcată, Moéma nu s-a liniştit decât după ieşirea din Pirambú. Dacă Nelson nu o minţise, era în posesia a o sută cincizeci de mii de *cruzeiros*, sumă suficientă pentru a face o frumuseţe de înmormântare vechii ei vieţi şi a o sfârşi odată pentru totdeauna cu drogurile. După serbarea de Yemanjâ nici că se va mai atinge de vreunul, orice-ar fi să fie. Dacă tatăl ei i-o va cere, va accepta inclusiv cura de dezintoxicare. Dar nu va fi nevoie, se simţea puternică, stăpână pe viitorul şi pe voinţa ei. Va merge până la capătul drumului cocainei, cât mai departe cu putinţă, pentru a fi clar că a ajuns până la fundul fundului. După care va urca proaspătă, nou-nouţă, purificată de greşeala care va rămâne ascunsă pentru totdeauna în noaptea tinereţii ei.

Pe drumul de întoarcere, s-a oprit la Paco pentru a da comanda. Un ceas mai târziu, o primă injecţie a acoperit, în sfârşit, şi cele mai largi fisuri ale stării ei de rău.

La căderea nopţii, a auzit bătăi în uşă:

— *Carinha*! Noi suntem, a auzit vocea lui Thaïs. Deschide, ştim că eşti acasă...

Moéma se simţea prinsă în cursă. Aşadar, să rămână nemişcată, să facă pe moarta. Un singur cuvânt şi totul ar fi distrus, sfârşind prin a-i lăsa să intre.

— Deschide-ne, te rugăm, a rostit şi Roetgen cu vocea lui echilibrată. Am văzut că e lumină... Trebuie să avem o explicaţie noi trei, e o tâmpenie să rămânem aşa...

Lumina... Ar fi trebuit să-i fi dat prin cap că o vor zări. Ei sau altcineva... Însă nu voia, nu voia de nicio culoare să audă vorbindu-se! Era noaptea ei şi numai a ei, veghea ei solitară înaintea viitoarei nunţi cu viaţa. Nu le era de ajuns că o trădaseră, că o abandonaseră în voia jegurilor de pe maidan?

— Moéma, a insistat Thaïs, ce-ai păţit? Eram toţi mangă, măcar atât poţi să înţelegi... Nu ştiu la ce păreri ai ajuns, dar să ştii că sunt false. Nu fi proastă, deschide uşa, te invităm la un pahar pe *beira-mar*...

Un ciclon a început să i se învârtă prin cap, aspirând totul în trecere. Vocea lui Thaïs, surâsul lui Thaïs, trupul lui Thaïs... Era sora, iubita, singura ei prietenă, care ştiuse să împartă cu ea speranţele şi angoasele. Să o ierte, să nu îşi întemeieze noua viaţă pe un act intransigent?

— Haide, măi, deschide..., a zis Roetgen rugător. Ne-am făcut numai griji din cauza ta...

Ce bou! Dacă nu s-ar fi aflat şi el în treabă pe-aici, chiar ar fi crăpat uşa doar pentru a citi adevărul în ochii lui Thaïs... Gagiul ăsta o scârbea! A profitat de ea ca o jigodie... O să i-o spună. O să-i zică ea că toţi purtătorii de coaie sunt nişte javre, nişte egoişti care nu se gândesc la altceva decât să fută când întreaga lume se prăbuşeşte în jurul lor... Da, să deschidă uşa, să-l bage-n pizda mă-sii şi s-o lase pe Thaïs să intre...

A tras adânc aer în piept, de două-trei ori, a aruncat o privire în oglindă spre a verifica dacă arată cât de cât acceptabil şi a deschis uşa hotărâtă să îşi ducă planul la bun sfârşit. Nimeni. Cretinii ăia se săturaseră să aştepte... După alte toate, cu atât mai bine. Lua-v-ar moartea! a strigat simţind cum îi dau lacrimile, lua-v-ar moartea cu ochii beliţi după te miri cine, doar-doar n-oţi mai fi singuri!...

În dimineaţa sărbătorii de Yemanjâ, mii de persoane se îndreptau către plaja Viitorului pentru a cinsti zeiţa mării. În camioane ori căruţe, *terreiros* din Fortaleza se deplasau grupaţi, trăgând după ei mulţimea de credincioşi aflată în urma şefilor spirituali. O dată pe an, ceremonia aduna astfel, la un loc, toate cultele de genul Umbanda sau Candomblé într-o unică fervoare religioasă. Pentru a ajunge la locul de întâlnire, Moéma a fost nevoită să treacă prin mareea care umplea toată *beira-mar*. O puzderie de oameni dichisiţi în toate culorile se înghesuia deja pe trotuare, o adevărată migraţiune a evreilor, cea mai mare parte dintre ei *faveleros*, în lungul drum către sărbătoare.

Acel *terreiro* de la Dadá Cotinha semăna cu o corabie a nebunilor. Deghizări de carnaval, muzicieni verificându-şi la maximum tobele, mulatre în rochii azurii, cutii cu *cachaça*, buchete de trandafiri şi de garoafe, plânsete, ţipete şi gesticulări... O efervescenţă ca de nuntă zguduia clădirea de sus până jos. Deghizat în prinţul Roland, cu panaş la coif şi mantie roşie, unchiul Zé încuraja cu strigăte încărcarea camionului.

— Ah, iată-te, prinţesă! a exclamat la apariţia Moémei.

Avea aerul liniştit şi plăcut surprins al cuiva care şi-a văzut

Înşelate cele mai cumplite temeri:

— Cum te simţi azi? Sper că ai dormit bine, fiindcă o să fie o zi grea...

Moéma făcuse o noapte albă, dedicată în întregime mizerabilelor miracole ale cocainei. Purta ochelari negri, însă dădea pe-afară de o energie dureroasă aproape.

— Vino cu mine să te prezint. Chiar Dadá o să te pregătească.

S-au strecurat într-o cămăruţă în care nişte bătrâne se agitau râzând în jurul fetiţelor pe care le împopoţonau. Dadá Cotinha, o bunică planturoasă şi veselă, cu alură de bonă a copiilor unui general sudist, l-a lăudat pe Zé pentru alegere după care l-a dat prieteneşte afară. Timpul presa, trebuiau urgent s-o îmbrace...

Pradă mâinilor care zburau în jurul ei, Moéma s-a lăsat îmbrăcată fără să crâcnească. I s-a pus, mai întâi, un costum de baie de culoarea pielii, care i se mula perfect pe toate formele. Apoi au fost cusute la locul potrivit două tetine pentru a-i sublinia bombastic sfârcurile. Tocmai se apucase să se fardeze, pe când bătrânele îi lăudau opulenţa sânilor. Au urmat pantalonii din lame argintiu, ca nişte solzi. În momentul în care strângea picioarele, două triunghiuri din acelaşi material alcătuiau, la nivelul gleznelor, un fel de coadă de peşte.

— Ce păr frumos trebuie să ai, a certat-o Dadá Cotinha, cine naiba te-a căprit în halul ăsta?... Dac-aş pune eu mâna pe porcul care ţi-a făcut capul ăsta ca un ananas!...

— Vrusesem să mai schimb un pic, s-a strâmbat Moéma, dar nu m-am dus la cine trebuia... E chiar aşa de naşpa?

— Nu-ţi face griji, fata mea, o s-o dregem noi, o să vezi...

Din cutia din care scotea fiecare element al panopliei, Dadá a extras şi o perucă brunetă, cu părul foarte lung, pe care a potrivit-o pe capul Moémei.

— E păr adevărat... Al Fatinhei. Până la călcâie îi ajungea! Ce sacrificiu nemaipomenit a făcut...

Ace de păr, rimei, pudră de orez, fard de obraz, ruj pentru buze... La încheiere, când a apărut în sala cea mare, escortată de bătrâne zâne, Moéma a provocat un concert de exclamaţii şi de bătăi de tobă:

Yayá, Yemanjá! Odó lyá!
Saia do mar,
Minha sereia!
Saia do mar
E venha brincar na areia!

Pentru toată lumea nu mai era altcineva decât Yemanjâ, sirena-cu-ţâţe-mari, cea care ieşise chiar astăzi din adâncurile mării. Dadă Cotinha a fost nevoită să intervină pentru a-i împiedica pe cei mai înfierbântaţi adepţi să o atingă. Cu un semn scurt, i-a dat unchiului Zé ordinul de plecare.

— Nelson nu vine? a întrebat Moéma.

— Nu ştiu ce se tot moşmondeşte, a răspuns supărat unchiul Zé. Trebuia să fie de mult aici... Nu-l mai putem aştepta. Oricum, ştie unde trebuie să ajungă...

A descoperit că i-am împrumutat banii! s-a îngrozit Moéma. Imposibil: s-ar fi dus imediat să îi spună prietenului lui. Îşi făcea griji fără rost...

— Haide, prinţeso, trebuie să mergem, i-a zis unchiul Zé ajutând-o să se suie în remorcă.

Special pentru serbare, îi scosese de dimineaţă prelata.

— Ştiai că Nelson are un pistol? a spus Moéma fără a se fi gândit la nimic rău.

— Un pistol? Unul adevărat?

— Da. Nu prea mă pricep, dar părea o armă de poliţist...

— De unde ştii? Ţi-a zis el?

Deja îi părea rău că nu a ţinut-o gura. Neatenţia o făcea să alunece pe un teren periculos:

— Nu, era ascuns. Nu ştie că l-am văzut...

— O să vedem mai târziu ce mai e şi cu chestia asta, a conchis unchiul Zé cu o figură impenetrabilă, îndepărtându-se pentru a urca în cabină.

Mai erau sute de camioane ca al lor, de toate mărimile, de toate culorile, bălăbănindu-se în şiruri lungi pe străzi. Îngrămădite în spate, în mijlocul unei incredibile mulţimi de pasageri, orchestrele de samba acopereau huruitul motoarelor. Bărbaţi şi femei se mişcau în ritmul acordeoanelor şi al balafoanelor. Agăţaţi de obloane, oamenii râdeau, cântau, se chemau unii pe alţii: Yayá, Yemanjâ să vă binecuvânteze! Să vă asculte rugăciunile! Moéma făcuse ochii mari. Citea puterea acestui popor, bucuria lui comunicativă, dar şi obrăznicia, cinismul dezabuzat pe care le naşte sărăcia, în toate

pavoazările camioanelor. Pe tot drumul, jocurile de cuvinte şi vorbele de duh au defilat prin faţa ei precum paginile unei cărţi impalpabile: Patru pneuri umflate pentru o inimă goală... Prieten al nopţii, tovarăş al stelelor... Tristeţea e rugina sufletului... Din Amazonia la Piaui mă opresc doar să fac pipi... Am zărit sânii melancoliei în decolteul depărtării... Când puştoaica pupă bine, te umple de vitamine... Milionarule, Dumnezeul tău e şi al meu... Fericit a mai fost Adam, lipsit şi de soacră şi de periuţă de dinţi... Pentru ca sărmanii să meargă înainte, trebuie ca poliţia să-i fugărească din urmă... Staţionez în garajul singurătăţii... Dacă vă-ntreabă mama ce mai fac, spuneţi-i că sunt fericit... Dacă tac-tu e-amărât, ghinion şi nenoroc, dacă e şi socră-tu, eşti un mare dobitoc...

Dacă lumea ar fi perfectă, ar locui aici şi creatorul ei... Lumina ochilor mei... Viaţa cea bună e mereu a celorlalţi... Fugind de colo-colo teleleu, doar Pelé bagă bani la portmoneu...

Astă este prima zi a vieţii mele! stătea scris pe panoul lângă care, în sfârşit, s-au oprit. Moéma a citit-o ca pe o confirmare: în toate descoperea semnele renaşterii.

Mii de oameni, credincioşi ai *terreiros*, orăşeni buni cunoscători ai folclorului, turişti ori tineri fără căpătâi băteau pasul pe loc pe plaja Viitorului care, împărţită în nenumărate parcele împrejmuite ad-hoc, din care răsăreau altare improvizate, dispăruse sub vibranta debandadă a mulţimii. Pe şoseaua în afara căreia camionul lui Zé tocmai parcase, ai fi zis că se desfăşura o gigantică manifestaţie strivită în culoarul dintre dune şi mare. Sub lumina cu fiecare clipă tot mai puternică a soarelui, mulţimea colcăitoare, tumultuoasă, contrasta cu verdele pal al oceanului. Necontenite cohorte se scurgeau către magma răsunătoare. Prinse de tot felul de catarge, bannere fluturau în vânt precum velele caravelelor. Acoperişuri improvizate în grabă din pânză se scuturau violent în bătaia vântului, ameninţând să îşi ia zborul. Lăcuite, strălucitoare, asemănătoare reclamelor unei cafenele pe cerul fierbinte, marile drapele fâlfâiau pocnind în cele trei culori ale Braziliei.

Nou-veniţii şi-au croit drum către amplasamentul ales de Dadă Cotinha două zile mai devreme. Înconjurată de femei încărcate de flori şi de ghirlande, de fetiţe serioase în rochiile lor imaculate, aranjându-şi neîncetat coroanele ca de faraoni, de bărbaţi, în fine, prin tot acest talmeş-balmeş de coşuri mai mari şi mai mici, Moéma-Yemanjá păşea cu fruntea sus.

Ca oglindindu-se într-un cristal cu mai multe faţete, sirena divină se multiplica: fete travestite mai mult sau mai puţin inspirat, uriaşe din hârtie cerată ori modeste statuete votive, fiecare dintre aceşti idoli aduna în jurul ei mulţimea e credincioşi. Cu tot vacarmul, muzicile întretăiate, binecuvântările,

hohotele de râs lovindu-se unelè de altele, armonia generală nu era cu nimic ştirbită. Ivită din cordel-uri şi congadas, armata lui Carol cel Mare îşi desfăşura întregul fast de carton viu colorat. Plaja dădea pe-afară de-atâtea panaşuri rufoase şi săbii de teatru, de avatari ai lui Roland, precum unchiul Zé, de Olivieri, Guy de Bourgogni, dar şi de sarazini în frunte cu Fierabras, cărora li se adăuga până şi *Galalão*, Ganelon din epopeile medievale, al cărui rol iniţial de trădător pus să ispăşească păcatele nu părea să deranjeze pe nimeni. Din contră, tocmai cei costumaţi astfel se prefăceau că atacă spectatorii pentru a da vitejilor ocazia să îi apere. Circ dând naştere unor lupte violente, ca ale marionetelor siciliene ale *Operei del Pupi*, în cursul cărora cavaleri şubrezi din suita lui Carol cel Mare se gâtuiau între ei, râzând înainte de a muşca din ţărână. Cam speriaţi, până la urmă, câţiva turişti blonzi şi cu pielea înroşită de soare zâmbeau prosteşte cu o mână pe fermoarul care le strângea centura şi cu cealaltă pe cureaua Nikonului.

Când oamenii conduşi de Dadă Cotinha au ajuns lângă micul grup care îi aşteptase toată noaptea, persoane de încredere care ţinuseră aprinse lumânările de-a lungul malului, pentru Yemanjâ, s-au grăbit să îşi instaleze echipamentul de bâlci. Moéma a trebuit să se aşeze în vârful unei scări de lemn, de unde domina mulţimea. Treptele acesteia au fost împodobite cu flori şi cu bucăţi de stofă, apoi un paner uriaş i-a fost aşezat la picioare.

Yeyé Omoejá
O, mamă-a cărei-fii-sunt-peşti!
Yemanjá!
Janaína, Yemanjá!

Un nou centru al lumii ieşea din coajă, la fel tuturor celorlalte care umpleau plaja şi totuşi diferit, unic, de neînlocuit cu un altul.

Aşezată cu faţa spre marea care îşi rostogolea valurile la vreo treizeci de metri înaintea ei, Moéma respira din plin spuma adusă de vânt. Sânii îi erau umflaţi de excitaţie şi o stea îi fusese aşezată pe diadema de perle ce-ţi lua ochii. În panerul de lângă scară, osândiţii acestui pământ veneau să îşi depună ofrandele. Ceasuri de-a rândul, ridicau privirile înceţoşate către aceea care reprezenta speranţa şi mila. Emoţionată, conştientă de sarcina care i se dăduse, îi asculta implorând-o:

— *Yemanjá Iemonô*, tu, cea mai înţeleaptă, cea mai bogată, cea mai departe în adâncul mării! Dă să aibă copiii mei ce mânca în fiecare zi. Îţi dăruiesc eşantionul ăsta de parfum, ca să miroşi frumos...

— *Yemanjá Iamasse*, tu, nestăpânite cu ochi albaştri, tu, care trăieşti în recife! Dă să-şi găsească bărbati-mio de lucru şi să nu mă mai rupă-n bătaie! îţi dăruiesc sare şi ceapă, că de-o raţă n-am mai avut bani...

— *Yemanjá Yewa*, tu, sfioaso! Fă aşa ca Geralda să răspundă avansurilor mele. Uite un pieptene pentru părul tău lung şi un ruj...

— *Yemanjá Ollossá*, tu, care nu poţi fi privită în ochi, tu, care doar din profil poţi fi văzută, grăbită cum eşti să întorci ochii de la mizeria lumii! Ajut-o pe fata mea să vadă din nou. Uite, îţi dăruieşte singura ei păpuşă ca s-o ţii minte. Nu-ţi face griji, îi cos eu alta...

— *Yemanjá Assabá*, tu, care trăieşti printre valurile care vin până pe plajă, îmbrăcată în mâl şi în alge roşii ca agrişele! Dă să câştig la loterie ca să mă pot întoarce cu familia în Sertão. Îţi las un săpun şi o brăţară drăguţă...

— *Yemanjá Ogunté*, tu care ai grijă de cei suferinzi, tu care ştii toate leacurile! Vindecă-mi bărbatul de *cachaça* ori omoară-l, că aşa nu se mai poate trăi. Uite, îţi dau materialul ăsta să îţi faci o rochie sau ce vrei tu...

— *Yemanjá Assessu*, tu, care trăieşti în vâltori! îţi dăruiesc această carte poştală cu o răţuşcă pe ea, fiindcă ştiu că îţi plac.

Fă ca lucrurile să se schimbe odată! Ştii tu bine ce vreau să zic... Îţi dau masa mea de astăzi şi colierul ăsta de scoici...

Alţii lăsau rugile lor sub formă de bileţele împăturite ori aruncau în paner buchete de trandafiri sau de flori de bougainvillea, baticuri, dantele şi oglinzi, tot ceea ce i-ar fi putut fi pe plac zeiţei-celor-şapte-căi, stârnindu-i bunăvoinţa.

Din când în când, unchiul Zé venea să vadă cum se mai simte, întinzându-i o sticlă de sifon plină cu *cachaça*. Pleca apoi mulţumit: tânăra era sclipitoare acolo, pe tronul ei, şi părea fericită. Cum Nelson nu mai apărea, a început să îi întrebe pe cei din preajmă despre el, tot mai neliniştit. În spatele lui, Moéma scotea din geantă mici doze de praf pe care le trăgea pe nas prefăcându-se că şi-l şterge cu batista. Cu un gust amar în gură, nu se mai sătura să observe mulţimea, să simtă cum se înalţă un soi de iritare, de tensiune carnală, contagioasă. Dadă Cotinha binecuvânta credincioşii trecându-i pe sub umărul ei. Un tânăr împopoţonat cu o cămaşă de satin galben şi cu un turban de maharajah pe care era prinsă o pană de struţ nemaipomenită, dansa chiar acolo, învârtindu-se convulsiv. Cu braţele întinse, cu palmele desfăcute, îşi dădea peste cap ochii lui de martir. Cu fruntea strânsă în eşarfe purtătoare de noroc, cu pletele în vânt, nişte femei deosebit de grase se învârteau şi ele absolut indiferente la tot ceea ce le înconjura. Superbe creaturi ale plajei îşi unduiau şoldurile netede şi bronzate ca nişte pâini vieneze, umbrele de bikini scânteindu-le în soare. Pescari cu plete decolorate se îmbătau cu măreţie, treceau bătrâni cu măgarul sau cu bicicleta alături, unul se ruga în picioare, cu capul în mâini, ca prins de o obscură migrenă. Se declanşau transe la fel de imprevizibile ca aprinderea unor focuri prin păduri. Un Sfânt Gheorghe cu capă roşie presărată de stele şi paiete încerca să zărească nu se ştie ce în depărtare, apărându-şi ochii cu mâna făcută streaşină. O pirpirie scutura nişte maracas mari, bicolore, nişte copii se jucau în valuri, trupuri lascive se excitau în ritm de samba, negrii se clătinau pe picioare...

Din mareea umană urca un miros de sălbăticiune şi de colonie ieftină.

Dintr-odată, Moémei i s-a făcut frică să nu îşi recunoască agresorii în mulţime. Ieri, când se întorcea din *favela*, nu-i dăduse aşa ceva prin minte, într-atât era de puternică chemarea drogului. Acum însă, se gândea la asta cu spaimă. Ce-ar fi fost de făcut? Să-i dea pe mâna unchiului Zé, fapt care s-ar fi încheiat cu o linşare publică? Ştia bine că asta nu ar fi rezolvat nimic. Numai că dorinţa de

răzbunare rămăsese la fel de autoritară: în pofida opiniilor ei, o instanţă necunoscută cerea să se facă dreptate, iar paradoxul o tulbura.

Căldura ajunsese insuportabilă, iar tânăra transpira din abundenţă pe sub perucă şi deghizament. Unchiul Zé nu se mai zărea, aşa că l-a întrebat pe un bărbat cu care acesta stătuse de vorbă câteva minute mai devreme:

— Nu l-ai văzut pe Zé?

— Abia ce-a plecat...

— Unde?

— N-am prea înţeles. Poate că la adunarea guvernatorului, de la celălalt capăt al plajei... I-am zis că l-am văzut de dimineaţă pe Nelson. Făcea autostopul pentru a merge în zona aia. Dom' Zé a zis atunci că dă o fugă să-l ia şi se-ntoarce.

Moéma deţinea toate datele problemei, dar nu a făcut nicio clipă vreo legătură între ele, de natură să grăbească plecarea unchiului Zé. Era doar mulţumită că, peste puţin timp, urma să îşi revadă îngerul păzitor.

Apărută nu se ştie de unde, o flotilă de *jangadas* a început să plutească paralel cu ţărmul. Ritmic, câte una dintre ele se desprindea din grup plutind pe val cu măiestrie de surfer până pe plajă. Sosise marea clipă a sărbătorii. Dansatorii de samba şi instrumentiştii îşi dublaseră eforturile. În mijlocul tumultului, s-au deschis poteci pentru fetele sfintei care, în cortegiu, au dus coşurile cu ofrande la bordul ambarcaţiunilor. Scăpând din îmbulzeala teribilă, Dadá Cotinha a reuşit să se caţere pe vas după cum o făceau toţi şefii spirituali de pe plajă, trebuind fiecare să escorteze până la capăt panerul din *terreiro* reprezentat. Fără a se fi putut pricepe de ce semnal ascultau, toate *jangada* s au plecat înapoi, pe mare, în acelaşi timp însoţite, în valuri, de mulţimea în delir, îndreptându-se către larg spre a se întâlni cu Yemanjâ. Acolo, în depărtare, în plină hulă, erau depuse bietele ofrande ale credincioşilor. Dacă niciuna dintre ele nu avea să fie găsită a doua zi pe plajă, se putea deduce că o bucuraseră pe prinţesa mării, iar rugile urmau să fie îndeplinite.

Moéma a scos seringa pregătită încă de dimineaţă, din spirit de prevedere: încă o doză de cocaină, cea din urmă, dar zdravănă, spre a sărbători renunţarea la drog. Nici că se putea alege un moment mai bun: mulţimea îi întorsese spatele urmărind din ochi plecarea ambarcaţiunilor. Plaja semăna cu malurile Gangelui în perioada ritualurilor mistice. Marea, oamenii înşişi nu străluciseră nicicând cu a mai mare putere a sacrului. Să fii la unison cu lumea, şi-a zis injectându-şi conţinutul seringii. Fă să reuşesc, cu a mai mare putere a sacrului. Să fii la unison cu lumea, şi-a zis injectându-şi conţinutul seringii. Fă să reuşesc, Yemanjâ! Să regăsesc gustul lucrurilor, să renasc pentru unica plăcere de a fi în viaţă...

Abia de a avut timpul de a identifica senzaţia de a se fi aruncat goală într-un torent de munte, de a-şi simţi venele îngheţând. Imaginile au început să pâlpâie, ca într-un film vechi ale cărui culori s-au estompat. Un bărbat bea apă din mare râzând. Valurile rostogoleau rochii de mireasă, iar pe maluri apăruseră scânteieri portocalii. După care filmul s-a rupt brusc, nu a mai văzut decât un fel de cer alb, plin de rândunele, care dungau tot mai des derularea bobinei. Nimic nu-i mai trecea prin minte, niciun cuvânt, nicio viziune, nicio amintire, doar sentimentul că a ratat ocazia. Pentru o secundă a înţeles că avea nevoie de ajutor, şi-a dorit să strige, însă o mănuşă de fier i-a strâns maxilarele mai-mai să le spargă.

Ceva îngrozitor de limpede cobora asupra ei.

FAVELA DE PIRAMBÚ / Răceala metalului, greutatea lui de organ tumescent...

Nelson îşi petrecuse după-amiaza la Barre, estuarul mocirlos al fluviului Ceará, pe malul unei lagune unde femeile din Pirambú veneau să spele rufe dacă găseau pe cineva care să le dea o treaba de felul acesta. Intrate în apă până la jumătatea coapselor, spălătoresele loveau cu nişte bastoane cârpele roşii. Mulate în rochiile umede, fesele lor se întindeau către el. Puţin mai departe, nişte copii în pielea goală se jucau fotbal cu o cutie de conserve. Nelson nu vedea nici cadavrul unui porc, umflat ca un burduf, zăcând pe nisip, la câţiva metri de celelalte femei care scoteau apă pentru bucătărie, nici muştele, nici dezolarea mlaştinii în care colcăia moartea sub toate infinitezimalele ei forme. Aceasta era viaţa, aşa cum o cunoscuse dintotdeauna şi îi părea rău să o părăsească, oricât ar fi fost ea de

crudă. Îl mai înduioşa şi amintirea Moémei. Era îndrăgostit nebuneşte de prinţesa lui apărută de niciunde şi nu înceta să îşi închipuie clipa revederii.

Când se întorsese acasă, la apus, ar fi fost de ajuns un singur cuvânt din partea unchiului Zé ori a fetei pentru a renunţa. Se simţea singur, vorbea cu săpunul şi cu drugul de fier în speranţa unui semn care să fi aplecat balanţa odată pentru totdeauna. Din lipsă de ocupaţie şi ca să poată cântări mai bine cei doi termeni ai dilemei, a dezgropat punga de plastic.

Dispariţia economiilor l-a înmărmurit. Nicio clipă nu a acceptat să se gândească la cine dăduse lovitura. Căutase un semn? Acum îl primise. Cineva alesese pentru el şi îi legase destinul de acela al lui Moreira. Posibilitatea de a strânge încă o dată ceea ce, oricum, adunase cu greu, nici măcar nu i-a dat prin cap. O lehamite extremă, pătrunzându-i până în ultimul ungher al fiinţei, îi spunea că, în orice caz, ar fi fost prea greu să o ia de la capăt. Era de parcă însuşi colonelul i-ar fi furat scaunul pe rotile, lăsându-l, după dispariţia tatălui său, fără ultima raţiunea care îi mai rămăsese pentru a supravieţui. Prin urmare, se va duce la miting, îşi va face datoria de fiu şi gata cu discuţiile!

Să verifice percuţia, să cureţe iar şi iar gloanţele... Îşi consacrase în întregime noaptea celor o mie şi una de chipuri în care ar fi putut muri guvernatorul.

A doua zi dimineaţă, Nelson a plecat către *beira-mar*. Aşezat pe marginea drumului, a găsit loc într-un camion care l-a lăsat cam după o treime din lungimea plajei Viitorului. Acolo s-a întâlnit cu Lauro, urcat pe dună pentru a vedea când apare Dadă Cotinha. Din fericire, încă nu venise nimeni din grupul ei. Numai la gândul că s-ar fi putut întâlni cu unchiul Zé ori Moéma transpira tot. Se temea să nu renunţe sub privirile bătrânului, să nu citească în ochii Moémei mărturisirea de care-i era frică. A răspuns în doi peri la întrebările lui Lauro şi a găsit altă maşină pentru a-şi continua drumul.

Când a ajuns în dreptul pancartelor care anunţau mitingul guvernatorului, mai avea încă un kilometru până la tribună. Coborând către aceasta, nu a scăpat-o din ochi, ca pentru a pierde cât mai puţin teren. După care mulţimea de oameni şi jungla de picioare i-au închis orizontul. Şi-a croit drum încet, fără a înceta să ceară să i se facă loc, speriat că ar fi putut fi călcat. Una sau două persoane îl ascultau, apoi trebuia să o ia de la capăt. Cel mai complicat era să nu cedeze tentaţiei de a încerca să-i avertizeze pe cei din jur atingându-le gambele, gest care ar fi provocat o instinctivă reacţie de apărare soldată cu un posibil şut instantaneu. Nelson se ghida după sunetul difuzoarelor foarte puternice, care emiteau sambe în aşteptarea luărilor de cuvânt ale liderilor. Trebuise să îşi lase afară din pantaloni, fluturând, tricoul “ca al lui Platini”, pentru a evita bănuielile că e înarmat. Fixat între piele şi elasticul şortului, pistolul îi muşca din carne la fiecare mişcare, în timp ce se târa. Răceala metalului, greutatea lui de organ tumescent îi anestezia chiar şi durerea de a exista.

Cei din junii lui începuseră să danseze, ameninţând să-l strivească. Cum nu mai înfruntase niciodată de unul singur o asemenea îmbulzeală, Nelson a intrat în panică. Muzica părea să vină din toate părţile, mereu dădeau peste el perechi de picioare, începuse să inspire nisip. Dând înapoi, o grăsană s-a prăbuşit pe spate, peste pieptul lui, mai-mai să-i zdrobească toate coastele...

— Un' te duci aşa? s-a auzit vocea fudulă a unui necunoscut, un negru uriaş ai cărui bicepşi erau cât capul lui.

— La miting, i-a răspuns Nelson cu respiraţia întretăiată. Vreau să merg la miting...

— Ia haide sus! Te duc eu la miting...

Şi negrul l-a ridicat pe Nelson în braţe la fel de uşor de parcă ar fi luat o cămaşă de la călcat.

— Da' ce vrei să faci acolo? Tot n-ai înţeles că toţi politicienii ăştia nu sunt decât nişte mincinoşi? Doar n-o să votezi jigodiile alea?!

— Nu! a protestat Nelson. Vreau doar un tricou... Şi-au mai zis că dau şi haleală...

— Bine, hai că mă descurc eu, a zis negrul dând din cap dezolat. O să ai tricoul la fel de adevărat precum e că mă cheamă Walmir da Silva!

Dând din coate şi din umeri, Walmir a ajuns iute lângă tribună, o estradă mare pe care fusese ridicat unul dintre acele corturi de închiriat care sunt aduse la nunţile câmpeneşti ale bogătaşilor. Aşezate de o parte şi de cealaltă a scenei, nişte boxe gigantice vibrau sub ciocanele decibelilor. Mai erau pe acolo şi un microfon pe stativ, flori şi drapele care toate repetau numele guvernatorului. În cort, echipa de agenţi electorali trebăluia în jurul unei grămezi de cutii. Erau cu toţii îmbrăcaţi în alb, cu tricouri imprimate cu numele lui Edson Barbosa Junior. În faţă, patru namile din serviciul de pază

supravegheau marginile tribunei şi scara de lemn care permitea accesul. Erau vizibil neliniştiţi, depăşiţi de afluenţa de amărăşteni care cereau să li se distribuie ceea ce li se promisese.

Graţie forţei de care dădea dovadă, Walmir şi-a tăiat drum până lângă scară, urcând elastic cele câteva trepte pentru a ajunge pe estradă. După ce l-a lăsat pe Nelson jos, s-a proţăpit în faţa bodyguarzilor care se repeziseră să-l oprească.

— E interzis să urcaţi aici! Hai, odată, căraţi-vă! O să vă spunem noi când e momentul...

— Puştiul vrea un tricou şi raţia, a explicat calm negrul. Dacă rămâne jos, o să-l strivească lumea...

Walmir era mai înalt cu douăzeci de centimetri decât toţi ceilalţi, iar mâna îi alunecase parcă fără să îşi dea seama pe mânerul unui cuţit purtat la centură.

— Du-te şi zi-i lu' şefu! a spus unul dintre bodyguarzi presimţind că e rost de scandal şi bătaie din care nu era prea sigur că serviciul de ordine ar fi ieşit câştigător. Să fim înţelegători, *compadre*... Coboară de la tribună sau n-o să se termine bine...

— Las-o-aşa, a zis şi Nelson, vreau doar să mă uit... O s-aştept jos, nu e nicio problemă...

— Faci ce ţi s-a spus, bine? a adăugat un alt bodyguard apropiindu-se ameninţător de Walmir.

Negrul s-a mulţumit să tragă un răcnet groaznic, un adevărat muget de animal care a oprit brusc înaintarea paznicului.

— Haideţi, vă rog, să ne calmăm! Ce se întâmplă aici? a întrebat o stârpitură sosind cu paşi mici şi grăbiţi, un chelios în costum, cu pielea umedă şi faţă congestionată de bucătar de pizzerie când e mai încins cuptorul.

O clipă, în timp ce Walmir explica încă o dată, pe scurt, ceea ce dorea, şeful echipei a analizat situaţia: a zărit cuţitul, spaima de pe figurile oamenilor lui şi a priceput că şontorogul putea folosi imaginii patronului.

— Se aranjează, a răspuns amabil, cu unul dintre acele zâmbete pe care experienţa le face, uneori, aproape credibile. Tonho, du-te şi caută două tricouri... Cum te cheamă, micuţule?

— Nelson...

— Bun, acum ascultă-mă, Nelson: deocamdată, de coşurile cu mâncare nu mă pot atinge. Dacă ţi-aş da numai ţie, nu şi celorlalţi, s-ar lăsa cu răscoală, cred că mă înţelegi. Însă îţi dau cuvântul meu că o să-l ai pe al tău. O să-l pun per-so-nal deoparte... Ba nu, şi mai bine..., a adăugat cu faţa deodată iluminată de descoperire, o să ţi-l dea chiar guvernatorul. Îţi dai seama? Chiar guvernatorul!

Şi cum Tonho se întorsese cu tricourile:

— Ia tricoul. Trage-l pe tine şi stai pe-aici pe undeva, pe lângă boxe. Dacă promiţi să stai cuminte, nu-ţi mai face nimeni nimic şi-o să fii ca-n lojă... Cât despre tine, a continuat întorcându-se cu al doilea tricou spre Walmir, ai două sute de *cruzeiro* s dacă rămâi aici şi împiedici oamenii să urce la tribună. De acord?

Fără să-i răspundă, Walmir a lăsat cel de-al doilea tricou la picioarele lui Nelson, trecându-i mâna prin păr:

— Salut, micuţule, pe data viitoare...

Agentul electoral a ridicat din umeri văzându-l coborând scările şi pierzându-se în mulţime:

— Haide, haide... La treabă! le-a strigat înfuriat oamenilor lui. Dacă mai urcă unul dintre rahaţii ăştia pe scenă, v-aţi lins pe bot de bani, vi-o spun ca să n-avem vorbe!

Capitolul XXXII

Ce i s-a-ntâmplat negrului Chus...

A doua zi, ne povesti mai apoi Ulrich Calixtus, când paznicii pătrunseseră în celula negrului Chus, îl găsiseră spânzurat de gratiile ferestrei... Din rana pe care şi-o făcuse la mână cu catarama de la centură, nefericitul obţinuse destul sânge pentru a mânji pe perete, în limba lui enigmatică, un ultim mesaj.

Aflând acestea, Kircher se înfurie:

— Din cauza incredibilei dumneavoastră neglijenţe, domnule Calixte, nu dispare doar un om, dar şi o limbă, ce zic eu?, întreag-acea Limbă! Dea Cerul pentru mântuirea dumneavoastră & a umanităţii, să se mai găsească un asemenea primitiv undeva, pe faţa pământului! în caz contrar, vom fi pe veci lipsiţi de psibilitatea de a ne reînnoda legăturile cu originea & în asta ar trebui să vedem semnul sigur al blestemului de a fi aruncaţi în chinurile iadului...

Calixte nici nu încercă să se scuze în vreun fel, ci se mulţumi să îi întindă smerit lui Kircher hârtia pe care copiase cele două rânduri lăsate pe zid de negrul Chus.

— *Tyerno aliu de fugumba. Gorko mo warn don*...[35] citi Athanase cu interes, cuprins dintr-odată de pasiunea descifrării. Curios, foarte curios...

Se concentră îndelung asupra textului, în timp ce profesorul mă implora din priviri să intervin în favoarea lui. Aş fi făcut-o cu drag, într-atât mă consterna trista lui poziţie în care îl aruncase propria neglijenţă, dar nu mai avu rost, întrucât chipul lui Kircher se lumină dintr-odată într-un surâs liniştitor.

— Ei, dragul meu, reveniţi-vă... Rândurile acestea îmi arată că nu sunteţi de înfierat, căci o hotărâre divină a dictat ceea ce, mai devreme, îmi apăruse, pentru o clipă, drept una dintre cele mai funeste nenorociri. Încă nu a sosit vremea, aşa a decis Cel care ne conduce cu atâta milă destinele. Cuvintele pe care a binevoit să ni le lase, în infinita Lui bunătate, aşadar, cuvintele acelea ne vorbesc despre speranţă, poruncindu-ne să avem răbdare. Prin urmare: răbdare! & nu vă fie frică: ziua împăcării nu e departe. Ceea ce acum e diferit & împrăştiat îşi va regăsi peste puţină vreme unitatea originară. Aşa a hotărât Dumnezeu. Ca & negrul Chus, & noi suntem în mâinile Sale doar instrumentul pasiv al sublimei voinţe.

Cu aceste frumoase cuvinte, încheiarăm surprinzătorul episod, fără ca maestrul meu să îşi fi pierdut siguranţa de a restabili în plenitudinea ei acea "limbă adamică" pe care doar o presimţise.

Anul 1676 văzu apărând *Sphynx Mystagoga*, ultima lucrare consacrată de Kircher Egiptului & hieroglifelor. În aceasta, oferea pentru întâia oară imaginea exactă a piramidelor & a cimitirelor subterane care pot fi observate în regiunea Memphisului.

Încurcat de tot mai severa scădere a auzului, torturat de insomnii & de dureri de cap tot mai frecvente, Athanase Kircher vedea, nu fără de supărare, cum îi slăbeau puterile. Mâna începuse să îi tremure în asemenea hal, încât nu mai reuşea să scrie decât cu extremă dificultate, trăgând linii informe ori incomplete & distrugând prin rânduri strâmbe, ştersături sau chiar pete de cerneală ordonarea perfectă, de altădată, a manuscriselor sale. Cu toate acestea, îşi primea bolile cu o răbdare de olandez, mulţumind lui Dumnezeu că îi lăsase libertatea de a-şi încheia opera.

Cum sosise vara, ne retraserăm ca în fiecare an la Mentorella. Kircher nădăjduise multe, pentru sănătatea sa, de la acea odihnă la ţară, însă canicula care se abătu asupra regiunii îi făcu şi mai rău. Copleşit de migrene & de un acces de gută care se prelungi mai multe luni, maestrul meu nu putu face acele plimbări în aer liber ce aveau darul de a-i regenera nu doar forţele trupului, dar & pe ale spiritului. Cu fruntea fierbinte, cu picioarele înfiorător de umflate, îşi petrecea nopţile rugându-se până când oboseala & opiul, din care lua doze tot mai mari, îi lăsau câteva ceasuri de odihnă. De fiecare dată când boala îi oferea un răgaz, îşi consacra timpul pelerinilor sau musafirilor, primindu-i cu o veselie & o bucurie ce păreau să sporească zi după zi, ca pentru a sfida agravarea suferinţelor fizice.

În toamna lui 1677, când abia de ne întorseserăm la Roma, maestrul meu mă făcu părtaş la o invenţie la care cugetase în ceasurile de insomnie. Hotărât să lupte împotriva slăbirii propriilor puteri, pusese la punct planurile unui fotoliu ingenios, ce-i putea ajuta mişcările membrelor, susţinându-i muşchii. Bazată pe arcuri destinate să mişte pe verticală nervii înţepeniţi, maşinăria zisă

[35] *Tyerno Aliu de Fugumba* (numele negrului Chus), *omul pe care l-ati ucis…*

“frământariţa” era pusă în mişcare printr-un mecanism de orologiu care îţi ridica braţele & picioarele alternativ, în ritm de marş forţat. Mă pusei neîntârziat pe treabă &, imediat ce fu construită, peste câteva săptămâni, Kircher putu, în sfârşit, să facă iarăşi plimbări, fără a mai ieşi din cameră. Era cu adevărat ciudat să îl fi văzut cum dădea din mâini & din picioare aşa, aşezat & serios, pe când un tânăr novice îi citea din Sfântul Augustin... Realitatea este că totuşi acel soi de gimnastică îi făcu cel mai mare bine &, către Crăciun, mergea iarăşi normal.

Kircher era însă prea rafinat totuşi, pentru a nu şti că sănătatea trupului, cât de importantă ar părea, nu e nimic pe lângă starea sufletească. Fidel Sfântului Ignatiu & preceptelor congregaţiei noastre, se aruncă din toată inima, mai ales că îşi închipuia că o face pentru cea din urmă oară, în practicarea *Exerciţiilor spirituale*. Ca examen general, cu scopul de a-şi pregăti cât mai bine spiritul pentru a apărea în faţa lui Dumnezeu, consideră necesar să se întoarcă până la cele mai mici detalii ale vieţii sale trecute, cerându-i sufletului să dea seama, ceas de ceas & perioadă de perioadă, încă din ziua naşterii, de toate gândurile, cuvintele & faptele. Spre a susţine cât mai bine sfânta încercare, în pofida dificultăţilor pe care le avea la scris, începu să aştearnă pe hârtie povestea propriei existenţe. Cu care prilej admirai încă o dată măreaţa putere a voinţei sale.

Încă din prima zi a anului 1678, îşi puse ciliciul, trecând la post regulat, după care a lăsat să îi crească părul & barba în semn de pocăinţă. Degeaba îi atrăsei atenţia asupra pericolelor unei austerităţi nepotrivite cu vârsta lui, a ţinut fără greş întreg regimul, alternând şedinţele de disciplinare cu acelea la “frământariţă”, smerindu-se noapte de noapte în frig & rugăciune, fără a înceta, ziua, să primească vizitatorii & prietenii cu o râvnă & o cordialitate care şi celui mai aspru om i-ar fi smuls lacrimi, ca un miracol.

Prin noiembrie 1678, maestrul meu îşi termină de scris memoriile. Îşi dorea să nu fie publicate decât după moartea sa, dar, ca o dovadă de afecţiune care mă emoţionă profund, îmi dădu dreptul să fiu eu cel dintâi care să le citească. Aceia dintre voi, cititori, care au parcurs respectivele minunate pagini, îşi pot închipui admiraţia ce mă cuprinse. Stilul lui Kircher se arăta în toată nobleţea sa & ar fi fost demn de tot ceea ce apreciem mai mult la antici, adică sobrietatea tonului & simţul măsurii. Însă mai mult decât perfecţiunea literară, ceea ce provoacă încântarea la lectura acelor rânduri şi constituie cea mai mare valoare a lor, este accentul de sinceritate, de confesiune adevărată & inspirată. Kircher îşi deschide sufletul în faţa lui Dumnezeu, spune tot ceea ce a văzut & a făcut, dar cu simplitate, în acea desfăşurare de fervoare & căldură spirituală. Atât de mult iubeşte adevărul, încât, de teamă să nu îl denatureze, refuză să îl înfrumuseţeze. Fiindcă, se ştie prea bine, dorinţa de a fi pe plac nu a fost niciodată unul dintre defectele sale. Maestrul meu îşi examinează propria viaţă cu luciditate, fără falsă ruşine şi fără prefăcătorie. & chiar dacă, pe alocuri, se manifestă îndreptăţitul orgoliu de a fi fost instrumentul prin care Domnul Dumnezeu a permis descifrarea hieroglifelor, ceea ce reţine atenţia rămâne profunda umilinţă a textului. Nimic nu este mai frumos decât acele mărturisiri, decât dragostea declarată iar & iar pentru Sfânta Fecioară, nimic mai emoţionant decât întoarcerea liniştită către propria tinereţe & propriul trecut al unui om aflat în pragul morţii...

O spun încă o dată: cei care i-au citit confesiunile nu au cum să considere că înfrumuseţez lucrurile. Ei ştiu rugăciunea sublimă cu care se încheie & care poate fi, fără îndoială, aşezată printre cele mai senine ce au fost vreodată pronunţate în cinstea Maicii Domnului. Ceea ce, în schimb, nu ştiu este faptul că această profesiune de credinţă Kircher a scris-o cu propriul sânge, pentru a fi aşezată, după moartea lui, lângă statuia Preasfintei Născătoare de la Mentorella, ca dovadă de dragoste & de recunoştinţă... Îngenuncheaţi cum fac & eu, văzând aceste rânduri de purpură! Fie ca sângele vărsat de maestrul meu ca mărturie a pietăţii sale să le servească drept exemplu celor a căror credinţă bâjbâie, tuturor celor a căror inimă s-a stins zi după zi, ca lava care se răceşte în drum.

Abia la începutul lui 1679 apăru, în sfârşit, la Amsterdam ultima lucrare a lui Athanase, *Turnul Babel*. Fidel proiectului iniţial, Kircher continua în această carte vastul studiu început în *Arca lui Noe*. Oferea aici, pentru prima dată, numeroase imagini ale minunăţiilor arhitecturale ale lumii străvechi, dar & dovada matematică a faptului că turnul Babei nu ar fi putut niciodată ajunge până la Lună, atestând astfel că distrugerea sa a fost rezultatul mai degrabă al nebuniei constructorilor decât al voinţei divine.

După o serie de dispute epistolare cu francezul Jacob Spon în legătură cu acel cuvânt care ar fi trebuit folosit pentru a numi ştiinţa despre istoria originilor, Kircher s-a decis să vorbească despre

arhontologie. Jacon Spon ţinea la termenul *arheologie*, însă maestrul meu considera, pe bună dreptate, că acest cuvânt nu putea cuprinde & istoria politică ori religioasă &, prin urmare, nu avea nicio şansă de a fi adoptat în viitor.

În chiar momentul în care apariţia operei provocase asentimentul & admiraţia tuturor, sănătatea lui Athanase se înrăutăţi brusc. Trupul îi fusese întotdeauna robust & rezista destul de bine necazurilor vârstei, însă durerile de cap, din ce în ce mai frecvente, din ce în ce mai insuportabile, sfidau puterea de înţelegere a medicilor:

— E de parcă gândirea mi-ar roade creierul pe dinăuntru..., îmi mărturisi Kircher într-o seară, când mă chemase la căpătâiul lui. Pricepi, Caspar, gândurile! Sufletul însuşi, care este astăzi asemeni unui mic animal captiv ce muşcă gratiile cuştii, încercând să distrugă ceea ce îl înăbuşă & îl reţine să îşi redescopere libertatea. Nu mai este interesat de prezent, a uitat zilele trecute & nu mai aşteaptă altceva de la cele ce stau să vină decât ocazia de a se reîntâlni cu Dumnezeu...

Înfricoşat de modul în care maestrul meu lua în serios comparaţia, încercai să îl asigur că răul avea simple cauze fizice, căci sufletul, prin natura lui impalpabilă, în egală măsură difuză & vaporoasă, ca & Spiritul din care provine, nu putea avea efect direct asupra trupului.

— Eşti sigur? îmi răspunse cu o umbră de amărăciune în glas. Nu suntem decât nişte creaturi &, ca atare, ceea ce aveam, avem doar prin analogie cu esenţa divină. Prin analogie, Caspar! Sămânţa din care provenim conţine ceva din sămânţa universală, din această panspermie care însufleţeşte lumea, însă misterul, cât de impalpabil ar fi, tot are nevoie, spre a exista, de fie şi doar puţină materie... Sămânţa universală, pe care o numesc Primigenia lux ori "Lumina primitivă zămislită", posedă proprietăţi seminale & magnetice. Conform stărilor & alterărilor infinite ale materiei, aceasta organizează totul, degajă formele lucrurilor, însufleţeşte, întreţine, hrăneşte, conservă totul. În piatră e piatră, în plantă plantă, animal în animal, element în elemente, cer în ceruri, astru în astre. Este orice lucru conform felului de a fi al fiecăruia &, pe un plan mai înalt, este om în om, înger în îngeri &, în sfârşit, Dumnezeu, ca să zic aşa, în Dumnezeu însuşi.

Apoi, observând că îmi era greu să înţeleg cum lumina seminală se implanta în corpuri spre a acţiona asupra lor:

— Prin suflet, Caspar! îmi răspunse surâzător. Oricum, în cazul omului, căci el este singurul dintre toate creaturile care are suflet. În privinţa celorlalte fiinţe, prin sare, această materie primară a oricărui corp. Fiindcă, într-adevăr, sarea este corpul central al naturii, virtutea, vigoarea, puterea Pământului, rezumatul tuturor calităţilor terestre, subiectul tuturor principiilor naturii. De esenţa ei depind ştiinţa & cunoaşterea absolută a întregii naturi. Este materia din care toate lucrurile sunt făcute & în care, odată distruse, se întorc. Este cel dintâi & cel din urmă, alfa & omega corpurilor mixte, fântâna naturii &, după cum o atestă & Homer, un lucru aproape divin! Pământul, adică matricea & centrul oricărui lucru, locul unde elementele îşi aruncă sămânţa pe care acesta o încălzeşte, o coace & o digeră la sânul lui, nu este altceva decât o sare coagulată de către sămânţa universală. O sare în inima căreia se ascunde spiritul care, prin propria-i calitate, formează, condensează & însufleţeşte totul, în aşa fel încât, pe bună dreptate poate fi numită sufletul Pământului...

Nicicând Kircher nu atinsese asemenea înălţimi ale cugetării &, deşi flatat că mă considerase demn de a mi le împărtăşi, îi mărturisii totala confuzie din mintea mea. Sufletul, aşadar, subiefctul iniţial al conversaţiei noastre, mi se părea că îl pierdusem din vedere de multă vreme, drept pentru care mă străduiam să mă întorc la el.

— Om sărac în credinţă ce eşti, mă dojeni Kircher cu blândeţe, prin urmare, nu te mai bizui pe puterea mea de pătrundere! Află că, împotriva a ceea ce ar putea lăsa întrebările tale să se presupună, nu am fost niciodată atât de aproape de ce te preocupă, fiindcă toate câte ţi-am spus despre aştri, despre Pământ ori despre plante, le poţi acum aplica asupra omului. E ştiut de toată lumea că, la naştere, celestul agricultor ne lasă în creier o anumită doză de panspermie, concentrată în glanda pineală, confundată cu ceea ce, în mod obişnuit, numim *suflet*. Când se sădeşte cutare ori cutare sămânţă, aceea va şi creşte din pământ. Dacă e vorba de seminţe vegetale, omul va deveni o plantă, dacă sunt seminţe senzoriale, va ajunge o brută, dacă sunt seminţe raţionale, o fiinţă celestă, dacă avem seminţe intelectuale, un înger va fi etc. Dar dacă, nemulţumit de orice soi de creatură, omul se va reculege în inima unităţii sale, ajungând una cu Dumnezeu în solitarele tenebre ale tatălui,

atunci va reuşi să depăşească toate lucrurile. În aşa fel încât nimic din univers nu va mai putea să nu se regăsească în om, fiul lumii, pentru care totul a fost creat...

Începusem, în sfârşit, să înţeleg unde dorea să ajungă maestrul meu: dacă sufletul omenesc, în pofida naturii sale divine, poseda o corporalitate asemănătoare cu aceea a focului, în cazul astrelor, ori a sării, în cazul Pământului, atunci, ca şi acestea, putea fi subiectul mutaţiilor!

— Chiar aşa, Caspar, al mutaţiilor, dar şi al fermentaţiilor, coagulărilor & altor mişcări specifice materiei atunci când atinge respectivul nivel de subtilitate... Gândeşte-te la alchimie & vei vedea că tot ceea ce se întâmplă în sufletul nostru este comparabil cu transmutaţiile misterioase care au loc uneori în creuzet. M-am gândit mult, în ultimele luni, la natura sufletului, am examinat toate doctrinele de până acum, iar Dumnezeu a binevoit să mă lumineze: Pitagora, Democrit, Platon, Aristotel & ceilalţi au dat cu toţii altă definiţie subiectului care ne preocupă &, deşi fiecare s-a apropiat de adevăr în felul său, cu toţii s-au înşelat din cauza unei prea înguste vederi. Căci sufletul nu este nici un număr, nici un suflu, nici o scânteie din focul divin, nu constă nicidecum în reunirea unor atomi risipiţi, nici într-o trinitate imaterială a sensibilităţii, a voinţei & a raţiunii, nu e nici formă a corpului ori a gândirii pure, ci toate acestea la un loc! Da, Caspar, toate! Fără excepţie! & nu ştiu cum să-i mulţumesc mai bine lui Dumnezeu pentru că mi-a permis să înţeleg sublimul adevăr, fie şi atât de târziu în existenţa mea...

— Dar cum de ar fi cu putinţă să fie ceva în acelaşi timp muritor & nemuritor, material & imaterial? îndrăznii să argumentez, înspăimântat deodată de o asemenea doctrină compozită. Nu e aici o contradicţie?

— Doar în aparenţă! continuă maestrul meu cu ochii aprinşi de încordare. Moartea nu este mai puţin misterioasă.decât naşterea, însă ascultă de aceleaşi principii. Dintre doi oameni atinşi de ciumă în egală măsură, de ce unul moare, & celălalt nu?

— Fiindcă aceasta este voinţa lui Dumnezeu.

— Cu siguranţă. Dar accepţi & că aceeaşi cauză fizică poate să nu producă aceleaşi efecte, în funcţie de împrejurări. & dacă ciuma nu a reuşit să ia viaţa unuia dintre cei doi, atunci trebuie admis şi că nu ea este aceea care i-a luat-o celuilalt! Atunci, Caspar, ce înseamnă a muri dacă nu a fi lipsit de suflet din voinţă divină? Fiindcă nici ciuma, nici holera nu ar reuşi să ucidă un om pe care Domnul Dumnezeu a hotărât să îl ţină în viaţă & nimic nu l-ar putea salva pe acela pe care El a decis să îl ia din această lume. Or, în cadrul acestui proces, instrumentul lui Dumnezeu, acela asupra căruia & prin care El acţionează, nu este boala, ci sufletul, părticica aceea de sămânţă universală pe care a aşezat-o în noi. Nu suntem deloc îngeri imateriali, după cum bine ştii, &, în consecinţă, sufletul trebuie să aibă o formă & o substanţă spre a exista în noi, ca şi în Pământ sau în metal, după cum îţi spuneam mai devreme. De asemenea, trebuie să fie aşezat undeva, în trup, ca un papagal sau o veveriţă în cuşcă... Aristotel spune că locul acesta se află în inimă, alţii propun ficatul ori splina, dar eu, ca şi domnul Descartes, susţin că nu se poate găsi decât în cap, acest acropole al corpului, &, mai precis, în glanda pineală situată în partea posterioară a craniului. Aminteşte-ţi de Pietro della Valle: Nu ai observat ce lucru ciudat purta pe deget? Era glanda pineală a soţiei lui, Sitti Maani! Pusese să îi fie încastrată în montura unui inel de aur de care nu s-a mai despărţit întreaga viaţă, luându-l cu el în mormânt... Ceea ce a făcut este criticabil în măsura în care este inutil să te ataşezi de scheletul unui suflet golit de sămânţă, însă dovedeşte totuşi o viziune corectă asupra naturii & funcţiei acestei infime părţi a creierului nostru. Muritor & material este învelişul ce adăposteşte sufletul, permiţându-i să acţioneze asupra trupului; nemuritor & imaterial e sufletul, această putere spermatică, acest suflu de aripă care se zbate-n noi ca o mângâiere a îngerilor!... Nu se zice, oare, “a-ţi da” sufletul? Nu l-au reprezentat egiptenii & grecii sub forma unei păsări ieşind din gura muribunzilor? Ascultă-mă pe mine, Caspar: e ceva în glanda aceea care nu se mai regăseşte după moarte. & dacă nu putem spune nimic despre natura profundă a acestui lucru, cel puţin ne este permis să presupunem că posedă masă, cât de mică ar fi, & deci că o putem măsură...

— Să măsurăm sufletul! strigai înmărmurit.

— Da, mai exact să-l cântărim, Caspar! Nu uita că nici Isus nu face altceva când ne cântăreşte păcatele în balanţa Lui... Din punctul meu de vedere, sufletul poate fi măsurat, atâta vreme cât se află în corpul nostru & face parte dintr-o lume în care nimic nu scapă legilor fizicii instituite de Dumnezeu însuşi. & nu măsurat prin raport cu păcatele noastre, ci cu acea cantitate de materie necesară locuirii

unui corp omenesc... Lucru pe care îl pot verifica, însă cu ajutorul tău... Totul, pe zi ce trece, vine să mă convingă de faptul că voi muri peste puţină vreme. Aşadar, când va veni clipa, trebuie să aşezi un... o...

Aici, maestrul meu se opri pentru un moment, ca pentru a-şi aduna ideile. Însă groaza pe care i-o citii în fundul ochilor, mereu îndreptaţi către mine, mă împietri.

— Capul meu! urlă dintr-odată, încercând să îşi ducă mâinile la frunte.

Gestul i se opri la jumătatea drumului & văzui sângele izbucnind & acoperindu-i chipul, apoi scurgându-se pe pernă... Maestrul meu începuse să horcăie, cu degetele crispându-se teribil pe cearşaf. Mă repezii afară din încăpere, după ajutor. Trezit de mine, părintele Ramón de Adra fu cel dintâi la căpătâiul lui Athanase. După ce îi luă pulsul, diagnostică un atac de apoplexie &, cu lacrimi în ochi, mă făcu să înţeleg că ar fi fost mai bine dacă i s-ar fi dat cât mai repede ultima împărtăşanie.

Carnetele lui Eléazard

SĂ TE TREZEŞTI CU IDEI revoltătoare chiar şi pentru un câine sau un elefant...

FAPTUL CĂ UN FOC poate continua să ardă chiar şi atunci când nu te mai uiţi la el este un lucru ce mi se pare, dintr-odată, pur şi simplu miraculos.

O ALTĂ CALE? O lume posibilă?

CONTINUAREA CITATULUI DIN FLAUBERT, în carnete: “Arta înseamnă căutarea inutilului şi este, pentru speculaţie, ceea ce este eroismul pentru morală.” Nimic nu înţelesesem... În cazul în care Kircher seamănă cu Bouvard şi Pécuchet, aceasta se datorează tentativei sale eroice, disperate, de a armoniza lumea.

TOATĂ ACEASTĂ MUNCĂ doar pentru a ajunge la concluzia că nu era nici mai bun, nici mai rău decât oricine altcineva?

Identic fiecăruia dintre noi în felul în care şi-a improvizat viaţa, şi-a locuit-o. Un om?

KIRCHER: “Sarea abundă în locurile mizerabile şi, mai ales, în latrine. Totul ne vine de la sare şi de la Soare.” *In sole et sale suntomnia (Mundus subterraneus*, II, p. 351).

Rimbaud: “Ah! musculiţa beată din urinoarul hanului, îndrăgostită de limba-mielului şi arsă de-o rază!”

SENTIMENTUL că sunt foarte aproape de ţintă, că, dintr-un moment în altul, “voi ridica vălul”...

UN ASEMENEA MUCEGAI s-a aşezat pe cărţile lui Heidegger, încât am fost obligat să le usuc la soare, să le perii, apoi să pulverizez peste ele acid formic, la sfatul lui Euclides. Au rămas cu nişte pete roşietice suspecte, ca nişte semne ale bătrâneţii pe piele, nişte “pete de ficat” cum ar zice doctorii în jargonul lor.

DISARTRIE, tremur labiolingual, semnul lui Argyll-Robertson, afazie tranzitorie, confuzie mentală, simptome amnezice, paralizie generală şi, într-o treime dintre cazuri, ictus. Diagnosticul doctorului Euclides e fără drept de apel: Kircher se află în ultimul stadiu al unui sifilis al sistemului nervos.

“Sindromurile psihice şi neurologice mă duc cu gândul la maladia lui Bayle. Sunt sigur că i-ar fi ieşit pozitiv testul Bordet-Wassermann, dar, în fine... Eredosifilis cerebral ori sifilis luat de undeva, bag mâna-n foc. Aşa că, nu vă rămâne decât de ales...”

TREPONEMA: *trepo*, “mă-nvârt”, *nema*, “fir”. Kircher e prins în spirala regresiunii, e bolnav de origine.

A FI LA CAPĂTUL TIMPULUI? Kircher este contemporan cu Noe, trăind într-un timp fluid în care prezentul şi trecutul se întrepătrund. A-l critica în numele ştiinţei moderne nu duce nicăieri. Lupta lui împotriva războiului, a risipirii, a uitării este mai importantă decât soluţiile pe care le propune.

DELACROIX: “Nu ideile noi fac omul de geniu, ci gândul care îl chinuieşte că toate cele ce au fost spuse nu au fost spuse îndestul.”

DE LA UN PIEMONTEZ, cavalerul de Revel, care, pe atunci, ocupa funcţia de ambasador al Sardiniei la Haga: “Pretinde că Dumnezeu, creatorul nostru şi al tot ceea ce ne înconjoară, a murit înainte de a-şi fi încheiat lucrarea, că avusese cele mai frumoase planuri pentru lumea aceasta şi cele mai mari mijloace de a le realiza; că deja le pusese la treabă pe cele mai multe dintre acestea, cum se ridică întâi schelele unei construcţii, dar că a murit în plină muncă; că totul, în prezent, e făcut pentru

un ţel care nu mai există şi că noi, în mod special, simţim că suntem sortiţi pentru ceva despre care nu ne putem face nicio idee; suntem ca nişte ceasuri fără cadrane, ale căror rotiţe, dăruite cu inteligenţă, se tot învârt până se uzează, fără a şti pentru ce o fac, spunându-ne încontinuu: Din moment ce mă învârt, înseamnă că am un scop. Ideea mi s-a părut cea mai spirituală şi cea mai profundă nebunie din câte am auzit, preferabilă însă nebuniilor creştine, musulmane ori filosofice din primele opt ori optsprezece secole ale erei noastre." (Benjamin Constant, scrisoarea din 4 iunie l840, în *Revue des deux Mondes* din 15 aprilie 1844)

SĂ NU FIE VORBA nici să negi divinitatea, nici să o afirmi, ci să ajungi la disperare din cauza ei. Să laşi în locul ei indecizia, să nu te mai preocupe subiectul după cum nu ne rupe grija de a afla numărul exact de acarieni care se hrănesc cu pieliţele noastre moarte.

ORICE MODERNITATE când suferă durerile unei metamorfoze şi îşi pune întrebări despre propria condiţie are nevoie să îşi caute un frate mai mare în secolele precedente, ca să se identifice cu el. Astfel, acea vârstă de aur devine pe neaşteptate precursoarea vremii noastre, ba chiar fondatoarea ei, în funcţie de abilitatea retorică a celui care se apucă de asemenea demonstraţii. De parcă ar trebui neapărat să căutăm cauzele unei boli sau ale unei stări de bine pentru a o putea vindeca sau înţelege. Această întoarcere la originea răului este simptomatică societăţilor noastre, dar şi lui Kircher. Numai că el nu explică nimic. A şti în ce moment a început totul să meargă rău fascinează doar pe aceia cărora le merge rău.

KIRCHER ar fi fost să fie lâna mea de aur, propria-mi căutare a originilor.

"AŞA CEVA VĂ POT DEMONSTRA, a fost de acord Alvaro de Rújula, dar nu vă pot explica. Este unul dintre acele lucruri profunde până în miezul cărora nu poţi cu adevărat pătrunde." A ajuns imposibil chiar şi pentru fizicieni să reprezinte universul altfel decât prin calcule, adică printr-un artificiu care îţi permite tot ce vrei mai puţin să vezi, să sesizezi realitatea prin simţuri ori prin intelect. Până la teoria relativităţii, oricine îşi putea imagina realul, îl putea percepe cu mai multă ori mai puţină transparenţă. Viziunea asupra lumii a lui Élisée Reclus sau a lui Aristotel nu diferea nicidecum de aceea a unui marinar sau a unui ţăran din timpul lor. Fie ea şi "falsă", avea avantajul de a fi fost precisă, de a fi însemnat ceva în mintea tuturor. Cunoaşterea noastră asupra universului este cu siguranţă mai apropiată de "adevăr", numai că trebuie să ne mulţumim să îi credem pe cuvânt pe cei câţiva aleşi care reuşesc să stăpânească ecuaţiile care fundamentează această certitudine. Pentru toate felurile de mâncare nu avem în memorie decât un buchet de metafore: poveşti puerile ale exploziei iniţiale, cosmonauţi întineriţi ori îmbătrâniţi în funcţie de călătoria în spaţiu, ascensoare înnebunind, undiţe care se strâng când le îndrepţi către nord, lovituri de pumn care nu mai ajung să te atingă, stele a căror lumină nu ajunge să scape dinlăuntrul lor şi despre care nu se ştie nimic, mai puţin că ar putea conţine orice, inclusiv operele complete ale lui Proust... Întreaga noastră concepţie despre lume se rezumă la o serie de fabule pe care oamenii de ştiinţă le secretează din când în când pentru a ne explica, precum unor ţânci, că rezultatul muncii lor ne depăşeşte capacitatea de înţelegere. Kircher, Descartes ori Pascal erau încă în măsură să manevreze ştiinţele vremii lor, să falsifice ei înşişi ipotezele, să formuleze unele noi. Însă cine poate să se dea mare că a pătruns suficient ştiinţele actuale spre a fi în măsură să îşi reprezinte universul despre care acestea vorbesc? Ce altceva se poate spune despre o omenire incapabilă să aibă o viziune a lumii în care trăieşte dacă nu că aleargă spre propria-i pierzanie, în lipsă de repere, de punct de sprijin? De realitate?... Felul acesta al lumii de a rezista eforturilor noastre de reprezentare, maliţia de care dă dovadă scăpându-ne printre degete nu sunt oare un simptom al faptului că deja am pierdut-o? Or, a pierde lumea din vedere nu înseamnă că am început deja să ne împăcăm cu gândul propriei dispariţii?

AVEM EXACT LUMEA pe care o meritäm ori, cel puţin, pe care o merită cosmologia noastră. Ce-am mai putea spera de la un univers colcăind de găuri negre, de antimaterie, de catastrofe?

CEL MAI RĂU LUCRU care i se putea întâmpla ordinatorului era să ajungă televizor, abac, agendă, caiet de cheltuieli, catalog comercial, alarmă, telefon ori simulator pentru conducerea automobilului. Doar ne prevenise Emst Jünger: "Importanţa roboţilor, scria el în l945, va creşte pe măsură ce se vor multiplica supraveghetorii, aşadar, într-o enormă proporţie."

RIDICÂND tarantula pentru a o şterge, am eliberat uluitoarea ei progenitură. Mii de păianjeni minusculi răspândindu-se

prin întreaga casă înainte de a fi putut realiza infernul domestic la care mă expunea fuga lor. Soledade îşi face bagajele...

SPRE FORTALEZA / Lifejacket is under your seat.

— Dormiţi, domnule guvernator? a întrebat Santos aplecându-se pe lângă spătarul care-l incomoda. Pot să vă spun ceva?

Moreira a ridica privirile obosite către asistent. Avea aerul îngrijorat, dar dispus să îi acorde câteva minute.

— Programul serbării... Vreţi să vă aruncaţi un ochi peste el?

— Bineînţeles..., veniţi lângă mine.

Santos şi-a schimbat imediat locul, a desfăcut măsuţa prinsă de scaun şi a deschis dosarul cu notiţe:

— Aterizarea la Fortaleza este prevăzută pentru ora zece şi treizeci, a început aşezându-şi pe nas o pereche de ochelari mici şi rotunzi, după care urmează transferul la Hotelul *Colonial*. Ora treisprezece — dejun cu primarul la sediul lui. Aveţi aici rezumatul fişelor pe care mi le-aţi cerut. Ora şaisprezece — înmânarea diplomei de *doctor honoris causa* lui Jorge Amado, în prezenţa lui Edson Barbosa, apoi recepţia de la rectorat. V-am pregătit o mică alocuţiune, rămâne să vă uitaţi peste ea...

— La ce se referă?

— Literatura şi realismul popular... Ceva simplu, însă destul de percutant. Gen: intelectualii şi politicienii trebuie să stea umăr la umăr pentru a scoate ţara din sărăcie etc.

— Am toată încrederea, Santos. Vă ies foarte bine predicile astea... Se dă şi la televiziuni?

— Numai la cea regională.

— Nu-i nimic, tot o să ţin cuvântarea. Nu se ştie niciodată, poate că vor relua ceremonia în vreo emisiune informativă...

— Am notat. Să mergem mai departe... Poimâine, pe la ora şapte, mic dejun de lucru cu ministrul, urmat de o reuniune cu aleşii PDS şi câţiva patroni locali. Tema: investiţiile şi regiunea

Nordeste. O să vorbiţi la ora zece. Televiziuni, jurnalişti, aici e lovitura...

Guvernatorul a dat din cap cu un rictus de om perfect conştient de responsabilităţile sale.

— Urmează dejunul la Palacio Estadual cu ministrul şi cu secretarul de stat al Educaţiei. De acolo plecaţi împreună pentru a da startul unei regate de *jangadas* şi nu vă mai despărţiţi până la mitingul electoral. După câte mi-a spus şeful de protocol, acesta se va desfăşura în aer liber. Cum va fi prezentă şi televiziunea, au prevăzut o treabă în stil mare: baie de mulţime, împărţire de nimicuri, tot tacâmul, ce să mai vorbim... Dar şi serviciul de ordine va fi pe măsură.

— Discursul e gata?

— Jodinha îl mai lustruieşte. O să-l aveţi diseară. După adunare, cină şi dans la clubul nautic, cu toată lumea bună din Fortaleza. Întoarcere la São Luís a doua zi dimineaţă, la ora 8:05...

— Zborul este confirmat? Am, după cum ştiţi, o întâlnire foarte importantă la ora unsprezece.

— Totul e OK, domnule guvernator. Am sunat chiar eu la VASP...

— Bine! a oftat acesta, cum s-ar zice, n-o să şomez...

— Deloc, a confirmat zâmbind Santos. Prefer să fiu în locul meu decât în al dumneavoastră...

Moreira a ridicat ochii spre cer din pură convenienţă. Ştia cum să facă să fie deplâns, din când în când, pentru strângerea legăturilor cu subordonaţii.

— Scuzaţi-mă că vă tot bat la cap cu chestia asta, a mai spus, dar aş prefera să ne întoarcem în seara aceea. Nu contează ora, dar nu vreau să risc să ajung prea târziu la São Luís... Vreţi să încercaţi?

— O să am grijă, a răspuns Santos pe un ton liniştitor, nu vă faceţi griji...

O stewardesă s-a oprit lângă ei, grăbindu-se în mod special să ajungă în dreptul lui Moerira înainte de a începe serviciul pentru toţi pasagerii. Fără discuţie, era cea mai scundă din întreg echipajul:

— Doriţi ceva de băut, domnule guvernator? l-a întrebat cu surâs de top-model. Cafea, suc de fructe, un aperitiv?

— Un pahar cu apă, vă rog, i-a răspuns luând prosopul fierbinte pe care fata i-l întinde cu o pensetă.

— Şi dumneavoastră, domnule?

— La fel, vă rog..., a murmurat Santos puţin înciudat.

Să zbori la clasa întâi şi să bei apă, numai cei foarte bogaţi îşi puteau permite asemenea capricii.

Moreira şi-a lăsat pe spate fotoliul, după care şi-a şters fruntea cu prosopul:

— O să-ncerc să mă odihnesc puţin...

— Atunci, pe curând, a spus Santos ridicându-se pentru a se duce înapoi, la locul lui. Vă trezesc cu cinci minute înainte de a ateriza...

— Mulţumesc, Santos, mulţumesc...

Eticheta roşie fixată chiar în dreptul ochilor l-a aruncat înapoi, în mlaştina remuşcărilor: *Lifejacket is under your seat...* Ceea ce avea de făcut luni dimineaţă îi rupea inima, dar era o problemă de supravieţuire, ultima soluţie de a putea evita un dezastru previzibil. Când abia de încheiase de acoperit pagubele cauzate de asasinarea familiei Carneiro, o altă breşă se deschisese, ameninţând să-l înghită. Americanii începuseră să se alameze: presiuni ale ecologiştilor brazilieni, manipulaţi de tâmpiţii ăia din Partidul Muncitorilor, că doar sărea-n ochi..., asasinate, răzmeriţe, zvonuri despre speculaţii funciare..., contextul nu mai părea chiar favorabil proiectului. La Washington, o comisie de analiză pregătea un raport defavorabil. "îmi miroase mie că se cam duce naibii afacerea, îl anunţase omul lui de legătură din Ministerul Apărării. Or, de aici şi până la a-şi alege altă locaţie, să ştii că prea mult nu e. Chile a intrat în cărţi, aşa că lucrurile riscă s-o ia razna rapid. Ai tot interesul să te dai la fund: avusesem şi noi un izvor de bogăţie ascuns... Preşedintele tună şi fulgeră." Mai rău nici că putea să fie, la o asemenea eventualitate nu se gândise în niciun fel, nici în cele mai negre coşmaruri. Ruina, prăbuşirea personală... Eventuala sa realegere nu schimba cu nimic datele problemei. Fără beneficiile scontate, întreg eşafodajul s-ar fi prăbuşit. Băncile străine aveau să se arunce asupra lui ca nişte piranha ca să îşi recupereze jucărelele... Iar averea lui nu ajungea sub nicio formă pentru a acoperi datoriile...

— Totul se va duce pe copcă, confirmase şi Wagner coborând privirile, *fazenda*, mobilele, maşinile... Numai dacă aţi putea continua să administraţi banii soţiei dumneavoastră, atunci, bineînţeles... Dar, din păcate, pentru asta ar trebui... Nu, aşa ceva nu e de luat în calcul...

— Ce-ar trebui..., Wagner? N-o mai tot ocoli.

Pentru a reuşi, a sugerat specialistul în legi, ar fi de ajuns să fie declarată iresponsabilă Carlotta. Consult medical, internare — nu, nu la nebuni, să ne înţelegem, ci într-o clinică sau într-o casă de odihnă —, obţinerea anulării procedurii de divorţ şi atunci ar avea nu doar dreptul, dar şi obligaţia de a administra conturile soţiei sale până la vindecarea acesteia.

Luni, la ora unsprezece... Trebuia să fie de faţă la sosirea celor doi psihiatri... Era uluit de viteza cu care Wagner putuse da de asemenea indivizi. Dar n-o s-o lase prea mult la spital, doar cât să îşi pună afacerile la punct, îşi zicea pentru a mai îndepărta greaţa de sine însuşi, care-i dădea fierbinţeli în ceafă. Şi-a ridicat braţul pentru a încerca să-şi facă puţin vânt, ca să-şi mai răcorească faţa. Un pui de somn nu-i putea face rău şi-i lăsa şi timp de reflecţie. Poate că va renunţa chiar ea la hotărârea de... Numai aşa pot să mă mai scot, şi-a zis întorcând capul spre hublou, numai şi numai aşa...

Avionul trecea printr-un şir lung de norişori rotunzi, răspândiţi pe cerul senin ca exploziile unor obuze.

Epilog trist

Vai, după cum îi spune & numele...

Ştiind bine câte îi datorez lui Kircher, fiindcă îi datorez totul după cele ce-i sunt dator lui Dumnezeu, nu poate să nu mă înfioare sarcina care îmi revine acum & nimeni nu ar putea fi mai îndurerat decât mine în aceste clipe, când trebuie să îmi amintesc de împrejurările morţii lui. Însă crucea trebuie să ne-o ducem până la capăt, căci doar aşa ne puteam arăta demni de ceea ce aşteaptă de la noi Domnul Dumnezeu.

Nici cincisprezece minute nu se scurseseră de la atacul căruia îi căzuse pradă maestrul meu, că îi şi dădeam ultima împărtăşanie, cu durerea & mâhnirea pe care vi le puteţi închipui. Părintele Ramón nu se dădea învins în pofida prognosticului sumbru, luând din braţul lui Kircher o pintă & jumătate de sânge pentru a desfunda, pe cât se mai putea, creierul de umorile lui. După ce aşezai un crucifix de fildeş între mâinile lui, începui să mă rog alături de medic, în timp ce toţi preoţii & novicii noştri făceau colegiul să răsune de rugile lor.

În zori, horcăielile maestrului meu se răriră cu încetul până când dispărură, după care ochii i se închiseră & degetele i se destinseră, scăpând crucea pe care până atunci o ţinuseră strâns. Izbucnii în lacrimi, convins că fusesem martor al ultimei sale suflări. Măcar de-ar fi dat Dumnezeu să fi fost aşa... Însă părintele Ramón, care se aplecase deasupra lui, mă scoase iute din braţele disperării în care mă prăbuşisem: Kircher adormise. Pulsul, deşi slab & rar, cum e şi normal la bătrâneţe, îşi pierduse caracterul convulsiv ceea ce permitea, împotriva oricăror aşteptări, să putem spera într-o vindecare!

Kircher nu muri în clipa aceea, dar Domnul, vrând să-l treacă prin cea mai îngrozitoare încercare pe cel mai credincios dintre slujitorii Lui, nu îl lăsă nici la viaţă să se întoarcă de tot. Ονκ εχαβον ποχιν, spune, pe bună dreptate Herodian, αχχα γαρ εφπιζ εφε κακα[36]. La trezire, când deschise ochii, privindu-mă, înţelesei îngrozit că nu se mai putea nici mişca, nici vorbi. Paralizase! Maestrul meu era un paralitic...

Nimic nu îmi fu mai greu de suportat, în săptămâna care urmă, decât propria-mi neputinţă în faţa privirii sale rând pe rând speriate, furioase ori rugătoare. Mi se părea că îl văd adunându-şi întreaga voinţă pentru a scăpa din înlănţuirea îngrozitoare a tăcerii & a imobilităţii, îl auzeam gemând ca un nou-născut, ore de-a rândul, dar orice ar fi făcut & cât de îndelungi îi erau eforturile, nu reuşea niciodată să pronunţe decât cuvintele: “La felenar!” Auzindu-se spunând, împotriva propriei voinţe, acele cuvinte atât de neobişnuite în gura lui, lacrimile începeau să i se scurgă pe obraji...

Întrucât îmi dădui seama că pleoapele încă mai ascultau de voia sa, îmi veni ideea de a conversa astfel cu maestrul meu: un clipit pentru “da”, două pentru “nu”, atât cât era necesar pentru a stabili litera din silabar. În ciuda dificultăţii & lungimilor acelui artificiu, putui constata că îşi păstrase neştirbită gândirea, ceea ce îi făcea încă & mai tragică suferinţa. Primul cuvânt pe care mi-l transmise în felul acela fu “frământariţă”. Înţelesei că dorea să folosească maşinăria, fiind aşezat în fotoliul mecanic. Astfel îşi obligă trupul inert la mişcare, spre mânia chirurgilor care preziseră cele mai rele urmări unui asemenea exerciţiu. Părintele Ramón, susţinut de doctorul Alban Gibbs, mă asigură că, & dacă un asemenea tratament avea puţine şanse de a-şi dovedi folosul, cel puţin nu vedea niciun pericol în el, aşa că perseverai în hotărârea de a asculta cu orice preţ ordinele lui Athanase. & bine-am făcut, fiindcă la numai trei săptămâni de la începerea gimnasticii matinale, maestrul meu îmi dărui una dintre cele mai mari bucurii pe care îmi fu dat să le cunosc: într-o după-amiază, când îi citeam ceva fără a da atenţie acelor “La felenar!” care ţâşneau din când în când, Kircher îmi pronunţă limpede numele! îl repetă, apoi, de mai multe ori, pe diferite tonuri & din ce în ce mai tare, ca un marinar care descoperă pământul la capătul unei călătorii lungi & periculoase. &, de parcă formula respectivă rupsese farmecul ce-i pecetluise buzele, întinse către mine mâna:

— M-am... gândit, mi-a zis cu voce tremurătoare, ezitând la unele cuvinte, m-am gândit la o... la un nou mijloc de a cuceri fărto... fortăreţele! Ar fi de ajuns să lonconj... să le-nconjuri cu un zid la felenar... la feldenar... la fel de-nalt ca & cea mai înaltă întăritură, şi-apoi să ameninţi asediaţii că-i aplimpli... impli, că-i umpli de apă...

---

[36] N-au cucerit oraşul, dar speranţa a fost semnul nenorocirilor. *[Transcriind citatul elen în caractere latine:* Ouk elabon polin alia gar elpis efe caca *şi citindu-l refăcând silabe franceze obţinem:*Qù qu'est la bonne Pauline? À la gare, elle pisse et fait caca*.; aşadar:* Unde e buna Pauline? La gară, face pipi şi caca – *n.t.]*

Îl rugai imediat să tacă, pentru a-şi păstra puterile, admirându-l pentru neastâmpărul geniului care nu încetase să funcţioneze în chiar miezul celei mai îngrozitoare dintre boli.

Era întâi septembrie 1679. Din acel moment, Kircher nu încetă să îşi recâştige sănătatea. Luna lui octombrie l-a văzut dându-se jos din pat & făcând primii paşi, în aşa fel încât fu peste puţin timp în stare să se mişte la fel ca mai-nainte. Elocinţa, în schimb, din păcate, nu şi-o mai refăcu niciodată în întregime, păstrând până la sfârşitul zilelor un anume tremur al cuvintelor care îl făcea să ezite în a le alege, ba chiar, foarte rar, să le încurce. Cât despre scris ori despre o muncă oarecare, nici nu se mai punea problema, într-atât era de slăbit. Dar, în sfârşit: trăia, gândea, vorbea! Cum să nu-i fi mulţumit zi de zi lui Dumnezeu pentru o asemenea mângâiere?!

Totuşi, trebuie să recunosc că anumite modificări infime se produseseră cu el, pe care nu le-am observat atunci, dar care au prins contur în perioada următoare. Kircher se arăta la fel de vesel, dacă nu chiar mai mult decât înainta atacului de apoplexie, iar starea fizică nu trăda decât unele urmări ale lungii şederi la pat. Era slăbit & palid, iar dinţii i se mişcau, căzând unul după altul. Părul de pe cap & de pe corp, ce i se albise de multă vreme din cauza studiului, acum începuse să-i cadă... Numai că, în tot ceea ce am spus, semăna, până la urmă, cu toţi cei de vârsta lui sau poate chiar, vai, mai bătrâni. Însă ceea ce i se schimbă pe măsură ce îşi reveni, fu comportamentul. Cu cincisprezece zile înainte de Crăciun, pe când termina să îmi explice cum se poate face o pipă cu apă destinată să împrospăteze fumul de opiu & să îl înmiresmeze după gust, a început să folosească persoana a treia spre a se desemna pe el însuşi...

— Aşadar, doreşte, îmi zise fără umbră de glumă, să realizezi cât mai repede instrumentul de care organismul lui are atâta nevoie pentru a-şi reveni din slăbiciune.

Rămăsei surprins pentru o clipă & trebui să îl întreb “cine” îl însărcinase să adapteze astfel luleaua cunoscută deja de musulmani... Se prefăcu a nu observa mirarea mea, dar continuă, ca şi cum ar fi făcut o paranteză, oferindu-mi cheia noii lui hotărâri:

— Căci fiinţa care ne-a rămas nu mai este aceeaşi... *Eu* a murit în august, Caspar, iar *el* are nevoie de tot ce se poate pentru a spera, cândva, că îi va semăna.

Această ciudăţenie & ceea ce putea spune despre luciditatea lui îmi deteră fiori reci pe şira spinării. Din fericire, maestrul meu se întoarse la felul lui obişnuit de a vorbi, folosind foarte rar persoana a treia, doar atunci când dorea să sublinieze cât de puţin ajunsese faţă de ceea ce fusese cândva.

În aceeaşi ordine de idei, am surprins la Athanase o nouă tendinţă de a vorbi despre apropiata lui moarte. Nu fiindcă ar fi greşit, întrucât vârsta & boala făceau absolut previzibilă nenorocirea, ci fiindcă era şocant modul în care se referea la propriul sfârşit: zâmbind, ca de obicei, îmi descria minuţios & cu o groază de detalii macabre ceea ce se va întâmpla cu trupul lui odată ce viermii aveau să-l atace, insistând cu plăcere, parcă, asupra viermuielii monstruoase provocate de putrezire.

Abia cu această ocazie îmi dezvălui şi cele ce începuse să îmi spună în momentul în care atacul cerebral îl întrerupsese atât de nefericit. Ideea era de a cântări fără încetare corpul muribundului, spre a verifica dacă, în clipa în care îşi dădea sufletul, greutatea îi scădea &, dacă era aşa, cu cât. Cum experienţa ar fi fost unică, spre a nu spune nelalocul ei, propunea să fie făcută chiar pe el, fiind sigur de prietenia & ajutorul meu.

— Va fi ultima mea contribuţie la dezvoltarea ştiinţei, adăugă serios, aşa că te însărcinez să culegi datele spre a le spune tuturor după ce voi fi trecut...

La indicaţiile lui Athanase, părintele Frederick Ampringer & cu mine ne apucarăm, prin urmare, de construirea balanţei care să poată fi folosită cu acel scop. Geniul lui Kircher făcând în continuare minuni, reuşirăm să instalăm în camera lui un sistem de scripeţi în stare să suporte greutatea patului & să indice masa cu ajutorul unor cântare de mână gradate special. Pentru cazul în care decesul s-ar fi întâmplat în timpul nopţii, maestrul meu îmi ordonă să echilibrez balanţa în fiecare seară, după ce adormea. Dacă l-aş fi găsit mort, în pat, era de ajuns să refac echilibrul mecanismului pentru a vedea cât îi cântărise sufletul. Fiindcă nu avea nicio îndoială că maşinăria avea să înregistreze o anume variaţie.

Nu se terminase bine ianuarie, că durerile de cap reîncepuseră cu şi mai mare putere decât înainte. Maestrul meu nu mai lăsa deloc pipa de opiu, singurul remediu al bolii. Spiritul îi plutea în

voie printre visele produse de fum &, cu toată indiferenţa pe care o manifesta faţă de mine & de modul meu de a-i fi de folos, cel puţin ştiam că nu mai suferea.

Pe l8 februarie, unul dintre novicii noştri cei mai tineri se întoarse dintr-o plimbare pe străzile Romei cu un soi de jucărioară destul de amuzantă, cumpărată doar pentru o livră de la unul dintre negustorii din Augsburg care se îmbogăţeau ingenios profitând de gustul oamenilor pentru ciudăţenii. Era vorba despre un purice prins de gât cu un lanţ de oţel. Când îi fu arătat, Kircher se arătă atât de încântat de puricele acela & îşi manifestă atât de limpede dorinţa de a avea & el unul la fel, încât novicele i-l făcu de bunăvoie cadou. Din acel moment, maestrul meu nu se mai despărţi de minusculul însoţitor. Îşi petrecea ore în şir observând insecta sub lentila microscopului, fascinat de perfecţiunea acesteia, dar & de minunata artă a aceluia ce reuşise să o înlănţuiască. În restul timpului, o ţinea sub cămaşă, chiar pe piept, nu fără a fi fixat mai înainte lănţişorul la butonieră. Pentru hrană, scotea puricele "la păscut", după cum zicea, pe bogatele păşuni ale trupului său, adică în rănile deschise pe care le produce ciliciul tuturor celor care îl poartă în mod riguros.

— Vino, prietene, îi spunea cu o nemaipomenită blândeţe, vino de-ţi ia raţia & ghiftuieşte-te cu cel mai bun nectar care a existat vreodată. Ai aici doar pentru tine o provizie suficientă unor mii dintre semenii tăi, aşa încât profită fără ruşine & fără remuşcări, ştiind că fiecare muşcătură a ta mă apropie cu încă un pas de paradis...

Într-o zi, pe când stătea aşa la taclale cu puricele în faţa părintelui Ampringer, venit să îl viziteze, acesta din urmă nu se putu abţine ca, printr-un gest, să pună corectitudinea unei asemenea practici sub semnul întrebării. Maestrul meu observă, spre ghinionul sărmanului preot care, fiind un om pâinea lui Dumnezeu, îşi reproşă mai apoi că l-a supărat pe Kircher care făcea asemenea admirabile eforturi pentru a atinge sfinţenia.

— Lăsaţi-mă să vă spun povestea călugărului Lanzu, începu destul de liniştit maestrul meu, aşa cum mi-a fost spusă ea de un călător olandez demn de toată încrederea & respectul. Acel Lanzu, conform străvechii tradiţii chinezeşti, era privit acum opt sute de ani ca un model perfect al tuturor virtuţilor. De foarte tânăr părăsise zgomotul oraşelor spre a se retrage în cele mai întunecoase vizuini ale strâmtorilor din Nanhua. Cărnurile nu aveau pentru el nicio savoare, băuturile niciun gust, iar somnul nu îi aducea odihnă. Îi era o asemenea silă de neruşinare, ţinea atât de mult la penitenţă, la mortificarea trupului, la veşmintele aspre & tari, încât şi-a făcut un lanţ de fier pe care şi l-a legat de umeri până la moarte. Îşi privea carnea ca pe o închisoare a spiritului nemuritor & cugeta că, aducându-i laude, ar fi stins ceea ce era mai bun în el, adică puterea de judecată. Când vedea căzând viermii din carnea sa putrezită & distrusă de lanţ, îi aduna cu blândeţe & le ţinea câte o scurtă cuvântare: "Dragi viermişori, le zicea, de ce mă părăsiţi cu atâta spaimă când tot s-ar mai găsi ceva de mâncare? Reluaţi-vă, vă implor, reluaţi-vă locul & dacă într-adevăr credinţa este baza adevăratelor prietenii, rămâneţi-mi credincioşi până la moarte & disecaţi după bunul vostru plac ceea ce oricum vă este dedicat din naştere vouă & tuturor celor din specia voastră!"

Înfierbântat de discurs, lui Kircher i se urcă în asemenea hal sângele la cap, încât trebui să fie căutat în mare grabă chirurgul. După ce îi luă sânge din mai multe locuri, acesta din urmă ne sfătui să nu îl mai contrazicem dacă voiam să îl ţinem cât mai mult timp în viaţă. Mă străduii să respect cât mai bine recomandarea, veghind în aşa fel încât nimeni, din ignoranţă ori din răutate, să nu înrăutăţească lucrurile.

Kircher o duse bine următoarele trei săptămâni & nimic nu lăsa să se întrevadă cea de-a doua criză, care îl lovi mult mai dur &, vai, pentru mult mai mult timp decât cea dintâi: în dimineaţa zilei de l2 martie, când intrai să aprind focul, îl găsii aşezat pe pat & ocupat — iartă-mă, Doamne, dar am jurat să spun tot adevărul — cu a face bulete din propriile excremente...

— Nu trebuie lăsate să se piardă, Caspar..., îmi spuse cu un zâmbet nevinovat. Odată uscate, pot înlocui lemnul din sobă! Economie care poate fi îndreptată către scopuri caritabile...

Încercai imediat să-i vorbesc, dar oricare-mi fură argumentele, tot îmi dădui seama că maestrul surzise complet.

Eram zdrobit... Părintele Ramón, pe care îl chemai imediat, nu îşi ascunse tristeţea în faţa unui atât de dureros spectacol. În ziua aceea & în cele ce urmară, recurse la toate rafinamentele artei sale încercând să amelioreze starea maestrului meu, din nefericire, fără succes. Dedat cu totul acelei toane, Kircher refuză în curând orice fel de toaletă, iar încercările mele de a-l obliga să se spele ori să

îşi aranjeze cât de cât ţinuta se soldară cu asemenea accese de furie, încât renunţai. În fiece dimineaţă, după exerciţiile la “frământariţă”, urina într-o oală mare de pământ, pe care ne interzisese să o aruncăm. În aceasta se făcuse, astfel, o spumă greţoasă:

— Săpun regal pentru părul lung, cum fac incaşii la Cuzco! binevoi să-mi explice pe ton de confidenţă, în ziua în care observă că izbucnesc în plâns văzându-l cum bagă mâinile în mizeria aceea pentru a-i verifica densitatea...

În câteva săptămâni, corpul i se umplu de viermi. Însă Kircher folosi năpasta spre a-şi inventa o nouă preocupare. Îi intrase în cap că fiinţele acelea microscopice nu erau altceva decât atomi păcătoşi care fugeau din corpul lui ca şobolanii de pe o navă în pragul naufragiului. După obiceiul indienilor Uros, îşi număra cu grijă puricii & alte insecte pe care le aduna de pe el spre a umple cu ele tuburi de bambus pe care trebuia să le sigilez imediat cu ceară caldă, pentru a împiedica “monadele dăunătoare” să se împrăştie pe ceilalţi oameni.

Fără îndoială, înduioşat de durerile lui, cerul vru, într-una dintre zile, pe când ascultam slujba la San Giovanni in Laterano, să îmi înşele vigilenţa, uşurându-şi pântecele în scaunul cu gaură care folosea odinioară verificării sexului papilor!

Lista unor asemenea neplăceri ar fi lungă, însă nu aş vrea să murdăresc prin câteva rânduri imaginea unei fiinţe care încercase întreaga viaţă să tempereze, prin cunoştinţe & măsura actelor sale, gloria de care se bucura. Cu toate acestea, nu pot trece sub tăcere încă o ciudăţenie, pe care o dezvălui din cauza anumitor bănuieli pe care mi le trezeşte. Într-o după-amiază, când întârziasem în refectoriu mai mult decât în mod obişnuit, îmi descoperii maestrul într-o poziţie care era cât pe ce să mă facă să-mi pierd cunoştinţa: gol puşcă, trăsese peste el toate penele unei lebede împăiate, care zăcea alături, jalnic dezmembrată. Stând în genunchi, pe jos, contempla o figură helicoidală realizată cu ajutorul unei sfori subţiri, înfăşurate într-un opt spiralat. De teamă să nu pierd atenţia ta, cititorule, cu explicaţii abstracte, reproduc acum desenul acelui labirint. Desen în care cercurile reprezintă jumătăţile de portocală pe care maestrul meu le aşezase în anumite locuri...

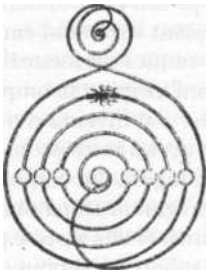

Aşezat pe drumul mărginit de sfoară, puricele trăgea după el lanţul cu precauţie...

Deşi observai totul de la prima aruncătură de ochi, trebuie să mărturisesc că nu dădui sforii & puricelui nicio atenţie, într-atât mă fascinase ridicola deghizare a maestrului meu. Apropiindu-mă, îl auzii şoptindu-i insectei...

— Căci aşa & pleacă întreg universul de la un punct de lumină unică, înainte de a se întoarce tot acolo într-o bună zi, urmând ocolişurile acestei minunate spirale...

Maestrul meu se exprima absolut corect! Puţin a lipsit să nu mă reped spre a-l îmbrăţişa!

— Aşa este făcut sufletul lumii, prietene..., continuă Kircher vorbind cu sine însuşi. Uite că mi-am îmbrăcat hainele de înger de duminică, pentru a-mi pregăti întoarcerea aşa cum se cuvine. Căci pământul, acolo, este mai aproape de origini... Iar eu te călăuzesc, o, suflet al meu, pe cărări întortocheate, către singurul adăpost care a existat vreodată, către leagănul în jurul căruia veghează îngerii casei. Răspândită în venele lumii, o inteligenţă face să se mişte întreaga masă & o amestecă în marele tot. Zăresc deja inefabila sclipire. Curaj, suflet al meu, ţelul e aproape. Bucurie, bucurie, bucurie!

Exact atunci, părintele Ampringer dădu buzna în încăpere &, cum mă aflam destul de departe de uşă, îmi fu peste putinţă să-l pun în gardă. Descoperind pe maestrul meu, se aruncă spre el chemându-i în ajutor pe Dumnezeu & pe toţi sfinţii... Farmecul fusese rupt: văzui cum Kircher se

posomorăşte dintr-odată, apoi începe să geamă, pe când părintele Ampringer. Îl ajuta să se ridice, chemându-mă în ajutor. Mă prefăcui că abia atunci intrasem în cameră.

— Ce nenorocire, Dumnezeule, ce nenorocire! repeta părintele Ampringer. Haideţi, părinte Schott, ajutaţi-mă să-l spăl... Toate penele astea, să mă ierte Dumnezeu!... Ce i-o mai fi dat prin cap?! Cât de crudă e bătrâneţea... Bunul nostru părinte a dat în mintea copiilor. Trebuie să avem grijă de el cu mult mai bine decât am făcut-o până acum...

Părintele Ampringer îndrăznise să spună cu voce tare ceea ce întreg colegiul murmura de câteva săptămâni, însă refuzam să accept evidenţa, mai ales după scena căreia îi fusesem martor. Kircher încă mai putea vorbi! Inteligenţa îi era intactă, chiar dacă făcea tot ce putea, din motive de neînţeles, pentru a lăsa să se creadă contrariul...

Ne luă câteva ceasuri pentru a-i da iarăşi maestrului meu o înfăţişare îngrijită, dar pentru nimic în lume nu îl puturăm convinge să ne lase să îi tăiem părul & unghiile, aşa încât, deşi curat, rămânea de nerecunoscut. De cum râmaserăm iarăşi numai noi doi, scrisei următoarele cuvinte pe o foaie de hârtie: “Sunt alături de dumneavoastră, iubit părinte, & voi şti să păstrez secretul. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, vorbiţi-mi! Vorbiţi-mi cum făceaţi mai adineauri cu gâza...” După ce o citi, Kircher mototoli hârtia în mâinile sale tremurătoare, privindu-mă cu mare tristeţe.

— Nu ştiu ce să zic... Caspar... Nu ştiu ce să zic...

Avea aerul mâhnit al cuiva care, cu adevărat, a încercat să îţi îndeplinească dorinţa, însă a fost degeaba. Cum începuse să se joace iarăşi cu puricele, indiferent la prezenţa mea, mă prăbuşii într-o asemenea disperare, încât îmi luă multă vreme încercând să mă liniştesc prin rugăciune.

În aceeaşi seară a funestului l8 septembrie, mărturisii părintelui Ramón ceea ce observasem, împărtăşindu-şi dubiile mele în legătură cu realitatea stării actuale a maestrului meu.

— Aş vrea să mă înşel, îmi răspunse cu blândeţe, dar, vai, sunt nevoit să vă distrug speranţele, fiindcă nu se bazează pe adevăr. Astfel de ameliorări, pe care le-am putut observa & la alţi bolnavi, nu sunt decât aparente. Departe de a anunţa o eventuală vindecare, sunt, din contră, semnul agravării maladiei, adevărate cântece de lebădă ale pacienţilor. Sfârşitul este iminent, părinte. Împăcaţi-vă cu acest gând & rugaţi-vă pentru sufletul prietenului nostru...

Evenimentele ce urmară îi dădură dreptate părintelui Ramón. Kircher nu mai pronunţă niciun singur cuvânt cu excepţia acelui gângâvit absurd ori poticnit ce mă îndureră până la sfârşit. Dar, dacă glasul, după cum o afirmă Aristotel, este un lux fără de care se poate trăi, cu atât mai sfâşietor fu acela al maestrului meu în ultimele sale luni de viaţă! De acum, nu mai era decât un bătrân bolnăvicios & neîngrijit, care înota în propriile veşminte. Îngrozitor de slab, cu laţele de păr atâmându-i, petrecea zile întregi numărând armata de purici care-i măsura în lung şi-n lat îmbrăcămintea. Deşi mereu prietenos, îi respingea pe ceilalţi prin murdăria pe care şi-o purta ca pe un al doilea rând de haine. Nu-l iubeam mai puţin, ştiind că nu era răspunzător pentru faptele sale, însă mă costa mai mult decât aş putea spune să urmăresc zi după zi degradarea trupului & a spiritului său.

Veni şi ziua, mai repede decât m-aş fi aşteptat, în care maestrul meu se aşeză în pat pentru a nu se mai ridica vreodată. Pe ll noiembrie al aceluiaşi an 1680, fu cuprins de o asemenea slăbiciune, încât picioarele refuzară să îl mai poarte. Maţele i se strânseseră, nemaiputându-şi îndeplini funcţiile, aşa că nu mai mâncă şapte zile de-a rândul. Postul fu urmat de febră mare. Îmi dădui seama că avea să moară.

Pe 27 noiembrie, de Sfântul Severin, fiindu-i tot mai rău, primi împărtăşania cu o exemplară pietate. Nu mă îndoiesc că se considera fericit putând muri în aceeaşi zi cu sfântul sihastru.

Seara, începu agonia lui Kircher &, deşi pregătiţi de mai multe luni pentru inevitabilul sfârşit, & eu, & părintele Ramón, & părintele Ampringer vărsarăm multe lacrimi la căpătâiul lui. Pe la ora unsprezece noaptea, când nu mai aveam nicio speranţă de a-l vedea deschizând ochii, maestrul meu îşi întoarse privirile către mine pentru a-mi adresa un ultim cuvânt.

— Caspar, balanţa? mă întrebă.

Luându-i mâna în mâna mea, dădui din cap spre a-l linişti: tot timpul îi urmasem ordinele, aşa că maşinăria era în echilibru.

În aceeaşi clipă, schiţă un zâmbet, închise ochii & se stinse. Pământul îl ţinuse şaptezeci & opt de ani, zece luni & douăzeci & şapte de zile... Imediat, conform previziunii sale, auzirăm clinchetul

clopoţelului ce semnala orice mişcare a balanţei! Spre marea mirare a persoanelor prezente în încăpere, se constată că sufletul lui Kircher cântărea exact o jumătate de *scrupulum*.

Moartea maestrului meu mă îndureră cu mult mai mult decât îmi închipuisem. Chiar dacă viaţa îi ajunsese o povară & nu şi-o mai purta decât cu greutate & mari suferinţe, pierderea lui mă lăsă nemângâiat. Spiritul său, evlavia, înţelepciunea, care îi aduseseră admiraţia tuturor celor care avuseseră norocul de a-l fi cunoscut, erau şi principalele motive pentru care nu se putea să nu fi ţinut la el. Niciodată nu merită cineva mai mult admiraţia contemporanilor. Căci era un spirit antic demn de venerare, făcând cinste ştiinţei. Numai că, în starea în care ajunsese a-i fi urat viaţă lungă însemna a-i fi dorit răul. Spiritul nu îi slăbise niciun moment, ci doar, în ultimul timp, încetase să se mai manifeste din cauza slăbirii progresive a simţurilor. Astfel, nemaiavând parte de lucrurile din această lume, a trebuit să plece în alta, spre a obţine iertarea & veşnica odihnă a sufletului.

Înmormântarea lui Kircher fu măreaţă. Transportat cu mare pompă în Biserica lui Isus, trupul îi fu însoţit de marea mulţime a tuturor celor care l-au admirat & l-au iubit. Adunaţi de o aceeaşi mâhnire, se aflau acolo călugări de la Trinitâ dei Monti, dominicani, preoţi & ecleziaşti ai tuturor ordinelor, episcopi, cardinali, prinţi, ba chiar & regina Christina a Suediei, pe care doliul părea să o fi emoţionat cum nu s-ar fi putut mai mult. Însă omagiul care mi-ar fi impresionat cel mai mult maestrul îl primi din partea alaiului de studenţi care urmau cortegiul, sosiţi de la universităţi germane, scoţiene, franţuzeşti... Toţi cei care urmaseră cândva cursurile lui Kircher îşi salutau acum, plângând, profesorul pe care îl supranumiseră “maestrul celoro sută de arte”! Intonată de către toţi iezuiţii Colegiului Roman, slujba de înmormântare fu un admirabil moment de reculegere. Se continuă cu *Lecţia tenebrelor* a lui Couperin, muzică a cărei frumuseţe nu se putea decât perfect potrivi cu omul care întreaga lui viaţă biciuise întunericul spre a preamări gloria luminii...

Îndelunga mea sarcină se încheie aici, odată cu sfârşitul celui căreia îi este închinată. Conform dorinţei lui Kircher, inima îi este îngropată la picioarele Fecioarei, la Mentorella. Acum am & eu vârsta maestrului meu, iar bolile de care sufăr mă lasă să sper că, în curând, îl voi reîntâlni. Aşa că te rog, cititorule, adaugă-ţi rugăciunile rugilor mele, pentru ca Dumnezeu să mă miluiască în sfârşit, & meditează uneori la ceea ce iubitul meu maestru nu se temu să scrie într-o zi cu propriul lui sânge:

O, Măreaţă, Minunată Maică a Domnului! O, Marie, Neprihănită Fecioară! Eu, nevrednicul Tău slujitor, prosternat în faţa Ta, în amintirea mărinimiei cu care m-ai miluit încă din fragedă pruncie, mă dărui Ţie cu totul, Blândă Maică, aşezându-mi la picioarele Tale toată viaţa, tot trupul, tot sufletul, toate faptele & toată lucrarea. Din adâncul inimii fac legământul ce-mi e cel mai sacru aici, în faţa altarului Tău, în chiar locul în care, pentru întâia oară, mi-ai inspirat miraculos gândul restaurării acestui sfânt locaş consacrat Ţie & Sfântului Eustatie, pentru ca generaţiile care vin să ştie că, oricât de numeroase vor fi fost doctrinele pe care le-am aflat & oricât de bine îmi va fi fost dat să scriu, nu atât pentru studiul & munca mea a fost să fie, Maică Preacuvioasă, cât pentru darul unic al bunătăţii Tale, călăuzit cu milostenie de lumina înţelepciunii veşnice. Iar ceea ce spun acum prin sângele meu, pentru a mărturisi puterea Ta, renunţând pentru totdeauna la pană, las tuturor ca testament al meu, Isuse, Marie & Sfinte Iosif, ca fiind singurul meu bun cu adevărat.

Eu, sărmanul & umilul & nedemnul slujitor Athanase Kircher, mă rog Ţie să îmi îndeplineşti ruga, Isuse, Marie. Amin.

Pentru gloria eternă a Domnului.

MATO GROSSO / Una dintre specii este mortală, alta periculoasă şi a treia absolut inofensivă...

Elaine nu mai ştia câte ore se scurseseră de la viziunea aceea care o terminase. Şi-a venit în simţiri, înţelegând iarăşi pe ce lume se afla, în mijlocul poienii, în picioare, aproape de cenuşa vâscoasă a focului. Era zi de-a binelea, îi era foame, iar jungla dimprejur se umpluse de ţipete scurte precum coliviile de mari dimensiuni de la grădina zoologică. Acolo unde fusese ceva, nu mai era nimic. Pe jos, era împrăştiat tot calabalâcul tribului: rogojini, tigve, mănunchiuri de pene şi de săgeţi, lucruri care începeau parcă să dispară, să îşi plece fruntea şi să se facă una cu jungla dimprejur, luând culorile ei. Lungi coloane de furnici traversau în lungi şiruri tabăra, legiuni romane acoperite de însemne şi trofee. Cocoţată pe o frunză, o broască cu capul roşu sfida întreaga mulţime.

Elaine a mers până la marginea prăpastiei: o mulţime de vulturi înnegrise coroanele copacilor, însă văzuţi aşa, de sus, semănau cu nişte muşte preocupate să se delecteze cu minuţie de gustul unui cadavru. Mauro, Petersen, întreg tribul de indieni zăceau pe undeva pe acolo, sub ea... Nimeni nu ar fi putut supravieţui unei asemenea căderi. Se găsea singură pe vârful acestui munte neştiut de nimeni. Ca Robinson pe insula lui, şi-a zis deplângând confuză caracterul neavenit, aproape frivol al observaţiei. Cu mintea încă plutind, clătinându-se pe buza demenţei, se întreba din ce obscură cauză încă nu înnebunise.

Chiorăiturile stomacului au îndepărtat-o de faleză. Cu pas nesigur, s-a întors în tabără pentru a căuta ceva de mâncare. Primul lucru care i-a atras atenţia a fost walkmanul lui Mauro. Rămăsese în tocul de plastic transparent în care tânărul îl punea în rarele ocazii în care îl lăsa deoparte. Apoi a zărit hainele lui şi ale lui Petersen lăsate grămadă pe terenul umed. De ce acceptaseră praful şamanului? îi reveneau în faţa ochilor frânturi de imagini colorate în roşu. Când căzuseră, urlaseră, dovadă că, în ultima secundă, îşi dăduseră seama ce se întâmpla. Şi-apoi, Dumnezeule, toţi. ceilalţi, şi nevestele, şi copiii lor... Şi toate penele acelea care se zbăteau cu disperare în aer...

A redevenit conştientă puţin mai târziu, uitându-se prostită la cutia de fasole pe care o ţinea în mână. Începe să pierd contactul cu realitatea, şi-a zis înfricoşată. Apăruseră secvenţe temporale în care trupul continua să îi trăiască şi să se mişte fără ca ea să îşi dea seama... Deşi conţinutul cutiei de fasole o făcea să vomite, s-a străduit că ia câteva înghiţituri. Privirea i se plimba prin luminiş, trecând ca un abur peste urme lipsite de semnificaţie, alunecând peste ele fără a le vedea. Un firişor de salivă i se scurgea pe bărbie. Cu braţele atârnând, privea fix obiectul fără forme precise pe care un şarpe cu inele roşii şi negre, mărginite de un tiv fin, alb, îl strângea în lentele sale meandre. *Există trei tipuri de şerpi corai, şi-a amintit indiferentă, toate trei foarte asemănătoare din punctul de vedere al culorii şi caracteristicilor. Una dintre specii este mortală, una periculoasă şi a treia absolut inofensivă: care a fost cea dintâi care a apărut în cadrul evoluţiei*? întrebarea îi fusese adresată demult, în timpul unui examen despre mimetismul animal. Nu găsise răspunsul, dar răspunsul profesorului şi-l amintea limpede:

— Sunteţi o pasăre amatoare de reptile şi încercaţi să mâncaţi primul dintre şerpi. Ce se întâmplă? Muriţi pe loc, fără a înţelege ce-aţi păţit şi a avea timp spre a vă avertiza rudele asupra pericolului. Ceea ce are drept efect, pe termen mai lung sau mai scurt, eliminarea speciei de păsări-prădătoare-de-reptile din natură. Tot aşa şi cu cel de-al treilea: mâncaţi şarpele şi, cum nimic nu se întâmplă, deduceţi că şerpii corai sunt tot ce poate fi mai bun de mâncat. De unde şi dispariţia speciei dumneavoastră când aceleaşi reptile ajung toxice. Însă, dacă veţi fi muşcată de cel de-al doilea, care este veninos, dar nu şi mortal, veţi suferi o vreme, după care vă veţi grăbi să transmiteţi informaţia: a mânca şarpele inelat de culoare roşu cu negru este foarte periculos, mai bine se evită toţi şerpii care se potrivesc mai mult saii mai puţin acestei descrieri. Aşadar, cu necesitate, acest şarpe a apărut cel dintâi. Evitat de păsări, duşmanii lui potenţiali, şarpele nostru corai a putut dezvolta, drept urmare, forme mult mai eficiente pentru vânătoare, până a ajuns la Rolls-ul speciei, acela a cărui muşcătură nu iartă. Cât despre cel de-al treilea, fără îndoială cel mai descurcăreţ, fiinţa aceasta nu are nicio legătură cu specia la care ne-am referit până acum, dar care s-a împodobit cu toate culorile specifice şarpelui corai spre a obţine cu cât mai puţină cheltuială aceeaşi linişte... Acestea fiind spuse, a adăugat profesorul nu fără ironie, rezistenţa naturală la venin pe care o manifestă anumiţi prădători de reptile, printre care se află şi multe păsări, ridică o problemă pasionantă, rămasă până acum neelucidată...

Elaine se întreba care dintre aceşti trei şerpi era acum pe cale să-i treacă prin faţa ochilor. După ce animalul a dispărut, şi-a amintit că şamanul depusese la picioarele ei un pachet straniu, înainte ca groaza să îşi ţească pânza în jurul ei. Fără să se poată gândi la ceva anume, se apropie şi, din vârful degetelor, a desfăcut pachetul din fibre vegetale. În pofida umflăturilor verzui care deformau coperta din piele veche, şi-a dat seama că era vorba despre o carte, un *in-folio* pe care s-a grăbit să îl scoată din ganga aceea, deschizând-o la pagina cu titlul. Răspunsul se ivi de sub gestul mecanic: *Athanasii Kircherii è Soc. Jesu Arca Noe, in Tres Libros Digesta.*

Arca lui Noe! Şamanul ţinuse în mână una dintre operele preferate ale lui Eléazard... Se mira nu atât de concursul de împrejurări, cât de a-şi vedea bărbatul ţâşnind din unghiul mort al haosului, ca pentru a o însoţi, a o încuraja din depărtare să îşi vină în fire. Cartea afirma prezenţa lui alături de ea şi, într-un mod la fel de misterios, justifica obsesia lui pentru Athanase Kircher. O magie dubioasă

emana din toată povestea, o tensiune fără margini. Elaine a răsfoit paginile umede şi pline de pete maronii. În continuarea *Arcei lui Noe* fuseseră legate toate ilustraţiile scoase din *Arta luminii şi a umbrei* şi din *Lumea subterană*. Pe mai multe pagini de gardă, nişte note scrise de mână alcătuiau embrionul unui dicţionar, al unui vocabular mai degrabă, din cele care erau întocmite de misionari când dădeau de o populaţie necunoscută. Faptul că vocabularul stabilea corespondenţe între latină şi limba indigenilor, că era scris cu pana, stilul caligrafiei chiar, totul arăta că lucrarea lui Kircher aparţinuse unuia dintre primii occidentali însărcinaţi cu explorarea Lumii Noi. Adăugând acestor indicii detaliile propriei întâlniri cu indienii, Elaine a considerat că poate reconstitui o poveste cu un anume grad de credibilitate. Bărbatul respectiv, probabil un cleric, se afundase într-o zi în pădure cu nimicul de bagaj al unui candidat la martiriu: o Biblie, o mică provizie de perle false şi de oglinjoare şi unul dintre acele manuale bogat ilustrate în care Kircher demonstra mai bine decât oricare altul superioritatea religiei creştine. Unii iezuiţi, îi spusese Eléazard, pur şi simplu se aşezau în inima pădurii şi cântau la fluier ori la vioară până când indienii îşi făceau simţită prezenţa. Orfei moderni, pândeau sufletele alternând muzica şi rugăciunile... Perseverând, preotul, care reuşise să rămână în viaţă, se instalase în cadrul tribului şi începuse să îi înveţe limba. Plantele, copacii, animalele, toate aceste creaturi trebuia să le arate cu degetul în cartea lui Kircher şi să le numească una câte una, cu o nesfârşită răbdare. Când etapa se încheiase, putuse aborda supranaturalul, defrişând mitologia sălbaticilor şi apucându-se de convertire. Câteva scamatorii, multă diplomaţie şi preotul făcuse din şamanul foarte mulţumit de a fi scăpat atât de uşor aliatul şi discipolul său. Misionarul vorbea sau credea că vorbeşte limba enoriaşilor săi, reuşise să boteze copiii, ba chiar adaptase câteva cântări religioase. Cât despre şaman, acesta învăţase pe de rost întregi tirade în latineşte şi boscorodea limba preceptorului într-un fel care lăsa loc celor mai mari speranţe... După care privaţiunile, malaria ori cine mai ştie ce răzbunare mârşavă pusese capăt lucrării bunului părinte. Iar tribul îşi reluase existenţa sa primitivă. Aureolat cu noile puteri, şamanul mersese înainte pe calea pe care reuşise atât de bine confratele lui străin. Repeta fără să se mai sature frazele latineşti învăţate cu atâta greutate şi le explica tuturor că deja sosise un profet, că un altul urma să vină, că va fi bărbos ca în gravura care îl reprezenta pe Kircher, la începutul cărţii, şi că îi va călăuzi către cine ştie care paradis. Şamanul murise, la rândul lui, după ce îi transmisese fiului lui ansamblul acelor cunoştinţe şi totul continuase astfel timp de patru sute de ani. Cu fiecare transfer al mesajului original, ceva se pierdea, ceva era inventat, în aşa fel încât oamenii aceia ajunseseră să îl adore chiar pe Kircher, *Qüyririche*, cum explica vocabularul... Zărindu-l pe Dietlev, indienii îl identificaseră fără greutate drept acel Messia din miturile originare. Chiar şi fosilele jucaseră rolul lor în incredibila neînţelegere: mai multe dintre acestea erau reprezentate în carte, nou-veniţii transportau aşa ceva în bagaje, muntele ascundea şi el o mare cantitate... Tot atâtea semne între care, într-un fel sau altul, şamanul făcuse legătura spre a-şi confirma iminenţa sfârşitului vremurilor...

În ciuda enormităţii, explicaţia era singura care putea pune în ordine întreaga grozăvie în mod logic. O neînţelegere, o abominabilă neînţelegere milenaristă, costase viaţa unui întreg popor... Pe Elaine o durea că nu putea împărţi cu nimeni subita iluminare. Biblia fără îndoială se pierduse, dar cartea pe care o ţinea deschisă pe genunchi, adevărată *aracanóa* a şamanului!, simbolizase sacralitatea pentru generaţii întregi până când le călăuzise descendenţii către prăpastie... Eléazard şi Moéma ar fi sărit până-n tavan! De altfel, şi bietul Dietlev. Numai că el ar fi fost, fără îndoială, mai puţin interesat de fosilele vii decât de cele aduse de bătrân de pe munte.

A revenit iarăşi la realitate pentru a realiza că urcase până în vârful inselbergului. Cartea n-o mai avea. Probabil că o lăsase undeva, în urmă. În pofida uimirii şi a angoasei produse de găurile acelea negre în care mintea i se ghemuia tot mai des, s-a simţit fericită să se trezească în aer liber. De jur-împrejur, rocile cretoase nu mai erau decât un grohotiş de amprente pietrificate. *Tribrachidium? Archaeocyatus? Parvancorina*? Memoria ezita să dea nume pietrelor care curgeau în cascadă din izvorul încremenit: un creuzet de alge şi de nevertebrate unice în lume, o băltoacă a timpului, a acelui timp iniţial în care Pământul nu era decât un ocean tragic şi nepopulat. Pe acest munte submarin, cu şase sute de milioane de ani înainte, marea ţesuse miracolul vieţii. O legătură neîntreruptă o asocia acestor biete fiinţe oarbe, destinului lor de glife primordiale, în chiar ochiul ciclonului, în miezul vârtejului care ridica mai jos de ea apele negre ale pădurii, Elaine a înţeles că se putea, în sfârşit, odihni. Eléazard, Moéma... Îi va regăsi pe amândoi, aici şi acum, căci doar către ei făcuse acest drum

atât de lung. Oglindă solară reflectând ameţeala universului în vecinătatea abisurilor, a întrezărit pentru o clipă absoluta coerenţă a tot ceea ce există. Nelocul acela, centru nemişcat în jurul căruia se înfăşură plăpânda cochilie a viului, iată că îl simţea şi ea, că ea însăşi ocupa cel mai mic interval al acestui spaţiu. Eliberată de speranţă, surâzătoare, se simţea ca o arcă de pe care coborâseră cu toţii.

Carnetele lui Eléazard

GREUTATEA SUFLETULUI. De la Euclides, mereu la fel de rece: "Vânt, doar vânt. Închipuiţi-vă că aerul din plămânii noştri are şi el greutatea lui. Kircher acesta al dumneavoastră şi-a cântărit ultima suflare. Nu credeţi că împingeţi introspecţia puţin cam prea departe?"

NOVALIS alcătuieşte un *Catalog raţional al operaţiunilor de care omul dispune permanent*. Citează acolo saliva, urina, emisiile spermatice, faptul de a-ţi băga degetul în gură spre a vomita, ţinutul respiraţiei, schimbarea poziţiei, închiderea ochilor etc. În trecere, se întreabă dacă nu s-ar putea găsi o utilizare şi pentru excremente. Marcel Duchamp va adăuga apăsarea excesivă a unui buton electric, creşterea părului de pe cap şi de pe corp, creşterea unghiilor, tresăririle de teamă ori de surpriză, râsul, căscatul, strănutul, ticurile, privirile aspre, leşinul, sugerând şi el construirea unui *transformator destinat utilizării* (tuturor,) *micilor energii pierdute*

ŞASE GRAME de suflet...

NU ŞTIU ce justifică impresia că, de acum, Athanase Kircher face parte din familia mea. Ar putea sta aici, lângă mine, cu toca lăsată într-o parte, preocupat să îşi răcorească picioarele, fluturându-şi pulpanele sutanei. Cineva familiar, cu sclipiri de geniu pe ici, pe colo, dar, cea mai mare parte a timpului, un ins absolut banal. Un visător de viaţă, un frate, un prieten...

VINERI, ORA l0 dimineaţa: scrisoare de la Malbois.

Dragă Eléazard,

Iartă-mă că îţi răspund atât de târziu la întrebări. Sarcina nu a fost deloc uşoară, cerându-mi nu puţin timp de lucru, chiar dacă rezultatul, mă tem, riscă să îţi displacă...

Mai întâi, am căutat pasajele care ţi s-au părut dubioase din lucrările lui Mersenne, La Mothe Le Vayer şi ale altor câtorva ale căror titluri ţi le-ai amintit. Îndoiala ta era bine fondată: există nişte asemănări tulburătoare, uneori mai mult de atât, fără a putea spune cine pe cine a plagiat. Ştii bine că practica aceasta era ceva obişnuit în epocă şi nu avea niciun fel de consecinţe. Nu îţi mai spun amănunte despre investigaţie, nu ţi-ar folosi la nimic. Şi vei înţelege imediat de ce: când am trecut la cea de-a doua întrebare de pe listă, privitoare la datele despre Caspar Schott, aici întreaga construcţie a început să se clatine. 1608-1666! (confirmat din surse diferite) întrucât cinstitul Caspar a dispărut cu paisprezece ani înaintea maestrului său, devine evident că toată acea parte a textului consacrată biografiei lui Kircher ulterioară respectivei date e apocrifă. Mai rămâne posibilitatea ca o altă persoană, care a trăit alături de Kircher în ultimii ani ai vieţii acestuia, să fi continuat munca lui Schott cu suficientă abilitate în a-i imita "stilul"...

Dintr-odată, am dat mai multă atenţie anumitor aspecte care-mi treziseră uşor atenţia la prima lectură: aşa cum este descris de Schott, oraşul Palagonia nu a existat decât în secolul al XVIII-lea, între l750 şi l760. Cât despre Deşertul din Retz, chiar dacă este evident inspirat din miniaturile peisagistice ale lui Kircher, tot din l785 datează!

Ajuns în acest punct al cercetării, am conchis că nu doar câteva rânduri ale manuscrisului ar fi putut să nu fie scrise de mâna lui C. Schott, ci că întreg textul a fost alcătuit începând cu l780, adică la o sută de ani după moartea lui Kircher...

Îţi închipui că, fiind astfel dubiul aruncat asupra întregului, m-am apucat să scot la lumină metodic elementele care mi s-au părut suspecte. Dădusem de o mulţime de mici detalii (am identificat chiar o maximă a lui Chamfort!), aproape toate de neidentificat, şi mă grăbeam să ţi le trimit pe post de concluzii, când am recitit înfiorătorul poem al lui von Spee. Chiar fiind vorba despre o traducere din latină, chiar dacă poezia secolului al XVII-lea nu e bucuria vieţii mele, versurile mi s-au părut dintr-odată cu totul anacronice şi lipsite de sens. Din întâmplare, sau poate prin contagiune cu jocurile de cuvinte la care se deda Kircher, am hotărât să consider

"Idolatrul" un text cifrat. Trebuie să îţi spun că soluţia, un soi de acrostih alambicat, a apărut destul de repede. Îţi las surpriza de a-l descoperi singur, dar este evident că şi-au bătut joc de tine în stil mare. Nădăjduiesc, prin urmare, că nu ai mers prea departe cu treaba...[37]

Aşa că, ia şi tu lucrurile cu simţul umorului, dacă se mai poate, şi ţine-mă la curent: în cazul în care reuşeşti să afli despre cine este vorba, mi-ar plăcea să întâlnesc vinovatul înainte să-l strângi de gât...

Pe curând,
C. Malbois

ORA 13. Iau lucrurile mai degrabă glacial, dar cu simţul umorului, în niciun caz... Îmi este imposibil să mă întâlnesc cu Werner, la Berlin.

ORA 19. Am mers fără ţintă toată după-amiaza. Amorul-propriu, desigur... După ce am depăşit primele momente de iritare,din cauza lucrului inutil cu notele respective, m-am luat la-njurături fiindcă nu fusesem în stare să mă prind şi singur de farsă.

PROBLEMA nu este dacă nu ştiu cine a spus cu adevărat ceea ce este făcut să spună, ci de a vedea dacă a reuşit să o facă în mod coerent. Nu este oare adevărul lucrul acela care ne mulţumeşte în suficientă măsură pentru a-l accepta ca atare? *Cazul limită al satisfacţiei*, zicea W.V. Quine. Cel care a produs acest act de impostură — Werner ori altcineva — s-a apropiat de model mai mult decât aş fi putut eu vreodată pretinde...

SĂ COBOR FLUVIUL până la Montevideo, să revin la Lautréamont (sau la Voltaire?) ca broaştele ţestoase uriaşe care se întorc să depună ouăle pe plaja pe care s-au născut.

"ÎNTR-UN CUVÂNT, conchidea Kircher încheindu-şi lucrarea despre anamorfoze, *nu există monstru sub forma căruia să nu te poţi vedea într-o asemenea oglindă, combinând suprafeţele plane cu cele curbe*."

CINE A PUTUT să îşi bată joc de propria viaţă fabricând o asemenea oglindă deformatoare? S-o fi făcut doar ca să mă păcălească pe mine ori pentru a ajunge exact la ceea ce s-a întâmplat cândva? Nu pot crede că acest document a fost alcătuit special pentru mine, dar nici că mi-a fost încredinţat din întâmplare. Wemer a fost manipulat şi mi-a supus atenţiei manuscrisul de bună credinţă. Acestea fiind zise, paternitatea textului nid nu mai are importanţă, singura întrebare rămânând: dne mă iubeşte atât de mult pentru a mă-nvineţi în asemenea hal? Malbois?

Era o şansă dintr-un milion să dea de acrostih...

"BIOLUMINISCENŢA se produce în momentul în care substanţa cunoscută sub numele de Luciferină (de la latinescul lucifer, "care poartă lumina") se combină cu oxigenul în prezenţa unei enzime numite luciferază. Se naşte o reacţie chimică eliberând energie sub formă de lumină." (D.L. Allen) Literatură, numele luminii!

SOLUŢIA, POATE... Nici umbră, nici lumină, nici clar-obscur: doar aşezare-n fantele stelelor. Licurici, fosfene vii şi aleatorii în sânul nopţii.

O MAXIMĂ observată de Léon Bloy pe un gnomon: "E mai târziu decât crezi."

---

[37] În poemul de la pagina 22 , desigur în varianta originală în limba franceză, citind prima silabă a fiecărui cuvânt, rezultă fraza: **Penisul lui bine lubrifiat cu salivă de căţeaua aceea; alunecă-n pizdă ca un cuţit în unt acolo, în camurile-mi mizerabile & picurânde**. Cum textul devine intraductibil, în acest sens — operațiunea de translare neprivind anagramarea, ci înțelesul „la vedere" —, iată-l în original:

Songe, penniforme Ishtar, à veiller!
Étoile ténébreuse, Bienfaitríce lunaire
Brillant fiévreusement par-dessus l'alizier!

Sage licorne venue de sept chimères,
Hyène **&** salamandre, glyphe sacrifié,
Dansons la chaconne, tenace commère:

Un coupable taurobole s'immobilise
Dans le beuglant repaire ou jésus le baptiste...
Mortifie, Sauveur, qui désire goulument
L'innominé!

ALCANTARA / Sunteţi sigur că vreţi să mâncaţi scoici?

Până la urmă, se întreba Eléazard, nu ar fi mai inteligent să se considere că orice biografie a lui Athanase Kircher, după chipul şi asemănarea personajului, nu poate fi decât o înşelătorie? Partea de ficţiune conţinută de pretinsa scriere a lui Caspar Schott traduce cu mai multă fidelitate decât orice studiu ştiinţific obstinaţia patetică şi maladivă de care ne folosim spre a ne romanţa existenţa. Mesajul, dacă este vreunul, s-ar rezuma astfel: reflectarea triumfă întotdeauna asupra obiectului reflectat, anamorfoza depăşeşte ca putere a propriului adevăr ceea ce, la prima vedere, păruse să distorsioneze şi să metamorfozeze. Aşadar, scopul ei ultim nu este acela de a uni realul şi ficţionalul într-o nouă realitate, într-o reliefare stereoscopică?

Eléazard a anulat derularea textului şi a dat clic pe icoana pentru fişiere. În "Arhivă" l-a selecţionat pe cel cu notele despre manuscris, apoi a apăsat pe "Delete".

"Sunteţi sigur că vreţi să ştergeţi «Kirche.doc»? Da. Nu."

Cu degetul crispat pe butonul stâng al mouse-ului, Eléazard a ezitat un moment în faţa subitului fatalism al îndemnului la prudenţă. Cum nu exista nicio copie a lucrării, totul va fi iremediabil pierdut. Uită de Kircher, îi spusese Loredana... Iar acum auzea: Ai grijă de fiica ta, teme-te de întoarceri, de întoarceri precum ale ciumei... Ai grijă să trăieşti! Inima a început să îi bată mai repede. Sunteţi sigur că vreţi să mâncaţi scoici? Să vă doriţi într-o asemenea măsură deliciile amneziei? Ridicând din umeri, cu premoniţia că nimic nu-i va mai fi iertat, a răspuns "da" la întrebare. Senzorul optic al mouse-ului s-a transformat pe loc în pendulă a morţii, pe ecranul gol mişcându-se în mare viteză o săgeată. Ştergând una după alta informaţiile care îi erau absolut indiferente, discul dur îi înregistră alegerea cu o serie de uşoare sughiţuri. La încheierea procesului, o nouă fereastră a înlocuit-o pe cea dinainte:

"Vreţi să ştergeţi un alt fişier? Da. Nu."

Hipnotizat de ecran, Eléazard s-a apucat să-i manevreze mingile de ping-pong. Iar acestea se învârteau cu gravitate, mici planete lipsite de vedere. Lăptoase, cu ochii ieşiţi din orbite.

FORTALEZA, PLAJA VIITORULUI / Bri-gi-te Bardot, Bar-dooo!

Trăgându-şi tricoul electoral peste acela de vârf de atac, Nelson transpira şi de căldură şi de frică. De două ore, de când tot aştepta în colţul tribunei, o sută de motive îndreptăţite l-ar fi făcut să renunţe, alte o sută, din contră, îl încurajau. Asurzit de boxele de alături, se lăsase furat de o visare dureroasă şi nerăbdătoare. Poziţia retrasă în care se găsea îi limita câmpul vizual la liniile oblice ale scândurilor estradei şi la infinita verticală a ţărmului, în depărtare, la orizont, o barieră de nori desena contururile albăstrii ale unei coaste necunoscute, ale unei lumi de descoperit.

Ca de fiecare dată când bucata muzicală lua sfârşit, agentul electoral încerca microfonul, întreţinând suspansul. Cu staţia de emisie-recepţie la centură, s-a lansat într-o interminabilă logoree în care reveneau numele Barbosa Junior şi Moreira. Se anunţa că o să sosească! Soseau imediat! în timp ce vorbea, subordonaţii lui au început să arunce, cu schimbul, mulţimii, zeci de tricouri. În învălmăşeala ce a urmat, marginile estradei s-au albit cu totul.

Mai multe sirene au acoperit dintr-odată vacarmul de pe plajă. Pe coama dunei, în dreptul tribunei, s-au oprit trei limuzine negre, încadrate de maşini de poliţie. O droaie de poliţişti înarmaţi au ţâşnit pentru a lua poziţie de-a lungul pantei şi a proteja ieşirea oficialilor. Protejaţi de gărzile de corp, cei doi guvernatori au început să coboare duna, filmaţi permanent de o mică echipă de televiziune. Jos, din boxe, a început să răsune imnul naţional, încremenindu-i în tăcere pe cei care-l ascultau.

Mintea lui Nelson a amorţit. Buzele îi reluau în şoaptă cuvintele imnului. Pentru a nu-şi lăsa mâna să tremure, a apucat patul pistolului, pe sub tricou, străduindu-se să îşi aducă în faţa ochilor chipul lui Lampião. Era în pragul leşinului.

Bine dispuşi, la largul lor în costumele uşoare, crem, Barbosa Junior şi Moreira jucau rolul celor pe care numai serviciul de ordine îi împiedica să facă o baie de mulţime. Pe măsură ce se apropiau de tribună se prefăceau tot mai tare că încearcă să forţeze rândurile de poliţişti pentru a strânge o mână întinsă ori pentru a săruta obrazul murdar al vreunui copil. Imediat ce l-a zărit pe Moreira, Nelson nu l-a mai scăpat din ochi. Guvernatorul părea să mai fi îmbătrânit faţă de cum arăta în fotografii, dar el era, cu siguranţă, omul pe care îl ura de ani şi ani de zile: asasinul tatălui său, jigodia care furase Willisul unchiului Zé...

Nelson a tras piedica revolverului. În jurul lui se făcuse tăcere. Nu mai auzea nici reînceperea muzicii, nici agentul electoral încălzind iarăşi mulţimea, la microfon. Mai aproape, îşi repeta obsesiv, trebuie să aştept să fie într-adevăr aproape...

Ajunşi în capul scării, cei doi bărbaţi iarăşi nu au mai putut fi zăriţi de Nelson. Se opriseră pentru o ultimă oară să simuleze în faţa camerelor de luat vederi dragostea pentru popor, care va incita încă o părticică din electorat să voteze cu ei. Niciunul dintre calicii ăştia n-or să pună vreodată un buletin de vot în urnă, dar sufletele miloase, care se uită la jurnalul de la televizor, sunt sensibile la astfel de parodii, o ştiau din experienţă.

Unul dintre cameramani s-a suit la tribună, urmat de un sunetist. Agentul electoral i-a făcut semn să se dea puţin înapoi, în aşa fel încât să intre şi Nelson în cadru. Obişnuit cu stratagemele de comunicare, Oswald a înţeles şmecheria şi s-a aşezat în unghi favorabil. Soarele îi venea din spate, deci imaginea era perfectă.

Nelson n-a văzut nimic din toată comedia. Încremenit de repetarea mentală a unicului gest pe care îl avea de făcut, privea fix peticul de cer în care trebuia să apară omul pe care dorea să-l ucidă.

Poliţiştii s-au aşezat în jurul estradei şi, în timp ce gărzile de corp blocau accesul spre tribună, cei doi guvernatori au început să urce scara. Primul care a apărut pe scenă a fost Barbosa Junior. O privire aruncată cameramanului l-a făcut să ghicească lucrul care se aştepta de la el, aşa că s-a îndreptat către Nelson cu o naturaleţe de nebănuit.

În spatele obiectivului, Oswald a încadrat scena lăsându-se într-un genunchi pentru a nu scăpa cel dintâi contact. Infirmul părea îngrozit şi i-au trebuit câteva secunde pentru a întinde mâna stângă guvernatorului. Mai avea şi un braţ paralizat! Bine... Foarte bine... Barbosa i-a adresat un cuvânt liniştitor şi s-a dus către microfon. OK, cea de-a doua cameră prelua de acolo. Zoom pe guvernatorul din Maranhão: cu figura relaxată, cu favoriţi triumfali, José Moreira da Rocha înainta la rândul său către tânărul estropiat. Apoi, dintr-odaţă, surâsul i-a dispărut şi gura i s-a deschis ciudat. Din instinct, Oswald a schimbat distanţa focală şi a zărit puştiul cu arma întinsă, apoi mişcarea mâinii care strângea patul pentru a fi mai sigură. Nevenindu-i să-şi creadă ochilor, a ridicat ochii din obiectiv şi s-a aruncat pe burtă.

Detonările, rapide bătăi de orologiu anunţând ora şase, au blocat brusc cursa unchiului Zé. În secundele care au urmat, a înregistrat urletele mulţimii şi valul de panică revărsându-se spre el. Două rafale scurte de pistol-mitralieră l-au făcut s-o ia din nou la fugă spre tribună. A făcut-o..., îşi zicea înaintând ameţit.

Pornind iarăşi, boxele difuzau ultimul strigăt în materie de samba:

Bri-gi-te Bardot
Bar-dooo!
Bri-gi-te Beijo
Bei-jooo!

Furia albea buzele unchiului Zé, o furie inumană, sporind pe măsura absurdului sub care e, de obicei, ascunsă criminala prostie omenească.